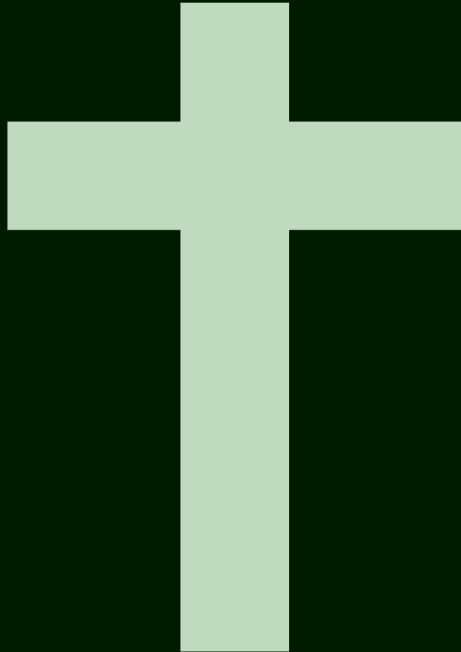

Dónbeenì páaní
fĩle vũahũ

New Testament in Buamu (UV:box:Buamu)

Dónbeenì páaní fīnle vūahũ
New Testament in Buamu (UV:box:Buamu)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buamu

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Buamu

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

Contents

Matiye	1
Maaki	53
Luki	86
Zān	144
Bè-wénia	183
Oroomusa	233
Korɛntesa nín-yání	257
Korɛntesa ɲun níi	279
Kalasiisa	293
Efɛɛzesa	301
Filiipusa	309
Koloosisa	315
Tesaloniikisa nín-yání	320
Tesaloniikisa ɲun níi	325
Timɔtee nín-yání	328
Timɔtee ɲun níi	335
Tiite	340
Filemɔn	343
Hebere	345
Zaaki	362
Piere nín-yání	368
Piere ɲun níi	375
Zān nín-yání	379
Zān ɲun níi	385
Zān tɪn níi	386
Zude	387
Bè-sànkani	389

Le Dónbeenĩ bin-tente vūahũ na ó o Matiye túara

Vūahũ túaró ñuhũ

O Matiye lé o Yeesu ñi-keninia pírú ñun ñi-kení. O bía mí vūahũ yi le o Yeesu *Krista lé o kǎnĩlo na khíi ɓuen, yĩa le Dónbeenĩ yánkaa dó mí ñii nɔn le mí ì na ɓa *zúifùwa yi. O mún zéenia ɓio ɓa zúifùwa ya-díwá pǎnáa o Yeesu.

O Matiye bía a Yeesu teró là a háyónmu ɓio. O bía le o Yeesu lé o bée na wà ɓueé kǎnĩ ɓa nùpua mí bè-kora yi (Matiye 1-2). O mún bía ɓio ó o Zǎn bátízeraa o Yeesu, làa ɓio ó o Satāni khàráa wo lora (Matiye 3-4). O zéenia ɓio ó o Yeesu sá lè mí tonló ho Kalilee kǎhũ yi (Matiye 19-28).

O Matiye sankaa o Yeesu kàránló làa cúa-hònú:

1. Ho túiá poni bèró yi ɓio (Matiye 5-7).
2. Le *Dónbeenĩ béeni ɓio keniló (Matiye 10).
3. Hã wǎhio ɓio hẹ̀ñun na wee zéeni le Dónbeenĩ béeni ɓio yahó (Matiye 13).
4. ɓio le Dónbeenĩ nùpua ko ɓa ɓua lè míten (Matiye 18).
5. O Yeesu ɓini ɓuenló ɓio (Matiye 24-25).

O Yeesu lé o Krista ɓio bon (Luki 3.23-38)

¹ O Yeesu *Krista nɔnkāni lé dīo kà: O Yeesu Krista nɔnkāni can o *Daviide yi, ó o Daviide nɔnkāni ɓèn can o *Abarahaamu yi.

² O o Abarahaamu lé o *Izaaki ɓàn maá.

O o Izaaki za lé o *Zakoobu,

ó o Zakoobu za lé o *Zudaa lè mín zàwa,*

³ ó o Zudaa zàwa na ó o yú là a Tamaare lé o Farɛɛsi là a Zeraa,

ó o Farɛɛsi za lé o Hɛsiron,

ó o Hɛsiron za lé o Araamu,

⁴ ó o Araamu za lé o Aminadaabu,

ó o Aminadaabu za lé o Naasɔn,

ó o Naasɔn za lé o Salamɔn,

⁵ ó o Salamɔn za lé o Buaze na ó o yú là a Arahaabu,

ó o Buaze za lé o Obɛɛde na ó o yú là a Uruute,

ó o Obɛɛde za lé o Zesee,

⁶ ó o Zesee za lé o bée Daviide.

O o bée Daviide za lé o *Salomɔn na ó o yú là a Uuri ɓàn hǎa,

⁷ ó o Salomɔn za lé o Orobuaamu,

ó o Orobuaamu za lé o Abia,

ó o Abia za lé o Azaafe,

⁸ ó o Azaafe za lé o Zozafaa,

ó o Zozafaa za lé o Zoraamu,

ó o Zoraamu za lé o Oziasi,

⁹ ó o Oziasi za lé o Zuataamu,

ó o Zuataamu za lé o Akazaa,

ó o Akazaa za lé o Ezekiasi,

¹⁰ ó o Ezekiasi za lé o Manasee,

ó o Manasee za lé o Amɔɔsi,

ó o Amɔɔsi za lé o Zoziasi,

* **1:2** O Zudaa lè mín zàwa lé bia lé o Isirayɛle ñipomu zi-ñúná pírú ñun ɓàn maáwà.

11 Ó o Zoziasi za lé o Zekonia lè mín zàwa.

Bún wó ká a *Isirayele nìpomu á ho *Babiloonasa kíkàa yi á 6a vaá wee kàya 6a kǎhǎ yi.

12 Bǎo 6a wi ho Babiloona yi mu kàyámu yi

ó o Zekonia ton o Salasiéle,

ó o Salasiéle za 6èn lé o Zorobabéle,

13 ó o Zorobabéle za lé o Abiyuude,

ó o Abiyuude za lé o Eliakiimu,

ó o Eliakiimu za lé o Azoore,

14 ó o Azoore za lé o Sadooki,

ó o Sadooki za lé o Akiimu,

ó o Akiimu za lé o Eliyuude,

15 ó o Eliyuude za lé o Eliazaare,

ó o Eliazaare za lé o Matan,

ó o Matan za lé o Zakoobu,

16 ó o *Zakoobu za lé o Zozéfu, o Mari 6àn báa.

O Mari mu lé wón ton o Yeesu na 6a le *Krista.

17 A wǎa lá a *Abarahaamu nii wán à 6uee 6úe o *Daviide yi, á 6a maáwà na sǎ mín á yú ho píru náa. Ó o Daviide nii à 6uee 6úe ho pǎahǎ na ó o *Isirayele nìpomu á ho Babiloonasa kíkàa yi á 6a vaá wee kàya 6a kǎhǎ yi, á maáwà na sǎ mín á yú ho píru náa. A 6èn lá bǎo 6a wi mu kàyámu yi nii wán à 6uee 6úe o Krista yi, á maáwà na sǎ mín á mún yú ho píru náa.

O Yeesu teró (Luki 2.1-7)

18 Bǎo ká lé bǎo ó o Yeesu bǎo wóràa á vaá 6ó a teró yi. Bàn nu Mari fǎaamu hǎa bò non o Zozéfu yi.† Ká sǎni 6a ya mín, à bǎn ò o sù le sǎni le le Dónbeení Hácírí pànká.

19 Bàn fǎaalè Zozéfu fù léé nùpue na téréna. O fù yí wi ò o dé nǎyio mín fǎaalè Mari yi, ó o wi ò o sánka 6úe mu fǎaamu.

20 Bǎo mu wi o sǎi yi ká, ó o Núhǎso Dónbeení wáyai tonkaro bía làa wo hǎ kònkórà yi: «*Daviide mǎnmǎni Zozéfu, yí hézǎn o Mari fé yaró. Le sǎni na wi o wán ká ó o sù le le Dónbeení Hácírí pànká.

21 O ò te o za báa. Fo ò cé o yèni làa Yeesu.‡ Orén lé yǎa á à kǎni mín nìpomu mí bè-kora yi.»

22 Mu 6úen6úen wó bèra a na à bǎo ó o Núhǎso bía le mí ni-cúa fεero nii à yǎo lé.

23 O bía:

«Yǎa yí zǎ báa á à sǎ le sǎni á à te o za,§

á 6a wé è ve làa Emanuwéle.

Bún kúará le: «Le Dónbeení wi làa wεn.»*

24 Bǎo ó o Zozéfu sǎna, ó o wó bǎo le Dónbeení wáyai tonkaro le o wé. O fó a Mari á yan.

25 Ká a Zozéfu màhǎ yí wó a làa hǎa yí mǎn fúaa bǎo ó o ton mí za, ó o Zozéfu mu có a yèni làa Yeesu.

2

Ba bè-zǎrlowà 6ueé 6úεkio o Yeesu

1 O Yeesu hǎa ton ho *Zudee kǎhǎ lóhó na 6a le Betelehεemu yi. Mu pǎahǎ ká a *Heroode* lé o béε. O Yeesu mu teró mǎndén, á 6a nùpua 6úi na káranna zǎ mu bǎo á zǎ hǎ mǎnǎyio le mí kúaráwa, á ló le le wii hεení 6ueé dǎn ho Zeruzalεemu lóhó,

† 1:18 Mu lé mu yaamu ká lé bǎo 6a dǎn yí pǎanía le zǎi yi. Ba zúifúwa cǎn ó o hǎnzoró hǎa wee wé kerí mín zǎi à yí le lúlu-kùure síi, à loǎnáa wo ká a nǎhǎ téréna. ‡ 1:21 O Yeesu yèni kúará le: «Le Dónbeení wee kǎni 6a nùpua.»

§ 1:23 Mi loǎ Ezayii vǎahǎ 7.14 * 1:23 Mi loǎ Ezayii vǎahǎ 8.8, 10 * 2:1 O Heroode na bǎo bía hen lé o Heroode Nǎ-beení.

² á 6a tùara: «Ba *zúífùwa béε na ton á wi wen? Le mànàayiire 6úi hà lè le wii hèníí, á zééníá a bïo, á wa ló 6uara wà 6ueé 6ùaaní a.»

³ Bïo ó o béε Heroode ná mu, ó orén lè ho Zeruzalεεmusa 6úen6úen yilera lùnkaa.

⁴ Ó o von le *Dónbeení yankarowà júnása lè ho *làndá bïo zéenílowa 6úen6úen na wi o nípomu yi á kúaa mín wán. Ó o tùara 6a yi làa hen na ó o kánílo á ko ò o te yi.

⁵ Á 6a bía nòn wo yi: «Ó ko ò o te ho Zudee kōhū lóhó na 6a le Betelehεεmu yi. Lé bïo á bïo kà lé bïo á le *Dónbeení jì-cúa fεero túara:

⁶ «Betelehεεmu, fo yínón ho *Zudaa kōhū lórá 6úen6úen 6àn ló-za.

Lé fo ó o Núhúso na à dí ũ nípomu *Isirayεεle yahó á à lé yi.»†»

⁷ Ó o *Heroode wáa sànkkaa von 6a bè-zúrílowà mu, ò o tùara 6a yi á zúrínanáa ho pāahū binbirí na 6a mən le mànàayiire yi.

⁸ Bún món ó o le 6a lén va ho Betelehεεmu, ò o bía nòn 6a yi: «Mi va a tùaka o háyónza mu bïo sese. Ká mi yú a mən, à mi bíní 6uee bío mu na mìí, á ínén mún vaá 6ùaaní a.»

⁹ Bïo 6a ná hñn bíoní so o béε mu cón vó, á 6a wà. Á 6a bíníá wee mi le mànàayiire na 6a nònzon mən lè le wii hèníí, à le wà á 6a bò yi. Pāahū na le vaá dñn ho lahó na ó o háyónza mu wi yi, á le dñn.

¹⁰ Bïo 6a mən le mànàayiire kà síi, á mu wó sí-wεε 6a cón làa sòobéε.

¹¹ Á 6a yòó zon le zii yi, á zoó mən o háyónza mu lè mín nu Mari. Á 6a líí fàrá mí nōnkójúná wán à 6a 6ùaaníá a háyónza. Bún món á 6a feera mí sía à 6a hñn wo lè ho sánú lè mu bíowa 6úi na sámu sí, ho *ánsán lè ho *mííre.

¹² Bún món le Dónbeení ná 6a zeñ wán há kōnkórá yi le 6a yí bíní yí vaa lé o Heroode wán. Á 6a wáa lá wā-veere á vannáa mín kōhū.

O Yeesu 6àn nùwá lùwa làa wo

¹³ Ba bè-zúrílowà lénló món, á le Dónbeení wáayi tonkaro 6úi 6uara a Zoεεfu cón há kōnkórá yi, á bía nòn wo yi: «Híní fé o háyónza lè mín nu à ũ lùwí va ho *Ezipite kōhū. Va a kεεní bín fúuu fúaa ká í khíi le ũ bíní 6uen. Lé bïo ó o béε *Heroode á à bío le 6a cànká a háyónza mu 6úe.»

¹⁴ Ó o Zoεεfu wáa hñnōn ho tñnàahū á fó a háyónza lè mín nu ò o jōn ho Ezipite kōhū.

¹⁵⁻²¹ Ká a Heroode zūna le 6a bè-zúrílowà khá a, ó o síi cà làa sòobéε. Ó o nòn le jii le 6a 6úe 6a zà-báawa 6úen6úen na ho Betelehεεmu lóhó yi, làa hñá bāmakaa ho yi. Á wáa lá bíá lúlúio yú há bïo jūn jii à liiráa, à héha lè ho pāahū na 6a bè-zúrílowà zééníá le mí mən le mànàayiire yi. Bún lé bïo á le *Dónbeení jì-cúa fεero Zeremii bïo na ó o bía á wóráa jii sú. Ó bía:

«Wāamakaa 6úi sã ná ho Aramaa lóhó yi.

Mu wó lè minka wéε.

Lé o Araseεle wee wá mí zàwa bïo yi.

O yí tà le 6a yanka mí

lé bïo 6a júhū 6ó.‡»

O Zoεεfu là a háyónza lè mín nu kará ho Ezipite yi fúuu fúaa bïo ó o Heroode húrun.

Ó *Heroode húmú mónđen, ó o Núhúso wáayi tonkaro bíníá 6uara a Zoεεfu cón há kōnkórá yi, á 6ueé bía nòn wo yi: «Híní fé o háyónza lè mín nu, à ũ bíní va ho *Isirayεεle kōhū yi. Lé bïo á bíá lá wee cà a háyónza mu á à 6úe wáa húrun.» Ó o Zoεεfu hñnōn á fó a háyónza lè mín nu á bíníá 6uararáa ho Isirayεεle kōhū yi. Mu wó kà síi bèra a na à bïo ó o Núhúso bíá lè mí jì-cúa fεero jii à yío lé. Ó bía: «Í von í za léra ho *Ezipite kōhū yi.»§

²² Bïo ó o Zoεεfu ná à 6a le o Aakelayuusi lé yía zon mín maá Heroode lahó á lé o béε ho *Zudee kōhū yi, ó o zána ho vaa kεεníló bín. Bïo á bïo ó o ò wé á zééníá nòn wo yi há kōnkórá yi, á 6a wà jōn ho Kalilee kōhū.

† 2:6 Mi loñ Misee vūahū 5.1 ‡ 2:15-21 Mi loñ Zeremii vūahū 31.15 § 2:15-21 Mi loñ Ozeε vūahū 11.1

²³ Ba vaá kará ho lóhó búí na 6a le Nazarεete yi. Mu wó kà síi, bèra a na à bío le *Dónbeenĩ jì-cúa fεerowà yánkaa bía à jii sí. Bán yánkaa le 6a khíi wé è ve o làa Nazarεete nii.

3

O Zān Batiisi buera le Dónbeenĩ biónĩ (Maaki 1.1-8; Luki 3.1-18; Zān 1.19-28)

¹ Pāahũ búí 6ueé dñn, ó o Zān Batiisi bío 6a zūna le o wi ho *Zudee kōhũ dùure yi, á wee bue le Dónbeenĩ biónĩ. O wee bío na 6a nùpua yi:

² «Mi khí mu bè-kora wéró yi, à bè le Dónbeenĩ yi, lé bío le *Dónbeenĩ béenĩ 6ueé 6ó.»

³ Lé orén Zān mu á le *Dónbeenĩ jì-cúa fεero *Ezayii á bía bío kà síi:

«Nii búí wee bío pñnpñn le dùure yi kà síi:

«Mi wíoka ho wōhũ
ká a Nūhūso o 6uen.

Mi muin ho wōhũ
na ò o bè.»*

⁴ O Zān dà-zínii tǎ là a cón-jumúkũ varà, á ku-cεèníi wó lè ho sǎahũ. O bè-dínii lé 6a hawà lè hǎ sò-kǎa sòró.

⁵ Ho Zeruzalεemu lóhósa, lè ho Zudee kōhũ nìpomu, làa bǎa 6ó ho muhũ na 6a le Zurudēn yi búenbúen á wee 6uen o cñn.

⁶ Ba wee zéení mí bè-kora 6a nùpua yahó, ò o Zān bátízé 6a ho Zurudēn mu yi.

⁷ Bío ó o mōn à 6a *Fariziεwa lè 6a *Sadusiεwa wee lé 6uen o *bátéèmu lahó yi, ó o bía nōn 6a yi: «Mi yí mōn miten le, díhioni zàwa yén! Le Dónbeenĩ sí-cíilè na yóó lua á mi so wee leéka le mi dà à fé miten níi yi le? Lé o yén bía mu nōn mia?»

⁸ Héyii! Mi wé wé hǎ wárá na se, hǎa wee zéení le mi khú mu bè-kora wéró yi á bò le Dónbeenĩ yi.

⁹ Mi yí leéka le bío mi lé o *Abarahaamu mōnmánia á bñn mí dōn wǎa à yí dé. Le í bío mu na mia: Mi yí mōn hǎ huua na ká le? Hñn le Dónbeenĩ yáá pá dà á à wé là a Abarahaamu zàwa.

¹⁰ A mi cén pa miten bío sese. Lé le dóorè hónhónia 6uan hǎ vñsǎa kúioró bío yi. Vñdèè lée vñdèè na yí máa ha hǎ bia na sí, á dén ñ kúii á à sía à kúee mín wán á à cíi.

¹¹ Inén wee bátízé mia lè mu jummu lé bío mi khú mu bè-kora wéró á bò le Dónbeenĩ yi. Ká yǎa á à 6uen inén mōn, wón á à bátízé mia lè le Dónbeenĩ Hácírí, lè ho dōhũ. O po mi. I yáá yí ko là a nakǎa tēnló hùúu.

¹² O 6uan mí véeró dèe mí níi yi á 6ueé véeráa mí dñnló. A hǎa lé ho dñn-poni o ò khuii á à kúee mí nání yi. Ká hǎ náakǎa hñn o ò cíi ho dōhũ na máa hí hùúu yi.»

O Yeesu bátéèmu bío (Maaki 1.9-11; Luki 3.21-22)

¹³ Mu pāahũ, ó o Yeesu ló ho Kalilee kōhũ yi á 6uara ho muhũ na 6a le Zurudēn yi. O 6uara a Zān cñn le wón bátízé mí.

¹⁴ O o Zān pǎ, ò o bía nōn wo yi: «Ūnén lé fo lá ko á ũ bátízé mi, á lée webio 6èn nōn á ũ le inén bátízéráa fo?»

¹⁵ Ká a Yeesu màhǎ bía nōn wo yi: «Día le mu wé làa bñn. Lé kà síi á wa ko à wa wéráa à tíiráa le Dónbeenĩ sii bío jii.» O o Zān wǎa tà.

¹⁶ Bío ó o Zān bátízera a Yeesu wó ó o Yeesu ló mu jummu yi. Ho pñn-kéní mu yi, á ho wáayi jii héra, ó o mōn le Dónbeenĩ Hácírí à le lion lòn háponi o wán á líi wi làa wo.

¹⁷ A mu tǎmu búí sǎ jǎa ho wáayi á bía: «Yia kà lé í Za na á í bò í tàká wán. O bío síi mǎ.»

* 3:3 Mi loñ Ezayii vūahũ 40.3

4

*O Satāni wi ó o khà a Yeesu loń
(Maaki 1.12-13; Luki 4.1-13)*

¹ Bũn mǎn á le Dónbeenĩ Hácírí ɓuan o Yeesu vannáa le dùure yi bèra a na ò o *Satāni khà a loń.

² Hã wizoonĩ búará-ɓun lè mí tĩnǎnna búará-ɓun ó o Yeesu wó ò o yí dú, á le hĩni dà a.

³ O o Satāni vá ɓueé ɓó a yi, á bía nǎn wo yi: «Hã huua na kà fo yí mǎn lé? Ká fo lé le Dónbeenĩ Za ɓio bon kénkén, à ù ɓío le hã huua na kà yèrémá wé ho ɗĩnló.»

⁴ O o Yeesu bía: «Bío kà lé ɓío túara le Dónbeenĩ ɓiónĩ vūahũ yi: «Dĩnló mí dòn yí máa na mukānĩ nùpue yi. O nùpue màkóo mún wi le Dónbeenĩ ɓiónĩ na le wee ɓío yi.»*»

⁵ Bũn mǎn ó o Satāni mu fó a vannáa ho Zeruzalεemu, á vaá yòó ɗĩnía wo le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ ɓun-t̄ahũ,

⁶ ò o bía nǎn wo yi: «Ká fo lé le Dónbeenĩ Za ɓio bon kénkén, à ù yén lii ho tá yi, lé ɓío mu túara: «Le Dónbeenĩ á à na le ɓii mí wáayi tonkarowà yi á ɓa à cǎn fo á líí wíoka à bàrá, bèra a na à ù zeñ yí t̄ii làa huee ɓúí.»†»

⁷ O o Yeesu bía nǎn wo yi. «Mu mún túara le Dónbeenĩ ɓiónĩ vūahũ yi kà: «Yí ví ví yí khūaa ù Nuhũso Dónbeenĩ ɓii yi hàrí lòn wizon-kéní.»‡»

⁸ O o Satāni mu pá ɓĩnía fó a yòoraráa le ɓúee ɓúí na dǎndǎn wán, á yòó zéenia ho tá kǎna ɓúenɓúen, lè mí nǎfòró, lè mí semu na wi hã yi làa wo,

⁹ ò o bía nǎn wo yi: «ĩ ì na ɓío kà ɓúenɓúen foñ ká fo tà líí fǎrá ù nǎnkóɓúná wán à ù ɓúaanía mi.»

¹⁰ O o Yeesu wǎa bía nǎn wo yi: «Lé ɓĩn, Satāni! Mu túara le Dónbeenĩ ɓiónĩ vūahũ yi: «Ū Nuhũso Dónbeenĩ lé yĩ á ù ko à ù ɓúaaní, à mún sá na orén mí dòn yi.»§»

¹¹ O o Satāni wǎa wà ò o día a Yeesu. A le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà ɓuara a cǎn, á ɓueé wó ɓío ó o màkóo wi yi nǎn wo yi.

*O Yeesu ɓúakáa mí tonló ho Kalilee kǎhũ yi
(Maaki 1.14-15; Luki 4.14-15)*

¹² Wizonle ɓúí, ó o Yeesu ɓá le o Zǎn ɓa dó ho kàsó yi, ó o wà van ho Kalilee kǎhũ.

¹³ O yí kará ho Nazarεete yi, ò o wà van vaá kará ho *Kapεenayuumu lóhó yi. Ho lóhó mu wi ho Kalilee vū-beenĩ ɓii, ho Zabulon lè ho Nεfutalii lùna na ɓĩn yi.

¹⁴ Mu wó kà síi, à hã ɓióní na le *Dónbeenĩ ɓi-cúaa fεero *Ezayii bía à ɓii sí. O bía:

¹⁵ «Ūnén Zabulon lè ūnén Nεfutalii kǎna na wi lè ho vū-beenĩ cǎn ho Zurudēn ɓúhũ yi.

Ūnén Kalilee na lé ɓia yínǎn ɓa *zúifùwa kǎhũ.

¹⁶ Minén ɓipomu na lá wi le tĩbíri yi

á mǎn mu khon-beenĩ.

Minén na lá kará mu húmú kǎhũ yi mu yuumu yi

á mu khoomu ló wán.*»

¹⁷ Lé ɓũn ɓii wán ó o Yeesu wǎa ɓúakáa wee ɓue le Dónbeenĩ ɓiónĩ. Bío kà lé ɓío ó o hĩa wee ɓío: «Mi khí mu bè-kora wéró yi à bè le Dónbeenĩ yi. Lé le *Dónbeenĩ ɓéeni ɓueé ɓó.»

(Maaki 1.16-20; Luki 5.2-11)

¹⁸ Bío ó o Yeesu hĩa wee vará á ɓǎ ho Kalilee vū-beenĩ, ó o mǎn ɓa ce-pawà nùwǎ ɓun. Ba lée maá zàwa, o Simǎn na ɓa mún wee ve làa Piere, lè mín za Andere. Ba wee yénní mí zùán dé mu ɓumu yi. ¹⁹ O o Yeesu bía nǎn ɓa yi: «Mi ɓuee bè miĩ, á ĩ wé á ɓa nùpua lé ɓia á mi wé è yí á à ɓua à ɓuennáa ĩ cǎn làa ɓío mi wee paráa ɓa cewà ɓío síi.»

²⁰ A ɓa dèenía kúaará mí zùánwà à ɓa bò là a Yeesu wà.

* 4:4 Mi loń Lándá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 8.3 † 4:6 Mi loń Lení vūahũ (Psaumes) 91.11-12 ‡ 4:7 Mi loń Lándá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 6.16 § 4:10 Mi loń Lándá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 6.13 * 4:16 Mi loń Ezayii vūahũ 8.23-9.1

²¹ Bïo ó o vá van cínú, ó o tîn mən maá zàwa nùwā òun búí. Ba lé o Zebedee nùwā, o Zaaki là a Zān. Ba wi mí woohú yi lè mín maá, á wee wíoka mí zùánwà. O o Yeesu von 6a.

²² Mí lahó yi, á 6a ló díá mí woohú lè mín maá, à 6a bò là a Yeesu wà.

(Luki 6.17-19)

²³ O Yeesu hĩa wee vará ho Kalilee kōhú búenbúen yi, á wee kàrán 6a nùpua 6a *zúifùwa kàránló zíní na wi bín yi, á wee bue le *Dónbeení béeñí bín-tente. O wee wéé 6a nùpua na mu vāmú lè mí síwà búenbúen tò.

²⁴ O Yeesu yèni ló fò ho Siirii kōhú búenbúen. A 6a wee 6ua bíá mu vāmú lè mí síwà wee beé lò, làa bíá sáníá wee jí bío cèrèè bío yi à buennáa o cón: Bíá 6a cínáwa wi yi, làa bíá á le dándáhíoní wi yi, lè 6a mùamúawà, ó o Yeesu wee wéé 6a.

²⁵ Ba zāamá-kúii hĩa wee bè o yi. Ba wee lé ho Kalilee lè hā Lórá Bío Pírú kāna yi, lè ho Zeruzalēmu lóhó yi, lè ho Zudee kōhú yi, lè hā kāna na khíi lè ho Zurudēn muhú mán.

5

O Yeesu kàránna 6a nùpua le búee wán

(Luki 6.20-23)

¹ Ká a Yeesu mən bán minka ñi-kúii so, ó o yòora le búee yòó kará. O o ñi-kenínia wà bueé 6ó a yi.

² O o wáa lá le bíoní ò o wee kàrán 6a kà síi:

³ «Bíá zū le mí khon mí yiwa bán òúná sí,
lé bío le Dónbeení béeñí á 6a níni wi yi.

⁴ Bíá wee wá, bán òúná sí,
lé bío le Dónbeení khíi híí 6a sía.

⁵ Bíá wayika bán òúná sí,
lé bío ho tá na le Dónbeení dó mí òii le mí ì na, á bío á à sí 6a yi.

⁶ Bíá le Dónbeení síi bío wéró poni wee búe, bán òúná sí,
lé bío á bío 6a wee ca á 6a à yí á mu òii ì sí.

⁷ Bíá zū mí ninzàwa màkárí bán òúná sí,
lé bío le Dónbeení mún khíi zūñ 6a màkárí.

⁸ Bíá hácírí bò le Dónbeení bío mí dòn wán bán òúná sí,
lé bío 6a khíi mi le Dónbeení.

⁹ Bíá wee wé à ho héeà keñ bíá làa ba páanía wi pāahú bán òúná sí,
lé bío le Dónbeení khíi ve 6a le mí zàwa.

¹⁰ Bíá 6a wee beé lò lé bío 6a wee wé bío le Dónbeení síi vá yi bán òúná sí,
lé bío ho wáayi béeñí bío sã 6a yi.

¹¹ Ká 6a nùpua wee là mia, á wee beé mi lò, á wee fūaa hā sabíoní lè mi síwà mi dǎní yi ínén bío yi, se mi òúná sí.

¹² Mí zāmaka, mi le mi sía wa làa sòobéé, lé bío le Dónbeení búíá beení pan mia ho wáayi mu bío yi. Mu bon, lé kà síi á 6a beéraráa le *Dónbeení òi-cúa fēerowà na dú mi yahó lò.

(Maaki 9.50; Luki 14.34-35)

¹³ «Minén ka lòn yámú ho dímíjǎ nùpua tǎhú. Ká mu yámú yonyoró ló mu yi, á 6a à wé kaka á mu ù bíní ì zoráa. Mu cūnú máa keñ ká mu yínón à léé yénní mu kúia à 6a nùpua wé yonka.

¹⁴ «Minén ka lòn khoomu ho dímíjǎ nùpua tǎhú. Ho lóhó na son le búee wán wé ñin khēen.

¹⁵ Ba máa wé dé fíntání à búni yi làa láahó. Ba wé dé le bàrá hen na le ko le bàrá yi, à bíá wi le zii yi búenbúen keñ mu khoomu yi. ¹⁶ Minén mún ko mi keñ lòn khoomu 6a nùpua yahó, bèra a na ká 6a mən mu bè-tentewà na mi wee wé, à 6a búaaní mìn Maá na wi ho wáayi.

O Yeesu kàránna 6a nùpua ho làndá bío dǎní yi

17 «Mi yí leéka le í buara á wà buée búe o *Moyiize làndá lè 6a ñi-cúa færowà kàránló ñúhú dé. Bùéé. I wà buée tí mu ñii lé bïo.

18 Le í mǐ ho tǔiá na mia: Hàrí ho wáayi lè ho tá à mía kaka, á ho làndá 6àn bín-za na khúekhúe á máa fá ho ñii, fúaa mu bïo búenbúen véro.

19 Lé bǔn ñon ká yíá wó khon há làndáwá mu 6àn dà-za búí dǎní yi, á wee kàrán 6a ñupua le 6a wé wé làa bǔn, wón 6ànso khíi keń cǐnú ho wáayi béenǐ yi. Ká yíá 6èn wee tà bè ho làndá yi, á wee kàrán 6a ñupua le 6a wé wé làa bǔn wón 6ànso khíi wé o ñi-beenǐ ho wáayi bá-zàmu yi.

20 Le í bío mu na mia: Ká mi yí máa bè bïo le Dónbeenǐ le mi wé yi á yí po ho *làndá bïo zéenilowa lè 6a *Farizíewa, á mi máa dàñ máa keń ho wáayi bá-zàmu yi.

Ho héerà keńlò minén lè 6a ñupua na ká pǎahú bïo

21 «Mi ñá à 6a bía bïo kà ñon wàn bùaawa yi: <Yí búe ñupue.>* Yíá wó ñi-búe á 6ànso 6a à 6ua á à varáa le cítii finíi.

22 Ká ínén màhá à bío á à na mia: Yíá sǐi cá mín za yi, wón 6a à 6ua á à varáa le cítii finíi. Yíá bía le mín za lée bǔnbú, wón 6ànso á ho làndá tǔiá færowà ko 6a cítii. A yíá bía le mín za lé o khéero, wón 6ànso ko ò o dé le Dofní dǎhú yi.

23 «Ká fo wà buée wé mu hǎmu á à na le Dónbeenǐ yi mu hǎmu cǐníi lahó yi, ká ũ hácírí buara le fo wó khon lè mi ninza ó o sǐi wee cǐ foñ,

24 à ũ bàrá ũ hǎmu mu hǎmu cǐníi lahó yi, ká ũ lén va a cǔn à mi vaá véení mu. Ká bǔn wó wó, à ũ màhá buée wé ũ hǎmu à na le Dónbeenǐ yi.

25 «O búí lá le fo wó khon làa mí sǐi, ó o von fo le cítii finíi, à ũnén na wó khon à fèn wé le ñii dà-kéní làa wo ho wǎhú wán ká mi dǐn yí vaá dǎn. Ká bǔn mía á wón vaá dé fo o cítii-fi níi yi, á wón 6èn á à yèrémá khíi dé fo o paro níi yi o ò dé ho kàsó yi.

26 Le í mǐ ho tǔiá na foñ: Ho kàsó mu á fo máa lé yi hùúu, ká ũ yí wǎ le wárí na á fo ko à ũ na búenbúen á yí tíira ñii.

Mi yí le mi sǐa vá ñupue 6àn hǎa yi (Matiye 18.8-9; Maaki 9.43, 47-48)

27 «Mi ñá à 6a bía bïo kà: <Yí wé hǎ-fé tàá bá-fé.>†

28 Ká ínén màhá à bío bïo kà á à na mia: Yíá lora mín za 6àn hǎa á sǐi vá a yi, se 6ànso fó a wó mí yilera yi.

29 Ká mu lé ũ nín-tǐánǐ yère wee dé fo mu bè-kohó wéró yi, à ũ còkon le lèe día. Mu sǐaaní à ũ sǎnía bïo búí yí keń bǐn, á po bïo há ñii sú à 6a lèera dó le Dofní dǎhú na máa hí lùe yi.

30 Ká mu lé ũ nín-tǐánǐ níi wee dé fo mu bè-kohó wéró yi, à ũ kúii le lèe día. Mu sǐaaní à ũ sǎnía bïo búí yí keń bǐn á po bïo há ñii sú á fo ò zoráa le Dofní dǎhú na máa hí lùe yi.

O búí yí dǐndǐn ña mín hǎa (Matiye 19.7-9; Maaki 10.11-12; Luki 16.18)

31 «Mu túara: <Yíá le mí ì ña mín hǎa, á 6ànso ko ò o wé mu yaamu fáaró vǔahú à na a yi.>‡

32 Ká ínén màhá wee bío mu na mia: Báa na día mín hǎa, à 6àn hǎa mu ñon yí fó báa, ká a wà vaá yan bá-veere, se lé 6àn báa mu dó a ho bá-fénló yi. A yíá mún fó a hǎa na 6àn báa día wo á yan, wón mún lé o hǎ-fé.

Mi wé yí báa bïo hùúu

* 5:21 Mi loń Léró vǔahú (Exode) 20.13; Làndá zéeniló vǔahú (Deutéronome) 5.17 † 5:27 Mi loń Léró vǔahú (Exode) 20.14; Làndá zéeniló (Deutéronome) vǔahú 5.18 ‡ 5:31 Mi loń Làndá zéeniló vǔahú (Deutéronome) 24.1

³³ «Mi mún jí à 6a bía nɔn wàn 6uawa yi: «Bío fo baa le Dónbeení yahó le fo ò wé à ù yí khíní yi. Wé mu.»[§]

³⁴ Ká ínén màhá wee bío mu na mia: Mi yí baa hùúu. Mi yí baa lè ho wáayi, lé bío á bín lé le *Dónbeení béeñí lùè.

³⁵ Mi yí baa lè ho tá, lé bío á hón lé le Dónbeení zení bèenii. Mi yí baa lè ho Zeruzalemu, lé bío á hón lé 6a bá-zàwa bée lóhó.

³⁶ Yáá mún pá yí baa lè ù jùhú, lé bío le jún-vání dà-kéní mí dòn 6àn cemú lè le 6àn bímú á fo yí dà máa wé.

³⁷ Mi wé le ùuu, à mi ñin bín wán. Ká mi le 6uée, à mi ñin bín wán. Ká bío mi wee bíní baa à bè mu wán bín wee lé o *Satāni yi.

Mi wé yí ñi yúaa mìn wán

(Luki 6.29-30)

³⁸ «Mi jí à 6a bía: «Ká yia mí ninza yère á 6a mún ñ fio 6ànso yère. Yia kera mí ninza jin-kéza á 6a mún kén 6ànso jin-kéza.»*

³⁹ Ká ínén màhá wee bío na mia le ká a ñi-sūmúí wi ò o wé mu bè-kora làa mia, à mi díá le o wé. Hen ká a 6úí dó ù ñin-ñiání sáahó yí, ù jì mu yí ká ù yèrémá hía so dá a yi.

⁴⁰ Hen ká a 6úí le mí ì cítí làa fo á à féráa ù báká, ù bè ù kán6un ho wán na a yi.

⁴¹ Ká ho pánká ton-sá 6úí kíkáa foñ le ù sè bío 6úí à varákaráa ho kilomεtere dà-kéní, à ù sè mu à varákaráa há kilomεterewa bío jún làa wo.

⁴² Yia flora bío ù cón, à ù na mu wo yi. Yia le mí ì ke bío ù cón à ù yí pí.

Mi wé warí mi zúkúsa

(Luki 6.27-28, 32-36)

⁴³ «Mi jí à 6a bía: «Fo ko à ù warí mí ninza ká ù jin ù zúkúso.»

⁴⁴ Εε ká ínén wón wee bío mu na mia: Mi warí mi zúkúsa. Mi wé fio na bía wee beé mi lò yi,

⁴⁵ lé bín á à zéení le mi lé mìn Maá na wi ho wáayi zàwa. Orén lé yia wee wé à le wii hà 6a ñi-sūmáa lè 6a ñi-tentewà wán. O wee wé à ho vlohó tè bía térénna làa bía yí térénna cón.

⁴⁶ Ká bía wa mia lé bán mí dòn á mi wa, á mi wee leéka le mi so pá à bíní ì yí cúnú mu món le? Hàrí 6a *lànpo féwá wee wé ká síi.

⁴⁷ Ká mìn zàwa lè mìn hínni lé bán mí dòn mi wee tèní yi, se mi so pá yú bío wó lé? Hàrí bía yí zū le Dónbeení wee wé ká síi.

⁴⁸ Mi wé 6a nùpua na jii tun làa bío á mìn Maá na wi ho wáayi tentemu jii tunnáa bío síi.»

6

O Yeesu kàránlò na ó o nɔn mu hāmu wéró ñni yi

¹ «Héyíi! Hen ká mi wé le mi ì wé bío le Dónbeení làndá bò, à mi yí wé mu le 6a nùpua mi. Ká mi wó mu 6a mɔn, á mi máa yí cúnú mìn Maá na wi ho wáayi cón.

² Hen ká fo wé le fo ò há mu bío lè 6a ñi-khenia, à ù yí yényení mu le 6a nùpua jí làa bío 6a ñi-khàwa wee wéráa mu ho kàránlò zíní lè há 6onfúaa yi bío síi. Ba wee wé mu à cà lè le yèni. Le ì mǐ ho túiá na mia: Bánsowa so yú mí cúnú wó.

³ Εε ká ùnén, fo wé le fo o há mu bío lè 6a ñi-khenia, à ù yí le hàrí mìn bínlo binbirí à zūñ dèe 6úí mu yi.

⁴ Le mu hāmu mu à wé bío na sànkáa wó. A mìn Maá na wee mi mu bío na sànkáa á à na mu cúnú foñ.

[§] 5:33 Mi loñ Levii nùwá vūahú (Lévitique) 19.12; Miló vūahú (Nombres) 20.3; Làndá zéeníló vūahú (Deutéronome) 23.22-24 * 5:38 Mi loñ Léro vūahú (Exode) 21.24; Levii nùwá vūahú (Lévitique) 24.20; Làndá zéeníló vūahú (Deutéronome) 19.21

O Yeesu kàránlò na ó o nòn ho floró lè le jii lĩró dǎní yi
(Luki 11.2-4)

⁵ «Hen ká mi wé wee fio, à mi yí wé lè 6a nĩ-khàwa bĩo síi. Bán wee wé dǐn ho kàránlò zíní làa hen na hã wána fò mín yi à wéráa mí floró, bèra a na à 6a nùpua búenbúen wé mi 6a. Le í mĩ ho tũíá na mia: Ba yú mi cǔnú vó.

⁶ Εε ká ũnén wé le fo o fio, à ũ yòo zo ũ zĩi à pe ho zũajii, à ũ fio mĩn Maá Dónbeenĩ yi. Le làa fo páanía zoó wi bĩn. A lerén na zũ bĩo fo zoó wee wé á à na mu cǔnú foñ.

⁷ «Hen ká mi wé wee fio, à mi yí dǐn la hã minka bíoní yi làa bĩo á bĩa yí zũ le Dónbeenĩ wee wéráa mu. Ba wee leeka le ká mí yí bía cèrèè á le Dónbeenĩ máa jí mí cǔn.

⁸ Mi yí wé bĩo 6a wee wé 6àn síi, lé bĩo á mĩn Maá Dónbeenĩ á fèra zũ bĩo mi màkóo wi yi vó, ká mi dǐn yí flora.

⁹ «Mi wé wee fio, à mi fio ká síi:
Wàn Maá na wi ho wáayi,
wé à 6a nùpua zũn le fo lé le Dónbeenĩ na 6àn síi máa.

¹⁰ Dí ũ béeñĩ hã lùà búenbúen yi.
Le ũ sǐi bĩo wé ho tá wán làa bĩo mu wee wéráa ho wáayi bĩo síi.

¹¹ Hã wɛn lè mu bè-dínii na ko làa wɛn ho zuia.

¹² Sén wa bè-kora díá, làa bĩo á warén mún wee tà sén díá à na bĩa wó khon làa wɛn yi.

¹³ Pa wɛn bĩo wee khà wɛn dé mu bè-kohó wéró yi bĩo yi. Kǎní wɛn o *Satāni níi yi.

[Le béeñĩ, lè ho dànló, lè ho cùkú bĩo sǎ foñ f̄εε. *Amiina.]

¹⁴ «Ká bĩa wó khon làa mia bĩo á mi wee tà sén díá, á mĩn Maá na wi ho wáayi mún wé è sén mi bè-kora á à díá.

¹⁵ Ká mi yí máa tà sén díá na 6a yi, á mĩn Maá na wi ho wáayi mún máa wé è sén mi bè-kora máa díá.

¹⁶ «Hen ká mi wé lù mi jini, à mi yí sè mi yara làa bĩo á 6a nĩ-khàwa wee wé wéráa mu. Ba wee wé sè mí yara à 6a nùpua búenbúen zũn le 6a lù mí jini. Le í mĩ ho tũíá na mia: Ba yú mí cǔnú vó.

¹⁷ Εε ká ũnén wé le fo ò lĩ ũ jii à ũ s̄εε ũ yahó, à wíoka ũ jũhũ sese,

¹⁸ bèra a na à 6a nùpua yí zũn le fo lù ũ jii. Mĩn Maá Dónbeenĩ mí dòn na wi le lùe na sánkaa yi á m̄on bĩo fò sánkaa wó. Orén lé yĩá á à na ho cǔnú foñ.»

Ho nǎfòró binbirĩ bĩo
(Luki 12.33-36)

¹⁹ «Mi yí sá ho nǎfòró ká lè miten ho dǐmíjǎ yi. Ba sũnɔwa lè 6a làkábúaaawa wi bĩn á à yáa ho. Ba k̄nlowà wee wé háaka hã wonna ká 6a zoo juaa ho.

²⁰ Ho wáayi lé bĩn á mi sá ho nǎfòró binbirĩ bàrá yi à ká lè miten. Bĩn á sũnɔwa tàá làkábúaaawa máa yí ho máa yáa. K̄nlowà mún yí dà máa yòó háa woohũ bĩn á máa juaa bĩo.

²¹ Mu bon, hen na á ũ nǎfòró wi yi lé bĩn á ũ sǐi búenbúen á à dé yi.

²² «O nùpue yĩo lé o sǎnía fĩntǎní. Ká ũ yĩo se, á ũ sǎnía búenbúen á à keñ mu khoomu yi.

²³ Ká ũ yĩo yí se, á ũ sǎnía búenbúen á à keñ le tǐbírí yi. Hen ká mu khoomu na wi foñ hĩa yèrémáa wó le tǐbírí, à ũ loñ bĩo le tǐbírí mu á à keñnáa cícíci.»

(Luki 16.13)

²⁴ «Nii woon yí dà máa sá máa na júnása nùwǎ jũn yi. O ò jĩn o nĩ-kéní ká a wañ yĩá so. O wé è jí o nĩ-kéní bíonĩ, ká yĩá so ó o máa k̄nbi. Mi yí dà máa sá máa na le Dónbeenĩ yi ká mi mún pá henía le wárí càró bĩo.»

Mi dé mi s̄ia le Dónbeenĩ yi
(Luki 12.22-31)

²⁵ «Lé bñn nɔn á ĩ wee b́ioráa b́io kà á à na mia: Mi wé yí yáa mi yilera mi mukānĭ b́io yi, le mi ì yí mu bè-d́inĭi lè mu bè-nunĭi wen, tàá mi sánĭa b́io yi, le mi ì yí hā sĭ-zĭnia wen á à zĭ. Le mukānĭ b́io po mu bè-d́inĭi, á hā sánĭa b́io po hā sĭ-zĭnia, mu so yí bon le?»

²⁶ Mi loń 6a nĭnzàwa. Ba yí máa dĭ b́io á mún yí máa lá dĭnló. Ba náa mía, ká mĭn Maá na wi ho wáayi màhă pá wee dĭinĭ 6a. A minén so b́io nŭhŭ yí wi yí po 6a nĭnzàwa le?»

²⁷ Minén tĭahŭ á yĭa dà mí mukānĭ wizoonĭ á à dé wán cĭinú mí yilera yáaró b́io yi so wi le?»

²⁸ «Á mi yilera yáaró hā sĭ-zĭnia b́io yi so nŭhŭ wi le? Mi loń le pŭiĭlè. Le yí máa sá dèe, á mún yí máa tĭ sĭa.

²⁹ Le ĩ b́io mu na mia: Hàrí o *Salomɔn lè mí cùkú búenb́uen ká wón pá yí ză sĭa na se yú lerén búu yi.

³⁰ Ká le Dónbeenĭ wee donkhueé le nĭnĭ kà sĭi, dĭo wé keń ho zuia ká ho yĭró à 6a cĭi le, à sònkú minén á le è wé kaka máa zĭinĭ. Mi sĭadéró le Dónbeenĭ yi b̀entĭn f̀oora.

³¹ «Àwa, á mi wé yí yáa mi yilera à dĭn b́io le lée webio mi ì dí tàá lée webio mi ì nŭ, tàá le mi ì yí hā sĭa wen á à zĭ.

³² Mu bon, bĭa yí zŭ le Dónbeenĭ búenb́uen wee dĭn cà bñn f̀ééé, ká minén mĭn Maá na wi ho wáayi wón zŭ b́io ko làa mia.

³³ Mi le mi yara sĭ le Dónbeenĭ b́eenĭ b́io làa b́io téréna le cón, á b́io ká búenb́uen á le Dónbeenĭ á à na mia.

³⁴ Mi cén yí yáa mi hácirĭ ho yĭró b́io yi. Lé ho yĭró b́io wi lè mi wŏhŭ. Hā wizoonĭ lè mí dà-kénĭ kénĭ bè-wénĭa á à kăna hă.»

7

Mi wé yí cĭtĭ nŭpue à sĭinĭ nŭhŭ (Luki 6.37-38, 41-42)

¹ «Mi wé yí cĭtĭ nŭpue à sĭinĭ nŭhŭ, á le Dónbeenĭ mún máa cĭtĭi mia á máa sĭinĭa nŭná.

² Lé b́io á b́io mi wee sĭinĭ lè 6a nŭpua nŭná, lé bñn b̀an sĭi le Dónbeenĭ khii sĭinĭnaa mi nŭná. Le wĭló dèe na á mi wee m̀nză lè mu b́io, lé dén b̀an sĭi á le Dónbeenĭ á à m̀nză lè mí b́io.

³ Le zóore na wi ũ yère yi á fo yí zŭ b́io, à le zàn-dèe na wi mi ninza yère yi á fo màhă mɔn wee zéení.

⁴ Fo dà à wé kaka à b́io le mi ninza día le ũ lén le zàn-dèe na wi o yère yi, ká le zóore na wi ũnén yère yi á fo yí zŭ b́io le?»

⁵ Yí mɔn á ũten na le! Le zóore na wi ũ yère yi lé dĭo á ũ ko à ũ lén vé, á ũ yĭo màhă à mi wéréwéré á à dàń ñ lénnáa le zàn-dèe na wi mi ninza yère yi.

⁶ «Mi yí lá mu b́io na b́io sã le Dónbeenĭ yi à na 6a boonĭ yi. Nún-sĭ, á 6a dà à yèrè má à cŭaaka mia. Mi mún yí kúia ho lóró na yàwá here 6a ǹnɔnb̀eenĭ tá le 6a yonka.»

Mi wé cà mu b́io le Dónbeenĭ cón (Luki 11.9-13)

⁷ «Mi wé fio le Dónbeenĭ cón, á le è hā mia. Mi wé cà nka mu b́io le Dónbeenĭ cón, á mi ì yí. Mi wé búanb́ua ho woohŭ á le è hén ho mi ì zo.

⁸ Lé b́io á yĭa wee fio á le è hā, yĭa wee cà b́io le cón, ó ò yí mu, yĭa wee búanb́ua ho woohŭ á le è hén ho ó ò zo.

⁹ «Minén tĭahŭ ó o búu za flora ho búurú o cón, ó o so ò na huee wo yi le?»

¹⁰ Tàá ká a flora a ceza o cón ó o so na háa wo yi?»

¹¹ Awa, á b́io minén na yí seka á zŭ b́io se naló mi zàwa yi, à sònkú mĭn Maá na wi ho wáayi á à wé kaka máa nanáa mu bè-tentewà bĭa wee fio mu o cón yi?»

¹² «B́io mi wi à 6a nĭ-vio wé na mia búenb́uen à mi mún wé mu b̀an sĭi na 6a yi. Bñn lé b́io ó o Məyiize làndá lè le *Dónbeenĭ nĭ-cúa f̀erowà zéenia.»

*Mi bánbá à mi cà le mukānī na máa vé
(Luki 13.24)*

¹³ «Mi zo lè ho zūajii na finía. Lé bïo á hĩa búa wōhū bèró sí, ká 6a nùpua na màhã wee bè ho á à hí mu húmú binbirí. Bĩa wee bè ho á boo.

¹⁴ Ho zūajii na finía hón wōhū bèró do, ká bĩa màhã wee bè ho á à yí le mukānī binbirí na máa vé. Bĩa wee bè ho á yí tà yí boo sese.»

*Ba jì-cúa fεrowà na bïo yí bon wee zūn kaka?
(Luki 6.43-44)*

¹⁵ «Bìa le mí lé le *Dónbeenī jì-cúa fεrowà ká mu yí bon, á mi pa miten bïo yi. Ba wee wayí miten lòn pia bïo síi, ká 6a yiwa yí se lòn dakhínkhínwa.

¹⁶ Mi ì zūn 6a bïo 6a wára yi. Nia máa wé khé kíkahó wán. A lunkúnsòró mún máa wé fáa bódíohó wán.

¹⁷ Le vīndèè na se wee wé ha hã bia na se. A le vīndèè na yí se wee wé ha hã bia na yí se.

¹⁸ Le vīndèè na se máa wé ha bia na yí se, á le vīndèè na yí se máa we ha bia na se.

¹⁹ Vīndèè lée vīndèè na yí máa ha hã bia na se, dén ñ kúii á à sía à kúee mín wán á à cfi.

²⁰ Lé ká síi á mi ì zūn náa bĩa le mí lé 6a jì-cúa fεrowà à 6a yí ñon 6a, hã wára na 6a wee wé yi.»

(Luki 13.25-27)

²¹ «Bìa búenbúen na wee ve mi le <Núhúso! Núhúso!> yínón bĩa khíi keń le Dónbeenī béenī yi. Bĩa wee wé wán Maá na wi ho wáyai síi bïo lé bán khíi keń mu yi.

²² Le cítii fi ñonzoñ, á nùpua cèrèè á à bío ò na mi: <Núhúso, wa buera le Dónbeenī bíonī, á ñon 6a cínáwa léra 6a nùpua yi, á wó mu yéréké bíowa cèrèè lè ũ yèni.>

²³ A ì wáa à bío ò na 6a yi: I yí zū mia hùúu. Mi vá lé ì nísání, bè-kora wérowà yén.»

*Hã zini bïo ñun wahiire
(Luki 6.47-49)*

²⁴ «Àwa. Nùpue lée nùpue na wee jí ì bíoní à bè hã yi wón bānsò bïo bonmín làa nùpue na hácirí wi, á son mí zii ho búaa hó wán.

²⁵ Ho viohó bueé tò, á hã bōnnáa sú cáa, á ho pinpiró và lè mí pánká le zii mu wán à le yí tò, lé bïo le ñúhú fára ho búaa hó wán.

²⁶ Ká nùpue lée nùpue na wee jí ì bíoní, ò o yí máa bè hã yi, wón bānsò bïo bonmín là a nùpue na lé o bōnbú, á son mí zii le hōnlè wán.

²⁷ Ho viohó bueé tò, á hã bōnnáa sú cáa, á ho pinpiró và lè mí pánká le zii mu wán, á le tò pùpè.»

²⁸ Bïo ó o Yeesu bía vó, á 6a zāamáa wó coon làa sòobéè bïo ó o wee kàrán lè 6a nùpua bïo yi.

²⁹ Lé bïo ó o yí kàráanna 6a nùpua lè ho *lándá bïo zéenílowa bïo síi. Orén wó mu lè ho pánká na le Dónbeenī ñon wo yi.

8

*O Yeesu wéera a b̄ueré b̄ui
(Maaki 1.40-45; Luki 5.12-16)*

¹ O Yeesu yòó ló le búee wán lion, á 6a zāamá-kúii bò a yi.

² O o *b̄ueré b̄ui vá bueé bó a yi, á líí fára mí ñonkójúná wán o yahó, ò o bía: «Núhúso, fo dà à wéé mi ká fo tà.»

³ O o Yeesu líí bò mi níi o wán ò o bía ñon wo yi: «Ì tà mu, wáa wa.» Mí la hó yi, ó o ñii dènía wan.

⁴ Būn món ó o Yeesu bía ñon wo yi: «Bìo wó foñ á ũ yí bío le nùpue jí. Ká ũ màhã vaa zéení ūten lè le *Dónbeenī yankaro. A ũ mún wé mu hāmu bïo na ó o *M̄oyiize bò le 6a wé wé mu dānī yi, à 6a búenbúen zūn ká ũ wan bïo bon.»

*O Yeesu wéeera ba dásíwá jùhúso ton-sá
(Luki 7.1-10)*

⁵ Bío ó o Yeesu vaá wee zo ho *Kapεεnyuumu lóhó yi, á ho Oroomu dásíwá jùhúso búí vá bueé bó a yi, á flora a le o séení mí.

⁶ O bía: «Núhúso, í ton-sá dūmaná le zii yi. O lé o mùamúa, á lò wee be dàkhíina.»

⁷ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Í bueé wée wo.»

⁸ A ba dásíwá jùhúso bía nɔn wo yi: «Núhúso, ũ buenlò í zii léé bio na á í yí koráa. Na le jii mí dòn, á í ton-sá pá à wa.

⁹ Inén í beere júnása wi á í wee bè bioní yi. A inén mún wi ba búí jùhú wán, á bán mún wee jí í cón. I le yia va hen à wón va bín. I le o búí buen ò o dèení buen. I le í ton-sá wé bio na, ò o dèení wé mu mí lahó yi.»

¹⁰ Bío ó o Yeesu já hñn bioní so, ó o wó coon, ò o bía nɔn bía bò a yi: «Le í mí ho túiá na mia: O *Isirayεele n̄pomu búenbúen yi á í ðin yí fò mín làa n̄pue na síidéro mií yú yia kà yi.

¹¹ N̄pua cèrèe khii lé le wii hènii lé le tènii, á bueé keeni ká ba à dí ho sánú le *Dónbeení béení ðinii là a *Abarahaamu, là a *Izaaki, là a *Zakoobu.

¹² Ká bía lá ko à ba níni keí le Dónbeení béení yi, bán ba à ja léé kúia ho khūhū le tibírí yi, á ba léé wá á yiwa à vá bín.»

¹³ Bún món ó o Yeesu wáa bía nɔn ba dásíwá jùhúso yi: «Lén khíbo, bio fo flora á à wé, lé bio fo dó ũ s̄i mií.» Lé hón p̄n-kení so yi, á ba dásíwá jùhúso ton-sá á wan yi.

*O Piere b̄an hio háa le ba v̄anv̄arowà búí wéeró bio
(Maaki 1.29-34; Luki 4.38-41)*

¹⁴ O Yeesu van o Piere zii. O vaá yú a Piere mu b̄an hio háa le d̄amu d̄e yi à le t̄en̄í wee z̄éé wo.

¹⁵ O o Yeesu buan o níi yi á le t̄en̄í khíina. O o háa mu d̄en̄ia h̄inɔn nɔn ho ðinlò wo yi.

¹⁶ Ho tá yuuní, á ba buan ba n̄pua cèrèe na ba c̄ináwa wi yi á buararáa o Yeesu cón, ó o wee bío à ja ba c̄ináwa lén ba yi. O mún wéeera ba v̄anv̄arowà búenbúen na ba buan buararáa o cón.

¹⁷ O wó mu bèra a na à le *Dónbeení ji-cúa f̄ero *Ezayii bio na ó o bía à wé: «O lá wa lònbee. O fó wa v̄amú bò mí wán.»*

*Ba n̄pua n̄wá j̄un búí na wi ba bè là a Yeesu bio
(Luki 9.57-62)*

¹⁸ O Yeesu m̄n ba z̄amáa na k̄inia wo yi, ó o nɔn le jii mí n̄i-ken̄inia yi le ba le mí khí le ho v̄ū-been̄í món.

¹⁹ A ho làndá bio z̄eenilo búí bueé bó a yi, á bía nɔn wo yi: «N̄i-karánlo, í ì bè foñ á à varáa há l̄ua búenbúen na á ũ wee va yi.»

²⁰ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ba cawanwà yú há k̄ana wee zo. A ba j̄inzàwa mún yú mí lenna. Ká a *N̄pue Za wón màhá yí yú ho lahó na ó o dà à v̄ūn yi.»

²¹ O o n̄i-ken̄inia n̄i-kení búí bía nɔn wo yi: «Í ì bè foñ. Ká ũ màhá día le í vaa n̄uu wàn maá vé.»

²² O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Día le ba n̄i-hía à n̄uu mí n̄i-hía, ká ũnén buee bè mií.»

*O Yeesu ð̄inia ho pinpi-been̄í
(Maaki 4.35-41; Luki 8.22-25)*

²³ O Yeesu yòó zon ho woohú le mí n̄i-ken̄inia á ba wà.

²⁴ Cúa-yen à ho pinpi-been̄í wee và ho v̄ū-been̄í wán á wee ȳanbónka mu j̄umu kúee ho woohú yi fúaa ho wi ho lí. Mu wee wé ká a Yeesu d̄uma. ²⁵ O o n̄i-ken̄inia vá bueé bó a yi, á s̄inia wo, à ba bía nɔn wo yi: «Núhúso, wa à hí. K̄aní wen.»

²⁶ O o Yeesu bía nɔn ba yi: «Lée webio nɔn á mi z̄ananáa? Mi s̄ia d̄éro mií b̄en̄tin fòora.»

* 8:17 Mí loñ Ezayii v̄uahú 53.4

O o wáa líí hínən, á yòò nàmakaa ho pinpiró lè mu jummu na wee yànbónka yi, á mu wó tétété.

²⁷ Ba búenbúen á mu wó coon, á ba wee bío mín yi: «Páa! O nùpue mu lé o yén síi kà? Hàri ho pinpiró lè mu jummu ó o bíaràa, á mu pá bò a bíoní yi.»

*Ba nùpua nùwā jun cínáwa na lénló bío
(Maaki 5.1-20; Luki 8.26-39)*

²⁸ Bío ó o Yeesu khii dñn ho Kadaraa kōhū yi, á nùpua nùwā jun búí ló ba nǐ-hía nùnii wee sí a yahó. Ba nùpua mu ba cínáwa wi yi á ba zánii wi fúaa nǐ woon yí máa khà miten à lá ho wāhū mu.

²⁹ Bío ba mən o Yeesu á ba wee bío kà pónpón: «Dónbeení Za, lée webio fo lon làa wən. Fo buara wà buée beé wa lò ká mu pāahū đin yi dñn le?»

³⁰ Mu wee wé à nòn bùe-òohū búí khèra vaá wee dí.

³¹ Á ba cínáwa mu yankaa o Yeesu kà síi: «Hen ká ũ wi ũ na wən, ũ wáa bío le wa vaa zo ho nòn bùe-òohū na kà yi.»

³² O o Yeesu le ba vaa zo. A ba cínáwa mu ló ba nùpua nùwā jun mu yi á vaá zon ba nòn bùe ení yi. A ba búenbúen yòò lùwa le búee wán á kùenkaa líí zon ho vū-beení yi á húrún.

³³ A bía lá wee pa ba á lùwá lion ho lóhó, á líí lá bío wó búenbúen á fɛera, sònkú bío wó ba nùpua nùwā jun na ba cínáwa lá wi yi.

³⁴ Á ho lóhó nùpua búenbúen ló wà lée sí a Yeesu yahó. Bío ba lée yú a, á ba yanka wo le o sáberé ò o lé mín kōhū yi à lén.

9

*O Yeesu wéera a nǐ búí na sánia húrún
(Maaki 2.1-12; Luki 5.17-26)*

¹ O Yeesu yòò zon ho woohū á yèrèmaa káa ho vū-beení á khú mí lóhó.*

² A ba buan o mùamúa búí lè mí dāmu dèe á buararàa o cón. Bío ó o Yeesu mən bío ba dóràa mí sía wo yi, ó o bía nən o nǐ mu yi: «Wàn bónlo, hení ũ síi, ũ bè-kora séra díá.»

³ A ho *lándá bío zéenílowa nùwā yen búí wee bío mín yi: «O nǐ na kà wee mání miten lè le Dónbeení.»

⁴ O o Yeesu zūna ba yilera ó o bía nən ba yi: «Lée webio nən á hā yile-kora wiráa mia.

⁵ Lé mu yén bíoró wayi? Lé à bío le o bè-kora séra díá lée, taa lé à bío le o híní varáka?

⁶ Ká í màhá wi mi zūn le o *Nùpue Za yú ho pánká ho tá wán à sénnáa mu bè-kora díá.»

O o wáa bía bío kà nən o mùamúa yi: «Lii híní, lá ũ dāmu dèe à ũ khíòo.»

⁷ O o nǐ mu hínən yòò đin, á wà van mí zii.

⁸ Bío ba zāamāa mən mu, á ba zāna, á wee khòoní le Dónbeení ho pánká na kà bān síi na le nən ba nùpua yi bío yi.

*O Yeesu von o Matiye le o bè mí yi
(Maaki 2.13-17; Luki 5.27-32)*

⁹ Būn món ó o Yeesu ló hón lahó so yi wà. Bío ó o wee khíí, ó o mən o nǐ búí na ba le Matiye ká a kará mí tonló lahó yi, á wee fé ho lànpo. O o bía nən wo yi: «Híní bè mií.» O o Matiye líí hínən bò a yi.

¹⁰ O Matiye von o Yeesu lè ho đinló mí zii. Ho *lànpo féwá lè ba nǐ-kora cèrèe wi ho đinló mu đinii là a Yeesu lè mí nǐ-kenínia.

¹¹ Bío ba *Fariziéwa mən mu ká, á ba bía nən o nǐ-kenínia yi: «Lée webio nən á mi nǐ-karánlo wee dí lè ho lànpo féwá lè ba nǐ-kora na kà?»

¹² O o Yeesu ná bío ba bía, ó o bía nən ba yi: «Héyíi! Minén! Nùpua na lò hereka so wee wé cà tǐni bānso đání le? Búee. Ba vānvárovà lé bía wee wé cà a đání.

* 9:1 O Yeesu bān lóhó na ó o Matiye bía bío hen lé ho Kapènyuumu. Mi lorí Matiye vūahú 4.13

13 Mi lén vaa kàrán le Dónbeenì bíonì na kà à zūn kúará: «Bìo á ì màkóo wi yi lé le yi na se. Ká 6a bà-kuìo na 6a wee wé lè mu hāmu á ì pã bïo.»† Mi zūn mu sese. Inén yí 6uara bïa wee leéka le mí térénna bïo yi dé. Bia zū le mí lé 6a bè-kora wérowà lé bïa á ì 6uara bïo yi.»

O Yeesu bia hā jini līrō bïo
(Maaki 2.18-22; Luki 5.33-39)

14 O Zān Batiisi nī-kenínia vá 6ueé 6ó a Yeesu yi à 6a wee tùa wo yi: «Lée webio nōn á warén lè 6a *Farizlewa wee lī wa jini túntún, ūnén nī-kenínia yí máa lī mí jini?»

15 O o Yeesu bia nōn 6a yi: «Mi wee leéka le bïa 6a von mu yaamu sánú diiní yara so dà à sè ká a hā-fla bàn báa làa ba páania wi le? Būn yí dà máa wé. Εε ká pãhū búi khii dā, ó o hā-fla bàn báa 6a à lén 6a tãhū, būn ká 6a màhā wé è lī mí jini.

16 Nùpue máa lá nín-ké-finle bïo búi máa làa baká kīnle. Lé bïo ká a wó mu, á le nín-ké-finle á a wíoka a lèe ho.

17 Làa būn síi, nùpue máa wé kúee *dīvén fla sūmāni-kīa yi. Lé bïo ká a kúaa ho bīn, ká ho hīa wee za, á hā à nāma, á ho dīvén á à kúia, á hā sūmāniwa mún n̄ yāa. Ho dīvén fla 6a wé kúee hā sūmāni-fla yi. Ká mu wó ká, á mu búenbúen á à wé se.»

Ba zúifùwa ya-dí hīnló
là a hāa búi wéérō bïo
(Maaki 5.21-43; Luki 8.40-56)

18 Pãhū na ó o Yeesu wee bío lè 6a nùpua yi, à būn 6a *zúifùwa ya-dí búi 6ueé dōn, á 6ueé líí búrá a tá ò o bía: «Ì hīnló húrun yí míana, ká ū màhā buen 6uee bè ū níi o wán ò ò vèe.»

19 O o Yeesu lè mí nī-kenínia hīnōn bò làa wo.

20 Hón pãhū so yi, à būn ò o hāa búi wee mi mí sēeró féee á dōn hā lúluio píru jūn à ho máa fi, á vá 6ueé 6ó a yi, á zoó tūaa o dà-zīnii jī-kānī yi là a mōn.

21 O wee bío bïo ká mí yi: «Hen ká ì dàina tūaa o dà-zīnii yi mí dōn, á ì wa.»

22 Bïo ó o Yeesu yèrēmáa khii mōn wo, ó o bía: «Wàn hīnló, yí zōn dèe. Bïo fo dó ū síi mī, lé būn wéera fo.» O o hāa mu dēnía wan mí lahó yi.

23 Bïo ó o Yeesu wāa vaá dōn 6a zúifùwa ya-dí zīi, ó o wāa mōn 6a sī-6úawá à 6a wíokaa mítén vó o nī-hío nùuló bïo yi, lè 6a zāamáa na wee wá ká 6a a zúnzúra.

24 O o bía: «Mí lé lè ho khūhū. O hīnzo-za mu yí húrun, o lée yīa na dūma.» A 6a wee yāa mí jini yi na a yi.

25 Bïo 6a zāamáa ló vó, ó o Yeesu yòó zon le zīi yi, á zoó fù o hīnzo-za níi yi, ó o líí hīnōn,

26 á mu já ho kōhū búenbúen yi.

Ba muiiwà là a nīi na o cīnā wi yi wéérō bïo

27 Būn mōn ó o Yeesu ló bīn wà. Bïo ó o wee khii, á muiiwà nùwā jūn búi bò a yi ká 6a a wāamaka: «*Daviide Za, màkárí wēn.»

28 Bïo ó o Yeesu vaá dōn le zīi, á 6a muiiwà mu 6ueé 6ó a yi, ó o tùara 6a yi: «Mí láa mu yi le ì dà wee wé mia le?» A 6a le: «Ūuu, Núhūso, fo dà mu.»

29 O o Yeesu wāa dōn 6a yīo, ò o bía: «Le mu wé làa bïo mi láarāa mu yi.»

30 A 6a yīo dēnía wee mi. O o Yeesu henía bïo ká nōn 6a yi: «Háyà, nùpue yí ko ò o jí bïo wó mia ká.»

31 Ká bïo 6a wà, á 6a wee bío o Yeesu bïo ho kōhū búenbúen yi.

32 Pãhū na á bán wee lén yi, à būn 6a 6uan o nīi búi 6uararāa o Yeesu cōn, cīnā búi wi o yi, ó o yí dà máa bío.

33 O o Yeesu jōn o cīnā mu léra, ó o nīi jii dēnía fá á wee bío. A 6a zāamáa wó coon mu bïo yi, á 6a wee bío: «Warén *Isirayēle nīpomu yi á wa dīn yí mōn bïo ká bàn síi hūuu.»

† 9:13 Mi lorí Ozee vūahū 6.6

³⁴ Ká 6a *Farizíεwa bán 6èn wee bío: «Mu lé 6a cínáwa ɲúhúso lé yíá wee na ho dàrló wo yi ò o ɲa lè 6a cínáwa lén bía 6a wi yi.»

Ba zāamāa makári buan o Yeesu yi

³⁵ O Yeesu wee héε lé hā ló-beera lè hā ló-zàwa yi, á wee kàrán 6a nùpua 6a *zuífùwa kàránló zíní yi. O wee bue le *Dónbeení béení bín-tente, ká a weé mu vāmú lè mí síwà búenbúen na tò 6a nùpua.

³⁶ Ba zāamāa na ó o wee mi á makári buan wo yi. Lé bío ó o mən à 6a san, á yilera lùnkaa. Ba ka lòn pia na paro mía.

³⁷ O o wāa bía nən mí nī-kenínia yi: «Ho dīnló bon dīn cèrèε, ká ho lárówà lé bía yí boo.

³⁸ Awa. Á mi fio o məhú 6ànso yi le o wíoka na 6a ton-sáwá le 6a lá ho.»

10

O Yeesu tonkarowà píru ɲun yènnáa
(Maaki 3.13-19; Luki 6.12-16)

¹ O Yeesu hueekaa mí nī-kenínia píru ɲun á nən ho dàrló 6a yi à 6a wé ɲa lè 6a cínáwa lén bía 6a wi yi à mún weé lè mu vāmú lè mí síwà búenbúen.

² Híá ká lé o tonkarowà píru ɲun yènnáa: O nín-yání tonkaro lé o Simən, na 6a mún có yèni làa Piere, lè mín za Andere, là a Zaaki lè mín za Zān na lé o Zebedee zàwa.

³ A dé o Filiipu là a Baatelemii, o Toma là a lànpo fé Matiye, o Alifee za Zaaki là a Tade,

⁴ o Simən na lé 6a Zelootewa* kuure nùpua nī-kéní, là a Zudaa Isikariote na khíi dé o Yeesu mí zúkúsa níi yi.

O Yeesu tonkaa mí tonkarowà píru ɲun
(Maaki 6.7-13; Luki 9.1-6)

⁵ Bán báawa píru ɲun so lé bía ó o tonkaa, á henía bío ká nən yi: «Mí yí va hā kāna na á bía yínən 6a *zuífùwa kará yi, à mún yí zo ho *Samaríi kōhú lórá yi.

⁶ O *Isirayεele nīpomu na ka lòn pia na vūnun bán lé bía mi va cón.

⁷ Mí lá ho wōhú wà, à bío ká lè bío mi wé bue: Le *Dónbeení béení á sùarāa.

⁸ Mí weé 6a vánvárowà. Bía húrun á mi vèení. Ba búeréwà à mi weé, à ɲa 6a cínáwa lén bía 6a wi yi. Mí yú mu làa kāmāa, à mi 6èn mún wé na mu làa kāmāa.

⁹ Mí yí lén làa sánú, tàá wáí. Hàrí le wén-wíníwà à mí yí 6ua.

¹⁰ Mí yí 6ua puure. O búí yí 6ua báká tàá nakāa à séení híá ó o zā. O búí yí 6ua bñin-za. I bía bñn lé bío ó o ton-sá ko lè mí ɲii dīnló.

¹¹ Mí wé vaá zon lóhó léé lóhó yi, à mí cà yíá á à tà mí ì làa o wán, à keení wón 6ànso cón fúaa mí léró ho lóhó mu yi.

¹² Mí wé vaá zon zñi léé zñi na yi, à mí bío le ho héerà à keñ le zñi mu nùpua wán.

¹³ Ká bía wi le yi á tà mí bío, á mí héerà á à keñ 6a wán. Ká 6a pǎ mí bío, à mí fé mí héerà tènii.

¹⁴ Mí wé vaá zon zñi, tàá lóhó na yi, ká bía wi bñn pǎ mí bío á le mí máa ɲí mí cón, ká mí wee lé bñn, à mí púaa mí zení khúnkhūnī kúia.†

¹⁵ Le í mǐ ho túiá na mia: Le cítii fi nònzoñ, á hón lóhó so nùpua bío na khíi sá 6a yi á à poñ bío sá ho *Sodəmu lè ho Koməre lórása yi.»‡

O Yeesu bía le lònbee na yòo lua bío
(Maaki 13.9-13; Luki 21.12-17)

* **10:4** Ba Zelootewa lé 6a nùpua na fù wee cūii mín sí bío hení. Ba híá wee fi lè 6a Oroomusa lè túbiri yi. † **10:14** Há zení khúnkhūnī púaa kúiaró léé bío na 6a zuífùwa wee wé hón páahú so yi ká 6a vaá ló ho ká-veere búí yi á bñniá wà 6ueé zo mñn kōhú. Ká bío hen ká bñn lé 6arén zuífùwa wee wé mu làa mín, á zéeni le le pánñi mía 6arén làa bía pǎ le Dónbeení béení bío páahú. ‡ **10:15** Mí loñ Bío ɲúhú búenñi vūahú (Genèse) 18-19

¹⁶ «Mi jí bïo kà: I wee tonka mia. Mi ka lòn pia na wà vaá zo 6a dakhínkhínwa tīahú. Mi zūn miten buaró làa bïo 6a háwá zūnáa míten buaró bïo síi, à wé 6a nùpua na wayika lè 6a bùaa búuní bïo síi.

¹⁷ Mi pa miten bïo. Ba nùpua khíi wé è 6ua mia á à varáa ho pánká 6ànsowà cón á bán vaá cítí mia. Ba wé è ha mia lè há làbàaní 6a *zúifùwa kàránló zíní yi.

¹⁸ Ba wé è 6ua mia á vaá dīnī há kána júnása lè 6a bá-zàwa yahó bïo mi tà mi bïo yi. Lé bñn mi ì bè yi á à zéénínáa í bïo lè 6arén làa bīa yínwí 6a zúifùwa.

¹⁹ «Hen ká 6a khíi wé buan mia vannáa le cítíi fīnīi, à mi yí le mi yiwa dè bïo mi ì láráa mi jī-cúa làa bïo mi ì bío bïo yi. Mi ì yí há bioní na mi ì bío ho pāahú mu yi.

²⁰ Há bioní mu máa wé mi kùrú bioní. Mīn Maá Dónbeenī Hácírí lé dīo á à dé há mi jīnī yi á mi ì bío.

²¹ Ba nùpua búii wé è dé mín kùrú zàwa á à na 6a à búe. Hàrí 6a maáwà búii á à wé mu 6àn síi lè mí zàwa. Ba zàwa búii mún ñ hīnī mín maáwà wán, á à na 6a 6a à búe.

²² Ba nùpua búenbúen á à jīn mia bïo mi tà mi bïo yi. Ká yīa màhá há mí síi fúaa mu véenīi, wón á à fen.

²³ Hen ká 6a khíi wee beé mi lò lóhó na yi, à mi lùwí va dà-veere yi. Le í mī ho tūiá na mia: O *Isirayēle kōhū lórá búenbúen á mi máa bèeni máa vé ká a *Nùpue Za yí 6uara.

²⁴ «Nì-kenīnīi na po yīa wee kení a wón mía. A ton-sá na po mí jūhūso wón mún mía.

²⁵ Ká a nī-kenīnīi hīa ka làa yīa kenía wo bïo, se bñn á à káa. Ká a ton-sá mún hīa ka le mí jūhūso bïo, se bñn á à káa. Ká le zī-jūhū nī-kīnle 6a hīa wee ve là a *Belezebuule, S á se o zīi nùpua á 6a a ve lè há yènnáa na yí seka po dén.

Le Dónbeenī lé dīo mi wé zñn (Luki 12.2-7)

²⁶ «Mi cén wé yí zñn 6a nùpua. Mu bïo na sánkaa búenbúen khíi mi, á bïo sà yi búenbúen mún khíi zūn.

²⁷ Bïo á í bīa nən mia le tībírí yi, à mi mī wéréwéré le 6a nùpua jí. Bïo á í hūmənkaa làa mia à mi yòo bue há lóra.

²⁸ Mi wé yí zñn bīa wee búe o nùpue ká 6a yí dà máa búe o mànákā. Le Dónbeenī na dà a yáa há sánía lè ho mànákā le Dofīnī dōhū na máa hí yi, dén lé dīo mi wé zñn.

²⁹ Ba jínzà-wīnīwà bùaa jūn so yí máa wé yéé ho tōmón dà-kéní le? Éε ká hàrí 6a yà-kéní máa kùen ká mīn Maá Dónbeenī yí zū mu.

³⁰ Ká mu lé minén, hàrí mi jún-vānī búenbúen á le Dónbeenī zū jīi.

³¹ Mi wáa yí zñn dēε, lé mi bïo jūhū wī po 6a minka jínzà-wīnīwà.

O Yeesu bïo tàró tàd mu pīló (Luki 12.8-9)

³² «Yīa dīn 6a nùpua yahó ò o bīa wéréwéré le mí bïo sã miī, á ínén mún khíi bío mu wéréwéré wàn Maá na wī ho wáayi yahó le 6ànso bïo sã miī.

³³ Ká yīa 6èn bīa wéréwéré 6a nùpua yahó le mí yí zū mi, á ínén mún khíi bío wàn Maá na wī ho wáayi yahó le í yí zū 6ànso.

O Yeesu bïo wee khéé 6a nùpua (Luki 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ «Mi yí leéka le í 6uara wà 6ueé dé ho héeà ho dīmíjā yi. Búeé. I yí wà 6ueé dé héeà ho yi. Há fio lé hīa á í wà 6ueé dé.

³⁵ I wà 6ueé khéé o za lè mín maá, á à khéé o nu lè mí hīnló, là a bùaa háa lè mí yàró háa.

³⁶ O nùpue 6àn zīi nùpua lé bán á à yèrémá à wé o zúkúsa.

§ 10:25 Belezebuule: Mu pāahú ká le yèni mu á 6a zúifùwa cèrèe hīa zū le lé 6a cīnáwa jūhūso na lé o Satāni te le.

³⁷ Yia wa mín maá tàá mín nu á po mi, wón òanso yí dà máa páaní làa mi. A yia wa mí za tàá mí hínló á po mi, wón òanso yí dà máa páaní làa mi.

³⁸ Yia yí máa lá mí *kùrùwá pí* à bèráa mií, wón òanso mún yí dà máa páaní làa mi.

³⁹ Yia wi ò o pa mí mukānī bío wón á à vīnī le. Ká yia màhá vīnīa mí mukānī ínén bío yi, wón á à bīnī ì yí le.

*Yia buan le Dónbeenī ton-sá cūnú na ó ò yí
(Maaki 9.41)*

⁴⁰ «Yia buan mia sese, se lé ínén á òanso buan sese. A yia buan mi se, se lé yia tonkaa mi á òanso mún buan se.

⁴¹ Hen ká yia buan le *Dónbeenī jī-cúa fεero búí se lé bío ó o lé le Dónbeenī jī-cúa fεero, á òanso khíi yí ba jī-cúa fεerowà cūnú na ba à yí. Hen ká a búí buan o nùpue na téréna lé bío ó o téréna, ó o khíi yí bía téréna cūnú na ba à yí.

⁴² Ká nùpue nòn hàrí ho kóo-za yimù cúee jùn-wia bía wi hen na jùhú mía nī-kéní búí yi, lé bío ó o lé ì nī-kenīnī, wón òanso á à yí mu cūnú máa khí.»

11

¹ Bío ó o Yeesu zéénia mí nī-kenīnia vó, ó o ló bīn wà, á wà vaá kàrán ba nùpua ká a bue le Dónbeenī bío ho kōhú mu lórá yi.

*O Zān Batiisi tonkaa ba nùpua o Yeesu cōn
(Luki 7.18-35)*

² Bío ó o Zān Batiisi wi ho kàsó yi, ó o já bío ó o *Krista wee wé, ó o tonkaa mí nī-kenīnia nùwā yen búí

³ le ba va a tūa wo yi: «Ūnén lé fo á wa já bío le fo ko ū buen lée, tàá wa pá ko à wa lòonī nī-veere?»

⁴ O o Yeesu bía nòn ba yi: «Bío mi wee jí làa bío mi wee mi á mi vaa bío na a Zān yi.

⁵ Ba muiwà yílo wee mi, á ba mùamúawà hínon wee varáka. Ba bùeréwà wee wa. Ba bekewà jikōnna wee jí mu bío. Ba nī-hía wee vèe. A le bín-tente wee bue na ba nī-khenia yi.

⁶ Yia yí pá ì bío ká a tà mu yi, se wón òanso jùhú sí.»

⁷ Bío ó o Zān nī-kenīnia bīnīa wà, ó o Yeesu wee bío o Zān mu bío le ba zāamáa kà síi: «Lée webio á mi van vaá lora le dùure yi? Lée ho konkohó na ho pinpiró wee hée vīnvā lée? Bùeé.

⁸ A lée webio mí vaá lora? Lée nùpue búí na sía hònbònòn le? Bía wee zí hñn sí-seniso á wi ba páamá-beera zíní yi.

⁹ A lé o yén mi van bío yi? Lé le *Dónbeenī jī-cúa fεero búí le? Ká mu lé wón, se mi tūiá sí. O yáá pá po wón, le ì bío mu na mia.

¹⁰ O Zān mu lé yia á le Dónbeenī bionī vūahú bía bío kà síi: «Í ì tonka ì tonkaro ò o dí ū yahó á buéé wíoka ū wōhú.»

¹¹ Le ì mí ho tūiá na mia: ba nùpua na wi ho dí mí já yi búenbúen á yia bío jùhú wi po a Zān wón mía. Eε ká le *Dónbeenī béenī zàwa món-dí màhá pá po a.

¹² Pāahú na ó o Zān Batiisi wee zéení le Dónbeenī bío yi à buée búe ho zuia yi, á le Dónbeenī béenī bío á ba wee firáa le mi sòobéε. A bía wee fi làa bīn wi ba fé mu le ho pánká.

¹³ Le Dónbeenī jī-cúa fεerowà búenbúen là a *Mōyiize làndá á bía le Dónbeenī béenī bío yi fúuu á buéé bó a Zān Batiisi páahú.

¹⁴ Ká mi tà le bío bía búenbúen bon, se o Zān mu lé yia lé o *Elii na búenló bío fèra bía.

¹⁵ Yia wee jí bío, à wón jí bío bía sese.»

* **10:38** Ho kùrùwá pílo bío wee zéení le òanso sá mu húmú yi. Hen ká á mu wee zéení le yia tà a Yeesu bío á zū le bīn sūaanī orén mí bèere mukānī.

¹⁶ O Yeesu pá bíníá bía: «Ho zuia nùpua á ì dà à tèé lè 6a yén? Ba ka lè 6a háyúwá na lée kará 6a nùpua fèminló lahó yi, à 6a wee háaní na mí ninzàwa na zoó le bonfónii yi kà:

¹⁷ «Wa 6úa há s̄a san, à mi le mi máa lée yo. Wa bó le yèni, á mi le mi máa wá.»

¹⁸ Mi loń. Bìo ó o Zān 6uara, á yí máa dí đín-poni, á mún yí máa ɲu điv̄én, á 6a le o cíná wi o yi.

¹⁹ O o *Nùpue Za 6èn 6uara, á 6ueé wee dí ká a ɲu, á 6a wee bío b̄io kà: «Mi loń. O ńi na ká yí máa wé bío 6úi ká mu yín̄oń đínló đíró làa điv̄én ɲuló. O lé 6a *l̄anpó féwá lè 6a ńi-kora 6àn b̄ónlo.» Εε ká le Dónbeenì b̄è-zūńminì wee zéení mí térénló 6a b̄è-zūńlowá b̄è-wénia yi.

Hā lórá na nùpua p̄a a Yeesu b̄io

(Luki 10.13-15)

²⁰ Bún m̄ón, ó o Yeesu wee zá lè há lórá na ó o wó mu yéréké b̄iowa c̄èr̄e yi, lé bío á 6a nùpua na wi há yi á yí yèr̄emáa mi yilera lè mi wárá. O wee bío b̄io kà:

²¹ «Ūnén Koraz̄en lóhó lè ūnén Betesayidaa lóhó, ho yéréké á à sá mia. Lé bío ká mu yéréké b̄iowa na wó mi c̄n̄ 6àn síi lá wó ho Tiire lè ho Sid̄n lórá* yi, se há lórá mu nùpua lá h̄in̄on háanì á khuiira há pórókówá z̄á† á kúaa le s̄ani mi wán, á zéeníánaa le mí wi à mí khí mu b̄è-kora wéró yi.

²² Lé bún n̄on á ì wee bíoráa mu na mia: Le cítii f̄i n̄onzoñ á ho Tiire lè ho Sid̄n lórá l̄onbee na a yí há, á à wé làa yi minén l̄onbee yi.

²³ «Èe ká ūnén *Kap̄eɛnayuumu, fo wee leéka le 6a khíi lá fo á à yòoráa ho wáayi yi le? B̄ueé. Ho ńi-h̄ónbó-lóhó lé h̄ia 6a khíi líi dé fo yi. Lé bío ká mu yéréké b̄iowa na wó ū c̄n̄ 6àn síi lá wó ho *Sod̄ɔmu yi, se ho lóhó mu pá lá wi hàrí l̄on zuia.

²⁴ Lé bún n̄on á ì wee bíoráa mu na mia: Le cítii f̄i n̄onzoñ á ho Sod̄ɔmu bío á à wé làa yi ūnén bío yi.»

O Yeesu dó m̄in Maá Dónbeenì b̄arákà

(Luki 10.21-22)

²⁵ C̄inú bún m̄ón, ó o Yeesu bíníá wee bío b̄io kà: «Ì Maá, ūnén lé ho wáayi lè ho tá Núh̄uso, ì wee dé ū b̄arákà. Lé bío mu bío na fo sà mu b̄è-zūńminì 6àn̄sowá lè le hácírí 6àn̄sowá yi á fo tà zéeníá làa b̄ia bío ɲúh̄ú m̄ia.

²⁶ Ì Maá, mu bon. Bío mu wóráa ká lé bío sí foñ.

²⁷ «Ì Maá dó mu bío 6úen6úen ì níi yi. N̄i woon yí zū a Za, ká mu yín̄oń o Maá. A ńi woon mún yí zū a Maá, ká mu yín̄oń o Za, làa b̄ia ó o Za mu wi ò o zéení làa wo.

²⁸ «Minén 6úen6úen na ho s̄eró na ì wee beé lò, mi buen ì c̄n̄, á ì na há v̄úñná m̄ia.

²⁹ Mi lá ì zúu b̄è mi wán à día le ì kàrán m̄ia. Lé bío á ìnén wayi, á wee liinì ìten, á minén mi beere á à yí há v̄úñná.

³⁰ Ì zúu na á ì b̄è mi wán á yí ì, á ho s̄eró na á ì b̄è mi wán á mún záyi.»

12

O Yeesu lé ȳia á ho Sabaa bío wi níi yi

(Maaki 2.23-28; Luki 6.1-5)

¹ C̄inú bún m̄ón, ó o Yeesu wee k̄aa há mana 6úi yi ho *Sabaa zoñ. A le h̄ini dà a ńi-kenínia, á 6a wee khé ho đínló na bon đín à là.

² Bío 6a *Fariz̄iɛwa m̄on mu á 6a wee bío là a Yeesu: «Loń ū ńi-kenínia. Bío 6a wee wé yí ko làa wéró ho Sabaa zoñ. Wa làndá hò mu.»

* **11:21** Ho Tiire lóhó lè ho Sid̄n lóhó: Hā h̄ia le ho Fenisii k̄sh̄ú ló-beera 6úi. Lé b̄in á ho w̄aah̄ú na 6a le Baale wi yi. Hón w̄aah̄ú so lé h̄ia ó o b̄éé h̄aa na 6a le Zezab̄eɛle fó zonnáa o Isiraȳeɛle k̄sh̄ú yi. Hā lórá mu firó bío b̄ia o Ezekiȳeɛle v̄uah̄ú yi 26.1–28.19. † **11:21** Hen ká 6a zúífùwa f̄u wi 6a zéení le mí wi le w̄éé yi, tàá ká 6a wi 6a zéení le mí wi à mí khí mu b̄è-kora wéró yi, à 6a wé khuii há pórókówá z̄í, ká 6a wé kúee le s̄ani mí wán.

³ O o Yeesu bía nɔn ɔa yi: «Bìo ó o *Daviide yankaa wó ká arén lè mí nùpua le hĩni dà á mi òn yí kàràna yí mɔn le?»

⁴ O wà zon le Dónbeenĩ pãnsòni bùkú yi, á zoó lá ho búurú na ɔa wó lè mu hãmu á ɔa là. Ká ɔa nɔn lá yí ko à ɔa là ho. Le *Dónbeenĩ yankarowà mí dòn lé bía á ho làró nĩ nɔn yi.*

⁵ Tàá mi so òn yí kàràna mu o *Mɔyiize làndá yi, le le Dónbeenĩ yankarowà na wee sá le Dónbeenĩ pãnsòni bùkú yi, á máa wé bè ho Sabaa làndá yi ká mu nɔn pá yí nɔn wé khe le?»

⁶ Le ì bío mu na mia: Bìo wi hen á nùhũ wi po le Dónbeenĩ pãnsòni bùkú.

⁷ Ká le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ bíonĩ na le bía le mínén màkóo wi le yi na se yi, ká ɔa bà-kùio na ɔa wee wé lè mu hãmu á mí pã bío,† á mi lá zū kúará, se bía yí wó yí khon á mi lá máa síinĩ núná.

⁸ Lé bío ó o *Nùpue Za lé yĩa á ho Sabaa bío wi níi yi.»

*O Yeesu wéera a nĩ na bàhó húrún
(Maaki 3.1-6; Luki 6.6-11)*

⁹ Bún món ó o Yeesu ló bín á wà van ɔa *zúifùwa mu kàránló zĩi yi.

¹⁰ Mu zon à nĩ búii wi bín á bàhó húrún. A bía wi bín wi ɔa koonĩ a Yeesu yi. Lé bún nɔn á ɔa tũara a yi ká: «Wa làndá yi á nùpue so dà wee wéé *Sabaa zon le?»

¹¹ O o Yeesu bía nɔn ɔa yi: «Minén ó o búii pio yà-kéní mí dòn lá wi síi, á wó wó kùera zon le buii yi ho Sabaa zon, ó o so máa líi lén wo le?»

¹² A bío ó o nùpue bío nùhũ màhá wi po a pio há. A bún wa làndá yi, á nùpue dà à wé tentemu làa nùpue ho Sabaa zon.»

¹³ Bún món, ó o Yeesu yèrèmaa bía là a nĩ: «Hóní ũ bàhó.» O o nĩ hóníá mí bàhó, á ho ònéníá wan òn làa hĩa so bío.

¹⁴ A ɔa *Fariziéwa wà ló, á bío ɔa à wé á à yíràa o Yeesu á à búe lé bún ɔa lée wee wãanĩ wán.

O Yeesu lé le Dónbeenĩ ton-sá na le mɔn léra

¹⁵ Bìo ó o Yeesu zūna mu, ó o ló bín wà. A ɔa minka zãamãa bò a yi. O o wéera ɔa vánvárowà búenbúen na wi bín,

¹⁶ ká a màhá heníá mu nɔn ɔa yi le ɔa yí bá mí bío na nùpua yi.

¹⁷ Mu wó ká síi, bèra a na ò o nĩ-cúa fεero *Ezayii bíonĩ na ká à nĩ sí.

¹⁸ Le le Dónbeenĩ bía:

«Yĩa ká lé ì ton-sá na á ì mɔn léra,

yĩa á ì bò ì tàká wán.

Ì síi wan o bío yi.

Ì ì liinĩ ì Hácírí o wán,

ò ò bue ì cítí bío á à na hã síiwà yi.

¹⁹ O làa nùpue máa wãanĩ.

O máa wãamaka bío.

Ba máa ní a sã bonfúaa yi.

²⁰ Le nãaninle na numaa

ó o máa khé máa díá.

A le fíntání na wee hí

ó o mún máa búe.

O ò ɔa mítén ká síi,

fúaa bío ó o térénló bío yóó có ló,

²¹ á hã síiwà búenbúen màhá à dé mí sía wo yi.»‡

*O Yeesu pánká á yí ló Satãni cãn
(Maaki 3.22-30; Luki 11.14-23)*

* 12:4 Mi loĩ Samuwεele nĩn-yání vūahũ 21.2-7 † 12:7 Mi loĩ Ozee vūahũ 6.6 ‡ 12:21 Mi loĩ Ezayii vūahũ 42.1-4

²² Ba buan o n̄i búí buararáa o Yeesu c̄ón ò o c̄íná wi o yi, ó o lé o muíi á mún yí dà máa bío. O o Yeesu wééra a, ó o j̄ii d̄eńía fá á wee bío, á mún wee mi.

²³ A 6a z̄ámáa wó coon mu bío yi, á 6a wee bío: «Yia kà màhá lé o *Daviide Za lée?»

²⁴ Ká bío 6a *Farizíewa j̄á mu, á 6a wee bío: «O n̄i na kà á wee j̄a 6a c̄ínáwa lén b̄ia 6a wi yi là a *Belezebuule p̄ánká, yia lé 6a c̄ínáwa j̄úh̄úso.»

²⁵ Ká a Yeesu màhá z̄úna 6a yilera, ó o b̄ia n̄on 6a yi: «K̄sh̄ú lée k̄sh̄ú na n̄upua wee fi mún yi á à fi ì vé. Lóhó lée lóhó, tàá z̄ii lée z̄ii na n̄upua wee fi mún yi á j̄úh̄ú á à búe.

²⁶ Ká bío ó o *Satāni te ó o wee b̄iní j̄a se o wee fi lè mítén. A b̄ia bío s̄á a yi j̄úh̄ú so máa búe le?

²⁷ «Mi wee bío le ì wee j̄a 6a c̄ínáwa lé bío ó o Belezebuule wee na mu b̄an p̄ánká mi. Ká lé b̄un mu wóráa, á yia b̄en wee na ho p̄ánká minén n̄upua yi á 6a j̄a lè 6a c̄ínáwa lé o yén? B̄ia làa mia lée dà-kéní b̄an mí b̄eere yàá wee z̄eení le mi bío yí bon.

²⁸ Ká le Dónbeení Hácírí lé d̄io wee na ho p̄ánká ínén yi, à ì j̄a lè 6a c̄ínáwa, se b̄un wee z̄eení le le *Dónbeení b̄eńí á d̄eńía b̄ueé b̄ó mia.

²⁹ «N̄ii woon yí dà máa zo p̄ánká b̄anso z̄ii á máa zoó khuii o níi bío, ká a yí can o p̄ánká b̄anso mu yí vó. Ká a màhá can wo vó, ó o zoó khuii bío wi o z̄ii búenb̄úen.

³⁰ «Yia yí wi làa mi, se wón wee fi làa mi. A yia mún yí máa séení mi ho vá kúeemínwánló yi, se wón wee saawaní.

³¹ Lé b̄un n̄on á ì wee bío mu na mia: Ba n̄upua bè-kora na 6a wó búenb̄úen lè h̄á b̄in-kora na 6a b̄ia búenb̄úen, á bío khii s̄én ñ d̄ía á à na 6a yi. Ká yia b̄ia khon le Dónbeení Hácírí d̄ání yi, wón 6a khii máa s̄én bío máa d̄ía.

³² Yia b̄ia le b̄in-kohó o *N̄upue Za d̄ání yi, wón 6a à s̄én ñ d̄ía á à na yi. Ká yia b̄ia khon le Dónbeení Hácírí d̄ání yi, wón 6a khii máa s̄én máa d̄ía máa na yi, hàrí ho zuia.»

*Le v̄ind̄e se mu wé z̄úń h̄á b̄ia na le wee ha yi
(Luki 6.43-45)*

³³ «Hen ká le v̄ind̄e se, à le b̄ia wé sí. Ká le v̄ind̄e yí se, à le b̄ia máa wé sí. Le v̄ind̄e se mu wé z̄ú h̄á b̄ia na lé wee ha yi.

³⁴ Díhioni yén! Bío mi yí se, á mi dà à wé kaka á à b̄ioráa mu bío na se. O n̄upue bío na wi o síi yi, b̄un lé bío ó o wee wé bío.

³⁵ O n̄upue na se wón wee wé bío h̄á b̄in-tentewà, lé bío á bío wi o síi yi se. Ká yia yí se wón wee wé bío h̄á b̄in-kora lé bío á bío wi o síi yi yí se.

³⁶ Le ì m̄i ho túiá na mia: Le Dónbeení cítii f̄i n̄onzoñ, á h̄á b̄in-conconwà na 6a n̄upua b̄ia á 6a à z̄eení j̄úh̄ú.

³⁷ Lé bío á ù j̄i-cúa lé h̄ia 6a à d̄in wán á à f̄ináa le cítii á à z̄úńnáa ká ù t̄erénna, tàá ká ù yí t̄erénna.»

*Ba le o Yeesu wé yéréké bío búí à mí mi
(Maaki 8.11-12; Luki 11.29-32)*

³⁸ A ho *lándá bío z̄eenílowa lè 6a *Farizíewa n̄uw̄a ȳen búí w̄áa b̄ia n̄on o Yeesu yi: «N̄i-kàránlo, wa wi à ù wé bío búí à wa mi.»

³⁹ O o Yeesu b̄ia n̄on 6a yi: «Ho zuia n̄upua na yí se, na wee b̄iní le Dónbeení m̄ón à wé mu bè-kora, á wee cà à 6a mi yéréké bío. Ée ká 6a máa mi yéréké bío búí ká mu yínóñ le *Dónbeení j̄i-cúa f̄eero Zonaasi bío.Š

⁴⁰ Mu bon. O Zonaasi wó h̄á wizooní bío t̄in lè mí t̄in̄onna bío t̄in o ceza píohó yi. Lé ká síi ó o N̄upue Za mún khii wéráa h̄á wizooní bío t̄in lè h̄á t̄in̄onna bío t̄in ho tá yi.

⁴¹ Ho Niniivesa ȳeremáa mí yilera lè mí wárá, lé bío 6a j̄á a Zonaasi bíoní. A yia wi minén t̄iah̄ú, wón bío j̄úh̄ú wi po a Zonaasi. Lé b̄un n̄on á le Dónbeení cítii f̄i n̄onzoñ, á ho Niniivesa mu á à h̄iní ì d̄in ho lònbió n̄upua yahó, á à kooní 6a yi.

⁴² O béε háa na hía wi ho Saba kǎhǎ jǎhǎ wán á hía ló lùe na dǎní nà yi làa sòobéε, á bueé jí a *Salomǎn bè-zǔrminí bíoní.* A yía wi minén tǎhǎ, wón bío jǎhǎ wi po a Salomǎn. Lé bún nǎn á le Dónbeení cítíí fí nǎnzǎn, ó o béε háa mu á à hǎni ì dǎn ho lǎnbíio nǔpua yahó á à kooní 6a yi.

Bíio ó o cǎná wee bǎni buee zordá yía ó o lá ló yi
(Luki 11.24-26)

⁴³ «Hen ká a cǎná ló a nǔpue na ó o lá wi yi, ò o vaa héε vará le dùure yi, à cà ho lahó na ó ò kéεní á à vǔn yi ká a máa yí ho. Ká a hía cà san,

⁴⁴ ò o bío mí yi: «ǎ ì bǎni ì va hen na á ì ló yi.» Ká a bǎniá van bǎn ò o vaa yí ho lahó mu mí kǎamáa ká ho sàara, á wíokaa sesese.

⁴⁵ Ká a mǎn mu, ò o bǎni vaa fé 6a cǎnáwa bùaa hǎjǎn na 6èn jii po arén, à 6a páaní buee zoo kéεní cǎkà ho lahó mu yi. Ká mu wó ká, à wón nǔpue so bío wíoka yáa poí bío mu fù karáa. Lé làa bún síi á ho lǎnbíio nǔpua na yí se bío khíi wéráa.»

O Yeesu 6àn nu lè 6àn zàwa lé 6a yén?
(Maaki 3.31-35; Luki 8.19-21)

⁴⁶ O Yeesu wee bío lè 6a zǎamáa, à bún à 6àn nu lè 6àn zàwa bueé dǎn. Ba lée dǎn ho khǎuhǎ, á wi 6a bío làa wo.

⁴⁷ O o búii bíi là a Yeesu: «Loí. Mǎn nu lè mǎn zàwa lée dǎn ho khǎuhǎ á wi 6a bío làa fo.»

⁴⁸ O o Yeesu bíi lè 6ànso: «Wàn nu lé o yén? Á wàn zàwa lé 6a yén?»

⁴⁹ Bún mǎn ó o dá mí níi mí nǎ-kenínia yi ò o bíi. «Mi loí. Wàn nu lè wàn zàwa wi hen.

⁵⁰ Lé bío á yía wee wé wàn Maá na wi ho wáayi síi bío, wón lé wàn za, lè wàn hǎnló, lè wàn nu.»

13

O díro wǎhiire
(Maaki 4.1-9; Luki 8.4-8)

¹ Bún zǎn ó o Yeesu hǎnǎn le zǎi yi ló, à wà vaá kará ho vǔ-beení jii, á wee kǎrán 6a nǔpua.

² Ba minka zǎamáa kǎniá wo yi, ó o wó san zon ho woohǎ á zoó kará, à 6a zǎamáa bǎn dǎn mu jumu jii.

³ O wee wà hǎ wǎhio à kǎránnáa 6a nǔpua làa bío cèrèε. O bíi: «Nii búii ló van mí mǎhǎ yi, á wà vaá dé mí bè-dà.

⁴ Bíio ó o wee dé mu á mu búii lion ho wǎhǎ nǎsǎní, á 6a jǎnzàwa sèekaa bún vǎ.

⁵ Mu búii lion ho búaaahó na le tǎní wi wán ká le yí lí, á mu dǎéniá ló, lé bío le tǎní yí boo bǎn.

⁶ Bíio le wii jí lè mí sòobéε, á ho dǎnló na ló wǎníwǎní á hon, lé bío ho naní yí vá yí lion.

⁷ Mu búii lion hen na hǎ kíkara bia héra yi, á mu ló, á hǎn kíkara so hǎnǎn yòó pà mu.

⁸ Mu búii bún lion ho tá na se yi, á mu ló, á yòó han mí bia. Hǎ búii yú khímàni khímàni, hǎ búii yú búará-tǎn tǎn, hǎ búii yú bóni làa píru píru.»

⁹ O Yeesu pá bǎniá bíi bò mu wán: «Yía wi ò o jí bío, á wón jí bío bíi sese.»

Lée webio nǎn ó o Yeesu wee wǎrdá hǎ wǎhio
(Maaki 4.10-12; Luki 8.9-10)

¹⁰ O o nǎ-kenínia vá bueé bó a yi, á wee tùa wo yi. «Lée webio nǎn fo wee wǎrdá hǎ wǎhio na 6a yi?»

¹¹ O o Yeesu bíi nǎn 6a yi: «Le Dónbeení wó á le bǎéni bío na sà yi á mí yú zǎna, à 6a nǎ-vio yí zǎna mu.

* **12:42** Mi loí Bá-zàwa nín-yání vǎahǎ (1 Rois) 10.1-13; Wizoóni bè-wénia cúa-jun nii vǎahǎ (2 Chroniques) 9.1-12

12 Lé bïo á yïa bïo wi á 6a khíi bíní yòò bè mu 6úi wán á à na a yi, ó o bïo á à wé boo. Ká yïa dèe 6úi mía, wón á hàrí mu bè-za na ó o wee leéka le mu wi mi cón á 6a pá à fé.

13 Lé bún nòn á ï wee wàráa hã wàhio na 6a yi. Ba wee loñ coon, ká 6a yí máa mi. Ba wee jí mu bïo ká 6a yí máa 6ua mu à zūn kúará.

14 Lé kà síi á le *Dónbeení jì-cúa fεero *Ezayii bïo na ó o bía 6a dǎní yi á jii súrúaa. O bía bïo kà:

«Mi khíi wee jí mu bïo

ká mi máa zūn mu kúará.

Mi khíi wé è loñ coon

ká mi máa mi hàrí dèe.

15 Mu nìpomu na kà 6èntín bǎnbúra.

Ba tun mí jikǎnna,

á muunía mí yïo.

Ba yí wi à 6a mi bïo.

Ba mún yí wi à 6a jí bïo.

Ba yí wi à 6a zūn mu bïo

à yèrémá buen ínén Dónbeení cón à ï wéé 6a.»*

16 «Èe ká minén bán júná sí. Mi yïo wee mi, á jikǎnna mún wee jí mu bïo.

17 Le ï mí ho túiá na mia: Le Dónbeení jì-cúa fεerowà cèrèe lè 6a nùpua 6úi na téréna á sía hía vá à 6a mi bïo minén wee mi, à 6a yí mǎn mu. Ba sía hía vá à 6a jí bïo minén wee jí, à 6a yí jí mu.

*O Yeesu zéenia o ðiro wàhiire kúará
(Maaki 4.13-20; Luki 8.11-15)*

18 «Mi wáa jí yïa wee dé mu bè-dà wàhiire kúará.

19 Bïa wee jí le *Dónbeení béení bïo á 6a yí zū mu kúará á ka lè ho wǎhú nǐsǎní na mu bè-dà lion yi. O *Satāni wee 6uee lén mu 6a sía yi.

20 Ba 6úi ka lòn 6úaa hó. Ba wee jí le Dónbeení bióní, à tà le yi fùafùaa, à zǎmaka le bïo yi.

21 Ká 6a màhá yí máa día à le zo 6a. Ba wee tà le bïo ho pǎahú na cǐnú yi mí dòn. Ká le lònbee, tàá ho kúará lénló yú 6a le Dónbeení bióní bïo yi, à 6a dèení pí le Dónbeení bïo.

22 Ba 6úi ka lè ho tá na hã kíkara bia héra yi á mu bè-dà lion yi. Ba jí le Dónbeení bióní, ká ho ðímíjía bïo yilera, lè ho nǎfòró poni na wee khà 6a nùpua, á wee hè le bióní mu, à le máa wé bïo 6a yi.

23 Ba 6úi 6èn ka lè ho tá na se bïo, na mu bè-dà lion yi. Ba wee jí le Dónbeení bióní, à zūn le kúará, á 6a 6èn wee ha hã bia. Ba 6úi khímàni khímàni, 6a 6úi búará-tín tín, 6a 6úi 6óní làa píru píru.»

Le jí-kohó wàhiire

24 O Yeesu bínía wà le wàhiire 6úi nòn 6a yi: «Ho wáayi béení bïo 6onmín làa bïo kà: Nii 6úi dó mu bè-dà tente mí mǎhú yi.

25 A ho tǐnàahú 6úi ká 6a nùpua búenbúen dǔma, ó o nii mu zúkúso 6uara, á 6ueé dó le jíní bia ho mǎhú mu yi, ò o bínía wà.

26 Pǎahú na ho ðínló ló á yòó wee te yi, á le jíní mún líí ló.

27 A ho mǎhú 6ànsò ton-sáwá bía nòn wo yi: «Núhúso, fo yí dó mu bè-dà tente ù mǎhú yi le? A le jíní 6èn ló wen bín.»

28 O o bía nòn 6a yi: «Lé ï zúkúso wó mu.» O o ton-sáwá bía: «Fo wi à wa vaa dèe le jíní mu le?»

29 A ho mǎhú 6ànsò bía nòn 6a yi: «Bùeé. Mi día, lé bïo ká mi le mi ì dèe le jíní ká mi yí wó sese á mi ì dèe le á à léé lè ho ðínló.

* 13:15 Mi loñ Ezayii vǎahú 6.9-10

³⁰ Mi díá le mu páaní dǎ fúaa ho dǐnló láró pǎahǔ. Hón pǎahǔ so yi, ká í bío ò na 6a ton-sáwá na à lá ho dǐnló yi le 6a dεε le jíní vé, à kúia lè mí kúnkúwá à cǐí. Bǔn món à 6a màhá lá ho dǐnló kúee í nání yi.»»

Ho mútáàdè bεεre lè le ja-fini wǎhio
(Maaki 4.30-34; Luki 13.18-19)

³¹ O Yeesu tǐn bǐnía wà le wǎhiire 6úi nǎn 6a yi: «*Le Dónbeenǐ béeǐǐ bío 6onmín lè ho mútáàdè bεεre na ó o nǐí 6úi vaá dù mí mǎhǔ yi.

³² Lé ka cǐnú po hǎ bia na ká 6úen6úen. Ká le màhá ló, à le dǎ pon ho zen-6uahó bè-vánii 6úen6úen, à wé mí vǐndè-kùure, à 6a jǐnzàwa wé 6uee tá mí lenna lakara wán.»

(Luki 13.20-21)

³³ O Yeesu bǐnía wà le wǎhi-veere 6úi nǎn 6a yi: «Ho wáayi béeǐǐ bío 6onmín lè le ja-fini na ó o hǎa 6úi zúnzúio kúaa mu dǔmu kiloowa 6óní làa hònú yi á khan bàrá á mu ló.»

O Yeesu wee wà hǎ wǎhio á zéenǐnda mu bǐowa yara
(Maaki 4.33-34)

³⁴ Bǔn 6úen6úen ó o Yeesu wee wà lè hǎ wǎhio à na 6a zǎamáa yi. O hǐa yí máa wé kàrán 6a ká a yí wà wǎhio. O hǐa wee wé kà sǐi,

³⁵ bèra a na à le *Dónbeenǐ jǐ-cúa fεεro bío na ó o bía à jǐi sí:
«ǐ khǐi wé è bío làa ba
lè hǎ wǎhio.

Mu bío na sà yi
hàrí ho dǐmǐjá jǐhǔ 6úeenii
á í khǐi zéení yara làa ba.»†

O Yeesu zéenia le jǐ-kohó wǎhiire kúará

³⁶ Bǔn món ó o Yeesu wà vaá zon le zǐi yi ò o díá 6a zǎamáa. O o nǐ-kenínia wà zon o cǐn, á zoó bía làa wo: «Le jíní na ló ho mǎhǔ yi wǎhiire kúará á ù zéení làa wen.»

³⁷ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Yia wee dé mu bè-dà tente lé o *Nùpue Za.

³⁸ Ká ho mǎhǔ lé ho dǐmǐjá. Mu bè-dà tente lé bǐa bío sǎ le Dónbeenǐ béeǐǐ yi. Ká le jǐ-kohó lé bǐa bío sǎ o *Satāni yi.

³⁹ O zúkúso na dó le jǐ-kohó bia lé o Satāni. Ho dǐnló láró wee zéení ho dǐmǐjá véro bío. Ká 6a ton-sáwá na wee lá ho dǐnló lé le Dónbeenǐ wáayi tonkarowà.

⁴⁰ Bío 6a wee dεεráa le jíní à kúee ho dǎhǔ yi, lé bǔn 6àn sǐi mu khǐi wéráa ho dǐmǐjá véro pǎahǔ.

⁴¹ O Nùpue Za khǐi tonka mí wáayi tonkarowà, á 6a 6ueé lén bǐa wee khà bǐa ká dé mu bè-kora wéror yi, làa bǐa wee wé mu bè-kora.

⁴² Ba khǐi kúee 6a ho dǎ-sǔmúí yi, hen na le minka yi véε wi yi, á 6a à wá bǐn.

⁴³ Ká bǐa téréna bán á à jǐiǐka lè le wii bío sǐi mín Maá Dónbeenǐ béeǐǐ yi. Yia wi ò o jǐ bío, à 6ànso jǐ bío bía sese.

Ho nǎfòró na sǎnkaa lè ho lóró wǎhio

⁴⁴ «Ho wáayi béeǐǐ bío 6onmín lè mu bè-senǐ 6úi na 6a lú ho mǎhǔ yi. O o 6úi zǔna mu dǎní vaá khéra á bǐnía sǎ vaá lú. O sǐi wan wan, á vaá yèéra bío wi o cǐn 6úen6úen, ò o 6ueé yà ho mǎhǔ mu.

⁴⁵ «Ho wáayi béeǐǐ bío 6onmín là a duanlo 6úi na wee cà ho lóró na yàwá here.

⁴⁶ Bío ó o yú ho 6úi na yàwá here, ó o vaá yèéra bío wi o cǐn 6úen6úen, ò o yà ho lóró mu.

Ho zùán wǎhiire

† 13:35 Mi lorí Lení vǔahǔ (Psaumes) 78.2

⁴⁷ «Ho wáayi béenĩ bío pá bíníá bonmín lè ho zùán na 6a wee lèe dé ho muhũ yi à vínáa 6a cewà lè mí síiwà.

⁴⁸ Ká ho sú, à 6a ce-pawà vá ho léráa mu jummu jii, à lée keení ká 6a hueeka 6a. A bía se 6a wee kúee mí sàkíwá yi, ká bía yí se bán 6a wee kúia.

⁴⁹ Lé bún bàn síi khii wé ho ðímíjǎ véro páahũ. Le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà á 6ueé lén bía yí téréna bía téréna tǎahũ,

⁵⁰ á à kúee ho dǎ-sǔmúí yi, hen na le minka yi véé wi yi, á 6a à wá bín.»

⁵¹ Bún món ó o Yeesu tùara 6a yi: «Bìo kà búenbúen mí zǔ kúará le?» A 6a le ũuu.

⁵² O o Yeesu wǎa bía nǎn 6a yi: «*Lándá bío zéenílo lée lándá bío zéenílo na kenía mítén á zǔ ho wáayi béenĩ bío jǔhũ á ka lòn zǐi bánso búí na nǎfòró á mu bè-fla lè mu bè-kǐa wi yi.»

*Ho Nazarǎete lóhósa yí tà a Yeesu bío
(Maaki 6.1-6; Luki 4.16-30)*

⁵³ Bío ó o Yeesu wà hǎn wǎhio so vó, ó o ló bín,

⁵⁴ á wà van ho lóhó na ó o ðǎn yi. O wà vaá wee kàrán 6a nùpua 6a *zúífùwa kàránló zíní yi. A 6a nùpua na wi bín búenbúen wó coon á 6a wee bío: «Bún bè-zǔnminĩ so ó o yú wen? O wó kaka wee wéráa mu yéréké bíowa na kà?

⁵⁵ Yínǎn o búen-khèero te mí za le? A bàn nu yínǎn o Mari le? O Zaaki là a Zozǎfu là a Simǎn là a Zude so yínǎn bàn zàwa le?

⁵⁶ A bàn hǐnni so làa wen yí wi mín wán hen le? A lé wen ó o yú hón pánká so búenbúen yi?»

⁵⁷ Lé bún bío yi á 6a yí wi à 6a dé mí sía wo yi. O o Yeesu wǎa bía nǎn 6a yi: «Le *Dónbeenĩ jǐ-cúa fǎero wé yí le kǎnbii hǎ lùà búenbúen yi. Ká 6a lóhósa lè bàn kùrú zǐi nùpua bán máa wé kǎnbi o.»

⁵⁸ O Yeesu yí ðǎnna yí wó yéréké bío cèrèe bín lé bío 6a síadéro wo yi fòora.

14

*O Zǎn Batiisi búeró
(Maaki 6.14-29; Luki 9.7-9)*

¹ Mu páahũ ó o *Heroode* na wi ho Kalilee kǎhũ jǔhũ wán á jǎ bío 6a wee bío o Yeesu ðǎnĩ yi.

² O o bía nǎn mí mónsa na làa wo páanía wi yi: «O nùpue mu na kà lé o Zǎn bíníá vèera. Lé bún nǎn ó o dà wee wéráa mu yéréké bíowa.»

³⁻⁴ Mu bon. O Heroode hǐa nǎn le jii le 6a wǐi o Zǎn. A 6a wǐira a can dó ho kàsó yi. O Heroode wó mu lé bío ó o Zǎn bía nǎn wo yi le o lá yí ko ò o fé mín za Filiipu bàn hǐa Herodiade à ya.

⁵ O Heroode lá wi ò o búe o Zǎn ká a màhá zǎna 6a zǎamáa lé bío 6a búenbúen wee leéka le o Zǎn lé le *Dónbeenĩ jǐ-cúa fǎero.

⁶ Éé ká a Heroode teró wizonle sǎnú díró yi, ó o Herodiade hǐnló yon bía 6a von yahó. O o Heroode mu síi wan mu yi,

⁷ ó o báa le ká a hǐnzoró mu flora bío na mí cǎn á mí ì na mu wo yi.

⁸ O o hǐnzoró vaá bía mu nǎn mín nu yi, á bàn nu le o bío le o Zǎn Batiisi jǔhũ lé hǐa à 6a dé ho lenbuen yi à na a yi.

⁹ Bío ó o hǐnzoró 6ueé bía mu, ó o béé sǎnía tò mu bío yi. Ká bío ó o báa bía ó o von yahó, ó o nǎn le jii le 6a wé mu na a yi.

¹⁰ O o tonkaa o búí le o va ho kàsó yi à vaa kúii o Zǎn Batiisi jǔhũ.

¹¹ A 6a vaá kúio ho dó ho lenbuen yi 6ueé nǎn o hǐnzoró yi ó o búan vaá nǎn mín nu yi.

* 14:1 O Heroode mu lé yǐa 6a wee ve làa Heroode Antipaasi.

¹² O o Zān mu nǐ-kenínia ɓueé lá a nùuna, à ɓa wà vaá bía bǐo mu wóràa á nǎn o Yeesu yi.

*O Yeesu diinia ɓa minka zāamáa
(Maaki 6.30-44; Luki 9.10-17; Zān 6.1-14)*

¹³ Bǐo ó o Yeesu ná bǐo wó kà, ó o zon ho woohǔ wà, á wi ò orén mí dòn va ho lahó ɓúí na á nùpue mía yi. Ká ɓa nùpua màhá zūna mu. A ɓa lóka há lórá yi á vará mu numu jii bò a Yeesu yi.

¹⁴ Páahǔ na ó o zoó ló ho woohǔ yi, ó o mǎn ɓa minka zāamáa. A ɓa màkárí ɓuan wo yi, ó o búakáa wee weé ɓa vǎnvárowà na wi ɓa tǎahǔ.

¹⁵ Bǐo ho zǐihǔ dǎn, ó o nǐ-kenínia wà ɓueé ɓó a yi, á bía nǎn wo yi: «Le wii tò, à ho lahó na ká á bǐo ɓúí mún mía yi. Bío le ɓa nùpua lén va há lórá yi, à vaa yí mu bǐo yà dí.»

¹⁶ O o Yeesu bía nǎn ɓa yi: «Ba varó bǐn jǐhǔ mía. Minén miten na mu bè-díni ɓa yi.»

¹⁷ A ɓa bía nǎn wo yi: «Bío wi wa cǎn hen, léé búurú bi-zàwa bǐo hònú làa cezàwa bùaa jun.»

¹⁸ O o Yeesu bía: «Mi ɓua mu ɓuennáa.»

¹⁹ O o bía nǎn ɓa zāamáa yi le ɓa líí kéni le jǐní wán. O o fó ho búurú bǐo hònú lè ɓa cezàwa bùaa jun, ò o hóonia mí yahó ho wáayi, ò o dó le Dónbeenǐ bǎrákà, ò o cèkaa ho búurú nǎn mí nǐ-kenínia yi. A bán fó sankaa nǎn ɓa zāamáa yi.

²⁰ A ɓa ɓúenɓúen dú sù. A bǐo dú ká ɓa khuiira á mu sú há sàkíwá píru jun.

²¹ Bǐa ɓúenɓúen na dú mu, á ɓa báawa mí dòn á à yí ho muaaseé hònú síi, ká ɓa háawa lè ɓa háyúwá níi ló.

*O Yeesu wee varáka mu numu wán
(Maaki 6.45-52; Zān 6.16-21)*

²² Bǐn mǎn, ó o Yeesu dèenia kíkàa mí nǐ-kenínia yi le ɓa zo ho woohǔ dí mí yahó khí ho vǔ-beenǐ mǎn ká minén ñ na ho wǎhǔ ɓa zāamáa yi á ɓa à ɓoka.

²³ Bǐo ó o wó bǐn vó, ó o wà yòora le ɓúee wán mí dòn, á yòó wee wé mí fioró á ho tá hǔn yú bǐn.

²⁴ Bǐn páahǔ à ho woohǔ vá zon mu numu yi, á ho pinpi-beenǐ hǐnǎn wee và lè mí pǎnká á wee lá mu numu ɓuee hénka lè ho woohǔ.

²⁵ Há tá-tǎa yi, ó o Yeesu zoó wee varáka mu numu wán á mà mí nǐ-kenínia.

²⁶ Bǐo ɓa mǎn wo ò o wee varáka mu numu wán, á ɓa zǎna dàkhǐina, á ɓa wee bío: «O léé nǐ-hǎnbóní.» A ɓa wee wāamaka.

²⁷ O o Yeesu dèenia bía ká síi nǎn ɓa yi: «Mi hení mí sía, mu lé ínén, mi yí zǎn bǐo.»

²⁸ O o Piere wǎa bía nǎn wo yi: «Núhǔso, ká mu lé fo bǐo bon, ũ bío le í varáka mu numu wán à ɓuen ũ cǎn.»

²⁹ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Buen!» O o Piere ló wee varáka mu numu wán á wee va a Yeesu cǎn.

³⁰ Ká bǐo ó o mǎn bǐo ho pinpiró wee wéràa ó o zǎna. A bǐo ó o wà líí lí mu numu yi, ó o wāamaa: «Núhǔso fení mi.» ³¹ O o Yeesu dèenia dá mí níi cǎna a, ò o bía nǎn wo yi: «Ũ síidéro fòora. Léé webio nǎn á fo titikaaràa?»

³² Bǐo ɓa mí nùwǎ jun yòó zon ho woohǔ yi, á ho pinpiró dǐn.

³³ A ɓa nǐ-kenínia na wi ho woohǔ yi á fǎrá mí nǎnkó júná wán o Yeesu yahó, à ɓa bía nǎn wo yi: «Fo bèntǐn lé le Dónbeenǐ Za bǐo bon.»

*O Yeesu weéra ɓa vǎnvárowà ɓúí
(Maaki 6.53-56)*

³⁴ Bǐo ɓa káa ho vǔ-beenǐ khíi dǎn ho Zenεzarεete kǎhǔ,

³⁵ á ɓa nùpua na wi bǐn zūna a Yeesu, á ɓa bía a ɓuenló bǐo nǎn bǐa sùaràkaa bǐn ɓúenɓúen yi. A ɓa ɓuan ɓa vǎnvárowà ɓúenɓúen ɓuararàa o cǎn.

³⁶ A 6a wee fio wo le o díá le 6a pá wãa yí o dà-zínii jì-kání tũii yi. A bĩa 6úen6úen na wee yí le tũii yi á wee wa.

15

*O Yeesu lè 6a Farizíewa wee wãani
(Maaki 7.1-13)*

¹ Ba *Farizíewa 6úii lè ho *lándá bïo zéenílowa 6úii ló ho Zeruzaléemu yi 6uara a Yeesu cón á 6ueé tũara a yi:

² «Lée webio nòn á ù nĩ-kenínia yí máa wé bïo á wàn maáwà bò nòn wèn le wa wé wé? Ba yí máa sɛɛ mí níní à bè yi díráa làa bïo mu koráa.»

³ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Lée webio nòn á minén bèn yí máa wé bïo le Dónbeenĩ henía nòn mia, à mi bò mi kùrú kàránlò yi?»

⁴ Le Dónbeenĩ bía bïo kà: «Kõnbi mìn maá lè mìn nu» * le mún bía: «Yĩa bía khon mìn maá tàá mìn nu dǎní yi, wón ko làa 6úeró.»†

⁵ Ká minén wee kàrán 6a nùpua le ká a 6úii 6àn maá lè 6àn nu ó o bía bïo kà nòn yi: «Bïo á ï ko à ï na à séení làa fo á ï hñn lè le Dónbeenĩ,»

⁶ se wón 6ànso màkóo mía ò o séení mìn maá. Mi wee pí le Dónbeenĩ bíonĩ kà síi à wé le làa bè-kãamáa ká mi bè mi kùrú kàránlò yi.

⁷ Mi yí mòn miten na le? Yaa o *Ezayii tũíá sí mi wán pãahũ na ó o fɛera le *Dónbeenĩ jì-cúa na kà mi dǎní yi:

⁸ «Ba nùpua na kà wee 6úaaní mi lè mí jíní
ká 6a yiwa yi á 6a khèra làa mi.

⁹ Le 6úaaní na 6a wee na miĩ jùhũ mía.

Lé bïo 6a nùpua lándáwá lé hĩa 6a wee kàrán làa mìn.‡»

*Bïo wee tíi o nùpue
(Maaki 7.14-23)*

¹⁰ Bũn món ó o Yeesu von 6a zãamáa á bía nòn 6a yi: «Mi jí bïo kà à zũn kúará.

¹¹ Bïo wee zo a nùpue jii yí máa tíi wo. Hã bíoní na wee lé là a nùpue jii, hñn lé hĩa wee tíi wo.»

¹² O o Yeesu nĩ-kenínia vá 6ueé 6ó a yi, á bía nòn wo yi: «Fo zũ le ù bíoní mu á vá 6a *Farizíewa yi le?»

¹³ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Bè-fánii lée bè-fánii na á ï Maá na wi ho wáayi á yí fá, á khii dɛɛ á à kúia.

¹⁴ Mi díá 6a. Ba lé 6a muiiwà na tò 6a muiiwà bũaa wán. Ká a muii tò mí ninza muii bũini wán, á 6a à páaní vaá zo ho kãhũ.»

¹⁵ O o Piere wãa bía nòn wo yi: «Zéení le wãhiire mu kúará làa wèn.»

¹⁶ O o Yeesu bía nòn wo yi «Éee! Lé minén pá ñn yí zũ mu biowa yara le?»

¹⁷ Mu bïo 6úen6úen na wee zo a nùpue jii, à lii zo a píohó yi, bũn ó o wee bíni lée ní kúia.

¹⁸ Ɛɛ ká hã bíoní na ó o wee bío lè mí jii, á wee lé o síi yi, hñn lé hĩa wee tíi o nùpue.

¹⁹ Mu bon. Hã yile-kora wee lé le síi yi. Lé bũn te le nĩ-6úee, lè ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà, lè ho kènló, làa bïo yí bon bíoró o nùpue jii, lè 6a nùpua yènnáa yáaró.

²⁰ Bũn biowa so lé bío wee tíi o nùpue, ká ho dí le hã níní na yí sɛera, bũn yí máa tíi nùpue.»

*O síi veere hĩa na tà a Yeesu yi bïo
(Maaki 7.24-30)*

²¹ Bũn món ó o Yeesu ló bĩn wà, á van ho kãhũ 6úii na sũarãa ho Tiire lè ho Sidõn lórã yi.

* 15:4 Mi loĩ Léró vũahũ (Exode) 20.12; Lándá zéenílò (Deutéronome) vũahũ 5.16 † 15:4 Mi loĩ Léró vũahũ (Exode) 21.17 ‡ 15:9 Mi loĩ Ezayii vũahũ 29.13

²² A ho Kanan kōhū hãa búí na wi ho kōhū mu yi, á wà buara a cǎn, á buée wee bío pǎnpǎn kà síi: «Núhúso, *Daviide Za, makárí mií. I hínló á cǎná búí wi yi á wee beé o lò làa sòobéé.»

²³ O o Yeesu yí dó mí jii wo yi. O o ní-kenínia vá buée bó a yi, á wee bío làa wo: «O hãa mu na bò wá mǎn wee wãamaka fééé á ù bío le o bǎní.»

²⁴ O o Yeesu bía: «O *Isirayéle nǐpomu na ka lòn pia na vúnun lé bán 6a tonkaa mi bío yi.»

²⁵ O o hãa yàá wãa wà buée líí fàrá mí nǎnkórúná wán o Yeesu yahó, ò o bía: «Núhúso, séení mi.»

²⁶ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Mu yí se à 6a lá 6a háyónzàwa dǐnló à yénní kúia na 6a booní yi.»

²⁷ O o hãa bía nǎn wo yi: «Núhúso, bún bon. Éé ká 6a booní wee wé sèeka ho dǐnló na wee kùenka líí kúia mín so tá à dí.»

²⁸ O o Yeesu wãa bía nǎn o hãa mu yi: «Fo bènǐn dó ù síi mií làa sòobéé.» Mu ù wé làa bío fo lonnáa mu. O o hínló dèénia wan bún wán.

*O Yeesu wéera 6a vánvárowà cèrèè
(Maaki 7.31)*

²⁹ Bún mǎn ó o Yeesu ló hón lahó so yi á van ho Kalilee vǐ-beení jii, á vaá yòora le búee wán yòó kará.

³⁰ A 6a minka zãamãa buara a cǎn lè 6a lóní, lè 6a muiiwà, làa bíi sǎnia bío búí mía bǐn, lè 6a bekewà, lè 6a vánvárowà cèrèè búí. Ba buée bǎráka 6a o Yeesu tá, ó o wéera 6a.

³¹ Bío 6a zãamãa mǎn à 6a bekewà na lá yí dà máa bío á wee bío, á mǎn à bíi sǎnia bío búí lá mía bǐn á wan, á mǎn à bíi lá lé 6a lóní wee varáka sese, á mǎn à bíi lá lé 6a muiiwà á wee mi, á mu wó 6a coon dàkhíina, á 6a wee búaaní o *Isirayéle bǎn Dónbeení yèni.

*O Yeesu bǐnia dǐnta 6a minka zãamãa
(Maaki 8.1-10)*

³² O Yeesu von mí ní-kenínia á bía nǎn 6a yi: «Ba nùpua na kà makárí buan mií. Bío kà lé 6a wizooní tǐn ká 6a wi làa mi, á 6a bè-dǐnii wãa vó. I yí wi à ì día 6a à 6a 6o ká 6a yí yú bío yí dú. Lé bío 6a dà vaá lé è lùiorá ho wǎhú wán lé le híni.»

³³ O o ní-kenínia tùara a yi: «Wa à yí mu bè-dǐnii wen le dùure na kà yi á à na bán minka zãamãa so yi?»

³⁴ O o Yeesu tùara 6a yi: «Lée búurú bío yèn wi mi cǎn?» A 6a bía nǎn wo yi: «Lée búurú bío hènun làa cezàwa búaa yèn búí.»

³⁵ O o Yeesu wãa bía nǎn 6a zãamãa yi le 6a líi kéení,

³⁶ ò o fó ho búurú bío hènun lè 6a cezàwa, ò o dó le Dónbeení bǎrákà, ò o cèekaa mu nǎn mí ní-kenínia yi á bán sankaa nǎn 6a zãamãa yi.

³⁷ Ba búenbúen dú sù, ó o ní-kenínia khuiira bío ká, á mu sú hã sàkíwá bío hènun.

³⁸ Bíi búenbúen na dú mu, á 6a báawa mí dòn á à yí muaaseé náa síi, ká 6a hãawa lè 6a háyúwá níí ló.

³⁹ Bún mǎn ó o Yeesu nǎn ho wǎhú 6a zãamãa yi le 6a 6oka, ò o zon ho woohú mí dòn á van ho Makadan kōhú.

16

*Ba wi ò o Yeesu wé yéréké bío
(Maaki 8.11-13; Luki 12.54-56)*

¹ Ba *Farizíewa lè 6a *Sadusíewa wi à 6a khúaa o Yeesu jii yi, á 6a vá buée bó a Yeesu yi á bía nǎn wo yi le o wé yéréké bío búí na wee zéení le o dànló ló le Dónbeení cǎn.

² O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Hen ká le wii líí wee zo, á ho wáayi mùia, à mi le ho tá hãa wé se.

³ Ká le yĩnbii bùirri, ká ho wáayi mùiamu á dó mí yuumu, à mi le ho viohó á à 6uen. Ká mi wee loń ho wáayi à zũrnáa bïo a à wé, á lée webio nɔn á bïo wee zéeni bïo wee wé bïo ká wán á mi yí zũ?

⁴ Ho zuia nùpua na yí se, na wee bĩnĩ le Dónbeenĩ mɔn à wé mu bè-kora wee cà à 6a mi yéréké bïo. Εε ká 6a máa mi yéréké bïo 6úi ká mu yínɔń le *Dónbeenĩ ɲi-cúa fεero Zonaasi bïo.* » Bũn mɔn ó o wà ò o díá 6a.

*Ba Farizíewa lè 6a Sadusíewa bio
(Maaki 8.14-21)*

⁵ Bïo 6a ñi-keninia wee khí lè ho vũ-beeni mɔn o Yeesu cɔn, á 6a nɔnsáa yí 6uan ho búurú.

⁶ O o Yeesu wáa bía làa ba: «Mi pa miten 6a *Farizíewa lè 6a *Sadusíewa bïo yi. Ba bïo bonmín lè le ɲa-fĩni.»

⁷ O o ñi-keninia wee bío làa mín: «O wee bío ká sii lé bïo wa yí 6uan ho búurú.»

⁸ O o Yeesu zũna bïo 6a wee bío, ó o tũara 6a yi: «Lée webio nɔn mi wee bíoráa le lé bïo mi yí 6uan ho búurú? Mi siadéro mi bènɛn fòora.

⁹ Mi pá dɛn yí máa ɲí mu bïo à zũn mu kúará le? Ho búurú bïo hònú na á ï cèekaa nɔn 6a báawa muaaseé hònú yi, lè hã sàkiwá na mi khuiira bïo ká kúaa yi ɲii á mi nɔnsáa bïo yi le?

¹⁰ A ho búurú bïo hɛɲun na á ï cèekaa nɔn 6a báawa muaaseé náa yi, lè hã sàkiwá na mi khuiira bïo ká kúaa yi ɲii á mi nɔnsáa bïo yi le?

¹¹ A lée webio nɔn á mi le mu lé ho búurú bïo á ï wee bío? Mi pa miten 6a Farizíewa lè 6a Sadusíewa na bïo ka lòn ɲa-fĩni bïo yi.»

¹² O o ñi-keninia màhá wáa zũna le o lá yí bía le 6a pa míten le ɲa-fĩni na 6a wee wé lè ho búurú bïo yi, ká lé 6a Farizíewa lè 6a Sadusíewa kàránlò na 6a wee na ó o le 6a pa míten bïo yi.

*O Piere bía le o Yeesu lé yia le Dónbeenĩ mɔn léra
(Maaki 8.27-30; Luki 9.18-21)*

¹³ O Yeesu wà van ho kɔhũ na sũaráa là a Filiipu ló-fáránii na 6a le *Sezaaree yi. O o tũara mí ñi-keninia yi: «Ba nùpua wee bío webio o *Nùpue Za dání yi?»

¹⁴ A 6a bía nɔn wo yi: «Ba 6úi le fo lé o Zãn Batiisi. Ba 6úi le fo lé o *Elii. Ba 6úi yáá bèn le fo lé o Zeremii, tàá le *Dónbeenĩ ɲi-cúa fεero 6úi.»

¹⁵ O o Yeesu tũara 6a yi: «Minén cɔn á ï bèn lée wée?»

¹⁶ O o Simɔn Piere bía nɔn wo yi: «Fo lé o *Krista, le Dónbeenĩ na wi fεεε Za.»

¹⁷ O o Yeesu wáa bía nɔn wo yi: «Zãn za Simɔn, ũ ɲúhũ sí. Mu yínɔń nùpue zéeni ho tũia poni na ká làa fo. Lé wán Maá na wi ho wáayi á zéeni mu làa fo.

¹⁸ A ïnén bèn ñ bío bïo ká á à na foñ: Fo lé o Piere bũn kúará le huee. A lé dén huee so á ï ï fàrá ï kuure wán, á hàrí mu húmú máa dàń bïo 6úi máa wé làa de.

¹⁹ Ho wáayi béeni won-zàwa á ï ï na foñ. Bïo lée bïo na á fo khii wé pá bïo ho tá wán, á le Dónbeenĩ mún ñ pí mu bïo ho wáayi. A bïo na fo khii wé tà bïo ho tá wán, á le Dónbeenĩ mún ñ tà mu bïo ho wáayi.»

²⁰ O o Yeesu wáa henía mu nɔn mí ñi-keninia yi le 6a yí bío le mí lé o Krista.

*O Yeesu wee bio mi húmú lè mi vèeró bio
(Maaki 8.31-9.1; Luki 9.22-27)*

²¹ A lá bũn ɲii wán, ó o Yeesu búakáa wee bío bïo ká wéréwéré lè mí ñi-keninia: «Ï ko á ï va ho Zeruzaleemu, à lò vaa be bĩn làa sòobéε 6a *ñi-kia, lè 6a yankarowá ɲúnása lè ho *làndá bïo zéeni lowa níi yi. Ba à 6úe mi, ká hã wizooní tĩn zoñ á ï ï vèe.»

²² O o Piere wáa fó a 6a vá ló, ò o wee bío: «Ébé! Nuhúso, bũn máa wé làa fo. Le Dónbeenĩ á à kání fo mu yi.»

* 16:4 Mi loń Matiye vūahť 12.39

²³ Ká a Yeesu màhǎ yèrémáa bía nǎn wo yi: «Vá lé í nǎsǎní lè ũ *Satāni bíoní. Fo wee bǔmaka í tonló. Ū yilera yínǎn Dónbeení yilera. Hǎ lé ǎa nùpua yilera.»

²⁴ Bǔn mǎn ó o Yeesu bía nǎn mí nǎ-kenínia yi: «Yia wi ò o bè mií, à ǎanso khí mí kùrú sii bío wéró yi, ká a wé lá mí *kùrùwá pí à bèráa mií.

²⁵ Lé bío á yia wi ò o kǎní mí mukǎní wón á à vǐiní le. Ká yia màhǎ tà le mí ì vǐiní le ínén bío yi, wón á à yí le.

²⁶ O nùpue lá yú ho ðímǐná bío búenbúen, ò o khon le mukǎní binbirí yi, se lé ho cǔnú yén á ǎanso yú? O nùpue lá khon le mukǎní binbirí yi, ó o so dà à na bío búí á à bíní ì yírǎa le le?

²⁷ Mu bon. O *Nùpue Za khíi búen mín Maá cùkú beení yi lè mí wáayi tonkarowá, á ǎueé sǎání ǎa nùpua nǎ-kení kéní yi, á à héha làa bío ǎa wó.

²⁸ Le í mí ho túiá na mia: Ba nùwǎ yèn zàwa búí na wi bia hen tǎhǔ máa hí ká ǎa yí mǎn o Nùpue Za búenló lè mí béeńí.»

17

O Yeesu miníkaa le búee wán (Maaki 9.2-9; Luki 9.28-36)

¹ Wízoní bío hèzǐn bǔn mǎn, ó o Yeesu fó a Piere là a Zaaki là a Zǎn na ló o Zaaki ǎan za á yòorarǎa le búee búí na dǎn wán. Bío ǎa yòó wi bíń mí dòn,

² ó o Yeesu miníkaa ǎa yǐo yi, á yahó wee juiíka lè le wii bío sii, á sǐ-zǐnia ka píiapúia lòn khoomu.

³ A ǎa nǎ-kenínia le mí ì loń, á ǎa mǎn o *Mǎyíize là a *Elii* à ǎa ðǐn wee tà hǎ láakáwá là a Yeesu.

⁴ Ó o Piere wǎa bía nǎn o Yeesu yi: «Núhǔso, mu wó se á wa wi hen. Ká fo tà á ì í tá hǎ búkú zàwa bío tǐn. Ūnén dà-kéní, o Mǎyíize dà-kéní, o Elii dà-kéní.» ⁵ Bío ó o wee bío, à bǔn le dùndúure búí na wee juiíka á yòó ló líí pon ǎa yi. A mu tǎmu búí sǎ jǎ le dùndúure mu yi: «Yia ká lé í Za na á ì bò í tàkǎ wán. O bío sǐ mií. Mi wé jí a cǔn.»

⁶ Bío ó o nǎ-kenínia jǎ mu tǎmu mu sǎ, á ǎa zǐnkaa dàkhǐna, á líí búrá mí yara ho tá yi.

⁷ Ó o Yeesu ǎueé ǎó ǎa yi, á bò mí níí ǎa wán, ò o bía: «Mi líí híńí. Mi yí zǐn bío.»

⁸ A ǎa wǎa hóonía mí yara á ǎa yí mǎn nùpue ká yínǎn o Yeesu mí dòn.

⁹ Bío ǎa ló le búee wán wee líí, ó o Yeesu henía bío ká nǎn ǎa yi: «Bíó mi mǎn ká à mí yí bío le nùpue jí fúaa o *Nùpue Za húrun á vèera ló ǎa nǎ-hía tǎhǔ.»

(Maaki 9.10-13)

¹⁰ Ó o nǎ-kenínia túara a yi: «Lée webio nǎn ho *làndá bío zéenílowa le o Elii ko ò o búen ho yahó?»†

¹¹ Ó o bía nǎn ǎa yi: «Mu bon. O Elii ko ò o búen vé, à ǎuee kúee mu bíowa búenbúen mí lara yi.

¹² Le í bío mu na mia: O Elii mu yàá ǎuara wó. Ká ǎa nùpua màhǎ yí zǔna le lé orén. A ǎa wó a làa bío ǎa sǐa vá yi. Lé bǔn sii ǎa mún ñ beérǎa o Nùpue Za lò.»

¹³ Ó o nǎ-kenínia wǎa zǔna le lé o Zǎn Batiisi ó o wee bío bío.

O Yeesu wéera a háyónza na le dándáhíoní wi yi (Maaki 9.14-29; Luki 9.37-43a)

¹⁴ Bío ǎa líí dǎn hen na ǎa zǎamáa wi yi, ó o níí búí vá ǎueé ǎó a Yeesu yi á líí fǎrá mí nǎnkóǐúná wán o yahó, ò o bía:

¹⁵ «Nǎ-kǎránlo, loń í za màkǎrí yi. Le dándáhíoní wi o yi. Le wee beé o lò. Pǎnna cèrèè le wee lá a dé ho dǎhǔ tàá mu jumu yi.

¹⁶ A ì buan wo ǎuararǎa ũ nǎ-kenínia cǔn, ká ǎa màhǎ yí dàńna yí wéera a.»

* 17:3 Mí loń Luki vǎahǔ 9.31 † 17:10 Mí loń Malasii vǎahǔ 3.23

17 O o Yeesu wāamaa: «Éee! Mi zuia nùpua bènṭin yí máa dé mí sía le Dónbeenĩ yi bño bon, á mi mún yí máa jí hàrí dèe. Mi wee leeka le í keni láa mia á wé è kàrán mia fúuu le? Mi bua a háyónza mu buennáa.»

18 Bño ba buara làa wo, ó o Yeesu nàmakaa o cíná yi, ó o ló. O o háyónza dèenía wan mí lahó yi.

19 Bñn món ó o Yeesu wà. O o nĩ-kenínia wà vaá bó a yi à ba tùara a yi: «Lée webio nòn á warén yí dàrina yí nònnaa o cíná mu.»

20 O o Yeesu bía nòn ba yi: «Lé bño mi siidéro mi ka cínú dàkhíina. Le í mĩ ho tũia na mia: Hen ká mi siadéro mi na khúekhúe lè ho mútáàdè bεere bño á mi yáá pá lá tà le mi wé làa bño, á mi lá dà à bío ò na le búee na kà yi le le lé ho lahó na le wi yi, à va lòn-veere, á mu ù wé. Bño woon á mi lá máa wé è wé máa sa.

21 [Ée ká mu màhá lé ho fioró lè le jii líró mí dòn lé bño dà à ja a cíná na kà bòn sii á à lén.]»

*O Yeesu wiokaa wee bño mi húmú lè mí vèeró bño
(Maaki 9.30-32; Luki 9.43-45)*

22 Wizonle búí ká a Yeesu lè mí nĩ-kenínia búenbúen páania wi ho Kalilee kòhũ yi, ó o bía nòn ba yi: «O *Nùpue Za á ba à dé ba nùpua níní yi.

23 Ba à búe o, ká mu wizoní tñ zoñ o ò vèe.» A ba nĩ-kenínia yilera yáara làa sòobée.

Le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lànpo cāló bño

24 O Yeesu lè mí nĩ-kenínia wà van ho *Kapεenayuumu lóhó. A le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ *lànpo féwá wà buée bó a Piere yi à ba tùara a yi: «Mi nĩ-kàránlo so wee sàání le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lànpo le?»

25 O o Piere bía: «Ũuu o wee sàání ho.» Pãahũ na ó o Piere wà vaá zo le zii na ó o Yeesu wi yi, ó o Yeesu dèenía wee tùa wo yi: «Simòn, lée wée ko ò o wé sàání ho lànpo lè mí síwà à na ho dímińá na kà bá-zàwa yi? Fo wee leeka webio mu dání yi? Lé ho kòhũ nùpua mí bεere lée táá lé bña ba funnáa á dàrina?» O o Piere le lé bña ba dàrina.

26 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Àwa, bñn wee zéeni le ho kòhũ nùpua yi ko ba wé sàání ho lànpo.

27 Ée ká wa màhá máa lúnka ba nùpua mu yilera. Lén lii ho vũ-beenĩ yi, à lii pa le ce-hĩnĩ. O o nín-yání ceza na fo ò ví à ù lén à lée hén jii, á fo ò yí le wén-hñnló le yi na dà warén wa nùwã jun lànpo á à sàání. A ù wãa bua dén à ù va ba cón vaa sàání wa lànpo.»

18

*Lée wée po bña ká
(Maaki 9.33-37; Luki 9.46-48)*

1 Hón pãahũ so yi, ó o Yeesu nĩ-kenínia wà buée bó a yi, à ba wee tùa wo yi: «Yia bño jũhũ wi po bña ká le Dónbeenĩ béeni yi lé o yén.»

2 O o Yeesu von o háyónza buée dñnia ba yahó,

3 ò o bía: «Le í mĩ ho tũia na mia: Hen ká mi yí yèrèmaa á yi ka lè ba háyúwá bño sii, á mi máa zo le *Dónbeenĩ béeni yi.

4 Yia bño jũhũ wi po bña ká le Dónbeenĩ béeni yi lé yia wee liini míten à wé là a háyónza na kà bño sii.

5 Yia buan háyónza búí na ka làa yia kà bño sii sese, se mu lé ínén í bεere á bñso buan sese.

*Mu bè-kohó wéró yí se
(Maaki 9.42-48; Luki 17.1-2)*

6 «Ba háyúwá na dó mí sía mi nĩ-kéní á nùpue khà dó mu bè-kora wéró yi, se mu sũaaní á ba ca le hue-beenĩ bñso fonle yi à lèe dé ho mu-beenĩ yi ò o lii lí.

⁷ Ho dímíná á ho yéréké khíi sá yi, lé bïo á bïo wee khà 6a nùpua dé mu bè-kora wéró yi á wi ho yi. Mu bon, mu léé bïo na wéró máa khí ho yi. Εε ká yïa nii wee bè mu, á ho yéréké khíi sá yi.

⁸ Ká mu lé ũ níi tàá ũ zeñ wee dé fo mu bè-kora wéró yi, ũ kúio há lèe kúia. Fo zon le mukāni na máa vé lùe yi lè ũ nín-kéní tàá lè ũ zeñ-kéní, se mu sūaaní bïo 6a à lèe fo á à dé ho dōhū na máa hí máa mi yi lè ũ níni mí bïo ɲun tàá ũ zení mí bïo ɲun.

⁹ Ká mu lé ũ yère wee dé fo mu bè-kora wéró yi, ũ còkon le lèe díá. Fo zon le mukāni na máa vé lùe yi lè ũ yèn-kéní, se mu sūaaní bïo 6a à lèe fo ò dé le *Dofní dōhū yi lè ũ yïo mí bïo ɲun.

*O pio na vñun bñta yú wahiire
(Luki 15.3-7)*

¹⁰ «Mi pa miten bïo, à 6a háyúwá na kà ñi-kéní ò o búii yí zuañ yi. Lé bïo 6a háyúwá mu wáayi tonkarowá wi lè wàn Maá Dónbeení fēεε.

¹¹ [O *Nùpue Za buara wà buée cà bía khèra lè le Dónbeení á à fení.]

¹² Le í tùa mia. Hen ká a búii pia khímàni lá wi síi, ó o yà-kéní wó wó séra vñun, ó o so máa kúia 6a khímàni yà-kéní mia na ká le búee yi ká a máa cànka yïa vñun le?

¹³ Le í bío mu na mia: Ká a hía yú a, ó o síi á à wa wa a bïo yi á à poñ 6a khímàni yà-kéní mia na yí vñun.

¹⁴ Lé làa bún síi á mìn Maá na wi ho wáayi mún yí wi à 6a háyúwá na kà ñi-kéní à ví.

Ká mìn za búii wó khon làa fo

¹⁵ «Hen ká mìn za wó khon làa fo, à ũ vaa zéeni a wékheró na a yi, ũnén làa wo mi nùwā ɲun mi dòn. Ká a tà, á mi ì bñi ì wé 6a zàwa.

¹⁶ Ká a pǎ, à ũ cà nùpue ñi-kéní tàá nùwā ɲun dé ũ wán, à héha làa bïo le Dónbeení bíoní vūahū bíarāa mu: «Mu bïo búenbúen á wa à lén yïo 6a seérāsa nùwā ɲun tàá nùwā tñn bè-bíonii wán.»*

¹⁷ Ká a pá pǎ le mí máa jí bán cǎn, à ũ bío mu lè mìn zàwa na kúaa mín wán. Ká a pǎ le mí máa jí bàn cǎn, à ũ wāa wé o lòn lànpo fé, tàá ñi-veere búii na yí zū Dónbeení.

¹⁸ Le í mǐ ho tūiá na mia: Bïo léé bïo na mi khíi wé pǎ bïo ho tá wán, á le Dónbeení mún ñ pǐ mu bïo ho wáayi. A bïo léé bïo na á mi khíi wé tà bïo ho tá wán, á le Dónbeení mún ñ tà mu bïo ho wáayi.

Mi wé bunbua flo

¹⁹ «Le í mún bío mu na mia. Hen ká nùwā ɲun búii wé ló mi tñahū á bunbuaa flora bïo léé bïo ho tá wán, á wàn Maá na wi ho wáayi á à na mu 6a yi.

²⁰ Mu bon, hen na á nùwā ɲun tàá nùwā tñn kúaa mín wán yi í yèni yi, se í wi 6a tñahū.»

O ton-sá na pǎ ho séndiaró bïo

²¹ O o Piere wāa vá buée 6ó a Yeesu yi ò o tūara a yi: «Núhūso, ká wàn za wee wé khe làa mi fēεε, á í ko à í sèn díá na a yi cúa-yen? Léé cúa-hèɲun léé?»

²² O o Yeesu le búee. «Í yí bía le cúa-hèɲun mí dòn. Í le búará-tñn làa píru píru cúa-hèɲun.

²³ Lé bún nǎn á í ì tée ho wáayi béení làa bïo kà: Béε búii le mí ì càti mí kení na wi mí ton-sáwá yi.

²⁴ Bïo ó o búakáa wee càti há, á 6a 6uan o búii buararāa, à le wári na ó o ko o ò wǐ mí ɲúhūso yi á boo dàkhíina.

²⁵ O nñi mu yí dà le máa wǐ. A 6a ɲúhūso nǎn le ɲii le 6a wāa yèé wo ò o wé o wobá-nñi, à yèé bàn háa, là a zàwa, làa bïo wi o cǎn búenbúen, à màhá wínāa le kee.

²⁶ O o ton-sá mu líi fará mí nǎnkóɲúná wán mí ɲúhūso yahó ò o wee yanka a: «Sabéré ũ ɲi ũ yi. Í ì wǐ le kee mu búenbúen.»

* 18:16 Mi loñ Làndá zéeni ló vūahū (Deutéronome) 19.15

27 A 6a nùhúso zūna a màkàrí, ó o séra mu díá nòn wo yi ò o le o lén.

28 «Ó o ton-sá mu wà lée sá mí ninza búí yahó ò orén kee bèn wi wón yi. Le lée wén-hāani khīmàni. O o wīira mí ninza mu tun kònlè ò o wee bío: «I wárí na wi fon à ù wí.»

29 A 6a ninza mu líí búrá à tá, á wee yanka a kà: «Sábéré ù jì ù yi. I ì wí le kee mu.»

30 Ká a màhǎ pǎ, ò o vaá dó a ho kàsó yi á pannáa o kee wíló.

31 Bìo 6a ton-sáwá na ká mòn bìo wó, á mu vá 6a yi làa sòobée. A 6a wà vaá lá mu búenbúen fεera nòn mí nùhúso yi.

32 A 6a nùhúso von o ton-sá mu á bueé bíá nòn yi: «Yí kohó bānsò yén! Unén á ì séra bìo díá lé bìo fo yankaa mi.

33 Fo bèn mún lá ko à ù zūn mi ninza màkàrí làa bìo á ínén zūnanáa à ù màkàrí.»

34 Ba nùhúso sīi cǎ dǎkhīna, ó o le 6a bua a ton-sá mu vaa dé ho kàsó yi à pa le kee na wi o yi búenbúen wí véro.»

35 Bún món ó o Yeesu bīnía bíá: «Lé kà sīi á wàn Maá na wi ho wáayi á khīi wé làa mia, ká mi yí máa tà sén díá na mīn zàwa lè mīn hīnni yi lè mi sīa búenbúen.»

19

Bìo ó o Yeesu bíá mu yaamu fáaró dǎnī yi

(Maaki 10.1-12)

1 Bìo ó o Yeesu kàrána 6a nùpua kà sīi vó, ó o ló ho Kalilee kǎhú yi á wà khú ho *Zudee kǎhú sǎn-kéní na wi ho Zurudēn muhú mǎn.

2 Nùpua cèrèe nòn o mǎn khú bīn lè mí vǎnvárowà, ó o wεéra 6a.

3 A 6a *Farizíewa búí wi 6a khūaa o Yeesu jii yi, á 6a wà bueé bó a yi, à 6a tūara a yi: «Wa làndá yi, ká nùpue bān hǎa dá wó khon làa wo, á níi so nòn wo yi ò o dèení ja a le?»

4 O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Mi so yí kàrána bìo kà yí mòn le Dónbeenī bionī vūahú yi le? «Mu nùhú búεenī, á le Dónbeenī léra a báa á léra a hǎa.»*

5 Lé bún nòn ó o báa á à díá mīn maá lè mīn nu, ká à léé lè mīn hǎa. A 6a mí nùwǎ jun á à wé sǎnía dà-kéní.†

6 Ba wǎa yí nòn nùwǎ jun, 6a lée nī-kéní. Bìo le Dónbeenī cεéra mīn yi à nùpue yí fáa.»

7 A 6a *Farizíewa bíá nòn wo yi: «Lée webio nòn ó o Mǎyīize bíarǎa le ká báa le mí ì ja mīn hǎa, o ò wé mu yaamu fáaró vūahú na a yi?»‡

8 O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «O Mǎyīize nòn le níi le mi dà a ja mi hǎnání, lé bìo mi yí máa jǎ dεe. Eε ká mu nùhú búεenī á mu lá yí ka kà sīi.

9 Le ǎ bío mu na mia: Báa na díá mīn hǎa à bān hǎa mu nǎn yí fó báa, ò o kūn fó hǎ-veere yan, se wón lée hǎ-fé.»

10 O o Yeesu nī-kenīnia bíá nòn wo yi: «Ká mu lé kà sīi ó o báa ko ò o buarǎa miten mīn hǎa dǎnī yi, ká nùpue wǎa yí yan se mu sūaaní.»

11 O o Yeesu bíá nòn 6a yi: «Hón kàránló so na kà á báawa búenbúen yí dà máa tà yi. Bīa le Dónbeenī nòn mu pǎnká yi, bán mí dòn lé bīa dà à tà mu yi.

12 Bìo wee hē 6a báawa búí à 6a máa ya á sīiwá boo. Ba búí wee te ká 6a bámu húrún. Ba búí lé 6a nùpua bó 6a bámu. Ba búí bèn wee pí mu hǎ-yaamu ho wáayi bεenī bìo yi. Yīa dà hón kàránló so á à tà yi, à wón tà ho yi.»

O Yeesu dúbuua 6a háyúwǎ yi

(Maaki 10.13-16; Luki 18.15-17)

13 Nùpua búí buan 6a háyúwǎ buararǎa o Yeesu cǎn le o bè mí níni 6a wán, ò o flo na 6a yi. O o nī-kenīnia wee zá làa ba.

14 O o Yeesu wǎa bíá nòn 6a yi: «Mi díá 6a háyúwǎ le 6a buen ǎ cǎn. Mi yí hē 6a. Lé bìo ho wáayi bεenī bìo sǎ bīa ka lè 6a bìo sīi yi.»

* 19:4 Mi loǎ Bìo nùhú búεenī vūahú (Genèse) 1.27; 5.2 † 19:5 Mi loǎ Bìo nùhú búεenī vūahú (Genèse) 2.24 ‡ 19:7 Làndá zéeníló vūahú (Deutéronome) 24.1

15 O o Yeesu wáa bò mí níní 6a wán. Bún món ó o ló hón laho so yi wà.

Ho nàfòró lè le Dónbeenì béenì bio
(Maaki 10.17-31; Luki 18.18-30)

16 Yio bueé tĩ, à nùpue búí vaá vá bueé 6ó a Yeesu yi, á tùara a yi: «Nì-kàránlo, lée webio á ì ko à ì wé ká mu se à yíràa le mukānì binbirì na máa vé?»

17 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Lée webio nòn á fo wee tùaràa mi lè mu bio na se bio? Le Dónbeenì mí dòn lé dño se. Ká fo wi à ù yí le mukānì binbirì na máa vé, à le Dónbeenì bíoní na le henía bio à ù bè yi.»

18 O o nñi tùara: «Hón lé há bíoní yén?» O o Yeesu bía: «Yí bue nùpue. Yí wé há-fénló tàá bá-fénló. Yí nuaa bio. Yí fi sabéré mi ninza nii.»

19 Kònbi mìn maá lè mìn nu. Wañ mi ninza làa bio á fo waràa ùten bio síi.»§

20 O o yàrónza bía nòn o Yeesu yi: «Bún búenbúen á ì bò yi. Lé mu yén á ì pá bínía ko à ì wé.»

21 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Ká fo wi ù wé o nùpue na bio nii sú, à ù lén vaa yèé bio wi ù cón búenbúen, à na wárí 6a nì-khenia yi, á fo khií yí ho nàfòró ho wáayi. Bún món à ù bíní buee bè mi.»

22 Bio ó o yàrónza ná hón bíoní so, ó o bínía wà ká a sánía tò, lé bio ó o nñi bio boo dà.

23 O o Yeesu bía nòn mí nì-kenínia yi: «Le ì mí ho tũíá na mia: Ho nàfòró 6ànso zoró le *Dónbeenì béenì yi bènñin do.»

24 I pá à bíní ì bío bio ká á à na mia: O cón-númúkú zoró lè ho mísímí kōhú á à wé wayi á à poñ o nàfòró 6ànso zoró le Dónbeenì béenì yi.» 25 Bio 6a nì-kenínia ná há bíoní mu, á 6a wó coon dàkhíina, á 6a bía: «Éee! A yía wáa dà à fen lée wée?»

26 O o Yeesu yòó fá mí yio 6a yi ò o bía: «Ba nùpua cón á mu yí dà máa wé, èe ká le Dónbeenì cón á bio búenbúen dà wee wé.»

27 O o Piere wáa bía nòn o Yeesu yi: «Loñ, warén ló díá bio lá wi wa cón búenbúen à wà bò foñ, á wa bio khií wé kaka?»

28 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Le ì mí ho tũíá na mia: Hen ká a *Nùpue Za khií kará mí cùkú beenì kanmúiní wán ho ðímíjá finle yi, á minén píru nùn na bò mi á mún ñ keenì 6a bá-zàwa kanmúiní wán, á à cítíràa o *Isirayεele zĩ-núná píru nùn.»

29 A bía búenbúen na ló díá mí zíní, lè mìn zàwa, lè mìn hínni, lè mìn maáwà, lè mìn nuwà, lè mí zàwa tàá mí manawá ñén bio yi, bán khií yí mu bán cúa-khímàni khímàni á mún ñ yí le mukānì binbirì na máa vé.

30 Èe ká bía dú ho yahó há làa na ká wán, á cèrèe khií wé 6a món-díwá. A bía dú ho món há làa na ká wán, á cèrèe khií wé 6a ya-díwá.

20

Ho èrèzén vñsía buahó vàrowà wahiire

1 «Mi loñ, ho wáayi béenì bio ka làa bio ó o nñi búí na èrèzén vñsía buahó wi á hía wó. Wizonle búí ó o fèra hínnon ló le yìnbíi bùiríi, á wà lée cà 6a vàrowà á à kúee mí èrèzén vñsía buahó yi.»

2 A 6a vàrowà mu làa wo wàanía tò le wén-hōnló dà-kéní na lé o nùpue nì-kéní wizon-kùure sámú sàáníi wán, ó o le 6a wáa vaa sá mí èrèzén vñsía buahó yi.

3 Bún món ó o bínía ló le yìnbí-wi-bee yi, á lée yú 6a búí 6a nùpua fèminló laho yi à 6a yí máa wé dèe.

4 O o bía nòn 6a yi: «Minén mún lén vaa sá ì èrèzén vñsía buahó yi, ká ì na le wizon-kùure sámú sàáníi mi nì-kéní kéní yi.»

§ 19:19 Mi loñ ho Léró vñahú (Exode) 20.12-16; Làndá zéeniló vñahú (Deutéronome) 5.16-20; Levii nùwá vñahú (Lévitique) 19.18.

⁵ A bán wà van. Bún món á ho mǎhǔ bǎnso tǐn bǐnía ló ká le wii yòò fàrá, á kǔn ló le wi-háarè, á léé wó bǐo ó o wó khǐina bǎn síi.

⁶ Mu véenii ó o bǐnía ló ho zǐihǔ jii, á tǐn léé yú 6a nùpua búii ho fèminló lahó yi. O o tùara 6a yi: «Mi kará hen á tò le wii kǎamáa le we?»

⁷ A bán bía nǎn wo yi: «Lé bǐo á nùpue yí lá wɛn.» A ho mǎhǔ bǎnso bía nǎn 6a yi: «Minén mún lén vaa sá í mǎhǔ yi.»

⁸ «Bìo le wii tò, á ho mǎhǔ bǎnso bía nǎn mi ton-sáwá jǐhǔso yi le o ve 6a vǎrowà buee sàání yi. Le o búaká làa bǐa búara ho món, à vaa véení làa bǐa búara ho yahó.

⁹ A bǐa van ho mǎhǔ yi ho zǐihǔ á búara. A 6a lè mí nǐ-kéní kéní yú le wɛn-hǎani dà-kéní kéní.

¹⁰ A bǐa van ho mǎhǔ yi ho yahó wee leéka le mínén n̄ yí á à poń 6a. Bǐo 6a búara, á ho mǎhǔ bǎnso mún nǎn le wɛn-hǎani dà-kéní kéní 6a yi.

¹¹ Bǐo 6a fó mí sàánii, á 6a sía yí wan le bǐo yi,

¹² á 6a wee bío là a mǎhǔ bǎnso: «Bǐa ká sá ho zǐihǔ jii mí dòn. A ù pá sàánía 6a yi á mànía lè warén na tà le wizon-kùure sǎmú lònbee yi le wiso-hádǎhǔ yi.»

¹³ A ho mǎhǔ bǎnso bía nǎn 6a vǎrowà mu nǐ-kéní yi: «Wàn bǐnlo, í yí tò ù wán. Wa so fù yí wǎanía yí tò le wɛn-hǎnló dà-kéní wán le wizon-kùure sǎmú bǐo yi le?»

¹⁴ Awa, fé ù wǎrí ù lén. Yǐa búara ho món á í mún wi à í sàání yi à màní lè ùnén.

¹⁵ Inén lé yǐa te í wǎrí. Ká í le í wé le làa bǐo na, á í ì wé. Tàá lé bǐo á í wó mu sǎamu lé bún wee vá foń le?»

¹⁶ O o Yeesu bǐnía bǐa bò mu wán: «Ba món-díwá khǐi wé 6a ya-díwá, á 6a ya-díwá khǐi wé 6a món-díwá.»

*O Yeesu wiokaa wee bǐo mi húmú lè mí vèeró bǐo
(Maaki 10.32-34; Luki 18.31-34)*

¹⁷ Bǐo ó o Yeesu wee va ho Zeruzalɛmu, ó o fó mí nǐ-kenínia píru jún mí jii yi, á wee bíoráa làa bǐo ká ká 6a wi ho wǎhǔ wán varákaa wà:

¹⁸ «Mí loń, wa wee yòò ho Zeruzalɛmu. Lé bǐn ó o *Nùpue Za 6a à dé le *Dónbeenĩ yankarowà júnása lè ho *làndá bǐo zéenílowa níi yi. Ba à síiní a jǐhǔ á à búe.

¹⁹ Ba à na a bǐa yí zǐ le Dónbeenĩ yi á 6a à zùarika yi, á à ha a lè há làbàaní. Bún món, á 6a à búe wo ho *kùrùwá wán o ò hí. Ká mu wizooní tǐn zoń o ò vèe.»

*Bǐo ó o Zaaki là a Zǎn bǎn nu flora a Yeesu cǎn
(Maaki 10.35-45; Luki 22.25-27)*

²⁰ O Zebedee bǎn háa lè mí zǎwa nùwǎ jún wà bueé bó a Yeesu yi, ó o háa mu líí fàrá mí nǎnkópúná wán o yahó, á wi ò o fio bǐo búii o cǎn.

²¹ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Léé webio á ù màkóo wi yi?» O o bía: «Dé ù jii na miĩ le í zǎwa nùwǎ jún na ká ò o nǐ-kéní khǐi keń ù nín-tǐání, ká a nǐ-kéní keń ù nín-káahó* ù béenĩ yi.»

²² O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Bìo mi wee fio mi yí zǐ. Le lònbee na á í ì lá bǎn síi á mi so dà à lá le?» A 6a le ùuu le mí dà mu.

²³ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Mu bon, mi lò á à be. Ká inén màhá yí dà máa bío wéréwéré le lé yǐa ká á à keení í nín-tǐání tàá í nín-káahó. Hǎn lùà so bǐo sǎ bǐa á wàn Maá wiokaa há káráa yi.»

²⁴ Bǐo 6a nǐ-kenínia nùwǎ píru na ká jǎ mu, á 6a sía cǎ 6a nùwǎ jún mu yi làa sòobéɛ.

²⁵ O o Yeesu wǎa von 6a búenbúen á bía nǎn yi: «Mí zǐ le há kǎna júnása wee wé mí pánká bǐa 6a wi jǐhǔ yi wán. A bǐa lé 6a nǐ-beera wee zéení làa bǐa ká le mí po 6a.

²⁶ ɛ ká minén bǐo yí ko mu wé ká síi. Hen ká minén nǐ-kéní búii wi ò o bǐo jǐhǔ wé poń bǐa ká, ó o ko ò o wé 6a ton-sá.

²⁷ Ká minén nǐ-kéní búii wi ò o dí bǐa ká yahó, á bǎnso ko ò o wé mi wobá-nǐi.

* **20:21** Nín-tǐání làa nín-káahó: Mu wee zéení le hǎn lara bǐo jún so lé háa bǐo jǐhǔ wi.

²⁸ Lé kà síi ó o *Nùpue Za bïo karáa. O yí ßuara à ßa sá na a yi. O ßuara wà ßueé sá á à na ßa nùpua yi, á mún ñ na mí mukāñí á à lénnáa ßa nùpua cèrèè júná.»

O Yeesu héra ßa muiiwà nùwā jùn yïo
(Maaki 10.46-52; Luki 18.35-43)

²⁹ Bïo ßa ló ho Zerikoo lóhó yi, á ßa zāamá-kúii bò a Yeesu yi.

³⁰ Mu wee wé à muiiwà nùwā jùn ßúi kará ho wōhú nīsāní, á já à ßa le o Yeesu wee khíí. A ßa wee bío pónpón: «Núhúso, *Daviide Za, makárí wén!»

³¹ A ßa zāamáa wee zá làa ba le ßa wé tété. A ßa yàá wāa wíokaa wee bío pónpón: «Núhúso, Daviide Za, makárí wén!»

³² O o Yeesu ðín ò o von ßa tùara yi: «Lée webio á mi wi à ï wé na mia?»

³³ A ßa bíá: «Núhúso, wé le wa yïo à wé mi.»

³⁴ A ßa makárí ßuan o Yeesu yi, ó o ðñ ßa yïo lè mí níní. Mí lahó yi á ßa yïo ðèenía wee mi, á ßa bò a Yeesu yi.

21

O Yeesu zoró ho Zeruzalεmu lóhó yi
(Maaki 11.1-11; Luki 19.28-40; Zān 12.12-19)

¹ O Yeesu lè mí ñi-kenínia vaá sùarāa ho Zeruzalεmu yi. Bïo ßa wi le ßúee na ßa le Oliivewa vīnsīa ßúee wán, ho Bεtefazee lóhó jii, ó o fèra tonkaa mí ñi-kenínia nùwā jùn á bíá nān ßa yi:

² «Mi lén va ho lóhó na vaá mi yahó yi. Mi vaa ðèenii bīn, á mi ì mi sūnpè-nu ká a can ðñ lè mí za. Mi fee ßa ßuee na mií.»

³ Ká ßa tùara mia à mí bío le o Núhúso makóo wi ßa yi, á ßa à ðèení ì díá ßa mi ì lénnáa.

⁴ Būn wó kà síi bèra a na le *Dónbeení jii-cúa fεero bíoní na kà à bío wéráa.

⁵ «Mi bío na ho Sion lóhó ñipomu yi:

«Loñ, lé ũ bée na bò o ßuen ũ cōn.

O wayi.

O yòora a sūnpè-nu

lè mí za.»*

⁶ Á ßa ñi-kenínia wāa wà, á vaá wó bío ó o Yeesu le ßa wé.

⁷ Ba vaá ßuan o sūnpè-nu lè mí za ßuararāa, á bò mí kánḅunwà ßa wán ó o Yeesu yòò kará wán.

⁸ Ba minka zāamáa na bò a yi á ßa cèrèè wee bá mí kánḅunwà ho wōhú wán o yahó. Ba ßúi lé hā vīnsīa vōnna ßa wee khé à bá.

⁹ Ba minka zāamáa na varákaa dú a Yeesu yahó làa bíá bò a yi á wee bío pónpón: «Le ho cùkú à dé o *Daviide Za yi.

Le le Dónbeení wé mu bè-tentewà làa yia bò o ßuen o Núhúso yèni yi.

Le le Dónbeení na wi ho wáayi à ho cùkú dé yi.»†

¹⁰ Bïo ó o Yeesu vaá zon ho Zeruzalεmu, á ho ñipomu ßúenḅúen kánkáa. Ba wee tùaka mín yi: «Yia kà léee wée kà?»

¹¹ Á ßa nùpua wee bío: «O lé o Yeesu, le *Dónbeení jii-cúa fεero. O ló ho Kalilee kōhú lóhó na ßa le Nazareete yi.»

O Yeesu zon le Dónbeení zī-beení yi
(Maaki 11.15-19; Luki 19.45-48; Zān 2.13-16)

¹² O Yeesu vaá zon le *Dónbeení zī-beení yi, á zoó jōn bíá wee yéé mu bío làa bíá wee yà mu bīn. Ba wén-pùarilowà tàbáriwa làa bíá wee yéé ßa ßúaaḅúuní kanmúiní ó o dónkaa kúaa,

* 21:5 Mí loñ Zakari vūahú 9.9 † 21:9 Mí loñ Lení vūahú (Psaumes) 118.25-26

13 ò o bía n̄n 6a yi: «Le Dónbeenĩ biónĩ v̄uahũ bía b̄io kà: † z̄i 6a wé è ve làa fioró z̄i.»‡»

O o b̄inía bía: «Á minén 6èn wó le lè 6a k̄onlowà lùe há?»§

14 Ba muiiwà lè 6a mùamúawà búii wà 6ueé 6ó a Yeesu yi, ó o wεéra 6a.

15 A 6a yankarowà j̄únása lè ho *lándá b̄io zéenílowa yiwa c̄a b̄io 6a m̄n ò o Yeesu wee wé mu yéréké b̄iowa b̄io yi làa b̄io 6a háyúwá wee b̄io p̄ónp̄ón kà síi b̄io yi: «Ho cùkú à dé o *Daviide Za yi.»

16 A 6a w̄aa bía n̄n o Yeesu yi: «Fo wee jí b̄io 6a wee b̄io le?» O o Yeesu le: «Ūuu, í wee jí mu. Minén so yí k̄áranna b̄io kà le Dónbeenĩ biónĩ v̄uahũ yi yí m̄n le? †Fo wó, á hàrì 6a háyúwá lè 6a kúnkúzàwa wee khòoní fo.»*

17 B̄un m̄n ó o ló ho lóhó yi wà díá 6a, á van ho Betanii lóhó vaá c̄ana b̄in.

O Yeesu dánkánia le v̄indèè na 6a le fikiyéè

(Maaki 11.12-14, 20-25)

18 Mu tá na lée t̄n ȳinb̄ii, ká a Yeesu b̄inía b̄o o 6uen ho Zeruzalεemu, á le h̄ini dà a.

19 O o m̄n le v̄indèè búii na 6a le *fikiyéè ho w̄shũ n̄s̄aní. O o wà vaá 6ó le yi, ká a màh̄á yí yú b̄ia le wán, lée v̄anna mí dòn. O o w̄aa bía n̄n le yi: «Fo máa b̄iní máa ha b̄ia h̄úú.» A le v̄indèè mu d̄enía hon mí lahó yi. 20 B̄io ó o n̄i-kenínia m̄n mu, á mu wó 6a coon. A 6a t̄ara a Yeesu yi: «Le v̄indèè mu d̄enía wó kaka honnáa kà?»

21 O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Le í m̄i ho t̄iá na mia: Hen ká mi dó mi sía m̄i, á yí máa titika, á b̄io á í wó lè le v̄indèè na kà 6àn síi á mi wé è wé. Ká mi mún pá dà à b̄io ò na le 6úee na kà yi: †H̄iní hen na fo wi yi à vaa zo ho mu-beenĩ yi, á mu ù wé.

22 Ká mi dó mi sía m̄i, á b̄io 6úen6úen na mi wee fio le Dónbeenĩ c̄n, á mi ì yí.»

O Yeesu p̄anká ló wen?

(Maaki 11.27-33; Luki 20.1-8)

23 O Yeesu yóo zon le *Dónbeenĩ z̄i-beenĩ yi zoó wee k̄arán 6a n̄pua. A 6a yankarowà j̄únása lè 6a *zúifùwa *n̄i-k̄ia wà 6ueé 6ó a yi, à 6a t̄ara a yi: «Fo yú le níi wen wee wéráa b̄io kà? Lé wée n̄n mu wéró níi fon?»

24 O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Ínén 6èn mún ò t̄a mia làa b̄io dà-kéní mí dòn. Ká mi zéení mu, á ínén mún ò zéení ȳia n̄n le níi m̄i á í wee wéráa b̄io kà.

25 Ȳia tonkaa o Z̄an le o wé bátizé 6a n̄pua lée wée? Lé le Dónbeenĩ lée, tàá lé 6a n̄pua?» A 6a đ̄n wee w̄aní m̄n yi: «Ká wa le lé le Dónbeenĩ tonkaa wo, o ò b̄io le lée web̄io n̄n á wa yí t̄aráa o b̄io.

26 Ká wa mún le lé 6a n̄pua tonkaa wo, á 6a z̄amáa máa díá wen. Lé b̄io 6a 6úen6úen wee leéka le o Z̄an lé le *Dónbeenĩ j̄i-cúa fεero.»

27 A 6a w̄aa bía n̄n o Yeesu yi: «Wa yí z̄u ȳia tonkaa wo.» O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Àwa, á ínén mún máa zéení ȳia n̄n le níi m̄i á í wee wéráa b̄io kà.»

Ba z̄awa n̄wã j̄un w̄ahiire

28 O Yeesu pá b̄inía bía: «Mí jí b̄io kà: Nii búii z̄awa n̄wã j̄un h̄ia wi. O o von o n̄i-kéní á bía n̄n yi: †I za, lén vaa và ho èr̄éz̄én v̄ins̄ia 6uahó yi ho zuia.»

29 O o le mí máa va. O o h̄ia b̄inía lon mi yi, ó o wà van á vaá và.

30 B̄un m̄n, ó o maá mu bía mu b̄io dà-kéní mu làa ȳia so. A wón le mí ì va, ò o màh̄á yí van.

31 Awa, 6a n̄wã j̄un mu t̄ahũ, á lé o yén wó b̄io á 6àn maá lá wee c̄a?» A 6a bía: «Lé ȳia ó o bíaráa ho yahó.» O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Le í m̄i ho t̄iá na mia: Ba *l̄anpó féwá lè 6a h̄áawa na wee ȳéé m̄iten á à zo le *Dónbeenĩ b̄eenĩ yi á à dí mi yahó.

32 Lé b̄io ó o Z̄an Batiisi 6uara, á 6ueé wee zéení ho w̄a-tente b̄io làa mia, á mi yí tà mu yi. Ká 6a l̄anpó féwá lè 6a h̄áawa na wee ȳéé m̄iten bán tà mu yi. A b̄io mi yáá pá m̄n b̄un, à mi pá yí yèr̄emáa mi yilera lè mi wárá, á yí tà a b̄io.»

† 21:13 Mi loĩ Ezayii v̄uahũ 56.7 § 21:13 Mi loĩ Zeremii v̄uahũ 7.11 * 21:16 Mi loĩ Lení v̄uahũ (Psaumes) 8.3

*Ho èrèzén v̄ns̄ia buahó v̄arowà wàhiire
(Maaki 12.1-12; Luki 20.9-19)*

³³ «Mi wíoká jí wàhiire búí: Mòhú òanso búí h̄ia fá ho èrèzén v̄ns̄ia mí mòhú yi, á son ho dándá k̄n̄ia yi. O o có ho k̄h̄ú á wíokaa, h̄ia ho èrèzén wee òaa yi. O mún son o paro lùe. B̄n̄n m̄ón ó o w̄aania tò lè 6a n̄upua búí na à và ho, ò orén wà van le khúii. ³⁴ P̄ah̄ú na ho èrèzén wee be yi, ó o tonkaa mí ton-sáwá le 6a va 6a n̄upua mu c̄ón le 6a khé b̄io b̄io s̄á mí yi à na.

³⁵ Ká 6a n̄upua mu màh̄á vaá w̄iikaa 6a, á han o ñi-kéní, á bó a òun ñii so, á mún lèekaa o t̄in ñii so lè h̄á huua 6ó.

³⁶ O o mòhú òanso b̄in̄ia tonkaa 6a ton-sáwá mu búí. Bán boo po b̄ia lè ho yahó. Ká 6a n̄upua mu màh̄á vaá wó bán làa b̄io 6a wó làa b̄ia so.

³⁷ Mu véen̄ii, ó o tonkaa mí za, ò o wee leéka: «I za wón 6a à k̄n̄bi.»

³⁸ Ká b̄io 6a n̄upua mu yèrè dá a wán, á 6a wee bío mín yi: «Ȳia lua kà lé ȳia á ho mòhú b̄io kh̄ii s̄í yi. Mi wa búe o, á ho mòhú b̄io w̄aa à s̄í w̄en.»

³⁹ A 6a h̄in̄on w̄iira a, á khèra léé 6ó díá.»

⁴⁰ O o Yeesu t̄uara 6a yi: «Àwa, ká a mòhú òanso kh̄ii 6uara, ó o búeé wé 6a n̄upua mu kaka?»

⁴¹ A 6a b̄ia ñon wo yi: «O máa c̄èe 6a b̄io máa díá. Ba ñi-s̄umáa mu o ò búe, ká a cà ñi-vio á à kúee mí mòhú mu yi. O orén làa bán á à w̄aani ì t̄è b̄io 6a kh̄ii na a yi wán, ho p̄ah̄ú na 6a dó ñon mín yi.»

⁴² B̄n̄n m̄ón, ó o Yeesu b̄ia ñon 6a yi: «Mi ðin̄ yí kàráanna b̄io kà yí m̄on h̄uúu le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄uah̄ú yi le? «Le huee na 6a so-sowa f̄u p̄á díá lé ðio h̄ia 6uee 6uan ho soró ðin̄ia. B̄io kà lé b̄io ó o N̄uh̄iso Dónbeen̄i wó, mu léé bè-tente wa yèn-d̄ání yi.»†»

⁴³ O Yeesu pá b̄in̄ia b̄ia: «Lé b̄n̄ ñon á ì ì bíoráa mu á à na mia. Le *Dónbeen̄i b̄éen̄i á à fé mi c̄ón á à na ñi-vio yi, b̄ia á à ha le b̄éen̄i mu bàn b̄ia mí beere.

⁴⁴ Ȳia lùwá le huee mu wán, á òanso s̄ánia á à yáa. Ká ȳia á le 6èn kùera lion wán, á òanso á à f̄uf̄uuka.»

⁴⁵ B̄io 6a yankarowà òunáa lè 6a *Farizíewa òaa a Yeesu w̄ahio na ó o wà, á 6a z̄una le lé 6arén ó o wee bío b̄io.

⁴⁶ A 6a w̄aa wee cà b̄io 6a à wé wé á à búeráa wo, ká 6a màh̄á z̄ana 6a z̄amáa na wee lá a Yeesu lè le *Dónbeen̄i òi-cúa f̄ero.

22

*Mu yaamu s̄ánú ðin̄ló wàhiire
(Luki 14.15-24)*

¹ O Yeesu pá b̄in̄ia wà h̄á w̄ahio á bíaráa làa b̄ia wee jí a c̄ón. O b̄ia b̄io kà ñon 6a yi:

² «Ho wáayi b̄éen̄i b̄io 6onmín làa b̄io kà: B̄éé búí sá ho ðin̄ló mí za yaamu yi.

³ O o tonkaa mí ton-sáwá le 6a vaa yí b̄ia ó o vonka ho ðin̄ló mu b̄io yi le 6a 6uen. Ká 6a màh̄á yí wi 6a 6uen.

⁴ O o b̄in̄ia tonkaa mí ton-sáwá búí á ñon le òii na kà 6a yi: «Mi vaa bío b̄io kà à na b̄ia á ì von yi: I d̄aaní lè ì búaa na òini wi á f̄uaana, ì ðin̄ló b̄io búenb̄uen wíokaa wó. Mi w̄aa 6uen mu yaamu s̄ánú ðin̄ló ðiin̄ii.»

⁵ Ká b̄ia 6a von màh̄á yí càtío mu, á 6a wà vaá wee sáka mí tonni. Ba búí vanka mí mana. Ba búí vaá wee duan.

⁶ A b̄ia ká w̄iira 6a ton-sáwá mu han lè mí sòobéé, à 6a bó 6a.

⁷ O o b̄éé s̄ii c̄á, ó o tonkaa mí dásiwá le 6a vaa búe b̄ia wó mu, à c̄í 6a lóhó.

⁸ B̄n̄n m̄ón ó o b̄ia ñon mí ton-sáwá yi: «Mu yaamu s̄ánú ðin̄ló sá wó, ká b̄ia á ì von lé b̄ia yí ko 6a dí ho.

† 21:42 Mi loñ Lení v̄uah̄ú (Psaumes) 118.22.

⁹ Mi wáa lén zo ho lóhó bonfúaa yi, à bía mi zoó yí bín búenbúen à mi ve le 6a buee dí ho dínló mu.»

¹⁰ A 6a ton-sáwá wà zoó von bía 6a fòráa mín búenbúen, 6a nì-kora lè 6a nì-tentewà. A ho sánú díníi zii bueé sú lè 6a nùpua.

¹¹ «Ó o bée yòò zon le zii yi, á zoó wee loí bía 6a vonka. O o mən o nì-kéní búí 6a tlahú ò o yí zǎ ho sánú báká.

¹² O o bía nən wo yi: «Wàn bónlo, fo wó kaka zonnáa hen à ũ yí zǎ ho sánú báká?» O o nni yí dàina dèe yí bía.

¹³ O o bée nən le jii mí ton-sáwá yi: «Mi wii wo ca zení là a níní, à lée lèe día ho khūuhū le tibirí yi, hen na le wée lè le minka yi vée wi yi.»»

¹⁴ O o Yeesu bíníá bía «Bía von boo. Ká bía hueekaa bán yí tà yí boo.»

Ho lànpo cǎlǎ à na ho Oroomu bée yi bío

(Maaki 12.13-17; Luki 20.20-26)

¹⁵ Ba *Farizéwa wà vaá wānía tò bío 6a à tùa là a Yeesu yi wán, á à yíráa o níi ì 6ua yi.

¹⁶ A 6a tonkaa mí nì-kenínia nùwā yən búí là á *Heroode món nùpua nùwā yən le 6a vaa bío bío kà na a Yeesu yi: «Nì-kàránlo, wa zū le fo wee mǐ ho tǔiá. Bío le Dónbeení le 6a nùpua 6ua lè miten, lé bún bàn kàránló binbirí á fo wee na. Fo yí máa zón nùpue. Fo mún yí máa kà nùpue yío.

¹⁷ Awa, á ũ zéení bío fo wee leéka bío kà dǎní yi: Wa làndá yi á ho lànpo ko ho wé cǎ na ho Oroomu bée yi lée, tàá mu yí ko làa wéró?»

¹⁸ O o Yeesu zūna há yile-kora na wi 6a yi, ó o bía nən 6a yi: «Mi yí mən miten le. Mi wee cà í níi á à 6ua yi le we?»

¹⁹ Le wárí na á mi wee sǎání lè ho lànpo á mi na le í loí.» A 6a 6uan le wén-hǎnló bueé nən wo yi. ²⁰ O o Yeesu tùara 6a yi: «Ho yahó lè le yèni na wi le wén-hǎnló mu wán á wée te?»

²¹ A 6a bía: «Lé o bée Sezaare.» O o Yeesu wáa bía nən 6a yi: «Àwa. Bío sǎ a bée yi, à mi na mu wo yi. Ká bío bèn sǎ le Dónbeení yi, à mi na bún dén yi.»

²² Bío 6a jíá bío ó o Yeesu bía kà, á 6a wó coon, á 6a wáa díá wo à 6a wà.

Ba nì-hía vèeró bío

(Maaki 12.18-27; Luki 20.27-40)

²³ Mu zoñ, á 6a *Saduséwa wà 6uara a Yeesu cón. (Barén lé bía le 6a nì-hía máa vèe.)

²⁴ Ba tùara a Yeesu yi làa bío kà: «Nì-kàránlo, bío kà lé bío ó o *Moyiize bía: «Hen ká báa búí yan mín háa á húrun ò o yí yú za làa wo, á bàn za búí ko ò o ya a maháa mu, à te 6a zàwa yi mín za mu yèni yi.»*

²⁵ Mu ù wé à zàwa nùwā hènun búí háa wi làa wən. Yia nín-yání yan á húrun ò o yí yú za lè mín háa.

²⁶ A yia sǎ fó a maháa mu yan á wón húrun. O o tǐn níi so fó a, á wón mún húrun. Ba mí nùwā hènun búenbúen yan wo bèenia á húrunka.

²⁷ Bío 6a búenbúen húrun, ó o háa mu mún húrun.

²⁸ Awa, á 6a nì-hía vèe nònzoñ ó o háa mu bío á à sǐ a yén yi 6a nùwā hènun mu tlahú? Bío 6a búenbúen mahá yan wo bèenia.»

²⁹ O o Yeesu bía nən 6a yi: «Mi wee vǐnǐ miten. Mi yí zū hàrí dèe le Dónbeení bióní vǐahú bío dǎní yi. Mi mún yí zū le le Dónbeení dà bío búenbúen wee wé.

³⁰ Bío wi bín, hen ká 6a nì-hía khíi vèera, á 6a báawa lè 6a háawa máa ya mín. Ba à wé lè le Dónbeení wáayi tonkarowà bío síi ho wáayi.

³¹ Ba nì-hía vèeró bío dǎní yi, á mi so dǐn yí kàránna bío le Dónbeení bía nən mia le?»

* 22:24 Làndá zéeníló vǐahú (Deutéronome) 25.5-6

³² Le bía le minén lé o *Abarahaamu, là á *Izaaki, là á *Zakoobu bân Dónbeenĩ. Le Dónbeenĩ lé bía yĩ wi lua bân Dónbeenĩ. Le yínǎnĩ nĩ-hía bân Dónbeenĩ.»†

³³ Ba zãamáa na jí a bióní á wó coon o kàránló bĩo yi.

Le Dónbeenĩ làndá na bĩo jũhũ wi po hĩa ká

(Maaki 12.28-34; Luki 10.25-28)

³⁴ Bĩo 6a *Farizíewa jí ò o Yeesu bía 6ó 6a *Sadusíewa jũhũ, á 6a kúaa mín wán.

³⁵ A 6a nĩ-kéní na lé ho làndá bĩo zéénílo wi ò o yí o níi 6ua yi, ó o tũara a yi:

³⁶ «Nĩ-kàránlo, há bióní na bĩo henía ho làndá yi, á lé le yén jũhũ wi po hĩa ká?»

³⁷ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Fo ko ũ wań ũ Nũhũso Dónbeenĩ lè ũ sũi búenbúen, lè ũ mànáká búenbúen, lè ũ yilera búenbúen.»‡

³⁸ Dén lé dũo bĩo here, á jũhũ wi po hĩa ká.

³⁹ Dũo sã le yi na mún jũhũ wi lè lerén bĩo sũi lé dũo ká: «Fo ko ũ wań mi ninza làa bĩo á fo waráa ũten bĩo sũi.»§

⁴⁰ O *Mɔyíize làndá búenbúen, lè le *Dónbeenĩ jí-cúa fɛerowá kàránló búenbúen, á can há bióní bĩo jũn na bò henía ká yi.»

Yĩa le Dónbeenĩ mǎn léra bĩo

(Maaki 12.35-37; Luki 20.41-44)

⁴¹ Bĩo 6a *Farizíewa kúaa mín wán, ó o Yeesu tũara 6a yi:

⁴² «Mĩ wee leéka le *Yĩa le Dónbeenĩ mǎn léra nǎnkǎni can wen?» A 6a bía nǎn wo yi: «O lé o *Daviide mǎnmǎní.»

⁴³ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Á bĩo le Dónbeenĩ Hácírí dú a Daviide yahó, ó o 6èn wó kaka vonnáa wo le mí Nũhũso? Bĩo ká lé bĩo ó o Daviide bía:

⁴⁴ O Nũhũso Dónbeenĩ bía nǎn í Nũhũso yi:

Buee kɛɛní í nín-tlání

fúaa ká í búrá ũ zúkúsa ũ tá,

á ũ bò ũ zení wán.*

⁴⁵ Ká a Daviide wáa wee ve o Yĩa le Dónbeenĩ mǎn léra le mí Nũhũso, ó o wé o Nũhũso ká a mún pá à bĩnĩ ì wé o mǎnmǎní kaka?»

⁴⁶ A 6a nĩi woon yí dàrna dèe yí bía. A lá bũn zoñ ó o 6úi yí bĩnía yí khà mítén yí tũara a yi làa bĩo 6úi.

23

Mĩ pa miten 6a zũifùwa ya-diwá bĩo yi

(Maaki 12.38-40; Luki 11.43, 46; 20.45-47)

¹ O o Yeesu wáa yèrémáa wee bĩo lè 6a zãamáa lè mí nĩ-kenínia:

² «Ho *làndá bĩo zéénílowa lè 6a *Farizíewa wee kàrán o *Mɔyíize làndá làa mia. Hón lé 6a tonló.

³ Mĩ ko mi wé jí 6a cǎn, à bè bĩo 6a wee bĩo na mia búenbúen yi. Ká 6a waráa hǎn mi yí dé mitén yi. Lé bĩo á bĩo 6a wee kàrán làa mia 6a yí máa wé.

⁴ Ba wee jí ho sèró na lí 6a nũpua bà-júná wán, ká 6arén mí bɛere màhá yí máa dé mí níní hárí cǎnú à séení 6a sèráa ho.

⁵ Ba wee wé mí bĩo búenbúen à zéénínáa mítén. O Mɔyíize làndá bióní 6úi kúeeníi lùakúa zàwa na 6a wee ca mí 6uráa lè mí bàra yi á 6arén wee wé à há wé 6uaaka. Ba kán6unwá jí-káa dù6úaaní á wee kɛɛr kɛèkhàa. ⁶ Ho dǎnló dǎiníi kɛɛnínía na seka, lè ho kàránló zíní yahón lù, á 6a wa kɛɛníló.

⁷ Ba wa à 6a nũpua wé tɛɛní 6a yi lè le kǎnbii 6a zãamáa fèminló lara yi, á mún wa à 6a nũpua wé ve 6a làa nĩ-kàránlowá.

† 22:32 Mĩ loń Léró vũahũ (Exode) 3.6 ‡ 22:37 Mĩ loń Làndá zéénílo vũahũ (Deutéronome) 6.5 § 22:39 Mĩ loń Levii nũwá vũahũ (Lévitiqe) 19.18 * 22:44 Mĩ loń Lení vũahũ (Psaumes) 110.1.

⁸ Εε κά minén ó o búí yí tà le 6a ve o làa nǐ-kàránlo. Mi búenbúen lè 6a zàwa mín yi, á mi nǐ-kàránlo mún lé o nǐ-kéní.

⁹ Mi wé yí ve nǐi woon lè mǐn maá ho tá wán. Lé bǐo á mǐn Maá lé o nǐ-kéní, wón wi ho wáayi.

¹⁰ O búí yí tà le 6a ve o làa nǐhǔso. Lé bǐo mi nǐhǔso lé o nǐ-kéní. Wón lé o *Krista.

¹¹ Yǐa po mi búenbúen ko ò o wé mi ton-sá.

¹² Yǐa yòonía mǐten, á wón 6a à liiní. Ká yǐa liinía mǐten, á wón 6a à yòoní.

*Ho yéréké khii sá 6a zúifùwa ya-díwá yi
(Maaki 12.40; Luki 11.39-52; 20.47)*

¹³ «Minén *làndá bǐo zéenílowa lè minén *Farizǐewa nǐ-khàwa yén! Ho yéréké khii sá mia. Lé bǐo mi wee hè 6a nǐpua lè ho wáayi béenǐ díró. Minén mi bere yí dà máa dí le, á bǐa wi 6a dí le á mi mún wee hè.

¹⁴ [«Nǐ-khàwa yén! Ho yéréké khii sá mia. Mi wee fé 6a maháawa ní bǐo búenbúen véení, ká mi pá bǐnǐ wé ho floró na túee à zéenína le mi téréenna. Lé bǐn nǐn á minén cítí khii wé here làa sòobéε.]

¹⁵ «Nǐ-khàwa yén! Ho yéréké khii sá mia. Mi wee vará ho tá lùà búenbúen yi, à pà hǎ muna héε cà 6a nǐpua le 6a yèrémá mí yilera lè mí wárá. Ká mi yú a nǐ-kéní sǎanǐ à mi wé ò o bǐo sí le *Dofǐnǐ dǔhǔ yi poǐ minén làa cúa-nun.

¹⁶ «Minén ya-dí muiiwá yén! Ho yéréké khii sá mia. Lé bǐo mi wee bío bǐo kà: Yǐa báa lè le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ yèni, se bǐn dèε búí mía. Ká a mahá báa lè le Dónbeenǐ zǐ-beenǐ bàn sǎnú yèni, se bǐn yí dà máa dí kà.

¹⁷ Mi lé 6a bǐnbúwá, á lé 6a muiiwá. Lé mu yén nǐhǔ wi po mu yén? Lé ho sǎnú lée, tàá lé le Dónbeenǐ zǐ-beenǐ na nǐn á ho sǎnú mu bǐo sǎnáa le Dónbeenǐ yi?

¹⁸ Mi mún wee bío le yǐa báa lè mu hǎmu cǐnǐi bàn yèni, se bǐn dèε búí mía. Ká a mahá báa lè mu hǎmu na wi le wán yèni, se mu máa dí kà.

¹⁹ Muiiwá yén! Lé mu yén nǐhǔ wi po mu yén? Lé mu hǎmu lée, tàá lé mu bàn cǐnǐi na nǐn á mu hǎmu mu bǐo sǎnáa le Dónbeenǐ yi?

²⁰ Yǐa cén báa lè mu hǎmu cǐnǐi, se bànso báa làa bǐo búenbúen na wi le wán yèni.

²¹ A yǐa báa lè le Dónbeenǐ zǐ-beenǐ yèni, se bànso báa lè le zǐ-beenǐ mu, á mún báa lè le Dónbeenǐ na wi le yi yèni.

²² A yǐa mún báa lè ho wáayi yèni, se bànso báa lè le *Dónbeenǐ béenǐ kanmúinǐ yèni, á báa lè le Dónbeenǐ mí bere na kará lè wán yèni.

²³ «Minén làndá bǐo zéenílowa lè minén Farizǐewa nǐ-khàwa yén! Ho yéréké khii sá mia. Lé bǐo hǎ vǔn-zà-wǐnǐwá lè mí síiwá na 6a wee kúee le zeení yi á mi wee na bàn cúa-pírú níi, à ho làndá kàránló na nǐhǔ wi á mi mahá wee pǔn día. Bǐn na lé ho térénló, lè le hǐi, lè le Dónbeenǐ bǐo tàró. A bǐn lé bǐo mi nǐn lá ko mi wé wé, ká mi mún yí nǐnsǎ bǐo ká wéró yi.

²⁴ Ya-dí muiiwá yén! Mi wee líi mi bè-nunǐ à lén o dònwǐa día, ká a cón-númúkú wón mi mahá wee vǐ.

²⁵ «Minén *làndá bǐo zéenílowa lè minén Farizǐewa nǐ-khàwa yén! Ho yéréké khii sá mia. Lé bǐo mi wee seε mu nǐmu nǐunǐi lè ho dǐnló dǐinǐi sía bàn máa, ká hǎ yiwa mahá zoó sú lè mí kǔnló bǐo, lè mi yile-kora.

²⁶ Farizǐe muii yén! Ū yi lé dǐo ũ ceé vé, lé bǐn á à na ká bǐo ho khǔuhǔ á à ce.

²⁷ «Minén làndá bǐo zéenílowa lè minén Farizǐewa, nǐ-khàwa. Ho yéréké khii sá mia. Mi ka lè hǎ búráa na 6a khǔunía máa á hǎ se, ká hǎ yiwa mahá zoó sú lè 6a nǐ-hía hǔaa lè mu bè-soonǐ lè mí síiwá.

²⁸ Minén mún ka ká síi. Ho khǔuhǔ á mi ka lè mi lé 6a nǐ-tentewá 6a nǐpua yahó, ká mi yiwa hǔn sú lè ho nǐ-khènló lè mu bè-kora lè mí síiwá.

29 «Minén làndá bïo zéenílowa lè minén Farizíewa ñi-khàwa yén! Ho yéréké khíi sá mia, lé bïo mi wee so le *Dónbeení ñi-cúa fεerowà na húrun búráa, á wee donkhueé bïa fù téréenna miten búráa.

30 Mi wee bío: Ká wán maáwà pãahú á warén lá yánkaa wi yi, se 6a ñi-cúa fεerowà búeró bïo á wa níni mia yi.

31 A bñn mi bíoní lè mi wára wee zéení le bïa 6ó le Dónbeení ñi-cúa fεerowà, bán mònmanía lé minén mi beere.

32 Awa á mñn maáwà mu bío na á 6a 6úa ñúhú á mi wáa bánbá tíi ñii.

33 Mi ka lòn háwá, díhioni yén! Mi wee leéka le mi dà a kání le Dofíní dõhú yi le?

34 Lé bñn nòn, á ínén á à tonka 6a ñi-cúa fεerowà lè mu bè-zúñminí 6ànsowà, làa bïa káránna dõn mi cón. A mi ì 6úe 6a 6úi, ká 6a 6úi mi ì 6úεε há *kùrùwáwá wán. Ba 6úi bán mi ì ha lè há làbàaní mi kàránló zíní yi, á wé è ñaka 6a há lórá yi á à beé lò.

35 Lé bñn á à na ká bïa minén lè mñn 6úaaawa 6ó ká 6a bè-yáanii mía, lònbee na wi 6a búeró món á à yí mia. Le ñi-6úee mu 6úakáa o *Abεεle ñi-tente búero ñii wán, á 6ueé 6ó a Barasii za Zakari yi, wón na 6a 6ó le sòobá-lùe lè mu hámu cñíni pãahú.

36 Le í mñ ho tũíá na mia: Ho zuia nùpua lé bán á le lònbee na wí dén ñi-6úee so món á à yí.»

*O Yeesu bïa ho Zeruzalεemu lóhó bïo
(Luki 13.34-35)*

37 «Éεε Zeruzalεemusa! Minén na wee 6úe le *Dónbeení ñi-cúa fεerowà, á wee lèeka bïa le Dónbeení tonkaa mi cón lè há huua à 6úe. Léε zen cúa-yεn á ì wi à ì ve mia kúee mñ wán làa bío ó o kùeerè wee wé veráa mí zàwa kúee mí mía tá bío síi à mi yí tà mu.

38 Awa, le Dónbeení á à pñ mia á mi zii á à ðñn coon.

39 Le í bío mu na mia: A lá ho zuia ñii wán, á mi máa bñní máa mi mi, fúaa nònzoñ na mi khíi wee bío bío kà: «Le le Dónbeení dú6ua yïa bò o 6uen o Ñúhúso yèni yi.»*

24

*Le Dónbeení zì-beení floró bío
(Maaki 13.1-23; Luki 21.5-24)*

1 Bñn món ó o Yeesu ló le *Dónbeení zì-beení lún yi. Bío ó o wee lén, ó o ñi-kenínia vá 6ueé 6ó a yi à 6a wíokaa wee zéení bío le Dónbeení zì-beení sonnáa síi làa wo.

2 O o Yeesu wáa bía nòn 6a yi: «Bìo ká 6úen6úen mi yí mòn le? Le í mñ ho tũíá na mia: Mu 6úen6úen khíi fi, á hàrí huee máa keñ mí ninza huee wán.»

Mu bè-sũmáa na khíi wé bío

3 O Yeesu yóó kará há Oliivewa vñsía 6úee wán, ó o ñi-kenínia mí ñii yi vá 6ueé 6ó a yi, à 6a tũara a yi: «Zéení ho pãahú na le Dónbeení zì-beení mu á à fi yi làa wεn. Lé mu bíowa yén khíi zéení ù 6uenló pãahú lè ho ðímíñá véró pãahú?»

4 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Mí pa miten bío. Mí yí día le nùpue khà mia.

5 Lé bío á nùpua cèrèε khíi buen í yèni yi á à bío le mí lé o *Krista. Ba à khà 6a nùpua cèrèε á à vñíni.

6 Há hía táró á mi khíi wé è ñí sã, hía 6ó mia làa hía khèra. Ká mi màhá yí zón. Lé bío á bñn bíowa so ko mu wé ho yahó. εε ká bñn ðéenia máa wé ho ðímíñá véró.

7 Ho síi 6úi khíi wé è lé vaá fi làa síi veere. A ho kãhú 6úi khíi wé è lé vaá fi lè ho kãveere. Le hñni, lè ho tá ðékéro á khíi wé è wé há lùu 6úi yi.

8 Bñn bíowa so 6úen6úen wéro á khíi keñ làa bío ó o há-sániso sání vía wee wé 6úakáráa bío síi.

9 «Hón pãahú so yi, á 6a nùpua á à dé mia á à na 6a à beé lò, á à 6úe. Há síiwà nùpua 6úen6úen khíi ñin mia bío mí tà mñ bío yi.

* 23:39 Mi loñ Lení vñahú (Psaumes) 118.26.

10 Hón p̄ahũ so yi, á nùpua cèrèè á à khíní mí siadéro mi. Ba wé è b̄níní mín máa, á wé è p̄in mín.

11 B̄ia le mí lé le *Dónbeenĩ ñi-cúa f̄erowà ká mu yí bon á khíi keñ cèrèè. Ba à v̄iní nùpua cèrèè.

12 Mu bè-kora khíi dé wán, á ba nùpua cèrèè waminĩ á à t̄i yi.

13 Ká ȳia màhã hã mí s̄ii fúaa mu véenii, wón á à fen.

14 Le *Dónbeenĩ béenĩ b̄in-tente mu ko le bue ho ðimíjã lùà búenbúen yi, à hã síiwà búenbúen jí le, à ho ðimíjã màhã bè yi véraa.

15 «Mí khíi mi mu bè-s̄múí na wee yáa mu b̄io ká mu wi le Dónbeenĩ z̄i-beenĩ yi, b̄io á le *Dónbeenĩ ñi-cúa f̄ero Daniyεele b̄ia b̄io.* (Ȳia wee k̄arán b̄io kà, à z̄ūn mu kúará sese.)

16 Hón p̄ahũ so yi ká b̄ia wi ho Zudee yi à bán lùwí yòo hã búaa.

17 Ȳia á à keñ mí z̄ii lòho yí ko ò o lii zoo lá mí b̄io búii mí z̄ii.

18 Ȳia á à keñ hã mana yi mu p̄ahũ yí ko ò o b̄iní 6o à lii lá mí kán6un mí z̄ii.

19 Ho yéréké khíi sá ba hã-s̄ēnasa lè ba hã-ñàawa yi mu zon.

20 Mí fio le Dónbeenĩ yi à mi lùwíló mu yí wé hã yio p̄ahũ, tàà ho *Sabaa zon.

21 Lé b̄io á hón p̄ahũ so yi ká le lònbee á à wé búaa á à poñ ðio khíina, à lá ho ðimíjã ñuhũ búenii na le Dónbeenĩ léra mu b̄io búenbúen yi à buee búe ho zuia yi. A le b̄an s̄ii mún máa b̄iní máa keñ hũu.

22 Ká le Dónbeenĩ lá yí khò hã wizooní mu yi, á ñii woon lá máa k̄aní. εε ká le màhã khò hã yi ba nùpua na le hueekaa b̄io yi.»

O Nùpue Za b̄iní buenlò b̄io

(Maaki 13.24-31; Luki 17.23-24; 21.25-31)

23 Ká a búii khíi b̄ia ñon mia: «Mí loñ, lé o *Krista na hen, tàà nín-ȳia vaá hen, à mi yí tà mu.

24 Mu bon. Ba kristawa lè ba ñi-cúa f̄erowà na b̄io yí bon khíi keñ. Ba khíi wé è wé mu yéréké biowa lè mí síiwà na ka lè mu wee zéení le Dónbeenĩ p̄anká á à v̄inínáa ba nùpua. Hàrí b̄ia le Dónbeenĩ hueekaa ká mu lá dà à wé, á ba mún ñ v̄iní bán.

25 Awa, ñ b̄en w̄aa f̄era b̄ia mu ñon mia.

26 «Ká ba w̄aa khíi b̄ia ñon mia le o Krista wi ho tá henĩ yi, à mi yí va b̄in. Tàà ká ba b̄ia le lé hen kà ó o s̄ankaa mítén yi, à mi yí tà mu.

27 Làa b̄io ká ho v̄iohó ñuina ho wáayi lùe búii à mu khoomu ðeení keñ lùà búenbúen, lé b̄in b̄an síi ó o *Nùpue Za b̄iní buenlò b̄io khíi wéraa.

28 Hen na ó o yà-hínii día yi, lé b̄in ba dùbúawá wee wé fè mín yi.

29 Hón wizooní so b̄an lònbee khíiló món, á le wii á à dé mí yuumu. Ho p̄ihũ khoomu máa b̄iní máa keñ. Hã mànàayio á à k̄enka à lii. Ho wáayi b̄io búenbúen á à ðéké.†

30 B̄in ká b̄io wee zéení a Nùpue Za buenlò á à mi ho wáayi. A ho ðimíjã nùpua búenbúen wé è wá ká ba à zúnzúrá. Ba à mi a Nùpue Za buenlò hã dùndúio wán ho wáayi lè mí dànló lè mí cùkú beenĩ.

31 Le búaa-beenĩ s̄ã á à jí. O mún ñ tonka mí wáayi tonkarowà ho tá kónbúaa mí b̄io náa yi, á ba à ve b̄ia le Dónbeenĩ hueekaa á à kúee mín wán.

32 «Mí loñ ho fikiyée v̄ind̄εε b̄io le wee wéraa. Hen ká le b̄an lakara h̄ia wee n̄ama, á wee sà mí v̄on-yórowà, se mi z̄ū le ho v̄iohó t̄eró ð̄n.

33 Lé làa b̄in síi ká mi khíi wee mi b̄in biowa so búenbúen wéró, à mi mún z̄ūn le o Nùpue Za buenlò s̄arãa. O ò buen máa khí.

34 Le ñ m̄i ho t̄iá na mia: Ho p̄ahũ na kà nùpua máa hí máa vé ká b̄in b̄io so búenbúen yí wó.

35 Ho wáayi lè ho tá khíi vé, ká ñ b̄ioní h̄n ñ keñ b̄in f̄éεε.»

* 24:15 Mí loñ Daniyεele v̄uahũ 9.27; 11.31; 12.11. † 24:29 Mí loñ Ezayii v̄uahũ 13.10; 34.4

*Le Dónbeení mí dòn zū ho ðímíjǎ véro pǎahǔ
(Maaki 13.32-37; Luki 17.26-30, 34-36)*

³⁶ «Nìi woon yí zū ho ðímíjǎ véro wizonle lè ho pǎahǔ máa zéení. Le Dónbeení wáayi tonkarowá yí zū mu, hàrí le Dónbeení Za mí bεεre yàá pá yí zū mu. O Maá mí dòn lé yǎ zū mu.

³⁷ Bǐo wó a Nɔwee pǎahǔ lé bǐo bǎn sii khíi wé o *Nùpue Za bǐnǐ bueñlò pǎahǔ.

³⁸ Pǎahǔ na mu jɔn-beenǐ ðǐn yí buara, ká ba nùpua wee dí ká ba a jɔ, á wee ya mín ká ba a yéé mí hǐnni. Fúaa nònzon na ó o Nɔwee zon ho won-beenǐ yi.

³⁹ Ba yí zūna bǐo búi yahó fúaa bǐo mu jɔn-beenǐ buara bueé lá ba búenbúen. Lé bǐn bǎn sii mún khíi wé o Nùpue Za bueñlò pǎahǔ.‡

⁴⁰ Mu pǎahǔ ká báawa nùwǎ jɔn wi mana yi, ó o ñi-kení á à fé è lénnáa, ká yǎ so á à día.

⁴¹ Ká háawa nùwǎ jɔn páanía ðǐn wee ni mu bǐo, ó o ñi-kení á à fé, ká yǎ so á à día.

⁴² Mi cén tǐnǐ mí yǐo, lé bǐo mi yí zū le wizonle na mi Núhǔso á à buen yi.

⁴³ Mi zū mu le ká le zǐi bǎnso lá wee wé zǔn o kǎnlo bueñlò bǐo ho tǐnǎahǔ, se o lá wée tǐnǐ mí yǐo, á máa día ó o máa zo a zǐi.

⁴⁴ Lé bǐn nɔn á minén mún tǐnǐ mí yǐo, lé bǐo ó o Nùpue Za khíi buen ho pǎahǔ na mi yí máa dé le o ò buen yi.

*O ton-sá tente là a ton-sá kohó wǎhiire
(Luki 12.41-48)*

⁴⁵ «O ton-sá na yí máa lé mí jǔhǔso món, na hácíri wi lé o yén? Lé yǎ ba jǔhǔso dó ba ton-sáwá na ká bǐo níi yi, ò o wé na ho ðǐnlò ba yi ho pǎahǔ na mu ko yi,

⁴⁶ ó o wee sá ho tonlò mu á ba jǔhǔso bǐnǐa bueé kúaa wán. O ton-sá mu jǔhǔ sí.

⁴⁷ Le ǐ mí ho tǔiá na mia: O jǔhǔso mu á à bàrá a mí bǐo búenbúen jǔhǔ wán.

⁴⁸ Εε ká a lé o ton-sá kohó, ó o wé è bío bío ká mí yi: «ǐ jǔhǔso míana ò o máa buen».

⁴⁹ Ká à hǐnǐ wé è ha mí ninzáwa ton-sáwá, ká à dí ká à jɔ lè ba ja-juwá.

⁵⁰ Wón ton-sá so ba jǔhǔso khíi buen le wizonle na ó o yí zū yi, lè ho pǎahǔ na ó o yí dó yi.

⁵¹ Ká a khíi bueé ðǎn, ó o bueé beé o lò làa sòobéε, á à dé o ba ton-sáwá na ló mí jǔhǔso món tǎahǔ.»

25

Ba hǐnni nùwǎ píru wǎhiire

¹ «Ho wáayi béenǐ bǐo bonmín làa bǐo kà: Hǐnni nùwǎ píru búi hǐa buan mí fǐntéena wá waá sínáa o há-fla bǎn báa yahó.

² Ba nùwǎ hònú lé ba bǎnbúwá ká ba nùwǎ hònú na ká lé ba hénlowá.

³ Bǐa lé ba bǎnbúwá á buan mí fǐntéena à ba yí buan ho jǐlò yí séenia.

⁴ A ba hénlowá bán buan ho jǐlò á séenia hǐa wi ba fǐntéena yi.

⁵ Bǐo ó o há-fla bǎn báa yuaanía ò o máa buen, á ba hǐnni mí nùwǎ píru búenbúen dǔma á mu dǎmu bó.

⁶ «Ho tá tǎahǔ á le zèerè sǎ jǎ: «Lé o há-fla bǎn báa lua, mi lé léé sí a yahó».

⁷ A ba hǐnni mí nùwǎ píru sǐnkaa, á wee wíoka mí fǐntéena.

⁸ A ba bǎnbúwá wee bío làa bǐa hénkaa: «Mi há wen lè mí jǐlò cǐnú. Wa fǐntéena wee hí.»

⁹ A bán bǐa nɔn ba yi: «Bùéé. Wa máa wé mu. Ho jǐlò na wa buan máa yí warén làa mia. Mu sǔaanǐ à mi va ba jǐ-yéerowá cǐn vaa yà mi jǐlò.»

‡ 24:39 Mi loñ mu Bío jǔhǔ búeenǐ vǎahǔ (Genèse) 6-7.

10 A 6a bǎnbúwá wáa hǐnǎn wà van ho jiló yèèni. Ba lénló món, ó o há-fla 6àn báa 6uara. A 6a hǐnni nùwá hǒnú na wíokaa mí fíntéena wó pan wo, á páanía yóó zon làa wo mu yaamu sǎnú diiní zǐi. A 6a pon ho zǔajii á dǒ.

11 Mu ù dé mí yi, à bǔn 6a hǐnni na so 6èn 6ueé dǎn, á 6ueé wee wáamaka: «Núhúso, Núhúso, hén le wa zo.»

12 O o há-fla 6àn báa bía nǎn 6a yi: «Le í mǐ ho tǔiá na mia: I yí zǔ mia.»»

13 O o Yeesu bǐnía bía bǒ mu wán. «Mi cén tǐnǐ mi yǐo. Lé bǐo mi yí zǔ le wizonle lè ho páahǔ na ó o *Nùpue Za á à 6uen yi.»

*Ba ton-sáwá nùwá tǐn wáhiire
(Luki 19.11-27)*

14 «Ho wáayi béèni bǐo 6onmín làa bǐo kà: Nǐi 6úii le mí ì va le khúii, ó o von mí ton-sáwá á kàràfáa mí nǐi bǐo yi.

15 O nǐ-kéní ó o nǎn ho sǎnú kùráa khiá-hǒnú yi. A yǐa sǎ ó o nǎn há kùráa khiá-jun yi. O o tǐn nǐi so wón ó o nǎn há kùráa khiàmǎni yi. Ba nǐ-kéní kéní yú á héhaa làa bǐo 6a dà wee sáráa. Bǔn món ó o wà.

16 A yǐa yú há kùráa khiá-hǒnú dèèniá hǐnǎn wee duan làa há, á yú há kùráa khiá-hǒnú bǒ há wán.

17 Yǐa yú há kùráa khiá-jun mún wó làa bǔn bǐo síi, ó o yú há kùráa khiá-jun séeniá.

18 Ká yǐa yú há kùráa khiàmǎni wón wà vaá có ho kǒhǔ á lú mí jǔhúso sǎnú kùráa yi.

19 «Mu míana, bǔn món á 6a ton-sáwá mu jǔhúso bǐnía 6uara. O o wáa le 6a zéeni bǐo mí sǎnú bǐo wóráa.

20 O o ton-sá na ó o nǎn há kùráa khiá-hǒnú yi 6uara, á 6ueé zéeniá há kùráa khiá-hǒnú na ó o bǐnía yú ò o bía: «Núhúso, fo hǐa nǎn ho sǎnú kùráa khiá-hǒnú mǐi. Loń, lé há khiá-hǒnú na á ì bǐnía yú.»

21 A 6a jǔhúso bía nǎn wo yi: «Fobúa, fo wó se. Fo léé ton-sá tente. Bǐo fo téréenna mu bǐo na jǔhǔ tà mía bǐo yi, lé bǔn nǎn á bǐo jǔhǔ wi po bǔn á ì khíi kàràfá foń. Buen 6uee zámaka làa mi.»

22 «Bǔn món á yǐa yú há kùráa khiá-jun 6uara á bía: «Núhúso, fo hǐa nǎn ho sǎnú kùráa khiá-jun mǐi. Loń, lé há khiá-jun 6úii na á ì bǐnía yú.»

23 A 6a jǔhúso bía nǎn wo yi: «Fobúa, fo wó se, fo léé ton-sá tente. Bǐo fo téréenna mu bǐo na jǔhǔ tà mía bǐo yi, lé bǔn nǎn á bǐo jǔhǔ wi po bǔn á ì khíi kàràfá foń. Buen 6uee zámaka làa mi.»

24 «Á yǐa yú há kùráa khiàmǎni 6èn 6uara, á 6ueé bía: «Núhúso, í zǔ le fo lé o nùpue na lǒnbee wi. Fo wee lá ho dǐnló ho lahó na fo yí te yi, à lá ho dǐnló hen na fo yí dù yi.

25 A ì zǎna, á ì vaá lú ù sǎnú kùráa ho tá yi. Awa, fé ù sǎnú.»

26 A 6a jǔhúso bía nǎn wo yi: «Ton-sá kohó yén! Fo lé o pa-dí. Bǐo fo zǔ à ì wee wé lá ho dǐnló ho lahó na á ì yí dù yi,

27 á fo so lá yí ko ù vaa bàrá í wáí ho banki yi le? Se bǐo á ì 6uara, á ì lá vaá fé lé lè le 6àn cǔnú.

28 Awa, mi fé ho sǎnú kùráa khiàmǎni mu o cǔn, à na yǐa há kùráa khiá-pírú wi cǔn yi.»

29 «Yǐa bǐo wi á 6a à na mu 6úii 6ànso yi yóó bè, o ò yí á à puuní. Ká yǐa bǐo mía, á hàrí mu bè-za na wi o cǔn, á 6a pa à fé.

30 Ká a ton-sá na dà-jǐánii mía á mi lá léé lèé día ho khǔuhǔ, le tǐbí-cǔaá yi, hen na le minka yi véé lè lé wéé wi yi.»

O Nùpue Za khii 6ueé cití 6a nùpua

31 «Ká a *Nùpue Za khíi bǐnía bǒ lè mí wáayi tonkarowá 6úen6úen 6uara lè mí cùkú beení, ó o 6ueé kéèni mí bá-zámu kanmúini wán á à fínáa le citíi.

32 A há síiwá nùpua 6úen6úen á à kúee mín wán o yahó, ó o wáa à sanká 6a nùpua mín yi, làa bǐo ó o pi-pa wee wé sénnáa 6a pia lén 6a via yi bǐo síi.

33 A 6a pia ó ò kúee lè mí nín-tǐání, ká 6a via ó ò kúee lè mí nín-káahó.

³⁴ Bún mǎn ó o béε á à bío á à na bǎa wi là á nín-tǎnǎn yi: «Minén na á wàn Maá dúbua yi, mi buen buée fé le béεnǎ kǎa na wíokaa mi bío yi hàrí ho ðímǎjá lénló pǎahǔ.

³⁵ Mu bon. Le hǎni hǎa dà mi á mi nǎn ho ðínló miǎ. A le ju-hǎní dà mi á mi nǎn mu jumumu miǎ. A bío á ì lé o nǎ-hǎni á mi tà á ì huera mi wán.

³⁶ A bío á ì fù wee vará ì bírí á mi nǎn le dà-zǐnii miǎ. I lò fù yí here á mi buan mi sese. I fù wi ho kàsó yi, á mi buéeé búεεkíó mi.»

³⁷ A bǎa téréna á à bío bío kà: «Núhǔso, lé wen wa mǎn fo yi à le hǎni dà fo á wa nǎn ho ðínló foñ, tàá le ju-hǎní dà fo á wa nǎn mu jumumu foñ á ù jun.

³⁸ Lé ho pǎahǔ yén á wa mǎn à ù lé o nǎ-hǎni á wa tà á ù huera wa wán. Tàá lé wen á wa mǎn fo à ù wee vará ù bírí á wa nǎn le dà-zǐnii foñ.

³⁹ Lé ho pǎn-yén á ù lò yí here, tàá á ù zon ho kàsó yi á wa vaá búεεkíó fo.»

⁴⁰ Ó o béε á à bío ò na ǎa yi. Le ì mǎ ho túiá na mia: Mi wé sansan wó mu nǎn wàn zàwa nǎ-kéní búí na cǐnú yi, se mu lé ìnén á mi wó mu nǎn yi.

⁴¹ «Bún mǎn ó o béε á à bío ò na bǎa wi là a nín-káahó yi: «Minén na le Dónbeenǎ dǎnkánía, mi khèn làa mi. Mi lén vaa zo ho ðǎhǔ na máa hí máa mi yi, hǎa lò á pan o *Satǎni le mí tonkarowà.

⁴² Mu bon, le hǎni fù dà mi, á mi yí nǎn ho ðínló miǎ. Le ju-hǎní fù dà mi, á mi yí nǎn mu jumumu miǎ.

⁴³ I fù lé o nǎ-hǎni á mi yí tà á ì yí huera mi wán. I fù wee vará ì bírí, á mi yí nǎn le dà-zǐnii miǎ. I lò fù yí here, á fù wi ho kàsó yi, á mi yí búεεkíó mi.»

⁴⁴ A ǎa wǎa à bío bío kà: «Núhǔso, lé wen wa mǎn fo yi à le hǎni le le ju-hǎní dà fo, à ù lé o nǎ-hǎni, à ù wee vará ù bírí, à ù lò yí here, à ù wi ho kàsó yi, á warén yí séénía fo?»

⁴⁵ Ó o béε á à bío ò na ǎa yi: «Le ì mǎ ho túiá na mia: Mi wé sansan yí wó mu yí nǎn bǎa wǎnǎwǎn kà nǎ-kéní búí yi, se mu lé ìnén á mi yí wó mu yí nǎn yi.»

⁴⁶ Bán nùpua so á à va le lònbee na máa vé lahó yi. Ká bǎa téréna bán á à va le mukǎnǎ binbirǎ na máa vé lahó yi.»

26

*Ba zúifùwa júnása wee le o Yeesu wán
(Maaki 14.1-2; Luki 22.1-2; Zǎn 11.45-53)*

¹ Bío ó o Yeesu bía hǎn bíoní so vó, ó o bía nǎn mí nǎ-kenínia yi:

² «Mi zǔ le hen làa wizooní bío jun ká ho *Paaki sǎnú á à dí. Ó o *Nùpue Za ǎa à dé á à na ǎa à búεε ho *kùrùwá wán.»

³ A ǎa yankarowà júnása le ǎa *zúifùwa nǎ-kǎa wǎa kúaa mín wán ǎa yankarowà júnǎso beenǎ na ǎa le Kayiifu lún yi.

⁴ Ba wǎanía tò le mí ì wǎi o Yeesu ká mu yí zǔ, á à búε.

⁵ Ba wee bío: «Wa yí ko wa wǎi wo ho sǎnú pǎahǔ. Ká wa wó mu, á ǎa zǎamáa á à kánká mu bío yi.»

*O hǎa búí kúaa ho jiló o Yeesu júnǎ wán
(Maaki 14.3-9; Zǎn 12.1-8)*

⁶ Bío ó o Yeesu wi ho Betanii lóhó yi o Simǎn na hǎa lé o *bùéré nǎi zǐ á wee dí,

⁷ ó o hǎa búí buéeé zon ká a buan ho ðúukó-za na sú le ho jiló na sǎmu sí á yàwá here. O hǎa mu vá buéeé ǎo a Yeesu yi, ò o kúaa ho jiló mu o júnǎ wán.

⁸ Bío ó o nǎ-kenínia mǎn mu, á ǎa yiwa cǎ mu yi, á ǎa wee bío: «Bíó ká yí nǎn bè-yáaré le?»

⁹ Ho jiló mu jǎn lá dà à yéé ho yàwá na here yi á à sanká ǎàn wǎrí á à na ǎa nǎ-khenia yi.»

¹⁰ Ó o Yeesu zǔna bío ǎa wee bío, ó o bía nǎn ǎa yi: «Mi wee zá là a hǎa mu le we? Bío ó o wó làa mi á se.

¹¹ Ba nǎ-khenia bán làa mia á a kerǎ mín wán féεε, εε ká ìnén wón máa kerǎ làa mia féεε.

12 Ho jiló mu ó o kúaa í wán á fèra wíokaaráa í sǎnía í nùuló bío yi.

13 Le í mǐ ho tǔiá na mia: Le Dónbeení bín-tente wé buera lùe lée lùe yi, ho ðímíjǎ búenbúen yi á 6a à bío bío ó o háa na kà wó, á 6a à leéka a bío.»

*O Zudaa wi ò o dé o Yeesu na
(Maaki 14.10-11; Luki 22.3-6)*

14 Lé mu ó o Yeesu nǐ-kenínia píru jún nǐ-kéní na 6a le Zudaa Isikariote wà van 6a yankarowà júnása cǎn, á vaá bía nǎn 6a yi:

15 «Hen ká í dó a Yeesu nǎn mia, á mi ì na webio mií?» A 6a mà le wén-hǎani 6óní làa píru nǎn wo yi.

16 A lá bǔn jii wán ó o Zudaa wǎa wee cà bío ó ò wé wé è dérǎa o Yeesu 6a níi yi.

*O Yeesu wee ði ho Paaki ðínló lè mí nǐ-keninia
(Maaki 14.12-16; Luki 22.7-13)*

17 Ho *búurú na á ja-fíni yí dó yi sǎnú díró 6àn nín-yání wizonle zoñ, ó o Yeesu nǐ-kenínia wà buée tùara a yi: «Lé wen á fo wi à wa wíoka ho *Paaki sǎnú ðínló bío yi.»

18 O o Yeesu wǎa bía nǎn 6a yi: «Mí lén zo ho lóhó yi, ká mi zoó fò mín làa nùpue na, à mi bío na 6ànsó yi: O Núhúso bía le mí pǎahú ðǎn, á lé ùnén cǎn á mí buée ðí ho Paaki sǎnú yi lè mí nǐ-kenínia.»

19 A 6a nǐ-kenínia wó bío ó o Yeesu bía le 6a wé, á wíokaa ho Paaki ðínló bío.

(Maaki 14.17-21; Luki 22.14; Zǎn 13.21-30)

20 Bío ho zǐihú ðǎn, ó o Yeesu lè mí nǐ-kenínia píru jún kará ho ðínló jùhú yi.

21 Bío 6a wee ðí, ó o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Le í mǐ ho tǔiá na mia: Minén nǐ-kéní lé yǎ á à dé mi ì na.»

22 O o nǐ-kenínia yilera lùnkaa mu bío yi làa sòobéε, á 6a búakáa wee tùa wo yi lè mí nǐ-kéní kéní. A yǎ le: «Núhúso, mu lé mínén le?» A yǎ le: «Mu lé mínén le?»

23 O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Yǎ páanía zoó cà làa mi, wón lé yǎ á à dé mi ì na.

24 O *Nùpue Za á à hí làa bío le Dónbeení bíoní vǔahú bíarǎa mu. Ká yǎ màhá níi ì bè mu á ho yéréké è zo jùhú. Bǎnsó yàá lá yí ton, se mu sǔaaní.»

25 O o Zudaa na á à dé wo ò na á lá le bíoní ò o tùara: «Nǐ-kàránlo, á lé ínén le, tàá?» O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Ūnén lé yǎ bía mu.»

*O Núhúso ðínló
(Maaki 14.22-25; Luki 22.15-20; 1 Korénte 11.23-25)*

26 Bío 6a wee ðí, ó o Yeesu lá ho búurú, á dó le Dónbeení bǎrákà, ò o cèεkaa ho nǎn mí nǐ-kenínia yi ò o bía: «Mí fé là. Hón lé í sǎnía.»

27 Bǔn món ó o lá le juuníi ðèε na ho *ðivén wi yi, á dó le Dónbeení bǎrákà ò o nǎn ho 6a yi ó o bía: «Mí búenbúen fé puka.

28 Dén lé í cǎni na wíokaa wee zéení le Dónbeení páaní na le bò bío, dén lé í cǎni na kúaarǎ 6a nùpua cèrèε bè-kora séndíaró bío yi.

29 Le í bío mu na mia: A lá bío kà jii wán, á í máa bíní máa ju ho ðivén mu, fúaa nònzoñ na á í khíi bíni ì ju ho wán Maá Dónbeení béení yi.»

30 Bǔn món, á 6a sía ho sǎnú lení à 6a wà yòora há Oliivewa vǐnsía búee wán.

*O Yeesu bia le o Piere á à pí mí bío
(Maaki 14.26-31; Luki 22.33-44; Zǎn 13.37-38)*

31 O Yeesu wǎa bía nǎn mí nǐ-kenínia yi: «Ho tǐnòn-kéní na kà yi, ká mi búenbúen á à pí í bío. Mu bon. Mu túara le Dónbeení bíoní vǔahú yi kà síi á 6a wee kàrán:

¶ Ì búe o pi-pa,

á ho pi-6oohú pia á à kénná à lén ñ va há lùà búenbúen yi.»*

32 εε ká í vèeró món, á í ì dí mí yahó vaá pa mia ho Kalilee kǎhú yi.»

* 26:31 Mi loí Zakari vǔahú 13.7.

³³ O o Piere lá le bíoní á bía nɔn wo yi: «Hàrí à bǎa ká búenbúen pí ũ bío, á ìnén wón máa pí mu hùúu.»

³⁴ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Le í mí ho tǔiá na fon: Ho tǔnɔn-kéní na kà yi, ó o kò-béé máa wá, ká ùnén bía há cúa-tǔn le fo yí zū mi.»

³⁵ O o Piere bía: «Í máa bío le í yí zū fo hùúu, hàrí ká í ko á í hí làa fo.» A 6a nǐ-kenínia na ká búenbúen bía mu bío dà-kéní mu.

*O Yeesu wee fio ho Zetesemanii yi
(Maaki 14.32-42; Luki 22.39-46)*

³⁶ O o Yeesu lè mí nǐ-kenínia wǎa vaá dǎn le lùe búí na 6a le Zetesemanii, ó o bía nɔn 6a yi: «Mí kɛnǐ hen, ká ìnén wón á à lén ñ va vaá hen, á vaá fio.»

³⁷ O o fó a Piere là a Zebedee zàwa nùwǎ ñun wàráa. O o yi wǎa búakáa wee dè, á hácirí yáara.

³⁸ O o bía nɔn 6a yi: «Í hácirí yáara dàkhíina. Í ka lè í máa fen. Mí kɛnǐ hen làa mi à tǐnǐ mí yǐo.»

³⁹ Bǔn món ó o wǎa vá van cǐnú, á vaá líí búrá, ò o wee fio ká síi: «Í Maá, ká mu lá dà à wé, à ũ yí le le lònbee na ká à yí mi. Ée ká búeé. Í yí le ìnén síi bío wé. Ùnén lé yǐa síi bío wé.»

⁴⁰ O o bǐnǐa 6uara mí nǐ-kenínia nùwǎ tǐn mu cǔn, á búeé yú 6a à mu dǎmu 6ó 6a. O o bía nɔn o Piere yi: «Éee minén, le léèrè dà-kéní na mìí fání mí yǐo yi á à fio làa mi lé bǔn mí yí dàrina yí wó lon?

⁴¹ Mí fání mí yǐo, à fio, bèra a na à mí yí zo mu bè-kora wé ró yi. O nùpue síi wee wé vá mu bè-tente wé ró yi, èe ká ho pánká na ó o ò wé làa bú lé hǎa mia.»

⁴² O o Yeesu bǐnǐa wà mu cúa-ñun níi, á vaá wee fio ká síi: «Í Maá, hen ká le lònbee na ká yí dà máa dà í wán ká le yí yú mi, à ùnén lé fo síi bío pá wé.»

⁴³ O o tǐn bǐnǐa 6uara mí nǐ-kenínia cǔn, á búeé yú 6a à mu dǎmu 6ó 6a. Ba yí dàrina yí fánǐa mí yǐo.

⁴⁴ Mu cúa-tǐn níi, ó o bǐnǐa wà, á tǐn vaá fíora mu bío dà-kéní mu.

⁴⁵ Bǔn món, ó o bǐnǐa 6uara mí nǐ-kenínia cǔn, á búeé bía nɔn 6a yi: «Mí dǔma wee vǔrka le? Mí lon, ho pǎahǔ dǎn. O *Nùpue Za á 6a à dé 6a bè-kora wérowà níi yi.

⁴⁶ Mí hǐnǐ wa lén. Yǐa á à dé mi ì na búeé dǎn.»

*Ba wǐira a Yeesu
(Maaki 14.43-50; Luki 22.47-53; Zǎn 18.2-11)*

⁴⁷ Pǎahǔ na ó o Yeesu wee bío yi, à bǔn ó o Zudaa búeé dǎn. O lé 6a nǐ-kenínia píró ñun nǐ-kéní. Ba zǎamáa na bò làa wó á 6uan há khà-túa lè há búaa. Lé le *Dónbeenǐ yankarowà ñúnása lè 6a *zúifùwa *nǐ-kǐa lé bán tonkaa 6a.

⁴⁸ O Zudaa, yǐa á à dé o Yeesu mu á à na, á zéénǐa bío 6a zǎamáa á à zúínǐa wo. O bía: «Í hǐa vaá tènǐa nùpue na yi lè le kǎnbii, se wón lé yǐa mi wee cà, à 6a wǎa wǐi wo.»

⁴⁹ O o dèénǐa wà búeé 6ó a Yeesu yi ò o bía nɔn wo yi: «Nì-kàránlo, foó.» O o tènǐa wo yi lè le kǎnbii.

⁵⁰ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Wàn bǎnlo, bío fo wà búeé wé hen, à ũ wǎa wé.»

A bǐa ká wà búeé 6ó a yi, á wǐira a.

⁵¹ A bǐa wǐ là a Yeesu mu nǐ-kéní búí dò mí khà-tóní ò o hà le Dónbeenǐ yankarowà ñúhǔso beenǐ ton-sá nín-tǐánǐ ñikǎahǔ kúio.

⁵² O o Yeesu wǎa bía nɔn wo yi: «Dé ũ khà-tóní mí lóorè yi. Lé bío á bǐa wee khuii há khà-túa búenbúen khii hí làa há.

⁵³ Fo yí zū ká í lá dà à ve í Maá le o búee séení mi le? O o lá à dèení ì tonka mí wáayi tonkarowà hǐn-táwá ká 6a po kuio píró ñun le?†

† 26:53 Ho wáayi tonkarowà hǐn-táwá kuio píró ñun na bío bǐa ká á kuure dà-kéní wee yí hǐn-táwá muaaseé hèzǐn síi.

⁵⁴ Εε κά mu wó kà, á bïo túara le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi á à wé kaka jii ì síráa? Mu bon, ho vūahũ mu yi á mu bía le lé kà síi á mu ko mu wéráa.»

⁵⁵ Bũn món ó o Yeesu bía nɔn 6a zãamãa yi: «Mi so lá ko mi 6ua khà-túa làa bũaa 6uee wĩirãa mi lòn nĩ-kãanii le? Làa wizoonĩ búenbúen ká ì lá wee wé keení le *Dónbeenĩ zĩ-beeni yi à kàrán 6a nùpua á mi yĩ wĩira mi.

⁵⁶ Εε κά bũn búenbúen wó lée bèra a na, à le *Dónbeenĩ jii-cúa fεεrowà bïo na 6a bía le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi à jii sí.» A 6a nĩ-kenĩnia búenbúen wãa lùwa 6a día a.

*Ba 6uan o Yeesu vannãa ho làndá tũiã fεεrowà cõn
(Maaki 14.53-65; Luki 22.54-55, 63-71; Zãn 18.12-14, 19-23)*

⁵⁷ Bĩa wĩira a Yeesu á 6uan wo vannãa 6a yankarowà jũhũso na 6a le Kayiifu cõn. Lé bĩn á ho *làndá bïo zéenílowa lè 6a *zũifũwa nĩ-kĩa kúaa mín wán yi.

⁵⁸ O Piere khèra bò a Yeesu món fúaa o Kayiifu lún, á vaá zoó páania kará lè 6a parowà, á wee loĩ bïo mu hĩa wéráa.

⁵⁹ Ba yankarowà jũnãsa, lè ho làndá tũiã fεεrowà búenbúen wee cà bïo 6a à koonĩnãa o Yeesu yi á à bè yi ì síinĩnãa o jũhũ á à na 6a à búe.

⁶⁰ Ká 6a mãhã yĩ yũ bïo búii, hàrí bïo 6a nùpua cèrèe pá wãa 6uara 6ueé koonĩa o yi mí cúee. Mu véenii, á nùpua nũwã jũn búii

⁶¹ 6uara 6ueé bía bïo kà: «O nĩ mu bía le mí dà à fio le Dónbeenĩ zĩ-beeni á à bĩn ì so hã wizoonĩ bïo tĩn yi.»

⁶² A 6a yankarowà jũhũso líi hĩnɔn yóò ðĩn ò o bía nɔn o Yeesu yi: «Bïo 6a nùpua mu wee bío ù ðãní yi á fo le fo yĩ máa bío ðèe búii yi le?»

⁶³ O o Yeesu cèkè ò o ðĩn. A 6a yankarowà jũhũso wãa bía nɔn wo yi: «Ì wee fio fo, le Dónbeenĩ na wi fεεe yèni yi, ká fo lé o *Krista, le Dónbeenĩ Za, ù bío mu na wɛn.»

⁶⁴ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Lé fo bía mu. Le ì mí ho tũiã na mia: A lá bïo kà wán, á mi ì mi a Nùpue Za ká a kará le Dónbeenĩ na dà mu bïo búenbúen nín-tĩánĩ.‡ Mi mún khii mi a ká a kará hã dùndũio wán wà à 6uen.»§

⁶⁵ A 6a yankarowà jũhũso wãa lèkkaa mí dà-zĩnii lé bïo mu vá a yi dàkhĩna, ò o bía: «Lé le Dónbeenĩ ó o là. Wa màkóo yàá wãa mía seérãsa yi. Mi jã bïo ó o là lè le Dónbeenĩ.

⁶⁶ Awa, á lé mu yén á mi wee leéka?» A 6a bía: «O wó khon, ó o ko ò o búe.»

⁶⁷ A 6a wee pũinĩ mí jĩnsãní kúee o yahó wán, ká 6a a vũaa wo lè mí nín-kuio. Ba búii wee fio o sáarà,

⁶⁸ ká 6a a bío: «Ūnén Krista, wãa zéení yĩa vĩna fo làa wɛn.»

*O Piere pã a Yeesu bio
(Maaki 14.66-72; Luki 22.56-62; Zãn 18.15-18, 25-27)*

⁶⁹ Hón pãahũ so yi, ò o Piere pá kará ho lún yi, á 6a yankarowà jũhũso beenĩ ton-sá hãa nĩ-kénii vá 6ueé bó a yi, á bía nɔn wo yi: «Ūnén mún lá wi là a Kalilee nĩi Yeesu.»

⁷⁰ Ká a Piere mãhã pã mu 6a nùpua búenbúen yĩo yi, ò o bía: «Bïo fo wee bío kà á ìnén yĩ zũ.»

⁷¹ O o wà vaá ðĩn ho lún zũajii. O o ton-sá hãa nĩ-kénii tĩn mɔn wo, á wón bía làa bĩa wi bĩn: «Yia kà là a Nazareete nĩi Yeesu lá páania wi.»

⁷² O o Piere tĩn pã mu ò o báa: «O nĩ na kà a ìnén yĩ zũ.»

⁷³ Mu dó mi yi cĩnú, á bĩa bĩn vá 6ueé bó a Piere yi, à 6a bía nɔn wo yi: «Mu bon kénkén. Fo lé 6a nĩ-kénii búii. Ū bionĩ wee zéení mu.»

⁷⁴ O o Piere wíokaa báa lè mí sòobéé á bía: «O nĩ na kà á ì yĩ zũ hũúu.» Ho pòn-kénii mu yi, ó o kò-béé wá.

⁷⁵ O o Piere hácíri mãhã bĩnia 6uara bïo ó o Yeesu bía nɔn wo yi wán: Sãni ò o kò-béé wá, bũn ká ūnén pã le fo yĩ zũ mi á ðõn hã cúa-tĩn. O o Piere ló, á léee wá bũbũbũ.

‡ 26:64 Mi loĩ Lení vūahũ (Psaumes) 110.1 § 26:64 Mi loĩ Daniyεele vūahũ 7.13

27

Ba buan o Yeesu vannáa o Pilaate cón
(Maaki 15.1; Luki 12.1; Zán 18.28)

¹ Le yìnbíi bùiríi á le *Dónbeení yankarowà júnása, lè 6a *zúifùwa ñi-kíá búenbúen páanía wó le jii le mí ì na a Yeesu 6a à búe.

² A 6a nòn le jii le 6a ca a, à 6ua varáa o *Pilaate cón, yíá ho *Oroomu béε bàrá ho Zudee kòhú jùhú wán.

O Zudaa húmú bío
(Bè-wénia 1.18-19)

³ Bío ó o Zudaa, yíá dó a nòn á mòn ò o Yeesu 6a síinia jùhú le mí ì búe, ó o zúna le mí wó khon, ó o yilera yáara, ó o buan le wén-hāani bóni làa píru á bínia buée nòn le Dónbeení yankarowà júnása lè 6a ñi-kíá yi,

⁴ ò o bía: «Í 6èntín wó khon lé bío á ñi nòn yí yáara dèε le 6a búe.» Ká bán màhá bía nòn wo yi: «Á bún ciran warén le? Unén lé yíá làa bũ.»

⁵ O o Zudaa miina le wári kúaará le *Dónbeení zì-beeni yi, ò o ló lée wà, á vaá lù ho húló zon.

⁶ A le Dónbeení yankarowà júnása khuiira le wári, à 6a bía: «Wa làndá yi, á dén wári so síi yí ko le kúee le Dónbeení zì-beeni wári wán, lé bío á le lé le cāni wári.»

⁷ A 6a wāania tò, à 6a yà ho mōhú búí na 6a wee ve làa «Có-mí Mōhú» làa de, á wó lè 6a ñi-hāni nùuní.

⁸ Lé bún te bío 6a wee veráa ho mōhú mu làa cāni mōhú hàri lòn zuia.

⁹ A le *Dónbeení jì-cúa fεero Zeremii bío na ó o bía á jii sùráa: «Ba khuiira le wén-hāani bóni làa píru, dén na lé le wári na ó o *Isirayεe le ñipomu héhaa là a yàamu

¹⁰ á yà là a có-mí mōhú làa bío ó o jùhúso bíarāa mu nòn mi.»*

O Pilaate wee tùaka a Yeesu yi
(Maaki 15.2-5; Luki 23.2-5; Zán 18.29-38)

¹¹ Bío 6a buan o Yeesu vannáa o *Pilaate cón, á wón tùara a yi: «Lé unén lé 6a *zúifùwa béε le?» O o Yeesu bía nòn wo yi: «Fo bía mu.»

¹² Bún món, á bío 6a yankarowà júnása lè 6a ñi-kíá wee kooní a yi, ó o yí bía dèε.

¹³ O o Pilaate wāa bía nòn wo yi: «Bìo 6a wee bío ũ jii búenbúen á fo yí máa jí le?»

¹⁴ O o Yeesu yí bía dèε mu búí dāni yi. Á mu wó a Pilaate coon dàkhíina.

Ba siinia o Yeesu jùhú le mí ì búe
(Maaki 15.6-15; Luki 23.13-25; Zán 18.39-40; 19.4-16)

¹⁵ Ho *Paaki sánú lée Paaki sánú díro yi, à yíá ho *Oroomu béε bàrá ho Zudee kòhú jùhú wán à lén o kàsó ñi búí díá, yíá 6a zāamāa le o díá.

¹⁶ Mu ù wé à kàsó ñi búí wi bín á yèni ló. Ba wee ve o làa [Yeesu] Barabaasi.

¹⁷ O o Pilaate wāa tùara 6a zāamāa na kúaa mín wán yi: «Lé o yén á mi wi à ñi lén díá? Lé o [Yeesu] Barabaasi lée tàá lé o Yeesu na 6a le *Krista?»

¹⁸ O Pilaate zū kénkén le 6a dó a Yeesu nòn mí yi lé bío le yandee wi 6a yi o bío yi.

¹⁹ Pāahú na ó o Pilaate wi le cítii fiinii lahó yi, á bān háa le 6a buée bío bío kà na a yi: «Yí dé ũ jii o ñi mu bío búí yi. Lé o yí wó yí khon. Ho tñnāahú, á ñi 6èntín lò bon hā kònkórá yi o bío yi.»

²⁰ A le *Dónbeení yankarowà júnása lè 6a *zúifùwa ñi-kíá á bía bó 6a zāamāa jùhú, le 6a fio o Barabaasi lén díaró ká 6a búe o Yeesu.

²¹ O o Pilaate lá le bóni ò o tùara 6a yi: «Ba nùwā jùn na kà tñahú, á lé o yén á mi le ñi díá?» Á 6a bía nòn wo yi: «Díá a Barabaasi.»

²² O o Pilaate tùara 6a yi: «Ká a Yeesu na 6a le Krista á mi le ñi wé kakarāa?» A 6a búenbúen bía: «Búεε wo ho *kùrùwá wán ò o hí.»

* 27:10 Mi loñ Zakari vūahú 11.12-13; Zeremii vūahú 18.2-3; 19.1-2; 32.6-15

²³ A wón tùara 6a yi: «Lée webio ó o wó khon yi?» A 6a wíokaa wee bío pónpón: «Búεε wo ho kùrùwá wán ò o hí.»

²⁴ Bìo ó o Pilaate m̀n ò o yí dà bìo búí máa wé, à 6a nùpua hoorà wíokaa wee dé wán, ó o lá mu jummu ò o εεera mí níní 6a zãamãa yahó ò o bía: «Í ní ló a n̄i na kà búero bìo yi.»

²⁵ A 6a zãamãa búenbúen bía: «Le o húmú bìo sãnsá warén lè wa zàwa.»

²⁶ O o Pilaate wãa léra a Barabaasi díá, ò o le 6a ha a Yeesu lè hã lábàaní. O o n̄n wo le 6a búεε ho kùrùwá wán.

Ba dásíwá wee zùanká a Yeesu yi

(Maaki 15.16-20; Luki 23.11; Zãn 19.2-3)

²⁷ O Pilaate dásíwá buan o Yeesu zonnáa le zĩ-beení lún yi, à 6a von mí ninzàwa na ká búenbúen á 6a buée kíniá wo yi.

²⁸⁻²⁹ Bìo 6a le mí ì zùanká a yi, á 6a t̄era a s̄i-z̄inia, à 6a z̄inia wo lè ho kánbun muh̄†. Ba t̄a ho j̄uh̄ kíri lè hã kíkara á yòò bò a j̄uh̄ wán á wó là a bá-z̄amu khònlúee, à 6a dó le kãani o n̄n-t̄iání, á wee lii f̄ará mí n̄nkó j̄uná wán o yahó, ká 6a a bío: «Zúífùwa béε, foó!» ³⁰ Ba wee p̄iní mí j̄ins̄aní kúee o wán, á wee fé le kãani v̄in là a j̄uh̄.

³¹ Bìo 6a zùankaa wo yi vó, á 6a t̄era ho kánbun muh̄, à 6a b̄inía z̄inia wo là a kùrú s̄ia, á buan wo wà vaá búεε ho kùrùwá wán.

O Yeesu 6a búaa ho kùrùwá wán

(Maaki 15.21-32; Luki 23.26-43; Zãn 19.17-22)

³² Bìo 6a zoó wee lé ho lóhó yi, á 6a fò mín làa n̄i búí na 6a le Sim̄n. O wee lé ho Sir̄ena lóhó yi. A 6a dásíwá kíkaa wo yi le o fé o Yeesu kùrùwá p̄i.

³³ Bìo 6a vaá d̄sn ho lahó na 6a wee ve làa Kolokota, b̄un kúará le «j̄un-òkuee lahó,»

³⁴ á 6a n̄n ho *d̄iv̄én na 6a l̄unkaa lè mu bìo búí na h̄ε o Yeesu yi le o j̄u. Ká a d̄indío mu, ó o p̄á le mí máa j̄u mu.

³⁵ Bìo 6a búaa wo ho kùrùwá wán vó, á 6a wó le j̄un-s̄ini bío á sankaaráa o s̄i-z̄inia,

³⁶ à 6a kará b̄in pan wo yi.

³⁷ Ba túara bío n̄n 6a síiníanáa o j̄uh̄ ho p̄enp̄eren wán á yòó búaa o j̄uh̄ yi: ȲIA K̄A LÉ O ȲEESU, 6A ZÚÍFÙWA BÉε.

³⁸ N̄i-w̄anna n̄wã j̄un 6a mún búaa hã kùrùwáwá wán là a Yeesu. O n̄i-kéní wi là a n̄n-t̄iání, ó o n̄i-kéní wi là a n̄n-káahó.

³⁹ Ba nùpua na wee kh̄í làa b̄in wee kíbón mí j̄uná ká 6a à là a,

⁴⁰ ká 6a a bío na a yi: «Ūnén na lá wi à ū fio le *Dónbeení z̄i-beení à b̄iní so le b̄an dà-veere hã wizooní bìo t̄in yi, wãa fení ūten. Ká fo lé le Dónbeení Za, à ū lé ho *kùrùwá wán lii.» ⁴¹ Hàrí le Dónbeení yankarowà, lè ho làndá bìo zéenilowa, lè 6a n̄i-k̄ia wee yáa mí j̄iní yi na a yi ká 6a a bío:

⁴² «O fenía 6a búí, ò orén màhá yí dà máa fení mít̄en. O yí le mí lé o Isiraȳεle n̄ipomu béε le? O o wãa lé ho kùrùwá wán lii, á wa à dé wa s̄ia wo yi.

⁴³ O dó mí s̄ii le Dónbeení yi, á bía le mí lé le Dónbeení Za. Awa, ká le Dónbeení mu wa a, à le wãa fení a.»

⁴⁴ Ba n̄i-w̄anna na 6a búaa hã kùrùwáwá wán o n̄isãa mún wee là a làa b̄in síi.

O Yeesu húrun

(Maaki 15.33-47; Luki 23.44-56; Zãn 19.25-42)

⁴⁵ Le wii yòò f̄aráló p̄aah̄, á ho k̄sh̄ búenbúen d̄ind̄in wó le t̄ibirí, á míana fúuu fúaa le wi-háarè.

⁴⁶ Le wi-háarè mu p̄aah̄, ó o Yeesu bía bío ká pónpón: «Elii, Elii, lama sabatanii?» (B̄un kúará le «w̄an Dónbeení, w̄an Dónbeení, fo p̄á mi díá le we?»‡)

⁴⁷ A b̄ia wi b̄in n̄wã ȳen búí j̄á mu, á 6a bía: O wee ve o *Elii.

† 27:28-29 Mi lorí Maaki v̄uah̄ 15.17 ‡ 27:46 Mi lorí Lení v̄uah̄ (Psaumes) 22.2

48 A 6a nǐ-kéní lùwa vaá lá le dèε 6úi na wee kǔníní mu ɲumu 6ua, á 6ueé zǐira mu bè-ɲia yi, á can le 6úaaahiire yi yòó dá a Yeesu yi le o ɲu.

49 Ba 6úi bán 6èn wee bío: «Mi díá le wa loń le o Elii 6ueé fení a le?»

50 O o Yeesu wíokaa wáamaa pǎnpǎn, ò o húrun.

51 Hón pǎahú so yi, á ho pǎnsò-beenǐ na zoó céra le Dónbeenǐ zǐ-beenǐ yi á yòó lèera mí tǐahú líí ló. A ho tá dèkíó, á hǎ 6úaaarà benkaa.

52 Hǎ búráa ɲiní hénkaa, á le Dónbeenǐ nùpua cèrèε 6úi na lá húrun á vèera.

53 Ba ló hǎ búráa yi, ó o Yeesu vèeró món, á 6a líí zon le Dónbeenǐ lóhó Zeruzalεemu yi. A 6a nùpua cèrèε mǎn 6a.

54 A ho Oroomu dásíwá ɲúhúso lè 6a dásíwá na lá pan o Yeesu yi á mǎn ho tá dèkéró làa bío wó, á 6a zǎna dàkhíina, á 6a wee bío: «O 6èntǐn lá lé le le Dónbeenǐ Za binbirǐ.»

55 Hǎawa cèrèε mún kera bǐn, á khèra dǐn wee loń. Ba lé bíá bò a Yeesu yi hàrí ho Kalilee yi, á wee sá na a yi.

56 Ba hǎawa mu tǐahú ó o Makadala Mari, là a Zaaki là a Zozeεfu 6àn nu Mari, là a Zebedee nùwǎ 6àn nu á wi yi.

57 Bío ho zǐihú dǎn, á ho Arimatee lóhó nǐ 6úi na lé o nǎfòró 6ànso á wà 6uara. O yèni 6a le Zozeεfu. O mún lá lé o Yeesu nǐ-kenínia nǐ-kéní 6úi.

58 Wón lé yǐa wà vaá fíora a Yeesu nǐ-hínmu o *Pilaate cǎn. O o Pilaate le 6a díá le o lá.

59 O o Zozeεfu lá hǎ, á bá lè ho pǎnsò-finle,

60 á dó mí kùrú búure yi na ó o có ho 6úaaahó yi. O o bǐnía le hue-beenǐ á pon le ɲii, ò o wà.

61 Mu wee wé ò o Makadala Mari lè mí yèn-6ua Mari na so á kará sánsáa le búure.

Ba dásíwá pan o Yeesu búure yi

62 Mu tá na lée tǎn, ho *Sabaa zoń, á 6a yankarowà ɲúnása, lè 6a *Farizǐewa páanía van o Pilaate cǎn,

63 á vaá bíá nǎn wo yi: «Cùkúso Pilaate, o sabín-fúaaalo mu bíonǐ 6úi á wa hácirí 6uara wán. Bío ó o yǐo lá wi lua, ó o bíá le mí húmú wizooní tǐn zoń ká mí ì vèe.

64 Cén na le ɲii le 6a pa le búure yi fúaa mu wizooní tǐn níi, bèra a na ò o nǐ-kenínia yí 6uee lén o sǎnía ká 6a bío na 6a zǎamáa yi le o vèera. A dén sabéré so á à poń dío ho yahó.»

65 O o Pilaate bíá nǎn 6a yi: «Ba dásíwá na a pa le búure yi wi hen, nín-bǐa. Mi fé 6a à mi lén vaa pa le yi làa bío mi dà à wé làa bú.»

66 A 6a wǎa wà vaá léra le búure mu paró bío yǐo. Le hue-beenǐ na pon le búure ɲii á 6a wíokaa pon kúinkúin, á bàrá 6a dásíwá le 6a pa le yi.

28

O Yeesu vèera

(Maaki 16.1-10; Luki 24.1-12; Zǎn 20.1-10)

1 Ho dimaasi zoń tá-tǐa yi, ká ho *Sabaa khíina, ó o Makadala Mari lè mí yèn-6ua Mari na so á wà van le búure wán.

2 Yǐo 6ueé tǐ, á ho tá dèkíó lè mí pànká, ó o Núhúso Dónbeenǐ wáayi tonkaro 6úi yòó ló líí bǐnía le huee khíi bàrá á yòó kará wán.

3 O wee ɲuíka lè ho vǐohó ɲuíkaró bío síi, á sí-zǐnia ka púiapúiapúia.

4 Ba parowà zǎna fúaa 6a wee zà, á ka lè 6a húrun.

5 A ho wáayi tonkaro lá le bíonǐ, ò o bíá nǎn 6a hǎawa yi: «Minén hǎawa mu, mi yí zǎn. I zú le mi wee cà a Yeesu, yǐa 6a 6úaa ho *kùrùwá wán.

6 O mía hen, o vèera làa bío ó o hǐa bíaráa mu. Mi buen 6uee loń ho lahó na ó o lá dǔma yi.

7 Mi bánbá vaa bío na a nǐ-kenínia yi le o vèera. A bío kà wán, ó o dú 6a yahó van ho Kalilee kǎhú, lé bǐn 6a vaá mi a yi. Bún lé bío á í lá wi à í bío na mia.»

⁸ A 6a dèenía bínía fùafùà ká 6a zónkaa, á 6a sĩa mún pá wan làa sòobée, á lùwa vaá bía mu là a Yeesu nĩ-kenínia.

⁹ Yìo 6ueé tí, ò o Yeesu wee sí 6a yahó, á bía làa ba: «Mi foó.» A 6a vá 6ueé 6ó a yi, á líí buan o zení yi à 6a 6ùaanía wo.

¹⁰ O o Yeesu wáa bía nòn 6a yi: «Mi yí zón. Mi lén vaa bío na wàn zàwa yi le 6a lén va ho Kalilee kǎhǎ, lé bín 6a à mi mi yi.»

Ba dásíwá na lá pan o Yeesu búure yi nĩ-cúa

¹¹ Bìo 6a hǎawa wi ho wǎhǎ wán wà, á 6a dásíwá nùwǎ yèn 6úi na lá pan le búure yi 6èn wà lion ho lóhó yi, á líí bía bìo wó búenbúen nòn 6a yankarowà núnása yi.

¹² Le *Dónbeenĩ yankarowà núnása kúaa mín wán lè 6a *nĩ-kǎa á wǎanía tò, à 6a nòn le wárí na boo 6a dásíwá yi,

¹³ à 6a bía nòn 6a yi: «Mi bío le o nĩ-kenínia 6ueé nuaana a ho tá tǎhǎ ká mi dǎma.

¹⁴ Hǎrí ká a *Pilaate wó wó nǎ mu, á wa à zǎn bìo wa à bío á à 6úeráa o nǎhǎ, á mi núná á à lé.»

¹⁵ Á 6a parowà fó le wárí, à 6a wó làa bìo 6a bíaráa mu nòn 6a yi. A mu bènbéra fò hǎ lùà búenbúen 6a *zúífùwa cǎn á 6ueé 6ó ho zuia yi.

O Yeesu zéenia miten lè mí nĩ-kenínia

(Maaki 16.14-18; Luki 24.36-49; Zǎn 20.19-23; Bè-wénia 1.6-8)

¹⁶ Ba nĩ-kenínia píru dòn wà van ho Kalilee kǎhǎ, le 6úe-za na ó o Yeesu zéenia làa ba wán.

¹⁷ Bìo 6a mòn wo, á 6a 6ùaanía wo, ká 6a 6úi wi 6a tǎhǎ pá titikaa.

¹⁸ O o Yeesu vá 6uara, ò o bía nòn 6a yi: «Mu bìo búenbúen wéró ho wáayi lè ho tá wán á le Dónbeenĩ nòn pànká mǎ.

¹⁹ Mi wáa lén va hǎ síwà nùpua búenbúen cǎn, à vaa wé 6a lè í nĩ-kenínia. Mi bátízé 6a o Maá là a Za lè le Dónbeenĩ Hǎcírí yèni yi.

²⁰ Mi kàrán 6a à 6a wé bè bìo búenbúen na á í henía nòn mia yi. Mi zǎn mu, í ì kǎn làa mia hǎ wizooní búenbúen yi fúaa ho dímí nǎ véró.»

Le Dónbeenĩ bín-tente vūahũ na ó o Maaki túara

Vūahũ túaró ñuhũ

O Maaki hĩa wee bè là a Piere là a Poole, á wee séení 6a le Dónbeenĩ tonló yi (Bè-wénia 13.5; Koloosisa 4.10; Piere nín-yání 5.13). O Maaki vūahũ wee zéení le o Yeesu lé le Dónbeenĩ Za na yú ho pànká mu bïo búenbúen wán (Maaki 1.1; 15.39).

Bïo ó o Zãn na hĩa wee bátízé 6a ñupua á buara buée wíokaaráa ho wõhũ ká là a Yeesu, lé bñn ó o Maaki nín-yání túara mí vūahũ yi. O mún zéénia bïo ó o Yeesu buara buée bátízéararáa o Zãn cón làa bïo ó o Satãni khàráa wo lońna bïo (Maaki 1.1-13).

Bïo ó o Yeesu von lè mí ñi-kenínia, làa bïo ó o wó, bñn búenbúen ó o Maaki túara mí vūahũ yi (Maaki 1.14-10.52).

O Yeesu fèra bía bïo va á wé o yi ho Zeruzalæmu yi á ñon mí ñi-kenínia yi. Ká 6a màhã yi zũrna a bíonĩ mu kúará (Maaki 8.31; 9.30-32; 10.32-34).

Pãahũ na ó o Yeesu wee zo ho Zeruzalæmu yi, á 6a zãamáa dó ho cùkú beenĩ wo yi. Ká 6a *zúifùwa ya-díwá bán pã a bïo (Maaki 11-13). O Maaki vūahũ véení, ó o zéénia o Yeesu húmú là a vèeró bïo (Maaki 14-16).

Le Dónbeenĩ tonkaa o Zãn Batiisi (Matiye 3.1-12; Luki 3.1-9, 15-17; Zãn 1.19-28)

¹ Dïo ká lé le bín-tente, dïo wee zéení le Dónbeenĩ Za Yeesu *Krista bïo ñuhũ búenĩ

² làa bïo le Dónbeenĩ bía mí ñi-cúa fæero *Ezayii vūahũ yi:

«ĩ ì tonka ì tonkaro

o ò dí ũ yahó á buée wíoka ũ wõhũ.*

³ Nii búii wee bío pónpón le dùure yi ká síi:

«Mi wíoka ho wõhũ ká a Nuhũso ò buen.

Mi muin ho wõhũ na o ò bè.†»

⁴ Á lé bñn mu bèn wóráa. O ñii búii na 6a le Zãn hĩa wi le dùure yi, á bïo ká lé bïo ó o wee bue: «Mi buen à ñi bátízé mia, lé bñn á à zéení le mi khú mu bè-kora wéró yi, á bò le Dónbeenĩ yi, á le è sèn mi bè-kora á à día.»

⁵ Ho Zudee kõhũ ñupua lè ho Zeruzalæmu lóhósa búenbúen wee lé buen o cón. Ba wee zéení mí bè-kora 6a ñupua yahó, ò o Zãn bátízé 6a ho Zurudën muhũ yi.

⁶ O Zãn dà-zĩnii tã là a cón-ñumúkũ varà, á ku-cèenii wó lè ho sãahũ. O bè-dĩnii lé 6a hawà lè hã sò-kia sòró.

⁷ Bïo ká lé bïo ó o hĩa wee bue na 6a zãamáa yi: «Ñupue búii wi ñi món wà a buen, wón po mi. I yáá yí ko là a nakãa tenló hùúu.

⁸ Inén bátízéra mia lè mu ñumu yi, ká arén wón khii bátízé mia lè le Dónbeenĩ Hácíri.»

O Yeesu bátízemù là a kúará lénló bïo (Matiye 3.13-17; 4.1-11; Luki 3.21-22; 4.1-13)

⁹ O Yeesu wáa ló ho Kalilee kõhũ lóhó na 6a le Nazareete yi á van o Zãn cón, á wón bátízéra a ho Zurudën muhũ yi.

¹⁰ O Yeesu zoo léenii mu ñumu yi, ó o mən ho wáayi à ho ñii héra lè mí pànká, á le Dónbeenĩ Hácíri lion lòn háponi o wán.

¹¹ A mu tãmu búii sã ñá ho wáayi, á bía: «Fo lé ñi Za na á ñi bò ñi tàká wán, ũ bïo sí mi.»

¹² Bñn món á le Dónbeenĩ Hácíri dèenía ñàana a vannáa le dùure yi.

* 1:2 Mi loń Malasii vūahũ 3.1 † 1:3 Mi loń Ezayii vūahũ 40.3

¹³ O wó hã wizooní búará-ɲun bín. Lé hón pãahũ so búenbúen ó o Satãni khà a yi lońna. O kera ba nɔpua wà fiahũ bín á bïo ó o màkóo wi yi, á ho wáayi tonkarowà wee wé na a yi.

*O Yeesu von ba ce-pawà nùwã nda
(Matiye 4.12-22; Luki 4.14-15; 5.1-11)*

¹⁴ O Zãn déro ho kàsó yi món, ó o Yeesu wà van ho Kalilee kǎhũ á vaá wee bue le Dónbeenĩ bín-tente na ba nùpua yi.

¹⁵ O wee bío na ba yi: «Ho pãahũ ɲii tun, le *Dónbeenĩ béenĩ bueé bó. Mi khí mu bè-kora wéró yi à bè le Dónbeenĩ yi, à mi tà le bín-tente bïo.»

¹⁶ Bïo ó o Yeesu hĩa bá ho Kalilee vū-beenĩ ɲii wà, ó o vaá mɔn ba ce-pawà nùwã ɲun. Ba lé o Simɔn lè mín za Andere. Ba wee yénní mí zùán dé mu ɲumu yi.

¹⁷ O o Yeesu bía nɔn ba yi: «Mí buee bè mii, á ï wé á ba nùpua lé bĩa mi wé è yí á à bua à buennáa ï cǎn làa bïo mi wee paráa ba cewà bïo síi.»

¹⁸ A ba dèenía kúaará mi zùánwà à ba bò là a Yeesu wà.

¹⁹ O Yeesu dá vá van mí yahó, ó o mɔn o ɲii búii na ba le Zebedee zàwa, o Zaaki lè mín za Zãn à ba wi mí woohũ yi wee wíoka mí zùánwà.

²⁰ O o Yeesu dèenía von ba, á ba ló díá mín maá Zebedee lè ba ton-sáwá ho woohũ yi, à ba bò là a Yeesu wà.

*O ɲii na ó o cǎnà wee beé lò
(Luki 4.31-37)*

²¹ O Yeesu lè mí ɲi-keninia wà van ho *Kapεεnyuumu lóhó yi. Ba *zúifùwa vūnló wizonle na ba le *Sabaá zoñ ó o zon ba kàránló zii yi, á zoó wee kàrán ba.

²² A bĩa ɲá a bíoní wó coon làa sòobée. Lé bïo ó o yí kàránna ba nùpua lè ho *làndá bïo zéenilowa bïo síi. Orén wó mu lè ho pànká na le Dónbeenĩ nɔn wo yi.

²³ Mu pãahũ mí beere yi, à bũn ò o ɲii búii na ó o cǎnà wi yi bueé zon ba zúifùwa kàránló zii yi, á bía pǎnpǎn:

²⁴ «Nazareete ɲii Yeesu! Lée webio á ũ wà bueé cà wa cǎn hen? Fo buara wa yáaró bïo yi lée? Ba le ï yí zū fo le? Unén lé yĩa lé le Dónbeenĩ nùpue na le tonkaa.»

²⁵ O o Yeesu nàmakaa wo yi: «Wé tété. Lé o ɲii mu yi lònbió.»

²⁶ O o cǎnà zékéra a ɲii lè ho pànká, ò o ló a yi ká a wāamaa pǎnpǎn.

²⁷ A ba nùpua wó coon dàkhíina, fúaa ba wee bío mín yi: «Éee! Bïo kà lée webio? Ho lée kàránló finle na pànká wi. Hàrí ba cǎnàwa ó o nùpue mu wee na le ɲii yi, à ba wé bïo ó o wi à ba wé.»

²⁸ O o Yeesu yèni dèenía ló fùafùà ho Kalilee kǎhũ búenbúen yi.

*O Yeesu wéera ba vánvárowà cèrèè
(Matiye 8.14-17; Luki 4.38-41)*

²⁹ Bũn món ó o Yeesu ló ba *zúifùwa kàránló zii á bò mín là a Zaaki là a Zãn á téréna van o Simɔn là a Andere bân zii.

³⁰ Mu wó ò o Simɔn bân hio hĩa wi le dāmu dèe yi, lé bïo le tèenĩ wee zèé wo. O Yeesu buee dèenii á ba bía a bïo làa wo.

³¹ O o Yeesu vá vaá dǎn o ɲúhũ yi, ò o líí fù a níi yi hoonía làa wo, á le tèenĩ khíina ó o dèenía hínɔn nɔn ho dǎnló ba yi.

³² Le wii zoró món, ho tá yuuní,‡ á ba nùpua buan mi vánvárowà làa bĩa ba cǎnàwa wi yi búenbúen buararàa o Yeesu cǎn.

³³ Ho lóhó ɲipomu búenbúen ló bueé kúaa mín wán le zii zūaɲii.

‡ 1:32 Ho Sabaá ɲúhũ wee wé búaa ho yèzúmá zoñ ziihũ à vaa vé ho túbiri zoñ le wii zoró pãahũ. Lé bũn nɔn á ba biaràa hen le ba nùpua pan le wii lli zoró á wee buaràa mí vánvárowà buennáa o Yeesu cǎn, lé bïo ba lá yí dà máa wé mu le wisoni yi ho Sabaá bïo yi.

³⁴ O Yeesu wɛ́ɛra ɓa nùpua cèrɛɛ na mu vǎmú lè mi síwà lá wee beé lò, á mún nɔn ɓa cínáwa cèrɛɛ léra ɓia ɓa wi yi. O yí máa díá à ɓa cínáwa mu bío, lé ɓio ɓa zū a síi.

(Luki 4.42-44)

³⁵ Mu tá na lée tɔn yĩnbíi bùirri, ká ho tá ka yùíi, ó o Yeesu hínɔn le zii yi, á wà ló ho lóhó mɔn le lùe ɓúii na á nùpue mía yi, á lée wee fio le Dónbeenĩ yi ɓín.

³⁶ O o Simɔn lè mi ninzàwa ló lée wee cà a.

³⁷ ɓio ɓa vaá yú a, á ɓa ɓia nɔn wo yi: «Loí, ɓa nùpua ɓúenɓúen wee cà fo.»

³⁸ Ká a Yeesu màhǎ ɓia nɔn ɓa yi: «Mí wa lén va hǎ lórá na ɓámakaa yi. I mún ko à ĩ vaa bue le ɓín-tente ɓín, lé ɓio á ɓín lé ĩ ɓuenló nùhú.»

³⁹ O o wǎa hínɔn tò ho Kalilee kǎhú ɓúenɓúen yi wà, á wee bue le Dónbeenĩ ɓionĩ na ɓa nùpua yi ɓa *zúífùwa káránló zíní yi, á mún wee nɔ ɓa cínáwa lén ɓia ɓa wi yi.

O Yeesu wɛ́ɛra a ɓùeré ɓúii
(Matiye 8.1-4; Luki 5.12-16)

⁴⁰ *Bùeré ɓúii wà ɓuara a Yeesu cɔn, á ɓueé líi fǎrá mí nɔnkó núná wán ò o wee yanka a ká síi: «Fo dà à wɛ́é mi ká fo tà.»

⁴¹ O o n̄ii màkárí ɓuan o Yeesu yi dàkhíina. O o líi bò mi níi o wán ò o ɓia nɔn wo yi: «Ĩ tà mu, wǎa wa.»

⁴² O o ɓùeré sǎahú dɛɛnía ɓinía se d̄in.

⁴³ O o Yeesu le o lén, ò o henía ɓio ká nɔn wo yi:

⁴⁴ «Háyà. ɓio wó foñ á ũ yí bío le nùpue ní. Ká ũ màhǎ vaa zéení ũten lè le *Dónbeenĩ yankaro. A ũ mún wé mu hǎmu ɓio na ó o *Mɔyiize bò le ɓa wé wé mu dǎní yi, á ɓa ɓúenɓúen zūn ká ũ wan ɓio bon.»

⁴⁵ Ká ɓio ó o n̄ii mu wà ó o wee yényení ɓio wó a yi hǎ lùà ɓúenɓúen yi. Lé ɓín nɔn ó o Yeesu yí máa tà zo lóhó à nùpue mi, ò o wee khèn kɛɛní ho donkǎhú lùe ɓúii na á nùpue mía yi. A ɓa nùpua wee lé lùà ɓúenɓúen yi à ɓuen o cɔn.

2

O Yeesu wɛ́ɛra a mùamúa á mún séra a bè-kora díá
(Matiye 9.1-8; Luki 5.17-26)

¹ Wizooní ɓio yɛn ɓín mɔn, ó o Yeesu ɓinía ɓuara ho *Kapɛɛnyuumu. A ɓa n̄a a sǎ le o wi le zii yi.

² A ɓa zǎamáa ɓueé fò mín ɓùiriɓùiri á lùe yí ká, hàrí ho zūajii. O o Yeesu wee zéení le Dónbeenĩ ɓionĩ na ɓa yi.

³ A ɓa nùpua nùwǎ yɛn ɓúii vaá ló wee ɓuen. Ba nùwǎ náa ɓa tǎhú ɓuan o mùamúa.

⁴ Ká ɓa màhǎ yí dà máa zoó bàrá a o Yeesu yahó ɓa nùpua booró ɓio yi. A ɓa yóò kara ho lòho sánsáa hen na ó o Yeesu wi yi. Lé hón kǎhú so á ɓa dó a mùamúa yi lè hǎ hūni á liinía ká a dūma mí dāmu dɛɛ wán.

⁵ ɓio ó o Yeesu mɔn ɓio ɓa dórǎa mí sía wo yi, ó o ɓia nɔn o mùamúa mu yi: «Wàn ɓónlo, ũ bè-kora séra díá.»

⁶ A ho *lándá ɓio zéenílowa na wi ɓín wee bío mí yiwa.

⁷ «O nùpue mu wee bío ká síi le we? O wee màní mítɛn lè le Dónbeenĩ. Lée wée dà à sɛn mu bè-kora á à díá ká mu yínɔn lè Dónbeenĩ mí dòn.»

⁸ O o Yeesu dɛɛnía zūna ɓa yilera ó o ɓia nɔn ɓa yi: «Lée webio nɔn á hǎ yilera na ká síi wiráa mia?

⁹ Lé mu yén ɓioró wayi? Lé à bío na a mùamúa yi le o bè-kora séra díá lée, tàá lé à bío na a yi le o híní lá mí dāmu dɛɛ ò o varáka?

¹⁰ Ká ĩ màhǎ wi á mi zūn na lé o *Nùpue Za yú ho pánká ho tá wán à sénnáa mu bè-kora díá.» O o wǎa ɓia ɓio ká nɔn o mùamúa yi:

¹¹ «Le ĩ bío mu na foñ, lii híní, lá ũ dāmu dɛɛ á ũ khíɓo.»

¹² Mí laho yi ó o ñii mu dèɛnía hínɔn yòò ðín, á líí lá mí dāmu dèɛ ò o lée wà ká 6a búenbúen ðín wee loń. A 6a búenbúen wó coon mu bío yi. A 6a wee khòoní le Dónbeení kà síi: «Bìò kà 6àn síi wa ðín yí mɔn hùúu.»

*O Yeesu buara 6a bè-kora wérowà bío yi
(Matiye 9.9-13; Luki 5.27-32)*

¹³ O Yeesu yèrèmaa van lè ho Kalilee vū-beení ñii. A 6a zāamāa wee buen ò o kàrán 6a.

¹⁴ O wee khíí, ó o mɔn o ñii búí na 6a le Alifee za Levii ká a kará mí tonló lùe yi, á wee fé ho lànpo. O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Híní bè mií.» O o Levii líí hínɔn bò a yi.

¹⁵ O Levii von o Yeesu lè ho ðínló mí zíi. Ho *lànpo féwá lè 6a ñi-kora cèrèɛ wi ho ðínló mu ðíiní là a Yeesu lè mí ñi-kenínia. Mu bon. Ba nùpua cèrèɛ na hía wee bè làa wo lè bán nùpua so síi.

¹⁶ Ho *làndá bío zéenilowa na lè 6a *Farizíewa kuure nùpua búí á mɔn ò o Yeesu wee dí lè 6a ñi-kora lè ho lànpo féwá, á 6a bía nɔn o ñi-kenínia yi: «Lée webio nɔn ó o wee díráa làa bán nùpua so síi?»

¹⁷ O o Yeesu já bío 6a bía, ó o bía nɔn 6a yi: «Héyíi! Minén! Nùpua na lò hereka so wee wé cà tñi 6ànso ðání le? Bùeé. Ba vánvárowà lè bía wee wé cà a ðání. Inén yí buara bía wee leéka le mí téréna bío yi dé. Bía zū le mí lè 6a bè-kora wérowà lè bía á ñ buara bío yi.»

*Mu bè-kía lè mu bè-fla wi mín ñúndá yi
(Matiye 9.14-17; Luki 5.33-39)*

¹⁸ Wizonle búí ó o Zán Batiisi ñi-kenínia lè 6a *Farizíewa ñi-kenínia lù mí ñiní. A 6a nùpua búí wà bueé tūara a Yeesu yi: «Lée webio nɔn ó o Zán Batiisi ñi-kenínia lè 6a Farizíewa ñi-kenínia wee lí mí ñiní à ùnén ñi-kenínia 6èn yí máa wé mu?»

¹⁹ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mí wee leéka le bía 6a von mu yaamu sánú díró yi á 6a so dà a bío le 6a lí mí ñiní ká a há-fla 6àn báa làa ba wi mín wán le? Bún yí dà máa wé.

²⁰ Ɛɛ ká pāahú búí khíí dā, ó o há-fla 6àn báa 6a à lén 6a tīahú, bún ká 6a mǎhá wé è lí mí ñiní.

²¹ «Nùpue máa lá nín-ké-finle bío búí máa la làa báká kínle. Lé bío ká a wó mu, á le nín-ké-finle á à wíoka à lèe ho.

²² Làa bún síi, á nùpue máa kúee *dívén fla sūmàni-kía yi. Lé bío ká a kúaa ho bín, ká ho hía wee za, á há à nàma. A ho dīvén lè há sūmàniwa á à páaní ñ yáa. Ho dīvén fla ko ho kúee há sūmàni-fla yi.»

*O Yeesu wee zéeni ho Sabaa bío ya-binbirí
(Matiye 12.1-8; Luki 6.1-5)*

²³ Ho *Sabaa búí zoń ká a Yeesu wee káa há mana búí yi, ó o ñi-kenínia wee khé ho ðínló ho wǎhú ñisání à là.

²⁴ A 6a *Farizíewa wee bío là a Yeesu. «Loń, lée webio nɔn á ñ ñi-kenínia wee sáráa ho Sabaa zoń ká wa làndá ñòhò mu?»

²⁵⁻²⁶ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Bìò ó o *Daviide yánkaa wó á mí ðín yí kàráanna yí mɔn le? Mu wó le *Dónbeení yankarowà ñúhúso beení Abiataare pāahú. O Daviide lè mí ninzàwa á le hini hía dà á 6a yí yú bío 6a à dí. O orén mí bεere zon le Dónbeení zíi yi á zoó lá le Dónbeení hāmu búurú là, ò o mún 6uan ho búí lée nɔn mí ninzàwa yi, ká le Dónbeení yankarowà mí dòn lé bía ñòhò lá ko 6a wé là ho làa bío ho làndá bòráa mu.»*

²⁷ O o Yeesu pá bínía bía nɔn 6a yi: «Ho Sabaa bārā ò o nùpue bío wé se, ká nùpue yí léra Sabaa bío yi.

²⁸ Lé bún nɔn ó o Nùpue Za á ho Sabaa bío mún wi níi yi.»

* 2:25-26 Mí loń Samuwéle nín-yáni vūahú 21.1-7

3

O Yeesu wɛ́ɛra a n̄i na bàhó húrun
(Matiye 12.9-14; Luki 6.6-11)

¹ B̄n m̄n ó o Yeesu b̄n̄ia van ɛa *zúifùwa kàránlò z̄i yi. Mu zoñ à n̄i ɛúí wi b̄n̄ á bàhó húrun.

² A ɛa *Farizíɛwa na wi b̄n̄ bò mí ȳo o Yeesu wán le mí ì loñ ká a wɛ́ɛ o n̄i mu ho *Sabaa zoñ, lé ɛio ɛa wi ɛa zééní a Yeesu mu wékheró ɛio.

³ Ó o Yeesu b̄ia n̄n o n̄i na bàhó húrun yi: «Lii h̄n̄i ɛuee léé ð̄n ɛa n̄pua ɛúenɛúen yahó le ɛa mi fo.»

⁴ B̄n m̄n ó o Yeesu t̄ara b̄ia wi b̄n̄ yi: «Wa làndá yi á lé mu yén ó o n̄pue ko ò o wé ho Sabaa zoñ? Léé bè-tente léé, tàá léé bè-kohó? Lé ho k̄n̄i a n̄pue léé, tàá lé ho díá ò o hí?» A b̄ia wi b̄n̄ yí b̄ia d̄ɛɛ.

⁵ Ó o Yeesu loñna ɛa ɛúenɛúen yi kh̄i fò le le sí-c̄íllè. O mún yi wee vá le mi sòobéɛ ɛio ɛa yiwa tunka ɛio yi. Ó o w̄a b̄ia n̄n o n̄i yi: «Hóní ũ bàhó.» Ó o n̄i hóníá ho á ho d̄ɛn̄ia wan.

⁶ A ɛa Farizíɛwa fó m̄n à ɛa ló á d̄ɛn̄ia léé kúaa m̄n wán là a *Herodee kuure n̄pua, à ɛa wee loñ ɛio ɛa à wé á à ɛúeráa o Yeesu.

Ba z̄amáa wee lé ɛuen o Yeesu c̄n̄

⁷⁻⁸ O Yeesu le mí n̄-ken̄inia wà van ho Kalilee v̄-been̄i j̄ii á ɛa minka z̄amáa bò a yi. Ba n̄pua mu ɛúí ló ho Kalilee k̄h̄ú yi. Ba ɛúí ló ho Zudee k̄h̄ú lóhó na ɛa le Zeruzalɛmu yi, le ho k̄h̄ú mu lórá ɛúí yi mún. Ba ɛúí ló ho Idumɛɛ k̄h̄ú yi, le ho Zurud̄ɛn̄ muh̄ú m̄n. Ba ɛúí ló h̄á ló-zàwa na b̄amakaa ho Tiire le ho Sid̄n̄ lórá yi. Bán z̄amáa-kúii so h̄ia wee ɛuen o Yeesu c̄n̄, lé ɛio ɛa ná ɛio ó o wee wé ɛúenɛúen.

⁹ Ó o Yeesu w̄a le mí n̄-ken̄inia ɛua ho wooh̄ú ɛúí ɛuennáa bèra a na ká ɛa z̄amáa h̄ia wee hénka a, ò o zo hon.

¹⁰ Mu bon. ɛio ó o wee wɛ́ɛ ɛa n̄pua c̄ɛɛɛ ká síi, á b̄ia mu v̄mú wee beé lò wee j̄aa m̄n o wán, bèra à na ò o yí ɛa t̄ii yi.

¹¹ Ba n̄pua na ɛa c̄n̄áwa wi yi ká ɛa sansan m̄n o Yeesu, à ɛa lé l̄iorá a tá, à wé w̄amaka ká ɛa à ɛio: «Fo lé le Dónbeen̄i Za.»

¹² Ká a Yeesu màh̄á wee hen̄i mu na ɛa yi le ɛa yí bá mí ɛio na n̄pua yi.

O Yeesu hueekaa mí tonkarowà p̄rú j̄un

(Matiye 10.1-4; Luki 6.12-16)

¹³ B̄n m̄n ó o Yeesu yòra le ɛúee ɛúí wán, ò o von ɛa n̄pua ɛúí á ɛa ɛueé yòra a c̄n̄.

¹⁴ Ó o hueekaa ɛa p̄rú j̄un ɛa ð̄ah̄ú á có yèni làa tonkarowà. O hueekaa ɛa à ɛa k̄ɛí m̄n wán làa wo ò o wé tonka à ɛa bue le Dónbeen̄i ɛio.

¹⁵ O mún n̄n ho p̄nká ɛa yi à ɛa wé j̄a le ɛa c̄n̄áwa lén b̄ia ɛa wi yi.

¹⁶ B̄ia ó o hueekaa yènnáa lé h̄ia ká:

O Sim̄n, ȳia ó o có yèni làa Piere.

¹⁷ O Zaaki le m̄n za Z̄an na lé o Zebedee zàwa. O Yeesu có ɛa yèni làa Buanɛzɛɛsi, b̄n̄ kúará le «n̄pua na ka lòn v̄iohó na wee n̄amaka.*»

¹⁸ O Andere, o Filiipu là a Baatelemii,

o Matiye là a Toma,

o Zaaki na lé o Alifee za,

o Tade, o Sim̄n na lé ɛa Zelootewa† kuure n̄pua n̄-ken̄i.

¹⁹ O Zudaa Isikariote na kh̄i dé o Yeesu mí zúkúsa n̄i yi.

O Yeesu dànló yí ló Sat̄ani c̄n̄

(Matiye 12.22-32; Luki 11.14-23; 12.10)

* **3:17** Ba zúifùwa c̄n̄, ó o n̄pue na ka lòn v̄iohó na wee n̄amaka lé o n̄pue na síi kh̄úaa. † **3:18** Mi loñ Matiye v̄ah̄ú 10.4

²⁰ Bũn mǎn ó o Yeesu bĩnía ɓueé lion le zĩi yi. A ɓa minka zãamãa tĩn ɓueé fò mín fúaa o Yeesu lè mí nĩ-kenĩnia yàá yí yú pãahũ máa dírãa.

²¹ Bĩo á ɓàn nùwã ná mu, á ɓa ló wà ɓueé fé o, à ɓa wee bío le o ɓúhũ mía bĩn.

²² Ho *lãndá bĩo zéeniłowa na ló ho Zeruzalɛmu yi ɓuara bĩn bán ɓèn wee bío: «Mu lé ɓa cĩnáwa ɓúhũso na ɓa le *Bezebuule‡ lé yĩa wi o yi. Lé wón nɔn ho pànká wo yi ó o dà wee ɓanãa ɓa cĩnáwa lén bĩa ɓa wi yi.»

²³ O o Yeesu wãa von ɓa wee bíorãa lè hã wãhio: «O *Satãni yí dà máa ɓa mí ninzàwa cĩnáwa.

²⁴ Ká kǎhũ dà-kení nùpua hĩa wee fi mín yi, se hón kǎhũ so máa va yahó.

²⁵ Ká zĩ-ɓúhũ dà-kení nùpua hĩa wee fi mín yi, á hón zĩ-ɓúhũ so máa va yahó.

²⁶ Ká a Satãni hĩa wee fi lè mí ninzàwa cĩnáwa, ká a béeñĩ sankaa, ó o pànká máa va yahó ká ho ò yáa.

²⁷ Nĩi woon yí dà máa zo pànká ɓãnsò zĩi á máa zoó khuui o níi bĩo ká a yí can o pànká ɓãnsò mu yí wó. Ká a màhã can wo wó, ó o zoó khuui o zĩi bĩo ɓúenɓúen á à lénnãa.

²⁸ Le 1 mĩ ho tũiá na mia: Ba nùpua bè-kora lè ɓa bĩn-kora na ɓa à bío le Dónbeenĩ dǎnĩ yi ɓúenɓúen á le Dónbeenĩ dà khĩi sɛn ñ díá á à na ɓa yi.

²⁹ Ká yĩ màhã khĩi bĩa le bĩn-kohó á lɛéra le Dónbeenĩ Hácírĩ yi, wón bĩo á le Dónbeenĩ máa sɛn máa díá máa mi hũuu. Mu ù ɓĩ a ɓúhũ yi fɛɛɛ.»

³⁰ O Yeesu bĩa ká sii nɔn ɓa yi, lé bĩo ɓa wee bío le o cĩná wi o yi.

O Yeesu ɓàn nùwã binbiri (Matiye 12.46-50; Luki 8.19-21)

³¹ Bĩo ó o Yeesu ɓàn nu lè ɓàn zàwa wãa ɓueé dǎn, á ɓa lée dĩn ho khũuhũ, à ɓa tonkaa o ɓúii le wón zoo ve o.

³² Ba nùpua na kará kĩnía o Yeesu yi boo, à bũn à yĩa ɓa tonkaa ɓueé wee bío làa wo: «Loñ, mĩn nu lè mĩn zàwa [lè mĩn hĩnni] wee cà fo, ɓa lée wi ho khũuhũ.»

³³ O o Yeesu bĩa: «Lé o yén lé wàn nu? A wàn zàwa lé ɓa yén?»

³⁴ O o loñna bĩa kará kĩnía wo yi khĩi fò, ò o bĩa: «Mi loñ! Wàn nu lè wàn zàwa wi hen.

³⁵ Lé bĩo á yĩa wee wé le Dónbeenĩ sii bĩo se wón lé wàn za, tàá wàn hĩnló, tàá wàn nu.»

4

O dĩro wãhiire (Matiye 13.1-9; Luki 8.4-8)

¹ O Yeesu tĩn wĩokaa wee kàrán ɓa nùpua ho Kalilee vũ-beenĩ ɓi. Ba minka zãamãa kĩnía wo yi, ó o wó san zon ho woohũ á zoó kará. Ho woohũ mu wi mu ɓumu yi, ká ɓa zãamãa bán lée wi le ɓónɓóore yi mu ɓumu ɓi.

² O hĩa wee wà hã wãhio à kàránnãa ɓa nùpua làa bĩo cèrèɛ. Bĩo ká lé bĩo ó o kàráanna làa ba:

³ «Mi tántá mi ɓikɔnna. Nĩi ɓúii ló van mí mǎhũ yi, á wà vaá dé mí bè-dà.

⁴ Bĩo ó o wee dé mu, á mu ɓúii lion ho wǎhũ nĩsání, á ɓa ɓĩnzàwa sèekaa bũn vã.

⁵ Mu ɓúii lion ho ɓúaaahó na le tĩnĩ wi wán ká le yí lì, á mu dèenía ló, lé bĩo le tĩnĩ yí boo bĩn.

⁶ Bĩo le wii ná mu lè mí sòobéɛ, á mu hon, lé bĩo mu naní yí zon ho tá yi sese.

⁷ Mu ɓúii lion hen na hã kíkara bia héra yi, á mu ló, á hǎn kíkara so hĩnɔn yòó pà mu, á mu yí yú bia hũuu.

⁸ Mu ɓúii bũn lion ho tá na se yi, á mu ló, á yòó dǎn, á yú hã bia ɓóni làa ɓírú ɓírú, ɓúará-tĩn tĩn, khĩmàni khĩmàni.»

⁹ Bũn mǎn ó o bĩa nɔn ɓa yi: «Yĩa wee ɓi bĩo, à wón ɓi bĩo bĩa sese.»

‡ 3:22 Mi loñ Matiye vũahũ 10.25

*O Yeesu wàhio wàró nùhù
(Matiye 13.10-17; Luki 8.9-10)*

¹⁰ Bïo ó o Yeesu pàanía wi làa bïa yí máa tà lé o món là a nî-kenínia píru jùn, á 6a flora a le o zéeni há wàhio mu kúará làa mí.

¹¹ O o bía nòn 6a yi: «*Le Dónbeení béeñí bïo na kúará lá ðìñ yí zū á minén yú zūna. Ká 6a nî-vio wee jí mu bïo búenbúen lòn wàhio.

¹² Lé bűn nòn
á 6a lé 6a nùpua na yïo wi
ká 6a yí máa mi sese.

Ba mún wee jí mu bïo,
ká 6a yí máa zűn mu bàn kúará binbirí.

Ká bűn mía se 6a lá á à yèrè má à 6uen le Dónbeení cón,
á ðén lá à sèn ñ ðía á à na 6a yi.»*

*O Yeesu zéenia o ðiro wàhiire kúará
(Matiye 13.18-23; Luki 8.11-15)*

¹³ Bűn món ó o Yeesu bía nòn 6a yi: «Ká le wàhiire na ká bàn kúará á mi yí zū, á mi ì wé kaka á à zűn náa há wàhio búenbúen na ká bàn kúaráwa?

¹⁴ Le Dónbeení bioní ka lè mu bè-dà na ó o ðiro wee ðé.

¹⁵ Ba nùpua búí ka lè ho wàhù nísání na le bioní lion yi. Hen ká 6a jí le Dónbeení bioní, ò o Satáni ðeení lén le 6a yiwa.

¹⁶ Ba búí ka lè ho búaa hó na le tñí wi wán ká le yí lì. Hen ká 6a jí le Dónbeení bioní, à 6a tà le yi, à zámaka le bïo yi.

¹⁷ Ká 6a màhá yí máa tà à le bioní mu wii 6a sese à va yahó. Ká le lònbee, tàá ho kúará lénló yú 6a le Dónbeení bioní bïo yi, à 6a ðeení pí le Dónbeení bïo.

¹⁸ Ba búí ka lè ho tá na á há kíkara bia héra yi á mu bè-dà lion yi. Ba jí le Dónbeení bioní,

¹⁹ Èè ká ho yíró bïo yilera, lè ho nàfòró símu na wee vñíní 6a nùpua, lè mu bïowa síwà cèrèè na 6a nùpua sía wee vá yi, bűn wee wii 6a, à hè le bioní mu à le máa ðàñ ðèè búí wé.

²⁰ Ba búí 6èn ka lè ho tá na se bïo. Ba wee jí le Dónbeení bioní à tà le yi. Bán ka lòn ðínló na yòó ton, á ho búí yú há bia 6óní làa píru píru, búará-tín tín, khímàni khímàni.»

*Le fíntání wàhiire
(Luki 8.16-18)*

²¹ Bűn món ó o Yeesu bñía bía nòn 6a yi: «O búí so wee wé ðé fíntání à bñí lá láahó 6ún yi le? Tàá 6ànsò so wee wé ðé le zoo bàrá kàtà tá le? Bùèé. Ba wé ðé le bàrá hen na le ko le bàrá yi.

²² Mu bïo na sànkaa búenbúen khíi mi. A bïo sà yi búenbúen bïo khíi zűn.

²³ Yia wee jí bïo, à 6ànsò jí bïo bía sese.»

²⁴ O Yeesu pá bñía bía bïo ká nòn 6a yi: «Mi wé jí bïo wee bío na mia sese. Le wíló ðèè na mi wee mènzá lè mu bïo, lé ðén bàn síi á le Dónbeení á à mènzá lè mí bïo á à wíoka à bè mu búí wán á à na mia.

²⁵ Lé bïo á yia bïo wi á le è bñí ì na mu búí wo yi á à bè mu wán. Ká yia ðèè búí mía, á hàrí mu bè-za na ó o wee leéka le mu wi mí cón, á le pá à fé.»

Bïo mu bè-ðinii wee wé wé ðánáà bàn wàhiire

²⁶ O Yeesu tín bñía bía: «*Le Dónbeení béeñí bïo 6onmín làa bïo ká: Nii búí dó mí bè-dà mí mähú yi.

²⁷ O wee ða à léé sñn làa wizooní. Hón pàahú so ká há bia wee hàà à yòò lé ká a yí zū bïo mu wee wéráa.

²⁸ Ho tá mítén wee wé à mu bïo na dó à lé, à wé mí mùuní, à te, à kúee mí yïo.

²⁹ Ká ho ðínló híá bon, á láró ðñn, ò o mähú 6ànsò ðèení lá mí khónle ká a khè ho.»

* 4:12 Mi loñ Ezayii vùahú 6.9-10

*Ho mútààdè v̄ndèε bεεre wàhiire
(Matiye 13.31-32; Luki 13.18-19)*

³⁰ Bũn m̀n ó o Yeesu t̄n pá b̄nía bía: «Lé mu yén á wa dà à tèè lè le Dónbeenĩ b́eenĩ? Lé le wàhiire yén á wa à ð̄n wán á à zéénínáa le b́eenĩ mu b̄io?»

³¹ Mu b̄io dà à tèè lè le v̄ndèε na 6a le mútààdè 6̀n bεεre. Le ka c̄inú á po h̄a bia búenb́uen na ho ð̄m̄j̄n̄a yi.

³² Ká 6a dù le à le lé, à ð̄a poñ ho zen-6uahó bè-vànii búenb́uen, à lakara keñ á tàró wé, à 6a j̄inzàwa wé ð̄n tá mí lenna yi.»

(Matiye 13.34-35)

³³ Lé ká s̄ii ó o Yeesu h̄ia wee wàráa h̄a wàhio c̄èr̄ε làa h̄ia ká 6̀n s̄ii b̄io, à zéénínáa le Dónbeenĩ b̄ionĩ na 6a n̄pua yi. O h̄ia wee kàrán 6a à héha làa b̄io á bia wee j̄i a c̄n dà à z̄ũnnáa h̄a kúará.

³⁴ O h̄ia máa wé b̄io lè 6a z̄amáa ká a yí máa wà wàhio. Ká p̄ahũ na ó orén lè mí n̄-kenínia wi mí ð̄n, ò o zéení h̄a kúará na bán yi.

O Yeesu ð̄n̄ia ho pinpiró

(Matiye 8.23-27; Luki 8.22-25)

³⁵ Mu n̄nzoñ mí bεεre z̄ihũ, ó o Yeesu bía n̄n mí n̄-kenínia yi: «Mi wa khi lè ho v̄-beenĩ m̀n.»

³⁶ A 6a w̄a wà ð̄ia 6a z̄amáa. Ho woohũ na ó o Yeesu lá wi yi lé h̄ia ó o n̄-kenínia zon làa wo á 6a wà. H̄a wonna búii mún s̄uaráa yi làa ba.

³⁷ Cúa-yen à ho pinpi-beenĩ h̄in̄n wee v̄a, á mu j̄umu wee yànbónka zo ho woohũ. Lòn̄b̄io à ho yòó wee sí lè mu j̄umu.

³⁸ Mu wee wé ò o Yeesu líi ð̄ma ho woohũ fik̄hũ s̄á mí j̄uhũ á mu ð̄mu 6ó. O o n̄-kenínia s̄in̄ia wo á bía n̄n wo yi: «N̄uh̄iso, wa à hí. Mu so léé b̄io na yí ciran fo léé?»

³⁹ O o Yeesu s̄ina n̄amakaa ho pinpiró yi, ò o bía n̄n ho v̄-beenĩ j̄umu yi: «Wé t̄ét̄é.» A ho pinpiró ð̄en̄ia ð̄n. A mu búenb́uen wó t̄ét̄é.

⁴⁰ O o Yeesu bía n̄n mí n̄-kenínia yi: «Léé webio n̄n á mi z̄ananáa? A lé minén pá ð̄n yí dó mí s̄ia m̄i lon?»

⁴¹ Ká b̄io 6a z̄ana ð̄akh̄ina, á 6a wee b̄io mín yi: «Páa! O n̄pue mu lé o yén s̄ii ká? H̄arí ho pinpiró lè mu j̄umu ó o bíaráa, á mu pá b̄o a b̄ionĩ yi.»

5

O Yeesu n̄n 6a c̄n̄awa léra o n̄ii búii yi

(Matiye 8.28-34; Luki 8.26-39)

¹ Bũn m̀n á 6a wà khii ð̄n ho Kalilee v̄-beenĩ m̀n ho Zerasaa* k̄hũ yi.

² B̄io ó o zoó ló ho woohũ yi léé wee ð̄n, à b̄n ò o n̄ii búii ló 6a n̄-hía n̄un̄ii† á wee sí a yahó. O c̄n̄a búii wi o n̄ii mu yi á wee beé o lò.

³ O wee c̄aa 6a n̄-hía n̄un̄ii. N̄pue yí ð̄a máa b̄in̄i máa ca a làa ð̄ε woon, h̄arí lè h̄a zúak̀aríwà.

⁴ P̄n̄na c̄èr̄ε 6a can wo lè h̄a zúak̀aríwà. Ká a màhá wee wé khò h̄a zúak̀aríwà, à háaka h̄a c̄an̄i na wi o zení yi. P̄anká 6̀nso na dà a b̄io wón m̄ia.

⁵ Fúuu lè h̄a wizooní, ká lé 6a n̄-hía n̄un̄ii lè h̄a búaa ó o wi yi, á wee w̄amaka ká a h̄uaa m̄iten 6́oonika yi lè h̄a huaa.

⁶ O n̄ii mu khèra m̄n o Yeesu ó o lùwa 6uara á bueé líi búrá a tá

⁷ ò o wee b̄io b̄io ká p̄np̄n̄: «Dónbeenĩ na wi mu b̄io búenb́uen j̄uhũ wán Za Yeesu! Léé webio fo lon làa mi? Sábéré, † wee yanka fo le Dónbeenĩ yèni yi, yí yáa † b̄io.»

⁸ O bía b̄n, lé b̄io ó o Yeesu wee k̄k̄á a c̄n̄a na wi o yi le o lé.

* **5:1** Ho Zerasaa lé h̄a Lórá B̄io Pírú k̄hũ ló-beenĩ. Le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄n̄na búii yi á ho Kadaraa lè ho Zεεkesa lórá lé h̄a b̄io bía. † **5:2** Ba zuif̄uwa búráa lè warén búráa yín̄n̄i ð̄a-kén̄i. Ba f̄u wee wé cé mí búráa h̄a 6́o-εεra yi kúia. Lé h̄n̄ búráa so s̄ii ó o khéero ló yi guararáa o Yeesu c̄n̄.

⁹ O o Yeesu tùara a yi: «Û yèni 6a le we?» O o bía: «Û yèni 6a le Zâamáa, lé bïo wa boo.»

¹⁰ O o wee yanka a le o yí ña mí lén ho kòhú mu yi.

¹¹ Mu wee wé à nòn bùe-6oohú búí wee dí le búee nísání.

¹² A 6a cínáwa mu yankaa o Yeesu kà: «Na ho wòhú wèn le wa vaa zo 6a nòn bùeéni na kà yi.»

¹³ O o Yeesu nòn mu wòhú 6a yi. A 6a cínáwa mu ló a ñii yi á vaá zon 6a nòn bùeéni yi. A 6a búenbúen yòó lùwa le búe wán á kùenkaa líí zon ho vù-beeni yi á húrun. Ba à yí lòn muaaseé ñun síi.

¹⁴ A bïa lá wee pa 6a lùwa vaá bía mu nòn bïa wi mí manawà yi, á bía mu nòn bïa wi ho lóhó yi. A 6a nùpua ló wà bueé loñ bïo wó.

¹⁵ Bïo 6a bueé dòn hen na ó o Yeesu wi yi, á 6a mən o ñii na 6a minka cínáwa lá wi yi, ò o wó mí ñi-tente á zǎ mí síi kará, á 6a zǎna.

¹⁶ A bïa mu wó yí yi lá bïo wó a ñii na 6a cínáwa lá wi yi làa bïo wó 6a nòn bùeéni yi á fɛera nòn bïa ló buaraka yi.

¹⁷ A 6a wee yanka a Yeesu le o sáberé ò o lén día mí.

¹⁸ Páahú na ó o Yeesu bíní wà yòó zo ho woohú yi, ó o ñii na yú mítén 6a cínáwa ñii yi yankaa wo le o día le mí bè làa wo.

¹⁹ O o Yeesu pǎ ò o bía nòn wo yi: «Bíní va mìn zǐi à vaa bío ù màkárí na ó o Nùhúso zúrína, làa bïo ó o wó nòn foñ búenbúen à na 6a nùpua yi.»

²⁰ O o ñii mu 6èn wǎa wà á tò há Lórá Bío Pírú kòhú yi ká a wee yényení bïo búenbúen na ó o Yeesu wó nòn wo yi. A bïa búenbúen na 6a mu á mu wó coon dàkhíina.

O Zayirusi hínló là a háa búí wééro bio

(Matiye 9.18-26; Luki 8.40-56)

²¹ Bún món ó o Yeesu zon ho woohú, á yèrémáa khú ho vù-beeni món, hen na ó o ló yi buararáa. A 6a minka zâamáa bueé kíní wo yi ká a wi mu ñumu ñii.

²² Hón páahú so yi à bún 6a *zúífùwa kàránló zǐi ya-dí búí na yèni 6a le Zayirusi bueé dòn. Bïo ó o bueé bó a Yeesu yi ó o líí búrá a tá,

²³ á wee bónbóní a kà síi: «Û hínló máa fen, í wee fio fo, sáberé à ù buee bè ù níi o wán ò o lò fá.»

²⁴ O o Yeesu wǎa bò làa wo á 6a wà. A 6a minka nùpua bura bò a yi.

²⁵ Háa búí wi 6a tǎhú á wee mí mí sɛero fɛɛ á dòn há lúlúio pírú ñun à ho máa fi.‡

²⁶ O lò bon làa sòobé le tǐni bǎnsowà níni yi, á níi bïo búenbúen vó. Ká a màhá pá yí yú mítén. O vǎmú yàá wíokaa wee dé wán.

²⁷ O háa mu hía 6a a Yeesu bïo, lé bún nòn ó o bueé zon 6a zâamáa yi, á ñàana zoó 6o a Yeesu yi, á tǎaa o dà-zínii yi là a món.

²⁸ O lá wee bío bïo kà mí yi: «Hen ká í dàrina tǎaa o dà-zínii yi, á ì wa.»

²⁹ Bïo ó o 6èn yú zoó tǎaa o dà-zínii yi, ó o sɛero dɛɛnía dǐn, ó o zǔna mu mí sǎnía yi le mí wan.

³⁰ Mí lahó yi, ó o Yeesu zǔna le pànká búí ló mí yi, ó o yèrémáa dǐn 6a zâamáa yi ò o tùara: «Lée wée tǎaa í dà-zínii yi?»

³¹ O o ñi-kenínia bía nòn wo yi: «Fo yí mən bïo 6a nùpua buraráa foñ á wee ñàa mín le? A ù pá wee tǎa le lée wée tǎaa foñ.»

³² Ká a Yeesu wi ò o zúrín yǎa wó mu, ó o wee loñ mí nísáa yi.

³³ O o háa zǎna, ó o wee zà, lé bïo ó o zǔ bïo wó a yi. O o wà bueé líí búrá a Yeesu tá, ò o fɛera bïo mu wóráa búenbúen nòn wo yi.

³⁴ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Wàn hínló, bío fo dó ù síi mií, lé bún wéera fo. Wǎa lén, vaa yí héera. Fo wan mu vóráa.»

³⁵ Bïo ó o Yeesu wee bío kà síi à bún 6a tonkarowà búí ló a Zayirusi zǐi ñon o món á bueé wee bío làa wo: «Û hínló wǎa húrun. Fo tǐn pa à sɛé o ñi-kàránlo le?»

‡ 5:25 Mi loñ Levii nùwá vǎahú 15.25-33

³⁶ Ká a Yeesu màhá yí lońna lè 6a cǎn ò o bía nǎn o Zayiruusi yi: «Yí titika, dé ũ sǐi mǐi.»

³⁷ O Yeesu yí tà le nùpue lèení mí ká mu yínǎń o Piere là a Zaaki lè mín za Zǎn.

³⁸ Bǐo ó o vaá dǎn o Zayiruusi mu zǐi, ó o Yeesu mǎn bǐo le lùe kánkáa đǐnnáa. Ba nùpua wee wá pǎnpǎnpǎn.

³⁹ O o Yeesu yóó zon le zǐi yi ò o bía nǎn 6a yi: «Lée webio te hǎn minka kánkáa so. Lée webio nǎn mi wee wáráa ká sǐi? O hǐnzo-za mu yí húrun, o lée yǐa na dǔma.»

⁴⁰ A 6a wee zùarńka a yi. O o wáa le 6a búenbúen lé, ò o fó a hǐnzo-za bǎn maá lè bǎn nu lè mí nǐ-kenínia nùwǎ tǐn á zonnáa hen na ó o hǐnzo-za wi yi.

⁴¹ O o líi fù a níi yi ò o bía: «Talita kumi.» (Bǔn kúarǎ le «hǐnzo-za, le ǐ bǐo mu na foń, lii hǐní»).

⁴² O o hǐnzo-za dèenía líi hǐnǎn wee varáka. O teró lúlúio yú píru jún. Bǐo 6a mǎn mu ká sǐi á 6a wó coon dàkhǐna.

⁴³ Ká a Yeesu màhá henía mu nǎn 6a yi le 6a yí bǐo mu le nùpue jí. O o bǐnía bía le 6a na mu bǐo wo yi le o dí.

6

Ho Nazarǎete lóhósa yí tà a Yeesu bio (Matiye 13.53-58; Luki 4.16-30)

¹ Bǔn mǎn ó o Yeesu ló hǎn lahó so yi á wà van ho lóhó na ó o dǎn yi. O o nǐ-kenínia bò làa wó.

² Bǐo ho Sabaa dǎn ó o zoó kàranna 6a nùpua 6a *zúifùwa kàránló zǐi yi. Ba minka nùpua na jǎ a bioní á wó coon dàkhǐna. A 6a wee bǐo: «Bǐo ká búenbúen ó o yú wen? O bè-zǔnminǐ lè mu yéréké bǐowa na ó o wee wé ó o yú wen?»

³ Yínǎń orén lé o búen-khèero le? A bǎn nu yínǎń o Mari le? O Zaaki là a Zozee là a Zude là a Simǎn, bǎn so yínǎń bǎn zàwa le? A bǎn hǐnni làa wen yí wi mín wán hen le?» Lé bǔn nǎn á 6a yí tàráa o Yeesu bǐo.

⁴ Ká a Yeesu màhá bía nǎn 6a yi: «Le *Dónbeenǐ jǐ-cúa fǎero wé yí le kǎnbii lùà búenbúen yi. Ká bǎn kùrú lóhó mí bǎere nùpua, lè bǎn temínlowà lè bǎn zǐ-júhú nùpua bǎn máa wé kǎnbi o.»

⁵ O Yeesu yí wó yéréké bǐo bǐn, ká mu yínǎń 6a vǎnvárowà nùwǎ yǎn na ó o bò mí níni wán á wéera.

⁶ Bǐo 6a yí dó mí sǐa wo yi á wó a coon.

O Yeesu tonkaa mí nǐ-kenínia lè 6a nùwǎ jún jún (Matiye 10.5-15; Luki 9.1-6)

Bǔn mǎn ó o Yeesu tò hǎ lórá na bǎmakaa bǐn yi, á wee kàrán 6a nùpua.

⁷ O von mí nǐ-kenínia píru jún á wee tonka lè 6a nùwǎ jún jún. O nǎn ho dàńló 6a yi, à 6a wé kǐkánáa 6a cǐnáwa yi,

⁸ á bía bǐo ká nǎn 6a yi: «Mí yí 6ua dèe à láráa ho wǎhú ká mu yínǎń le bǔin-za mí dòn. Mí yí 6ua bè-díni, tàá puure. Mí yáá pá yí 6ua wárí.

⁹ Mí zǐ hǎ nakáa ká a búí yí 6ua báká búí à séení hǐa ó o zǎ.»

¹⁰ O o bǐnía bía: «Mí wé vaá zon lóhó lée lóhó yi, à le zǐi na mí làara yi lé bǐn à mí kǎení yi fúaa mí léró ho lóhó mu yi.

¹¹ Ká lóhó na sa wé pǎ le mí máa làa mí wán, tàá ká 6a pǎ le mí máa jí mí cǎn, ká mí wee lé ho yi, à mí púaa mí zení khǔnkhǔnǐ kúia bǐn.* A bǔn ñ zéení làa bǎn le 6a wó khon.»

¹² A 6a 6èn wà dén jǐi so wán, á vaá wee hée bue mu na 6a nùpua yi le 6a yèrémá mí yilera lè mí wárá.

* 6:11 Mí loń Matiye vǔahú 10.14

13 Ba cínáwa cèrèè ba wee ja lén bĩa ba wi yi, á mún wee khii ho jiló lè ba vánvárowà cèrèè, à wéé ba.

O Zān Batiisi b́uteró b́io
(Matiye 14.1-12; Luki 9.7-9)

14 B́un ñ wé ò o b́éé *Herode† ja a Yeesu b́io, lé b́io ó o yèni ló h́a lua búenb́uen yi. Ba núpua búii wee b́io le lé o Zān Batiisi á v́era, le lé b́un ñon ó o dà mu yéréké b́io wee wéráa.

15 Ká ba búii bán b́en wee b́io le mu lé o *Elii. Ba búii yáá b́en wee b́io le mu lé le *Dónbeení ja-cúa f́erowà na yáania ñ-kéní.

16 B́io ó o Heroode ja mu ká, ó o le éee! Le o Zān Batiisi na mínén ñon le jii ba kúio j́uh́ lé wón b́inia v́era le.

17-20 B́io ká lé b́io mu wóráa: O Heroode h́ia fó mín za Filiipu‡ bán h́aa Herodiade yan. O o Zān b́ia ñon wo yi: «Mín za bán h́aa á fo yí ko à ù fé ya.»§ B́io ó o Herodiade ja mu ó o sli cá a Zān yi, á wi ò o cá a búeró yahó ká a màh́a yí dàrina mu yí wó, lé b́io ó o Heroode mu f́u wee hézón o Zān. O źu le o lée ñ-tente na b́io śa le Dónbeení yi, ó o b́entín f́u pan o b́io. Hen ká a wee jí a b́ioní, ò o máa źurí b́io o ò wé sese, ò o j́on pá wa a b́ioní j́iló. Ká b́un pá yí hò b́io ó o ñon le jii á ba ẃira a Zān mu can dó ho kásó yi, á wééráa o Herodiade sli.

21 A ñonzoñ na ó o Heroode mu teró wizonle bánb́aa b́ueé dón yi, ó o Herodiade ẃaa bò b́un yi á wóráa b́io ó o lá wee leéka. Mu zoñ ó o Heroode wó ho śn-beení ò o von mí b́eení ñ-beera, á von ba dásíwá j́unása lè ho Kalilee ḱoh́ bá-zàwa.

22 Mu zoñ ó o Herodiade h́nló á wà zon hen na ba wee dí ho sánú yi, á zoó yon. O o b́io wééra a Heroode làa b́ia ó o von śia. O o Heroode ẃaa b́ia ñon o h́nzoró yi: «B́io fo le fo ò cá à ù zéeni, á ñ na mu foñ.»

23 Fúaa o h́ia b́aa á b́ia b́io ká: «B́io búenb́uen na á fo le fo o cá à ñ na foñ, hàri mu wé ñ b́eení bán sanká màní, á ñ pá à na mu foñ.»

24 O o h́nzoró ẃaa wà lée tùara mín nu yi: «Lé mu yén á ñ ko à ñ b́io le o *Heroode na mii coon?» A wón b́ia ñon mí h́nló yi: «Lén zo o b́io le o Zān Batiisi j́uh́ lé h́ia ò o na foñ.»

25 O o h́nzoró d́enía yèrémáa bánb́aa zon o b́éé cón á zoó b́ia b́io ká ñon wo yi: «O Zān Batiisi j́uh́ lé h́ia à ù ẃaa dé ho lenb́uen yi na mii.»

26 O o b́éé sánía búenb́uen yòò tò. Ká a màh́a yí wi ò o pí b́ia ó o von yahó b́io ó o b́aa b́io yi.

27 Mí laho yi ó o d́enía tonkaa mí dásí ñ-kéní, á ñon le jii yi le o vaa kúii o Zān Batiisi j́uh́ b́ua buennáa. O o dásí ñii wà van ho kásó zii yi, á vaá kúio o Zān Batiisi j́uh́,

28 á dó ho lenb́uen yi á b́ueé ñon o h́nzoró yi, á wón buan vaá ñon mín nu yi.

29 B́io ó o Zān Batiisi ñ-kenínia ja mu, á ba b́ueé lá a vaá nùna.

O Yeesu diinia ba minka źaamáa
(Matiye 14.13-21; Luki 9.10-17; Zān 6.1-14)

30 Ba tonkarowà vaá b́inia buara a Yeesu cón, á b́ueé f́era b́io ba wó làa b́io ba káránna búenb́uen lè ba núpua á ñon wo yi.

31 Ba núpua na wee b́uen ká ba b́iní lén á boo dà, fúaa o Yeesu lè mi tonkarowà yí yú ho ṕah́ máa díráa. Lé b́un ñon ó o bíaráa b́io ká ñon ba yi: «Mi b́uen le wa khèn lé à mí lée yí v́urí ćinú.»

32 A barén mí dón ẃaa zon ho wooh́ á khèra ló van hen na á núpue ḿia yi.

33 Ká núpua cèrèè màh́a món ba lénló, á źuna ba. A ba lóka h́a lórá búenb́uen yi á búunia dú a Yeesu lè mí tonkarowà yahó van ho laho mu yi.

† 6:14 O Heroode na ba b́ia b́io hen lé o Heroode Antipaasi. ‡ 6:17-20 O Filiipu na ba b́ia b́io hen lé ýia h́ia wi ho Oroomu lóhó yi. Wón wi mí dón là a Filiipu na f́ará ho Sezaaree lóhó. O Heroode h́ia fó bán h́aa yan ká a ýio wi lua.

§ 6:17-20 Mi loñ Levii nùwá v́uah́ (Lévitique) 18.16

³⁴ Bïo ó o Yeesu zoó ló ho woohũ yi, ó o mɔn ɓa minka zãamãa. A ɓa màkàrí ɓuan wo yi, lé bïo ɓa ɓonmín lòn pia na paro mía. O o wãa kàrànnà ɓa làa bïo cèrèè.

³⁵ Bïo le wii wee tè, ó o Yeesu nĩ-kenínia vá ɓueé ɓó a yi á bía nɔn wo yi: «Le wii tò, à hen na wa wi yi, á nùpue mía yi.

³⁶ Bïo le ɓa nùpua mu lén va hã manawà lè hã lórá na sùarákaa hen, à vaa yà mu bïo dí.»

³⁷ O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Minén miten na mu bè-dínii ɓa yi.» A ɓa bía nɔn wo yi: «Hàrí wa vaa yà wén-hãani* khiá-ɓun búurú ɓuee na ɓa yi, á hon pá máa yí ɓa.»

³⁸ O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Mi vaa loŋ le lée búurú bïo yɛn ká mi cón.» Bïo ɓa van ɓuara, á ɓa bía nɔn wo yi: «Lée búurú bi-zàwa bïo hònú làa cezàwa bùaa ɓun.» ³⁹ O o Yeesu wãa nɔn le ɓii mí nĩ-kenínia yi le ɓa sankà ɓa nùpua le ɓa kɛɛní lè mi kuio le ɓi-sio wán.

⁴⁰ A ɓa kará lè mí kuio. ɓa ɓúí lé ho khiɓàni khiɓàni, ɓa ɓúí lé ho ɓúará-ɓun làa píru píru.

⁴¹ O o Yeesu wãa fó ho búurú bi-zàwa bïo hònú lè ɓa cezàwa bùaa ɓun ɓuan, ò o hóonía mí yahó ho wáyai á wee fio, ò o dó le Dónbeenĩ bárakà, ò o cèekaa ho nɔn mí nĩ-kenínia yi le ɓa sankà na ɓa nùpua yi. O mún sankaa ɓa cezàwa bùaa ɓun nɔn ɓa ɓúenɓúen yi.

⁴² Ba lè mi nĩ-kéní kéní yú dú á sù.

⁴³ Ho búurú lè ɓa cezàwa na là ká á ɓa nĩ-kenínia khiiira, á mu sú hã sàkiwá píru ɓun.

⁴⁴ Bïa dú mu, á ɓa báawa mí dòn á yú ho muaaseé hònú.

O Yeesu wee varáka ho vü-beeni ɓumu wán

(Matiye 14.22-33; Zãn 6.15-21)

⁴⁵ Bún mɔn ó o Yeesu dɛɛnía kíkãa mí nĩ-kenínia yi le ɓa zo ho woohũ à dí mí yahó khi ho vü-beeni mɔn lè ho Betesayidaa lóhó cón, ká minén ñ na ho wõhũ ɓa zãamãa yi á ɓa à ɓoka.

⁴⁶ Bïo ɓa saawaa mín yi vó, ó o vaá yòora le ɓúee ɓúí wán á wà yòó fio le Dónbeenĩ yi.

⁴⁷ Ho tá á à bïo le mí ì hí, à bún ho woohũ na ó o nĩ-kenínia zon á zoó wi ho vü-beeni sii yi. O o Yeesu mí dòn lée ñin le ɓónɓóore yi.

⁴⁸ O o mɔn ò o nĩ-kenínia lò wee be lè ho woohũ pàró, lé bïo ho pinpiró wee sí ɓa yahó. Hã tá-tía yi, ó o Yeesu wee varáka mu ɓumu wán á mà ɓa, á wà vaá nikhíí ɓa.

⁴⁹ Bïo ɓa mɔn wo ò o wee varáka mu ɓumu wán, á ɓa wee leéka le o lée nĩ-hónbóní. A ɓa wee wãamaka.

⁵⁰ Ba ɓúenɓúen á yia yí mɔn wo mía. A ɓa zónkaa dàkhíina. Ká a Yeesu dɛɛnía bía làa ba: «Mi hení mi sía, mu lé ínén, mi yí zón bïo.»

⁵¹ O o yòó zon ho woohũ yi làa ba, á ho pinpiró ñin. O o nĩ-kenínia wó coon dàkhíina.

⁵² Ba yí zūna mu yéréké bïo na ó o wó lè ho búurú ɓàn kúará, lé bïo ɓa tun mí yiwa.

⁵³ Ba kãa ho vü-beeni khií ñin ho lahó na ɓa le Zenezareete kõhũ, á ɓa can mí woohũ mu ɓumu ɓii.

⁵⁴ Bïo ɓa zoó ló ho woohũ yi á ɓa nùpua na mɔn o Yeesu dɛɛnía zūna a,

⁵⁵ á ɓa hɛera bía a bïo. A ɓa nùpua wee lé lùà ɓúenɓúen yi à ɓua mí vánvárowà ká ɓa wi mí dãmu sía wán, à varáa o cón hen na ɓa wee ɓi le o wi yi.

⁵⁶ Lùà ɓúenɓúen na ó o Yeesu wee va yi, hã ló-zàwa lè hã ló-beera lè hã manawà, á ɓa nùpua wee ɓua mí vánvárowà à varáa ho fémínló lara yi ká ɓa yanka a le o día le ɓa túiika a dà-zínii ɓi-kãa yi. A ɓa wee yí le túii yi, bán ɓúenɓúen wee wa.

7

O Yeesu lè ɓa Farizíewa wee wãani

(Matiye 15.1-9)

* **6:37** Le wén-hãnló dà-kéní wee yí o nùpue nĩ-kéní wizon-kùure sámú sàání.

¹ Ba *Fariziεwa lè ho *làndá bïo zéenílowa nùwā yèn búí na ló ho Zeruzalεmu yi, á bueé kúaa mín wán kínia o Yeesu yi.

² Ba loína mən ò o nǐ-kenínia búí wee dí à 6a yí sεera mí níní á yí ceéarará mítén làa bïo ho làndá bòráa mu.

³ Mu bon, 6a Fariziεwa lè 6a *zúifùwa búenbúen á wee bè ho làndá na á 6àn maáwà zéenia nən 6a yi. Ba máa wé dí ká 6a yí sεera mí níní sese.

⁴ Ká 6a vaá ló ho yàwá yi à 6a máa dí ká 6a yí sεera mítén. *Làndáwá cèrèε na 6a yú mín maáwà cǔn á 6a wee bè yi: Hǎ juuníi sǎ, lè hǎ dǔunà lè hǎ bǎnámáwá, bïo na á hǎ ko à hǎ wé sεeráa.

⁵ A 6a Fariziεwa lè ho làndá bïo zéenílowa wǎa túara a Yeesu yi: «Lée webio nən á ù nǐ-kenínia yí máa bèráa ho kàránló na á wàn maáwà nən wən yi, á wee dí ká 6a níní yí sεera làa bïo ho làndá bòráa mu?»

⁶ O o Yeesu wǎa bíá nən 6a yi: «Nǐ-khàwa yén! O *Ezayii túiá sí mí wán pǎahǔ na ó o fεera le *Dónbeenǐ jǐ-cúaa na ká mi dǎní yi. Bïo ká lé bïo ó o hǎa túara:

«Ba nùpua na ká wee 6úaaní mi lè mí jǐnǐ,

ká 6a yiwa yi, á 6a khèra làa mi.

⁷ Le 6úaaníi na 6a wee na miǐ jǐhǔ mía.

Lé bïo 6a nùpua làndáwá

lé hǎa 6a wee kàrán làa mín.»*

⁸ O o Yeesu bíniá bíá: «Le Dónbeenǐ làndáwá á mi wee pǐ díaa, ká mi bè 6a nùpua kàránló yi.»

⁹ O o pá bíniá bíá: «Bïo mi pǎ le Dónbeenǐ làndáwá à mi bò mín kùrú làndáwá yi lée bïo na se mi cǔn sǎ!

¹⁰ Mu bon. O *Moyiize bíá: «Kǔnbi mǐn maá lè mǐn nu.»† Mu mún bíá: «Yǐa bíá khon mún maá tàá mún nu dǎní yi, wón ko làa búeró.»‡

¹¹ Ká minén bán wee kàrán 6a nùpua le ká nùpue bíá nən mín maá yi tàá mún nu yi le mí níi bïo na mí lá ko à mí séení làa wo lée Koroban. (Bún kúará le hǎmu na bïo sǎ le Dónbeenǐ yi.)

¹² Se mi nən le níi wo yi ò o yí séení mín maá tàá mún nu.

¹³ Ká mi wee wé ká síi se lé le Dónbeenǐ bíonǐ 6àn báhéε á mi wee lén le wán lè mi kùrú làndáwá na mi wee zéení làa mín. Bún 6àn síiwá cèrèε á mi wee wé.»

Mu bïo na wee tíi o nùpue

(Matiye 15.10-20)

¹⁴ Bún mún ó o Yeesu von 6a zǎamáa á bíá nən yi: «Mí búenbúen jí bïo ká à zǔn kúará:

¹⁵ Bïo ó o nùpue wee dí, bún dèε woon yí máa tíi wo. Bïo wee lé o síi yi, bún lé bïo wee wé tíi wo.

¹⁶ [Yǐa wee jí bïo à wón jí bïo bíá sese.]»

¹⁷ Bïo ó o Yeesu wà díaa 6a zǎamáa ó o vaá zon le zǐi yi, ó o nǐ-kenínia zoó wee túa wo yi lè le wǎhiire mu 6àn kúará.

¹⁸ O o bíá nən 6a yi: «Minén mún yí zǔ mu bíowa mu yara le? Mí yí zǔ le bïo ó o nùpue wee dí dèε woon yí máa tíi wo le?»

¹⁹ Mu yí máa zo a síi yi, ká mu wee zo a píohó yi ò o bíni lée ní kúaa.» O Yeesu wee zéení làa hǔn bíonǐ so le ho dǐnló búenbúen dà wee dí.§

²⁰ O pá bíniá bíá: «Bïo wee lé o nùpue síi yi lé bïo wee tíi wo.

²¹ Lé bïo ó o nùpue síi lé bǐn á hǎ yile-kora wee lé yi à dé o ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwá yi, lè ho kǎnló lè le nǐ-búee yi.

* 7:7 Mí loǐ Ezayii vǔahǔ 9.13 † 7:10 Mí loǐ Léró (Exode) vǔahǔ 20.12; Làndá zéeníló (Deutéronome) vǔahǔ 5.16

‡ 7:10 Mí loǐ Léró (Exode) vǔahǔ 21.17; Levii nùwá (Lévítique) vǔahǔ 20.9 § 7:19 Mí loǐ Bè-wénia vǔahǔ 10.9-16

²² Hã wee na ò o wé o bá-fé tàà o há-fé, à sîi wé vá 6a nùpua biowa yi, à wé o ñi-sũmúi, à wé khà 6a nùpua vîini. O yú biò na ò o wé. Le yandee wee keñ wo yi. O wé yáa 6a nùpua yèni, à wé 6uani miten, à wé o bñnbú.

²³ Bñn biowa so búenbúen wee lé o nùpue sîi yi. Bñn lé biò wee tií wo.»

*O sîi veere hãa na tà a Yeesu yi biò
(Matiye 15.21-28)*

²⁴ Bñn món ó o Yeesu ló dén lùe so yi á wà van ho kòhũ na sùaràa yi lè ho Tiire lóhó. O vaá zon le zii búii yi, á yí wi à 6a zũn o biò. Ká a màhá yí sà miten yí yú.

²⁵ Hãa búii na hñnló ó o cíná wi yi á já a sã. O o dèniá wà buara a cón á 6ueé lií búrá a tá,

²⁶ ò o flora a Yeesu le o ja a cíná lén mí hñnló yi. O hãa mu yínáñ zúifù, o ló ho Siiro-Fenisii kòhũ yi.

²⁷ O o Yeesu bía làa wo: «Día le 6a háyúwá dí vé. Mu yí se à 6a lá 6a háyónzàwa dñnló yénni kúia na 6a booní yi.»

²⁸ O o hãa bía nòn wo yi: «Núhũso, mu bon. Eε ká 6a booní ñn mún pá wee wé sèeka ho dñnló na 6a háyónzàwa wee dí ká ho ò kùenka.»

²⁹ O o Yeesu wãa bía nòn wo yi: «Û bionĩ na á ù bía kà biò yi, á ï ñn o cíná lera ù hñnló yi wó. Wãa hñní lén va ù zii.»

³⁰ O o hãa bèn bñniá wà van mí zii, á vaá yú mí hñnló ò o dũma le dũmu dèe wán, ò o cíná ló a yi.

O Yeesu wéera a beke búii

³¹ Bñn món ó o Yeesu ló ho kòhũ na á ho Tiire lóhó wi yi, á ló ho Sidõn lóhó yi, á kãa hã Lórá Biò Pírú kòhũ yi bñniá buararàa lè ho Kalilee vñ-beeni cón.

³² A 6a bò là a ñii búii buararàa o cón ò o lé o beke, á bionĩ mún yí máa jí. Ba flora a Yeesu le o bè mí níní o wán.

³³ O o Yeesu wãa fó arén mí dòn wàráa á khèra lè 6a zãamãa, ò o kúaa mí nín-kízàwa o ñikõnna yi. Bñn món ó o bò mí ñinsãní o ñii denle wán,

³⁴ ò o hooniá mí yahó ho wáayi á wee fio, ò o vñuna sùε ò o bía nòn o ñii yi: «Efata.» (Mu kúará le «hén»).

³⁵ Mí lahó yi ó o ñii ñikõnna dèniá wee jí mu biò, á denle fá, á wee bío sese.

³⁶ O o Yeesu henía mu nòn bía wi bñn búenbúen yi le 6a yí bío biò wó ká à na nùpue yi. Ká biò ó o hò 6a ká sîi, á 6a wãa wíokaa wee yényení mu.

³⁷ Ba nùpua wó coon mu biò yi dàkhíina. Ba wee bío: «Biò ó o wee wé búenbúen bènñin se. Hàri 6a bekewà ñikõnna wee jí mu biò. A bía bioní lá yí máa jí wee bío sese.»

8

*O Yeesu bñniá diiniá 6a minka zãamãa
(Matiye 15.32-39)*

¹ Hón pãahũ so yi á 6a minka zãamãa ñin wà 6ueé kúaa mín wán. Biò á biò 6a à dí mía, ò o Yeesu von mí ñi-kenínia á bía biò ká nòn yi:

² «Ba nùpua na ká màkárí buan mií. Biò ká lé 6a wizooní ñin ká 6a wi làa mi, á 6a bè-díni wãa wó.

³ Ká ï díá 6a ká sîi 6a wà, á 6a wé è lé è lùiorá ho wõhũ wán lé le hñni. Lé biò 6a cèrèε léeniá nà yi.»

⁴ O o ñi-kenínia bía nòn wo yi: «Wa à yí mu bè-díni wen le dùure na ká yi á à na bán minka zãamãa so yi?»

⁵ O o Yeesu tùara 6a yi: «Lée búurú biò yèn wi mi cón?» A 6a bía nòn wo yi: «Lée búurú biò hèñun.»

⁶ O o bía nɔn ɔa zãamãa yi le ɔa lii kɛɛní. O o fó ho búurú bïo hɛɲun, ò o dó le Dónbeenĩ b́arákà, ò o c̀ekaa ho nɔn mí nĩ-kenínia yi le ɔa sankaa na ɔa zãamãa yi, á ɔa sankaa ho nɔn ɔa yi.

⁷ Cezàwa bùaa yɛn búii mún lá ká ɔa c̀n. O o Yeesu dó le Dónbeenĩ b́arákà ɔa cezàwa mu bïo yi, ò o le ɔa nĩ-kenínia mún sankaa bán na ɔa yi.

⁸ Ba búenbúen dú sù, ó o nĩ-kenínia khuiira bïo ká, á mu sú hã sàkíwá bïo hɛɲun.

⁹ Ba báawa na kera b́n á à yí muaaseé náa síi. B́n mún ó o Yeesu nɔn ho w̃hũ ɔa yi le ɔa ɔoka.

¹⁰ O o yòó zon ho woohũ b́n wán lè mí nĩ-kenínia á ɲon ho Dalamanuta k̃hũ.

*Ba Farizíewa le o Yeesu wé yéréké bïo búii à mí mi
(Matiye 16.1-4)*

¹¹ A ɔa *Farizíewa ɔuara ɔueé wee wãaní là a Yeesu. Ba wi ɔa khũaa o ɲii yi, á ɔa le o wé mu yéréké bïo búii na wee zéeni le o dànló ló le Dónbeenĩ c̀n.

¹² O o Yeesu yòó ṽuna s̀e ò o bía: «Lée webio nɔn á ho zuia nùpua wee càráa mu yéréké bïo? Le í m̃ ho túiá na mia: Yéréké bïo d̀e woon máa zéeni làa mia.»

¹³ O Yeesu wà día ɔa, á b́nía yòó zon ho woohũ lè mí nĩ-kenínia á ɲon lè ho ṽ-beeni mún.

*Ba Farizíewa là a Heroode bïo
(Matiye 16.5-12)*

¹⁴ O Yeesu nĩ-kenínia nɔnsãa á yí ɔuan mu bè-díni. Búurú bi-za dà-kéní mí dòn lé h̃a wi ɔa c̀n ho woohũ yi.

¹⁵ O o Yeesu wãa bía bïo kà henía nɔn ɔa yi: «Mí fání mí ỹo, à pa miten bïo ɔa *Farizíewa là a *Heroode bïo yi. Ba bïo ɔonmín lè le ɲa-f̃ni.»

¹⁶ O o nĩ-kenínia wee bío mín yi: «O wee bío kà síi lé bïo wa yí ɔuan ho búurú.»

¹⁷ O o Yeesu z̃na bïo ɔa wee bío, ó o t̀ara ɔa yi: «Lée webio nɔn mi wee bíorãa le lé bïo mi yí ɔuan ho búurú? Mí pá d̃n yí máa ɲí mu bïo à z̃n mu kúará le? Mí tun mi yiwa le?»

¹⁸ Mí lée muuivà lée, tàá mi yí máa ɲí bïo. Mí so yí máa leéka mi yiwa bïo kà wán le:

¹⁹ Bïo á í c̀ekaa ho búurú bïo hònú nɔn ɔa báawa muaaseé hònú yi, á bïo dú ká na mi khuiira wàráa sú sàkíwá bïo yɛn?» A ɔa bía: «Lée sàkíwá píru ɲun.»

²⁰ O o b́nía t̀ara ɔa yi: «Á bïo á í c̀ekaa ho búurú bïo hɛɲun á nɔn ɔa báawa muaaseé náa yi, á bïo dú ká na mi khuiira wàráa á sú sàkíwá bïo yɛn?» A ɔa bía: «Lée sàkíwá bïo hɛɲun.»

²¹ O o Yeesu wãa bía nɔn ɔa yi: «Ó, o! A h̃rí lòn zuia à mí pá yí z̃ mu bïo yara le?»

O Yeesu wó ó o muuivà wee mi

²² B́n mún á ɔa wà vaá d̃n ho Betesayidaa lóhó. A ɔa búii ɔuan o muuivà ɔuararãa o Yeesu c̀n à ɔa f̃ora a le o túii wo yi.

²³ O o Yeesu tò a muuivà mu níi yi á lórãa ho donk̃ahũ, á lée bò mí ɲinsãní o ỹo wán, ò o bò mí níni o wán ò o t̀ara a yi: «Fo wee mi bïo búii le?»

²⁴ O o muuivà yòó loina ò o bía: «Í wee mi ɔa nùpua. Ba wee varãka, ká ɔa màhã ka lòn ṽns̃a.»

²⁵ O o Yeesu pá b́nía bò mí níni o ỹo wán, ó o loina sese á m̃n mu bïo wéréwéré. O wan á wee mi mu bïo búenbúen ẁen.

²⁶ O o Yeesu wãa le o lén va mí z̃i, ká a yí lii zo lóhó yi.

*O Piere bía le o Yeesu lé ỹa le Dónbeenĩ m̃n léra
(Matiye 16.13-20; Luki 9.18-21)*

27 Bũn mɔ́n ó o Yeesu lè mí nǐ-kenínia wà n̄n lè hã lórà na sùaràa yi là a Filiipu ló-fáránii cǔn, hĩa 6a le Sezaaree. Bío 6a lá ho wǎhũ wà, ó o Yeesu tùara 6a yi: «Lée webio 6a nùpua wee bío ì dǎní yi?»

28 A 6a bía: «Ba 6úí le fo lé o Zǎn Batiisi. Ba 6úí le fo lé o *Elii. Ba 6úí bán 6èn le fo lé *Dónbeenĩ n̄i-cúa fεεrowà 6úí na yáanía nǐ-kéní.»

29 O o b̄nía tùara: «Ká minén bán 6èn le ì lée wée?» O o Piere bía n̄n wo yi: «Ūnén lé yĩa le Dónbeenĩ m̄n léra.»

30 O o Yeesu wǎa henía mu n̄n 6a yi le 6a yí bío mu na nùpue yi.

O Yeesu wee bio mi húmú lè mí vèeró bio
(Matiye 16.21-28; Luki 9.22-27)

31 Bũn mɔ́n ó o Yeesu wee kàrán mí nǐ-kenínia ká a bío: «O *Nùpue Za ko ò o lò be làa sòobéε. Ba *nǐ-kía, lè le *Dónbeenĩ yankarowà n̄únása, lè ho *làndá bío zéénílowa á à p̄í a bío. Ba nùpua à 6úe o ká hã wizooní t̄n zoñ o ò vèe.»

32 O hĩa wee bío mu na 6a yi wéréwéré. O o Piere wǎa fó a á 6a vá ló, á lée wee bío làa wo.

33 Ká a Yeesu màhã yèrémáa khíi lońna mí nǐ-kenínia yi ò o nàmakaa o Piere yi kà síi: «Va lé ì n̄isǎní lè ū *Satāni bióní. Ū yilera yínǎn Dónbeenĩ yilera. Hã lé 6a nùpua yilera.»

34 Bũn mɔ́n ó o Yeesu von 6a zǎamáa lè mí nǐ-kenínia á bía n̄n yi: «Yĩa wi ò o bè miĩ, à 6ànsò khíi mí kùrú síi b̄io wéro yi, ká a wé lá mí *kùrùwá p̄i* à bèráa miĩ.

35 O nùpue na wi ò o kǎní mí mukānĩ wón á à v̄iní le. Ká yĩa màhã tà le mí ì v̄iní le ínén lè le Dónbeenĩ b̄in-tente b̄io yi, wón á à kǎní le.

36 O nùpue lá yú ho ðímíjǎ b̄io búenb̄uen ò o khon le mukānĩ binbirĩ yi, se lé ho cǔnú yén á 6ànsò yú?

37 Lée webio ó o nùpue dà à kǎní lè mí mànáká?

38 Yĩa wee n̄yi ínén lè ì bióní b̄io yi ho zuia nùpua t̄lahũ, b̄ia wee b̄iní le Dónbeenĩ m̄n à wé mu bè-kora, ó o Nùpue Za 6èn mún khíi n̄yi 6ànsò b̄io yi ká a khíi b̄inía 6uara mín Maá Dónbeenĩ cùkú beenĩ yi lè le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà.»

9

1 O Yeesu pá b̄inía bía n̄n 6a yi: «Le ì m̄i ho t̄úíá na mia: Ba nùwǎ yen 6úí wi hen á máa hí ká 6a yí m̄n le *Dónbeenĩ b̄éenĩ láró lè ho pànká.»

O Yeesu miníkaa le 6úee wán
(Matiye 17.1-13; Luki 9.28-36)

2 Wizooní b̄io hèz̄in bũn mɔ́n, ó o Yeesu fó a Piere là a Zaaki là a Zǎn á yòoraràa le 6úee 6úí na dǎn wán á 6a yòó wi b̄in mí dòn. O o Yeesu ð̄inð̄in miníkaa 6a yahó,

3 á s̄i-z̄inia wee n̄uika k̄iák̄iá, á ka p̄iáp̄iá. Hã cemu 6àn síi a nùpue na dà à ceé làa s̄ia ho ðímíjǎ yi wón mía.

4 Ȳio 6ueé t̄i, ò o *Elii là a *M̄oyiize* ð̄inð̄in ló 6ueé wee bío là a Yeesu.†

5 O o Piere wǎa bía n̄n o Yeesu yi: «N̄i-kàránlo, mu wó se á wa wi hen. Wa à tá hã b̄ukú zàwa b̄io t̄in: Ūnén dà-kéní, o M̄oyiize dà-kéní, o Elii dà-kéní.»

6 O yí z̄ū b̄io ò o bío lé b̄io 6a ninzàwa là arén mí b̄εεre á z̄ǎna dàkhíina.

7 A le dùndúure 6úí yòó ló líf pon 6a yi á mu t̄ǎmu 6úí s̄ǎ wee jí le dùndúure mu yi: «Yĩa kà lé ì Za na á ì b̄ò ì tàká wán, mi wé jí a cǔn.»

8 Mí lahó yi á 6a nǐ-kenínia lońkaa mí n̄isǎa yi, à 6a màhã yí m̄n n̄i-veere ká yínǎn o Yeesu mí dòn.

9 Bío 6a ló le 6úee wán wee lii, ó o Yeesu bía n̄n 6a yi: «B̄io mi m̄n ká á mi yí bío le nùpua jí, ká mu yínǎn o *Nùpue Za húmú là a vèeró m̄ondén.»

* 8:34 Mí loń Matiye v̄uahũ 10.38 * 9:4 Mí loń Luki v̄uahũ 9.31 † 9:4 O Elii là a M̄oyiize lé le Dónbeenĩ nùpua na yánkaa wee fεε le n̄i-cúa na le n̄ipomu yi. Ba húrun míana.

¹⁰ A 6a tà bïo ó o bía yi ká 6a màhá wee tùaka mín yi: «Ho vèeró mu húmú mónđen bàn kúará lé mu yén?»

¹¹ A 6a tùara a Yeesu yi: «Lée webio nòn á ho *làndá bïo zéenílowa le o Elii ko ò o 6uen ho yahó?»‡

¹² O o bía nòn 6a yi: «Mu bon. O Elii ko ò o 6uen ho yahó à 6uee kúee mu bïowa mí lara yi. Eé ká lée webio 6èn mún nòn á mu túararáa le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi le o Nùpue Za lò ò be làa sòobéé, á 6a mún máa mĩ a máa dé dèe yi.

¹³ Awa, á le í bío mu na mia: O *Elii mu 6uara ho yahó, á 6a nùpua wó a làa bïo 6a sĩa vá yi làa bïo mu túararáa le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi o dǎní yi. §»

*O Yeesu wéera a háyónza 6úi
(Matiye 17.14-20; Luki 9.37-43a)*

¹⁴ Bïo 6a 6ueé dǎn 6a nĩ-kenínia na ká, á 6a 6ueé yú à 6a zǎamáa kínía 6a yi, á ho *làndá bïo zéenílowa 6úi dǎn wee wǎaní làa ba.

¹⁵ Ba nùpua miinĩ là a Yeesu á mu vǐnĩkaa 6a. A 6a 6ùunia wà 6ueé tènĩ a yi.

¹⁶ O o Yeesu tùara mí nĩ-kenínia yi: «Lée webio mi wee wǎaní wán làa ba?»

¹⁷ O o 6úi ló 6a zǎamáa yi á bía nòn wo yi: «Nì-kàránlo, í lá 6uan í za 6uararáa ũ cǎn, cǎná 6úi wĩ o yi á wee beé o lò. O wee hè o ò o máa bío yí.

¹⁸ Lùe lée lùe ká a bïo mu hǐnòn o wán, ò o cǎná mu fé o dé ho tá yi, ò o jinsǎ-khùankhúa wé lé, à wé là mí jia, à pà día. A í flora ũ nĩ-kenínia le 6a ja a cǎná mu lén wo yi, ká 6a màhá yí dǎńna mu.»

¹⁹ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Mĩ zuia nùpua 6èntǐn yí dó mí sĩa le Dónbeenĩ yi bïo bon. I màhá wǎa à jĩ í yi mi bïo yi, á wé è kàrán mia vaá dǎ ho pǎahũ yén coon? Mĩ 6ua a háyónza mu 6uennáa.»

²⁰ A 6a 6uan wo 6uararáa. O cǎná miinĩ là a Yeesu ó o zèkéra a háyónza lè mí pànká. A wón lí lùwá ho tá yi, á wee birónka, á jinsǎ-khùankhúa wee lé.

²¹ O o Yeesu tùara a háyónza bàn maá yi: «Mu wee wé o yi míana lée tàá lé lòn bïo?» A 6àn maá bía: «Lé o kúnkúzàmu pǎahũ á mu búakáa yi.

²² Pònna cèrèe yi ó o cǎná mu wé lá a à dé ho dǎhũ yi tàá mu jumu yi le mí ì 6úe. Ká fo dà à wé bïo 6úi, à ũ màkǎrí wèn à ũ séení wèn.»

²³ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Fo bía le ká í dà mu. Yĩa dó mí sǐi mĩ á bïo 6úen6úen dà wee wé cǎn.»

²⁴ Mĩ lahó yi ó o háyónza bàn maá dèeníá zoó wǎamaa: «Í dó í sǐi foń ká ũ màhá séení mi à í yí titika.»

²⁵ O o Yeesu mòn à 6a zǎamáa 6ùunia wà 6ueé 6úe 6a yi, ó o wee zá là a cǎná kà sǐi: «Ūnén cǎná na wee wé ò o nùpue máa bío yí, à mún máa jĩ mu bïo, le í bío mu na foń, lé o háyónza mu yi, à yí bǐnĩ yí zo a yi hùúu.»

²⁶ O o cǎná wee wǎama, ò o zèkéra a háyónza lè mí pànká ò o ló. O o háyónza día lòn nùpue na húrún. Fúaa bía wi bǐn cèrèe wee bío le o húrún.

²⁷ Ká a Yeesu màhá lí fù a ní yi á hoonía làa wo ó o yóó dǎn.

²⁸ Bïo ó o Yeesu wà van le zǐi yi á lè mí nĩ-kenínia mí dòn páanía wi, á 6a tùara a yi: «Lée webio nòn á warén yí dǎńna yí jǎnnáa o cǎná mu?»

²⁹ O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Ho fioró mí dòn lé hĩa dà à ja a cǎná na kà 6àn sǐi á à lén.»

*O Yeesu wiokaa wee bïo mi húmú lè mí vèeró bïo
(Matiye 17.22-23; Luki 9.43-45)*

³⁰ Bǐn món ó o Yeesu lè mí nĩ-kenínia ló dén lùe so yi á kǎa ho Kalilee kǎhũ wà. O Yeesu yí wi à 6a nùpua zǐnĩ o dǎní,

‡ 9:11 Mi lorĩ Malasii vūahũ 3.23 § 9:13 O Elii na ó o Yeesu le o 6uara ho yahó lé o Zǎn Batiisi ó o bía bïo.

³¹ lé bïo ó o wee kàrán mí nî-kenínia. O wee bío na 6a yi: «O *Nùpue Za á 6a à dé 6a nùpua níni yi á 6a à búe. O o húmú món wízoní tîn ká a vèe.»

³² Ká a nî-kenínia màhá yí zūna a bíoní mu kúará. A 6a mún zāna, á yí wi 6a tūa wo yi lè mu nùhũ.

Lée wée po bïa ká?

(Matiye 18.1-5; Luki 9.46-48)

³³ Bún món ó o Yeesu lè mí nî-kenínia wà vaá dōn ho *Kapεεnayuumu lóhó. Bío á 6a wà van le zïi yi ó o tūara 6a yi: «Lée webio mi lá wee wāaní wán ho wōhũ wán?»

³⁴ A 6a wó tété, lé bïo 6a lá wee wāaní, á wi 6a zūn yïa po barén na ká.

³⁵ O o Yeesu wāa líi kará ò o von 6a mí píru nūn á bía nōn yi: «Hen ká yïa wi ò o keñ bïa ká nùhũ wán, à bānso liiní miten 6a búenbúen yahó, à wé 6a búenbúen ton-sá.»

³⁶ O o fó a háyónza búii bueé dīnia 6a yahó, á líi lá a yóó buan ò o bía:

³⁷ «Nùpue lée nùpue na buan o háyónza na ká bān sīi sese ínén bío yi, se le ínén í beere á bānso buan sese. A yïa buan mi sese, se mu yínōn ínén á bānso buan sese, mu lé yïa tonkaa mi ó o buan sese.»

Yïa yí máa fi làa wen se wón làa wen lée dà-kéní

(Luki 9.49-50)

³⁸ O o Zān bía nōn o Yeesu yi: «Nî-kàránlo, wa mōn o nīi búii ò o wee na 6a cínáwa lè ũ yèni, á wa lá wi à wa hē o, lé bïo ó o mía wa kuure yi.»

³⁹ Ká a Yeesu màhá bía nōn 6a yi: «Mi yí hē o, lé bïo á Nùpue na wó yéréké bío lè í yèni á yí dà máa bío bín-kohó í dānī yi mí lahó yi.

⁴⁰ Yïa yí máa fi làa wen se wón làa wen lée dà-kéní.

⁴¹ Le í mī ho tūiá na mia: Yïa nōn mu nūmu kóo-cúe mia lé bío mi bío sá yïa le Dónbeení mōn léra yi, wón bānso á à yí mu cūnú máa khí.

Mi pa miten bío mu bè-kohó wéró yi

(Matiye 18.6-9; Luki 17.1-2)

⁴² «Ba háyúwá na dó mí sīa mīi á yïa khà dó mu bè-kohó wéró yi, wón bānso á 6a lá can le hue-beení fonle yi á lèera dó ho muhũ yi, bún pá à wé sūaaní le lònbee na à yí o.

⁴³ Ká mu lé ũ níi wee dé fo mu bè-kora wéró yi, à ũ kúii le día. Fo yú le mukānī binbirī na máa vé lè ũ níi dà-kéní bún sūaaní bío 6a à dé fo le Dofnī dōhũ na máa hí lùe yi lè ũ níni bío nūn.

⁴⁴ [Ba sūnbowa na wee là hā sānía wi bīn, 6a yí máa hí. A ho dōhũ mún yí máa hí bīn hūúu.]

⁴⁵ Ká mu lé ũ zeñ wee dé fo mu bè-kora wéró yi, à ũ kúii le día. Fo yú le mukānī binbirī na máa vé lè ũ zeñ kéní bún sūaaní bío 6a à dé fo le Dofnī dōhũ na máa hí lùe yi lè ũ zení mí bío nūn.

⁴⁶ [Ba sūnbowa na wee là hā sānía wi bīn, 6a yí máa hí, á ho dōhũ mún yí máa hí bīn hūúu.]

⁴⁷ Ká mu mún lé ũ yère wee dé fo mu bè-kora wéró yi, à ũ còkon le lén día. Fo yú le *Dónbeení béení lè ũ yèn-kéní bún sūaaní bío 6a à dé fo le Dofnī dōhũ na máa hí lùe yi lè ũ yío mí bío nūn.

⁴⁸ [Ba sūnbowa na wee là hā sānía wi bīn, 6a yí máa hí. A ho dōhũ mún yí máa hí bīn hūúu.]*

⁴⁹ «Nùpue lée nùpue á le Dónbeení khii khén kúará lè le lònbee na ka lòn dōhũ bío, á à ceeráa wo, làa bío 6a hīa wee wé kúeeráa mu yámú mu hāmu wán à ceeráa mu bío sīi.†

⁵⁰ Mu yámú yoo. Eε ká mu yámú yonyoró hīa ló mu yi, á 6a à wé kaka á mu ù bīnī ì zoráa? Minén mi beere keñ lòn yámú na yonyoró wi. Mi keñ mín wán làa héerà.»

* 9:48 Mí loñ Ezayii vūahũ 6.24 † 9:49 Mí loñ Levii nùwá vūahũ (Lévítique) 2.13

10

*Bïo ó o Yeesu bía mu yaamu fáaró dǎní yi
(Matiye 19.1-12; Luki 16.18)*

¹ Bũn mǎn ó o Yeesu ló bĩn á wà van ho *Zudee kǎhũ, á khú ho Zurudɛn muhũ mǎn. A ɓa zǎamáa tĩn kúaaaka mĩn wǎn hen na ó o wi yi. Ó o wee kǎrán ɓa làa bïo ó o lá wee wé wéráa mu.

² A ɓa *Farizíewa nùwǎ yɛn ɓúí vá ɓueé ɓó a yi. Ba wi à ɓa yí o níí ɓua yi, á ɓa tùara a yi: «Wa làndá wee na níí ɓáa yi ò o ja mĩn háa le?»

³ Ó o Yeesu mún tùara ɓa yi: «Lé mu yén ó o *Mǎyíize làndá henía nǎn mia mu dǎní yi?»

⁴ A ɓa bía: «O Mǎyíize nǎn le níí le ká ɓáa wi ò o día mĩn háa ò o lén, ò o wé mu yaamu fáaró vǎahũ vé à bè yi díaráa wo.»*

⁵ Ó o Yeesu wǎa bía nǎn ɓa yi: «O Mǎyíize mà bũn lé bïo mi yí máa jí dɛɛ.

⁶ Bũn mia á mu jǎhũ ɓúɛnii ká mu lá yí ka ká. Mu bïo ɓúɛnɓúɛn lénló pǎahũ, á le Dónbeenĩ léra a ɓáa, á léra a háa.»†

⁷ Bũn bïo yi ó o ɓáa á à día mĩn maá lè mĩn nu ká à lɛé lè mĩn háa,

⁸ á ɓa mí nùwǎ jɛn á à wé sǎnía dà-kéní.»‡ Ba wǎa yínǎn nùwǎ jɛn, ɓa lée nĩ-kéní.

⁹ Bïo le Dónbeenĩ cɛéra mĩn yi à nùpue yí fáa.»

¹⁰ A bïo ó o Yeesu lè mí nĩ-kenínia hǎa zon le zii yi, á ɓa wíokaa tùara a yi mu bïo mu dǎní yi.

¹¹ Ó o bía nǎn ɓa yi: «Báa na día mĩn háa ò o kũn fó há-veere yan, se wón lée há-fé ɓàn nĩn-yání háa cǎn.

¹² Mu lée dà-kéní là a háa na día mĩn ɓáa ò o wà vaá yan bá-veere. Wón mún lée bá-fé.»

*O Yeesu wee fan ɓa háyúwá bïo yi
(Matiye 19.13-15; Luki 18.15-17)*

¹³ Ba nùpua ɓúí ɓuan mí háyúwá ɓuararáa o Yeesu cǎn le o bè mí níí ɓa wǎn. Ó o nĩ-kenínia wee zá làa ba.

¹⁴ Ká bïo ó o Yeesu mǎn mu, ó o sǎi cǎ ó o bía nǎn mí nĩ-kenínia yi: «Mi wé día le ɓa háyúwá ɓuen í cǎn. Mi yí hè ɓa. Mu bon, bía ka lè ɓa háyúwá na ká bïo síi, lé ɓán á à kɛn le Dónbeenĩ bá-zàmu yi.

¹⁵ Le í mí ho tǎiá na mia: Yíia yí tà le *Dónbeenĩ béɛnĩ bïo là a háyónza bïo síi á ɓànso yí dà máa zo le yi hùúu.»

¹⁶ Bũn mǎn ó o wee láka ɓa ɓua ò o bò mí níí ɓa nĩ-kéní kéní wǎn ò o fara le le Dónbeenĩ wé mu bè-tentewá làa ba.

*Ho nǎfǎrǎ ɓànso lè le Dónbeenĩ béɛnĩ bïo
(Matiye 19.16-30; Luki 18.18-30)*

¹⁷ Bïo ó o Yeesu wee lá ho wǎhũ á à lén, à bũn ò o nĩí ɓúí lùwá mà a, á ɓueé líí fára mí nǎnkó júná wǎn o yahó ò o tùara a yi: «Nĩ-kǎránlo tente, lée webio á í ko á í wé à yíráa le mukǎnĩ binbirĩ na máa vé?»

¹⁸ Ó o Yeesu bía nǎn wo yi: «Lée webio nǎn fo wee veráa mi làa nĩ-tente? Nĩ-tente mia ká mu yínǎn le Dónbeenĩ mí dòn.

¹⁹ Fo zũ le Dónbeenĩ làndáwá na ká: Yí ɓúe nùpue, yí wé há-fénló tàá bá-fénló, yí jɛnaa bïo, yí fĩ sabéré nùpue jii, yí khà nùpue à fé bïo, kǎnbi mĩn maá lè mĩn nu.»§

²⁰ Ó o nĩí bía: «Nĩ-kǎránlo, bũn ɓúɛnɓúɛn á í bò yi hàrí í yàrónzàmu pǎahũ.»

²¹ Ó o Yeesu lońna a yi, á wara a. Ó o bía nǎn wo yi: «Bïo dà-kéní ká á fo yí wó. Lén vaa yéé bïo wi ũ cǎn ɓúɛnɓúɛn à sanká ɓàn wárí na ɓa nĩ-khenia yi, bũn ká le Dónbeenĩ kǎa na ho wáayi á fo ò yí. Bũn mǎn à ũ bĩnĩ ɓuee bè miĩ.»

* **10:4** Mi loń Làndá zééníló vǎahũ (Deutéronome) 24.1, 3 † **10:6** Mi loń Bïo jǎhũ ɓúɛnii vǎahũ (Genèse) 1.27; 5.2

‡ **10:8** Mi loń Bïo jǎhũ ɓúɛnii vǎahũ (Genèse) 2.24 § **10:19** Mi loń Léró vǎahũ (Exode) 20.12-16; Làndá zééníló vǎahũ (Deutéronome) 5.16-20

²² Ká a nǐ ná hǎn bíoní so, ó o sǎnía tò, á yèrèmaa wà ká a yilera yáara, lé bío ó o nǐ bío boo.

²³ O o Yeesu lońna mí nǐ-kenínia na kǐnía wo yi ò o bía: «Ho nàfòró b̀ansowà zoró le *Dónbeenǐ b́eenǐ yi b̀entǐn lònbee wi.»

²⁴ Hǎ bíoní mu yáara ba hácírí làa sòobéε. O o Yeesu pá b́inía b́ía nɔn ba yi: «Wàn b́nlowà, ho zoró le Dónbeenǐ b́eenǐ yi b̀entǐn lònbee wi.

²⁵ O cón-ɲúmúkũ zoró lè ho mísímí kǎhũ á à wé wayi á à poń o nàfòró b̀anso zoró le Dónbeenǐ b́eenǐ yi.»

²⁶ Ba nǐ-kenínia wó coon dàkhíina hǎ bíoní mu bío yi. A ba wee tùaka mín yi: «Éee! A yǐa wǎa dà à fen léee wée?»

²⁷ O o Yeesu lońna ba yi ò o bía: «Bíio yí dà máa wé ba nùpua cǎn á dà wee wé le Dónbeenǐ cǎn. Lé bío le Dónbeenǐ dà bío búenbúen wee wé.»

²⁸ O o Piere b́ía nɔn wo yi: «Loń, warén ló día bío lá wi wa cǎn búenbúen à wa bò foń.»

²⁹ O o Yeesu b́ía nɔn ba yi: «Le ǐ mǐ ho tǔiá na mia: Yǐa ló día mí zǐi, lè mín zàwa, lè mín hǐnni, lè mín nu, lè mín maá, lè mí zàwa, lè mí manawà ǐnén lè ǐ b́in-tente bío yi,

³⁰ á b̀anso ò yí hǎ zǐnǐ, lè mín zàwa, lè mín hǐnni, lè ba nuwà, á à yí ba zàwa, lè hǎ manawà. A le lònbee mún nǐ yí o. Mu b̀an khímàni khímàni á b̀anso ò yí ho pǎahũ na wa wi yi. A mún nǐ yí le mukǎnǐ binbirí na máa vé ho pǎahũ na wà à buen yi.

³¹ Εε ká b́ia dú ho yahó bío ká wán á c̀erεε khíi wé ba món-díwá. A b́ia dú ho món bío ká wán á khíi wé ba ya-díwá.»

*O Yeesu wíokaa wee bío mí húmú lè mí vèeró bío
(Matiye 20.17-19; Luki 18.31-34)*

³² O Yeesu làa b́ia làa wo bò mín wǎa lá ho wǎhũ wee yòo ho Zeruzalεemu. O o varákaa dú mí nǐ-kenínia yahó. O o nǐ-kenínia hácírí yáara, á b́ia làa ba bò mín zǎna. O o Yeesu tǐn b́inía fó mí nǐ-kenínia píru ɲun, ò o wee bío bío ko mu wé o yi hen làa ćinú à na ba yi:

³³ «Mi loń, wa wee yòo ho Zeruzalεemu, hen na ó o *Nùpue Za ba à dé le *Dónbeenǐ yankarowà ɲúnása lè ho *lándá bío zéenílowa níi yi. Ba à síiní a ɲúhũ, á à na b́ia yínɔń ba *zúifùwa yi á ba à búe.

³⁴ Bán á à zùaríka a yi, á à pǔiní mí ɲinsǎnǐ ì kúee o wán, á à ha a lè hǎ làbàanǐ, á à búe o. Ká hǎ wizooní tǐn zoń o ò vèe.»

*Bíio ó o Zaaki là a Zǎn wee fíio o Yeesu cǎn
(Matiye 20.20-28)*

³⁵ Bǔn món ó o Zebedee zàwa Zaaki là a Zǎn á búee bó a Yeesu yi á b́ia nɔn wo yi: «Nì-kàránlo, wa wi à ù wé bío wa à fíio ù cǎn à na wen.»

³⁶ O o Yeesu tùara ba yi: «Lé mu yén á mi le ǐ wé na mia?»

³⁷ A ba b́ia nɔn wo yi: «Hen ká ù khíi wi ù b́eenǐ cùkú yi, à ù tà día le wa keení ù nǐsǎa. O nǐ-kéní keń lè ù nín-tǐánǐ, à yǐa so keń lè ù nín-káahó.»*

³⁸ O o Yeesu b́ía nɔn ba yi: «Bíio mi wee fíio á mi yí zǔ ɲúhũ. Mi so dà a lá le lònbee na à dé mi mu húmú yi làa mi le?»

³⁹ A ba le úuu le mí dà mu. O o Yeesu b́ía nɔn ba yi: «Mu bon. Le lònbee na à yí mi b̀an síi á à yí mia. Mi ì zo le lònbee mu yi.

⁴⁰ Ká mu màhǎ yínɔń ǐnén á à bío le yǐa ká b̀anso à keení ǐ nín-tǐánǐ tàá ǐ nín-káahó. Hǎn lùà so bío sǎ b́ia le Dónbeenǐ wíokaa hǎ karáa yi.»

⁴¹ Ká bío ba nǐ-kenínia nùwǎ píru na ká ɲá mu, á ba sía cǎ a Zaaki là a Zǎn yi.

⁴² O o Yeesu von ba búenbúen á b́ia nɔn yi: «Mi zǔ mu le b́ia ba nùpua yǐo wi wán le ba lé hǎ kǎna ɲúnása, bán ɲúnása so á wee wé zéení mí pǎnká ba nùpua wán. A ba nǐ-beera wee wé zéení làa b́ia ká le mí po ba.

* 10:37 Mi loń Matiye vǔahũ 20.21

⁴³ Εε ká minén bïo lá yí ko mu wé kà síi. Hen ká mi ñi-kéní búii wi ò o bïo ñúhú wé poñ bïa ká, à bànso wé minén na ká ton-sá.

⁴⁴ Hen ká mi ñi-kéní búii wi ò o dí bïa ká yahó, á bànso ko o ò wé mi búenbúen wobá-ñii.

⁴⁵ O Nùpue Za mí beere yáá yí buara à ba sá na a yi. O buara wà buée sá à na ba nùpua yi, á mún ñ na mí mukāñí á à lénnáa ba nùpua cèrèe ñúná.»

*O Yeesu wéera a muui búii na ba le Baatimeε yïo
(Matiye 20.29-34; Luki 18.35-43)*

⁴⁶ O Yeesu lè mí ñi-kenínia lè ba zāamāa vaá dñn ho Zerikoo lóhó. Bïo ba wee lé ho yi, à bún ò o muui búii na ba le Baatimeε á kará ho wōhú ñisāní wee floka. Bàn maá ba le Timeε.

⁴⁷ Bïo ó o ñá le mu lé o Nazareete ñii Yeesu, ó o bía pñpñ: «*Daviide Za, Yeesu, màkárí mi.»

⁴⁸ A ba nùpua cèrèe wee zá làa wo le o wé tété. O o yáá wāa wíokaa wee bío pñpñ: «Daviide za, màkárí mi.»

⁴⁹ O o Yeesu ññ ò o bía: «Mi ve o le o buen.» A ba bía ññ o muui mu yi: «Hení ũ síi, lii híní, lé o wee ve fo.»

⁵⁰ O o wāa lèera mí kánbun díá, ò o líi tá hínñ á mà a Yeesu wee buen.

⁵¹ O o Yeesu tūara a yi: «Lée webio á fo le í wé na foñ?» O o muui bía ññ wo yi: «Nì-kàránlo wé le í yïo à wé mi.»

⁵² O o Yeesu bía ññ wo yi: «Lén, bïo fo dó ũ síi mi lé bún á í wéerarāa fo.» Mí lahó yi ó o dēnía wee mi á bò là a Yeesu wā.

11

*O Yeesu zoró ho Zeruzalεmu yi
(Matiye 21.1-11; Luki 19.28-40; Zān 12.12-19)*

¹ Bïo ó o Yeesu lè mí ñi-kenínia vaá sūarāa ho Zeruzalεmu yi, ho Betefazee lè ho Betanii lórā ñisāní, lè hā Oliivewa vñsīa búee cñn, ó o Yeesu tonkaa mí ñi-kenínia nūwā ñun le ba dí mí yahó,

² á bía ññ ba yi: «Mí lén va ho lóhó na vaá mi yahó yi. Mi vaa dēñí á mi ì dēñí ì mi sñnpè-bòohú búii na á nùpue ññ yí yòora yí mñn hùúu ká a can ññ. Mi fee wo à bua buee na mi.»

³ Ká a búii tūara mia le lée webio ññ mi wee feerāa wo, à mi bío na bànso yi le o Núhúso màkóo wi o yi, ó o mún ñ bñí ì buen làa wo lónbïo.»

⁴ A ba wā van á vaá zoó yú a sñnpè-bòohú búii le ñonfónii ho wōhú ñisāní ká a can ññ le zñi búii zūañii. A ba feera a.

⁵ A ba nùpua nūwā yēn búii na wi bñn á tūara ba yi: «Lée webio mi wó kà? Mi feera o sñnpèññ mu le we?»

⁶ A bïo ó o Yeesu lá bía ññ ba yi lé bún á ba bía ññ ba nùpua mu yi. A ba díá ba á ba wā.

⁷ Ba buan o sñnpèññ mu buée ññ o Yeesu yi, à ba bò mí kánbunwā o mání wán, ó o Yeesu yòó kará wán.

⁸ Ba nùpua cèrèe wee bá mí kánbunwā ho wōhú wán o yahó. Ba búii lé hā vñsīa vñnna na ba khó hā mana yi á ba wee bá. ⁹ Bïa dú a yahó làa bïa dú a mñn á wee bío bïo ká pñpñ:

«Le ho cùkú à bïo sí le Dónbeenñ yi.

Le le Dónbeenñ wé mu bè-tentewà

làa yia bò o buen o Núhúso Dónbeenñ yèni yi.*

¹⁰ Le le Dónbeenñ wé mu bè-tentewà

làa yia wā buée fārā wán būaa *Daviide bēññ á à ññí.

Le ho cùkú à bïo sí le Dónbeenñ na dà mu bío búenbúen wán yi.»

* 11:9 Mí loñ Lení vūahú (Psaumes) 118.25-26

11 Bïo ó o Yeesu vaá dñn ho Zeruzalεemu, ó o wà van le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, á zoó loĩkaa le khíi fò. Bũn món ó o fó mí nĩ-kenínia pírú jùn à 6a bĩnía jòn ho Betanii. A bũn à le wii wáa tò.

O Yeesu dánkánia le vĩndεε na 6a le fikiyée
(Matiye 21.18-19)

12 Mu tá na lée tñn, pãahũ na 6a wee lé ho Betanii yi á à lén, à bũn ò o Yeesu á le hĩni dà.

13 O khèra mòn le vĩndεε na 6a le fikiyée à le sà ãn. O o wà le mí vaá loĩ le mí ì yí bia le wán lé. O o vaá yú à lée vónna mí jii yi, lé bïo mu yí wó hã vĩnsĩa mu haró pãahũ.

14 O o Yeesu wáa bía nòn le vĩndεε mu yi: «Fo máa bĩnĩ máa ha bia hùúu á nùpue máa dí.» O o nĩ-kenínia jà bïo ó o bía.

O Yeesu jòn 6a bè-yèrowà
(Matiye 21.12-17; Luki 19.45-48; Zàn 2.13-22)

15 Ba vaá dñn ho Zeruzalεemu ó o Yeesu wà vaá zon le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi á zoó wee ja 6a bè-yèrowà lè 6a bè-yàwa. Ba wén-pùarílowà tàbáriwa, làa bĩa wee yèé 6a bùaaáúuní kanmúiní ó o dónkaa kúaa.

16 O wee hè 6a le nùpue yí 6ua dεε à kãanáa ho lún mu yi.

17 O o màhã wáa wee kàrán 6a nùpua làa bïo kà: «Le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ yi á mu bía: † I zii 6a wé è ve le kãna nùpua búenbúen fioró zii.†» O o Yeesu bĩnía bía: «Á minén wó le lè 6a kãnlowà lùè há?»

18 Á le *Dónbeenĩ yankarowà júnása lè ho *làndá bïo zéenílowa jà mu á 6a wee cà bïo 6a à wé wé è búeráa o Yeesu. Ba zãna a lé bïo ó o kàránló á 6a zãamáa búenbúen sĩa wee wa bïo yi.

19 Bïo le wii tò ó o Yeesu lè mí nĩ-kenínia á ló ho lóhó yi lée wà.

Mi dé mi sĩa le Dónbeenĩ yi
(Matiye 21.20-22)

20 Mu tá na lée tñn yĩnbii bùirĩi ká 6a lá ho wõhũ wà, á 6a vaá mòn ho fikiyée mu à ho hon lè mí naní búenbúen.

21 O o Piere leékaa bïo wó khĩina bïo, ó o bía nòn o Yeesu yi: «Nĩ-kàránlo, loĩ. Ho fikiyée na fo dánkánia á hon.»

22 O o Yeesu wáa bía nòn mí nĩ-kenínia yi: «Mi dé mi sĩa le Dónbeenĩ yi.

23 Le ì mĩ ho tũiá na mia: Ká a búii lá bía lè le búee na kà: † Hĩnĩ hen na fo wi yi à vaa zo ho mu-beenĩ yi.† Ká bãnso yí titikaa ò o dó mí sii le Dónbeenĩ yi le bïo mí bía á à wé, á mún n wé á à na a yi.

24 Lé bũn nòn á ì wee bíoráa mu á à na mia: Hen ká mi wé wee fio bïo búii le Dónbeenĩ cón à mi láa mu yi le mu yú vó. Le è wé mu á à na mia.

25 Mi wé sansan wee fio, ká a búii wó khon làa mia á mi sĩa wee cĩ bïo yi, à mi sén mu día. Bũn ká mĩn Maá Dónbeenĩ á mún n sén mi bè-kora á à día.»

26 [Ká mi yí máa tà sén día na 6a yi, á mĩn Maá na wi ho wáayi mún máa wé è sén mi bè-kora máa día.]

O Yeesu pànká ló wen?
(Matiye 21.23-27; Luki 20.1-8)

27 Bũn món á 6a wáa jòn ho Zeruzalεemu. Bïo ó o Yeesu zoó wee varáka le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, á 6a yankarowà júnása lè ho *làndá bïo zéenílowa lè 6a nĩ-kĩa á wà 6ueé 6ó a yi

28 à 6a tũara a yi: «Fo yú le níi wen wee wéráa bïo kà? Lée wée nòn mu wéró níi foñ?»

29 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Ĩén mún n tũa mia làa bïo dà-kéní. Ká mi tà á zéenia mu, á ì bèn mún n zéeni yĩa nòn mu bïowa mu bãn wéró níi mĩi làa mia.

† 11:17 Mi loĩ Ezayii vũahũ 56.7

³⁰ Yia nɔn le nii o Zɔn yi le o wé bátízé ɓa nùpua lée wée? Lé le Dónbeenĩ lée, tàá lé ɓa nùpua? Mi bío lon!»

³¹ A ɓa yèrémáa wee wáani mín yi: «Ká wa le lé le Dónbeenĩ tonkaa wo, o ò bío le lée webio nɔn á wa yí tàráa o ɓio.

³² Tàá ká wa ɓèn le lé ɓa nùpua tonkaa wo, á mu ù wé kaka?» Ba zána ɓa zâamáa lé ɓio á bán búenbúen wee leéka le o Zɔn hía lé le *Dónbeenĩ ɓi-cúa fεero binbirĩ.

³³ A ɓa wáa bía nɔn o Yeesu yi: «Wa yí zū yia tonkaa wo.» O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Àwa, á ínén mún máa zéeni yia nɔn le nii mi á i wee wéráa ɓio kà.»

12

Ho èrészén vɛnsia ɓuahó vàrowà wahiire (Matiye 21.33-46; Luki 20.9-19)

¹ Bún món ó o Yeesu wáa wee bío làa ba le hã wàhio: «Nii ɓúii hía léra ho èrészén vɛnsia ɓuahó á son ho dándá kɛnía yi, á có ho kǎhũ na ó o wé è ɓaa ho èrészén yi. O mún son o paro lùe. Bún món ó o wáania tò le ɓa nùpua ɓúii na à và ho, ò orén wà van le khúii.

² Páahũ na ho èrészén wee be yi, ó o tonkaa mí ton-sá nĩ-kéní le o va ɓa nùpua mu cón le ɓa khé ɓio ɓio sã mí yi à na.

³ A ɓa nùpua mu vaá han wo á díá ó o wà le mí nii kãamáa.

⁴ O o mǎhũ ɓànsò ɓínía tonkaa mí ton-sá veere. A wón ɓa vaá vúaana vúaana ɓúhũ, à ɓa là là a.

⁵ O o mǎhũ ɓànsò tɛn pá ɓínía tonkaa nĩ-veere. A ɓa vaá ɓó wón. Lé kà sii ɓa wó le ɓa ton-sáwá cèrèe na ó o mǎhũ ɓànsò tonkaa. Ba ɓúii ɓa han, à ɓa ɓúii ɓa ɓó.

⁶ O mǎhũ ɓànsò za na ó o bò mí tàká wán lé yia wáa ká a cón. A wón lé yia ó o tonkaa, ò o wee leéka: I za wón ɓa à kǎnbi.

⁷ ɓio ɓa nùpua mu yère dá a wán, á ɓa wee bío mín yi: «Yia lua kà lé yia á ho mǎhũ ɓio khii sɛ yi. Mi wa ɓúe o á ho mǎhũ ɓio wáa à sɛ wɛn.»

⁸ A ɓa hɛnɔn wíira a za mu ɓó, á lá lée lèera díá le ho soró món.»

⁹ O o Yeesu wáa tũara ɓa yi: «Lé mu yén á ho mǎhũ ɓànsò wáa à wé? O o ò ɓuen ɓueé ɓueé ɓa nùpua mu, ká a cà nĩ-vio á à kúee mí mǎhũ mu yi.

¹⁰ Le ɓiónĩ na kà á mi so ðĩn yí kàrána le Dónbeenĩ ɓiónĩ vúahũ yi yí mɔn le? «Le huee na ɓa so-sowa fù pá díá lé ðio hía ɓueé ɓuan ho soró ðínía.

¹¹ ɓio kà lé ɓio ó o Núhũso Dónbeenĩ wó, mu lée bè-tente wa yèn-dání yi.*»

¹² Ba *zúifùwa ɓúnása wee cà ɓio ɓa a ðĩn wán á à wíiraa o Yeesu, lé ɓio ɓa zū le lé ɓarén á le wahiire mu wà bò wán. Eε ká ɓio ɓa zána ɓa zâamáa, á ɓa díá wo à ɓa wà.

Ho lànɓó cǎló à na ho Oroomu béε yi ɓio (Matiye 22.15-22; Luki 20.20-26)

¹³ Bún món á ɓa tonkaa ɓa *Farizíεwa nùwã yɛn ɓúii là a *Herodee kuure nùpua nùwã yɛn ɓúii o Yeesu cón le ɓa ɓuee tũa wo yi, à yírãa o níi ɓua yi.

¹⁴ A ɓa ɓueé bía nɔn wo yi: «Nĩ-kàránlo, wa zū le fo wee mi ho tũiá. Fo yí máa zón nùpue. Fo mún yí máa kà nùpue yio. ɓio le Dónbeenĩ le ɓa nùpua wé ɓua le mítén lé bún ɓàn kàránló binbirĩ á fo wee na. Awa, á ũ bío na wɛn. Wa làndá yi á ho lànɓó ko ho wé cã na ho Oroomu kǎhũ béε yi lée, tàá mu yí ko làa wéró? Wa ko wa wé cã ho lée, tàá wa wé yí cã ho?»

¹⁵ O o Yeesu zũna le ɓio ɓa lon binbirĩ á ɓa yí bía. O o wáa bía nɔn ɓa yi: «Mi wi mi khũaa i ɓii yi à yírãa i níi ɓua yi le we? Mi cà le wén-hǎnló ɓúii na mi le i loń.»

¹⁶ A ɓa cà le ɓueé nɔn wo yi. O o Yeesu tũara ɓa yi: «Ho yahó le le yèni na wi le wén-hǎnló mu wán á wée te?» A ɓa bía: «Lé ho Oroomu béε.»

* 12:11 Mi loń Lení vúahũ (Psaumes) 118.22-23

17 O o Yeesu wãa bía nɔn ɔa yi: «Àwa. Bío sã ho Oroomu béε yi à mi na mu wo yi. Ká bío ɔ̀n sã le Dónbeenĩ yi à mi na mu le yi.» A ɔa wó coon bío ó o bía bío yi.

*Ba nĩ-hía vèeró bío
(Matiye 22.23-33; Luki 20.27-40)*

18 Ba *Sadusiεwa lé bĩa le ɔa nĩ-hía máa vèe. Wizonle ɔ́ú, á ɔa ɔ́ú á ɔueé ɔ́ a Yeesu yi á tũara a yi kà:

19 «Nì-kàránlo, bío ó o *Mɔ̀yiize túara henía nɔn wɛn lé bío kà: «Hen ká a ɔ́ú yan mín háa á húrun ò o yí yú za làa wo, á ɔ̀n za ko ò o fé ɔ̀n háa ya à te ɔa zàwa yi mín za mu yèni yi.»†

20 Awa. Ka lòn nùpua nùwã hɛ̀nɔn ɔ́ú yánkaa léε zàwa síi. O o yahón so yan mín háa á húrun ò o yí yú za làa wo.

21 O o ɔ̀n ní so fó a mahãa mu yan á húrun ò o yí yú za làa wo. Lé bũn ó o tĩn ní so bío mún wórãa.

22 Ba mí nùwã hɛ̀nɔn yan wo bèenia á húrunka ò o ɔ́ú yí yú za làa wo. Mu ɔ̀n véenii ó o háa mu mún húrun.

23 Awa. Nònzoñ na ɔa nĩ-hía á à vèe yi ó o háa mu bío á à sí a yén yi? Bío ɔa mí nùwã hɛ̀nɔn màhá yan wo bèenia.»

24 O o Yeesu bía nɔn ɔa yi: «Mi wee vĩnĩ miten. I bía bũn lé bío mi yí zũ le Dónbeenĩ biónĩ vũahũ biónĩ kúará. Mi mún yí zũ le le Dónbeenĩ dà bío ɔ́úenɔ́úen wee wé.

25 Mu bon. Ba nĩ-hía khíi vèera á ɔa báawa lè ɔa háawa máa bĩnĩ máa ya mín. Ba à ɔonmín lè le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà ho wáayi.

26 Ba nĩ-hía vèeró dãnĩ yi á mi so ðĩn yí kàrána ho lahó na wee bío le vĩndè-za na ho dũhũ wi yi bío o Mɔ̀yiize vũahũ yi yí mɔn le? Mu túara bĩn le le Dónbeenĩ bía nɔn o Mɔ̀yiize yi: «Inén lé o *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu ɔ̀n Dónbeenĩ.»‡»

27 O o Yeesu wãa bía: «Le Dónbeenĩ lé bía yĩ wi lua ɔ̀n Dónbeenĩ ká le yĩnɔn nĩ-hía ɔ̀n Dónbeenĩ. Mi sòobáa wee vĩnĩ miten dà.»

*Le Dónbeenĩ làndá na bío here po hĩa ká
(Matiye 22.34-40; Luki 10.25-28)*

28 Ho *làndá bío zéenilo ɔ́ú ɔ́a wãanĩ. O o mɔn ò o Yeesu bía se nɔn ɔa Sadusiεwa yi ó o vá ɔueé ɔ́ a yi ò o tũara a yi: «Le Dónbeenĩ làndáwá ɔ́úenɔ́úen tĩahũ á lé ho yén bío here po hĩa ká?»

29 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Le Dónbeenĩ làndáwá yi á hĩa ká lé hĩa bío here po hĩa ká: «*Isirayεele nĩpomu, ɔ́ú bío ká: Wa Nũhũso Dónbeenĩ lé o Nũhũso mí dòn.

30 Fo ko à ũ wañ ũ Nũhũso Dónbeenĩ lè ũ síi ɔ́úenɔ́úen, lè ũ mànáká ɔ́úenɔ́úen, lè ũ yilera ɔ́úenɔ́úen, lè ũ pánká ɔ́úenɔ́úen.»§

31 Hĩa sã ho yi lé hĩa ká: «Fo ko à ũ wañ mí ninza làa bío fo waráa ũten bío síi.»* Làndáwá na kũn bío here á po hã bío ɔ̀n na kà hĩn mía.»

32 A ho làndá bío zéenilo wãa bía nɔn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo mu se, bío fo bía lé ho tũiá. O Nũhũso lé le Dónbeenĩ mí dòn. Dónbeenĩ ɔ́ú kũn mía ká mu yĩnɔn lerén.

33 A wañ le Dónbeenĩ lè ũ síi ɔ́úenɔ́úen, lè ũ yilera ɔ́úenɔ́úen lè ũ pánká ɔ́úenɔ́úen, à mún wañ mi ninza lè ũten bío síi, bũn sũaanĩ mu hãmu na ɔa wee wé na le Dónbeenĩ yi lè ɔa bà-kũio na ɔa wee ya lè le muinĩ na le Dónbeenĩ yi.»

34 O o Yeesu mɔn ò o nĩ mu bía ɔa bè-zũrlowà biónĩ ó o bía nɔn wo yi: «Hen làa cĩnú ká fo ò keñ le Dónbeenĩ bá-zãmu yi.» Bũn món ó o ɔ́ú wãa yí bĩnĩ yí khà miten yí tũara a yi làa bío ɔ́ú.

*Yia le Dónbeenĩ mɔn lera bío
(Matiye 22.41-46; Luki 20.41-44)*

† 12:19 Mi loĩ Làndá zéeniló vũahũ (Deutéronome) 25.5-6 ‡ 12:26 Mi loĩ Léró vũahũ (Exode) 2.6 § 12:30 Mi loĩ Làndá zéeniló vũahũ (Deutéronome) 4-5 * 12:31 Mi loĩ Levii nùwã vũahũ (Lévitique) 19.18

³⁵ Mu wó ká a Yeesu wee kàrán 6a nùpua le *Dónbeení zì-beení yi, ó o tùara bío kà: «Ho *lándá bío zéenílowa dà a wé kaka a bíoráa le yía le Dónbeení mən léra lé o *Daviide mənmaníi?

³⁶ Lé bío ó o *Daviide mí bæere á le Dónbeení Hácírí wó ó o bía bío kà: «O Nùhúso Dónbeení bía nən í Nùhúso yi:

Buee kéení í nín-tíání fúaa ká í búrá ũ zúkúsa ũ tá á ũ bò ũ zení wán.†»

³⁷ «Bíó ó o *Daviide wee ve yía le Dónbeení mən léra le mí Nùhúso. Ó o wé o Nùhúso ká a mún pá à wé o mənmaníi kaka?» Ba zâamáa wee jí a Yeesu cón lè le sí-wεε.

Mi yí wé lè ho lándá bío zéenílowa bío
(Matiye 23.1-36; Luki 20.45-47)

³⁸ Bío ó o Yeesu wee kàrán 6a zâamáa ó o wee bío na 6a yi: «Mi yí wé lè ho *lándá bío zéenílowa bío. Bán na wa hã baká-beera zíló à wé héekaráa. Ba wi 6a nùpua wé tēení 6a yi lè le kǝnbii 6a zâamáa fēmínló lara yi.

³⁹ Ba *zúífùwa kàránló zíní yahón kanmúiní lè ho dínló díiníi kéenínia na seka á 6a wé hueeka kéení yi.

⁴⁰ Ba wee khà 6a maháawa à fé níi bío búenbúen. Ba mún wa ho floró na túee wéró à wé lè 6a téréna. Barén cítii khíi wee here le Dónbeení cón.»

O mahá-khenii hámu bío
(Luki 21.1-4)

⁴¹ O Yeesu kará le *Dónbeení zì-beení hámu 6onkoní nísání á wee lorí bío 6a zâamáa wee kúeeráa le wárí le yi. Ho náfòró 6ànsowà cèrèε wee 6uee kúee le wárí na boo.

⁴² Mahá-khenii búí mún 6ueé kúaa mí tǝmónwà bío jún.

⁴³ Ó o Yeesu wáa von mí nǝ-kenínia á bía nən yi: «Le í mí ho túiá na mia: O mahá-khenii na ká bío na ó o kúaa á boo po bíá ká búenbúen bío.

⁴⁴ Lé bío le wárí na 6a búenbúen wó lè mu hámu lé dío 6a yú puunía. O orén lè mí khemu, ò o pá kúaa bío wi o cón búenbúen na ó o lá wé è dí.»

13

Ho dímiǝná véro là a Nùpue Za 6uenló bío
(Matiye 24.1-44; Luki 21.5-33)

¹ Bío ó o Yeesu zoó ló le *Dónbeení zì-beení lún yi, ó o nǝ-kenínia nǝ-kéní bía nən wo yi: «Nì-kàránlo, hã huua na ká 6èntín seka, á hã mún 6úaaaka. Hã soni dāamu yáá!»

² Ó o Yeesu bía nən wo yi: «Fo mən hã dāamu lon? Éε ká huee khíi máa kéí mí ninza huee wán. Mu búenbúen khíi fi.»

³ Bún món ó o Yeesu yòó kará hã Oliivewa vǝnsía 6úee wán á sánsáa le Dónbeení zì-beení. Ó o Piere là a Zaaki là a Zán là a Andere na wi làa wo mí dòn á tùara a yi:

⁴ «Lé ho pǝahú yén á mu bío mu ù wé yi? A lé mu bío yén khíi zéení le mu wéró pǝahú dǝn?»

⁵ Ó o Yeesu wáa bía nən 6a yi: «Mi pa miten bío. Mi yí díá le nùpue khà mia.

⁶ Nùpua cèrèε khíi 6uen í yèni yi á à bío: «I lé o Krista.» Ba à khà nùpua cèrèε á à vǝiní.

⁷ Ká mi khíi wee jí hã hǝa tǝró sǝ, hǝa lúio yi làa hǝa khèra làa mia à mi yí le mi yiwa dé, lé bío á bún bíowa so ko mu wé ho yahó. Ká bún dèeníá máa wé ho dímiǝná véro.

⁸ Ho síi búí khíi wé è lé vaá fi lè ho síi veere. A ho kǝhú búí khíi wé è lé vaá fi lè ho kǝ-veere. Ho tá dèkéro khíi wé hã lùà búí yi. A le hǝni khíi lé. Mu ù wé làa bío o há-sǝniso sǝní yía wee wé búakaráa bío síi.

⁹ «Éε ká minén pa miten bío. Ba nùpua khíi wé è 6ua mia á à varáa ho pǝnká 6ànsowà cón á bán vaá cítii mia. Ba wé è ha mia 6a *zúífùwa kàránló zíní yi. Ba wé è 6ua mia á vaá díni hã kǝna júnása lè 6a bá-zàwa yahó bío mi tà mí bío yi. Lé bún mi ì bè yi á à zéenínaa í bío làa ba.

† 12:36 Mi lorí Lení vǝahú (Psaumes) 110.1

¹⁰ Mu bon, sãni ho ðímíjǎ vé, á le Dónbeenĩ bín-tente ko le bue à na hã síwà búenbúen yi.

¹¹ Hen ká 6a khíi wé wiikaa mia á 6uan vannáa le cítii yi à mi yí le mi yiwa fèn dè bïo mi vaá bío bío yi. Hón pãahũ so yi á hã bíoní na à bío ò na mia lé hã à mi bío. Lé bío á hã máa lé minén mi bæere yi. Mu lé le Dónbeenĩ Hácírí á à dé hã mi jíní yi.

¹² Ba nùpua búii wé è dé mín kùrú zàwa á à na 6a à búe. Hàrí 6a maáwà búii á à wé mu 6àn síi lè mí zàwa. Ba zàwa búii mún ò híní mín maáwà wán, á à na 6a 6a à búe.

¹³ Ba nùpua búenbúen á à jin mia bío mi tà mü bío yi. Ká yia màhá hã mí síi fúaa mu véenii, wón á à fen.

¹⁴ «Mí khíi mi mu bè-sũmúí* na wee yáa mu bío ká mu wi hen na mu yí ko mu keń yi. (Yia wee kàrán bío ká à zũn mu kúará sese.) Hón pãahũ so yi ká bía wi ho Zudee yi à bán lùwí yòdo hã búaa.

¹⁵ Yia á à keń mí zii lòho yí ko ò o lii zoo lá bío búii.

¹⁶ Yia á à keń hã mana yi mu pãahũ yí ko ò o bíni 6o à lii lá mí kán6un mí zii.

¹⁷ Ho yéréké khíi sá 6a hã-sëenasa lè 6a hã-jàawa yi mu zon.

¹⁸ Mi fio le Dónbeenĩ yi à mu bíowa mu wéró yí lí hã yio yi.

¹⁹ Lé bío ho pãahũ mu 6àn lònbee á à wé búaa á à porí ðio khíina. Hàrí ho ðímíjǎ jùhũ búaró pãahũ na le Dónbeenĩ léra mu bío búenbúen yi à buee búe ho zuia yi, á le lònbee mu síi yí kera yí mən. A le 6àn síi mún máa bíni máa keń hùúu.

²⁰ O Nùhũso lá yí khò le lònbee mu wizooní yi, á nii woon lá máa kání. Ká a màhá khò hã yi 6a nùpua na ó o hueekaa à 6a wé làa wo bío yi.

²¹ Ká a búii bía nən mia ká síi: «Mí loń. Lé o *Krista na hen, tàá nín-yia vaá hen», à mi yí tà mu.

²² Mu bon, 6a Kristawa lè le Dónbeenĩ jì-cúa fëerowà na bío yí bon khíi keń. Ba à wé mu yéréké bíowa lè mí síwà na ka lè mu wee zéeni le Dónbeenĩ pánká á à vīinínáa 6a nùpua. Hàrí bía le Dónbeenĩ hueekaa ká mu lá dà à wé, á 6a mún ò vīiní bán.

²³ Awa. A minén cén pa miten bío. Í fèra bía mu búenbúen nən mia vó.

²⁴ «Le lònbee khíiló mónđen á
le wii á à dé mí yuumu.

Ho píihũ khoomu máa bíni máa keń.

²⁵ Hã mànàayio á à kùenka à lii.

Bío 6uan ho wáyai bíowa ðíníá búenbúen á à dèké.»†

²⁶ Hón pãahũ so yi á 6a à mi a Nùpue Za búenló hã dùndúio wán lè mí dànló lè mí cùkú beenĩ.

²⁷ O khíi tonka le Dónbeenĩ wáyai tonkarowà ho tá kónbúaa bío náa yi lè ho ðímíjǎ búenbúen yi á 6a a ve bía le Dónbeenĩ hueekaa á à kúee mín wán.

²⁸ «Mí loń ho *fikíyée vīndèe bío le wee wéráa. Hen ká le 6àn lakara hãa wee nàma á wee sà mí vñn-yórówà, se mi zū le ho vlohó tèró ðñ.

²⁹ Lé làa bún síi ká mi khíi wee mi mu bíowa mu wéró, à mi mún zũn le o *Nùpue Za búenló sùaráa. O ò búen máa khí.

³⁰ Le í mí ho túiá na mia: Ho pãahũ na ká nùpua máa hí máa vé ká bún bíowa so búenbúen yí wó.

³¹ Ho wáyai lè ho tá khíi vé, ká í bíoní hñ ò keń bún féee.

³² Nii woon yí zū ho ðímíjǎ véro wizonle lè ho pãahũ máa zéeni. Le Dónbeenĩ wáyai tonkarowà yí zū mu, hàrí le Dónbeenĩ Za mí bæere yáa pá yí zū mu. O Maá mí ðòn lé yia zū mu.

³³ «Mí pa miten bío. Mi yí wé lòn nùpua na ðúma. Lé bío mi yí zū ho pãahũ na mu ù wé yi.

* 13:14 Mi loń Daniyele vūahũ 9.27; 11.31; 12.11 † 13:25 Mi loń Ezayii vūahũ 13.10; 34.4

³⁴ Mu bïo ßonmín làa bïo kà: Nii ßúi le mí ì va le khúii. O o kàràfáa mí zii mí ton-sáwá yi, á sankaa há tonni nòn ßa le mí ñi-kéní kéní yi. Bún món ó o bía nòn o paro yi le o tñí mí yïo.

³⁵ Minén mún tñí mí yïo, lé bïo mi yí zū a zii ßànsò ßíní ßuenló pãahú. O dà à ßuen ziihú tàá tá tãhú, tàá kò-bá-wéé yi, tàá yĩnbíi.

³⁶ Ká a khii ðĩndĩn ßuara ò o yí ßuee yí mia ká mi ka lòn nùpua na dūma.

³⁷ Bïo á ì wee bïo na mia kà, á yahó sá ßa nùpua ßúenßúen. Mi yí wé lòn nùpua na dūma.»

14

Ba zúifùwa ñúnása wee le o Yeesu wán
(Matiye 26.1-5; Luki 22.1-2; Zàn 11.45-53)

¹ Wizoní bïo ñun wáa ká ho Paaki sánú díró le ho *búurú na á ña-ñini yí dó yi sánú díró yi. A le *Dónbeení yankarowà ñúnása le ho *làndá bïo zéenilowa wee cà bïo ßa à wé wé è wĩiráa o Yeesu ká mu yí zū, á à na ßa à ßúe.

² Ba wee bïo: «Wa yí dà máa wii wo ho sánú díró yi. Ká wa wó mu á ßa zãamáa á à kánká mu bïo yi.»

O háa ßúi kúaa ho ñiló o Yeesu ñúhú wán
(Matiye 26.6-13; Zàn 12.1-8)

³ O Yeesu kera ho Betanii lóhó yi o Simòn na háa lé o *ßùeré ñii zii. Pãahú na ó o kará wee dí à bñn à háa ßúi ßueé wee zo, á ßuan mí ðũukó-za ßúi na wó le le huee na ßa le alibaatere à ho sú làa ñiló ßúi na sãmu sí. Ho ñiló mu ßa le náàrè á yàwá here làa sòobéé. Bïo ó o ßueé bó a Yeesu yi ó o pũina ho ðũukó-za mu ñii, ò o kúaa ho ñiló mu o Yeesu ñúhú wán.

⁴ Á háa wi bñn ßúi sía cà. Á ßa wee bïo mín yi: «Ho ñiló na ká yáaró ñúhú lé mu yén?

⁵ Ho ñnñ lá dà à yèé á à yí há wén-hãani khíá-tñn* á à sankaa a na ßa ñi-khenia yi.» Á ßa lan wee zá làa wo.

⁶ O o Yeesu wáa bía: «O háa mu mi día bïo. Mi wee zá làa wó le we? Bïo ó o wó làa mi á se.

⁷ Ba ñi-khenia bán làa mia á à keñ mín wán fééé. Á pãahú léé pãahú á mi dà wé è wé mu sãamu làa ba ká mi tà. Éé ká ñnén wón máa keñ làa mia fééé.

⁸ Bïo ó o dà à wé lé bïo ó o wó. O kúaa ho ñiló na sãmu sí ì sãnía wán à fèn wíokaráa há paráa há nùuló.

⁹ Le ì mí ho tũíá na mia: Le Dónbeení bñn-tente wé buera lùe léé lùe yi ho ðĩmĩná ßúenßúen yi, á ßa à bío bïo ó o háa na ká wó, á ßa à leéka a bïo.»

O Zúdaa wi ò o dé o Yeesu na
(Matiye 26.14-16; Luki 22.3-6)

¹⁰ O Yeesu ñi-kenínia píru ñun ñi-kéní na ßa le Zúdaa Isikariote á wà vaá bía nòn ßa yankarowà ñúnása yi le mí wi à mí dé o Yeesu na ßa yi.

¹¹ Á bán sía wan wan á dó mí ñini nòn le mí ì na le wárí wo yi. O o wáa wee cà ho pãahú na o ò dàñ ñ wé mu yi, á à dérãa wo ßa níni yi.

O Yeesu wee dí ho Paaki ðĩnló le mí ñi-keninia
(Matiye 26.17-25; Luki 22.7-14, 21-23; Zàn 13.21-30)

¹² Ho *búurú na á ña-ñini yí dó yi sánú díró ßàn ñin-yání wizonle zoñ, ðiio ßa wee wé fũaa ho Paaki piozàwa yi,† ó o Yeesu ñi-kenínia tũara a yi: «Lé wen á fo wi à wa vaa wíoka ho Paaki ðĩnló yi?»

¹³ O o tonkaa mí ñi-kenínia nùwã ñun á bía nòn yi: «Mi lén zo ho lóhó yi, á mi zoó sí a ñii ßúi yahó ká a sò mu ñumu le ho ðũuhú. Mi bè o yi,

* 14:5 Mu pãahú á há wén-hãani khíá-tñn lé o nùpue lùlú-kùure sãmu sãáni. † 14:12 Mi loñ Léro vũahú (Exode) 12.6, 14-20

¹⁴ ká a vaá zon z̄i na yi à mi bío na le z̄i mu b̄anso yi: O n̄i-kàránlo le wa tùa foñ: Ho lahó na á ìnén lè ì n̄i-kenínia á à dí ho Paaki d̄ínló yi lé ho yén?

¹⁵ O ò zéeni la-been̄i búii làa mia ho n̄onwíohũ yi na s̄ia b̄aráka wó. Lé b̄in à mi wíoka wa Paaki d̄ínló bio yi.» ¹⁶ A 6a wà vaá zon ho lóhó yi, á zoó yú mu búenbúen làa bío ó o Yeesu bíaráa mu. A 6a wíokaa ho Paaki d̄ínló bio.

¹⁷ B̄io le wii tò, ó o Yeesu lè mí n̄i-kenínia píru j̄un buara.

¹⁸ B̄io 6a kará wee dí ó o Yeesu bía: «Le ì mí ho t̄iá na mia: Minén na làa mi páania kará ho d̄ínló j̄uhũ yi n̄i-kéní á à dé mi ì na.»

¹⁹ O o n̄i-kenínia yilera lunkaa, á 6a wee tùaka a yi lè mí n̄i-kéní kéní. A ȳia le: «Mu lé ìnén le?» A ȳia le: «Mu lé ìnén lé?»

²⁰ O o Yeesu bía n̄on 6a yi: «Mu lé minén píru j̄un n̄i-kéní, ȳia làa mi páania wà zoó c̄i.

²¹ Mu bon. O *N̄upue Za á à hí làa bío le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄uahũ bíaráa mu. Ká ȳia màhá ní ì bè mu á ho yéréké è zo j̄uhũ. B̄anso yáá lá yí ton se mu s̄iaan̄i.»

(Matiye 26.26-30; Luki 22.15-20; 1 Korente 11.23-25)

²² B̄io 6a wee dí, ó o Yeesu lá ho búuru á dó le Dónbeen̄i b̄arákà. O o wee c̄eka ho na mí n̄i-kenínia yi ká à bío: «Mi fé là, hón lé ì s̄anía.»

²³ O o b̄inia lá le j̄uun̄i d̄èè na ho *d̄iv̄én wi yi ò o dó le Dónbeen̄i b̄arákà. O o n̄on ho 6a yi á 6a búenbúen j̄un.

²⁴ O o bía n̄on 6a yi: «Dén lé ì c̄ani na wíokaa wee zéeni le Dónbeen̄i páanii na le b̄o bío, dén lé ì c̄ani na kúará 6a n̄upua c̄èrèè bío yi.

²⁵ Le ì mí ho t̄iá na mia: I máa b̄in̄i máa j̄u d̄iv̄én hùúu fúaa ho p̄ahũ na á ì khii j̄u ho b̄an bè-fla yi le Dónbeen̄i b̄éeni yi.»

²⁶ B̄un m̄ón á 6a s̄ia ho s̄anú lení, à 6a wà yòora h̄a Oliivewa v̄ins̄ia búee wán.

O Yeesu bía le o Piere á à pí mí bío

(Matiye 26.31-35; Luki 22.31-34; Z̄an 13.36-38)

²⁷ O Yeesu bía n̄on mí n̄i-kenínia yi: «Mi búenbúen á à l̄uwí ì día mi. Làa bío le Dónbeen̄i bíoráa mu mí b̄ion̄i v̄uahũ yi ká sii: «Ì ì búe o pi-pa á 6a pia á à k̄enná à lén ñ va h̄a l̄ua búenbúen.»‡

²⁸ Èé ká ì v̄èeró m̄ón, á ì ì dí mí yahó vaá pa mia ho Kalilee k̄ohũ yi.»

²⁹ O o Piere bía: «H̄arí à bía ká búenbúen pí ũ bío, á ìnén wón máa pí mu hùúu.»

³⁰ O o Yeesu bía n̄on wo yi: «Le ì mí ho t̄iá na foñ. Ho t̄in̄on-kéní na kà yi, s̄ani ò o kò-béè wá h̄a cúa-j̄un, b̄un ká ũnén bía le fo yí z̄u mi á d̄ñ h̄a cúa-t̄in.»

³¹ O o Piere pá b̄inia wíokaa t̄ina mí b̄ion̄i yi: «Ì máa bío le ì yí z̄u fo máa mi hùúu, h̄arí ká ì ko à ì hí làa fo.» A 6a n̄i-kenínia na ká búenbúen bía mu bío dà-kéní mu.

O Yeesu flora ho Zetesemanii yi

(Matiye 26.36-46; Luki 22.39-46)

³² B̄un m̄ón á 6a wà vaá d̄ñ le l̄ue búii na 6a le Zetesemanii. O o Yeesu bía n̄on mí n̄i-kenínia yi: «Mi k̄eni hen le ì lén vaa fio.»

³³ O o fó a Piere là a Zaaki là a Z̄an á b̄oráa. O búakáa z̄ana á yi wee dè

³⁴ O o bía n̄on 6a yi: «Ì h̄acirí yáara dàkh̄ina. I ka le ì máa fen. Mi k̄eni hen, á t̄in̄i mi ȳio.»

³⁵ B̄un m̄ón ó o w̄aa vá van c̄inú, á vaá líí búrá ò o flora le ká mu dà à wé, à le lònbee na ká à yí yí mí.

³⁶ O bía bío kà: «Ì Maá, fo dà bío búenbúen wee wé. Yí le le lònbee na ká à yí mí. Èé ká mu yí wé ìnén s̄ii bío. Le ũnén lé ȳia s̄ii bío à wé.»

³⁷ O o b̄inia buara mí n̄i-kenínia c̄on á bueé yú 6a à mu d̄amu bó 6a. O o bía n̄on o Piere yi: «Sim̄on, d̄amu bó fo le? Fo yí dà máa t̄in̄i ũ ȳio h̄arí le l̄èrè dà-kéní yi le?

‡ 14:27 Mi lon̄ Zakari v̄uahũ 13.7

38 Mi fání mi yìo à wé fio bèra a na à mi yí zo mu bè-kora wéró yi. O nùpue s̄i wee wé vá mu bè-tente wéró yi, èε ká ho pànká na ó o ò wé làa b̄n lé h̄a mía.»

39 O o t̄n wíokaa khèra vaá flora ò o b̄ia h̄a b̄ioní dà-kéní mu.

40 B̄n m̄ón ó o b̄inía buara mí n̄i-kenínia c̄n á buéé yú 6a à mu d̄amu 6ó 6a. Ba yí dàrina yí fánía mí yìo. A b̄io 6a w̄aa à b̄io á à na a Yeesu yí á 6a yí z̄u.

41 B̄io ó o Yeesu wà á b̄inía buara mún cúa-t̄n n̄i yi, ó o buéé b̄ia n̄n 6a yi: «Mi pá d̄uma wee v̄ũnka lon? Mu w̄aa vó. Ho p̄ah̄ũ d̄n. O *Nùpue Za á 6a à dé 6a bè-kora wérówà n̄i yi.

42 Mi h̄iní wa lén. Yia á à dé mi ì na buéé d̄n.»

Ba w̄ira a Yeesu

(Matiye 26.47-56; Luki 22.47-53; Z̄an 18.3-12)

43 P̄ah̄ũ na ó o Yeesu wee b̄io yi, à b̄n ò o Zudaa buéé d̄n. O lé 6a n̄i-kenínia p̄irú n̄n n̄i-kéní. Ba z̄amáa na bò làa wo á buan h̄a khà-túa lè h̄a b̄uaa. B̄ia tonkaa 6a lé le *Dónbeení yankarowà n̄nása lè ho *làndá b̄io zéeniłowa lè 6a n̄i-k̄ia.

44 O Zudaa, yia á à dé o Yeesu mu á à na, á zéeniá b̄io 6a z̄amáa á à z̄ũrnáa wo. O b̄ia: «Ì h̄a vaá t̄eniá nùpue na yi lè le k̄nbi, se wón lé yia mi wee cà. A mi w̄aa w̄i wo à bua sese lénnaa.»

45 O Zudaa buéé d̄eni ó o wà vaá 6ó a Yeesu yi ò o b̄ia n̄n wo yi: «N̄i-kàránlo.» O o t̄eniá wo yi lè le k̄nbi.

46 A b̄ia làa wo bò mín w̄aa w̄ira a Yeesu.

47 A 6a n̄i-kéní b̄ui dò mí khà-tóní á hà lè le *Dónbeení yankarowà n̄nũso beení ton-sá n̄i-kéní n̄i-k̄ah̄ũ kúio.

48 O o Yeesu b̄ia n̄n b̄ia wà buéé w̄i wo yi: «Mi so lá ko à mi bua khà-túa làa b̄uaa à buéé w̄iráa mi le? I lée n̄i-k̄anii le?

49 I làa mia lá wee k̄n̄ mín wán túntún, á wee k̄rán 6a nùpua le *Dónbeení z̄i-beeni lún yi á mi yí w̄ira mi. Èε ká mu wó kà, à le Dónbeení b̄ioní v̄uah̄ũ b̄io n̄i s̄iráa.»

50 O o n̄i-kenínia búenbúen w̄aa lùwa wà à 6a día a.

51 Yàronza b̄ui lé yia bò a Yeesu yi. Lée bunló mí dòn wi o wán. Ba le mí ì w̄i wo, á 6a buan o bunló yi,

52 ó o kueera ho día, ò o lùwa wà mí k̄amáa.

O Yeesu 6a buan vannáa 6a t̄iá f̄erowà yahó

(Matiye 26.57-68; Luki 22.54-55, 63-71; Z̄an 18.13-14, 19-24)

53 B̄n m̄ón á 6a buan o Yeesu vannáa le *Dónbeení yankarowà n̄nũso z̄i, hen na 6a yankarowà n̄nása lè 6a n̄i-k̄ia lè ho *làndá b̄io zéeniłowa búenbúen kúaa mín wán yi.

54 O Piere khèra bò a Yeesu m̄ón. O buéé zon 6a yankarowà n̄nũso lún yi, á zoó p̄anía kará lè 6a parowà á wee huee ho d̄h̄ũ.

55 Ba yankarowà n̄nása lè 6a *z̄uífùwa t̄iá f̄erowà búenbúen wee cà b̄io 6a à koonínáa o Yeesu yí á à bè yi ì s̄inínáa o n̄nũ á à na 6a à búe. Ká 6a màh̄á yí yú b̄io b̄ui.

56 Nùpua c̄èrèe wee buéé f̄uaa h̄a sab̄ioní o n̄i, ká 6a màh̄á wee b̄iní kán mín.

57 A 6a n̄w̄a yén b̄ui w̄aa h̄in̄n koonía o yi lè le sab̄éré na kà:

58 «Wa n̄á ò o b̄ia le mí ì fio le Dónbeení z̄i na 6a nùpua son, á à b̄iní ì so le b̄ui h̄a wizoní t̄n yi ká dén á nùpua máa so.»

59 Hàrì b̄n á 6a yàá pá wee kán mín wán.

60 A 6a yankarowà n̄nũso w̄aa lii h̄in̄n yòó d̄n 6a búenbúen yahó ò o t̄uara a Yeesu yi: «B̄io 6a nùpua wee b̄io ù d̄n̄ yi á fo le fo máa b̄io d̄èε b̄ui yi le?»

61 O o Yeesu c̄èkè ò o d̄n. A 6a yankarowà n̄nũso wíokaa t̄uara a yi: «Le ùnén lé o Krista, le Dónbeení na wa wee khòoní za le?»

⁶² O o Yeesu bía: «Ūuu, í lé orén. Mi búenbúen á à mi a *Nùpue Za ká a kará le Dónbeení na dà mu bío búenbúen nín-tíání. Mi mún khií mi a ká a kará há dùndúio wán bò ò buen.Š»

⁶³ A 6a yankarowà jùhúso wáa lèεkaa mí dà-zínii lé bío mu vá a yi dàkhíina, ò o bía: «Wa màkóo wáa mía seéràsa yi.

⁶⁴ Há bín-kora na ò o mà lééra le Dónbeení yi á mi jà. Awa, á lé mu yén á mi wee leéka?» A 6a búenbúen le o wó khon ó o ko ò o búe.

⁶⁵ Ba nùwá yén zàwa búí 6a tìahú á búákáa wee khàani kúee o Yeesu wán. Ba pon o yahó yi à 6a wee vúaa wo lè mí nín-kuio ká 6a à tùa wo yi le o zéeni yíá wó mu làa wo. Le *Dónbeení yankarowà jùhúso lún parowà fó a, á wee dé sàará yi.

O Piere pá a Yeesu bío

(Matiye 26.69-75; Luki 22.56-62; Zàn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Pàahú na ó o Piere pá líí wi ho lún yi, à bűn le Dónbeení yankarowà jùhúso beení ton-sá háawa nì-kéní búí bueé dñ.

⁶⁷ Bío ó o mən o Piere ò o wee huee ho dñhú, ó o wíokaa loína a yi sese ò o bía: «Ūnén mún lá wi là a Nazareete nñi Yeesu mu.»

⁶⁸ O o Piere pá mu ò o bía: «Bío á fo wee bío ká á í yí zū.» Bűn món ó o wà vaá bánía đñ ho lún zūanjii. [O o kò-béε wá.]

⁶⁹ Bío ó o ton-sá háa mu mən o vaa báníló, ó o wee bío làa bía wi bűn: «O nùpue na ká lé 6arén nì-kéní búí.»

⁷⁰ O o Piere tñn pá. Mu yàá yí míana, à bűn à bía wi bűn tñn bía nən o Piere mu yi: «Ho tñiá poni. Fo lé 6arén búí. Ūnén mún lé o Kalilee nñi.»

⁷¹ O o Piere wáa bía: «Ká í fà sabéré à le Dónbeení le í mi mu. Í ì báa mu jii wán, o nùpue na mi wee bío bío á í yí zū.»

⁷² Hón pàahú so yi ó o kò-béε wá há cúa-jun níi. O o Piere hácírí màhá bínía 6uara bío ó o Yeesu fù bía làa wo yi wán: «Sáni ò o kò-béε wá há cúa-jun bűn ká ūnén pá le fo yí zū mi á dñ há cúa-tñn.» O o Piere wáa wee wá.

15

Ba 6uan o Yeesu 6uararàa o Pilaate cón

(Matiye 27.1-2, 11-14; Luki 23.1-5; Zàn 18.28-38)

¹ Le yĩnbíi bűiríi á 6a *yankarowà júnása, lè 6a nì-kía, lè ho *làndá bío zéenílowa, bán búenbúen na lè 6a *zúífùwa tñiá fεerowá á kúaa mín wán, bèra a na à 6a bío tè bío dà-kéní wán. Ba can o Yeesu, á 6uan bueé nən o *Pilaate yi.

² O o Pilaate tùara a yi: «Lé ūnén lé 6a zúífùwa béε le?» O o Yeesu bía nən wo yi: «Fo bía mu.»

³ Ba yankarowà júnása wee kooní a Yeesu yi làa bío cèrèε.

⁴ O o Pilaate wíokaa tùara a yi: «Fo le fo máa bío dèε le? Bío 6a wee bío ū jii á fo yí máa jí le?»

⁵ Ká a Yeesu màhá yí bínía yí bía dèε. Bűn wó a Pilaate coon.

Ba le o Yeesu ko ò o búe

(Matiye 27.15-26; Luki 23.13-25; Zàn 18.39-19.16)

⁶ Hen ká ho *Paaki sánú sansan dñ, ò o Pilaate lén o kàsó nñi búí díá, yíá 6a zãamáa le o díá.

⁷ Mu ù wé à nñi búí na 6a le Barabaasi páanía wi ho kàsó yi lè 6a búí na làa wo káa á 6ó a nñi búí.

⁸ A 6a zãamáa wáa wà van o Pilaate cón á vaá wee fio wo ò o wé bío ó o lá wee wé na 6a yi.

⁹ O o Pilaate bía nən 6a yi: «Mi wi à 6a zúífùwa béε lé yíá à í díá le?»

10 O Pilaate zū kénkén le 6a yankarowà júnása dó a Yeesu nɔn mí yi lé bïo le yandee wi 6a yi o bïo yi.

11 Ká 6a yankarowà júnása màhá súkúra 6a zãamáa le 6a fio o Pilaate cón le o Barabaasi lé yïa ò o díá.

12 O o Pilaate wíokaa tùara 6a zãamáa yi: «Lé mu yén mi le í wé làa yïa mi wee ve làa zúifùwa bée?»

13 A 6a wee bío na a yi ká 6a a wãamaka: «Búεε wo ho *kùrùwá wán ò o hí.»

14 O o Pilaate tùara 6a yi: «O wékhe lé ho yén?» A 6a yàá wíokaa wee wãamaka pónpón: «Búεε wo ho kùrùwá wán ò o hí.»

15 O Pilaate wi ò o wéé 6a zãamáa sïi, ó o léra o Barabaasi díá, ò o le 6a ha a Yeesu lè há làbàaní, ò o nɔn wo le 6a búεε ho kùrùwá wán.

*Ba dásíwá wee zùarika a Yeesu yi
(Matiye 27.27-31; Zãn 19.2-3)*

16 A 6a dásíwá buan wo zonnáa ho *Zudee kòhú bée lún yi, à 6a von mí ninzàwa na ká búenbúen.

17 Ba zíníá o Yeesu lè le dà-muhú, á tá ho kírí lè há kíkara á dó a jùhú yi.*

18 Bún món á 6a wee tɛení a yi kà: «*Zúifùwa bée, foó!»

19 Ba wee vúaa o jùhú lè le kãani, á wee khàani kúee o wán ká 6a à fàrá mí nɔnkójuná wán à lii búrá a yahó.

20 Bïo 6a zùaríkaa wo yi vó, á 6a tɛra le dà-muhú o wán, à 6a zíníá wo là a kùrú sïa. Bún món á 6a buan wo lóràa ho donkíahú á wà lée búεε ho *kùrùwá wán.

*Ba búaa o Yeesu ho kùrùwá wán
(Matiye 27.32-44; Luki 23.26-43; Zãn 19.17-27)*

21 O Sirɛena nñi Simɔn na lé o Alekisãndere là a Urufuusi 6àn maá, á ló há mana yi bò ho wòhú buée wee khíi, á 6a dásíwá buée kíkàa yi le o fé o Yeesu kùrùwá pí.

22 Ba buan o Yeesu vannáa lahó búii na 6a le Kolokota yi, bún kúará le «jún-òòkuee lahó.»

23 Ba lúnkaa ho *dívén lè mu bïo búii na 6a le mífirè á wi 6a na a Yeesu yi ò o ju, ká a màhá yí jun mu.

24 Bún món á 6a búaa wo ho kùrùwá wán. Ba le mí ì sanká a sï-zíníá á 6a wó le jún-síni bïo à zúínáa dío á à sï yïa làa yïa yi.

25 Le wi-bee pãahú lé bïo 6a búaa wo yi ho *kùrùwá wán.

26 Bïo 6a túara le dèe wán, bïo wee zéeni bïo nɔn 6a búaaráa wo lé bïo kà: «ZúIFÙWA BÉε.»

27 Ba mún búaa 6a nñi-wàanna nùwá jun búii là a Yeesu. O nñi-kéni wi là a nín-tíani ká a nñi-kéni wi là a nín-káahó.

28 [Bún wó à le Dónbeení bíoní vùahú bíoní na ká a jii sí: «Ba mà a dó 6a nñi-kora tíahú.»]†

29 Ba nùpua na wee khíi làa bín wee kíbón mí júná ká 6a a là a. Ba wee bío: «Fo yí mɔn mu le. Únén na lá le fo ò fio le *Dónbeení zì-beeni á à bíní ì so le 6àn dà-veere há wizooní bïo tìn yi,

30 wáa fení ũten. Lii ho *kùrùwá wán le wa loí.»

31 Le *Dónbeení yankarowà júnása lè ho *làndá bïo zéenílowa mún wee yáa mí jini yi na a yi ká 6a a bío làa mín: «O feníá 6a búii ò orén màhá yí dà máa fení mítén.

32 Le o Krista, o *Isirayεele bée, à lé ho kùrùwá wán lii. Ká wa mɔn mu á wa à dé wa sïa wo yi.» Bïa páanía búaa há kùrùwáwá wán là a Yeesu bán mún wee là a.

* 15:17 Ba bá-zàwa lè 6a nñi-beera lé bïa yánkaa dà há sï-muna wee zí. Há yáwá fù here. Há kíríwá 6a wee wé, à kúee 6a bá-zàwa júná yi à zéenínáa 6a bá-zàmu pánká bïo. Ká bïo 6a wi 6a zùarika a Yeesu yi, á 6a zíníá wo lè ho kánbun muhú á dó há kíkara kírí o jùhú yi. † 15:28 Mí loí Ezayii vùahú 53.12

*O Yeesu húmú**(Matiye 27.45-56; Luki 23.44-49; Zān 19.28-30)*

³³ Le wii yòò fàrálò p̄ahũ á ho k̄hũ búenbúen d̄ind̄in wó le t̄íbírí. Mu míana fúuu fúaa le wi-háarè.

³⁴ Le wi-háarè mu p̄ahũ, ó o Yeesu bía b̄io kà p̄ónp̄ón: «Eloyii, Eloyii, lama sabatanii?» B̄ún kúará le «Wàn Dónbeenĩ, wàn Dónbeenĩ, fo p̄á mi díá le we?»

³⁵ A b̄ia wi b̄in nùwā ȳen búí ná mu á 6a bía: «Mi loń, o wee ve o *Elii.»

³⁶ A 6a n̄i-kéní búí lùwa vaá lá le d̄èe búí na wee k̄iní mu jumu á z̄íra mu bè-jia yi á can le 6úaahiire jii yi á yòò dá a Yeesu yi le o ȳèe, ò o bía: «Mi d̄in, wa à loń ká a Elii 6ueé liiní a ho *kùrùwá wán.»

³⁷ Lé b̄ún p̄ahũ ó o Yeesu wāamaa yi p̄ónp̄ón, ò o húrun.

³⁸ A ho p̄onsò-beeni na zoó céra le *Dónbeenĩ z̄i-beeni á yòò l̄èera mí t̄iahũ líí ló. ³⁹ Ho Oroomu dásíwá j̄uhũso na d̄in o Yeesu yahó á m̄on b̄io ó o húrunnáa ó o bía: «O n̄upue na kà b̄ent̄in lá lé le Dónbeenĩ Za binbirĩ.»

⁴⁰ H̄áawa nùwā ȳen búí mún h̄ia wi b̄in á kh̄era d̄in wee loń. Ba h̄áawa mu t̄iahũ ó o Mari wi yi, ȳia wee lé ho Makadala lóhó yi. A séení a Mari na lé o Zaaki háyónza là a Zozee 6àn nu, là a Salom̄e.

⁴¹ Ba h̄ia wee bè o Yeesu yi ká a wi ho Kalilee yi á wee séení a. H̄áawa c̄èrèe búí mún h̄ia wi 6a h̄áawa mu t̄iahũ á bò là a Yeesu 6uara ho Zeruzal̄emu yi.

*Ba nùuna a Yeesu**(Matiye 27.56-61; Luki 23.50-56; Zān 19.38-42)*

⁴² O Yeesu hí-n̄onzoñ ho z̄ihũ jii, à b̄io á lé b̄ún zoñ á 6a wee wíoka mít̄en ho *Sabaa b̄io yi,

⁴³ ó o Zoz̄efu na wee lé ho Arimatee lóhó yi á 6uara. O fù lé 6a *z̄uífùwa t̄úia f̄erowà n̄i-kéní na 6a n̄inzàwa wee k̄nbi. Wón mún lá wee l̄oní le Dónbeenĩ béeni láró p̄ahũ. O henía mí s̄ii ò o van o *Pilaate c̄on á vaá flora a Yeesu n̄i-h̄inmu.

⁴⁴ Ká a Pilaate ná b̄io ó o Yeesu d̄ènía húrun ó o wó coon mu b̄io yi. O o von 6a dásíwá j̄uhũso á 6ueé t̄uara yi le o Yeesu mu húrun míana le.

⁴⁵ A b̄io ó o ná mu 6a dásíwá j̄uhũso c̄on vó, ó o n̄on le jii o Zoz̄efu yi le o lá a s̄anía.

⁴⁶ O o Zoz̄efu yà ho bun-seni dà-poni ò o liinía o Yeesu ho *kùrùwá wán á líí bá lè ho bunló 6uan vaá dó le búure yi, d̄io 6a lá có ho 6úaahó yi díá. B̄ún m̄on ó o b̄inía le hue-beeni pon le búure mu jii.

⁴⁷ O Makadala Mari là a Zozee 6àn nu Mari á d̄in m̄on hen na ó o dó a yi.

16*O Yeesu v̄èeró**(Matiye 28.1-8; Luki 24.1-12; Zān 20.1-10)*

¹ B̄io ho *Sabaa kh̄ina, ó o Makadala Mari là a Zaaki 6àn nu Mari là a Salom̄e á yà ho j̄iló na s̄amu s̄i le mí vaá kh̄i làa Yeesu s̄anía.

² Ho dimaasi zoñ ȳinb̄ii b̄uir̄ii, le wii h̄aró p̄ahũ, á 6a h̄in̄on wà j̄on le búure.

³ Ba wee bío mín yi: «Lé wée ȳáá vaá b̄iní le hue-beeni na pon le búure jii á à na wen coon?»

⁴ Ká b̄io 6a vaá d̄on, á 6a le mí ì loń, à le hue-be-beeni b̄inía ló le búure jii á kh̄i díá le n̄is̄aní. ⁵ A 6a wà vaá zon le yi, á zoó m̄on yàrónza búí ò o kará lè le n̄in-t̄iání, á z̄á ho báká poni na túee. A 6a z̄ana.

⁶ Ká a yàrónza mu màh̄á bía n̄on 6a yi: «Mi yí z̄ón. I z̄ú le lé o Nazar̄eete n̄ii Yeesu na 6a 6úaa ho *kùrùwá wán á mi wee cà. O mía hen, o v̄èera. Mi loń. Lé ho lahó na kà á 6a lá bàrá a yi.

⁷ Mi lén vaa bío mu na a Piere là a Yeesu mu n̄i-kenínia na ká yi le o dú 6a yahó van ho Kalilee k̄hũ. Lé b̄in 6a vaá mi a yi làa b̄io ó o bíaráa mu.»

⁸ A 6a yilera lùnkaa, á 6a wee zà. A 6a ló á lée lùwa wà. Ba yí bía dèε yí nɔn nùpue yi lé bïo 6a zána.

*O Yeesu zéenia miten lè mí nǐ-kenínia
(Matiye 28.9-10; Zán 20.11-18)*

⁹ [O Yeesu vèéro món ho dimaasi zoñ yǐnbíi á mu nín-yání, ó o zéenia miten là a Makadala Mari, wón na ó o hĩa nɔn 6a cínáwa bùaa hènun léra yi.

¹⁰ O o Mari wà van bĩa là a Yeesu lá páania wi cón, á vaá yú 6a à 6a yara sò á wee wá, ó o bía làa ba le mí mɔn o Yeesu.

¹¹ Ká bïo 6a ná bïo ó o Mari bía le o Yeesu vèera, ó o mún mɔn wo, á 6a yí tà mu.

¹² Bún món ó o Yeesu zéenia miten làa sǐi veere lè mí nǐ-kenínia nùwã nɔn ká 6a nɔn hã mana.

¹³ A 6a bǐnia bueé bía mu lè 6a nǐ-kenínia na ká á bán mún yí tà mu yi.

¹⁴ Mu bàn món, ó o Yeesu zéenia miten lè 6a nǐ-kenínia píru dòn ká 6a wee dí. O zá làa ba bïo 6a yí dó mí sĩa wo yi, làa bïo 6a tun mí yiwa á yí tà bĩa bía le mí mɔn wo ò o vèera bïo.

¹⁵ O o wãa bía nɔn 6a yi: «Mí lén va ho dǐmǐná lùà búenbúen yi à vaa bue le Dónbeenǐ bín-tente na 6a nùpua búenbúen yi.

¹⁶ Yia á à dé mí sǐi le yi, á 6a à bátizé, wón á à fen. Ká yia yí dó mí sǐi le yi, wón nùhũ á à sí.

¹⁷ Bĩa dó mí sĩa le yi wé è wé mu yéréké bïowa na wee zéeni le Dónbeenǐ pánká: Ba à na 6a cínáwa á à lén bĩa 6a wi yi lè í yèni; 6a a bío hã sǐi-viò bíoní;

¹⁸ yia wé guan háa yi, tàá ká a nɔn bè-nunii búii na dà a búe nùpue, á dèε woon máa wé 6ànso; 6a à bè mí níní 6a vánvárowà wán á bán á à wa.»

¹⁹ Bïo ó o bía bún vó, ó o Nùhũso Yeesu guan yòora ho wáayi á yòó kará le Dónbeenǐ nín-tiáni.

²⁰ A 6a nǐ-kenínia wà vaá wee bue le bín-tente hã lùà búenbúen yi. O Nùhũso wee séeni 6a, á 6a wee wé mu yéréké bïowa na wee zéeni le Dónbeenǐ pánká à zéeni le bïo 6a wee bío á lée tǔiá poni.]

Le Dónbeenĩ bín-tente vūahũ na ó o Luki túara

Vūahũ túaró jũhũ

O Luki hĩa wee bè là a Poole va hã kúio. O yínṳ́n zúifù. O lé o *Κερεσι nĩ. O fù lé o òkòtúaràn. Lé orén túara ho vūahũ mu, á mún túara 6a Tonkarowà bè-wénia vūahũ.

Bĩo nṳ́n ó o Luki túararáa mí bín-tente:

1. O Luki wi à 6a kèrètíewa búenbúen zũn le bĩa dó mí sĩa o *Krista yi á bĩo bò bĩo na wó mṳ́n kénkén wán. O o wi ò o henĩ 6a sĩa à 6a wíoka fára tĩn.
2. O mún wi ó o zéeni le 6a kèrètíewa yínṳ́n nùpua na wi à 6a fá mí jii ðĩnĩ lè 6a *zúifùwa.
3. Nún-sĩ ó o Tiofile hĩa lé o Poole jĩ-tà ho Oroomu yi. O o Luki túara ho vūahũ mu nṳ́n wo yi, à séenia o tonló yi.

O henĩa mu bè-kora séndiaró lè ho fioró bĩo. O zéenia a *Isirayele nĩpomu làndáwá yara.

Yĩa lé 6a nùpua búenbúen kãnílo ó o zéenia bĩo mi vūahũ mu yi.

1-2 Tiofile, * bĩo wó khĩna wa cón lè mí dà-kénĩ kénĩ búenbúen le Dónbeenĩ ðání yi à lá mu jũhũ búenĩ á 6a búii mṳ́n á lé mu seérása, bán lé bĩa wó le Dónbeenĩ bín-buerowà na zéenia mu làa wen. Ba cèrèe wi à 6a kúeeka mu mín wán à túa hã vṳ́nna yi.

3 A bĩo á ínén mún wi á ĩ túa mu lè 6a bĩo síi, á ĩ tũakaa mu cincĩra bĩa mṳ́n mu lè mí nĩ-kénĩ kénĩ cón á zũrnanáa mu ya-tente. A bĩo mu sãmaanáa lé bũn á ĩ wi à ĩ túaráa mu à na ũnén Tiofile cùkúso yi,

4 bũn lé bĩo o na á fo ò zũn kénkén ká bĩo á 6a fù kàráanna làa fo búenbúen lé ho tũiá poni.

O Zãn Batiisi teró bĩo zéeniłó

5 Ho Zudee kṳ́hũ bée *Heroode pãahũ, á le Dónbeenĩ yankaro búii fù wi bũn á yèni 6a le Zakari. O lé o Abia kuure nùpue búii. Bàn hĩa yèni 6a le Elizabeti. Wón fù lé le *Dónbeenĩ yankarowà jũhũso *Aaron nṳ́nkãni hĩnló búii.

6 Ba mí nùwã jũn fù léee nùpua na téréenna le Dónbeenĩ yahó, ó o Núhũso làndáwá là a bè-zéeniinia lè mí dà-kénĩ kénĩ búenbúen á 6a wee bè yi lè mí jĩ-kãa.

7 Ba lá ðĩn yĩ yú za lé bĩo ó o Elizabeti hĩana yĩ máa te, à 6a mí nùwã jũn mún kĩnkaa.

8 Wizonle búii, ó o Zakari zon le *Dónbeenĩ zĩ-beeni yi lé bĩo á 6a kuure nùpua lé bán ho yankaró pãahũ yèrémáa bueé ðñ,

9 á bĩo 6a le mí ì cà yĩa zoó cĩi mu bĩo na sãmu sí le *sòobá-lùè† yi làa bĩo mu bòráa le Dónbeenĩ yankarowà làndá yi á 6a wó le jún-sĩni bĩo, ó orén lé yĩa ó o Núhũso léra.

10 Hón pãahũ so yi, ká 6a zãmáa léee ðĩn ho khũuhũ á wee wé ho fioró.

11 Yĩo bueé tí ò o Núhũso wáayi tonkaró líi ðĩn o yahó mu bĩo na sãmu sí cĩnĩi ðèe nĩsãní bãn nín-tĩání.

12 Pãahũ na ó o Zakari mṳ́n wo, ó o zãna làa sòobéé á wee zà wàwàwà.

13 Ká a tonkaró màhã bĩa làa wo: «Zakari, yĩ zón ðèe, le Dónbeenĩ jã ũ fioró. Mĩn hĩa Elizabeti á à sí le sãní á à te o za báa; ká a khĩi ton à ũ cé o yèni le Zãn.

14 O bĩo khĩi wé hã zãmakaa lè le sí-wéé ũ cón, á nùpua cèrèe mún khĩi zãmaka a teró bĩo yi.

* 1:1-2 Tiofile: Le yèni mu kúará lé bĩo ká: «Yĩa le Dónbeenĩ wa». Yĩa ó o Luki von lè le yèni mu á bĩo yĩ tà yi zũ sese.

† 1:9 Le sòobá-lùè: Lé le Dónbeenĩ zĩ-beeni lahó búii na á nùpue woon yĩ dà máa zo yi ká mu yínṳ́n le Dónbeenĩ yankarowà mí ðòn.

15 Lé bïo ó o khii wé nî-beeni o Nuhúso yèn-dání yi. Bè-ɲunii na dà a ví hã yïo ó o máa bè mí ɲii yi hùúu, á le Dónbeeni Hácírí á à fèn ñ keñ wo yi ká a yàá ãn yí ton.

16 Orén lé yïa khii bíní ì fé o *Isirayele nïpomu cèrèè á ɓa à yèrè má à ɓuen ɓa Nuhúso Dónbeeni cón.

17 Orén mí ɓere lé yïa khii fèn ñ wíoka a Nuhúso wãhú lè le Hácírí lè ho dàrló na le Dónbeeni yánkaa nɔn mí ɲi-cúa fero *Elii yi. Ū za mu lé yïa khii véeni hã bíoní na wi ɓa maáwà lè mí zàwa pãahú, á mún ñ yèrè má ɓia pã le Dónbeeni bíoní sía á ɓa à wé lè ɓa nùpua na téréna lè ɓa bè-zúrlowà bïo síi. Lé kà síi o ò wíokaráa ɓa nùpua á à paráa o Nuhúso ɓuenló.»

18 O o Zakari bía nɔn le Dónbeeni tonkaro mu yi: «Bïo ò wé á ì tãráa mu yi lé mu yén? Bïo á ì màhá kîna, á wàn hãa mún yïo tɔn yú.»

19 A le Dónbeeni tonkaro bía: «Ïnén na ãn ũ yahó kà lé o Kabiriyele. I wi le Dónbeeni nîsání á wee sá na le yi. Lerén lé ãio tonkaa mi le ì ɓuee bío le bín-tente na kà na foñ.

20 Awa! A bïo fo yí tà ì bíoní yi, lé ɓún nɔn á ũ ɲii á à ì á máa bíní máa bío fúaa ũ za baa mu te nɔnzon. Loñ mu sese, bïo á ì bía làa fo ɓúenɓúen á à wé ho pãahú na le Dónbeeni le mu ko yi.»

21 Hón pãahú so yi ká ɓa zãamãa pá lée ãn ho khũuhú á pan o Zakari. Ho pòn-tóní na ó o zoó wó le sòobá-lùe yi á lunkaa ɓa yilera.

22 Pãahú na ó o wà ɓueé lé yi, à ɓún ò o ɲii lù, ó o wee bío lè ɓa nùpua lè mí níní. A ɓa ðèniã zūna mu le o bïo mu yínɔñ kãamãa, Dónbeeni zéeniã bïo ɓúí làa wó zoó le sòobá-lùe mu yi.

23 Nɔnzon na ó o Zakari mu tonló wó yi, ó o wà van mí zii.

24 Lé ɓún món á ɓàn hãa Elizabeti sùráa mí sání. Bïo ó o zūna mí sání mu bïo, ó o wó hã piina bïo hònú ɓúenɓúen ká a yí máa tà lé khũuhú. Hón pãahú so yi ó o wee bío mí yi:

25 «Pátí! Bïo kà yàá ãn yí bon. O za máa teró bïo na fù wee wé bío na mi fèe á wãa wó ho zuia. O Nuhúso na pánkã wi á zūna ì màkárí á hóniã ì ɲúhú.»‡

O Yeesu teró bïo zéeniã

26 Piina bïo hèzn ɓún món, á le Dónbeeni bía nɔn mí tonkaro Kabiriyele yi le o tɔn lén va ho Kalilee kãhú lóhó ɓúí na ɓa le Nazareete yi, o hínzo-sínii ɓúí cón.

27 O hínzoró mu fúamuš á bò nɔn o bée *Daviide nɔnkãni nùpue ɓúí na yèni ɓa le Zozefu yi. O hínzo-sínii mu yèni ɓa le Mari.

28 Bïo ó o Kabiriyele vaá zon o zii yi ó o tèniã a yi: «Mari, foó. O Nuhúso Dónbeeni wó mí sãamu làa fo: Orén mí ɓere mún wi làa fo. Wãa zãmaka.»

29 O o Mari kará coon á yilera yáara. O wee le mí yi, le ðèn tènii so ɲúhú lé mu yén.

30 A le Dónbeeni tonkaro bía: «Mari, yí zón ðè woon, le Dónbeeni sãamu á ðñ fo.

31 Loñ! Bïo fo kará wán á fo ò sî le sání á a te o za baa, ká ũ le fo ò cé o yèni à ũ bío le Yeesu.

32 O khii wé nùpue na ɲúhú wi á ɓa wé è ve o lè le Dónbeeni na wi mu bïo ɓúenɓúen ɲúhú wán Za. A le Dónbeeni mún khii bàrá a ɓàn ɓúaa Daviide bá-zãmu kanmúini wán.

33 O khii lá lé béeni o *Zakoobu nïpomu zii, á bá-zãmu máa ve máa mi.»

34 O o Mari bía nɔn wo yi: «Mu dà a wé kaka? Bïo á ì màhá yí zū baa.»

35 A ho wáayi tonkaro zéeniã mu ya-tente làa wo: «Le Dónbeeni Hácírí á à lii ũ wàn, á le Dónbeeni na wi mu bïo ɓúenɓúen ɲúhú wán dàrló á à ɓún foñ lè ho tãró bïo síi. Lé ɓún nɔn ó o za na á ũ khii te á ɓa wé è ve le yi poni ɓãnsò, làa Dónbeeni Za.

36 Loñ! O Elizabeti na làa fo te mún pá sù le sání lè mí hã-kĩnmu; wón na ɓa fù le o hãna yí máa te, nín-yia sání piina yú hã bïo hèzn.

37 Lé bïo á bïo na le Dónbeeni á à wé è sa ɓún bïo so mía hùúu.»

‡ 1:25 Ba zúufùwa cón ó o hãa na ton hínɔn yòó kîna ò o yí fò za hùúu á bïo fù lée nïyio na ɓúaa dàkhíina. § 1:27 Mi loñ Matiye vüahú 1.18

³⁸ Hón p̄ahũ so yi ó o Mari bía n̄n ho wáayi tonkaro yi: «ĩ wi o Núhũso níi yi ho zuia, ĩ wi o níi yi ho yiró. Le mu wé mī làa b̄io fo bíaráa mu.» A ho wáayi tonkaro zoó ló léé wà ò o día a Mari.

O Mari búεkiró là a Elizabεeti b̄io

³⁹ Wizoóni b̄io yεn b̄un m̄ón, ó o Mari h̄in̄n bánbáa n̄n ho lóhó búí na wi ho *Zudaa k̄shũ búaa yi.

⁴⁰ B̄io ó o vaá d̄n̄ ó o téréna vaá zon o Zakari z̄ii, á zoó t̄enía a Elizabεeti yi.

⁴¹ B̄io ó o Elizabεeti ná a Mari t̄enii s̄á, ó o za d̄enía zoó k̄ur̄inna a yi, á le Dónbeenĩ Hácirí w̄aa sú a Elizabεeti mu,

⁴² Ó o zoó bía p̄n̄p̄n̄: «Ba h̄áwa búenbúen t̄ahũ ũnén lé yia le Dónbeenĩ dúbuaa wi wán, ó o za na s̄áni wi ũ wán á le mún dúbuaa yi.

⁴³ Inén léé wée á ĩ Núhũso b̄an nu ló buararáa ĩ c̄s̄n!

⁴⁴ Loń! P̄ahũ na á ĩ ná ũ t̄enii s̄á, á ĩ za s̄ii wan wan á k̄ur̄inna ĩ yi.

⁴⁵ Yia tà le b̄io ó o Núhũso bía n̄n mí yi á à wé máa khi b̄en̄t̄in b̄io se.»

Le Dónbeenĩ khòoniló leni na ó o Mari sia

⁴⁶ Ó o Mari w̄aa bía:

Inén wee dé o Núhũso yèni wán,

⁴⁷ á ĩ s̄ii mún wan le Dónbeenĩ na lé ĩ k̄anilo b̄io yi.

⁴⁸ Lé b̄io le lora mí ton-sá h̄aa na b̄io n̄hũ mía.

B̄io k̄a wán á 6a n̄pua búenbúen na wee te lè mí p̄n̄na á à bío lé ĩ b̄io se.

⁴⁹ Lé b̄io le Dónbeenĩ na dà mu b̄io búenbúen á wó mu bè-beera n̄n mī.

Le yèni po h̄a yènnáa búenbúen.

⁵⁰ Le s̄amu á b̄enb̄era fò 6a n̄pua na wa le á wee k̄n̄bi h̄a p̄n̄na búenbúen yi.

⁵¹ Le wee wé z̄eení mí p̄anká b̄ia wee búaaní míten wán á na 6a v̄in̄v̄iná.

⁵² Le wee wé liiní 6a bá-zàwa mí kanmúiní wán à hóoní 6a yídàwa n̄uná.

⁵³ B̄ia le h̄ini wee búe á le wee wé s̄iiní n̄iní lè mu bè-tentewà c̄èr̄èè, á na ho n̄af̄oró b̄ansowà á 6a lén lè mí n̄in-k̄amáa.

⁵⁴ Le séenía mí ton-sá *Isirayεele, á z̄eenínáa le le yi yí n̄ons̄aa mu s̄amu

⁵⁵ na le wee wé là a *Abarahaamu lè mí m̄ón yi fúuu, làa b̄io le h̄ia d̄oráa mí n̄ii n̄n wán maáwà yi.

⁵⁶ Ó o Mari w̄aa kará là a Elizabεeti á yú h̄a p̄ina t̄in s̄ii, b̄un m̄ón ó o b̄inía wà 6on.

O Z̄an Batiisi teró

⁵⁷ B̄io ó o Elizabεeti teró d̄n̄, ó o ton mí za báa.

⁵⁸ A b̄ia làa wó kará 6ó mín yi lè b̄an temínlowà ná le o Núhũso wó mí s̄amu làa wo, á 6a p̄anía wee z̄amaka làa wo.

59 O kúnkúza mu teró wizooní bïo hêtín zon à 6a 6uan wo 6ueé *kúio,* à 6a le mí ì cé 6àn maá Zakari yèni á à na a yi.

60 A 6àn nu Elizabæeti pá ò o bía: «Bùeé. O yèni 6a le Zãn.»

61 A 6a bía nòn wo yi; «Lée webio? Le yèni mu 6a yèn-6ua mía mìn zii.»

62 A 6a wáa wee túa 6àn maá yi lè mí níní le lé le yèni yén ó o le mí ì cé á à na mí za yi.

63 O o Zakari le 6a lá le dèe na wee túa wán na mí yi, á bïo kà lé bïo ó o túara: «O yèni 6a le Zãn.» A mu wó 6a coon.

64 Lé bïn wán ó o Zakari jii dèenía feera wee bío, á wee 6ùaaní le Dónbeenĩ.

65 A bïa sùarákaa bïn búenbúen zãna, á ho *Zudee kôhũ 6úaa lùaa búenbúen yi á 6a wee bïo bïo wó.

66 A bïa wee jí mu búenbúen wee 6ua mu mí sïa yi. Ba wee túa mítén yi: «O kúnkúza mu bïo khíi wé kaka coon?» O Nùhũso pánká 6èntín wi làa wo.

Le Dónbeenĩ khòontlò leni na ó o Zakari sïa

67 O o kúnkúza mu 6àn maá Zakari á le Dónbeenĩ Hácírí sù á le le o bío hã bíoní na kà:

68 «Mí wé sïo 6ùaaní a Isirayæele nïpomu

6àn Dónbeenĩ na lé o Nùhũso.

Lé bïo le 6uara kánía mí nïpomu

á mu wi mítén.

69 Le nòn ò kánílo na pánká wi wén

na ló le ton-sá *Daviide zĩ-júhũ yi.

70 Le yánkaa bía bïo kà háánĩ

mí jii-cúa færowà jini yi:

71 I khíi kání mia mi zúkúsa

làa bïa jina mia búenbúen níní yi.

72-73 Bïn sãamu so lé bïo le hía wó,

le hía wó mu á nòn wán 6ùaaawi yi.

Le yi pá yí nònsãa bïo lerén làa ba jini tò wán

le mí ì 6ua làa mín yi.

Le yáanía báa lè wán 6úaa *Abarahaamu

74-75 le mí ì fé wén wà zúkúsa níní yi,

A wa à dàñ ò ò ò wé è sá a na le yi

wa mukãñĩ wizooní búenbúen yi.

Mu húaaràmu lè mu tentemu yi

le yahó ká záníi mía wén.

76 Ünén háyónza mu, 6a khíi ve

làa yã dà mu bïo búenbúen wán jii-cúa fæero.

Fo khíi dí o Nùhũso yahó loo

á à wíoka a wôhũ á à na a yi.

77 O o nïpomu à zũn ho fenlò

bïo 6a bè-kora séndíaró bïo yi.

78 Wán Dónbeenĩ sïi se, á hii wi

le lée waminĩ 6ànso.

Le wó á mu khoomu ló ho wáayi

lè le wii na líi hà bïo sïi.

79 Le khoomu mu ù lé á à kúia

bïa kará le tóbírí yi wán

làa bïa na wi mu húmú yuumu yi,

á à dí wa yahó ho héerà wôhũ wán.»

* 1:59 Mu lé o núpue bámu dèe 6àn jii sãahũ wèndíaró. Ba zúifùwa cón á mu fù lée bïo na 6a wee wé à zéenináa mu temínmu na yánkaa wi le Dónbeenĩ là a Abarahaamu lè mí món núpua páahũ. Hàrí ho zuia á 6a món núpua pá wee wé mu. Mi loñ Levii nùwã vùahũ (Lévítique) 12.3

⁸⁰ O o háyónza mu wãa wee dã á hácírí wee dé wán ká le wà. O o ò keení hã mana tá hení yi fúaa n̄nzoñ na ó o khíi ðĩn o Isirayele n̄pomu yahó á 6a a mi.

2

O kãnílo teró bïo (Matiye 1.18-25)

¹ O Zãn mu teró pãahũ lé b̄n̄n á ho *Oroomu béε Okusite á n̄n lè jii, le hã kãna na bïo sã mí yi à 6a túa n̄pua búenbúen yènnáa à mí zũn̄ jii.

² Hón n̄n-yání m̄l̄ó so wó ká a Kiriniyuusi lé yã ó o bàrá ho Siirii kãhũ jũhũ wán.

³ Lé b̄n̄n n̄n ká n̄pue na n̄nkãni can lóhó na yi ò o lén va b̄n̄n à vaa túa mí yèni.

⁴ O o Zozεεfu mún h̄n̄n ló ho Kalilee lóhó na 6a le Nazarεete yi á wà van ho Zudee kãhũ lóhó yi, hã yèni 6a le Betelehεemu. Lé b̄n̄n ó o béε *Daviide ton yi. O Zozεεfu mu lé o Daviide m̄n̄m̄n̄i búí.

⁵ O o Zozεεfu mu lé mín f̄uaalè Mari h̄n̄n pãanía b̄o mín á wà vaá túa mí yènnáa b̄n̄n. Hón pãahũ so yi ká b̄an̄ f̄uaalè mu s̄n̄i ð̄n̄.

⁶ Bïo 6a vaá wi ho Betelehεemu yi, ó o Mari teró pãahũ ð̄n̄,

⁷ ó o ton mí h̄n̄b̄i za á 6a bá a lè ho p̄nsòró á dó ho boohó yi, lé bïo 6a yí yú le lùe 6a n̄i-h̄n̄i làn̄i.

Ba pi-pawà já le b̄n̄-tente

⁸ Mu wee wé ká 6a pi-pawà khèra vaá wee pa mí pia fé mín yi hã mana na s̄uaráa b̄n̄n yi.

⁹ Yïo bueé t̄i à le Dónbeen̄i wáayi tonkaro búí ð̄n̄ 6a yahó, ó o Núhũso khon-be-been̄i lion 6a wán lè mí p̄nká á 6a yiwa lèεkaa á z̄na dàkh̄ina.

¹⁰ Ká ho wáayi tonkaro màhã b̄ia á h̄ina 6a s̄ia: «Mì yí z̄n̄ wà. Lée b̄n̄-tente á ï bío á à na mia. Le bïo á à wé hã z̄maka-been̄i m̄n̄ n̄pomu búenbúen c̄n̄.

¹¹ Mì yú a kãnílo, o ton ho t̄n̄ahũ na ká yi o Daviide 6a lóhó yi. O lé o *Krista á lé o Núhũso.

¹² Bïo mì ì zũn̄náa wo lé bïo kà: Mì wãa lén, ká mi h̄ia vaá m̄n̄ kúnkúza yã ká a ð̄ma ho boohó yi á bá lè ho p̄nsòró se wón lé orén.»

¹³ Mí lahó yi à b̄n̄n à ho wáayi tonkarowà ku-been̄i búí yòó ló lion o c̄n̄ á 6a pãanía wee khòní le Dónbeen̄i:

¹⁴ «Ho cùkú lè le yèn-been̄i à bïo s̄i le Dónbeen̄i
na dà mu bïo búenbúen jũhũ wán yi!

O o h̄érà na ó o wee na 6a n̄pua
na bïo s̄i a yi à yí mí p̄nká ho tá wán.»

¹⁵ B̄n̄n m̄n̄ á ho wáayi tonkarowà b̄n̄ia yòó wà à 6a día 6a pi-pawà, á 6a yèrèmaa wee bío mín yi: «Mì h̄n̄i le wa bánbá va ho Betelehεemu yi à vaa mi bïo ó o Núhũso zéenia làa w̄n̄ à zũn̄ mu yahó.»

¹⁶ Mí lahó yi á 6a ð̄enia h̄n̄n bánbáa vaá yú à Mari là a Zozεεfu là a kúnkúza yã mu ká a ð̄ma ho boohó yi.

¹⁷ Bïo 6a m̄n̄ wo ká s̄i, á 6a ð̄enia lan wee bío bïo ho wáayi tonkaro b̄ia n̄n 6a yi o kúnkúza mu bïo yi à na b̄ia wi b̄n̄n yi.

¹⁸ A b̄ia já 6a pi-pawà mu j̄i-cúa búenbúen á ð̄n̄ coon mu bïo yi.

¹⁹ O o Mari wón b̄en̄ guan hã b̄on̄i mu mí yi, á wee le mí yi hã bïo yi féεε.

²⁰ Bïo 6a vaá m̄n̄ o wán vó, á 6a b̄n̄ia wà ká 6a wee búaan̄i le Dónbeen̄i yèni, á wee khòní le bïo 6a já làa bïo 6a m̄n̄ búenbúen bïo yi.

O Yeesu 6a vaá n̄n le Dónbeen̄i yi

21 O teró wizooní bïo hêtin níi zoñ á 6a *kúio* wo, á có yèni le Yeesu. Dén yèni so le dïo á ho wáayi tonkaro hïa zéenia lè 6àn nu ká a sání yáá ðin yí sù.

22 Bïn món á bïo 6a ceéra mïten wó làa bïo mu bóráa o *Moyiize lándá yi, ó o Mari là a Zozeεfu buan mí za Yeesu vannáa ho Zeruzaleεmu á wà vaá na a núhúso yi,

23 làa bïo mu túararáa o núhúso lándá vūahú yi: «Ba nùpua hínbíi zà-báawa lè 6a sároní bùaa nín-yání zà-tenia bà-báa búenbúen bïo sá a Núhúso yi.»†

24 Ba mún ko 6a na 6a búaa búuní bùaa ñun, ká bán yí yú, á 6a a na 6a háponí bùaa ñun à á wé lè mu hámu, làa bïo mu túararáa o Núhúso lándá vūahú yi.‡

25 Bïn pāahú ká a ñi-kínle búii fù wi ho Zeruzaleεmu yi á yèni 6a le Simiön. Le Dónbeení Hácirí fù wi làa wo. O léé nùpue na fù térénna 6a nùpua yahó, á dó mí síi le Dónbeení yi, á mún bò le lándáwá lè mí dà-kéní kéní yi. O fù kará wee lòní yia wà 6ueé kání a *Isirayεele ñipomu mí wobámu yi.

26 Le Dónbeení Hácirí yánkaa bíá nön wo yi: «Fo máa hí ká fo yí mən o *Krista na lé le Dónbeení tonkaro lè ũ yïo.»

27 Ho pāahú na ó o Yeesu 6àn nùwā buan wo wà 6ueé tíiráa o Núhúso lándá ñii, lé hón pāahú so yi á le Dónbeení Hácirí dà-kéní kéní mu á ñàana a Simiön buararáa le *Dónbeení zï-beení yi.

28 Bïo ó o mən o kúnkúza mu ó o ðèniá vaá fó a buan mí bàra yi, ò o wee khòoní le Dónbeení ká síi:

29 Núhúso, bïo á ũ fù bíá
èε lé mu wāa wó ho zuia.

Lónbïo ũ ton-sá à ũ wāa díá
o ò yí níi à hí làa héerá.

30 O kánílo á ï yïo á wāa mən,

31 yia ũ fèra wíokaa bàrá
há síiwà búenbúen yahó loo,
o ò wé yia wé è dé há khoomu.

32 Orén lé yia á à wé mu khoomu
á há síiwà nùpua á à bè yi ì zūñnáa fo
o ò wé ũ ñipomu *Isirayεele
cùkú lè ho yèni loo.

O Simiön là a Aana bïo na 6a bíá a Yeesu dāñi yi

33 O o Yeesu 6àn maá lè 6àn nu wó coon há bíoní na ó o Simiön bíá 6a za dāñi yi bïo yi.

34 Bïn món ó o Simiön dúbuua 6a yi, ò o bíá nön o Yeesu 6àn nu Mari yi: «Áwa! Le í fèn bío mu na foñ: Ũ za mu na ká bïo khii wé há kánkáa o Isirayεele ñipomu búenbúen cón. Orén bïo yi, á le Dónbeení khii síiní 6a cèrèε ñúná, á lé orén bïo yi, á le mún ñ lén 6a cèrèε búii ñúná. O ò wé yia wé è zéeni le Dónbeení bïo, ká 6a nùpua màhá máa tà a yi.

35 Bïn lé bïo á à na ká 6a nùpua cèrèε síá bïo na fù tun yi á à lé ho khūuhú. Èε ká ũnén Mari, le lónbee na à yí fo á à keñ lòn cânbúa na 6a cú lè ũ kosii.»

36 Hón pāahú so yi ò o há-kínle búii mún 6ueé dñ. O lé le *Dónbeení ñi-cúa fεero. O yèni 6a le Aana, ká 6àn maá lé o Fanuwεele na ló a Azεere nùwā zii. Bàn báa na ó o hïa yan lè mí hñmu ó o kararáa dñ há lúlúio bïo hēñun.

37 Bïo á wón húrun ó o yí bñiá yí yan á teró lúlúio yòó yú ho búará-náa làa bïo náa. O fù wee wé 6uen le *Dónbeení zï-beení yi túntún à 6uee sá na le yi lè mí ñii líró lè mí floró le wisoni lè ho tñnāhú.

38 Bïo ó o mən o kúnkúza Yeesu ká 6àn nùwā buan wo, ó o ðèniá wee khòoní le Dónbeení ká a bío o háyónza yia mu bïo à na bíá búenbúen na fù wee lòní ho pāahú na le Dónbeení á à kání ho Zeruzaleεmu yi.

* 2:21 Mi loñ 1.59 † 2:23 Ba sároní bùaa nín-yání zà-tenia bà-báa bán wee 6ue à wé lè mu hámu na a Núhúso yi. Mi loñ Léro vūahú (Exode) 13.2, 12, 15 ‡ 2:24 Mi loñ Levii nùwā vūahú (Lévitique) 12.1-8

Ho Nazarɛete bɪnɪ varɔ bɪo

³⁹ Bɪo ɔ o Yeesu bɔn nɔwɔ wɔ bɪo ɔ o Nuhɔso lɔndɔ lɛ ɔa bɛ yi ɔ mu bɔnɔbɔn jii tun vɔ, bɪn mɔndɛn ɔ ɔa van ho Kalilee kɔhɔ yi, ho Nazarɛete lɔhɔ na ɔa lɔ wi yi.

⁴⁰ O o hɔyɔnza mu wee dɔ kɔ a lɪka, ɔ hɔcɪrɪ wee dɛ wɔn. O fɔ sɔ lɛ mu bɛ-zɔrɪmɪnɪ ɔ le Dɔnbeenɪ dɔbɔaa mɔn fɔ wi o wɔn.

O Yeesu fɔ mɪn lɛ ho lɔndɔ zɔrɪlowɔ

⁴¹ Lɔlɔure lɛe lɔlɔure kɔ a Yeesu bɔn nɔwɔ fɔ wee wɛ va ho Paaki sɔnɔŋ dɪnɪi ho Zeruzalɛmu yi.

⁴² Bɪo ho pɔahɔ mu yɛrɛmɔa bɔue dɔn, ɔ ɔa le mɪ i va bɪn lɔa bɪo ɔa lɔ wee wɛ wɛrɔa mu. Hɔn pɔahɔ so yi, ɔ o Yeesu lɔlɔio wɔa yɔ ho pɪrɔ jun* ɔ o bɔ lɛ mɪn nɔwɔ van ho sɔnɔ mu dɪnɪi.

⁴³ Bɪo ho Paaki sɔnɔ mu vaɔ dɔ vɔ, ɔ ɔa bɪnɪa wee ɔo, ɔ ɔa za Yeesu wɔn pɔ karɔ ho Zeruzalɛmu yi kɔ ɔa yɪ zɔ mu.

⁴⁴ Barɛn hɔcɪrɪ yi ɔ ɔa wee leɛka le o wi mɪ nɪnzɔwa tɪahɔ. Lɛ ɔa wizɔn-kɔure vɛɛnɪ mɔn, ɔ ɔa mɔhɔ zɔrɪnanɔa mu kɔ a yɪ bɔ lɔa bɔn. A ɔa mɔhɔ wɔa wee hɛe tɔaka a bɪo mɪn temɪnlowɔ lɛ mɪ nɪ-zɔrɪlowɔ cɔn.

⁴⁵ A bɪo ɔa tɔakaa san, ɔ ɔa bɪnɪa lɔ ho wɔhɔ van ho Zeruzalɛmu ɔ vaɔ wee cɔnka a bɪn.

⁴⁶ Mu wizɔnɪ tɪn nɪi zɔn ɔ ɔa vaɔ zɔo yɔ a le *Dɔnbeenɪ zɪ-beenɪ yi kɔ a pɔanɪa karɔ lɛ ho lɔndɔ zɔrɪlowɔ ɔ wee jɪ ɔa cɔn kɔ a tɔaka ɔa yi. ⁴⁷ A bɪa wee jɪ a bɪonɪ bɔnɔbɔn wee wɛ coon le hɔcɪrɪ na ɔ o wee cikonnɔa mu bɪo dɔnɪ yi, lɔa bɪo ɔ o wee bɪnɪ zɛenɪnɔa mu yara bɪo yi.

⁴⁸ Bɪo ɔ o Yeesu bɔn maɔ le bɔn nu zɔo mɔn wo bɪn ɔ ɔa dɪn concɔan. A bɔn nu bɪa lɔa wo: «Eee! Ʋnɛn, fo wɔ wɛn kɔ le we? Loɔn! Mɪn maɔ lɔa mɪ cɔnkaa fo hɔ lɔa bɔnɔbɔn yi san ɔ wa yɪ mɔn fo, ɔ wa hɔcɪrɪ yɔara lɔa sɔobɛe ɔ bɪo yi.»

⁴⁹ O o Yeesu bɪa nɔn ɔa yi: «A mɪ lɔa wee cɔnka mɪ le we? Mɪ so yɪ zɔ kɔ ɔ ko ɔ i pa bɪo bɪo sɔ wɔn Maɔ yi sese ɔ wɛ o sɪi bɪo le?»

⁵⁰ A bɔn nɔwɔ yɪ zɔna a bɪonɪ mu kɔarɔ.

⁵¹ Bɪn mɔn ɔ o Yeesu hɪnɔn bɔ ɔa yi vannɔa ho Nazarɛete ɔ vaɔ wee bɛ ɔa bɪonɪ yi. Bɪn bɪowa so na wee wɛ lɛ mɪ dɔ-kɛnɪ kɛnɪ bɔnɔbɔn ɔ bɔn nu fɔ wee bɔa mɪ sɪi yi, ɔ wee le mɪ yi mu wɔn fɛɛɛ.

⁵² O o Yeesu wɔa wɔokaa wee dɔ kɔ a lɪka. O hɔcɪrɪ lɔa a bɛ-zɔrɪmɪnɪ wee dɛ wɔn kɔ mu wɔ. Lɛ bɪn nɔn ɔ o bɪo wɛɛrarɔa le Dɔnbeenɪ lɛ ɔa nɔpua sɪa.

3*O Zɔn Batiisi tonlɔ jɔhɔ**(Matiye 3.1-10; Maaki 1.1-6; Zɔn 1.19-23)*

¹ Bɪn pɔahɔ kɔ ɔa bɔ-zɔwa bɛe Tibɛere wi mɪ pɔnkɔ lɔrɔ lɔlɔio pɪrɔ hɔnɔ nɪi yi.* A bɪo kɔ lɛ bɪo ɔ o bɔrɔka lɛ mɪ nɔpua hɔ kɔna bɔi na bɪo sɔ a yi jɔnɔ wɔn: O *Pɔnsɪ Pɪlaate lɛ ho Zudee ɔ wɔn wi jɔhɔ wɔn; kɔ a *Herodee lɛ ho Kalilee. Bɔn kɪnle Fɪlɪpu lɛ ho Ituree lɛ ho Tarakɔnɪite ɔ wɔn wi jɔnɔ wɔn; ɔ o Lizanɪasi bɛn lɛ ho Abɪlɛne ɔ wɔn wi jɔhɔ wɔn.

² Bɪa hɪa lɛ le *Dɔnbeenɪ yankarowɔ jɔnɔsa mu pɔahɔ lɛ o Aana lɔa a Kayɪifu. Lɛ hɔn pɔahɔ so yi ɔ le Dɔnbeenɪ dɔ mɪ bɪonɪ o Zakari za Zɔn jii yi kɔ a wi hɔ mana yi ho tɔa hɛnɪ yi.

ŋ **2:41** Ba zɔifɔwa Paaki sɔnɔ lɛ ɔa kɛrɛtɛwa Paaki sɔnɔ yɪnɔn dɔ-kɛnɪ. Mɪ loɔn Dɔnbeenɪ bɪonɪ vɔahɔ bɪonɪ bɔi bɔn kɔarɔ vɔahɔ yi. * **2:42** Ba zɔifɔwa cɔn kɔ a za bɔa terɔ lɔlɔio hɪa yɔ ho pɪrɔ jun bɪn kɔ a wɔa dɔ wee mɪ dɛ ɔa nɔpua na yɔ tɔn tɪahɔ le Dɔnbeenɪ bɪo dɔnɪ yi. * **3:1** Bɪo ɔ o Tibɛere wi mɪ pɔnkɔ lɔrɔ lɔlɔio pɪrɔ hɔnɔ nɪi yi, ɔ bɪn ɔ o Yeesu terɔ lɔlɔio yɔ ho bɔnɪ lɔa pɪrɔ. Bɪn wee zɛenɪ le o Yeesu lɔlɔio pɪrɔ jun bɪo na bɪa lɔa a Zɔn Batiisi bɪo mu yɪ cɛera mɪn yi, kɔ lɔlɔio cɛrɛe wi mu pɔahɔ.

³ O o wãa hĩnɔn tò hã lórà na bã ho Zurudẽn muhũ á wee bue bĩo kà na 6a nùpua yi: «Mi 6uen à ĩ bátízé mia, lé bũn á à zéeni le mi khú mu bè-kora wéró yi, á bò le Dónbeenĩ yi, á le è sɛn mi bè-kora á à díá.»

⁴ Bũn lé bĩo wee zéeni le le *Dónbeenĩ ĩi-cúa fεero *Ezayii bĩo mu na ó o yánkaa túara mí vūahũ yi kà wéró dõn:

«Nĩi 6úi wee bĩo pónpón le dùure yi kà síi:

«Mi wíoka ho wõhũ ká a Núhũso o 6uen.

Mi muin ho wõhũ na o ò bè.

⁵ Hĩa léé bonconí à mi ti hã.

Hã 6úaa lè hã 6úe-zàwa

à mi dà le hã mànĩ.

Hã wãna na kunka

à mi bĩnĩ téréen.

Hã wã-zàwa na kùarànkúaràn

à mi bĩnĩ wíoka.

⁶ Hón pãahũ so yi á 6a nùpua

na wi ho sĩi yi 6úen6úen

á à mi bĩo le Dónbeenĩ wi à le kãnínáa 6a.†»

⁷ A bĩo 6a zãamãa lè mí kuio wee lé 6uen o Zãn mu cõn bèra a na o ò bátízé 6a, ó o wee bĩo na 6a yi: «Mi yĩ mɔn miten le, díhioni zàwa yén! Le Dónbeenĩ sĩ-cĩlè na yòó lua á mi so wee leéka le mi dà a fé miten níi yi le? Lé o yén bía mu nɔn mia?»

⁸ Héyĩ! Mi wé wé hã wárà na se, hĩa wee zéeni le mi khú mu bè-kora wéró yi á bò le Dónbeenĩ yi. Mi yĩ bĩo mi yiwa le bĩo mi lé o *Abarahaamu mɔnmánia á bũn mí dòn wãa à yĩ dé. Le ĩ bĩo mu na mia: Mi yĩ mɔn hã huua na kà le? Hõn le Dónbeenĩ yáá pá dà à yèrémá à wé là a Abarahaamu zàwa.

⁹ A mi cén pa miten bĩo sese. Lé le dóorè hónhónia 6uan hã vĩnsĩa kúioró bĩo yi. Vĩndèε léé vĩndèε na yĩ máa ha hã bia na sĩ, á dén ñ kúii á à sía à kúee mín wán á à cĩí.»

¹⁰ A bĩa wi bĩn 6úi túara a yi: «Àwa! A bĩo wa wãa ko wa wé lé mu yén coon?»

¹¹ A bĩo kà lé bĩo ó o bía nɔn 6a yi: «Hen ká yĩa bákáwá léé bĩo ĩun ká a mɔn mí ninza 6úi na báká mía hùúu, ó o ko ò o na ho 6úi wo yi. Ká yĩa bè-dĩnii wi ò o mún páanĩ sanká mu làa yĩa bè-dĩnii woon mía máa dí.»

¹² Ba *lànpo féwá 6úi mún 6uara a Zãn mu cõn á wà 6ueé bátízé. A bán mún túara a yi: «Nĩ-kàránlo, lé mu yén á warén 6èn ko wa wé?»

¹³ O o bía nɔn 6a yi: «Mi yĩ fé ho lànpo à yòo porĩ bĩo ho làndá zéenia làa mia.»

¹⁴ A 6a dásiwá mún 6uara á 6ueé túara a yi làa bĩo á 6arén 6èn ko 6a wé. O o bía nɔn 6a yi: «Mi wé yĩ hĩhũika 6a nùpua à fé wárí, à mún yĩ báká nùpue woon yi le sáberé ĩii wán, ká mi sãánii lé dío à mi kãna yi.»

(Matiye 3.11-12; Maaki 1.7-8; Zãn 1.24-28)

¹⁵ Bũn 6úen6úen yi ká 6a nùpua kará dó mí sĩa wee lònĩ bĩo le Dónbeenĩ le mí ì wé. Ba mí ñi-kénĩ kénĩ wee leéka le ĩhũ sĩ ó o Zãn mu lé yĩa lé o *Krista.

¹⁶ Ká a màhã bía nɔn 6a yi: «Ĩénen wee bátízé mia lè mu ĩumu, èε ká a 6úi na 6èn pánká po ĩnén á wi lè ho món bò o 6uen. I yáá yĩ ko là a nakãa tenló hùúu. Wón lé yĩa 6ueé bátízé mia lè le Dónbeenĩ Hácírĩ lè ho dõhũ.

¹⁷ O 6uan mí véeró dèε mí níi yi á 6ueé véeráa mí dĩnló. A hĩa lé ho dĩn-poni o ò khuii á à kúee mí nánĩ yi. Ká hã páakãa hõn o ò cĩí ho dõhũ na máa hí hùúu yi.»

¹⁸ O Zãn mún pá kũn hĩa bía bionĩ cèrèε làa bũn bàn síi á nɔn 6a nùpua yi á mún zéenia le Dónbeenĩ bĩn-tente bĩo làa ba.

*O Zãn kàsó zoró bĩo
(Matiye 14.3-4; Maaki 6.17-18)*

† 3:6 Mi loń Ezayii vūahũ 40.3-5

¹⁹ Bún wee wé ká a *Heroode, yia wi ho Kalilee kōhú júhú wán á fó mín kínle bân hĩa Herodiade yan. O mún lá wee wé hã wén-kora lè mí síwà á sèniá bïo kà. Bún búenbúen lé bïo ó o Zãn ná ó o vaá yú a á bía nɔn wo yi le o lá yí ko ò o wé mu.

²⁰ O o yàá wíoka dó mu wán, ò o le ba fé o Zãn vaa pe jii ho kàsó yi.

O Yeesu bátèèmù bïo
(Matiye 3.13-17; Maaki 1.9-11)

²¹ Bïo ba nùpua hĩa wee lé buen o Zãn cón à buee bátízé, ó o Yeesu mún buara ó o Zãn bátízera a. Bïo o Zãn bátízera a vó ó o Yeesu wee fio. Lé hón pàahú so á ho wáayi jii héra

²² á le Dónbeenĩ Hácíri lá a háponi síi, á lion o wán. A mu tãmu búii sã ná ho wáayi á bía: «Fo lé í Za na á í bò í tàká wán, ũ bïo sí mi.»

O Yeesu nɔnkāni
(Matiye 1.1-17)

²³ Pàahú na ó o Yeesu hĩa wee búá mí tonló júhú yi ká a teró lúlúio wee yí ho bóní làa píru síi. A bïo ba yánkaa wee leéka làa bún ó o hĩa lé o Zozεεfu za, ká a Zozεεfu mu bân maá bèn lé o Helii,

²⁴ ó o Helii bân maá lé o Mataate,
ó o Mataate bân maá lé o Levii,
ó o Levii bân maá lé o Mɛliki,
ó o Mɛliki bân maá lé o Zanayii,
ó o Zanayii bân maá lé o Zozεεfu,

²⁵ ó o Zozεεfu bân maá lé o Matatiasi,
ó o Matatiasi bân maá lé o Amɔɔsi,
ó o Amɔɔsi bân maá lé o Nahuumu,
ó o Nahuumu bân maá lé o Hɛsilii,
ó o Hɛsilii bân maá lé o Nakayii,

²⁶ ó o Nakayii bân maá lé o Maate,
ó o Maate bân maá lé o Matatiasi,
ó o Matatiasi bân maá lé o Semɛɛɛɛ,
ó o Semɛɛɛɛ bân maá lé o Zozεεki,
ó o Zozεεki bân maá lé o Zodaa,

²⁷ ó o Zodaa bân maá lé o Yuanan,
ó o Yuanan bân maá lé o Erezaa,
ó o Erezaa bân maá lé o Zorobabεεle,
ó o Zorobabεεle bân maá lé o Salasiεle,
ó o Salasiεle bân maá lé o Nɛrii,

²⁸ ó o Nɛrii bân maá lé o Mɛliki,
ó o Mɛliki bân maá lé o Adii,
ó o Adii bân maá lé o Kosaamu,
ó o Kosaamu bân maá lé o Elemadamu,
ó o Elemadamu bân maá lé o Eεre,

²⁹ ó o Eεre bân maá lé o Zozue,
ó o Zozue bân maá lé o Eliyezεεre,
ó o Eliyezεεre bân maá lé o Zoriimu,
ó o Zoriimu bân maá lé o Mataate,
ó o Mataate bân maá lé o Levii,

³⁰ ó o Levii bân maá lé o Simiɔn,
ó o Simiɔn bân maá lé o Zudaa,
ó o Zudaa bân maá lé o Zozεεfu,
ó o Zozεεfu bân maá lé o Zonaamu,
ó o Zonaamu bân maá lé o Eliakiimu,

³¹ ó o Eliakiimu bân maá lé o Meleyaa,
ó o Meleyaa bân maá lé o Mɛnaa,

ó o Menaà bàn maá lé o Matataa,
 ó o Matataa bàn maá lé o Natān,
 ó o Natān bàn maá lé o *Daviide,
³² ó o *Daviide bàn maá lé o Zesee,
 ó o Zesee bàn maá lé o Obεεde,
 ó o Obεεde bàn maá lé o Buaze,
 ó o Buaze bàn maá lé o Sala,
 ó o Sala bàn maá lé o Naasōn,
³³ ó o Naasōn bàn maá lé o Aminadaabu,
 ó o Aminadaabu bàn maá lé o Ademεn,
 ó o Ademεn bàn maá lé o Aanii,
 ó o Aanii bàn maá lé o Hesiron,
 ó o Hesiron bàn maá lé o Farεεsi,
 ó o Farεεsi bàn maá lé o *Zudaa,
³⁴ ó o Zudaa bàn maá lé o *Zakoobu,
 ó o Zakoobu bàn maá lé o *Izaaki,
 ó o Izaaki bàn maá lé o *Abarahaamu,
 ó o Abarahaamu bàn maá lé o Teraa,
 ó o Teraa bàn maá lé o Nahoore,
³⁵ ó o Nahoore bàn maá lé o Seruuki,
 ó o Seruuki bàn maá lé o Arakoo,
 ó o Arakoo bàn maá lé o Falεki,
 ó o Falεki bàn maá lé o Ebεεre,
 ó o Ebεεre bàn maá lé o Sala,
³⁶ ó o Sala bàn maá lé o Kayinaamu,
 ó o Kayinaamu bàn maá lé o Aafakisaade,
 ó o Aafakisaade bàn maá lé o Σεεmu,
 ó o Σεεmu bàn maá lé o Nōwee,
 ó o Nōwee bàn maá lé o Lamεεki,
³⁷ ó o Lamεεki bàn maá lé o Matuzala,
 ó o Matuzala bàn maá lé o Enōōki,
 ó o Enōōki bàn maá lé o Yarεεde,
 ó o Yarεεde bàn maá lé o Maleleyεεle,
 ó o Maleleyεεle bàn maá lé o Kayinaamu,
³⁸ ó o Kayinaamu bàn maá lé o Enōōsi,
 ó o Enōōsi bàn maá lé o Σεεte,
 ó o Σεεte bàn maá lé o Adāma,
 ó o Adāma bàn maá lé le Dónbeenĩ.

4

O Yeesu kúará lénló bío (Matiye 4.1-11; Maaki 1.12-13)

¹ Le Dónbeenĩ Hácírí pànká wi o Yeesu wán. O o wáa ló ho Zurudēn yi lée wà, á le Dónbeenĩ Hácírí lēnía wo vannáa le dùure yi.

² A mu yú wizooní búará-ṣun ká a *Satāni wee khà a loń bín. Hón wizooní so yi búenbúen ó o yí dú bío hùúu. Hã wizooní mu vaa véenii, á le hini dà a.

³ Bío ó o Satāni mōn mu kà, ó o bía nōn wo yi: «Le huee na kà á fo yí mōn le? Ká fo lé le Dónbeenĩ Za bío bon kénkén, à ũ bío le le huee na kà yèrémá wé ho dínló.»

⁴ Ō o Yeesu bía nōn wo yi: «Bìo kà lé bío túara le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi: «Dínló mí dòn yí máa na mukānĩ nùpue yi.»*»

* **4:4** Mi loń Lándá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 8.3

⁵ Bũn mɔ́n ó o Satāni mu fó a yòdaráa le búee búí na dñn wán á yòò dñn ò o zéenia ho tá kána búenbúen làa wo le cúekúee wán,

⁶ ò o bía nɔ́n wo yi: «Í ì na ho pánká foñ á fo ò keñ há nùhù wán, á à na há náfòró lè há semu na wi há yi foñ, lé bío le Dónbeení nɔ́n há mi. Í dà a na há yia á í sli vá yi.

⁷ Ká fo tà á líí fàrá ũ nɔ́nkóñúná wán à ũ búaanía mi, á há bío ò sí foñ.»

⁸ O o Yeesu bía nɔ́n wo yi: «Mu túara le Dónbeení bióní vūahù yi: «Ū Nùhùso Dónbeení lé yia á ũ ko à ũ búaaní à mún sá na orén mí dòn yi.»†»

⁹ Bũn mɔ́n ó o Satāni mu pá bñía fó a vannáa ho Zeruzalεemu, á vaá yòò dñnia wo le *Dónbeení zĩ-beení ñún-tñahù, ò o bía nɔ́n wo yi: «Ká fo lé le Dónbeení Za bío bon kénkén, à ũ yén lii ho tá yi,

¹⁰ lé bío mu túara: «Le Dónbeení á a na le ñii mí wáayi tonkarowà yi le 6a pa ũ bío sese.»

¹¹ A mu mún bñía túara: «Ba à cɔ́n fo á líí wíoka à bàrá, bèra a na ũ zeñ yí túii làa huee búí.»‡»

¹² O o Yeesu bía nɔ́n wo yi: «Mu mún túara lè Dónbeení bióní vūahù yi: «Yí ví ví yí khúaa ũ Nùhùso Dónbeení ñii yi hàrí lòn wizon-kéní.»§»

¹³ Bío ó o Satāni mu khà a làa bío búenbúen san ó o wà ò o día a, á pannáa pòn-veere.

*O Yeesu 6àn kùrú nùwá pǎ a bío
(Matiye 4.12-17; Maaki 1.14-15)*

¹⁴ Bío á bũn búenbúen wó khíina, ó o Yeesu wà van ho Kalilee kòhù ká le Dónbeení Hácírí pánká wi o wán. O yèni ló ho Kalilee mu kòhù lórá búenbúen yi.

¹⁵ O fù wee wé kàrán 6a nùpua 6a *zúifùwa kàránló zíní yi. A 6a búenbúen 6èntñn fù wee wíoka a yèni.

(Matiye 13.53-58; Maaki 6.1-6)

¹⁶ Bũn mɔ́n ó o wà van ho Nazareete, hen na ó o dñn yi. Ho *Sabaa zòò ó o van 6a zúifùwa kàránló zii làa bío ó o lá wee wé wéráa mu. Bío ó o le mí ì kàrán le Dónbeení bióní vūahù, ó o líí hñnɔ́n yòò dñn, ¹⁷ á 6a lá le *Dónbeení ñi-cúa fεero *Ezayii vūahù nɔ́n wo yi. O o fó ho bèra á fò mún làa bío kà:

¹⁸ «O Nùhùso Hácírí á wi mi.

Lé bío ó o léra mi

le í vaa bío le bín-tente bío
à na bía lé 6a ñi-khenia yi.

Le tonkaa mi

le í bío na 6a kàsósa yi

le 6a à keñ mítén,
à í mún bío na 6a muiiwà yi
le 6a yío á à bñí wé è mi.

A í na há sání-wia

bía 6a wee beé lò yi.

¹⁹ A í mún bue le lúlúure na ó o Nùhùso sãamu bío ò wé yi bío.»*

²⁰ Bũn mɔ́n ó o bun ho vūahù á khíi nɔ́n ho kàránló zii ton-sá yi ò o líí kará á wee zéení há bióní mu ñúná làa ba. A bía wi le zii yi búenbúen fá mí yío o yi.

²¹ Bío ó o ñii zoó wee hen á bío kà lé bío ó o bía nɔ́n 6a yi ho yahó: «Mi yí mɔ́n le? Le Dónbeení ñi-cúa fεero bióní na mi ñá lé hñn bío lan wee wé ho zuia.»

²² Bía wee ñí há bióní mu búenbúen wee wíoka a yèni á mún wó coon há bío yi. Ba lá yí máa dé le hñn bín-tentewà so na kà ó o dà wee bío. A 6a wee bío mún yi: «Yia kà kũaní yínɔ́n o Zozεefu yàró na wa búenbúen zũ lé wón wee bío há bióní mu na kà.»

† 4:8 Mi loñ Lándá zéeníló vūahù (Deutéronome) 6.13 ‡ 4:11 Mi loñ Lení vūahù (Psaumes) 91.11-12 § 4:12 Mi loñ Lándá zéeníló vūahù (Deutéronome) 6.16 * 4:19 Mi loñ «Dónbeení sãamu lúlúure» Dónbeení bióní vūahù bióní búí 6àn kúará vūahù yi.

23 O o Yeesu bía nɔn ɔa yi: «Mi tũíá sí, mi dà à wà le wàhiire na kà á à na mií: «Tĩni òanso wéé ũten ũten.» Lé bũn nɔn á mi yáá pá dà à bĩnĩ ì bíoráa bío kà á à na mií: «Bíó á fo wó ho *Kapεεnyuumu yi búenbúen á wa ná, á ũ òèn wé mu òàn síi hen kà mĩn kùrú lóhó yi le wa mi.»»

24 O o Yeesu pá bĩnĩa bía: «Le í mĩ ho tũíá na mia: Le Dónbeenĩ ñi-cúa fεero na dà à yí le yèn-tente mĩn kùrú lóhó yi, wón mia.

25 Le í mĩ ho tũíá poni na mia: Le Dónbeenĩ ñi-cúa fεero *Elii páahũ, á ho viohó hĩa ðĩn á yí máa tè á ðĩn hã lúlúio bío tĩn lè mí pĩina bío hèzĩn, á le hĩni ló ho kǎhũ búenbúen yi. Bũn páahũ ká ɔa maháawa mún boo o *Isirayεele ñipomu tĩahũ.

26 Ká le Dónbeenĩ mahá pá yí tonkaa o Elii ɔa ñi-kénĩ woon cǎn, ká yĩnǎn ho Sidǎn kǎhũ lóhó búii na ɔa le Sareputaa maháa mí ðòn cǎn.†

27 Ba búeréwà mún hĩa boo o Isirayεele ñipomu tĩahũ le Dónbeenĩ ñi-cúa fεero Elize páahũ, à ɔa ñi-kénĩ woon ó o búii sǎnĩa yí wan ká yĩnǎn o Siirii ñii Naaman mí ðòn.‡»

28 Hǎn bioní so bío vaa véenii, à bũn à bĩa wi le zĩ yi búenbúen hĩnɔn yòó ðĩn lé le sí-cĩlè.

29 Lé bũn ɔa ðéñĩa wĩira a wán, á vá lóráa lée líikaa lóráa ho lóhó món, á vaá yòora le búee mu na ho lóhó son wán òàn ñun-tĩahũ le mí ì ðón wo ò dé ho kǎhũ yi.

30 O o ðĩn ðĩn fó mítén ɔa ñiní yi á lée wà ò o ðía ɔa.

*O Yeesu wéera ɔa vǎnvárowà
(Maaki 1.21-28)*

31 Bũn món ó o wà van ho Kalilee lóhó, hĩa ɔa le *Kapεεnyuumu. Ká ɔa *zúifùwa vũnló wizonle na ɔa le *Sabaa ðǎn, ò o kǎrán ɔa ɔa kǎránló zĩ yi.

32 A bĩa ná a bioní wó coon làa sòobéé lé bío ó o bioní pǎnká wi binbirĩ.

33 Mu zon ò o ñii búii na ó o cĩná wi yi á wi ɔa kǎránló zĩ mu yi. A wón zoó bía bío kà pǎnpǎn:

34 «Éee! Nazarεete ñii Yeesu, lée webio á ũ wà búee cà wa cǎn hen? Fo buara wa yáaró bío yi lée? Ba le í yí zũ fo le? Ũnén lé yĩa lé le Dónbeenĩ nùpue na le tonkaa.»

35 O o Yeesu ñamakaa wo yi: «Wé tété, lé o ñii mu yi lòn bío!» O o cĩná mu ðéñĩa fó a dó ho tá yi ɔa nùpua na wi bĩn búenbúen tĩahũ ò o ló a yi ká a mahá yí yú a yí bóonía yi.

36 A bĩa kera bĩn na mɔn mu wéró bán búenbúen zǎnkaa kará concáan. Cúa-yen, à ɔa yèrémáa wee bío mĩn yi: «Pátĩ! Ðiò ká lé le bioní yén síi ká? O nùpue mu wee na le ñii ɔa cĩnáwa yi lè ho pǎnká, à ɔa máa ðǎn kán wo ká ɔa ðéñĩ wé bío ó o le ɔa wé.»

37 O o Yeesu yèni ðéñĩa ló hã lórá na bǎmakaa bĩn búenbúen yi.

(Matiye 8.14-17; Maaki 1.29-34)

38 Bío ó o zoó ló ho kǎránló zĩ, ó o téréna van o Simɔn zĩ. O vaa ðéñĩ à bũn ɔa wee bío làa wo le o Simɔn òàn hio hĩa le tēñĩ wee zéé. A ɔa fĩora a le o wéé wo.

39 O o vaá zon á líí lúnlúrá a ñúhũ yi ò o bía le le tēñĩ lé o yi, á le ðéñĩa ló. Mí lahó yi ó o hĩnɔn nɔn ho ðĩnló ɔa yi.

40 Bío le wii líí zon, § á bĩa búenbúen na ɔa vǎnvárowà lè mí síiwà wi cǎn á buan ɔa buararáa. O o bò mí ñiní ɔa ñi-kénĩ kénĩ wán á ɔa wan.

41 Ba nùpua cèrèe na ɔa cĩnáwa wi yi á ɔa wee lé yi ká ɔa a bío pǎnpǎn: «Ũnén lé yĩa lé le Dónbeenĩ Za.» Ká a Yeesu wón mahá wee zá làa ba le ɔa yí bío. Lé bío òarén mí bæere yáá zũ mu le o lé *Yĩa le Dónbeenĩ mɔn léra.

*O Yeesu wee bue le Dónbeenĩ bĩn-tente
(Maaki 1.35-39)*

† 4:26 Mi loñ Bá-zàwa ñin-yání vũahũ (1 Rois) 17.9 ‡ 4:27 Mi loñ Bá-zàwa cúa-ñun ñii vũahũ (2 Rois) 5.1-14 § 4:40 Mi loñ Maaki vũahũ 1.32

⁴² Bɔ́n b̄an tá lée t̄on ȳinb̄ii b̄uiri, ó o Yeesu h̄in̄on kh̄era ló van le l̄ue b̄úí na a n̄upue mía yi, á vaá kará mí d̄on. B̄io ba n̄upua s̄ina yí m̄on wo, á ba wee c̄anka a. B̄io ba vaá yú a, á ba w̄aa yí wi à ba b̄iní díá ò o kh̄en làa ba.

⁴³ O o Yeesu b̄ia n̄on ba yi: «Ó, o! I mún ko à ì va h̄a lórá na ká yi à vaa bue le *Dónbeení b̄éni b̄in-tente b̄in, lé b̄io á b̄in lé b̄io le Dónbeení tonkaa mi b̄io yi.»

⁴⁴ O o h̄in̄on wà, á vaá wee bue le b̄in-tente ba *zúifùwa k̄aránlò z̄iní yi ho *Zudee k̄h̄ú yi.

5

O Yeesu von mí n̄in-ȳání n̄i-kent̄nia (Matiye 4.18-22; Maaki 1.16-20)

¹ Wizonle b̄úí ká a Yeesu wi ho Zen̄ezareete* v̄u-beení j̄ii á ba z̄am̄aa k̄in̄ia yi wee j̄aa mín, lé b̄io ba wi ba j̄í le Dónbeení b̄ioní, ó o m̄on h̄a wonna b̄io j̄un ká h̄a d̄in mín n̄is̄aa mu j̄umu j̄ii.

² Ba ce-pawà na zon h̄a buarar̄aa b̄uenb̄uen ló lée d̄in wee s̄e mí z̄ánwà.

³ H̄a wonna mu b̄an dà-kéní lé o Sim̄on te ho, á h̄on lé h̄ia ó o Yeesu flora zon, ò o b̄ia n̄on wo yi le o j̄aa zo mu j̄umu yi c̄inú, b̄in m̄on ó o líí kará ò o wee k̄arán ba z̄am̄aa na d̄in b̄in.

⁴ P̄ah̄ú na ó o b̄ia vó yi, ó o kh̄ii wee b̄io là a Sim̄on: «W̄aa vá zo mu j̄umu na boo yi, à ũn̄én lè mí n̄inz̄awa na p̄anía wee sá à yénní mí z̄ánwà kúee mu j̄umu yi à mi w̄iika ba cewà.»

⁵ O o Sim̄on b̄ia làa wo: «Éee! Ũn̄én! Loí! Wa p̄úia mu j̄umu yi c̄ana à wa yí fò harí ceza. Ee ká ũ b̄ioní j̄ii wán, á ì yénní h̄a á à kúee.»

⁶ A ba yénní h̄a kúaa mu j̄umu yi á h̄a líí v̄un ba cewà c̄èèè, lée c̄inú ká h̄a z̄ánwà h̄ni lá à fáa.

⁷ A ba von mí n̄inz̄awa ce-pawà na wi ho won-veere yi le ba buee séení mí. A bán buara bueé séení ba á h̄a wonna mí b̄io j̄un sú lè ba cewà fúaa h̄a wi h̄a líí lí mu j̄umu yi.

⁸ B̄io ó o Sim̄on Piere m̄on mu ká síi, ó o líí b̄urá a Yeesu tá ò o b̄ia n̄on wo yi: «B̄úí! N̄uh̄úso, ì yáá b̄ent̄in lá yí ko à ì s̄uará foñ lé b̄io á ì lé o b̄e-kora wéro.»

⁹ O Sim̄on wee b̄io ká síi lé b̄io ba ce-kuui na ba v̄un ká b̄io z̄ánia wo dàkh̄ina, orén làa b̄ia p̄anía wi ho wooh̄ú yi làa wo.

¹⁰ Harí o Zebedee n̄uw̄a Zaaki làa Z̄an na mún lé ba ce-pawà, bán mún z̄ana lè ba b̄io síi. O o Yeesu b̄ia n̄on o Sim̄on mu yi: «Áyí! Yí z̄ón d̄èè woon. Lii h̄iní. A lá ho zuia j̄ii wán, á ba n̄upua lé b̄ia fo wé è yí á à bua à buennáa ì c̄n.»

¹¹ B̄in m̄on á ba vá mí wonna bueé d̄in̄ia mu j̄umu j̄ii, à ba kúará mí b̄io b̄uenb̄uen b̄in, à ba b̄o là a Yeesu wà.

O Yeesu w̄éera a b̄ueré n̄i (Matiye 8.2-4; Maaki 1.40-45)

¹² Wizonle b̄úí ká a Yeesu wi ho lóhó b̄úí yi, ó o fò mín là a *b̄ueré n̄i b̄úí. B̄io ó o m̄on o Yeesu ó o d̄ènía líí b̄urá à yahó á buure b̄o ho tá yi. O o flora a yi ká: «N̄uh̄úso! Fo dà à w̄éé mi ká fo tà.»

¹³ O o Yeesu líí b̄o mi níi o wán ò o b̄ia n̄on wo yi: «Ì tà mu, w̄aa wa.» Mí lahó yi ó o n̄i d̄ènía wan.

¹⁴ B̄in m̄on ó o Yeesu hení b̄io ká làa s̄ob̄éè n̄on wo yi: «B̄io wo foñ á ũ yí b̄io le n̄upue j̄í. Ká ũ màh̄á vaa z̄éení ũten lè le *Dónbeení yankaro. A ũ mún wé mu h̄amu b̄io na ó o *M̄oyiize b̄o le ba wé wé mu d̄ání yi à ba b̄uenb̄uen z̄in ká ũ wan b̄io bon.»

* 5:1 Ho Zen̄ezareete v̄u-beení yèni, ho Kalilee v̄u-beení lè ho Tiberiade v̄u-beení b̄uenb̄uen lé ho v̄uh̄ú dà-kéní ba wee ve ká.

15 Ká bǔn yí hò bǐo 6a wíokaa wee bío o Yeesu bǐo hǎ lùà búenbúen yi. A 6a nùpua cèrèè wee vá kúee mín wán à jínáa o bióní à mún 6ua mí vánvárowà lè mí síwà à búennáa ó cǔn le o wɛé.

16 Ká a Yeesu wón màhá wee wé wé ká a lén mí dòn vaa fio le lùe búí na wan búírín yi ká a bǐnǐ 6uen.

*O Yeesu wɛéra a mùamúa
(Matiye 9.1-8; Maaki 2.1-2)*

17 Wizonle búí ò o Yeesu wee kàrán 6a nùpua. Mu nònzon ká 6a *Farizíewa lè ho *lándá bǐo zéenílowa wi bǐn á kará 6ó a yi. Ba ló ho Kalilee lè ho *Zudee lórá cèrèè yi. Ba búí yàá pá ló ho Zeruzalɛmu lóhó yi. O Núhúso Dónbeenǐ pánká na wi o Yeesu yi lé hǎ nòn ó o wee wɛéráa 6a vánvárowà.

18 Yíò 6uee tí, à nùpua búí sò mí mùamúa luaráa ká a wi mí dǎmu dèe wán. Bǐo 6a 6ueé dǔn á 6a wi 6a zo le zǐi yi làa wó à zoó bàrá a Yeesu yahó.

19 A 6a wó fúuu san lé bǐo 6a nùpua boo dà. A 6a díá 6a yòora làa wó le zǐi mu lòho, á yòó kara ho sǔn-kéní à 6a can hǎ hǔni o mùamúa mu dǎmu dèe yi á liínía làa wó líi bàrá a Yeesu yahó bia wi bǐn búenbúen tlahú.

20 Bǐo ó o Yeesu mǎn bǐo 6a dóráa mí sía wo yi, ó o bía nòn o mùamúa yi: «Wàn bǔnlo, ù bè-kora séra díá.»

21 Bǐo ó o bía bǔn ká á ho lándá bǐo zéenílowa lè 6a Farizíewa á wee bío mí yiwa: «O nùpue mu lée wée á wee mǎnǐ mǐten lè le Dónbeenǐ ká síi? Lé wée dà a sèn mu bè-kora á à díá ká yínǎn le Dónbeenǐ mí dòn.»

22 Ká a Yeesu màhá zǔna 6a yilera ó o bía nòn 6a yi: «Lée webio nòn á hǎ yilera na ká síi wiráa mia?

23 Lé mu yén bíoró wayi? Lé à bío le o bè-kora séra díá lée tàá lé à bío le o hǐnǐ varáka?

24 Ká í màhá wi á mí zǔn le o *Nùpue Za yú ho pánká ho tá wán à sénnáa mu bè-kora díá.» O o wáa bía bǐo ká nòn o mùamúa yi: «Le í bío mu na foñ, lii hǐnǐ, lá ù dǎmu dèe á ù khí6o.»

25 O o nǐi mu dèenía hǐnǎn yòó dǐn bǔn wán 6a búenbúen yíò yi á líi lá mí dǎmu dèe ò o wee búaanǐ le Dónbeenǐ ká a wà nòn mí zǐi.

26 A 6a búenbúen wó coon mu bǐo yi. A 6a zǎna à 6a pá wee khòonǐ le Dónbeenǐ ká síi: «Wa bèntǐn mǎn yéréké bè-bárakáwá zuia.»

*O Yeesu von o Levii le o bè mí yi
(Matiye 9.9-13; Maaki 2.13-17)*

27 Bǔn mǎn ó o Yeesu ló lée wà. O vaá wee khǐí ó o mǎn o làn pó fé búí na 6a le Levii ká a kará mí tonló lùe yi. O o bía nòn wo yi: «Hǐnǐ bè miǐ.»

28 O o Levii dèenía hǐnǎn díá mí tonló lè mí bǐo búenbúen, ò o bò a Yeesu yi.

29 O Levii sá ho dǐnló o Yeesu bǐo yi, ò o von wo mí zǐi. O mún von 6a nùpua búí 6a 6ueé páanía kará wee dí. Ba cèrèè lé 6a nǐnzàwa *làn pó féwá.

30 A bǐo 6a Farizíewa lè ho lándá bǐo zéenílowa na bǐo sǎ 6a yi mǎn mu á 6a wee khǐí mí kíò yi. A 6a tùara a Yeesu nǐ-kenínia yi: «Lée webio nòn á mí pá tà wee dí ká mí ì ju lè 6a làn pó féwá lè 6a nǐ-kora na ká?»

31 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Héyǐi! Minén! Nùpua na lò hereka so wee wé cà tǐni bǎnso dǎnǐ le? Bùeé, 6a vánvárowà lé bǐa wee wé cà a dǎnǐ.

32 Inén yí 6uara bǐa wee leéka le mí téréna bǐo yi dé. Bia zǔ le mí lé 6a bè-kora wérowà lé bǐa á í 6uara bǐo yi, bèra a na à 6a khǐí mu bè-kora wéro yi.»

*O Yeesu bia le jii líró bǐo
(Matiye 9.14-17; Maaki 2.18-22)*

³³ Bún mǎn á 6a nùpua búí tùara a Yeesu yi: «O Zǎn nǐ-kenínia wee wé lí mí jíní à mún wé mí floró, á 6a Farizíewa nǐ-kenínia mún wee wé ká síi. A ùnén nùpua bán bèn wee dí ká 6a a ju léé webio?»

³⁴ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Mi yí mǎn le: Páahǔ na 6a nùpua wi mu yaamu sǎnú díró yi là a há-fla bán báa á 6a so dà à bío le 6a lí mí jíní le?»

³⁵ Ho páahǔ búí khíi dà ó o há-fla bán báa 6a a lén 6a fhǎhǔ, bún ká 6a màhá wé è lí mí jíní.»

³⁶ O o mún bíní wà le wáhiire na ká nǎn 6a yi: «Nùpue na a lá mí báká finle á à kúii bío búí á à la le mí báká kǐnle na lèera wón mía. Lé bío ká a wó mu, á ho dà-finle á à yáa. A bío lan mín yi mún máa wǐi mín.

³⁷ Làa bún síi, nùpue máa kúee *dǐvén fla sǔmàni-kǐa yi. Lé bío ká a kúaa ho bǐn ká ho hǐa wee za, á há à nàma, á ho dǐvén á à kúia, á há sǔmàniwa mún n̄ yáa.

³⁸ Ho dǐvén fla ko ho kúee há sǔmàni-fla yi.

³⁹ A nùpue mún máa día dǐvén kǐa ká a máa ju dǐvén fla. Lé bío á 6a wee bío le ho dǐvén kǐa lé hǐa sí.»

6

O Yeesu zéenia ho Sabaa bío lè 6a nùpua

(Matiye 12.1-8; Maaki 2.23-28)

¹ Mu wó ká a Yeesu wee kǎa há mana búí yi ho *vǔnló wizonle na 6a le Sabaa zon̄, ó o nǐ-kenínia wee báará zoo khé ho dǐnló léé pùká là.

² A 6a *Farizíewa búí mǎn mu á 6a wee bío làa ba: «Léé webio nǎn mí wee wéráa bío ká? Wa làndá hò mu.»

³ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Bìo ó o *Daviide yánkaa wó ká arén lè mí nùpua á le hǐni dà á mi dǐn yí kàrána yí mǎn le?»

⁴ Orén mítén zon le Dónbeenǐ zǐi á zoó lá le Dónbeenǐ hǎmu búurú á là, ò o 6uan ho búí léé nǎn bío làa wó bò mín yi. Ká a juǎn lá yí ko ò o wé mu, lé bío le *Dónbeenǐ yankarowá mí dòn lé bán wee wé là ho.»

⁵ O o tǐn pá bíní bía nǎn 6a yi: «O *Nùpue Za lé yǐa á ho Sabaa bío wi níi yi.»

(Matiye 12.9-14; Maaki 3.1-6)

⁶ Ho Sabaa mu búí zon̄ ó o Yeesu van ho kàránló zǐi yi á vaá zoó wee kàrán 6a nùpua. Mu zon̄ à nǐi búí wi bǐn á nín-tǎnǐ bàhó húrun.

⁷ A ho *làndá bío zéenílowa lè 6a Farizíewa bò mí yǐo o Yeesu wán le mí ì loǐ ká a pá à weé nùpue ho Sabaa zon̄, lé bún 6a à dǐn wán á à yíráa wo ò kooní yi.

⁸ O o Yeesu zǔna 6a yilera ò o pá bía nǎn o nǐi na bàhó húrun yi: «Lii hǐní vá 6ueé léé dǐn hen ká 6a nùpua yahó le 6a mi fo.» O o nǐi líi hǐnǎn á vá 6ueé léé dǐn.

⁹ O o Yeesu bía làa ba: «Le í tǔa mia làa bío búí: Lé mu yén ó o nùpue ko ò o wé ho Sabaa zon̄? Léé bè-tente léé, tàá léé bè-kohó? Lé ho kǎní a nùpue léé, tàá léé ho 6úe o?»

¹⁰ O o Yeesu lora 6a búenbúen yi khíi fò ò o bía nǎn o nǐi yi: «Hóoní ũ bàhó.» O o nǐi hóonía ho á ho dènia wan.

¹¹ A ho làndá bío zéenílowa lè 6a Farizíewa sía cǎ mu yi làa sòobéε, á 6a wee wǎaní mín yi: «Léé webio á wa yáa à wé á à yíráa wo ò fi níi yi coon?»

O Yeesu hueekaa mí tonkarowá píru jun

(Matiye 10.1-4; Maaki 3.13-19)

¹² Wizonle búí ó o Yeesu hǐnǎn le mí yòó wé mí floró le 6úee wán, ó o yòó flora le Dónbeenǐ yi bǐn fúuu cǎana.

¹³ Bío ho tá tǎn, ó o von mí nǐ-kenínia kúaa mín wán, á hueekaa 6a píru jun 6a fhǎhǔ á có yèni làa tonkarowá. Hǐa ká lé 6a yènnáa:

¹⁴ O Simǎn na ó o có yèni làa Piere,

o Andere na lé o Simǎn mu bán za,

o Zaaki là a Zân, o Filiipu là a Baatelemii,
 15 o Matiye là a Toma, o Alifee za Zaaki,
 o Simôn na lé 6a Zelootewa* kuure nùpua ñi-kéní,
 16 o Zaaki za Zudaa,
 là a Zudaa Isikariote na khií dé o Yeesu o zúkúsa ñii yi.

*O Yeesu kàrána 6a nùpua á wéera 6a búi
 (Matiye 4.23-25; Maaki 3.7-11)*

17 Bún món, ó o Yeesu bíníá bô lè mí ñi-kenínia lion ho tá pèerú yi hen na ó o món-bèwa cèrèè dñn yi. Ba minka zãamãa mún wi bñn. Ba ló 6a *zúífùwa kôhũ kùaráa búenbúen yi, ho Zeruzalèmu lóhó, lè ho Tiire lè ho Sidôn lórá na wi mu yámú jumu jii ló-zàwa yi.

18 Ba búenbúen wà buee jí a Yeesu cón á mún ñ cànka ò o wéé 6a vééna. Bĩa 6a cínáwa wee beé lò wee yí mítén.

19 Ba nùpua búenbúen wee cànka à 6a yí o túii yi, lé bïo le Dónbeení pánká na wi o yi á wee lé lée wéé 6a nùpua búenbúen.

(Matiye 5.1-12)

20 O o Yeesu wãa yòó lora mí ñi-kenínia yi ò o bía:

«Minén na lé 6a ñi-khenia, mi júná sí,
 lé bïo le Dónbeení béení á mi níni wi yi!

21 Minén na le hñni wee búe ho zuia, mi júná sí,
 lé bïo á bïo mi wee ca á mi ì yí á mu jii ì sí!

Minén na wee wá ho zuia, mi júná sí
 lé bïo mi khií dī hã konsíní!

22 «Ká 6a nùpua khií jina mia, á pã mia, á wee là mia, á wee yáa mi yèni o *Nùpue Za bïo yi, se mi júná sí.

23 Mi zãmaka à wé coronka lé bïo le Dónbeení bñíá beení pan mia ho wáayi mu bïo yi. Mu bon, lé kà sii á 6arén 6àn 6ùaaawa mún yánkaa beéarãa le *Dónbeení jii-cúa fèerowà lò.

24 Èè ká minén nãfòró 6ãnsowà á ho yéréké khií sá yi,
 lé bïo á mu bïo búenbúen mí yú vó,

á bïo maa bñí maa bè mu wán maa na mia.

25 Minén na wee dí bùubaa ho zuia á ho yéréké khií sá yi,
 lé bïo á bïo cèrèè hñni khií tè mia.

Minén na wee dí hã konsíní ho zuia á ho yéréké khií sá yi,
 lé bïo mí bïo khií wé ho yahó sèró lè le wéé.

26 Minén na 6a nùpua wee wíoka yèni á ho yéréké khií sá yi,
 lé bïo á lé kà sii á 6àn 6ùaaawa mún yánkaa wó làa bĩa fù le mí lé le Dónbeení jii-cúa fèerowà ká mu jòn yí bon.

*Wa ko wa wé wé mu bè-tentewà làa bia yí wa wèn
 (Matiye 5.38-48)*

27 «Àwa, minén na wãa dñn wee jí í cón búenbúen lé minén á ì wee bío bïo kà a na yi:
 Mi wañ mí zúkúsa.

Bĩa jina mia à mí wé mu bè-tentewà na yi.

28 Bĩa wee dánkání mia
 à mí wé dúbua yi.

Bĩa wee yáa mi yèni
 à mí wé fio na yi.

29 Hàrí ká a 6úi dó ù sáhó yi,
 à ù yèrè má hĩa so dá a yi.

Ká a 6úi fó ù kánbun,

* 6:15 Mi loñ Matiye vñahũ 10.4

à ù mún díá le o fé ù báká.

³⁰ Yíá fióra bío ù cǎn,
ù na mu wo yi.

Yíá lá ù bío,
à ù díá le o ɓua.

³¹ Bío mi wí à ɓa nǐ-vio wé na mia,
à mi wé mu ɓàn síi à na ɓa yi.

³² Ká ɓíá wa mia lé bán mí dòn á mi wa, á mi wee leéka le mi so pá à ɓíní ì yí bío mu mǎn le? Hàrí ɓa bè-kora wérowà mún wa ɓíá wa ɓa.

³³ Ká ɓíá wee wé mu bè-tentewà na mia lé bán mí dòn mi wee wé mu ɓàn síi na yi, á mi wee leéka le mi so pá à ɓíní ì yí bío mu mǎn le? Hàrí ɓa bè-kora wérowà mún wee wé ɓún.

³⁴ Ká ɓíá khií dàń mu á à wí mia, lé bán mí dòn á mi wee ke lè mí bío, á mi wee leéka le mi so pá à ɓíní ì yí bío mu mǎn le? Hàrí ɓa bè-kora wérowà mún wee ke mín bíowa làa mín làa ɓún síi à paráa mu khií wíló.

³⁵ Εε ká minén yí wé ɓún. Mi wań mi zúkúsa, mi wé wé mu bè-tente na ɓa yi. Ká nùpue kon ù bío, ù yí dé ù síi mu khií ɓíní wíló yi. Lé ɓún nà na ká mi ì wé le Dónbeenǐ na wí mu bío ɓúenɓúen nùhǔ wán zàwa, lé bío á ɓa bè-yízǔrɓlowà lè ɓa nǐ-sǔmáa á le wee wé mu bè-tentewà na yi.

³⁶ Mi zún le hii wéró làa bío á mǐn Maá Dónbeenǐ zúnáa le hii wéró bío síi.

*Mi wé yí cítí nùpue
(Matiye 7.1-5)*

³⁷ «Mi wé yí cítí nùpue, á le Dónbeenǐ mún máa cítí mia. Mi yí síiní nùpue nùhǔ, á le Dónbeenǐ mún máa síiní mí núná. Mi wé sén díá na mín yi, á le Dónbeenǐ mún wé è sén nà díá á à na mia.

³⁸ Mi wé hǎ mu bío, á le Dónbeenǐ mún wé è hǎ mia. Mu bío na le Dónbeenǐ á à hǎ làa mia á à wé bío na à kúee mí dèe yi á à didíi fúaa ká mu sú cáa pùuu. Lé bío le wíló dèe na mi wee mǎnzǎ lè mu bío, lé dén ɓàn síi á le Dónbeenǐ á à mǎnzǎ lè mí bío á à na mia.»

³⁹ O ɓíníá wà le wàhiire na kà: «Muii so dà a tè mí ninza muui ɓǔini wán le? Bùéé. Lé bío ká ɓa vaá dǎn ho kǎhǔ á ɓa mí nùwǎ jun á à páaní ì zo ho.

⁴⁰ Nǐ-kenínii na po yíá wee kení a wón mía. Nùpue léé nùpue na kenía dǎn ó o dà à wé làa yíá kenía wo bío síi.

⁴¹ Léé webio nǎn á le zóore na wi ù yère yi á fo yí zǔ bío, à le zàn-dèe na wi mi ninza yère yi á fo màhǎ mǎn wee zéení?

⁴² Fo dà a wé kaka à bío le mi ninza díá le ù lén le zàn-dèe na wi o yère yi, ká le zóore na wi ùnén yère yi á fo yí zǔ bío le? Yí mǎn ùten na le! Le zóore na wi á ù yère yi lé dǎo á ù ko à ù lén vé, á ù yǐo màhǎ à mi wéréwéré á à dàń nà lénnáa le zàn-dèe na wi mi ninza yère yi.

*Le vǐndèe lè mi ɓíá wàhiire
(Matiye 7.16-20; 12.33-35)*

⁴³ «Vǐndèe na se máa wé ha ɓíá na yí se, á le vǐndèe na yí se mún máa wé ha ɓíá na se.

⁴⁴ Mu bon, le vǐndèe ɓíá lé hǎn ɓa wee wé bè yi à zǔrɓáa le síi. Lunkúnsòró máa wé fáa ɓódíohó wán. A nǐa mún máa wé khé kíkahó wán.

⁴⁵ O nùpue na se wón wee wé bío hǎ ɓín-tentewà lè bío á bío wi o síi yi se. Ká yíá yí se wón wee wé bío hǎ ɓín-kora, lé bío á bío wi o síi yi yí se. O nùpue bío na wi o síi yi, lé ɓún wee wé lé là a nǐi.

*Hǎ zǐnǐ bío jun wàhiire
(Matiye 7.24-27)*

⁴⁶ «Mi wee ve mi le «Núhǔso! Núhǔso!» à mi màhǎ yí máa wé bío á ì wee bío na mia á mu nùhǔ so wi le?

⁴⁷ Mi òn le ì zééní a nùpue na wee òuen ì cón, à jí ì bíoní, à mún bè hã yi òio ó o òio òonnáa mín làa mia.

⁴⁸ O òio òonmín làa nùpue óúí na le mí ì so mí zii ó o náana ho tá á líi óó le huee yi a màhá bò yi fàráráa le òúhú. Hã vi-beera tèró pãahú á mu òun-beení óueé òékio le à le pá òn. Le yí tò lé òio le òúhú fàrá se.

⁴⁹ Εε κά γία wee jí ì bíoní ò o yí máa bè hã yi, wón òanso òio òonmín làa nùpue óúí na fàrá mí zii òúhú ho tá kãamáa yi á son. Bio ho vi-beení tò á mu òun-beení óuara óueé óó le yi, à le òééníà tò pùpè.»

7

Ba dásiwá òúhúso ton-sá wééró bio (Matiye 8.5-13; Zán 4.46-54)

¹ Bio ó o Yeesu bíá hón bíoní so óúenóúen á nòn óa zãamáa yi vó, ó o wà van ho *Καρεεnayuumu.

² Mu pãahú cá ho *Oroomu dásiwá òúhúso óúí wi bín á ton-sá òí-kéní na ó o òéntín wa làa sòóbéé á lò yí here díá mu húmú òii wán.

³ Bio óa dásiwá òúhúso mu òá a Yeesu òio, ó o tonkaa óa *zúifùwa òí-kía òùwã yèn óúí le óa vaa fio wo le o óuee wéé mí ton-sá.

⁴ A bán wà van o Yeesu cón á vaá wee óónóóní a cá óa à bío làa wo: «O òii mu na tonkaa wen òéntín ko le ù séení,

⁵ lé òio ó o wa wa òipomu. Orén lé yía léra mí òii yi á séeníà wen á sonnáa wa kàránló zii.»

⁶ O o Yeesu òéeníà bò làa ba á óa wà. Bio óa vaá sùaráa o òii mu zii à bín ò o òín tonkaa mín bónlowà le óa léé bío na a yi: «Núhúso, yí séé úten ì òio yi. Ú òuenló ì zii yi léé òio na á ì yí koráa.

⁷ Lé bín òio yi á ì yí heníanáa ì síi á yí óuara ù cón íten. Na le òii á ì ton-sá pa à wa.

⁸ Inén ì beere òúnáa wi á ì wee bè bíoní yi. A inén mún wi óa óúí òúhú wán, á bán mún wee jí ì cón. I le yía va hen à wón va bín, ì le o óúí óuen ò o òéení óuen. I le ì ton-sá wé òio na, ò o òéení wé mu mí lahó yi.»

⁹ Bio ó o Yeesu òá hón bíoní so, ó o wó coon o òii mu òio yi, ó o yèrémáa khíi bíá le óa zãamáa na bò a yi: «Le ì bío na mia: O *Isirayele òipomu óúenóúen yi á ì òn yí fò mín làa nùpue na sídéró mi yú yía kà yi.»

¹⁰ A óa dásiwá òúhúso òàn bónlowà bíníà khííon á vaá yú ò o ton-sá mu wan.

O Yeesu vèeníà o Nape maháa za

¹¹ Bín món ó o Yeesu wà wee va ho lohó óúí na óa le Nape. O o òí-kenínia le óa zãamá-kúii bò làa wo.

¹² Bio ó o vaá òn ho lohó òii, ó o fò mín làa nùpua óúí à óa óuan mí òí-hío wà vaá òú. Yía húrun léé maháa óúí te mí za kéní. Ho lohó nùpua cèrèé ló á bò là a háa mu.

¹³ Bio ó o Nùhúso mèn o háa mu ó o màkárí óuan wo yi. O o bíá làa wo: «Háa mu, yí yáa ù yilera.»

¹⁴ O o wà vaá óó óa yi á lá mí òii bò le khãare wán á bíá óuan o òí-hío òn. O o Yeesu bíá: «Yàróntza, líi híí, lé mí bíá mu.»

¹⁵ O o òéeníà líi hííon yòó kará wee bío. O o Yeesu hoonía wo yòó òó òàn nu òii yi.

¹⁶ A bíá wi bín óúenóúen zãna á óa wee khóní le Dónbeení kà síi: «Yía kà màhá le le *Dónbeení òí-cúa fèero binbirí á wa yú. Le Dónbeení ló óuara á wà óueé fení mí òipomu.»

¹⁷ O Yeesu òio na ó o wó kà òéeníà òá óa *zúifùwa kòhú óúenóúen yi á òá khíi zon háa làa ba óó mín yi mún.

O Yeesu zéeníà mí òuenló òúhú nòn o Zán Batiisi yi (Matiye 11.2-6)

18 O Zãn Batiisi ni-keninia vaá bía bïo wó búenbúen á nòn wo yi. Bún món ó o von 6a nùwá òun búí 6a tlahú

19 á tonkaa le 6a vaa tùa o Yeesu yi: «Ūnén lé yïa á wa òá bïo le fo ko ū buen léé, tàá wa pá ko à wa lòoní ni-veere?»

20 A bán wà vaá yú a Yeesu á bía nòn wo yi: «O Zãn Batiisi tonkaa wen ū cón le wa 6uee tùa foñ le lé fo lé yïa ko ū buen léé, tàá wà pa ni-veere?»

21 A mu wáa wó se à 6a 6ueé dòn ò o lan wee weé 6a nùpua cèrèè na mu vãmú là mí síwà tò. O mún wee òa 6a cínáwa lén bïa 6a wi yi, á mún wee hén 6a muiwà yïo à hã mi wéréwéré.

22 Bún wéró món, ó o màhá yèrèmaa wee bío là a Zãn tonkarowà: «Mi lén vaa zéení bïo mí mòn làa bïo mí òá à na a Zãn yi: Lé 6a muiwà yïo wee mi, á 6a mùamúawà hínòn wee varáka, 6a 6ùeréwà wan, 6a bekewà òikõnna wee òí mu bïo, 6a ni-hía wee vèe, á le bín-tente wee bue na 6a ni-khenia yi.*

23 Yïa yí pá ì bïo ká a tà mu yi se wón bànso òúhú sí.»

*O Yeesu wee bío o Zãn Batiisi bío
(Matiye 11.7-11)*

24 Bïo ó o Zãn tonkarowà binia wà, ó o Yeesu wáa wee bío o Zãn mu bïo là 6a zãmáa ká síi: «Lée webio á mi van vaá lora le dùure yi? Lé ho konkohó na ho pinpiró wee hée vïnvá léé? Bùéé.

25 A lée webio mi vaá lora? Lée nùpue búí na sía hènbonòn le? Hón sí-sení bànso wà so le 6a pãmá-beera zíní á 6a wi yi.

26 A lé o yén mi van bïo yi? Lé le *Dónbeení òi-cúa fèero léé? Ká mu lé wón se mi tũia sí. O yáá pá po wón, le ì bío mu na mia.

27 Orén lé yïa le Dónbeení fèra bía bïo mí vónna yi: «Ì ì tonka ì tonkaro o ò dí ū yahó á 6ueé wíoka ū wõhú.»†

28 Le ì bío mu na mia: Ba nùpua na ho òimí òá yi búenbúen á yïa òúhú wi po a Zãn wón mia. Èé ká le *Dónbeení béení zàwa món-dí màhá pá po a.

(Matiye 11.16-19)

29 «Ba nùpua búenbúen, hàrí ho *lànpo féwá á hía wee 6uee òí a Zãn cón. A 6a tà zũrna le le Dónbeení bío bon á 6a wee buen o cón ò o bátizé 6a.

30 Ká 6a *Farizéwa là ho *lándá bío zéenílowa bán yí tà bïo le Dónbeení le mí ì wé è na 6a yi, á 6a bèn mún pá à Zãn *bátèè mù bío.»

31 O o Yeesu binia bía: «Ho zuia nùpua na ká á ì dà à tèé là 6a yén? Lé 6a yén á 6a bío bonnáa mín?

32 Ba ká là 6a háyúwá na lée kará 6a nùpua fèminló lahó yi, á wee háaní na mí ninzàwa na zoó le bonfóní yi kà:

Wa búá hã sía san,
à mi le mi máa léé yo.

Wa bó le yèni,
á mi le mi máa wá.

33 Bïo ó o Zãn Batiisi 6uara á yí máa dí òin-poni, á mún yí máa òu *divén, á mi le o cíná wí o yi.

34 A bío ó o *Nùpue Za bèn 6uara wee dí, á mún wee òu ho divén á mi mún yí tà bún, à mi wee bío bío ká: «Mi loñ! O nñi na ká yí máa wé bío búí ká mu yíná òinló òíró làa òa-òunló. O lé 6a *lànpo féwá là 6a bè-kora wérowà bàn bónlo.»

35 Èé ká bïa búenbúen na mu bè-zũminí wi yi bío bon, bán wé è wé mu bè-zũminí mu bàn wára.»

* 7:22 Mi loñ Ezayii vùahú 35.5; 61.1 † 7:27 Mi loñ Malasii vùahú 3.1

*O bá-fé na bè-kora séra díá bío
(Matiye 26.1-13; Zān 12.1-8)*

³⁶ Wizonle búí ó o Farizíε búí von o Yeesu le o buée dí mí zii. O o Yeesu van á 6a vaá khónkaa dūmaka‡ wee dí.

³⁷ Hón pāahú so yi ò o háa búí na á ho lóhó nùpua búenbúen zū bá-fénló bío á ná bío ó o Yeesu wi o ñii mu zii, ó o buan mí dèε búí na yàwá here na sú là ho ñiló na sāmu sí á buararāa bīn.

³⁸ Bío ó o buée zon, ó o bánbāa khíi hùerá a Yeesu món ò o wee wá, ó o yèn-caa wee lii o Yeesu mu zení wán. O o ñún-vāní lé ðio ó o wee bīní sùuka làa hā, bīn món ó o wee bīní yèε hā ká a kúee ho ñiló mu hā wán.

³⁹ A bío ó o Farizíε na ó o wi zii á mōn mu, ó o wee bío mi yi: «Yia kà cén lá lée Dónbeení ñi-cúa fεero kénkén, ó o lá a zūn o háa mu na wee lanlāka a zení léenii, là a bè-wénia.»

⁴⁰ O o Yeesu bía ñon wo yi: «Simōn, í ì bío bío búí á à na foñ.» O o Simōn le: «Ñúhúso, bío.»

⁴¹ O o bía làa wo: «Nùpua nùwā ñun hía kon nàfòró bànso búí wáí. O ñi-kéní lée wén-hāani khíá-hònú, ò o ñi-kéní na so lée wén-hāani búarā-ñun làa píru.

⁴² Bío á yia 6a kon le cón zū à 6a yí dà le máa wí, ó o 6ó 6a mí nùwā ñun kení. Awa! Ba nùwā ñun mu tiahú, á ù wee leéka le lé o yén ñ wañ o ñii mu á à poñ mí ninza.»

⁴³ O o Simōn bía: «Í wee leéka le lé yia ó o díá le kee na bùaa ñon yi.» O o Yeesu le: «Ū bío bon, fo mà ho tūiá.»

⁴⁴ O o yèrēmāa khíi sánsāa o háa mu ò o wee bío là a Simōn: «Fo yí mōn le: í buée zon hen coon à ù yí le 6a bua mu ñumu buée sεε le í zení, ò o háa na kà wón wá siinia hā á bīnía sùukaa là mí ñún-vāní.

⁴⁵ Bío á í buée dōn ū zii, á ù yí hīnōn yí wīira mi á yí yèera níi, ò orén là mí buée zoró hen á í zení lé hón ó o wīira là ho yèeró.

⁴⁶ Fo mún yí kúaa ñiló í ñúhú wán á yí dórāa ho cùkú mií, ò orén wón lé ho ñiló na sāmu sí ó o kúaa í zení wán. §

⁴⁷ Lé bīn ñon à í ì bío mu á à na foñ: Bío ó o háa mu 6a séra bè-kora cèrèε díá lé bīn ñon ó o waminí wárá boorāa. εε ká yia bè-kora na séra díá ka cīnú, wón waminí wárá na o ò zéeni à bèn ñ kení cīnú.»

⁴⁸ Bīn món ó o Yeesu bía ñon o háa yi: «Ū bè-kora séra díá.»

⁴⁹ A bía làa wo páanía wee dí wee bío mí yiwa: «O nùpue mu lée wée á wee hení mí síi à bío le mu bè-kora séra díá?»

⁵⁰ O o Yeesu bía ñon o háa yi: «Fo wāa yú ho héeerà, hīní lén, ū síidéro mií á fenía fo.»

8

Ba hāawa na fù wee bè là a Yeesu

¹ Bīn món ó o Yeesu hīnōn tò háa ló-beera là háa ló-zàwa yi á wee bue le *Dónbeení béení bín-tente. Bía bò làa wó lé o ñi-kenínia píru ñun,

² là 6a háawa nùwā yèn búí, bía ó o ñon 6a cínáwa léra yi á mún wéera véena. Ba lé o Mari na 6a wee ve làa Makadala* Mari, yia ó o ñon 6a cínáwa bùaa hēñun léra yi,

³ là a Kuza na ó o *Heroode bàrá mí zii tonni ñúhú wán bàn háa Zaana, là a Suzaana. Háawa cèrèε mún hía wi bīn á séenia barén á fù wee wé lén mí níi bío à séeni là a Yeesu là mí ñi-kenínia.

*O Yeesu wà o ðiró wāhiire á bīnta zéenia kúard
(Matiye 13.1-9; Maaki 4.1-9)*

‡ 7:36 O Yeesu pāahú ká 6a zúifúwa le mí ì dí, à 6a khón darāka kīnī ho ðinló yi díráa. § 7:46 Le níi yèeró, háa zení sεeró là ho ñiló kúeeró ho ñúhú wán, bīn búenbúen lé bío á 6a zúifúwa fù wee wé à dérāa ho cùkú mí ñi-hānī yi.

* 8:2 Makadala: Lé ho lóhó búí na wi ho Kalilee vū-beení ñii là le wii tēení.

⁴ Ba nùpua hĩa wee léka hã lórá yi buen o Yeesu cón. Bïo 6a kíniá wo yi boo, ó o wà le wàhiire na kà nòn 6a yi:

⁵ «Nii 6úi hĩa ló van mí mǎhũ yi, á wà vaá dé mí bè-dà. Bïo ó o vaá wee dé mu á mu 6úi léé lion ho wǎhũ wán, á 6a wã-bèwa yonkaa, à mu 6úi á 6a jínzàwa 6èn sèekaa vã.

⁶ Mu 6úi lion hã huua yi hen na le tĩní yí boo yi, á mu ló ká mu dèniá bĩniá hon, lé bïo á ho hínló mía bĩn.

⁷ Mu 6úi bũn lion hen na hã kíkara bia héra yi, á mu ló á yòó zon mín yi làa hã, á hñn pà mu.

⁸ Mu 6úi bũn lion ho tá na se yi, á mu ló á yòó dǎn á han mí bia, á hã lè mí dà-kéní kéní á yú hã bia khimàni khimàni.» Bũn món ó o pá bĩniá bía bïo kà nòn 6a yi: «Yia wee jí bïo, à wón jí bïo bía sese.»

(Matiye 13.10-13; Maaki 4.10-12)

⁹ O o Yeesu ñi-kenínia tũara a yi: «Le wàhiire mu kúará lé mu yén?»

¹⁰ O o bía nòn 6a yi: «Le Dónbeenĩ béeni bïo na ó o nùpue yí zũ kúará á le wee zéeni à ceé na minén mi dòn yi. Ká 6a nùpua na ká wee jí mu lòn wàhio kãamáa, lé bũn nòn á 6a lé 6a nùpua na ylo wi ká hã yí máa mi, á mún wee jí mu bïo ká 6a yí máa zũn mu kúará.†

(Matiye 13.18-23; Maaki 4.13-20)

¹¹ «Le wàhiire mu kúará lé bïo kà: Mu bè-dà lé le Dónbeenĩ bionĩ.

¹² Bïo lion ho wǎhũ wán lé 6a nùpua na ká 6a jí le Dónbeenĩ bionĩ à 6a máa yí tà le yi, ká a *Satani dèni bánbá 6uee lén le 6a yiwa yi, à mún ti 6a kãníló wǎhũ.

¹³ Bïo lion hã huua na le tĩní yí boo yi lé 6a nùpua na ká 6a jí le Dónbeenĩ bionĩ à 6a tà le yi, à zãmaka le bïo yi, ká ho kúará lénló yú 6a pãahũ na yi, à 6a dèni lé lè mí món, lé bïo á le bionĩ mu yí wĩira 6a sese.

¹⁴ Bïo lion hã kíkara yi lé bĩa wee jí le Dónbeenĩ bionĩ ká 6a jún-sèró, lè ho dímíjã nãfòró, lè ho bãn símu á wee hè le à le máa dàni ha hã bia na dãn.

¹⁵ Bïo 6èn lion ho tá na se yi lé bĩa wee jí le Dónbeenĩ bionĩ à 6ua le lè le sũi na se, dïo púaara día. Ba yí máa bĩnĩ lé lè mí món. Bũn lé bïo nòn á 6a wee haráa hã bia na se.

Le fĩntání wàhiire

(Maaki 4.21-25)

¹⁶ «Nùpue na à dé le fĩntání mí zĩ á à bĩnĩ ì lá le dèe 6úi á à pe yi, tàá ká a dó le vó o ò lá le zoó bàrá mí kàtà tá wón mía. Ba wé dé le bàrá hen na le ko le bàrá yi, à bĩa wee zo le zĩ wé mi. ¹⁷ Mu bè-sànkani na mu khoomu khii máa lé wán bũn mía. Hàri bïo kúará yí zũn 6úen6úen bïo khii bío yi le wizon-kéní.

¹⁸ A mi cén wé jí bïo wee bío na mia sese, lé bïo á yia bïo wi á 6a à bĩnĩ ì na mu 6úi wo yi á à bè mu wán. Ká yia dèe 6úi mía, á hàri mu bè-za bïo na ó o wee leéka le mu wi mí cón á 6a pa à fé.»

O Yeesu bãn nu lè bãn zàwa bïo

(Matiye 12.46-50; Maaki 3.31-35)

¹⁹ O Yeesu bãn nu lè bãn zàwa 6uara a cón à 6a màhã yí dà máa zoó 6úe o yi, lé bïo 6a nùpua boo dà.

²⁰ O o 6úi bía mu nòn wo yi: «Mìn nu lè mĩn zàwa wi 6a mi ũ wán, 6a léé dĩn ho khũuhũ pan fo.»

²¹ O o Yeesu bía nòn bĩa wi bĩn 6úen6úen yi: «Bĩa wee jí le Dónbeenĩ bionĩ à bè le yi, bán lé wán nu lè wán zàwa.»

O Yeesu dñia ho pinpiró

(Matiye 8.23-27; Maaki 4.35-41)

† 8:10 Mi lorí Ezayii vũahũ 6.9.

²² Wizonle búí, ó o Yeesu zon ho woohú lè mí nǐ-kenínia, ò o bía nǎn 6a yi: «Mí wa khí lè ho vǔ-beenǐ món.» A 6a dènia zoó wà mu jummu yi bún wán.

²³ Bǐo 6a vá zon yú, á ho pinpi-beenǐ hǐnǎn wee và lè mí pánká ho vǔ-beenǐ wán, á mu jummu wee yànbón zo ho woohú, lònbio à ho yòó wee sí lè mu jummu. Bún búenbúen wee wé ká a Yeesu wón mu dāmu 6ó.

²⁴ Ó o nǐ-kenínia vaá wee síní a ká 6a à bío bío kà: «Núhúso! Núhúso! Wa à hí.» Bǐo ó o sǐna, ó o líí hǐnǎn á nàmakaa ho pinpiró lè mu jummu na wee yànbónka yi á mu búenbúen dǐn wó tétété.

²⁵ Ó o Yeesu bía làa ba: «Mí sǐa déró mií wǎa wi wen?» A 6a búenbúen zǐnkaa dǐn concáan, á wee bío mín yi: «Páa! O nùpue mu lé o yén sǐi kà? Hàrí ho pinpiró lè mu jummu ó o bíaráa, á mu pá bò a bíonǐ yi.»

*O Yeesu wéera a nǐ na 6a cǐnáwa wi yi
(Matiye 8.28-34; Maaki 5.1-20)*

²⁶ A 6a khíi dǎn ho Zerasaa kǎhú, hǐa sánsáa mín lè ho Kalilee kǎhú.

²⁷ Bǐo ó o Yeesu ló ho woohú yi líí le mí ì dǐn, à bún ho lóhó na 6a wi yi nùpue búí na 6a cǐnáwa wi yi á wee sí a yahó. O wee vará mí bírí míana. O mún yí máa da zǐi yi, lé 6a nǐ-hía nùuníi ó o wee da yi.

²⁸⁻²⁹ Pǎnna cèrèè ká 6a cǐnáwa mu hǐnǎn o wán, à 6a sí sa ca a níní là a zení lè há zúakùaríwà ò o yí dǎn yí va lùè. Ká a màhá wee khòo há búenbúen kúia, à 6a cǐnáwa na wi o yi ja a dé há mana yi. Ó o Yeesu nǎn le jii 6a cǐnáwa na wi o yi le 6a lé. Lé bún nǎn ó o miiníi là a Yeesu mu, ó o líí búrá a tá ò o wee bío bío kà pǎnpǎn: «Dónbeenǐ na wi mu bío búenbúen jùhú wán Za Yeesu, lée webio á ù lon làa mí? Sábéré, í wee yanka fo, yí yáa í bío.»

³⁰ Bún món ó o Yeesu tùara a nǐ mu yi: «Û yèni 6a le we?» Ó o bía: «Í yèni 6a le Zāamāa.» Lé bío 6a cǐnáwa na wi o yi á boo dà.

³¹ A bán lé bǐa wee yanka a Yeesu le o yí ja mí vaa kúee 6a cǐnáwa kǎhú na nàylílo jii mía yi.‡

³² Mu wee wé à nǎnbùè-6oohú búí yòó wee dí le búee yi. A 6a cǐnáwa mu yankaa o Yeesu le o sábéré ò o na ho wǎhú mí yi, à mí vaa yòo zo bán yi. Ó o nǎn mu wǎhú 6a yi.

³³ Lé bún wán 6a cǐnáwa mu ló a nǐi mu yi á vaá zon 6a nǎnbùèení yi. A 6a búenbúen yòó lùwa le búee wán á kùenkaa líí zon ho vǔ-beenǐ yi á húrún.

³⁴ Bǐo á bǐa lá wee pa 6a mǎn bǐo wó kà, á 6a lùwa vaá bía mu nǎn bǐa wi mí manawà yi, á bía mu nǎn bǐa wi ho lóhó yi.

³⁵ A 6a nùpua ló le mí bueé loí bío wó. Bío 6a bueé dǎn o Yeesu, á 6a mǎn o nǐi mu na 6a cǐnáwa lá wi yi, ò o wó a nǐ-tente á zǎ mí sǐa kará a Yeesu tá. A 6a zǎna.

³⁶ A bǐa mu wó yǐo yi wee bío bío ó o nǐi mu wó wó wannáa làa ba.

³⁷ Ho Zerasaa kǎhú nǐpomu yi á yǐa yí zǎna mu bío mu wón mía, fúaa 6a wee yanka a Yeesu le o sábéré ò o lén día mí. Ó o Yeesu wà vaá zon ho woohú le mí ì bíní ì lén ò va hen na ó o ló yi,

³⁸ Ó o nǐi na yú mítén 6a cǐnáwa nǐi yi yankaa wo le o día le mí bè làa wo. Ó o Yeesu pǎ ò o bía nǎn wo yi:

³⁹ «Lén va mǐn zǐi à vaa bío bío búenbúen na le Dónbeenǐ wó nǎn foñ à na 6a nùpua yi.» Ó o nǐi mu bínía wà á vaá wee yényení bío búenbúen na ó o Yeesu wó nǎn wo yi ho lóhó búenbúen yi.

*O Zayiruusi hǐnló là a háa búí wéeró bio
(Matiye 9.18-26; Maaki 5.21-43)*

⁴⁰ Bǐo ó o Yeesu bínía khíi dǎn hen na ó o ló yi guararáa, ó o khíi yú 6a nùpua cèrèè à 6a wee zámaka a bíní buenló bío yi. Ba búenbúen lá wee lòní a.

‡ 8:31 Ba zúífùwa cǎn á ho kǎhú na nàylílo jii mía mu lé 6a cǐnáwa kàsó lùè.

41 Hón p̄ahũ so yi à b̄n ò o n̄i búí na lé 6a *zúífùwa kàránlò z̄i ya-dí na yèni 6a le Zayiruusi búeé d̄n, á búeé líí búrá a Yeesu tá ò o wee yanka a le o bè làa mí va mí z̄i,

42 lé b̄io ó o h̄nló yà-kéní na ó o yú á wee hí. O lúlúio wáa lá wee yí ho píru j̄un síi. B̄io ó o Yeesu bò làa wo wà a va a z̄i, á 6a minka nùpua 6ura bò a yi.

43 Hãa búí wi 6a t̄ahũ á wee mi mí s̄eéó f̄eéé á d̄n hã lúlúio píru j̄un à ho máa f̄i. O n̄i b̄io yáara le t̄ini b̄ansowà c̄èr̄e c̄ón ká bán búenb̄uen màhá yí dàrina a yí w̄éera.

44 B̄io ó o vá zoó bó a Yeesu yi, ó o zoó t̄úaa o dà-z̄inii j̄i-kání yi là a m̄ón. O o s̄eéó d̄eénia d̄in b̄in wán.

45 O o Yeesu d̄in ò o t̄úara: «Lé o yén t̄úaa mií?» A b̄ia bó a yi búenb̄uen à yia le mí yí t̄úaa wo yi, à yia le mí yí t̄úaa wo yi. O o Piere lé yia b̄ia làa wo: «Ée! N̄uhũso! Fo yí m̄on b̄io 6a nùpua 6uraráa foñ á wee j̄aa mín le?»

46 O o Yeesu le: «Í m̄on mu, ká a búí màhá pá t̄úaa mií. Lé b̄io á í z̄úna mu le p̄anká búí ló mií.»

47 B̄io ó o hãa mu m̄on ò o z̄úna a b̄io ó o wà 6uara ká a wee z̄aka á búeé líí búrá a Yeesu tá, ò o z̄eénia b̄io n̄on ó o t̄úaanáa wo yi, làa b̄io ó o wó wó wannáa mí lahó yi b̄ia wi b̄in búenb̄uen yahó.

48 O o Yeesu b̄ia n̄on wo yi: «Wàn h̄nló, b̄io fo dó ũ síi mií, lé b̄in w̄éera fo. Wáa lén, vaa yí h̄éera.»

49 B̄io ó o Yeesu wee b̄io ó o j̄ii yáá yí tò, à b̄in ò o tonkaro búí ló a Zayiruusi z̄i á j̄on o m̄ón búeé d̄n á búeé wee b̄io làa wo: «Ũ h̄nló wáa húrun. Wáa yí s̄eé o n̄i-kàránlo.»

50 B̄io ó o Yeesu j̄á mu, ó o b̄ia n̄on o Zayiruusi yi: «Yí titika, dé ũ síi mií, á ũ h̄nló á à wa.»

51 B̄io 6a vaá d̄n, ó o le b̄ia ká d̄in ho khũuhũ, ò o Piere là a Z̄an là a Zaaki là a h̄inzo-za b̄an maá lé b̄an nu lé bán ó o fó zonnáa le z̄i yi.

52 Ba nùpua búenb̄uen wee wá kuaará a h̄inzo-za mu b̄io yi. O o Yeesu b̄ia: «Mi yí wá b̄io. O h̄inzo-za mu yí húrun, o léé yia na d̄uma.»

53 A 6a nùpua wee z̄uańka a yi lé b̄io 6a z̄ú k̄enk̄en le o húrun.

54 O o Yeesu lii fù a n̄i yi, ò o von wo p̄ónp̄ón: «Í h̄nló, lii h̄ní.»

55 O o v̄era á d̄eénia líí h̄in̄on. O o Yeesu b̄ia le 6a na mu b̄io wo yi le o dí.

56 A b̄an n̄uwá can d̄in coon mu b̄io yi. Ká a Yeesu màhá henía mu n̄on 6a yi le 6a yí b̄io b̄io wó ká le nùpue j̄í.

9

O Yeesu tonkaa mí n̄i-ken̄inia píru j̄un (Matiye 10.5-9, 11-14; Maaki 6.7-13)

1 O Yeesu von mí n̄i-ken̄inia píru j̄un á n̄on ho dànló lè le j̄ii 6a yi, à 6a wé k̄ikánáa 6a c̄ináwa yi á mún w̄éeraa mu v̄ámú lè mí s̄íwà.

2 O tonkaa 6a le 6a vaa bue le *Dónbeen̄i b̄eéni b̄io à mún w̄éé 6a v̄ánvárowà.

3 B̄io ká lé b̄io ó o henía n̄on 6a yi: «Mi yí 6ua h̄arí d̄eé à láráa ho w̄hũ. O búí yí 6ua b̄in-za, tàá puure, tàá bè-d̄inii. Mi yáá pá yí 6ua w̄arí. O búí yí 6ua b̄áká búí à séení h̄ia ó o z̄á.

4 Mi wé vaá làara nùpue na wán, à wón z̄i lé d̄io mi k̄eéni yi fúaa mi léró ho lóhó mu yi.

5 Mi wé vaá zon lóhó na yi, ká b̄ia wi ho yi p̄á mi b̄io, ká mi wee lé ho yi, à mi púaa mi zení kh̄unkh̄un̄i kúia b̄in.* A b̄in ò z̄eéni làa bán le 6a wó khon.»

6 A 6a b̄en wà dén j̄ii so wán á vaá wee h̄eé bue le Dónbeen̄i b̄in-tente, á mún wee w̄éé 6a v̄ánvárowà hã lórá lè mí dà-kéní kéní yi.

O Heroode háctri yáara a Yeesu b̄io yi (Matiye 14.1-2; Maaki 6.14-16)

* 9:5 Mi loń Matiye v̄uhũ 10.14

⁷ Bún bïowa so na wee wé kà búenbúen ó o *Heroode na 6a bàrá ho kǎhǎ jǎhǎ wán jǎ á mu lúnkaa o yilera, lé bïo 6a búí wee bío le lé o Zǎn Batiisi vèera.

⁸ Ba búí 6èn le lé o *Elii bǎnía 6uara. Ba búí yáá 6èn wee bío le mu lé le *Dónbeenǎ jǎ-cúa fεεrowà na yáania nǐ-kéní lé yǎ vèera.

⁹ Ká a Heroode wón wee bío mí yi: «O Zǎn á ínén í beere nǎn le jǎi á 6a kúio jǎhǎ. O o nǎi mu na 6èn wee wé bún bè-beera so na à í jǎ bïo léé wée coon?» O o wǎa wee cà ò o mi a Yeesu wán konloon.

*O Yeesu diinia 6a nùpua na po muaaseé hònú
(Matiye 14.13-21; Maaki 6.30-44; Zǎn 6.1-15)*

¹⁰ Bïo ó o Yeesu tonkarowà bǎnía 6ueé dǎn á bïo 6a wó búenbúen á 6a lá fεera nǎn wo yi. Bún món ó o fó 6arén mí dòn á 6a khèra van là ho lóhó búí na 6a le Betesayidaa cǎn.

¹¹ A bïo 6a zǎamáa zǎna mu, á 6a bò a món. O o Yeesu mǎn 6a ó o yèrémáa sǎ 6a yahó, á wee bío le Dónbeenǎ béenǎ bïo na 6a yi. A bǎa wee cà le lòn-hebúee ó o mún wééra.

¹² Bïo ó o nǐ-kenínia píru jǎn mǎn à le wii wee tè, á 6a vǎ 6ueé bó a yi à 6a bǎa làa wo: «Bío na 6a zǎamáa yi le 6a lén va hǎ ló-zàwa là hǎ manawà na sùaràa hen à vaa làa, à mún yí mu bío dí. Lé bïo á hen na wa wi yi á lóhó yí sùaràa yi, dèe woon mía hen.»

¹³ O o Yeesu bǎa nǎn 6a yi: «Minén miten na mu bè-dǎnii 6a yi.» A 6a bǎa nǎn wo yi: «Búuru bi-zàwa bïo hònú làa cezàwa bùaa jǎn mí dòn lé bún wi wa cǎn hen, tàá fo le wa lén vaá yà ho dǎnló à 6uee na 6a nǐ-kúii na kǎ yi le?»

¹⁴ Lé bïo á 6a báawa na wi bǎn mí dòn mu zoñ á à yí ho muaaseé hònú síi. O o Yeesu bǎa nǎn mí nǐ-kenínia yi: «Mi sanká 6a nùpua le 6a keení là mí kuio ho búarà-jǎn làa píru píru wán.»

¹⁵ A 6a hǎnǎn sankaa 6a á 6a búenbúen karáka.

¹⁶ O o Yeesu wǎa fó ho búuru bïo hònú là 6a cezàwa bùaa jǎn mu á 6uan ò o hóonia mí yahó yòó dá ho wáayi, ò o dó le Dónbeenǎ bǎrǎkà mu bïo yi. Bún món ó o cèekaa mu nǎn mí nǐ-kenínia yi le 6a dá là 6a zǎamáa.

¹⁷ A 6a búenbúen dú sù, á bïo ká á 6a khuiira á mu sú hǎ sǎkíwǎ píru jǎn.

*O Piere le o Yeesu lé o Krista
(Matiye 16.13-21; Maaki 8.27-31)*

¹⁸ Wizonle búí, ó o Yeesu khèra vaá wee fio, ò o nǐ-kenínia wi bǎn, ó o tùara 6a yi: «Ba nùpua wee bío webio í dǎnǎ yi?»

¹⁹ A 6a bǎa: «Ba búí le fo lé o Zǎn Batiisi, 6a búí le fo lé o Elii. Ba búí bán 6èn le fo lé le Dónbeenǎ jǎ-cúa fεεrowà na yáania nǐ-kéní búí na vèera.»

²⁰ O o Yeesu bǎnía tùara 6a yi: «Ká minén cǎn á mi le í léé wée?» O o Piere bǎa: «Fo lé o *Krista na le Dónbeenǎ tonkaa.»

²¹ O o bǎa bïo kǎ henía nǎn 6a yi: «Mi yí vǎ vǎ bío mu le nùpue jí dé.»

²² O o pá bǎnía bǎa nǎn 6a yi: «O *Nùpue Za ko ò o lò be. Ba nǐ-kǎa, là le *Dónbeenǎ yankarowà jǎnása, là ho *lándá bïo zéenílowa á à pí a. Ba à na a 6a à búe, ká hǎ wizoní tǎn zoñ ó ò vèe.»

*O Yeesu wee bè yi kaka
(Matiye 16.24-26; Maaki 8.34-9.1)*

²³ Bún món ó o yèrémáa wee bío làa bǎa wi bǎn búenbúen: «Yia wi ò o bè mií, à 6ànso khí mí kùrú síi bïo wéro yi, ká a wé lá mí *kùrùwǎ pí† là hǎ wizoní búenbúen, à bèráa mií.

²⁴ O nùpue na wi ò o kǎnǎ mí mukǎnǎ, wón á à vǎiní le. Ká yǎa màhá tà le mí ì vǎiní le ínén bïo yi, wón á à kǎnǎ le.

²⁵ O nùpue lá yú ho dǎmǎná bïo búenbúen ò o khon le mukǎnǎ binbirí yi, tàá o bïo yáara búenbúen, se lé ho cǎnú yén á 6ànso yú?

† 9:23 Mi lorí Matiye vǎahú 10.38

²⁶ Yia wee niyi inén lè í bioní bïo yi, ó o Nùpue Za ɓèn mún khii niyi ɓànso bïo yi ká a khii bínía ɓuara lè mí cùkú beení, là a Maá Dónbeení lè mí wáayi tonkarowà cùkú beení yi.

²⁷ Le í mĩ ho tũíá na mia: Bïa wi hen t̄lahũ, á ɓa ɓúí wi yi á máa hí ká ɓa yí mən le *Dónbeení béení.»

*O Yeesu miníkaa le ɓúee wán
(Matiye 17.1-8; Maaki 9.2-8)*

²⁸ Bïo á bũn ɓúenɓúen bía khiina, wizooní bïo hêtin bũn món ó o fó a Piere là a Zãn, là a Zaaki á yòoraráa le ɓúee wán á wà yòó fio.

²⁹ Páahũ na ó o wee fio yi, ó o yahó ðĩndĩn miníkaa, á s̄i-zinia mún yèrèmaa wee juiika kũiakũiá.

³⁰⁻³¹ Yio ɓueé t̄i à nùpua nùwã j̄un ɓúí ðĩn là a Yeesu ho wáayi cùkú beení yi á wee tà há láakáwá làa wo. *Ba lé o M̄oyiize là a *Elii.‡ Há láakáwá na ɓa wee tà lé o Yeesu bïo na ó o ò va ho Zeruzalemu á vaá hí á à t̄iráa ho tonló na ó o ɓuara bïo yi j̄ii.

³² Bũn ɓúenɓúen wee wé ká a Piere lè mí ninzàwa dũma kákáká. Bïo ɓa s̄ina á ɓa mən o Yeesu cùkú beení lè ɓa nùpua nùwã j̄un na páania ðĩn làa wo.

³³ Páahũ na á ɓa nùpua mu le mí ì lén, ó o Piere wãa yí z̄ũ bïo o ò bío, ó o bía nən o Yeesu yi: «Núhũso, mu wó se á wa wi hen. Wà à tá há bükú-zàwa bïo t̄in: Unén dà-kéní, o M̄oyiize dà-kéní, o Elii dà-kéní.»

³⁴ Páahũ na ó o wee bío yi, á le dùndúure ɓúí yòó ló lii pon ɓa yi. Bïo ó o n̄i-kenínia mən bũn, á ɓa z̄ãna.

³⁵ A mu t̄amu ɓúí s̄a wee jí le dùndúure mu yi: «Yia kà lé í za na á ì mən léra. Mi wé jí a c̄ón.»

³⁶ Bũn t̄amu so bío vaa véenii, á ɓa le mí ì loí ò o Yeesu ðĩn mí dòn. A lá bũn j̄ii wán á ɓarén ó o ɓúí yí bía bïo ɓa mən yí nən nùpue yi hùúu.

*O Yeesu wéera a háyónza na ó o c̄iná wi yi
(Matiye 17.14-18; Maaki 9.14-27)*

³⁷ Mu ɓàn tá na lée t̄on ká ɓa ló le ɓúee wán wee lii, á ɓa z̄amaa lée s̄a a Yeesu yahó.

³⁸ Ba n̄i-kúii mu t̄lahũ á n̄i ɓúí ðĩn ðĩn ò o wãamaa yi: «N̄i-kàránlo! Í wee yanka fo, loí í za bïo yahó yi; lé orén mí dòn lé yia á ì ton k̄ãnaa yi.

³⁹ C̄iná ɓúí wi o yi, á wee ðĩn ðĩn fé wo dé, ò o wé wãama ká a táará, à j̄insã-khùankhúa wé lé. Mu wee wé h̄iní o wán túntún. Hen ká mu h̄inən o yi à mu bío le mí ì khii ká a día s̄urèn lòn n̄i-hío.

⁴⁰ A ù n̄i-kenínia á ì yàá fèra yú á yankaa le ɓa ja a lén wo yi, ká ɓa màhá yí dàrna mu.»

⁴¹ O o Yeesu bía: «Mí zuia nùpua ɓènt̄in yí máa dé mí s̄ia le Dónbeení yi bïo bon, á mí mún yí máa jí hàrì dèè. Mi wee leéka le í k̄eení làa mia á wé è kàrán mia fúuu le?» Bũn món ó o mún bía là a n̄i: «Bua ù za mu à ù ɓuen le í loí.»

⁴² Bïo ó o háyónza vá wà ɓueé s̄uara a yi, ó o c̄iná mu t̄in fó a dó ho tá yi ó o lii wee dá k̄èk̄èk̄è. O o Yeesu k̄ik̄áa o c̄iná mu yi le o lé, ò o wéera a yàrónza nən ɓàn maá yi.

⁴³ A bía wi b̄in ɓúenɓúen can ðĩn le Dónbeení na dá mu bïo ɓúenɓúen pànká na ɓa mən bïo yi.

*O Yeesu wee bïo mí húmú lè mí vèeró bïo
(Matiye 17.22-23; Maaki 9.30-32)*

Bïo ɓa lè mí n̄i-kení kéní ðĩn wee loí mu bè-beera na ó o Yeesu wó kà, ó o yèrèmaa wee bïo lè mí n̄i-kenínia:

⁴⁴ «Há bioní na á ì bío ò na mia á mí jí à ɓua mi yiwa: O *Nùpue Za á ɓa à dé ɓa nùpua níi yi.»

‡ 9:30-31 O M̄oyiize bïo wee zéeni ho Làndá bïo o Isirayeele n̄ipomu c̄ón. Ká a Elii bïo bũn wee zéeni le Dónbeení bioní t̄ánlò bïo. O Yeesu lé yia ɓèn ɓueé t̄ira mu mí c̄uaj̄un j̄ii.

45 Le bioní mu ó o ñi-kenínia yí ñá ñúhú sese, le kúará á tun 6a yi, lé bñn nɔn á 6a yí zũ le 6àn ya-tente, á 6a mún hézãna mu bñnì tũaró làa wo.

Lée wée po bía ká?

(Matiye 18.1-5; Maaki 9.33-37)

46 O Yeesu ñi-kenínia wee wãaní mín yi á à zũrínáa yía po 6a búenbúen.

47 Bño ó o Yeesu zũna 6a yilera, ó o vaá fó a háyónza búí bueé bàrá mí ñisãní

48 ò o wee bío làa ba: «Nùpue lée nùpue na buan o háyónza na kà sese ñén bío yi, se lé ñén á 6ànso mún buan sese. A yía buan mi se, se wón mún buan yía tonkaa Mi sese. Lé bño á yía bío ñúhú mía mi búenbúen ñahú wón lé yía po minén na ká.»

Yía yí máa fi làa mia se wón sã mi ñii

(Maaki 9.38-40)

49 O o Zãn lá le bioní ò o bía: «Núhúso, wa mɔn o ñii búí ò o wee ña 6a cínáwa lè ù yèni, á wa lá wi wa hè o, lé bño ó o mía wa kuure yi.»

50 O o Yeesu bía bño kà nɔn 6a yi: «Mí yí hè o, lé bño á yía yí máa fi làa mia se wón làa mia lée dà-kéní.»

Ho Samarii lóhó búí nùpua yí tà a Yeesu bío

51 Bño ó o Yeesu léró ho ñmí ñá yi pãahú wà bueé sũará, ó o hã mí sii ò o le mí wãa à lén á à va ho Zeruzalεemu.

52 O o fèra tonkaa 6a nùpua á 6a dú a yahó. A 6a wà vaá zon ho *Samarii lóhó búí yi le mí zoó wíoka le lùe á à ká làa wo.

53 A ho lóhó mu nùpua pá le o máa làa mí wán, lé bño ó o vεεñi yahó sã ho Zeruzalεemu.

54 Bño ó o Zaaki là a Zãn mɔn mu kà, á 6a bía nɔn o Yeesu yi: «Núhúso, fo le wa bío le ho dõhú lé ho wáayi à lii cǐ 6a búe ñúhú le?» §

55 O o Yeesu yèrémáa khíi zá làa ba.*

56 Bñn món á 6a wà van ló-veere.

Yía le mí ì bè o Yeesu bío

(Matiye 8.19-22)

57 Pãahú na á 6a wi ho wõhú wán, ó o ñii búí vaá ló bueé wee bío là a Yeesu: «Ì ì bè foñ á à varáa hã lùe búenbúen na á ù wee va yi.»

58 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ba cawanwà yú hã kãna wee zo, á 6a ñínzàwa mún yú hã lenna. Ká a *Nùpue Za wón màhã yí yú ho lahó na ó o dà à vũí yi.»

59 O o Yeesu bñnía bía làa búí: «Buee bè mi.» A wón bía làa wo: «Ì ì bè foñ. Ká ù màhã día le ì vaa nùu wàn maá vé.»

60 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Día le 6a ñi-hía à nùu mí ñi-hía, ká ùnén vaa bue le Dónbeení béení bío.»

61 O o búí pá bñnía bía làa wo: «Núhúso, ì ì bè foñ, ká ù màhã día le ì vaa dé wàn nùwã cãawése vé à ì bñnì buen.»

62 O o Yeesu bía làa wo: «Yía wee và lè mí nàwa sũnbúahó ká a yèrémá khíi loñ lè mí món, wón yí ko lè le *Dónbeení béení.»

10

O Yeesu tonkaa mí ñi-kenínia búí

1 Bñn món ó o Núhúso pá bñnía hueekaa 6a nùpua búará-ñin làa píru làa nùwã ñun* búí á tonkaa lè 6a nùwã ñun ñun le 6a dí mí yahó va hã ló-beera lè hã lùe búenbúen na ó orén mí bεεre ko ò o va ñá.

§ 9:54 Le Dónbeení bioní vɔnna búí yi á bío ká lé bío túara sã le bioní mu ñii: «Làa bío ó o Elii hã wórãa mu bío sii.»

* 9:55 Le Dónbeení bioní vɔnna búí yi á bío ká lé bío túara sã le bioní mu ñii: «Le hácirí na wee ñaa mia dé bío ká yi á mí yí zũ sí. O Nùpue Za 6uara 6a nùpua kãniló bío yi ká a yí 6uara 6a búeró bío yi.» * 10:1 Le Dónbeení bioní vɔnna búí yi á 6a tonkarowà mu lée búará-ñin làa píru.

² O o bía n̄n 6a yi: «Ho d̄nló bon d̄n c̄èr̄è, ká ho lárowà lé bía yí boo. Awa. A mi fio o m̄h̄ú 6̄anso yi le o wíoka na 6a ton-sáwá le 6a lá ho.

³ Mi lén! Ká mi jí b̄io kà: I wee tonka mia. Mi ka lòn piozàwa na wà vaá zo 6a dakh̄inkh̄inwa t̄lah̄ú.

⁴ Mi yí 6ua wárí, mi yí 6ua puure, hàrí nakāa. Mi yí d̄n la 6a n̄pua t̄en̄l̄ó yi ho w̄sh̄ú wán.

⁵ «Mi wé vaá zon z̄i lé z̄i, à mi fèn b̄io le ho h̄er̄à k̄en̄ le z̄i mu yi.

⁶ Ká n̄pue na ko lè ho h̄er̄à wi le yi, á mí h̄er̄à á à d̄á 6̄anso. Ká a 6̄en̄ yí ko làa ho, á ho máa d̄á a.

⁷ Dén z̄i so lé d̄io à mi k̄en̄i yi, ká mi wé yí làa z̄i yi à b̄in̄i lé vaa làa le 6̄úí yi. Ba wé yú b̄io na n̄n mia à mi dí b̄un̄. I b̄ia b̄un̄ lé b̄io ó o ton-sá ko lè mí j̄ii d̄nló.

⁸ «Lóhó lé lóhó na mi wé vaá zon yi, ká 6a tà 6uan mia, ká 6a wé yú b̄io na bàrá mi tá, à mi dí b̄un̄.

⁹ A 6a v̄ánv̄arowà na wi ho lóhó mu yi à mi w̄é, à mi mún b̄io na ho n̄pua yi le le *Dónbeen̄i b̄een̄i 6ueé 6ó 6a yi.

¹⁰ Ká lóhó na mi vaá zon yi ká ho n̄pua yí tà mi b̄io, à mi zoo d̄n ho lóhó mu s̄i yi ká mi b̄io b̄io kà na 6a yi:

¹¹ «Mi lóhó kh̄inkh̄in̄i na fà wa zení á wa à p̄úaa á à k̄úee mi wán,† ká mi màh̄á pá z̄ur̄i mu le le Dónbeen̄i b̄een̄i 6ueé 6ó.»

¹² Le † b̄io mu na mia: Le cítii f̄i n̄nzoñ, á h̄ón lóhó so n̄pua b̄io na kh̄ii sá 6a yi á à poñ b̄io sá ho *Sod̄om̄u lóhósa yi.‡

(Matiye 11.20-24)

¹³ «Ūn̄én Koraz̄en̄ lóhó lè ūn̄én Betesayidaa lóhó, ho yéréké á à sá mia. Lé b̄io á ho yéréké bè-beera na wó min̄én c̄n̄ 6̄an̄ s̄ii lé b̄un̄ lá wó ho Tiire lè ho Sid̄on̄ lórás̄ yi, se h̄á lórá mu n̄pua lá h̄in̄on̄ hàán̄i á kh̄uiira h̄á pórókówá z̄á, á k̄úaa le s̄ani mí wán, á z̄een̄ianáa le mí wi à mí kh̄i mu bè-kora wéró yi.

¹⁴ Lé b̄un̄ n̄n le cítii f̄i n̄nzoñ á ho Tiire lè ho Sid̄on̄ lórá lònbee na à yí h̄á á à wé làa yi min̄én lònbee yi.

¹⁵ Eε ká ūn̄én *Kap̄een̄ayuumu, fo wee leéka le 6a kh̄ii lá fo á à yòoráa ho wáayi le? B̄ueé. Ho n̄i-h̄n̄bó-lóhó lé h̄ia 6a kh̄ii líí dé fo yi.»

¹⁶ O o wee b̄io lè mí n̄i-ken̄inia: «Yia wee jí mí c̄n̄, se 6̄anso mún wee jí † c̄n̄. A yia p̄á mia se wón mún p̄á mi. A yia p̄á mi, se lé yia tonkaa mi ó o mún p̄á.»

Ba tonkarowà b̄in̄i 6uenl̄ó b̄io

¹⁷ B̄ia ó o tonkaa mí 6̄uará-t̄in̄ làa p̄irú làa n̄uw̄a j̄un̄* b̄in̄ia 6uara à 6a s̄ia wan làa sòob̄é, á 6a b̄ia n̄n o Yeesu yi: «Núh̄uso, hàrí 6a c̄ináwa ká wà von ū ȳeni le 6a wé b̄io na, à 6a wé mu.»

¹⁸ O o Yeesu b̄ia n̄n 6a yi: «Í lá wee wé mi a *Sat̄ani, 6a c̄ináwa j̄uh̄uso ká a yòò k̄uera ho wáayi wee lii lè ho viohó na j̄uin̄a b̄io s̄i.

¹⁹ Mi loñ! I n̄n ho p̄anká mia, h̄ia mi wé è varákaráa 6a háwá, lè 6a naawà wán, à mún p̄up̄uráa o z̄úkúso p̄anká 6̄uen̄óuen̄, ká d̄èe woon máa yí mia.

²⁰ Eε ká mi màh̄á yí z̄amaka b̄io mí yú ho p̄anká 6a c̄ináwa wán b̄io yi, ká mi z̄amaka lé b̄io á mi ȳennáa túara ho wáayi le Dónbeen̄i c̄n̄.»

(Matiye 11.25-27)

²¹ H̄ón p̄ah̄ú dà-kéní so yi á le Dónbeen̄i Hácírí w̄éera Yeesu s̄i, ó o wee b̄io b̄io kà: «Éee! I Maá, ūn̄én lé ho wáayi lè ho tá Núh̄uso, † wee dé ū b̄arákà. Lé b̄io mu b̄io na fo sà mu bè-z̄ur̄imin̄i 6̄ansowà lè le hácírí 6̄ansowà yi á fo tà z̄een̄ia làa b̄ia b̄io j̄uh̄ú mia. I Maá, mu bon. B̄io mu wóráa kà lé b̄io sí foñ.

† 10:11 Mi loñ o Matiye 10.14 ‡ 10:12 Ho Sod̄om̄u lé h̄á ló-beera b̄io j̄un̄ na le Dónbeen̄i yánkaa 6ó j̄uh̄ú o Abarahaamu p̄ah̄ú dà-kéní. Ho b̄io wee z̄een̄i mu bè-kora m̄n̄l̄ó lè le Dónbeen̄i cítii b̄io. Mi loñ B̄io j̄uh̄ú 6̄úeen̄i v̄uah̄ú (Genèse) 18.20-21; 19.24-25 § 10:13 Mi loñ Matiye v̄uah̄ú 11.21 * 10:17 Mi loñ o Luki 10.1

²² I Maá dó mu bïo búenbúen í níi yi. Nii woon yí zū a Za, ká mu yínǎí o Maá. A nii woon mún yí zū a Maá, ká mu yínǎí o Za, làa bǎa ó o Za mu wi ò o zéení làa wo.»

(Matiye 13.16-17)

²³ Bún món ó o yèrèmaa wee bío lè mí nǐ-kenínia mí jùhú wán: «Minén na wee mi bïo kà lè mí yío, mi júná bènfin sí.

²⁴ Lé bïo le *Dónbeení jì-cúa fεεrowà lè 6a bá-zàwa cèrèε sía hía vá à 6a mi bïo mínén wee mi à 6a yí mǎn mu. Ba sía hía vá à jí bïo mínén wee jí, à 6a yí jí mu.»

O Samarii nii na wó le hii wahiire

²⁵ Ho *làndá bïo zéenílo búii wi ò o yí o Yeesu nii 6ua yi, ó o tùara a yi: «Nì-kàránlo, í ko à í wé kaka à bè yi yíráa ho yírón mukānǐ na máa vé?»

²⁶ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Lé mu yén tùara wa làndá vūahú yi? Fo wee jí mu kaka?»

²⁷ O o nii bía nǎn wo yi: «Fo ko ũ wań ũ Núhúso Dónbeení lé ũ síi búenbúen, lè ũ mánáká búenbúen, lè ũ pánká búenbúen, lè ũ yilera búenbúen† à ũ mún wań mi ninza làa bïo á fo waráa ũten bïo síi.‡»

²⁸ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Fo bía se. Bánbá ũ wé bún, á fo ò yí le mukānǐ.»

²⁹ O o nii pá wi ò o cà ho tūiá síni, ó o bínía tùara a yi: «Lé o yén lé wa ninza?»

³⁰ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Nii búii hía ló ho Zeruzalεmu yi á wee va ho Zerikoo, á 6a wā-tiwa vaá tun wo ho wǎhú kuio yi á fó sía, à 6a han wo bóonía yi ó o yuunia díá, à 6a wà.

³¹ Mu wó fò mín à le *Dónbeení yankaro búii lá ho wǎhú mu. Bïo ó o 6ueé mǎn o nii mu ò o díá ó o hà yòó ló á khii lá mí wǎhú wà.

³² O o *Levii nùwā nǐ-kení búii mún lá ho wǎhú mu á 6ueé mǎn o nii mu ò o díá, á wón mún hà yòó ló á khii wà.

³³ Bún món ó o *Samarii nii búii mún lá ho wǎhú dà-kení mu. Bïo ó o 6ueé mǎn o nii ó o màkàrí buan wo yi.

³⁴ O o vaá 6ó a yi, á kúaa ho ðivén lè ho jiló o dokuaa wán á bá, ò o lá a yòó bò mí yà-yòonii wán á vannáa 6a nǐ-hānǐ làanǐ zǐi, á vaá wee loń wo yi ká a vāanǐ a.

³⁵ Mu tá na lée tǎn yǐnbíi ó o léra le wén-hāni bïo jún á nǎn le zǐi bānso yi, ò o bía: «O nii mu á ũ pa bïo sese, ká í khii bínía wà 6ueé khii hen, ká bïo fo wó a bïo yi á po le wári na á í nǎn foń, á í ì sàánǐ mu.»

³⁶ O o Yeesu màhá bínía wee tūa wo yi: «Ba nùwā tín mu tǎhú ó o yén lé yia zéení le o nùpue na 6a wā-tiwa tun lé mí ninza?»

³⁷ A ho làndá bïo zéenílo bía: «Lé yia wó le hii làa wo.» O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Wáa lén à wé vaa wé làa bún síi.»

O Yeesu làara a Maate là a Mari bān zǐi

³⁸ Bïo ó o Yeesu lè mí nǐ-kenínia wi ho wǎhú wán wà, ó o vaá dǎn ho lóhó búii, ó o zoó làara a hǎa búii na 6a le Maate zǐi.

³⁹ O hǎa mu bān hǐnló búii wi bín á yèni 6a le Mari. Bïo ó o mǎn o Yeesu ó o wà 6ueé kará a tá á wee jí a bíonǐ.

⁴⁰ Hón pǎahú so yi, ò o Maate wón bèn yahó bon mí zǐi tonni sáró yi. Bïo ó o mǎn mín hǐnló mu ò o kará, ó o wà 6ueé wee bío là a Yeesu: «Núhúso, wán hǐnló bïo ó o kará yí máa séení mi á fo yí mǎn le? Bío le o hǐnǐ dé mí níi mií.»

⁴¹ O o Yeesu bía nǎn wo yi; «Héyǐi, Maate. Fo wee yáa ũ yilera ká ũ héc tǎmá mu bïo cèrèε wéró yi,

⁴² ká bïo dà-kení lé bïo bïo here. O Mari léra bïo se po mu búenbúen, bïo á nùpue yí dà máa fé o cǎn máa yí.»

† 10:27 Mi loń Levii nùwā vūahú (Lévitique) 19.18 ‡ 10:27 Mi loń Làndá zéeníló vūahú (Deutéronome) 6.5

11

O Yeesu wee zéeni ho floró wéro (Matiye 6.9-13)

¹ Wizonle búí ó o Yeesu vaá wee wé mí floró le lùe búí. A bío ó o flora wó, ó o ñi-kenínia ñi-kení bía làa wo: «Núhũso, kení wen lè ho floró làa bío ó o Zán Batiisi keníanáa mí ñi-kenínia.»

² Ó o Yeesu bía nòn 6a yi: «Hen ká mi wé wee flo, à mi bío kà:

Wàn Maá,
wé à 6a nùpua zūn le fo lé le Dónbeenĩ na 6àn síi mia.

Dí ũ béeñĩ hã lùà 6úen6úen yi.

³ Hã wen lè mu bè-dínii na ko làa wen
hã wizooní lè mí dà-kéní kéní yi.

⁴ Sén wa bè-kora díá,
làa bío á warén mún wee tà sén díá
à na bía wó khon làa wen yi.

Pa wen bío wee khà wen dé mu bè-kohó wéro yi bío yi.»

⁵ Ó o pá bínía bía nòn 6a yi: «O búí 6àn bónlo wãa lá wi síi. Wizonle búí ó o hĩnɔn vaá yú a ho tá ñahũ á bía nòn yi: «I bónlo, ke mi làa búurú bi-zàwa bío tĩn,

⁶ wàn bónlo ñi-kéní búí ló le kúii yí á 6ueé ló í wán, à bè-dínii mía í cón máa na a yi.»

⁷ A yĩ zoó le zĩ yi 6èn bía bío kà: «Día mi, yí bũmaka mi. Ho woohũ pon, á í zàwa làa mi dũma wó. I yí dà máa hĩní máa na búurú foñ. Bónlo na à wé bũn mía.»

⁸ Le í mĩ ho tũíá na mia: Hàrí ká a pá le mí máa hĩní máa na ho búurú mu wo yi 6a bónmu bío yi, á bío ó o yí wi ò o yèni yáa, ó o pá hĩa hĩní á à na bío ó o wee cà 6úen6úen wo yi.

(Matiye 7.7-11)

⁹ «Ínén wee bío mu na mia: Mi wé flo le Dónbeenĩ cón, á le è hã mia. Mi wé cànká mu bío le Dónbeenĩ cón, á mi ì yí. Mi wé búan6úa ho woohũ á le è hén ho mi ì zo.

¹⁰ Lé bío á yĩ wee flo á le è hã, yĩ wee cà bío le cón, ó o yí mu, yĩ wee búan6úa ho woohũ á le è hén ho ó ò zo.

¹¹ «Minén ñahũ ó o búí za* flora a ceza o cón, ó o so o na háa wo yi le?

¹² Tàá ká a flora le fũaale ó o so o na naa wo yi le?

¹³ Awa, á bío minén na yí seka á zũ bío se naló mi zàwa yi, à sònkú mĩn Maá na wi ho wáayi á à wé kaka máa nanáa mí Hácírí bía wee flo le o cón yi?»

Béeñĩ na nùpua wee fi mĩn yi yí dà máa va yahó

(Matiye 12.22-30; Maaki 3.20-27)

¹⁴ Wizonle búí ò o Yeesu wee ña a cíná á à lén o ñi búí na ó o cíná mu wó ó o yí dà máa bío yi. Bío ó o ló a yi wó, ó o ñi ñii dèenía fá á wee bío. A 6a zãamáa wó coon mu bío yi.

¹⁵ Ká 6a ñi-kéní kéníwà búí màhã pá wee bío: «Mu lé 6a cínáwa ñúhũso *Belezebuule† lé yĩ nòn ho pànká wo yi, ó o dà wee ñanáa 6a cínáwa lén bĩa 6a wi yi.»

¹⁶ Ba búí bán 6èn le mĩ khũaa o ñii yi, á 6a bía nòn wo yi: «Wé ho yéréké bío búí na wee zéeni le ũ dànló ló le Dónbeenĩ cón le wa mi.»

¹⁷ Ká a Yeesu màhã zũna 6a yilera, ó o bía nòn 6a yi: «Kõhũ lée kõhũ na nùpua wee fi mĩn yi, á à fi ì vé. A zĩ-ñúhũ na nùpua mún wee fi mĩn yi á ñúhũ á à 6úe.

¹⁸ Ká a *Satáni hĩa bínía wee fi lè mĩten ó o béeñĩ á à wé kaka à keínáa? Bío á mi màhã wee bío le mu lé o Belezebuule lé wón nòn ho pànká mĩ á í wee ña lè 6a cínáwa.

¹⁹ Ká lé bũn mu wóráa, á bĩa làa mia lé le dà-kéní 6èn wee ña 6a cínáwa mu lè ho pànká yén? Bán mí bæere wee zéeni le mi bío yí bon.

* **11:11** Le Dónbeenĩ bíonĩ võnna búí yi á bío kà lé bío túara sã le bíonĩ mu ñii: Ká a za flora ho búurú o cón ó ò na le huee wo yi le. † **11:15** Mĩ loñ Matiye vũahũ 10.25

²⁰ Le í mǐ ho tǔiá na mia: Lé le Dónbeenǐ pànká lé hǐa á ï wee ña lè 6a cǐnáwa. Bǔn wee zéeni le le Dónbeenǐ mu béeni wǎa 6ueé 6ó mia.

²¹ Ká a pànká 6ànsò 6úí á hǐa sía wi ó o kará pannáa mí lùe yi, ó o níi 6iò á dèe 6úí máa wé.

²² Eε ká yǐa pànká wi po a vaá ló 6uara 6ueé dàǐna a han, o ò fé o hǐa sía na ó o lá dó mí síi yi, á mún ñ khuii o níi 6iò á à sanká.

²³ «Yǐa yǐ tǎ ï 6iò se wón lé í zúkúso, á yǐa mún yǐ máa séeni mi ho kúeemínwánlò 6iò yi, se wón wee saawaní.

(Matiye 12.43-45)

²⁴ «Hen ká a cǐná ló a nùpue na ó o lá wi yi, ò o vaa héε vará le dùure yi, à cà ho lahó na ó o kéeni á à vǔn yi ká a máa yǐ ho. Ká a wó san ò o bío mí yi: «Mu síaaní à ï bǐní va hen na á ï ló yi.»

²⁵ Ká á bǐnía van bǐn, ò o vaa yǐ ho lahó mu ká ho sàara á wíokaa sesese.

²⁶ Ká a mǎn mu, ò o bǐní vaa fé 6a cǐnáwa bùaa hẹ̀nun na 6èn ñii po arén à 6a páani 6uee zoo kéeni cǐcàkà ho lahó mu yi. Ká mu wó kà, à wón nùpue so bío wíoka yáa porí 6iò mu fù karáa.»

²⁷ 6iò ó o Yeesu dǐn wee bío, à bǔn ò o háa 6úí na wi 6a zǎamáa tǐahǔ bía nǎn wo yi pǎnpǎn: «O háa na ton fo á yèniá 6èntǐn ñúhǔ sí.»

²⁸ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Bía ñúná sí lé bía wee ñí le Dónbeenǐ bioni à mún tǎ bè le yi.»

Ba le o Yeesu wé yéréké 6iò à mí mi

(Matiye 12.38-42)

²⁹ Pǎahǔ na 6a zǎamáa kǐnía o Yeesu yi wee ñaa mín, ó o wee bío làa ba: «Ho lòn6iò nùpua yiwa yǐ se. Ba wi à ï wé yéréké 6iò 6úí à 6a mi. Eε ká 6a máa mi yéréké 6iò 6úí ká mu yǐnǎn le *Dónbeenǐ ñi-cúa fεero Zonaasi bío.

³⁰ 6iò ó o Zonaasi bío hǐa zéeniánaa ho Niniivesa,‡ lé bǔn 6àn síi ó o *Nùpue Za bío mún khíi zéeniánaa ho lòn6iò nùpua.

³¹ «O béε háa na hǐa wi ho Sabaa kǎhǔ ñúhǔ wán§ á hǐa ló le lùe na dǎní nàyi làa sòobéε á 6ueé ñá a Salomǎn bè-zǔrminí bioni. A bío wi minén tǐahǔ bǔn 6èn po a Salomǎn. Lé bǔn nǎn á le Dónbeenǐ cítii fǐ nǎnzoñ ó o béε háa mu á à hǐní ì dǐn ho lòn6iò nùpua yahó á à kooní 6a yi.»

³² «Ho Niniivesa khú mu bè-kora wéró yi lé bío 6a ñá a Zonaasi bioni. A bío wi minén tǐahǔ bǔn 6èn po a Zonaasi. Lé bǔn nǎn á le Dónbeenǐ cítii fǐ nǎnzoñ á ho Niniivesa mu á à hǐní ì dǐn ho lòn6iò nùpua yahó á à kooní 6a yi.

Le fǐntǎní wǎhiire

(Matiye 5.15; 6.22-23; Maaki 4.21)

³³ «Nùpue máa dé fǐntǎní á máa sǎnka, ó o mún máa 6ún le yi làa láahó. Ba wé dé le bàrá hen na le ko le bàrá yi, à bía wee zo le zǐi wé mi.

³⁴ «Ū yǐo lé ū sǎnía fǐntǎní. Ká ū yǐo se, á ū sǎnía 6úen6úen á à kéni mu khoomu yi. Ká ū yǐo yáara á ū sǎnía á à kéni le tǐbíri yi.

³⁵ Awa! A ū cén pa ūten bío, à ū khoomu à yǐ wé le tǐbíri.

³⁶ Ká ūnén ū bεere á wi mu khoomu yi á bío 6úí yúii mía yi, á fo ò dǐn wé è mi làa bío ká fo dǐn le fǐntǎní khoomu yi à ū mináa bío síi.»

O Yeesu wee kooní ho làndá ñúnása yi

(Matiye 23.4-36; Maaki 12.38-40)

³⁷ Pǎahǔ na ó o Yeesu bía wó yi, ó o *Farizíε 6úí 6ueé von wo lè ho dǐnló mí zii. O o Yeesu hǐnǎn á vaá zoó kará wee dí.

‡ 11:30 Mi loñ Zonaasi vǔahǔ 2.11-3.9 § 11:31 Mi loñ Bá-zàwa nín-yání vǔahǔ (1Rois) 10.1-13

38 O Farizîe mu na von wo á wó coon bîo ó o wee dí ò o yí sɛɛkaa mítɛn làa bîo 6a wee wé wéráa mu.

39 O o Nùhùso bía nɔn wo yi: «Minén Farizîewa, mi ka lè mu jumu juuní lè ho dínló díiní sía na máa mí dòn wee ce wéréwéré, ká mi yiwa h́n màh́ sù lè ho kónló lè mu sùnsùmámu.

40 Mi lé 6a b́n búwá. Le Dónbeení na wó bîo wee mi ho khũuhũ á so mún yí wó bîo wi lè ho yi le?

41 Mu h́mu wéró se, ká mi yiwa naló le Dónbeení yi à mi yí nɔnsá yi, lé b́n ǹ na ká mu bîo búenb́uen á à ce wéréwéré.

42 Ká minén Farizîewa, ho yéréké khíi sá mia, lé bîo á hàrí h́ vón-zà-wíníwà na 6a wee kúee le zéení yi búenb́uen á mi wee na b́n cúa-pírú ní, à mu h́aaràmu lè le Dónbeení waminí á mi màh́ wee pón día, à b́n lé bîo mi jón lá ko à mi wé wé ká mi yiwa mún yí nɔnsá bîo ká wéró yi.

43 «Ho d́hũ khíi ć minén Farizîewa, lé bîo mi wa ho yahón lùà kɛɛnìló ho kàránló zíní yi, á mún wa à 6a nùpua wé tɛɛnì mia lè le kónbii 6a zámáa fémínló lara yi.

44 Ho yéréké khíi sá mia, lé bîo mi ka lòn búráa na yí máa mi sese na 6a wee vará wán à 6a yí zũ mu*.»

45 A ho *làndá bîo zéenílo ní-kéní bía làa wo: «Nì-kàránlo, fo wee bío kà, se lé warén fo mún wee là.»

46 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Minén làndá bîo zéenílowa á ho d́hũ mún khíi ć, lé bîo á mi wee jĩ ho sèró na lí 6a nùpua wán, à mi màh́ yí máa dé mi níni ho sèró bîo yi hàrí ćinú.

47 Ho yéréké khíi sá mia, lé bîo á 6a jì-cúa fɛɛrowà na á m̀n maáwà 6ó b́n búráa lé h́n á minén wee so.

48 B́n wee zéení le bîo á m̀n maáwà mu wó á mí tà á nɔn mi wee soráa 6a jì-cúa fɛɛrowà mu na 6a 6ó búráa.

49 «Lé b́n nɔn le Dónbeení bè-zúrminí bíaráa bîo kà: † ì tonka 6a jì-cúa fɛɛrowà lè 6a tonkarowà 6a cón, á 6a búí 6a à búe 6a t́ahũ, ká 6a búí 6a à beé lò.»

50 Ho d́míj́nà j́hũ fáráló ṕahũ, á 6a jì-cúa fɛɛrowà na 6a 6ó búenb́uen á ho zuia nùpua lé b́n á le lònbee na wi 6a húmú món á à jĩ wán.

51 A lá a *Abɛɛle búeró ṕahũ à búee d́a a Zakari búeró yi, wón na 6a 6ó le *Dónbeení zì-beení yi mu h́mu wéení lahó lè le *sòobá-lùe ṕahũ.† Le † mí ho t́iá na mia: Dén ćni so na kúará búenb́uen lé ho lónbîo nùpua lé b́n á le lònbee na wi mu món á à jĩ wán.

52 «Minén làndá bîo zéenílowa: Ho yéréké khíi sá mia, lé bîo le Dónbeení zúrnló binbirí ẃhũ á mi tun. Minén mi bɛɛre á yí bò ho, á b́a le mí ì bè ho á mi mún hò.»

53 Bîo ó o Yeesu ló le zii yi, à bîo ho làndá bîo zéenílowa mu lè 6a Farizîewa sía wee ći a yi làa sòobɛɛ, á 6a lée wee tùaka a yi mu bîowa lè mí sííwà d́ní yi.

54 Ba le mí ì j́i a jii yi ká a h́a bía khon à 6a yí o níi 6ua yi.

12

Mi pa miten bîo

(Matiye 10.26-27, 19-20)

1 Mu wee wé ká 6a nùpua fò m̀n b́n b̀irí b̀irí b̀irí fúaa 6a wee yonka m̀n zení lé 6a booró. O o Yeesu ẃa sánsáa mi ní-kenínia á wee bíoráa: «Héyí! Mi pa miten 6a

* **11:44** H́a búráa bîo: Ho làndá bîo zéenílowa cón ká ýa d́n o ní-hío à 6a le wón tun. Lé b́n á hàrí h́ búráa á nùpue yáa pá yi ko ò o vará wán tàà ò o d́a, b́n ká a pá dɛɛnía tun. Lé b́n nɔn á 6a zúífùwa fù wee wé khũunínaa mí búráa à h́ wé mi sese. † **11:51** O Abɛɛle là a Zakari húmú bîo: Le Dónbeení bíoní v́ahũ làa bîo 6a zúífùwa fù túara làa ho, ó o Abɛɛle lé ýa lé o yahón nùpue na 6a 6ó, á ho v́ahũ mu vaa véení ó o Zakari lé ýa 6a 6ó dú ho món. Mi lorí Bîo Nùhũ Búéení v́ahũ (Genèse) 4.8; Wizooni bè-wénia nín-yání v́ahũ (1 Chroniques) 24.20-22

*Farizíewa bío yi. Ba bío bonmín lè le ja-fini. Bío ba wee kàrán lè ba nùpua á 6arén mí beere yí máa bè yi.

² Mu bío na sànkáa búenbúen khíi mi, á bío sà yi búenbúen mún khíi zúní.

³ Lé bún nòn á bío mi ì bío le tibirí yi, á ba nùpua khíi mí wéréwéré. Bío mi wee hùmanka kúee mín jikónna yi há zíní fikána á mún khíi bue há lora.

*Mi wé kònbí le Dónbeení
(Matiye 10.28-31)*

⁴ «Wàn bónlowà, í ì bío mu ù na mia. Mi wé yí zón bíá wee búe o nùpue ká ba máa bíní dàí mu búí wé.

⁵ Yía mi ko à mi wé zón á ì zéení làa mia. Mi wé zón le Dónbeení na dà à dé mia le Dofíní dshú na máa hí yi mu húmú món. Le í bío mu na mia: Dén le dño mi ko mi wé zón.

⁶ Ba jínzà-wíníwà bùaa hònú so yi máa yèé há tòmónwà bío jun le? A le Dónbeení yi pá yí máa nansá bán yà-kéní búí yi.

⁷ Hàrí mi jún-vání búenbúen á le Dónbeení zū jii. Mi wáa yí zón dèe, lé mi bío jùhú wi po ba minka jínzà-wíníwà.

*Yia tà làa yia pđ a Yeesu bío
(Matiye 10.19-20; 10.32-33)*

⁸ «Le í bío mu na mia: Yia dñn ba nùpua yahó ò o bíá wéréwéré le mí bío sá mií, ó o *Nùpue Za mún khíi bío le Dónbeení wáayi tonkarowà yahó le 6anso bío sá mí yi.

⁹ Ká yia 6èn bíá wéréwéré ba nùpua yahó le mí yí zū mi, ó o Nùpue Za mún khíi bío le Dónbeení wáayi tonkarowà yahó le mí yí zū 6anso.

¹⁰ Nùpue na bíá le bín-kohó o Nùpue Za dání yi, á wón 6anso á ba à sén ñ díá á à na yi. Ká yia khíi bíá le bín-kohó le Dónbeení Hácírí dání yi, á wón 6anso máa yí mu 6àn séndiáró.

¹¹ «Hen ká ba khíi wé 6uan mia vannáa ba *zuífùwa kàránló zíní yi, tàá ho pánká 6ansowà yahó à bán cítí mia, à mi yí le mi yiwa dè bío mi ì láráa mi jì-cúa làa bío mi ì bío bío yi.

¹² Lé bío á bío mí vaá bío á le Dónbeení Hácírí á à zéení làa mia hón pãahú so yi.»

O nãfòró 6anso na lé o bñnbú wãhiire

¹³ O ñii búí bíá nòn o Yeesu yi ba zãamãa tñahú: «Nì-kàránlo, bío na wàn za yi le o sanká wàn kíá ò o na í bío.»

¹⁴ O o Yeesu bíá nòn wo yi: «Wàn bónlo, léé wée dó mi le í fáa mìn tũíawà à mún sanká mìn kíá na mia?»

¹⁵ Bún món ó o wee bío làa bíá wi bñn búenbúen: «Mí pa miten bío. Mí yí wé nùpua na yño yí máa sí làa bío, lé bío hàrí ò o nùpue níi bío wé boó kaka, á so o mukãní pá po mu.»

¹⁶ O o wáa wà le wãhiire na ká nòn ba yi: «Nii búí na nãfòró wi hña 6ó ho dñnló làa sòobéé mí mähú yi.

¹⁷ O o lon mí yi, ò o wee bío bío ká lè mí síi: «Lé mu yén á ì ko à ì wé? I dñnló na á ì yú á máa zo í náa.»

¹⁸ A bío ká lé bío ó o wáa le mí ì wé: «Í ì fí í náa búenbúen, ká í bíní ì so hña 6úaaka á à khuii í dñnló le í bío búenbúen á à kúee yi.»

¹⁹ Bún món á ì wáa à bío í síi yi: «Ayí, wãzaa, à ù bío 6èntñn se. Fo ò wé há lúlúio zanzàn ká dèe búí máa fòo foñ. Wáa wé vñn, wé dí, wé ju ká ù wé bío sí foñ.»

²⁰ Ká le Dónbeení màhá bíá nòn wo yi: «Fo lé o bñnbú. Ho tñnãahú na ká lé hón á ì í fé ù mukãní yi. Awa, hón pãahú so yi, ká ù bío na á ù khuiira zoó bàrá pan yi á bío á à sí wéé yi.»

²¹ Lé ká síi á yia wee khuii ho nãfòró zoo pa yi ká a máa cà hña le Dónbeení cón á bío khíi wéráa.»

*Mi cà le Dónbeenĩ béenĩ vé
(Matiye 6.25-34)*

²² Bũn mǎn ó o wee bío lè mí nĩ-kenĩnia: «Lé bũn nǎn á ĩ wee bíoráa bío kà á à na mia: Mi wé yí yáa mi yilera mi mukānĩ bío yi, le mi ì yí mu bè-dínii wen à á dí, tàá mi sǎnía bío yi, le mi ì yí hǎ sǐ-zǐnia wen à à zǐ.

²³ Mu bon. Le mukānĩ bío po mu bè-dínii, á hǎ sǎnía bío po hǎ sǐ-zǐnia.

²⁴ Mi loń 6a khǎnkhonwà, 6a yí máa dĩ bío, á mún yí máa lá dĩnló. Ba náa mía, ká le Dónbeenĩ màhǎ pá wee dĩnĩ 6a. A bío mínén bío jǐhũ màhǎ wi po 6a jǐnzàwa.

²⁵ Minén tǐahũ á yǐa dà mí mukānĩ wizoonĩ á à dé wán cǐnú mí yilera yáaró bío yi so wi le?

²⁶ A bío mí yí dà dèe woon máa wé bío cǐnú bío yi, á mí wee yáa mi yilera bío kà dĩnĩ yi le we?

²⁷ Mi loń le pũĩlè. Le yí máa sá dèe, á mún yí máa tǐ sǐa. Le ĩ bío mu na mia: hàrĩ o *Salomǎn lè mí cùkú búenbúen ká wón pá yí zǎ sǐa na se yú lerén búii yi.

²⁸ Ká le Dónbeenĩ wee donkhuee le jǐnĩ kà sǐi, dĩo wé keń ho zuia ká ho yǐró à 6a cǐi le, à sǎnkú mínén á le è wé kaka máa zǐinĩ. Mi siadéro le Dónbeenĩ yi bèntǐn fòora.

²⁹ Mi wé yí yáa mi yilera à wé dĩn cà bío mi ì dí làa bío mi ì ju.

³⁰ Mu bon, bǐa yí zũ le Dónbeenĩ ho dĩmĩjǎ yi lé bán wee wé dĩn cà bũn búenbúen fèeε. εε ká mínén mǐn Maá Dónbeenĩ wón zũ bío ko làa mia.

³¹ Mi le mi yara sǐ le Dónbeenĩ béenĩ bío, á bío ká á le Dónbeenĩ á à na mia.

³² «Minén nùwǎ yen zàwa na á ĩ pan bío, mi yí zǎn dèe, lé bío á mu wó sǐna mǐn Maá Dónbeenĩ yi à le na mí béenĩ mia.

(Matiye 6.19-21)

³³ «Mi yèε mi nii bío à sanká wǎrĩ na mi yú à na 6a nĩ-khenia yi. Mi cà ho nǎfòró binbirĩ na máa vé bàrá ho wáayi ká lè miten. Bǐn á 6a kǎnlowà máa juaa ho, á bùaa mún máa yáa ho.

³⁴ Mu bon, hen na mi nǎfòró wi yi lé bǐn á mi sǐa búenbúen á à dé yi.

*Ba ton-sáwá na wee fǎnĩ mí yǐo bío
(Matiye 24.45-51)*

³⁵ «Mí zǐ mí tonló sǐa, à zǎnĩ mí fǐntéεna wíoka dĩnnáa.

³⁶ Mí wé lè 6a nùpua na pan mí jǐhũso na van mu yaamu cεenĩ bío. Ká a buée dĩn pǎahũ na yi, á búanbúaa ho woohũ à 6a dèenĩ hén ho.

³⁷ Bán ton-sáwá so na á 6a jǐhũso buée yú à 6a fǎnía mí yǐo pan wo bèntǐn júná sǐ. Le ĩ mǐ ho tũiá na mia: O jǐhũso mí bæere á à lá mí tonló sǐa á à zǐ ká a bío le 6a keenĩ, ká a lá ho dĩnló á à sanká à na 6a yi 6a à dí.

³⁸ Hàrĩ ò o jǐhũso mu buée dĩn ho tá tǐahũ tàá mu yáa dà bũn wán, ká a buée yú 6a ká 6a yǐo fá á kará pan wo, se bán ton-sáwá so júná bèntǐn sǐ.

³⁹ «Mí zũ le ká le zǐi bǎnso lá wee wé zǐn o kǎnlo buenló pǎahũ, ó o lá máa wé è díá ó o máa zo a zǐi.

⁴⁰ Minén mún tǐnĩ mí yǐo, lé bío ó o *Nùpue Za khĩi buen ho pǎahũ na á mí yí máa dé le o buen yi.»

⁴¹ O o Piere tũara a yi: «Núhũso, le wǎhiire mu á ũ wǎ nǎn warén wa dòn yi lé, tàá lé 6a nùpua búenbúen á le wǎ nǎn yi?»

⁴² O o Yeesu bíá nǎn wo yi: «O ton-sá na yí máa lé mí jǐhũso mǎn, na hácírĩ wi le o yén? Lé yǐa ó o jǐhũso á à bàrá mí zǐi tonni jǐhũ wán, le o wé sanká ho dĩnló na mí zǐi nùpua lè mí nĩ-kénĩ kénĩ yi ho pǎahũ na mu ko yi,

⁴³ ó o wee sá ho tonló mu ó o jǐhũso bǐnía buée kúaa wán. O ton-sá mu jǐhũ sǐ.

⁴⁴ Le ĩ mǐ ho tũiá na mia: O jǐhũso á à bàrá a mí bío búenbúen jǐhũ wán.

⁴⁵ «Ká a ton-sá mu díá ò o wee bío mí yi: «Jǐhũso míana ò o máa buen.» O o wǎa hǐnǎn wee ha mí nǐnzàwa ton-sáwá, 6a báawa lè 6a hǎawa, á wee dí ká a ju khée,

⁴⁶ wón ton-sá so 6a ñúhúso khíi 6uen le wizonle na ó o yí zū yi, lè ho p̄ahú na ó o yí dó yi. Ká a ñúhúso mu khíi 6uee d̄n, ó o 6ueé beé o lò làa sòobéé, ká a pá à dé o 6a ton-sáwá na ló mí ñúhúso món t̄ahú.

⁴⁷ «O ton-sá na zū mí ñúhúso s̄i b̄io, ò o yí wíokaa mítén á yí wó mu làa b̄io ó o lonnáa mu, wón á ho haró ò jí.

⁴⁸ Ká ȳia yí zū mí ñúhúso s̄i b̄io, ò o wó h̄a wén-kora á 6a ko 6a ha, wón haró máa tà máa jí a làa ȳia so b̄io. Ȳia 6a n̄n mu b̄io na boo yi, á 6a khíi fé b̄io boo c̄n, á ȳia 6a k̄aráfáa mu b̄io na boo yi, á 6a khíi tùa yi làa b̄io po b̄n.

Ho kharó lè lé cítii b̄io

⁴⁹ «Lé ho d̄hú á ì 6uan wa 6ueé dé ho tá yi, á ì 6ènt̄n lá wi à ho d̄ení zà!

⁵⁰ Ká ì màhá ko à ì k̄aa lònbe-been̄i 6úí yi, á ì hácírí 6ènt̄n lunkaa mu b̄io yi, ká mu yí wó yí wó, á ì máa yí ìten.

(Matiye 10.34-36)

⁵¹ «Mi wee leéka le ì 6uara wà 6ueé dé héerà ho ðímíj̄a yi le? B̄ueé. Le ì b̄io mu na mia: Lé h̄a b̄ioní á ì wà 6ueé kúee á à khéeráa 6a n̄pua.

⁵² B̄io ká wán á 6a n̄pua n̄wā h̄onú na wi le z̄i dà-kéní yi á à kha. Ba n̄wā t̄n á à fi lè 6a n̄wā ñun na so, á 6a n̄wā ñun á mún ñ fi lè 6a n̄wā t̄n mu.

⁵³ O maá máa wé s̄i lè mí za, ó o za mún máa wé s̄i lè mín maá. O nu máa wé s̄i lè mí h̄nló, ó o h̄nló mún máa wé s̄i lè mín nu. O 6úaa h̄aa máa wé s̄i lè mí yàró h̄aa, ó o yàró h̄aa mún máa wé s̄i lè mín 6úaa h̄aa.»

(Matiye 16.2-3)

⁵⁴ B̄n món ó o wee b̄io lè 6a z̄amáa: «Hen ká mi m̄n ká h̄a dùndúio wee vá kúee mín wán lè le wii t̄en̄í, à mi le ho viohó ò tè, à mu 6èn wé làa b̄n.

⁵⁵ Hen ká mi m̄n ká ho pinpiró wee lé lè le wii h̄en̄í b̄an n̄n-káahó à 6uen, à mi le ho wunwuró ò kení, à mu 6èn wé làa b̄n.*

⁵⁶ N̄i-khàwa ȳén! Mi wee loñ ho tá lè ho wáayi à z̄úrnáa b̄io wee wé p̄onna. A léé webio n̄n á mu b̄io na wee wé lònbb̄io á mí yí zū máa z̄eení kúará?

(Matiye 5.25-26)

⁵⁷ «Léé webio n̄n á mínén mi beere yí dà máa hueeka mu b̄iowa mín yi à z̄úrnáa b̄io t̄erénna.

⁵⁸ O 6úí lá wó khon lè mi ninza s̄i, ó o von fo le cítii yi, à ùnén na wó khon bánbá à ù fèn wé le ñii dà-kéní lè mi ninza mu ho w̄hú wán ká mi ð̄n yí vaá d̄n. Ká b̄n mía ó o vaá dé fo o cítii-fi ní yi, á wón 6èn á à yèrémá khíi dé o paro ní yi, á wón ñ dé ho kàsó yi.

⁵⁹ Le ì b̄io mu na mia: Ho kàsó mu á fo máa lé yi h̄úúu ká ù yí w̄ le wárí na fo ko á ù na 6úen6úen á yí tíra ñii.»

13

Le v̄nd̄e na yí máa ha w̄hiire

¹ Mu p̄ahú, á n̄pua n̄wā ȳen 6úí ló 6ueé wee b̄io ho Kalileesa 6úí b̄io là a Yeesu, b̄ia ó o *Pilaate na wi ho *Zudee k̄hú ñúhú wán á n̄n le ñii 6a 6ó ká 6a ð̄n wee wé mu h̄amu.

² O o Yeesu b̄ia n̄n 6a yi: «Mi wee leéka le bán n̄pua so lé b̄ia h̄ia wee wé mu bè-kora po ho Kalileesa na ká á n̄n 6a b̄io wóráa ká s̄i le?

³ B̄ueé. Ká mínén mún yí khú mu bè-kora wéró yi, á mi ì hí lè 6a b̄io, le ì b̄io mu na mia.

⁴ T̄aa mi wee leéka le 6a n̄pua píru h̄et̄n na ho Silowee n̄nwíohú h̄ia tò ña yi á 6a h̄urun lé bán h̄ia wee wé mu bè-kora po ho Zeruzal̄emu n̄pua na ká le?

⁵ B̄ueé. Ká mínén mún yí khú mu bè-kora wéró yi, á mi ì hí lè 6a b̄io, le ì b̄io mu na mia.»

* **12:55** Ba z̄úf̄úwa k̄hú b̄io s̄i wi mí d̄on lè warén b̄io. Mu yámú ñumu wi lè le wii t̄en̄í. Lé làa b̄n á ho viohó wee wé lé yi 6uennáa. Ká le wii h̄en̄í b̄an n̄n-káahó á ho tá hení 6úaa yi. Lé làa b̄n á ho wunwuró wee wé lé yi 6uennáa.

⁶ Bũn mǎn ó o wà le wàhiire na kà nǎn 6a yi: «Nii búí hĩa fá le vǐndèè búí na 6a le *fikíyée mí vǐnsĩa 6uahó yi. Wizonle búí ó o le mí 6ueé loń le mí ì yí bia ho wán á à khòo lè, ó o 6ueé khon.»

⁷ O o wǎa wee bío le mí ton-sá: «Bĩo kà le mu lúlúio bío tĩn ká ì sansan le ì 6ueé khòo le vǐndèè mu na kà bia, à ì 6uee khe. Mu jũhũ mía à ì díá le à le fé le lùe kǎamáa. Búe le.»

⁸ O o ton-sá bíá nǎn wo yi: «jũhũso, díá lé ho dueera loń, ká ì ì búnbú le jũhũ á à kúee ho duioró yi.»

⁹ Jũn-sĩ á lóhóló ká le è ha. Ká le wǎa yí han làa búń, à ù màhǎ 6úe le.»»

O Yeesu wéera hǎ-mónkú búí ho Sabaa zon

¹⁰ Mu hĩa wó *Sabaa búí zon ká a Yeesu wee kàrán 6a nùpua ho kàránló zii yi.

¹¹ Mu zon à hǎa búí wi bíń á lò yí here yú hǎ lúlúio píru hètĩn. O cíná búí wó a là a mónkú ó o yí dà máa hĩnĩ máa yòó muin.

¹² Bĩo ó o Yeesu mǎn wo, ó o von wo á 6ueé bíá bío kà nǎn yi: «Hǎa mu, fo wǎa yú ũten ũ vǎmú nii yi.»

¹³ O o yòó bò mí níní o wán, ó o dèenía hĩnǎn yòó muina dĩn á wee 6úaaní le Dónbeenĩ.

¹⁴ Ká ho kàránló zii jũhũso màhǎ yí wara mu, lé bío ó o Yeesu wéera vǎnváro ho Sabaa zon, ó o bíá nǎn 6a zǎamáa yi: «Hǎ wizooní bío hèzĩn lé hǎn á ho tonló ko à ho wé sá yi ho yává jũhũ yi, á mí wé 6uen le 6a wéé mia hón pǎahũ so yi, ká mi yí wé mu hǎ wizooní bío hèjũn nii na le ho Sabaa zon yi.»

¹⁵ O o Jũhũso bíá nǎn wo yi: «Nì-khàwa yén! Minén á yĩa yí máa fee mí nàa tàá mí sũnpèenĩ à léee jũnĩ ho Sabaa zon léee wée?»

¹⁶ O hǎa na kà na lé o *Abarahaamu mǎnmànĩ búí na ó o *Satāni can hǎ lúlúio píru hètĩn yi á so lá yí ko ò o fee díá ho Sabaa zon le?»

¹⁷ Dén bíonĩ so na ó o Yeesu bíá á dó hǎ nĩyio bíá làa wo wee wǎanĩ yi. Ká 6a zǎamáa na wi bíń búenbúen bán 6èn wee zǎmaka mu bè-tentewà na ó o wee wé bío yi.

Ho mútáàdè beere lè le ja-fĩni wǎhio

(Matiye 13.31-33; Maaki 4.30-32)

¹⁸ O Yeesu bíńia bíá bío kà: «Le *Dónbeenĩ béenĩ á bonmín làa webio? Léee webio á ì dà à tèé làa de?»

¹⁹ Le bío bonmín lè ho mútáàdè* beere na ó o nĩ búí dù mí vǐnsĩa 6uahó yi, á le ló á hĩnǎn yòó wó mí vǐndè-beenĩ, á 6a jĩnzàwa wee tá mí lenna yi.»

²⁰ O o pá bíńi bíá bío kà: «Léee webio á ì dà à tèé lè le Dónbeenĩ béenĩ?»

²¹ Le bío bonmín lè le ja-fĩni na ó o hǎa búí zúnzúio kúaa mu dũmu kiloowa 6óni làa hònú yi á khan bàrá á mu ló.»

Ho zoró lè ho zũajii na fĩnia bío

(Matiye 7.13-14, 22-23)

²² O Yeesu hĩa tò hǎ ló-beera lè hǎ ló-zàwa yi á wee kàrán 6a nùpua ká a va lè ho Zeruzalæemu cǎn.

²³ O o búí tũara a yi: «Jũhũso, bíá á à kǎnĩ yínǎn 6a à wé 6a nĩ-dòndáa le?» O o bíá nǎn 6a yi:

²⁴ «Mí bánbá à mi zo lè ho zũajii na fĩnia. Le ì bío mu na mia: Ba nùpua cèrèè khĩi cà ho zoró yahó ká mu yĩo máa lé.»

²⁵ Ká a zii 6ànso khĩi hĩnǎn á vá mí woohũ pon á dó, à búń minén léee wi ho khũuhũ á wee búanbúa ká mi ì bío bío kà: «Jũhũso, hén le wa zo.» O ò bío o na mia: «Ì yí zũ mi léenĩ.»

²⁶ A mi 6èn á à bío o na a yi: «Eee! Ká wa jũn pǎanía dú á jũn làa fo, á fo múń kàránna 6a nùpua wa lóhó bonfúaa yi.»

* **13:19** Ba zúífũwa cǎn á ho mútáàdè beere lé dĩo ka cĩnú. Ba wee wé ni ho 6àn bia kúee le zéení yi, à le símu wioka dé wán.

27 O o tɪn á à bío ò na mia: «Mi vá lé í nísání, bè-kora wérowà yén! I yí zū mi léení.»

28 «Ká mi khíi mən o Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu lè le Dónbeenĩ jì-cúa fεεrowà búenbúen le Dónbeenĩ bá-zamu yi à minén 6a lée kúaará ho khũuhũ, á mi ì wá á yiwa à vá bĩn.

29 Ba nùpua khíi lé ho ðímíjǎ kùarǎa búenbúen yi á 6ueé kεení ká 6a à dí ho sǎnú le Dónbeenĩ béeñi ðiiníi.

30 Bũn ká bĩa dú ho mǎn ho zuia khíi wé 6a ya-díwá, ká bĩa dú ho yahó ho zuia 6èn khíi wé 6a mǎn-díwá.»

O Yeesu varákaa wee va lè ho Zeruzalεemu cǎn

31 Hón pǎahũ so yi á 6a *Farizǐewa nùwǎ yεn búii vá 6ueé 6ó a Yeesu yi á wee bío làa wo: «Héyĩ! Hĩní lén hen à va lòn-veere, lé bǐo ó o *Heroode wi ò o búe fo.»

32 O o bía nən 6a yi: «Mi lén va à bío na wón cawan† so yi: «I wee ja 6a cǎnáwa á mún wee wéé 6a vǎnvárowà ho zuia lè ho yǐró, ká mu wizooní tɪn zoñ á ì tíí í tonló jii.

33 Ká í màhá ko à ì lá í wǎhũ lén ho zuia lè ho yǐró lè ho yǐró níi ló, lé bǐo mu yí se à le *Dónbeenĩ jì-cúa fεero hí lòn-veere ká mu yínǎn ho Zeruzalεemu yi.»

(Matiye 23.37-39)

34 «Éee Zeruzalεemusa! Minén na wee búe le Dónbeenĩ jì-cúa fεεrowà, á wee lèeka bĩa le Dónbeenĩ wee tonka mi cǎn lè hǎ huua à búe. Lée zen cúa-yεn á ì wi à ì vá mia kúee mǎn wán làa bǐo ó o kúeerè wee wé veráa mí zàwa kúee mí mía tá bǐo síi à mi yí tà mu!

35 Awa! Le Dónbeenĩ á à pǐ mia hùúu.‡ Le í bío mu na mia: Mi máa bĩnĩ máa mi mí fúaa nònzoñ na mi khíi wee bío bǐo ká: «Le le Dónbeenĩ dú6ua yǐa bò o 6uen o Nùhũso yèni yi§.»

14

O Yeesu wéera vǎnváro búii ho Sabaa zoñ

1 Ho *Sabaa búii zoñ ó o Yeesu á 6a *Farizǐewa jùhũso búii von lè ho ðinló mí zii. A bĩa wi bĩn fá mí yǐo wo yi le mí ì loĩ bǐo o ò wé.

2 A bũn ò o nǐi búii na mu vǎmú búii tò ó o sǎnía lon á ðin o yahó.

3 O o Yeesu lá le bíonĩ ò o tùara ho *làndá bǐo zéenílowa lè 6a Farizǐewa yi: «Wa làndá yi á nùpue so dà à wéé vǎnváro ho Sabaa zoñ le?»

4 Á 6a yí bía, à 6a ðin búirín. O o Yeesu wǎa 6uan wo yi, á wéera, ò o le o lén khí6o.

5 Bũn mǎn ó o wee bío làa bĩa wi bĩn: «Minén á yǐa za tàá o nàa tò le buii yi ó o máa ðéení máa suee wo fùafùà hàrí mu wé ho Sabaa zoñ lé o yén?»

6 O o búii mún yí ðàrna ðèe yí bía mu ðǎní yi.

Bǐo wi ho yahón lùà lè ho mǎndén lùà kεeníló yi

7 Bũn mǎn á bǐo ó o Yeesu mən à bía 6a von wee yǐ ho yahón lùà à kεení yi, ó o wà le wǎhiire na ká nən 6a yi:

8 «Hen ká a búii von fo mí yaamu sǎnú ðiiníi, à ù yí ðéení yí vaa kεení ho yahó, lé bǐo mu dà a wé le o búii na jùhũ wi po fo á 6a mún von.

9 Á fo ò kεení ù zàamu ká yǐa von mia mi nùwǎ jùn á 6ueé wee bío làa fo: «Hĩní à ù na le lùe yǐa ká yi.» Á fo màhá à còoní ì hĩní lé ù nǐyio á à lén khíi kεení ho mǎn.

10 Ba wé von fo làa bũn síi, à ù 6uee khíi lii kεení ho mǎn, ká yǐa von fo 6uee ðǎn, o ò bío ò na fon: «Wǎn bǎnlo, hĩní 6uee yòo kεení ho yahó.» Hón pǎahũ so yi bũn ká bĩa 6a von mu yaamu sǎnú ðiiníi búenbúen á à mi bǐo 6a 6ùaaníanaa fo.

11 Lé bǐo á nùpue lée nùpue na wee yòoní mítén wón à le Dónbeenĩ á à liiní. Ká yǐa wee liiní mítén wón à le è yòoní.»

† 13:32 Ba zúifùwa cǎn ó o cawan lé yǐa 6èn héra làa bǐo ó o zanká hérarǎa warén cǎn bǐo síi. ‡ 13:35 Mi loĩ Zeremii vùahũ 12.7, 22.5 § 13:35 Mi loĩ Lení vùahũ (Psaumes) 118.26.

12 Bũn mǎn ó o yèrémáa wee bío làa yĩa von wo: «Hen ká fo wé le fo ò ve nùpua à 6a 6uee dí ũ cǎn, à mu wé wisoni yi tàá ho tĩnàahũ, à ũ yĩ le mu wé mĩn bǎnlowà, lè mĩn zàwa lè mĩn temĩnlowà, tàá mi ninzàwa bío 6ànsowà. Lé bío 6a khii dàin fo ò ve làa bũn bío síi á à dé bío fo wó nǎn 6a yi lahó yi.

13 Ká fo wíokaa ho dĩnló ho sǎnú bío yi á le fo o ve lè 6a nùpua, à 6a nĩ-khenia, lè 6a mùamúawà, lè 6a lóni lè 6a muiiwà lé bán à ũ ve.

14 Ká fo wó bũn, á ũ bío á à wé se, lé bío á bán yĩ dà mu síi máa wé máa na foñ. Le Dónbeenĩ le dño khii sǎání foñ bĩa wó mu bè-tentewà vèeró zoñ.»

*Bĩa 6a von lè ho dĩnló wàhiire
(Matiye 22.1-10)*

15 Bío á bĩa làa wo páanía wee dí nĩ-kéní jí hǎn bíoní so, ó o bía nǎn o Yeesu yi: «Yĩa khii keĩ le *Dónbeenĩ béeĩ dĩnló dĩiníi 6èntĩn bío se.»

16 O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Nùpue búii hĩa le mí ì dí sǎn-beenĩ, ó o fèra bía mu nǎn 6a nùpua cèrèe yi.

17 Bío ho dĩnló mu díró pǎahũ dǎn, ó o le mí ton-sá vaa bío na bĩa ó o von yi: «Mĩ hĩnĩ buen, lé ho dĩnló wíokaa wó pan mia.»

18 A 6a lè mí nĩ-kéní kéní yú bío 6a à bío máa 6uennáa. O nín-yání nùpue bía nǎn o ton-sá yi: «Sábéré, í 6èntĩn yĩ dà máa buen; í yà ho mǎhũ lònbió, á í ko à í vaa loĩ ho.»

19 O o búii wón bía nǎn wo yi: «Sábéré, í yà ho vǎró nàwa bùaa píurú, lé bán á í wi à í dĩndí loĩ.»

20 O o nĩ-kéní wón 6èn bía: «Í yan lònbió á í 6èntĩn yĩ dà máa buen.»

21 O o ton-sá mu bĩnía 6ueé bía mu búenbúen nǎn mí jũhũso yi, á wón sǎi cǎ, ó o bía nǎn wo yi: «Wǎa bánbá lén va 6a nùpua fèmĩnló lara yi, à zo ho lóhó 6onfúaa yi, à 6a nĩ-khenia, 6a mùamúawà, 6a muiiwà lè 6a lóni na fo ò fèraa mĩn bĩn à ũ 6ua 6uennáa.»

22 Mu ù dé mí yi, ò o ton-sá bĩnía 6ueé wee bío lè mí jũhũso: «Bíio fo le í wé á í wó ká há lùaa búii mǎhǎ pá ká.»

23 O o bía nǎn mí ton-sá yi: «Wǎa hée lá hǎ wǎna, à léka hǎ manawà yi loĩ, ká ũ fò mĩn làa nùpua na, à ũ bío 6úe 6a júná le 6a buen í zii, bèra a na à le sí.

24 Le í bío mu na mia: Bĩa á í von ho yahó búenbúen á nĩ-kéní ká á í dĩnló mu máa zo jii.»»

*O Yeesu bèrú yi bío
(Matiye 10.37-38)*

25 Pǎahũ búii ó o Yeesu lá ho wǎhũ á 6a zǎamáa bò a yi, ó o yèrémáa wee bío làa ba:

26 «Yĩa le mí ì buen í cǎn, ká 6ànsó yĩ pǎ mĩn maá, lè mĩn nu, á yĩ pǎ mĩn hǎa lè mí zàwa, á yĩ pǎ mĩn zàwa lè mĩn hĩnni, á yàá pá yĩ pǎ mĩten mí bεere, á 6ànsó yĩ dà máa wé í nĩ-kenĩnii.

27 Yĩa yĩ máa lá mí *kùrùwá pí* à bèraa miĩ, wón 6ànsó yĩ dà máa wé í nĩ-kenĩnii.

28 Hen ká minén ó o búii lá le mí ì so le zĩ-beenĩ, ó o so máa keení ká a máa le mí yi le wǎrĩ na o ò dé le yi bío yi, à loĩ ká dño wi o cǎn á dà le wee so á à 6ueé le?

29 Ká bũn pǎ ká a fǎrá le jũhũ á le yĩ dàina yĩ 6on, jún-sĩ á bĩa wee mi le wé è yáa mí jini yĩ á à na a yi ká 6a à bío:

30 «O nii na ká son mí zii hũinía yi ò o yĩ dàina le yĩ 6ueéra.»

31 «Mu mún lée dà-kéní là a bée búii na á 6a ninza bée ló wà 6ueé tá le hǎ hĩa. O so máa keení ká a máa loĩ le mí dásíwá muaaseé píurú á dà wee sǎnsá mí zúkúso dásíwá muaaseé 6óni na wà 6ueé fi làa wo le?

32 Ká a zũ le mí yĩ dà mu, o ò fèn nĩ tonka 6a nùpua á 6a à khèn vaá sí a yahó á à tùa wo yi làa bío ó o ko ò o wé na a yi, à bè yi yíráa ho héerà.»

* 14:27 Mi loĩ Matiye vǎahũ 10.38

³³ O o Yeesu wáa bíá: «Mi le mi yiwa sese. Minén ó o búí yí dà máa wé í nǐ-kenínii ká 6ánsó yí pá bío wi o cǎn búenbúen.

Mu yámú na pànká míá bío
(Maaki 9.50)

³⁴ «Mu yámú yoo. Εε ká mu yámú yonyoró hía ló mu yi, á 6a à wé kaka á mu ù bǐnǐ ì zoráa.†

³⁵ Mu cǎnú wáa míá, mu yí dà máa yèrémá máa wé bío búí ho tá yi, á mu mún yí dà máa wé duioró. Ba wé yénní mu kúia. Yíá wee jí bío, à wón jí bío bíá sese.»

15

O pio na vǔnun á bǐnǐa yú wáhiire
(Matiye 18.12-14)

¹ Wizonle búí á ho *làn pó féwá lè 6a bè-kora wérowà vá 6ueé kǐnǐa o Yeesu yi á wee jí a bǐnǐ.

² Bío 6a *Farizíewa lè ho *làndá bío zéenílowa mǎn mu á 6a síá wee cí á 6a wee bío mǐn yi: «Mí loń, o nùpue mu mána mǐn lè 6a bè-kora wérowà á wee dí làa ba.»

³ O o Yeesu wà le wáhiire na ká nǎn 6a yi:

⁴ «Minén ó o búí pia khímàni lá wi, ó o yà-kéní wó wó séra vǔnun, ó o so máa kúia 6a khímàni yà-kéní míá na ká le dùure yi ká a máa vaá cànka yíá vǔnun fúaa o yú a le?

⁵ Ká a hía vaá yú a, ó o síi ì wa wa á à lá a yòó pí á à khíboráa.

⁶ O 6uee dǎenǐ o ò ve mǐn bǎnlowà làa bíá làa wó 6ó mǐn yi á à bío ò na yi: «Í pio yà-kéní na lá vǔnun á í wáa cà yú. Mí le wa páanǐ zámaka mu bío yi.»

⁷ Le í bío mu na mia: Lé ká síi á le sí-wεε mún ñ wéráa hen na le Dónbeenǐ lè mí tonkarowà yòó wi yi, o nùpue nǐ-kéní na khú mu bè-kora wéroró yi bío yi, á à poń 6a nǐ-tentewà khímàni nǐ-kéní míá na màkóo míá ho yèrémálo yi.

O hǎa na wén-hǎnló vǔnun ó o cà yú bío

⁸ «Táá ká a hǎa búí wén-hǎani bío píru lá wi, ó o wó wó vǐnǐa le dà-kéní, ó o so máa dé le fǐntǎnǐ á máa sàa mí zǐi ká a cà le kùaráa búenbúen yi fúaa o yú le le?

⁹ Ká a yú le o ò ve mǐn bǎnlowà làa bíá làa wó 6ó mǐn yi á à bío ó na yi: «Í wén-hǎnló na lá vǔnun á í yú. A mí le wa páanǐ zámaka mu bío yi.»

¹⁰ Le í bío mu na mia: Lé ká síi á le Dónbeenǐ wáayi tonkarowà síá á à waráa o bè-kora wéroró nǐ-kéní na khú mu bè-kora wéroró yi bío yi.»

O za na van vǔnun wáhiire

¹¹ Bǔn mǎn ó o Yeesu pa bǐnǐa bíá bío ká: «Nǐi búí zàwa nùwǎ jún hía wi.

¹² Wizonle búí ó o fǎeso bíá nǎn mǐn maá yi: «Í maá, sanká wàn kíá à ù na ínén bío.» O o maá 6èn sankaa mí nǎfòró á nǎn mí zàwa nùwǎ jún mu yi.

¹³ «Wizoonǐ bío yen bǔn mǎn, ó o fǎeso yèéra bío ó o yú búenbúen á lá wárí ò o wà van ho kǎhǔ búí na dǎnǐ nàyi. Bío ó o vaá wi bǐn ó o zon mu koomu yi á yáara mí wárí búenbúen véenǐa.

¹⁴ Páahǔ na ó o wárí mu yáara wó yi, à bǔn le hǐn-sǔmúí búí ló ho kǎhǔ mu yi, á mu bío búenbúen hǐni wee tè o.

¹⁵ O o vaá yú ho kǎhǔ mu nùpue búí á wón le o wé vaa pa mí nǎnbùεenǐ mí mǎhǔ yi.

¹⁶ A 6a nǎnbùεenǐ dǐnló ó o síi wee bǐnǐ vá yi lè ho díró ká nùpue màhá yí máa na ho wo yi.

¹⁷ «Ó o hácirí bǐnǐa 6uara bío ó o wó khǐina wán, ó o zǔna le mí wó khon, ó o wee bío mí yi: «Wàn maá ton-sáwá búenbúen wee dí ho dǐnló sa mǐten, à ínén wón 6ueé wee hí hen lè le hǐni.

† 14:34 Hón páahǔ so yi ká mu yámú á yí máa ce sese. Mu bíowa búí hía lúnkaa mu yi. Lé bǔn nǎn á mu yonyoró hía wee wé lé mu yi ká mu búí pá ká à 6a lá léé kúia.

18 I ì bíní ì va wàn maá cǎn á vaá bío ò na a yi: I maá, í bènǝtǝn wó khon lè le Dónbeení á mún wó khon làa fo,

19 á í wáa yí ko à ù bíní ɓua mi lè ù kùrú za tenii bǐo, ká ù ɓua mi lè ù ton-sá bío síi.»

20 O o wáa hǐnɔn wà nɔn mín maá zǐi. Bǐo ó o khèra yòó ló lua, á bǎn maá fèra mɔn wo, ó o màkárí ɓuan wo yí làa sòobéε, ó o lùwa wee sí mí za mu yahó á vaá wǐira a kùkà á wee bèéní yi. 21 O o za wee bío làa wo: «I maá, í wó khon lè le Dónbeení á mún wó khon làa fo. I yí ko à ù bíní ɓua mi lè ù kùrú za bío síi.»

22 Ká bǎn maá màhǎ bía nɔn mí ton-sáwá yi: «Mi bánbá zoo lońka à mi lén ho báká beení na se po hǐa ká à ɓuee léε zǐnǐ làa wo. A mi dé le nǐn-kízà-ǝbεεε o nǐn-kíza yi, à mún zǐnǐ a lè hǎ nakǎa.

23 Mi léε lén o nǎn-bòohǔ na nǐni wi à ɓúε à wà dí ho sǎnú à wεé wa sía.

24 Lé bǐo, á í za mu lá ka lòn nǐi na húrun ká a bǐnǐa vèera. O lá vǔnun, á í bǐnǐa yú.» A ɓa wáa cǔaana ho sǎnú díró.

25 «Bún ɓúenɓúen wee wé ká a nǐi mu za kǐnle so van hǎ mana. Bǐo ó o ló hǎ mana yi ɓueé wee sùará mín zǐi, ó o wee nǐi hǎ sía lè ho yoró sǎ.

26 O o dǐn ò o von o ton-sá ɓúí tùara yi làa bǐo wee wé bǎn lún yi.

27 O o ton-sá bía nɔn wo yi: «Lé mǐn fεε bǐnǐa ɓuara, á mǐn maá léra a nǎn-bòohǔ na nǐni wi á ɓó, lé bǐo ó o za bǐnǐa ɓuara lè le lòn-heɓúεε.»

28 O o kǐnle so dèenǐa síi cǎ bǐn wán á henɓuaa le mi máa zo. A bǎn maá ló le mi léε yanka a ò o ɓuee zo.

29 Ká a màhǎ bía nɔn mín maá yi: «Loń, ínén sá nɔn foń hǎ lúlúio cèrèε yi, á hàrí wizon-kéní á í dǐn yí pá ù nǐi, ò o vio za sǎnǎ á ù yàá pá dǐn yí nɔn mǐi le í dí lè ho sǎnú lè wàn bǎnlowà.

30 A únén za na lá ù nǐi bǐo vaá yáara véenǐa ɓa hǎ-kora wán bǐnǐa ɓuara, á ù màhǎ le ɓa lén o nǎn-bòohǔ na nǐni wi ɓúε.»

31 A bǎn maá bía nɔn wo yi: «I za, ínén làa fo páanǐa wi mín wán fεεε, á bǐo á í te ɓúenɓúen bǐo sǎ foń.

32 Ká wa màhǎ ko wa dí ho sǎnú à wεé wa sía, lé bǐo á mǐn fεε mu lá ka lòn nǐi na húrun á bǐnǐa vèera. O lá vǔnun á í bǐnǐa yú.»»

16

O ton-sá kohó na háctri wi wǎhiire

1 Bún mǎn ó o Yeesu wee bío lè mí nǐ-kenǐnia: «Nǎfòró ɓànso ɓúí hǐa lá nùpue ɓúí bàrá mí tonni nǐhǔ wán. Wizonle ɓúí á ɓa ɓueé bía nɔn wo yi le o ton-sá mu wee yáa o nǐi bǐo dàkhǐna.

2 O o von wo ɓueé wee bioráa: «Bǐo á í nǐa ù dǎnǐ yi á so bon le? Wáa wa lá bǐo á ù wó ɓúenɓúen bǎn cǎtǐi, bún mǎn á wa à kúia mín. A ù tonló wó í cǎn zuia.»

3 O o nǐi wee bío mí yi: «Eee! I nǐhǔso wáa léra mi mí tonni sáró yi á í wé kaka? Bǐo ho varó á í yí dà bǐo, á ho hée fio mún nǐyio wi mǐi.

4 Awa, í wáa zǔ bǐo á í wé ká í tonló yáara á í pá à yí ɓa ɓúí na à ɓua mi.»

5 A bǐa ɓúenɓúen na ɓa nǐhǔso kení wi yi ó o von lè mí nǐ-kení kení. A yǐa ɓuara ho yahó ó o tùara yi: «I nǐhǔso kee na wi foń lé le yén?»

6 A wón bía: «Léε oliivewa bía nǐló bàrikónwa khǐmǎni.» O o bía nɔn wo yi: «Lǐi keenǐ fùafùu. Fé ù kee vǔahǔ à ù túa: Nǐló bàrikónwa ɓúará-nun làa pírú.»

7 O o bǐnǐa tùara a ɓúí yi: «A únén ɓèn kee lé le yén?» A wón bía: «Léε dǐnló pórókówá khǐá-hónú.» O o bía nɔn wo yi: «Fé ù kee vǔahǔ à ù túa: Dǐnló pórókówá khǐá-náa.»

8 Bǐo ó o ton-sá mu yí térénná ká ɓa nǐhǔso màhǎ pá khòonǐa wo hǎ hénnǐ na ó o yú bǐo yi. Lé bǐo á ho dǐmǐnǐa na kà nùpua zǔ mín ɓuaró á po mu khoomu nùpua.»

9 O o Yeesu mu bǐnǐa bía: «Le í bío mu na mia: Mi wé yú ho dǐmǐnǐa nǎfòró à mi wé wé bǐo mi ì yírǎa ɓa bǎnlowà làa ho, ká ho khǐi wó mi cǎn, á ɓa à fé mia á à zoráa le mukǎnǐ na máa vé lahó yi.

10 Yia yú mu bïo na cïnú ó o zūna mu buaró, wón 6a nɔn bïo boo yi ó o mún ñ zūr mu buaró. Yia yí téréna mu bïo na cïnú yi, ó o mún máa téréna mu bè-beera yi.

11 Ká mi yú ho ðimíjǎ nàfòró á mi yí zūna hón buaró, á léé wée á à tá à na ho nàfòró tente mia?

12 O ñi-veere bïo na 6a kàràfáa mia á mi yí zūna buaró, á mi kùrú bïo á 6a mún máa na mia.

(Matiye 6.24)

13 «Ton-sá woon yí dà máa sá máa na júnása nùwǎ jún yi. O ò jin o ñi-kéní, ká a warí yia so. O wé è jí a ñi-kéní bioní, ká yia so ó o máa kònbí. Mi yí dà máa sá máa na le Dónbeení yi ká mi mún pá hení le wárí càró bïo.»

14 Bïo 6a *Farizíewa jǎ há bioní mu, á 6a wee yáa mí jíní yi na a Yeesu yi, lé bïo á 6a dó mí sía le wárí càró yi dàkhíina.

15 Ká a Yeesu màhá bía nɔn 6a yi: «Minén wee wé mítén lè 6a ñi-tentewà 6a nùpua yahó, èé ká le Dónbeení dén zū bïo wi mi yiwa, lé bïo á bïo 6a nùpua wee mi à wé lè mu bè-beení á le Dónbeení yí máa tà yi.

Ho làndá lè le Dónbeení béení bïo

(Matiye 11.12-13)

16 «O *Moyiize làndá lè le *Dónbeení ji-cúa fεerowà vónna á pǎahú wà fεεε buée bó a Zǎn Batiisi buenló yi. Wón buenló jii lé bún á le *Dónbeení béení bïo bueró júhú búa yi, á 6a nùpua lè mí ñi-kéní kéní wee jǎa mín le béení mu zoró yi wán.

(Matiye 5.18)

17 «Ho wáyí lè ho tá véro á wayi po ho làndá bín-za dèé na cïnú víló.

(Matiye 5.32)

18 «Báa na día mín háa ò o bínía fó há-veere yan léé há-fé. A yia fó a háa na 6àn báa día wo á yan mún lé o há-fé.»

O nàfòró 6ànso là a Lazaare wáhiire

19 Bún món ó o Yeesu pá bínía bía bïo kà: «Nùpue búí háa wi bún á nàfòró wi á wee zí há sí-sení na yàwá here. Wizoní búenbúen léé sǎnú díró o cǎn.

20 Ñi-khenii búí na yèni 6a le Lazaare, na sǎnía búenbúen vó lè há dokuaa á háa wee buée da a nàfòró 6ànso mu khúuhú.

21 O síi yáa wee wé vá a ñi mu ðínló na wee kùenka lii kúia yi lè ho díró. A bè bún wán, á 6a booní wee wé buée ðenka a dokuaa.

22 Wizonle búí ó o ñi-khenii mu húrun, á le Dónbeení wáyí tonkarowà buée líí lá a yóó bàrá a *Abarahaamu ñisǎní. Bún món ó o nàfòró 6ànso mún húrun á 6a nùna.

23 Bïo ó o wi ho ñi-hónbó-lóhó yi, ó o lò wee be dàkhíina. O o hónónía mí yahó le mí ì loí, ó o khèra mɔn o Abarahaamu ò o Lazaare kará a ñisǎní.

24 «Ó o von wo pǎnpǎn: «Wàn 6úaa Abarahaamu, loí í màkárí yi à ù tonka a Lazaare le o dé mí nín-kíza júhú mu jumu yi, à buée wéé lè í ðenle, lé bïo á í lò 6èntín wee be ho dǎhú na ká yi dàkhíina.»

25 Ká a Abarahaamu màhá bía nɔn wo yi: «Í za, le ù yi, bïo á ù yío fù lua á ù yú mu bè-sení cèrèé á wééra lè ù síi, ò o Lazaare bïo wó há yinyio. Ho zuia á wón yú mí lònbee cúnú à ùnén 6èn yú le lònbee.

26 Bún pá níí ló, á ho kǎ-be-beení wi warén làa mia pǎahú, bèra a na ká bía le mí ì lé hen á à khí mí cǎn à 6a yí ðán mu. A nùpue mún yí dà máa lé hen na á ù khíi wi yi máa buen wa cǎn.»

27 «Ó o nàfòró 6ànso bía nɔn wo yi: «Í pá à bíní ì fio fo. Sábéré à ù tonka a Lazaare mu ò o lii wàn maá zíi.

28 Wàn zàwa nùwǎ hònú líí wi bún, ò o lii jǎ 6a zeñ wán à bán wǎa yí buée zo le lònbe-beení na ká lahó yi.»

²⁹ O o Abarahaamu bía n̄n wo yi: «O *M̄oyiize làndá lè le *Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄erowà bioní wi b̄n, le m̄n zàwa mu wé jí h̄n.»

³⁰ O o n̄fòró b̄anso bía: «Wàn b̄uaa Abarahaamu, b̄n pá máa yí 6a. Hen ká b̄ia húrun n̄-kéní b̄ui lá ló lion 6a c̄n á 6a à yèrè má wárá.»

³¹ Ká a Abarahaamu màh̄á bía n̄n wo yi: «Ká 6a yí máa jí a M̄oyiize lè le Dónbeenĩ j̄i-cúa f̄erowà c̄n, á hàrì à n̄-hío b̄ui vèe, á 6a pá máa tà.»»

17

Yí khà mi ninza dé bè-kohó wéró yi (Matiye 18.6-7; Maaki 9.42)

¹ B̄n m̄n ó o Yeesu bía n̄n mí n̄-kenínia yi: «Bìo wee vá a n̄pue dé mu bè-kohó wéró yi b̄n yí dà máa h̄e h̄úú. Ē ká ȳa màh̄á níi b̄o mu b̄io, wón á ho yéréké è sá yi.»

² Hàrì 6a ca le hue-beenĩ o fonle yi à lèe dé ho muh̄ú yi, b̄n pá à wé wayi á à porì le lònbee na à yí o ká mu lé orén n̄n á 6a háyúwá na ká n̄-kéní b̄ui wó mu bè-kohó.

³ Mi cén pa miten b̄io sese.

Mi ninza bè-kora séndiaró b̄io (Matiye 18.21-22)

«Hen ká mi ninza b̄ui wó khon làa fo à ù zéení a wékheró na a yi. Ká a tà le mí ì khí mu yi, à ù s̄n mu día na a yi.»

⁴ Ká a wó khon làa fo le wizon-kùure yi h̄a zen cúa-h̄epun, à mu lè mí dà-kéní kéní ó o wee b̄uee d̄n ù yahó le mí ì khí mu yi, à ù s̄n mu día na a yi.»

Le s̄idéró na ka lè ho mútáàdè bèere b̄io (Matiye 17.20)

⁵ Ba tonkarowà bía n̄n wo yi: «Núh̄so, dé wa s̄idéró wàn.»

⁶ O o Núh̄so bía: «Hen ká mi s̄idéró na khúekhúe lè ho mútáàdè bèere b̄io á mi yàá pá lá tà le mí ì wé làa b̄io, á mi lá dà à b̄io ò na* le v̄indèe na ká yi: «Dè ho lahó na ù wi yi a vaa zoo fá ùten ho muh̄ú yi, á le è wé mu.»

O ton-sá tonló b̄io

⁷ «Hen ká minén ó o b̄ui ton-sá lá wi á wee và a m̄h̄ú tàá o wee pa a sároń b̄uaa síi, ká a ló h̄a mana yi buara, á mi ì b̄io le o d̄enì b̄uee k̄enì ò o dí le?»

⁸ Yín̄n̄ b̄io ká mi ì b̄io ò na a yi le: «Sá ho d̄nló na mi, wíoka ùten à ù lá ho buennáa le ì dí à ì ju. B̄n m̄n á ùnén màh̄á à dí ká ù ju.»

⁹ O so o t̄enì mí ton-sá mu yi b̄io 6a le o wé ó o wó b̄io yi le? B̄ueé.

¹⁰ Minén b̄io làa b̄n m̄n lée dà-kéní. B̄io le Dónbeenĩ le mi wé ká mi wó mu wó, à mi b̄io b̄io ká: «Wa lée ton-sáwá na á n̄pue yí ko ò o na b̄io yi. B̄io 6a le wa wé lé b̄n mí dòn á wa wó.»»

O Yeesu w̄éra 6a b̄ueréwà n̄wá píru

¹¹ B̄io ó o Yeesu wee va ho Zeruzal̄emu, ó o b̄o le s̄ii na wi ho *Samar̄ii lè ho Kalilee p̄ah̄ú yi.

¹² O o vaá wee s̄arà ho lóhó b̄ui yi, à *b̄ueréwà n̄wá píru wee sí a yahó. A 6a kh̄era d̄n

¹³ à 6a wee w̄amaka p̄np̄n: «Yeesu! N̄-karánlo! Z̄n̄ wa màkárí.»

¹⁴ B̄io ó o Yeesu m̄n 6a, ó o bía n̄n 6a yi: «Mi lén vaa zéení miten lè le *Dónbeenĩ yankarowà.»†

* **17:6** B̄io ó o Yeesu bía binbirì lé b̄io ká: «Hen ká mi s̄idéró lá b̄uaa yú ho mútáàdè bèere na c̄n̄ú yi.» Ba zúif̄uwa c̄n̄ á ho mútáàdè bèere lé d̄io ka c̄n̄ú po mu bè-d̄inii bia b̄uen̄b̄uen. Ba wee wé ni ho b̄an bia k̄úee le zéení yi, à le s̄imu wíoka dé wán. † **17:14** Le Dónbeenĩ yankarowà mí dòn lé b̄ia h̄ia wee wé b̄io le o n̄pue na mu b̄uemu v̄amú lá wi yi á wán, ó o w̄á dà à zo 6a n̄pua t̄ah̄ú. Mi lorì Levii n̄wá (Psaumes) 13.49.

A bïo 6a bò mín wee va bïn, á 6a wan.

¹⁵ Bïo 6a ñi-kéní mən ò o wan, ó o bïnía tò mí laà yi á wee khòoní le Dónbeení pónpón ká a 6uen,

¹⁶ á 6ueé líí 6úrá a Yeesu tá, á yahó 6ó ho tá yi, ò o wee dé o bárakà. O lée Samarii ñi.

¹⁷ O o Yeesu wáa bía: «Ba mí nùwā pírú 6úen6úen yí wan le? A 6a nùwā dènú na ká 6èn zon wen?»

¹⁸ Bán tlahú ó o 6úi yí leékaa ò o bïní 6uee 6ùaaní le Dónbeení ká mu yínón ho síí veere nùpue na ká mí dòn le?»

¹⁹ Bïn món ó o Yeesu bía nən wo yi: «Lii híní lén, à ù síidéro miñ wééra fo.»

O Nùpue Za bïní 6uenló bïo

²⁰ Wizonle 6úi á 6a *Farizíewa tùara a Yeesu yi le lé ho pàahú yén á le *Dónbeení béení á à 6uen yi. O o bía nən 6a yi: «Le Dónbeení béení 6uenló yínón bïo na wee mi làa yïo.

²¹ Ba máa bío le: «Mí loí, mu wi hen» tàá «Lé vaá hen á mu wi yi.» Lé bïo á mi ko à mi zūí mu le le Dónbeení béení wi làa mia vó.»

²² Bïn món ó o bía nən mí ñi-kenínia yi: «Pàahú 6úi 6ueé dā ó o *Nùpue Za wizooní dà-kéní 6úi á mi síá á à vá yi lè ho miló ká mi máa mi le.

(Matiye 24.23-28)

²³ «Ba à bío ò na mia: «O wi hen» tàá «Lé vaá làa hen ó o wi yi.» Eε ká mi yí va bïn, mi yí lùwí mu bïo yi.

²⁴ Làa bïo ká ho vïohó ñuúina ho wáayi lùe 6úi à mu khoomu dèení keí lùà 6úen6úen, lé bïn 6àn síí ó o Nùpue Za bïní 6uenló wizonle bïo khií wéráa.

²⁵ Eε ká a màhá ko ò o lò be làa sòobéε vé, à ho pàahú na ká nùpua pí a bïo.

(Matiye 24.37-41)

²⁶ «Bïo wó a Nōwee pàahú lé bïo 6àn síí khií wé o *Nùpue Za bïní 6uenló pàahú.‡

²⁷ Ba nùpua hía wee dí ká 6a à ñu, á wee ya mín ká 6a a yéé mí zàwa mín yi fúaa nònzon na ó o Nōwee zon ho won-beení yi á mu ñun-beení 6uara 6ueé 6ó 6a 6úen6úen.

²⁸ Mu mún khií wé làa bïo hía wó a Looote pàahú.§ Ba nùpua hía wee dí á wee ñu, á wee yà ká 6a a yéé mí bïowa, á wee dí ká 6a a so.

²⁹ Eε ká nònzon na ó o Looote ló ho Sodōmu yi, á ho dāhú lè ho kíribí ló ho wáayi á tò 6a wán, á 6ó 6a véenia.

³⁰ Lé bïn 6àn síí mún khií wé nònzon na ó o Nùpue Za ko ò o mi wán.

³¹ Mu zon à yïa wi mí zii lòho yí bío le mí ì líi á zoó khií mí síá, à yïa hā mana yi mún yí bío le mí ì bïní ì 6uen mí zii.

³² Mí leéka a Looote 6àn hāa bïo.*

³³ Yïa wi ò o fení mí mukānī wón á à vīiní le. Ká yïa vīinía mí mukānī wón á à yí le.

³⁴ «Le í bío mu na mia: Mu zon tñàahú á 6a nùpua nùwā ñun na páania dūma le dāmu dèe dà-kéní wán, ó o ñi-kéní á à fé è lénnáa, ká yïa so á à díá.

³⁵ Ba hāawa nùwā ñun na páania wee ni mu bïo, ó o ñi-kéní á à fé è lénnáa, ká yïa so á à díá.

³⁶ [Ba báawa nùwā ñun na wi hā mana yi, ó o ñi-kéní 6a à fé è lénnáa, ká 6a à díá a ñi-kéní.»]

³⁷ O o ñi-kenínia tùara a yi: «Núhūso, lé wen á mu ù wé yi?» O o bía nən 6a yi: «Hen na ó o yà-híni díá yi, lé bïn á 6a dùúawá wee wé fè mín yi.»

18

O mahāa là a citti-ft wāhiire

¹ Bïo ó o Yeesu wi ò o zéeni lè mí ñi-kenínia le 6a ko 6a wé fio féεε à bàra yí tè hùúu, ó o wà le wāhiire na ká nən 6a yi:

‡ 17:26 Mí loí Bïo Núhú Búeení vūahú (Genèse) 6-9 § 17:28 Mí loí Bïo Núhú Búeení vūahú (Genèse) 19 * 17:32 Mí loí Bïo Núhú Búeení vūahú (Genèse) 19.26

² «Cítí-fi 6úi hĩa wi lóhó 6úi yi. O yí máa zón Dónbeenĩ, á mún yí máa kònbi nùpue.

³ Mahãa 6úi mún hĩa wi ho ló-kéní mu yi á wee 6uen o nĩ mu cón fée à 6uee bío bío kà na a yi: «Mĩ ínén le 1 fioso tũíá.»

⁴ O wó mu míana ò o nĩ mu wee pí a bío. Ká mu màhá a va à yí, ò o sã san ó o wee bío mí yi: «I yí máa zón le Dónbeenĩ, á 1 mún yí máa kònbi nùpue bún bon,

⁵ ká a mahãa na kà 6èntĩn lan mĩ dákhiĩna. 1 ì wé bío ó o wee cà, ò o wé yí 6uee ãĩn sée mi.»

⁶ O o Núhũso bĩnía bía nòn 6a yi: «Mi loĩ bío ó o cítí-fi-kohó mu na kà wó.

⁷ Mi wee leéka le le Dónbeenĩ so máa na ho tũíá sĩni bĩa le hueekaa yi na wee ve le pónpón le wisoni lè ho tĩnàahũ yi le?

⁸ Le 1 bío mu na mia: Le è na ho tũíá sĩni 6a yi ho pãahũ na mu ko yi. Ee ká a *Nùpue Za màhá khii bĩnía 6uara, ó o 6ueé yí 6a nùpua na dó mí sĩa le Dónbeenĩ yi ho tá wán le?»

O Farizĩe là a lànpo fé wahiire

⁹ O mún bĩnía wà le wahiire 6úi á bò bĩa wee leéka le mí téréna à 6a wee zuaĩ bĩa ká yi wán:

¹⁰ «Nùpua nùwã ɲun 6úi hĩa wà yòó wé ho floró le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi. O nĩ-kéní lée *Farizĩe ká yĩa so lée *lànpo fé.

¹¹ O o Farizĩe zoó fára ãĩn ho wáayi á wee fio mí yi kà: «Dónbeenĩ, 1 wee dé ũ bára kà, lé bío á 1 yí ka lè 6a nùpua na ká bío. Ba wee tè 6a nùpua wán, á wee ɲuaa, á lé 6a há-féwá, sònkú o lànpo fé na kà.

¹² Inén wee li 1 ɲii há cúa-ɲun ho yáwá ɲuhũ dà-kéní yi, á bío á 1 wee yí 6àn cúa-pírú níi á 1 mún wee na foñ.»

¹³ O o lànpo fé wón vá líĩ ãĩn le kùéèrè yi á yáá yí wi ò o hóoní mí yahó ho wáayi á wee hiimika ká a bío mí ɲi-kãa yi kà: «Dónbeenĩ, màkárí mĩ, 1 lée bè-kora wéro.»

¹⁴ O o Yeesu bĩnía bía bío kà: «Le 1 bío mu na mia: Ba nùwã ɲun mu tãahũ ó o lànpo fé lé yĩa bĩnía van mí zii ká a téréna le Dónbeenĩ yahó. Lé bío á yĩa wee yòoní míten á le Dónbeenĩ á à liiní, ká yĩa wee liiní míten á le è yòoní.»

Ba 6uan 6a háyúwá 6uararãa o Yeesu cón (Matiye 19.13-15; Maaki 10.13-16)

¹⁵ Hàrí 6a háyúwá á nùpua 6úi 6uan 6uararãa o Yeesu cón le o bè mí níni 6a wán. Bío ó o nĩ-kenínia mòn mu, á 6a wee zá làa ba.

¹⁶ Ká a Yeesu màhá von 6a, ò o bía: «Mi díá le 6a háyúwá wé 6uen 1 cón, mi yí hè 6a, lé bío le *Dónbeenĩ béenĩ bío sã bĩa ka lè 6a bío síi yi.

¹⁷ Le 1 mĩ ho tũíá na mia: Yĩa yí tà le Dónbeenĩ béenĩ bío là a háyónza bío síi, á 6ànso yí dà máa zo le yi hùúu.»

Ho nãfòró 6ànsowà lè le Dónbeenĩ béenĩ bío (Matiye 19.16-30; Maaki 10.17-31)

¹⁸ Ba *zúifùwa ɲúnása nĩ-kéní 6úi tũara a Yeesu yi: «Nì-kàránlo tente, 1 ko à 1 wé mu yén à yíráa le mukãni na máa vé.»

¹⁹ O o Yeesu bía nòn wo yi: «Lée webio nòn á fo wee verãa mi làa nĩ-tente? Nĩ-tente mía ká mu yínãĩ le Dónbeenĩ mí dòn.

²⁰ Fo zũ le Dónbeenĩ làndáwá na kà: Yí wé há-fénló tàá bá-fénló, yí 6úe nùpue, yí ɲuaa bío, yí fi sáberé mi ninza ɲii, kònbi mĩn maá le mĩn nu.*»

²¹ O o nĩ bía nòn wo yi: «Bún 6úen6úen á 1 bò yi hàrí 1 yàrónzàmu pãahũ.»

* 18:20 Mi loĩ Léro vũahũ (Exode) 20.12-16; Làndá zéeniló vũahũ (Deutéronome) 5.16-20

22 Bïo ó o Yeesu ná a ñi-cúa vó, ó o bía nòn wo yi: «Bìo dà-kéní pá fòora foñ. Vaa yèé bïo wi ù cón búenbúen à sanká bòn wárí na 6a ñi-khenia yi, bún ká fo ò yí ho nàfòró ho wáayi. Bún món à ù bíní 6uee bè mi.»

23 Ká a ñii mu ná hã bioní mu, ó o sánia tò, lé bïo ó o níi bïo boo dà.

24 Bïo ó o Yeesu mòn ò o yahó so, ó o bía bïo kà: «Ho nàfòró bònso wà zoró le Dónbeení béení yi bènfin á à wé here.

25 O cón-ñúmúkú zoró le ho mísímí kòhú á à wé wayi á à poñ o nàfòró bònso zoró le Dónbeení béení yi.»

26 A bïa ñin wee ñí a bioní tùara a yi: «Éee! A yia wãa dà à fen lée wée?»

27 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Bìo yí dà máa wé 6a nùpua cón á dà wee wé le Dónbeení cón.»

28 Bún món ó o Piere bía nòn wo yi: «Loñ, warén ló díá bïo lá wi wa cón à wa bò foñ.»

29 O o Yeesu bía nòn 6a yi: «Le í mi ho túiá na mia: Yia ló díá mí zii, tàá mín hãa, le mín zàwa, le mín nùwã, le mí zàwa le Dónbeení béení bïo yi,

30 ó ò yí bïo cèrèè á à poñ bún ho pãhú na wa wi yi, á mún pá à yí le mukãni na máa vé ho yíró na lua yi.»

*O Yeesu wiokaa wee bïo mi húmú le mi vèeró bïo
(Matiye 20.17-19; Maaki 10.32-34)*

31 O Yeesu fó mí ñi-keninia píru ñun mí ñuhú wán á bía nòn 6a yi: «Mi loñ, wa wee yòo ho Zeruzalému, á bïo búenbúen na le *Dónbeení ñi-cúa fèerowà tùara o *Nùpue Za ñáni yi á ñii yòó sí bín.

32 Lé bïo 6a à dé o bïa yí zú le Dónbeení níi yi, á bán ñ zùan yi, á à là, á à pùini mí ñinsáni ñ kúee o wán.

33 Ba à ha a le hã làbàani, á à 6úe o. Ká mu wizooní fin zon, o ò vèe.»

34 Ká a ñi-keninia màhã yí zúna dèe woon mu yi. Hã bioní mu bòn kúará á sà 6a yi á 6a yí zú bïo ó o Yeesu wi ò o bïo ñuhú.

*O Yeesu héra a muui búii yïo ho Zerikoo yi
(Matiye 20.29-34; Maaki 10.46-52)*

35 Bïo ó o Yeesu vaá wee sùará ho Zerikoo yi, à bún ò o muui búii kará ho wòhú ñisáni wee fioka.

36 Bïo ó o ná 6a zãamãa na wee khíi sã, ó o tùara bïo wee wé.

37 A 6a bía nòn wo yi le lé o Nazarète ñii Yeesu lé yia wee khíi.

38 O o wee bío pónpón: «*Daviide Za, Yeesu, màkárí mi!»

39 A bïa wi ho yahó wee nãmaka a yi le o wé tété. Ká a yáá wiokaa wee wãama le mí sòobéé: «Daviide Za, màkárí mi!»

40 O o Yeesu ñin ò o le 6a 6ua a muui mu buennãa. Bïo ó o 6ueé ñin, ó o tùara a yi:

41 «Lée webio á fo le í wé na foñ?» O o bía: «Núhúso, wé le í yïo à wé mi.»

42 O o Yeesu bía nòn wo yi: «Wãa mi, bïo fo dó ù sã mi lé bún á ñi wéeraráa fo.»

43 Mí lahó yi ó o dènia wee mi, á bò a Yeesu yi á wee khòni le Dónbeení. A 6a zãamãa búenbúen mòn mu á 6a mún wee khòni le Dónbeení.

19

O Yeesu là a Zasee bïo

1 Bïo ó o Yeesu vaá zon ho Zerikoo, ó o tò ho yi wee kãa.

2 O ñii búii wi ho lóhó mu yi á yèni 6a le Zasee. O lé ho *lànpo féwá ñuhúso búii, á nàfòró wi.

3 O wee cà ò o mi a Yeesu à zúni, ó o wó san, lé bïo 6a nùpua boo dà, ò o mún lé o ñi-búinbúii.

4 O o lùwa dú ho yahó á vaá yòora le v̄indè-beeni búí na 6a le sikomære, na ðin hen na ó o Yeesu wà 6uee khíí yi, ò o ðán mináa wo.

5 Bìo ó o Yeesu 6ueé ðɔn le lùe mu, ó o hoonía mí yahó ò o von wo: «Zasee, 6uee lii fùafù. Lé fo á ì ko à ì làa wán ho zuia.»

6 O o Zasee ðeeníá bánbáa lion, á líí fó a Yeesu vannáa mí zii lè há zámakaa.

7 A bía búenbúen na mɔn mu á mu yí sí yi á 6a wee hūahūaaka: «O nùpue mu vaá làara a bè-kora wéro wán.»

8 Ká a Zasee wón màhá h̄nɔn yòó ðin o Yeesu yahó ò o wee bío: «Núhūso, loí, í ní bío 6àn sanká màní á ì ì na 6a n̄-khenia yi, ká í mún tò a búí wán mu búí yi, á ì ì na mu 6àn cúa-náa 6ànso yi.»

9 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Le zii na ká nùpua wáa káníá ho zuia, lé bío ó o n̄i na ká mún lé o *Abarahaamu m̄nm̄níí búí.

10 Lé bío ó o *Nùpue Za 6uara wà 6ueé cà bía khèra lè le Dónbeeni, á à fení.»

*Ho sánú kùráa wàhiire
(Matiye 25.14-30)*

11 O o Yeesu binía wà le wàhiire dà-kéní á nɔn bía ðin ja há bíoní mu yi. Lé bío ó o sùaráa lè ho Zeruzalæmu, á 6a mún wee leéka le le *Dónbeeni béeni á à ðeení ì zéení mítén mí lahó yi.

12 Bío ká lé bío ó o bía: «Nii búí na sã se mín zii á ko ò o lá le béeni, ó o ló van ho kōhū búí na ðání nàyi á wà vaá lá le b̄in ká a b̄in ì 6uen.*

13 Sáni ò o lén, ó o von mí ton-sáwá nùwã píru á sankaa ho sánú kùráa† dà-kéní kéní nɔn yi, ò o bía: «Mi bánbá duan làa ho ká í ì 6uen.»

14 Ká 6a kōhūsa màhá jina a á 6a tonkaa 6a nùpua le 6a ja a m̄n à vaa bío bío ká: «Wa yí wi ò o n̄i mu wé wa b̄é.»

15 «Bìo ó o vaá lá mí béeni binía 6uara mín kōhū, ó o von 6a ton-sáwá na ó o kàràfáa mí sánú yi. O wi ò o zūn bío 6a sá yú làa ho.

16 «Ó o n̄n-yání nùpue 6uara á bía: «Núhūso, ũ sánú kùúrè na á ũ nɔn mií á ì binía yú há kùráa bío píru séenía.»

17 O o b̄é bía nɔn wo yi: «Fobúa, fo wó se. Fo lée ton-sá tente, bío á fo téréna mu bè-wíníwà yi, á ì ì bàrá fo há ló-beera bío píru júhū wán.»

18 «Á yia sã 6uara 6ueé bía: «Núhūso, ũ sánú kùúrè na á ũ nɔn mií á ì binía yú há kùráa bío hònú séenía.»

19 O o b̄é bía nɔn wo yi: «A ũnén á ì ì bàrá há ló-beera bío hònú júhū wán.»

20 «Ó o búí binía 6uara 6ueé bía: «Núhūso, ũ sánú kùúrè na á ũ nɔn mií, n̄n-ðio. Í lá dó le le n̄n-kéní yi bàrá,

21 lé bío á ì zána fo. Fo lé o nùpue na mukání jii. Fo wee lá bío á ũ yí bàrá, á wee lá ho ðinlò na á ũ yí dù.»

22 «Ó o b̄é bía nɔn wo yi: «Ton-sá kohó yén! Í ì cítí fo ũ kùrú j̄i-cúa wán. Fo fù zū le í jii, á wee lá bío á ì yí bàrá, á mún wee lá ho ðinlò na á ì yí dù,

23 ká b̄in fo zū, á lée webio nɔn á ũ yí vaá bàrá le ho banki yi? Se bío á ì binía 6uara, á ì lá 6ueé fé le lè le 6àn cūnú.»

24 «B̄in m̄n ó o bía nɔn bía wi b̄in yi: «Mi fé ho sánú kùúrè mu o c̄n à na há kùráa bío píru 6ànso yi.»

25 A 6a bía nɔn wo yi: «Núhūso, wón á há bío píru wi c̄n vó.»

26 O o bía nɔn 6a yi: «Le í bío mu na mia: Yia bío wi á 6a à b̄in ì na mu búí wo yi á à bè mu wán. É ká yia bío mía, á hàrí mu bè-za na wi o c̄n á 6a pá à fé.

* 19:12 Mu 6àn síi h̄a wó ho p̄ahū mu yi: Bìo ó o Heroode N̄i-beeni h̄a h̄urun, ó o za Heroode Aakelayuusi ló van ho Oroomu á wà v̄a cà le béeni á 6ueé zoráa mín maá lahó yi, á 6a zúifùwa tonkaa 6a nùpua le 6a ja a m̄n à vaa bío le mí yí tà a bío. † 19:13 Mu p̄ahū ká ho sánú kùúrè dà-kéní á 6a yèera a ho 6àn wári á à yí ó nùpue n̄i-kéní wizooní khimani sámú s̄anii.

27 Ká ì zúkúsa na yí wi á ì wé 6a bée á mí 6ua 6uennáa hen à 6uee 6úe ì yìo yi.»

28 Bìo ó o Yeesu bía bún wó, ó o kǎíina dú 6a yahó á n̄on ho Zeruzalεemu.

O Yeesu zoró ho Zeruzalεemu yi

(Matiye 21.1-11, 15-17; Maaki 11.1-10; Zān 12.12-16)

29 Bìo ó o Yeesu vaá sùarāa ho Betefazee lè ho Betanii yi, le 6úee na 6a wee ve làa Oliivewa v̄ins̄la 6úee n̄is̄n̄í, ó o tonkaa mí n̄i-ken̄inia nùwā n̄un á bía n̄on yi:

30 «Mi lén va ho lóhó na vaá mi yahó yi, ká mi vaá d̄on, á mi ì mi s̄unpè-za na á n̄upue d̄in yí yòora yí m̄on hùúu ká a can d̄in. Mi fee wo 6ua 6uennáa.

31 Ká a 6úí t̄uara mia le lée webio n̄on mi wee feerāa wo, à mi bío na 6̄anso yi: «O Nùh̄uso màkóo wi o yi.»

32 A b̄ia ó o tonkaa wà van, á mu 6úen6úen vaá wó làa bìo ó o Yeesu b̄iarāa mu.

33 Bìo 6a wee fee o s̄unpè-za mu, á b̄ia te o wee t̄u 6a yi: «Lée webio n̄on á mi wee feerāa o s̄unpè-za mu?»

34 A 6a b̄ia: «O Nùh̄uso màkóo wi o yi.»

35 Bún m̄on á 6a 6uan o s̄unpè-za mu 6uararāa o Yeesu c̄on, à bò mí kán6unwà o wàn, à 6a 6uan wo yi ó o Yeesu yòora.

36 Bìo ó o lá ho w̄h̄ú wà, á 6a n̄upua wee bá mí kán6unwà ho w̄h̄ú wàn o yahó.

37 Bìo ó o 6úakáa wee birón h̄a Oliivewa v̄ins̄la 6úee á wà vaá sùarāa ho Zeruzalεemu yi, á 6a z̄amāa na lé o n̄i-ken̄inia 6úen6úen wee z̄amaka, á 6a 6úakáa wee khòoní le Dónbeen̄i p̄onp̄on ho yéréké bè-beera na 6a m̄on bìo yi:

38 Ba wee bío:

«Le le Dónbeen̄i wé mu bè-tentewà là a b̄éε *Daviide na bò o 6uen o Nùh̄uso yèni yi.

Ho h̄erà k̄eñ ho wáayi,

à ho cùkú lè le yèn-been̄i bìo s̄i le Dónbeen̄i

na dà mu bìo 6úen6úen n̄uh̄ú wán yi.»

39 A 6a *Fariz̄iewa 6úí na wi 6a z̄amāa t̄iah̄ú bía n̄on o Yeesu yi: «N̄i-kàránlo, bío le ù n̄i-ken̄inia wé t̄été.»

40 O o Yeesu b̄ia: «Ká 6a wó t̄été, á h̄a huua pá à w̄amaka.»

O Yeesu wee wá ho Zeruzalεemu bìo yi

41 Bìo ó o Yeesu vaá sùarāa ho Zeruzalεemu yi, á yìo m̄on ho, ó o wee wá ho n̄ipomu bìo yi, 42 ká a bío: «Éee Zeruzalεemusa, mi yàá mún lá z̄una bìo dà à na ho h̄erà mia ho zuia bìo h̄a. Éε ká mu màh̄á w̄aa s̄an̄kaa mia. Mi yí dà mu máa mi.

43 Lé bìo ho p̄ah̄ú 6úí kh̄íi d̄a, á mi zúkúsa á à k̄eñí ì k̄íní mia, á à f̄f̄aka yi.

44 Ba à fi mi lóhó lè min̄én 6úen6úen dúkúdukúdukú. Ba máa díá á h̄arí huee máa k̄eñí mí n̄inza huee wán mí lóhó mu yi, lé bìo mí yí z̄una ho p̄ah̄ú na le Dónbeen̄i 6uara mí bìo yi.»

O Yeesu n̄on 6a bè-ȳérowà

(Matiye 21.12-13; Maaki 11.15-17; Zān 2.13-16)

45 Bún m̄on ó o Yeesu zon le *Dónbeen̄i z̄i-been̄i yi á zoó wee n̄a 6a bè-ȳérowà ká a bío na 6a yi:

46 «Le Dónbeen̄i bía mí bíon̄i v̄onna yi: «Ì z̄ii á à wé fioró z̄ii,»‡ ká min̄én wó le lè 6a k̄onlowà lùe.»

47 O Yeesu lá wee wé kàrán 6a n̄upua le Dónbeen̄i z̄i-been̄i yi làa wizooní 6úen6úen. A le *Dónbeen̄i yankarowà n̄únása, lè ho *làndá bìo z̄eenílowa, lè mu n̄ipomu n̄únása wee cà bìo 6a à wé è 6úerāa o Yeesu.

48 Ká bìo 6a à wé è ȳirāa wo á 6a yí z̄ú, lé bìo ó o bíon̄í n̄iló s̄i 6a n̄upua 6úen6úen yi.

‡ 19:46 Mi lon̄ Ezayii v̄uah̄ú 56.7

20

*Ba wi 6a zūri hen na ó o Yeesu pànká ló yi
(Matiye 21.23-27; Maaki 11.27-33)*

¹ Wizonle 6úi ká a Yeesu wee kàrán 6a nùpua le *Dónbeenì zì-beenì yi ká a bue le bín-tente, á 6a *yankarowà júnása, lè ho *làndá bio zéenílowa, lè 6a *zúifúwa nì-kíá

² 6ueé wee tùa wo yi: «Zéení bio nòn á ù wee wéráa há wára mu? Lée wée nòn mu bàn níi fon?»

³ Ó o Yeesu bía nòn 6a yi: «Ínén mún ò tùa mia, mi bio na mií:

⁴ Lée wée hía nòn le níi le o Zán wé bátizé 6a nùpua? Lé le Dónbeenì lée, tàá lé 6a nùpua?»

⁵ A 6a ñin wee bío mín yi: «Hen ká wa le lé le Dónbeenì, o ò bío le lée webio nòn á wa yí tàráa o bío.

⁶ Ká wa mún le lé 6a nùpua tonkaa wo, á 6a zâamáa á à lèeka wen lè há huua á à búe. Lé bio á 6a láa mu yi kénkén le o Zán lé le *Dónbeenì jì-cúá fεεro.»

⁷ A 6a wáa bía le mí yí zū yia nòn le níi mu o Zán yi.

⁸ Ó o Yeesu 6èn bía nòn 6a yi: «Àwa, ínén mún máa zéení yia nòn le níi mií á ï wee wéráa bío kà.»

*Ho èrészén vînsîa buahó vârowà wâhiire
(Matiye 21.33-46; Maaki 12.1-12)*

⁹ Bún món ó o Yeesu wà le wâhiire na kà nòn 6a zâamáa yi: «Nii 6úi hía léra mí èrészén vînsîa buahó á nòn 6a nùpua na làa wó wâanía tò bío 6a khii na a yi wán, le 6a wé và ho, ò o wà van le khúii na nàyi á wà vaá mía bín.

¹⁰ Pâahú na ho èrészén wee be yi, ó o tonkaa mí ton-sá nì-kénì le o va 6a nùpua mu cón le 6a khé bio bio sá mí yi à na. A 6a nùpua mu vaá han wo, á díá ó o wà lè mí nín-kâamáa.

¹¹ Ó o mǎhú bânso bíníá tonkaa mí ton-sá veere, á 6a mún vaá là wón á han jòn, ó o wà à 6a yí nòn dèe wo yi.

¹² Ó o pá bíníá tonkaa 6a nùwá tìn níi, á wón 6a mún vaá han bóoníkáa yi, á jòn.

¹³ «Ó o mǎhú bânso wáa bía: «Eee ï wáa à wé kaka coon? Awa, ï ï tonka ï za na á ï wa làa sòobéε, jún-sí á wón 6a à kònbi.» Ó o bía nòn mí za mu yi le o híní lén, á wón hínòn wà.

¹⁴ Εε ká bio 6a nùpua mu yère dá a wán, á 6a wee bío mín yi: «Yia lua kà lé yia á ho mǎhú bio khii sí yi. Mi wa búe o, á ho mǎhú bio wáa à sí wen.»

¹⁵ A 6a hínòn wíira a á khèra lée bó díá.» Ó o Yeesu wáa tùara 6a yi: «Àwa! Lé mu yén á ho mǎhú bânso ò wé làa ba?

¹⁶ Ó ò buen 6ueé búe 6a nùpua mu, ká a cà nì-vio á à kúee mí mǎhú mu yi.» Bío 6a nùpua já há bioní mu, á 6a bía: «Póon! Bún máa wé.»

¹⁷ Ká a Yeesu màhá fá mí yio 6a yi ò o bía: «Le Dónbeenì bioní vūahú bioní na kà kúará lé mu yén?

«Le huee na 6a so-sowa lá pá díá,
lé ñio hía bíníá 6ueé 6uan ho soró ñíníá.»

¹⁸ Yia lùwá le huee mu wán á bânso sáníá á à yáa.

Ká yia á le 6èn kùera lion wán, á bânso á à fufúuka.»*

¹⁹ A 6a *yankarowà júnása lè ho *làndá bio zéenílowa zūna le lé 6arén á le wâhiire mu wà bò wán, á 6a dèeníá wee cà a wíiró yahó, ká 6a màhá zâna 6a nùpua.

*Ho lànpo cǎlô à na ho Oroomu béε yi bío
(Matiye 22.15-22; Maaki 12.13-17)*

* 20:18 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 118.22

20 Bũn mǎn á 6a wee hũen o Yeesu. Ba tonkaa 6a nĩnbáwa 6úi na wee wé mĩten lòn nùpua na téréna. Ba le bán khũaa o jũi yi à yí o bĩn-kohó 6úi bè yi dérãa wo yĩa wi ho kũhũ jũhũ wán nũi yi.

21 A 6a tũara a yi: «Nĩ-kàránlo, wa zũ le bĩo fo wee bío làa bĩo fo wee kàrán lè 6a nùpua á téréna. Fo yí máa kà nùpue yĩo. Bĩo le Dónbeenĩ le 6a nùpua wé 6ua lè mĩten lé bũn 6àn kàránló binbirĩ á fo wee na.

22 Awa! A ũ bío na wɛn: Wa làndá yi á ho lànpó ko ho wé cã na ho Oroomu kũhũ béɛ yi léé, tàá mu yí ko làa wéró?»

23 O o Yeesu zũna 6a hénnĩ bĩo, ó o bía nɔn 6a yi:

24 «Mĩ zéeni le wɛn-hũnló 6úi làa mi. Ho yahó lè le yèni na wi le wɛn-hũnló mu wán á wée te?» A 6a bía: «Lé o béɛ.»

25 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Àwa. Bĩo sã a béɛ yi à mi na a yi, ká bĩo 6èn bĩo sã le Dónbeenĩ yi à mi na mu dén yi.»

26 O bíonĩ na ó o bía á 6a yí mɔn bĩn-kohó 6úi na 6a dà a bè yi á à wĩirãa wo 6a nùpua yahó. Bĩo ó o bía wó 6a coon, á 6a dĩn tétété.

Ba nĩ-hía vèeró bĩo

(Matiye 22.23-33; Maaki 12.18-27)

27 Ba *Sadusiɛwa lé bĩa le 6a nĩ-hía máa vèe. Lé bán nùwã yɛn 6úi 6uara a Yeesu cõn 6ueé tũara a yi:

28 «Nĩ-kàránlo, bĩo ó o *Mɔyiize túara henía nɔn wɛn lé bĩo kà: Hen ká a 6úi yan mĩn háa á hũrun ò o yí yú za làa wo, á 6àn za ko ò o fé 6àn háa ya, à te 6a zãwa yi mĩn za mu yèni yi.†

29 Ka lòn nùpua nùwã hɛjɔn 6úi lá léé zãwa síi, ó o yahón so yan mĩn háa á hũrun ò o yí yú za làa wo.

30 O o jɔn nĩ so fó a mahãa mu yan,

31 bũn mǎn ó o tĩn nĩ so fó yan, á 6a mí nùwã hɛjɔn yan wo bèenia á hũrunka, ò o 6úi yí yú za làa wo.

32 Mu 6àn véeni ó o háa mu mún hũrun.

33 Ayà, nɔnzon na 6a nĩ-hía á à vèe yi, ó o háa mu bĩo ò sí a yén yi? Bĩo 6a mí nùwã hɛjɔn mahã yan wo bèenia.»

34 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ho dĩmĩná na lòn bĩo báawa lè 6a háawa wee ya mĩn.

35 ɛɛ ká 6a báawa lè 6a háawa na ko 6a khĩi vèe à yí le mukãnĩ ho dĩmĩná na bò o 6uen yi bán máa ya mĩn.

36 Ba yí dà máa bĩnĩ máa hí, lé bĩo 6a 6onmĩn lè le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà. Ba lé le Dónbeenĩ zãwa lé bĩo 6a vèera.

37 Ho lahó na bía le vĩndè-za na ho dũhũ wi yi bĩo, ó o Mɔyiize zéeniá mu wéréwéré le 6a nĩ-hía khĩi vèe, ò o von o Nũhũso le *Abarahaamu 6àn Dónbeenĩ là a *Izaaki 6àn Dónbeenĩ là a *Zakoobu 6àn Dónbeenĩ.‡

38 Le Dónbeenĩ lé bĩa yĩo wi lua 6àn Dónbeenĩ, ká le yĩnɔn nĩ-hía 6àn Dónbeenĩ. Lé bĩo 6a 6úen6úen yĩo wi lua lerén bĩo yi.»

39 A ho *làndá bĩo zéeniłowa nùwã yɛn 6úi bía nɔn wo yi: «Nĩ-kàránlo, fo bía se.»

40 Lé bĩo 6a yí wi à 6a bĩnĩ khã mĩten tũa wo yi làa bĩo 6úi.§

O Krista sĩinĩ zũnló bĩo

(Matiye 22.41-46; Maaki 12.35-37)

41 O Yeesu bĩnĩa tũara 6a yi: «Ba da à wé kaka à bíorãa le o *Krista lé o *Daviide mɔnmànĩ?

42 Lé bĩo ó o Daviide mí bæere bía mu há Leni vũahũ yi:
«O Nũhũso Dónbeenĩ bía nɔn ĩ Nũhũso yi:

† 20:28 Mi loĩ Làndá zéeniłó vũahũ (Deutéronome) 25.5 ‡ 20:37 Mi loĩ Léró vũahũ (Exode) 3.6 § 20:40 Mi loĩ Léró vũahũ (Exode) 3.6

Buee keení í nín-tíání,
⁴³ fúaa ká í búrá ũ zúkúsa ũ tá,
 á ũ bò ũ zení wán»*

⁴⁴ Bïo ó o Daviide wee ve o Krista lè mí Núhúso, o ò wé o ñúhúso ká a mún pá à wé o mòmàníi kaka?»

Mi pa miten ho làndá bio zéenílowa bio yi
 (Matiye 23.6; Maaki 12.38-40)

⁴⁵ Bïo 6a zãamãa ðin wee ñí a bioní, ó o bía nɔn mí ñí-kenínia yi:

⁴⁶ «Mi pa miten ho *làndá bio zéenílowa bio yi. Ba wa hã báká-beera zíló à wé héekarãa. Ba wa 6a wé tɛnɛní 6a yi lè le kònbii 6a zãamãa fɛmínló lara yi. Ho kàránló zíní yahón lù, lè ho ðínló ðíiníi keenínia na seka 6a wé hueeka keení yi.

⁴⁷ Ba wee khà 6a mahãawa ñuaa bio, á mún wa ho fioró na túee wéró à 6a nùpua leéka le 6a téréna. Lé bún búenbúen nɔn á 6a lònbee khíi wíoka à dérãa wán.»

21

O mahã-khenii hãmu bio
 (Maaki 12.41-44)

¹ O Yeesu hóníia mí yahó á lora khíi fò, ó o mɔn ho nãfòró bãnsowà na wee kúee mí hãmu hã ðonkoní yi le *Dónbeení zí-beení yi.

² O o mún mɔn o mahã-khenii búii ò o wee kúee mí tãmónwà bio ñun,

³ ó o bía: «Le í mĩ ho túiá na mia: O mahã-khenii na kà bio na ó o kúaa á boo po bía ká búenbúen bio.

⁴ Lé bio le wári na 6a búenbúen wó lè mí hãmu lé ðio 6a yú puuníia. O orén lè mí khemu, ò o pá kúaa bio wi o cón búenbúen na ó o lá wé è dí.»

Le Dónbeení zí-beení fioró bio
 (Matiye 24.1-8; Maaki 13.1-8)

⁵ Bïo 6a nùpua nùwã yɛn búii wee bío le Dónbeení zí-beení bio, le le donkhueéra lè hã *hue-sení lè mu biowa na 6a wó lè mu hãmu, ó o Yeesu bía nɔn 6a yi: ⁶ «Pãahú búii khíi dá ká bio mí yío wi wán kà á à fi. Hãrí huee máa keí mí ninza huee wán.»

Ho yéréké biowa na khii wé á ho ðímíjã á à vérdã

⁷ A 6a tũara a yi: «Ní-kàránlo, lé ho pãahú yén á bún bio so ò wé yi, á lé mu bio yén khíi zéení le mu bio mu wéró pãahú ðɔn?»

⁸ O o Yeesu bía: «Mí pa miten bio. Mí yí díia le 6a víníi mia. Lé bio á nùpua cèrɛɛ khíi buen í yèni yi á à bío: «Í lé o *Krista, ho pãahú ðɔn.» Ká mí mahã yí bè 6a yi.

⁹ Hen ká mí khíi wee ñí hã hã táró, lé ho kãaló bio, à mí yí dèé mí yiwa. Lé bio á bún biowa so ko mu wé ho yahó. Ká bún dɛnía máa wé ho ðímíjã véro pãahú.»

¹⁰ O o bíníia bía bò mu wán: «Ho síi búii khíi wé è lé vaá fi lè ho síi veere, á ho kòhú búii khíi wé è lé vaá fi lè ho kã-veere.

¹¹ Ho tá dèkénòn sũmãa khíi wé hã lù 6a búii yi, á le hini lè mu vón-kora khíi keí lù cèrɛɛ yi. Mu bè-beera búii na bio á à wé le záníi á à wé ho wáayi lè ho tá yi.

(Matiye 10.17-22; Maaki 13.9-13)

¹² «Èɛ ká sãni à bún búenbúen ðã, á 6a à wíika mia á à beé lò. Ba à 6ua mia á à varãa 6a *zúifùwa kàránló zíní yi á vaá cítí, á à kúee mia ho kàsó yi. Ba wé è 6ua mia á vaá ðíní hã kãna ñúnãsa lè 6a bá-zãwa yahó bio mi tà mĩ bio yi.

¹³ Lé bún mi ì bè yi á à zéenínaa í bio.

¹⁴ Mí bè mí hácirí bio kà lè bio wán: Mí yí dèé mí yiwa bio mi vaá bío á à fenínaa miten bio yi.

* 20:43 Mi loí Lení vũahú (Psaumes) 110.1

15 Inén í beere lé yíá á à na há bíoní lè mu bè-zūnminí mia, á mi zúkúsa ó o búí máa dàń máa sánsá mia á múń máa kán.

16 Hàrì mìn maáwà lè mìn nuwà, mìn zàwa lè mìn nùwá na ká, lè mìn bónlowà míten lé bán á à dé mia á à na, á mi cèrèè búí 6a à 6úe.

17 Ba nùpua búenbúen á à jin mia bío mi tà mii bío yi.

18 Εε ká hàrì mi jún-vānì dà-kénì búí máa ví.

19 Mi fàrá òn sese, bún lé bío á à na ká mi ì yí le mukānì na máa vé.

O Yeesu wee bío ho Zeruzalεmu fioró bío

(Matiye 24.15-21; Maaki 13.14-19)

20 «Pàahú na mi khíi mi 6a hín-táwá lè mí kuio ká 6a kínia ho Zeruzalεmu yi, bún ká mi ì zūn le cínú ká ho fioró yi.

21 Hón pàahú so yi á bíá á à keń ho *Zudee yi ko 6a lùwí yòo há 6úaa. Bíá á à keń ho Zeruzalεmu yi ko 6a lé ho yi lén, à bíá wi há mana yi yí bíní 6uee zo ho yi.

22 Lé bío mu ù wé le cítii filó wizooní na le Dónbeenì bíonì vūahú bè-bíonii búenbúen á jii ì sí yi.

23 Ho yéréké khíi sá 6a há-sēnasa lè 6a há-jàawa yi mu zòń. Lé bío mu ù wé le yi-véε làa sòobéε ho kōhú mu yi, á le Dónbeenì á à zéení le le síi wee cí 6a nùpua mu yi.

24 Ba à 6úe 6a búí lè há hía khàra, ká 6a búí 6a à 6ua à varáa há ká-vio yi, á bíá yínóń 6a zúifùwa 6ueé fi ho Zeruzalεmu á à keení ho yi fúaa 6a pàahú jii sú.

O Nùpue Za bíni buenlò bío

(Matiye 24.29-35; Maaki 13.24-31)

25 «Mu bíowa búí na síi yí zū khíi wé le wii le ho píihú lè há mànàayio yi. Ho òmíná kánasa búenbúen á yilera à yáa mu yámú jumu na wee kùrún sá jíló bío yi.

26 Ba nùpua búí yiwa á à dè dè è yuunika ká 6a leékaa bío khíi wé ho tá wán mu pàahú, lé bío á ho wáayi bío búenbúen á à dèké.

27 Bún ká 6a à mi a *Nùpue Za há dùndúio wán ká a yòo lua lè mí dàńlò lè mí cùkú beenì.

28 Ká bún bíowa so wéror jii khíi héra, à mi hínì òn à hóonì mi júná lé bío á mi káníló wáa sùaráa.»

O Yeesu lá ho fikiyéé bío á kàrána lè 6a nùpua

(Matiye 24.32-35; Maaki 13.28-31)

29 Bún món ó o Yeesu wà le wáhiire na kà nòn 6a yi: «Mi loń ho *fikiyéé vīndèε lè há vīnsīa na ká.

30 Ká há hía wee sà mí vōn-yórówà, se mi zū le ho vlohó tèro òn.

31 Làa bún síi ká mi khíi mōn ká bún bíowa so wee wé, à mi zūn le le *Dónbeenì béení sùaráa.

32 Le í mī ho túiá poni na mia: Ho pàahú na kà nùpua máa hí máa vé ká bún bíowa so búenbúen yí wó.

33 Ho wáayi lè ho tá khíi vé, ká í bíoní hōn òn keń bín fēεε.

Mi wé fání mi yio

34 «Hen ká mi wee pa miten bío sese, á mi máa na miten ho dàńđínlò lè ho ja-junlò, lè ho òmíná bío yilera yi. Ká bún mia le wizonle mu khíi ví mia lè ho zúán bío síi.

35 Lé bío le khíi yòoka ho òmíná nùpua búenbúen wán.

36 Mi fání mi yio. Mi wé fio fēεε, á mi ì yí ho pánká à fenínáa miten bío wà 6ueé wé búenbúen yi, á à dàń òn òn òn o *Nùpue Za yahó.»

37 Le wisoni yi ó o Yeesu fù wee wé kàrán 6a nùpua le *Dónbeenì zī-beení yi. Ká ho zīihú ò o lén yòo cāa há Oliivewa vīnsīa 6úee wán.

38 Ba nùpua búenbúen fù wee wé buen le Dónbeenì zī-beení yi le yīnbii búirii, à 6uee jí a cōn.

22

O Yeesu dénaló bío

(Matiye 26.1-5, 14-16; Maaki 14.1-2, 10-11; Zân 11.47-53)

¹ Ho *búurú na á ja-fini yí dó yi sánú na 6a le Paaki wà 6ueé sùará.

² A 6a *yankarowà júnása lè ho *lándá bío zéenilowa wee cà bío 6a à wé wé è 6úeráa o Yeesu, lé bío 6a zâna 6a zâamáa.

³ A bñn ó o *Satâni dó hã yile-kora ò Zudaa na 6a wee ve làa Isikariote yi. O lé 6a nì-kenínia píru jùn nñ-kéní.

⁴ O o Zudaa mu wà vaá wãanía lè 6a yankarowà júnása lè le *Dónbeení zì-beení parowà júnása, à zũnãa bío o ò wé wé è dérãa o Yeesu 6a níi yi.

⁵ A bán sĩa wan wan le mí ì na le wárí wo yi.

⁶ O o Zudaa wãa tà, á hínòn wee cà bío o ò ðñn wán á à dérãa wo 6a níi yi kà 6a zâamáa yí zũn mu.

O Yeesu le 6a wíoka ho Paaki ðñnló bío

(Matiye 26.17-19; Maaki 14.12-16; Zân 13.21-30)

⁷ Pãahũ na 6a wee dí ho búurú na á ja-fini yí dó yi sánú yi, á le wizonle na 6a ko 6a fũaa ho Paaki piozàwa yi à wé lè mu hãmu ðñn,

⁸ ó o Yeesu tonkaa o Piere là a Zân á bía nòn yi: «Mi lén vaa wíoka ho Paaki ðñnló bío.»

⁹ A 6a tũara a yi: «Lé wen á fo wi à wa wíoka mu yi?»

¹⁰ O o bía nòn 6a yi: «Mi loń! Hen ká mi hĩa wà líi zo ho lóhó yi, á mi ì fè mín làa nñi 6úii na sò mu jumu lè ho ðũuhũ, à mi bè o yi va le zii na ó o vaá zo yi,

¹¹ à vaa bío na le zii mu bãnso yi: «O nñ-karánlo le wa tũa foñ: Ho laho na á ñén lè ñ nñ-kenínia á à dí ho Paaki ðñnló yi lé ho yén?»

¹² O ò zéeni la-beení 6úii làa mia ho nónwíohũ yi na sĩa bàráka vó. Lé bñn à mi wíoka ho ðñnló bío yi.»

¹³ A 6a wà vaá yú mu 6úen6úen làa bío ó o Yeesu biarãa mu á 6a wíokaa ho Paaki ðñnló bío.

O Nũhũso ðñnló

(Matiye 26.26-29; Maaki 14.22-25; 1 Korente 11.23-25)

¹⁴ Bío ho pãahũ ðñn, ó orén lè mí tonkarowà páanía kará ho ðñnló jũhũ yi. ¹⁵ O o bía nòn 6a yi: «Í 6èntñn wee cà à ñ dí ho Paaki sánú ðñnló na kà làa mia à bè yi lò berãa.

¹⁶ Lé bío á ñ máa bñn máa dí ho làa mia huúu, fũaa nònzoñ na á mu ù wé á jii á à sí yi le *Dónbeení béení yi, le ñ bío mu na mia.»

¹⁷ O o wãa lá le juuníi ðèe á 6uan, ò o dó le Dónbeení bàrákà, ò o bía: «Mi fé le juuníi ðèe na kà à ju fé mín yi.

¹⁸ Le ñ bío mu na mia: A lá ho zuia jii wán, á ñ máa bñn máa ju ðivén huúu, ká mu yínón le Dónbeení béení 6uenló món.»

¹⁹ Bñn món ó o lá ho búurú, á dó le Dónbeení bàrákà, ò o cèekaa ho nòn 6a yi, ò o bía: «Hia kà lé ñ sãnia [na nòn mi bío yi. Mi wé wé mu à leékarãa ñ bío.»

²⁰ Lé bñn bãn sii ó o mún lárãa le juuníi ðèe ho ðñnló ðíró món, ò o bía: «Le juuníi ðèe na kà lé le páanii finle na bò lè ñ cãni na á à kúia mi bío yi.]

(Matiye 26.20-25; Maaki 14.17-21)

²¹ «Èe ká mi màhã loń, yĩa á à dé mi ì na làa mi á páanía kará ho ðñnló jũhũ yi hen.

²² Mu bon, o *Nùpue Za á à hí làa bío le Dónbeení le mu wérãa. Ká yĩa màhã níi ì bè mu á ho yéréké è zo jũhũ.

²³ A 6a 6úakãa wee tũaka mín yi le lé o yén màhã à wé mu mí tlahũ coon?»

Yĩa po bĩa ká lé o yén?

(Matiye 20.25-28; Maaki 10.42-45)

24 O Yeesu ñi-kenínia wee wãaní mín yi à zũrnáa yia po barén na ká.

25 O o Yeesu bía ñon 6a yi: «Ho ðímíná kãna bá-zàwa wee wé mí pànká hã wán, á bïa ho pànká wi níni yi le 6a wé ve mí làa <bè-tente wérowà>.

26 Εε ká minén bïo yí ko à mu keñ kà. Minén á yia ñúhũ wi po bïa ká wón ko ò o wé mítén cínú bïa ká yahó. A yia á ho pànká wi níni yi wé bïa ká ton-sá.

27 Yia ñúhũ wi léé wée? Lé yia 6a wee lá ho ðínló na yi ò o dí léé, tàá lé yia wee lá ho na? Yínón yia 6a wee lá ho na yi le? Awa! Inén wi mi ðahũ lòn ton-sá bïo síi.

(Matiye 19.28)

28 «Bïo á mi wee tà keñ làa mi féeε le lònbee na wee yí mi yi,

29 le bún ñon á le béenì na á ñ Maá ñon mi á ñ mún ñon mia.

30 Mi khii dí á à ñu làa mi ñ béenì yi, á mi mún khii keení 6a bá-zàwa kanmúini wán á à cítiraa o *Isirayεele zĩ-ñúná píru ñun.»

O Yeesu bía le o Piere hã pĩ mí bïo

(Matiye 26.31-35; Maaki 14.27-31; Zãn 13.36-38)

31 O Yeesu bía ñon o Simon Piere yi: «Simon, Simon, héyii! Loñ! O *Satani flora ho wõhũ le Dónbeenì cón yú à didiraa mia làa bïo 6a wé didiraa mu ðũmu à lén zàn-bïo.

32 Εε ká ñ mãhã flora ñon fon, à le sídéro yí fòo fon. Ká ù khii tà yèrémáa buara ñ cón, à ù hení mín zàwa sía.»

33 O o Piere bía ñon wo yi: «Ñúhũso, hãri à mu wé kàsó, á ñ ñ zo ho làa fo. A mu wé húmú, á ñ ñ hí làa fo.»

34 O o Yeesu bía: «Piere, le ñ bío mu na fon: Ho zuia ó o kò-bée máa wá, ká ù pã le fo yí zũ mi a ðon hã cúa-ñin.»

Mi wé wioka miten hã fio bïo yi

35 Bún món ó o Yeesu bía ñon 6a yi: «Bïo á ñ hã tonkaa mia, à ñ le mi yí bua wári à yí bua puure làa nakaa, á bïo búí cén fòora mia le?» A 6a bía: «Dèε búí yí fòora wen.»

36 O o wãa bía ñon 6a yi: «Àwa! Bïo ká wán ká yia wári wi ò o lá le bua, à yia puure wi mún lá le bua. Yia khà-tóní mia à wón yèé mí báká beenì, ò o yà ho búí.

37 Le ñ bío mu na mia: Le Dónbeenì bíonì vũahũ bíonì na ká bïo ko à mu sá mi à ñii sí: <Ba mà a dó 6a bè-kora wérowà ñii.>* Mu bon. Bïo túara ñ ðáni yi á à wé ñii ñ sí.»

38 O o ñi-kenínia bía ñon wo yi: «Ñúhũso, lé hã khà-túa bïo ñun na.» O o Yeesu bía: «Mi wãa dí ká.»

O Yeesu flora hã Oliivewa Búee wán

(Matiye 26.36-45; Maaki 14.32-41)

39 O Yeesu ló ho lóhó yi á wà van hã Oliivewa búee wán làa bïo ó o wee wé wéráa mu. O o ñi-kenínia bò a yi.

40 Bïo ó o vaá ðon ho lahó mu ó o bía ñon 6a yi: «Mi wé fio bèra a na à mi yí zo mu bè-kora wéro yi.»

41 Bún món ó o khèra làa ba á à yí lòn hen na ó o ñupue hue-lèenii dà vaá ðã yi síi, á líí fárá mí ñonkóñúná wán ò o wee fio ká síi:

42 «Ñ Maá, ká fo tà, à ù yí le le lònbee na ká ðã mi. Εε ká mu yí wé inén síi bïo ká ùnén síi bïo lé bïo wé.»

43 [Bún món á le Dónbeenì tonkaro búí buéé zéenia mítén làa wo, á hĩna a síi.

44 O Yeesu wiokaa wee fio le mí sòobéε, lé bïo á bïo wà buéé wé làa bïo á à sá a yi búenbúen ó o mən, á mu wee beé o lò ðakhĩna, ó o fεenì yèrémáa ka lòn cãni, á wee luioka líi kúia ho tá yi.]

45 Bïo ó o flora wó, ó o bĩnía buara mí ñi-kenínia cón á buéé yú 6a à mu ðãmu bó 6a, lé bïo 6a yiwa wee váráa.

46 O o bía ñon 6a yi: «Mi yí da. Mi híni fio à mi yí zo mu bè-kora wéro yi.»

* 22:37 Mi loñ Ezayii vũahũ 53.12

Ba wïira a Yeesu
(Matiye 26.47-55; Maaki 14.43-49; Zãn 18.2-11)

⁴⁷ Bïo ó o Yeesu ðïn wee bío, à bïn 6a zãamãa 6úi vaá ló lua. Yia dú 6a yahó lé o Zudaa, wón na lé o ñi-kenínia píru jun ñi-kení mi beere. O 6uee ðeení, ó o wà 6ueé 6ó a Yeesu yi, á le mí ì tèní a yi lè le kônbi.

⁴⁸ A wón bía nòn wo yi: «Éee, Zudaa, lé le kônbi tèní á fo ò bè yi á à dérãa o *Nùpue Za á à na le?»

⁴⁹ Ká bïa làa wo bò mín zũna bïo hía à wé, á 6a tùara a yi: «Núhũso, wà dà à fi lè wa khà-túa le?»

⁵⁰ A 6a ñi-kení 6úi ðeení hà 6a *yankarowà núhũso ton-sá ñin-tĩnĩ ñikãahũ kúio.

⁵¹ Ká a Yeesu màhá bía: «Héyĩ! Mi día kà.» O o ðõn o ñi ñikãahũ ó o ðeení wan.

⁵² Bïn món ó o Yeesu yèrëmãa bía nòn 6a yankarowà ñúnãsa, lè le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ parowà ñúnãsa lè 6a ñi-kĩa na wà 6ueé wïi wo yi: «Mí 6uan mi khà-túa lè mi bũaa 6uararãa ì wán le we? I léee ñi-kãanii le?»

⁵³ Hã wizoonĩ búenbúen á ì lá wee wé keñ làa mia le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi á mi yí wïira mi hón pãahũ so yi. Ee ká ho pãahũ na kà hón bïo sã minén lè le tĩbíri pãnkã ñúhũso yi.»

O Piere pã a Yeesu bïo
(Matiye 26.57-58, 69-75; Maaki 14.53-54; Zãn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Bïn món á 6a wãa wïira a Yeesu á 6uan vaá zonnãa 6a yankarowà ñúhũso zĩ. O Piere bò 6a yi ká a màhá khèra wi.

⁵⁵ Ba zoó lò ho ðõhũ ho lún sïi yi á 6a 6úi kará kĩnia yi. O o Piere 6ueé zoó kará làa ba.

⁵⁶ O o ton-sá hãa 6úi mòn wo ho ðõhũ khoomu yi ò o kará, ó o fá mí yïo wo yi, ò o bía: «O ñi na kà mún fù wi làa wo.»

⁵⁷ O o Piere pã mu, ò o bía: «Héyĩ! Hãa mu, ì yàá yí zũ a.»

⁵⁸ Mu ù dé mí yi ò o 6úi tĩn mòn wo, á wón bía nòn wo yi: «Ûnén mún lé o ñi mu bãn ñi-kení 6úi.» Ká a Piere màhá bía: «Ñi mu, ì yí nòn wo.»

⁵⁹ Bïo mu dá dò mí yi lòn léèrè dà-kení sïi ó o ñi-veere 6úi tĩn pá bĩnia bía mu: «Mu bon kénkén. O ñi mu fù wi làa wo, lé bïo ó o mún lé o Kalilee ñi.»

⁶⁰ Ká a Piere màhá bía: «Bìo á ùnén yàá wee bío á ì yí zũ.» Ho pãahũ dà-kení kéní na ó o wee bío mu yi ó o kò-béé wá.

⁶¹ O o Núhũso yèrëmãa fá mí yïo o Piere yi. Lé bïn ó o Piere hácirí màhá 6uara bïo ó o Núhũso bía nòn wo yi wán: «Ho zuia ó o kò-béé mãa wá ká ù pá le fo yí zũ mi á ðõn hã cúã-tĩn.»

⁶² O o Piere hĩnòn ló á léee wá búbùbù.

Ba ðástwã wee ha a Yeesu ká 6a a là a
(Matiye 26.67-68; Maaki 14.65)

⁶³ Ba nùpua na pan o Yeesu yi wee yãa mí ñiní yi na a yi ká 6a a ha a.

⁶⁴ Ba wee pe o yahó yi ká 6a tùa wo yi: «Ká fo lé le *Dónbeenĩ ñi-cúã fèero bïo bon, à ù zéeni yia vĩa fo.»

⁶⁵ Hã bĩn-kora lè mí sïiwá á 6a wee bío na a yi.

Ba 6uan o Yeesu vannãa ho làndã tũã fèrowã cõn
(Matiye 26.59-65; Maaki 14.55-65; Zãn 18.19-24)

⁶⁶ Bïo ho tá tõn, á 6a *zuífũwa ñi-kĩa, lè 6a *yankarowà ñúnãsa *lè ho làndã bïo zéeni lowa kúaa mín wán, à 6a le 6a 6ua a Yeesu 6uennãa minén na lé ho làndã tũã fèrowã yahó.

⁶⁷ A 6a tùara a yi: «Fo lé o *Krista à ù bío mu le wa ñi.» O o bía nòn 6a yi: «Ì bía mu nòn mia á mi mãa tà mu,

⁶⁸ ká ì mún tùara mia á mi mãa bío ðèe.

⁶⁹ Ká hã laà na kà wán, ó o *Nùpue Za á à κεení le Dónbeenĩ na dà mu bïo búenbúen nín-tiání.»†

⁷⁰ A 6a búenbúen wáa bía: «À bún à fo lé le Dónbeenĩ Za lon?» Ó o bía nòn 6a yi: «Lé minén miten bía le í lé orén.»

⁷¹ A 6a wáa bía: «Wa màkóo wáa mía seéràsa yi. Warén waten wáa ná a ñi-cúa.»

23

Ba 6uan o Yeesu 6uararàa o Pilaate cón (Matiye 27.2, 11-14; Maaki 15.1-5; Zàn 18.28-38)

¹ Ho làndá tũíá fεεrowà búenbúen hínòn 6uan o Yeesu vannáa o *Pilaate cón.

² Bïo 6a vaá dõn bín, á 6a wee bá a ká 6a a bío: «O ñii na kà á wa yú ò o wee khà wa ñipomu vîiní le 6a yí cã ho lànpó à na a bée yi. O o mún wee bío le mí lé o *Krista, o bée.»

³ Ó o Pilaate tùara a yi: «Lé ùnén lé 6a *zúífùwa bée le?» Ó o Yeesu bía nòn wo yi: «Fo bía mu.»

⁴ Ó o Pilaate bía nòn 6a yankarowà ñúnása lè 6a zãamáa yi: «Bíonĩ na à ï ï ñin wán á à síinínaa o ñii na kà ñúhũ á ï yí mòn.»

⁵ Ká 6a màhã pá wíokaa wee bío lè mí pánká: «O wee kãaní wa ñipomu lè mí kàránló. O 6úa mu ñúhũ ho Kalilee yi á tò ho *Zudee yi fεεε wà 6ueé 6ó hen.»

⁶ Bïo ó o Pilaate ná hã bíoní mu, ó o tùara: «O ñii mu lée Kalilee ñii le?» A 6a le ùuu.

⁷ A bïo ó o zũna mu kà, ó o le 6a 6ua a varáa o *Herodee cón, lé bïo ó o Herodee lé yã wi ho Kalilee ñúhũ wán, à wón mún wi ho Zeruzalεemu yi mu pãahũ.

Ba 6uan o Yeesu 6uararàa o Heroode cón

⁸ Bïo ó o Heroode mòn o Yeesu, ó o sñi wan, lé bïo ó o ná a sã míana, á lá wi ó o mi a wán hãrí hàanĩ. O lá wi ò o mi a ká a wee wé yéréké bïo 6úi.

⁹ O tùara a yi làa bïo cèrèε ká a Yeesu màhã yí dó mí ñii wo yi hùúu.

¹⁰ Ba *yankarowà ñúnása lè ho *làndá bïo zéenilowa ñin wee kooní a Yeesu yi lè le hεεrè.

¹¹ O Heroode lè mí dásiwá wee yáa mí ñiní yi na a Yeesu yi ká 6a a zùanka a yi. Ba zíníia wo lè ho báká beenĩ na se làa sòobée, à 6a bíníia 6uan wo vannáa o Pilaate cón.

¹² Lé bún zoñ ó o Heroode là a Pilaate bíníia wó 6a bñnlowà ká 6a ñòn lá wee fi.

Ba le o Yeesu ko ò o 6úe

(Matiye 27.15-26; Maaki 15.6-15; Zàn 18.39-40; 19.4-16)

¹³ Bún món ó o Pilaate von 6a yankarowà ñúnása, lè 6a ya-díwá lè 6a zãamáa á kúaa mín wán,

¹⁴ ò o bía nòn 6a yi: «O ñii na kà á mi 6uan 6uararàa í cón, á le o wee kãaní mu ñipomu. Awa! Í mún wáa tùara a yi mi búenbúen ylo yi, á hã wén-kora na mi le o wó na dà à dé o ñúhũ á ï yí mòn.

¹⁵ O Heroode bíníia 6uan wo 6ueé nòn wen, lé bïo á wón mún yí mòn o wékheró. O 6èntín yí wó bïo 6úi na nòn ó o koráa lè mu húmú.

¹⁶ Í ì bío le 6a ha a lè hã làbàaní, ká í ì día wo o ò lén.»

¹⁷ [Hen ká ho Paaki sánú díró dõn, ó o Pilaate ko ò o lén o kàsó ñii 6úi día.]

¹⁸ A bún 6a búenbúen páanía wee bío pñnpñ: «Búe o, à ù día o Barabaasi!»

¹⁹ Wón Barabaasi so kàsó zoró ñúhũ lé bïo ó o hĩa wi ho káaló fio yi, á 6ó a ñii 6úi.

²⁰ Bïo ó o Pilaate wi ò o día a Yeesu, ó o wíokaa tùara 6a zãamáa yi.

²¹ Ká 6a màhã wee wãamaka: «Búεε wo ho *kùrùwá wán ò o hí! Búεε wo ho kùrùwá wán ò o hí!»

²² Mu cúa-tin níi ó o Pilaate bía nòn 6a yi: «Lée webio ó o wó khon yi? Í yí mòn bïo 6úi na nòn ó o koráa lè mu húmú. Í ì bío le 6a ha a lè hã làbàaní, ká í ì día wo o ò lén.»

† 22:69 Mi lon Lení vūahũ (Psaumes) 110.1, Daniyεele vūahũ 7.13

²³ Ká barén bán pá lan wee wāamaka pónpón le 6a βύεε o Yeesu ho kùrùwá wán. A barén wāamakaa lé hĩa yú ho pánká.

²⁴ O o wáa tà le mí ì wé bío 6a wee cà.

²⁵ O nni na 6a le o díá, wón na kera ho káaló fio yi á wó le nĩ-βúee 6a dó ho kàsó yi, ó o léra díá, ò o nnon o Yeesu 6a dásíwá yi le 6a wé làa bío 6a zúífùwa sía vá yi.

*Ba dásíwá bwan o Yeesu wàráa
(Matiye 27.32-34; Maaki 15.21-23; Zān 19.17-22)*

²⁶ Bío 6a bwan o Yeesu wàráa, á 6a vaá fò mín làa Sirεena* nni βúi na 6a le Simōn, ò o ló hã mana yi lua. A 6a dásíwá wĩira a βueé séenia lè ho kùrùwá, ò o bèráa o Yeesu món.

²⁷ Ba minka zāamāa bò a yi á séenia 6a hãawa βúi na wee wá kuaará a bío yi.

²⁸ O o Yeesu yèrēmāa wee bío làa ba: «Zeruzalemu hãawa, mi yí wá ínén bío yi, ká mi wá minén miten lè mí zàwa bío yi.

²⁹ Lé bío hã wizooní βúi na lua yi, á 6a khii wé è bío: «Ba hãawa na yí máa te làa bia dñn yí ton za yí yèenia yí mon bán júná bènñín sí.»

³⁰ Hón pãahú so yi ká 6a à bío ò na hã búaa yi: «Mi tè jñ wεn» á mún ñ bío lè hã dònβúaa: «Mi pe wεn»†

³¹ Lé bío ká 6a wee wé ínén na ka lòn βùen-siire ká síi, á minén na ka lòn βùen-heni bío khii dà bún wán.»

*Ba búaa o Yeesu ho kùrùwá wán
(Matiye 27.35-44; Maaki 15.24-32; Zān 19.17-27)*

³² Ba mún bwan nĩ-wanna nùwã jñn βúi na 6a à páanì ì βúe là a Yeesu.

³³ Bío 6a vaá dñn ho lahó na 6a wee ve làa «Nún-βòkuee» á 6a búaa o Yeesu ho *kùrùwá wán bñn. Ba nĩ-wanna nùwã jñn á 6a mún búaa hã kùrùwáwá wán bñn. O nĩ-kéní wi là a Yeesu nín-tñn ká yia so wi là a nín-káahó.

³⁴ [O o Yeesu bía: «Í Maá, sén díá na 6a yi, lé bío 6a yí zū bío 6a wee wé.»] Bñn món á 6a dásíwá wó le jñn-sini bío á sankaaráa o sí-zinia.

³⁵ Ba zāamāa dñn bñn á wee loñ. Ba *zúífùwa jñnása bán wee yáa mí jini yi na a yi ká 6a à bío: «O fenía 6a βúi, le orén mún fení miten ká a lé o *Krista bío bon, yia le Dónbeenñ mon léra.»

³⁶ Ba dásíwá mún wee yáa mí jini yi na a yi. Ba vá βueé βó a yi, á hoonía mu bè-jia yòó nnon wo yi

³⁷ à 6a wee bío: «Hen ká fo lé 6a zúífùwa béε, à ù fení ūten ūten.»

³⁸ Yòó o jñhú yi á bío ká lé bío 6a túara: «YiA KÁ LÉ 6A ZÚIFÛWA BÉε.»

³⁹ Ba nĩ-wanna na 6a búaa nĩ-kéní wee là a ká a bío: «Fo yínōñ o Krista le, á ù fení ūten ūten à ù mún fení warén lon!»

⁴⁰ Ká a nĩ-kéní na so wón bèn wee zá lè mí ninza mu ká a bío: «Fo yí máa zñn Dónbeenñ le? Yínōñ le lònbee dà-kéní mu á ù wi yi le?»

⁴¹ Warén bán ko lè le lònbee, lé bío wa wékhe lé hĩa dó wεn mu yi, ká arén wón yí wó bè-kohó.»

⁴² Bñn món ó o binía bía: «Yeesu, hen ká fo khii βuara lè ù béenñ, à ù pa í bío.»

⁴³ O o Yeesu bía nnon wo yi: «Le í mĩ ho tñiá poni na foñ: Ho zuia ká fo ò keñ làa mi le Dónbeenñ cñn.»

*O Yeesu húmú
(Matiye 27.45-56; Maaki 15.33-41; Zān 19.28-30)*

⁴⁴⁻⁴⁵ Mu wó à le wii wà yòó fárá, á ho kñhú βúenβúen dñndñn wó le tibírí á míana fúuu fúaa le wi-háarè. Ho pñnsòró na zoó le *Dónbeenñ zĩ-beenñ yi á lenkaa mín tñahú.

⁴⁶ O o Yeesu bía pñnpñn: «Í Maá, í wee dé í mànáká ù níi yi.» Bío ó o bía bñn wó, ó o húrun.

* **23:26** Sirεena: Ho léé lóhó βúi na wi ho Afriiki kñhú yi á sùarāa yi lè ho Mediteranεε yámú jumu. O Yeesu pãahú á 6a zúífùwa βúi hĩa wi ho lóhó mu yi. † **23:30** Mi loñ Ozee vñahú 10.8.

⁴⁷ Bïo ho Oroomu dásiwá kuure ñúhúso mən bïo wó, ó o khòonía le Dónbeenĩ, ò o wee bïo: «O ñii na kà ɓɛntĩn lá térénna.»

⁴⁸ Ba zãamáa na ɓuara ɓueé lora mu bïo mu á mən bïo wó, á ɓa bĩnía wà ká ɓa yara sò làa sòobéé.

⁴⁹ O Yeesu ɓàn ɓónlowà ɓúenɓúen lè ɓa háawa na bò làa wó hàrì ho Kalilee yi á ɓueé khèra ñin wee loĩ bïo wee wé.

O Yeesu nùuló bïo

(Matiye 27.57-61; Maaki 15.42-47; Zãn 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ñii ɓúii háa wi bĩn á yèni ɓa le Zozεεfu. O wee lé ɓa *zúifùwa lóhó na ɓa le Arimatee yi. O fù léé ñi-tente na térénna, á háa wee lòoní le *Dónbeenĩ béεnĩ ɓuenlò. O fù lé ɓa zúifùwa làndá tũiá fεεrowà ñi-kéní, ká a màhá fù yí tà bïo ɓa ninzàwa jini tò wán wó.

⁵² O o wà van o Pilaate cón vaá fióra a Yeesu ñi-hínmu.

⁵³ Bũn món ó o huera a ho *kùrùwá wán, á líi pon yi lè ho ɓunlò, á lá vaá nùuna le búure na có ho ɓúaaahó yi, na á ñi-hío lá ñin yi nùuna yi yí mən.‡

⁵⁴ Mu wó ho yèzúmá zon ziihú á ho *Sabaa ñúhú ɓúaráa.

⁵⁵ Ba háawa na bò là a Yeesu hàrì ho Kalilee yi á bò mín là a Zozεεfu vaá mən le búure, á lora bïo ó o Yeesu ñi-hínmu dũmanáa.

⁵⁶ Bũn món á ɓa bĩnía vaá wee wíoka ho jiló lè mu bïo na sãmu sí o Yeesu mu sãnia bïo yi. Ho Sabaa zon á ɓa vũrina làa bïo ho làndá heníanáa mu.

24

O Yeesu vèeró bïo

(Matiye 28.1-9; Maaki 16.1-8; Zãn 20.1-10)

¹ Ho dimaasi zon yĩnbii bũirii á ɓa háawa hĩnən lá ho jiló na sãmu sí na ɓa lá wíokaa, á ɓuan vannáa le búure wán.

² Ba vaá yú le hue-beenĩ na lá pon le búure jii à le bĩnía khii día. ³ A ɓa yòó zon, ká ɓa màhá yí zoó mən o Nùhúso Yeesu sãnia.

⁴ A ɓa ñin yilera lunkaa, à bũn à báawa nùwá ñun na sí-zĩnia wee ñuifika ñin ɓa yahó.

⁵ Bïo ɓa zãna ñin cúiorá mí ñúná, á ɓa nùpua mu bía làa ba: «Lée webio nən á yia yio wi lua á mí ɓueé wee cà ɓa ñi-hía lùe yi?»

⁶ [O mía hen. O vèera.] Mi le mi yiwa bïo ó o háa bía nən mia wán ká a wi ho Kalilee yi:

⁷ «O *Nùpue Za ko ò o dé ɓa bè-kora wérowà níi yi, à búεε ho *kùrùwá wán, à vèe há wizooní ñin níi zon.»

⁸ A ɓa hácirí màhá bĩnía ɓuara o Yeesu bioní wán.

⁹ A ɓa bĩnía wà vaá bía mu ɓúenɓúen nən ɓa tonkarowà píru dòn làa bía ká ɓúenɓúen yi.

¹⁰ Ba lé o Makadala Mari, là a Zaana, là a Zaaki ɓàn nu Mari. Ba há-vio na lá páanía wi làa ba á mún bía mu bïo dà-kéní mu nən ɓa tonkarowà yi.

¹¹ εε ká ɓa tonkarowà màhá lá há bioní mu lòn bín-conconwà, á ɓa yí tà ɓa bïo.

¹² [Ká a Piere màhá pá hĩnən lùwa van le búure wán à vaá líi lúnlúra ò o lora le yi. A ho nùuló dèé lé ñio ó o mən. O o wó coon bïo wó bïo yi á bĩnía vannáa mí zii.]

O Yeesu zéenia miten lè mí ñi-kentnia ɓúii

(Maaki 16.12-13)

¹³ Le wizonle mu mí bæere zon, ó o Yeesu ñi-keninia nùwá ñun ɓúii bò mín ñən ho lóhó na ɓa le Emayuusi. Horén lè ho Zeruzalεemu á à yí léérèwa bïo ñun vεεnĩ síi.

¹⁴ Bïo wó khĩina ɓúenɓúen lé bũn ɓàn láakáwá á ɓa wee tà.

‡ 23:53 Ba zúifùwa búráa: O Yeesu páahú ká ɓa zúifùwa na níni se fù wee wé cé mí búráa há ɓúaaarà yi. Há ɓúii wee wé há bú-káni à ho zì-ñúhú dà-kéní nùpua wé nùu yi. Há búráa mu ɓa fù wee wé pe jini lè há hue-beera. Bía yí dà hõn búráa so síi máa cé, bán búráa fù wee wé cé ho tá káamáa yi. Ba fù wé khũuní há à há wíoka wé mi, lé bïo ká yia vará há wán tàá o ñin há, se ɓànso tun.

15 Bïo 6a wee bío ká 6a à wãaní mín ká 6a wà, ó o Yeesu mí bæere 6ueé 6ó 6a yi á bò làa ba.

16 Ba òn wee mi a, ká bïo 6úi màhã hò 6a á 6a yí zūna a.

17 O o Yeesu tùara 6a yi: «Lée webio á mi wee wãaní wán ká mi wà?»

A 6a ðín sò mí yara.

18 A 6a ñi-kéní na 6a le Keliopaasi bíá ñon wo yi: «Ba nùpua na 6uara ho Zeruzalεemu yi 6úen6úen, á ùnén ù dòn lé yíá yí zū mu bïowa na wó há wizooní yεn na kà yi le?»

19 O o tùara 6a yi: «À bñn bïowa so le mu yén?» A 6a bíá ñon wo yi: «Bïo wó a Nazarεete ñii Yeesu yi há. O lá lé le *Dónbeení ñi-cúa fεero. Le Dónbeení le 6a nùpua zūna le o pánká wi mí bè-wénia le mí bioní yi.

20 Wa *yankarowà ñúnása le wa ya-díwá ñon wo bíá yí zū le Dónbeení yi à bán síinía ñúhú à 6úe, á 6a 6úaa wo ho *kùrùwá wán.

21 Wa lá wee leéka le orén le yíá ko ò o kání a *Isirayεele ñipomu, ká mu yío wáa máa lé. Ho zuia lé mu bïowa mu wéró wizooní bïo ðín.

22 Wa kuure háawa nùwá yεn 6úi wó wεn coon. Ba fù hínon le yínbii bùiri á van le búure wán,

23 ká 6a màhã yí vaá yú a sánia. A 6a bñnia 6ueé bíá mu ñon wεn, à 6a mún bíá le Dónbeení wáayi tonkarowà 6úi zéenia miten làa mí, à 6a bíá ñon mí yi wéréwéré le o yío wi lua.

24 Wa ninzàwa nùwá yεn 6úi mún van le búure wán á vaá mōn mu 6úen6úen làa bïo 6a háawa bíaràa mu, ò o Yeesu wón 6a yí mōn.»

25 O o Yeesu màhã wáa wee bío làa ba: «Mí lé 6a bñnbúwá. Mí yí máa dé mí sía le Dónbeení ñi-cúa fεerowà bè-bionii yi fùa.

26 O *Krista so lá yí ko ò o lò be kà síi à yíráa mí cùkú beení le Dónbeení cón le?»

27 Bñn mōn ó o wáa zéenia bïo bíá a dñn yi le Dónbeení bioní vūahú yi 6úen6úen bñn kúará. O 6úaa mu ñúhú là a *Moyiize vōnna á vaá lá le le Dónbeení ñi-cúa fεerowà vōnna 6úen6úen.

28 Bïo 6a vaá 6ó ho lóhó na 6a wee va yi, ó o Yeesu wó lòn ñii na le mí ì khíí á à va làa yahó.

29 Ká 6a màhã hò a le o yí wé mu, à 6a bíá ñon wo yi: «Día à ù cāa làa wεn, ho tá wee hí.»

O o Yeesu wáa zoó làara 6a wán.

30 Bïo 6a wee dí, ó o lá ho búurú, á dó le Dónbeení bárakà, ò o cèεkaa ho ñon 6a yi.

31 Lé bñn wán á 6a yío màhã fá, á 6a zūna a. O o dèenia ñuuna vñnun 6a yahó.

32 A 6a wee bío làa mín: «Bïo ó o fù wee bío ká a zéení le Dónbeení bioní kúará làa wεn ho wōhú wán á wa sía so fù yí há le?»

33 A 6a dèenia hínon bñnia ñon ho Zeruzalεemu. Ba vaá yú 6a tonkarowà píru dòn le mí ninzàwa mín wán bñn,

34 á bán wee bío làa ba: «O Núhúso vèera bïo bon. O Simōn mōn wo.»

35 A 6arén mí bæere lá bïo wó ho wōhú wán bíá ñon 6a yi, làa bïo 6a zūñnanáa o Yeesu pāahú na ó o wee cèεka ho búurú yi.

*O Yeesu wiokaa zéenia miten le mí tonkarowà
(Matiye 28.16-20; Maaki 16.14-18; Zān 20.19-23; Bè-wénia 1.6-8)*

36 Bïo 6a wi bñn bíoró yi, à bñn ò o Yeesu mí bæere dèenia wi 6a ðahú [ó o bíá ñon 6a yi: «Le ho héerà keñ làa mia.»]

37 A 6a zāna dàkhíina, lé bïo 6a mōn wo wó làa ñi-hñnbóní.

38 Ká a Yeesu màhã bíá làa ba: «Mí yilera yáara le we? Lée webio ñon há titikaa wiráa mí sía yi?»

39 Mí loñ í níní le í zení. Mu lé ínén í bæere. Mí 6uee dā mí loñ, lé bïo ó o ñi-hñnbóní sánia mía làa bïo mí mōn à ínén sánia wiráa bïo síi.»

⁴⁰ [O bía hñn bíoní so nɔn ɓa yi, ò o zéenía mí níní lè mí zení làa ba.]

⁴¹ Ká ɓa minka sɪ-wɛɛ làa bío mu wó ɓa coon bío yi, á ɓa pá yí tà yí tà le o Yeesu vèera bío bon, ó o wáa bía nɔn ɓa yi: «Bè-dínii wi mi cñn le?»

⁴² A ɓa nɔn o ceza na sñn sñn-kéní wo yi,

⁴³ ó o fó a là ɓa yíó yi.

⁴⁴ Bñn món ó o bía nɔn ɓa yi: «Bíò kà lé bíò á ì bía nɔn mia pãahũ na á ì làa mia páanía wi: Bíò túara ì dñní yi búenbúen o Mɔyize làndá lè ɓa ɓi-cúa fɛɛrowà vɔnna, lè hã leni vũahũ yi á lá ko mu wé.»

⁴⁵ Bñn món ó o Yeesu wó á ɓa wee zũn le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ bíonĩ kúará,

⁴⁶ ò o bía nɔn ɓa yi: «Mu túara kà: O *Krista ko ò o lò be, bñn món ò o vèe hã wizoonĩ tñn níi zòñ.

⁴⁷ Bíò kà lé bíò mi bue o yèni yi à na hã sñwà nùpua búenbúen yi: «Mi yèrè má mi yilera lè mi wárá à mi yí mu bè-kora séndíaró.» Mi ɓúa mu ɓúhũ ho Zeruzalɛɛmu yi.

⁴⁸ Bíò mi mɔn à mi bío na ɓa nùpua yi.

⁴⁹ Inén ì beere á à tonka le Dónbeenĩ Hácírí na le dó mí ɓii le mí ì na á lè è lii mi wán, ká mi màhã ko mi kɛɛní ho lóhó yi fúaa le Dónbeenĩ pánká lé ho wáayi à lii mi wán.»

O Yeesu yòra le Dónbeenĩ cñn

(Maaki 16.19-20; Bè-wénia 1.9-11)

⁵⁰ Bñn món ó o Yeesu fó ɓa á ɓa ló ho lóhó yi wà vaá sùaráa ho Betanii yi, lé bñn ó o hoonía mí níní ò o dúbuaa ɓa yi.

⁵¹ Pãahũ na ó o wee dúbua ɓa yi, ó o làa ba saawaa mín yi, [ó orén wón ɓuan yòra ho wáayi.]

⁵² [Ká ɓarén bán ɓùaanía wo] à ɓa bínía van ho Zeruzalɛɛmu ká ɓa sña wan làa sòobéɛ.

⁵³ Ba yí máa khí le *Dónbeenĩ zi-beenĩ yi. Ba wee ɓuee ɓùaaní le bñn fɛɛɛ.

Le Dónbeenì bin-tente vūahú na ó o Zán túara

Vūahú túaró jùhú

O Zán na hía lé o Yeesu ni-kenínia ni-kení lé wón túara ho vūahú na kà. O sansan wee bío míten bío, ò o le o ni-kenínií búí (18.15), tàá o ni-kenínií na ó o Yeesu wa (13.23; 19.26; 20.2; 21.7, 20,41).

Bíio o Matiye là a Maaki là a Luki túara cèrèè ó orén wáa yí binía yí tò yi mí vūahú yi. Bíio o Zán túara mí vūahú lé bíio kà:

1. O zééní le o Yeesu lé le Dónbeenì bíoní na wi fèèè, le o wó míten là a nùpue á ìueé kará làa wèn. O zééní bíio ó o Zán Batiisi fèera a Yeesu tūiá poni dānì yi. O mu zééní bíio ó o Yeesu fòráa mín lè 6a nùpua lè mí síwà (1).
2. O Zán zééní le o Yeesu ló le Dónbeenì cón, á mún zééní bíio o Yeesu kàráanna lè 6a nùpua (2-12).
3. O zééní bíio ó o Yeesu kàráanna lè mí ni-kenínia ho tñàahú na 6a wíira a yi (13-17).
4. O Zán bíia bíio wó a Yeesu yi bíio (18-19).
5. Ho vūahú vaa véení, ó o mún bíia a vèeró, làa bíio ó o zééníanaa míten lè mí ni-kenínia mí vèeró món bíio (20-21).

O Yeesu Krista lé le Dónbeenì Bíonì

¹ Mu jùhú búèní, á yia lé le Bíonì á wi ká bíio búí òn yí léra. O páanía wi lè le Dónbeenì. Orén mí bèere lé le Dónbeenì.

² Mu bíio búenbúen jùhú búèní, ká arén lè le Dónbeenì páanía wi.

³ Lé orén á le Dónbeenì òn wán léraráa mu bíio búenbúen. Bíio ó o ní yí kera lénló yi bún mía.

⁴ Orén lé yia le mukānì wee lé cón. Dén mukānì so ka lòn khoomu na wee zéení bíio le Dónbeenì karáa lè 6a nùpua.

⁵ Mu khoomu mu wee dé le túbíri yi, á bíia wi le túbíri mu yi wee pí mu bíio.*

⁶ Nii búí hía wi bún á le Dónbeenì tonkaa. O yèni 6a le Zán.†

⁷ Lé orén búara ìueé wó yia ka lòn khoomu sèràso, á wee mǐ ho tūiá o jii, bèra a na à 6a búenbúen tà le yia ka lòn khoomu á bíio bon orén pànká yi.

⁸ Orén mí bèere hía yínóí yia ka lòn khoomu, ká a ìueé wó o sèràso, á mà ho tūiá o jii.

⁹ Yia lé mu khoomu binbirì á búara ho òmíjǎ yi á ìueé wee dé mu khoomu 6a nùpua búenbúen wán.

¹⁰ Yia lé le Bíonì á wi ho òmíjǎ yi, ho òmíjǎ na le Dónbeenì òn orén wán á léra. Èè ká ho òmíjǎ mu nùpua màhǎ yí zūna a.

¹¹ O búara mín kùrú lùè yi, á bíia bíio sǎ a yi pǎ a bíio.

¹² Ká 6a tǎhú á 6a búí màhǎ tà a bíio, á dó mí sia wo yi. Bán ó o wó á 6a wó le Dónbeenì zàwa.

¹³ Ba yí wó le Dónbeenì zàwa làa bíio 6a nùpua wee teráa 6a zàwa bíio. Ba mún yí wó le Dónbeenì zàwa làa bíio ó o báa là a hǎa wee páaní à yíráa 6a zàwa bíio. Le Dónbeenì míten lé òn wó á 6a lé le zàwa.

¹⁴ Yia lé le Bíonì á ìueé wó a nùpue, á kará làa wèn. O sǎamu jii mía. Lé orén wee zéení ho tūiá poni binbirì làa wèn. Wa fá wa yí o cùkú yi, hía ó o Za kení na ló mín Maá Dónbeenì cón wé yí.

¹⁵ O Zán na lé o sèràso á bíia bíio ká pónpón o dānì yi: «Yia ká lé yia á ì fèra bíia bíio non mia. I bíia le o wi ì món bò o buen, ká a màhǎ po mi lé bíio ó o wi ì yahó hàánì.»

* **1:5** á bíia wi le túbíri mu yi wee pí mu bíio: Le Dónbeenì bíonì vónna búí yi, á mu bíia ká síi: á le túbíri máa dàrì mu bíio.

† **1:6** O Zán na bíio bíia hen lé yia hía wee bátízé 6a nùpua. Mi loí Matiye vūahú 3.1-17

16 Mu bè-tentewà lè mí síwà na lé o sãamu na jii mĩa á wa búenbúen yú jàmaa mín wán.

17 Ho làndá lé o *Mòyiize á le Dónbeenĩ bò yi nɔnnáa ho wɛn. Ká mu sãamu lè ho tũíá poni lé orén na lé o Yeesu *Krista á le Dónbeenĩ bò yi zééníánáa mu làa wɛn.

18 Nùpue na ðĩn mɔn le Dónbeenĩ wón mĩa. Ká arén na lé o Za kéní na lé le Dónbeenĩ, yĩ páanía wi là a Maá Dónbeenĩ, lé wón nɔn ó o Maá bĩo zũnáa.

Bĩo ó o Zān Batiisi bia miten ðānĩ yi

(Matiye 3.1-12; Maaki 1.2-8; Luki 3.15-17)

19-20 Wizonle búí á 6a *zúífùwa júnása na wi ho Zeruzalɛmu yi á tonkaa 6a yankarowà là a Levii nùwã le 6a 6uee tũa o Zān yi le o lé o nùpue yén síí. Ó o yí sà mu, ò o mà ho tũíá wéréwéré nɔn bĩa 6a tonkaa yi: «Ínén yínɔn o Krista, yĩ le Dónbeenĩ mɔn léra.»

21 A 6a tũara a yi: «Á fo lé o nùpue yén síí? Fo lé le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fɛero *Elii‡ le?» Ó o Zān le mí yínɔn Elii. A 6a bĩnía tũara: «Á fo lé le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fɛero na wa wee lòníŃ le?» Ó o Zān le 6úeé.

22 A 6a wãa bía nɔn wo yi: «Ūnén 6èn lé o nùpue yén síí? Wa ko wa vaa zéení bĩo búí à na bĩa tonkaa wɛn yi. Fo léé wée?»

23 Ó o Zān bía: «Ínén lé yĩ le *Dónbeenĩ jĩ-cúa fɛero *Ezayii bía bĩo: «Nii búí wee bĩo pónpón le dùure yi kà síí: Mi wíoka ho wãhũ ká a Nùhũso o 6uen.»*»

24 Bĩa 6a tonkaa o Zān cón búí lé 6a Farizíɛwa.

25 A bán tũara a Zān mu yi: «Ká fo yínɔn yĩ le Dónbeenĩ mɔn léra, á yínɔn o Elii, á mún yínɔn le Dónbeenĩ jĩ-cúa fɛero na wa wee lòní, á léé webio nɔn fo wee bátízéráa 6a nùpua?»

26 Ó o Zān wãa bía nɔn 6a yi: «Ínén wee bátízé 6a nùpua lè mu jumu. Ɛɛ ká a búí wi mí tãhũ á mi yí zũ bĩo.

27 Ínén fèra dú wón yahó. O nakãa tɛnló á Ínén yàá pá yí koráa.»

28 Bĩo kà búenbúen wó ho Betanii† lóhó yi, ho muhũ na 6a le Zurudɛn mɔn, hĩa ó o Zān hĩa wee bátízé 6a nùpua yi.

O Yeesu ka lòn muinĩ pioza á le Dónbeenĩ nɔn

29 Mu tá na léé tɔn, ó o Zān mɔn ò o Yeesu mà a wee 6uen, ó o bía: «Yia kà ka lòn muinĩ pioza á le Dónbeenĩ nɔn à sénnáa ho ðĩmíjã nùpua bè-kora díá.‡

30 Lé orén lé yĩ á í bía bĩo kà síí: Nùpue búí wi í mɔn bò o 6uen, ká a màhá po mi lé bĩo ó o wi í yahó hàání.

31 Í lá yí zũ yĩ lé orén, ká í màhá 6ueé wee bátízé 6a nùpua lè mu jumu, bèra a na ò o *Isirayɛle nĩpomu à zũn wo.»

32 O Zān mu pá bĩnía bía bĩo kà wéréwéré: «Í mɔn le Dónbeenĩ Hácírí à le lion o wán lòn háponi, á líí wi làa wo.

33 Í lá ðĩn yí zũ yĩ lé orén, ká le Dónbeenĩ na tonkaa mi le í bátízé 6a nùpua lè mu jumu màhá bía nɔn mĩi: «Fo ó mi le Dónbeenĩ Hácírí ká le yòó ló wee líi o nùpue búí wán. Wón lé yĩ á à bátízé 6a nùpua lè le Dónbeenĩ Hácírí.»

34 Í mɔn mu, á í wee bĩo mu wéréwéré le o lé le Dónbeenĩ Za.»

‡ 1:21 Bĩo le Dónbeenĩ jĩ-cúa fɛero Elii tonló sá vó, ó o 6uan yòora ho wáayi. Ba búí hĩa wee leéka le o ko ò o bĩnĩ 6uen à dí yia le Dónbeenĩ mɔn léra yahó, à 6uee wíoka a 6uenló bĩo. Mi lorí Malasii 3.23 § 1:21 O jĩ-cúa fɛero na 6a Farizíɛwa tũara bĩo lé o jĩ-cúa fɛero na ó o Mòyiize bía bĩo le o ka lè mínén bĩo síí á le Dónbeenĩ khíi tonka. Mi lorí Làndá zééníló vũahũ (Deutéronome) 18.15 * 1:23 Mi lorí Ezayii vũahũ 40.3 † 1:28 Ho Betanii na 6a bía bĩo hen hón wi ho Zurudɛn muhũ nĩsání. Ho wi mí ðòn làa hĩa wi ho Zeruzalɛmu nĩsání. ‡ 1:29 Ba zúífùwa fù wee wé ya hã muinĩ lè 6a bà-kúio, à càráa mí bè-kora séndíaró. O Zān le o Yeesu ka lòn muinĩ pioza á le Dónbeenĩ nɔn, lé bĩo ó o Yeesu mu á 6a à 6úe 6a nùpua bè-kora séndíaró bĩo yi. Mi lorí Ezayii vũahũ 53.

O Yeesu lé yĩa le Dónbeenĩ m̄n lera

³⁵ Mu tá na lée t̄n, ká a Zān t̄n wi ho lahó dà-kéní mu yi lè mí n̄i-kenínia nùwā ḡun,

³⁶ ó o m̄n o Yeesu ò o wee khíí, ó o bía: «Yĩa wee khíí kà lé le *Dónbeenĩ Pioza.»

³⁷ Ó o Zān n̄i-kenínia nùwā ḡun mu ḡá b̄io ó o bía, á ba d̄eńńa b̄o a Yeesu yi.

³⁸ Ó o Yeesu yèrèmaa khíi lora á m̄n à ba b̄o a yi, ó o t̄ara ba yi: «Lée webio mi wee cà.» A ba bía: «Arabii (b̄un kúará le: <n̄i-kàránlo>), lé wen fo wi yi?»

³⁹ Ó o Yeesu bía n̄n ba yi: «Mi buen, á mi vaa mi hen na á ĩ wi yi.» A ba w̄aa b̄o a yi á vaá z̄una b̄in. Mu wó le wi-háarè. A ba w̄aa kará tò le wii b̄in làa wo.

⁴⁰ Ó o Zān n̄i-kenínia nùwā ḡun na ḡá a b̄ioní á b̄o a Yeesu yi n̄i-kéní ba le Andere, o Sim̄n Piere b̄an za.

⁴¹ Yĩa ó o Andere mu n̄n-yání van c̄n lé b̄an za Sim̄n mu á vaá bía n̄n wo yi: «Wa m̄n o Mesii.» (Mesii lé mu heberemu. Ká mu kúará lè mu kerεekimu ba le Krista, b̄un kúará le yĩa le Dónbeenĩ m̄n lera.)

⁴² Ó o fó a buararáa o Yeesu c̄n. Ó o Yeesu lora a yi ò o bía: «Fo lé o Sim̄n, o Zān za. Awa! B̄io kà wán á ba wé è ve fo làa Sefaasi.» (Sefaasi lé mu heberemu. Mu kerεekimu yi ba le Piere, b̄un kúará le búaaahó.)

⁴³ Mu tá na lée t̄n, ó o Yeesu le mí ĩ va ho Kalilee k̄h̄ũ, ó o fò mín là a n̄i búu na yèni ba le Filiipu, ó o bía n̄n wo yi: «Bè miĩ.»

⁴⁴ Ó Filiipu mu wee lé ho Betesayidaa lóhó yi, hen na ó o Andere là a Piere wee lé yi.

⁴⁵ B̄un m̄n ó o Filiipu b̄en vaá fò mín là a Natanayεele, ó o bía n̄n wón yi: «Yĩa ó o *M̄oyiize bía b̄io ho làndá v̄onna yi, wón na ba ḡi-cúa f̄erowà mún bía b̄io, á wa yú. Ó lé o Nazarεete n̄i Yeesu, o Zozεefu za.»

⁴⁶ Ó o Natanayεele bía n̄n wo yi: «Bè-tente so dà a lé Nazarεete yi le?» Ó o Filiipu bía n̄n wo yi: «Buen á fo vaá mi a.»

⁴⁷ B̄io ó o Yeesu m̄n o Natanayεele ò o vará mà a, ó o bía b̄io kà o d̄ání yi: «Yĩa kà á k̄uak̄uamu mía yi. Ó lé o *Isirayεele n̄i binbirĩ.»

⁴⁸ Ó o Natanayεele t̄ara a Yeesu yi: «Fo wó kaka z̄unanáa mi?» Ó o Yeesu bía n̄n wo yi: «ĩ f̄era m̄n fo ká ũ kará le v̄ind̄e na ba le fikiyée tá, ká a Filiipu yáá d̄in yí von fo.»

⁴⁹ Ó o Natanayεele bía n̄n wo yi: «N̄i-kàránlo, fo lé le Dónbeenĩ Za. Fo lé o Isirayεele n̄pomu b̄e.»

⁵⁰ Ó o Yeesu bía n̄n wo yi: «Fo dó ũ s̄i miĩ lé b̄io á ĩ bía le ĩ m̄n fo ho *fikiyée tá. Awa! Bè-beera búu yáá khíi wé fo ò mi ká mu po b̄io kà.»

⁵¹ Ó o pá b̄inía bía: «Le ĩ m̄i ho t̄iá na mia: Mi khíi mi ho wáayi ká ho h̄era, á le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà wee bè o *N̄upue Za yi à liiráa à b̄iní yò.Š»

2

O Yeesu yéréké b̄io na ó o n̄n-yání wó

¹ H̄a wizooní b̄io t̄n z̄on, à b̄un mu yaamu s̄nú búu wee dí ho Kalilee k̄h̄ũ lóhó na ba le *Kanaa yi. Ó o Yeesu b̄an nu kera b̄in.

² Ba mún von o Yeesu lè mí n̄i-kenínia mu yaamu mu s̄nú d̄iní.

³ B̄io ho *d̄iv̄en h̄a vó, ó o Yeesu b̄an nu buée bía n̄n wo yi: «Ba d̄iv̄en vó.»

⁴ Ká a Yeesu m̄h̄á bía n̄n wo yi: «H̄aa mu, lé ũn̄en ko ũ z̄eení b̄io á ĩ ko à ĩ wé làa mi le? ĩ p̄ah̄ú d̄in yí d̄n.»

⁵ Ó o Yeesu b̄an nu w̄aa bía n̄n ba ton-sáwá yi: «B̄io búenb̄uen na ó o h̄ia à b̄io le mi wé, à mi wé mu.»

Š 1:51 B̄io ó o Yeesu bía hen á b̄io bonmín lè le yòoní na ó o Zakoobu h̄ia m̄n h̄a k̄onkórá yi ká ho wáayi tonkarowà wee lii à b̄iní yò làa de. Mu wee z̄eení le o Yeesu ka lòn yòoní na wi le Dónbeenĩ lè ba n̄upua p̄ah̄ú. Mi lorí B̄io ḡh̄ũ búeníi v̄uah̄ú (Genèse) 28.12-13

6 Numu s̄ia b̄io h̄ez̄in wi b̄in. H̄a lé h̄a huaa á 6a tan. H̄a mí dà-kéní kéní á liiterewa khim̄ani s̄ii dà à kúee yi. Ba *zúifùwa wee wé kúee mu jum̄u h̄a yi, à seeka lè mít̄en làa b̄io 6a làndá b̄oráa mu à ceéráa mít̄en.

7 O o Yeesu b̄ia le 6a ton-sáwá hà mu jum̄u s̄iní h̄a s̄ia mu. A bán s̄inía h̄a yòó 6ó mí j̄i-k̄aa yi.

8 O o Yeesu w̄aa b̄ia n̄on 6a yi: «Mí k̄i mu c̄inú à vaa na ȳia dú ho s̄ánú tonni yahó yi.» A 6a k̄a mu vaá n̄on wo yi,

9 ó o d̄ind̄io à mu lé ho d̄iv̄én. O o ȳi z̄u hen na á h̄on d̄iv̄én so ló yi, ká 6a ton-sáwá na hà mu jum̄u, bán z̄u hen na ho ló yi. O o von o h̄a-fla 6an b̄aa

10 á b̄ia n̄on wo yi: «Ba n̄upua búenb̄uen wee wé dá ho d̄iv̄én na s̄i ho yahó. Ká p̄ah̄ú na á b̄ia 6a von ȳio h̄ia wee v̄i 6a, à 6a màh̄á wé dá h̄ia ȳi tà ȳi s̄i. A ùn̄én wón 6èn b̄arà h̄ia s̄i fúuu fúaa h̄a làa na kà wán.»

11 B̄io kà lé o Yeesu n̄in-yání yéréké b̄io na wee zéení le o ló le Dónbeen̄i c̄ón na ó o wó. Mu wó ho Kalilee k̄sh̄ú lóhó na 6a le Kanaa yi. B̄io ó o wó kà lé b̄in zéení a beemu, ó o n̄i-ken̄inia wíokaa dó mí s̄ia wo yi.

12 B̄in m̄ón ó o Yeesu lè mín nu, lè mín zàwa, lè mí n̄i-ken̄inia á bò mín van ho *Kap̄eyayuumu lóhó yi. Ba kará b̄in wó h̄a wizooní b̄io ȳen.

O Yeesu zoó j̄on 6a duanlowà

(Matiye 21.12-13; Maaki 11.15-17; Luki 19.45-46)

13 B̄io 6a *zúifùwa s̄ánú na 6a le *Paaki d̄iró wà 6ueé s̄uará, ó o Yeesu wà yòora ho Zeruzal̄emu lóhó yi.

14 B̄io ó o vaá zon le *Dónbeen̄i z̄i-been̄i lún yi, ó o zoó yú 6a n̄upua b̄in à 6a wee yèé 6a nàwa, lè 6a pia, lè 6a 6ùaa6úuní. O mún zoó yú b̄ia wee p̄arí le wárí b̄in, à 6a karáka mí tàb̄aríwa j̄úná yi.*

15 O o w̄aa lá ho h̄uló pá lè le làb̄aan̄i, á j̄on lè 6a búenb̄uen á 6a ló lè mí nàwa lè mí pia. A 6a wén-p̄arílowà wárí ó o p̄ónkaa kúaará, á líikaa 6a tàb̄aríwa kúaaaka.

16 O o b̄ia n̄on 6a 6ùaa6ú-yèerowa yi: «Mí khuii 6a le 6a lé. Mí ȳi wé i Maá z̄i làa duanlò z̄i.»

17 O o n̄i-ken̄inia hácirí yòó 6uara le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄uah̄ú b̄ion̄i na kà wán: «Dónbeen̄i, b̄io á i hen̄ianáa ù z̄i b̄io 6ènt̄in h̄ia máa ká mi†»

18 A 6a zúifùwa j̄únása na wi b̄in tùara a yi: «Lé mu yéréké b̄io ȳén á fo dà à wé á à zéení le b̄io fo wó kà 6an wéró p̄anká á fo yú le Dónbeen̄i c̄ón?»

19 O o Yeesu b̄ia n̄on 6a yi: «Ká le Dónbeen̄i z̄i-been̄i na kà mí lá fù, á ìn̄én n̄i b̄iní ì so le h̄a wizooní b̄io t̄in yi.»

20 A 6a zúifùwa j̄únása b̄ia n̄on wo yi: «Le Dónbeen̄i z̄i-been̄i na 6a son h̄a lúlúio 6úará-jun làa b̄io h̄ez̄in‡ lé dén á ùn̄én le ká 6a lá fù, á fo dà à b̄iní ì so h̄a wizooní b̄io t̄in yi le?»

21 Ēe ká le Dónbeen̄i z̄i-been̄i na ó o Yeesu wee b̄io b̄io lé orén mí b̄eere s̄anía.

22 O Yeesu vèeró m̄ón lé h̄on p̄ah̄ú so ó o n̄i-ken̄inia hácirí b̄inía 6uara h̄a b̄ioní na ó o h̄ia b̄ia wán. A 6a tà le le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄uah̄ú b̄ion̄i á bon, á mún tà le o Yeesu b̄ioní á bon.

O Yeesu z̄u b̄io wi 6a n̄upua s̄ia yi

23 P̄ah̄ú na ó o Yeesu h̄ia wi ho Zeruzal̄emu yi ho *Paaki s̄ánú b̄io yi, á 6a n̄upua c̄èr̄e m̄on mu yéréké b̄iowa na ó o wee wé, á 6a tà a b̄io.

24 Ká a Yeesu màh̄á ȳi dó mí s̄ii 6a yi, lé b̄io ó o z̄u b̄io wi 6a n̄upua búenb̄uen yi.

* **2:14** Le wárí p̄aríló: Ba zúifùwa na h̄ia wee lé h̄a k̄a-vio yi 6uen á wee 6uee p̄aríka h̄a k̄a-vio wárí na 6a 6uan lè mín k̄sh̄ú wárí, à dan yàráa 6a bà-kúio 6a muiní yaró b̄io yi, lè le Dónbeen̄i z̄i-been̄i lànpó caló b̄io yi. † **2:17** Mí lor̄ Lení v̄uah̄ú (Psaumes) 69.10 ‡ **2:20** Le Dónbeen̄i z̄i-been̄i soró j̄uh̄ú 6úá yú h̄a lúlúio 6óni ó o Yeesu tonnáa. B̄in p̄ah̄ú ká a Heroode N̄i-been̄i lé ȳia lé ho Zudee k̄sh̄ú b̄e. O Yeesu teró m̄ón lúlúio 6úará-t̄in làa b̄io náa lé b̄in le z̄i-been̄i mu son vó yi. B̄in p̄ah̄ú ká a Heroode Akiripaa lé ȳia 6èn lé o b̄e.

²⁵ O màkóo mía à 6a zéení bïo wi o nùpue yi làa wo. Orén mítén zū bïo wi o nùpue sīi yi.

3

O Yeesu zéenia le mukānī binbirī bïo

¹ Nīi 6úii hīa wi bīn á yèni 6a le Nikodεεmu. O lé 6a *zúifùwa jùhúso 6úii á mún lé 6a *Farizīewa kuure nùpue 6úii.

² Tīnàahū 6úii, ó o 6uara a Yeesu cón á 6ueé wee bío làa wo: «Nì-kàránlo, wa zū le ūnén lé yīa le Dónbeenī tonkaa. Lé bïo á nùpue yí dà máa wé mu yéréké bïowa làa bïo ūnén wee wéráa mu ká le Dónbeenī yí nòn mu wéró pánká 6ànsò yi.»

³ Ó o Yeesu bía nòn wo yi: «Le † mí ho tūiá na foñ: Nùpue yí dà máa zūn le *Dónbeenī béenī bïo, ká 6ànsò yí bīnía yí ton.*»

⁴ Ó o Nikodεεmu tūara a Yeesu yi: «O nùpue na yīo tōn dà à bīnī ì te kaka? Bïo ó o màhā yí dà máa bīnī máa zo mín nu pío hó yí á máa te.»

⁵ Ó o Yeesu bía nòn o Nikodεεmu yi: «Le † mí ho tūiá na foñ: Nùpue yí dà máa keñ le Dónbeenī béenī dīnīi, ká 6ànsò yí ton mu jumu lè le Dónbeenī Hácírí yi.

⁶ Yīa ton o nùpue yí, wón mu nīpomu mukānī wi yi. A yīa ton le Dónbeenī Hácírí yi, wón le Dónbeenī Hácírí na wee na le mukānī binbirī wi yi.

⁷ Awa, á bïo á † bía nòn foñ le mi 6úen6úen ko à mi bīnī te, ū cén yí le mu wé fo coon.

⁸ Ho pinpiró wee wé và lùe lée lùe na bïo sī ho yi. A fo ò jí ho sã, ká fo yí zū hen na ho ló yí, làa hen na ho wee va yi. Lé ká sīi ó o nùpue na ton le Dónbeenī Hácírí yi á bïo karáa.»

⁹ Ó o Nikodεεmu wáa bía nòn o Yeesu yi: «Ho bīnī teró mu bïo á dà à wé kaka?»

¹⁰ Ó o Yeesu bía nòn wo yi: «Ūnén nī-kàránlo na yèni ló a *Isirayεele nīpomu tīahū, á pá yí zū bīn le?»

¹¹ Le † mí ho tūiá na foñ: Bïo wa zū làa bïo wa mōn á lé mu seéràsa, bīn lé bïo wa wee bío bío wéréwéré. Ká mi màhā yí wi à mi tà mu yi.

¹² Hen ká † wee bío bïo wee wé ho tá wán làa mia, à mi máa tà bïo á † wee bío yi. A mi 6èn n wé kaka à tàráa bïo á † wee bío yi ká † wee bío bïo wee wé ho wáayi làa mia?»

¹³ Nùpue dīn yí yòora ho wáayi. O *Nùpue Za mí dòn lé yīa ló ho wáayi á lion.

¹⁴ Bïo ó o Isirayεele nīpomu hīa wi ho tá henī yi, ó o *Mōyiize hīa can ho hōnló háa le 6úeenī yi á hoonía fárá. † O Nùpue Za mún ko ò o ca le 6úeenī yi à hooní fárá làa bīn sīi, ¹⁵ bèra a na ká nùpue lée nùpue dó mí sīi wo yi, à 6ànsò yí le mukānī binbirī na máa vé.

¹⁶ Mu bon. Le Dónbeenī wara ho dīmíjā nùpua dàkhīina, fúaa le nòn mí za kéní, bèra a na ká nùpue lée nùpue na dó mí sīi wo yi, à 6ànsò bïo yí yáa, ká a yí le mukānī binbirī na máa vé.

¹⁷ Le Dónbeenī yí tonkaa mí Za ho dīmíjā yi à sīinínáa 6a nùpua júná, ká le tonkaa wo ò o 6uee kání 6a.

¹⁸ Yīa dó mí sīi wo yi, wón 6ànsò jùhū máa sí. Ká yīa yí dó mí sīi wo yi, wón jùhū sú vó. Bānsò jùhū sú lé bïo ó o yí dó mí sīi le Dónbeenī Za kéní yi.

¹⁹ Bïo nòn á 6a nùpua júná sūrāa lé bïo ká: Yīa na lé mu khoomu binbirī ló 6uara ho dīmíjā yi. Ká bïo 6a nùpua wárá yí seka á 6a wara le tībírí á po a.

²⁰ Mu bon, nùpue lée nùpue na wee wé mu bè-kora, wón wee jīn mu khoomu. O yí máa tà lée dīn mu yi ò o wén-kora à mi wéréwéré.

²¹ Εε ká yīa wee bè le Dónbeenī tūiá poni yi, wón wee wé lé mu khoomu yi, à 6a mi wéréwéré le o wee bè le Dónbeenī bionī yi.

Bïo ó o Zan Batiisi bia a Yeesu dāni yi

* **3:3** Yí bīnía yí ton: Mu keεεkimu yi á le bionī mu na yèrémáa ká 6àn kúará mún lé bïo ká: Yí ton ho wáayi. † **3:14** Pāahū 6úii ó o Isirayεele nīpomu á 6a háwá hīa wee háa ho tá henī yi, à 6a hí. Ká yīa yòó lora a háa na o Mōyiize wó lè ho hōnló á hoonía fárá yi, à wón fen. Mi loí Miló vūahū (Nombres) 21.9

²² Būn mǎn ó o Yeesu lè mí nǐ-kenínia ló ho Zeruzalεemu yi wà van la-veere ho *Zudee kǎhǔ yi. O vaá kará bǐn á cǎakaa làa ba, á wee bátízé 6a nùpua.

²³ O Zān wón mún hǐa wee bátízé 6a nùpua ho lahó na 6a le Enon yi, ho wi ho Saliimu lóhó nǐsǎní, lé bǐo mu ɲumu boo bǐn. Ba nùpua hǐa wee 6uen o cǎn ò o bátízé 6a.

²⁴ Mu wee wé ká a Zān 6a ðǐn yí dó ho kàsó yi.

²⁵ Wizonle 6úi, ó o Zān nǐ-kenínia nùwǎ yεn 6úi wǎania là a zúifù nǐi 6úi bǐo ho làndá le 6a wé wé ceéráa mǐten wán.

²⁶ Ó o Zān nǐ-kenínia mu wà van o cǎn, á vaá bǐa nǎn wo yi: «Nǐ-kàránlo, ũ hácirí so 6uara a nùpue na nǎnzoñ wi làa fo khǐi ho Zurudēn mǎn bǐo yi le? Yǐa fo mà ho tǔiá ɲii. Awa, lé o wǎa wee bátízé 6a nùpua, á 6a nùpua cèrèε mún wee va a cǎn.»

²⁷ Ó o Zān bǐa nǎn 6a yi: «Nùpue yí dà máa yí bǐo ká Dónbeenǐ yí nǎn mu wo yi.

²⁸ Minén mi bεere ɲá ho tǔiá na á ï mà le ï yínǎn yǐa le Dónbeenǐ mǎn léra, ká ï lée nùpue na le Dónbeenǐ tonkaa á ï dú a yahó 6uara.

²⁹ Mu ka lòn há-fla, wón bǐo sǎ mǐn báa yi. εε ká 6àn báa mu 6àn bǎnlo wón wee wé ðǐn o nǐsǎní, à wé ɲí a bǐoní. O sǐi wé wa a há-fla 6àn báa bǐoní yi. Lé būn á ïnén sǐi mún wee waráa. Lé ï sǐ-wεε mu ɲii màhá wǎa sú bǐo ká wán.

³⁰ Yǐa mi bǐa bǐo ko ò o bǐo ɲúhǔ wé, à wé dé wán, ká ïnén bǐo ko mu tǐ yi.

³¹ «Yǐa ló ho wáayi lion, wón po 6a nùpua 6úen6úen. Yǐa bǐo sǎ ho tá yi, wón wee wé 6a nùpua wára, á wee bǐo 6a nùpua bǐoní. Ká yǐa ló ho wáayi lion wón po 6a nùpua 6úen6úen.

³² Bǐo ó o mǎn làa bǐo ó o ɲá ho wáayi le Dónbeenǐ cǎn, lé būn 6àn tǔiá ó o wee mǐ na 6a nùpua yi. Ká 6a nùpua màhá yí máa tà bǐo ó o wee zéeni yi.

³³ Yǐa tà ho tǔiá na ó o mà nǎn 6a yi, se 6ànso wee zéeni le bǐo le Dónbeenǐ bǐa lée tǔiá poni.

³⁴ Yǐa le Dónbeenǐ tonkaa wón wee fεε le ɲi-cúa, lé bǐo le Dónbeenǐ wee na mí Hácirí 6ànso yi à yòo puuní.

³⁵ O Maá Dónbeenǐ wa a Za, á bàrá a mu bǐo 6úen6úen ɲúhǔ wán.

³⁶ Yǐa dó mí sǐi o Za yi, se 6ànso yú le mukǎnǐ binbirí na máa vé. Ká yǐa pǎ a Za mu bǐo, se wón yí yú dén mukǎnǐ so. Ká le Dónbeenǐ sǐi pá wé è cǐ 6ànso yi fεεε.»

4

O Yeesu là a Samarii hǐnzoró fò mǐn le buii wán

¹ Ba *Farizǐεwa ɲá le o Yeesu mǎn nùpua á po a Zān nùpua, ó o mún wee bátízé 6a nùpua po a.

² (O Yeesu mí bεere yí máa bátízé 6a nùpua. O nǐ-kenínia lé bǐa wee bátízé 6a). Bǐo ó o Yeesu ɲá bǐo 6a bǐa a ðǎní yi,

³ ó o ló ho *Zudee kǎhǔ yi lè mí nǐ-kenínia á bǐnǐa ɲon ho Kalilee kǎhǔ.

⁴ Ká 6a màhá ko 6a kǎa ho *Samarii kǎhǔ yi à varáa bǐn.

⁵ Ba wà á vaá sùaráa ho Samarii lóhó 6úi na 6a le Sikaare yi. Ho lóhó mu 6ó ho mǎhǔ na ó o *Zakoobu yánkaa nǎn mí za Zozεεfu yi.*

⁶⁻⁸ Buii 6úi ó o Zakoobu yánkaa có bǐn. Bǐo ó o Yeesu 6ueé ðǎn dén buii so ɲúhǔ yi, ò o san le vεenǐ yi, ó o líí kará bǐn wee vǔnka. O o nǐ-kenínia bán wà zoó yà mu bè-ðǐnii ho lóhó yi. Mu wó à le wii yòo fǎrá.

O o Samarii hǐnzoró 6úi ló wà 6ueé hà mu ɲumu, ó o Yeesu bǐa làa wo: «Hǎa mu, há mi lè mu ɲumu le ï ɲu.» ⁹ Ó o háa bǐa nǎn wo yi: «Éεε! Ũnén zúifù nǐi wó kaka wee flo mu ɲun-ɲunii ïnén na lé o Samarii hǐnzoró cǎn?» O háa bǐa būn lé bǐo 6a *zúifùwa fù yí máa páanǐ bǐo 6úi yi lè 6a Samariisa hùúu.

* 4:5 Mǐ loñ Bǐo ɲúhǔ 6úeenǐi vǔahǔ (Genèse) 33.19; 48.22; Zozue vǔahǔ 24.32

10 O o Yeesu bía nɔn o hǎa mu yi: «Fo lá zǔ bǐo na le Dónbeenĩ le mí ì hǎ làa fo, á lá zǔ yǎa wee fio mu jummu ũ cǔn, ũnén lé fo lá à fio mu jummu, ó o lá à na mu jummu na wee na le mukǎni binbirĩ fon.»

11 O o hǎa bía nɔn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, le buii ná yi, á ũ hǔló mún mǐa máa hàráa. A fo lá à wé kaka á à yírǎa mu jummu na wee na le mukǎni binbirĩ mu?»

12 Wàn búa Zakoobu lé yǎa có le buii mu. Orén mí bæere jum le jummu, ó o zàwa là a sánĩ mún jum mu. A ũnén so dà à bío le fo po wón le?»

13 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Nùpue lé nùpue na wee ju le buii na kà jummu, wón á le ju-hǎni pá wé è dàni.

14 E ká nùpue na à ju mu jummu na á ì na bǎnso yi, wón á ju-hǎni máa bǐni máa dàni hùúu. Mu jummu na á ì na a yi, á à wé lòn jum-dǎni na yí máa fi hùúu bǎnso yi, á mu ù na le mukǎni binbirĩ.»

15 O o hǎa bía nɔn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, yàá wǎa na bǔn jummu so miĩ, à le ju-hǎni yí bǐni yí dàni mí, à ì wǎa yí bǐni yí buue hà jummu hen.»

16 O o Yeesu bía nɔn o hǎa yi: «Lén zoo ve mǐn báa à mi buue lé.»

17 O o hǎa bía nɔn wo yi: «Ì yí yan.» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ũ tǔiá sí à ũ bío le fo yí yan.

18 Bǐo fo bía bon. Ba báawa na fo yan yú ba nùwǎ hònú, á yǎa làa fo páania wi kà yínɔni mǐn báa.»

19 O o hǎa wǎa bía nɔn o Yeesu yi: «Wàn yàró, ì wǎa zǔ le ũnén lé le *Dónbeenĩ ni-cúa fεεro búii.

20 Warén wàn búaawa á búaania le Dónbeenĩ le búee na kà wán, ká minén zúifùwa bán wee bío le hen na le Dónbeenĩ ko le wé búaani yi á wi ho Zeruzalεemu yi. A lé mu yén wǎa bǐo bon?»

21 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Hǎa mu, tà bío á à ì bío yi. Pǎahǔ búii khíi dǎ, á le Dónbeenĩ búaani lo le búee na kà wán lè ho Zeruzalεemu yi á bǐo jǔhǔ máa wé.

22 Minén Samariisa wee búaani le Dónbeenĩ ká mi yí zǔ le. Warén zúifùwa bán zǔ le Dónbeenĩ na wa wee búaani lé bío le Dónbeenĩ ðin warén wán á wee kǎnínáa ba nùpua.

23 E ká pǎahǔ búii khíi dǎ, ho yàá wǎa ðn wó, á le Dónbeenĩ búaani lowa binbirĩ á wé è búaani a Maá Dónbeenĩ lè lerén mí bæere Hácíri pánká, lè ho tǔiá poni na le zéenia làa ba. Mu bon, bán búaani lowa so lé bǐa ó o Maá síi vá yi.

24 Le Dónbeenĩ lé le hácíri, á bǐa wee búaani le ko ba búaani le lè lerén mí bæere Hácíri pánká, lè ho tǔiá poni na le zéenia làa ba.»

25 O o hǎa bía nɔn o Yeesu yi: «Ì zǔ mu le *Yia le Dónbeenĩ mɔn léra yǎa ba le *Krista, á wà à buen. Ká a khíi bueé ðn, ó o bueé zéenika mu bǐowa búenbúen yara làa wen.»

26 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Ìnén na wee bío làa fo kà lé orén mí bæere.»

27 Bǔn pǎahǔ ò o Yeesu ni-keninia bǐniá bueé ðn. Bǐo ba bueé mɔn ò o Yeesu wee bío là a hǎa, á mu wó ba coon. Ká barén ó o búii màhǎ yí tùara a yi le mu wó kaka tàá lée webio nɔn ó o wee bíorǎa là a hǎa mu.

28 O o hǎa wǎa día mí jummu ðεe bǐn, ò o wà zon ho lóhó yi à zoó wee bío lè ba nùpua

29 le ba buue lée loĩ o nǐ na zǔina bǐo á mí wó búenbúen á bía. Le o màhǎ à wé Yia le Dónbeenĩ mɔn léra na ba le Krista léee?

30 A ba nùpua ló mà a Yeesu.

31 Hón pǎahǔ so yi, ó o Yeesu ni-keninia le o dí. Ba wee bío: «Nì-kàránlo, sáberé à ũ dí.»

32 Ká a màhǎ bía nɔn ba yi: «Ì bè-díni á mi yí zǔ síi.»

33 A ba ni-keninia wee tùaka mǐn yi le o búii màhǎ guan bè-díni bueé nɔn wo yi léee.

34 O o Yeesu bía nɔn ba yi: «Yia tonkaa mi síi bío wéró, lè ho tonló na ó o le ì sá à síini nǐi, bǔn lé bío lé ì ðinló.

35 Minén wee wé bío le hen làa piina bío náa ká ho ðinló láró ðn. Ká ìnén bèn wee bío na mia: Mi loĩ hǎ manawà sese, ho ðinló bon ðin á pan mí láró.

³⁶ Yia wee lá ho dínló dèenía búakáa mí tonló á wee yí mí sàánfi. Ho dínló na ó o wee lá lé 6a nùpua na à keń le mukāńi binbirĩ na máa vé yi. Lé kà síi ó o dīro là a láro sia wee wé páanĩ waráa.

³⁷ Bĩo bía kà 6èntĩn bon: O dīro wi, á yia wee lá ho dínló wi.

³⁸ Awa, ínén wáa tonkaa mia 6a nùpua cǎn bèra a na à mi yí 6a 6uennáa làa bĩo ho dínló lárowà wee láráa ho ho mǎhũ na á 6a yí sá yi bĩo síi. Nĩ-vio lé bĩa 6úa ho tonló mu jũhũ, á minén á à sá à sĩ jii.»

³⁹ Ho Samariisa na wi ho lóhó mu yi cèrèe dó mí sia o Yeesu yi, lé bĩo ó o háa míten bía nǎn 6a yi le o Yeesu bía bĩo mí wó búenbúen nǎn mí yi.

⁴⁰ Lé bĩn nǎn ká 6a Samariisa 6ueé dǎn, á 6a yankaa wo le o keńi làa mí. O o Yeesu kará bĩn há wizoonĩ bĩo jũn.

⁴¹ A bĩa dó mí sia wo yi wíokaa dó wán há bionĩ na ó orén mí beere bía nǎn 6a yi bĩo yi.

⁴² A 6a bía nǎn o háa yi: «Bĩo kà wán, á wa wáa dó wa sia wo yi lé bĩo warén wa beere jí a ji-cúa, ká mu yínǎn bĩo fo bía nǎn wen mí dòn bĩo yi. Wa wáa zũ le orén lé ho dímíjása kǎńilo.»

O Yeesu wéera a ya-dĩ beenĩ búu za

⁴³ Bĩo ó o Yeesu lè mí nĩ-kenĩnia wó há wizoonĩ bĩo jũn ho lahó mu yi, á 6a ló bĩn wà van ho Kalilee kǎhũ yi.

⁴⁴ O Yeesu míten háa bía le *Dónbeenĩ ji-cúa fεero máa wé yí le kǎnbii mín kùrú kǎhũ yi.

⁴⁵ Eε ká bĩo ó o vaá dǎn ho Kalilee, á ho kǎhũ mu nùpua 6uan wo se. Lé bĩo á bán mún van ho *Paaki sǎnú díro ho Zeruzalemu yi, á vaá mǎn bĩo búenbúen na ó o wó bĩn.

⁴⁶ O Yeesu bĩnia van ho Kalilee kǎhũ lóhó na 6a le *Kanaa, hen na ó o háa yèrémáa mu jũmu wó lè ho divén yi. Ho kǎhũ mu béε tonni ya-dĩ beenĩ búu wi bĩn á za lò yí here wi ho *Kapeenayuumu yi.

⁴⁷ Bĩo ó o tonni ya-dĩ beenĩ mu jí le o Yeesu ló ho *Zudee kǎhũ yi á 6uara ho Kalilee, ó o ló van o cǎn, á vaá yankaa wo le o 6uen ho Kapeenayuumu, à 6uee wéé mí za na día mu húmú jii wán.

⁴⁸ O o Yeesu bía nǎn o nĩ yi: «Yínǎn mi wé yí mǎn mu yéréké bĩowa na wee zéeni le Dónbeenĩ pǎnká, á mi máa dé mí sia miĩ lon?»

⁴⁹ O o béε tonni ya-dĩ beenĩ bía nǎn o Yeesu yi: «Nĩ-karánlo, sábéré à ũ wa bè mín va hen na á ĩ za wi yi ò o yí hí.»

⁵⁰ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Lén va, ũ za á dèe búu máa wé.» O o nĩ dó mí síi bĩo ó o Yeesu bía nǎn wo yi ó o bĩnia wà.

⁵¹ Mu tá na lée tǎn, ó o ton-sáwá ló 6ueé sǎ a yahó, á bía nǎn wo yi le o za wáa wan.

⁵² O o tũara ho pǎahũ na ó o za mu bĩo díká dó yi làa ba. A 6a bía nǎn wo yi le mu wó ho híhũ ká le wii dá yeenía. Lé hón pǎahũ so á le tènĩ búakáa ló a sǎnia yi.

⁵³ O o za bǎn maá wáa zũna le mu wó ho pǎn-kení na ó o Yeesu bía nǎn wo yi le o za á dèe búu máa wé. O orén lè mí zii nùpua búenbúen dó mí sia o Yeesu yi.

⁵⁴ Bĩn lé bĩo wó a Yeesu cúa-jũn níi yéréké bĩo na wee zéeni le o ló le Dónbeenĩ cǎn na ó o bĩnia 6ueé wó ho Kalilee kǎhũ yi, ká a ló ho Zudee kǎhũ yi 6uara bĩn.

5

O Yeesu wéera a mùamúa búu

¹ Wizoonĩ bĩo yen bĩn mǎn, à bĩn 6a *zúifùwa sǎnú búu díro dǎn, ó o Yeesu wà yòora ho Zeruzalemu.

² Ho lóhó mu yi á súeenii la-beenĩ búu wi yi á 6a wee ve lè mu heberemu le Betezadaa. Le 6ó ho zũajii na 6a wee ve làa Pia Zũajii. Há sǎnsáwá bĩo hònú son kínia le súeenii la-beenĩ mu yi.

³ Lé hǎn tá á 6a vǎnvárowà cèrèè hía wee wé da yi. Ba vǎnvárowà mu tǎhú á 6a muiiwà, lè 6a lóní, lè 6a mùamúawà wi yi. [Ba hía wee da bín à pa bío mu jummu hía à bùcán.]

⁴ Lé bío á pǎnna 6úi, à le Dónbeenĩ wáayi tonkaro 6uee bùcán mu. Ká a vǎnváro na zon mu yi ho yahó, hǎrí mu wé vǎmú lée vǎmú tò à o ò pá wa.]

⁵ Vǎnváro 6úi hía wi bín á vǎmú míana a wán yú hǎ lúlúio 6óní làa píru làa bío hètín.

⁶ Bío ó o Yeesu mǎn wo ò o dǔma, ó o zǔ le o lò yí here míana, ó o tǔara a yi: «Fo wi à ù wa le?»

⁷ Ó o nǐi bía nǎn wo yi: «Nì-kàránlo, nǔpue na à lá mi líí dé mu jummu yi mu bùcánló pǎhú á mía. Hen ká í dǎmákaa le í líí zo, bǔn ká a 6úi zon vó.»

⁸ Ó o Yeesu bía nǎn wo yi: «Lii híní, lá ù dǎmu dèè à ù varáka.»

⁹ Mí lahó yi ó o nǐi mu dèenía wan, á lá mí dǎmu dèè ò o wee varáka.

Èè ká bío mu wó 6a *zúifùwa vǔnló wizonle na 6a le *Sabaa zòñ,

¹⁰ á 6a zúifùwa jumúasa wee bío là a nǐi na wan: «Wa làndá yi, á fo yí ko à ù lá ù dǎmu dèè 6ua, lé bío ho Sabaa lé ho zuia.»

¹¹ Ó o nǐi bía nǎn 6a yi: «Yia wéera mi lé yia bía nǎn mǐi le í lá í dǎmu dèè à í varáka.»

¹² A 6a wǎa tǔara a yi: «Yia le ù lá ù dǎmu dèè ù varáka lée wée?»

¹³ Ká a nǐi màhǎ yí zǔ yia wéera a, lé bío ó o Yeesu vǔnun 6a nǔpua na wee jumú mǐn bín tǎhú.

¹⁴ Bǔn mǎn, ó o Yeesu vaá fò mǐn là a nǐi mu le *Dónbeenĩ zǐ-beenĩ lún yi, ó o bía nǎn wo yi: «Loń lon. Bío ká wán, á fo wǎa wan. Awa. Ká fo yí wi à mu 6úi na po bío yú fo khíina à bíní yí fo, à ù yí bíní yí wé bè-kohó.»

¹⁵ Ó o nǐi wá vaá bía nǎn 6a zúifùwa jumúasa yi le lé o Yeesu wéera mí.

¹⁶ Lé bǔn nǎn á 6a zúifùwa jumúasa và bǔráa o Yeesu yi wee sèé, bío ó o wéera a nǔpue ho Sabaa zòñ bío yi.

¹⁷ Ká a Yeesu màhǎ bía nǎn 6a yi: «Í Maá Dónbeenĩ wee sá féèè, á ínén mún wee sá.»

¹⁸ Dén bióní so na ó o Yeesu bía bío yi, á 6a zúifùwa jumúasa wíokaa sòobáa mǐten o 6úero bío yi. Lé bío á mu yínǎn bío ó o wó khon ho Sabaa bío yi mí dòn, ká lé bío ó o le le Dónbeenĩ lé mǐn kùrú Maá. Bǔn wee zéení le o mànía mǐten lè le Dónbeenĩ.

Le Dónbeenĩ Za pànká

¹⁹ O Yeesu wíokaa lá le bióní ò o bía nǎn 6a yi: «Le í mǐ ho tǔiá na mia: O Za* yí máa wé bío 6úi mǐten. Bío á 6àn Maá Dónbeenĩ wee wé ò o mi, bǔn lé bío ó o wee wé. Bío á 6àn Maá wee wé búenbúen ó o mún wee wé.

²⁰ Mu bon, o Maá wa a Za, á bío ó orén mí bèere wee wé ó o wee zéení làa wo. O pá à bíní ò zéení a lè mu bè-beera na po bío mi mǎn á 6ueé 6ó ho zuia yi, ó o ò wé, á mu ù wé mia coon.

²¹ Làa bío síi ó o Maá wee vèenínaa 6a nǐ-hía à na le mukǎnĩ binbirĩ 6a yi, lé làa bǔn síi ó o Za mún wee nanáa le mukǎnĩ binbirĩ bǐa ó o wi ò o na le yi.

²² O Maá mún yí máa cítí nǔpue, ká a màhǎ nǎn le cítíi fló pànká búenbúen o Za yi,

²³ bèra a na à 6a nǔpua búenbúen wé kǎnbi o Za, làa bío 6a wee kǎnbiráa o Maá. Yia yí máa kǎnbi o Za, se 6ànso mún yí máa kǎnbi o Maá na tonkaa wo.

²⁴ Le í mǐ ho tǔiá na mia: Yia wee tà jí í bióní, á dó mí síi í Maá na tonkaa mi yi, wón 6ànso yú le mukǎnĩ binbirĩ na máa vé hǎ làa na ká wán. Bànso á í máa cítí. O dèenía ló mu húmú yi, á yú le mukǎnĩ binbirĩ.

²⁵ Le í mǐ ho tǔiá na mia: Ho pǎhú 6úi khii dǎ, ho yáa wǎa dǎn vó, á bía yí yú le mukǎnĩ binbirĩ, na ka lòn nǐ-hía á à jí le Dónbeenĩ Za tǎmu. Bǐa á à jí mu, bán á à yí le mukǎnĩ binbirĩ.

²⁶ Mu bon, làa bío ó o Maá á le mukǎnĩ binbirĩ wee lé cǎn, lé làa bǔn síi ó o wó ó o Za á le mukǎnĩ binbirĩ mún wee lé cǎn.

* 5:19 Hen ká a Yeesu sansan le Za táa Dónbeenĩ Za se lé orén Yeesu mí bèere wee bío mǐten bío.

27 O n̄n ho pànká wo yi ò o fínáa le cítii, lé b̄io ó o lé o *N̄upue Za.

28 «Mi yí le b̄io bía kà wé mia coon, lé b̄io á p̄āh̄ũ búí khíi d̄ā, ká 6a n̄i-hía búenb̄úen á à jí a N̄upue Za t̄āmu,

29 á 6a à v̄èe. A b̄ia wó mu bè-tentewà á à yí le mukān̄i binbir̄i na máa vé. Ká b̄ia wó mu bè-kora bán j̄úná à sí.

30 Inén yí dà d̄èe máa wé íten. I wee wé f̄i le cítii à héha lè í Maá j̄i-cúa na ó o mà n̄n m̄i. A í cítii filó mún t̄ér̄enna, lé b̄io á í yí máa f̄i le làa b̄io á í s̄i vá yi. I wee f̄i le làa b̄io ó o Maá na tonkaa mi s̄i vá yi.

31 «Mu lá lé ínén í dòn á wee m̄i ho t̄úia í j̄ii, á mi lá dà a pí í t̄úia.

32 Εε ká n̄i-veere lé í s̄ér̄à, á í z̄ũ le ho t̄úia na ó o wee m̄i í j̄ii á bon.

33 Minén lé b̄ia tonkaa 6a n̄upua á 6a van o Zān Batiisi c̄ón, á wón vaá mà ho t̄úia í j̄ii á n̄n 6a yi.

34 Inén wón màkóo mía à n̄upue wé í b̄io s̄ér̄àso. Ká í màh̄á bía mu bèra a na à mi d̄ān k̄ān̄i.

35 «B̄io ó o Zān h̄ia wee b̄io ka lòn f̄int̄ān̄i na khoomu yenkeen, á mi tà z̄āmakaa mu khoomu mu b̄io yi ho p̄ōn-za d̄èe yi.

36 B̄io búí wi b̄in á wee z̄éeni b̄io á í b̄io karáa. B̄in po ho t̄úia na ó o Zān mà í j̄ii. Mu b̄io mu lé mu bè-wénia na á í Maá le í wé, b̄io á í wee wé kà, lé b̄in wee z̄éeni le lé í Maá tonkaa mi b̄io bon.

37 A í Maá na tonkaa mi wón mí b̄ere mún wee m̄i ho t̄úia í j̄ii. Mi yí jí a b̄ion̄i, á mi mún yí z̄ũ a.

38 Mi yí tà a b̄ion̄i yi binbir̄i, lé b̄io mi yí tà ȳia ó o tonkaa b̄io.

39 Mi wee k̄ar̄án le Dónbeen̄i b̄ion̄i à cikon, lé b̄io mi wee leéka le lé lerén wee na à mi z̄ūn̄ b̄io mi ì wé á à ȳir̄aa le mukān̄i binbir̄i na máa vé. Awa, lé d̄én b̄ion̄i so lé d̄io wee z̄éeni b̄io á í b̄io karáa w̄ér̄w̄éré,

40 à mi màh̄á pá yí wi à mi búen í c̄ón à ȳir̄aa le mukān̄i binbir̄i.

41 «Inén màkóo mía à 6a n̄upua khòon̄i mi.

42 Εε ká minén bán á í z̄ũ b̄io mi karáa. Le Dónbeen̄i mi yí wa.

43 I Maá lé ȳia á í buara ȳeni yi, á mi pá í b̄io. Ká a búí màh̄á lá buara mí k̄ur̄ú ȳeni yi, á mi ì tà wón b̄io.

44 Minén na wi mi wé khòon̄i mín, à mi yí wi à mi cà à d̄io lé le Dónbeen̄i mí dòn à khòon̄i mia, á à wé kaka à dér̄aa mi s̄ia ínén yi?

45 Mi yí leéka le lé ínén khíi koon̄i mia le Dónbeen̄i yahó dé. B̄uée. O *M̄oyiize na mi wee l̄on̄i le o ò s̄éeni mia lé wón wee koon̄i mia le Dónbeen̄i yahó.

46 O M̄oyiize b̄io mi lá tà k̄énk̄én, se ínén á mi mún lá à tà b̄io, lé b̄io á ínén lé ȳia ó o M̄oyiize bía b̄io mí v̄ōnna yi.

47 Εε ká b̄io ó o túara í d̄ān̄i yi á mi yí tà yi, á mi mún yí dà máa tà ínén b̄ion̄i yi.»

6

O Yeesu diinia 6a z̄āamāa

(Matiye 14.13-21; Maaki 6.30-44; Luki 9.10-17)

1 B̄in m̄ón ó o Yeesu le mí n̄i-ken̄inia zon ho wooh̄ũ á khú ho Kalilee v̄ũ-been̄i m̄ón, h̄ia 6a mún wee ve làa Tiberiade v̄ũ-been̄i.

2 Á 6a m̄inka z̄āamāa b̄ò a yi, lé b̄io 6a v̄ánv̄arowà na ó o wee w̄é à 6a mi á b̄io wee wé ho ȳéréké.

3 O o Yeesu wà vaá ȳōra le búee búí, á ȳòó kará b̄in le mí n̄i-ken̄inia.

4 Mu wee wé, à 6a *z̄úif̄uwa s̄ān̄ú na 6a le *Paaki d̄ir̄ó s̄ūarāa.

5 O o Yeesu le mí ì loñ, à 6a m̄inka z̄āamāa wee búen wo yi, ó o túara a Filiipu yi: «Lé wen á wa à yí mu bè-d̄inii yi á à na 6a m̄inka n̄upua na kà búenb̄úen yi?»

⁶ O Yeesu tùara a Filiipu yi kà, lé bïo ó o wi ò o khén o kúará, ká arén wón zū bïo ó o ò wé.

⁷ O o Filiipu bía nòn o Yeesu yi: «Hàrí wa lá yí le wén-hãani khiá-ɲun* à vaa yà lè ho búurú buee cèεka wíniwíni, á ɓa búenbúen pá máa yí.»

⁸ O o nĩ-kenínia nĩ-kéní, o Simɔn Piεre ɓàn za Andere á bía nòn o Yeesu yi:

⁹ «Yàrónza ɓúí wi hen á ɓa cezàwa bùaa ɲun, lè ho búurú bi-zàwa bïo hònú na wó lè mu bïo ɓúí na ɓa le ooze† dūmu á wi cón. Ká léε webio á bún ñ wé lè ɓa minka zãamáa na kà?»

¹⁰ O o Yeesu wãa bía: «Mi bïo le ɓa búenbúen lii kεeni.» Le ɲíní sà le lùε mu yi boo, á lé dén ɓa wãa líí kará wán. Ba báawa mí dòn á à yí muaaseé hònú síi.

¹¹ O o Yeesu fó ho búurú bi-zàwa, á dó le Dónbeení bárakà, ò o nòn ho le ɓa sanká na bïa kará bún búenbúen yi. Lé bún ɓàn síi ó o mún wó lè ɓa cezàwa, á ɓa búenbúen dú làa bïo ɓa sía vá yi.

¹² Bïo ɓa búenbúen dú sù, ó o Yeesu bía nòn mí nĩ-kenínia yi: «Mi yí díá le bïo dú ká à yáa. Mi khuii mu búenbúen.»

¹³ A ɓa khuiira mu, á ho ooze búurú bi-zàwa bïo hònú bïo na là ká á sú hã sàkíwá píru ɲun.

¹⁴ Bïo ɓa nùpua mɔn mu yéréké bïo na ò o wó, á ɓa bía: «O nñi na kà ɓèntín lé le *Dónbeení ɲi-cúa fεero, yíá lá ko ò o ɓuen ho dímiɲá yi.»

¹⁵ Bïo ó o Yeesu zūna le ɓa nùpua bueé fé mí á à wé lè mí béε lè ho pànká, ó o tɪn wà yòora le ɓúεε wán mí dòn.

*O Yeesu varákaa mu ɲumu wán
(Matiye 14.22-27; Maaki 6.45-52)*

¹⁶ Ho zíihú, ó o Yeesu nĩ-kenínia wà lion ho vū-beení ɲii,

¹⁷ á líí zon ho woohú wee khi lè ho *Kapεenayuumu lóhó cón. Ho tá hūn ká a Yeesu dñn yí bueé dñn ɓa.

¹⁸ Ho pinpiró wee và lè mí pànká, á ho vū-beení ɲumu wee yànbónka. ¹⁹ Bïo ɓa vá zon á à yí lòn kilomεeterewa bïo hònú tàá bïo hēzín síi lè le ɓónbóore‡, á ɓa mɔn o Yeesu ò o wee varáka mu ɲumu wán wà bueé sùará ɓa yi, á ɓa zãna.

²⁰ O o Yeesu bía nòn ɓa yi: «Mu lé ínén, mi yí zón.»

²¹ A ɓa wãa wi ɓa bïo le o Yeesu yòo zo ho woohú yi, à bún ɓa dèenia dñn hen na ɓa wee va yi wó.

O Yeesu ka lòn dñn na wee na le mukānī binbirī

²² Mu tá na léε tñn, á ɓa zãamáa na khii wi lè ho vū-beení mɔn á zūna le léε woohú dà-kéní mí dòn lá wi bún. Ba zūna le o Yeesu yí zon ho woohú lè mí nĩ-kenínia, ká lé ɓarén wà mí dòn.

²³ Εε ká wonna ɓúí ló ho Tiberiade lóhó yi bueé dñn ho lahó na ó o Yeesu dó le Dónbeení bárakà ò o nòn ho búurú ɓa là yi.

²⁴ Bïo ɓa zãamáa mɔn ò o Yeesu mía bún, ó o nĩ-kenínia mún mía bún, á ɓa yòo zon hñn wonna so yi ɲon ho *Kapεenayuumu lóhó, á wà khii cà a.

²⁵ Bïo ɓa bínía khii yú a Yeesu ho vū-beení mɔn, á ɓa wee tùa wo yi: «Nĩ-kàránlo, fo ɓuara hen díà?»

²⁶ O o Yeesu bía nòn ɓa yi: «Le í mĩ ho tūiá na mia: Mi wee cà mi yínɔ́ bïo mi zūna mu yéréké bïo na á í wó ɓàn kúará, ká lé bïo mi yú ho búurú á là sù bïo yi.

* **6:7** Le wén-hñnló dà-kéní wee yi o nùpue nĩ-kéní wizon-kùure sámú sàání. † **6:9** Ooze: Mu léε bè-vàni ɓúí na ɓa zúífùwa hía wé và à wé lè ɓa nàwa dñnló. Ho ooze mu dūmu á ɓa nĩ-khenia wee è wé lè ho búurú. Horén dūmu yàwá sí. ‡ **6:19** Ho Kalilee vū-beení: Ho vū-beení mu tóntómú á à yí kilomεeterewa ɓóní síi, ká ho ɓùaaró á à yí kilomεeterewa píru ɲun síi.

27 Mi wé yí sá ho dínló na dà wee yáa bío yi, ká mi wé sá hía yí máa yáa bío yi, hón na wee na le mukānī binbirī na máa vé. Hón dínló so lé o Nùpue Za á à na ho mia, lé bío ó orén lé yíá ó o Maá Dónbeenī zéenia bío le mí n̄n mu bío búenbúen wéró pánká yi.»

28 A 6a tũara a yi: «Lé ho tonló yén á le Dónbeenī wi à wa sá?»

29 O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Bìo le Dónbeenī le mi wé, lé à mi dé mi sía yíá le tonkaa yi.»

30 Bío ó o bía kà síi, á 6a bía n̄n wo yi: «Ūnén bèn lé mu yéréké bío yén fo dà à wé á wa à mi á à dérása wa sía fon? Wé mu búí le wa mi!

31 Páahũ na á wàn búaawa hía wi ho tá henī yi, á 6a yú ho *maane á là, làa bío mu túararása le Dónbeenī biónī vūahũ yi: «O hía n̄n ho dínló na ló ho wáayi 6a yi á 6a dú.Š»

32 O o Yeesu bèn bía n̄n 6a yi: «Le í mī ho tũiá na mia: Mu yínóí o *Moyiize lé yíá hía n̄n ho búurú na ló ho wáayi mia. Lé í Maá Dónbeenī n̄n ho mia. Lé orén mún wee na ho dínló binbirī na ló ho wáayi mia.

33 Mu bon, ho dínló binbirī na le Dónbeenī wee na lé yíá ló ho wáayi lion. Lé orén wee na le mukānī binbirī ho dímíjása yi.»

34 A 6a bía n̄n wo yi: «Nì-kàránlo, wé na hón dínló so w̄en f̄ee.»

35 O o Yeesu wáa bía n̄n 6a yi: «Ínén lé yíá lé ho dínló na wee na le mukānī binbirī. Yíá bò mií á dó mí síi mií, á hīni làa ju-hānī máa búe b̄anso hũúu.

36 I bía mu n̄n mia le mi m̄n bío á í wó, à mi j̄n̄n pá yí dó mi sía mií.

37 Bía á í Maá wee wé à 6a bío sí mií le mí n̄i-kéní kéní wé è bè mií. Yíá bò mií, á í máa bío le o b̄inī hũúu.

38 Lé bío á í yí ló ho wáayi yí wà bueé wé í síi bío. Yíá tonkaa mi lé wón síi bío á í wà bueé wé.

39 Yíá tonkaa mi síi bío lé à í yí v̄inī bía ó o kàràfáa mií n̄i-kéní búí, ká í v̄enī 6a ho dímíjá vé n̄nzoñ.

40 Mu bon, í Maá síi bío lé à bía búenbúen na fá mí yíó o Za yi á dó mí sía wo yi, à yí le mukānī binbirī na máa vé, à í v̄enī 6a ho dímíjá vé n̄nzoñ.»

41 A 6a *zúifùwa wáa wee khí mí kío yi, lé bío ó o bía le mínén lé ho dínló binbirī na ló ho wáayi lion.

42 A 6a bía: «Yínóí orén lé o Zoz̄efu za Yeesu le? Wa zũ b̄an maá lè b̄an nu. O o wáa à wé kaka á à bíorása le mí ló ho wáayi lion?»

43 O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Mí yí khí mí kío yi.

44 Nùpue woon yí dà máa bè mií, ká a Maá na tonkaa mi yí buan wo yí buararása, á ínén á à v̄enī b̄anso ho dímíjá vé n̄nzoñ.

45 Bío kà lé bío túara le Dónbeenī j̄i-cúa f̄erowà v̄õnna yi: «Le Dónbeenī khíi kàrán 6a búenbúen.*» Nùpue léé nùpue na wee jí a Maá Dónbeenī t̄amu, á wee díá mít̄en ò o kàrán, wón á à bè mií.

46 B̄un yí máa zéení le í le nùpue búí m̄n o Maá. Yíá ló le Dónbeenī c̄õn buara, lé wón mí dòn m̄n wo.

47 Le í mī ho tũiá na mia: Yíá dó mí síi wo yi, wón yú le mukānī binbirī na máa vé.

48 Ínén lé ho dínló na wee na le mukānī binbirī.

49 M̄in búaawa là ho *maane ho tá henī yi, èé ká b̄un màh̄á yí hò 6a húmú.

50 Ká ínén lé ho dínló binbirī na ló ho wáayi lion. Yíá dú ho, á b̄anso ò yí le mukānī binbirī na máa vé.

51 Ínén lé ho dínló na wee na le mukānī binbirī, hía ló ho wáayi lion. Yíá dú ho, á b̄anso á à yí le mukānī binbirī na máa vé. Ho dínló na á í ì na bèra a na à ho dímíjása yí le mukānī binbirī, lé í s̄anía.»

52 Bío 6a *zúifùwa j̄á h̄á bióní mu, á 6a wee kán mín lè mí sòobéé. Ba wee bío: «O n̄i mu dà a wé kaka a nanáa mí s̄anía w̄en á wa a là?»

Š 6:31 Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 78.24; Léró vūahũ (Exode) 16.1-15. Ba z̄ámáa bía le bióní mu à zéení le o Moyiize lé yíá hía n̄n ho dínló mín búaawa yi. * 6:45 Mi loñ Ezayii vūahũ 54.13

⁵³ O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Le í mǐ ho tǔiá na mia: Hen ká mi yí là a Nùpue Za sǎnía, á yí ñun o cǎni, á le mukǎnǐ binbirǐ máa keń mia.

⁵⁴ Yia là í sǎnía, á ñun í cǎni, wón ɓanso yú le mukǎnǐ binbirǐ na máa vé. I ì vèení ɓanso ho ðimíjǎ vé nɔnzoñ.

⁵⁵ Mu bon, ínén sǎnía lé ho ðínló binbirǐ, á í cǎni lé mu bè-ñunii binbirǐ.

⁵⁶ Yia là í sǎnía á ñun í cǎni, se wón páanía làa mi á ínén páanía làa wo.

⁵⁷ O Maá na tonkaa mi lé wón mí beere wee na le mukǎnǐ binbirǐ. A lé orén pànká yi á le mukǎnǐ binbirǐ mún wiráa ínén yi. Lé làa bǔn síi, á yia là í sǎnía, á ɓanso mún ñ yí le mukǎnǐ binbirǐ ínén pànká yi.

⁵⁸ Inén lé ho ðínló na ló ho wáayi lion, hón yí ka làa hía á mǐn ɓùaaawa yánkaa dú ɓio síi. Bán dú hón à ɓa pá húrun. Ee ká yia dú ho ðínló na ló ho wáayi lion, á ɓanso á à yí le mukǎnǐ binbirǐ na máa vé.»

⁵⁹ O Yeesu bía hǎ bióní na kà, ká a wee kàrán ɓa nùpua ɓa zúifùwa kàránló zǐi ho *Kapεenayuumu lóhó yi.

Le mukǎnǐ binbirǐ na máa vé bióní

⁶⁰ ɓio á ɓia bò a yi ñá a bióní, á ɓa cèrèe bía: «O ñii mu bióní ɓèntǐn hereka. Nùpue na dà à tà hǎ yi á mía.»

⁶¹ O o Yeesu zǔna le ɓia bò a yi wee khí mí kíó yi ɓio ó o bía ɓio yi, ó o bía: «Hǎ bióní mu ɓóonía mia lé?»

⁶² Ee ká mi ɓèn wǎa khíi mɔn o *Nùpue Za ká a ɓínía wee yòo hen na ó o ló yi ɓuara há?

⁶³ Le Dónbeenǐ Hácírí lé ðio wee na le mukǎnǐ binbirǐ. O nùpue mítén yí dà ðèe máa wé. Hǎ bióní mu na á í bía nɔn mia kà lé le Dónbeenǐ Hácírí á hǎ ló cǔn. Hǎ wee na le mukǎnǐ binbirǐ.

⁶⁴ Ee ká ɓa nùwǎ yen ɓúii mi tǎhú á yí dó mí sǐa miǐ.» A mu ɓèn bon, mu ñúhú ɓúeení á ɓia yí dó mí sǐa o Yeesu yi ó o zǔna ɓio, á mún zǔna yia á à dé o ò na ɓio.

⁶⁵ O o Yeesu pá ɓínía bía ká síi: «Lé bǔn te ɓio á í bía mu nɔn mia le nùpue yí dà máa bè miǐ, ká a Maá Dónbeenǐ yí nɔn mu wéró pànká ɓanso yi.»

⁶⁶ A wǎa lá bǔn ñii wán, á ɓia bò a yi cèrèe ɓínía o mɔn, á yí máa bè làa wo.

⁶⁷ O o wǎa tùara mí ñi-kenínia píru ñun yi: «Minén mún máa ɓíní le?»

⁶⁸ O o Simɔn Piere bía nɔn wo yi: «Ñúhúso, lé o yén á wa à ɓíní vaá bè yi? Ʋnén lé yia le mukǎnǐ binbirǐ na máa vé bióní wee lé cǔn.

⁶⁹ Warén dó wa sǐa foñ, á zǔ le Ʋnén lé yia lé le Dónbeenǐ nùpue yi poni ɓanso na le tonkaa.»

⁷⁰ O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Mu so yínɔñ ínén hueekaa minén píru ñun le? Ee ká mi ñi-kení ɓúii màhá pá lé o *Satǎni nùpue.»

⁷¹ Mu lé o Simɔn Isikariote za Zúdaa ó o wee bío ɓio. Mu bon, ɓa píru ñun mu tǎhú ó orén lé yia à dé o ò na.

7

O Yeesu ɓàn zàwa yí dó mí sǐa wo yi

¹ Bǔn mɔn, ó o Yeesu tò ho Kalilee kǔhú yi. O yí wi ò o zoo tè ho *Zudee kǔhú yi, lé ɓio ɓa *zúifùwa ñúnása wi ɓa ɓúe o.

² ɓio ɓa zúifùwa sǎnú na ɓa le *Búkúwá Sǎnú ðíró wà ɓueé sùará,

³ ó o Yeesu ɓàn zàwa bía nɔn wo yi: «Fo lá ko à ù lé hen à lén va ho Zudee kǔhú yi, à ɓia bò foñ ɓín mún mi mu bè-wénia na fo wee wé.

⁴ Nùpue na wi ɓa zǔn wo, wón bè-wénia máa wé sánka wé. Mu bè-beera na fo wee wé, á fo ko à ù wé à ɓa nùpua ɓúenɓúen mi.»

⁵ Mu bon, o Yeesu ɓàn zàwa mí beere yí dó mí sǐa wo yi.

⁶ O o Yeesu bía nɔn ɓa yi: «Ínén á ho pǎahú ðín yí ðǎn cǔn, ká minén bán á ho pǎahú wi cǔn wà féee.

⁷ Ho díńńá nùpua yí dà máa jin mia, ká ínén wón 6a jina, lé bío á ì wee mì ho tũíá le 6a wára yí seka.

⁸ Minén lén va ho sánú díńńí. Inén wón máa va, lé bío ho pãahũ ðĩn yí ðĩn ì cǎn.»

⁹ O Yeesu bía hǎn bíoní so nǎn 6a yi ò o kará ho Kalilee kǎhũ yi.

O Yeesu van hã búkúwá sǎnú díńńí

¹⁰ Bío ó o Yeesu 6àn zàwa wà van ho sánú díńńí, ó orén mún wà van. Ká a màhã sànkáa mítén vannáa, ò o bío yí zũn.

¹¹ Ba *zúífùwa júnása wee cà a ho sánú mu díńńí. Ba wee hée tùaka hen na ó o Yeesu mu wi yi.

¹² O Yeesu bío wó le wǎanìi làa sòobéé 6a zǎamáa tǎahũ. Ba 6úi wee bío le o ñi mu léé ñi-tente. Ba 6úi 6èn le o wee vǎnìi 6a nùpua.

¹³ Ká nùpue na màhã à hení mí sǎi á à bío mu wéréwéré 6a nùpua yahó wón mía, lé bío 6a zǎna 6a zúífùwa júnása.

¹⁴ Ho sánú dú zon ho tǎahũ lòn wizooní bío náa sǎi ó o Yeesu zonnáa le *Dónbeenì zǐ-beenì lún yi, á zoó wee kàrán 6a nùpua.

¹⁵ Ba zúífùwa wee wé coon o bío yi, á 6a wee bío: «O ñi mu kàránló jǎn yí van yahó ò o pá zũ le Dónbeenì bíonì vǎahũ bío kà sǎi le we?»

¹⁶ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Bío á ì wee kàrán làa mia á yí ló ínén ì beere cǎn. Yǎ tonkaa mi lé yǎ mu ló cǎn.

¹⁷ Yǎ tà wee wé le Dónbeenì sǎi bío, wón 6ànso á à zũn ká ì kàránló ló le Dónbeenì cǎn, tàá ká ì wee bío ì kùrú bíonì.

¹⁸ Yǎ wee bío mí kùrú bíonì, wón wee cà le yèni. Ká yǎ wee cà le yèni à na yǎ tonkaa wo yi, wón wee mì ho tũíá, o téréna.

¹⁹ O *Mǎyize so yí nǎn ho làndá mia le? A yǎ màhã wee bè ho yi mi tǎahũ wón mía. Léé webio nǎn mi wi mi 6úeráa mi?»

²⁰ A 6a zǎamáa bía nǎn wo yi: «O cǎná wi foñ! Yǎ wi ò o 6úe fo lé o yén?»

²¹ O o Yeesu bǎnía lá le bíonì ò o bía nǎn 6a yi: «Ì wó mu yéréké bío dà-kénì mí dòn wa vǎnló wizonle na lé ho *Sabaa zoñ, á mi 6úen6úen wó coon mu bío yi.

²² O Mǎyize bò mu henía nǎn mia le mi wé *kúio mi zà-báawa, á mi yáá wee kúio 6a hàrì ho Sabaa zoñ. Ho làndá mu yáá yínǎn Mǎyize 6úa ho jǎhũ, mu lé mǎn 6úaaawa.

²³ Awa, ká minén dà wee kúii o za báa ho Sabaa zoñ, bèra a na à mi yí wé yí khe o Mǎyize làndá ðǎnì yi, á léé webio nǎn á mi sǎa wee cǎnáa mi, lé bío á ì wó ó o ñi-kùure wan cun ho Sabaa zoñ?

²⁴ Bío mi wee mi à ðĩn wán cítíráa o nùpue à mi khí yi. Mi wé cítí o nùpue làa bío téréna le Dónbeenì cǎn.»

O Yeesu lé yǎ le Dónbeenì mǎn léra

²⁵ A ho Zeruzalɛmusa 6úi wǎa wee bío: «Éee! Yǎ kà so yínǎn o ñi na á wa júnása wi 6a 6úe le?

²⁶ Nín-yǎ wee bío 6a nùpua yahó, ò o 6úi yí dó mí jii wo yi. Wa júnása màhã wǎa zũna le lé orén lé yǎ le Dónbeenì mǎn léra léé?

²⁷ Yǎ kà wón á warén zũ léenì. Éé ká yǎ le Dónbeenì mǎn léra khíi 6uara, á nùpue woon máa zũn hen na ó o ló yi.»

²⁸ Bío ó o Yeesu wee kàrán 6a nùpua le *Dónbeenì zǐ-beenì lún yi, ó o bía bío kà pǎnpǎn: «Mi so zũ mi kénkén, á zũ ì léenì le? Inén yí 6uara ìten, ká ho tũíá poni 6ànso lé yǎ tonkaa mi. Mi yí zũ a,

²⁹ ká ínén wón zũ a, lé bío á mu lé orén á ì ló cǎn 6uararáa. Orén lé yǎ tonkaa mi.»

³⁰ A 6a wǎa wee cà a wǎiró yahó, ká nùpue woon yí wǎira a, lé bío ó o pãahũ ðĩn yí ðĩn.

³¹ Éé ká 6a zǎamáa mu tǎahũ, á 6a cèrèè jǎn pá tà a bío. Ba wee bío: «*Yǎ le Dónbeenì mǎn léra khíi 6uara, ó o so 6ueé wé yéréké biowa na po bío ó o ñi na kà wee wé le?»

Ba tonkaa ba parowà le ba vaa wii o Yeesu

³² A ba *Farizíewa búí ná bío ba zâamâa wee hũahũaaka a Yeesu dǎní yi, á ba Farizíewa mu kuure lè le *Dónbeenĩ yankarowà júnása tonkaa ba parowà búí le ba vaa wii wo.

³³ O o Yeesu bíá: «ĩ keńlò mi tǎahũ máa wé bío na á à mía. Hen làa cǐnú ká ĩ ì bíní ì va yia tonkaa mi cǐn.

³⁴ Mi khíi wé è cà mi, ká mi máa yí mi, á hen na á ĩ ì keń yi á mi mún yí dà máa va yi.»

³⁵ A ba *zúifùwa wee tùaka mín yi le lé wen o ò va ká mí máa yí o coon? Lé ba zúifùwa na héera wika bia yínǎn ba zúifùwa tǎahũ ó o màhǎ wi ò o lén va cǐn lée? O màhǎ wi o ò vaa kàrán bia yínǎn ba zúifùwa lée?

³⁶ Bǐo ó o bíá le wa khíi wé è cà mí ká wa máa yí mí, á hen na mí ì keń yi á wa yí dà máa va yi, bún kúará lée webio?

O Yeesu le bia le ju-hǎní dà buen mí cǐn

³⁷ Ho sǎnú dí vé nǎnzoñ dén wizonle so lé dǐo jǔhũ wi po hǎa ká. Bún zoñ ó o Yeesu dǐn ba zâamâa yahó ò o bíá pǎnpǎn: «Hen ká yia le ju-hǎní dà, à bǎnso buen ĩ cǐn á ĩ ì na mu jumu wo yi ó o ò ju.

³⁸ Yia dó mí sǐi miĩ, làa bío mu túararáa le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ yi ká sǐi: «A wón bǎnso sǐi á à wé lòn jún-dǎní, á mu jumu na wee na le mukǎnĩ wé è tá á à lé yi.»

³⁹ Mu lé le Dónbeenĩ Hácírí ó o Yeesu wee bío bío ká sǐi, dǐo á bia dó mí sǐa wo yi khíi yi. Mu pǎahũ ká le Dónbeenĩ dǐn yí nǎn mí Hácírí bia dó mí sǐa o Yeesu yi, lé bío le Dónbeenĩ dǐn yí léra a yèni.

Ba zâamâa ji-cúa wi mǐn júná yi o Yeesu bío yi

⁴⁰ Ká ba zâamâa na wi bǐn ná a Yeesu bíoní mu, á ba búí wee bío le yia ká wón bèntǐn lé le *Dónbeenĩ ji-cúa fεero.

⁴¹ Ba búí bán bèn le o lé *Yia le Dónbeenĩ mǎn léra. Ba búí bèn le mu so bon ká yia le Dónbeenĩ mǎn léra ko ò o lé ho Kalilee kǎhũ yi le.

⁴² Mu so yí túara le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ yi le o *Daviide nǎnkǎni, là a Daviide mu ba lóhó Betelehεemu lé bǐn á Yia le Dónbeenĩ mǎn léra ko ò o lé yi le?*

⁴³ A ba zâamâa ji-cúa wó mǐn júná yi o Yeesu mu bío yi.

⁴⁴ Ba zâamâa mu tǎahũ á nùwǎ yen búí wi ba wii wo, ká nùpue woon yí túaa wo yi.

Ba zúifùwa júnása yi tà a Yeesu bío

⁴⁵ Bǐo ba parowà na le Dónbeenĩ yankarowà júnása lè ba Farizíewa tonkaa bǐnía buara, á bán túara ba yi: «Lée webio nǎn á mi yí buannáa wo yí buararáa?»

⁴⁶ A ba parowà bíá: «Hǎ bíoní na ó o nùpue mu wee bío bǎn sǐi á wa dǐn yí ná a búí jii yi yí mǎn hùúu.»

⁴⁷ A ba Farizíewa bíá nǎn ba yi: «Minén mún día miten ó o khà lon?

⁴⁸ Warén júnása tǎahũ lè warén Farizíewa tǎahũ á nǐ-kéní ká so tà a bío le?

⁴⁹ Ká lé ba zâamâa na ká mí dòn, bán na yí zǔ dèe o Mǎyiize làndá bío yi, bán le Dónbeenĩ dǎnkánía.»

⁵⁰ A ba Farizíewa nǐ-kéní na ba le Nikodεemu, yia van o Yeesu cǐn ho tǐnàahũ búí,

⁵¹ á bíá nǎn ba yi: «Wa làndá yi, á wa yí dà máa sǐiní nùpue jǔhũ ká wa yí ná bǎnso ji-cúa, á yí zǔna ká a wó khon.»

⁵² A ba bíá nǎn wo yi: «Ūnén mún wee bío lòn Kalilee nǐ! Kàrán le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ à cikon, á fo ò mi mu le *Dónbeenĩ ji-cúa fεero nǐ-kéní ká yí máa lé Kalilee yi.»

[
⁵³ Lé bún á ba búenbúen wà khíbon wán,

* 7:42 Mí loń Samuwεele jún ní vũahũ 7.12; Misee vũahũ 5.1

8

¹ ò o Yeesu wón wà yòora le búee na 6a le Oliivewa búee wán.

O há-bá-fé na ó o Yeesu kánia

² Mu tá na lée tǒn yǐnbíi búiríi, ó o bínía van le *Dónbeení zǐ-beení lún yi, á 6a zâamâa búee kánia wo yi. O o líi kará ò o wee kàrán 6a.

³ A ho *làndá bío zéenílowa lè 6a *Farizíewa 6uan o háa búii na 6a zù yi là a bá-veere búee zonnâa, á zoó ðínía wo 6a nùpua búenbúen yahó,

⁴ à 6a bía nǎn o Yeesu yi: «Nì-kàránlo, o háa na kà 6a zù yi là a báa.

⁵ A wa làndá yi, ó o *Mǎyíize bò mu henía nǎn wɛn le ká wa wé yú bán háawa so síi, à wa lèeka 6a lè há huua búe. * Awa, únén 6èn le we mu ðání yi?»

⁶ Ba bía búñ à khúaanâa o Yeesu jii yi à yírâa wo kooní yi. Ká a Yeesu màhá líi lúnlúrá, ò o wee túa ho tá púnpuró yi lè mí nín-kíza.

⁷ Bío 6a ðín lan wee túa wo yi, ó o líi hínǎn yòó ðín, ò o bía nǎn 6a yi: «Yia ðín yí wó bè-kohó hùúu mi tǎahǔ, à wón wâa lèe wo lè le huee ho yahó.»

⁸ O o Yeesu bínía líi lúnlúrá, á wee túa ho tá púnpuró yi.

⁹ Bío ho làndá bío zéenílowa lè 6a Farizíewa mu jâ háñ bioní so, á 6a wee lén lè mí nǐ-kéní kéní, à búaká lè 6a nǐ-kíá, á ká a Yeesu là a háa ho tǎahǔ.

¹⁰ O o Yeesu wâa líi hínǎn yòó ðín ò o wee bío là a háa: «O, o, háa mu, 6a nùpua mu bò làa wen? O búii mǐa máa síiní ũ jǔhǔ le?»

¹¹ O o háa bía nǎn o Yeesu yi: «Núhǔso, o búii mǐa máa síiní ho.» O o Yeesu wâa bía nǎn wo yi: «Àwa, á ínén mún máa síiní ũ jǔhǔ. Fo dà a lén, ká ũ 6èn yí bǐnǐ yí wé bè-kohó.»]

O Yeesu ka lòn khoomu ho ðímjásá cǎn

¹² O Yeesu pá bínía bía bío kà nǎn 6a zâamâa yi: «Ínén ka lòn khoomu ho ðímjásá cǎn. Yia tà bò mǐl, se 6ànso yú mu khoomu na wee na le mukǎnǐ binbirí. O máa keń tǐbirí yi hùúu.»

¹³ A 6a Farizíewa bía nǎn o Yeesu yi: «Ũnén wâa wee mǐ ho túiá ũ jii, à búñ à bío fo wee bío á nùpue yí ko ò o tà yi.»

¹⁴ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Hàrí ká í wee mǐ ho túiá í jii, se bío á í wee bío ó o nùpue ko ò o tà yi. Lé bío á í zǔ hen na á í ló yi guararâa, á í mún zǔ hen na á í wee va yi. Ká minén bán yí zǔ í léenii, á mún yí zǔ hen na á í wee va yi.

¹⁵ Minén wee fí 6a nùpua cítii fíló síi, ká ínén wón máa cítii nùpue.

¹⁶ Ká í lá ko à í fí cítii, á í cítii mu jǔhǔ á à wé. Lé bío mu yínǎn ínén í ðòn á à fí le cítii mu. Mu lé ínén lè í Maá na tonkaa mi á à páanǐ í fí le.

¹⁷ Mi làndá vǔahǔ yi á mu túara le ká seérâsa nùwǎ jún mà ho túiá mu bío dà-kéní bío yi, se búñ bío so á nùpue ko ò o tà yi.

¹⁸ Ínén wee mǐ ho túiá í jii. A í Maá na tonkaa mi mún wee mǐ ho túiá í jii.»

¹⁹ A 6a túara a yi: «Mín maá mu wi wen?» O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Mi yí zǔ mi, á mún yí zǔ í Maá. Ká mi lá zǔ mi, se mi mún lá à zǔnǐ í Maá.»

²⁰ O Yeesu bía háñ bioní so ká a wee kàrán 6a nùpua le *Dónbeení zǐ-beení lún yi, mu hámu kúeenii lahó nǐsǎnǐ. Nùpue yí wǐira a lé bío ó o pǎahǔ ðín yí ðǎn.

O Yeesu wee bío mí varó mín Mad cǎn bío

²¹ O Yeesu pá bínía bía bío kà nǎn 6a yi: «Ínén n lén á mi ì càráa mi. Éé ká mi màhá à hí lè mí bè-kora. Hen na á ínén wee va yi, á minén yí dà máa va yi.»

²² A 6a *zúifùwa wee bío mín yi: «O wi ò o búe míten lée? Bío ó o màhá le hen na minén wee va yi á warén yí dà máa va yi.»

²³ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Minén ló ho tá yi. Ká ínén ló ho wáayi. Minén bío sǎ ho ðímjásá na kà yi, ká ínén wón bío yí sǎ ho yi.

* 8:5 Mi loń Làndá zéeníló vǔahǔ (Deutéronome) 17.6-7

24 Lé bǔn te bǐo á ĩ le mi ì híráa lè mi bè-kora. Mu bon, hen ká mi yí tà le ìnén lé yǐa wi fěεε, á mi ì hí lè mi bè-kora.»

25 Á 6a tùara a yi: «Ūnén lé o yén?» O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ĩ wee bío mu na mia fěεε hàrí mu nùhǔ búεníi.

26 I dà à bío bío cèrèε mi dǎní yi, á dà à fí le cítii mi bío cèrèε wán. Ká yǐa tonkaa mi lé ho tǔiá poni 6ànso, á bío á ĩ ná a cǔn, bǔn lé bío á ĩ wee bío na ho ðímínása yi.»

27 Ba yí zǔ ká lé o Maá Dónbeení ó o wee bío bío.

28 O o Yeesu wǎa bía nɔn 6a yi: «Ká a *Nùpue Za á mi can le búεní wán hóonía fára, bǔn ká mi ì zǔn ká ìnén lé yǐa wi fěεε. A mi ì zǔn ká ĩ yí máa wé bío woon ìten. Bío á ĩ Maá bía nɔn mií, bǔn lé bío á ĩ wee bío.

29 I Maá na tonkaa mi á wi làa mi, o yí día mi ĩ dòn, lé bío á ĩ wee wé bío sí a yi fěεε.»

30 Bío ó o Yeesu wee bío kà, á 6a nùpua cèrèε dó mí sía wo yi.

Le Dónbeení tǔiá poni wee wé ó o nùpue kerí miten

31 O o Yeesu wǎa bía nɔn 6a zúífùwa na dó mí sía wo yi: «Ká mi wee bè ĩ bióní yi, se mi màhá lé ĩ nǐ-kenínia bío bon.

32 Mi ì zǔn ho tǔiá poni binbirí na ló le Dónbeení cǔn. Lé bǔn ñ wé á mi ì kerí miten.»

33 Á 6a bía nɔn wo yi: «Warén lé o *Abarahaamu m̀̀nmanía. Wa yí wó a búí wobáaní yí m̀̀n. A lée webio nɔn á ūnén bíaráa le wa à kerí waten?»

34 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Le ĩ mí ho tǔiá na mia: Nùpue lée nùpue na wee wé mu bè-kora wón ka lòn wobá-nǐi mu bè-kohó níi yi.

35 Á mi zǔ le o wobá-nǐi bío yí sǎ ho zǐ-nùhǔ yi fěεε. Ká a za na ton ho zǐ-nùhǔ yi, wón bío sǎ ho yi fěεε.

36 Ká le Dónbeení Za wǎa wó mia lè 6a nùpua na wi miten, á mi ì wé miten binbirí.

37 I zǔ le mi lé o Abarahaamu m̀̀nmanía, εε ká mi màhá wee cà à mi búε mi, lé bío á bío á ĩ wee kàrán làa mia yí máa zo mia.

38 Bío á ĩ Maá zéénia làa mi, lé bǔn á ĩ wee bío, ká minén 6̀̀n wee wé bío á m̀̀n maá bía nɔn mia.»

39 Á 6a bía nɔn wo yi: «Warén wàn maá lé o Abarahaamu.» O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ká mi lá lé o Abarahaamu zàwa bío bon, se mi lá wee wé há wára na ó o Abarahaamu wó 6̀̀n síi.

40 Á mi yí máa wé hǔn, à mi wi mi búε ìnén na mà ho tǔiá poni nɔn mia, hǐa na á ĩ ná ĩ Maá Dónbeení cǔn. Bǔn ó o Abarahaamu yí wó.

41 Mi wee wé m̀̀n maá wára.» Á 6a bía nɔn wo yi: «Wàn maá lé le Dónbeení mí dòn. Wa yínɔ́ zíní zàwa.»

42 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ká m̀̀n maá lá lé le Dónbeení, á mi lá à wań mi, lé bío á ìnén ló le Dónbeení cǔn 6̀̀uara. I yí 6̀̀uara ìten. Lé lerén tonkaa mi.

43 Bío nɔn á mi yí máa zǔnńáa há bióní na á ĩ wee bío na mia kúará lé mu yén? Lé bío á mi yí wi mi jí há.

44 Yǐa lé m̀̀n maá lé o *Satáni. A m̀̀n maá síi bío lé bǔn á mi wi à mi wé. O lé o nǐ-6̀̀úε hàrí ho ðímíná lénló pǎahǔ. O yí dà máa mǐ ho tǔiá poni, lé bío á tǔiá poni mia wo yi. Hen ká a fá le sabéré, se lé orén mí bεεre síi ó o wee zéení, lé bío ó o lé o sabín-fúaaló. Orén lé yǐa á há sabióní wee lé yi.

45 εε ká ìnén wee mǐ ho tǔiá poni, lé bǔn nɔn á mi yí tàráa ĩ bióní yi.

46 Minén tǐahǔ, ó o búí so dà a bío le ĩ wó bè-kohó le? Ká ĩ wee mǐ ho tǔiá poni, á lée webio nɔn mi yí tàráa ĩ bióní yi?

47 Bǐa na lé le Dónbeení zàwa binbirí wee wé jí le Dónbeení bióní. εε ká minén yínɔ́ le Dónbeení zàwa, lé bǔn nɔn mi yí máa jínáa le bióní.»

O Yeesu le minén po a Abarahaamu

48 A 6a *zuífùwa bía nɔn wo yi: «À bɔ́n wa tũíá sí à wa bío le fo lé o *Samaríi nǎí†, á wa mún tũíá sí à wa bío le o cíná wi foñ.»

49 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Ínén á cíná mía yi. I Maá lé yía á í wee kònbi. Ká minén bán wee zùáí mií.

50 Ínén yí máa bío le nùpue dé cùkú mií. O 6úí wi á à bío le 6a dé ho mií, á lé wón mún lé o cítí-fi.

51 Le í mi ho tũíá na mia: Yía tà bò í bióní yi, á 6ànsò máa hí máa cén.»

52 A 6a zuífùwa bía nɔn wo yi: «Hã laà na kà wán, á wa wáa láa mu yi kénkén le o cíná wi foñ. O *Abarahaamu húrun, á le *Dónbeení ni-cúa fεerowà húrunka. A ùnén pá wee bío le ká yía tà bò ù bióní yi á 6ànsò máa hí máa cén.

53 Ùnén 6èn wee leéka le ù nùhũ so wi po a Abarahaamu le? Wón húrun, á le Dónbeení ni-cúa fεerowà mún húrunka, á ùnén 6èn wee leéka le fo lée wée?»

54 O o Yeesu bía: «Í lá wee dé ho cùkú íten yi, se mu nùhũ mía. Yía wee dé ho cùkú mií lé í Maá, yía mi le o lé mìn Dónbeení.

55 A mi nɔn yí zũ a. Ká ínén wón zũ a. I lá le í yí zũ a, se í lé o sabín-fúaa lo lè mi bío sí. Εε ká í zũ a, á wee bè o bióní yi.

56 Mìn maá Abarahaamu hía wee leékaa le mí ì mi í 6uenló, ó o zámakaa mu bío yi. O o 6èn mɔn í 6uenló, á síi wan mu bío yi.»

57 A 6a zuífùwa bía nɔn wo yi: «Ùnén na lúlúio máa yí ho 6úará-nun làa píró á mɔn o Abarahaamu wen?»

58 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Le í mi ho tũíá na mia: O Abarahaamu á à bío le mí ì te, á bɔ́n à ínén wi.»

59 A 6a wáa sèekaa hã huua le mí ì lèeka làa wo á à 6úe. O o Yeesu sà míten ló le *Dónbeení zì-beení lún yi lée wà.

9

O Yeesu wéera a nǎi na ton ká a lé o muíi

1 Bío ó o Yeesu lè mí nǎi-kenínia wee khíí, á 6a fò mín làa nǎi 6úí na ton ká a lé o muíi.

2 O o nǎi-kenínia tùara a yi: «Nì-kàránlo, lée webio nɔn ó o nǎi na kà ton ká a lé o muíi? Lé orén kùrú bè-kora bío yi lée, tàá lé 6àn nùwã bè-kora bío yi?»

3 O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Mu yínɔ́n orén bè-kora bío yi, á mu mún yínɔ́n 6àn nùwã bè-kora bío yi. O nǎi mu ton ká a lé o muíi, lée bèra a na à bío le Dónbeení dà a wé à 6a nùpua 6úen6úen mi a yi.

4 Bío mu khoomu wi hã laà na kà wán, á wa ko wa wé le Dónbeení na tonkaa mi bè-wénia. Le túbíri hía wi, á nùpue máa dàí máa wé bío 6úí.

5 Bío á í wi ho dímiǎ́ yi hã laà na kà wán, á í ka lòn khoomu ho yi.»

6 Bío ó o Yeesu bía hǎn bióní so vó, ó o pǎinia mí nǎinsǎní, á khan lè le tǎní, á khiira là a muíi yío,

7 ò o bía nɔn wo yi: «Lén vaa sεε ù yahó le súdeení la-beení na 6a le Silowee yi.» (Ho Silowee mu kúará le «tonkarò».) O o muíi wà vaá sεera mí yahó, á bǎnia wee 6uen, ò o wee mi.

8 Á bǎi làa wo kará 6ó mín yi, làa bǎi lá wee wé mi a ká a wee fioka, á wáa wee tùaka mín yi: «Yía kà so yínɔ́n o nǎi na lá wee wé kεení fioka le?»

9 A 6a 6úí le mu lé orén. Ba 6úí 6èn le mu yí bon, le o làa wo 6onmín. O o nǎi le mu lé mínén.

10 Á 6a tùara a yi: «Fo wó kaka wee mináa?»

11 O o nǎi bía nɔn 6a yi: «O nǎi na 6a le Yeesu, lé wón khan le tǎní lè mí nǎinsǎní, á khiira lè í yío, ò o le í lén vaa sεε í yahó ho Silowee yi. A í wà van bǎn vaá sεera í yahó, á í wee mi.»

† 8:48 Samaríi nǎi: Ba zuífùwa cǎn á 6a Samariisa yí máa ce le Dónbeení yahó. Ba yí máa bè le Dónbeení làndá yi. Ba von o Yeesu lè le yèni mu hen á là làa wo.

12 A 6a tùara a yi le o n̄i mu wi wen, ó o le mí yí zū.

Ba Farizɛwa wee tùaka a muii yi là a waró b̄io

13 A 6a bò là a n̄i na lá lé o muii vannáa 6a *Farizɛwa c̄n.

14 Yaa b̄io ó o Yeesu khan le t̄n̄í lè mí j̄ins̄ání á wɛ́era a n̄i ȳio, á wó ho *Sabaa zoñ.

15 Lé b̄un n̄on á 6a Farizɛwa b̄en s̄a wee tùa o n̄i yi làa b̄io wó wó ó o wee mináa. A wón bía n̄on 6a yi: «O kh̄ira le t̄i-sio lè í ȳio, á í s̄era í yahó, á í w̄aa wee mi.»

16 A 6a Farizɛwa n̄uw̄a ȳen b̄úi w̄aa bía: «O n̄i na wó b̄io kà á Dónbeen̄i yí tonkaa, lé b̄io ó o yí bò ho Sabaa làndá yi, ò o sá ho tonló.» Ba b̄úi bán b̄en wee b̄io: «Bè-kora wéro so dà wee wé yéréké b̄io na wee zéeni le Dónbeen̄i p̄anká na á ȳia kà wó b̄an s̄ii le?» A barén j̄i-cúa b̄inía wi mín j̄úná yi.

17 A 6a b̄inía tùara a n̄i yi: «Lé mu ȳen ùnén b̄en wee leéka o n̄i mu d̄ání yi, b̄io á lé orén wɛ́era ù ȳio?» A wón bía: «O n̄i mu lé le *Dónbeen̄i j̄i-cúa f̄ero.»

18 B̄io ó o n̄i lá lé o muii, á ȳio b̄inía wee mi, á 6a zúifùwa j̄únása yí tà yi.

19 A 6a von b̄an n̄uw̄a wee tùa yi: «Ȳia kà lé minén te mi za le? Lé orén á mi le o ton ká a lé o muii le? A mu wó kaka ó o wee mináa?»

20 O o n̄i b̄an n̄uw̄a bía: «Lé warén te wa za, á ton ò o lé o muii.

21 Ká b̄io wó wó ó o wee mináa á wa yí zū, á ȳia wɛ́era a ȳio á wa mún yí zū. Mi tùa wo yi, o ȳio t̄n̄, o dà wee b̄io mí b̄io m̄iten.»

22 Ba bía kà s̄ii lé b̄io 6a z̄ana 6a zúifùwa j̄únása. Bán wó le j̄ii le ká n̄upue bía wéréwéré 6a n̄upua yahó le o Yeesu lé *Ȳia le Dónbeen̄i m̄on lera, á b̄anso 6a à hè lè mí kàránlò z̄ii zoró.

23 Lé b̄un n̄on á b̄an n̄uw̄a biaráa le 6a tùa orén mí b̄ere yi, le o ȳio t̄n̄.

24 A 6a zúifùwa j̄únása b̄inía von o n̄i na lá lé o muii, á bía n̄on wo yi: «Loñ le Dónbeen̄i yi à ù b̄ent̄n̄ m̄i ho t̄úíá. Warén bán zū le o n̄i mu lé o bè-kora wéro.»

25 O o n̄i bía n̄on 6a yi: «O n̄i mu lé o bè-kora wéro lée, o ȳin̄óí o bè-kora wéro lée, b̄un á ìnén yí zū. B̄io dà-kéní lé b̄io á í zū, í lá lé o muii, ká b̄io kà wán á í wee mi.»

26 A 6a bía n̄on wo yi: «Lée webio ó o wó làa fo. O wó kaka á wɛ́eraráa ù ȳio?»

27 O o n̄i bía n̄on 6a yi: «Í lá bía mu n̄on mia, á mi yí j̄á lè í c̄n. A lée webio n̄on á mi wi à í b̄iní bíoráa mu na mia? Minén yàá mún w̄aa wi à mi wé o n̄i-kenínia sá?»

28 A 6a wee là a, à 6a bía: «Ùnén lé ȳia lé o n̄i mu n̄i-kenínii k̄è. Warén bán lé o *M̄oyiize n̄i-kenínia.

29 Wa zū le le Dónbeen̄i bía là a M̄oyiize. Ká ȳia kà wón á wa yí zū léenfi.»

30 O o n̄i bía n̄on 6a yi: «Mu b̄ent̄n̄ lée bè-v̄n̄íkanii. Mi yí zū a léenfi, èk ká arén lé ȳia màhá wɛ́era í ȳio.

31 Wa zū le le Dónbeen̄i yí máa jí a bè-kora wéro floró. Ká ȳia wee k̄n̄bi le, á wee wé le s̄ii b̄io, wón lé ȳia á le wee jí floró.

32 B̄io ho d̄ím̄j̄á wi wi, á wa d̄in̄ yí j̄á ká n̄upue na ton ká a lé o muii ó o b̄úi wɛ́era ȳio.

33 O n̄i na kà lá yí ló le Dónbeen̄i c̄n, á b̄io ó o wó kà ó o lá máa dàn máa wé.»

34 A 6a bía n̄on wo yi: «Ùnén na ton lè mu bè-kora mí j̄ii yi lé fo wee kàrán warén le?» A 6a j̄on wo ó o ló, á hò a lè mí kàránlò z̄ii zoró.

B̄ia lé 6a muiiwà binbiri

35 B̄io ó o Yeesu j̄á à 6a hò a n̄i lè mí kàránlò z̄ii zoró, ó o wà vaá yú a, á bía n̄on wo yi: «Fo dó ù s̄ii o *N̄upue Za yi le?»

36 O o n̄i bía: «N̄i-kàránlò, zéeni a làa mi bèra a na á í dàn dé í s̄ii wo yi.»

37 O o Yeesu bía n̄on wo yi: «Fo m̄on wo, ìnén na wee b̄io làa fo lé orén.»

38 O o n̄i w̄aa bía: «Núh̄uso, í dó í s̄ii foñ.» O o líí b̄urá a yahó.

39 O o Yeesu w̄aa bía: «Ìnén b̄uara ho d̄ím̄j̄á yi le cítii b̄io yi, bèra a na à 6a muiiwà à wé mi. Ká b̄ia wee mi, à bán wé 6a muiiwà.»

⁴⁰ Bìo 6a *Farizíewa nùwā yēn 6úi na wi bín ná hā bíoní mu, á 6a bía nōn o Yeesu yi: «Á lé warén mún lé ūnén muiiwà le?»

⁴¹ O o Yeesu bía nōn 6a yi: «Ká mi lá lé 6a muiiwà binbirí, á bè-kohó bìo lá máa mi máa léé mia. Éé ká bìo mi le mi wee mi, lé bín nōn á mu bè-kohó bìo wee mi lééráa mia.»

10

Le pi-loore wàhiire

¹ O Yeesu bía nōn 6a yi: «Le í mǐ ho tǔiá na mia: Yía yí máa zo le pi-loore yi lè le bān zūajii, ká a wee zo le yi làa lòn-veere, wón bānso léé kǎnlo làa nǐ-wàahǔ. ² Yía wee zo lè ho zūajii, wón lé o pi-pa.

³ Yía wee pa le pi-loore yi wee hén le jii ò o zo. A 6a pia wee jí a cǎn. O wee ve mí pia lè 6a yènnáa à léráa ho khūuhǔ.

⁴ Ká a von mí pia búenbúen 6a ló, ò o dí 6a yahó lén à 6a bè mǎn, lé bìo 6a zū a tǎmu. ⁵ Ká yía 6a yí zū wón 6a máa bè mǎn. Ba yáa à lùwí á à khèn làa wo, lé bìo 6a yí zū a tǎmu.»

⁶ O Yeesu wà dén wàhiire so nōn 6a yi, ká bǐa ó o wà le nōn yi màhǎ yí zūna a bíoní kúará.

O Yeesu ka lòn pi-pa tente

⁷ O Yeesu pá bǐnía bía: «Le í mǐ ho tǔiá na mia: Inén ka lòn pi-loore bān zūajii.

⁸ Bǐa dú í yahó búenbúen léé kǎnlowà làa nǐ-wàanna. Éé ká í pia yí ná 6a cǎn.

⁹ Inén ka lòn zūajii. Yía zon làa ho, á wón nǐ fen. Bānso dà wé è zo ká a lé mítén, á mún nǐ yí mí bè-dǐnii.

¹⁰ O kǎnlo wón wee wé buen ho juaaló, lè ho búeró, lè ho yáaró bìo yi mí dòn. Éé ká inén wón buara, bèra a na à í pia yí le mukǎnǐ binbirí na bān síi mia.

¹¹ «Inén ka lòn pi-pa tente. O pi-pa tente wee tà dé mí mukǎnǐ na mí pia bìo yi.

¹² Ká yía wee pa 6a pia le wá rí bìo yi, wón ká a mǎn o dakhǐnkǐn ò o lùwí ká a día 6a, à wón yí 6a búu wǐika, à bǐa ká kénna. O wé lùwí lé bìo 6a pia bǐo yí sǎ a yi. O yínó rí pi-pa binbirí.

¹³ O wee sá le wá rí bìo yi, ká 6a pia bǐo yí ciran wo.

¹⁴ «Inén ka lòn pi-pa tente. Bǐa bǐo sǎ mǐi ka lòn pia. I zū 6a, á 6a mún zū mi,

¹⁵ làa bǐo ó o Maá zūnáa mi á í mún zūnáa wón bǐo síi. I wee dé í mukǎnǐ na í pia bǐo yi.

¹⁶ I pia búu pá wi, á ðǐn yí zon le pi-loore na ká yi. Bǎn á í mún ko à í hè buennáa. Ba à jí í tǎmu, á 6a à wé pi-6oohǔ dà-kéní, làa pi-pa nǐ-kéní.

¹⁷ O Maá wa mi, lé bǐo á í wee tà dé í mukǎnǐ na, à bǐnǐ yíráa le.

¹⁸ Nùpue yí dà máa vǐinǐ inén mukǎnǐ làa pànká. Inén lé yía wee tà dé le na íten. Le bān naló pànká wi í cǎn, á le bān bǐnǐ yíró pànká mún wi í cǎn. Bǐn lé bǐo á í Maá nōn le jii le í wé.»

¹⁹ Hǎn bíoní so bǐo yi, á 6a *zúifùwa jǐ-cúa tǐn wó mín júná yi.

²⁰ Ba tǐahǔ, á 6a cèrèe wee bío bǐo ká: «O cǐná wi o yi, o wee khée. Mi yí jí a cǎn.»

²¹ Ba búu bèn wee bío: «Nùpue na á cǐná wi yi yí dà máa bío hā bíoní na ká bān síi. Cǐná so dà a wéé muiiwà yǐo le?»

Ba zúifùwa júnása pǎ a Yeesu bǐo

²² Mu wó le tènǐ pǎahǔ, ká 6a *zúifùwa wee dí le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ ceéró sǎnú ho Zeruzalεmu yi,

²³ ó o Yeesu zoó wee varáka ho sǎnsá na 6a le Salomǎn sǎnsá yi, le Dónbeenǐ zǐ-beenǐ lún yi.

²⁴ A 6a zúifùwa wǎa 6ueé kǐnǐa wo yi, à 6a tǔara a yi: «Fo màhǎ à día wēn hā yilera yi á vaá dǎ ho pǎahǔ yén coon? Hen ká fo lé *Yía le Dónbeenǐ mǎn léra, à ū bío mu wéréwéré na wēn.»

25 O o Yeesu bía nɔn ɔa yi: «Í bía mu nɔn mia, á mi yí tà mu. Hã wára na á ínén wee wé lè í Maá pànká, lé hɔn wee zéení í léení.

26 ƐƐ ká bío nɔn á minén yí tàráa mu, lé bío á mi yí máa mǐ dé bía bío sã miǐ jii.

27 Bía bío sã miǐ wee jí í cón làa bío ɔa pia wee jínaa o pi-pa cón bío. Í zũ ɔa, á ɔa wee bè miǐ.

28 Í wé è na le mukáni binbirí na máa vé ɔa yi. Ba bío máa yáa huúu. O búí máa fé ɔa í níí yi.

29 O Maá na kàràfáa ɔa miǐ, wón po mu búenbúen, ó o búí máa fé ɔa í Maá níí yi máa yí.

30 Inén lè í Maá lée dà-kéní.»

31 A ɔa zúifùwa tɔn khuiira hã huua le mí ì lèeka làa wo ò búé.

32 O o Yeesu wáa bía nɔn ɔa yi: «Í wó mu bè-tentewà cèrèè lè í Maá pànká á mi mɔn. A lé mu yén bío yi á mi le mí ì lèekaráa mi lè hã huua á à búé?»

33 A ɔa bía nɔn wo yi: «Mu yínɔn ù bè-tente búí na fo wó bío yi á wa le wa à lèekaráa fo lè hã huua á à búé. Ká lé bío fo wee là le Dónbeení. Unén nùpue kãamáa á le fo lé le Dónbeení.»

34 O o Yeesu wáa bía: «Mu túara mi làndá vūahú yi ká síi: «Inén Dónbeení bía le mí lé hã dofina.»*

35 A wa jɔn zũ le bío túara le Dónbeení bíoní vūahú yi á yí dà máa khíní yi. Wa mún zũ le minén làndá yi á le Dónbeení bía le ɔa nùpua na le nɔn mí bíoní yi lé hã dofina.

36 Ká ínén wón ó o Maá Dónbeení mɔn léra á í bío sã a yi á tonkaa ho ðímíjǎ yi. A mí ì wé kaka à bíoráa le ínén wee là le Dónbeení lé bío á í bía le í lé le za?

37 Hen ká í yí máa wé bío á í Maá wee wé, à mi yí tà í bío.

38 Ká í wee wé mu, hàrí ká mi le mí máa tà í bíoní yi, à mi pá wáa tà bío á í wee wé yi, bèra a na à mi zún kénkén le o Maá páanía làa mí, á í páanía làa wo.»

39 A ɔa tɔn le mí ì wǐ wo, ká a màhá porónna wà ò o día ɔa.

40 O Yeesu bínia khú lè ho Zurudēn muhú mɔn, hen na ó o Zân láa wee bátízé ɔa nùpua yi, á khii kará bín.

41 Nùpua cèrèè ɔuara a cón. Ba wee bío: «O Zân yí wó hàrí yéréké bío dà-kéní na wee zéení le Dónbeení pànká. Ká bío búenbúen na ó o bía a níí mu dǎní yi bèntɔn lée túiá.»

42 A ɔa nùpua cèrèè dó mí sía o Yeesu yi bín.

11

O Lazaare húmú làa vèeró bío

1 Nii búí na ɔa le Lazaare hía lò yí here. O Lazaare mu lè mín hínni nùwǎ jɔn, o Maate là a Mari, á wi ho Betanii lóhó yi.

2 O Mari mu lé yia hía kúaa ho jiló na sãmu sí o Yeesu zení wán á bínia sùukaa le mí jún-vǎní.* Lé wón bàn za Lazaare á lò yí here.

3 O o Lazaare mu bàn hínni mí nùwǎ jɔn tonkaa o búí le o vaa bío bío ká na a Yeesu yi: «Núhúso, mǐn bónlo á lò yí here.»

4 Bío ɔa vaá bía mu nɔn o Yeesu yi, ó o bía: «Mu vǎmú mu yínɔn bío na à wé o ò hí ì cén. Mu ù wé á le Dónbeení yèni á à lé. Mu ù wé á le Dónbeení Za cùkú á à mí.»

5 O Yeesu á wa a Maate là a Mari lè bàn yàró Lazaare.

6 ƐƐ ká bío ó o jǎ a Lazaare vǎmú bío, ó o bínia wó hã wizooní jɔn hen na ó o wi yi.

7 Bún mɔn, ó o bía nɔn mí ní-kenínia yi: «Mí bíní le wa lén va ho *Zudee kǎhú.»

8 O o ní-kenínia bía nɔn wo yi: «Ní-kàránlo, yínɔn bín á ɔa còonía le mí ì lèeka fo lè hã huua á à búé le? A lé bín á ù pá wi à ù bíní va yi le?»

* 10:34 Mi lorí Lení vūahú (Psaumes) 82.6 * 11:2 Mi lorí Zân vūahú 12.3

9 O o Yeesu bía n̄n 6a yi: «Hã léèrèwa pírú n̄n lé h̄a wi le wizon-kùure yi, tàá? Ká a n̄pue wee varáka le wisoni yi, ò o máa h̄aa míten, lé b̄io á mu khoomu wi.»

10 Εε ká a n̄pue wee varáka ho t̄n̄aah̄, ò o wé h̄aa míten, lé b̄io mu khoomu mía.»

11 B̄io ó o Yeesu bía h̄n b̄ioní so vó, ó o pá b̄inía bía: «Wàn b̄ónlo Lazaare d̄uma, ká ì màh̄á vaá s̄n̄í a.»

12 O o n̄i-kenínia bía: «Hen ká a d̄uma, se o v̄ámú díká wee dé, o ò wa.»

13 O Yeesu wi ò o b̄io le o Lazaare h̄urun. Ká a n̄i-kenínia bán wee leéka le lé mu d̄amu binbirí ó o bía b̄io.

14 O o Yeesu w̄aa bía mu wéréwéré n̄n 6a yi: «O Lazaare h̄urun.

15 B̄io mu yí wó yí yú mi b̄in á ì wee z̄amaka minén b̄io yi, lé b̄io á lé b̄un á à na á mi ì wíoka à dér̄aa mi s̄ia mī. Mi w̄aa wa lén va hen na ó o Lazaare mu wi yi.»

16 O o Toma na 6a wee ve làa Hénbéní á w̄aa bía n̄n 6a n̄i-kenínia na ká yi: «Mí mún wa lén va, à vaa páaní hí làa wo.»

17 B̄io ó o Yeesu wà vaá zo ho Betanii lóhó yi, ó o n̄á à 6a le o Lazaare n̄una á yú h̄a wízoní b̄io náa.

18 Ho Betanii lè ho Zeruzalεemu yí na yi mín yi. Mu máa yí kilomεeterewa b̄io t̄in sese,

19 á 6a *zúifùwa cèrèε ló ho Zeruzalεemu yi buara a Maate là á Mari c̄n̄, á wà buéé t̄en̄í b̄an yàró yúmú.

20 B̄io ó o Maate n̄á à 6a le o Yeesu bò o buen, ó o ló lée s̄á a yahó, ò o Mari wón kará le z̄i yi.

21 B̄io ó o lée yú a, ó o bía n̄n wo yi: «Núh̄uso, fo n̄nzoñ lá wi hen, se wàn yàró yí h̄urun.

22 Εε ká ì z̄ú le h̄a làa na kà wán pá, á b̄io b̄úenb̄úen na fo ò fio le Dónbeení c̄n̄, á le è wé.»

23 O o Yeesu bía n̄n wo yi: «Mín yàró á à vèe.»

24 O o Maate bía: «Ì z̄ú le ká le Dónbeení wee vèení 6a n̄i-hía ho d̄im̄íná vé n̄nzoñ, ó o ò vèe.»

25 O o Yeesu bía n̄n wo yi: «Ìnén lé ȳia wee vèení 6a n̄i-hía á wee na le muk̄aní binbirí. Ȳia dó mí s̄i mī, ó o muk̄aní á à κενί, h̄arí à b̄anso hí.

26 A n̄pue lée n̄pue na dó mí s̄i mī á yú le muk̄aní binbirí, wón máa hí máa cén. Maate, fo tà b̄un le?»

27 O o Maate bía: «Ūuu Núh̄uso, ì tà le fo lé *Ȳia le Dónbeení m̄n léra, le Dónbeení Za na ko ò o buen ho d̄im̄íná yi.»

28 B̄io ó o Maate bía b̄un vó, ó o wà buéé von mín h̄inló wee h̄um̄onkaráa: «O n̄i-kàránlo lée wi hen. O le ū buen.»

29 B̄io ó o Mari n̄á b̄io bía, ó o d̄enía h̄in̄n bánb̄aa mà a Yeesu.

30 Mu p̄ah̄ú ò o Yeesu lá d̄in̄ yí buéé zon ho lóhó yi. O wi hen na ó o Maate lée s̄á a yahó yi.

31 B̄io 6a zúifùwa na lá wi le z̄i yi làa Mari, á wee h̄í o s̄i m̄n wo ò o h̄in̄n bánb̄aa ló, á 6a bò a m̄n. Ba wee leéka le o bò ò lé le búure wán á lée wá.

32 B̄io ó o Mari vaá d̄n̄ hen na ó o Yeesu wi yi, ó o líí búrá a yahó, ò o bía n̄n wo yi: «Núh̄uso, fo n̄nzoñ lá wi hen, se wàn yàró yí h̄urun.»

33 Ká a Yeesu m̄n ò o wee wá, á 6a n̄pua na bò làa wo mún wee wá, á mu vá a yi làa sòobéε, ó o sò mí yahó.

34 O o t̄ara 6a yi: «Lé wen á mi n̄una a yi?» A 6a bía n̄n wo yi: «Núh̄uso, buen buee loñ.»

35 O o Yeesu yèn-caa wee lé.

36 A 6a zúifùwa na wi b̄in á wee b̄io: «Mí loñ b̄io ó o lá wa làa wo.»

37 Ká 6a n̄w̄a yen b̄úí bán b̄èn wee b̄io: «Orén na w̄éera a muíi ȳio, á so mún lá yí dà máa h̄è o Lazaare h̄umú le?»

38 B̄io 6a wee va hen na le búure wi yi, ó o Yeesu á mu wíokaa vá yi làa sòobéε. Le búure mu lée b̄ó-λεηó b̄úí k̄h̄ú, á j̄ii pon lè le hue-beení.

39 O o Yeesu bía: «Mi bñíní le huee lén bñn.» O o Maate na lé yía húrun bân hñnló, á bía nñn o Yeesu yi: «O sãmu á à wé, lé bño ó o wi le búure yi yú hã wizooní bño náa.»

40 O o Yeesu bía nñn wo yi: «Í so yí bía yí nñn foñ le ká fo dó ũ sñi miñ, á fo ò mi le Dónbeení cùkú beení le?»

41 A ba wãa bñíní le huee léra. O o Yeesu yòó dá mí yahó ho wáayi, ò o bía: «Í Maá, í wee dé ũ bárakà, lé bño fo tà ná í fioró.

42 I zū le fo wee jí í cñn fēēē, èē ká í wee bío làa fo bño kà wán ba nùpua na kñnía miñ kà bño yi, bèra a na ba tà le lé ũnén tonkaa mi bño bon.»

43 Bño ó o Yeesu bía hñn bioní so vó, ó o bía pñnpñn: «Lazaare, buee lé.»

44 O o Lazaare na lá húrun bueé ló, ká a zení là a níní bá le hã nín-kéníwà, á yahó pon yi. O o Yeesu bía: «Mi fee wo, à díá le o lén.»

*Ba zúifùwa núnása le mí ì na a Yeesu ba à bue
(Matiye 26.1-5; Maaki 14.1-2; Luki 22.1-2)*

45 Bño ba *zúifùwa na buara a Mari cñn mñn bño ó o Yeesu wó, á ba cèrèē dó mí sñá wo yi.

46 Ká ba tñahú á ba nùwã yen búi wà vaá yú ba *Farizíēwa, á lá bño ó o Yeesu wó á fēera nñn ba yi.

47 A ba Farizíēwa le le *Dónbeení yankarowà núnása á von mí ninzàwa *lándá tñiá fēerowà na ká à ba kúaa mín wán, á bía nñn mín yi: «Wa bñntñn ko à wa wé bño búi. O nñi mu sòobáa wee wé mu yéréké biowa dàkhíina.

48 Ká wa díá ó o wee wé mu, á ba nùpua búenbúen hña yèrè má à dé mí sñá wo yi. A ho Oroomusa núnása á à hñní ì fi wa *Dónbeení zñ-beení, á à bue wa nñpomu nùhú.†»

49 A ba nñ-kéní na ba le Kayiifu, yía lé le Dónbeení yankarowà nùhúso beení le lúlúure mu yi, á bía nñn ba yi: «Mí yí zū bño búi mu yi.

50 Mí so yí zū le warén cñn á mu sñaaní ò o nùpue nñ-kéní hí wa nñpomu búenbúen bño yi à mu bè yi fennáa le?»

51 O Kayiifu mu yí bía hã bioní mu mítén. Ká bño ó o lé le Dónbeení yankarowà nùhúso beení le lúlúure mu yi, lé bñn nñn ó o wee fēē le Dónbeení nñ-cúa kà sñi, le o Yeesu ko ò o hí mín nñpomu bño yi.

52 Mu yínñn bán mí dòn bño yi. O mún ko ò o hí, à le Dónbeení zàwa búenbúen na saawaa wi ho ñmíñá búenbúen yi, ò o vá kúee mín wán, à wé le mu nñpomu dà-kéní.

53 Lé bñn bño yi, á ba zúifùwa núnása bía tò mu wán mu zoñ le mí ì na a Yeesu ba à bue.

54 A lé bñn nñn ó o Yeesu wãa yí máa hēē ba zúifùwa tñahú à ba mi, ò o wà van ho lóhó búi na ba le Efarayiimu, hña bó le dùure yi, á vaá kará bñn le mí nñ-kenínia.

55 Hen ká ba zúifùwa sánú na ba le Paaki wà bueé dã, à ba cèrèē léka à fèn va ho Zeruzalēmu, á vaa ceé mítén à dàñ díráa ho sánú mu.

56 Ba nùpua wee cà a Yeesu, á wee tñaka mín yi le Dónbeení zñ-beení lún yi le o Yeesu mu á à yí ì buen ho sánú díiní léé, táa o máa buen.

57 Mu ù wé à le *Dónbeení yankarowà núnása le ba *Farizíēwa á nñn le nñi le ká yía zū hen na ó o Yeesu wi yi, à bñnso buee bío mu, à mí wñi wo.

12

*O Mari kúaa ho níló na sãmu sí o Yeesu zení wán
(Matiye 26.6-13; Maaki 14.3-9)*

1 Bño á ho *Paaki sánú díró ká hã wizooní bño hèzñn, ó o Yeesu buara ho Betanii lóhó, hen na ó o Lazaare wee lé yi, yía ó o vèenía.

2 Ba wee dí ho sánú o Yeesu bño yi bñn, ó o Maate wee na ho ññnló ba nùpua yi. Bña là a Yeesu páanía kará ho ññnló nùhú yi ó o Lazaare wi tñahú.

† 11:48 Ho pãahú mu yi, ká ho Oroomusa pãnká wi ba zúifùwa wán.

³ O o Mari ɓuan ho jiló na sãmu sí á yàwá here liitere sanká màní, hĩa wó lè mu ɓio ɓúí na ɓa le náàrè mí jii yi, á ɓueé kúaa o Yeesu zení wán, á ɓíníá sùukaa lè mí jún-vānī. A ho jiló sãmu hínən sú le zli mu ɓúenɓúen.

⁴ O o Yeesu nī-kenínia nī-kéní na ɓa le Zudaa Isikariote, yia á à dé wo ò na, á wãa bía:

⁵ «Lée webio nən ɓa yí yèéraráa ho jiló mu lè wén-hãani khiá-tin, á yí nən ɓa nī-khenia yi?»

⁶ O Zudaa bía ɓún yínɔ́n ɓio ɓa nī-khenia ɓio here wo yi, ká lé ɓio ó o lé o kǎnlo. Ba ɓunɓua-wárí na wi o cǎn ó o wee lén dí.

⁷ Ká a Yeesu màhá bía: «O hãa mu á ũ día. Ho jiló mu ó o lá bàrá pan lè ì sáníá wíokaró hã nùuló ɓio yi.

⁸ Ba nī-khenia á à keń làa mia fèεε, ká ínén wón máa keń làa mia fèεε.»

⁹ Ba minka *zúifùwa já le o Yeesu wi ho Betanii yi, á ɓa wà van ɓín. Mu yínɔ́n o Yeesu ɓio yi mí dòn ɓa vannáa, ɓa mún wi ɓa vaa mi a Lazaare na ó o Yeesu vèenía.

¹⁰ A le *Dónbeení yankarowà júnáasa mún wãanía tò le mí ì na a Lazaare ɓa à ɓúe

¹¹ lé ɓio á mu lé o Lazaare mu vèeró ɓio yi á ɓa zúifùwa cèrèε wee yèrémá dé mí sía o Yeesu yi.

*O Yeesu zoró ho Zeruzalεmu lóhó yi ɓio
(Matiye 21.1-11; Maaki 11.1-11; Luki 19.28-40)*

¹² Mu tá na lée tǎn, á ɓa minka zãamáa na ɓuara ho sánú díró ɓio yi, á já le o Yeesu wà ɓueé zo ho Zeruzalεmu,

¹³ á ɓa khó hã yùkúio vǎnna na ɓa lée dérãa ho cùkú wo yi ɓuan, à ɓa wà lée sã a yahó. Ba wee ɓio ɓio kà pǎnpǎn: «Le ho cùkú à ɓio sí le Dónbeení yi. Le o Núhúso Dónbeení wé mu bè-tentewà làa yia bò o ɓuen o yèni yi, o *Isirayεele bèε.»

¹⁴ O Yeesu yòora a sǎnpè-bòohú ɓúí, làa ɓio le Dónbeení ɓioní vūahú bíarãa mu kà síi:

¹⁵ «*Sion lóhó nípomu, yí zǎn dèε.

Loń, lé ũ bèε bò o ɓuen,
o yòora a sǎnpè-bòohú.»

¹⁶ Pãahú na mu wee wé yi, ó o Yeesu nī-kenínia yí zūna mu kúará. Ká pãahú na le Dónbeení léra a Yeesu yèni yi, á ɓa hácírí màhá ɓuara ɓio le Dónbeení ɓioní vūahú bía a dǎní yi wán. A ɓio ho vūahú mu bía, lé ɓún ó o ɓio wórãa.

¹⁷ Bĩa nònzoń páanía wi là a Yeesu pãahú na ó o von o Lazaare á wón vèera ló le búure yi, bán ɓúenɓúen wee mí ɓio ɓa mən tūiá.

¹⁸ ɓio mún nən ɓa minka zãamáa lée sánãa o yahó, lé ɓio mu yéréké ɓio na wee zéení le o ló le Dónbeení cǎn tūiá na mà á ɓa já.

¹⁹ A ɓa *Farizíεwa wãa wee ɓio mín yi: «Mi yí mən mu le, mi yí dà dèε ɓúí máa wé. Ba nùpua ɓúenɓúen wee yèrémá bè o yi.»

O Yeesu wee ɓio mí húmú ɓio

²⁰ Bĩa wà ɓueé ɓuàaní le Dónbeení ho Zeruzalεmu yi ho sánú díró pãahú á bĩa yínɔ́n *zúifùwa ɓúí wi tiahú.

²¹ Ba vá ɓueé ɓó a Filiipu na wee lé ho Kalilee kǎhú lóhó na ɓa le Betesayidaa yi, á bía nən wo yi: «Wa wi à wa mi a Yeesu wán.»

²² O o Filiipu wãa bía mu là a Andere, á ɓa mí nùwã jún wà vaá bía mu là a Yeesu.

²³ O o Yeesu bía nən ɓa yi: «Hìa ká lé ho pãahú na le Dónbeení á à lén o *Nùpue Za yèni yi.

²⁴ Le ì mí ho tūiá na mia: Ká ho dǎnló bεεre á yí dù, á mukānī yí hà á ɓio ká yí soora, á le è dǎn ká. Ká le mukānī hà, á ɓio ká soora, á le è ha hã bia na boo.

²⁵ Yia henía mí mukānī ɓio, wón á à vīiní le. Ká yia yí máa cǎtí mí mukānī ɓio hùúu ho dǎmǎ na ká yi, wón á à yí le mukānī ɓinbirí na máa vé.

²⁶ Yia wi ò o sá na miĩ, à wón bè miĩ. A hen na á ì wi yi, á ì ton-sá mún ò kẹ́ yi. Yia wee sá na miĩ, wón á ì Maá á à dé ho cùkú yi.

²⁷ Bìo kà wán, á ì hácírí yáara. Lé mu yén á ì ì bío? I bío le ì Maá kǎní mi le lònbee na à yí mi há làà na kà wán léé? $\text{\textcircled{E}}$ ká lé bǔn bío yi á ì ònò ònò buararáa.

²⁸ I Maá, zéení ù cùkú le 6a nùpua mi.» A tǎmu búí sǎ ònò ho wáyí á bía: «Ì zéeníá ì cùkú, á ì pá à wíoka à zéení ho.»

²⁹ Ká 6a zǎamáa na ònò bǔn ònò mu, á 6a le léé viohó và. Ba búí 6èn le léé tonkaro na ló ho wáyí bía làa wo.

³⁰ O o Yeesu bǔnía bía: «Mu yínòní ìnén bío yi á mu tǎmu sǎ ònò. Mu lé minén bío yi.

³¹ Bìo kà wán lé ho ònò ònò na kà nùpua cítíró pǎahú. Lé bío kà wán á le Dónbeení lùwǎráa ho ònò ònò na kà ònò ònò.

³² Ká ìnén 6a khíi can le 6uèni wán hóonía yòó fǎrá, á ì wé á 6a nùpua búenbúen á à buen ì cǔn.»

³³ O bía kà síi á zéeníanáa bío ó o ò híráa síi.

³⁴ A 6a zǎamáa bía ònò wo yi: «Wa zǔ le le Dónbeení làndá vǎahú yi á mu bía le *Yia le Dónbeení mǎn léra ko ò o kẹ́ bǔn fée, á ù wó kaka wee bíoráa le o *Nùpue Za 6a ko 6a ca le 6uèni wán hóoní yòó fǎrá? A wón Nùpue Za so 6èn lé o yén?»

³⁵ O o Yeesu bía míten bío ònò 6a yi: «Mi yú mu khoomu, ká ho pǎahú na mu ù wé á yí túee. A bío mi yú mu khoomu, á mi wǎa wé varáka mu yi, à le tǐbírí hǎa yí yòoka mi wán. Mu bon, yia wee varáka le tǐbírí yi á yí máa mi bío wi o yahó.

³⁶ Mi tà dé mi síi yia lé mu khoomu yi, pǎahú na mi yú mu yi, à mi wé mu khoomu nùpua.»

Bìo ó o Yeesu bía hǔn bíoní so wó, ó o khèra vaá sà míten 6a yi.

Ba zúifùwa cèrèè pá pá a Yeesu bío

³⁷ Bìo ó o wó mu yéréké bíowa cèrèè na wee zéení le o ló le Dónbeení cǔn 6a mǎn mí cúee, ká 6a pá yí dó mí síi wo yi.

³⁸ Mu wó ò o *Ezayii ònò-cúa na ó o fèera, à ònò síi. O bía:

«Núhúso, lé o yén yàá dó mí síi le bǔn-tente na wa wee bue yi?

A lé o yén ó o Núhúso zéeníá le mí pǎnká?»*

³⁹ Bìo ònò 6a yí dà máa tǎráa mu yi, lé bío ó o Ezayii mu pá bǔnía bía:

⁴⁰ «Le Dónbeení wó á 6a ka lòn muiiwà,
bèra a na à 6a wé yí mi.

Le wó á 6a yiwa tunka

bèra a na à 6a wé yí ònò zǔn bío á le wee wé.

Le wó kà síi bèra a na

à 6a yí ònò yèrè má buen le cǔn à le wéé 6a.»†

⁴¹ O Ezayii bía hǔn bíoní so lé bío ó o mǎn ho cùkú na le Dónbeení á à dé o Yeesu yi, ó o bía a bío yi.

⁴² $\text{\textcircled{E}}$ ká 6a *zúifùwa ya-díwá mí bèere tǎahú, á 6a cèrèè ònò pá dó mí síi o Yeesu yi. Ká 6a màhá yí máa tà bío mu wéréwéré, lé 6a *Farizíewa bío yi, à bán yí hè 6a le 6a zúifùwa kǎránlò zii zoró.

⁴³ Ba wa le yèni càró 6a nùpua cǔn á po le yèni càró le Dónbeení cǔn.

Yia yí máa tà a Yeesu bíoní bío, wón núhú á à sí

⁴⁴ O Yeesu bía bío kà pǎnpǎn: «Yia dó mí síi miĩ, se yínòní ìnén ì ònò á 6ànso dó mí síi yi. Bǎnso dó mí síi yia tonkaa mi yi.

⁴⁵ Yia mǎn mi, se lé yia tonkaa mi á 6ànso mún mǎn.

* 12:38 Mi loń Ezayii vǎahú 53.1 † 12:40 Mi loń Ezayii vǎahú 6.10

⁴⁶ Inén ka lòn khoomu á buara ho ðímíjǎ yi, bèra a na ká nùpue léé nùpue na dó mí sǐi mií, à bànso yí keń le tíbíri yi.

⁴⁷ Ká a búí jǎ í bíoní ò o yí bò hǎ yi, á mu máa wé ínén lé yǎ á à síiní bànso jǎhǔ. Mu bon, ínén yí wà buée síiní ho ðímíjǎ nùpua júná, ká í wà buée fení 6a.

⁴⁸ Yǎ pá í bío, á yí máa tà í bíoní yi, wón jǎhǔ á à sí. Hǎ bíoní na á í bía lé hǎn á à síiní bànso jǎhǔ ho ðímíjǎ vé nònzon.

⁴⁹ Lé bío á í yí bía lè í pánká. Ká a Maá na tonkaa mi, wón míten lé yǎ nǎn le jii mií, á zéénia bío á í bío binbirí lè 6a nùpua.

⁵⁰ A í mún zǔ le bío ó o wee na le jii à í hení na 6a nùpua yi, bún wee na le mukǎní binbirí na máa vé. Hǎ bíoní na á í wee bío lé hǎ ó o Maá nǎn le jii le í bío.»

13

O Yeesu seera mí nǐ-keninia zení

¹ Sǎni ho *Paaki sǎnú díró búaká, á bío ó o Yeesu zǔna le mí léró ho ðímíjǎ yi à va mín Maá cǎn páahǔ dǎn, á bía bío sǎ yi na wi ho ðímíjǎ yi ó o wa, ó o wíokaa zéénia le bío mí wa làa ba bàn síi mía.

² O Yeesu lè mí nǐ-keninia lan wee dí ho zǐihǔ jii. A bún, ò o *Satǎni wó ó o Yeesu dénaló bío wi o Zúdaa na lé o Simǎn Isikariote za síi yi vó.

³ O Yeesu zǔ le o Maá dó mu bío búenbúen mí níi yi. O o mún zǔ le mí ló le Dónbeení cǎn, á bǐnía wà à va le cǎn.

⁴ O o wǎa líi hǐnǎn ho dínló jǎhǔ yi, á tǎra mí báká beení, ò o lá le nín-kéní can lè mí kuio.

⁵ O o kúaa mu jumu le dǎe búí yi, ò o wee seera mí nǐ-keninia zení, á bǐní sùuka lè le nín-kéní na ó o can lè mí kuio.

⁶ Bío o buée dǎn o Simǎn Piere, á wón bía nǎn wo yi: «Núhǔso, lé únén wi à ũ seera ínén zení le?»

⁷ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Bíó á ínén wee wé bío ká wán á únén yí zǔ kúará. Ee ká fo khíi zǔn mu làa món.»

⁸ O o Piere bía: «Búée, únén máa seera í zení hùúu.» O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Ká í yí seera ũ zení, á únén làa mi máa páaní bío búí yi.»

⁹ O o Simǎn Piere wǎa bía: «Núhǔso, ká mu ka ká, à ũ yí seera í zení mí dǎn, ká ũ seera í níní lè í jǎhǔ.»

¹⁰ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Yǎ súa, wón bío búenbúen wee ce. O hǎ le mí ì seera bío, se mu lé o zení. Minén bán wee ce, èe ká mu yínǎn mi búenbúen.»

¹¹ O Yeesu zǔ yǎ á à dé o ò na, lé bún te bío ó o le 6a búenbúen yí máa ce.

¹² Bío ó o seera 6a zení vó, ó o lá mí báká beení zǎ ò o bǐnía líi kará ho dínló jǎhǔ yi, ò o wǎa wee bío lè mí nǐ-keninia: «Mí so zǔ bío á í wó ká kúará le?»

¹³ Mí wee ve mí làa nǐ-karánlo, làa Núhǔso, á mí túiá sí, í lé o nǐ-karánlo á lé o Núhǔso.

¹⁴ Ká ínén hǎ seera minén zení, se minén mún ko mi wé seera mín zení.

¹⁵ I wó mu zéénia làa mia, bèra a na, à minén mún wé wé mu làa mín, làa bío á í wóráa mu làa mia.

¹⁶ Le í mí ho túiá na mia: Ton-sá na po mí jǎhǔso wón mía. O o tonkaro na po yǎ tonkaa wo, wón mún mía.

¹⁷ Bío mí zǔ bún, ká mi wee wé mu, se mi júná sí.»

O Yeesu le mí nǐ-keninia nǐ-kéní á à dé mí ì na (Matiye 26.20-25; Maaki 14.17-21; Luki 22.21-23)

¹⁸ O Yeesu bía: «Mu yínǎn mi búenbúen á í wee bío bío. Inén lé yǎ zǔ bía á í hueekaa. Ee ká bío túara le Dónbeení bíoní vǎahǔ yi ko mu wé à jii sí. Mu túara ká síi: «Yǎ làa mí páanía dú í dínló á bǐnía wee fi làa mi.»*

* 13:18 Mí loń Lení vǎahǔ (Psaumes) 41.10

¹⁹ I wee bío mu na mia bío kà wán ká mu bío mu ò ò yí dǎn, bèra a na ká mu khíi dǎn, à mi tà le ìnén lé yíá wi fḗḗḗ.

²⁰ Le ì mí ho túiá na mia: Nùpue na khíi òuan ì tonkaro sese, se lé ìnén á òanso òuan sese. A yíá òuan mi sese, se lé yíá tonkaa mi á òanso òuan sese.»

²¹ Bío ó o Yeesu bíá hǎn bíoní so vó, ó o hácirí wíokaa yáara, ó o wáa bíá wéréwéré: «Le ì mí ho túiá na mia: Minén ñi-kéní lé yíá á à dé mi ì na.»

²² A óa ñi-kenínia wee lońka mín yi. Ba yí zū yíá ó o wee bío bío.

²³ Mu wee wé, ò o Yeesu ñi-kenínia ñi-kéní, yíá ó o wa, á kará ó a yi.

²⁴ O o Simǎn Piere bíá làa wón lè mí ní le o tùa o Yeesu yi le lé o yén ó o wee bío bío.

²⁵ O o ñi-keníni mu búera van là a Yeesu cǎn, á tùara a yi: «Núhúso, lé o yén fo wee bío bío?»

²⁶ O o Yeesu bíá: «Ì zoó cǐ ho búurú, ká yíá á ì nǎn ho yi, se wón lé orén.» O o Yeesu wáa lá ho búurú zoó cǎ á nǎn o Zúdaa na lé o Simǎn Isikariote za yi.

²⁷ O Zúdaa féení lè ho búurú, ó o Satǎni dèeníá zon wo. O o Yeesu bíá nǎn o Zúdaa yi: «Bíó fo le fo ò wé, à ù wé fùa.»

²⁸ A óa ñi-kenínia na ká tǎahú á ñi-kéní woon yí zū bío nǎn ó o Yeesu bíaráa làa wo ká síi.

²⁹ Bío ó o Zúdaa óa òunòua-wári wi cǎn, á óa búí wee leéka le o Yeesu wi ò o bío le o vaa yá bío óa màkóo wi yi ho sǎnú bío yi. Tàá ká a Yeesu wi ò o Zúdaa mu na bío búí óa ñi-khenia yi.

³⁰ Bío ó o Zúdaa wáa fó ho búurú ká síi, ò o dèeníá hǎn nǎn yòó ló. Mu wee wé à ho tá hǎn.

O Yeesu bin-finle búí na ó o bíá bío henia

³¹ O Zúdaa léró mǎndén, ó o Yeesu bíá: «Hǎ làa na ká wán, ó o *Nùpue Za cùkú wee mi, ó o Nùpue Za mún wee zéení le Dónbeení cùkú.

³² [Ká a Nùpue Za wee zéení le Dónbeení cùkú] á le mún ñ wé ó o Nùpue Za cùkú mún ñ mi, á le è wé mu hen làa cǐnú.

³³ Ì ñi-kenínia na á ì wa làa sòobéé, ho pǎahú na á ì wé làa mia á yí túee. Mi khíi wé è cà mi. Éé ká bío á ì bíá nǎn óa *zúifúwa yi, lé bǎn òan síi á ì mún ñ bío á à na minén yi: Mi yí dà máa va hen na á ì wee va yi.

³⁴ Ì ì bío bin-finle búí á à hení ì na mia: Mi wé wań mín. Mi ko mi wé wań mín, làa bío á ì waráa mia bío síi.

³⁵ Ká mi wa mín, á óa nùpua búenbúen màhá à zǎn le mi lé ì ñi-kenínia.»

³⁶ O o Simǎn Piere tùara a yi: «Núhúso, lé wen á fo ò va yi?» O o Yeesu bíá nǎn wo yi: «Hǎ làa na ká wán, á fo yí dà máa bè làa mi máa va hen na á ì wee va yi. Ká fo màhá khíi bè làa mi làa mǎndén.»

³⁷ O o Simǎn Piere bíá nǎn wo yi: «Núhúso, léé webio nǎn á ì yí dà máa bè làa fo há làa na ká wán? Ì tà à ì ì dé ì mukǎni na ù bío yi.»

³⁸ O o Yeesu bíá: «Fo ò tà á à dé ù mukǎni ì na ìnén bío yi kénkén le? Le ì mí ho túiá na foń: Sǎni o kò-béé wá, ká fo bíá le fo yí zū mi há cúa-tǐn.»

14

O Yeesu lé yíá lé ho wǎhú

¹ O Yeesu bíá nǎn mí ñi-kenínia yi: «Mi yí yáa mi yilera. Mi dé mi sía le Dónbeení yi, à mún dé mi sía mií.

² Wán Maá zǐi á há keenínia lùà cèrèé wi yi. Ká mu lá yí bon, se ì lá yí bíá le ì vaá wíoka lùè á à ká làa mia.

³ Ká le lùè vaá wíokaa vó, á ì bǐní búee fé mia, à mi vaa páaní keení làa mi hen na á ì ì keení yi.

⁴ Mi zū ho wǎhú na wee va hen na á ì wà à va yi.»

⁵ O Toma bía nɔn wo yi: «Núhúso, bïo wa yí zū ũ vεεní, á wa à zūr̄ ho wōhū kaka?»

⁶ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Inén lé yia lé ho wōhū, á lé ho tūiá poni bānso, lé inén le mukānī binbirī wee lé cǔn. Nùpue yí dà máa va a Maá cǔn ká bānso yí ló í wán.

⁷ Ká mi lá zū mi, ó o Maá á mi mún ñ zūr̄. Hã làa na kà wán, ó o Maá mi zū, á mɔn wo.»

⁸ O o Filiipu bía nɔn o Yeesu yi: «Núhúso, zéeni a Maá làa wεn, á bñn wāa à yí wεn.»

⁹ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Éee! Filiipu, inén wi làa mia míana, à ũ pá yí zū mi le? Yia mɔn mi, se bānso mɔn o Maá. A fo tñn le í zéeni a Maá làa fo le we?

¹⁰ A le fo yí tà le inén páanía là a Maá ó o Maá páanía làa mi lon? Hã bioní na á ï wee bío na mia á inén yí te. Hã bioní mu wee lé o Maá na wi làa mi cǔn. Lé orén wee wé bïo ó o sñi vá yí.

¹¹ Mi tà bío á ï bía nɔn mia yí le inén páanía là a Maá ó o Maá páanía làa mi. Ká bñn mia à mi pá wāa tà mu bè-wénia na á ï wó á mi mɔn bío yí.

¹² Le í mǐ ho tūiá na mia: Yia dó mí sñi mǐ, á bānso ò wé hã wárá na á ï wee wé bān sñi. O yàá à wé hã po hñn, lé bío á ï wee va a Maá cǔn.

¹³ A bío búenbúen na mi wé è fio í yèni yí á ï wé, bèra a na ò o Maá yèni lé inén na lé o Za pánká yí.

¹⁴ Ká mi wé flora bío búí í yèni yí, á ï wé mu.»

O Séenilo veere naló bío

¹⁵ «Ká mi wa mi, á mi wé è bè bío á ï henía nɔn mia yí.

¹⁶ A inén á à fio o Maá yí, ó o na a Séenilo veere mia, ò o wé keñ làa mia fεεε.

¹⁷ O Séenilo mu lé le Dónbeení Hácírí tūiá poni bānso, dén na á ho ñmíjása yí dà máa yí, lé bío á ba yí máa mi le, á yí zū le. Minén bán zū le, lé bío le wi làa mia, á khíi keñ mia.

¹⁸ «Í máa díá á mi máa wé lòn híiminí, í ï bñn í buen mi cǔn.

¹⁹ Hen làa cñnú ká ho ñmíjása máa mi mi, ká minén bán ñ mi mi, lé bío á le mukānī binbirī wi mǐ á minén le mukānī binbirī mún ñ wé yí.

²⁰ Ká mu pāahú khíi ñn, á mi ï zūr̄ le inén páanía lè í Maá, á minén páanía làa mi, á inén páanía làa mia.

²¹ Yia wee pa í bioní na á ï bò henía bío, á wee bè hã yí, wón lé yia wa mi. I Maá á à wañ yia wa mi, á inén mún ñ wañ bānso, á wé è zéeni íten làa wo.»

²² O o Zudaa, yia wi mí ñn làa Zudaa Isikariote, bía nɔn wo yi: «Fo ò wé kaka à zéeni úten làa wεn ká fo máa zéeni úten lè ho ñmíjása?»

²³ O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Yia wa mi, wón wee bè bío á ï wee bío yí. I Maá á à wañ bānso, á ï Maá làa mi á à buen bānso cǔn, á buéé keñ làa wo.

²⁴ Yia yí wa mi, wón yí máa bè í bioní yí. Hã bioní na á ï wee bío ká yí ló inén í bæere yí. Mu lé í Maá na tonkaa mi á hã ló yí.

²⁵ «Í bía bío ká nɔn mia ho pāahú na á ï wi làa mia.

²⁶ Εε ká a Séenilo na lé le Dónbeení Hácírí, ño ó o Maá Dónbeení á à tonka í yèni yí, dén wé è keñí mia lè mu bío búenbúen, á à bñn í leéka mia lè mu bíowa búenbúen na á ï bía nɔn mia.

²⁷ «Í wee lén, ká í màhá a na ho héerà mia. I héerà lé hã á ï wee na mia. Ho wi mí ñn lè ho ñmíjása héerà. Mi yí le mi yilera yáa. Mi yí zñn.

²⁸ Mi já à ï bía le í wee lén, ká í bñn í buen mi cǔn. Mi lá wa mi, se bío á ï bía le í va a Maá cǔn á mi sñi lá à wa bío yí, lé bío ó o Maá po mi.

²⁹ I bía mu nɔn mia hã làa na kà wán, ká mu bíowa mu wéró ñn yí ñn, bèra a na, ká mu khíi ñn, à mi wíoka dé mi sñi mǐ.

³⁰ I máa bñn máa bío bioní cèrεε làa mia, lé bío á ho ñmíjása na ká jùhúso wà a buen. O yí yú pánká í wán.

³¹ Εε ká ho ñmíjása ko ba zūr̄ le í wa a Maá, á bío ó o bò henía nɔn mǐ lé bñn á ï wee wé. Mi lii híni, mi wa lén hen.»

15

O Yeesu lé ho èrèzén v̄ndèè binbirí

¹ O Yeesu bía: «Inén lé ho èrèzén v̄ndèè binbirí, ká ì Maá lé ho èrèzén v̄ndèè b̄anso.

² Ká lakahó lée lakahó na can mi ò ho yí máa ha, ó o ò kúii ho. Ká h̄a wee ha, h̄n búenbúen ó o wee kí, à h̄a wíoka wé ha lè mí sòobéè.

³ Làa b̄n s̄ii á minén d̄enía wee ce vó lòn lakara na ba kú ì kàránlò na á mi tà yi b̄io yi.

⁴ Mi páaní làa mi, á ì mún ò páaní làa mia. Lakahó yí dà máa ha bia ká ho yí can le v̄ndèè yi. Làa b̄n s̄ii, ká minén mún yí páanía làa mi, á le Dónbeení Hácírí b̄ia máa keí mia.

⁵ «Inén ka lòn v̄ndèè, ká minén ka lòn lakara. Yia páanía làa mi, á inén páanía làa wo, á wón b̄anso á le Dónbeení Hácírí b̄ia á à keí yi c̄èèè. Inén b̄io níi mia, á mi yí dà d̄èè woon máa wé. ⁶ Yia yí páanía làa mi ka lòn v̄ndèè lakara na ba kúiora lée kúaará. Ká h̄a lakara mu hon à ba khuui h̄a bè mín wán à dé ho d̄sh̄ yi c̄í.

⁷ Ká mi páanía làa mi, á wee bè ì b̄ioní yi sese, à b̄io mi wee cà, à mi fio, á mi ì yí mu.

⁸ Ká le Dónbeení Hácírí b̄ia wi mia c̄èèè se mu wee zéení le mi lé ì n̄i-kenínia binbirí, á ba n̄pua búenbúen á à mi ì Maá cùkú mu b̄io yi.

⁹ Làa b̄io ó o Maá waráa mi, lé b̄n b̄n s̄ii á inén mún waráa mia. Mi páanía làa mi, á mi ì wíoka à z̄n̄ b̄io á ì waráa mia.

¹⁰ Ká mi wee bè b̄io á ì b̄ò henía yi, se mi páanía làa mi á mi ì z̄n̄ b̄io á ì waráa mia b̄io, làa b̄io inén páanía làa Maá á z̄ b̄io ó o waráa mi, lé b̄io á ì b̄ò b̄io ó o b̄ò henía yi.

¹¹ «Ì b̄ia b̄n n̄n mia, bèra a na à inén s̄i-wèè b̄n s̄ii à keí mia, à mi s̄i-wèè j̄ii sí.

¹² B̄io á ì ì hení á à na mia lé b̄io kà: Mi waí mín làa b̄io á ì waráa mia b̄io s̄ii.

¹³ N̄pue na dà à waí mín b̄nlowà á à poí yia n̄n mí mukān̄i ba b̄io yi wón mia.

¹⁴ Ká mi wee bè b̄io á ì b̄ò henía n̄n mia yi, á mi ì wé wán b̄nlowà.

¹⁵ I w̄a máa b̄n̄i máa ve mia làa ton-sáwá, lé b̄io ó o ton-sá yí z̄ b̄io ba j̄uh̄so wee wé. Mi lé wán b̄nlowà, lé b̄io á b̄io ó o Maá b̄ia n̄n mi búenbúen á ì f̄era n̄n mia.

¹⁶ Minén yí léra mi. Inén lé yia hueekaa mia á tonkaa, à mi lén vaa wé h̄a wárá na se, h̄a le Dónbeení Hácírí b̄ia wee mi yi, á b̄io á à mí, bèra à na ká b̄io mi wee fio o Maá c̄n̄ ì yèni yi à mi yí mu.

¹⁷ B̄io á ì ì wíoka à hení á à na mia lé b̄io kà: Mi waí mín.»

Ho d̄im̄nása j̄ina a Yeesu lè mí n̄i-kenínia

¹⁸ «Ká ho d̄im̄nása j̄ina mia, à mi z̄n̄ le ba j̄ina mi ló mia.

¹⁹ Ká minén lè ho d̄im̄nása l̄a lée dà-kéní, á ba lá à waí mia làa b̄io ba waráa b̄io b̄io s̄a ba yi. B̄io n̄n á ho d̄im̄nása j̄inanáa mia, lé b̄io á ì hueekaa mia á mi wi mí dòn làa ba. Mi b̄io w̄a yí s̄a ho d̄im̄ná yi.

²⁰ Mi liiní mi hácírí b̄io á ì b̄ia n̄n mia wán: «Ton-sá na po mi j̄uh̄so wón mia.» Ká inén á ba beera lò, á minén á ba mún ò beé lò. Ká ba b̄ò b̄io á ì kàránna làa ba yi, á ba mún ò bè minén kàránlò yi.

²¹ È ká lé inén b̄io yi á ba wé è beéráa mi lò, lé b̄io ba yí z̄ yia tonkaa mi.

²² B̄io á ì buara á buéé b̄ia làa ba á ba p̄á, lé b̄n̄ n̄n á mu bè-kohó b̄io wee mí léera ba yi. A b̄io kà wán, á ba w̄a yí dà máa b̄io le mí yí z̄ mu.

²³ Yia j̄ina mi, se wón mún j̄ina ì Maá.

²⁴ I lá yí wó wárá na á n̄i-veere yí dà máa wé h̄uuu ba t̄ah̄, á se bè-kohó b̄io máa mí máa lé ba yi. È ká b̄io ba m̄n̄ mu mí cúee, à ba pá j̄ina inén, á j̄ina ì Maá.

²⁵ È ká b̄io túara ba làndá yi á ko mu wé à j̄ii sí: «Ba j̄ina mi ká mu j̄uh̄ j̄n̄ mía.»*

²⁶ «O Séenilo khíi buen. Orén lé le Dónbeení Hácírí t̄iá poni b̄anso. Ì ì tonka a, ó o ò lé ì Maá c̄n̄ á à buen. Ká a khíi buara ó o buée mí ho t̄iá ì j̄ii.

* 15:25 Mi lon Lení v̄ah̄ (Psaumes) 35.19; 69.5

27 A minén mún wé è mǐ ho tǔiá ĩ jii, lé bǐo mi wi làa mi hàrí ĩ tonló búakáró pǎahǔ.»

16

1 «ĭ wee bío bún na mia à mi yí bǐnǐ ĩ mǎn.

2 Mi kàránló zǐnǐ zoró á ba khíi wé è hè làa mia. Hàrí pǎahǔ búu khíi dǎ, á bǐa wee búe mia pá à leéka le mí wee sá na le Dónbeenǐ yi kà síi.

3 Ba à wé mu lé bío ba yí zǔ a Maá Dónbeenǐ, á mún yí zǔ ĩnén

4 Ká ĩ wee bío mu làa mia bèra a na ká ba khíi hǐnǎn wee wé mu, à mi bǐnǐ leéka le ĩ bía mu nǎn mia. ĩ tonló búakáró pǎahǔ, á ĩ yí bía mu làa mia, lé bǐo á ĩ lá wi làa mia.»

Le Dónbeenǐ Hácírí bè-wénia

5 «Hǎ làa na kà wán, á ĩ bǐnǐa wee va yǐa tonkaa mi cǎn, á mi tǎahǔ á nǐ-kénǐ kà yí tùara mǐi le lé wen á ĩ wee va yí?

6 Èé ká lé bío á ĩ bía mu nǎn mia lé bún wee vá mia.

7 Ká mu bèn lé ho tǔiá á ĩ mǐ á à na mia: Mu sǔaanǐ minén cǎn à ĩ lén. Ká ĩ yí wà, ó o Séenǐlo máa búen mi cǎn. Èé ká ĩ van, á ĩ ì tonka a ó ò búen mi cǎn.

8 Ká a khíi búara, ó o búeé zéení le ho ðímǐnása le ba wee vǐnǐ mǐten mu bè-kora, làa bǐo téréna, le le Dónbeenǐ cítii bǐo dǎnǐ yi.

9 O ò zéení le ba wó mu bè-kohó, lé bǐo ba yí dó mí sǐa mǐi.

10 O ò zéení le ĩ téréna bǐo á ĩ wee va a Maá cǎn á mi máa bǐnǐ máa mi mi bǐo yi.

11 Le Dónbeenǐ cítii bǐo dǎnǐ yi, o ò zéení le le Dónbeenǐ dèenǐa cítii ho ðímǐná na kà nǐhǔso á sǐinǐa nǐhǔ.

12 «Bǐo cèrèé á ĩ lá wi à ĩ bío na mia, ká ĩ ðǐn máa bío mu lé bǐo mu here po mia.

13 Ká le Dónbeenǐ Hácírí tǔiá poni bǎnso khíi búeé dǎn, á le è wé á mi ì zǔn le Dónbeenǐ tǔiá poni búenbúen. Hǎ bǐnǐ na le è bío máa lé lerén mí bεεre cǎn. Ká bǐo le ná ĩ cǎn búenbúen lé bún á le khíi bío, á à bue bǐo ko à mu búen bǐo.

14 Le è zéení ĩ cùkú lé bǐo le è lá bǐo á ĩ le le zéení á à bue è na mia.

15 Bǐo bǐo sǎ a Maá yi búenbúen bǐo sǎ mǐi, lé bún nǎn á ĩ wee bíoráa mu na mia le le è lá bǐo á ĩ le le zéení búenbúen á à bue è na mia.»

Mi yara sèró mǎn mi sǐa á à wa

16 «Hen làa cǐnú ká mi máa mi mi, ká cǐnú bún mǎn á mi ì bǐnǐ ì mi mi.»

17 O o nǐ-kenǐnia nùwǎ yǎn wee bío mǐn yi: «Bǐo ká kúará léé webio coon? O bía: «Hen làa cǐnú ká mi máa mi mi, ká cǐnú bún mǎn á mi ì bǐnǐ ì mi mi» làa bǐo ó o bǐnǐa bía: «Bǐo á ĩ wee va a Maá cǎn.»

18 Ho cǐnú na ó o wee bío bǐo kúará léé webio? Wa bènǐn yí zǔ bǐo ó o wee bío.»

19 Bǐo ó o Yeesu zǔna le ba wi ba tùa wo yi, ó o bía nǎn ba yi: «Bǐo á ĩ bía le hen làa cǐnú ká mi máa mi mi, ká cǐnú bún mǎn á mi ì bǐnǐ ì mi mi, lé bún bǐo yi á mi wee tùakaráa mǐn yi le?

20 Awa, le ĩ mǐ ho tǔiá na mia: Mi khíi wé è wá ká mi ì zúnzúrá ká ho ðímǐnása bán wee zǎmaka. Mi yara khíi sè, èé ká mi yara sèró mu màhá á à yèrémá à wé le sǐ-wεε.

21 Hen ká a háa wee te à mu wé le lònbee o wán hǎn pǎahǔ so yi. Ká a ton wó, ò o sǐi wa, lé bǐo ó o yú a kúnkúza. O wé nǎnsǎ le lònbee na yú a yi.

22 Minén mún bǐo ka kà. Bǐo kà wán, á mi yara sò, èé ká ĩ bǐnǐ ì mi mia, hǎn pǎahǔ so ká mi sǐa á à wa. Dén sǐ-wεε so á nùpue máa hè yi làa mia.

23 Ká dén wizonle so khíi dǎn, á mi máa bǐnǐ máa tùa mǐi làa bǐo búu. Le ĩ mǐ ho tǔiá na mia: Bǐo búenbúen na mi khíi fio o Maá cǎn ĩ yèni yi ó o ò na mia.

24 Mi lá ðǐn yí flora bǐo búu ĩ yèni yi. Mi wé fio, á mi ì yí, bèra a na à mi sǐ-wεε jii sí.

25 «ĭ wà hǎ wǎhio á bíaráa bǐo kà búenbúen nǎn mia. Ká pǎahǔ búu khíi dǎ, ká ĩ máa wé è wà wǎhio máa na mia. ĩ khíi wé è bío bǐo bǐo ciraŋ o Maá wéréwéré á à na mia.

26 Ká hǎn pǎahǔ so khíi dǎn, á mi wé è fio o Maá Dónbeenǐ yi ĩ yèni yi. ĩ máa bío máa na mia le ĩ wé è fio o Maá mu yi mi bǐo yi.

²⁷ Mu bon. O Maá Dónbeenĩ mí bæere wa mia, lé bïo mi wa mi á tà le ì ló a cǒn bïo bon á buara.

²⁸ Ì ló a cǒn á buara ho ðímíjǎ yi. Bïo kà wán, á ì wee lé ho ðímíjǎ yi á à bíní ì va a Maá cǒn.»

²⁹ O o ñi-kenínia bía nǎn wo yi: «Ó, o! Fo màhǎ wǎa wee bío làa wɛn wéréwéré ká fo máa wà wàhio.

³⁰ Bïo kà wán, á wa wǎa zū le fo zū mu bïo búenbúen. U màkóo mía à ù pa le o búu tùa foñ. Bún lé bïo nǎn á wa tà le fo ló le Dónbeenĩ cǒn bïo bon.»

³¹ O o Yeesu bía nǎn ba yi: «Mi tà mu hǎ làa na kà wán le?

³² È ká ho pǎahǎ lua, ho yàá buée dǎn vó, ká mi ì kénná á à lén mǐn júná yi á à día mi ì dòn. È ká ì mía ì dòn, o Maá Dónbeenĩ wi làa mi.

³³ Ì bía bún búenbúen nǎn mia bèra a na à mi yí ho héerà mi páaníló làa mi bïo yi. Mi lò ò be ho ðímíjǎ pánká-súmáa níu yi, è ká mi hení mi sía, lé ì dàrna hǎ.»

17

O Yeesu floró na ó o wó

¹ Bïo ó o Yeesu bía kà síi vó, ó o hóonia mí yahó ho wáayi, ò o bía: «Ì Maá, ho pǎahǎ dǎn. Wé zéení ìnén na lé ù Za cùkú, bèra a na à ìnén bèn mún wé zéení ùnén cùkú.

² Fo nǎn ho pánká mi ì ba nùpua búenbúen wán bèra a na à ì dàní nanáa le mukāñi binbirí na máa vé bía búenbúen na fo kàràfáa mi ì yi.

³ Le mukāñi binbirí na máa vé lé à ba zūñ ùnén na lé le Dónbeenĩ binbirí na bǎn síi mía, à zūñ ìnén Yeesu *Krista na fo tonkaa.

⁴ Ì wó á ba nùpua mǎn ù cùkú ho tá wán ho tonló na fo le ì sá á ì sá á ho jii sú bïo yi.

⁵ Ì Maá, bïo kà wán, á ù wé le ì bíní yí ho cùkú ù nǐsǎní, hǎa á ì yú lè ho yahó ká bïo búu ðin yí léra.»

⁶ «Ì zéenia ù bïo lè ba nùpua na fo hueekaa ho ðímíjǎsa tǎahǎ á kàràfáa mi. Ba bïo sǎ foñ, ká fo kàràfáa ba mi, á ba bò ù bioní yi.

⁷ Bïo kà wán á ba zū le bïo búenbúen na fo nǎn mi á ló ùnén ù bæere cǒn.

⁸ Mu bon. Hǎ bioní na ù nǎn mi lé hǎa á ì fɛera nǎn ba yi. A ba tà hǎ yi. A ba zūna kénkén le ìnén ló ù cǒn buara, á tà le ùnén lé yia tonkaa mi.

⁹ «Ì yí máa fio foñ ho ðímíjǎsa búenbúen bïo yi. Bía fo kàràfáa mi lé bán á ì wee fio bïo yi, lé bïo ba bïo sǎ foñ.

¹⁰ Bía búenbúen na bïo sǎ mi á bïo sǎ foñ, á bía búenbúen na bïo sǎ foñ á mún bïo sǎ mi, á ì cùkú wee mi ba yi.

¹¹ Ìnén binía wee buen ù cǒn, ì wǎa máa keñ ho ðímíjǎ yi, ká barén bán wi ho yi. Ì Maá na bǎn síi mía, pa ba yi lè ù pánká, hǎa fo nǎn mi, bèra a na à ba wé le dà-kéní làa bïo á ùnén làa mi lé le dà-kénínáa.

¹² Bïo á ì hǎa wi làa ba, á ì wó á ba bò bïo á ùnén karáa yi, ù bïo na fo le ì zéení. Ì pan ba bïo á hàrí ñi-kéní yí vúnun, ká mu yínǎn yia ko ò o vǐ, bèra a na à bïo túara le Dónbeenĩ bioní vǎahǎ yi à jii sí.

¹³ Hǎ làa na kà wán á ì binía wee buen ù cǒn, ká bïo á ì pá wi ho ðímíjǎ yi, á ì wee bío hǎ bioní na kà búenbúen, bèra a na à barén mí bæere yí le sí-wɛɛ na á ì yú á le jii sú bǎn síi.

¹⁴ U bioní á ì fɛera nǎn ba yi. Ká ho ðímíjǎsa màhǎ jina ba, lé bïo ba bïo yí sǎ ho ðímíjǎ yi làa bïo á ìnén bïo yí sǎnáa ho yi.

¹⁵ Ì yí le ù lén ba ho ðímíjǎ yi, ká ù màhǎ kǎní ba o *Satāni níu yi.

¹⁶ Ba bïo yí sǎ ho ðímíjǎ yi làa bïo á ìnén bïo yí sǎnáa ho yi.

¹⁷ Ì Maá, wé à ba bïo sǎ foñ búenbúen ù túiá poni pánká yi. Mu bon, ù bioní lé ho túiá poni.

¹⁸ Bïo fo tonkaa làa mi ho ðímíjǎ yi, lé bún á ì mún wee tonkaráa barén ho yi.

¹⁹ Inén í bæere nɔn íten foñ búenbúen 6a bïo yi, bèra a na à 6arén 6èn mún na mítén foñ búenbúen ù túiá poni pànká yi.

²⁰ «Í yí máa fio foñ bïa dó mí sïa miï bïo yi mí dòn. Ká bïa á à dé mí sïa miï 6a bíoní pànká yi, á í mún wee fio bïo yi.

²¹ I wee fio foñ bèra a na à 6a búenbúen wé le dà-kéní. I Maá, làa bïo á ùnén páanía làa mi, á inén páanía làa fo, mún wé le 6arén páaní làa wen, bèra a na à ho ðímíjása zūn le lé ùnén tonkaa mi.

²² Bïo fo wó ù cùkú wee mi miï, lé bún 6àn sii á í mún wó ù cùkú mu wee mi 6a yi, bèra a na à 6a wé lé dà-kéní làa bïo á inén làa fo lée dà-kénína.

²³ Mu bon, inén páanía làa ba, á ùnén páanía làa mi. Bún wó bèra a na à 6a páaníló làa wen jii sí, à ho ðímíjása zūn le lé ùnén tonkaa mi, á fo wa 6a làa bïo fo waráa mi.

²⁴ I Maá, bïa fo kàràfáa miï á í wi à 6a kéñ hen na á inén ñ kéñ yi, bèra a na à 6a mi í cùkú, ho cùkú na fo dó miï lé bïo fo wara mi ká ho ðímíjá ðin yí léra.

²⁵ I Maá na térénna, ho ðímíjása yí zū fo, ká inén wón zū fo, á bïa fo kàràfáa miï zū le lé ùnén tonkaa mi.

²⁶ I zééníá ù bïo làa ba á 6a zū fo. I pá à wíoka wé è zéení mu làa ba, bèra a na à bïo fo wa le inén, à dén wamini so mún wé mi 6arén yi, à inén làa ba páaní.»

18

O Yeesu wïró bïo

(Matiye 26.47-56; Maaki 14.43-50; Luki 22.47-53)

¹ Bïo ó o Yeesu flora wó, ó o Yeesu le mí ñi-kenínia hínɔn ló lée wà, á vaá káa ho Sedoron bonconi. Vinsïa 6uahó búí wi bïn ó o vaá zon yi làa ba.

² O Zudaa na à dé o ò na zū ho lahó mu. Lé bïo ó o Yeesu lá dàn 6uen bïn le mí ñi-kenínia.

³ Ho *Oroomu dásiwá kuure le 6a parowà na 6a yankarowà júnása le 6a *Farizíewa tonkaa, lé bán ó o Zudaa mu wáa dú yahó buararáa há vinsïa 6uahó mu yi. Ba nùpua mu 6uan há fíntéena, le há káani na 6a záníá, le há fio sïa.

⁴ Bïo ó o Yeesu zū bïo á à sá a yi búenbúen, ó o vá bueé 6ó 6a yi, ò o tùara: «Lé o yén mi wee cà?»

⁵ A 6a bía nɔn wo yi: «Lé o Yeesu, o Nazareete ñi.» O o Yeesu le mu le mínén. Bún wee wé ká a Zudaa na dó a nɔn wi bïn làa ba.

⁶ Bïo ó o Yeesu bía le mu le mínén, á 6a ló le mí món á lée lùiorá.

⁷ O o Yeesu tùara 6a yi mu cúa-jun ní le lé o yén á 6a wee cà. A 6a le lé o Yeesu, o Nazareete ñi.

⁸ O o Yeesu bía nɔn 6a yi: «Í mà mu nɔn mia le mu le inén. A bïo mu le inén mi wee cà, á mi wáa díá bïa kà le 6a lén.»

⁹ O Yeesu bía bún bèra a na à le bíoní na ó o bía à jii sí: «Bia á ù kàràfáa miï, á harí ñi-kéní á í yí vïinía.»

¹⁰ Mu wee wé ò o Simɔn Piere 6uan ho khà-tóní. O o ðéniá dò ho, á hà le le *Dónbeení yankarowà jùhúso beení ton-sá nín-tíání jikāhú kíio. O ton-sá mu yèni 6a le Malekuusi.

¹¹ O o Yeesu bía nɔn o Piere yi: «Dé ù khà-tóní mí lóorè yi. Fo wee leéka le í máa tà le lònbee na á í Maá le le yí mi lon?»

Ba 6uan o Yeesu vannáa o Aana cón

(Matiye 26.57-58; Maaki 14.53-54; Luki 22.54)

¹² A 6a dásiwá le mí jùhúso, le 6a *zúifùwa júnása parowà wáa wïira a Yeesu á can.

¹³ A yia 6a 6uan wo vannáa cón ho yahó lé o Aana. O Aana mu le o Kayiifu 6àn hio báa. Wón Kayiifu so le le *Dónbeení yankarowà jùhúso le lúlúure mu yi.

¹⁴ Lé orén hía zééníá 6a zúifùwa júnása, le mu súaani ò o nùpue ñi-kéní hí mu nìpomu búenbúen bïo yi.

O Piere pã le mí yínǎn o Yeesu nǐ-kenínii

(Matiye 26.58, 69-70; Maaki 14.54, 66-68; Luki 22.55-57)

¹⁵ O Simǎn Piere lè mí ninza nǐ-kenínii búí bò a Yeesu mǎn. O nǐ-kenínii mu lè 6a yankarowà jùhúso zú mín. Lé bún nǎn ó o dàrna yòó zonnáa 6a yankarowà jùhúso zǐ-beenǐ lún yi là a Yeesu.

¹⁶ O o Piere wón òn ho khūuhū ho zūajii. Ká a nǐ-kenínii na so, yǎ lè le Dónbeenǐ yankarowà jùhúso zú mín, wón bǐnía yòó ló á lée bía là a ton-sá hǎa na pan ho zūajii, ò o fó a Piere zonnáa.

¹⁷ O o ton-sá hǎa na lá pan ho zūajii wǎa tùara a Piere yi: «Ūnén so yínǎn o nǐ mu nǐ-kenínii búí le?» O o Piere bía: I yínǎn o nǐ-kenínii búí.

¹⁸ Bǐo le tènǐ wi, á 6a ton-sáwá lè 6a parowà zǎnía hǎ hǎa wee huee, ó o Piere mún páanía wee huee làa ba.

O Aana túakaa o Yeesu yi

(Matiye 26.59-66; Maaki 14.55-64; Luki 22.66-71)

¹⁹ Le Dónbeenǐ yankarowà jùhúso wee tùa o Yeesu yi, là a nǐ-kenínii bǐo làa bǐo ó o wee kàrán lè 6a nùpua dǎnǐ yi.

²⁰ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Í bía mu wéréwéré 6a zǎamáa yahó. Pǎahú lée pǎahú, á í lá wee wé kàrán 6a nùpua 6a zúifùwa kàránló zíní yi lè le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ lún yi, hen na 6a zúifùwa wee wé kúee mín wán yi. I yí sà íten yí wóráa bǐo búí.

²¹ Lée webio nǎn fo wee tùarǎa mi? Tùa bǐa jǎ í bióní yi. Bán zū bǐo á í bía.»

²² Bǐo ó o Yeesu bía bún, á 6a parowà nǐ-kéní búí na òn o nǐsǎnǐ dó a sáhó yi, ò o bía nǎn wo yi: «Lé làa bún á ũ ko à ũ bío sínáa le Dónbeenǐ yankarowà jùhúso le?»

²³ O o Yeesu bía nǎn wo yi: «Ká í bía khon, à ũ zéení hen na á í bía khon yi. Ká í 6èn bía se, á lée webio nǎn á fo vǐnanáa mi.»

²⁴ O o Aana wǎa le 6a 6ua a Yeesu varáa le Dónbeenǐ yankarowà jùhúso beenǐ Kayiifu cǎn ká a pá can.

O Piere tǐn pǎ le mí yínǎn o Yeesu nǐ-kenínii

(Matiye 26.71-75; Maaki 14.69-72; Luki 22.58-62)

²⁵ Bún wee wé ká a Simǎn Piere pá wi ho lahó dà-kéní na ó o lá wi yi á wee huee ho dǎhú. O o búí bía nǎn wo yi: «Ūnén so yínǎn o nǐ mu nǐ-kenínii búí le?» O o Piere pǎ ò o bía: «Ínén yínǎn o nǐ-kenínii.»

²⁶ Bún mǎn á le *Dónbeenǐ yankarowà jùhúso beenǐ ton-sá nǐ-kéní na te mín làa yǎ ó o Piere hà jikǎahú kúio á bía nǎn wo yi: «Í so yí mǎn fo là a nǐ mu hǎ vǐnsǎ 6uahó yi le?»

²⁷ O o Piere tǐn pǎ mu. Mí lahó yi ó o kò-béé wá.

Ba 6uan o Yeesu vannáa o Pilaate cǎn

(Matiye 27.1-2, 11-14; Maaki 15.1-5; Luki 23.1-5)

²⁸ Ba *zúifùwa júnáa wǎa fó a Yeesu o Kayiifu cǎn vannáa o *Oroomu nǐ *Pilaate zǐ-beenǐ yi, yǎ ho Oroomu béé bàrá ho Zudee kǎhú jùhú wán. Mu wó hǎ tá-tǎa yi. Bǐa bò là a Yeesu mí béere yí zon le zǐi yi. Lé bǐo 6a wi 6a 6ua míten sese le Dónbeenǐ yahó à díráa ho Paaki sǎnú ká 6a wee ce.

²⁹ Lé bún te bǐo ó o Pilaate lórǎa 6a cǎn ho khūuhū á lée tùara 6a yi: «Lé mu yén á mi le o nǐ mu wó khon bǐo yi?»

³⁰ A 6a bía: «O lá yí wó yí khon se wa yí 6uan wo yí 6uararǎa ũ cǎn.»

³¹ O o Pilaate bía: «Mi bǐnǐ lén làa wo. Mi vaa cítí o à héha lè mi làndá.» A 6a bía: «Mí yí nǎn ní wén le wa búe nùpue.»

³² Mu wó ká síi à le biónǐ na ó o Yeesu bía á zéeníanǎa bǐo o ò híráa síi, à jii sí.*

* **18:32** Hen ká 6a zúifùwa le mí ì búe o nùpue, à 6a lèeka a lè hǎ huaa. Ká ho Oroomusa le mí ì búe o nùpue, à 6a búee ho ho kùrúwá wán.

33 O o Pilaate wāa yèrèmaa yòó zon le zĩ-beenĩ yi ò o le 6a 6ua a Yeesu 6uee zorāa. Bĩo ó o Yeesu 6ueé zon ó o tũara a yi: «Lé ũnén lé 6a zúifùwa bée le?»

34 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo zũna mu ũten bía lée, tàá lé 6a 6úi bía í bĩo nɔn foñ?»

35 O o Pilaate bía: «Ĩnén so lée zúifù le? Mĩn sĩ nùpua lè mĩn yankarowà ɲúnása lé bĩa dó fo í nĩ yi. Lée webio á fo wó?»

36 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Í béeñĩ bĩo yí sã ho ðĩmíjã na kã yi. Kã mu bĩo lá sã ho ðĩmíjã na kã yi, se í nùpua lá à hĩnĩ ì fi hã fio à í yí yí yí zo 6a zúifùwa ɲúnása nĩnĩ. Ee kã 6úéé, ĩnén béeñĩ yínɔñ ho ðĩmíjã na kã béeñĩ.»

37 O o Pilaate bía nɔn wo yi: «Á fo lé o bée lon, tàá?» O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Lé ũnén ũten bía mu, í lé o bée. Í 6ueé ton ho ðĩmíjã yi à zéení ho tũia poni lè 6a nùpua. Yia bĩo sã ho tũia poni yi wón wee ɲí bĩo á í wee bĩo.»

38 O o Pilaate tũara a yi: «Tũia poni lée webio?»

(Matiye 27.15-31; Maaki 15.6-20; Luki 23.13-25)

Bĩo ó o bía bũn vó ó o tĩn ló lée yú 6a zúifùwa á bía nɔn 6a yi: «Ĩnén cón ó o nĩ mu yí wó yí khon bĩo woon yi.

39 Hen kã ho *Paaki sãnú sansan dɔn, à mi le í lén o kàsó nĩ 6úi día. Awa, á mi wi à 6a zúifùwa bée lé yia à í día le?»

40 A 6a wee bĩo na a yi kã 6a wãamaka: «Búéé! Yí día wón. O Barabaasi lé yia á ũ lén día.» O o Barabaasi ɲɔñ hĩa lé o nĩ-kãanii.

19

1 O o *Pilaate wāa nɔn le ɲii 6a dásíwá yi le 6a 6ua a Yeesu lée ha lè hã lábàaní.

2 Ba dásíwá mu tá ho kírí lè hã kíkara á dó a ɲúhũ yi, à 6a zĩnía wo lè ho kánɔn muhũ.*

3 Ba wee 6uee ðĩn o yahó kã 6a bío: «*Zúifùwa bée, Foó!» Kã 6a à dé o sáara yi.

4 O o Pilaate tĩn zoó ló mí zĩ yi, á lée bía nɔn 6a zúifùwa yi: «Àwa, í bía le 6a 6ua a 6uee léráa à mi zũn le ĩnén cón o nĩ mu yí wó yí khon bĩo woon yi.»

5 O Yeesu 6a wāa 6uan lórāa ho khũuhũ, kã hã kíkara kírí wi o ɲúhũ yi, á mún zã ho kánɔn muhũ. O o Pilaate bía nɔn 6a zúifùwa yi: «Lé o nĩ mu na wāa.»

6 Bĩo 6a yankarowà ɲúnása lè 6a parowà mɔn o Yeesu á 6a wee bío pónpón: «Búéé wo ho *kùrùwá wán! Búéé wo ho kùrùwá wán!» O o Pilaate bía nɔn 6a yi: «Mĩnén mi beere wāa fé o vaa búéé ho kùrùwá wán. ĩnén cón ó o nĩ mu yí wó yí khon bĩo woon yi.»

7 A 6a zúifùwa bía nɔn wo yi: «Warén làndá yi, ó o nĩ mu ko lè ho 6úeró lé bĩo ó o le mí lé le Dónbeenĩ Za.»†

8 Bĩo 6a bía kã wíokaa zãnía o Pilaate làa sòobée.

9 O o wāa bò mín là a Yeesu yòó zon le zĩ-beenĩ yi, á zoó tũara a yi: «Lée wen ũnén wee lé yi?» O o Yeesu yí dó mí ɲii wo yi.

10 O o Pilaate wāa bía nɔn wo yi: «Éee! Lé ĩnén á fo le fo máa bíorāa le? Fo so yí zĩ le ũ díaró tàá ũ 6úéeró ho kùrùwá wán 6àn pánká wi ĩnén cón le?»

11 O o Yeesu bía nɔn wo yi: «Fo yí dà máa yí pánká ĩnén wán, kã le Dónbeenĩ yí nɔn ho foñ. Lé bũn nɔn á yia dó mí ũ nĩ yi wékheró 6úaa á po ũnén wékheró.»

12 A lá bũn ɲii wán ó o Pilaate wāa wee cà bĩo ó o ò díarāa o Yeesu ó o ò lén. Kã 6a zúifùwa wíokaa wee bío pónpón: «O nĩ na kã á fo día ó o wà se fo yínɔñ ho *Oroomu bée 6àn bǎnlo. Nùpue na le mí lée bée se wón wee penka lè ho Oroomu bée.»

* 19:2 Ba bá-zàwa lè 6a nĩ-beera lé bía yánkaa dà hã sĩ-muna wee zĩ. Hã yàwá fù here. Hã kíríwà na wó lè ho sãnú 6a wee wé kúee 6a bá-zàwa ɲúná yi à zéenínáa 6a bá-zàmú pánká bío. Kã bĩo 6a wi à 6a zũarĩka a Yeesu yi, á 6a yú ho kánɔn muhũ 6úi á 6a lá zĩnía làa wo á dó hã kíkara kírí o ɲúhũ yi. † 19:7 Mi loĩ Levii nùwã vūahũ (Lévítique) 24.16

13 Bïo ó o Pilaate ná hñn bióní so, ó o le 6a 6ua a Yeesu léráa ho khũuhũ à vaá ðíní ho lahó na 6a le «Lún na hã hue-penlenwà bá yi.» Mu heberemu 6a le «Kabataa.» Lé hón lahó so ó o Pilaate lée kará yi mí cítíi fíiníi.

14 Mu wó le wizonle na lée hñní ì wé 6a ho *Sabaá zoñ, ho *Paaki sánú díró pãahũ, ká le wii yòò fárá. Ó o Pilaate wãa bía nòn 6a zúífùwa yi: «Lé mi bée na.»

15 A 6a wee bío pónpón: «Búe o! Búe o! Búee wo ho kùrùwá wán.» Ó o Pilaate bía: «Mí wi à ì búee mi bée ho kùrùwá wán kénkén le?» A le *Dónbeení yankarowà júnása bía nòn wo yi: «Wa bée búí mía ká mu yínáñ ho Oroomu bée.»

16 Ó o Pilaate wãa dó a 6a níi yi le 6a búee ho kùrùwá wán.

O Yeesu húmú

(Matiye 27.32-56; Maaki 15.21-41; Luki 23.26-39)

A 6a dásíwá wãa fó a Yeesu.

17 Ba nòn o *kùrùwá wo yi, ó orén mí beere pá á lóráa ho lóhó món, ho lahó na 6a le «Nún-6òkuee» yi. Mu heberemu á 6a wee ve ho lahó mu làa «Kolokota.»

18 Lé hón lahó so 6a búaa wo yi ho kùrùwá wán. Ba mún búaa 6a nùpua nùwã jùn búí hã kùrùwáwá wán làa wo. O ñi-kéní wi là a nín-tiáni, ká a ñi-kéní wi là a nín-káahó, ó orén zoó wi ho tãhũ.

19 Ó o Pilaate nòn le jii le 6a túa bío ká yòò búee o Yeesu júhũ yi ho kùrùwá wán: «Yeesu, NAZARÉETE NII, ZÚÍFÚWA BÉE.»

20 Ba *zúífùwa cèrèe kàráanna bío túara a Yeesu júhũ yi, lé bío ho lahó na 6a búaa wo yi yí nàyi lè ho lóhó, á mu mún túara lè mu heberemu lè mu latenmu, lè mu kerékimu.‡

21 A le Dónbeení yankarowà júnása wà 6uara a Pilaate cón á 6ueé bía nòn wo yi: «Fó lá yí ko à ù túa «zúífùwa bée», ká ù túa «o nùpue mu le mí le 6a zúífùwa bée.»»

22 Ó o Pilaate bía: «Bíó á ì túara á à ðín làa bío mu ðinnáa.»

23 Bïo 6a dásíwá búaa o Yeesu vó, á 6a nùwã náa na búaa wo sankaa o sí-zínia á ká a báká na 6a tá á bñiminí mía yi.

24 A 6a dásíwá wee bío mín yi: «Mí yí le wa lèeka ho à sankaráa ho. Mí wa wé le jún-síni bío à zúínáa yia ho ò sí yi.» Mu wó ká síi à le Dónbeení bióní vũahũ bío na túara à wé à jii sí: «Ba sankaa í sí-zínia, á wó le jún-síni bío à zúínáa yia á ì dà-zíni dà-kéní búí sã yi.»§ A bún lé bío 6a dásíwá 6èn wó.

25 Bía ðín 6ó a Yeesu kùrùwá yi, lé 6àn nu, lè 6àn nu 6àn hñnló, là a Mari, o Kolopaasi 6àn háa, á séenia a Mari na wee lé ho lóhó na 6a le Makadala yi.

26 Bïo ó o Yeesu mòn mín nu, á mòn mí ñi-kenínii na ó o wa à wón ðín 6àn nu ñisáni, ó o Yeesu bía nòn mín nu yi: «Háa mu, lé ù za na.»

27 Ó o bía nòn o ñi-kenínii mu yi: «Lé mñn nu na.» A wã lá hón pãahũ so jii wán, ó o ñi-kenínii wãa fó a á vaá 6uan.

28 Bún món, ó o Yeesu wãa zũ le mu bío 6úen6úen jii sú, ó o bía bío ká: «Nu-hãní dà mi»*, à síinínáa le Dónbeení bióní vũahũ bióní jii.

29 Mu wee wé à ðee búí bàrá sùaráa bñn á sú lè ho ðivén bè-jia†, á 6a dásíwá lá le ðee na wee kũiní mu jumu á cú le vñdè-za búí na 6a le *izoo pu 6úeení yi á zñira ho ðivén bè-jia yi yòò dá a Yeesu yi.

30 Bïo ó o Yeesu yèera mu, ó o bía: «Mu bío 6úen6úen jii wãa sú.» Bïo ó o bía bún, ó o búera mí júhũ ò o húrun.

‡ 19:20 Mu heberemu lé 6a zúífùwa 6àn bióní, á mu latenmu lé ho Oroomusa 6àn bióní, ká mu kerékimu dén lé le bióní na 6a dà wee bíoráa làa mín. Mu túara lè hã bióní bío tñn mu à 6a 6úen6úen dàñ mu wé kàrán. § 19:24 Mí loñ Lení vũahũ (Psaumes) 22.18 * 19:28 Mí loñ Lení vũahũ (Psaumes) 69.22; 22.16 † 19:29 Ho ðivén bè-jia fù lé 6a ñi-khenia lè 6a dásíwá bè-juníi. Ho yàwá sí.

31 Mu wó le wizonle na lée híńí ì wé ho *Sabaá zòń, à bǐo á hón Sabaá so lée Sabaá beenĩ‡, á 6a zúífùwa ɲúnása yí wi à 6a díá bǐa 6a búaa há kùrùwáwá wán. A 6a 6ueé fióra a Pilaate le o bío le 6a fi 6a zení à 6a hí fùafùà à 6a liiní 6a.

32 A 6a dásíwá wáa 6ueé fù 6a nùwá ɲun na 6a búaa o nǐsáa zení,

33 A 6a le mí ì loń ò o Yeesu húrun. Lé bǐn te bǐo 6a yí fùráa o Yeesu zení.

34 Ká 6a dásíwá nǐ-kení màhǎ pá cú a dòkóní lè mí càn6úa. A le cǎni lè mu ɲumu dèenía ló bǐn.

35 Yia mà mu biowa mu tǔiá á mǎn mu mítén. Bǐo ó o wee mǐ bon. O zǔ kénkén le bǐo mí wee mǐ lé ho tǔiá poni. O wee mǐ mu tǔiá bèra a na à minén mún dé mí sǐa o Yeesu yi.

36 Mu bon. Mu wó ká bèra a na à bǐo túara le Dónbeenĩ bioní vǔahǔ yi à ɲii sí: «Hàrí o hǔule dà-kení á yí fù.»§

37 A mu mún pá bǐnía túara: «Ba à fá mí yǐo yia 6a cú wán.»*

O Yeesu nùuló bǐo

(Matiye 27.56-61; Maaki 15.42-47; Luki 23.50-56)

38 Bǐo á bǐn wó kǐíina, ó o Zozeefu na wee lé ho Arimatee lóhó yi á vaá fióra a *Pilaate le o na le nǐi mí yi le mí lá a Yeesu sǎnía vaá nùu. Orén mún lé o Yeesu nǐ-keníni búi, ká a màhǎ lá yí wi à mu zǔn lé bǐo ó o wee zón 6a *zúífùwa ɲúnása. O o Pilaate nǎn mu nǐi wo yi. O o Zozeefu wáa 6ueé lá a Yeesu nǐ-hínmu.

39 O o Nikodemu, yia hǐa 6uara a Yeesu cón ho tǐnàahǔ búi yi, á mún 6uara. O 6uan mu bǐo búi na sǎmu sǐ na wó lè ho mǐrè á lúnkaa làa bǐo 6a le alloweesi á 6uararáa. Mu búenbúen yú há kiloowa 6óní làa píru.

40 O orén là a Zozeefu páanía lá a Yeesu nǐ-hínmu à 6a kúaa mu bǐo mu ho nùuló dèe wán á bá là a Yeesu nǐ-hínmu, làa bǐo 6a zúífùwa wee wé nùunáa mí nǐ-hía.

41 Vǐnsǐa 6uahó búi wi hen na 6a búaa o Yeesu ho *kùrùwá wán nǐsǎnǐ á bú-finle búi wi yi á nùpue dǐn yí nùuna yi.

42 Lé dén 6a dó a Yeesu yi, lé bǐo mu zòń à 6a zúífùwa wee wíoka mítén á lée híńí ì wéráa ho Sabaá, à le búure mu mún sùaráa yi bǐn.

20

O Yeesu vèera

(Matiye 28.1-10; Maaki 16.1-8; Luki 24.1-12)

1 Ho dímaasi zòń yǐnbii bǔirǐi, ó o Makadala Mari wà van le búure wán. Mu wee wé ká ho tá pá ka yùíi. O o Mari mǎn à le hue-beenĩ na lá pon le búure ɲii á héra.

2 O o lùwa vaá yú a Simǎn Piere là a nǐ-keníni na ó o Yeesu wa, á bía nǎn 6a yi: «Ba léra a Núhǔso le búure yi, á wa yí zǔ hen na 6a dó a yi.»

3 O o Piere là a nǐ-keníni na so wáa wà van le búure ɲii.

4 Ba mí nùwá ɲun wee lùwí ká a nǐ-keníni na so màhǎ dàn lùwí po a Piere, ó o vaá dǎn ló a.

5 O o zoó 6úεera lora le búure yi, ó o mǎn ho nùuló dèe à le díá, ká a màhǎ yí zon. 6 O o Simǎn Piere ɲǎn o món 6ueé dǎn, á wón yòó zon le búure yi, á zoó mǎn ho nùuló dèe à le díá.

7 O mún zoó mǎn le nín-kení na lá pon o yahó yi à le bun sese bàrá mí dòn, dén yí páanía yí bàrá lè ho nùuló dèe.

8 O o nǐ-keníni na lá 6ueé dǎn ho yahó màhǎ yòó zon. Bǐo ó o mǎn mu ká, ó o tà le o Yeesu vèera bǐo bon.

9 Mu bon. Le Dónbeenĩ bioní vǔahǔ bía le o Yeesu ko ò o vèe, ká 6a nǐ-kenínia lá dǐn yí zǔ le bioní mu kúará.

10 Bǐn món á 6a nǐ-kenínia nùwá ɲun bǐnía kǐíon.

‡ 19:31 Ho Sabaá beenĩ: Ho Sabaá mu wi mí dòn lè há Sabaawa na ká lé bǐo ho lù mín yi lè ho Paaki sǎnú. § 19:36 Mi loń Lení vǔahǔ (Psaumes) 34.20 * 19:37 Mi loń Zakari vǔahǔ 12.10

*O Yeesu zéenia miten là a Makadala Mari
(Matiye 28.9-10; Maaki 16.9-11)*

11 Ká a Mari wón bíníá òuara òueé ðín le búure jii wee wá. O wee wá ká a βύεε loń le búure yi.

12 O o mən le Dónbeení tonkarowà na ló ho wáayi nùwā jūn na zǎ hā sí-poa. Ba kará ho lahó na ó o Yeesu nǐ-hínmu lá wi yi. O nǐ-kéní kará làa hen na ó o jùhǔ lá dó yi, ò o nǐ-kéní kará làa hen na ó o zení lá dó yi.

13 A 6a tonkarowà mu wee tùa o Mari yi: «Háa mu, léé webio nən fo wee wáráa?» O o Mari bíá nən 6a yi: «Ba òueé léra í Nùhǔso á í yí zū hen na 6a dó a yi.»

14 Bío ó o Mari bíá bǔn vó, ó o yèrémáa khii mən o Yeesu ò o ðín. Ká a màhǎ yí zūna a.

15 O o Yeesu wee tùa wo yi: «Háa mu, léé webio nən fo wee wáráa? Léé wée á fo wee cà?» O o Mari wǎa wee leéka le lé o vǐnsía òuahó òanso wee tùa mí yi, ó o bíá: «Hen ká lé ùnén òueé léra a Yeesu mu à ù zéeni hen na fo dó a yi làa mi, á í vaá lá a.»

16 O o Yeesu von wo: «Mari!» O o Mari ðènía zūna a, ó o von o Yeesu lè mu heberemu: «Arabunii!» Mu kúará le: «Nì-kàránlo.»

17 O o Yeesu bíá nən wo yi: «Día mi. Í ðín yí yòora í Maá cǎn. Lén vaa yí bíá dó mí sía mǐ òuénòuén, bíá lé wàn zàwa, à bío na 6a yi le í wee yòó í Maá Dónbeení na mún lé mǐn Maá Dónbeení cǎn.»

18 O o Makadala Mari mu wǎa wà vaá bíá bío kà nən 6a nǐ-kenínia yi: «Í mən o Nùhǔso!» O o Mari lá bío ó o Yeesu bíá á fèera nən 6a yi.

*O Yeesu zéenia miten lè mǐ nǐ-kenínia
(Matiye 28.16-20; Maaki 16.14-18; Luki 24.36-49)*

19 Ho dimaasi kéní kéní mu zòn zǐhǔ, ó o Yeesu nǐ-kenínia kúaa mǐn wán le zǐ búi yi. Ba pon hā wonna òuénòuén á dóka, lé bío 6a zǎna 6a *zuífùwa júnása. Yío òueé tí, ò o Yeesu òueé ðín 6a ðahǔ, ò o bíá nən 6a yi: «Le ho héerà keń làa mia.»

20 Bío ó o bíá bǔn vó, ó o zéenia mí níní lè mí dòkóní làa ba. A 6a nǐ-kenínia sía wan làa sòobéé bío 6a mən o Nùhǔso bío yi.

21 O o Yeesu tǐn bíníá bíá nən 6a yi: «Le ho héerà keń làa mia. Bío á í Maá tonkaaráa mi ho ðímǐná yi, lé bǔn òàn síi á ínén mún nǐ tonkaráa mia.»

22 Bío ó o bíá bǔn vó, ó o pèera mí jii sònsāmu kúaa 6a wán ò o bíá: «Mí yí le Dónbeení Hácírí.

23 Hen ká mí wé tà séra nùpue léé nùpue bè-kora día nən wo yi, á le Dónbeení mún nǐ sén òanso bè-kora á à día. Ká mí wé pǎ le mí máa sén nùpue léé nùpue bè-kora máa día, á le Dónbeení mún máa sén wón òanso bè-kora máa día.»

O Yeesu zéenia miten là a Toma

24 Pǎahǔ na ó o Yeesu òueé zéenia mítén lè mí nǐ-kenínia, ká 6a nǐ-kéní lá mia bǐn. O yèni 6a le Toma, 6a mún wee ve o làa Hénbéní.

25 A 6a nǐ-kenínia na ká bíá nən wo yi le mí mən o Nùhǔso. O o Toma bíá nən 6a yi: «Ká ínén yí mən hā hía fǎani o níní yi, á yí bò í nín-kíza hā wán, á yí bò í níi o dòkóní fǎnló wán, á í máa tà mu.»

26 Ho dimaasi na sǎ bǐn, á 6a nǐ-kenínia tǐn kúaa mí wán le zǐ yi ká a Toma wi làa ba. A 6a pon hā wonna á dóka. O o Yeesu tǐn òuara òueé ðín 6a ðahǔ, ò o bíá nən 6a yi: «Le ho héerà keń làa mia.»

27 O o bíá nən o Toma yi: «Búee bè ù nín-kíza í níní fǎani wán loń, à bè ù níi í dòkóní fǎnló wán. Wǎa yí bǐn yí titika, ká ù tà le í vèera bío bon.»

28 O o Toma bíá nən o Yeesu yi: «Fo lé í Nùhǔso á lé í Dónbeení.»

29 O o Yeesu bíá nən wo yi: «Fo dó ù síi mǐl lé bío á fo mən mi. Ká bíá màhǎ dó mí sía mǐl à 6a yí mən mi bán júná sí.»

30 O Yeesu pá bíníá wó yéréké bǐowa cèrèé á 6a nǐ-kenínia mən ká mu yí túara ho vǔahǔ na kà yi.

³¹ Bïo túara kà lée bïo na à na à mi dàń tà le o Yeesu lé *Yia le Dónbeenĩ mən lera, le o lé le Dónbeenĩ Za bïo bon, à bïo mi ì dé mi sĩa wo yi, à mi yí le mukānĩ binbirĩ orén pànká yi.

21

O Yeesu wioka zéenia miten lè mí nĩ-keninia

¹ Bũn mən, ó o Yeesu bĩnia zéenia miten lè mí nĩ-keninia. Bũn wó ho Tiberiade vũ-beenĩ jii. Bïo kà lé bïo ó o zéenia lè miten làa ba.

² Wizonle búii, ó o Yeesu nĩ-keninia búii páania wi. Ba lé o Simən Piere, là a Toma na 6a wee ve làa Hénbéní, là a Natanayεεle na wee lé ho Kalilee kōhũ lóhó na 6a le *Kanaa yi, là a Zebedee zàwa, là a Yeesu nĩ-keninia nùwã jun búii.

³ Ó o Simən Piere bía nən bĩa ká yi: «Ĩ ì lén vaá pa 6a cewà.» A 6a le mí ì bè làa wo. A 6a wãa zon ho woohũ wà, á vaá pan fεεε ho tá tōn à 6a yí fò hārĩ ceza yà-kéní.

⁴ Bïo ho tá wee tí, à bũn ò o Yeesu buée ñn mu jummu jii. Ká a nĩ-keninia màhã yí zūna a.

⁵ Ó o Yeesu von 6a tũara yi: «Wàn bñnlowà, mi yú cewà le?» A 6a bía nən wo yi: «Wa yí fò dεε.»

⁶ Ó o bía nən 6a yi: «Mi wãa lèe mi zùán dé lè ho woohũ nín-tĩáni á mi ì yí 6a cewà.» A 6a lèera ho zùán dó á vá le mí ì hóoní yòó dé ho woohũ yi, á 6a hóonía san lé bïo ho sú lè 6a cewà.

⁷ Ó o nĩ-keninii na ó o Yeesu wa wãa bía nən o Piere yi: «Yia ñn kà lé o Núhũso.»

Bïo ó o Piere jã le o lé o Núhũso, ó o lá mí báká na ó o lá tēra á zã ò o yéran zon mu jummu yi wee lé o Yeesu cñn.

⁸ Ba nĩ-keninia na ká bán pà ho woohũ vá lè 6a cewà na 6a vũn cèrēεε buée lórãa. Ba lá yí nàyi lè le 6ón6óore, 6a à yí lòn mεεterewa khímàni sĩa làa de.

⁹ Bïo 6a lée ñn á 6a mən hã donfũaa à 6a cezàwa bò hã wán, á mən ho búurú.

¹⁰ Ó o Yeesu bía nən 6a yi: «Mí lén 6a cewà na mi vũn bùaa yēn búii buennãa.»

¹¹ Ó o Simən Piere yòó zon ho woohũ ò o vá ho zùán lè 6a cewà lée díã. Ce-beera búará-hèjun làa píurú làa bùaa tĩn lé bĩa ló ho zùán mu yi, à ho pá yí fáara.

¹² Ó o Yeesu bía nən 6a yi: «Mí buee dí.» Ba búenbúen á yia henía mí sĩa tũara a Yeesu yi le o lé o yēn wón mía. Ba zũ le mu lé o Núhũso.

¹³ Ó o Yeesu vá buée 6ó 6a yi, ò o lá ho búurú lè 6a cezàwa sankaa nən 6a yi.

¹⁴ Bïo kà lé mu zen cúa-tĩn ká a Yeesu wee zéeni miten lè mí nĩ-keninia o vèeró mən.

Bïo ó o Yeesu bía nən o Piere yi

¹⁵ Bïo 6a dú vó, ó o Yeesu tũara a Simən Piere yi: «Zã za Simən, fo wa mi po bïo á bĩa ká warãa mi le?» Ó o Simən le: «Ũuu, Núhũso, fo zũ le ĩ wa fo.» Ó o Yeesu bía nən wo yi: «Wé pa bĩa bïo sã mĩ bïo làa bïo ó o pi-pa wee wé parãa mí pia bïo.»

¹⁶ Ó o Yeesu bĩnia tũara a yi mu cúa-jun níi: «Zã za Simən, fo wa mi le?» Ó o Simən le: «Ũuu, Núhũso, fo zũ le ĩ wa fo.» Ó o Yeesu bía nən wo yi: «Wé pa bĩa bïo sã mĩ bïo làa bïo ó o pi-pa wee wé parãa mí pia bïo.»

¹⁷ Ó o Yeesu pá bĩnia tũara a yi mu cúa-tĩn níi: «Zã za Simən, fo wa mi le?» A mu 6óonía a Simən Piere yi lé bïo ó o Yeesu tũara a yi mu cúa-tĩn níi le o wa mí le. Ó o bía nən o Yeesu yi: «Núhũso, fo zũ bïo búenbúen. Fo zũ le ĩ wa fo.» Ó o Yeesu bía nən wo yi: «Wé pa bĩa bïo sã mĩ bïo làa bïo ó o pi-pa wee wé parãa mí pia bïo.»

¹⁸ Le ĩ mĩ ho tũia na foñ: Bïo á fo hĩa lé o yàró ká ũ wee ca ũ kuio ká ũ lén va hen na á ũ sĩa vá yi. Ká fo khii kina po bïo ká, á ũ wé è ben ũ bàra á nĩ-veere buée ca ũ kuio mu á à 6ua fo ò varãa hen na á fo yí wi á ũ va yi.»

¹⁹ Ó o Yeesu bía hñn bíoní so à zéeninãa bïo ó o Piere á à híráa sĩa á à dérãa ho cùkú le Dónbeenĩ yi. Bïo ó o bía hã bíoní mu vó, ó o le o Piere bè mí yi fεεε.

²⁰ O o Piere yèrèmáa khíi mən o nǐ-kenínii na ó o Yeesu wa ò o bò 6a yi. O lé yǎ nònzoñ búera van là a Yeesu cón ká 6a kará ho dǐnló jǐhǔ yi á túara a yi: «Núhǔso o, lé o yén á à dé fo ò na?»

²¹ Bǐo ó o Piere wǎa mən o nǐ-kenínii mu, ó o túara a Yeesu yi: «Núhǔso o, á wón na kà bǐo 6èn khíi wé kaka?»

²² O o Yeesu bía nən o Piere yi: «Hen ká ǐ wi ò o kɛn bɪn à ǐ bɪnɪ ɔuee yí, se bɪn wǎa yí ciran fo. Unén díá à ù bè mií.»

²³ Dén bionǐ so bǐo yi, á bǐa tà a Yeesu bǐo wǎa wee héε bío le o nǐ-kenínii mu máa hí. O o Yeesu jə̀n yí bía là a Piere le o nǐ-kenínii mu máa hí. O bía le: «Hen ká ǐ wi ò o kɛn bɪn à ǐ bɪnɪ ɔuee yí, se bɪn wǎa yí ciran fo.»

²⁴ Wón nǐ-kenínii nǐ-kéní kéní so lé yǎ mà bǐo wó kà tǔiá, á túara mu. Á wa mún zǔ le bǐo ó o mà, á bon.

²⁵ O Yeesu pá bɪnɪa wó bío cɛ̀rɛ̀ε. Ká 6a lá le mí ì tɛ̀ mu yi lè mí dà-kéní kéní á à túa, á hǎ vǔnna na mu ù túa yi á kúeení lá máa yí lé hǎ booró.

O Yeesu tonkarowà Bè-wénia vūahū

Vūahū túaró jūhū

Ho vūahū na kà lé o Luki vōnna bïo jūn nīi na o túara.

Bïo zéénia wéréwéré ho vūahū mu yi, lé bïo 6a kèrètíewa kuure wee dérää wán ká le wà:

1. O Yeesu yòoró ho wáayi lè le Dónbeenī Hácírí liiró o ñi-kenínia wán bïo (1.1–2.36).
2. Ba kèrètíewa kuure jūhū búaró ho Zeruzalεmu yi o Yeesu yòoró ho wáayi món (2.37–7).
3. Le bín-tente bueró ho kōhū lùà na ká yi bïo (8–12).
4. Bïo le wó wó dōnnáa ho ñímíjǎ kǎna búenbúen yi (13–28).

Ho vūahū mu yi á wa mún ñ mi le lònbee lè mí síiwà na 6a kèrètíewa kuure kǎa yi.

Mu biowa na bïo bía ho vūahū mu yi, lé bñn héra ho tonló na 6a kèrètíewa ko a 6a sá lén fée jii: O Yeesu *Krista bín-tente bueró ho ñímíjǎ lè mí kùarǎa búenbúen yi.

O Yeesu dó mí jii nǎn le le Dónbeenī Hácírí á à lii

¹⁻² Tiofile, * bïo ó o Yeesu hía wee wé làa bïo búenbúen na ó o hía wee kení lè 6a nùpua mí tonló jūhū búaró pǎahū à vaa búe bïo le Dónbeenī buan wo yòorarǎa ho wáayi á ñ bía bïo ñ nín-yání vūahū yi. Sǎni ò o yòo ho wáayi, ó o bía mí sòobá-bióní lè le Dónbeenī Hácírí pǎnká á nǎn 6a nùpua na ó o hía hueekaa wó lè mí tonkarowà yi.

³ Bïo ó o húrun bínía vèera ó o zéénikaa mítén làa ba hǎ wizooní búarǎa-jūn yi á wó bïo cèrèè à 6a zūñ ká a yïo wi lua bïo bon. Hñn wizooní so yi ká 6a páanía wi mín wán, ó o wee bïo le *Dónbeenī béenī bïo na 6a yi.

⁴ Wizonle búí ká a làa ba wee dí, ó o henía bïo ká nǎn 6a yi: «Mi yí lé ho Zeruzalεmu yi. Mi kεení bñn à pa bïo á ñ fèra bía bïo làa mia, mu hǎmu na á ñ Maá dó mí jii le mí ñ na.

⁵ O Zǎn hía wee bátízé lè mu jūmu ká minén bán á à bátízé lè le Dónbeenī Hácírí hen làa wizooní bïo yεn.»

O Yeesu buan yòora ho wáayi

⁶ A bía làa wo páanía kará túara a yi: «Núhūso, lé hón pǎahū so á fo ò wíoka a *Isirayεele ñipomu bïo á 6a à kεñ mítén le?»

⁷ O o Yeesu bía nǎn 6a yi: «Ho pǎahū lè le wizonle á mi yí ko mi túa zūñ. O Maá mí dòn lé yǎa bàrá mu mítén.

⁸ Εε ká pǎahū na le Dónbeenī Hácírí á à lii mi wán yi, á mi ñ yí ho pǎnká. Mi ñ wé ñ sεérǎa á à bío ñ bïo ho Zeruzalεmu yi, lè ho *Zudee lè ho *Samaríi kǎna búenbúen yi, lè ho ñímíjǎ kùarǎa búenbúen yi mún.»

⁹ Bïo ó o bía hñn bióní so wó, ó o buan yòo wà ho wáayi ká 6a ñn wee loñ. A le dùndúure búí ló búeé tun wo yi, á 6a yí máa mi a.

¹⁰ Bïo 6a ñn fá mí yïo ho wáayi, hen na ó o Yeesu yòo wà yi, yïo búeé tí à báawa nùwǎ jūn na zǎ hǎ sǐ-poa á ñn 6a ñsǎní,

¹¹ á wee bïo làa ba: «Kalileesa, mi ñn hen wee loñ ho wáayi lée webio? O Yeesu mu na le Dónbeenī léra mi tǎhū á buan yòorarǎa ho wáayi á khíi bñn ñ buen làa bïo mi mǎnnáa wo ká a yòo wà bïo síi.»

O Yeesu tonkarowà kuure

* **1:1-2** Tiofile: Le yèni mu kùarǎa lé bïo ká «Yia le Dónbeenī wa.» Yia ó o Luki von lè le yèni mu á bïo yí tà yi zū sese.

¹² Bún món á 6a tonkarowà ló le búee na 6a wee ve làa Oliivewa v̄ns̄ia búee wán á b̄n̄ia lion ho Zeruzalεmu. Le búee mu lè ho lóhó á à yí kilomεεtere dà-kéní síi.

¹³ B̄io 6a líi zon ho Zeruzalεmu yi, á 6a vaá yòora ho nónwíohũ na 6a lá wee wé kúee mín wán yi. B̄ia kera b̄in lé o Piere, o Z̄an, o Zaaki là a Andere, o Filiipu là a Toma, o Baatelemi là a Matiye, o Alifee za Zaaki, o Sim̄on na 6a le Zeloote†, là a Zaaki za Zudaa.

¹⁴ Ba búenbúen fù wó mí yilera làa dà-kéní, á wee kúee mín wán túntún à páaní fio le Dónbeenĩ yi lè 6a háawa búí, là a Yeesu b̄an z̄awa lè b̄an nu Mari.

Ȳia zon o Zudaa lahó

¹⁵ Wizonle búí, ká b̄ia tà a *Krista b̄io na kúaa mín wán á à yí lòn nùpua búarà-hèz̄in síi, ó o Piere h̄in̄on yóó d̄in 6a t̄iahũ ò o b̄ia:

¹⁶ «Wàn z̄awa, b̄io le Dónbeenĩ Hácírí b̄ia là a *Daviide j̄ii le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahũ yi á lá ko à mu wé. Le f̄era b̄ia mu ho v̄uahũ mu yi o Zudaa d̄aní yi, wón na dú b̄ia w̄ira a Yeesu yahó.

¹⁷ O Zudaa lá lé wa kuure nùpua n̄i-kéní, á níi lá wi ho tonló dà-kéní yi làa wen.»

¹⁸⁻¹⁹ Ho Zeruzalεmusa búenbúen z̄u mu le o wékheró wárí na 6a s̄án̄ia làa wo, lé d̄io ó o yà lè ho m̄ahũ. Hón m̄ahũ so lé h̄ia ó o lion yi lè mí yahó, á píohó nà, á fin-s̄án̄iwà ló kúaarà ho tá yi. Lé bún te b̄io 6a wee veráa ho m̄ahũ mu làa «Hakelidama.» B̄an b̄ionĩ yi á mu kúarà le «c̄ani m̄ahũ.»

²⁰ O o Piere b̄in̄ia b̄ia: «B̄io túara h̄a lení v̄uahũ yi lé b̄io kà: «O z̄i ko le d̄in coon à nùpue yí zo»‡ Mu mún pá b̄in̄ia túara: «O búí ko ò o zo a lahó».§

²¹⁻²² Lé bún n̄on ó o nùpue búí ko ó o dé wa wán à wé o Núhũso Yeesu v̄èeró seéràso. B̄ia ó o nùpue mu ko ò o lé t̄iahũ, lé b̄ia làa wen páan̄ia b̄ò mín ho p̄ahũ búenbúen na ó o Núhũso Yeesu làa wen vará yi, à lá p̄ahũ na ó o Z̄an Batiisi bátízera wo j̄ii wán, à vaa búe p̄ahũ na ó o b̄uan yòora ho wáayi.»

²³ A 6a w̄aa zéénia 6a nùpua n̄uwá j̄un, o Matiasi là a Zozεefu na 6a wee ve làa Baasabaasi tàá Zusituusi.

²⁴ Bún món á 6a búenbúen páan̄ia flora kà síi: «Núhũso, ūnén lé ȳia z̄u 6a nùpua búenbúen sía. Zéení ȳia á ū léra 6a n̄uwá j̄un na kà t̄iahũ làa wen,

²⁵ ȳia á à zo a Zudaa lahó ū tonkarowà tonló yi, hón na á wón ló díá ò o van hen na ó o ko ò o va yi.»

²⁶ A 6a wó le j̄ún-s̄ini b̄io à z̄urnáa ȳia le Dónbeenĩ léra, ó o Matiasi lé ȳia á mu tò wán. Lé wón dó 6a tonkarowà píru dòn na ká wán.

2

Le Dónbeenĩ Hácírí lion

¹ Ho P̄antekoote zon, á b̄ia tà a *Krista b̄io búenbúen kúaa mín wán lahó dà-kéní yi.

² Ȳio 6ueé t̄i à mu b̄io búí s̄a wee j̄i ho wáayi lòn pinpi-beenĩ na wee và lè mí p̄anká b̄io síi, á 6ueé líi sú le z̄i na 6a kará yi.

³ A 6a le mí ì loí à b̄io búí lòn d̄hũ d̄enni á sankaa lè mí dà-kéní kéní, á wi 6a búenbúen wán. ⁴ A 6a búenbúen sú lè le Dónbeenĩ Hácírí, á 6a wee b̄io h̄a síi-viò b̄ioní, làa b̄io le Dónbeenĩ Hácírí mu le 6a b̄ioráa.

⁵ Mu p̄ahũ ká 6a *z̄uíf̄uwa búí na wee bè le Dónbeenĩ yi sese á ló ho d̄im̄já k̄ana búenbúen yi, á 6ueé kará ho Zeruzalεmu yi.

⁶ B̄io 6a j̄á mu b̄io mu s̄a, á 6a d̄en̄ia 6ueé fò mín b̄uirí b̄uirí. B̄ia tà a Krista b̄io b̄io na á 6a wee b̄io á b̄ia wi b̄in lè mí n̄i-kéní kéní wee j̄i lè mín k̄urú b̄ioní, á mu sòobaa v̄in̄kaa 6a dà.

⁷ Mu wó 6a coon dàkh̄ina á 6a wee b̄io: «Ba nùpua mu na wee b̄io kà búenbúen so ȳin̄ Kalileesa le?

† 1:13 Mi loí Matiye v̄uahũ 10.4 ‡ 1:20 Mi loí Lení v̄uahũ (Psaumes) 69.26 § 1:20 Mi loí Lení v̄uahũ (Psaumes) 109.8

8 A mu ɓèn wó kaka á wa lè wa ñi-kéní kéní wee jínáa ɓio ɓa wee bío lè wàn kùrú bíoní?

9 Warén na wi hen, á ɓa ɓúí lé ɓa Paatewa. Ba ɓúí ló ho Mɛdii lè ho Elaamu lè ho Mezopotamii kána yi. Ba ɓúí ló ho *Zudee, lè ho Kapadoosi, lè ho Pñn, lè ho Azii kána yi.

10 Ba ɓúí ló ho Firizii, lè ho Pánfilii, lè ho *Ezipite kána, lè ho Libii kōhū sǎn-kéní na sàaràa lè ho Sirɛena yi. Bía ló ho *Oroomu yi mún wi wa tíaħú.

11 Ba zúifùwa binbirí làa bía yèrémáa bò ɓa zúifùwa mu ɓàn Dónbeení yi á mún wi hen. Ho Kerɛtesa lè ɓa araabuwà mún wi hen. Wa ɓúenɓúen á yía yí máa jí le Dónbeení bè-beera na le wó na ɓa wee bío lè wàn kùrú bíoní wón mia.»

12 Ba ɓúenɓúen wó coon, ɓa yí zū mu sǎi. Á ɓa wee bío làa mín: «Bìo kà màhǎ lée webio coon?»

13 Ká ɓa ɓúí bán ɓèn wee yáa mí jíní yi ká ɓa à bío: «Áyì, ɓa bùaa jùn sù wee khée.»

O Piere jì-cúa na ó fɛera

14 O o Piere wáa hínən yòó ðín lè mí ninzàwa tonkarowà píru dòn, ò o bía pǎnpǎn nən ɓa zāamáa yi: «Minén *zúifùwa lè minén na kará ho Zeruzalɛmu yi ɓúenɓúen, mi jí ɓio á ñi bío á a na mia sese: Mi ko à mi zūn ɓio kà jùhú.

15 Ba ɓúí wee leéka le ɓa nùpua mu jùn sù wee khée, èe ká ɓùeé. Lé ɓio á mu lé le yǐnbii léèrèwa ɓio dènú níi á wa wi yi! *

16 ɓio ó o jì-cúa fɛero Zowɛle hía bía lé ɓún lan wee wé hǎ laà na kà wán.

17 ɓio kà lé ɓio le Dónbeení bía:

«Hǎ pǎnna vaa véení á ñi ben í Hácírí

à le è fè ɓa nùpua ɓúenɓúen.

Mi zà-báawa lè mi zà-hínni

á wé è fɛe í jì-cúa.

Mi yàrón-fla á wé è mi mu ɓiowa ɓúí na ɓa lá yí dà máa mi.

Mi ñi-kía á hǎ kònkórá wé è jǎ yi.

18 Mu bon. Hón pǎnna so yi á ñi ben í Hácírí

á le è fè ɓa báawa lè ɓa hǎawa na lé í ton-sáwá,

á ɓa wé è fɛe í jì-cúa.

19 Mu ɓiowa ɓúí na sǎi yí zū

á ñi lén yòó ho wáayi,

á à wé mu yéréké ɓiowa ho tá wán.

Le cǎni, lè ho dǎhú,

lè le minka yǐnní á à keń.

20 Le wii á à dé mí yuumu

á ho píihú á à wé cǔencǔen lòn cǎni.

ɓún ɓiowa so ɓúenɓúen á à wé è vé

ó o Núhúso wizon-beení na cùkú wi á à dǎnáa.

21 Hón pǎahú so yi ká nùpue lée nùpue na tà von o Núhúso yèni

à wón á à fen.»†

22 «*Isirayɛlesa, mi jí ɓio á ñi bío á à na mia: O Nazarɛte ñi Yeesu fù lée nùpue na le Dónbeení zéenia ɓio làa mia le mí wiráa. Mu yéréké ɓiowa na wee zéeni le Dónbeení pánká na le wó là a níi mi tíaħú, lé ɓún wee zéeni mu. Minén miten yáa zū mu.

23 O ñi mu á le Dónbeení dó mí níní yi làa ɓio á le wi à mu wéráa. Le fèra zū ɓio mi ñi wé làa wo. Minén lé bía dó a bía yí zū le Dónbeení níi yi, á ɓa ɓúaa wo ho *kùrùwá wán, ó o húrun.

24 Ká le Dónbeení màhǎ fáa wo mu húmú níi yi, le vèenia wo. Mu húmú lá yí dà máa yí pánká o wán hùúu.

* 2:15 Ba zúifùwa fù yí máa híní dí ɓio yǐnbii hùúu, ká mu yínɔí ɓa floró na ɓa wee wé hǎ léèrèwa ɓio dènú pǎahú wó wó. † 2:21 Mi loń Zowɛle vūahú 3.1-5

25 O *Daviide hía bía bïo kà o dǎní yi:

I hía wee wé mi a Núhũso í yahó fέεε.

Orén lé yia wee ɓua miñ bèra a na á í yí dèdέεka.

26 Lé bñn nɔn á í sñi wan,

á bióní ɓúenɓúen léε sñ-wεε bióní.

Hàrí à í zũn í húmú bïo,

á í sñi pá à hñ.

27 Lé bïo á fo máa día mi

á í máa va hen na ɓa nñ-hía wee va yi.

Fo máa tà ũ ton-sá na á ũ wa á máa soo.

28 Fo zéenia mi lè ho wǎhũ na wee va le mukǎnñ lahó yi.

Hen ká í wi ũ nĩsǎní à í sñi wa wa dà khñí.‡

29 «Wǎn zàwa, mi le í bío wǎn ɓúaa Daviide bïo wéréwéré na mia: O Daviide hía hurun á ɓa nùuna, á búure pá dà wee zéení ho zuia.

30 Bïo ó o hía lé le *Dónbeenñ jì-cúa fεεro, á zũ le le Dónbeenñ hía baa á dóràa mí jii nɔn le mí ì na a béenñ o mǎnmǎnía nñ-kéní búi yi,

31 ó o fèra zũna bïo wa ɓueé wé, ó o wǎa bía a *Krista vèeró bïo kà sñi: Le Dónbeenñ máa día ó o máa va hen na ɓa nñ-hía wee va yi, le máa día ó o máa soo.§

32 «O Yeesu mu le Dónbeenñ vèenia, á warén ɓúenɓúen lé mu sεéràsa.

33 O ɓuan yòora le Dónbeenñ nín-tiǎnñ. Lé bñn ó o yú le Hácírí yi, dño ó o Maá dó mí jii le mí ì na. O ɓera le fò wa nñ-kéní kéní. A bñn lé bïo mi wee mi á wee jí lònɓïo.

34 O Daviide wón yí yòora ho wáayi ká a mahǎ bía bïo kà:

«O Núhũso bía nɔn í Núhũso yi:

Buee kεení í nín-tiǎnñ,

35 fúaa ká í ɓúrá ũ zúkúsa ũ tá,

á ũ bò ũ zení wán.»*

36 «Minén Isirayεεle nĩpomu ɓúenɓúen ko à mi zũn mu kénkén le o Yeesu mu na mi ɓúaa ho kùrùwá wán lé wón le Dónbeenñ wó là a Núhũso là a Krista.»

Bïa tà a Krista bïo nín-yáni kuure

37 Bïo ɓa jí hǎ bióní mu, á hǎ zon ɓa dàkhñina, á ɓa tùara a Piere lè mí ninzàwa tonkarowà yi: «Wǎn zàwa, á lé mu yén á wa ko à wa wé.»

38 O o Piere bía nɔn ɓa yi: «Mi yèrémá mi yilera lè mi wára, à mi nñ-kéní kéní bátizé o Yeesu *Krista yèni yi, á mi bè-kora á à sén nñ día. Bñn ká le Dónbeenñ á à na mí Hácírí mia.

39 Le Dónbeenñ dó mí jii nɔn minén lè mi mǎnmǎnía yi, làa bïa na dǎní nàyi, bïa ɓúenɓúen na ó o Núhũso á à ve.»

40 O Piere pá bñnía bía hǎ bióní cèrèε á ɓó lè ɓa jùhũ, á henía ɓa sñi. O bía: «Ho lònɓïo nùpua yí se, mi lé ɓa món, à tà ho kǎnìló bïo.»

41 Ba cèrèε tà a Piere bióní yi á ɓa bátizéra ɓa. Mu zon á bïa zon sǎ bïa tà a *Krista bïo yi jii, á à yí nùpua muaaseé tñn sñi.

42 Ba wee tà jí ɓa tonkarowà kàránló na á bán wee na ɓa yi sese, á hácírí wó dà-kéní, á wee páaní sanká ho búurú†, à páaní fio.

43 Barén lè mí nñ-kéní kéní á mu zon dà. Ba tonkarowà wee wé ho yéréké ɓïowa na wee zéení le Dónbeenñ pǎnká.

44 Bïa tà a Krista bïo ɓúenɓúen fù ɓunɓúaa, á wee páaní kúee mí nñi bïo mín wán.

45 Ba fù wee yèε mí manawà, lè mí zíní, lè mí ɓïowa, à sanká wárí na mín yi làa bïo ɓa nñ-kéní kéní koráa.

‡ 2:28 Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 16.8-11 § 2:31 Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 132.11 * 2:35 Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 110.1 † 2:42 Ba zúifùwa fù wee wé cεεka ho búurú là vé, à bè yi díráa. Ká a Yeesu dñnló na ó o dú lè mí nñ-kenínia món, á bïa tà a bïo wǎa wee wé mu à leékaráa o Yeesu mu bïo.

⁴⁶ Làa wizooní búenbúen ká 6a wee páaní kúee mín wán le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi à máa khí. Ba wee páaní sanká ho búurú mí zíní yi, à dí mí dínlò lè le sí-wεε ká bíoní mía mu yi.

⁴⁷ Ba wee khòoní le Dónbeenĩ, á mu nìpomu búenbúen wee wíoka 6a yèni. Làa wizooní búenbúen ká a Nùhũso wee vá bíá ó o káníá à kúee 6a kuure nùpua wán.

3

O Piere là a Zãn wééra a mùamúa

¹ Wizonle búí, ó o Piere là a Zãn hínɔn wee yòo le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi le wi-háare fioró pãahũ.

² Ba yòó wee dã ò o nni búí na ton ká a le o mùamúa a kará le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ zũajii na 6a wee ve làa Zũaji-seni* jii. Làa wizooní búenbúen ká 6a wee lá a 6uee díá bín ò o wé fioka le wárí bíá wee 6uee zo le zĩ-beenĩ lún mu yi cón.

³ Bìo ó o Piere là a Zãn wà 6ueé zo ó o mɔn, ó o le 6a hã mí.

⁴ A bán fá mí yĩo wo yi, ò o Piere bíá: «Loĩ wɛn sese.»

⁵ O o nni bèn wãa wíokaa fá mí yĩo 6a yi. O wee leéka le 6a hĩa a na bío búí mí yi.

⁶ O o Piere wãa bíá nɔn wo yi: «Wárí 6èntĩn míá ì cón máa na foñ. Bío ì cón lé bío á ì ì na foñ. O Nazareete nni Yeesu *Krista pánká yi, à ù lii híní yòo varáka.»

⁷ O o 6uan o nín-tiání bàhó yi á wee hóní làa wo. Mí lahó yi à bũn ò o mùamúa mu zení là a nɔnkíkàá-yĩo dèenía fá,

⁸ ó o tá yòó dín mí zení wán á wee varáka. O varákaa bò làa ba a zon le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, á wee yénka ká a khòoní le Dónbeenĩ.

⁹ Ba zãamãa búenbúen mɔn wo ò o wee varáka ká a khòoní le Dónbeenĩ.

¹⁰ Bìo 6a zũna le lé o nni na wee 6uee kɛení fioka le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ Zũaji-seni jii, á 6a búenbúen zãna á wó coon bío wó a yi bío yi.

O Piere wee zéeni bío nɔn ó o nni wannáa

¹¹ Bìo ó o nni yí máa lé o Piere là a Zãn mɔn á 6a nùpua búenbúen wee bùuni 6uee zo 6a cón o *Salomɔn Sànsá † yi. Ba búenbúen wó coon bío wó bío yi.

¹² Bìo ó o Piere mɔn mu, ó o bíá bío kà nɔn 6a zãamãa yi: «*Isirayɛlesa, léé webio nɔn ó o nni mu waró bío wórãa mía coon? Léé webio nɔn mi wee loĩnãa wɛn kà síi, ka lè mu lé warén waten lè wa pánká á nɔn ó o wee varákarãa, tàá lé bío wa bò le Dónbeenĩ yi bío yi.

¹³ O *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu‡ lè wàn 6uãawa na ká 6àn Dónbeenĩ lé yĩa dó ho cùkú mí ton-sá Yeesu yi. Minén miten lé bíá dó a ho pánká 6ànsowà nni yi, á pã a bío o *Pilaate yahó, ká wón jɔn wãa lá tà le mí ì díá a.

¹⁴ O nni-térénnii na bío sí le Dónbeenĩ yi á mí pã bío, ò o nni-6úe na ho kàsó yi lén díaró á mí sía màhã vá yi á fióra a Pilaate cón.

¹⁵ Lé bũn mí wó 6órãa yĩa le mukãni bío wi nni yi. Ká le Dónbeenĩ màhã vèenía wo. Warén lé mu 6àn sɛérãsa.

¹⁶ O Yeesu yèni pánká, làa bío wa dó wa sía o yi lé bũn wééra a nni mu na mi búenbúen zũ á yĩo wi wán kà. Bío wa dó wa sía o Yeesu yi lé bũn nɔn ó o nni mu wan cunnãa làa bío mi búenbúen mɔn làa wo.

¹⁷ «Wàn zãwa, ì zũ le bío minén lè mí júnãsa wó là a Yeesu á mí yí zũ jùhũ.

¹⁸ Εε ká lé kà síi á le Dónbeenĩ wórãa, à bío le hĩa bíá mí jì-cúa fɛerowà búenbúen jinií yi á yĩo lé. Le bíá le o *Krista ko ò o lò be.

* **3:2** Zũaji-seni: Ba wee leéka le ho lé le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ zũajii búí na léé wi bíá yínɔn 6a zúifùwa lahó na 6a wee kɛn yi le hã lara na bío sã 6a zúifùwa binbirí yi pãahũ. † **3:11** O Salomɔn Sànsá: Ho lé le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ sànsá na wi lè le wii hènii. Ho son á pon le zĩ-beenĩ mu lún sɔn-kéní na á bíá yínɔn 6a zúifùwa dà wee zo yi. Lé bín á ho làndá bío zéenílowa hĩa wee kàrán 6a nùpua yi. ‡ **3:13** Mí loĩ Léró vùahũ (Exode) 3.6, 15

19 A mi cén yèrémá mi yilera lè mi wára, à na miten le Dónbeenĩ yi, á dén á à sén mi bè-kora á à díá.

20 Bũn ká le è na hã pònna na mi ì yí ho héerà yi mia, á mi ì yí á à vũn yi, á mún ñ na a *Krista na le fèra léra mia, o Yeesu.

21 O Yeesu ko ò o kεεní ho wáayi màní fúaa pãahũ na mu bïo búenbúen khii yèrémáa wó mu bè-fla yi làa bïo le Dónbeenĩ biaráa mu hàánĩ mí jì-cúa fεεrowà jìní yi.

22 O *Moyiize bía bïo kà: «Mi Nùhũso Dónbeenĩ á à lén o jì-cúa fεero búí mĩn zàwa tãahũ na ka lè ì bïo. Bïo búenbúen na ó o wé è bío á à na mia à mi wé jí sese.

23 Nùpue léé nùpue na khii yí máa jí a jì-cúa fεero mu bíonĩ, wón á à lén le Dónbeenĩ nìpomu tãahũ á à búe.»[§]

24 A lá a Samuwεele jìi wán á ba jì-cúa fεεrowà na khiina lè mí ñ-kéní kéní búenbúen á mún bía hã wizoóní na kà bïo.

25 «Bìo le Dónbeenĩ dó mí jìi ñon mĩn búaaawa yi lè mi jì-cúa fεεrowà jìní á bïo sã mia. Mi ní mún wi le *páaní yi, dío le Dónbeenĩ bò lè mĩn búaaawa pãahũ na le bía bïo kà ñon o *Abarahaamu yi: «Û mòmánía bïo yi, á hã zì-júná búenbúen na ho tá wán á ì ì dúbua yi.»*

26 Εε ká mu nín-yání, á lé minén lé bía le Dónbeenĩ tonkaa mí ton-sá Yeesu ó o buara bïo yi. Le tonkaa wo ò o buée dúbua mia, à mi lè mi ñ-kéní kéní khi mi wén-kora yi orén bïo yi.»

4

O Piere là a Zãn ðĩn ho làndá tũia fεεrowà yahó

1 Bïo ó o Piere là a Zãn wee bío lè ba zãamáa, à bũn le *Dónbeenĩ yankarowà, lè le *Dónbeenĩ zì-beenĩ parowà júnása lè ba *Sadusíewa buée ðon.

2 Ba sĩa bèntĩn yí wan ba tonkarowà nũwã jùn mu bïo yi hũũ, lé bïo ba wee kàrán ba nùpua, á wee bío le o Yeesu vèera, á bũn bïo yi á ba ñ-hía mún dà à vèe.

3 A ba wĩira ba kúaa ho kàsó yi á pannáa ho tá tĩlò, lé bïo le wii tò vò.

4 Bũn pá yí hò bïo á bĩa jã hã bíoní mu á cèrèε tà hã yi, á bĩa dó mi sĩa a *Krista yi á dó wán á yú báawa muaaseé hònú sii.

5 Mu tá léé tòn á ba *zúífùwa júnása, lè ba *ñ-kĩa, lè ho *làndá bïo zéenilowa kúaa mĩn wán ho Zeruzalεemu yi.

6 Ba nùpua búí na wi bĩa kúaa mĩn wán bĩn tãahũ lé o Aana na lé ba yankarowà jùhũso beenĩ, là a Kayiifu là a Zãn là a Alekisãndere, à séení ba yankarowà jùhũso beenĩ zii nùpua búenbúen.

7 Ba le ba bua ba tonkarowà buée ðĩnĩ mí tãahũ. Bïo ba buée ðon á ba tũara ba yi: «Lé o yén pánká yi tàá lé o yén yèni yi á mi wεéaràa o ñi mu?»

8 A bũn ò o Piere wáa sú lè le Dónbeenĩ Hácírí, ó o wee bío làa ba: «Minén nìpomu júnása lè mí ñ-kĩa,

9 bïo mi wee tũa wεn ho zuia lè mu bè-tente na wó ñon o mùamúa yi bïo, làa bïo ó o wó wó wannáa.

10 Awa, mi búenbúen ko à mi zũn mu, ò o Isirayεele nìpomu mún zũn mu. Bïo ñon ó o ñi na kà wannáa á ðĩn mi yahó lé o Nazarεete ñi Yeesu yèni pánká yi, yĩa mi búaa ho *kùrùwá wán ó o húrun, na le Dónbeenĩ vèenía.

11 O Yeesu lé yĩa le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ bía bïo le o lé le huee na á ba sorowà pã bïo, minén sorowà. Dén huee so lé dío bĩnía buan ho soró ðĩnía.*

12 O Yeesu mí don lé yĩa dà wee kání ba nùpua. Mu yínon orén yèni, á yèni búí na kũn dà à kání wεn á le Dónbeenĩ yí ñon ñi woon yi ho ðĩmíjã yi.»

§ 3:23 Mi loĩ Làndá zéeniló vũahũ (Deutéronome) 18.15, 18, 19 * 3:25 Mi loĩ Bïo jùhũ búeenĩ vũahũ (Genèse) 22.18, 26.4 * 4:11 Mi loĩ Lení vũahũ (Psaumes) 118.22

¹³ A 6a zuífùwa làndá tũíá fεεrowà mu á mu wó coon dàkhíina, lé bïo 6a mɔn ò o Piere là a Zãn wee bío ká 6a ponĩ séra. Ba mún zũna le 6a lé 6a nùpua na yí kàràna. Ba zũna mu le 6arén là a Yeesu kera mín wán míana.

¹⁴ Ká bïo 6a mún mɔn o nĩ mu ò o wan á ðĩn o Piere là a Zãn nĩsání, á 6a wáa yí dà bïo máa bío.

¹⁵ A 6a wáa le 6a tonkarowà lée ðĩn ho khũuhũ vé, à 6arén bán kará wee wãaní.

¹⁶ Ba wee bío mín yi: «Lée webio wa yáá à wé lé 6a nùpua mu coon? Ho Zeruzalεemusa búenbúen zũ mu kénkén le ho yéréké bïo na wó á 6a mɔn lé 6arén wó mu, á warén mún yí dà máa bío le mu yí bon.

¹⁷ A mi cén wa là le hεεrè làa ba, à hè 6a à 6a yí bĩnĩ yí bío o Yeesu bïo là a búu hũúu. Lé bũn á à na ká bïo wó ká máa ben máa fè 6a zãamáa.»

¹⁸ Bũn mún á 6a bĩnĩ von o Piere là a Zãn á bía henía nɔn yi le 6a khi à yí bío, tàá à yí kàrán 6a nùpua o Yeesu yèni yi hũúu.

¹⁹ Ká a Piere là a Zãn màhá bía nɔn 6a yi: «Minén mi bεere wáa loĩ le mu so téréna le Dónbeenĩ cón à wa bè mi bíonĩ yi ká wa pí lerén bíonĩ le?

²⁰ Warén cén yí dà máa pe wa jini ká bïo wa mɔn làa bïo wa jná á wa yí máa bío bío.»

²¹ A ho làndá tũíá fεεrowà wíokaa là le hεεrè làa ba, à 6a kúaará 6a. Bïo 6a à ðĩn wán á à beéráa 6a lò á 6a yí zũ, lé bïo 6a zãamáa búenbúen wee khòonĩ le Dónbeenĩ bïo wó bïo yi.

²² O nĩ na waró bïo wó ho yéréké á teró lúlúio po búará-jun.

Bĩa tà a Krista bïo wee flo

²³ Bïo ó o Piere là a Zãn ló ho kàsó yi, á 6a wà van mí kuure nùpua cón, á vaá lá bïo búenbúen na 6a yankarowà júnása le 6a nĩ-kĩa bía nɔn 6a yi á fεera nɔn mí ninzàwa mu yi.

²⁴ Bïo 6a jná mu wó, á 6a búenbúen wó mí yilera làa dà-kénĩ á wee flo le Dónbeenĩ yi ká sii: «Núhũso, ùnén lé fo léra ho wáayi le ho tá, le ho muhũ le mu bïo búenbúen na wi ho yi.

²⁵ Ùnén lé fo bía le ũ Hácírĩ ũ ton-sá *Davíide na lé wán búaa jii yi ká:

«Lée webio nɔn á hã síi-viò nùpua wee kánkáráa?

Lée webio nɔn á ho ðímínása wee le ká mu júhũ mía?

²⁶ Ho ðímíná bá-zàwa wíokaa míten ðĩn hã fio bïo yi.

Ba júnása mún hĩnɔn von mín kúaa mín wán à 6a lò.

Ba búenbúen wó mí jii làa dà-kénĩ là a Núhũso làa yĩa o mɔn léra wán.»†

²⁷ A mu bèn bon ò o *Herode là a *Põnsi Pilaate wó le jii dà-kénĩ ho lóhó yi hen, 6arén là a *Isirayεele nĩpomu, le hã síi-viò nùpua à 6a hĩnɔn ũ ton-sá Yeesu na bïo sí foñ wán, yĩa fo mɔn léra.

²⁸ Bïo fo hĩa fèra bía le fo ò wé á à kãna le ũ pánká le ũ síi bïo yi, bũn búenbúen lé bïo 6a wó ká à tíra jii.

²⁹ Núhũso, wáa loĩ 6a hεεrè na 6a wee là. Na le sí-hebúee warén na lé ũ ton-sáwá yi à wa wé bue le ũ bíonĩ.

³⁰ Dé ũ níi, à 6a vánvárowà waró le mu yéréké bíowa na wa wee wé ũ ton-sá Yeesu na bïo sí foñ yèni pánká yi, à zéeni ká ũ bïo bon.»

³¹ Bïo 6a flora wó, á ho lahó na 6a wi yi á zà kíkíkĩ, á 6a búenbúen sú le le Dónbeenĩ Hácírĩ, á 6a hĩnɔn wee bue le Dónbeenĩ bíonĩ le le sí-hebúee.

Bĩa tà a Krista bïo wee páani sanká mí nĩ bïo

³² Bĩa tà a *Krista bïo búenbúen á fù bunbúaa, á sía le 6a hácírĩ wó dà-kénĩ. O búu fù yí máa bío mí níi bïo á mí te mí dòn. Ba bïo búenbúen na fù wi 6a cón á 6a bunbúaa yi.

† 4:26 Mi loĩ Lení vĩahtĩ (Psaumes) 2.1-2

³³ Ba tonkarowà fù wee zéení a Núhúso Yeesu vèeró bïo lè ho pànká beení, á le Dónbeení wee na há dúbuuaa cèrèe ba búenbúen yi.

³⁴ Ní-khenii fù mía 6a t̄ahú, lé bïo á bïa manawà lè 6a zíní wi á fù wee yèé há,

³⁵ à 6ua wárí 6uee dé 6a tonkarowà ní yi, à 6a bíní wé sí sanká na mín yi làa bïo 6a nì-kéní kéní koráa.

³⁶ Mu bàn síi ó o Ζοζεφυ hía wó. O lé o *Levii nùwā nì-kéní na wee lé ho Siipere‡ yi. Ba tonkarowà wee ve o làa Baanabaasi, mu kúará le yia wee hení há sía.

³⁷ O hía yèéra mí m̄hú á buan wárí 6ueé n̄n 6a tonkarowà yi.

5

O Ananiasì lè mìn h̄aa Safiraa bïo

¹ Nii búí h̄aa wi bín 6a le Ananiasì, ká bàn h̄aa 6a le Safiraa. O hía yèéra mí m̄hú,

² á fá wárí s̄n-kéní bàrá, á bàn h̄aa mún zū mu, à ðio ká ó o buan vaá n̄n 6a tonkarowà yi.

³ O o Piere bía n̄n wo yi: «Ananiasì, lée webio n̄n ó o *Satāni dórāa há yile-kora fon̄, ũ fá le sabéré le Dónbeení Hácírí nii, á fá ho m̄hú wárí s̄n-kéní bàrá?»

⁴ Bïo ho m̄hú mu lá ðin̄ yí yèéra ká yín̄n̄ fo te ho le? A bïo ho yèéra, á ho bàn wárí bïo s̄a a yén yi? Yín̄n̄ fo le? A lée webio n̄n á fo wórāa bïo kà? Fo yí fá sabéré n̄pua nii, le Dónbeení lé ðio á fo fá le sabéré nii.»

⁵ Bïo ó o Ananiasì ná há bióní mu, ó o ló lùwá, á líí húrun. A bïa ná mu búenbúen z̄ana dàkh̄ina.

⁶ A 6a yàrówá h̄in̄n̄ cà le ðèe pon o yi, á buan vaá n̄una.

⁷ Lèèrèwa bïo t̄in̄ síi b̄n̄n m̄n̄ á bàn h̄aa wà 6ueé zon ká a yí zū bïo wó.

⁸ O o Piere t̄uara a yi: «Mí ho t̄uía na m̄i: Mìn m̄hú na mi yèéra bàn wárí búenbúen lé ðio kà le?» O o le ũuu, le ðén lé lerén.

⁹ O o Piere w̄aa bía n̄n wo yi: «Ūnén lè mìn báa wó kaka w̄an̄ia t̄òráa á wee khén̄n̄aa le Dónbeení Hácírí kúará? Loñ, bïa lée wi ho z̄ap̄ii kà lé bïa vaá n̄una mìn báa. Ūnén 6a mún ñ lá á à lén̄n̄aa.»

¹⁰ Mí lahó yi ó o h̄aa mu bèn ðèen̄ia ló lùwá o Piere tá, á líí húrun. Bïo 6a yàrówá 6ueé zoó ð̄n̄ ò o húrun, á 6a lá a buan vaá n̄una bàn báa n̄s̄aní.

¹¹ Bïa tà a *Krista bïo kuure làa bïa ná mu búenbúen z̄ana dàkh̄ina.

Ba tonkarowà wee wé mu yéréké b̄iowa

¹² Mu yéréké b̄iowa cèrèe na wee zéení le Dónbeení pànká á 6a tonkarowà h̄aa wee wé mu n̄ipomu t̄ahú. Bïa tà a Krista bïo búenbúen h̄aa wee wé mí yilera làa dà-kéní à wé kúee mín wán le *Dónbeení z̄i-been̄í lún yi o *Salom̄n Sànsá* yi.

¹³ Ní-vio yí máa hení mí sía zo 6a t̄ahú, èe ká 6a z̄am̄aa màhá pá wee wíoka 6a yèni.

¹⁴ Ba báawa lè 6a h̄awa na wee dé mí sía o Núhúso yi á wee wé boo ká 6a wà.

¹⁵ A 6a w̄aa wee 6ua 6a vánvárowà à 6uee lée bàráka há w̄ana n̄s̄aa há ð̄amu sía wán, bèra a na ká a Piere h̄aa 6ueé wee kh̄í, ò o bóní pá w̄aa yí kúia 6a búí wán.

¹⁶ Hàrí há lórā na s̄uárāa lè ho Zeruzal̄emu à n̄pua mún wee búuni buen lè mí vánvárowà lè 6a n̄pua na 6a c̄ináwa wee beé lò. A 6a búenbúen wee wa.

Ba wee beé o Krista tonkarowà lò

¹⁷ A 6a yankarowà núhúso beení làa bïa làa wo páanía wi na lé 6a *Sadus̄īewa kuure n̄pua á le yandee sú 6a tonkarowà bïo yi.

¹⁸ A 6a w̄iikaa 6a tonkarowà á kúaa 6a z̄am̄aa kàsó yi.

¹⁹ Ká a Núhúso w̄ayí tonkaro búí màhá lion ho t̄in̄ahú à líi h̄era ho kàsó z̄ii wonna, ò o léra 6a á bía n̄n yi:

‡ 4:36 Siipere: Lé ho k̄h̄ú búí na ho Mediteran̄e yámú jumu k̄n̄ia yi. Ho wi lè mu yámú jumu mu bàn wii h̄èen̄í. Ba tonkarowà p̄ahú ká 6a z̄úifùwa na wi bín á boo. * 5:12 Mí loñ Bè-wénia v̄uahú 3.11

20 «Mi lén va le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi á vaa bue le mukānĩ binbirĩ na máa vé bĩo búenbúen à na 6a zāamāa yi.»

21 A 6a tonkarowà bò bĩo ó o bía yi. Le yĩnbĩi bũirĩi á 6a wà van le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi á vaá zoó wee kārán 6a nùpua.

Ba yankarowà nũhũso beenĩ làa bĩa làa wo páanía wi á von o *Isirayεele nĩpomu *nĩ-kĩa. A 6arén na lé ho làndá tũiá fεerowà búenbúen kúaa mín wán, à 6a tonkaa 6a búii le 6a lén vaa lén 6a tonkarowà ho kàsó yi 6ua 6uennāa.

22 Ká 6a parowà mǎhǎ yĩ vaá yú 6a bĩn, á 6a wà 6ueé bía bĩo kà nǎn 6a yi:

23 «Wa vaá yú ho kàsó zĩi wanna ká hǎ pon dĩn sese, á 6a parowà na bĩn búenbúen mún dĩnka mí lara yi. Εε ká bĩo wa héra à wa zon, á wa yĩ zoó yú nùpue.»

24 Bĩo le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ parowà nũhũso lè 6a yankarowà nũnása nǎ hǎ bionĩ mu, á 6a wǎa yĩ zũ hen na 6a à dé mítén yi 6a tonkarowà mu vĩlò bĩo yi, á 6a wee tùa mítén yi le mu yǎá wó kaka wórāa coon.

25 Hón pǎahũ so yi ò o búii 6ueé dǎn, á bía nǎn 6a yi: «Mi loń, 6a nùpua mu na mi pon nĩi ho kàsó yi, lé 6arén vaá wi le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi á wee kārán 6a nùpua.»

26 A le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ parowà nũhũso dēnĩa hĩnǎn fó mí nùpua à 6a vaá 6uan 6a tonkarowà 6uararāa ká 6a mǎhǎ yĩ wó mu làa hεerè, lé bĩo 6a zǎna le ká mí wó mu, á 6a nùpua á à lèeka mí lè hǎ huua.

27 Bĩo 6a 6ueé dǎn ho làndá tũiá fεerowà yahó làa ba, á 6a yankarowà nũhũso beenĩ tũara 6a yi:

28 «Wa so nǎnzoń yĩ hò mia lè le sòobεε le mi yĩ bĩnĩ yĩ kārán 6a nùpua o nĩi mu yèni yi le? A mi wǎa loń bĩo mi wó. Ho Zeruzalεemu lóhó búenbúen á mi wó lè mi kāránlò, á mún wi à mi bàkǎ warén yi là a nĩi mu hũmú bĩo.»

29 O o Piere lè 6a tonkarowà bía nǎn 6a yi: «Wa ko à wa bè le Dónbeenĩ bionĩ yi á sũaanĩ bĩo wa à bè 6a nùpua bionĩ yi.

30 O Yeesu mu na mi búaa ho *kùrùwǎ wán ó o hũrun, á wán 6uaawa 6àn Dónbeenĩ vèenĩa,

31 á 6uan yòó bàrá mí nĩn-tĩánĩ. Le wó a là a nũhũso na lé o kǎnĩlo, ò o *Isirayεele nĩpomu bè yi á yèrémǎ mí yilera lè mí wǎrá, à yĩ mu bè-kora séndĩaró.

32 Warén, lè le Dónbeenĩ Hácĩrĩ na le nǎn bĩa wee tà le bĩo yi, á lé mu bè-wénia mu 6àn sεérāsa.»

33 Bĩo ho làndá tũiá fεerowà nǎ hǎ bionĩ mu, á 6a yiwa cǎ cǎ, á wi 6a búe 6a tonkarowà.

34 Εε ká *Farizĩe búii mǎhǎ kera 6a tǎhũ á yèni 6a le Kamaliyeli. O lé ho *làndá bĩo zéenílowa nĩ-kénĩ na 6a zāamāa búenbúen wee kǎnbi. Wón lé yĩa líi hĩnǎn yòó dĩn 6a tũiá fεerowà tǎhũ ò o le 6a bío le 6a tonkarowà mu lée dĩn ho khũuhũ mǎnĩ.

35 Bũn mǎn ó o bía nǎn bĩa kúaa mín wán yi: «Isirayεelesa, mi cǎ hácĩrĩ bĩo mi ì wé lè 6a nùpua na kà bĩo yi.

36 Nĩi búii 6ueé còonĩa hĩnǎn á yèni 6a le Tedaasi. O hĩa wee wé mítén lòn nùpue na bĩo nũhũ wi. Nùpua na 6ueé tà bò a yi á à yĩ báawa khĩá-nāa síi. Bĩo ó o hũrun, á bĩa búenbúen na tà bò a yi mu pǎahũ á saawaa, ó o bĩo nũhũ 6ó.

37 Bũn mǎn á ho mĩlò pǎahũ, ó o Kalilee nĩi Zudaa 6èn hĩnǎn á yú 6a nùpua cèrèε á 6a bò a yi. A wón 6a mún 6ó, á bĩa bò a yi búenbúen saawaa.

38 Awa, á mi le 1 bío mu na mi: Ba nùpua mu á mi día bĩo. Mi día 6a le 6a lén. Lé bĩo ká 6a tonlò mu á bĩo ló nùpue nĩi yi, á ho nũhũ á à 6úe.

39 Ká ho bĩo 6èn ló le Dónbeenĩ nĩi yi, á mi yĩ dà dèε búii máa wé làa ho. Mi yĩ wó sese á mi ì keń lòn nùpua na wee fi lè le Dónbeenĩ.»

Bĩo ó o fεera mí nĩ-cúa wó, á ho làndá tũiá fεerowà tà a bĩo.

40 A 6a von 6a tonkarowà, á 6ueé han lè hǎ làbàanĩ, á 6a le 6a yĩ bĩnĩ yĩ bío bĩo o Yeesu yèni yi, á 6a wǎa día 6a à 6a wà.

⁴¹ Ba tonkarowà ló le zǐi yi ká 6a sǐa wan, lé bǐo le Dónbeenǐ le 6a ko lè le lònbee o Yeesu yèni bǐo yi.

⁴² Làa wizooní 6úen6úen ká 6a wee kàrán 6a nùpua, á wee bue le bín-tente le Dónbeenǐ zǐ-beenǐ lún yi lè hǎ zǐnǐ na ká yi le o Yeesu lé *Yia le Dónbeenǐ mǎn léra á wó là a kǎnílo.

6

Ba nùpua na wé è séeni ba tonkarowà

¹ Mu pǎahǔ ká 6a ñi-kenínia wee dé wán ká 6a wà. A 6a *zuífùwa na wi 6a tǎhǔ na wee bío mu kεεεkimu sǐa yǐ wan bío á 6àn zàwa na lé 6a zuífùwa binbirí wee wé yi. Ba wee zá le làa wizooní 6úen6úen le mínén mahǎawa á 6a yǐ máa loń yi sese ho dǐnló sankaró pǎahǔ.

² A 6a tonkarowà píru ɲun von 6a ñi-kenínia 6úen6úen kúaa mín wán bía nǎn yi: «Wàn zàwa, wa yǐ ko à wa día le Dónbeenǐ bíonǐ bueró ká wa yèrémá wa yara sǐ ho dǐnló bío.

³ Mi cén hueeka 6a nùpua nùwǎ hẹɲun mi tǎhǔ na mi zǔ le 6a téréna, á sú lè le Dónbeenǐ Hácírí lè mu bè-zǔrǐminǐ. Bán lé bǐa á wa à dé mu níi yi.

⁴ Bǔn ká warén 6èn dà à na waten ho floró lè le Dónbeenǐ bíonǐ bueró yi lè wa sòobéε.»

⁵ Bío 6a tonkarowà fεera mí ɲi-cúa vó, á 6a kuure nùpua tà 6a bío. Bǐa 6a hueekaa lé o Etiεna na lé o nùpue na sídéró wi, na sú lè le Dónbeenǐ Hácírí. A séeni a Filiipu, là a Porokoore, là a Nikonǎore, là a Timǎn, là a Paamεnaasi, là a Antiosi ñi Nikolaa na hǐa yèrémáa bò 6a zuífùwa mu 6àn Dónbeenǐ yi.

⁶ Ba buan 6a vannáa 6a tonkarowà cǎn, á bán bò mí níni 6a wán à 6a flora nǎn 6a yi.

⁷ Le Dónbeenǐ bíonǐ wee ben fè hǎ lara ká le wà, á 6a ñi-kenínia wee dé wán ho Zeruzalεεmu yi, á 6a yankarowà cērεε á wee tà dé mí sǐa o *Krista yi.

O Etiεna 6a wǐira

⁸ O Etiεna le Dónbeenǐ dúbuaa nǎn ho pánká yi, ó o wee wé mu yéréké bè-beera na wee zéeni le Dónbeenǐ pánká 6a nùpua tǎhǔ.

⁹ A 6a zuífùwa nùwǎ yεn 6úi á hǐnǎn pǎ a bío. Ba 6úi lé 6a zuífùwa kàránló zǐi nùpua na 6a wee ve làa wobáani na wi mítεn. Ba lé bǐa ló ho Sirεεna lè ho Alekisándiri lóra yi. Ká 6a 6úi lé bǐa ló ho Silisii lè ho Azii kǎna yi. Lé bán lé bǐa 6ueé wee wǎani là a Etiεna.

¹⁰ Ká 6a mahǎ yǐ dàrina a bío, lé bío le Dónbeenǐ Hácírí bè-zǔrǐminǐ na le wee na a yi lé bío ó o wee bíoráa.

¹¹ A 6a yà 6a nùpua ɲinǐ à 6a le 6a bío bío ká: «Wa ɲá ò o ñi mu bía khon o *Mǎyiize lè le Dónbeenǐ dǎnǐ yi.»

¹² Lé bǔn 6a bía á súkúra lè 6a zǎamáa, lè 6a *ni-kǐa, lè ho *làndá bío zéeniłowa. Bǔn mǎn á 6a 6ueé wǐira a Etiεna á buan vannáa ho làndá tǔiá fεerowà yahó.

¹³ Ba mún fó 6a nùpua 6úi bòráa na 6ueé fǔaa hǎ sabíonǐ o Etiεna mu ɲii. A bán 6ueé bía: «Féεε ká a ñi mu wee bío hǎ bín-kora à léε le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ là a Mǎyiize làndá yi.

¹⁴ Wa ɲá ò o bía le o Yeesu, wón Nazareεte ñi so, á à fio le Dónbeenǐ zǐ-beenǐ, á mún ñ yèrémá hǎ làndáwá na ó o Mǎyiize nǎn wεn.»

¹⁵ Ho làndá tǔiá fεerowà na wi le zǐi yi mu zoń 6úen6úen fá mí yǐo o Etiεna yi, á mǎn ò o yahó bonmín lè le Dónbeenǐ wáayi tonkaro yahó.

7

O Etiεna ɲi-cúa na ó o fεera

¹ Ba yankarowà ɲúhǔso beenǐ tǔara a Etiεna yi: «Hǎà! Bío 6a wee bío ũ ɲii so bon le?»

² O o Etiεna bía: «Minén wàn maáwà lè wàn zàwa, mi ɲí bío á ĩ bío á à na mia. Le Dónbeenǐ cǔkúso hǐa zéeniá mítεn lè wàn 6úaa *Abarahaamu ká a wi ho Mezopotamii yi á dǐn yǐ ló yǐ vaá kará ho Haran lóhó yi,

3 á bía nən wo yi: «Lé díá mǐn kǎhǔ lè mǐn zǐi á lén va ho kǎhǔ búii na á ì zéeni làa fo yi.»

4 Ó o Abarahaamu wǎa hǐnən díá ho Kalidee kǎhǔ á vaá kará ho Haran yi. Bǐo ó o Abarahaamu bǎn maá húrun á le sǎ léra a ho Haran yi á buararáa ho kǎhǔ mu na mí wi yi ho zuia.

5 Dónbeenǐ á yí nən tá wo yi bǐn. Hàrí hǐa lè le nín-tàahǔ bǐo ó o yí yú. Ká le Dónbeenǐ màhá nən le nǐi le mí ì na ho kǎhǔ mu na ká wo yi, orén lè mí mǎnmǎnía na à hǐní o mǎn. A ho pǎahǔ na le Dónbeenǐ wee bǐo mu yi làa wo ká za woon mía o cǎn.

6 Bǐo ká lé bǐo á le bía nən wo yi: «Ŭ mǎnmǎnía khǐi kerǐ kǎ-veere yi, á à wé ba wobáani bǐn. Ba à beé ba lò hǎ lúlúio khǐá-náa yi.

7 Εε ká ho síi na à wé ba lè mí wobáani á ínén Dónbeenǐ màhá à cítí. Bǐn mǎn á ba à lé bǐn á à lén wé buéé búaaani mí ho lahó na ká yi.»*

8 Bǐn mǎn á le bò le *páanii là a Abarahaamu. Bǐo wee zéeni le páanii mu bǐo lé ho *kúiiro. Lé bǐn nən ó o Abarahaamu za *Izaaki teró wizooní bǐo hètín níi yi ó o *kúio wo. Lé bǐn ó o Izaaki mún kúio o *Zakoobu, á wón bèn kúiora mí zàwa píru jun na lé wa zǐ-núná bǎn búaaawa.

9 «O zàwa mu dú le yandee lè mín fεeso Zozeefu†, á yèéra a ó o wó a wobá-nǐi ho *Ezipite yi. Ká le Dónbeenǐ màhá kera làa wo.

10 Le léra a mí lònbee búenbúen yi. Le wó ó o dàina dǐn ho Ezipite béε yahó á zéeni mí bè-zúrini, ó o bǐo wó sína a yi. A wón bàrá a mí zǐi bǐowa lè ho Ezipite kǎhǔ bǐowa búenbúen nǐhǔ wán.

11 «Mu pǎahǔ á le hǐni ló ho Ezipite kǎhǔ búenbúen yi lè ho Kanan kǎhǔ yi mún. Mu wó lònbee làa sòobéε, á wán búaaawa mu yí máa yí bǐo ba à dí.

12 Bǐo ó o Zakoobu nǎ à ba le ho dǐnló wi ho Ezipite yi, ó o nín-yáni tonkaa wán búaaawa le ba va bǐn.

13 Mu cúa-jun níi na ba bǐnía van bǐn, ó o Zozeefu wǎa zéeni míten lè mín zàwa. Lé bǐn ó o béε bò yi zúrnanáa hen na ó o Zozeefu nǎnkǎni can yi.

14 Ó o Zozeefu wǎa tonkaa mín zàwa le ba vaa fé mín maá lè mín zǐi nùpua búenbúen. Ba à yí nùpua búará-náa hònú mía.

15 Ó o Zakoobu wǎa buara ho Ezipite. Lé bǐn ó o buéé húrun yi, á wán búaaawa mún húrun bǐn.

16 Ba buan ba nǐ-hǐnmu vannáa ho Sisεemu yi, á vaá nùna le búure na ó o Abarahaamu hǐa yà a Hamǎre zàwa cǎn.

17 «Bǐo ho pǎahǔ na le Dónbeenǐ ko à le tíi bǐo le hǐa dó mí nǐi nən o Abarahaamu yi nǐi wà buéé sùará, á bǐn wa nǐpomu boo, á wee dé wán ho Ezipite yi.

18 Bǐn mǎn ó o béε búii na yí zǐna a Zozeefu á kará ho Ezipite kǎhǔ nǐhǔ wán.

19 O khà wa nǐpomu, á beéra wán búaaawa lò, á kǐkǎa ba yi le ba pí mí zàwa kúia à ba hí.

20 Lé bǐn pǎahǔ ó o *Mǎyiize ton yi. O hǐa lée kúnkúza na se, na bǐo sí le Dónbeenǐ yi. Pǐina bǐo tǐn ká a wi mín zǐi á bǎn nu wee yéeni.

21 Ba díá a yí máa loí yi, ó o béε hǐnló lé yǐa lá a buan á hǎn lè mí kùrú za bǐo.

22 Lé o béε zǐi á ba kenía o Mǎyiize yi lè ho Ezipitesa bǐo na ba zǐ búenbúen, ó o wó a nùpue na pǎnká wi mí bíoní lè mí wára yi.

23 «Bǐo ó o Mǎyiize lúlúio yú ho búará-jun, ó o kará lon mí yi, ó o hǐnən le mí vaá loí mín zàwa na lé o *Isirayεele nǐpomu.

24 Ó o vaá mǎn o Ezipite nǐi búii ò o wee ha bǎn za nǐ-kéní, ó o tà mín za na ba wee ha nǐi, ò o bó a Ezipite nǐi.

* 7:7 Mǐ loí Bǐo nǐhǔ búeenǐi vǎahǔ (Genèse) 15.13-14, Léro vǎahǔ (Exode) 12.40 † 7:9 Mǐ loí Bǐo nǐhǔ búeenǐi vǎahǔ (Genèse) 37-50

25 O lá wee leéka le o Isirayεele n̄ipomu na lé b̄an zàwa á à zūn le le Dónbeen̄i le mí ì d̄in orén wán à lénnáa ba n̄úná, yaa ba yí zūna mu.

26 Mu tá na lée t̄ōn, ó o M̄oyiize fò mín lè mín s̄í n̄upua n̄uwā n̄un ká ba wee fi. O o le mí ì yanka ba, ó o b̄ía b̄io kà: «Wàn zàwa, minén na lé lè dà-kéní á b̄inía wee fi mín yi le?»

27 A ȳia dà mí ninza na so á lío o M̄oyiize ò o b̄ía n̄on wo yi: «Lé o yén b̄ará fo wa n̄úh̄ú wán le ũ wé cíti w̄en?»

28 Fo wi à ũ b̄úe mi làa b̄io á fo h̄ih̄ú b̄óráa o Ezipite n̄ii b̄io s̄í le?»‡

29 B̄io ó o M̄oyiize n̄á h̄n b̄ioní so, ó o l̄uwa á vaá kará ho Mad̄ia k̄sh̄ú yi. Lé b̄in ó o yú ba zàwa n̄uwā n̄un yi.

30 «Lúlúio b̄úará-n̄un b̄n m̄ón, á le Dónbeen̄i wáayi tonkaro b̄úí zéénia m̄iten làa wo le v̄ind̄è-za d̄sh̄ú na wee cí yi, ho tá hen̄i yi, ho Sinayii b̄úee n̄is̄ání.Š

31 B̄n bè-minii so wó a M̄oyiize coon. A b̄io ó o wi ò o vaa s̄úará mu yi à wíoka loñ sese, ó o n̄á a N̄úh̄úso t̄amu na b̄ía làa wo:

32 «O *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu na lé m̄in b̄úaaawa b̄an Dónbeen̄i lé mi.»* O o M̄oyiize z̄ána, á wee zà wàwàwà, á yí wi ò o loñ mu yi.

33 O o N̄úh̄úso w̄aa b̄ía làa wo: «T̄en ũ nak̄aa, lé b̄io á ho lahó na á ũ wi yi lée tá na b̄io s̄á m̄i.

34 Le lònbee na á ì n̄ipomu wi yi ho Ezipite yi á ì m̄on. † n̄á ba w̄é s̄á, á ì lion wà líi k̄ání ba. W̄aa b̄uen. † ì tonka fo ho *Ezipite yi.»†

35 «O M̄oyiize n̄i-kéní mu na ó o *Isirayεele n̄ipomu fù p̄á b̄io le lé o yén dó a le o wé mí n̄úh̄úso lè mí cíti f̄i,‡ wón lé ȳia le Dónbeen̄i tonkaa ò o wé o n̄úh̄úso làa ȳia wee lén h̄á n̄úná. Le wó mu ho wáayi tonkaro p̄anká yi, ȳia h̄ia zéénia m̄iten là a M̄oyiize le v̄ind̄è-za na wee cí yi.

36 O M̄oyiize lé ȳia léra a Isirayεele n̄ipomu ho *Ezipite yi. O wó mu yéréké b̄iowa na wee zéení le Dónbeen̄i p̄anká ho k̄sh̄ú yi, lè ho muh̄ú na ba wee ve làa muh̄ú na m̄úia yi, lè ho tá hen̄i yi h̄á lúlúio b̄úará-n̄un p̄ah̄ú.

37 Lé o M̄oyiize mu lé ȳia pá b̄ía b̄io kà n̄on o Isirayεele n̄ipomu yi: «Le Dónbeen̄i á à lén o n̄i-cúa f̄ero b̄úí m̄in zàwa t̄lah̄ú na ka lè ì b̄io s̄í á à tonka mi c̄on.»Š

38 B̄io mu n̄ipomu h̄ia kúaa mín wán ho tá hen̄i yi, á lé orén pá h̄ia wee vará wàn b̄úaaawa lè le Dónbeen̄i wáayi tonkaro p̄ah̄ú, ȳia h̄ia wee b̄io làa wo ho Sinayii b̄úee wán. Lé orén á le Dónbeen̄i b̄ioní na wee na le muk̄ání á n̄on yi, ò o b̄úee lii na w̄en.

39 Ká wàn b̄úaaawa m̄ah̄á yí tà ká ba à bè h̄á b̄ioní mu yi. Ba p̄á a b̄io, á wi ba b̄iní va ho Ezipite yi.

40 Ba b̄ía n̄on o *Aaron yi: «Cà h̄á w̄ōnna b̄úí na w̄en na à dí wa yahó, lé b̄io á wa yí zū b̄io wó a M̄oyiize mu na léra w̄en ho Ezipite yi.»*

41 A ba w̄aa p̄a a n̄on-za kansí á wee wé mu h̄amu na yi, á dú ho s̄n-been̄i b̄io b̄arén m̄iten dàrna wó b̄io yi.

42 Ká le Dónbeen̄i m̄ah̄á b̄inía ba m̄ón, á día ba á ba wee b̄úaaní ho wáayi b̄iowa, làa b̄io mu túararáa ba n̄i-cúa f̄erowà v̄uh̄ú yi:

«Isirayεele n̄ipomu,

h̄á lúlúio b̄úará-n̄un na mi wó ho tá hen̄i yi,

á ba bà-kúio na mi f̄úaaana lè mu h̄amu na mi wó,

lé ìnén á mi so wó mu n̄on yi le?

43 B̄úee. Mu lé mi M̄alooki w̄ah̄ú b̄ukú za

lè mi Eref̄an† w̄ah̄ú m̄an̄ayiire á mi b̄uan,

‡ 7:28 Mi loñ Léró v̄uh̄ú (Exode) 2.14 Š 7:30 Mi loñ Léró v̄uh̄ú (Exode) 3.2 * 7:32 Mi loñ Léró v̄uh̄ú (Exode)

3.6 † 7:34 Mi loñ Léró v̄uh̄ú (Exode) 3.7, 8, 10 ‡ 7:35 Mi loñ Léró v̄uh̄ú (Exode) 2.14 Š 7:37 Mi loñ Lándá zéenílò v̄uh̄ú (Deutéronome) 18.15 * 7:40 Mi loñ Léró v̄uh̄ú (Exode) 32.1, 23 † 7:43 M̄alooki: Lé ho Kanan k̄sh̄ú háan̄i n̄upua w̄ah̄ú na ba fù wee h̄á. Eref̄an: Lé le m̄an̄ayiire b̄úí na ho Ezipitesa fù pá sí, á wó lè mí w̄ah̄ú á

wee h̄á.

hón na á mi wó miten á wee bùaaní,

lé bún nòn á ì ì sèráa mia á à dàráa ho *Babiloona wán.»‡

44 «Hã pñnsòni bùkú na hĩa wi wàn bùaawa cón ho tá henĩ yi lé hón á hã penminí na le Dónbeenĩ làndá túara wán wi yi. Lé hón pñnsòni bùkú so hĩa wee zéeni le le Dónbeenĩ wi 6a tĩahũ. O *Moyiize hĩa wó ho làa bío le Dónbeenĩ zéenia le o wé làa ho. Le hĩa le o wé ho làa hĩa ó o mən bío síi. 45 Bũn món á hã pñnsòni bùkú mu á wàn bùaawa là mí mènmanía na sã mín á mún buan. Pãahũ na le Dónbeenĩ nòn hã kãna nùpua á fó táwá nòn 6a yi ká a Zozue dú 6a yahó ká lé horén 6a buan. A ho bèn wi bĩn fúuu fúaa o *Daviide pãahũ.

46 O Daviide bío hĩa wó sĩa le Dónbeenĩ yi, ó o flora le níi le cón, à soráa ho lahó búii à na a *Zakoobu 6àn Dónbeenĩ yi.

47 Ká a *Salomən lé yĩa màhã son le zii mu nòn le Dónbeenĩ yi.

48 Εε ká le Dónbeenĩ na dà mu bío búenbúen wán màhã yí máa zo zoo κενί 6a nùpua zĩ-sonia yi làa bío ó o ñi-cúa fεero bíaráa mu.

49 Ho wáayi lé ì béeni kanmuíni,

ká ho tá lé ì zení bēeni.

Lé le zii yén síi á mi dà à so á à na mi.

Lé ho lahó yén á ì dà a κενί yi?

50 Bũn bíowa so búenbúen so yínəí mi wó mu íten le?§

51 «Búii! Isirayεεlesa, mi yiwa tunka dà, mi yí máa tà hén mi sĩa là mi ñikōnna le Dónbeenĩ veró yi. Minén là mĩn bùaawa lée dà-kéní.

52 Lé o ñi-cúa fεero yén á mĩn bùaawa mu á yí beéra lò? Bĩa buera yĩa mí dòn na wee wé le Dónbeenĩ síi bío buenlò bío, bán à mĩn bùaawa 6ó. Bío ká wán, lé orén ñi-kéní mu á minén ló món á mún 6ó.

53 Minén na le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà dó ho làndá níi yi, lé minén miten yí bò ho làndá mu bè-bionii yi.»

O Etiēna búeró bío

54 Bío ho làndá tuiá fεerowà ñá hã bíoní mu á 6a sĩa ka le hã à fáa o Etiēna bío yi là le sí-cíilè.

55 Ká arén wón sú là le Dónbeenĩ Hácirí, ó o hoonía mí yahó á lora ho wáayi, ó o mən le Dónbeenĩ cùkú là a Yeesu ò o wi le Dónbeenĩ nín-tiáni,

56 ó o bía: «Mí tántá mi ñikōnna, ho wáayi ñii héra, á ì mən o *Nùpue Za ká a ðĩn le Dónbeenĩ nín-tiáni.»

57 A 6a wee wāama pñnpñn à 6a tun mí ñikōnna.

58 Bũn món á 6a búenbúen ðēniá kúaaka a wán á wĩira lóráa ho donkĩahũ á lée wee lèeka là hã huua á à búe. Bĩa wee wé mu á tenkaa mí sĩa bàrà a yàronza búii na 6a le Soole tá le o pa yi.

59 Bío 6a wee lèeka a Etiēna là hã huua, ó o wee fio ká síi: «Núhũso Yeesu, tà fé ì mànákã.»

60 Bũn món ó o ló lion mí nənκόϋná wán, ò o wāamaa pñnpñn: «Núhũso, yí bè mu bè-kohó na ká 6a wán.» Bío ó o bía hón bíoní so vó, ó o húrūn.

8

1 O Etiēna búeró ó o Soole tà.

O Soole wee beé bĩa tà a Krista bío lò

Mu nònzoñ mí bεere, á bĩa tà a *Krista bío na ho Zeruzalεemu yi, á 6a búakáa wee beé lò làa sòobεε. Ba tonkarowà níi ló, ká bĩa ká búenbúen saawaa zon ho *Zudee là ho *Samaríi kãna yi.

‡ 7:43 Mi loñ Amōsi vūahũ 5.25-27 § 7:50 Mi loñ Ezayii vūahũ 66.1-2

² Ba nùpua 6úi na wee bè le Dónbeenĩ yi sese lé bĩa lá a Etiēna vaá nùuna, à 6a wá wá a bĩo yi.

³ O Soole wón 6èn lé bĩa tà a Krista bĩo ȳúhũ 6úeró ó o hĩnɔn can mí kuio bĩo yi. O wee hée wiika 6a báawa lè 6a hãawa hã zĩnĩ yi, à 6ua vaa kúee ho kàsó yi.

O Filiipu wee bue le bĩn-tente ho Samarii yi

⁴ Bĩa saawaa wà bán tò hã kãna yi, á wee bue le bĩn-tente.

⁵ O Filiipu wà van ho Samarii kãhũ ló-beenĩ yi, á vaá wee bue o Krista bĩo à na ho nùpua yi.

⁶ Bĩo 6a zãamãa ȳá bĩo ó o Filiipu wee bĩo, á mún mɔn mu yéréké bĩowa na wee zéení le Dónbeenĩ pánká na ó o wee wé, á 6a wĩokaa wee tántá mí ȳikɔnna sese bĩo ó o wee bĩo yi.

⁷ Ba nùpua cèrèe na 6a cĩnáwa wi yi, á 6a wee fáara lé yi ká 6a à wãamaka pónpón. A 6a mùamúawà lè 6a lónĩ cèrèe mún wee wa.

⁸ A mu wó sĩ-wɛ-beenĩ ho lóhó mu yi.

⁹ Nii 6úi na 6a le Simɔn à hĩa wi ho lóhó mu yi, á wó mí níi símú bĩn mĩana. Ho Samarii nùpua 6úen6úen wee wé coon bĩo ó o wee wé bĩo yi. O lá wee wé míten lòn nùpue na bĩo ȳúhũ wi.

¹⁰ Ba nùpua 6úen6úen hĩa wee ȳí a cón sese, à lá 6a háyúwá yi à yòo 6úe 6a nĩ-kĩa yi. Ba wee bĩo: «O nii na ká á le Dónbeenĩ pánká na 6a wee ve làa pánká beenĩ á wi cón.»

¹¹ Bĩo nɔn 6a wee ðĩn ȳínãa o cón sese ká sii, lé bĩo ó o wee wé 6a coon lè mí níi símú bĩowa mu mĩana.

¹² Ká bĩo 6a yèrémãa dó mí sĩa le bĩn-tente na ó o Filiipu buera nɔn 6a yi le *Dónbeenĩ bėnĩ là a Yeesu *Krista bĩo yi, á 6a báawa lè 6a hãawa á 6a bátízera.

¹³ O Simɔn mí bɛere mún dó mí sii le yi, á 6a bátízera a. Bũn ȳii wán, ó o wãa yí maa tà lé o Filiipu món. Mu yéréké bĩowa na wee zéení le Dónbeenĩ pánká na ó o wee mi, ó o wee wé coon bĩo yi.

¹⁴ Bĩo 6a tonkarowà na ho Zeruzalɛmu yi ȳá le ho Samariisa 6úi tà le Dónbeenĩ bionĩ bĩo, á 6a tonkaa o Piere là a Zãn 6a cón.

¹⁵ Bĩo 6a vaá ðn á 6a flora nɔn 6a nĩ-kenĩnia nĩ-fla yi bèra a na à 6a yí le Dónbeenĩ Hácírĩ.

¹⁶ Le Dónbeenĩ Hácírĩ mu lá ðĩn yí lion 6arén 6úi wán: Ba bátízera 6a o Núhũso Yeesu yèni yi mí ðon.

¹⁷ O o Piere là a Zãn wãa bò mí níni 6a wán á 6a yú le Dónbeenĩ Hácírĩ.

¹⁸ Bĩo ó o Simɔn mɔn à bĩa dó mí sĩa o Krista yi yú le Dónbeenĩ Hácírĩ pãahũ na á 6a tonkarowà bò mí níni 6a wán yi,

¹⁹ ó o bĩa nɔn o Piere là a Zãn yi: «Mí fé le wárĩ à mi na ho ðarĩló mu 6àn sii mi, bèra a na ká í wé bò í níi nùpue wán à wón yí le Dónbeenĩ Hácírĩ.»

²⁰ O o Piere bĩa nɔn wo yi: «Le ũnén lè ũ wárĩ 6úen6úen pãaní cĩ, lé bĩo fo wee leéka le le Dónbeenĩ bè-hãni á ðà a yà.

²¹ Mu bĩo mu á ũ níi yí túee yi, á fo mún yí ko làa bũn, lé bĩo á le Dónbeenĩ cón á fo yínɔn húaarà.

²² Bĩo wi ũ sii yi yínɔn bĩo na se. Cén ðía mu à ũ fio o Núhũso yi ká mu ðà a wé, ò o sén ðía na foñ hã yile-kora na wi foñ bĩo yi.

²³ I mɔn à mu koomu zon fo ðakhĩna ũ yí ðà maa fé ũten mu bè-kora níi yi.»

²⁴ O o Simɔn wãa bĩa nɔn o Piere là a Zãn yi: «Minén miten fio o Núhũso yi à na mi, bèra a na à bĩo mi bĩa ká 6úi yí yí mi.»

²⁵ O Piere là a Zãn wee zéení bĩo 6a zũ a Núhũso ðání yi lè 6a nùpua, á wee bue o bionĩ. Bũn món á 6a bĩnĩa ȳnɔn ho Zeruzalɛmu, á wee bue le bĩn-tente ho Samarii lórã cèrèe yi ká 6a wà.

O Filiipu buera le bín-tente nɔn o Etiopii n̄i yi

²⁶ Mu p̄ahũ ó o Nuhũso wáayi tonkaro búí bía nɔn o Filiipu yi: «Híní dé ũ yahó lè le wii h̄en̄íi b̄an nín-káahó. Lá ho w̄hũ na ló ho Zeruzalɛmu yi á lion ho Kazaa, ho b̄erowà yí boo lònbió.»

²⁷ O o Filiipu d̄en̄ía h̄in̄on wà. Ho w̄hũ na ó o lá, á Etiopii n̄i búí b̄ò. O lé ho Etiopii k̄hũ b̄éé h̄aa Kandaasi ton-sá been̄í na wi o n̄àf̄oró n̄uhũ wán. O buera ho Zeruzalɛmu buéé b̄uaan̄ía le Dónbeen̄í

²⁸ á b̄in̄ía wee b̄o. Le *Dónbeen̄í ni-cúa f̄ero *Ezayii v̄uahũ lé h̄ia ó o kará mí w̄tóró yi wee k̄arán.

²⁹ A le Dónbeen̄í Hácírí bía nɔn o Filiipu yi: «Bánbá vaa búe ho w̄tóró na kà yi à b̄í ho lén.» ³⁰ O o Filiipu l̄uwa vaá b̄ó ho yi, á n̄á ò o Etiopii n̄i wee k̄arán o ni-cúa f̄ero Ezayii v̄uahũ, ó o t̄uara a yi: «Bìo fo wee k̄arán kà á fo z̄ũ kúará le?»

³¹ O o n̄i bía: «ĭ ì wé kaka á à z̄ũn̄áa mu ká a búí yí z̄een̄ía mu làa mi.» O o w̄aa le o Filiipu buee ȳò k̄en̄í mí n̄is̄an̄í.

³² Ho v̄uahũ bío na ó o n̄i wee k̄arán lé bío kà:

O bío bonmín là a pio
na ba buan wà vaá búe,
O bío bonmín là a pioza
na ba wee khè vará,
ká a đ̄in̄ c̄èkè yí máa wá.

³³ Ba z̄íra a n̄uhũ,
ȳia dà a f̄e ho t̄uía o n̄i á yí ló.

Ba v̄in̄ía o muk̄an̄í ho tá wán,
á lé o ȳén á à dàñ ñ bío
ba z̄àwa bío á a k̄é wo yi?*

³⁴ O o Etiopii n̄i t̄uara a Filiipu yi: «Lée wée ó o ni-cúa f̄ero mu wee bío bío kà? Lé orén mít̄en bío ó o wee bío lée t̄aa lée ñ-veere?»

³⁵ O o Filiipu w̄aa đ̄in̄ ho v̄uahũ bío na ó o n̄i k̄aránna wán á láráa le b̄ion̄í, ò o buera a Yeesu *Krista bín-tente nɔn wo yi.

³⁶ Bío ba wi ho w̄hũ wán wà, cúa-yen à ba vaá đ̄on ho saahó búí na mu n̄umu wi yi. O o Etiopii n̄i bía: «Lé mu n̄umu na. Bío á à h̄è mi á ĩ máa bátízé lé mu ȳén.»

³⁷ [O o Filiipu bía nɔn wo yi: «Ká fo tà a Krista bío lè ũ s̄ii búenbúen á fo dà à bátízé.»
O o n̄i bía nɔn wo yi: «Ũuu, ĩ tà le o Yeesu Krista lé le Dónbeen̄í Za.»]

³⁸ O o d̄en̄ía le ba đ̄in̄í ho w̄tóró. O orén là a Filiipu lion líi zon mu n̄umu yi, á wón bátízera a.

³⁹ Bío ba ló mu n̄umu yi, á le Dónbeen̄í Hácírí lá a Filiipu w̄aráa, ó o Etiopii n̄i yí b̄in̄ía yí m̄on wo. O o w̄aa lá mí w̄hũ wà ká a s̄ii wan làa s̄òb̄éé.

⁴⁰ O Filiipu le mí ì loñ ò o wi ho Azote lóhó yi. Lé b̄in̄ ó o đ̄in̄ yi á wee h̄éé bue le bín-tente h̄á lórá búenbúen na ó o wee k̄aa yi, fúaa bío ó o vaá đ̄on ho *Sezaaree.

9

B̄io w̄o a Soole yi ho Damaasi w̄hũ wán

¹ Hón p̄ahũ so yi à bío ó o Soole pá can mí kuio bío yi, lé b̄ia tà a *Krista bío lò beéró lè ba búeró. O o wà van ba yankarowà n̄uhũso c̄n̄,

² à wón na ho v̄uahũ wo yi, ò o bua varáa ho Damaasi lóhó yi, à vaa z̄een̄í lè ba *z̄uíf̄uwa k̄aránlò z̄in̄í n̄ún̄asa. Hón v̄uahũ so lé h̄ia á à z̄een̄í le ká a yú ba báawa lè ba h̄áawa na b̄ò a Krista w̄hũ, ò o w̄iika ba bua varáa ho Zeruzalɛmu.

³ Bío ó o lá ho Damaasi w̄hũ á wà vaá s̄uárá ho yi, ȳio buéé t̄i à khoomu búí ló ho wáayi líi kúará a wán.

* 8:33 Mí loñ Ezayii v̄uahũ 53.7-8

⁴ O o ló lùwá ho tá yi, á mu tãmu búí wee bío làa wo: «Soole, Soole. Fo wee beé í lò kà sii lé we?»

⁵ O o tũara: «Núhũso, fo lée wée?» A mu tãmu bía nɔn wo yi: «Í lé o Yeesu na á fo wee beé lò.

⁶ Wãa lii hĩnĩ vaa zo ho lóhó yi. Ká fo zoó dãn, á ɓa à zéení bío fo ko à ũ wé.»

⁷ A ɓa nùpua na bò là a Soole á ðĩn coon yí dà máa bío. Ɓa wee jí mu tãmu sã ká ɓa yí mɔn nùpue.

⁸ O o Soole lii hĩnɔn á héra mí yĩo, ká a màhã yí máa mi bío. A ɓa fù a níi yi á zonnáa ho Damaasi lóhó yi.

⁹ Wizooní bío tĩn ká a yí máa mi. O yí máa dí, á yí máa ju.

¹⁰ Nĩ-kenínii búí hĩa wi ho Damaasi lóhó yi á yèni ɓa le Ananiasi. O Núhũso zéenia míten làa wo á von wo: «Ananiasi.» O o tà: «Núhũso, lé mi na.»

¹¹ O o Núhũso bía nɔn wo yi: «Dèení lén vaa lá ho wõhũ na ɓa le «Wõhũ na muina», à va a Zudaa zĩi, à vaa tũa o Taasi nĩi na ɓa le Soole bío. Bío kà wán ó o lan wee fio.

¹² A bío búí zéenia míten làa wo. O mɔn nĩi búí na ɓa le Ananiasi na ɓueé wee bè mí níní o wán, ò o yĩo ðaĩ bĩnĩ mi.»

¹³ O o Ananiasi bía: «Núhũso, nùpua cèrèe bía a nĩi mu bío nɔn miĩ, á mún zéenia mu bè-kora búenbúen na ó o wó lè ũ nùpua na ho Zeruzalɛmu yi nɔn miĩ.

¹⁴ Ɓa yankarowà júnása á nɔn ho pánká wo yi ò o ɓuee wiikarãa bía búenbúen na wee ve ũ yèni hen.»

¹⁵ Ká a Núhũso màhã bía nɔn wo yi: «Lén va, lé bío ó o nĩi mu á í lera le o sá í tonló. Orén lé yĩa á à zéení í bío á a na hã síi-viò lè mí bá-zàwa là a *Isirayɛele nĩpomu yi.

¹⁶ Le lònbee búenbúen na a yí o ínén bío yi á í zéení làa wo.»

¹⁷ O o Ananiasi wãa hĩnɔn wà, á vaá zon le zĩi yi, á zoó bò mí níní o Soole wán ò o bía nɔn wo yi: «Wàn za Soole, o Núhũso Yeesu na zéenia míten làa fo ho wõhũ na fo lá wee buennáa wán lé wón tonkaa mi ũ cón, à ũ bĩnĩ wé mi, à ũ mún sí lè le Dónbeenĩ Hácírĩ.»

¹⁸ Mí lahó yi, á bío búí lòn donkuaa á ló a yĩo yi, á kuenkaa líi kúaará ó o wãa wee mi. O o hĩnɔn á ɓa bátízera a.

¹⁹ Bũn món ó o dú ó o bĩnía yú ho pánká.

O Soole wó a Yeesu Krista scérãso

O Soole wó hã wizooní bío yèn lè ɓa nĩ-kenínia na wi ho Damaasi yi.

²⁰ Mí lahó yi ó o dèenia wee zéení le Dónbeenĩ bío ɓa *zúifùwa kàránló zĩnĩ yi, á wee bue le o Yeesu lé le Dónbeenĩ Za.

²¹ Bĩa búenbúen na jã a bioní á mu vã, á ɓa wee bío: «Bĩa wee ve o Yeesu yèni ho Zeruzalɛmu yi ó o nĩi na kà so hĩa yí máa beé lò lè mí sòobé le? A yínɔn ɓarén ó o so ló bío yí ɓuara á wà ɓueé wiika hen á vaá na ɓa yankarowà júnása yi le?»

²² Ká a Soole yáa wíokaa wee zéení le Dónbeenĩ bío lè mí pánká fèɛɛ. Bío ó o wãa wee zéení mu wéréwéré le o Yeesu lé o *Krista, á ɓa zúifùwa na ho Damaasi yi wãa yí zũ bío ɓa à bío á à na a yi.

²³ Wizooní bío yèn bũn món, á ɓa zúifùwa wãanía tò à ɓa le mí ì ɓúe o Soole.

²⁴ Ká a búí màhã jà a zeñ wán. Ho lóhó zũajinĩ á ɓa wee pa yi le wisoni lè ho tĩnàahũ à ðaĩ yírãa wo ɓúe.

²⁵ Hón pãahũ so yi ó o Soole nĩ-kenínia fó a ho tĩnàahũ á dó ho lío-beeni yi, á lée liinía lè ho dándá na ɓa son kòonia ho lóhó yi món.

²⁶ O Soole wà vaá dãn ho Zeruzalɛmu, ó o wi ò o zo ɓa nĩ-kenínia tãhũ, ká ɓa búenbúen màhã zãna a lé bío ɓa yí láa mu yi le o lée nĩ-kenínii binbirĩ.

²⁷ O o Baanabaasi lé yĩa wãa fó a á dú yahó á vannáa ɓa tonkarowà cón, á vaá lá bío ó o Soole mɔnnáa o Núhũso ho wõhũ wán làa bío á wón bíarãa làa wo á fɛera nɔn ɓa yi. O mún fɛera bío ó o Soole ponĩ sérarãa á zéenia lè le Dónbeenĩ bío o Yeesu yèni yi ho Damaasi yi á nɔn ɓa yi.

28 A lá hón pãahú so yi ó o Soole wãa wi làa ba, á wee bue le Dónbeenĩ bíonĩ à tè ho Zeruzalemu yi yòo lé ká a ponĩ séra.

29 O mún wee bío lè 6a zúifùwa na wee bío mu kerεεkimu, á wee wãaní làa ba. Ká bán màhá wee cà bío 6a à yírãa wo ò búe.

30 Bío á bĩa tà a Krista bío zũna mu, á 6a lèniã o Soole vannãa ho *Sezaaree, á díã a bĩn ó o jɔn ho Taasi.

31 Mu pãahú á bĩa tà a Krista bío wi ho hээрà yi ho *Zudee, lè ho Kalilee, lè ho *Samarĩĩ kãna yi. Ba pãnkã wee dé wán, á wee 6ua míten là a Nũhũso kònbii, á le Dónbeenĩ Hácĩrĩ wee dé mí níi 6a yi á 6a wee jɔn.

O Piere wээрã a Enεε

32 O Piere hĩnɔn tò ho kòhũ búenbúen yi. Wizonle búii ó o wà van bĩa tà a *Krista bío yi cɔn ho Lidaa lóhó yi.

33 O vaá yú níi búii bĩn na yèni 6a le Enεε. O lé o mùamúa, á wi le dãmu dèε yi yú hã lúlúio bío hètĩn.

34 O o Piere bíã nɔn wo yi: «Enεε, o Yeesu Krista wee wээр fo. Hĩní hoonĩ ù dãmu dèε.» O o Enεε dèeniã líi hĩnɔn.

35 Ho Lidaa lóhó lè hã lórã na wi ho Saarɔn kòhũ tá pèerú yi nùpua búenbúen mɔn wo, á 6a tà nɔn míten o Nũhũso yi.

O Piere vèeniã o Tabita

36 Hãã búii na tà a Krista bío na yèni 6a le Tabita á hĩa wi ho Zopee lóhó yi. Le yèni mu lè mu kerεεkimu á 6a le Dookaasi. Mu kúará le «há-wonĩ.» O hĩa wee wé mu bè-tentewã féεε, á wee séeni 6a nĩ-khenia.

37 Mu pãahú ò o tò mu vãmú á húrún. Bío 6a súdeeniã wo vó, á 6a yòó bàrá a ho nónwíohũ yi.

38 Ho Lidaa lè ho Zopee sùarãa mín yi. Bío 6a nĩ-kenĩnia jã ò o Piere wi ho Lidaa yi, á 6a léra 6a nùpua nùwã jun tonkaa á bíã bío kã nɔn yi: «Wa wee fio fo, bánbã à ù buen wa cɔn fùafù.»

39 A 6a vaá bíã mu nɔn wo yi, ó o dèeniã hĩnɔn bò làa ba. Bío ó o 6ueé dãn, á 6a fó a yòorarãa ho nónwíohũ na ó o nĩ-hío wi yi. A 6a mahãawa búenbúen wee vá 6uee búe o yi ká 6a à wá. Hã sĩ-zĩnia na ó o Dookaasi mu bã ká a ãĩn yĩ húrún á 6a wee lá zéeni làa wo.

40 O o Piere le 6a búenbúen lé, ò o líi fãrá mí nɔnkóɔnã wán, ò o flora. Bũn món ó o yèrêmãa sãnsãa o nĩ-hío ò o bíã: «Tabita, líi hĩní.» O o héra mí yĩo. Bío ó o mɔn o Piere, ó o líi hĩnɔn yòó karã.

41 O o Piere 6uan o níi yi, á séeniã wo ó o líi hĩnɔn yòó ãĩn. Bũn món ó o von bĩa tà a Krista bío, lè 6a mahãawa, á 6ueé zéeniã wo làa ba ká a yĩo wi lua.

42 Ho Zopee nùpua búenbúen jã mu, á 6a cèrèε tà a Nũhũso bío.

43 Bũn món ó o Piere dá cãakaa ho Zopee yi o sɔn-fi búii na yèni 6a le Simɔn cɔn.

10

O Piere veró bíã yĩnɔn 6a zúifùwa cɔn

1 Nii búii hĩa wi ho *Sezaaree lóhó yi á yèni 6a le Koronεεye. O hĩa lé ho Oroomu dásiwã ku-beeni búii kuure jũhũso, ãio 6a wee ve làa Italiĩ dásiwã kuure.

2 O nùpue mu hĩa wee bè le Dónbeenĩ làndã yi sese, orén lè mí zĩi nùpua búenbúen wee kònbii le Dónbeenĩ. Ba *zúifùwa nĩ-khenia ó o hĩa wee séeni lè mí sòobéε, á wee fio le Dónbeenĩ yĩ máã khĩ.

3 Wizonle búii wi-háarè yi, á bío búii zéeniã míten làa wo. O mɔn le Dónbeenĩ wáayi tonkaro wéréwéré ò o 6ueé zoó wee bío làa wo: «Koronεεye.»

⁴ O o yòó lora wo yi lè le zánfi ò o bía: «Núhúso, mu wan le?» A ho wáayi tonkaro bía: «Le Dónbeenĩ tà já ũ floró, á mún mən le séení na fo wee wé na ba nĩ-khenia yi, á le leékaa ũ bío.

⁵ Awa, wáa tonka ba nùpua bío kà wán le ba va ho Zopee lóhó à vaa fé o nĩ búí na ba le Simən buennáa, yĩa ba mún wee ve le Piere.

⁶ O làara a nĩ búí na wee fi hã sōnna wán. O yèni ba le Simən, á zii wi mu yámú numu nii.»

⁷ Bío ho wáayi tonkaro na bía làa wo wà, ó o Koroneeye von mí ton-sáwá nùwã jun lè mí dásiwá nĩ-kéní na sá a cǎn míana á wa le Dónbeenĩ,

⁸ á bía bío wó búenbúen nən ba yi, ò o tonkaa ba le ba va ho Zopee.

⁹ A ba wà. Ho tá tǎn yú ba ká ba pá wi ho wǎhú wán. Le wii á a bío le mí yòó fàrá à dǎn, à ba sùaràa ho Zopee. Lé hón pǎahú so yi ó o Piere yòora le zii lòho á wà yòó wé mí floró.

¹⁰ Bío ó o yòó wi bín, á le hĩni dà a, ó o le mí ì dí. Bío ba lan wee sí ho dǎnló, á bío búí bueé zéenia mĩten làa wo.

¹¹ O mən ho wáayi à ho héra. A dèe búí lòn pǎnsò-beení á ba buan ni-kǎa bío náa yi, á yòó ló wee lii, á wà líí búe ho tá yi.

¹² Le dèe mu yi á napuwà làa náa náa sowa, làa bĩa wee vará mí píorà wán, lè ba jínzàwa lè mí síiwà búenbúen wi yi. ¹³ A tǎmu búí bía nən wo yi: «Piere, lii hĩní búe ba à là.»

¹⁴ O o Piere bía: «Ébé, Núhúso, ì máa wé mu. Dǎnló na ũ hò yi, làa hĩa tun á ì dǎn yí dú yí mən hùú.»

¹⁵ A mu tǎmu bĩnía sǎ já á bía nən wo yi: «Bío na le Dónbeenĩ le mu wee ce vó à ũnén yí wé làa bío na tun.»

¹⁶ Mu wó làa bún á dǎn hã zen cúa-tǎn. Bún mǎn á le dèe mu dèenia buan yòora ho wáayi.

¹⁷ O o Piere wáa wee tùa mĩten yi lè mu bío na ó o mən bǎn kúará. Hón pǎahú so yi, ò o Koroneeye nùpua na ó o tonkaa le ba buen o Simən zii á tùakaa bueé dǎn le bǎn zūajii.

¹⁸ A ba von à ba tùara: «Lé hen kà ó o Simən na ba le Piere á làara yi le?»

¹⁹ Bío ó o Piere pá lan wee le mí yi mí bè-minii bǎn kúará wán, à bún le Dónbeenĩ Hácírí wee bío làa wo: «Loń, ba nùpua nùwã tǎn wi hen á wee cà fo.

²⁰ Yí titika bío, hĩní lii bè làa ba, ínén lé yĩa tonkaa ba.»

²¹ O o Piere wáa hĩnən lion ba nùpua mu cǎn, á líí bía nən ba yi: «Yĩa mi wee cà lé ínén ì beere, lée webio nən mi buararàa hen?»

²² A ba bía: «Ba dásiwá jùhúso búí na ba le Koroneeye lé yĩa tonkaa wen ũ cǎn. O léé nĩ-tente á wee kǎnbi le Dónbeenĩ, á ba *zúífúwa búenbúen wee wíoka a yèni. Le Dónbeenĩ wáayi tonkaro búí bía nən wo yi le o bío le ba bueé ve fo buennáa mí cǎn, ò o jí bío fo ò bío á à na a yi.»

²³ O o Piere fó ba, á ba zoó cǎana làa wo.

Bío wó a Koroneeye zii

Mu tá na léé tǎn, ó o Piere làa ba páania lá ho wǎhú, á bĩa tà a *Krista yi nùwã yen búí ló ho Zopee yi á lènia ba.

²⁴ Ba vará cǎana á tá léé tǎn vaá dǎnnáa ho Sezaaree. Bún n wé ò o Koroneeye, lè mín zii nùpua, lè mín bǎnlowà binbirí na ó o von á kará pan wo bín.

²⁵ Pǎahú na ó o Piere wà bueé zo yi, ó o Koroneeye hĩnən sǎ a yahó, á vaá líí búrá a tá, ò o tènía wo yi lè le kǎnbii.

²⁶ Ká a Piere màhǎ fù a yi á hoonía ò o bía nən wo yi: «Lii hĩní, ínén mún lé o nùpue lè ũ bío síi.»

²⁷ Bún mǎn ó o pá lan wee bío làa wo á vaá zonnáa le zii yi, á zoó yú ba nùpua cèrèe ká ba kúaa mín wán,

28 Ó o bía nɔn ɔa yi: «Mi zũ le ɔa zúifùwa cɔn, á ho va ho sɪi veere nùpue cɔn, tàá à páaní kɛení làa wo lée bɪo na yí ko à mu wé, ká le Dónbeenɪ mǎhá zéenia mu nɔn mi le í yí ko à í lá nùpue woon lòn nɪ-tinii na á nùpue yí ko ò o wé va cɔn.

29 Lé bɪn nɔn á í yí pǎ mi veró à í dɛɛnía ɔuara. Awa, á mi wǎa zéeni í veró ɲúhú.»

30 Ó o Koronɛye bía: «Mu wizooní tɪn lée zuia, ho pǎahú dà-kéní kéní na ká yi, le wi-háarè, á í wee fio í zii. Yio bueé tí à nùpue ɔúi na dà-zɪnii wee ɲuiíka á dɪn í yahó,

31 ò o bía: «Le Dónbeenɪ tà ɲá ũ fioró, á mún mɔn le séeni na fo wee wé à na ɔa nɪ-khenia yi, á le leékaa ũ bɪo.

32 Wǎa tonka ɔa nùpua ho Zopee yi le ɔa vaa bío le o Simɔn na ɔa le Piere à ɔuen. O làara a Simɔn wán, yia wee fi há sɔnna, na zii wi mu yámú ɲumu ɲii.»

33 Á í dɛɛnía tonkaa ɔa nùpua le ɔa vaa ve fo, á fo tà ɔuara bɪn se. Há làa na ká wán, á wa búenɔúen wi le Dónbeenɪ yahó hen à ɲínáa bɪo búenɔúen na ó o Núhúso dó ũ ɲii yi le ũ bío.»

34 Ó o Piere wǎa lá le bíoní á bía: «Bɪo ká wán á í wǎa zũ kɛnkɛn le le Dónbeenɪ yí máa hueeka ɔa nùpua mún yi.

35 Nùpue lée nùpue, ò o lé kɔhú lée kɔhú yi, ká a wee kɔnbi le, á wee wé le sɪi bɪo, se wón bɪo sí le yi.

36 Mi zũ bɪo le Dónbeenɪ bía nɔn o *Isirayɛle ɲipomu yi ká le nɔn ho héerà bɪn-tente ɔa yi, dɪo ó o Yeesu *Krista ɔuararáa, wón na lé ɔa nùpua búenɔúen Núhúso.

37 Bɪo ó o Zán bía le Dónbeenɪ bɪo le ɔa nùpua á bátízera ɔa, á bɪo ɔúakáa wó ho Kalilee yi, à lá bɪo wó ho Zudee yi búenɔúen á mi mún zũ.

38 Mi mɔn bɪo le Dónbeenɪ liiníanáa mí Hácírí pánká o Nazarɛete nɪi Yeesu wán. Mi mún zũ bɪo ó o Yeesu mu varáráa ho kɔhú yi, á wee wé mu bè-tente ká a wéé bía ó o *Satáni pánká wi wán búenɔúen, lé bɪo le Dónbeenɪ hía wi làa wo.

39 Bɪo búenɔúen na ó o wó ɔa zúifùwa kɔhú le ho Zeruzalɛemu yi á wa mɔn, á lé mu sɛéràsa. Ba ɔúaa wo ho *kùrùwá wán ó o húrun.

40 Ká le Dónbeenɪ mǎhá vènia wo mu wizooní tɪn níi zòh á ɔa nùpua mɔn.

41 Mu yínɔn ɔa nùpua búenɔúen mɔn wo. Warén na lé fèra hueekaa wó le ɔa sɛéràsa lé warén mɔn wo. Bɪo le Dónbeenɪ vènia wo mɔndén, á warén làa wo páanía dú á ɲun.

42 O henía mu nɔn wɛn le wa zéeni le Dónbeenɪ bɪo, á mún bue na ɔa nùpua yi le orén lé yia le Dónbeenɪ bàrá ò o cítí ɔa yèn-vèniasa le ɔa nɪ-hía.

43 Le *Dónbeenɪ ɲi-cúa fɛerowà búenɔúen bía a bɪo, le nùpue lée nùpue na dó mí sɪi o yi, ó o ò yí mu bè-kora séndíaró o yèni pánká yi.»

44 Pǎahú na ó o Piere lan wee bío yi, á le Dónbeenɪ Hácírí lion bɪa wee ɲí a bíoní wán.

45 Bɪa tà a *Krista bɪo na lé ɔa *zúifùwa binbirí na bò là a Piere ɔuararáa á wó coon dàkhíina le Dónbeenɪ Hácírí na le nɔn á le bera fò bɪa yínɔn ɔa zúifùwa bɪo yi.

46 Lé bɪo ɔa wee ɲí à ɔa wee bío há sɪi-viò bíoní na ɔa yí zũ, á wee khòoní le Dónbeenɪ le bè-beera na le wó bɪo yi. Ó o Piere bía:

47 «Ba nùpua na ká á ɔa dà à hè le ɔa yí bátízé ɔa le mu ɲumu, ká ɔa ɲòh yú le Dónbeenɪ Hácírí le wa bɪo sí le?»

48 Ó o nɔn le ɲii le ɔa bátízé ɔa o Yeesu Krista yèni yi. Bɪn mɔn á ɔa flora a Piere le o wé há wizooní bɪo yèn làa mí.

11

O Piere fɛera bɪo wó a Koronɛye zii

¹ Ba tonkarowà làa bɪa tà a *Krista bɪo na wi ho *Zudee yi á ɲá le bɪa yínɔn ɔa *zúifùwa á mún tà le Dónbeenɪ bɪo.

² Bɪo ó o Piere bɪnía van ho Zeruzalɛemu, á bɪa tà a Krista bɪo na lé ɔa zúifùwa binbirí á wee zá làa wo:

³ «Lée webio nɔn á fo vannáa bɪa yínɔn ɔa zúifùwa cɔn á páanía dú làa ba?»

⁴ O o Piere wáa líí lá bǐo mu wóráa lè mí dà-kéní kéní búenbúen á fεera nɔn ɔa yi kà síi:

⁵ «Mu wee wé ká í wi ho Zopee lóhó yi á wee wé í floró. Yio buée tí à bǐo búí zéenia míten làa mi. Mu lée dèe búí lòn pǎnsò-beenǐ á ɔa ɔuan ɲi-kǎa bǐo náa yi, na yòó ló ho wáayi á buée líí ɔó mǐi.

⁶ A í lora le yi sese, á mɔn ɔa naɲuwà làa náa náa sowa, bǐa ho lóhó yi làa bǐa há mana yi, làa bǐa wee várá mí píorà wán, lè ɔa ɲínzàwa.

⁷ A í ɲá tǎmu búí sǎ na wee bío làa mi: «Piere, líi híní búe ɔa à là.»

⁸ Ká í màhǎ bía: «Ebé, Núhúso, í máa wé mu. Dǐnló na ũ hò yi, làa hǐa tun á í dǐn yí dú yí mɔn hùúu.»

⁹ A mu tǎmu tǐn pá bǐnía sǎ ɲá á bía nɔn mǐi: «Bǐo na le Dónbeenǐ le mu wee ce vó ũnén yí wé làa bǐo na tun.»

¹⁰ Mu wó làa bǐn á dǎn há zen cúa-tǐn. Bǐn mɔn á le dèe mu dèenia bǐnía ɔuan yòora ho wáayi.

¹¹ Hón pǎahǐ dà-kéní so yi, á bǐn ɔa nùpua nùwǎ tǐn búí na ɔa tonkaa á ló ho *Sezaaree yi á buée dǎn le zǐi na á í wi yi.

¹² A le Dónbeenǐ Hácírí bía le í yí titika, le í híní bè làa ba. Wán zàwa nùwǎ hèzǐn na bò làa mi ɔuara hen, lé bán lènia mi vannáa ho Sezaaree, á wa vaá páania zon o Koroneeye zǐi.

¹³ A wón lá bǐo ó o wó wó mɔnnáa ho wáayi tonkaro mí zǐi ká a dǐn wee bío làa wo kà síi: «Tonka ɔa nùpua le ɔa va ho Zopee à vaa ve o Simɔn na ɔa le Piere le o ɔuen.

¹⁴ Há bióní na á à kǎní ũnén lè ũ zǐi nùpua búenbúen lé hǎn ò o bío á a na foñ.»

¹⁵ «Bǐo á í búakáa wee bío à bǐn le Dónbeenǐ Hácírí lion ɔa wán, làa bǐo le hǐa lionnáa warén wán mu ɲúhǐ búeeníi bǐo síi.

¹⁶ A í hácírí màhǎ ɔuara bǐo ó o Núhúso hǐa bía wán: «O Zǎn hǐa wee bátízé lè mu ɲumu, ε ká minén bán á à bátízé lè le Dónbeenǐ Hácírí.»

¹⁷ Bǐo le Dónbeenǐ hǐa hǎn làa wɛn, pǎahǐ na wa tà a Núhúso Yeesu Krista yi, lé bǐn á le mún hǎn lè ɔarén. A í nén lée wée á à pí bǐo le Dónbeenǐ le mí ì wé.»

¹⁸ Bǐo ɔa ɲá hǎn bióní so, á ɔa yòó wan tɛen, á wee khòoní le Dónbeenǐ kà síi: «Mu bèntǐn bon. Le Dónbeenǐ mún tà nɔn ho wǎhǐ bǐa yínɔn ɔa zúifùwa yi à ɔa dǎn yèrémá mí yilera lè mí wárá, à yí le mukǎnǐ binbirí na máa vé.»

Bǐo ho Antiosi kèrètɛwa kuure ɲúhǐ búakáarǎa

¹⁹ Bǐa tà a *Krista bǐo lò beéró na búakáa o Etiena búeró pǎahǐ lé bǐn nɔn á ɔa saawaarǎa. Ba búí wà fúaa ho Fenisii lè ho Siipere kǎna, lè ho Antiosi lóhó yi. Ká ɔa màhǎ vaá yí máa bue le Dónbeenǐ bióní à na nǐ-vio yi, ká mu yínɔn ɔa *zúifùwa.

²⁰ ε ká bǐa tà a Krista bǐo nùwǎ yɛn búí na wee lé ho Siipere lè ho Sirɛena yi, á ló van ho Antiosi, á mún vaá wee bue le Dónbeenǐ bǐn-tente na bǐo ciran o Núhúso Yeesu à na bǐa yínɔn ɔa zúifùwa yi.

²¹ O Núhúso dǎnló fù wi làa ba, á nùpua cèrɛe á tà yèrémáa bò a Núhúso yi.

²² Ho Zeruzalɛmu kèrètɛwa kuure ɲá mu bǐo mu, á ɔa wáa tonkaa o Baanabaasi le o va ho Antiosi.

²³ Bǐo ó o vaá dǎn bǐn ó o mɔn bǐo le Dónbeenǐ dúɔuaarǎa bǐa tà a Krista bǐo yi, ó o zǎmakaa mu bǐo yi, ò o henía ɔa búenbúen sía, à ɔa yí lé o Núhúso mɔn, ká ɔa tà a bǐo mí sía yi.

²⁴ Mu bon, o Baanabaasi bèntǐn fù lée nùpue na se, á sú lè le Dónbeenǐ Hácírí, á dó mí síi o Núhúso yi. Nùpua cèrɛe tà nɔn míten o Núhúso yi.

²⁵ Bǐn mɔn ó o Baanabaasi wà van ho Taasi lóhó, á wà vaá cà a Soole.

²⁶ Bǐo ó o vaá yú a, ó o bò mín làa wo ɔuara ho Antiosi yi. Ba mí nùwǎ ɲun á wó le lúlú-kùure ká ɔa wee páaní kúee mín wán lè ho Antiosi kèrètɛwa, á kàráanna nùpua cèrɛe. Lé ho Antiosi yi á ɔa búakáa wee verǎa bǐa tà a Krista bǐo làa kèrètɛwa.

²⁷ Mu pǎahǐ á le *Dónbeenǐ ɲi-cúa fεerowà búí ló ho Zeruzalɛmu yi á van ho Antiosi.

²⁸ Ba nǐ-kéní na 6a le Akabuusi á le Dónbeenì Hácírí bía nǎn yi, ó o hínǎn yòò ò o bía le hen làa cǐnú ká le hín-sǔmúí á à lé ho tá búenbúen wán. A le 6èn ló pǎahǔ na ó o Koloode wó ho *Oroomu bá-zàwa bée yi.

²⁹ A 6a nǐ-kenínia wǎanía tò, le mí nǐ-kéní kéní á a na bío na mí dà a na á à wé lè le séeníí á à toní ì na bíà tà a Krista bío ho *Zudee yi.

³⁰ A búń lé bío 6a wó, à 6a tonkaa o Baanabaasi là a Soole le 6a 6ua mu vaa na ho Zudee kǎhǔ kèrètíewa kuio ya-díwá yi.

12

O Piere léro ho kàsó yi bío

¹ Mu pǎahǔ ká a bée *Heroode* wee beé 6a kèrètíewa nùwǎ yèn búí sǎnía lò.

² O 6ó a Zǎn 6àn kǐnle Zaaki lè ho khà-toní.

³ Bún mǎn, á bío ó o mǎn à mu sí 6a *zúifùwa yi, ó o mún wǐira a Piere. Bún wó ho *búurú na á ǎa-fíni yí dó yi sǎnú díró pǎahǔ.

⁴ Bío ó o Piere 6a wǐira, ó o Heroode nǎn le ǎii le 6a dé o ho kàsó yi, ò o bàrá 6a dásíwá nùwǎ náa náa kuio bío náa le 6a pa a yi. O lá wee leéka le ká ho *Paaki sǎnú dú khíina, o ò cítí o 6a nùpua yǐo yi.

⁵ O Piere wón 6a wǎa pan yi ho kàsó yi, ká 6a kèrètíewa kuure 6èn wee fio le Dónbeenì yi na a yi lè mí sòobée.

⁶ Ho tǐnàahǔ na tá lée tí ó o Heroode á à cítí o 6a nùpua yǐo yi, ká a Piere 6a can lè hǎ zúakùaríwá bío ǎun ó o dǔma 6a dásíwá nùwǎ ǎun pǎahǔ. A 6a parowà mún òo mí lara yi ho kàsó zǐ zǎǎii.

⁷ Yǐo 6ueé tí à wáayi tonkaro búí òo, á mu khoomu búí ǎuína zoó ho kàsó zǐ. O o Nùhúso wáayi tonkaro líí búanbúaa o Piere dòkóní, á sǐnía wo, ò o bía nǎn wo yi: «Líí híní fùafù.» Hón pǎahǔ so yi á hǎ zúakùaríwá feera a níní yi líí kúaará.

⁸ A ho wáayi tonkaro bía nǎn wo yi: «Ca ũ kírí à ũ zǐ ũ nakáa.» O o Piere wó bún. O o bía nǎn wo yi: «Lá ũ kánbun zǐ à ũ bè mií.»

⁹ O o Piere wó bún ò o ló lée bò a yi. O yí máa leéka le bío ho wáayi tonkaro wee wé á bon. O wee leéka le hǎ lée kònkórá.

¹⁰ Ba lée khíina 6a nín-yání parowà, á bǐnía vaá khíina bíà sǎ, á wà vaá 6ó ho hǎnló woohǔ na sǎnsáa ho lóhó yi, á hón héra mítén á 6a yòò ló. Bío 6a lá ho wǎhǔ wá, yǐo 6ueé tí à ho wáayi tonkaro wà ò o día a Piere.

¹¹ O o Piere wǎa zǔna le bío wó ká bon, ó o bía: «Hǎ làa na ká wán á ĩ wǎa zǐ mu kénkén le o Nùhúso lè yǐa tonkaa mí tonkaro na ló ho wáayi ó o 6ueé líí kǎnía mí o Heroode níí yi, á mún kǎnía mí le lònbee búenbúen na 6a zúifùwa lá wee fan le le yí mí yi.»

¹² Bío ó o lon mí yi wó, ó o wà van o Zǎn na 6a le Maaki 6àn nu Mari zǐ. Ba nùpua cèrèe kúaa mín wán bǐn á wee fio.

¹³ O vaá búanbúaa ho zǎǎii woohǔ, ó o ton-sá hǎa búí na 6a le Oroode á hínǎn wà 6ueé hén ho.

¹⁴ Bío ó o 6ueé zǔna a Piere tǎmu, ó o sǐi wan wan á yí héra ho woohǔ ò o bǐnía lùwa zoó bía le o Piere lée wi ho zǎǎii.

¹⁵ A 6a bía nǎn wo yi: «Fo yàá wee khée.» Ká a màhá wee bío le mu bon kénkén. A 6a wǎa bía: «Áyí! Mu lé o nǐ-hǎnbómu.»

¹⁶ O o Piere pá òo wee búanbúaa ho woohǔ. Bío 6a wó san héra ho, á 6a mǎn wo á mu wó 6a coon.

¹⁷ O o lá mí níí dá 6a yi le 6a wé tété, ò o zéeníá bío ó o Nùhúso wó wó léraráa wo ho kàsó yi làa ba, ò o pá bǐnía bía: «Mí bío mu na a Zaaki lè wán zàwa na so yi.» Bún mǎn ó o ló á wà van lòn-veere.

¹⁸ Bío ho tá tǎn á 6a dásíwá búenbúen kánkáa, á wee cà à 6a zǐn bío ó o Piere bío wóráa.

* **12:1** O Heroode na 6a wee bío bío hen lé o Heroode Akiripaa nín-yániso.

19 O o Heroode le 6a cà a, á 6a cà a san 6a yí yú a, ó o tùakaa bìa lá pan wo yi, ò o nòn le jii le 6a 6úe 6a. Bún món ó o Piere ló ho *Zudee yi á vaá kará dóka mí yi ho *Sezaaree yi.

O bée Heroode húmú bïo

20 O Heroode sïi hía wee cï ho Tiire lè ho Sidōn lórása yi dàkhína. A bïo 6a bè-dínii wee lé o Heroode mu 6àn kōhū yi, á 6a wó le jii dà-kéní à 6a le mí ì va a cōn. A 6a 6ueé đĩn o Bilasutuusi wán, yĩa wi o Heroode mu zii tonni jùhū wán. Ba wà zoó yanka a ò o le mí véení hã bioní.

21 Bïo le wizonle na 6a bàrá dōn, ó o Heroode lá mí bá-zàmu sĩa zã, ò o kará mí béenĩ kanmúini wán, ò o lá le bioní 6a zãamãa yahó.

22 A mu nĩpomu 6úen6úen bía pōnpōn: «Mu yí nòn nùpue wee bío, mu lée dofiní 6úí.»

23 Pãahū na 6a wee bío mu yi, à bún le Dónbeenĩ wáyai tonkaro 6úí vĩa a Heroode, lé bïo ho cùkú na bïo sã le Dónbeenĩ yi ó o fó bò míten wán. A 6a sūn6owa zon wo ó o húrun.

24 Le Dónbeenĩ bioní wee ben fè hã lùà ká le wà.

25 Bïo ó o Baanabaasi là a Soole tonló vó ho Zeruzalεmu yi, á 6a fó a Zãn na 6a le Maaki á wàráa.

13

Ba hueekaa o Baanabaasi là a Soole á tonkaa

1 Ho Antiosi kèrètíεwa kuure yi á 6a jii-cúa fεerowà lè 6a nĩ-kàránlowà hía wi yi. Ba lé o Baanabaasi là a Soole, là a Simiōn na 6a wee ve làa Nĩ-bírí, là a Sirεena nĩ Lisiyuusi, là a Manarεε na páania dōn là a bée *Heroode.*

2 Wizonle 6úí, ká 6a wee 6úaaní a Núhūso, á lù mí jini, á le Dónbeenĩ Hácírí bía nòn 6a yi: «Mí lén o Baanabaasi là a Soole mí dòn à 6a sá ho tonló na á ì von 6a bïo yi.»

3 A bïo 6a lù mí jini à 6a flora vó, á 6a bò mí nini 6a wán à 6a nòn ho wōhū 6a yi á 6a wà.

4 Bïo ó o Baanabaasi là a Soole á le Dónbeenĩ Hácírí wãa von kà síi, á 6a wà van ho Selesii lóhó. Lé bĩn á 6a zon ho won-beenĩ yi vannãa ho Siipere kōhū na wi mu jummu tiahū.

5 Bïo 6a vaá dōn ho Siipere kōhū lóhó na 6a le Salamiina á 6a wãa wee bue le Dónbeenĩ bioní 6a *zúifùwa kàránló zini yi. Yia kera bĩn làa ba á wee séení 6a lé o Zãn Maaki.

6 Ho kōhū 6úen6úen 6a tò yi yòó ló, á vaá bó ho Pafóosi lóhó yi. Lé bĩn á 6a fò mín là a zúifù nĩ 6úí na wee wé mu nín-símú na 6a le Bara-Yeesu yi. O lá wee lá míten lòn jii-cúa fεero.

7 O hía wi ho kōhū mu jùhūso na 6a le Σεεziyuusi Poluusi cōn. O nii mu fù lée nùpue na hácírí wi. O wi ò o jí le Dónbeenĩ bioní. O o von o Baanabaasi là a Soole le 6a 6uen mí cōn.

8 Ká a nín-símú 6ànso Elimaasi á yí wi à ho kōhū mu jùhūso à tà a *Krista bïo ó o wi ò o hè 6a. (Ba *Kεεεsisa wee ve o Bara-Yeesu mu làa Elimaasi.)

9 Hón pãahū so yi, ó o Soole na 6a mún wee ve làa Poole† á le Dónbeenĩ Hácírí wãa sú ó o fá mí yĩo wo yi,

10 ò o bía: «Ūnén *Satāni za sabín-fúaaalo yén. Fo wee vĩini 6a nùpua. Mu bïo na se 6úen6úen fo wee firãa. O Núhūso sïi bïo bún téréna, à ūnén wón wee báaráka làa bũ. Cén khí mu yi.

11 Awa, wãa lon mu. O Núhūso á à 6óoní fon. Fo ò wé o muii, á à cãaka ká ū máa mi le wii khoomu.» Mí lahó yi ó o Elimaasi yĩo dēenía coora, á wó mí tibirí. O o wee hée vĩnã, á wee cà yĩa á à tè o nii yi ì lénnãa.

* 13:1 O Heroode na 6a wee bío bïo hen lé o Heroode Antipaasi na wi ho Kalilee jùhū yi. † 13:9 Bïo nòn ó o Soole 6a yèrémãa wee ve là a Poole: Ba zúifùwa na bïo sã ho Oroomu yi á yènnãa fù lé mu bïo jun jun. Ba zúifùmu yèni wee kerí. Ká yĩa bïo sã ho Oroomu yi, à wón 6a bĩn cé le 6úí na yi. Ho Soole lé 6a zúifùwa yèni. Ká ho Poole lé bïo ó o bïo sã ho Oroomu yi.

12 Bïo ho kǎhǔ jǔhǔso mǎn bïo wó, ó o tà dó mí sǐi o Krista yi. O Jǔhǔso bïo na ó o wee jí á zon wo dà.

O Baanabaasi là a Poole van ho Antiosi

13 O Poole lè mí ninzàwa á zon ho won-beeni ho Pafoose yi á van ho Pǎnfilii kǎhǔ lóhó na 6a le Pεεze. Bïo 6a vaá dǎn bǐn, ó o Zǎn Maaki díá 6a, ò o bǐnía van ho Zeruzalεemu.

14 Barén bán đǐn ho Pεεze yi à 6a lá ho won-beeni, á vaa dǎn ho Pizidii kǎhǔ lóhó na 6a le Antiosi. Ho *Sabaazǎn, á 6a zon ho kǎránló zǐi yi á zoó kará.

15 Bïo 6a kǎránna ho làndá vǔahǔ lè le *Dónbeeni jǐ-cúa fεerowà vǔahǔ wó, á ho kǎránló zǐi jǔhǔso le 6a bïo bïo kà na 6a yi: «Wàn zàwa, hen ká bionǐ wi mi cǎn á mi le mi ì hǐi lè 6a nùpua sǐa se mi wǎa dà à bío.»

16 O o Poole líi hǐnǎn yòó đǐn ò o dá mí nii le 6a wé tété, ò o bía: «Minén *Isirayεelesa, lè minén na wee kǎnbi le Dónbeeni búenbúen, mi jí bïo á ì bío:

17 O Isirayεele nǐpomu na kà bàn Dónbeeni lé dén hueekaa wàn 6uaawa. Le wó á mu nǐpomu na kà jǐna ho *Ezipite yi pǎahǔ na 6a wi mu nǐ-hǎmu yi bǐn. Bǐn mǎn á le léra 6a bǐn lè mí pǎnká.

18 Le 6uan 6a hǎ mana tá henǐ yi á yú lòn lúlúio búará-jun sǐi.

19 Ho Kanan kǎhǔ yi á hǎ sǐiwà bïo hènjun nùpua á le bó jǔhǔ, á fó táwá nǎn mí nǐpomu yi, à hǎ bïo sǐ 6a yi.

20 Mu búenbúen wó á míana yú hǎ lúlúio khiá-náa làa búará-jun làa píru sǐi.

«Bǐn mǎn á le Dónbeeni hueekaa 6a búii wàn 6uaawa tǎhǔ á wó lè 6a júnása, à bán wé fáa 6a tǔiáwà. A mu wó làa bǐn fεεε á 6ueé bó a jǐ-cúa fεero Samuwεele pǎahǔ yi.

21 Bǐn mǎn á 6a flora a béε le Dónbeeni cǎn á le nǎn o Kiisi za Sayuule 6a yi. Wón na wee lé o Bēnzamεε zǐ-jǔhǔ yi. A wón kera 6a jǔhǔ wán á dǎn hǎ lúlúio búará-jun.

22 Bïo le hǐa pǎ a Sayuule díá á le nǎn o *Daviide 6a yi á wó lè 6a béε. Wón Daviide so á le bía bïo kà đǎnǐ yi: «I sǐi nùpue á ì wǎa yú, o lé o Zesee za Daviide‡ wón lé yǐa á à wé bïo búenbúen na á ì bío le o wé á à tíi jǐi.»

23 O Daviide mǎnmǎnǐ nǐ-kéní búii lé o Yeesu. Lé wón le Dónbeeni wó là a Isirayεele nǐpomu kǎnǐlo, làa bïo á le hǐa dóráa mí jǐi le mí ì wé làa bǐ.

24 Sǎnǐ ò o Yeesu buen, à bǐn ó o Zǎn buera nǎn o Isirayεele nǐpomu búenbúen yi le 6a yèrémá mi yilera lè mi wára à 6a bátízé 6a.

25 Pǎahǔ na ó o Zǎn mukǎnǐ véro wà 6ueé dǎ, ó o wee bío: «Mi wee leéka le ì lée wée? Yǐa mi wee lònǐ wi mí dòn le ìnén. εε ká mi màhǎ loǐ, 6ànso wi ì mǎn lù. Hàrí o nakǎa tenló á ì pá yǐ koráa.»

26 «Wàn zàwa, minén na lé o *Abarahaamu mǎnmǎnǐ làa bǐa mi tǎhǔ na wee kǎnbi le Dónbeeni, lé warén á ho fenló bionǐ na kà á buera nǎn yi.

27 Ho Zeruzalεemusa lè mí júnása á yǐ zǔna a Yeesu bïo bàn jǔhǔ á mún yǐ zǔna 6a jǐ-cúa fεerowà bionǐ na wee kǎrán ho *Sabaawizoonǐ lè mí dà-kéní kéní yi kúará. O Yeesu mu á 6a sǐnǐa jǔhǔ á tíraráa 6a jǐ-cúa fεerowà bionǐ jǐi.

28 Bïo 6a à đǐn wán á à búeráa wo á 6a yǐ yú, á 6a le o *Pilaate bío le 6a 6úe o.

29 Bïo á bïo búenbúen na le Dónbeeni bionǐ vǔahǔ bǐa a Yeesu đǎnǐ yi á 6a wó á mu jǐi tun á 6a liǐnǐa wo ho *kùrùwá wán á líi nùuna.

30 Ká le Dónbeeni màhǎ vèenǐa wo.

31 Hǎ wizoonǐ cèrèε yi ó o Yeesu zéenǐa mítén làa bǐa na hǐa lèenǐa wo ho Kalilee yi fúaa ho Zeruzalεemu. Lé bán wǎa wó a seéràsa á wee bío o bïo à na a Isirayεele nǐpomu yi.

32 «Warén lé bǐa wee bue le Dónbeeni bǐn-tente à na mia: Le Dónbeeni jǐi na le dó nǎn wàn 6uaawa yi

‡ 13:22 Mi loǐ Samuwεele nǐn-yǎnǐ vǔahǔ 13.14

³³ á bïo jii sú. Le vèenía o Yeesu á tíraráa mu jii bïo kà wán á nòn warén na lé 6a mènmanía yi, làa bïo mu túraráa há Lení vūahú lení bïo jùn ní yi: «Fo lé í Za. Ho zuia jii wán á í lé mìn Maá». §

³⁴ Le Dónbeení hía bía mu le mí ì vèení a ó o máa bíní máa hí. Bïo kà lé bïo le hía bía: «Í ì dúbua mia lè há dúbuua na láayi wi. Hía á í dó í jii nòn o Daviide yi le í na». *

³⁵ Lé bún nòn ó o pá wíokaa bía mu le Dónbeení bíoní vūahú lahó búí yi: «Fo máa día á yia bïo sã foñ máa soo le búure yi». †

³⁶ O Daviide pāhú, ó o hía tà sá ho tonló na le Dónbeení le o sá. Bún món ó o húrún á 6a nùuna a bàn òuaawa nísání ó o soora.

³⁷ Ká yia le Dónbeení vèenía wón yí soora.

³⁸⁻³⁹ «Wàn zàwa, mi ko mi zūn mu le lé o Yeesu bïo yi á mu bè-kora séndiáro bïo á bueraráa nòn mia. Orén lé yia á nùpue léé nùpue dó mí sã yi, ó o ò fen mí bè-kora búenbúen yi, bïo ó o *Moyiize làndá lá yí dà máa fení mia yi.

⁴⁰ A mi cén pa miten bïo, à bïo 6a jii-cúa fεεrowà bía à yí yí mia, mu bía kà sã:

⁴¹ «Minén khònlwà, mi loń. Mi bïo á à vínika mia. Mi ì hí á à lé bín. Bïo mi yïo wi lua, á í ì wé yéréké bïo búí na 6a bía bïo nòn mia, á mi máa dé mi sã mu yi.» ‡

⁴² Bïo ó o bía bún vó, ó orén là a Baanabaasi ló 6a *zúifùwa kàránló zii yi. A bía wi bín flora 6a le 6a bíní búen ho *Sabaa wizonle na sã yi, à wíoka búee bío mu bïo dà-kéní mu dání yi.

⁴³ Ho kúeemínwánló mónđen á 6a zúifùwa cèrèè, lè 6a ní-vio na yèrémáa zon 6a yi, á tà bò a Poole là a Baanabaasi yi. A bán wee bío làa ba ká 6a à hení 6a sã à 6a ca tìn le Dónbeení sãamu yi.

⁴⁴ Ho Sabaa na sã zon, léé cínú ká, ká ho lóhó nùpua búenbúen á lá à lé è vé, á búee jí a Núhúso bíoní.

⁴⁵ Bïo 6a zúifùwa mən 6a zāamāa, á le yandee sú 6a, á 6a wee kán o Poole ká 6a à là a.

⁴⁶ O o Poole là a Baanabaasi wāa wee bío bïo kà làa ba ká 6a poní séra: «Le Dónbeení bíoní á lá ko à le bue na minén yi vé. Ká bïo mi pã le, á wee leéka le mi yí ko lè le mukānī binbirī na máa vé, à wa wāa a yèrémá à va bĩa yínón 6a zúifùwa cón.

⁴⁷ Bïo kà lé bïo le Dónbeení bía nòn wen: «Í bàrá fo á wó lè há kāna búenbúen nìpomu khoomu, bèra a na à ũ bue ho fenló bïo ho ðímíjā kùarāa búenbúen yi.»

⁴⁸ Bïo á bĩa yínón 6a zúifùwa já hñn bíoní so, á 6a wee zāmaka ká 6a à khòoní a Núhúso bíoní. Bĩa búenbúen na bïo sã le mukānī binbirī na máa vé yi, á tà nòn mítén.

⁴⁹ O Núhúso bíoní wee ben fè ho kōhú búenbúen nìpomu.

⁵⁰ Ká 6a zúifùwa màhá hñn sūna 6a háawa na níní se na wee kñnbi le Dónbeení, lè ho lóhó ya-díwá, á wó le jii dà-kéní làa ba, à 6a wee beé o Poole là a Baanabaasi lò, á jòn 6a léra mín kōhú yi.

⁵¹ A 6a báawa nùwā jùn mu púaara mí zení khñnkhñn á kúaa 6a wán, § à 6a wà van ho Ikoniyuumu lóhó.

⁵² Ba ní-kenínia á sã wan làa sòobéè, á sú lè le Dónbeení Hácíri.

14

O Poole là a Baanabaasi van ho Ikoniyuumu

¹ Bïo ó o Poole là a Baanabaasi vaá ðñn ho Ikoniyuumu lóhó yi, á 6a vaá zon 6a *zúifùwa kàránló zii. A bïo 6a zoó bía á wó, á 6a zúifùwa làa bĩa yínón 6a zúifùwa cèrèè á tà a *Krista bïo.

² Ká 6a zúifùwa na pã a Krista bïo á súkúra bĩa yínón 6a zúifùwa, fúaa 6a wee leéka mu bè-kora làa bĩa tà a Krista bïo.

§ 13:33 Mi loń Lení vūahú (Psaumes) 2.7 * 13:34 Mi loń Ezayii vūahú 55.3 † 13:35 Mi loń Lení vūahú (Psaumes) 16.10 ‡ 13:41 Mi loń Habakuuki vūahú 1.5 § 13:51 Mi loń Matiye vūahú 10.14

³ Bún lé bïo nɔn ó o Poole là a Baanabaasi á kará míana ho Ikoniyuumu yi. Ba wee bío ká 6a poní sɛra, á dó mí sía o Nùhúso yi. O Nùhúso wee na mí pànká 6a yi á 6a wéráa mu yéréké bïowa na wee zéeni le Dónbeení pànká, à zéeni le bïo 6a wee bío o sãamu dání yi lée tũíá.

⁴ A ho lóhó nùpua sankaa lè hã kuio bïo ñun. Ba sɔn-kéní tà 6a zúifùwa ñii, ká bïa so 6èn tà 6a tonkarowà ñii.

⁵ Ba zúifùwa làa bïa yínɔn 6a zúifùwa lè mí ñúnása wee wíoka mítén ká 6a à beé o Poole là a Baanabaasi lò, á à lèeka 6a lè hã huua á à 6úe.

⁶ Bïo 6a mí nùwã ñun zũna mu, á 6a lùwa, á dó mí yara lè ho Lisitere lè ho Dεεbe na lé ho Likawonii kǎhú lórá cǎn, lè hã lórá na bãmakaa hã.

⁷ Bïo 6a vaá dǎn á 6a lan wee bue le bín-tente bín.

O Poole là a Baanabaasi wi ho Lisitere lè ho Dεεbe yi

⁸ Nii 6úí wi ho Lisitere yi á zení húrun kará. O ton ká a lé o mùamúa, á dǎn yí varákaa yí mɔn hùúu.

⁹ O kará wee ñí bïo ó o Poole wee bío. O o Poole fá mí yíwo yi, á mɔn à bïo ó o dó mí sǐi o *Krista yi á dà à wee wεé,

¹⁰ Ó o wãa bía nɔn wo yi pǎnpǎn: «Lii hǐnǐ yòo muin dǎn ù zení wán.» O o ñii yéran fára mí zení wán á varákaa wà.

¹¹ Bïo 6a zãamãa mɔn bïo ó o Poole wó, á 6a bía pǎnpǎn lè ho Likawonii kǎhúsa bioní: «Éee! Hã doffina 6úí lá a nùpue sǐí á 6ueé líí 6ó wεn.»

¹² O Baanabaasi 6a wee ve làa Zeesi, ká a Poole 6a wee ve làa Hεεμεεσι, lé bïo ká mu lée bïo na ò o Poole lé yǐa bío.*

¹³ Ho Zeesi na lé 6a doffíní 6úí á zǐi hǐa wi ho lóhó ñii. Dén doffíní so yankaro lé yǐa 6uan 6a dǎanǐ na 6a donkhueéra lè le púíllè á 6ueé dǐnnáa ho lóhó dándá na son kòonia ho zũajíní ñii. O wi ò orén lè 6a zãamãa à wé mu hãmu à na a Poole là a Baanabaasi yi.

¹⁴ Bïo 6a tonkarowà mí nùwã ñun zũna mu, á 6a lèekaa mí sǐ-zǐnia à zéeni ká 6a yí wa bïo 6a le mí ì wé, à 6a fáara yòo zon 6a zãamãa tǐahú,

¹⁵ ká 6a à bío pǎnpǎn: «Éee! Minén nùpua mu, lée webio nɔn á mi wee wéráa bïo kà? Warén mún lé 6a nùpua lè mí bïo sǐi, á wee bue le bín-tente na mia le mi ko à mi día hǎn wǎn-kãamãawa so, ká mi yèrémá sánsá le Dónbeení na wi féεε, dǐo léra ho wáayi, lè ho tá, lè mu yámú ñumu làa bïo wi mu yi 6úen6úen.

¹⁶ Hã pǎnna na khǐina yi, á le Dónbeení díá hã sǐíwà nùpua 6úen6úen á 6a bò mí sǐi wãna.

¹⁷ Ká le ñɔn wee zéeni mítén lè mu bè-tentewà na le wee wé: Làa lúlúio ká le wee na ho viohó mia, à ho dǐnló be wé se, à mí wé dí sǐ à sǐa wa.»

¹⁸ Hàrí hã bioní na ó o Poole là a Baanabaasi bía ká à héréa 6a zãamãa mu hãmu na 6a le mí ì wé á à na 6a yi bïo yi, á pá wó le lònbee.

¹⁹ Mu pǎahú, à 6a zúifùwa 6úí ló ho Antiosi lè ho Ikoniyuumu lórá yi á 6uara ho Lisitere yi. Lé bán lè 6a zãamãa wó le ñii à 6a lèekaa o Poole lè hã huua, á várá wo lóráa ho donkǐahú, lé bïo 6a wee leéka le o húrun.

²⁰ Bïo 6a ñi-kenínia ló lée dǎn kǐnia wo yi, ó o líí hǐnɔn, á zon ho lóhó yi. Mu tá na lée tǎn, ó orén là a Baanabaasi bò mín van ho Dεεbe.

O Poole là a Baanabaasi bǐnia 6uara ho Antiosi

²¹ O Poole là a Baanabaasi buera le bín-tente ho Dεεbe yi, á 6a nùpua cèrèε tà wó 6a ñi-kenínia. Bún mǎn, á 6a yèrémáa van ho Lisitere lè ho Ikoniyuumu yi, lè ho Antiosi na wi ho Pizidii kǎhú yi.

* **14:12** Ho Kεεεsisa lè ho Oroomusa doffina boo. Dǐo 6a le Zeesi lé dén wi hã 6úen6úen ñúhú wán. Ká dǐo 6a le Hεεμεεσι dén lé hã tonkaro.

22 Ba wee hení bĩa tà a *Krista bïo sĩa, á wee hení mu na 6a yi le 6a fára ðin, à dé mí sĩa o Krista yi. Ba wee bío bïo kà na 6a yi: «Wa ko wa kãa lònbee cèrèe yi à bè yi zoráa le *Dónbeenĩ béenĩ yi.»

23 Ba hueekaa 6a nùpua 6úi 6a kèrètíewa kuio le mí dà-kéní kéní yi á wó le 6a ya-díwá. Bún món á 6a lù mí jini à 6a flora, á dó 6a bïo o Núhúso na 6a tà nòn míten yi ní yi.

24 Bún món á 6a kãa ho Pizidii kōhū yi á vaá ðon ho Pānfilii kōhū.

25 Ba buera le Dónbeenĩ bionĩ ho Pèeze lóhó yi à 6a wà jòn ho Atalii lóhó.

26 Lé bín á 6a ðin yi láráa ho won-beenĩ á van ho Antiosi. Lé hón lóhó so yi á 6a hĩa dó 6a bïo le Dónbeenĩ sãamu 6ãnsu ní yi, à le séení 6a ho tonló na 6a vaá sá á ho jii sú bïo yi.

27 Bïo 6a vaá ðon ho Antiosi, á 6a von 6a kèrètíewa kúaa mín wán, á lá bïo 6úen6úen na le Dónbeenĩ làa ba páanía wó á fèera nòn 6a yi, làa bïo á le mún héraráa ho wōhū á nòn bĩa yínón 6a zúifùwa yi, à bán mún dàn tà a Krista bïo.

28 A 6a kará dá míana bín làa bĩa tà a Yeesu bïo le 6a ni-kenínia.

15

Ba kèrètíewa ya-díwá kúaa mín wán

1 Nùpua nùwã yèn 6úi ló ho *Zudee yi á 6uara ho Antiosi yi, á 6ueé wee kàrán bĩa tà a *Krista bïo làa bïo kà: «Mí yí dà máa fen ká mí yí kúiora làa bïo mu bòráa o *Moyiize làndá yi.»

2 O o Poole là a Baanabaasi pã 6a bïo, á wãanía làa ba le mí sòobéé mu bïo yi. Mu véenii, á 6a le o Poole là a Baanabaasi, le ho Antiosi nùpua nùwã yèn 6úi ko 6a va ho Zeruzalèmu, à vaa fèe ho tũíá mu na a Krista tonkarowà le 6a kèrètíewa ya-díwá yi.

3 A 6a kèrètíewa kuure nòn bïo 6a màkóo wi yi le véenĩ mu bïo yi 6a yi. Ba kãa ho Fenisii le ho *Samarii kãna yi ká 6a à bío bïo á bĩa yínón 6a *zúifùwa wó wó yèrémáa tàráa le Dónbeenĩ bïo le mí dà-kéní kéní. A mu wó sí-wè-beenĩ bĩa 6úen6úen na tà a Krista bïo cón.

4 Ba vaá ðèenii ho Zeruzalèmu yi á 6a wà van 6a kèrètíewa cón á bán le 6a tonkarowà, le 6a ya-díwá, á bèénia 6a yi. A 6arén 6èn lá bïo 6úen6úen na 6a wó le le Dónbeenĩ pánká á fèera nòn 6a yi.

5 Ká 6a *Farizíewa kuure nùpua nùwã yèn 6úi na tà a *Krista bïo á hínòn bía: «Bĩa yínón 6a zúifùwa na tà a Krista bïo ko 6a *kúio. O o Moyiize làndá bèrò bïo mún hení na 6a yi.»

6 A 6a tonkarowà le 6a ya-díwá kúaa mín wán, à loínáa le bionĩ mu yahó yi.

7 Ba kára mín míana. Bún món ó o Piere líí hínòn lá le bionĩ ò o bía nòn 6a yi: «Wàn zàwa, mí zū le le Dónbeenĩ mən mí léra mí t̄ahū mu míana à ï bue le bín-tente à na bĩa yínón 6a zúifùwa yi, bèra a na à 6a jí le, à tà le bïo.

8 Le Dónbeenĩ zū bïo wi 6a nùpua sĩa yi. Le nòn mí Hácírí 6a yi làa bïo warén yúráa le bïo síi, à zéení le le tà 6a bïo.

9 Le yí wó bïo woon na wee zéení le warén làa ba wi mín júná yi. Le ceéra 6a sĩa, le bïo 6a tà le bïo.

10 A lée webio nòn á mí wãa wi à mí sèení 6a le ho sèró na á wàn 6úaaawa le warén wa bæere á yí dàrina yí sò, á à khúaanáa le Dónbeenĩ jii yi?

11 Bùéé dé. Bïo warén kánia o Núhúso Yeesu sãamu bïo yi, le bún 6arén bïo mún wóráa.»

12 A bĩa wi bín 6úen6úen wó tété. Bún món á 6a wee jí á Baanabaasi là a Poole cón. Ba wee bío mu yéréké bïowa na wee zéení le Dónbeenĩ pánká na le wó le 6a níni bĩa yínón 6a zúifùwa cón.

13 Bïo á 6a bía wó, ó o Zaaki hínòn lá le bionĩ ò o bía: «Wàn zàwa, mí jí bïo á ï ï bío.

14 Bïo le Dónbeenĩ tà lora bĩa yínǎí 6a zúífùwa bïo hàrí mu jùhũ búεenĩ, á léraráa mu nĩpomu na bïo sã le yi 6a t̄iahũ, ó o Simǎn* zéenia.

15 «Mu fò mín lè le *Dónbeenĩ jì-cúa fεerowà bíoní, lé bïo mu túara le Dónbeenĩ bíoní vūahũ yi kà síi:

16 O Núhũso bía: «Bũn mónǎn á ĩ ì bĩnĩ ì buen á buée so a *Daviide zĩi na lá tò. Le soni na fù á ĩ ì bĩnĩ ì hóoní, á le è fárá á à ðĩn.

17 Hón p̄ahũ so yi á 6a nùpua na ká búenbúen, lè hã kãna búenbúen na á ĩ von à hã bïo s̄ĩ mĩ á à cà a Núhũso.†

«Hĩa kà lé o Núhũso jì-cúa, yĩa nǎn á mu bïowa mu

18 bïo zũnánáa hàánĩ.»

19 O Zaaki pá bĩnĩa bía: «Lé bũn nǎn á ĩ le mu s̄ũaaní à bĩa yínǎí 6a zúífùwa na yèrémáa bò le Dónbeenĩ yi à 6a yí sεé.

20 Ká mi màhã wa túa 6a yi, à bío na 6a yi le 6a wé yí là le muinĩ taa, lé bïo hã tun. A pa mĩten ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí s̄íwà yi. A yí là bùaa na yí fũaana taa. A yí dí cãni.‡

21 Hàánĩ bĩn ká 6a nùpua wee kàrán o M̄oyiize làndá làa mín hã lórá lè mí dà-kéní kéní yi, à kàrán ho 6a zúífùwa kàránló zĩnĩ yi hã *Sabaawa búenbúen zòh.»

Ba kèrèt̄ɛwa na yínǎí 6a zúífùwa vūahũ bïo

22 A 6a tonkarowà, lè 6a ya-díwá, lè 6a kèrèt̄ɛwa kuure wãanía tò le mí ì hueeka 6a búí mí t̄iahũ á à dé o Poole là a Baanabaasi wán, á à tonka ho Antiosi yi. A 6a hueekaa o Silaasi là a Zude na 6a wee ve làa Baasabaasi. Ba mí nùwã j̄un á bĩa tà a *Krista bïo wee k̄nbi.

23 Bïo kà lé bïo túara ho vūahũ na 6a a 6ua á à varáa yi:

«Warén tonkarowà lè 6a kèrèt̄ɛwa ya-díwá wee t̄εení minén na lé wán zàwa na yínǎí 6a *zúífùwa yi, bĩa ho Antiosi lóhó yi lè ho Siirii lè ho Silisii kãna yi.

24 Wa j̄á à 6a nùpua búí ló wa c̄n, ká warén j̄n̄n yí tonkaa 6a, á buée lùnkaa mi yilera lè mí bíoní, á mi yí zũ bïo mi ì wé.

25 Lé bũn nǎn á wa wãanía tò à wa le wa à hueeka 6a búí á à tonka mi c̄n. Ba à bè là a Baanabaasi là a Poole na lé wán b̄nlowà na wa wa làa sòobéε,

26 bán na zàanía mí mukãní wa Núhũso Yeesu *Krista tonló bïo yi.

27 O o Zude là a Silaasi lé bĩa wa wãa tonkaa mi c̄n, à bán mĩten buee wíoka fεε bïo túara ho vūahũ yi à na mia.

28 Warén á tò mu wán á le Dónbeenĩ Hácírí mún tà mu le wa máa j̄ĩ sèró mi wán máa dà máa khĩí. Hã làndáwá na bïo henía nǎn mia na mi ko mi bè yi lé hĩa kà:

29 Mi wé yí là le muinĩ taa. Mi yí dí cãni. Mi yí là bùaa na yí fũaana taa. Mi pa mĩten ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí s̄íwà yi. Ká mi wee ðãn pa mĩten bïo bũn búenbúen yi, se mu se.

Ká mi foó.»

30 Bũn mónǎn á 6a nǎn ho w̄hũ bĩa 6a le mí ì tonka yi á 6a wà van ho Antiosi. Bïo 6a vaá ð̄n bĩn, á 6a von bĩa búenbúen na tà a Krista bïo á kúaa mín wán, à 6a nǎn ho vūahũ mu 6a yi.

31 Bïo 6a kàráanna ho, á 6a búenbúen zãmakaa ho b̄an bíoní na henía 6a sía bïo yi.

32 Bïo ó o Zude là a Silaasi hĩa lé 6a jì-cúa fεerowà búí, á 6a kará bĩn míana lè mín zàwa kèrèt̄ɛwa, á henía 6a sía, à 6a wíoka yí ho p̄anká.

* 15:14 Simǎn: Le lé o Piere zúífùmu yèni na có nǎn wo yi. Ká ð̄io 6a le Piere ðén lé o Yeesu có le. † 15:17 Mi loĩ Am̄ossi vūahũ 9.11-12 ‡ 15:20 Mi loĩ Léró vūahũ (Exode) 34.15-16; Levii nùwã vūahũ (Lévitique) 18.6-23; 17.10-16

³³ Ba dá dóka mí yi ho Antiosi yi. Bǔn mǎn á 6a dó 6a cǎawése, á bán le 6a bè wǎ-tente, á 6a día 6a á 6a yèrémáa van bǎa tonkaa 6a cǎn,

³⁴ [§]

³⁵ ò o Poole là a Baanabaasi kará ho Antiosi yi. A 6arén làa bǎa tà a Krista bǐo cèrèè 6úi wee kàrán 6a nùpua, á wee bue o Nùhúso bióni.

O Poole là a Baanabaasi saawaa mǎn yi

³⁶ Wízoní bǐo yèn bǔn mǎn, ó o Poole bía nǎn o Baanabaasi yi: «Wa bǐnì tē hǎ lórá 6úen6úen na wa buera le Dónbeenǐ biónǐ yi, á 6úεkí wǎn zàwa kèrètǐewa à loǐ le 6a bǐo wó kaka.»

³⁷ O Baanabaasi lá wi ò o fé o Zǎn na 6a le Maaki à bèráa.

³⁸ Ká a Poole màhǎ yí tà a féro, lé bǐo ó o bǐnía 6a mǎn ho Pǎnfilii kǎhǔ yi, á yí bǐnía yí sá tonló làa ba.*

³⁹ Wǎanǐ na here kera 6a pǎahǔ mu bǐo yi, fúaa 6a saawaa. O o Baanabaasi fó a Maaki á 6a lá ho won-beenǐ à 6a nǎn ho Siipere kǎhǔ.

⁴⁰ O o Poole wón 6èn léra a Silaasi. Sǎni ò o lén, á bán zàwa kèrètǐewa kàràfáa wo o Nùhúso yi.

⁴¹ O kǎa ho Siirii lè ho Silisii kǎna yi, á wee séení 6a kèrètǐewa kuio à 6a sǎdéro o Krista wíoka fǎrá tǐn.

16

O Poole fó a Timotee á 6a bò mǎn

¹ Bǔn mǎn ó o Poole wà van ho Dεbe lóhó, á dǐn bǐn vannáa ho Lisitere lóhó. Nǐi 6úi na 6a le Timotee na tà a *Krista bǐo á wi ho lóhó mu yi. O lé o zúifù hǐnzoró na lé o kèrètǐe hǎa á te mí za. Ká bán maá lé o *Kεεεki nǐi.

² Ba kèrètǐewa na wi ho Lisitere lè ho Ikoniyuumu lórá yi á wee wíoka a yèni.

³ O Poole lá wi ò o fé o à 6a wé páanǐ bè mǎn. O o le 6a kúii wo 6a *zúifùwa na wi bǐn bǐo yi, lé bǐo 6a 6úen6úen zǔ mu le bán maá lé o Kεεεki nǐi.

⁴ Hǎ lórá 6úen6úen na 6a wee kǎa yi, á 6a wee bío bǐo 6a tonkarowà lè 6a kèrètǐewa ya-díwá wǎanía tò wán ho Zeruzalεemu yi à na bǎa tà a Krista bǐo yi, ká 6a à bío na 6a yi le 6a wé bè mu yi.

⁵ Ba kèrètǐewa kuio wíokaa fǎrá dǐn, á sǎdéro o Krista yi wi, á bǎa tà a Krista mu bǐo wee dé wán làa wízoní.

Le Dónbeenǐ le o Poole lén va ho Maseduana

⁶ Le Dónbeenǐ Hácírǐ hò 6a le 6a yí vaá bue le Dónbeenǐ biónǐ ho Azii kǎhǔ yi. A 6a kǎa ho Firizii lè ho Kalasii kǎna yi á wà.

⁷ Bǐo 6a vaá dǎn ho Mizii kǎhǔ nǐi á 6a le mí ì va ho Bitinii kǎhǔ yi á à loǐ. Ká a Yeesu Hácírǐ màhǎ yí nǎn mu wǎhǔ 6a yi.

⁸ A 6a wǎa kǎa ho Mizii kǎhǔ yi á lion ho Torowaasi lóhó wonna dǐnníi.

⁹ Ho tǐnàahǔ á bǐo 6úi zéenia mǐten là a Poole. O mǎn ho Maseduana kǎhǔ nùpue 6úi ò o muina dǐn á wee fio wo kà síi: «Buen ho Maseduana yi à 6uee séení wèn.»

¹⁰ Mǐ lahó yi á wa dèenia wee cà bǐo wa à wé wé á à varáa ho Maseduana, lé bǐo wa wǎa zǔ le lé bǐn á le Dónbeenǐ von wèn le wa vaa bue mí bǐn-tente à na ho kǎhǔ mu nùpua yi.

Ho Filiipu yi, ó o hǎa na 6a le Lidi tà a Nùhúso bǐo

¹¹ Wa zon ho won-beenǐ ho Torowaasi yi á téréna van ho Samotaraasi kǎhǔ na mu jummu kǐnía yi. Mu bán tá na léé tǎn, á wa van ho Niapoliisi lóhó.

¹² Lé bǐn á wa dǐn yi vannáa ho Maseduana kǎhǔ sǎn-kéní na bǐo sǎ ho Oroomu yi bán ló-beenǐ na 6a le Filiipu. Ho Oroomusa cèrèè hǎa kará ho lóhó mu yi. Hón lóhó so á wa wó wízoní bǐo yèn yi.

§ 15:34 Le Dónbeenǐ biónǐ wǎna 6úi yi á bǐo ká lé bǐo túara sǎ lè biónǐ mu nǐi: «Ká a Silaasi wón le mí ì kεεní bǐn.»

* 15:38 Mi loǐ Bè-wénia 13.13

¹³ Ho *Sabaa zon, á wa hínən ló ho donkiahú á wà lion ho vūhú jii, le nún-sí á wa líí yí 6a *zúifùwa floró lahó bín. Wa líí yú 6a háawa búí à 6a kúaa mín wán, á wa kará tà há láakáwá làa ba.

¹⁴ Ba háawa mu nǐ-kéní 6a le Lidi. O wee lé ho Tiatiire lóhó yi, á wee duan lè há pǎnsò-muna na yàwá here. O wee kǎnbi le Dónbeení. O kará wee tántá mí jikǎnna wa bíoní yi, ó o Núhúso wó ó o wíokaa wee jí bío ó o Poole wee bío sese.

¹⁵ Orén lè mí zii nùpua á 6a bátízera. Bún mǎn ó o bía bío kà á vonnáa wen: «Ká mi wee leéka le í tà a Núhúso yi bío bon, à mi 6uee làa í zii.» O o dǐn lan wen fúuu á wa tà van.

Bíio wó ho Filiipu kàsó zii yi

¹⁶ Wizonle búí, ká wà wee va ho floró lahó yi, á ton-sá háa búí na lé o tǎhǎnǐ 6ueé sá wa yahó. O wee yí wárí cèrèè ho tǐnló mu bío yi à na mí núnása yi.

¹⁷ O bò warén là a Poole mǎn, á wee bío pǎnpǎn kà síi: «Ba nùpua na kà lé le Dónbeení na dà mu bío búenbúen wán ton-sáwá. Ho wǎhú na wee kǎnǐ 6a nùpua lé hón bío 6a wee bue à na mia.»

¹⁸ Wizooní cèrèè yi ká lé bún ó o háa mu wee wé. Fúaa o Poole síi câ câ, á yèrémáa bía nən o cǐná na ó o wee sáráa yi: «Le í bío mu na foñ: O Yeesu yèni pànká yi, à ù lén día a háa mu lónbío.» Mí lahó yi ó o cǐná dèenía wà día a háa.

¹⁹ Bío ó o háa mu núnása mǎn à bío ó o lá wee yí na 6a yi á nùhú wáa 6ó, á 6a wǐira a Poole là a Silaasi vannáa ho pànká 6ànsowà cǎn 6a zǎamáa fèminló lahó yi.

²⁰ Ba 6uan 6a vannáa bán na lé ho *Oroomusa tǔiá fèerowà cǎn, à 6a bía: «Ba nùpua na kà dǐn wee kánká wa lóhó. Barén lé 6a *zúifùwa,

²¹ à warén na lé ho Oroomusa á 6a màhá wee kàrán lè mu bè-wénia búí na wa làndá le wa yí wé.»

²² A 6a zǎamáa mún sía câ a Poole là a Silaasi yi. A 6a tǔiá fèerowà le 6a ten 6a sía, à 6a le 6a ha 6a lè há finfoóní.

²³ Bío 6a han 6a vó, á 6a kúaa 6a ho kàsó yi, à 6a henía mu nən o paro yi le o pa 6a yi sese.

²⁴ Bío ó o paro ná bún kà síi, ó o 6uan 6a zoó kúaa ho kàsó zii fikǎhú, á kúaa há súrúkùwa 6a zení yi.

²⁵ Bío ho tá wà vaá sanká à mǎnǐ, ó o Poole là a Silaasi wee fio ká 6a à khòoní le Dónbeení. A 6a kàsósa na ká wee jí 6a cǎn.

²⁶ Yio 6ueé tǐ à ho tá zà lè mí sòobéè, á dèkio ho kàsó zii. Há wonna búenbúen dèenía hénkaa, á 6a kàsósa búenbúen zúakùaríwà feera.

²⁷ O o paro sína. Bío ó o mǎn à ho kàsó zii zǔapiní hénkaa, ó o wee leéka le 6a kàsósa búenbúen lùwa, ó o dò mí khà-tóní le mí ì búe lè mítén.

²⁸ O o Poole wǎamaa pǎnpǎn o wán: «Yí yáa ũten. Wa búenbúen wi hen.»

²⁹ O o paro le 6a buen lè mu khoomu. A 6a 6uan mu 6uararáa ó o fó ò o bánbáa vaá zon le zǐ-za yi ká a wee zà lé le zǎnǐ, á zoó 6úrá a Poole là a Silaasi tá.

³⁰ Bún mǎn ó o fó 6a lóráa ò o tùara 6a yi: «Minén nùpua mu, lé mu yén á í ko à í wé à fennáa?»

³¹ A bán bía nən wo yi: «Tà a Núhúso Yeesu bío, á ũnén lè ũ zii nùpua á à fen.»

³² A 6a bía a Núhúso bío nən orén là a zii nùpua búenbúen yi.

³³ Ho tǐnàhú mu yi, ho pǎahú dà-kéní kéní mu yi, ó o nǐ fó 6a vaá seera dokuaa. O orén lè mí zii nùpua búenbúen á 6a dèenía bátízera.

³⁴ Bún mǎn ó o fó a Poole là a Silaasi yòoraráa mí zii, á yòó nən mu bè-dínii 6a yi. O nǐ mu lè mí zii nùpua búenbúen sía wan, lé bío 6a tà le Dónbeení bío.

³⁵ Bío ho tá tǎn, á ho Oroomu tǔiá fèerowà tonkaa 6a nùpua le 6a vaa bío le yǐa wee pa ho kàsó zii yi à kúia 6a nùpua mu le 6a lén.

³⁶ O o paro 6ueé bía mu nən o Poole yi kà síi: «Ba tǔiá fèerowà á nən le jii le 6a kúia mia. Mí wáa dà a lé á à lén làa héerá»

³⁷ Ká a Poole màhǎ bía nǎn bía 6a tonkaa yi: «Warén na bǐo sǎ ho Oroomu yi á 6a han 6a zǎamǎa yǐo yi à 6a yí cítǐo wén làa bǐo mu lá ko mu wérǎa, á 6uan wén vaá kúaa ho kàsó yi. A 6a wǎa đǐn đǐn le mí ì kúia wén ká mu sǎ máa jí. Bǔn lée bǐo na yí dà máa wé. Mǐ vaa bǐo le 6arén mǐten 6uen 6uee kúia wén.»

³⁸ A bán bǐnǐa vaá bía mu nǎn ho Oroomu tǔiǎ fεεrowà yi. Bǐo 6a jí le o Poole là a Silaasi á bǐo sǎ ho Oroomu yi, á 6a zǎnkaa.

³⁹ A 6a wǎa 6uara 6ueé bía nǎn 6a yi le mí wó khon. Bǔn mǎn á 6a kúaarǎ 6a, à 6a yankaa 6a le 6a lé ho lóhó yi à lén.

⁴⁰ Bǐo ó o Poole là a Silaasi ló ho kàsó yi, á 6a wà van o Lidi zǐi. Ba mǎnka mǐn zàwa kèrètǐewa wán, á henǐa 6a sǐa. Bǔn mǎn á 6a wà.

17

O Poole là a Silaasi wà van ho Tesaloniiki lóhó

¹ O Poole là a Silaasi ló le ho Anfipoliisi le ho Apolonii lórǎ yi á vaá dǎnnǎa ho Tesaloniiki. Ho lóhó mu á 6a *zúifùwa kàránló zǐi wi yi.

² O o Poole wà van bǐn làa bǐo ó o lá wee wé wérǎa mu. Orén le 6a nùpua na bǐn wǎanǐa le Dónbeenǐ bǐonǐ vǔahǔ bǐonǐ wán hǎ *Sabaawa bǐo tǐn na sǎ mǐn yi.

³ O wee zéeni hǎ bǐonǐ mu yara làa ba, le mu túara ho vǔahǔ mu yi le yǐa le Dónbeenǐ mǎn lera ko ò o lò be, à hí, à vèe. O wee bǐo na 6a yi: «O Yeesu mu na á ì wee bǐo bǐo làa mia, wón lé *Yǐa le Dónbeenǐ mǎn lera.»

⁴ Ba nùwǎ yen 6úi tà mu yi, á lǎera là a Poole là a Silaasi. Ho *Kεεεsisa cèrèe na wee kǎnbi le Dónbeenǐ á mún tà 6a bǐo á wee bè làa ba, le 6a hǎawa cèrèe 6úi na nǐnǐ se mún.

⁵ Ká 6a zúifùwa á le yandee màhǎ sú mu bǐo yi. A 6a hǐnǎn cǎnkaa 6a nǐ-kora nùwǎ yen 6úi hǎ 6onfúaa yi á kúaa mǐn wán, á súkúra 6a zǎamǎa séenǐa, á kánkǎa le ho lóhó đǐnǐa. Ba fiira van o Zasǎn zǐi á wà vaá zoó cà a Poole là a Silaasi á à lérǎa ho lóhó nùpua na kúaa mǐn wán yahó.

⁶ A bǐo 6a zoó khon 6a yi, á 6a fó a Zasǎn làa bǐa tà a *Krista bǐo nùwǎ yen 6úi á lórǎa ho lóhó tǔiǎ fεεrowà cǎn, à 6a wee bǐo pǎnpǎn: «Ba nùpua na kà héera kánkǎa 6a nùpua hǎ lùu 6úen6úen yi le mí kàránló. Ba mún wǎa 6ueé đǎn hen,

⁷ ó o Zasǎn tà á 6a làara a wán. Ba 6úen6úen yí máa tà bè 6a bá-zàwa bée Sezaare làndá yi. Ba le bée 6úi wi á yèni 6a le Yeesu.»

⁸ Hǎ bǐonǐ mu á cǐina 6a zǎamǎa le ho lóhó tǔiǎ fεεrowà sǐa.

⁹ O Zasǎn làa bǐa tà a Krista bǐo á sǎanǐa le wǎrǐ na 6a ko 6a sǎanǐ á 6a día 6a.

O Poole là a Silaasi wà van ho Beeree

¹⁰ Ho tá hǐinǐ, á 6a kèrètǐewa na bǐn dèenǐa le o Poole là a Silaasi lé à lén va ho Beeree lóhó. Bǐo 6a vaá đǎn bǐn á 6a wà van 6a zúifùwa kàránló zǐi yi.

¹¹ Ba zúifùwa na 6a vaá yú bǐn á wee tà hén mí yiwa á po bǐa ho Tesaloniiki lóhó yi. Ba tà jí le Dónbeenǐ bǐonǐ sese. Làa wizonǐ ká 6a wee kàrán le Dónbeenǐ bǐonǐ sese, à loí le bǐo ó o Poole wee bǐo so bon le.

¹² Bǐa tà a Krista bǐo 6a tǐahǔ á boo. Ho Kεεεsisa tǐahǔ, á 6a hǎawa na nǐnǐ se cèrèe le 6a báawa cèrèe á mún tà a Nùhǔso bǐo.

¹³ Ká bǐo ho Tesaloniiki zúifùwa jí ò o Poole wee bue le Dónbeenǐ bǐonǐ ho Beeree yi, á 6a wà 6uara bǐn á tǐn 6ueé kánkǎa hǎn lóhó so nùpua, á lúnkaa 6a yilera.

¹⁴ A 6a kèrètǐewa dèenǐa le o Poole hǐnǐ lén à dé mí yahó le mu yámú jummu cǎn. O o Silaasi là a Timotee bán karǎ ho Beeree yi.

¹⁵ Bǐa bò là a Poole á lèenǐa wo fúuu fúaa ho Ateena lóhó. Bǐo 6a le mí ì bǐnǐ á à va ho Beeree, ó o Poole háanǐa 6a le 6a vaa bǐo le o Silaasi là a Timotee bánbǎ ja mí mǎn 6uen fùafùu.

O Poole jí-cúa na ó o fεεra ho Ateena yi

16 Pãahũ na ó o Poole wi ho Atεena yi á pan o Silaasi là a Timotee, ó o mən à ho lóhó mu sú là hã dofi-kansiwa, á mu wee vá a yi.

17 O wee wãaní là 6a *zúifùwa làa bĩa yínɔ́ 6a *zúifùwa na wee 6úaaní le Dónbeenĩ na ó o wee yí 6a kàránlò zii yi. Làa wizooní ká a wee wãaní là 6a nùpua na ó o wee yí 6a fèminlò lahó yi.

18 Ba Epikuríewa* là 6a Sitoyisíewa† nùwã yɛn mún wee 6uee wãaní làa wo. Ba 6úí wee tùaka mín yi ká síi: «O dân bíoro mu, lée webio ó o yàá ðĩn wee bío kà.» Ba 6úí bán 6èn le: «Mu ka lòn dofi-vio bío ó o wee bue.» Ba wee bío bún lé bío ó o Poole wee bío o Yeesu bío, là ho vèeró bío.

19 A 6a 6uan wo vannáa ho lóhó tũíá fεerowà cón, à 6a bĩa nɔn wo yi: «Mu bè-finle na á ù wee kàrán là 6a nùpua á fo dà a zéení yahó làa wɛn le?»

20 Bío wa wee jí ká lée bè-fla wa cón, á wa wi à wa zũn mu kúará.»

21 A bío ho Atεenasa 6úen6úen là mí kàyáwá 6èn wa là mí sòobéε lé mu bè-fla na wee wé 6àn jíló là mu láakáwá tàró.

22 O o Poole wãa líi hĩnɔn yòó ðĩn ho lóhó tũíá fεerowà yahó ò o bía: «Atεenasa, í mən mu le hã dofiina 6úaanílò bío 6èntĩn wi mia làa sòobéε.

23 Lé bío á í héεkaa mi lóhó yi á mən mu bíowa na mi sonka mi dofiina 6úaanílò bío yi. Í yàá pá mən le muini yɛníi lahó 6úí à bío ká lé bío túara le wán: «Dofiní na á nùpue yí zũ.» Awa! A bío mi wee 6úaaní ká mi yí zũ mu, lé bún á ínén 6uara wà 6ueé zéení làa mia.

24 Le Dónbeenĩ na léra ho ðimíná là mu bíowa na wi ho yi 6úen6úen, na lé ho wáayi là ho tá Núhũso, á yí máa zoo kéni hã zĩn na 6a nùpua wee so mítén na le yi.

25 Le makóo mía à nùpue wé bío 6úí na le yi. Lerén lé ðio wee na le mukānĩ 6a nùpua yi, là mu bío 6úen6úen.

26 Le ðĩn o nùpue nĩ-kéní wán á léraráa hã síiwà nùpua 6úen6úen héera bàráka ho tá wán, á wãana 6a kána sũaa, á fũaana hã pònna jíni ðĩnía.

27 Le Dónbeenĩ wó ká síi bèra a na à 6a nùpua cànka le. Hàrí ká 6a wee héε vĩná càráa le, jíni-sí 6a à yí le. Tũíá poni, le Dónbeenĩ yí khèra là wa nĩ-kéní kéní.

28 «Lé bío wa mukānĩ ló lerén lé ðio níi yi. Lé lerén nɔn wa wee dân varákaráa.» Mĩ len-béwá 6úí yàá mún bía mu wéréwéré ká síi: «Wa lé le zàwa.»

29 A bío wa lé le zàwa, á wa yí ko à wa tèe le Dónbeenĩ làa sánú tàá wárí tàá huua kansiwa hũúu, bún na 6a nùpua kará lon mí yiwa á wó mítén.

30 Hã pònna na 6a nùpua fù yí zũ mu bío yi, bún le Dónbeenĩ wãa yí máa lon yi ho zuia. Bío ká wán á 6a nùpua 6úen6úen lé bĩa le wee ve hã lùà 6úen6úen yi, le 6a yèrémá mí yilera là mí wára.

31 Wizonle dà-kéní 6úí lé ðio le Dónbeenĩ bàrá, ò o nùpue na le léra à cítí ho ðimíná 6úen6úen là ho térénlò. Le vènia o nùpue mu, à zéení là 6a nùpua le orén lé yia le léra ò o fi le cítíi mu.»

32 Bío 6a jí ò o Poole wee bío ho vèeró bío, á 6a 6úí wee yáa mí jíni yi na a yi. Ba 6úí 6èn wee bío: «À ù bíoní mu jíló á wa à pa làa pòn-veere.»

33 Lé bún wán ó o Poole 6èn wà ò o díá 6a.

34 Ká 6a nùwã yɛn 6úí bán pá bò a Poole yi, á tà a *Krista bío. O 6úí lé 6a tũíá fεerowà nĩ-kéní na 6a le Denii, là a hãa 6úí na 6a le Damariisi, à pá bíni séení 6a 6úí.

18

O Poole van ho Korente

* 17:18 Epikuríewa: Ba lé ho Kεεεsi kãhũ bè-zũnlo 6úí na lé o Epikuure nĩ-kenínia. Ba wee cà bío 6a a wé ká le lònbee máa yí 6a. Ba wee leéka le ho ðimíná bío 6úen6úen lé ho wé fèráa mín. † 17:18 Sitoyisíewa: Ba lé ho Kεεεsi kãhũ bè-zũnlo 6úí na 6a le Zenɔn nĩ-kenínia. Ba wi 6a zũn bío ho ðimíná bíowa wee wéráa, á wi 6a yí le sí-he6úee à sánsá le lònbee là mí síiwá 6úen6úen.

¹ Bǔn mǎn ó o Poole ló ho Atεena yi á van ho Korεnte* lóhó yi.

² O vaá fò mín làa zúifù nǐ búí na 6a le Akilaasi bǐn. O nǐ mu ton ho kǎhǔ na 6a le Pǔn yi. Orén lè mín háa Pirisiye ló ho Itali kǎhǔ yi á 6uara ho Korεnte yi yí míana, lé bǐo ho *Oroomu bá-zàwa béε Koloodε nǎn le jǐi le 6a *zúifùwa búenbúen lé ho Oroomu lóhó yi. O o Poole wà van 6a cǎn.

³ A bǐo ó orén làa ba tonló léε dà-kéní, á 6a wǎa páania kará wee bǐ há sǒnna na wee tá lè há búkúwá.

⁴ Há *Sabaawa lè mí dà-kéní kéní yi ó o Poole wee wé lá le bíonǐ 6a zúifùwa kàránló zǐi yi, á wee cà ò o bío búε 6a zúifùwa lè ho *Kεεεsisa júná.

⁵ Bǐo ó o Silaasi là a Timotee ló ho Maseduana yi búεé dǎn, ó o Poole yahó wǎa sǎ le Dónbeenǐ bío zééníló mí dòn, á wee bío mu wéréwéré na 6a zúifùwa yi le o Yeesu lé *Yia le Dónbeenǐ mǎn léra.

⁶ Ká 6a zúifùwa mu màhá pá a bío à 6a wee là a, ó o Poole púrúnna mí sí-zǐnia khǔnkǔnǐ kúaa 6a wán† ò o bíá nǎn 6a yi: «Hen ká mi vǔnun, se mu lé minén mi béεε á mu ló yi. Nùpue máa tùa mi bǐo làa mi. Bǐo ká wán á ì wǎa à va bíá yínǎn 6a zúifùwa cǎn.»

⁷ O o ló bǐn á wà van nǐ búí na 6a le Titiyuusi Zusituusi cǎn. O nǐ mu wee kǎnbi le Dónbeenǐ, á zǐi wi 6a zúifùwa kàránló zǐi nǐsǎní.

⁸ Ba zúifùwa kàránló zǐi jǐuhǔso na 6a le Kirisipuusi lè mí zǐi nùpua búenbúen á tà a Núhǔso bío. A ho Korεntesa cèrèε na jǎ a Poole bíonǐ á mún tà a Núhǔso bío á 6a bátízera.

⁹ Ho tǐnàahǔ búí yi, ó o Núhǔso zéénía mítεn là a Poole, á bíá nǎn wo yi: «Yí zǎn bío búí. Yí wé tété, wé bío ká ũ wà.

¹⁰ Inén wi làa fo á nùpue na dà a sǎnsá fo á à bóonǐ yi wón mía, lé bío 6a nùpua na bío sǎ mǐ á boo ho lóhó na ká yi.»

¹¹ O Poole wó le lúlú-kùεre lè mí sanká ho Korεnte yi, á kàráanna 6a nùpua bǐn lè le Dónbeenǐ bío.

¹² Bǔn mǎn á ho Oroomu nǐ Kaliyon á 6a bàrá ho Akayii kǎhǔ jǐuhǔ wán. Lé bǔn páahǔ á 6a zúifùwa lò a Poole wán. Ba wǐira a 6uan vannáa le cítii finíi,

¹³ à 6a wee bío: «Bǐo ó o nǐ na ká le 6a nùpua wé búaanínáa le Dónbeenǐ á wi mí dòn làa bío á wa làndá le mu wéráa.»

¹⁴ Bǐo ó o Poole le mí zoó bío, ó o Kaliyon kúio o jǐi ò o wee bío lè 6a zúifùwa: «Minén zúifùwa, mu lá léε wékhe búí na búaa tàá bè-vio búí na wa làndá hò á ì lá à tà á à jǐi mí cǎn làa bío mu lá ko mu wéráa.

¹⁵ Ká bío mu lé há bíonǐ, lè há yènnáa, lè mí kúrú làndá bío, á lé minén mitεn ko à mi loǐ mu yahó yi. Inén máa fǐ hǎn tǔiáwà so síi bǎn cítii.»

¹⁶ O o le 6a lén.

¹⁷ A 6a búenbúen wǎa wǐira a Sositeεna na lé 6a kàránló zǐi jǐuhǔso á wee ha le cítii finíi. O o Kaliyon cèkè ò o yí dó mí jǐi 6a yi.

O Poole bǐnia van ho Antiosi

¹⁸ O Poole pá kará dá dóka mí yi ho Korεnte yi. Bǔn mǎn ó o díá mín zàwa kèrètεwa ò o wà van ho Sǎnkeree lóhó wonna dǐnníi. Sǎni ò o zo ho won-beenǐ ó o nǎn mí jǐuhǔ á 6a léera, lé bío ó o lá dó mí jǐi nǎn le Dónbeenǐ yi bío búí dǎnǐ yi.‡ O orén là a Pirisiye lè mín báa Akilaasi á zon ho won-beenǐ á vannáa ho Siirii kǎhǔ.

¹⁹⁻²¹ Bǐo 6a vaá dǎn ho Efεze yi, ó o Poole wà van 6a *zúifùwa kàránló zǐi yi, á vaá zoó wee wǎanǐ làa ba. Ba flora a le o cǎaka cúa-yεn, ó o yí tà. O o bíá bío ká nǎn 6a yi á wà díaráa 6a: «Ká le Dónbeenǐ tà á ì ì va ká ì ì bǐnǐ ì búen mi cǎn.» O o Poole zon ho won-beenǐ ho Efεze yi á wà ò o díá a Pirisiye là a Akilaasi.

* **18:1** Korεnte: Ho lé ho Akayii kǎhǔ ló-beenǐ. O Poole páahǔ ká ho nǐpomu boo làa sòobéε. Ho yèni hǐa wee lé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwà na wee wé ho yi bío yi. † **18:6** Mi loǐ Matiye vǔahǔ 10.14 ‡ **18:18** Mi loǐ Miló vǔahǔ (Nombres) 6.1-21. Ba zúifùwa cǎn ká yia fù wé dó mí jǐi le mí ì wé bío búí á à na le Dónbeenǐ yi, à bǎnso jǐuhǔ à foohǔ máa bǐnǐ bè wán. Ká ho páahǔ na ó o wee léεka bío á jǐi sú, ò o màhá léε mí jǐuhǔ.

²² Bïo 6a vaá dõn ho *Sezaaree lóhó, ó o ló van ho Zeruzalεemu, á vaá tènía 6a kèrètíewa kuure yi. Bún món ó o wà van ho Antiosi.

²³ O cāakaa yú bín á bò yi wàráa. O kãa ho Kalasii lè ho Firizii kãna yi, á wee hení 6a kèrètíewa búenbúen sĩa le Dónbeení bïo yi.

O Apoloosi van ho Efεeze lè ho Korente

²⁴ Zúifù búí na 6a le Apoloosi á buara ho Efεeze yi. O wee lé ho Alekisándiri lóhó yi. O lé o nùpue na zū hã bióní. O mún zū le Dónbeení bióní vūahú bióní làa sòobéε.

²⁵ Ba kàrána a là a Nùhúso wõhú bïo. O nòn míten á wee bue ká a zéení bïo ó o Yeesu bïo wórãa binbirí à na 6a nùpua yi. Ho *bátéèmu bïo dǎní yi, ó o Zǎn bátéèmu bïo na 6a kàrána làa wo lé bún mí dòn ó o zū.

²⁶ O wee bío 6a *zúifùwa kàránló zii yi ká a poní séra. Bïo ó o Pirisiiye là a Akilaasi ná a bióní, á 6a fó a, á wíokaa zéení le Dónbeení wõhú bïo binbirí á nòn wo yi.

²⁷ Bún món ó o Apoloosi wi ò o va ho Akayii kõhú, á bàn zàwa kèrètíewa henía o sïi mu bïo yi. Ba yàá túara ho vūahú tonía nòn bĩa tà a *Krista bïo na wi ho kõhú mu yi, le ká a Apoloosi mu vaá dõn 6a, à 6a bua a sese. Bïo ó o vaá dõn bín á le Dónbeení sãamu wó ó o séení bĩa tà a Krista bïo làa sòobéε.

²⁸ O ñi-cúa na ó o wee lá búenbúen á 6a zúifùwa yí máa dǎn bío bïo búí dǎní yi. O wee dǎn le Dónbeení bióní vūahú bióní wán à zéenínaa mu wéréwéré na 6a yi le o Yeesu lé *Yia le Dónbeení mòn léra.

19

O Poole van ho Efεeze

¹ Pǎahú na ó o Apoloosi wi ho Korente yi, ó o Poole lá ho wõhú na ló hã búaa yi á van ho Efεeze. Kèrètíewa nùwã yèn búí ó o vaá yú bín,

² ó o tũara 6a yi: «Pǎahú na mi tà a *Krista bïo á mi so yú le Dónbeení Hácírí le?» A 6a bía nòn wo yi: «Wa yàá ðĩn yí ná Dónbeení Hácírí bïo yí mòn.»

³ Ó o Poole bínía tũara 6a yi: «Ó, o, á lé ho *bátéèmu yén á mi yú?» A 6a bía: «Lé o Zǎn bátéèmu.»

⁴ Ó o Poole wãa bía: «O Zǎn hĩa wee bátízé bĩa wee tà yèrémá mí yilera lè mí wará, á wee bío là a *Isirayεele ñipomu le 6a tà yia wà a buen orén món bïo, o Yeesu.»

⁵ Bïo 6a ná hñn bióní so vó, á 6a tà ó o bátízera 6a o Nùhúso Yeesu yèni yi.

⁶ Ó o Poole bò mí níní 6a wán, á le Dónbeení Hácírí lion 6a wán. A 6a wee bío hã sïi-viò bióní, á wee fεε le Dónbeení ñi-cúa.

⁷ Ba nùpua mu búenbúen á à yí píru ñun sïi.

⁸ O Poole yí máa kھی 6a zúifùwa kàránló zii yi. Pina bïo tĩn ká lé bín ó o wee buee bío yi ká a poní séra. O wee bue le *Dónbeení béeni bïo, á wee cà à bĩa wee ñí a cón à tà mu yi.

⁹ Ká 6a búí màhá tun mí yiwa, á pǎ le mí máa tà a Yeesu bïo, á wee zùanka a Nùhúso wõhú yi 6a zãamãa yïo yi. Ó o Poole fó bĩa tà a Krista bïo á wàráa ò o díã 6a. Làa wizooní búenbúen ká a wee buee wãaní lè 6a nùpua o Tiranuusi kàránló zii yi.

¹⁰ O wó mu á dõn hã lúlúio bïo ñun. Lé bún nòn á 6a zúifùwa làa bĩa yínón 6a zúifùwa na wi ho Azii kõhú yi búenbúen á ñánãa o Nùhúso bïo.

O Sevaa zàwa nùwã hènun bïo

¹¹ Le Dónbeení wee wé mu yéréké bè-beera là a Poole níi.

¹² Hàrí hã sï-zinia lè hã nín-kéníwà na dõn o Poole sánía á 6a wee bè 6a vánvárowà wán à 6a wa, à 6a cínãwa lé bĩa 6a wi yi.

¹³ *Zúifùwa nùwã yèn búí na wee héε léka hã lùã yi à ña 6a cínãwa lén bĩa 6a wi yi, á mún le mí ì wé è loń ká mí dà a ña 6a là a Yeesu yèni pánkã. Ba wee bío lè 6a cínãwa kà sïi: «Mí lé là a Yeesu yèni pánkã, yia ó o Poole wee bue bïo.»

14 Bĩa wee wé mu lé o zúifù n̄i na 6a le Sevaa na lé 6a yankarowà n̄uh̄so been̄i zàwa nùwā h̄eɲun.

15 Ká a c̄iná m̄ah̄ bía n̄on 6a yi: «O Yeesu á ĩ zū, á mún zū a Poole. Ká minén 6èn lé 6a yén?»

16 O o n̄i na ó o c̄iná wi yi á zon 6a wán, á dàɲna 6a, á han lè mí sòobéε 6óoníkka yi á 6a lùwa ló le z̄i yi mí k̄amáa.

17 Ho Efεze zúifùwa làa bĩa yín̄on̄ 6a zúifùwa 6úen6úen̄ ná b̄io wó, á 6a 6úen6úen̄ z̄ána, á wíokaa wee k̄n̄bi o N̄uh̄so Yeesu yèni.

18 Bĩa tà a *Krista b̄io c̄èrèε 6úí wee 6uee b̄io à zéeni b̄io 6a wó ká mu yí se wéréwéré 6a z̄amáa ȳio yi.

19 Mu n̄in-símú wérowà c̄èrèε á 6uan mí v̄on̄na á 6ueé c̄ína 6a n̄upua 6úen6úen̄ yahó. Ba càtío h̄á v̄on̄na mu yàamu, á mu yú wén-h̄ani* muaaseé 6úará-ɲun làa p̄irú.

20 Lé ká s̄íi ó o N̄uh̄so b̄ion̄i wee ben̄ fèráa h̄á lùá ká le wà. Le 6àn p̄anká á 6a n̄upua wee mi.

O Demetiriyuusi b̄ion̄i na ó o kánkáa ho Efεze yi

21 Ká b̄un̄ b̄iowa so 6úen6úen̄ wó kh̄ína, ó o Poole le mí ì k̄aa ho Maseduana lè ho Akayii k̄ana yi á à va ho Zeruzalεmu. O wee b̄io b̄io ká mí yi: «Hen ká ĩ vaá d̄on̄ b̄in̄, á ĩ mún ko à ĩ d̄á ho *Oroomu.»

22 O o tonkaa o Timotee là a Erasiite na làa wo wee séeni mín le 6a va ho Maseduana, ò orén mí b̄eεre wón kará dóka mí yi ho Azii k̄h̄ú yi.

23 Mu p̄ah̄ú ò o N̄uh̄so w̄h̄ú b̄io á kánkáa 6a n̄upua dàkh̄ína ho Efεze yi.

24 O donkhue-s̄i-pà 6úí na 6a le Demetiriyuusi á h̄ia wi ho Efεze yi. Orén lé ȳia wee pà a dofin̄i h̄á-n̄i Aatemiisi† z̄i-beeni 6àn bè-zàwa lè le wén-h̄ani. Bĩa wee sá a c̄on̄ á wee yí le wárí na boo mu b̄io yi.

25 Wizonle 6úí ó o n̄i mu von̄ mí ton-sáwá làa bĩa làa ba tonlò le mí ì wé dà-kéni á kúaa mín wán, ò o bía n̄on 6a yi: «Minén n̄upua mu, mi zū mu k̄enk̄en̄ le lé ho tonlò na ká b̄io yi á wa n̄i b̄io wee dérää wán.

26 Háya! O o n̄i mu na 6a le Poole b̄io na ó o wee wé á mi wee mi, á wee ɲí. O wee b̄io le h̄á dofi-kansiwa na 6a n̄upua wó mítén á yín̄on̄ dofin̄a. A 6a n̄upua c̄èrèε tà a b̄io ho Efεze yi. Hàri ho Azii k̄h̄ú n̄upua ó o vó ká c̄inú.

27 Mu wà làa b̄un̄, á wa tonlò yèni á à yáa. Mu yín̄on̄ b̄un̄ mí dòn. Wa dofin̄i h̄á-n̄i Aatemiisi z̄i-beeni na 6a son n̄on wo yi á b̄io n̄uh̄ú mún máa keɲ. Orén mí b̄eεre á b̄io mún máa b̄in̄i máa wé here 6a n̄upua yi. Wón na á ho Azii k̄h̄usa lè ho d̄im̄já n̄upua 6úen6úen̄ wee 6úaan̄i.»

28 B̄io 6a ná h̄á b̄ion̄i mu, á 6a s̄ia c̄á, á wee w̄amaka ká 6a a b̄io: «Ho Efεzeses Aatemiisi léé dofin̄i h̄á-beeni!»

29 Ho lóhó n̄upua 6úen6úen̄ kánkáa. Ho Maseduana k̄h̄ú n̄upua nùwā ɲun 6úí na là a Poole lá wee bè mín va h̄á kh̄úio, á 6a w̄ikka á 6ùunia b̄o yi 6uararáa le w̄aan̄i la-beeni yi. Ba lé o Kayuusi là a Arisitaaki.

30 O Poole lá wi ò o va a zoo d̄in̄ 6a n̄upua yahó, ká 6a k̄èrèt̄εwa hò a.

31 Ho p̄anká ton-sáwá 6úí na wi ho Azii k̄h̄ú yi na lé o Poole mu 6àn b̄on̄lowà le 6a b̄io na a yi le o wé mí s̄abéré ò o yí va b̄in̄.

32 Hón p̄ah̄ú so yi, à 6a z̄amáa yí máa ɲí mín yi. Ba wee h̄éε b̄io mín ɲúná yi fúaa 6a c̄èrèε 6úí yàá w̄aa yí zū mí kúeem̄in̄wánlò n̄uh̄ú.

33 Ba zúifùwa ɲàana a n̄upue 6úí na 6a le Alekisāndere á léé d̄in̄ia 6a n̄upua yahó. A 6a 6úí ló 6a t̄ah̄ú á zéenia b̄io ó o ko ò o b̄io na 6a z̄amáa yi. O o Alekisāndere w̄aa h̄on̄ia

* **19:19** Wén-h̄on̄lò: Hón p̄ah̄ú so yi, ká le wén-h̄on̄lò dà-kéni lé o n̄upue n̄i-kéni wizon-kùure sámú saán̄i. † **19:24** Aatemiisi: O lé le dofin̄i h̄á-n̄i 6úí. Ho Efεze yi, á 6a wee b̄io le orén lé ȳia á ho tà le mí b̄io 6úen6úen̄ s̄á yi. Orén lé ȳia 6a wee wé fio yi à 6úeráa ho d̄in̄lò, à s̄an̄i mún ɲinn̄áa. Ba z̄i-beeni na 6a h̄ia son o dofin̄i h̄á-n̄i mu b̄io yi 6àn s̄iwa h̄ia yí boo mu p̄ah̄ú.

mí nǐ dá 6a zâamâa yi le 6a wé tété, ò o wi ò o lá le bíonǐ 6a zâamâa yahó ká a zéení le orén lè mín zàwa á níní mǐa mu yi.

³⁴ Ká bío 6a nùpua zūna mu le o lé o zúifù, á mu bío dà-kéní na kà lé bío á 6a búenbúen páanía wee wâama á yú há lèèrèwa bío ñun síi: «Ho Efεεzesa Aatemiisi lée dofiní há-beenǐ!»

³⁵ Mu véení, á ho lóhó pánká ton-sá vǎn-túaro beenǐ lé yǐa dàrina bíá lè 6a zâamâa á 6a wó tété, ò o bíá nǎn 6a yi: «Efεεzesa, 6a nùpua búenbúen zū le ho Efεεze lóhó lé hǐa pan wa dofiní há-nǐi Aatemiisi zǐ-beenǐ yi, á pan o bân kansí na ló ho wáyí lion yi.

³⁶ Nùpue yǐ dà máa kán mu. Εε ká mi màhá ko à mi wé wayi, ò o búí hǐa yǐ wé bío ká bânso á yǐ lon mí yi.

³⁷ Ba nùpua na kà á mi 6uan 6uararáa hen à 6a ñǎn yǐ yáara bío búí wa dofiní há-nǐi zǐi, á mún yǐ bíá yǐ khon yǐ nǎn wo yi.

³⁸ Hen ká a Demεtiriyuusi lè mí ton-sáwá le o búí wó khon làa mí, á le cítíi filó wizonle wi, á bíá wee fǐ le mún wi. Le 6a va bán cǎn.

³⁹ Ká bíonǐ pá bínia wi mi cǎn bío búí dǎní yi, á bíá wee kúee mín wán à loń ho làndá bío, á dà à loń mu yahó yi.

⁴⁰ Wa yǐ wó sese, á 6a hǐa bío le lé warén wee kǎaní 6a nùpua bío wó ho zuia ká bío yi. Lé bío ho kúeemínwánló na kà á ñúhǐ mǐa máa zéení.» Bío ó o bíá hǎn bíonǐ so wó, ó o le 6a zâamâa saawaa.

20

O Poole van ho Maseduana lè ho Kerεεsi

¹ Bío mu bío na lá wee kánká ho lóhó yòó khǐina, ó o Poole von bíá tà a *Krista bío kúaa mín wán, á henía 6a sía. Bún món ó o dó 6a cǎawése ò o wà ñǎn ho Maseduana.

² O kǎa hón kǎhǐ so yi á bíá bío cèrèε á heníanáa bíá tà a Krista bío sía, ò o ló bǐn wà van ho *Kerεεsi kǎhǐ.

³ O kará bǐn á dǎn há pǐina bío tǐn. Bún món ó o wi ò o lá ho won-beenǐ à va ho Siirii kǎhǐ yi. Lé hón pǎahǐ so yi á 6a bíá nǎn wo yi le 6a *zúifùwa lò a wán. O o díá ò o yèrémáa kǎa ho Maseduana.

⁴ Bíá lèeníá wo lé o Beeree nǐi Sopatεere na lé o Piruusi za, là a Arisitaaki, là a Sekūnduusi na páanía wee lé ho Tesaloniiki yi, là a Dεεbe nǐi Kayuusi, là a Timotee. A séení ho Azii kǎhǐsa Tisiiki, là a Torofimu.

⁵ Ba dú wa yahó á vaá pan wen ho Torowaasi yi.

⁶ Warén bán lá ho won-beenǐ ho Filiipu yi ho *búurú na á ña-fini yǐ dó yi sǎnú díró món á wó há wizoní bío hònú á bò yi vaá dǎnnáa. Bún món á wa vaá yú 6a ho Torowaasi yi. Lée yàwá ñúhǐ dà-kéní á wa wó bǐn.

Bíó wó ho Torowaasi yi

⁷ Ho tǐbírí zǎn ká le wii wà líi zo, á wa kúaa mín wán le wa à sanká ho búurú* á à là. A bío ó o Poole lée sǐn á à lén, ó o tà há láakáwá lè 6a nùpua fúuu fúaa ho tá sanká mànǐ.

⁸ Lé há nónwíora bío ñun níi yi á wa yòó kúaa mín wán yi. Há fǐntéena cèrèε á 6a zǎnía bǐn.

⁹ Yàronza fεε búí na 6a le Etiisi á kará le bonkεε ñii. Bío ó o Poole wee bío ká a wà fεεε, á mu dǎmu bó a yàronza fεε mu. O o yòó kùera há nónwíora bío ñun níi yi, á líi lùwá. A 6a le mí 6ueé hoonía a ò o húrun.

¹⁰ O o Poole yòó lion, á líi bánbáa vaá lá a 6uan mí bàra yi ò o bíá: «Mi yǐ dèé mi yiwa, lé o yǐo wi lua.»

¹¹ O o bínia wà yòora, á yòó cèekaa ho búurú là. Bún món ó o pá bínia bíá fúuu fúaa ho tá tǎn á wii hà, ó o màhá wà.

* 20:7 Mǐ loń Bè-wénia vǎhǐ 2.42

12 O yàrónza fèe 6a 6uan wàráa ká a yïo wi lua. A 6a 6úen6úen á mu wó sí-híilè cón làa sòobéé.

O Poole ðin ho Torowaasi yi á vannáa ho Milee

13 Bïo ó o Poole lon, lé ho bè ho wǎhǔ à varáa ho Asoosi lóhó, hen na á wa ko wa vaa yí o yi à wa páaní zo ho won-beení. A warén zon ho won-beení dú a yahó ɲɔnnáa bín.

14 Bïo ó o 6ueé yú wen ho Asoosi yi, ó o páanía zon làa wen á wa wà van ho Mitilɛɛna lóhó.

15 Wa ðin bín vaá ló ho Siyoo kǎhǔ na mu ɲumu kínia yi mu tá na lée tǎn. Bún 6àn tá na kún bínía lée tǎn, á wa vaá ðǎn ho Samɔɔsi kǎhǔ na mu ɲumu kínia yi. Mu 6àn tá na 6èn bínía lée tǎn lé bïo wa vaá ðǎnnáa ho Milee lóhó.

16 O Poole yi wi ò o ðin bǔmaka mítén ho Azii kǎhǔ yi. Lé bïo ó o wi ò o bánbá vaa ðá ho Zeruzalɛɛmu à ho Pǎntekoote dí yi bín ká mu dà a wé. Lé bún nɔn ó o yí ló lè ho Efɛɛze cón.

O Poole bia lè ho Efɛɛze kèrètɛwa kuure ya-díwá

17 O Poole tonkaa 6a nùpua ho Milee yi le 6a va ho Efɛɛze, à vaa ve 6a kèrètɛwa kuure ya-díwá na bín le 6a 6uen.

18 Bïo 6a 6ueé ðǎn, ó o bíá nɔn 6a yi: «À lá ɪ 6uen-nɔnzon ho Azii kǎhǔ yi ɲii, á bïo á ɪ 6uan lè ɪten ho pǎahǔ 6úen6úen na á ɪ làa mia kará mín wán á mi zǔ.

19 ɪ liinía ɪten á sá a ɲúhǔso tonló lè le wéé lè le lònbee na yú mi, bïo 6a *zúifùwa lò ɪ wán bïo yi.

20 Mi zǔ mu le bïo dà a séení mia 6àn ðɛɛ woon á ɪ yí sánkaa mia. Mu 6úen6úen á ɪ buera, á kàráanna làa mia 6a zǎamáa yahó lè mi zíní yi.

21 Ba zúifùwa làa bíá yínɔn 6a zúifùwa á ɪ henía mu nɔn yi le 6a yèrémá mí yilera lè mí wára, à tà wa ɲúhǔso Yeesu bïo.

22 Bïo ká wán lé mi tǎn wee ɲa ho Zeruzalɛɛmu làa bïo le Dónbeení Hácírí le ɪ wéráa mu konloon, ká ɪ mún yí zǔ bïo wà vaá yí mi bín.

23 Hǎ lórá lè mí dà-kéní kéní yi á le Dónbeení Hácírí wee fèn ɲi ɪ zeñ wán le ho kàsó zoró, lè le lònbee lè mí síwà á pan mi bín. Bún mí dòn lé bïo á ɪ zǔ.

24 ɪnén cón á ɪ mukǎní bïo ɲúhǔ míá, díkà à bïo le Dónbeení tonkaa mi bïo yi à yïo lé, à le Dónbeení sǎamu bín-tente bïo zéeníló tonló na ó o ɲúhǔso Yeesu kàràfáa mi à ɪ sá à tí ɲii.

25 ɪ héera buera le *Dónbeení béení bïo mi 6úen6úen tǎhǔ, ká bïo ká wán á ɪ wǎa zǔ le minén ó o 6úi máa bíní máa mi mi.

26 Lé bún nɔn á ɪ wee bíoráa bïo ká á à na mia ho zuia: Mi ní-kéní 6úi vínía mítén á 6ànso bïo máa tùa làa mi.

27 Lé bïo le Dónbeení bïo na á lé le mí ì wé 6úen6úen á ɪ zéení làa mia á yí ká ðɛɛ.

28 Minén miten pa miten bïo, à mún pa 6a kèrètɛwa kuure bïo làa bïo ó o pi-pa wee wé paráa mí pia yi bïo síi bíá le Dónbeení Hácírí kàràfáa mia le mi pa yi. Ba kèrètɛwa kuure á mi wé loñ bïo sese. Lé le Dónbeení kùrú Za cǎni kúaará 6a bïo yi á 6a bïo sǎ le yi.

29 ɪ zǔ mu le ɪ lénló món ká 6a nùpua 6úi na 6onmín lòn dakhínkhínwa na zǎní wi á à zo mi tǎhǔ. Ba à dé le 6óoní ho pi-6oohǔ yi.

30 Hǎrí minén tǎhǔ á 6a nùpua 6úi ì lé yi, á à híní wé è fúaa hǎ sabioní á à khàráa bíá tà a *Krista bïo à bán bè 6a yi.

31 Mi cén tǎní mi yïo, à zǔn mu le ɪ ɲà mi zeñ wán hǎ lúlúio bïo tǎn yi, hǎ wisonáa lè mí tǎnɔnna yi ká ɪ wee wá.

32 «Hǎ làa na ká wán, á ɪ wǎa à dé mí bïo le Dónbeení lè mí sǎamu bíoní níi yi. Dén bíoní so lé ðïo pánká á à na ká mi siadéro á à fàrá à tǎn. Lè è na ho nǎfòró mia, hǎ le bàrá ká làa bíá bïo sǎ le Dónbeení yi.

33 ɪ síi yí vá nùpue 6úi wárí là a sǎnú, là a sí-zínia yi yí mɔn.

³⁴ Minén mi beere zū le í níní na kà lé hĩa á í sáráa, á ñáananáa ínén làa bĩa làa mi lá páanía wi màkóo.

³⁵ Lé bǎn á í wó á zéénia làa mia à mi wé sá làa bǎn à séénináa 6a ñi-khenia. Mi wa bǎn leéka le o ñúhúso mí beere á bía bǎo kà: Yia wee há mu bǎo wón cúnú na ó o yú á búa po yia 6a wee na mu yi.»

³⁶ Bǎo ó o bía làa ba wó, ó orén làa ba búenbúen líí fárá mí ñankóñúná wán, ò o flora.

³⁷ Ba búenbúen wee wá, á wee wii o Poole 6ua yi à yèe kíó à dérása o cáawése.

³⁸ Ba yara sò dàkhíina, lé bǎo ó o Poole bía le 6a máa bǎn máa mi mí. Bǎn món á 6a lèénia wo vannáa ho won-beení lahó yi.

21

O Poole wà van ho Zeruzalemu

¹ Bǎn món á wa saawaa mín yi. Wa zon ho won-beení téréenna van ho Koosi lóhó. Mu tá na lée tǎn lé bǎo wa vaá dǎnnáa ho Oroode lóhó, á ðǎn bǎn vannáa ho Pataraa lóhó.

² Wa yú ho won-beení búí bǎn na wà a va ho Fenisii kǎhú, á wa zon hón wàráa.

³ Bǎo wa vaá sùarása ho Siipere kǎhú, á wee mi ho, á wa hà ho dó lè wa nín-káara. Wa dó wa yara lè ho Siirii kǎhú cǎn á vannáa ho Tiire lóhó. Lé bǎn á ho won-beení sèró ko ho búen yi.

⁴ Wa yú 6a kèrètíewa búí bǎn á wa wó ho yàwá ñúhú dà-kéní làa ba. Le Dónbeení Hácírí ñà 6a zeñ wán, á 6a bía là a Poole le o yí va ho Zeruzalemu.

⁵ Ká bǎo ho pǎahú na wa ko à wa wé bǎn wó, á wa lá wa wǎhú wà. A 6a kèrètíewa lè mí háawa lè mí háyúwá búenbúen ló á lèénia wen lée cúa ló ho lóhó yi. Bio wa líí ðǎn mu yámú ñumu ñii á wa líí fárá wa ñankóñúná wán à wa flora.

⁶ Bǎn món á wa dó mín cáawése, á tèníkàa mín yi, à wa yòó zon ho won-beení, à 6arén 6èn bǎnía khíbon.

⁷ Wa ðǎn ho Tiire yi á vannáa ho Pitolemayiisi lóhó, á tènía wán zàwa kèrètíewa na bǎn yi, à wa kará làa ba le wizon-kùure. Lé bǎn á wa veení mu yámú ñumu wán wó yi.

⁸ Mu tá na lée tǎn á wa ló wà á van ho *Sezaaree. Le Dónbeení bín-buero búí wi bǎn á yèni 6a le Filiipu. Lé wón á wa làara zǎi. O lé 6a ñupua ñuwá hèñun na 6a hueekaa ho Zeruzalemu yi ñi-kéní.*

⁹ O hínni ñuwá náa wi á yí yan, á wee fèe le Dónbeení ñi-cúa na 6a ñupua yi.

¹⁰ Wa wó há wizoní cèrèe bǎn, á le *Dónbeení ñi-cúa fèero búí na 6a le Akabuusi ló ho *Zudee yi á 6ueé yú wen bǎn.

¹¹ O o wà 6uara wà cǎn, á 6ueé fó a Poole ku-ceení, ò o can mí zení lè mí níní ò o bía: «Bǎo kà lé bǎo le Dónbeení Hácírí bía: «Lé kà síí á 6a *zuífùwa á à ca làa yia te le ku-ceení na kà ho Zeruzalemu yi, á à dé bía yí zū le Dónbeení ñii yi.»»

¹² Bǎo wa ñá há bioní mu, á warén lè wán zàwa na ho Sezaaree yi á yankaa o Poole le o yí va ho Zeruzalemu.

¹³ Ká a màhá bía ñon wen: «Mi wee wá á wi à mi yáa í yilera le we? I wiokaa íten wó í caró bǎo yi ho Zeruzalemu yi. Hàrí í búeró bǎn o ñúhúso Yeesu bǎo yi á í pá wiokaa íten wó bǎo yi.»

¹⁴ Bǎo wa hò a san làa bǎo ó o le mí ì wé, á wa khú a yankaró yi à wa bía: «O Ñúhúso lé yia síi bǎo wé.»

¹⁵ Wa wó há wizoní bǎo yen bǎn. Bǎn món á wa wiokaa waten à wa ñon ho Zeruzalemu.

¹⁶ Ho Sezaaree kèrètíewa búí lèénia wen. Ba dú wa yahó vannáa Siipere ñii búí na 6a le Munasǎn cǎn. O lé o kèrètíe míana. Lé wón zǎi á wa làara yi.

O Poole van o Zaaki cǎn

* 21:8 Mí loñ Bè-wénia vǎahú 6.1-6

17 Bïo wa vaá dñn ho Zeruzalεmu, á wàn zàwa kèrètíewa na bñn á sá wa yahó lè há zãmakaa.

18 Mu tá na lée tñn, ó o Poole làa wen bò mín van o Zaaki cñn. Lé bñn á 6a kèrètíewa kuure ya-díwá búenbúen kúaa mín wán yi.

19 O o Poole tènía 6a yi, ò o lá bïo le Dónbeenĩ dóráa mí níi wo yi ho tonló na ó o sá bña yínǎn 6a *zúifùwa tñahú á fεera lè mi dà-kéní kéní nǎn 6a yi.

20 Bïo 6a ná à cñn vó, á 6a wee khòní le Dónbeenĩ, à 6a bía nǎn wo yi: «Wàn za Poole, wáa lon bïo 6a kèrètíewa na lé 6a zúifùwa booráa. Ba búenbúen sòobáa o *Moyiize làndá bïo dàkhíina.

21 Ba bía nǎn 6a yi le 6a zúifùwa búenbúen na wi há sñi-viò nùpua tñahú á fo wee kàrán le 6a pí ho làndá mu. Le fo wee bío le 6a wé yí *kúio mí zàwa, le o búii yáá yí bñn yí bè 6a zúifùwa làndá yi hùúu.

22 Háya! A mu wáa à wé kaka? Bïo 6a màhá à jí mu kénkén le fo wi hen.

23 Awa! A bïo wa à bío á à na foñ lé bïo à ù wé. Nùpua nùwá náa búii wi hen á dó mí jiní le mí ì wé bío búii á à na le Dónbeenĩ yi.

24 Wáa fé bán bèráa à 6a ceéró làndá à ù páaní wé làa ba, à bïo 6a ko 6a lén mu bïo yi à ù sàání, à 6a bè yi à dàñ lεeráa mí júná.† Ká mu wó kà sñi á 6a nùpua búenbúen á à zúñ le bïo 6a wee bío ù jii yí bon.

25 Ká mu lé bña yínǎn 6a zúifùwa na tà a *Krista bïo, bán wa túara ho vñahú nǎn yi á zéénia bïo wa wi à 6a 6ua lè mítén: Ba yí ko 6a là le muini taa, à yí dí cāni, à yí là bùaa na yí fñaana taa, á mún pa mítén ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí sñiwà yi.»

26 O o Poole wáa fó 6a nùpua nùwá náa mu, á mu tá na lée tñn ó o làa ba páanía wó 6a ceéró làndá. Bñn món ó o wà zon le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi, ò o bía le mí ceéró làndá á à vé há wizooní bïo hējun yi. Bñn wee zéeni le lé ho pñahú na á 6a à wé mu hāmu yi 6a nĩ-kéní kéní bïo yi.

O Poole 6a wñira le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi

27 Há wizooní bïo hējun mu wáa lá ká véró, à bñn à ho Azii kñhú *zúifùwa búii mǎn o Poole le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi. A 6a hñnǎn súkúra 6a zãmáa búenbúen, à 6a wñira a Poole.

28 A 6a wee bío pónpón: «*Isirayεlesa, mi buen wen, yña kà lé o níi na wee héε kàrán 6a nùpua le 6a yí kñnbi o Isirayεele nìpomu búenbúen là a Moyiize làndá, lè le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ na kà. Há làa na kà wán ó o yáá bò mín làa bña yínǎn 6a zúifùwa á zonnáa le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún na bïo sã 6a zúifùwa yi á zoó tíra dén sòobá-lùε so.»

29 Ba wee bío bñn, lé bïo ó o Efεeze nñi Torofimu á 6a lá mǎn ò orén là a Poole páanía bò mín ho lóhó yi. A 6a wee leéka le lé o Poole 6uan wo zonnáa le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún na bïo sã 6a zúifùwa yi.

30 Ho lóhó búenbúen kánkáa yòó ló, á 6a nùpua wee lé lùà búenbúen à lùwí buen. Ba 6ueé wñira a Poole le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi á 6uan lóráa ho khñuhú, à 6a dēénia pon há wonna.

31 Ba wi 6a 6úε ó Poole à bñn 6a 6ueé bía á nǎn ho *Oroomu dásíwá kuure jñhúso yi le ho Zeruzalεmu búenbúen kánkáa.

32 Mí lahó yi ó o dēénia fó 6a dásíwá búii lè mí júnáasa, à 6a lùwa mà 6a zãmáa. Bïo á bán mǎn 6a dásíwá kuure lè mí jñhúso á 6a día a Poole haró.

33 A 6a dásíwá jñhúso vá vaá 6ó a Poole yi ò o nǎn lè jii le 6a wñi wo à ca lè há zúakuaríwá bïo jun. Bñn món ó o túara a léenii làa bïo ó o wó.

34 Ká 6a zãmáa màhá wee héε wñamaka ká 6a a bío mín júná yi, á 6a dásíwá jñhúso yáá wáa yí máa jí bïo 6a wee bío sese. O o nǎn le jii le 6a 6ua a Poole vaa dé 6a dásíwá lún yi.

† 21:24 Mi lon Bè-wénia vñahú 18.18

³⁵ Bïo ó o Poole á 6a dásíwá 6uan vaá dǎnnáa ho lún zūajii, á bán sǎ san lá à 6uan lé bïo 6a zǎamáa wee ɲàa buennáa o wán lè le heere.

³⁶ Ba búenbúen 6ura bò a yi ká 6a a bío pǎnpǎn: «O ò 6úe.»

O Poole wee fɛ ho tǔiá mí ɲii

³⁷ Pǎahǔ na ó o Poole vaá wee zo 6a dásíwá lún yi ó o bía lè 6a dásíwá ɲúhǔso lè mu keɛɛkimu: «Fo dà a na le níi mi á ï ï bío bïo 6úii làa fo le?» A wón bía nɔn wo yi: «Éee! Yaa fo wee jí keɛɛkimu.

³⁸ I lá mɔn le lé fo lé o *Ezipite ɲii na cònía kǎa á fó 6a ɲi-6úewá muaaseé náa zonnáa le dùure yi.»

³⁹ O o Poole bía nɔn wo yi: «ǎnén lé zúifù ɲii. I wee lé ho Silisii kǎhǔ ló-beenǐ 6úii na 6a le Taasi na yèni ló yi. Sábéré à ù na le níi mi le ï bío lè 6a zǎamáa.»

⁴⁰ A 6a dásíwá ɲúhǔso nɔn mu níi wo yi. O o Poole wǎa ǎn ho lún zūajii ò o dá mí níi 6a zǎamáa yi á 6a búenbúen wó tétété, ò o lá le bíonǐ ò o wee bío làa ba lè mu zúifùmu.

22

¹ «Wán maáwá lè wán zàwa, mi jí bío á ï bío há làa na ká wán, á a lénnáa ï ɲúhǔ.»

² Bïo 6a ɲá ò o wee bío mu zúifùmu, á 6a wíokaa wan tétété. O o Poole wíokaa lá le bíonǐ ò o bía:

³ «ǎnén lé zúifù ɲii. I ton ho Silisii kǎhǔ lóhó na 6a le Taasi yi, ká ï màhá ǎn ho Zeruzalɛmu yi hen. O Kamaliyeli lé yia kenía mi lè wán 6úaaawa làndá sesese. ǎnén mún lá can ï kuio le Dónbeenǐ bïo yi làa bïo minén wee wéráa mu ho zuia bïo síi.

⁴ Bïa wee bè o ǎhǔso wǎhǔ 6úii á ï beera lò á bó, á wíikaa 6a báawa lè 6a háawa 6úii kúaa ho kásó yi.

⁵ Le *Dónbeenǐ yankarowá ɲúhǔso beenǐ lè 6a *ni-kia búenbúen á zū le bío á ï wee bío bon. Bán lé bïa á ï fó há vǎnna cǎn, na á ï ï 6ua á à varáa wán zàwa *zúifùwa na ho Damaasi yi cǎn, háa wee zéeni le ï dà vaá wíika bïa tà a *Krista bío bǐn á à 6ua à buennáa ho Zeruzalɛmu yi á 6ueé beé lò.

⁶ «Bìo á ï wi ho wǎhǔ wán á wà vaá sùará ho Damaasi yi, ká le wii yòó fǎrá, yïo 6ueé tí à khon-beenǐ 6úii ló ho wáayi líi kúaará ï wán á kǐnía mi.

⁷ A ï ló lùwá ho tá yi, á tǎmu 6úii wee bío làa mi: «Soole! Soole! Lée webio nɔn á fo wee beéráa ï lò.»

⁸ A ï tùara: «ǎhǔso, fo lé wée?» A mu tǎmu bía: «ǎnén lé o Nazarɛete ɲii Yeesu na á fo wee beé lò.»

⁹ Bïa làa mi bò mín á mɔn mu khoomu ká 6a màhá yí ɲá bío bía.

¹⁰ A ï tùara: «ǎhǔso, lée webio á ï ko á ï wé?» O o ǎhǔso bía nɔn mi: «Lii híni vaa zo ho Damaasi yi. Bío le Dónbeenǐ wi à ù wé búenbúen á 6a zoó bío á à na foñ.»

¹¹ Ká bío mu khoomu cueéra ï yïo á ï yí máa mi, á bïa làa mi bò mín tò ï níi yi á zonnáa ho Damaasi yi.

¹² «Nii 6úii na yèni 6a le Ananiasii wi bǐn. O wee kǎnbi le Dónbeenǐ á wee bè wa làndá yi sese. Ba zúifùwa búenbúen na ho Damaasi yi wa a bío.

¹³ Wón lé yia 6uara 6ueé yú mi á bía nɔn yi: «Wán za Soole, bǐn wé mi.» Mí lahó yi á ï yïo héra á mɔn wo.

¹⁴ O pá bǐnía bía: «Wán 6úaaawa 6àn Dónbeenǐ fèra léra fo bèra a na à ù zūn le síi bío, á dàñ mí a Yeesu, o ni-térénnii, à jí a bíonǐ.

¹⁵ A ǎnén lé fo á à wé o seéráso á à zéeni bío fo mɔn làa bío fo ɲá á à na 6a nùpua búenbúen yi.

¹⁶ Fo tǐn pan mu yén? Híni ve o ǎhǔso le 6a bátizé fo, à ù bè-kora à sén día.»

¹⁷ «Bìo á ï bǐnía van ho Zeruzalɛmu, á wizonle 6úii ká ï wee wé ï fioró le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ lún yi,

18 Ó o Nuhúso zéenia míten làa mi á bía nòn mií: «Híni fùafùà lé ho Zeruzalεemu yi, lé bïo á 6a nùpua máa tà ho tũiá na á fo wee mi í dǎní yi bïo.»

19 A í bía nòn wo yi: «Nuhúso, 6a zũ mu kénkén le ínén íten lá wé va 6a kàránló zíní yi, à ha bïa tà ù bïo, à fé 6a vaa kúee ho kàsó yi.

20 A pǎahũ na á ù sèéràsò Etièna 6a bó yi ká a ínén í bεere wi bïn, á tà mu wéró á pan 6a sǐ-zǐnia yi.»

21 Ó o Nuhúso wǎa bía nòn mií: «Día à ù lén va, í ì tonka fo á fo ò khèn ò va làa bïa yínón 6a zúifùwa cǎn.»»

O Poole bïo sǎ ho Oroomu yi

22 Ba zǎamáa ò mí yiwa á ò a Poole cǎn fúuu á vaá bó dén bioní so yi, á 6a wee bío pǎnpǎn: «Wón nùpue so síi á ko ò o búe. O mukǎní ko le ví.»

23 Ba wee wǎamaka á wee ten mí sǐ-zǐnia yòo dáká ká 6a a wé le tǐní yòo mǐi ho wáayi.

24 A 6a dásíwá kuure ò Nuhúso nòn le òii le 6a 6ua a Poole zoo dé 6a dásíwá lún yi, à 6a ha a lè hǎ làbàani ò o zéeni bío ó o wó á nòn 6a zǎamáa wee wǎamakaráa o wán kà síi.

25 Bïo 6a wee ca a Poole lè hǎ hũni á à ha, ó o bía nòn o dásí níi na wi bïn yi: «Níi so nòn mia à mi ha nùpue na bío sǎ ho *Oroomu yi ká mi yí cítio wo le?»

26 Bïo 6a dásíwá ò Nuhúso ò mu ó o wà vaá bía mu lè mí kuure ò Nuhúso: «Páa! Loí bío fo lá à wé. O níi mu bío sǎ ho Oroomu yi.»

27 A 6a kuure ò Nuhúso wà van o Poole cǎn, á vaá tũara a yi: «À ù bío sǎ ho Oroomu yi kénkén à ù bío mu làa mi.» Ó o Poole le «Ūuu.»

28 A 6a dásíwá kuure ò Nuhúso bía: «Ínén léra le wén-kúii á bò yi yúráa mu.» Ó o Poole 6èn bía: «Ínén wón ton làa bú.»

29 A bïa lá ko 6a ha a dèèniá día a. Ba dásíwá kuure ò Nuhúso mí bεere á zǎna bío ó o le 6a ca yǐa bío sǎ ho Oroomu yi bío yi.

O Poole ò Nuhúso zúifùwa tũiá fεerowà yahó

30 Lé bïn nòn á mu bàn tá na lée tǎn á bío 6a dásíwá kuure ò Nuhúso wi ò o zũn bío nòn á 6a zúifùwa le o Poole wó khonnáa, ó o feera a, ò o bía le 6a yankarowà ò Nuhúso lè 6a tũiá fεerowà búenbúen kúee mín wán. Bïn món ó o buan o Poole vannáa 6a yahó.

23

1 Ó o Poole wǎa fá mí yio ho làndá tũiá fεerowà yi ò o bía: «Wàn zàwa, í yi yí máa dè. Ínén í bεere zũ le í bò le Dónbeení yi sese á búee bó ho zuia yi.»

2 A le *Dónbeení yankarowà ò Nuhúso beení Ananiasí nòn le òii bïa ò Nuhúso bó à Poole yi le 6a vǐaa o òii.

3 Ká a Poole màhǎ bía nòn wo yi: «Fo la lòn soró na 6a khũunia.* Le Dónbeení á à vǐaa fo. Fo ò Nuhúso ho làndá wán á kará wee cítíráa mi, à ù màhǎ le 6a vǐaa mi ká ho làndá ò Nuhúso ho mu.»

4 A bïa bó a Poole yi bía nòn wo yi: «Cáa, yaa fo yàá wǎa wee là le Dónbeení yankarowà ò Nuhúso beení.»

5 Ó o Poole bía: «Wàn zàwa, í lá yí zũ ká a lée Dónbeení yankarowà ò Nuhúso beení. Bïo á í màhǎ zũ le le Dónbeení bioní bía bío kà: «Yí mǐ bïn-kohó à léé mi ò Nuhúso yi.»†»

6 O Poole zũ mu le ho làndá tũiá fεerowà sǎn-kéní lé 6a *Sadusíewa, ká 6a sǎn-kéní lé 6a *Farizíewa, lé bïn nòn ó o bíarǎa bío kà pǎnpǎn 6a yahó: «Wàn zàwa, wàn maáwà lé 6a Farizíewa, á ínén mún lé o Farizíe. Bïo á í dó í síi 6a ní-hía vèeró bío yi, lé bïn nòn 6a wee cítíráa mi.»

7 Bïo ó o bía hǎn bioní so wó á 6a Farizíewa lè 6a *Sadusíewa wee kán mín, á 6a khan, á sankaa mín lè hǎ kuio bío ò Nuhúso.

* 23:3 Ho pǎahũ mu yi ká hǎ soni 6a wee wé khũuni á hǎ fianí wé yí mi. † 23:5 Mǐ loí Léro vǐahũ (Exode) 22.27

⁸ Ba Sadusiéwa bán wee bío le ñi-hía máa vèe. Le wáayi tonkarowà mía, á bè-vio búí na yí dà máa mi mún mía. A 6a Fariziéwa 6èn tà bún búenbúen bío.

⁹ Hã wãamakaá wee dé wán ká hã wà, á ho *làndá bío zéenílowa na lè 6a Fariziéwa lé le kuure á hínòn pá, á wee là mí hɛɛrè ká 6a a bío: «Wa yí mən bè-kohó o ñii na kà yi. Mu ù wé bío búí zéénia miten là wo, tàá wáayi tonkaro búí bía làa wo.»

¹⁰ Le wãanii wó herera dà fúaa 6a dásíwá kuure ñúhúso zãna le 6a hã lèeka a Poole. O o le mí dásíwá búí lii fé o Poole 6a zãamãa tãahú à zorãa 6a dásíwá lún yi.

¹¹ Mu zon tĩnãahú, ó o Ñúhúso zéénia miten là a Poole á bía nòn wo yi: «Hení ù sfi. Fo zéénia í bío ho Zeruzalɛmu yi hen, fo mún ko à ù zéení í bío ho Oroomu yi.»

Ba lò a Poole wán le mí ì búe

¹² Mu tá na lée tñn yĩnbíi, á 6a *zúifùwa lò. Ba dó mí ñiní nòn le Dónbeení yi á le mí máa dí, á máa ñu ká mí yí yú a Poole yí 6ó.

¹³ Bĩa lò hã lio mu á po nùpua búará-ñun.

¹⁴ Ba wà vaá yú 6a yankarowà ñúnása lè 6a ya-díwá á bía nòn yi: «Wa dó wa ñiní nòn le Dónbeení yi lè le sòobéɛ le wa máa dí, á máa ñu ká wà yí yú a Poole yí 6ó.

¹⁵ Minén lè ho làndá tũíá fɛɛrowà búenbúen, mi wãa fio mu 6a dásíwá kuure ñúhúso cñn le o bío le 6a 6ua a Poole 6uennãa mí cñn, à wé le mí wi à mi wíoka loñ o bío yahó yí sese. Warén bán wãa wíokaa waten vó ðĩn pan, á à búe o ká a ðĩn yí 6ueé ðñn hen.»

¹⁶ Ká a Poole 6àn hĩn-za màhã ðĩn ñá hã lio mu. O o wà zon 6a dásíwá lún yi, á zoó bía mu nòn o Poole yi.

¹⁷ O o Poole von 6a dásíwá ñúhúso ñi-kéní, á 6ueé bía nòn yi: «Bè là a yàronza na kà varãa mí kuure ñúhúso cñn. O bioní wi làa wo.»

¹⁸ A wón fó a vannãa mí ñúhúso cñn, ò o bía: «O kàsó ñii Poole le í 6ua a yàronza na kà 6uennãa ù cñn, le o bioní wi làa fo.»

¹⁹ A 6a dásíwá kuure ñúhúso fù a yàronza níi yi, á 6a khèra vaá ðĩn ò o túara a yi: «Lée webio á fo le fo ò bío á à na mi.»

²⁰ A wón bía: «Ba zúifùwa wó lè ñii dà-kéní à 6a le mí ì fio fo, à ho yíró, à ù bío le 6a 6ua a Poole à varãa ho làndá tũíá fɛɛrowà yahó, le lé bío á 6a wi 6a wíoka loñ o bío yahó yí sese.

²¹ Ɛɛ yí ñi mu. Ba búí wíokaa miten vó, á wi 6a párá wii wo. Ba po nùpua búará-ñun. Ba dó mí ñiní nòn le Dónbeení yi, á le mí máa dí, á máa ñu ká mu yínõñ o Poole á 6a yú 6ó. Ba wíokaa miten vó, á pan à ùnén lé yia ñii.»

²² A 6a dásíwá kuure ñúhúso henía mu nòn o yàronza mu yi le bío ó o bía nòn mí yi ò o yí bío le nùpue ñi. O o ðía a ó o wà.

Ba 6uan o Poole vannãa o kuvɛɛɛɛɛre Felikisi cñn

²³ Bũn món á 6a dásíwá kuure ñúhúso von mí dásíwá ñúnása nùwã ñun á bía nòn yi: «Mi ve 6a dásíwá khíá-ñun à kúee mín wán, à bè 6a cón-yòorowà búará-tĩn làa píru wán, à séení 6a nùpua khíá-ñun na 6uan hã cànóúawá, à mi wíoka miten ho *Sezaaree varó bío yi ho tĩnãahú lèèrèwa bío ðenú pãahú.

²⁴ Mi mún cà 6a cúawa na mi ì lá là a Poole, à 6ua vaa dé o kuvɛɛɛɛɛre Felikisi níi yi ká mi yí le ðɛɛ búí wé o.»

²⁵ O o túara hã bioní na kà ho vũahú yi á nòn 6a yi:

²⁶ «Ínén Koloode Liziasi á wee tɛɛní ùnén Felikisi na lé o kuvɛɛɛɛɛre yi.

²⁷ Ba *zúifùwa lá wiira a ñii na kà, á lá wi 6a búe o. Ká í zũna mu le o bío sã ho *Oroomu yi, á ínén dásíwá á kãnía wo.

²⁸ I wi à í zũn bío nòn 6a zúifùwa wee koonínãa wo yi, lé bũn á í 6uan wo vannãa 6arén làndá tũíá fɛɛrowà cñn.

²⁹ A í zũna le lé 6arén kùrú làndá bío á nòn 6a wee koonínãa wo yi, ká nùpue màhã yí dà máa bío le o wó khon ó o ko ò o búe, tàá ò o dé ho kàsó yi.

³⁰ Bũn mɔ́n, á 6a ñà í zeñ wán le 6a zúifùwa wee lè o wán, lé bũn nɔ́n á í dɛ́nía le 6a 6ua a varáa ũ cɔ́n, à í mún le bía wee kooní a yi à ve o ũ cɔ́n.»

³¹ A 6a dásiwá wó bïo 6a ñúhũso bía nɔ́n 6a yi. Ba fó a Poole ho tɪnàahú mu yi á 6uan wàráa fúaa ho Antipatiriisi lóhó.

³² Mu tá na lée tɔ́n, á 6a dásiwá na wee varáka binía 6uara mí lún yi, à 6a día bía yòora 6a cúawa á bán bò là a Poole.

³³ Ba vaa dɛ́nii ho Sezaaree yi, á 6a dó ho vũahú o kuvɛɛɛɛere níi yi, à 6a nɔ́n o Poole wo yi.

³⁴ O o kuvɛɛɛɛere kàráanna ho ò o tũara a Poole yi le o wee lé ho kɔ́hú yén yi? O o Poole bía: «Í wee lé ho Silisii yi.» Bïo ó o zũna le o ló ho Silisii yi,

³⁵ Ó o Felikisi bía nɔ́n wo yi: «Bía wee kooní foñ hía 6ueé dɔ́n, á í màhá à tùa foñ.» O o nɔ́n le ñii le 6a dé o o *Heroodé bɛ́enĩ zĩ-beenĩ‡ yi à pa yi.

24

O Poole á 6a zúifùwa le o wó khon

¹ Wizooní bïo hònú bũn mɔ́n, á 6a yankarowà ñúhũso beenĩ Ananiasi, lè 6a ya-díwá nùwá yɛn 6úí, à séení nùpue 6úí na zú ho *Oroomu làndáwá na 6ueé bío 6a ñii á bò mín 6uara ho *Sezaaree. O yèni 6a le Tɛɛtuluusi. Ba wà vaá von o Poole o Felikisi na le o kuvɛɛɛɛere cɔ́n.

² A 6a 6uan o Poole 6uararáa. O o Tɛɛtuluusi wáa wee zéení bïo ó o wó khonnáa kà síi: «Wa ñúhũso, ũnén lé yĩ nɔ́n wa yúráa ho hээрà. Mu bè-yèrɛmákana na wíokaa wa kɔ́hú lé ũ bè-zũrímini nɔ́n á bũn 6úen6úen wóráa.

³ Mu bïowa na wa wee yí 6úen6úen fɛɛɛ há lùà 6úen6úen yi á wa zũ bïo, á wa yiwa yí dà máa nɔ́nsá foñ hùúu.

⁴ I yáá máa ðĩn máa yáa ũ pãahú. I wee fio fo, sáberé à ũ jí í cɔ́n cĩnú.

⁵ Wa mɔ́n mu le o ñii na kà dà à yáa bïo ká mu 6úaa. Ba *zúifùwa na ho ðĩmĩná yi 6úen6úen ó o wee kánká. Lé orén lé ho Nazarɛɛtesa kuure 6úí ñúhũso.

⁶ Le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ na bïo sã le yi ó o lá wi o ò tíí, lé bũn te o wĩró. Wa lá le wa à ðĩn [wa làndá wán á à cítiráa wo,

⁷ ká 6a dásiwá ñúhũso Liziasi lé yĩ fáa wo wa níi yi lè le sí-suee,

⁸ ò o nɔ́n le ñii bía wee kooní a yi le 6a 6uen ũ cɔ́n.] Fo tũara a ñii mu yi, á ũnén à ũten à à mi bïo 6a le o wó khonnáa.»

⁹ A 6a zúifùwa bía sã a ñii mu ñii le bïo ó o bía lé ho tũíá.

O Poole wee fɛɛ mi tũíd o Felikisi yahó

¹⁰ O o kuvɛɛɛɛere wáa dá mí níi o Poole yi le o bío. O o Poole lá le bíoni ò o bía bïo kà: «Í zũ le fo fá le cítii ho kɔ́hú na kà yi mu míana. Lè bũn te bïo á í láaráa foñ á à fɛɛráa í tũíá á à lénnáa í ñúhũ ũ yahó.

¹¹ Fo dà à tùaka à loí. I 6uara ho Zeruzalɛɛmu yi á wà 6ueé 6úaaní le Dónbeenĩ mu wizooní á ðĩn máa dà píru ñun wán.

¹² Ba yí yú mi ká í wee wáani là a 6úí le Dónbeenĩ zĩ-beenĩ lún yi. Ba mún ðĩn yí yú mi ká í wee khà nùpua kúee mín yi 6a zúifùwa kàránlò zĩní yi, tàá ho lóhó yi.

¹³ Ba yí dà máa zéení le bïo 6a wee bío í ñii á bon.

¹⁴ Bïo á í zũ à í wee wé lé bío kà: Ho wɔ́hú na á 6arén le ho bïo yí bon, hón lé hía á ínén bò á wee sá na wán 6úaaawa bán Dónbeenĩ yi. Bïo 6úen6úen na wi ho làndá lè le *Dónbeenĩ ñi-cúa fɛɛrowà vɔ́nna yi á í tà bío.

¹⁵ Bïo á í dó í síi yi, lé bũn á 6arén mún sía dó yi le 6a ñi-tentewà lè 6a ñi-kora á khii vèe.

¹⁶ Lé bũn nɔ́n á í wee hení í lò à 6ua íten sese le Dónbeenĩ lè 6a nùpua yahó.

‡ 23:35 Heroodé bɛ́enĩ zĩ-beenĩ: Le lée zĩ-beenĩ 6úí ó o Heroodé hía son ho Sezaaree lóhó yi. Le zĩ-beenĩ mu lé ðiío á ho Oroomu kuvɛɛɛɛrewà hía wee wé keñ yi.

¹⁷ «Mu ù yí lúlúio bïo yen ká í máa va ho Zeruzalεemu. Ká í bíní buenló bín nùhú lé le séení wárí á í buan buée nòn wàn nìpomu yi, lè mu hāmu na á í buée nòn le Dónbeení yi.

¹⁸ Bún lé bïo bàn tonló á í kera yi le Dónbeení zì-beení lún yi á 6a buée zoó yú, à bún ho ceéró làndá wó vó. Nùpua na boo yí kera bín làa mi, á wòrónlè mún yí wó.

¹⁹ Ho Azii kǎhú zúifùwa nùwā yen búí lé bía nònzoñ wi bín. Bán lé bía lá ko à 6a buée ðín ù yahó, à kooní mii ká 6a mən í wékheró.

²⁰ Tàá le í tùa 6arén na kà yi: Nònzoñ na á í ðín ho làndá tuiá fεerowà yahó à fεera ho tuiá léraráa í nùhú vaá vó, ká bïo 6a le í wó khonnáa búí 6a mən à 6a zéení mu.

²¹ Ká yínǎn bïo á í bía pǎnpǎn 6a yahó le í tà 6a nǐ-hía vèeró bïo, á nòn 6a wee cítíráa mi ho zuia.»*

²² O Felikisi zū bïo o Nùhúso wǎhú bïo karáa sese, ó o bàrá le cítii filó pǎn-veere yi, ò o bía: «Hen ká 6a dásiwá kuure nùhúso Liziasi 6uara, á í màhǎ à fí mi cítí.»

²³ O o nòn le nii 6a dásiwá nùhúso na pan o Poole yi le o dé o ho kàsó yi, ká a màhǎ díá le o dá wé mítén, ò o mún na ho wǎhú bàn bǎnlowà yi à 6a wé ðàn buée búεkí o à yí o séení.

O Poole ðín o Felikisi là a Durusiye yahó

²⁴ Wizooní bïo yen bún món, ó o Felikisi lè mín hǎa zúifù hǐnzoró Durusiye á bò mín 6uara. O le 6a vaa ve o Poole le o buen, ó o buée ná bïo á wón bía le siidéro o *Krista yi bïo yi.

²⁵ Ká bïo ó o Poole hǐa wee bïo ho térén mítén lè ho 6ua mítén sese, lè le cítii na wà a buen bïo, ó o Felikisi zǎna, ó o bía: «Fo wǎa dà a lén. Ká í yú nii pǎahú na yi, á í bíní ì ve fo.»

²⁶ O mún lá wee cà ò o Poole na le wárí wo yi, lé bún nòn ó o wee veráa wó túntún à buée tà lè hǎ láakáwá.

²⁷ Lúlúio bïo nún bún món, ó o Poosiyuusi Fεsituusi á zon o Felikisi lahó, á wó a kuvεεεere. O Felikisi wi ò o wéé 6a zúifùwa sía, ó o díá a Poole ho kàsó yi.

25

O Poole le 6a bá-zàwa béε lé yia á à cítii mí

¹ O Fεsituusi buenló ho kǎhú mu yi wizooní tìn bún món, ó o ðín ho *Sezaaree yi á vannáa ho Zeruzalεemu.

² Bïo ó o vaá ðǎn bín, á le *Dónbeení yankarowà núnása lè 6a *zúifùwa ya-díwá á buée bía a Poole wékheró bïo nòn wo yi. Ba fíora a Fεsituusi

³ le o nǐá mí yi ò o na ho wǎhú mí yi à mí 6ua a Poole varáa ho Zeruzalεemu. Yaa 6a lò a wán, á wi 6a búe o ho wǎhú wán.

⁴ Ká a Fεsituusi màhǎ bía nòn 6a yi: «O Poole wi ho kàsó yi ho Sezaaree yi, á hen làa cǐnú ká ínén í bæere á a bíní ì va bín.»

⁵ O o bínía bía: «Hen ká 6a búí wi mi tǐahú á dà vaá zéénia a wékheró, à bán wǎa le wa bè mín va.»

⁶ O Fεsituusi wó hǎ wizooní bïo hètín, tàá bïo píru mí dòn làa ba, bún món ó o bínía van ho Sezaaree. Mu tá na lée tǎn, ó o Fεsituusi lée kará mí cítii fíníi lahó yi, ò o le 6a 6ua a Poole buennáa.

⁷ Ká a Poole buée ðǎn, á 6a zúifùwa na ló ho Zeruzalεemu yi kǐnía wo yi á wee kooní a yi làa bïowa síwá cèrèε na á 6arén mí bæere yáá yí dà máa zéení yara.

⁸ Ká a Poole màhǎ pǎ ò o fεera ho tuiá léraráa mi nùhú ká síi: «Í yí wó bè-kohó búí 6a zúifùwa làndá lè le *Dónbeení zì-beení ðǎní yi. I mún yí wó yí khon lè ho *Oroomu béε.»

⁹ Bïo ó o Fεsituusi wi ò o wéé 6a zúifùwa sía, ó o wǎa tùara a Poole yi: «Fo o tà á à va ho Zeruzalεemu á 6a vaá cítii fo í yǐo yi bín le bíoní mu ðǎní yi le?»

* 24:21 Mi loñ Bè-wénia vūahú 23.6

10 O o Poole bía: «Í wi o béε cítii fíiníi, á le bín á í ko à í cítí yi. Í yí wó yí khon lè 6a zúífùwa. A ùnén ù béεre yáá zū mu.

11 Ká í guan khon, á wó mu búí na bío yi á 6a ko 6a búe mi, á í máa pí í húmú. Ká bío 6a 6èn le í wó khonnáa á yí bon, á nùpue búí 6èn mún yí ko ò o dé mi 6a níi yi. O béε lé yía á à fεε í tūiá.»

12 O o Fεsituusi lè 6a nùpua na wee na hā yile-tentewà wo yi mən mín. Bún món ó o bía: «O béε lé yía á à fεε ù tūiá làa bío fo le mu wéráa.»

O Poole đin o Akiripaa là a Bereniisi yahó

13 Wizooní bío yen bún món, ó o béε *Akiripaa lè mín hínló Bereniisi á van ho *Sezaaree á wà vaá tènía a Fεsituusi yi.

14 Ba wó hā wizooní bío yen bín, ó o Fεsituusi yú zéénia a Poole bío là a béε Akiripaa kà síi: «Nùpue búí wi hen ó o Felikisi á dó ho kàsó yi día.

15 Páahú na á í van ho Zeruzalεmu, á 6a yankarowà núnása lè 6a *zúífùwa ya-díwá bueé bía a níi mu wékheró bío nən mií, à 6a le í bío le o ko ò o búe.

16 A í bía nən 6a yi le ho Oroomusa yí máa tà síiní nùpue nùhú kà síi, ká 6ànso làa bía le o wó khon yí đin mín yara ó o yí mà ho tūiá yí léraráa mi nùhú bío 6a le o wó khon đání yi.

17 Ba bò mín làa mi á 6uara hen, á í wáa yí día á mu yí míana, à mu 6àn tá na lée tən, à í van le cítii fíiníi, à í le 6a 6ua a nùpue mu 6uennáa.

18 A bía le o wó khon á 6uara. Ká hā wékhewa na á ínén lá wee leéka bío 6àn dèε woon á 6a yí mà a níi.

19 Mu lé 6arén kùrú làndá bío á 6a làa wo wāanía wán, là a níi búí na 6a le Yeesu na húrun ó o Poole wee bío le o yío wi lua bío yi.

20 Bío á í í wé wé è fáaráa hā tūiáwà mu á í yí zū. Lé bún nən á í tùara a Poole yi le o tà á à va ho Zeruzalεmu á 6a vaá cítí o ho tūiá mu đání yi le?

21 Ká a Poole màhá cà mu le o béε lé yía à cítí mí. A í wáa nən le níi le 6a día le o wé ho kàsó yi fúaa ká í yú a nən o Sezaare yi.»

22 O o Akiripaa wáa bía nən o Fεsituusi yi: «Mu mún nè wé sí ínén yi à í jí a níi mu bioní.» O o Fεsituusi bía nən wo yi: «Ho yíró ká ù jí hā.»

23 Mu tá na lée tən, ó o Akiripaa là a Bereniisi lè 6a dásíwá núnása lè ho lóhó ní-beera á bò mín, á bán dó ho cùkú 6a yi lèénia bueé zonnáa le cítii fíiníi. O o Fεsituusi nən le níi le 6a 6ua a Poole 6uennáa.

24 Bío ó o bueé đón, ó o Fεsituusi bía: «À ùnén béε Akiripaa, lè minén na làa wen páanía wi hen kà búenbúen, o níi na đin mi yahó kà lé yía bío yi nən á 6a zúífùwa búenbúen vonnáa mín í cón hen, lè ho Zeruzalεmu yi, á wee wāamaka le o ko ò o búe.

25 Inén cón á í yí mən bío búí na nən ó o koráa lè mu húmú. Éε ká bío ó orén mítén le 6a bá-zàwa béε lé yía ko ò o cítí mí, á í le bún lé bío á mu wáa à wéráa.

26 Bío á í í túa sese o níi mu đání yi á à na 6a bá-zàwa béε mu yi á mía. Lé bún nən á í guan wo á bueé đinía mi yahó, sǎnkú à ùnén Akiripaa ù béεre yahó. Ká fo tùara a yi, á í í yí bío búí á à túa.

27 Lé bío mu nùhú mía í cón à í bío le 6a 6ua kàsó níi varáa ho Oroomu ká í yí zéénia o wékheró.»

26

O Poole lá le bioní o béε Akiripaa yahó

1 O o *Akiripaa bía nən o Poole yi: «Ho wǎhú nən fon, wáa fεε ù tūiá à lénnáa ù nùhú.» O o Poole wáa dó a Akiripaa káféré ò o wee fεε ho tūiá à lénnáa mí nùhú kà síi:

2 «Béε Akiripaa, í síi 6èntín wan ho wǎhú na á í yú ho zuia bío yi à fεε í tūiá à lénnáa í nùhú ùnén yahó, làa bío búenbúen na 6a zúífùwa le í wó khon bío yi.

³ A ùnén ùten yàá zǔ 6a zúifùwa làndáwá búenbúen làa bío 6a wee wé kán mín wán. A ì bíná wee fio fo à ù jǐ ù yi à jínáa ì cǎn.

⁴ Ba zúifùwa búenbúen zǔ bío á ì karáa hàrí ì yàrónmu pǎahǔ. Ba zǔ bío á ì 6uan lè ìten hàánì wán sǐi nùpua tǎhǔ lè ho Zeruzalεemu yi.

⁵ Ba zǔ mi míana, á lá tà mu á 6a à bío mu wéréwéré le ìnén mún lé wa kuure nùpua na wee hení ho làndá bío ñi-kénì, bíá 6a le Farizǐewa.

⁶ Ho zuia á 6a wee cítì mi lé bío á ì dó ì sǐi bío le Dónbeenǐ dó mí jǐi le mí ì na wán 6úaaawa yi.

⁷ Wán sǐi nùpua zǐ-júná píru jún á mún dó mí sǐa le mi wé è sá máa khí á wé è 6úaanì le Dónbeenǐ fúuu le wisoni lè ho tǐnàahǔ. Bée Akiripaa, bún lé bío nǎn 6a zúifùwa wee koonínáa mì.

⁸ Minén zúifùwa, léé webio nǎn á mi wee leéka le le Dónbeenǐ yí dà máa vèení 6a ñi-hía?

⁹ «Ìnén ì beere lá wee leéka le ì ko à ì wé bío búenbúen à hèráa o Nazarεete ñi Yeesu bío.

¹⁰ Bún lé bío á ì wó ho Zeruzalεemu yi. Mu 6àn wéró wǎhǔ á ì yú 6a yankarowà júnáa cǎn á wíkaa le Dónbeenǐ nùpua cèrèe kúaa ho kàsó yi. Ká 6a le mí ì 6úe 6a à ì mún tà bún.

¹¹ Pǎnna cèrèe yi ká ì wee héé léka 6a zúifùwa kàránló zǐnì búenbúen yi à beé 6a lò, á wi à ì kǐká 6a yi à 6a yèrémá mí jǐnì à pí a Yeesu bío. I lá jǐi 6a wán dà, fúaa ì wee màjǎ lé vaa beé 6a lò há kǎ-vio 6úí lórá yi.

¹² «Wizonle 6úí á ì ló jún ho Damaasi mu bío yi lè le *Dónbeenǐ yankarowà júnáa jǐi na 6a nǎn mì.

¹³ Bée Akiripaa, mu wó le wisoni yi ká ì lá ho wǎhǔ wà, á ì mǎn mu khoomu na pànká wi po le wii khoomu à mu yòó ló ho wáayi á líí kǐnía ìnén làa bíá làa mi bò mín yi.

¹⁴ A wa búenbúen ló lùiorá, á ì wee jí à mu tǎmu 6úí wee bío bío ká làa mi lè wán bíonì: «Soole, Soole, fo wee beé ì lò ká sǐi le we? Fo ka lòn varó nàa na wee yén tá mín so ká wón vǐna a. εε ká ù màhá à wé á à sa.»

¹⁵ A ì tùara: «Núhǔso, fo léé wée?» O o bíá: «Ìnén lé o Yeesu na fo wee beé lò.

¹⁶ εε ká ù líi híni yòó ò. I wi à ù wé ì ton-sá. Lé bún nǎn á ì zéénianáa ìten làa fo. Fo ò wé ì seéràso á à zéení ì na 6a nùpua yi le fo mǎn mi, á mún ñ bío bío á ì bíni ì zéení làa fo á à na 6a yi.

¹⁷ Ìnén á à kǎní fo 6a zúifùwa làa bíá yǐnǎn 6a zúifùwa níi yi. I wee tonka fo 6a cǎn,

¹⁸ bèra a na à ù hén 6a yǐo, à vá bíá wi le tǐbíri yi léráa mu khoomu yi, á mún fé 6a o *Satǎni pànká níi yi à na le Dónbeenǐ yi. Ká 6a tà ìnén bío yi, á 6a bè-kora á à sén ñ díá á à na 6a yi, á 6a à yí ho lahó bíá bío sǎ le Dónbeenǐ yi tǎhǔ.»

¹⁹ «Bée Akiripaa, lé ká sǐi mu wóráa. I yí pǎ mu bío na zéénia mítén làa mi bío.

²⁰ I nín-yání bíá le Dónbeenǐ bío ho Damaasi yi. Bún mǎn á ì zéénia mu ho Zeruzalεemu yi, à lá ho *Zudee kǎhǔ búenbúen, á zéénia mu làa bíá yǐnǎn 6a zúifùwa. I wee bío na 6a yi le 6a yèrémá mí yilera lè mí wárá, à sǐ mí yara lè le Dónbeenǐ, à wé wé há wárá na wee zéení le 6a yèrémáa bío bon.

²¹ Lé bún bío yi 6a zúifùwa wiiraráa mi ká ì wi le Dónbeenǐ zǐ-beenǐ lún yi, á le mí ì 6úe.

²² Ká le Dónbeenǐ màhá pan mì fúuu á 6ueé 6ó ho zuia. A ì tǐn ò mí yahó á wee zéení bío á ì mǎn làa bío á ì jǎ à na 6a ñi-beera làa bíá ká búenbúen yi. Bío á ì wee bío yí wi mí dòn làa bío 6a jǐ-cúa fεerowà là a *Mǎyǐize bíá le mu ù wé.

²³ Ba bíá le yǐa le Dónbeenǐ mǎn léra á lò ò be, le orén lé yǐa á à wé o nín-yání nùpue na à vèe. Le lé orén lé yǐa á à zéení ho kǎnǐlò bío na lé mu khoomu á à na wán ñipomu lè há sǐi-vió yi.»

²⁴ Bío ó o Poole wee fεε ho tǐiá á à lénnáa mí jǐhǔ ká sǐi, ó o Fεsituusi wǎamaa o wán: «Eee Poole. Fo wee khée le? A ù minka bè-zǔrminì lé bío wǎa nǎn á ù jǐhǔ míanáa bún.»

25 O o Poole bía nɔn wo yi: «Fesituusi cùkúso, í yí máa khée. Hã bíoní na á í wee bío kà á jùhú wi, á hã mún bon.

26 O bée Akiripaa ná mu bân tũíawà. I dà a bío o yahó ká í poní séra. I zũ mu kénkén le mu lè mí dà-kéní kéní ó o zũ. Lé bío mu yínɔn bío na sànkáa wó kùééré yi.

27 Bée Akiripaa, fo dó ũ s̄i bío le *Dónbeení jì-cúa fεεrowà bía yi le? I zũ mu le fo dó ũ s̄i mu yi.»

28 O o Akiripaa bía nɔn o Poole yi: «Fo wãa wi à hen làa cínú à í yèrémá wé o kèrètíε.»

29 O o Poole bía nɔn wo yi: «À mu wé lònbiò, tàà à mu mía poní b̄n, á í pá wee fio le Dónbeení yi le mu yí k̄na ũén ũ dòn yi, ká b̄a búenbúen na wee jí í bíoní ho zuia à wé le í bío, ká hã zúakùaríwà na can làa mi níi ló.»

30 O o bée, là a Bereniisi, là a kuvεεεεε, làa b̄a búenbúen na làa ba wi mín wán á h̄nɔn yòó ð̄n,

31 à ba fó mín ba ló á lée wee bío làa mín: «Wékheró búí na nɔn ó o n̄i na kà ko ò o búe, tàà ò o dé ho kàsó yi hón mía.»

32 O o Akiripaa bía nɔn o Fesituusi yi: «Mu yínɔn bío ó o n̄i mu le o bée fi mí cítí, ó o lá dà à díá.»

27

Ba buan o Poole j̄n̄náa ho Oroomu

1 Bío mu bía le wa ko wa lá ho won-beení à varáa ho Italii k̄hú yi, á ba nɔn o Poole lè ba kàsósa nùwã yεn búí ba dásíwá j̄húso na ba le Zuliyuusi yi. O dásí n̄i mu á ló ho *Oroomu dásíwá kuure búí yi, ð̄io ba wee ve làa bá-zàwa bée dásíwá kuure.

2 Wa zon ho Adaramiite lóhó won-beení dà-kéní na ko ho dé mí yahó lè ho Azii k̄hú wanna ð̄inní c̄n á h̄nɔn wà. Nii búí na ba le Arisitaaki á zon làa wεn. O ló ho Maseduana k̄hú lóhó na ba le Tesaloniiki yi.

3 Mu tá na lée t̄n, á wa vaá ð̄n ho Sid̄n lóhó. O Zuliyuusi buan o Poole se, ó o nɔn le níi wo yi ò o léka mín b̄nlowà wán à ba yí o séení.

4 B̄n m̄n á wa h̄nɔn b̄n wà. Ká ho pinpiró wee sí wa yahó, á wa kun á khíi tun waten yi lè ho Siipere k̄hú na wi mu j̄umu t̄hú, á bá hón wà.

5 Wa tò mu yámú j̄umu yi á ló ho Silisii lè ho Pánfilii k̄na n̄s̄n̄í yi á vaá ð̄n ho Lisii k̄hú lóhó na ba le Miraa.

6 Lé b̄n á ba dásíwá j̄húso yú ho Aleksándiri lóhó won-beení búí na wà a va ho Italii k̄hú. A hón lé h̄a ó o kúaa wεn yi.

7 Wa wó wizoní ká hã boo ho w̄hú wán. Wa wà yèrèdèdè, á lò bon làa sòobée á bò yi vaá ð̄nnáa ho K̄niide lóhó j̄ii. A bío ho pinpiró hò wεn á wa yí dà máa lá dén ð̄n̄í so, á wa kun vaá ló lè ho Salam̄nεε c̄n, á bá ho Kεεεte k̄hú na wi mu j̄umu t̄hú wà.

8 Wa bá ho k̄hú mu, ká mu màhá wó lònbee làa sòobée. Wa vaá ð̄n ho lahó búí na ba wee ve làa «Wonna ð̄inní La-sen̄.» Ho wi ho Lasee lóhó n̄s̄n̄í.

9 Wa míana le vεen̄í mu yi dà, á ba *zúífùwa j̄iní líró p̄ahú* khíina yú, á ho won-beení p̄aró lònbee wíokaa wee wé. Lé b̄n ó o Poole j̄an̄áa ba zeñ wán kà s̄i:

10 «Wàn zàwa, í m̄n mu le le vεen̄í na wa wi yi á à wé lònbe-beení. Ho won-beení lè mí sèró á ho yáaró na bùaa á à yí. A bè b̄n wán, á warén wa bεεre yí bánbáa á wa muk̄n̄í á à v̄í mu yi.»

11 Εε ká ba dásíwá j̄húso màhá dó mí s̄i bío ho won-beení j̄húso làa yia te ho leékaa le mí ì wé yi, á po bío ó o Poole bía.

12 Ho kεen̄í hã wanna ð̄inní na kà yi yínɔn bío na se le t̄en̄í p̄ahú. Lé b̄n te bío á b̄a wi ho won-beení yi boomuso á wó le j̄ii dà-kéní à ba le mí ì h̄n̄í ho lóhó mu yi á à

* 27:9 Ba zúífùwa j̄iní líró: Ba zúífùwa wee wé lí mí j̄iní hã wiso-poa p̄ihú vaa véen̄í lè ho tá khóorè p̄ihú búakáró p̄ahú. Ba j̄iní mu líró m̄n lé bío á hã pinpi-beera wee wé va yi. Hã wanna p̄aró yidèrè wé k̄n̄í hón p̄ahú so yi.

lén. Ba lá wi à 6a vaa dǎ ho Kerεete kǎhǔ wonna dǎnni la-veere 6úi na 6a le Fenikisi. Hǎ yèrémáa wi lè lé wii tènii. Lé bǐn 6a wi à 6a vaa cáaka yi, à le tènii pǎahǔ khǐi ká mu lá dà à wé.

13 Ho pinpi-zàwa 6úi hǐnǎn lè le wii hènii 6àn nín-káahó á wee pèeka, á 6a wee leéka le mí dà à wé bǐo 6a lá le mí ì wé. Ba hǐnǎn á vá lée bǎ lè ho Kerεete kǎhǔ 6àn pi-kǎní á wà.

14 Cúa-yen á pinpi-beeni 6úi na 6a le Erakiyon á ló ho kǎhǔ mu wii hènii 6àn nín-tǎni.

15 A ho yèrémá sǐ ho pinpiró lée bǐo na yí dà máa wé. A wa sǎ san día waten, á ho 6uan wàráa.

16 Ho kǎhǔ dà-za 6úi na wi mu numu tǎhǔ á yèni 6a le Koda, ká ho wi le wii hènii 6àn nín-káahó, lé hǎn á wa khǐina nísáni, á ho dá tun wen cǐnú, á wa màhǎ wǎa yú ho won-za na 6a wee wé zo fenínáa míten ká mu here na can wa món á lá yòó dó. Ká wa lò màhǎ bon wóráa mu.

17 Bǐo wa lá ho yòó dó vó, á 6a won-pàwa canka hǎ hǔni á bánbáa ho won-beeni à ho hǐa yí hekεenka. Ba zǎna ho hǐa vaa fùuní le hǎnlè yi ho Libii pii, á 6a lá le dèe na wee tǐ ho won-beeni lùwii yi á can ho won-beeni yi lè ho hǔló á líi dó mu numu yi, á 6a wǎa día míten á ho pinpiró lá wàráa.

18 Bǐo ho tá tǎn à ho pinpiró pá lan wee vǐnvǎ ho won-beeni lè mí sòobéε, á 6a búakáa wee 6uen ho sèró à kúee mu numu yi.

19 Mu 6àn tá na bǐnía lée tǎn, á ho won-beeni biowa 6úi á 6arén lè mí nín-bia wee khǔaa yénni kúee mu numu yi.

20 Mu yú wizooní bǐo yen ká nùpue yère máa dá lé wii lè hǎ mànàayio wán, à ho pinpiró pá lan wee và lè mí pánká. Mu ù va à yí, à wa yàá wǎa yí máa leéka le o 6úi ì fen.

21 Bǐa wi ho won-beeni yi míana à 6a máa dí bǐo. O o Poole wǎa hǐnǎn dǐn 6a yahó ò o bía nǎn 6a yi: «Mí nǎnzon lá zǔ se bǐo á ì le mí yí le wa lé ho Kerεete yi á mí tà yi. Se mu minka biowa na wee yáa ká á lá máa yí máa wé.

22 Eε ká hǎ laà na ká wán á mí hení mí sǐa. O 6úi mukǎni máa vǐ. Ho won-beeni mí dòn lé hǐa á à yáa.

23 Ho hǐihǔ tǐnàahǔ, á le Dónbeeni na á ì bǐo sǎ yi á wee 6uaani, lé dén wáayi tonkaro á 6uara ì cǎn,

24 á 6ueé bía nǎn mi: «Poole, yí zǎn. Fo ko à ù vaa dǐn ho Oroomu béε yahó. Le Dónbeeni á à fení ùnén làa bǐa làa fo páanía wi 6úen6úen.»

25 Wa nùwǎ, mí cén hení mí sǐa. Ì dó ì sǐi le Dónbeeni yi. Mu ù wé làa bǐo mu bía nǎnnáa mi.

26 Ho pinpiró á à dón wen á à varáa ho kǎ-veere 6úi yi.»

27 Mu tǐnǎnna píru náa yú ká ho pinpiró 6uan wen wàráa ho *Mediteranεε yámú numu wán. Ho tá tǎhǔ, á ho won-beeni ton-sává wee leéka le wa wà vaá sùará le bónbóore yi.

28 A 6a lèera ho hǔló na ho hǎnló dèe 6úi na lí á can yi á dó mu numu yi, á mu booró yú hǎ mεeterewa 6óni làa píru làa bǐo hènun. Bǐo 6a vá van cǐnú, á 6a tǐn lèera ho dó, á 6a yú mεeterewa 6óni làa bǐo hétin.

29 Ba zǎna le wa won-beeni hǐa vaá hén hǎ hue-beera 6úi. Lé bǐn nǎn á 6a khǔaana ho hǎnló biowa bǐo náa na lika na wee 6ua ho dǐni á can ho won-beeni yi á kúaa mu numu yi lè ho món, à 6a wǎa kará wee lòoní ho tá tǐló.

30 Ho won-beeni ton-sává wi 6a lùwí, á 6a vá ho won-za na 6a wee wé zo fenínáa míten ká mu here á dó mu numu yi, à 6a wee bǐo le lé mu biowa na wee 6ua ho dǐni á mí wee kúee lè ho yahó.

31 O o Poole bía nǎn 6a dásíwá núhǔso lè 6a dásíwá na ká yi: «Héyǐ! Ba nùpua mu á yí kará ho won-beeni yi, á mí máa fen.»

32 A 6a dásíwá wǎa fáara ho won-za mu hǔni á día á ho wà.

³³ Bìo 6a wee lòní ho tá tìlò, ó o Poole henía 6a sĩa le 6a dí mu bìo. O bía làa ba kà: «Bìo kà lé mu wizooní píru náa ká mi yí máa dí bìo hùúu.

³⁴ Mi cén cà mu bìo dí, à mí pànkáwá à keń. Mi ñ-kéní woon á dèe búí kà máa khuee yi.»

³⁵ Hón bioní so bío vaa véení, ó o Poole lá ho búurú, á dó le Dónbeení bárakà, ò o cèekaa ho wee là.

³⁶ A 6a búenbúen màhá wáa yú le sí-hebúee á wee dí.

³⁷ Warén na wi ho won-beení mu yi léee nùpua khiá-ɲun làa búará-tín làa píru làa nùwá hèzín.

³⁸ Bìo 6a dúka sù á 6a khũaana ho ònló á kúaa mu ɲumu yi bèra a na à ho won-beení wé záyi.

³⁹ Bìo ho tá tǎn, á ho won-beení ton-sáwá á yí zǔ ho lahó na 6a wi yi. Lahó búí na sùaràa lè le bónbóore na ho pinpiró yí tà yí here yi, lé bín á 6a lá wi à 6a vaa zoo ònló ho won-beení yi ká mu lá dà à wé.

⁴⁰ A 6a feera mu biowa na lika na wee 6ua ho ònló á kúaará. Ho won-beení mu bân pèenía á 6a mún feera kúaará, á 6a can ho pǎnsò-beení ho won-beení mu yahó, à ho pinpiró wáa dón ho à ɲanáa hón lahó so yi.

⁴¹ Ká 6a màhá vaá bó le hǎnlè yi. Ho won-beení mu bân yahó á fùunía le hǎnlè yi á ho yí dà máa va lùe. Ká ho bân mún á mu ɲumu na wee híni lè mí pànká á háakaa.

⁴² A 6a dásiwá wi à 6a búe 6a kàsósa, ò o búí hía yí wáa lén à fen.

⁴³ Ká 6a dásiwá ɲúhũso màhá wi ò o fení a Poole, ó o pǎ le 6a yí wé mu. O o bía nǎn bíá zǔ mu ɲumu yi le 6a yénka lé ho yahó à bánbá ɲa le bónbóore.

⁴⁴ Ká bíá ká bán á à 6uaka há penminí tàá ho won-beení biowa búí yi á ɲanáa 6a mún. Lé ká síi á wa búenbúen wóràa á dàina lóràa mu ɲumu yi à dèe woon á yí wó a búí.

28

Bìo wó ho Malite yi

¹ Bìo wa mǎn à wa fera wó, á wa ɲá à 6a le ho kǎhũ na wa wi yi yèni 6a le Malite.

² Ho nùpua buan wen se. Mu wó à ho vlohó wee tè á le tèní wi, á 6a lò ho dǎhũ á wa kará kíniá yi.

³ O o Poole khiira há bùení le mí ò yénní á à kúee ho dǎhũ yi. A bìo ho dǎhũ wunwuró wi, ó o díhioni ló há bùení mu yi, á cúaana a Poole níi buan yi wee dándu.

⁴ Bìo ho Malitesa mǎn mu, á 6a wee bío làa mín: «Wa nùwá, o ñi na ká léee ñi-búe. O fera yí húrún mu ɲumu yi ká le dofiní na téréna màhá pá yí tà le o mukáni keń.»

⁵ Ká a Poole màhá pàráanna a fá dó ho dǎhũ yi. O yáá yí mǎn o vía.

⁶ Ba búenbúen wáa pan le cúa-yen ká a Poole wee le, tàá le o ò ònló ònló á à lé è lùwá líí hí. A 6a pan san à dèe búí máa wé, á 6a yèrémáa mí ɲini á wee bío bìo kà: «Yia ká léee dofiní búí.»

⁷ Ho kǎhũ mu na wa wi yi ya-dí á lún beení wi. Ho sùaràa yi làa hen na wa wi yi. O ñi mu yèni 6a le Pubiliyuusi. O buan wen sese há wizooní bìo tín yi.

⁸ O ñi mu bân maá lò yí here wi le dǎmu dèe yi. Léee tèní làa fin-lonloòró vǎmú tò a. O o Poole wà zon o cǎn, á flora nǎn wo yi, ò o bò mí níni o wán ó o wan.

⁹ Bún mún á ho kǎhũ mu vǎnvárowá na ká wee buen, à bán mún wa.

¹⁰ Le kǎnbii buaró lè mí síwá á 6a buan làa wen. A bìo wa lénlò dǎn, á bìo wa màkóo wi yi le vèení bìo yi á 6a nǎn wen.

O Poole vaá dǎn ho Oroomu

11 Hã pĩina tĩn lé hĩa wa wó bĩn á bò yi wàráa. Won-beeni búii mún kera bĩn làa wɛn á le tɛni páahũ khiĩna yú. Ho ló ho Alekisãndiri yi. Ba wee ve ho làa Dofi-hénbéní.* Bìo á ho wee lén á hón lé hĩa wa zon.

12 Wa ãĩn ho Sirakuusi yi, á wó hã wizooní tĩn bĩn.

13 Lé bĩn wa ãĩn yi á bá le búee vannáa ho Erekió lóhó. Mu bàn tá na lée tɔn á ho pinpiró và, á wee lé lè le wii hɛnii bàn nĩn-káahó buen. Bũn bàn wizooní jũn nii lé bĩo wa vaá dɔnnáa ho Puzoole lóhó.

14 Wa fò mín lè wàn zàwa kèrɛtɛwa búii bĩn, á ɓa flora wɛn le wa wé hã wizooní bĩo hɛjũn làa mí. Lé kà sii á wa wà jɔnnáa ho *Oroomu.

15 Wàn zàwa na tà a *Krista bĩo ho lóhó mu yi na jà wa buenlò sã, á ló bueé sã wa yahó ho Apiyuusi yàwá, lè ho lahó na ɓa le «Làanía bĩo tĩn» yi. Bĩo ó o Poole mɔn ɓa ó o dó le Dónbeeni b̄arákà á yú le s̄i-hebúee.

16 Bĩo á wa vaá ãĩn ho Oroomu, ó o Poole ɓa nɔn le zii búii yi ó o làara yi mí dòn, á ɓa le o dásí n̄ii búii wé pa a yi.

O Poole wee bue le Dónbeeni b̄éni b̄io

17 Mu wizooní tĩn n̄ii zòh, ó o Poole von ɓa *zúifùwa júnása le ɓa le mí kúee mín wán. Bĩo ɓa bueé fò mín o zii ó o bía nɔn ɓa yi: «Wàn zàwa, ho Zeruzalɛmu zúifùwa w̄ira mi á dó ho Oroomusa n̄ii yi. A ã jɔn̄ yí wó yí khon le wàn n̄ipomu. I mún yí yáara wàn bùaawa làndá.

18 Ba tùara mi á b̄io búii na ɓa à ãĩn wán á à búeráa mi á ɓa yí yú, á ɓa le mí ì día mi.

19 Ká b̄io ɓa zúifùwa pá mu, á ã wó san le ɓa ɓua mi buennáa ho Oroomu b̄ee cɔn á wón fɛɛ ã t̄iá. Ká mu yínɔn wàn s̄ii n̄upua á ã wà bueé kooní yi.

20 Lé bũn nɔn á ã le mi buen à ã búee bío làa mia. Yia ó o *Isirayɛele n̄ipomu dó mí s̄ii yi lé wón b̄io yi á ho zúakuarí na kà cannáa làa mi.»

21 A ɓa zúifùwa bía nɔn wo yi: «Warén yí yú v̄uahũ búii na ló ho *Zudee k̄ohũ yi na bía à ã b̄io làa wɛn. A n̄upue búii mún yí ló bĩn yí bueé bía b̄io búii làa wɛn. Wa mún yí jà ã yèn-kohó sã.

22 Ká wa màhá wi à ã zéeni b̄io á ã wee leéka à wa jí. Lé b̄io le kuure na á fo wi yi, dén ɓa n̄upua pá b̄io hã lùà búenb̄uen yi.»

23 A ɓa dó le wizonle nɔn o Poole yi. Ba cèrɛɛ wee buen o cɔn hen na ó o wi yi, ò o bue le *Dónbeeni b̄éni b̄io na ɓa yi, ká a zéeni a *M̄oyiize làndá b̄io lè le *Dónbeeni j̄i-cúa fɛɛrowà bíoní yara làa ɓa, á wee cà ò o bío búee ɓa j̄uhũ o Yeesu b̄io ãn̄i yi. Ba kúaa mín wán le ȳnb̄ii fúaa ho z̄ihũ.

24 Ba búii tà b̄io ó o Poole wee bío yi, ɓa búii b̄èn yí tà mu yi.

25 B̄io ɓa bíoní wáa wi mín júná yi wee saawaráa, ó o Poole bía hã bíoní na kà á véniánaa: «Yaa hã bíoní na le Dónbeeni Hácírí bía á nɔn m̄in bùaawa yi là a j̄i-cúa fɛɛro *Ezayii j̄ii á bon. B̄io kà lé b̄io le bía:

26 Lén vaa bío na mu n̄ipomu na kà yi:

Mi wé è jí mu b̄io kénkén

ká mi máa z̄uh̄ mu kúará.

Mi wé è loĩ lè mí ȳo,

ká mi máa mí d̄ɛɛ.

27 Ba n̄upua na kà yí máa jí d̄ɛɛ.

Ba tun mí j̄ik̄ɔnna

le mí máa jí b̄io.

Ba muunía mí ȳo

á yí wi ɓa mi.

Ba yí wi ɓa jí b̄io lè mí j̄ik̄ɔnna.

* 28:11 Dofi-hénbéní: Hã doffina mu yènnáa ɓa le Kasitoore làa Polukusi. Hã yènnáa hĩa wee lé ho Kerɛsisa cɔn. Lé h̄arén á ho won-beeni ton-sáwá na hón páahũ so yi á hĩa wee kàràfá mítén yi à hã pa ɓa yi.

Ba tun mí yiwa.

Ba pǎ le mí máa yèrè má máa ɓuen ɪ cǒn à ɪ wɛ́é ɓa.

²⁸ Awa, á mi wǎa zǔn mu. Le Dónbeenɪ wó á ho fenló biónɪ mu á à bue á à na ɓia yínɔn zúifùwa yi. Bàn n̄ tà á à jí le.»

²⁹ [Bío ó o Poole bía hǎn bióní so wó, á ɓa zúifùwa saawaa wà ká ɓa a kán mín.]

³⁰ Zii ɓúí na ó o Poole wee da yi ká a sàání, lé dén ó o kará yi lúlúio ɓio ɓun. ɓia wi ɓa mi a wán ɓúenɓúen wee ɓuee yí o ɓín.

³¹ O wee bue le Dónbeenɪ béenɪ ɓio, á wee kàrán o Yeesu Krista ɓio lè ɓa nùpua ká a ponɪ séra, á ɓio ɓúí yí máa hè.

Ho vūahú na ó o Poole túara nɔn ho Oroomu kèrètíewa kuure yi

Vūahú túaró yūhú

Ho vūahú mu lé o Poole túara ho nɔn ho Oroomu kèrètíewa kuure yi.

O bía le 6a nùpua búenbúen wó khon lè le Dónbeení, ká bía màhá tà dó mí sía o Yeesu *Krista yi á le Dónbeení á à wé á 6a à téréen le yahó. Le è kǎní 6a mu bè-kora yi á à na le mukǎní binbirí na máa vé 6a yi (1-8).

O Poole bía lè 6a *zúífùwa na wee pí a Yeesu bío le 6a yí dà máa pí le Dónbeení máa lén f́éé. (9-11).

O le há làa na kà wán á le Dónbeení sǎamu na le wee wé làa bía yínǎí 6a zúífùwa á ko mu wé à 6a na mítén búenbúen o Yeesu yi, à bío sí le Dónbeení yi f́éé (12.1-15.13).

O mún bía le mí wi à mí va ho Oroomu, à ðín bín varáa ho Εσιπααηε. O o t́eenía bía ó o zū ho Oroomu lóhó yi búenbúen (15.14-16.27).

Le t́eení

¹ Inén Poole na lé o Yeesu *Krista ton-sá, lé mi wee túa ho vūahú na kà á à na mia. Le Dónbeení von mi à í wé o Yeesu Krista tonkaro. Le léra mi à í bue le Dónbeení bín-tente,

² ðío le f́era ðín mí j́i-cúa f́erowà wán dóráa mí j́ii nɔn mí bióní vūahú yi.*

³ Le bín-tente mu bío ciran le Za Yeesu Krista. O lé o *Daviide mǎnmǎní mu nípomu dǎní yi.

⁴ Εε ká le Dónbeení Hácírí zéenia mu lè mí pǎnká le o lé mí za bío le vèenia wo bío yi, wón na lé wa Núhúso Yeesu Krista.

⁵ Lé o Yeesu Krista mu pǎnká yi á le Dónbeení sǎamu wóráa mi là a tonkaro, bèra a na há kǎna búenbúen nùpua à dé mí sía wo yi, à wé bè o bióní yi, à déráa ho cùkú wo yi.

⁶ Minén mún lé bán nùpua so búí, minén na le Dónbeení von, á mi bío sǎ a Yeesu Krista yi.

⁷ Awa! I wee túa ho vūahú na kà á à na minén búenbúen na le Dónbeení wa làa sòobéε á von á mi bío sǎ le yi ho Oroomu lóhó yi. Le wán Maá Dónbeení lè wa Núhúso Yeesu Krista wé mí sǎamu làa mia, à na ho héerà mia.

O Poole wi o ò vaa búεki ho Oroomu

⁸ I ì búaká lè wán Dónbeení bǎrákà déró mi búenbúen bío yi o Yeesu Krista pǎnká yi. Lé bío mí síadéró le Dónbeení yi á bío wee bío ho ðímíj́á lùà búenbúen yi.

⁹ Le Dónbeení na á í wee sá na yi lè í síi búenbúen le bín-tente na á í wee bue bío yi, ðío bío ciran le Za, dén zū le bío á í wee mǐ lé ho t́iá poni. Le zū le ká í wee f́io à í leéka mi bío.

¹⁰ Pǎahú lée pǎahú ká í wee f́io, à í le ká mu lé le Dónbeení síi bío, à le tà na mu níi, à í dǎn bueen mi cǎn.

¹¹ Mu bon, í b́entín wi à í mi mi wán làa sòobéε, bèra a na à mu bío wéró pǎnká na le Dónbeení Hácírí dó mǐi à mi mún yí, à mi pǎnká wíoka keí.

¹² A há síadéró le Dónbeení yi na wa léera yi á wa à hení mín sía bío yi.

¹³ Wán zǎwa lè wán hínni kèrètíewa, í wi à mi zǔn le í wi à í bueen mi cǎn ká há búmakaa màhá hò mi á í ðín yí yú mu wǎhú. I ì bueen mi cǎn, bèra a na à í tonló cǔnú keí làa bío ho kerarǎa há kǎna na ká nùpua cǎn bío síi.

¹⁴ I ko à í bue le Dónbeení bín-tente na 6a nùpua búenbúen lè mí síiwà yi, bía yío héra làa bía yío yí héra, bía kǎráanna, làa bía yí kǎráanna.

* 1:2 Mí loń Ezayii vūahú 52.7; 61.1

¹⁵ Lé bñn te bño á ĩ wi à ĩ 6uee bue le bñn-tente mu à na minén na mún wi ho Oroomu lóhó yi.

Le Dónbeenĩ bñn-tente pànká wi

¹⁶ Mu bon, le bñn-tente bueró n̄yio yí máa dí mi. Le bñn-tente mu lé le Dónbeenĩ pànká na le wee kánínáa bña 6úen6úen na wee dé mí s̄ĩa le yi, à 6úaká làa bña lé 6a *zuífúwa, à d̄anáa bña ká.

¹⁷ Le bñn-tente mu wee zéení le le Dónbeenĩ wee wé à 6a n̄pua térén le yahó 6a s̄iadéro le yi mí dòn bño yi, làa bño mu túararáa: «Yia térénna le Dónbeenĩ yahó bño á 6anso dó mí s̄ii le yi bño yi, wón á à k̄eñ le mukāñĩ binbirĩ yi.»†

Ba n̄pua wee wé mu bè-kora lè mí s̄iŵà

¹⁸ Le Dónbeenĩ wi ho wáayi, á wee zéení le mí yi wee c̄ĩ 6a n̄pua yi bño 6a p̄ã le à 6a wee wé bño yí se bño yi. Ba wee ti ho t̄úia poni yi lè mí wén-kora.

¹⁹ Lé bño á bño ó o n̄pue dà à z̄ũn le Dónbeenĩ bño d̄ání yi á yí sà 6a yi, lerén mítén zéeníá mu wéréwéré làa ba.

²⁰ A lá ho d̄im̄j̄á n̄h̄ũ 6úeenĩ, á le Dónbeenĩ pànká na n̄ii máa, làa bño le karáa bñn ó o n̄pue ȳio yí máa mi. Eε ká mu màhá wee z̄ũn le bè-wénia yi. Lé bñn te bño 6a t̄úia yí dà máa wé s̄ínáa.

²¹ Ba z̄ũ le le Dónbeenĩ dà, à 6a yí dó le b̄arákà làa bño mu koráa. Lé bñn wó á bño 6a wee leéka á n̄h̄ũ mianáa, á háciira máa, á wi le t̄ibirĩ yi.

²² Ba le mí lé mu bè-z̄ũnminĩ 6ansowà, à 6a màhá wó 6a b̄ónbúwá.

²³ S̄áni 6a 6úaanĩ le Dónbeenĩ c̄úkúso na máa hí, á 6a día 6a wee 6úaanĩ mu bè-lénia na 6a wee ta lòn n̄pue, tàá n̄inza, tàá n̄aju làa náa so, tàá bña wee wárá mí píora wán, bán na 6úen6úen wee hí.

²⁴ Lé bñn bño yi á le Dónbeenĩ díaráa 6a á 6a wi mu bño na tun wéro yi, à héha lè 6a s̄ĩa wárá na yí se, á wee wé h̄ã n̄yi-wárá làa mín.

²⁵ Ba p̄ã le Dónbeenĩ t̄úia poni à 6a bò h̄ã sabiónĩ m̄ón. Ba wee 6úaanĩ bño le Dónbeenĩ léra, á wee sá na mu yi, à lerén Dónbeenĩ na léra mu á 6a día, dén na màhá ko lè le khòonĩ féεε. Amiina!

²⁶ Lé bñn bño yi á le Dónbeenĩ díaráa 6a á 6a wee wé h̄ã n̄yi-wárá na bño sí 6a yi. Ba h̄ãawa wee da làa mín, à 6a yí máa da làa báawa.

²⁷ Lé làa bñn s̄ii á 6a báawa mún yí máa da làa h̄ãawa, à 6a s̄ĩa wee b̄inĩ vá mín yi làa sòobéε. Lé bñn bño yi á le lònbee na ko làa ba wee yíráa 6a bño 6a v̄ũnun wee wé bño yi.

²⁸ Bño 6a p̄ã le mí máa z̄ũn le Dónbeenĩ, á le 6èn día á 6a bò mí hácin-kora m̄ón, á wee wé bño yí ko.

²⁹ Mu bño na yí térénna lè mí s̄iŵà 6úen6úen 6a wee wé: Ba wee wé mu ȳikomú, 6a ȳio wee lé mí n̄inzàwa bño, 6a lé 6a n̄i-s̄úmáa, le yandee wi 6a yi làa sòobéε. Ba lé 6a n̄i-6úewá, á wa h̄ã warà. Ba wee khà 6a n̄pua, 6a wa mu bè-kora wéro lè 6a n̄pua. Ba wee f̄úaa h̄ã sabiónĩ 6a n̄pua n̄inĩ,

³⁰ á wee yáa mín yènnáa. Ba lé le Dónbeenĩ z̄úkúsa. Ba wee là 6a n̄pua, á wee yòonĩ mítén. Ba wee khòn, 6a dà mu bè-kora wéro làa sòobéε. Ba wee p̄ĩ mín n̄uwá bionĩ.

³¹ Ba lé 6a b̄ónbúwá. Ba dó mí n̄inĩ le mí ì wé bño na, à 6a máa wé mu. Ba yiwa tunka, 6a yí z̄ũ màkárí.

³² Ba n̄on z̄ũ le Dónbeenĩ cítii bño le bña wee wé h̄s̄n wárá so s̄ii bño s̄ã mu húmú yi. Eε ká 6arén mí bæere màhá p̄ã wee wé mu, á 6a mún wee tà bña wee wé mu n̄ii.

2

Ba n̄pua cítiró bño

¹ Ū wé n̄pue léee n̄pue á wee cítí bña ká, á ù n̄h̄ũ máa lé, fo wee s̄inĩ ho ūten. Lé bño á bña fo wee cítí, bán wárá 6àn s̄ii lé h̄ã ūnén mún wee wé.

† 1:17 Mi loñ Habakuuki v̄ũahũ 2.4

² A wa bèn zū le bĩa wee wé h́n wára so síi á le Dónbeenĩ á à cítí làa bĩo térénna.

³ A ũnén na wee cítí 6a nùpua à ũ nòn wee wé 6a wára bàn síi, fo so wee leéka le ũ nùhũ á à lé le Dónbeenĩ cítí yi le?

⁴ Tàá bĩo le Dónbeenĩ síi se, á wee nĩ mí yi, á zū mu bè-tente wéró, á fo so wee lá làa bè-káamáa le? Zūn le lé bũn tentemu so wee nàa fo à ũ yèrémá ũ yilera lè ũ wára.

⁵ Awa, á bĩo fo yí wi ũ ní dèè, á yí wi ũ yèrémá ũ yilera lè ũ wára, á le lònbe-sũmúí lé dño fo bèn n̄ dé ũten yi le Dónbeenĩ sí-cíilè wizonle zoñ. Bũn zoñ ká le è fĩ le cítí làa bĩo térénna.

⁶ Le è sàání 6a nùpua yi á à héha lè 6a bè-wénia.*

⁷ Bĩa wee wé mu bè-tentewà làa sòobéè, á wee cà ho cùkú lè le yèni le Dónbeenĩ cón, le le mukānĩ binbirĩ, bán le è na le mukānĩ na máa vé yi.

⁸ Ká bĩa káa le Dónbeenĩ yi, na pã ho tũia poni à 6a tà mu bè-kora bĩo, bán le è zéénináa le mí yi wee cĩ 6a yi làa sòobéè.

⁹ Le lònbee lè le yi véè á à yí bĩa búenbúen na wee wé mu bè-kora. Mu ù búaká làa bĩa lé 6a *zúifùwa, á à dānāa bĩa yínōn 6a zúifùwa.

¹⁰ Èè ká bĩa wee wé mu bè-tentewà, bán le Dónbeenĩ á à dé ho cùkú yi, le è wé á 6a à yí le kònbii á à keñ ho héerà yi. Le nín-yání ì wé mu làa bĩa lé 6a zúifùwa, á bĩa yínōn 6a zúifùwa màhã à sí.

¹¹ Mu bon, le Dónbeenĩ yí máa hueeka nùpua mín yi.

¹² Lé bũn nòn á bĩa búenbúen na wó mu bè-kora à 6a yí zū a *Moyiize làndá, bán húmú bĩo á làndá níi mĩa yi. Ká bĩa zū ho làndá mu à 6a wee wé mu bè-kora, bán á à cítí lè ho làndá.

¹³ Mu bon, bĩa térénna le Dónbeenĩ yahó yínōn bĩa wee ní a Moyiize làndá mí dòn ká 6a máa bè ho yi. Bĩa wee wé bĩo ho làndá le 6a wé, bán lé bĩa le Dónbeenĩ wee wé à 6a térén le yahó.

¹⁴ Hen ká bĩa yínōn 6a zúifùwa na ó o Moyiize làndá mĩa cón á wee wé bĩo ho làndá bò, se ho làndá mu wi 6a yiwa.

¹⁵ Bũn wee zéení le bĩo ho làndá le 6a wé wé á wi 6a sía yi, á 6a yiwa lé mu seéràsa. Lé bĩo á pãahũ búí à 6arén miten yilera pí 6a bĩo, ká pãahũ búí à hã tà 6a n̄ii.

¹⁶ Le Dónbeenĩ cítí fĩ nònzoñ, ká mu bĩo á à zūn. Bũn zoñ ká le è dñn o Yeesu *Krista wán á à cítíráa 6a nùpua 6a bĩo búenbúen na sà yi dānĩ yi, làa bĩo le Dónbeenĩ bìn-tente bíaráa mu, dño á ì wee bue.

Ba zúifùwa yi máa bè ho làndá yi làa bĩo mu kordá

¹⁷ Èè ká ũnén na lé o zúifù, á zū a *Moyiize làndá, á le ũ síi wan le Dónbeenĩ bĩo yi,

¹⁸ fo zū bĩo sí le Dónbeenĩ yi. Lé ho làndá nòn á fo zūnāa bĩo se.

¹⁹ Fo láa mu yi le fo lé 6a muiiwà ya-dí, á lé bĩa wi le tibirí yi khoomu.

²⁰ Fo le fo lé bĩa yí zū mu bĩo n̄i-karánlo, á lé 6a háyúwá n̄i-karánlo. Lé bĩo fo zū le mu bĩo zūnló lè ho tũia poni á wi ho làndá yi.

²¹ Awa, ũnén na màhã le fo lé bĩa ká n̄i-karánlo bèn wó kaka yí máa káránnáa ũten? Fo wee hení mu na 6a nùpua yi le 6a yí n̄uaa bĩo, à ũnén màhã wee n̄uaa le we?

²² Fo wee kárán 6a nùpua le ho hã-fénló lè ho bá-fénló 6a k̄hí yi, à ũnén màhã wee wé mu le we? Fo n̄ina hã w̄nna à ũ màhã wee zoo n̄uaa mu bĩo hã w̄nna z̄iní yi le we?

²³ Fo wee yòní ũten ho làndá bĩo yi, à le Dónbeenĩ yèni dén bèn wee yáa bĩo fo yí máa bè ho làndá mu yi bĩo yi.

²⁴ Mu bon, bĩo ká lé bĩo túara le Dónbeenĩ bíonĩ v̄uahũ yi: «Lé minén bĩo yi á bĩa yí zū le Dónbeenĩ wee yáaráa le yèni.»†

²⁵ Mu bon, ká fo wee wé bĩo ho làndá bò, se ũ *kúiiroḥ bĩo n̄uhũ wi. Ká fo *kúio à ũ màhã yí máa bè bĩo ho làndá bò henía yi, se fo ka lòn nùpue na yí kúio.

* 2:6 Mi loñ Lení v̄uahũ (Psaumes) 62.13 † 2:24 Mi loñ Ezayii v̄uahũ 52.5 ‡ 2:25 Mi loñ Luki v̄uahũ 1.59

²⁶ Ká yĩa yí kúio ò o ɓèn wee bè ɓio ho làndá bò henía yi, á le Dónbeenĩ so máa càtí ɓànsò lòn nùpue na kúio le?

²⁷ A yĩa yí kúio ò o wee bè ɓio ho làndá bò henía yi lé wón khii cítí ùnén na yí máa bè ho yi, ká ùnén ho làndá mu ɓòn wáa túara nòn yi, á fo mún kúio.

²⁸ Mu bon, mu yínɔ́n o nùpue sánía wee wé ɓànsò là a zúifù, á mu mún yínɔ́n ho kúiiroó wee wé o là a zúifù.

²⁹ Ká a zúifù binbirĩ lé yĩa lé orén zoó mí sɪi yi. A ho kúiiroó binbirĩ, hón lé le sɪi na yèrémáa. Bũn lé le Dónbeenĩ Hácírí wee wé mu, ká yínɔ́n ho kúiiroó na ó o Mɔyiize làndá bò. O zúifù binbirĩ yí máa yí le yèni nùpua cón. Le Dónbeenĩ lé ðio ó o wee yí le yèni cón.

3

Le Dónbeenĩ le mí ì wé ɓio à le wé mu

¹ Awa, á mu zúifumu le ho kúioró lée ɓio na cùnú wi le?

² Mu cùnú wi làa sòobéε há ðáa ɓúenɓúen yi. Barén lé ɓia le Dónbeenĩ kàrafáa mí bíonĩ yi ho yahó.

³ Awa, á hàrí ká ɓa ɓúí ɓa t̄ahũ á yí bò ɓio le Dónbeenĩ le ɓa wé yi, á bũn so ò hè lerén á le máa bè mí bíonĩ yi le?

⁴ Bùeé. Wa ko wa zũn le le Dónbeenĩ dén wee ðin ho tũíá poni wán, ká ɓa nùpua ɓúenɓúen lé ɓa sabín-fũaalowa, làa ɓio mu túararáa le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ yi lerén mítén ðání yi:

«Ba nùpua ko ɓa zũn

le ɓio fo wee mĩ ɓúenɓúen lé ho tũíá poni.

A hàrí ɓa yáa ũ yèni,

se ũ ɓio pá bon.»*

⁵ Ká ɓio warén wee wé à mu yí téréna lé bũn wó á le Dónbeenĩ térénló ɓio wíokaa zũnanáa, se ì wáa dà à ɓio ɓio ká á à héha le ɓa nùpua leékaró: Hen ká le Dónbeenĩ wee beé wa lò ɓio ɓúí ðání yi, bũn so wee zéeni le le yí téréna le?

⁶ Bùeé dé! Bũn lé ɓa nùpua leékaró. Lé ɓio ká le Dónbeenĩ yí téréna, á le è cítí ho ðímíjá nùpua kaka?

⁷ Ká ínén lá fã le sabéré á le Dónbeenĩ tũíá poni ɓio wíokaa zũna á dóráa ho cùkú le yi, á lé mu yén ɓèn wáa nòn á ì ɓúhũ á à síráa le ì lé o bè-kora wéro?

⁸ Ba ɓúí na wee là wen á yáa wee ɓio le wa wee ɓio ɓio kà: Mĩ wé wa wé mu bè-kora à mu bè-tentewà lé yi. Bán nùpua so ɓúná á à sí.

Nùpue na téréna le Dónbeenĩ yahó á mía

⁹ Awa, á warén *zúifùwa màhá ɓèn wee leéka le wa ɓio ɓúhũ so wi po ɓia ká lée? Bùeé dé! Ì zéeni mu le ɓa *zúifùwa làa ɓia yínɔ́n ɓa *zúifùwa ɓúenɓúen á mu bè-kohó pánká wi wán,

¹⁰ làa ɓio mu túararáa le Dónbeenĩ bíonĩ vũahũ yi:

«Ba nùpua ɓúenɓúen yi

á nĩ-kéní ká yí téréna,

¹¹ hácírí ɓànsò nĩ-kéní ká á mía,

hàrí nĩ-kéní ká yí máa cà le Dónbeenĩ.

¹² Ba ɓúenɓúen ðía ho wã-tente,

ɓa páanía wó ɓa nùpua na ɓio ɓúhũ mía.

Bè-tente wéro nĩ-kéní ká

á mía ɓa t̄ahũ.

¹³ Ba ɓiní ka lòn búráa na hénkaa.

Ba wee khã ɓa nùpua.

Ba bíoní ka lòn ðihioni súró.

* 3:4 Mĩ loń Lení vũahũ (Psaumes) 51.6

14 Ba wee dánkání 6a nùpua làa sòobée,
6a wee bío hã bín-kora.

15 Ba can mí kuio le ñi-6úee bío yi.

16 Hã dǎa na 6a wee tè yi
búenbúen á 6a wee fi mu bío yi,
à dé hã yinyio 6a nùpua yi.

17 Ba yí zū héerà wǎhǎ.

18 Ba yèn-dǎní yi á Dónbeení kǎnbii jǎhǎ mía.»†

19 A wa jǎn zū le ho làndá bò nǎn bíi wee bè bío ho wee bío yi. Bǎn wó bèra a na à bío léenii yí keń o búii cǎn, à ho dǎmǎná nùpua búenbúen mún zǎn le mí wó khon le Dónbeení yahó.

20 Nii woon yí dà máa wé bío ho làndá le o wé búenbúen á máa térénna le Dónbeení yahó. Mu bon, ho làndá jǎhǎ, léé bèra a na à 6a nùpua zǎn le mí wó khon.

Bío le Dónbeení wee kǎní là a nùpue

21 Eε ká hã làa na kà wán, á bío le Dónbeení wee wé à wa wé 6a nùpua na térénna le yahó ká ho làndá nii ló, bǎn le Dónbeení mu wǎa zéénia làa wen. O *Moyiize làndá mí bæere lè le Dónbeení jǎ-cúa fεerowà zéénia mu wéréwéré.

22 Le Dónbeení wee wé à 6a nùpua térén le yahó 6a síadéro o Yeesu *Krista yi bío yi. Le wee wé mu làa bíi búenbúen na wee dé mí sía wo yi, hueekaró mía mu yi.

23 Lé bío 6a nùpua búenbúen wó mu bè-kohó, á 6a búenbúen khèra lè le Dónbeení cùkúso.

24 Eε ká le Dónbeení sǎamu bío yi, á le wó á 6a térénna o Yeesu Krista pánká yi, wón na wó á 6a yú mítén mu bè-kohó nii yi. Le wó mu kǎamáa.

25 Le Dónbeení wó a lè le muini yia. Lé bǎn bío yi ó o Krista mu húmú pánká yi á bíi dó mi sía wo yi búenbúen á yúráa mu bè-kora séndiáro. Le Dónbeení wó ká síi, à zééninaa bío le wee wé à 6a nùpua térén le yahó. Hàri ho yánkaa, á 6a nùpua bè-kora na 6a wó

26 á le hã mí síi bío yi, à zééninaa bío le wee wé à 6a térén le yahó. Hàri lòn zuia ká le Dónbeení pá térénna, á wee wé à 6a nùpua térén le yahó 6a síadéro o Yeesu yi bío yi.

27 Lé bío á mu lé le síidéro le Dónbeení yi wee wé ò o nùpue térén le yahó, á mu jǎhǎ mía ò o yóni mítén mí wára bío yi.

28 Mu bon, wa wee leéka le o nùpue wee térén le Dónbeení yahó o síidéro le yi bío yi, ká yínǎn o Moyiize làndá na ó o wee bè yi bío yi.

29 Tàá le Dónbeení mu so lé 6a *zúifùwa mí dòn bàn Dónbeení le? Le so yínǎn hã síwà na ká búenbúen bàn Dónbeení le? Uuu, le mún lé hã síwà na ká bàn Dónbeení.

30 Mu bon, lerén lé le Dónbeení dà-kéní mí dòn. Lé lerén wee wé à 6a zúifùwa térén le yahó 6a síadéro le yi bío yi, á le mún wee wé à hã síwà na ká nùpua mún térén le yahó 6a síadéro le yi bío yi.

31 A bǎn so wee zéení le lé dén síidéro so le yi bío yi ó o Moyiize làndá jǎhǎ wǎa mianáa le? Bùéé dé! Ho làndá mu bío jǎhǎ keńlò á wa yáá wíokaa wee tíi jǎi lè wa síadéro le Dónbeení yi.

4

O Abarahaamu síidéro le Dónbeení yi bío

1 A bío wa wǎa à bío wán bùaa *Abarahaamu dǎní yi lé mu yén? Lé mu yén ó o yú?

2 Ká a Abarahaamu lá térénna le Dónbeení yahó bío ó o wó bío yi, se o dà à yóni mítén, ká a màhǎ yí dà máa yóni mítén le Dónbeení yahó.

3 Mu bon, bío ká lé bío túara le Dónbeení bioní vǎahǎ yi: «O Abarahaamu dó mí síi le Dónbeení yi, lé bǎn nǎn le cǎtio wo là a nùpue na térénna le yahó.»*

† 3:18 Mi loń Lení vǎahǎ (Psaumes) 14.1-3; 53.2-4; 5.10; 10.7; 140.4; Ezayii vǎahǎ 59.7-8

* 4:3 Mi loń Bío jǎhǎ búenii vǎahǎ (Genèse) 15.6

⁴ O ton-sá wón sàání ko làa wo, ká le yínǎí dèε na 6a wé hã làa wo.

⁵ Εε ká a 6úi yí máa wé dèε, à 6ànsò màhã dó mí sîi le Dónbeenĩ na wee wé ò o bè-kora wéro à téréna le yahó, wón le Dónbeenĩ wee càtí le o téréna mí yahó o sîidéro le yi 6ïo yi.

⁶ Lé bún te 6ïo ó o nùpue na le Dónbeenĩ wee càtí le o téréna le yahó ká mu bè-wénia níi ló ó o *Daviide wee 6ïo nún-sîni 6ïo ká sîi:

⁷ «Bia le Dónbeenĩ séra wékheró díá, á 6ó bè-kora nùhũ, bán núná sí.

⁸ O nùpue na bè-kora ó o Nùhũso yí nà a nùhũ yi, wón nùhũ sí.»†

⁹ Dén nún-sîni so 6ïo ciran 6ia kúiora mí dòn léε, tàá 6ia yí kúiora á mu mún ciran? Mu bon, wa wee 6ïo 6ïo ká: «O Abarahaamu sîidéro le Dónbeenĩ yi lé bún wó a là a nùpue na téréna le yahó.»

¹⁰ Ká lé o *kúiiro mónđen á le wóráa wo là a nùpue na téréna léε, tàá le wó mu wó ó o kúioráa? Bùéé, le Dónbeenĩ wó a Abarahaamu là a nùpue na téréna wó ó o kúioráa.

¹¹ Sáni ò o Abarahaamu kúii, à bún le Dónbeenĩ wó a là a nùpue na téréna le yahó o sîidéro le yi 6ïo yi. Ká ho kúiiro hón léε fîiminí na bò a wán, à zéeni le le Dónbeenĩ wó a là a nùpue na téréna mí yahó o sîidéro le yi 6ïo yi. Lé bún 6ïo yi ó o Abarahaamu mu wóráa 6ia 6úen6úen na dó mí sía le Dónbeenĩ yi à 6a yí kúiora 6àn maá.

¹² Εε ká a mún lé 6ia kúiora 6àn maá, bán na yí kãnaa ho kúioró mí dòn yi, à 6a bò 6ïo á wán maá Abarahaamu wó yi, wón na dó mí sîi le Dónbeenĩ yi sáni ò o kúii.

Hã kĩa wee yí le sîidéro le Dónbeenĩ yi pánká yi

¹³ Le Dónbeenĩ dó mí nîi nòn o *Abarahaamu là a mònmanía yi, le mí ì na ho ðmíjã 6a yi á ho ò wé 6a kĩa.‡ Ká mu màhã yínǎí 6ïo ó o Abarahaamu wee wé 6ïo ho làndá le o wé 6ïo yi. Le wó mu lé 6ïo ó o téréna le yahó o sîidéro le yi 6ïo yi.

¹⁴ Ká hã kĩa 6ïo lá sã a *Moyiize làndá bèrowà yi mí dòn, se le sîidéro le Dónbeenĩ yi nùhũ mía, á 6ïo le Dónbeenĩ dó mí nîi le mí ì na mí nîpomu yi mún lá à khí.

¹⁵ Lé 6ïo á 6ïo 6a nùpua yí máa wé 6ïo ho làndá le 6a wé sese, lé bún wee cĩ le Dónbeenĩ síi. Ká làndá lá mía, se làndá yáaró 6èn mún mía.

¹⁶ Lé bún 6ïo yi á hã kĩa 6ïo sánáa 6ia dó mí sía le Dónbeenĩ yi, bèra a na à hã wé 6ïo na hñ làa ba, à 6ïo le Dónbeenĩ dó mí nîi le mí ì na à 6ïo sí 6ia lé o Abarahaamu mònmanía 6úen6úen yi. Mu yínǎí 6ia mí dòn na wee wé 6ïo ho làndá le 6a wé, ká mu mún lé 6ia 6úen6úen na dó mí sía le Dónbeenĩ yi.

¹⁷ Làa 6ïo mu túararáa le Dónbeenĩ bíoní vūahũ yi: «ĩ wó fo le hã kãna cèrèε nîpomu 6àn maá.»§ Le Dónbeenĩ na ó o dó mí sîi yi yahó, ó o lé wa maá. Dén Dónbeenĩ so lé ðio wee dé le mukãní 6a nî-hía yi, le wee wé à 6ïo lá mía à kèñ.

¹⁸ O Abarahaamu dó mí sîi lònía mu 6ïo na lòníló do, á dó mí sîi le Dónbeenĩ yi, lé bún te 6ïo ó o wóráa hã síwà na boo 6àn maá, làa 6ïo le Dónbeenĩ bíaráa mu ká síi: «Û mònmanía nîi máa zūñ.»*

¹⁹ O lúlúio á à yí ho khímàni mu pãahũ, á ká mu húmú, á mún zū mín hãa Sara máa teró 6ïo, εε ká a sîidéro le Dónbeenĩ yi màhã pá fárá ðñ.

²⁰ 6ïo le Dónbeenĩ dó mí nîi le mí ì wé ó o yí titikaa 6ïo yi hàrí cînú. Ká a sîidéro le Dónbeenĩ yi 6ïo yi ó o wíokaa yú ho pánká, á dóráa ho cùkú le yi.

²¹ O Abarahaamu láa mu yi binbirí le 6ïo le Dónbeenĩ dó mí nîi le mí ì wé á wéro pánká mún wi le cón.

† 4:8 Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 32.1-2 ‡ 4:13 Mi loñ 6ïo nùhũ 6úeeníi vūahũ (Genèse) 12.2-3; 17.4-6; 22.15-18

§ 4:17 Mi loñ 6ïo nùhũ 6úeeníi vūahũ (Genèse) 17.5 * 4:18 Mi loñ 6ïo nùhũ 6úeeníi vūahũ (Genèse) 15.5

²² Lé bǔn nǎn á mu túara a Abarahaamu dǎní yi le «le Dónbeenǐ cǎtío wo là a nùpue na térénná.»†

²³ Εε ká le bióní mu «le Dónbeenǐ wó a là a nùpue na térénná» á yí túara orén mí dòn bǐo yi.

²⁴ Le mún túara warén bǐo yi, warén na le Dónbeenǐ cǎtío lè 6a nǐ-térénnia, warén na dó wa sía le yi, lerén na vènia wa Núhúso Yeesu 6a nǐ-hía tǎhǔ.

²⁵ Le Dónbeenǐ díá á 6a 6ó a wa bè-kora bǐo yi, á wó ó o vèera, bèra a na à wa wé 6a nùpua na térénná le yahó.

5

Le Dónbeenǐ wó á 6a nùpua làa de bǐnia sí

¹ Bǐo le Dónbeenǐ wó wen lè 6a nùpua na térénná wa síadéro le yi bǐo yi, á warén làa de á ho hээрà wǎa wi pǎahǔ wa Núhúso Yeesu *Krista pànká yi.

² Lé orén pànká yi á wa wee zǎmakarǎa mu sǎamu na wa wi yi wa síadéro le Dónbeenǐ yi bǐo yi, á sía wan bǐo wa dó wa sía wee lòní wa páaníló le Dónbeenǐ mu cùkú yi làa de.

³ Mu yǎá yínǎn bǔn mí dòn, wa wee zǎmaka le lònbee na wee yí wen bǐo yi, Lé bǐo wa zǔ le le wee wé à wa hǐ wa sía.

⁴ Ká wa há wa sía, lé bǔn nǐ wé á wa à dàrǐ nǐ yí le sée ho kúará khénló wán. Ká wa dàrǐna kǎa ho kúará khénló mu yi, á wa à dàrǐ nǐ dé wa sía á à lòní bǐo le Dónbeenǐ le mí ì wé.

⁵ Wa síadéro à lòní á bǐo máa dé nǐyio wen, lé bǐo le Dónbeenǐ zéenia le mí wa wen làa sòobée le Hácírí na le nǎn wen pànká yi.

⁶ Mu bon, wa lá yí dà dèe 6úi máa wé waten. A bǐo ho pǎahǔ na le Dónbeenǐ bàrá á dǎn, ó o Krista 6ueé húrun 6a bè-kora wérowà bǐo yi.

⁷ Ho tà à hí o nùpue na térénná bǐo yi lònbee wi. Nún-sǐ á nùpue dà à hení mí síi á à hí yǎa wee wé mu bè-tente bǐo yi.

⁸ Εε ká le Dónbeenǐ wee zéeni le le wa wen làa bǐo kà: Bǐo wa lá lé 6a bè-kora wérowà mí cúee, ká a Krista màhǎ pá tà húrun wa bǐo yi.

⁹ Wa wó 6a nùpua na térénná le Dónbeenǐ yahó o Krista húmú cǎni pànká yi. A lée kénkén ká wa mún khíi kǎní le Dónbeenǐ sí-cǐlè yi.

¹⁰ Mu bon, bǐo wa lá lé le Dónbeenǐ zúkúsa, ó o za húmú pànká yi á wa làa de wǎa bǐnia sí. A bǐo wa sí làa de kà síi, á wa láa mu yi kénkén le wa à kǎní bǐo ó o yǐo wi lua pànká yi.

¹¹ Mu yǎá yínǎn bǔn mí dòn, wa wee zǎmaka le Dónbeenǐ bǐo yi wa Núhúso Yeesu Krista pànká yi, wón na wó á wa lè le Dónbeenǐ mu bǐnia sí.

O Adǎma là a Yeesu Krista bǐo

¹² Lé o nùpue nǐ-kéní wékheró bǐo yi á mu bè-kohó wéro zonnáa ho dǐmǐná yi. A lé mu bè-kohó wéro 6èn nǎn á mu húmú wiráa. A 6a nùpua 6úen6úen mún wee hí, lé bǐo 6a 6úen6úen lé 6a bè-kora wérowà.

¹³ Sǎni le Dónbeenǐ bè o *Mǎyǐize làndá, à bǔn mu bè-kohó wi ho dǐmǐná yi wó. Ká bǐo á ho làndá lá dǐn mǐa, á le Dónbeenǐ 6èn lá yí máa mǐ mu bè-kohó bǐo dé dèe yi.

¹⁴ A lá a Adǎma pǎahǔ à vaa 6úe o Mǎyǐize pǎahǔ yi, á mu húmú yú le sée 6a nùpua wán. Hàrǐ bǐo á bán nùpua so wékheró yí ka là a Adǎma wékheró bǐo síi, wón na wó bǐo le Dónbeenǐ le o yí wé, à 6a 6úen6úen pá húrun, o Adǎma na bǐo wee zéeni yǎa khíi 6uen bǐo.

¹⁵ Ká ho wékheró na wó, bǔn lè le Dónbeenǐ sǎamu yí dà máa tèe. Lé bǐo ká lé o nùpue nǐ-kéní mí dòn wékheró bǐo yi á 6a nùpua cèrèe húrunnáa, á le Dónbeenǐ sǎamu na le wó lè 6a nùpua cèrèe o nùpue nǐ-kéní pànká yi, wón na lé o Yeesu Krista, bǔn sǎamu so bǐo 6èn yí dà máa bío.

† 4:22 Mi lorǐ Bǐo núhǔ 6úeení vǎahǔ (Genèse) 15.6

16 Le Dónbeenĩ sãamu là a nùpue nĩ-kéní wékheró á wi mín júná yi. Mu bon, o nùpue nĩ-kéní wékheró lé bñn wó á le Dónbeenĩ siinia 6a nùpua júná. Eε ká mu bè-kora cèrèè wéró món, á le wó mí sãamu là 6a nùpua, le wó á 6a téréna le Dónbeenĩ yahó.

17 Mu bon, o nùpue nĩ-kéní wékheró lé bño wó á mu húmú yú ho pánká. Eε ká a Yeesu *Krista mí dòn pánká yi, á 6a nùpua na wee yí mu sãamu là mí síwà, bña le wee wé á 6a téréna le yahó, bán yño á à wé lua, á à páaní ì dí le béenĩ làa wo.

18 Lé ká síi ó o nùpue nĩ-kéní wékheró nòn á 6a nùpua búenbúen júná súrása. Làa bñn síi, ó o nùpue nĩ-kéní bè-wénii na téréna, lé bñn 6èn wee wé á 6a nùpua búenbúen téréna, à bè yi yírása le mukānĩ.

19 O nùpue nĩ-kéní mí dòn lé yña yí bò bño le Dónbeenĩ bía yi, lé bñn nòn á 6a zãamáa wórása 6a bè-kora wérowà. Làa bñn síi, ó o nùpue nĩ-kéní na tà le Dónbeenĩ bño lé yña 6èn wó á 6a zãamáa á à téréna le yahó.

20 Bño ho làndá bò, á mu bè-kora 6èn mún wee dé wán ká mu wà. Eε ká hen na mu bè-kora wee dé wán yi, lé bñn á le Dónbeenĩ sãamu 6èn mún wíokaa wee dé wán yi ká mu wà.

21 Bñn wee wé bèra a na à bño síi mu bè-kora yírása ho pánká á wee wé á 6a nùpua hí, lé làa bñn 6àn síi á le Dónbeenĩ sãamu 6èn mún wee yírása ho pánká, à wé á 6a nùpua téréna le yahó, à na le mukānĩ binbirĩ na máa vé 6a nùpua yi 6a páaníló là a Núhũso Yeesu Krista bño yi.

6

Bño ho bátèèmù bño wee zéeni

1 Awa, á bño wa wãa à bño lé mu yén? Wa so ko wa wíoka wé wé mu bè-kora à le Dónbeenĩ wé wérása mí sãamu cèrèè làa wen léé?

2 Bùéé dé! Mu bè-kora dānĩ yi, á wa ka lòn nùpua na húrun. A wa so ko à wa bñnĩ wé wé bè-kora le?

3 Mĩ so yí zũ le warén búenbúen na bátízera wa páaníló là a Yeesu *Krista bño yi, á ka là wa páanía húrun làa wo le?

4 Awa, ho *bátèèmù wó á wa ka là wa páanía húrun làa wo, á páanía nùuna làa wo, bèra a na à bño síi ó o Maá Dónbeenĩ vèeníanáa o Krista léra 6a ní-hía tñahũ là mí pánká na cùkú wi, lé làa bñn síi á warén mún wirása le mukān-finle yi.

5 Mu bon, wa ka lòn nùpua na húrun wa páaníló làa wo bño yi. Làa bñn síi á wa mún khii vèe wa páaníló làa wo bño yi làa bño ó orén vèerarása bño síi.

6 Mĩ wa zũn le bño wa fù karása, bñn là a Krista páanía búaa ho *kùrùwá wán, bèra a na à mu bè-kora wéró jñhũ búe wa cñn, à wa yí bñnĩ yí wé mu 6àn wobáanĩ.

7 Mu bon, O nùpue na húrun, wón wãa jñhũ ló mu bè-kora wéró yi.

8 A bño wa páanía húrun làa wo, á wa láa mu yi kénkén le wa mún ñ páaní ì kèrĩ le mukānĩ yi làa wo.

9 Wa zũ le bño ó o Krista wãa vèera, ó o máa bñnĩ máa hí. Húmú máa bñnĩ máa dān o bño,

10 Lé bño ó o húrun mu bè-kora bño yi le cúekúee á mu vórása. A le mukānĩ na ó o wãa wi yi ó o wi yi le Dónbeenĩ bño yi.

11 Lé làa bñn 6àn síi á minén mún zũn le mi ka là mi húrun mu bè-kora dānĩ yi, á le mukānĩ na mi wi yi á mi wãa wi yi le Dónbeenĩ bño yi mi páaníló là a Yeesu Krista bño yi.

12 A warén na wi le mukānĩ yi ho tá wán á mu bè-kora wãa yí ko mu bñnĩ yí pánká wán.

13 Mĩ yí bñnĩ yí día mi sánia mu bè-kora níi yi à hã wé mu bño na yí téréna tonló sña, ká mi wé lòn nùpua na húrun bñnia vèera bño síi, à sánia wé mu bño na téréna tonló sña, à wé sá na le Dónbeenĩ yi.

14 Bño mi ka lòn nùpua na húrun vèera, á mi le mi sánia wé mu bño na téréna tonló sña, à wé sá na le Dónbeenĩ yi. Lé bño ó o Mõyize làndá pánká wãa mía mi wán, mu lé le Dónbeenĩ sãamu á mi wi yi.

Wa yi máa sá na mu bè-kora yi

¹⁵ Awa, á bǐo ó o *Mɔyɪize làndá pànká wáa mía wa wán à wa wi le Dónbeení sáamu yi, á lé bǐn bǐo yi á wa wé è wéráa mu bè-kora le? Bùeé dé!

¹⁶ Ká mi wee wé mu bè-kora, se mi lé mu bè-kora ɓàn wobáaní. Bǐn wee ɓuen lè mu húmú. Ká mi ɓèn wee bè bǐo le Dónbeení wee bǐo yi, á dén ñ wé mia lè ɓa nùpua na téréna le yahó.

¹⁷ Mi wa dé le Dónbeení bārákà! Mi fù lé mu bè-kora wobáaní. Ɛε ká há laà na kà wán, á bǐo ɓa kàrána làa mia na mi tà yi, á mi bò yi lè mí sǐa ɓúenɓúen.

¹⁸ Mi núná ló mu bè-kora wéró yi, á wáa lé bǐo téréna wobáaní.

¹⁹ I wee bǐo làa mia làa bǐo ɓa nùpua wee bíoráa, lé bǐo mi yí máa wé zǔn mu bǐo yara fùafù. Mi fù ka lòn wobáaní, á wee dé mítén mu koomu wárá lè mí sǐwà yi, à kǎa le Dónbeení yi. Làa bǐn ɓàn sǐi á há laà na kà wán, á mi mún día mítén lòn wobáaní, à wé wé bǐo téréna, à bǐo sǐ le Dónbeení yi.

²⁰ Bǐo mi fù ka lòn wobáaní mu bè-kora wéró níi yi, á bǐo téréna wéró bǐo mía mia.

²¹ Awa, á lé ho cǔnú yén mi wáa yú há wárá na mi wee ñyi bǐo yi há laà na kà wán. Bǐo wee lé mu món lé mu húmú.

²² Ɛε ká há laà na kà wán, á le Dónbeení fáa mia mu bè-kora níi yi, á mi wáa lé le ton-sáwá. Cǔnú na wi mu yi, lé bǐo mí bǐo sǎ le yi, á bǐo wee lé mu món lé le mukānǐ binbirǐ na máa vé.

²³ Mu bon, mu bè-kora wéró sàáníi lé mu húmú. Ɛε ká le Dónbeení bǐo na le wee há làa wɛn wa páaníló là a Yeesu *Krista na lé wa Núhúso bǐo yi, bǐn lé le mukānǐ binbirǐ na máa vé.

7

O kèrètɛ á ho làndá pànká wáa mia wán

¹ Wán zàwa lè wán hínni, bǐo á ñ bǐo ò na mia á mi zǔ kénkén, lé bǐo mi zǔ ho làndá: O nùpue na yǐo wi lua, wón lé yǐa ho làndá pànká wi wán.

² Làa bǐo sǐi ká a háa yan o báa, à ho làndá cɛé wo ɓàn báa mu yi ho pǎahú ɓúenɓúen na á wón yǐo wi lua yi. Ká ɓàn báa háa húrun, se o háa nùhú ló hón làndá so yi.

³ Ká ɓàn báa mu yí húrun ò o bǐnía yan bá-veere, se o lé o bá-fé. Ɛε ká ɓàn báa húrun ó o bò yi yannáa, se làndá mía o wán, se o yínón bá-fé.

⁴ Lé làa bǐn sǐi á minén bǐo mún karáa. Mi páaníló là a *Krista bǐo yi á minén mún ka lè mi húrun, á ho làndá wáa bǐnía mía mi wán. Mi bǐo wáa sǎ yǐa vèera ló ɓa ñ-hía tǎahú yi, bèra a na à wa wé sá ho tonló na bǐo sǐ le Dónbeení yi.

⁵ Mu bon, pǎahú na á mu bǐo na yí se poni fù yú ho pànká wa wán, á ho làndá wee wé à mu bè-kora poni ɓúe wɛn. A wa sá há ton-kora na wee ɓuen lè mu húmú.

⁶ Ɛε ká há laà na kà wán, á wa ka lè wa húrun ho làndá dǎnǐ yi, á wáa yú waten mu bǐo na á wa lá lé ɓa wobáaní níi yi. Wa wáa dà à sá à na le Dónbeení yi lè le hácin-finle, lerén mí beere Hácírí pànká yi, ká wa wáa máa bǐnǐ máa bè *Mɔyɪize làndá yi máa sá máa nanáa le Dónbeení yi.

Bǐo nɔn ho làndá bòráa

⁷ Awa, á wa wáa bǐo mu yén? Ho làndá lée bè-kohó le? Bùeé. *Làndá lá mía se ñ yí zǔ bè-kohó. Mu bon, ká ho làndá lá yí bía le: «Yí le ù yǐo lé mi ninza bǐo,»* á ñ lá máa zǔn le bǐn lée bè-kohó.

⁸ Lé ho làndá á mu bè-kohó bò yi dóráa le sǐi bǐo na yí se lè mí sǐwà ɓàn wéró poni mi. Làndá lá mía, se bè-kohó mún mía.

⁹ Bǐo á ñ fù yí zǔ ho làndá, á ñ yǐo wi lua. Ká bǐo ho làndá bò, á mu bè-kohó ɓèn yú ho pànká,

* 7:7 Mi loñ Léro vūahú (Exode) 20.17; Làndá zéeníló vūahú (Deutéronome) 5.21

¹⁰ á ĩ wǎa ká mu húmú. Lé bǔn te bǐo á ho làndá na lá à wé á ĩ yí le mukǎnǐ, lé hón á à dé mi mu húmú yi.

¹¹ Mu bon, mu bè-kohó bò ho làndá yi á khà mi yáara.

¹² Ká ho làndá hón wee ce, á bǐo bò henía mún wee ce, á térénna, á se.

¹³ Awa, á lé mu bǐo na se bǐnía wó ínén búero le? Bùeé! Εε ká mu bè-kohó màhá đǐn mu bǐo na se wán á óóráa mi. Lé bǔn wa zūnanáa le mu bè-kohó yí se làa sòobéε, á mún zūnanáa mu bè-kohó sūnsūmámu bǐo le Dónbeenǐ bò henía pànká yi.

¹⁴ Mu bon, wa zū le ho làndá hón lé le Dónbeenǐ bò ho le Dónbeenǐ mu Hácírí pànká yi. Ká ínén wón lé o nùpue, pànká mía mi. I ka lòn wobá-nǐ na 6a yèera mu bè-kohó yi.

O nùpue á mu bè-kohó pànká wi wán

¹⁵ Ho tǔiá poni, bǐo á ĩ wee wé á ĩ bènťn yí zū jǔhǔ: Bǐo á ĩ wi à ĩ wé á ĩ yí máa wé, ká bǐo á ĩ jina, bǔn lé bǐo á ĩ màhá wee wé.

¹⁶ Ká ĩ hǐa wee wé bǐo á ĩ yí wi à ĩ wé, se ĩ tà le ho làndá se.

¹⁷ Awa, se bǐo á ĩ wee wé ká á yí ló mi, ká lé bǐo mu bè-kohó yú ho pànká ĩ wán.

¹⁸ Mu bon, ĩ zū le mu bǐo na se wéró pànká mía mi. I wee wé le ĩ wé mu bǐo na se, ká ho pànká na á ĩ wé làa bǔ lé hǐa mía.

¹⁹ Bǐo se na á ĩ wi à ĩ wé á ĩ yí máa wé, à mu bǐo na yí se na á ĩ yí wi à ĩ wé, bǔn lé bǐo á ĩ màhá wee wé.

²⁰ Ká ĩ wee wé bǐo á ĩ yí wi à ĩ wé, se bǔn wǎa yí ló mi. Lé mu bè-kohó na yú ho pànká ĩ wán á mu ló yi.

²¹ Lé bǔn bǐo yi á ĩ zūnanáa bǐo kà: Hen ká ĩ le ĩ wé mu bǐo na se, à bǐo yí se lé bǔn à ĩ día ká ĩ wé.

²² Le Dónbeenǐ làndá à ínén ĩ beere sǐi wee wa bǐo yi.

²³ Εε ká bè-veere búí màhá wi, bǔn bèn wee fi làa bǐo á ĩ tà bǐo. Mu wee wé mi lè mu bè-kohó bǐo na wi mi kàsó nǐ.

²⁴ A hǐa bèn léé yéréké wee sá mi! Yǐa màhá à kǎnǐ mi mu nǐ-hǐnmu mu yi lé o yén coon?

²⁵ Εε ká mi wa dé le Dónbeenǐ bǎrákà o Yeesu *Krista na lé wa Nǔhǔso pànká yi.

Awa, ĩ hácírí yi, á le Dónbeenǐ làndá pànká wi ĩ wán. Ká hǎ sǎnía đǎnǐ yi, á mu bè-kohó bèn pànká wi ĩ wán.

8

Le Dónbeenǐ Hácírí wee wé ò o nùpue jǔhǔ lé

¹ Hǎ làa na ká wán á bǐa wǎa páanía là a Yeesu *Krista, bán júná máa sí.

² Mu bon, le Dónbeenǐ Hácírí, đǐo wee na le mukǎnǐ o nùpue yi o páaníló là a Krista bǐo yi, á kǎnía mi mu bè-kohó bǐo lè mu húmú nǐi yi.

³ O *Moyiize làndá lá yí dà máa wé bǔn, lé bǐo 6a nùpua yídàmu tun mu wéró wǎhǔ. Εε ká le Dónbeenǐ wó mu. Le nǎn mí za ó o búeé lá hǎ sǎnía lè 6a bè-kora wérowà bǐo, á léraráa 6a júná mu bè-kora nǐi yi. Lé ká sǐi le Dónbeenǐ wó á óóráa mu bè-kora jǔhǔ, bǔn na lá wee yí ho pànká 6a nùpua wán.

⁴ Le Dónbeenǐ wó ká sǐi bèra a na à wa đǎn wé bǐo ho làndá le wa wé à mu jǐi sí, warén na yí máa wé bǐo wa sǐa wee vá yi na yí se, à wa wee wé bǐo sí le Dónbeenǐ Hácírí yi.

⁵ Mu bon, bǐa wee 6ua mítén héha làa bǐo sí 6a yi na yí se, bán yilera bò bǐo sí 6a yi wán. Ká bǐa wee 6ua mítén làa bǐo le Dónbeenǐ Hácírí le 6a 6uaráa mítén, bán yilera bèn bò bǐo sí le Hácírí mu yi wán.

⁶ Yǐa wee 6ua mítén héha làa bǐo sí a yi, wón lá mu húmú wǎhǔ. A yǐa wee bè bǐo le Dónbeenǐ Hácírí le o wé yi, wón bèn lá le mukǎnǐ na máa vé lè ho héerà wǎhǔ.

⁷ Lé bǐo á bǐa wee 6ua mítén héha làa bǐo sí 6a sǎnía yi, bán lé le Dónbeenǐ zúkúsa. Ba yí máa wé bǐo le Dónbeenǐ làndá le 6a wé. Ba yàá yí dà mu máa wé hùúu.

⁸ Bǐa wee 6ua mítén héha làa bǐo sí 6a yi, bán bǐo yí dà máa wé sí le Dónbeenǐ yi.

⁹ Εε κά minén bán yí máa 6ua miten làa bïo sï mi sãnía yi. Mi wee wé bïo le Dónbeenĩ Hácírí le mi wé, lé bïo le Hácírí mu wi mia. Hen cá a Krista Hácírí* mía nùpue na yi, se wón 6ãnsò bïo yí sã a yi.

¹⁰ Εε κά a Krista wi minén yi, á mi yú le mukãní le Dónbeenĩ Hácírí pãnká yi, lé bïo mi téréna le Dónbeenĩ yahó. Mi ì hí bũn bon,

¹¹ Èε κά le Dónbeenĩ na vènia o Yeesu á Hácírí wi mia, á lerén na vènia o Krista mu á mún ñ na le mukãní mi sãnía yi le Hácírí mu na wi mia pãnká yi, hñn sãnía so na bïo sã mu húmú yi.

¹² Wàn zàwa lè wàn hñni, bïo lé hã kíkãa wa wán lé à wa wé bïo sï le Dónbeenĩ yi, cá yínãí à 6ua waten héha làa bïo sï wèn.

¹³ Cá mi wee 6ua miten héha làa bïo sï mia, á mi ì hí. Εε κά mi khú mi kùrú sï bïo wéró yi le Dónbeenĩ Hácírí pãnká yi, á mi ì kerí le mukãní yi.

¹⁴ Mu bon, bïa le Dónbeenĩ Hácírí wee dí yahó, bán 6úen6úen lé le Dónbeenĩ zàwa.

¹⁵ Le Hácírí na mi yú máa wé mia làa wobáaní, le máa dé zãníi mia. Le wee wé mia lè le Dónbeenĩ zàwa, á wa dà wee veráa le le «Abaa.» Mu kúará le: I Maá.

¹⁶ Le Dónbeenĩ Hácírí mí bεεre yáá wee bío mu wéréwéré wa sïa yi le wa lé le Dónbeenĩ zàwa.

¹⁷ Awa, á bïo wa lé le Dónbeenĩ zàwa, á hã kĩa na le dó mí jii le mí ì na mí zàwa mu yi á bïo mún sã warén yi. Wa à páaní hã yi là a Krista. Mu bon, cá wa tà wee páaní le lònbee yi làa wo, á wa mún khíi páaní a cùkú yi làa wo.

Le Dónbeenĩ wi à 6a nùpua kerí le cùkú yi

¹⁸ Le lònbee lè mí sïwà na wee yí wèn ho zuia á yí dà máa tèè lè ho cùkú na wa khíi yí le Dónbeenĩ cñ.

¹⁹ Mu bon, mu bïo 6úen6úen na le Dónbeenĩ léra á sïi vá làa sòobéε wee lòní bïo le Dónbeenĩ khíi zéenináa bïa lé le zàwa.

²⁰ Mu bon, mu bïo 6úen6úen á wi ho pãnká na bïo jùhũ mía níi yi. Yínãí munén màkóo kera mu yi, yia léra mu lé yia wó mu.† Εε κά ho dé mí sïi lòní á jùhũ pá wi mu bïo mu cñ.

²¹ Le Dónbeenĩ khíi fé mu bè-lénnii 6úen6úen ho yáaró pãnká na mu wi níi yi lòn wobá-níi níi yi, á mu ù kerí mítén, á à kerí ho cùkú yi làa bïo le Dónbeenĩ zàwa wiráa mítén bïo sïi.

²² Mu bon, wa zũ le hàrí lòn zuia á mu wee jinika là a hãa na sãníi wee 6úe bïo sïi.

²³ Cá mu màhã yínãí mu bè-lénnia mu mí dòn wee jinika. Warén na yú le Dónbeenĩ Hácírí vó, dén na lé le nín-yání bè-hãníi, warén mún wee jinika á pannáa bïo le khíi màrà à lén wa júná, à zéení le wa lé le zàwa.

²⁴ Wa fera bũn bon. Cá wa fenló mu màhã lée bïo na wa dó wa sïa wee lòní. Εε κά a nùpue hĩa mæn mu bïo na ó o wee lòní, se bũn bïo so ó o máa bĩní máa lòní. Mu bïo na ó o nùpue yïo wi wán ó o so tĩn bĩní ì lòní le?

²⁵ Εε κά wa dó wa sïa wee lòní bïo wa yïo mía wán, se wa hã wa sïa wee lònínáa mu.

²⁶ A le Dónbeenĩ Hácírí mún wee séení wèn, lé bïo wa lé 6a yídàwa le Dónbeenĩ bïo dání yi. Mu bon, wa yí zũ bïo wa à fioráa. Lé bũn te bïo le Hácírí mu wee fio wa bïo yi lè hã jinikaa na bïo yara yí dà máa zéení.

²⁷ A le Dónbeenĩ na wee mi bïo khíina zoó wi hã sïa yi, dén zũ bïo le Hácírí wi le fio. Mu bon, le Hácírí mu wee fio bïa dó mí sïa le Dónbeenĩ yi bïo yi. Le wee wé mu làa bïo le Dónbeenĩ le mu koráa.

²⁸ Le Dónbeenĩ wee wé à mu bïo 6úen6úen wé ho cñú bïo bïa wa le cñ, bán na le hueekaa làa bïo le lon làa bũ.

²⁹ Mu bon, le Dónbeenĩ fèra hueeka 6a, á le mún fèra lon à le wé à 6a 6onmín lè le za, bèra a na à wón wé 6a zà-kúii kĩnleso.

* 8:9 O Krista Hácírí na bïo bïa hen dén lè le Dónbeenĩ Hácírí 6úen6úen lée dà-kéní. † 8:20 Mi loní Bïo jùhũ 6úeenii vĩahũ (Genèse) 3.17

³⁰ Bán na le Dónbeenĩ fèra le mí ì wé bïo kà síi á le mún von, á bïa le von á le mún wó á 6a térénna le yahó, á bïa le wó á 6a térénna le yahó á le mún wó á 6a yú le cùkú.

Le Dónbeenĩ waminĩ bïo

³¹ Bïo wa yàá wáa à bíní ì bío lé mu yén? Bïo le Dónbeenĩ wi làa wɛn, á yïa dà à sánsá wɛn lé o yén?

³² Le Dónbeenĩ na yí pã mí za húmú, à le tà nɔn wo ó o húrun wa búenbúen bïo yi, á so máa na mu bïo búenbúen wɛn máa bè mí za mu wán le?

³³ Nùpue na dà à bàká bïa le Dónbeenĩ hueekaa yi wón mía. Lé bïo le Dónbeenĩ wó á 6a térénna le yahó.

³⁴ Nùpue na wáa dà à síiní 6a júná wón mía. Lé bïo ó o *Krista húrun. Mu yàá yínɔn bún mí dòn, o vèera, á wi le Dónbeenĩ nín-tiání, á wee fio le yi wa bïo yi.

³⁵ Lée wée dà à fáa wɛn o Krista na wa wɛn níi yi? Lé ho yéréké na wé sá a nùpue yi lée, tàá lé le yidèèrè? Tàá lé bïo 6a nùpua wee beé wa lò bïo yi le? Á lé le híni lè mu khemu lée, tàá lé mu bïo na dà wee dé le bóoníi. Tàá lé mu húmú le?

³⁶ Mu ù wé wɛn làa bïo mu túararáa le Dónbeenĩ bíoní vūahũ yi: «Lé ũnén Dónbeenĩ bïo yi á wa wee zàanínáa wa mukānī làa wizooní búenbúen. Ba nùpua wee lá wɛn lòn pia na 6a wà vaá búe.»‡

³⁷ Εε ká mu búenbúen yi, á warén lé bïa lé 6a san-báa binbirí o Krista na wa wɛn pánká yi.

³⁸ I láa mu yi binbirí le mu húmú, lè ho kɛn le mukānī yi, lè le Dónbeenĩ tonkarowà na ho wáayi, lè hã pánkáwá búenbúen, làa bïo hã làa na kà wán, làa bïo khíi wé,

³⁹ lè ho wáayi pánkáwá, làa hĩa ho tá yi, lè mu bè-lénnia búenbúen, á dèe woon yí dà máa fáa wɛn le Dónbeenĩ waminĩ na le ðĩn wa Njúhũso Yeesu Krista wán zéenia làa wɛn níi yi.

9

O Isirayεele nïpomu bïo sã le Dónbeenĩ yi

¹ I ì mí ho tũiá poni, í máa fĩ sabéré lé bïo á ï bïo sã a *Krista yi. Á le Dónbeenĩ Hácírí mún wee zéeni mu wéréwéré í síi yi le bïo á ï ì bío á bon.

² I yi wee dè làa sòobéε, á lò wee be mu bïo yi.

³ Mu bon, ínén í bεεre lá à fan le le Dónbeenĩ dánkání mi, à ï là a Krista fáa mín yi ká bún lá dà à séeni wàn zàwa lè wàn hínni na làa mi lé ho síi kéní bïo yi.

⁴ Ba lé o *Isirayεele nïpomu. Le Dónbeenĩ wó 6a lè mí zàwa, á zéenia mí cùkú làa ba, á bò le páanii lè mí síiwá làa ba. Le nɔn ho làndá 6a yi, á zéenia bïo 6a wé è búaaní làa de làa ba. Le dó mí jii nɔn 6a yi bïo cèrèε dání yi.

⁵ Lé 6arén lé o *Abarahaamu là a *Izaaki là a *Zakoobu mòmànía, á mu nïpomu dání yi, á lé 6arén bàn síi ó o Krista mún buéé ton yi, wón na wi mu bïo búenbúen júhũ wán, á lé le Dónbeenĩ, á le khòoníi bïo sã yi fέεε. *Amiina.

Bïa lé o Isirayεele nïpomu binbirí

⁶ Bún wee zéeni le bïo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé á le so khú yi le? Bùéé. Εε ká bïa 6a wee ve làa Isirayεele zàwa yínɔn bán búenbúen lé bïa lé o zàwa binbirí.

⁷ O o Abarahaamu zàwa mún yínɔn bán búenbúen lé bïa lé o zàwa binbirí. Mu bon, bïo kà lé bïo le Dónbeenĩ bíá nɔn o Abarahaamu yi: «Ba zàwa na á ï dó í jii le í na foñ, lé o Izaaki á ï ì ðĩn wán á fo ò yíráa 6a.»*

⁸ Bún wee zéeni le o Abarahaamu zàwa na ó o ton búenbúen yínɔn Dónbeenĩ zàwa. Bïa lé le zàwa lé bïa le Dónbeenĩ dó mí jii bïo yi, na lé o Abarahaamu mòmànía.

‡ 8:36 Mi lorí Lení vūahũ (Psaumes) 44.23 * 9:7 Mi lorí Bïo júhũ búeníi vūahũ (Genèse) 21.12

9 Mu bon, hã ñi-cúa na kà lé hĩa le Dónbeenĩ mà á dóráa mí ñii: «Lóhó ló tíkà ká í ñíní ì buen ũ cón ká mĩn hĩa Sara ton o za báa.»†

10 Bũn pá yínǎn mu mí dòn. O Erebekaa mún ton 6a hénbéní lè wàn maá Izaaki.

11-12 Pãahũ na 6a yàá ðĩn yí ton yi á yí wó bĩo se làa bĩo yí se, á le Dónbeenĩ bía bĩo kà: «O kĩnleso á à wé o fɛɛso ton-sá.»‡ Le Dónbeenĩ bía bũn bèra a na à bĩo le le mí ì wé à wé à lén. Le wee hueeka 6a nùpua làa bĩo sí le yi. Mu yí máa lé 6a nùpua wára yi, ká mu wee lé lerén na wee ve 6a yi.

13 Làa bĩo mu túararáa le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ yi kà síi: «O wara a Zakoobu ò o día a Ezayuu.»§

Le Dónbeenĩ le mí ì wee bĩo na à le wé mu

14 Awa, á bũn kúará lé mu yén? Mu so wee zéení le le Dónbeenĩ yí téréna le? Bùeé dé!

15 Mu bon, bĩo kà lé bĩo le bía ñon o *Mɔyĩize yi: «Í le í wé hii làa nùpue na, à í wé le le 6ànso. Í le í zũn nùpue na màkárí à í zũn 6ànso màkárí.»*

16 Bũn wee zéení le yínǎn bĩo 6a nùpua wee cà mu, tàá bĩo 6a wee ñi mí lò bĩo yi. Ká le Dónbeenĩ na wee wé le hii lé ðio mu wee lé yi.

17 Bĩo kà lé bĩo bía le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ yi: «Í dó fo lè ho *Ezipite kōhũ béɛ bèra a na à í ðànló bĩo zũn, à í yèni mún lé ho ðĩmíjǎ búenbúen yi.»†

18 Lé bũn ñon ká le Dónbeenĩ le mí ì zũn nùpue na màkárí, à le zũn 6ànso màkárí. Le le mí ì wé ò o nùpue yi ti, à le wé à 6ànso yi ti.

19 Ká lé bũn mu karáa, ñún-sí ó o búí á à tùa mũĩ le lée webio ñon le Dónbeenĩ mu pá wee zaráa lè 6a nùpua? Mu bon, yĩa dà à pí bĩo le Dónbeenĩ le mí ì wé wón mía.

20 Nùpue so dà à pí bĩo le Dónbeenĩ le mí ì wé le? Dà-mínii so dà à tùa yĩa má le yi le lée webio ñon ó o má mi kà le?

21 O sí-mí so yí dà máa mí ho córó làa bĩo ó o síi vá yi le? O le mí ì mí ðɛɛ na bĩo ñúhũ wi làa sòobéɛ, tàá ðio bĩo ñúhũ tà mía lè ho córó mu, ò o mí.

22 Awa, le Dónbeenĩ wi le zéení le mí síi wee cĩ, á wi le zéení mí pànká. A le ñon pá ña mí yi làa sòobéɛ bĩa le síi wee cĩ yi bĩo yi, na bĩo sã ho yáaró yi.

23 Ká le màhã mún wi le zéení mí cùkú beenĩ làa bĩa le zũna màkárí, bán na le fèra wíokaa à 6a keń le cùkú beenĩ mu yi.

24 Bán sowaso lé warén. Le von wɛn léra 6a *zúifùwa làa bĩa yínǎn 6a zúifùwa tĩahũ.

25 Bĩo kà lé bĩo le Dónbeenĩ bía mí ñi-cúa fɛɛro Ozee vũahũ yi:

«Bìa lá yínǎn í ñipomu

á í wé è ve le í ñipomu.

Mu ñipomu na á í lá yí wa,

á í wãa wań làa sòobéɛ.

26 Hen na 6a lá wé le:

«Mí yínǎn í ñipomu»,

á 6a wée ve mia yi lè

le Dónbeenĩ na wi fɛɛɛ zàwa.»‡

27 O ñi-cúa fɛɛro *Ezayii wón 6èn bía bĩo kà pónpón o *Isirayɛɛle ñipomu ðání yi: «Hàrí ò o Isirayɛɛle ñipomu wé boo lè mu yámú ñumu ñii hònlè bía bĩo síi, á 6a sǎn-kéní mí dòn lé bĩa á à fen.

28 Mu bon, bĩo ó o Nùhũso bía le mí ì wé o ò wé fùafùà ho tá wán.»§

29 Làa bĩo ó o Ezayii mu mún pá fèra bíaràa bĩo kà:

«Le Dónbeenĩ na dà mu bĩo búenbúen

lá yí ká bĩa wa ñonkãni can yi,

† 9:9 Mí loń Bĩo ñúhũ búɛɛnii vũahũ (Genèse) 18.10, 14 ‡ 9:11-12 Mí loń Bĩo ñúhũ búɛɛnii vũahũ (Genèse) 25.23

§ 9:13 Mí loń Malasii vũahũ 1.2-3 * 9:15 Mí loń Léró vũahũ (Exode) 33.19 † 9:17 Mí loń Léró vũahũ (Exode)

9.16 ‡ 9:26 Mí loń Ozee vũahũ 2.1-3, 25 § 9:28 Mí loń Ezayii vũahũ 10.22-23

se wa bïo lá à kerí
 lè ho Sodǎumu lóhó bïo síi,
 wa bïo lá à bonmín
 lè ho Komǎre lóhó bïo síi.»*

Le Dónbeenĩ wee wé à ba nùpua téréen le yahó

³⁰ Awa, á bïo wa wǎa à bïo lé mu yén? Bïa yínǎn ba *zúifùwa na yí cà à ba téréen, á le Dónbeenĩ wó á ba téréenna le yahó ba síadéro le yi bïo yi.

³¹ O *Isirayele nìpomu bán bèn lá wi ba ðin ho làndá wán à téréennáa le Dónbeenĩ yahó á mu yí wó yí yú.

³² Lée webio nǎn ba yí wórǎa mu yí yú? Lé bïo ba yí cà à ba téréen le Dónbeenĩ yahó lè ba síadéro le yi, à ba wi ba téréen le yahó lè há wǎrá na ba wee wé. A ba kǎkǎna le huee na wee wé ò o nùpue lùwá wán.

³³ Làa bïo mu túararǎa le Dónbeenĩ bíonĩ vǎahũ yi:

«Mí loń, ho Sion lóhó yi,
 á ï bàrá le huee
 na wee kǎkǎn wán,
 ho búaa hó na wee lùwá a nùpue.
 Èé ká yǎa màhá dó mí síi ho yi,
 á bǎnso máa nǎyi.»†

10

Ba zúifùwa làa bïa yínǎn ba à bïo sǎ a Nùhũso yi

¹ Wán zàwa lè wán hínni, bïo wi ï síi yi làa sòobéé na á ï wee fio le Dónbeenĩ cǎn ba *zúifùwa ðǎní yi, lé ba kǎniló bïo.

² Mu bon, ï dà à bïo mu ba jii le ba bènǎn henía le Dónbeenĩ bïo làa sòobéé, èé ká mu yara binbirí á ba yí zǔ.

³ Bïo le Dónbeenĩ wee wé ò o nùpue téréen le yahó á ba yí zǔ, á barén mítén wi ba cà bïo ba à wé ká ba à téréen le yahó. Lé ká síi á ba pǎnáa bïo wee wé ò o nùpue téréen le Dónbeenĩ yahó.

⁴ Mu bon, lé o *Krista nǎn ó o *Mǎyize làndá bèró bïo jii súrǎa, bèra a na à bïa búenbúen na wee dé mí sía o Krista mu yi, à bán téréen le Dónbeenĩ yahó.

⁵ Bïo ó o Mǎyize bía ho làndá na wee wé ò o nùpue téréen le Dónbeenĩ yahó ðǎní yi lé bïo ká: «Yia wee wé bïo ho làndá bò henía wón yǎo á à wé lua ho pǎnká yi.»*

⁶ Le síidéro o Krista yi ðǎní yi na wee wé ò o nùpue téréen le Dónbeenĩ yahó á bïo ká lé bïo bía: Yí bío ù síi yi le «lé o yén á à yòo ho wáayi?» Mu wee zéení le lé o yén á yòó wé ó o Krista bueé lii.

⁷ Mún yí bío ù síi yi le «lé o yén á à lii ho ñi-hǎnbó-lóhó yi?» Mu wee zéení le lé o yén á líi vèení a Krista ba ñi-hía tǎahũ.

⁸ Ká bïo ká lé bïo bía: «Le bíonĩ bueé bó foñ. Dén bíonĩ so lé ðio wee zéení le síidéro o Krista yi bïo.»† Lé lerén bíonĩ mu á wa wee bue.

⁹ Ká fo tà bía wéréwéré le o Yeesu lé o Nùhũso, ká fo dó ù síi binbirí le le Dónbeenĩ vèení wo léra ba ñi-hía tǎahũ, á fo ò fen.

¹⁰ Mu bon, le síi na wee dé le Dónbeenĩ yi binbirí lé bïo wee wé ò o nùpue téréen le yahó. Yia bía mí síidéro o *Krista yi bïo wéréwéré, wón bǎnso á le Dónbeenĩ á à fení.

¹¹ Mu bon, bïo ká lé bïo túara le Dónbeenĩ bíonĩ vǎahũ yi: «Nùpue lée nùpue na dó mí síi le Dónbeenĩ yi wón máa nǎyi.»‡

* 9:29 Mí loń Ezayii vǎahũ 1.9; Bïo jùhũ búéení vǎahũ (Genèse) 19.23-28 † 9:33 Mí loń Ezayii vǎahũ 28.16 * 10:5 Mí loń Levii nùwǎ vǎahũ (Lévitiqúe) 18.5 † 10:8 Mí loń Làndá zéeníló vǎahũ (Deutéronome) 30.12-14 ‡ 10:11 Mí loń Ezayii vǎahũ 28.16

12 Ba *zúifùwa làa bĩa yínǎń 6a zúifùwa á hueekaró mía yi. Ba búenbúen leéra o Núhũso nĩ-kéní yi, wón na wee wé mu tentemu làa bĩa búenbúen na wee fio mu o cǎn.

13 Mu bon, bïo kà lé bïo túara le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi: «Nùpue lée nùpue na à ve o Núhũso, ó ò kǎní.»§

14 Εε ká 6a so dà à ve o Núhũso ká 6a yí dó mí sĩa wo yi le? A 6a so dà à dé mí sĩa wo yi ká a búí yí zéenia o bïo á 6a yí ńá le? A 6a so dà à ńí mu ká a búí yí buera mu le?

15 A mu so dà à bue ká a búí yí tonkaa mu bïo yi le? Làa bïo mu túararáa le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi kà síi: «Bĩa wee buen lè hã bín-tentewà á miló sí-wεε bènťn wi làa sòobéε.»*

16 Ká 6a búenbúen màhã yí bò le Dónbeenĩ bín-tente yi. Mu bon, bïo kà lé bïo ó o *Ezayii bía: «Núhũso, lé o yén yàá dó mí síi le bín-tente na wa wee bue yi?»†

17 Lé kà síi á le síidéro le Dónbeenĩ yi wee lé le biónĩ na ó o nùpue wee ńí yi, á le biónĩ mu lé o Krista bïo bueró.

18 Awa, le í tũa mia: O *Isirayεεle ńipomu á yí ńá le bín-tente mu le? Ba ńá le. Bïo kà lé bïo túara le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi:

«Le Dónbeenĩ bín-tente
á bènbéra hã lũa búenbúen.

Le buera nǎn

ho đímíńá nùpua búenbúen yi.»‡

19 Le í wíoka tũa mia: A lé o Isirayεεle ńipomu yí zũna mu kúará le? Awa, á bïo kà lé bïo ó o *Mɔyĩize fèra bía mu dǎní yi:

«Í ì wé á bĩa yínǎń í ńipomu
á mi ì dí lè le yandee.

Í ì wé á mi sĩa á à cǐ

mu ńipomu na hácírí mía yi.»§

20 Le *Dónbeenĩ ńi-cúa fεero Ezayii yàá henía mí síi ò o bía bïo kà:

«Bĩa lá yí máa cà mi
á yú mi.

Bĩa lá yí máa fio dèε í cǎn

á í zéenia lè íten.»*

21 Ká a Isirayεεle ńipomu dǎní yi, á le Dónbeenĩ ńi-cúa fεero Ezayii pá bínía le le Dónbeenĩ bía bïo kà: «Làa wizooní búenbúen ká í wee dá í níi ve o Isirayεεle ńipomu na yí máa bè í biónĩ yi, à 6a kǎa.»†

11

Le Dónbeenĩ yi pǎ a Isirayεεle ńipomu bïo

1 Awa, le í tũa mia: Le Dónbeenĩ pǎ a *Isirayεεle ńipomu le? Bùéé dé! Lé bïo á ínén mún lé 6a nĩ-kéní, á lé o *Abarahaamu mǎnmǎní. Í ló a Bēnzamεε nùwǎ bǎn zĩ-ńúhũ yi.

2 Le Dónbeenĩ ńipomu na le fèra hueekaa á le yí pǎ. Mi bíní leéka le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ bióní na kà bïo, hĩa ó o ńi-cúa fεero *Elii mà nǎn le Dónbeenĩ yi ká a síi yí wan o Isirayεεle ńipomu bïo na 6a wó yi. O le:

3 «Núhũso, ũ ńi-cúa fεerowà á 6a bó. Ũ muinĩ yεeníi lũa á 6a fù. Lé ínén í dòn ká, á ínén 6a mún wi 6a búé.»*

4 A bïo kà lé bïo le Dónbeenĩ bĩa nǎn wo yi: «Ba báawa muaaseé hẹńun á í ká lè íten. Bán yí búrá le dońnĩ na 6a le Baale yahó á yí búaanía le.»†

5 Mu mún ka kà síi ho zuia. Le Dónbeenĩ sǎamu bïo yi, á 6a sǎn-kéní lé bĩa le léra.

§ 10:13 Mi loń Zowεεle vūahũ 3.5 * 10:15 Mi loń Ezayii vūahũ 52.7 † 10:16 Mi loń Ezayii vūahũ 53.1 ‡ 10:18 Mi loń Lení vūahũ (Psaumes) 19.5 § 10:19 Mi loń Lándá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 32.21 * 10:20 Mi loń Ezayii vūahũ 65.1 † 10:21 Mi loń Ezayii vūahũ 65.2 * 11:3 Mi loń Bá-zàwa nín-yání vūahũ (1 Rois) 19.10, 14 † 11:4 Mi loń Bá-zàwa nín-yání vūahũ (1 Rois) 19.18

⁶ Lé le sãamu bïo yi á le hueekaarãa 6a, ká yínɔ́n bïo 6a wó bïo yi. Ká bñn mía se le sãamu wãa yínɔ́n sãamu.

⁷ Lée webio á mu wee zéení? Mu wee zéení le bïo ó o Isirayεεle nïpomu lá wee cà á 6a yí yú. Bïa le Dónbeenï hueekaa lé bïa yú mu. Ká bïa ká bán yiwa wãa tunka.

⁸ Mu bon, bïo kà lé bïo túara le Dónbeenï bïonï vūahũ yi:

«Le Dónbeenï wó á 6a háciira mía.

Le wó á hàrí lòn zuia
à 6a yí dà máa mi,
á yí dà máa jí bïo.»‡

⁹ O *Daviide mún bía bïo kà:

«Le 6a bè-dínii wé lòn dádá,
lòn kōhũ na 6a à tè yi,
à bïo ko làa ba à sá 6a yi.

¹⁰ Le 6a wé 6a muiiwà,
à yí bñn yí mi dèε.

Nï le lònbee 6a núná yi.»§

¹¹ Awa, le ï túa mia: Mi wee leéka le lé 6a *zúifùwa lùwá á mu vóráa le? Bùéé dé! Εε ká lé 6a wékheró pánká yi á há sñwà na ká nùpua bò yi ferarãa. A bñn lé bïo dó le yandee 6a zúifùwa mu yi.

¹² Ba wékheró wó á ho ðímíjã nùpua yú mu bè-tentewà le Dónbeenï bïo dání yi. A bïo 6a khon ho kãníló yi wó á bïa yínɔ́n 6a zúifùwa yú mu bè-tentewà le Dónbeenï bïo dání yi. Bñn wee zéení le ká 6arén zúifùwa hĩa tà ho kãníló bïo, á mu bè-tentewà mu á à wíoka à dé wán.

Le vñdèε na ló miten làa ðio 6a fá bïo

¹³ Hã làa na kà wán, á minén na yínɔ́n 6a *zúifùwa lé mia á ï wee bíorãa. I lé o Yeesu tonkaro bïa yínɔ́n 6a zúifùwa cón, á ï sñi wan ho tonló mu bïo yi.

¹⁴ I wi à mu yandee zo wán sñi nùpua na lé 6a zúifùwa à kãnínáa 6a nñ-dòndáa.

¹⁵ Mu bon, bïo le Dónbeenï jàana 6a bánia, á bñn wó á ho ðímíjãsa làa de bñnia sí. Awa, ká le Dónbeenï bñnia tà 6a bïo, á bñn so máa kεñ lè 6a húrun vèera le?

¹⁶ Ká ho ðínló bè-yáa bïo sã le Dónbeenï yi, se hĩa ká 6úen6úen bïo mún sã le yi.* Ká le vñdèε naní bïo sã le Dónbeenï yi, se le 6àn lakara bïo mún sã le yi.

¹⁷ O *Isirayεεle nïpomu ka lòn oliivewa vñdèε na fá, á 6a kúiora lakara 6úi. Ünén na yínɔ́n o zúifù ka lòn oliivewa vñdèε na ló miten lakahó á 6a séra 6ueé cεéra hã oliivewa vñdèε na fá yi, á ho lakahó mu bò yi wee yírãa dén yuaamu.

¹⁸ Lé bñn nɔn á fo yí ko à ù yòoní ũten, à zùan bïa ka lòn lakara na 6a kúiora yi. Fo ò yòoní ũten le we? Yínɔ́n ünén nɔn á há naní yïo wi luarãa, há naní lé hĩa nɔn á ünén yïo wi lua.

¹⁹ Nún-sí fo dà à bío: Hã lakara mu kúiora bèra a na à ínén dàn cεé.

²⁰ Mu bon, 6a ka lòn lakara na kúiora, lé bïo 6a yí dó mí sĩa le Dónbeenï yi. Ünén 6a 6èn cεéra, lé bïo ù dó ù sñi le Dónbeenï yi. Εε ká ù màhá pa ũten bïo, yí yòoní ũten mu bïo yi.

²¹ Mu bon, ká le Dónbeenï hĩa wee kúio le vñdèε na fá lakara, se le mún dà à wé mu 6àn sñi lè ünén.

²² Awa, loñ: Le Dónbeenï wee wé mu tentemu lè 6a nùpua, á le mún jii. Le jii bïa yí máa bè le Dónbeenï mu bïonï yi wán, ká ünén á le è wé lè mí tentemu ká fo tà bò mu wōhũ. Ká bñn mía á ünén á le mún ñ sén lòn lakahó.

²³ Ká 6a zúifùwa khii bñnia tà dó mí sĩa le Dónbeenï yi, á le è bñn ì cεé 6a hen na 6a fù wi yi lè ho yahó, mu wéró pánká wi le cón.

‡ **11:8** Mi loñ Lándá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 29.3; Ezayii vūahũ 6.10 § **11:10** Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 69.23-24 * **11:16** Mi loñ Miló vūahũ (Nombres) 15.19-21

²⁴ Mu bon, ūnén wón sīi binbirī ka lòn vīndèè na ló mítén b̀an lakahó. Fo séra á b̀ueé c̀eéra le vīndèè na fá yi, ká hón yínəŋ ū sīi. Ba zúífùwa b̀an lá lé le vīndèè na fá b̀an lakara. A 6a b̀íní c̀eéro le vīndèè na 6a ló yi á lònbee máa keŋ le Dónbeenĩ c̀ón.

O Isirayεele n̄pomu k̀aniló b̄io

²⁵ Ẁan z̀awa lè ẁan h̄inni, b̄io le Dónbeenĩ le mí ì wé na sà yi á ì zéení làa mia, b̀era a na à mi yí wé miten lè mu bè-z̀ur̄minĩ b̀ansowà: O *Isirayεele n̄pomu s̀n-kéní á à d̄in máa z̀ur̄n b̄io b̀úi yara, fúaa ká h̄a s̄i-viò n̄pua na le Dónbeenĩ hueekaa búenb̀úen yú ho k̀aniló vó.

²⁶ B̀un m̀ón ó o Isirayεele n̄pomu màhá à k̀aní, làa b̄io mu túararàa le Dónbeenĩ b̀ionĩ v̀uahũ yi:

«O k̀aniló á à lé ho Sion lóhó yi.

O *Zakoobu z̄i-n̄uhũ n̄pua
p̄lól làa de á le è khíní yi.

²⁷ Dén lé le páanĩ na á ìnén Dónbeenĩ
á à bè làa ba ká ì séra 6a bè-kora día.»†

²⁸ B̄io 6a zúífùwa p̄á le b̄in-tente b̄io, á 6a wó le Dónbeenĩ z̀úkúsa, lé b̀un b̄io yi á minén yúráa ho k̀aniló. Ká b̄ia le Dónbeenĩ hueekaa wó le mí n̄pomu, á le wa b̀an maáwà b̄io yi.

²⁹ Mu bon, le Dónbeenĩ h̄ia h̄on b̄io, à le máa b̀íní fé mu. Le h̄ia von n̄pue na, à le máa b̀íní p̄í b̀anso.

³⁰ B̄io mi yánkaa yí b̀ò le Dónbeenĩ b̀ionĩ yi, á h̄a làa na ká wán á le Dónbeenĩ wó le h̄ii làa mia 6a *zúífùwa p̄lól làa de b̄io yi.

³¹ Lé làa b̀un á 6arén m̀un yí b̀ò le Dónbeenĩ b̀ionĩ yi h̄a làa na ká wán, b̀era a na à b̄io le Dónbeenĩ z̀ur̄nanáa minén màkárí, à le m̀un z̀ur̄n 6arén màkárí làa b̀un b̄io.

³² Mu bon, le Dónbeenĩ día á 6a n̄pua búenb̀úen wee p̄í le b̀ionĩ b̄io, à le bè yi b̀íní z̀ur̄nàa 6a búenb̀úen màkárí.

Le Dónbeenĩ dà po mu b̄io búenb̀úen

³³ Eee! Le Dónbeenĩ b̄io búenb̀úen 6̀ent̄in̄ p̄ii sú. Le bè-z̀ur̄minĩ lè le b̄io z̀ur̄lól á p̄ii yí z̀ú. B̄io le le mí ì wé á n̄pue yí dà máa z̀ur̄n. A mu wéró yara á n̄pue m̀un yí dà máa z̀ur̄n. B̄io ká lé b̄io túara le Dónbeenĩ b̀ionĩ v̀uahũ yi:

³⁴ «Lée wée dà à z̀ur̄n o N̄uhũso yilera?

Lée wée dà le zéení á à na a yi?

³⁵ A lée wée dà mu b̄io á à h̄a làa wo
ò o bè yi h̄anàa b̀anso?»‡

³⁶ Lé b̄io mu b̄io búenb̀úen wee lé o c̀ón. Lé orén p̀anká yi á mu búenb̀úen wiráa, á b̄io s̄a a yi. Le ho c̀ukú b̄io s̄i a yi féεε. *Amiina!

12

Wa wi le muk̄n-finle yi là a Krista

¹ Ẁan z̀awa lè ẁan h̄inni, b̄io le Dónbeenĩ w̄aa zéeníá mí tentemu làa wen ká s̄ii, á ì ì hení b̄io ká làa s̀obéε á à na mia: Mi na miten búenb̀úen le Dónbeenĩ yi lòn muinĩ ȳia ká mi ȳio n̄n̄ wi lua, à b̄io s̄i le yi, à b̄io wé s̄i le yi. B̀un lé le 6̀uaanĩ binbirī na mi ko mi 6̀uaanĩ lè le Dónbeenĩ.

² Mi yí bè ho ðim̄j̄ná b̄iowa na yí se yi, ká mi día le le Dónbeenĩ yèrémá mí hácírí à wé lè le hácírí dà-finle. Lé b̀un á à na ká mi ì z̀ur̄n b̄io le Dónbeenĩ s̄i vá yi, b̀un na se, á b̄io s̄i le yi, á p̄ii tun.

† 11:27 Mi loŋ Ezayii v̀uahũ 59.20-21 ‡ 11:35 Mi loŋ Ezayii v̀uahũ 40.13; Zoobu v̀uahũ 41.3

³ Le Dónbeenĩ sãamu na le wó làa mi bïo yi, á ï ï bïo bïo kà á à na mi búenbúen yi: O búí yí leéka le mí bïo ñúhũ wi po bïo ó o bïo karáa. Ká mi ñĩ-kéní kéní wé bua miten làa bïo mi bïo karáa à héha lè mi síadéro le Dónbeenĩ yi, bïo le ñon pànká mia.

⁴ Mu bon, o nùpue sãnia lée dà-kéní, ká bïo céekaa mín yi wó hã bún lé bïo boo, á mu lè mí dà-kéní kéní bè-wénia mún wi mín ñúná yi.

⁵ Làa bún sii á warén mún boo, ká wa búenbúen lé hã sãnia dà-kéní wa páaníló là a *Krista bïo yi. Wa búenbúen céekaa mín yi, yïa lè mí lahó, yïa lè mí lahó, làa bïo ó o nùpue sãnia bïowa céekaaráa bïo síi.

⁶ Mu bïo wéro pànká á le Dónbeenĩ ñon wa ñĩ-kéní kéní yi mín ñúná yi. Yïa le Dónbeenĩ ñon mí ñi-cúa fээрó pànká yi, à bànsò wé wé mu à héha lè le síidéro le Dónbeenĩ yi.

⁷ Yïa le ñon ho pànká yi ò o wé séení ba nùpua, à wón wé séení ba. Yïa le ñon ho pànká yi ò o wé kàrán ba nùpua, à wón wé kàrán ba.

⁸ Yïa le ñon ho pànká yi ò o wé hĩi ba nùpua sia, à wón wé hĩi ba sia. Yïa le Dónbeenĩ ñon ho pànká yi ò o wé hã ba nùpua lè mu bïo, à wón wé hén mí yi à hãnáa ba. Yïa le ñon ho pànká yi ò o wé dí ba nùpua yahó, à wón sòobá miten mu wéro yi. Yïa le ñon ho pànká yi ò o wé zũn ba nùpua màkàrí, à wón wé wé mu lè le sí-wεε.

⁹ Mi le bïo mi wa làa mín à bïo wé ho tũiá poni. Mi ñin mu bè-kora, à ca mi kuio mu bè-tente wéro yi.

¹⁰ Mi wañ mín làa sòobée làa bïo á ba zàwa mín yi ko ba wañnáa mín bïo síi. Mi wé kònbi mín, à dé mí sòobée mu yi.

¹¹ Mi ca mi kuio o Núhũso tonló sáro yi, mi yí dí parí, à wé mu lè mí sia búenbúen.

¹² Mi wé zãmaka bïo mi dó mi sia wee lòní bïo yi. Mi wé hĩ mi sia le lònbee pãahũ, à wé fio le Dónbeenĩ yi féeε.

¹³ Mi wé séení mín zàwa lè mín hĩnni kèrètíewa làa bïo ba màkóo wi yi. Bïa wee làa mi wán á mi wé bua sese.

¹⁴ Mi wé fan mu bè-tentewà à na bïa wee beé mi lò yi, mi wé fan bún, ká mi wé yí dánkání ba.

¹⁵ Bïa wé wee zãmaka, à mi zãmaka làa ba. Bïa wé wee wá, à mi wá làa ba.

¹⁶ Mi wé mí yilera làa dà-kéní. Mi wé yí yòoní miten, ká mi wé liiní miten, à tà páaní lè ba ñĩ-khenia. Mi yí wé miten làa bè-zũnminí bànsowà.

¹⁷ Yïa wé wó khon làa mia, à mi yí wé yí khe lè bànsò. Mi wé wé mu tentemu lè ba nùpua búenbúen.

¹⁸ Ká mu dà wee wé, à mi sòobá miten, à ho héerà keñ minén lè ba nùpua búenbúen pãahũ, ká ho bàn yáaró yí lé mia.

¹⁹ Minén na á ï wa làa sòobée, mi wé yí dĩ yúaa miten, ká mi dé mu le Dónbeenĩ níi yi. Mu bon, bïo ká lé bïo túara le Dónbeenĩ bíoní vũahũ yi: «Hã yúaa ñiró bïo sã miĩ. Yïa ko làa bïo na, á ï wé mu lè bànsò, lé ínén Núhũso Dónbeenĩ bía mu.»*

²⁰ Mu pá bíníá túara: «Hen ká ù zúkúso le hĩni wee búe, à ù na mu bïo wo yi le o dí. Ká le ñu-hání dà a, à ù na mu ñumu wo yi le o ñu. Ká fo wee wé ká, á mu ù keñ lòn donfúaa á fo wee khá bè bànsò ñúhũ wán.»†

²¹ Mi yí le mu bè-kora yí pànká mi wán, ká mi wé wé mu bè-tentewà à yíráa ho pànká mu wán.

13

Ho pànká ya-díwá lé le Dónbeenĩ bàrà ba

¹ Ba nùpua búenbúen ko ba wé bè ho pànká ya-díwá bíoní yi. Pànká ya-díwá yí dà máa keñ ká le Dónbeenĩ yí ñon mu níi.

* 12:19 Mi loñ Làndá zéeníló vũahũ (Deutéronome) 32.35 † 12:20 Mi loñ Wàhio vũahũ (Proverbes) 25.21-22

² Lé bñn nɔn ká yia pã 6a bño, se 6anso pã le Dónbeenĩ bño na le bò. Ká yia wee wé bñn se o wee síni mí pũhũ mítén.

³ Yia wee wé mu bè-tente wón yí ko ò o zón ho pánká ya-díwá. Ká yia wee wé mu bè-kora wón ko ò o zón 6a. Hen ká fo wi à ù wé yí zón ho pánká ya-díwá, à ù wé wé mu bè-tentewá, á 6a wé è wíoka ù yèni.

⁴ Mu bon, ho pánká ya-díwá lé le Dónbeenĩ ton-sáwá ù séeníló bño yi. Èε ká ù 6èn wee wé mu bè-kora, à ù zón, lé bño le Dónbeenĩ nɔn ho wõhũ 6a yi à 6a bé bía wee wé mu bè-kora. Hen ká 6a wee bé 6anso, se lé le Dónbeenĩ tonló na le kàràfáa 6a yi á 6a wee sá, à zéeni làa yia wee wé mu le le Dónbeenĩ síi wee cí 6anso yi.

⁵ Lé bñn nɔn ó o nùpue ko ò o wé wé bño ho pánká ya-díwá le o wé, bèra a na à le Dónbeenĩ síi yí cí a yi, à mún wé bè mu yi lé bño ó o zũ le bñn lé bño térénna.

⁶ Lé bñn bño yi á mi mún ko mi wé sàánínáa ho lànpo. Lé bño le Dónbeenĩ lé ðio kàràfáa ho tonló mu 6a yi le 6a sá ho sese.

⁷ Mi ko mi na bño nùpue na yi, à mi na mu wo yi: Yia bño léé lànpo, à mi sàáni ho wo yi. Bño ko mu sàáni ho pánká ya-díwá yi à mi sàáni mu. Yia mi ko mi kènbi, à mi kènbi o. Yia ko làa hézání, à mi hézón wo.

Yia wa 6a nùpua se 6anso bò le Dónbeenĩ làndá yi

⁸ Mi yí le kee búii keń mia. Bño ko mu keń mia lòn kee féεε lé mi wańmínló. Yia wa mín zàwa lè mín hñni, se wón wee wé bño ho làndá le o wé binbirĩ.

⁹ Mu bon, hã làndáwá na ká á mi zũ: «Yí wé hã-fé tàá bá-fé. Yí búe nùpue. Yí puaa bño. Yí le ù yío lé mi ninza bño.»* Hón làndáwá so làa hĩa ká búenbúen á jii wee sí le bíonĩ dà-kéní na ká yi: «Wań mi ninza làa bño á fo waráa ùten bño síi.»

¹⁰ Yia wa mí ninza binbirĩ á máa wé bño na yí se làa wo. Yia wa mí ninzàwa se wón wee wé bño ho làndá le o wé binbirĩ.

Mi wa 6ua waten sese à lònínáa o Krista buenló

¹¹ Mi wa wé làa bñn, sònkú bño mi yàá zũ ho pãahũ na wa wi yi síi. Ho pãahũ dñn à mi fání mí yío. Mu bon, hã làa na ká wán á ho kãníló wãa sùaráa làa wen á po pãahũ na wa 6úa wa síadéro o *Krista yi pũhũ.

¹² Ho tá nĩ-kĩa, hen làa cĩnú ká ho ò tí. Awa, á mi wãa le wa día hã wára búenbúen na wee wé le tĩbirĩ yi. Mi wa lá mu khoomu tonló sía à sáráa.

¹³ Mi wa 6ua waten sese lòn nùpua na wi mu khoomu yi bño síi. Mi yí wa dé waten ho dàndínló lè ho ja-junló yi. Mi yí wa dé waten ho bá-fénló lè ho hã-fénló yi, à yí dé waten mu koomu yi. Mi yí wa dé waten hã fio lè le yandee yi.

¹⁴ Mi le o Nũhũso Yeesu Krista bño à keń mia. Mi yí día le bño mí sía wee vá yi na yí se à yí pánká mi wán, à mi wé wé bño síi mia.

14

Mi wé yí cítí mín ðñnló bño yi

¹ Yia síidéro yí fará yí tina sese le Dónbeenĩ yi á mi wé zũn 6uaró, à wé yí wãaní bño ó o wee leéka.

² Làa bño síi á 6a búii wee leéka le mi dà mu bè-dínii búenbúen wé è dí, èε ká 6a búii na síadéro le Dónbeenĩ yi á yí fará yí tina sese bán 6èn lé ho ðñn-poni mí dòn 6a wee dí ká hã taa níi ló.

³ Á yia wee dí mu bè-dínii búenbúen yí ko ò o zùaní yia yí máa là hã taa yi. Làa bñn síi, á yia yí máa là hã taa mún yí ko ò o cítí yia wee dí mu bè-dínii búenbúen, lé bño le Dónbeenĩ mún tà wón bño.

* 13:9 Mi loń Léro vũahũ (Exode) 20.13-17; Làndá zéeníló vũahũ (Deutéronome) 5.17-21; Lení vũahũ (Psaumes) 19.18

⁴ Ünén lé o yén á à cítíráa o ñi-veere ton-sá? O wó se loo, o wó khon loo, se 6a ñúhúso lé yía á à fεε mu tũíá. O yáá à wé á mu ù wé se, lé bïo ó o Ñúhúso pánká wi dà à séení a.

⁵ O 6úi cón á hã wizooní ñúná wi po mín. Εε Κά a 6úi cón á hã wizooní 6úen6úen lée dà-kéní. Mi ñi-kéní kéní ko mi láa bïo mi wee leéka yi mu dǎní yi.

⁶ Yia le hã wizooní ñúná wi po mín wee wé mu o Ñúhúso bïo yi. Yia 6èn wee dí mu bè-dínii 6úen6úen wón mún wee wé mu o Ñúhúso bïo yi. Mu bon, o wee dé le Dónbeení bǎrákà mí bè-dínii bïo yi. A yia wee dí ho zen-6uahó bïo mí dòn wón mún wee wé mu o Ñúhúso bïo yi. Wón mún wee dé le Dónbeení bǎrákà.

⁷ Mu bon, wa tǎahú á yia mukǎní wi míten bïo yi wón mía, á yia á à hí míten bïo yi wa tǎahú wón mún mía.

⁸ Hen ká wa yïo wi lua, se lé o Ñúhúso á wa yïo wi lua bïo yi. Ká wa húrun, se lé o Ñúhúso á wa mún húrun bïo yi. Awa, á hàrí wa hí loo, à wa yïo wé lua loo, se wa bïo pá sǎ a Ñúhúso yi.

⁹ Mu bon, o *Krista húrun á vèera bèra a na ò o wé bǎa húrun làa bǎa yïo wi lua Ñúhúso.

¹⁰ Ká ünén, lée webio ñon á fo wee cítíráa mǎn za tàá mǎn hǎnló? A ünén 6èn, lée webio ñon á fo wee zùáínáa mǎn za tàá mǎn hǎnló yi? Wa 6úen6úen khíi ðín Le Dónbeení yahó á le è cítí.

¹¹ Mu bon, bïo ká lé bïo túara le Dónbeení bíoní vǎahú yi:

«Ïnén Ñúhúso á wi fεεε.

Ho ðímíñá nùpua 6úen6úen

á à fǎrá mí ñonkónúná wán í yahó,

6a 6úen6úen á à bío le í lé le Dónbeení bïo bon.»*

¹² Làa bún síi, á bïo wa ñi-kéní kéní wó á wa ko wa zéení na le Dónbeení yi.

Yi dé mǎn za tàá mǎn hǎnló bè-kora wéró yi

¹³ A mi wǎa yí le wa wé cítí mín. Bïo ká lé bïo á mi le mu kεn mi yiwa: Mi yí wé bïo 6úi na à dé mǎn za tàá mǎn hǎnló kèrètíε mu bè-kora wéró yi.

¹⁴ I páaniló là a Ñúhúso Yeesu bïo yi, á í zū mu, á mún láa mu yi le mu bïo 6úen6úen wee ce le Dónbeení yahó. Εε ká a 6úi wee leéka le mu 6úi yí máa ce, se mu 6èn yí máa ce 6ànsó cón.

¹⁵ Ká mǎn za tàá mǎn hǎnló lò hǎa wee be ünén bè-dínii bïo yi, se fo wǎa yí máa zéení le fo wa a. Yí wé bèra a na à mǎn za tàá mǎn hǎnló na ó o *Krista húrun bïo yi à hǎa vǎ ünén bè-dínii bïo yi.

¹⁶ Bïo se minén cón á yí ko mu wé à 6a nùpua wé bíní bío mu bè-kohó bïo mi dǎní yi.

¹⁷ Mu bon, le Dónbeení bá-zǎmu bïo yí máa zéení bè-dínii tàá bè-ñunii bïo. Mu lé ho térénló, lè ho héerà, lè hã zǎmakaa na le Dónbeení Hácírí wee na.

¹⁸ Yia wee sá a Krista tonló làa bún bïo síi wón bïo á à wé sí le Dónbeení yi, á 6a nùpua mún ñ tà a bïo.

¹⁹ Awa, á wa ko wa ca wa kuio à wé wé bïo á à dé ho héerà wa pǎahú, làa bïo wa ñi-kéní kéní ì wé á wa síadéro le Dónbeení yi á à wíoka à dé wán.

²⁰ Yí loñ mu bè-dínii yi à yáaráa le Dónbeení tonló. Mu bon, mu bïo 6úen6úen dà wee dí. Εε ká mu bè-dínii na à wé á mi ninza à wé mu bè-kohó bún yí se.

²¹ Bïo se, lé ũ khí mu bïo 6úen6úen na dà à dé mǎn za tàá mǎn hǎnló mu bè-kora wéró yi. Hàrí mu wé taa, tàá ðivén ñuló, tàá bè-vio.

²² Le síidéro na fo yú mu bïo mu dǎní yi ũ 6ua ũ dòn le Dónbeení yahó. Yia síi yí máa kán wo bïo á 6ànsó wee 6ua lè míten dǎní yi, wón ñúhú sí.

²³ Ká yia síi wee kán wo o bè-dínii 6úi dǎní yi, se wón 6ànsó ñúhú sú, lé bïo ó o yí máa wé mu à héha lè mí síidéro le Dónbeení yi. Bïo lée bïo na yí máa wé héha lè le síidéro le Dónbeení yi, bún lée bè-kohó.

* 14:11 Mi loñ Ezayii vǎahú 45.23

15

Wa ko wa wé hĩ wa sia

¹ Warén na siadéro le Dónbeenĩ yi fára tina ko wa wé hĩ wa sia bia siadéro yí fára yí tina bio yi. Wa yí ko wa wé wé bio sí wɛn.

² Wa nĩ-kéní kéní ko wa wé wé bio sí wàn zàwa lè wàn hĩnni yi, na à séení 6a, bèra a na à 6a siadéro le Dónbeenĩ yi va lè ho yahó.

³ Mu bon, o *Krista yí wó bio sí a yi, 6ueé. Bio kà lé bio bía le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi: «Hã bín-kora na 6a nùpua bía nɔn ũnén Dónbeenĩ yi lé ínén á hã bía nɔn yi.»*

⁴ Le Dónbeenĩ bíonĩ vōnna na túara hàánĩ búenbúen túara bèra a na à hã kàrán wɛn, à wa dàń hĩ wa sia, à sia wé hereka. Lé bún wee na à wa dàń dé wa sia lòní bio le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé.

⁵ Le le Dónbeenĩ na le sí-hĩlè lè le sí-he6uee wee lé cón à wé à mi wé wíoka jí mín yi, làa bio ó o Yeesu Krista le mu wéráa.

⁶ Lé bún ñ na ká mi búenbúen á à wé le jii dà-kéní, á à dérása ho cùkú le Dónbeenĩ yi, dén na lé wa Nuhũso Yeesu Krista 6àn Maá.

⁷ Awa, á mi cén wé tà mín yi làa bio ó o Krista tàráa mia bio síi à dérása ho cùkú le Dónbeenĩ yi.

⁸ O Krista 6ueé wó 6a *zúifùwa ton-sá, á tírarása bio le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé è na 6àn maáwà yi jii à zéení le ká le Dónbeenĩ bía bio na à le máa lé mu món.

⁹ O Krista mún 6ueé wó á bía yínɔń 6a zúifùwa wee dé ho cùkú le Dónbeenĩ yi le hii bio yi, làa bio mu túararása le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi kà síi:

«Lé bún te bio á ì wé è sío
á à khòonínáa fo hã síiwà nùpua t̄ahũ.»†

¹⁰ Mu mún túara:

«Síiwà nùpua,
mi páaní zámaka lè le Dónbeenĩ nìpomu.»‡

¹¹ Mu mún binía túara:

«Dímíná kána búenbúen nùpua,
mi khòoní a Nuhũso,
síiwà búenbúen nùpua,
mi zéení a beemu.»§

¹² Le *Dónbeenĩ jii-cúa fεero *Ezayii mún bía bio kà:

«Nùpue 6úi á à lé o Zesee zĩ-juhũ nùpua t̄ahũ
á à dí hã síiwà nìpomu yahó,
á mu nìpomu mu mún ñ dé mí síi wo yi.»*

¹³ Le le Dónbeenĩ na wee wé à mi dé mí sia lòní bio le dó mí jii le mí ì wé, à wé à mi keĩ ho héerà lè hã zámakaa na jii mía yi mi siadéro le yi bio yi. Lé bún ñ na ká le Dónbeenĩ mu Hácírí pánká yi, á mi ì dàń ñ dé mí sia làa sòobéé á à lòní bio le dó mí jii le mí ì wé.

O Poole lé o Krista ton-sá

¹⁴ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, ínén ñ beere láa mu yi le mu bè-tentewà wéro bio wi mia làa sòobéé. Bio mi ko mi zūń á mi zū búenbúen, á dà wee zéení mín.

¹⁵ Bún jɔñ pá yí hò bio á ì binía leékaa mia ho vūahũ na kà lara 6úi yi làa bio mi zū vó, á yí titikaa mu bio yi. I wó mu lé bio le Dónbeenĩ lè mí sãamu

¹⁶ á wó á ì lé o Yeesu *Krista ton-sá bía yínɔń 6a *zúifùwa bio yi. Le Dónbeenĩ tonló na á ì wee sá lé le bín-tente na á ì wee bue, bèra a na à le Hácírí pánká yi à bía yínɔń 6a zúifùwa wé lòn hãmu na bio sã le Dónbeenĩ yi, á bio sí le yi.

¹⁷ I páaníló là a Krista bio yi, á ì síi wan le Dónbeenĩ tonló na á ì wee sá bio yi.

* **15:3** Mi loń Lení vūahũ (Psaumes) 69.10 † **15:9** Mi loń Samuwεele nín-yání vūahũ 22.50 ‡ **15:10** Mi loń Lándá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 32.43 § **15:11** Mi loń Lení vūahũ (Psaumes) 117.1 * **15:12** Mi loń Ezayii vūahũ 11.10

¹⁸ Mu bon, bïo á ï wee hení ï sïi bío á yínón bè-veere ká mu yínón bío ó o Krista ðïn ï wán á wó. O Krista ðïn ï wán á ï wee wé à bia yínón ða zuífùwa tà le Dónbeenï bío. O wó mu lè ï bíoní, lè ï bè-wénia,

¹⁹ lè mu yéréké bíowa lè mí síwà, le Dónbeenï Hácírí pánká yi. Lé làa bún á ï bueraráa o Krista bín-tente, à ðïn ho Zeruzalεmu lóhó yi à vaa búe ho Ilirii kōhū yi.†

²⁰ Ká bío dà-kéní na kera ï síi yi, lé à ï bue le Dónbeenï bín-tente há ðáa na nùpua ðïn yí ñá a Krista bío yi, bèra a na à nùpue hía yí bío le ï wee so a búí zïi ñúhū na ó o bàrá wán.

²¹ ï wó mu á héhaa làa bío le Dónbeenï bíoní vūahū bia:

«Bia na ða ðïn yí buera a bío yí ñon yi

á à mi a,

bïa ðïn yí ñá bío búí o ðání yi

á à zūñ o bío yara.»‡

O Poole wee bío mí khúio varó bío

²² Lé bún lá wee hè mi ñon á ï ðïn yí bueraráa mi cón.

²³ Εε ká há làa na ká wán á bío á ï lá ko à ï wé bún á ñii wāa tun. Mi búεεkíró bío bènñin wi miñ míana.

²⁴ ï wi à ï va ho Esipaape. Ká ï yú wee va bún, ñún-sí á ï bueé búεεkí mia. Mu bon, ï wi à ï buee mi mi wán à khíínáa, à mi séení mi à ï ðán varáa hón kōhū so. Ká ï màhá bueé wé wizooní bío yen mi cón á à khíínáa.

²⁵ Ká há làa na ká wán á ï ï va ho Zeruzalεmu, á vaá séení bia bío sã le Dónbeenï yi bún.

²⁶ Mu bon, ho Maseduana lè ho Akayii kãna kèrètíewa á mu ló sia yi le mí ï cã le wárí á à séeníáa ho Zeruzalεmu kèrètíewa kuure nùpua búí na lé ða ñi-khenia.

²⁷ Lé barén mítén leékaa mu. Εε ká lé ho túiá lé ða mí mí, á ða ko ða séení ða. Lé bío á hñn kãna so kèrètíewa yínón *zuífùwa, à ho Zeruzalεmu kèrètíewa na lé ða zuífùwa màhá pá tà séeníá ða lè le Dónbeenï bío. Awa, á barén bèn mún ko ða séení bán lè mí ñii bío.

²⁸ Ká ï yú le wárí mu dó ho Zeruzalεmu kèrètíewa níi yi, á ï bueé lé lè mi cón á à varáa ho Esipaape kōhū.

²⁹ ï zū le ká ï wee buen mi cón, á ï buen là a *Krista bè-tentewà cèera na ó o wee wé lè ða nùpua.

³⁰ Wán zàwa lè wán hínni, mi páaní ca mi kuio làa mi, à wé fio le Dónbeenï yi ï bío yi. Bún lé bío á ï wee cà mi cón wa páaníló là a Núhūso Yeesu Krista, lè le waminí na le Dónbeenï Hácírí wee dé wen bío yi.

³¹ Mi wé fio, bèra a na à ï kãní ho *Zudee kōhūsa na yínón ða kèrètíewa níi yi. Mi mún wé fio, bèra a na à ho Zeruzalεmu kèrètíewa vaa tà le séení na á ï ï bua vaá na ða yi bío lè le sí-wεε.

³² Ká mu wó ká síi, ká le Dónbeenï tà á ï buen mi cón lè há zãmakaa, á bueé vūñka mi cón.

³³ Le le Dónbeenï na wee wé à wa keñ ho héerà yi à keñ lè mi búenbúen. *Amiina!

16

Le tènñi

¹ ï wee tonka a Febe mi cón, wón na lé wán hínló mu kèrètíemu ðání yi, na wee sá le Dónbeenï tonló ho lóhó na ða le Sánkeree yi.

² Ká a bueé ðñn mia à mi bua a sese o Núhūso yèni yi. Mi bua a làa bío á bïa dó mí sia le Dónbeenï yi wee buaráa mín bío síi. Mi wé séení a bío lée bío na ó o màkóo wi mia yi. Orén mí bæere séeníá ða nùpua cèrèè, sñnkú ñén.

† 15:19 Ho Ilirii: Ho lé ho Oroomu kōhū sñn-kéní búí. ‡ 15:21 Mi loñ Ezayii vūahū 52.15

³I wee tɛɛní a Pirisiye là a Akilaasi yi, bán na làa mi páanía lé o Yeesu *Krista ton-sáwá.
⁴Ba zàanía mí mukáni á káníánaa mi. I yi yí dà máa sà bŭn yi. A ɓa kèrɛ̀tɛ̀wa na yínɔ́ ɓa *zúífùwa mún yiwa máa sà mu yi.

⁵Ba kèrɛ̀tɛ̀wa na wee kúee mín wán b̀àn z̄i á ï mún wee tɛɛní yi. I wee tɛɛní wàn b̀ónlò na ɓa le Epayinɛete yi. Wón lé o nín-yání nùpue na dó mí s̄i o Krista yi ho Azii k̄õh̄ yi.

⁶I wee tɛɛní a h̄aa na ɓa le Mari yi, wón na séenia mia làa sòobéé.

⁷I wee tɛɛní a Andoronikuusi là a z̄uniasi yi. Ba làa mi léé s̄i kéní, á ɓa mún kera ho kàsó yi làa mi. Ba lé o Krista tonkarowà na ɓiò j̄uh̄ wi làa sòobéé. Ba tà a Krista ɓiò á dú ínén yahó.

⁸I wee tɛɛní a Anpiliatuusi yi, wón na á ï wa làa sòobéé wa páaniló là a Nùh̄so ɓiò yi.

⁹I wee tɛɛní a Uub̄n yi, wón na làa wɛn páanía wee sá a Krista tonlò, á wee tɛɛní a Sitakiisi yi, wón na á ï wa làa sòobéé.

¹⁰I wee tɛɛní a Apelɛesi yi, wón zéenia le mi dó mí s̄i binbirì o *Krista yi. O n̄i na ɓa le Arisitobuule lè mí z̄i nùpua á ï wee tɛɛní yi.

¹¹O Herodion, ȳa lé ho s̄i kéní làa mi á ï wee tɛɛní yi. I wee tɛɛní a Naasiisi z̄i nùpua yi, bán na dó mí s̄ia o *Krista yi.

¹²I wee tɛɛní a h̄aa na ɓa le Tirifɛena làa ȳa ɓa le Tirifooze yi. Ba wee sá a Nùh̄so tonlò làa sòobéé. Wàn b̀ónlò h̄aa na ɓa le Pɛesiide á ï wee tɛɛní yi. Wón mún sá a Nùh̄so tonlò làa sòobéé.

¹³I wee tɛɛní a Urufuusi yi, wón na ɓiò j̄uh̄ wi làa sòobéé o Krista tonlò sáró yi. Bàn nu á ï wee tɛɛní yi. O mún lé ínén wàn nu.

¹⁴O Asenkiriite, là a Filekon, là a Hɛmɛesi, là a Patorobaasi, là a Hɛmaasi, lè wàn zàwa kèrɛ̀tɛ̀wa na páanía wi làa ba, bán búenbúen á ï wee tɛɛní yi.

¹⁵O Filolooki là a Zulii á ï wee tɛɛní yi. I wee tɛɛní a Nɛree lè mín h̄nló yi, á wee tɛɛní a Olenpaasi yi, làa ɓià búenbúen na dó mí s̄ia o Krista yi, na páanía wi làa ba á ï wee tɛɛní yi.

¹⁶Mi tɛɛní mín yi lè le k̀onbii tɛɛní. Ba kèrɛ̀tɛ̀wa kuio búenbúen wee tɛɛní mia.

Le zéeni na ó o Poole n̄n

¹⁷Wàn zàwa lè wàn h̄inni kèrɛ̀tɛ̀wa, ɓiò á ï hení á à na mia lé ɓiò kà: Mi pa miten ɓiò ɓa nùpua na wee dé ho sankaró ɓa kèrɛ̀tɛ̀wa kuure yi. Ho k̀aránlò na mi yú á ɓa p̄á ɓiò, à ɓa wee k̀arán mia làa bè-veere á à v̄inínáa mia. Mí p̄í ɓa ɓiò,

¹⁸lé ɓiò ɓa nùpua mu s̄i á wa Nùh̄so na lé o *Krista tonlò sáró ɓiò yí here c̀ón. ɓiò ɓiò here ɓa c̀ón lé ɓa dío ɓiò. Ba wee ɓiò h̄a b̄in-s̄ia à v̄inínáa ɓià yí máa dàñ z̄ur̄ le sabéré lè ho t̄iá poni à hueeka mín yi.

¹⁹Mu bon, ɓa nùpua búenbúen z̄u ɓiò mi wee tà bèráa ɓiò ó o Nùh̄so wee ɓiò yi. Lé b̄un n̄n á ï s̄i wannáa mi ɓiò yi. ɛ́ ká ï mah̄á wi à mi wé mu bè-z̄ur̄min̄i ɓànsowà binbirì à wé wéráa ɓiò se. I wi à mi ce, à wé yí wé mu ɓiò na yí se.

²⁰Hen làa c̀inú ká le Dónbeen̄i na lé ho h̄érà ɓànsò á à yáa o Sat̄ani p̄anká, á à dé o mi zení tá.

Le o Nùh̄so Yeesu wé mí s̄amu làa mia!

²¹O Tim̄tee, ȳa làa mi páanía wee sá ho ton-kéní á wee tɛɛní mia. O Lisiyuusi là a Zas̄n là a Sosipatɛere, bán làa mi lé ho s̄i kéní á mún wee tɛɛní mia.

²²Inén Tɛɛtiyuusi* na túara a Poole j̄i-cúa á mún wee tɛɛní mia wa Nùh̄so na wó á wa lé le dà-kéní yèni yi.

²³O Kayuusi, ȳa á ï làara wán mún wee tɛɛní mia. Lé wón z̄i á ɓa kèrɛ̀tɛ̀wa wee kúee mín wán yi. Ho lóhó wén-bàrálo na ɓa le Erasiite, wón lè wàn za Kaatuusi á wee tɛɛní mia.

²⁴[Le wa Nùh̄so Yeesu Krista à wé mí s̄amu lè mi búenbúen. *Amiina!]

* 16:22 O Tɛɛtiyuusi: O Tɛɛtiyuusi h̄ia lé o kèrɛ̀tɛ̀ v̄on-túaro. Lé orén ó o Poole fɛera mí j̄i-cúa n̄n yi ó o túara.

Mi wa khòoní le Dónbeenĩ mí dòn

²⁵ Mi wa khòoní le Dónbeenĩ. Lerén lé ðio dà à wé, á mi siadéro le yi á à fàrá à tìn. Le è wé mu le bín-tente na bño ciran o Yeesu Krista, ðio á ï wee bue pànká yi. Lé dén bín-tente so á le Dónbeenĩ wee ðin wán zéenináa mí bño na lá sà yi hã lúlúio zànzàn.

²⁶ Εε ká hã laà na kà wán, á mu wãa ló mu khoomu yi wéréwéré le Dónbeenĩ ni-cúa fεεrowà vōnna na 6a yáanía túara pànká yi. Lé le Dónbeenĩ na wi fέεε á nɔn dén nii so bán yi le 6a túa mu, bèra a na, à hã sǐ-viò nùpua zǔn le, à dé mí sía le yi, à wé bè le bíoní yi.

²⁷ Le le Dónbeenĩ na mí dòn lé mu bè-zǔnminĩ 6ànso, à yí ho cùkú fέεε, o Yeesu *Krista pànká yi. *Amiina!

Ho nín-yání vūahǔ na ó o Poole túara nɔn ho Korɛnte kèrètɛwa kuure yi

Vūahǔ túaró jǔhǔ

Le Dónbeenǐ tonló lé o Poole ɓúakáa ho ho Korɛnte lóhó yi. O kará bǐn á yú le lúlú-kùure lè mí pǐina bǐo hèzǐn (Bè-wénia 18.11).

Ho Korɛnte hǐa lée lóhó na á mu bè-kora lè mí sǐwà wee wé yi. Á mu lùnkaa o Poole yilera. Lé bǐn te bǐo ó o túararáa hǎ vǔnna nɔn ɓa kèrètɛwa kuure na wi bǐn yi, à ɓa zǔrǐ bǐo ɓa à ɓua lè mítén.

O ɓúa ho Korɛnte kèrètɛwa kuure yi: Le ho sankamínló à ɓa khí yi à día mu koomu wára (1-5). Ba tǔiáwà fɛeró làa bǐo ɓa wé è ɓua lè mítén ó o zéenía yara làa ba (6).

Bǐo ɓa tùakaa bǐo làa wó ó o zéenía yara: Mu yaamu, le muinǐ taa, o Yeesu dǐnló, le Dónbeenǐ Hácírí bè-hǎnii na le wee na, lè ɓa nǐ-hǐa vèeró bǐo (7-15).

O Poole vūahǔ vaa véení, ó o bía ho Zeruzalɛmu kèrètɛwa nǐ-khenia séeníló bǐo, bǐn mǔn, ó o tɛénia ɓa yi (16).

Le tɛení

¹⁻² Inén Poole na le Dónbeenǐ lè mí sǐi bǐo á léra à ï wé o Yeesu *Krista tonkaro, á wee túa ho vūahǔ na kà. Inén lè wàn za Sositɛna á wee tɛení minén kèrètɛwa kuure na wi ho Korɛnte lóhó yi, minén na le Dónbeenǐ ceéra à mi bǐo sǐ le yi mi páaníló là a Yeesu Krista bǐo yi. Le hueekaa minén làa bǐa ɓúenɓúen na wee ve wa Núhǔso Yeesu Krista mu yèni hǎ lùà ɓúenɓúen yi, à mi wé ɓua miten làa bǐo le Dónbeenǐ sǐi vá yi. O Krista mu lé wa ɓúenɓúen Núhǔso.

³ Le wàn Maá Dónbeenǐ, là a Núhǔso Yeesu Krista à wé mu sǎamu làa mia à na ho héerà mia.

O Poole wee dé le Dónbeenǐ bǎrákà

⁴ I wee dé le Dónbeenǐ bǎrákà fɛɛɛ mi bǐo yi, lé bǐo le wó mu sǎamu làa mia mi páaníló là a *Krista Yeesu bǐo yi.

⁵ Mu bon. Mu lé mí páaníló là a Núhǔso á nɔn mi yúráa le Dónbeenǐ bè-hǎnia lè mí sǐiwà ɓúenɓúen, sǔnkú le Dónbeenǐ bionǐ bueró lè le Dónbeenǐ bǐo zǔrǐló,

⁶ lé bǐo ó o Krista bín-tente na zéenía nɔn mia á mi tà bǐo làa sòobɛɛ.

⁷ Lé bǐn te bǐo le Dónbeenǐ bè-hǎnii ɓúí á yí fòoraráa mia, minén na wee lòní ho pǎahǔ na wa khíi mi wa Núhǔso Yeesu Krista yi.

⁸ Le Dónbeenǐ lé dǐo á à sǐ mia á à dǐnǐ fúaa mu véení, à wékhe bǐo yí mǐ léé mia wa Núhǔso Yeesu Krista ɓuen nɔnzò.

⁹ Lerén mí bɛere von mia à mi wé le dà-kéní lè le za Yeesu Krista na lé wa Núhǔso. Hen ká le Dónbeenǐ dó mí jii le mí ì wé bǐo na, à le wé mu.

Ba kèrètɛwa jǐ-cúa yí mǎa fè mǐn

¹⁰ Wàn zàwa lè wàn hǐnni, ï wee yanka mia wa Núhǔso Yeesu *Krista yèni yi, le mi wé le jii dà-kéní. Mi yí tà le ho sankaró à zo mi pǎahǔ. Mi wé mi yilera làa dà-kéní.

¹¹ Wàn zàwa lè wàn hǐnni, ï wee bǐo kà sǐi lé bǐo ɓa nùpua ɓúí na wi o Kulowee cǔn á ɓueé bía nɔn mǐi le hǎ fio wi mi pǎahǔ.

¹² Bǐo nɔn á ï bíaráa bǐn lé bǐo mi ɓúenɓúen jǐ-cúa wi mǐn júná yi. O ɓúí le mínén bò a Poole yi, ká a ɓúí ɓèn le mínén bò a Apoloosi tàá o Piere yi. O ɓúí wón ɓèn le mínén bò a Krista yi.

¹³ Minén so wee leéka le o Krista á dà wee sankaa le? Lé o Poole lé yǐa húrun ho *kùrùwá wán mi bǐo yi le? Lé o Poole yèni á ɓa bátízéraráa mia le?

14 I yàá wee dé le Dónbeenĩ b̄arákà, lé b̄io ká mu yín̄oń o Kirisipuusi là a Kayuusi, á mi n̄ĩ-kéní b̄uí á ĩnén yí b̄átízera.

15 O o b̄uí ĩn w̄áa à lé wen ká a b̄io le mí b̄átízera lè ĩ yèni.

16 Mu bon, ĩ lá le ì n̄ons̄á. I mún b̄átízera o Sitefanaasi lè mí z̄ĩ n̄upua. Bán n̄ii ló, á ĩ w̄áa ka le ĩ yí b̄inía yí b̄átízera a b̄uí mi c̄ón.

17 O Krista yàá yí tonkaa mi le ĩ b̄átízé n̄upua. B̄ueé. O tonkaa mi, b̄era a na à ĩ bue le b̄in-tente à na 6a yi. O le ĩ bue le ká ĩ yí wé mu lè mu b̄è-z̄úrminĩ b̄ionĩ. Ká ĩ wó mu làa b̄ũn, ó o Krista húmú ho kùrùwá wán á b̄áh̄éé máa k̄erĩ.

Le Dónbeenĩ p̄ánká lè le b̄è-z̄úrminĩ bio

18 Mu bon. B̄ia lá mu húmú w̄oh̄ũ c̄ón, ó o *Krista húmú ho *kùrùwá wán b̄io z̄éeníló le mu b̄ónbúmu. Éé ká warén na lá ho k̄áníló w̄oh̄ũ c̄ón, á mu wee z̄éení le Dónbeenĩ p̄ánká.

19 B̄io ká lé b̄io túara le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahũ yi:

«Mu b̄è-z̄úrminĩ b̄ansowà b̄è-z̄úrminĩ á ĩ kh̄ii b̄úe j̄uhũ.

B̄ia le mí z̄ũ mu b̄io b̄io na 6a z̄ũ á ĩ kh̄ii pí b̄io.»*

20 Ká mu wó ká síi, á lée webio á mu b̄è-z̄úrminĩ b̄ansowà, làa b̄ia z̄ũ h̄á làndáwá, lè ho ðim̄j̄ná na ká b̄in-z̄úr̄lowà w̄áa dà a b̄io? Le Dónbeenĩ z̄éenia mu le ho ðim̄j̄ná b̄è-z̄úrminĩ lée b̄ónbúmu.

21 Ho ðim̄j̄ná n̄upua lè mí b̄è-z̄úrminĩ h̄ácirí á yí ðańna yí z̄ũna le Dónbeenĩ le b̄è-z̄úrminĩ wárá na á le wee wé yi. Lé b̄ũn n̄on á warén b̄ionĩ na wa z̄éenia na ka lòn b̄ónbúmu b̄io, á le Dónbeenĩ ðĩn wán á k̄ánianáa b̄ia tà le yi.

22 Ba *z̄uífùwa wi à 6a mi mu yéréké biowa na wee z̄éení le Dónbeenĩ p̄ánká. A b̄ia yín̄oń 6a z̄uífùwa bán b̄èn lé mu b̄è-z̄úrminĩ á 6a wee cà.

23 Éé ká warén bán lé o Krista na 6a b̄úaa ho kùrùwá wán b̄io á wa wee bue. B̄ũn lé b̄io wee b̄oonĩ 6a z̄uífùwa yi, á b̄ia b̄èn yín̄oń 6a z̄uífùwa c̄ón, á mu lé mu b̄ónbúmu.

24 Éé ká bán na le Dónbeenĩ hueekaa c̄ón, à 6a wé z̄uífùwa tàá 6a yí wé z̄uífùwa, bán z̄ũ le o Krista wee z̄éení le Dónbeenĩ p̄ánká lè le b̄è-z̄úrminĩ.

25 Mu bon. Le Dónbeenĩ b̄io na 6a n̄upua le mu lé mu b̄ónbúmu, b̄ũn dà b̄arén b̄è-z̄úrminĩ wán. A b̄io 6a n̄upua le mu lé mu yídàmu le Dónbeenĩ c̄ón, b̄ũn dà 6a n̄upua p̄ánká wán.

26 Wán z̄àwa lè wán ĩnni, mi loń mu sese. Minén na le Dónbeenĩ hueekaa á mi wó le kuure, ká wa lá mu lè 6a n̄upua ðání yi, á 6a b̄è-z̄úrminĩ b̄ansowà, lè ho p̄ánká b̄ansowà, lè h̄á z̄ĩ-j̄úná n̄upua na b̄io se, á yí boo mi ðahũ.

27 Éé ká le Dónbeenĩ màh̄á ðĩn b̄io ho ðim̄j̄nása le mu lé mu b̄ónbúmu wán, á z̄éenianáa le mu b̄è-z̄úrminĩ b̄ansowà b̄io j̄uhũ mía. Le ðĩn b̄io ho ðim̄j̄nása le mu lé mu yídàmu wán, á z̄éenianáa le b̄ia p̄ánkáwá wi b̄io j̄uhũ mía.

28 Le hueekaa b̄ia ho ðim̄j̄nása wee loń dà wán, b̄ia lé 6a n̄ĩ-k̄amáawa na b̄io j̄uhũ mía, b̄era a na à b̄io 6a le mu b̄io j̄uhũ wi, à b̄ũn wé mu b̄è-k̄amáa.

29 Lé b̄ũn n̄on á n̄upue yí dà máa khòn le Dónbeenĩ yahó.

30 Le Dónbeenĩ wó á wa p̄anía là a Yeesu Krista. Lé b̄ũn n̄on á wa yúráa mu b̄è-z̄úrminĩ binbirĩ na ló le c̄ón. Mu lé o Krista mu á wa ðĩn wán á wóráa 6a n̄upua na t̄erenna le Dónbeenĩ yahó. Lé orén wó á wa b̄io s̄á le Dónbeenĩ yi. Lé orén k̄ánia wen.

31 Lé b̄ũn b̄io yi á le Dónbeenĩ b̄ionĩ v̄uahũ á mu túara yi ká síi: «Yia le mí ì khòn, à wón khòn b̄io ó o N̄uhũso wó b̄io yi.»†

2

B̄io ó o Poole buera ho Kor̄ente yi

* 1:19 Mí loń Ezayii v̄uahũ 29.14 † 1:31 Mí loń Zeremii v̄uahũ 9.23

¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, bïo á ìnén ì bεεre ɓuara mi cón á ɓueé zéénia le Dónbeenì bïo na sà yí làa mia, á ì yí bía làa mia làa bióní na kokókaa. Mu mún yínɔ́n ho ðímíjána bè-zúrminì bióní á ì bíaràa làa mia.

² Ho p̄ahú na á ì wi làa mia, á bïo á ì lá wi à ì zééní làa mia yínɔ́n bè-veere ɓúí ká mu yínɔ́n o Yeesu *Krista bïo, o Yeesu na ɓa ɓúaa ho *kùrùwá wán.

³ Ho p̄ahú na ì ɓuara mi cón ká ì pànká mía, á le zání wi yí.

⁴ Ì bióní làa bïo á ì kàráanna lè ɓa nùpua á wi mí dòn lè ho ðímíjána den-sia bióní na ɓa wee bío à ɓúeráa ɓa nùpua júná. Ká mu lé le Dónbeenì Hácírí pànká á zéénia mu làa mia le bïo á ì bía á bon.

⁵ Lé bñn nɔ́n á mi síidéro le Dónbeenì yí á yí fàrá ɓa nùpua bè-zúrminì wán, ká ho fàrá le Dónbeenì pànká wán.

Le Dónbeenì bè-zúrminì

⁶ Wa wee zééní mu bè-zúrminì lè ɓa kèrètíewa ɓúenɓúen na síidéro fàrá tina o Yeesu *Krista yí, bñn bon. Eε ká mu bè-zúrminì mu màhá yínɔ́n ho ðímíjána bè-zúrminì. Mu bè-zúrminì mu mún yínɔ́n ho ðímíjána ñi-beera bè-zúrminì. Bán khíí hí ì vé.

⁷ Bïo á warén wee zééní lè ɓa nùpua lé le Dónbeenì bè-zúrminì na bïo sà ho ðímíjána yí. Mu bè-zúrminì mu bïo fèra wi le Dónbeenì síi yí hàrí ká ho ðímíjána ðìñ yí léra, bèra a na à wa páaní le cùkú yí làa de.

⁸ Mu bè-zúrminì mu á ho ðímíjána ñi-beera yí zū. Ká ɓa lá zūna mu, se ɓa yí ɓúaa o Núhúso na lé o cùkúso ho *kùrùwá wán.

⁹ Bïo ká lé bïo túara le Dónbeenì bióní vūahú yí:

«Mu bïo na ó o nùpue ðìñ yí mɔ́n, á ðìñ yí já,
bïo na ó o nùpue yàá ðìñ yí leékaa hùúu,

lé bñn le Dónbeenì wíokaa á bàrá ká làa bía wa le.»*

¹⁰ Bñn bïo so á le Dónbeenì zéénia lè warén lè mí Hácírí. Mu bon. Le Dónbeenì Hácírí wee mi mu bïo ɓúenɓúen sese á zúrí, hàrí le Dónbeenì mí bεεre bïo na khíina zoo sà yí.

¹¹ O nùpue hácírí mí dòn lé ðio zū há yilera na wi o yí. Lé làa bñn síi á le Dónbeenì Hácírí mí dòn lé ðio ɓèn mún zū le Dónbeenì yilera na wi le yí.

¹² Le hácírí na warén yú á yínɔ́n ho ðímíjána na ká hácírí, ká ðio wa yú lé le Dónbeenì Hácírí. Le Dónbeenì dó mí Hácírí mu wen, à wa ðàñ zúrínáa mu sáamu na le wó làa wen.

¹³ Warén yí máa bío mu sáamu mu bïo yí lè ho ðímíjána bè-zúrminì kàránló na wa yú. Bùéé. Wa wee bío mu sáamu mu bïo yí lè le Dónbeenì Hácírí bióní na le wee zééní làa wen. Lé ká síi á wa wee zéénínáa le Dónbeenì bïo yara lè le Dónbeenì Hácírí mu bióní.

¹⁴ O nùpue na bò mí kùrú hácírí mɔ́n, wón nùpue so yí ðà máa tà bïo wee lé le Dónbeenì Hácírí cón. Mu ka lòn ɓónbúmu ɓànsò cón. O yí ðà máa zúrín mu kúará. Lé bïo le Dónbeenì Hácírí mí dòn lé ðio wee na ò o nùpue ðàñ cikon mu bïo.

¹⁵ Ká a nùpue na le Dónbeenì Hácírí wi yí, wón wee ðàñ cikon mu bïo ɓúenɓúen, ká ñi-veere yí ðà máa cikon bïo wi orén yí.

¹⁶ Làa bïo mu túararàa le Dónbeenì bióní vūahú yí kà:

«Lée wée ðà à zúrín o Núhúso yilera?

Lée wée ðà le zéení á à na a yí?»†

Eε ká warén na le Dónbeenì Hácírí wi yí, bán yilera là a *Krista yilera lée ðà-kení.

3

Wa lé le Dónbeenì ton-sáwá

¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, mu bon. Mi ka lòn ðímíjána na le Dónbeenì Hácírí mía yí. Lé bñn nɔ́n á ì yí ðàña yí bía làa mia lè ɓa nùpua na síidéro fàrá tina bïo síi, à ì bía làa mia lòn nùpua na lée kúnkúzàwa mi síidéro ðáñí yí.

* 2:9 Mi loñ Ezayii vūahú 64.3 † 2:16 Mi loñ Ezayii vūahú 40.13

² Lé bǔn te bǐo hǎ bióní na á ì bía nǎn mia ka lòn yoomu. Hǎ yí ka lòn ðínló na ì. Mu bon, ì lá bía làa mia lè hǎ bióní na ka lòn ðínló na ì á mi máa dàń máa zǔń hǎ kúará. Hàrí hǎ làa na kà wán, á mi pá yí dà máa zǔń hǎ kúará,

³ Lé bǐo á mi pá ǒuan miten lè ho ðímíjása bǐo síi. Le yandee na mi wee dí làa mǐn lè hǎ fio na wí mí pǎahú á so yí máa zéení le mi ǒuan miten lè ǒa bǐo síi, á wára ǒúenǒúen so yínǎń ǒa wára le?

⁴ Bǐo ó o ǒúí le mínén ǒò a Poole yi, ò o ǒúí le o Apoloosi lé yía á mínén ǒò yi. A bǔn ǒa ðímíjása wára lè mi wára yínǎń dà-kení le?

⁵ Le ì yáá tùa mia. O Apoloosi léee wée? A ìnén Poole léee wée? Wa so yínǎń le Dónbeení ton-sáwá na mi ǒò níní yi á tàráa le bǐo le? Warén lè wa ñí-kení kení wee sá ho tonló na ó o Núhúso nǎn wen le wa sá.

⁶ Ìnén lé yía dù, ó o Apoloosi hǎn. Ká le Dónbeení lé ðío wee ðéé mu.

⁷ Bǔn wee zéení le yía dù làa yía hǎn á yínǎń ðèè. Le Dónbeení mí ðòn lé ðío wee wé à mu ðá.

⁸ Yía dù làa yía hǎn ǒúenǒúen léee dà-kení. Le Dónbeení khíi sàání ǒa ñí-kení kení yi á à héha lè ho tonló na ǒa sá.

⁹ Mu bon. Wa páanía wee sá na le Dónbeení yi. Minén lé le Dónbeení mǎhú na le wee vǎ. Mi mún lé le Dónbeení zǐi na le wee so.

¹⁰ Ìnén le Dónbeení nǎn mí pánká yi, á ì ka lòn zǐ-so tente na wǎ le zǐi á bàrá jǔhú. Hǎ làa na kà wán á ñí-vio lé bǐa wee so le zǐi jǔhú na á ì bàrá wán. Èé ká ǒa lè mí ñí-kení kení mǎhǎ ko ǒa yí hácírí bǐo ǒa à soráa wán.

¹¹ Le zǐi jǔhú ðén wǎa bàrá vó, mu lé o Yeesu Krista. A nùpue na kún dà a bàrá zǐi jǔhú veere wón mia.

¹² Ba ǒúí wee so le zǐi jǔhú mu wán lè ho sǎnú, tàá tǔjòn. Ba ǒúí lé hǎ huua na yàwá here á ǒa wee soráa. Ba ǒúí yáá ǒèn léee ǒúeení, tàá jǎakǎa, tàá kǎání á ǒa wee soráa.

¹³ Ká bǐo á ǒa lè mí ñí-kení kení tonló sáráa, bǔn á à wé le cítii fí nǎnzoń á mu ù zǔń yi wéréwéré. Mu zoń ká ho ðǎhú lé hǐa á à khén wa ñí-kení kení tonni kúará.

¹⁴ Ká yía son lè mu bǐo na dà ho ðǎhú, á wón á à yí mu cǔnú.

¹⁵ Ká yía bǐo na ó o sonnǎa ǒèn cǎ, á wón á à khe ǒúenǒúen. Bànso á à kǎní, ká a mǎhǎ à keń lòn nùpue na kǎa ho ðǎhú yi khíi ló á ǒò yi kǎńíanáa.

¹⁶ Mi so yí zǔ ká mínén lé le Dónbeení zǐi, á le Dónbeení Hácírí wi mia le?

¹⁷ Awa, ká a ǒúí yáara mínén na lé le Dónbeení zǐi, á le Dónbeení á à sííní wón ǒanso jǔhú, lé bǐo le Dónbeení zǐi bǐo sǎ lerén mí ðòn yi.

¹⁸ Héyíi! O ǒúí yí khà mítén. Hen ká a ǒúí wi mi tǎhú á wee leéka le mí léee bè-zǔńmíní ǒanso làa bǐo ho ðímíjǎ nùpua wee leékaráa mu, à ǒanso wé lòn ǒónbú, lé bǔn ñ na ká à wé mu bè-zǔńmíní ǒanso binbirí.

¹⁹ Lé bǐo á ho ðímíjǎ na ká bè-zǔńmíní á lé mu ǒónbúmu le Dónbeení cǎn. Mu túara le Dónbeení bióní vǎahú yi ká síi: «Le Dónbeení wee vǐ mu bè-zǔńmíní ǒansowà lè ǒa hénní na wi ǒa yi.»*

²⁰ Mu mún pá bínía túara ho vǎahú mu yi: «O Nùhúso zǔ le mu bè-zǔńmíní ǒansowà yilera léee kǎamáa.»†

²¹ Bǔn bǐo yi, ò o ǒúí wǎa yí yòní mítén ǒa nùpua bǐo yi. Bǔn jǔhú mia. Lé bǐo á mu bǐo ǒúenǒúen bǐo sǎ mia.

²² Ìnén Poole là a Apoloosi là a Piere ǒúenǒúen bǐo sǎ mia. Hàrí ho ðímíjǎ lè le mukǎní lè mu húmú á bǐo pá sǎ mia. Bǐo wee wé ho zuia làa bǐo yǐró ò wé ǒúenǒúen bǐo sǎ mia.

²³ A mínén bán bǐo sǎ a *Krista yi, ó o Krista bǐo ǒèn sǎ le Dónbeení yi.

4

O Krista tonkarowà tonló

* 3:19 Mí loń Zoobu vǎahú 5.13 † 3:20 Mí loń Lení vǎahú (Psaumes) 94.11

¹ Mi ko mi zūn le warén lé o *Krista tonkarowà á lé o ton-sáwá na le Dónbeenĩ kàràfáa mu bïo na sà yi le wa zéení lè 6a nùpua.

² Bïo 6a wee cà a ton-sá cón lé ò o bè bïo 6a le o wé yi lè mí dà-kéní kéní.

³ Hàrì mu wé minén, tàá 6a nĩ-vio à cítí mi ì tonló na 6a dó miĩ dání yi, se bũn búenbúen lée coon. Inén ì beere yàá yí máa cítí ìten.

⁴ Ì láa ìten yi bũn bon, èè ká bũn màhá yí máa zéení le ì téréenna. O Núhũso lé yĩa á à cítí mi.

⁵ Lé bũn bïo yi, à mi yí cítí nùpue ká mu pãahũ á yí dñn. Mi pa a Núhũso búenlò. Ká a khíi 6ueé dñn, á bïo 6a nùpua wee sà mítén le tíbírí yi wé búenbúen ó o 6ueé dé mu khoomu wán, á bïo 6a wee leéka mí yiwa ó o 6ueé benka. Hón pãahũ so yi, ká yĩa ko làa fobúa, á le Dónbeenĩ ì dé 6anso fobúa.

⁶ Wán zàwa lè wán hĩnni, bïo á ì bía khíina wán bũn á ì bía bò inén là a Apoloosi wán, bèra a na à mu séení mia à mi zūnnaa le bionĩ na ká kúará: «Mi yí dà bïo túara wán.» Minén òhahũ ó o búii yí yòoní mítén bïo ó o bò a búii yi á pãnaa o búii bïo.

⁷ O búii yí bío le mí po bĩa ká. Bïo wi mi cón lé le Dónbeenĩ non mu mia. Ká mu ka ká, á lée webio non á mi wee yòonínaa miten ka lè mu lée bïo na á mi yú miten?

⁸ Minén bán wãa yú bïo mi màkóo wi yi búenbúen lon? Bïo búii yí fòora mia sá? Mi wãa wee dí le béení ká warén níi ló lon? Ì yàá 6èn wee fan le mu wé làa bũn à warén mún páani dí le béení mu làa mia.

⁹ Mu bon. Ì wee leéka le warén na lé o Yeesu Krista tonkarowà á le Dónbeenĩ wó á wa ka lè wa dú 6a nùpua na ká món. Wa ka lòn kàsósa na 6a ko 6a búe 6a nùpua yahó lè ho wáayi tonkarowà yahó.*

¹⁰ Warén ka lòn bñnbúwá ho ðímíjása cón wa páaníló là a Krista bïo yi. Ká minén bán wee leéka le mi lé mu bè-zūnminĩ 6ansowà mi páaníló làa wo bïo yi lon? Warén ka lòn yídawa, ká minén bán wee leéka le mi pánkává wi lon? Warén 6a nùpua wee lon dá wán, ká minén bán 6a wee dé ho cùkú yi lon?

¹¹ Hàrì lòn zuia, ká warén le hĩni lè le ju-hání wee búe. Hã sĩ-zĩnia wee fòo wen. Ba wee hée ha wen. Wa lòn-kéní mia.

¹² Wa wee sá à lò be, à bè yi yíráa wa nii ðínló. Hen ká yĩa là wen, à wa dúgua 6anso yi. Hen ká 6a wee beé wa lò, à wa hĩ wa sĩa.

¹³ Hen ká 6a wee yáa wa yèni, à wa bío mu sãamu bioní làa ba. Ho ðímíjása yèn-dání yi, á hàrì lòn zuia á warén ka lòn zàn-bïo na 6a wee cà lée kúia. Ba wee càtí wen lòn yíráa.

¹⁴ Bïo á ì túara ká á yínón bïo na á ì túara à dérãa niyio mia. Búeé. Ì wi à ì zéení mia le ì zàwa na á ì wa làa sòobée bïo síi.

¹⁵ Mu bon. Hàrì ká bĩa wee pa mi bïo o Krista wõhũ wán á ka cèrèè, se mĩn maá o Krista mu bïo dání yi lé inén ì dòn. Lé bïo á inén lé yĩa á buera a Yeesu Krista bín-tente non mia, á mi tà le yi.

¹⁶ Awa, á ì 6èntĩn wee yanka mia, mi sábéré à mi wé bè bïo á inén wee wé yi.

¹⁷ Lé bũn bïo yi á ì ì tonka a Timotee na lé ì za na á ì wa làa sòobée, wón na bò a Núhũso wõhũ lè mí sòobée. Ì ì tonka a ò o 6uee wioka leéka mia làa bïo á inén ì beere 6uannãa ìten o Yeesu Krista wõhũ wán. Lé bũn á ì mún wee kàrán lè 6a kèrètíewa kuio hã làa búenbúen na á ì wee va dã yi.

¹⁸ Ba búii mi òhahũ wãa búakãa wee bío le ì máa bĩnĩ máa kãa lè mi cón, á 6a wee 6uaaní mítén.

¹⁹ Èè ká a Núhũso tà mu, á hen làa cĩnú ká ì bĩnĩ 6ueé búèkĩ mia. Hón pãahũ so yi ká mu máa wé 6a nùpua mu khòn-bioní na 6a bía á ì jã á mu ù kãja yi mí dòn, ká bïo 6a dà wee wé á ì mún ñ mi.

* **4:9** Mu pãahũ ká hã hĩa táró wi, ká kãhũsa na ló le mí hĩn-táwá vaá dàrina bĩa 6a funnãa, à 6a sè 6a níi bïo búenbúen à bĩnĩ varãa mĩn kõhũ. Hàrì 6a zúkusa na 6a wiikaa á 6a mún wee wé 6ua varãa lè mí yèn-vèení. Ká 6a vaá dñn à 6a zãamãa lé lée ðĩn, à 6a wé 6uee khíi yahó làa bïo 6a sò. Ká mu búenbúen khíina vó, à 6a màhá 6úe bĩa 6a wiikaa 6uan 6a zãamãa yahó.

²⁰ Mu bon. Le Dónbeenĩ béeñĩ bĩo yí kãnaa bíoní mí dòn yi, bũeé. Ba nùpua ko 6a mi le Dónbeenĩ pànká wa wárá yi.

²¹ Mi wi à ì 6ua bũini 6uennáa mi wán lée, tàá ì wayíí ìten à 6uennáa, à mi zũn ká ì wa mia?

5

Mu koomu na wó 6a kèrètɛwa kuure yi

¹ I ɲá à 6a le mu koomu na á bĩa yí zũ le Dónbeenĩ yàá yí máa wé, á 6a 6úi wee wé minén t̄lahũ. Ba le o 6úi á wee fé mín nu f̄ɛɛ.

² A bũn pá yí máa vá mia, à mi pá wee 6uaaní mítén lon? Yia wee wé bũn bĩo so á ko ò o ɲa lén mi t̄lahũ.

³ Inén wón hàrì bĩo á ì mía mi t̄lahũ mi cúee, ká ì hácírì dén wi làa mia. I ka le ì wi mi t̄lahũ á f̄anáa le cítii 6ànso bĩo yi

⁴ wa Nùhũso Yeesu yèni yi. Mi kúaa mín wán, á mi zũn le ì wi làa mia lè ì hácírì, á wa Nùhũso Yeesu pànká mún wi làa mia.

⁵ Mu zoñ, à mi lén 6ànso mi t̄lahũ ò o *Satāni yáa o s̄anía. Ká mu wó kà, á le Dónbeenĩ á à k̄aní a m̄anákā wa Nùhũso 6uenlò p̄ahũ.

⁶ Miten 6uaanílo ɲúhũ mía. Mi so yí zũ ká le ɲa-fini 6a dó mu dũmu yi c̄inú khan à mu 6úen6úen lé le?

⁷ A mi cén ceé miten. Bũn bè-kohó so síi na ka lòn ɲa-fini á mi 6úe ɲúhũ mi t̄lahũ. Ká mi wó bũn, á mi ì wé 6a nùpua na wee ce, á à k̄erì lòn dũn-khanii na á ɲa-fini mía yi. Mi yàá lé 6a nùpua na wee ce wó, lé bĩo á ho *Paaki muini *Pioza á 6a 6ó wa bĩo yi, wón Pioza so lé o *Krista mí b̄ɛɛɛ.

⁸ Lé bũn n̄on á mi wáa yí le wa dí ho Paaki s̄ánú lè mu bĩo na yí se lè mu s̄uns̄umámu na ka lòn ɲa-fini. Ká mi wa dí ho lè mu cemu lè ho t̄úá poni na ka lòn búurú na á ɲa-fini mía yi.

⁹ I món dé n̄v̄ahũ na á ì túara n̄on mia á ì bía le mi wé yí va d̄a bĩa wee wé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà.

¹⁰ I yí bía le mi wé yí va d̄a bĩa yí zũ le Dónbeenĩ na wee dé mítén ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà yi, á sía wee vá mí ninzàwa bĩo yi, á wee ɲuaa, á wee h̄a h̄a w̄onna. Mu lá lé làa bũn, se mi lá à lé ho d̄im̄ɲá yi.

¹¹ ɛɛ ká bĩo á ì wi à ì bío, lé bĩa m̄ah̄á le mí lé 6a kèrètɛwa, à 6a wee wé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà, á sía wee vá mí ninzàwa bĩo yi, á wee h̄a h̄a w̄onna, á wee yáa mí ninzàwa yènnáa, ká 6a a ɲu khée, á lé 6a k̄nlowà, bán síi lé bĩa á ì le mi wé yí va d̄a. Mi yàá yí ko à mi wé p̄aní dí làa ba.

¹²⁻¹³ Ho d̄im̄ɲása na yí zũ le Dónbeenĩ á bĩo yí ciran mi. Le Dónbeenĩ lé d̄io khii cítii bán. ɛɛ ká minén 6èn ko mi wé fi mi kuure nùpua cítii. Bĩo ká lé bĩo túara le Dónbeenĩ bíonĩ v̄ahũ yi: «Mi ɲa a n̄i-s̄umúí lén mi t̄lahũ.»*

6

Ba kèrètɛwa na wee ve mín le cítii yi

¹ Bĩo lon lon ká minén ó o 6úi lè mín za kèrètɛ á h̄a bíoní wi p̄ahũ ò o máa va le Dónbeenĩ nùpua c̄sn à bán fáa h̄a, ká a va bĩa yí zũ le Dónbeenĩ c̄sn le bán wé mu lée webio?

² Mi so yí zũ ká bĩa bĩo s̄a le Dónbeenĩ yi lé bán khii cítii ho d̄im̄ɲása le? Ká lé minén khii cítii ho d̄im̄ɲása á se mi mún dà á cítii bĩo ɲúhũ mía.

³ Mi so yí zũ ká lé warén á khii cítii ho wáayi tonkarowà le? Ká mu wó ká se ho d̄im̄ɲá bĩo á wa mún dà a cítii.

* 5:12-13 Mi loñ Lándá zéeniló v̄ahũ (Deutéronome) 17.7

⁴ Lée webio nɔn ká hã bíoní wi mi pãahũ à mi lén va bĩa ɓa kèrètɛwa kuure bïo ɲúhũ mía cɔn na lé ho ðímíjása à bán cítí mia?

⁵ Hã ñiyio so yí máa dí mia le? Bè-zũnminí ɓànsò so mía mi tɛahũ na dà à fɛɛ hã bíoní na wi bĩa lé ɓa zàwa pãahũ le?

⁶ Awa, bïo á mi wé lén va bĩa yínɔn ɓa kèrètɛwa cɔn à bán fáa mi tũíawà so lée bïo na ko làa wéró le?

⁷ Bïo mi wee ɓua mìn varáa le cítí yi bũn yàá wee zéení le mi bïo yáara ɓúenɓúen. Ho wékheró so lá yí ko à ho wé kúu mia le? Mi so lá yí ko mi wé tà à ɓa tè mi wán le?

⁸ Minén lé bĩa yàá wee wé khe lè mìn zàwa lè mìn hínni, á wee tè ɓa wán.

⁹ Mi so yí zũ kénkén le bĩa wee wé mu bè-kora á níní máa kɛn le Dónbeení bɛɛnɪ yi le? A mi cén yí khà miten. Lé ɓa nùpua na wee dé míten ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà yi, làa bĩa wee hã hã wònna, ɓa bá-féwá lè ɓa hã-féwá, ɓa báawa mìn yi na wee da làa mìn,

¹⁰ ɓa kɔnlowà, làa bĩa sĩa wee vá mí ninzàwa bïo yi, làa bĩa wee ɲu khée, làa bĩa wee yáa mí ninzàwa yènnáa, lè ɓa ñi-wànnà, bán ɓúenɓúen níní máa kɛn le Dónbeení bɛɛnɪ yi.

¹¹ Bïo á ï tò yi kà ɓúenɓúen lé bũn ɓa ɓúi fù wee wé mí tɛahũ. Ɛɛ ká le Dónbeení wáa ceéra mia. Mi bïo sã le yi. Mi wó ɓa nùpua na térénnà le Dónbeení yahó. Bũn ɓúenɓúen wó wa Ƴúhũso Yeesu *Krista pánká lè le Dónbeení Hácírí pánká yi.

Mi wé ɓua miten sese

¹² Ba ɓúi wi mi tɛahũ wee bío le mu bïo ɓúenɓúen wéro níi nɔn mí yi, á bũn wáa bon. Ɛɛ ká mu bïo ɓúi wéró màhã yí máa na à mi va làa yahó. Inén dà a bío le mu bïo ɓúenɓúen wéró níi nɔn mi. Ɛɛ ká ï màhã máa día á mu bïo mu ɓúi máa yí pánká ï wán.

¹³ Mi mún wee bío le ho ðínló wó ho píohó bïo yi, á ho píohó ɓèn wó ho ðínló bïo yi. Ɛɛ ká ho píohó loo, ho ðínló loo á le Dónbeení khíi ɓúe ɲúhũ. Mi cén yí hácírí, wa sánia yí wó ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà bïo yi. Hã bïo sã a Ƴúhũso yi, ó o Ƴúhũso wee pa hã bïo.

¹⁴ Bïo á le Dónbeení vèeníanáa o Ƴúhũso lé bũn ɓàn sii ó o mún khíi vèeníanáa wɛn lè mí pánká.

¹⁵ Mi so yí zũ ká mi sánia lé o *Krista sánia bïo ɓúi le? O Krista sánia bïo ɓúi so ko à hã páaní là a hãa na wee yèé míten le? Bùéé dé.

¹⁶ Tàá mi so yí zũ ká a báa na páanía là a hãa na wee yèé miten á lée dà-kéní làa wo le? Bïo kà lé bïo túara le Dónbeení bíoní vūahũ yi: «Ba mí nùwã ɲun á à wé sánia dà-kéní.»*

¹⁷ Ɛɛ lé bũn ká yia ɓèn páanía là a Ƴúhũso á wón ɓànsò á à wé dà-kéní làa wo mí hácírí yi.

¹⁸ Mi khí ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà wéró yi. Mu bè-kora na ó o nùpue dà a wé ɓúenɓúen á yí máa ɓóonía sánia yi ká mu yínɔn ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà. Yia wee dé míten ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà wéró yi, á wee wé khe lè mí kùrú sánia.

¹⁹⁻²⁰ Mi so yí zũ ká mi sánia lé le Dónbeení Hácírí zii le? Le Dónbeení nɔn mí Hácírí mia à le kɛn mia. Le Dónbeení yà mia ho yà-nòn hebúee yi. Mi wáa yí te miten. A mi cén wáa dé ho cùkú le Dónbeení yi lè mi sánia.

7

Mu yaamu bïo

¹ Hã làa na kà wán, á bïo mi tùakaa làa mi, lé bũn á ï wáa à zéení yara làa mia. Mi wee bío le mu se ò o báa yí páaní là a hãa.

* 6:16 Mi loñ Bïo ɲúhũ ɓúeɛnɪ vūahũ (Genèse) 2.24

² Εε κά βιο ho há-fénló lè ho bá-fénló boo há laà na kà wán, á ìnén 6èn le o báa ko ò o wé páaní lè mín háa, ò o háa mún wé páaní lè mín báa.

³ O báa yí ko ò o pí mín háa ká wón makóo wi o yi, ó o háa mún yí ko ò o pí mín báa ká wón makóo wi o yi.

⁴ O háa sánia bio yí sã a yi, lé 6àn báa á há bio sã yi. O o báa sánia bio mún yí sã a yi, lé 6àn háa á há bio sã yi.

⁵ O báa lè mín háa á yí ko 6a pí mín. Ká 6a háa yí máa páaní á mu ko mu wé bio na 6a bía tò wán le mí ì kší mín yi á à dã pãahũ 6úi, ká mí ì dé mí sòobéε ho floró wéró yi. Ká ho pãahũ mu kšína, à 6a bíní wé páaní làa mín. Ká bũn yí wó á jún-sí 6a háa máa dàní mítén máa 6ua yi bio ó o *Satãni wee khà lè 6a nùpua vĩini dãní yi.

⁶ Bio á ì bía non mia ká á yí máa zéeni le ì le mi wé mu konloon. Εε ká mi màhá mún dà wé è wé làa bũn.

⁷ Ìnén wón lá wi à 6a nùpua 6úen6úen yí yaka lè ì bio síi. Εε ká le Dónbeenĩ wee na mu bio wéró pánká wa nĩ-kéní kéní yi mín júná yi. O 6úi á à ya, ká a 6úi dà á a kεeni máa ya.

⁸ Bio ká lé bio á ì 6èn ñ bío ò na 6a mabáawa lè 6a maháawa yi: Mi wãa lá kará á yí yanka lè ìnén bio, se mu se.

⁹ Εε ká mi yí dà mu, à mi yaka. O nùpue yan, á sũaaní bio ó o ò kεeni á máa ya, ká a jòn yí dà mí síi máa hí.

¹⁰ Bía lé 6a kèrètíewa na yan mín, bán á ì ì bío bio ká á à na yi. Hón jì-cúa so yínón ìnén te há, lé o Núhũso te mí jì-cúa. O háa á yí ko ò o pí mín báa díá ká a lén.

¹¹ Ká a háa wà, ò o 6èn mún yí bíní vaa ya. Tàá ká a wi ò o bíní ya, ò o véeni há bíoní lè mín báa, à 6a ya mín. Lé mu ó o báa mún yí ko ò o ja mín háa.

¹² Há jì-cúa na á ì 6èn ñ fεε bio ká wán á à na bía ká yi, hón yínón o Núhũso te há, lé ìnén te ì jì-cúa. Ká a báa là a háa yan mín, ó o báa háa wó a kèrètíε, à 6àn háa na yínón kèrètíε á tà le mí ì kεeni làa wo, á 6àn báa yí ko ò o ja a.

¹³ Lé làa bũn síi, ká a háa là a báa yan mín, ó o háa háa wó a kèrètíε, à 6àn báa na yínón kèrètíε á yí pã a, á 6àn háa yí ko ò o lén díá mín báa.

¹⁴ Ì wee bío ká síi lé bio ó o báa na ò ò yínón o kèrètíε á bio sã le Dónbeenĩ yi 6àn háa na lé o kèrètíε bio yi. Mu mún léé dà-kéní là a háa na yínón o kèrètíε. Wón mún bio sã le Dónbeenĩ yi 6àn báa na lé o kèrètíε bio yi. Mu lá yí ka ká, á 6a zàwa bio máa sí le Dónbeenĩ yi. Εε ká 6a bio sã le yi.

¹⁵ Εε ká yia màhá yínón o kèrètíε háa wi ò o fáa mu yaamu à yia lé o kèrètíε díá le o fáa. Ká mu wó ká, se yia lé o kèrètíε wi mítén. Le Dónbeenĩ von mia à mi kεeni mín wán làa hээрà.

¹⁶ Jún-sí, á minén háawa na lé 6a kèrètíewa á le Dónbeenĩ dà à ò ò wán á à kánínáa mí barání na yínón 6a kèrètíewa. Tàá minén báawa na lé 6a kèrètíewa á le Dónbeenĩ dà à ò ò wán á à kánínáa mí hánání na yínón 6a kèrètíewa.

Mi díá miten làa bio mi fù karáa

¹⁷ Ká bio á ì bía non mia ká níi ló, á bio ó o Núhũso wó á mi nĩ-kéní kéní bio karáa á le Dónbeenĩ vonnáa mia, lé bũn à mi pá díá lè miten. Bũn lé bio á ì wee kàrán lè 6a kèrètíewa kuio há lùà 6úen6úen yi.

¹⁸ O 6úi lá *kúio á le Dónbeenĩ vonnáa wo, à 6ànso yí sà mu. Tàá yia le Dónbeenĩ von ò o ò ò ò yí kúio à wón mún yí kúii mítén.

¹⁹ Ho *kúiiró lè ho yí kúiiró bio jùhũ mía. Bio bio jùhũ wi lé à wé bè le Dónbeenĩ bio na le bò henía yi.

²⁰ Mi nĩ-kéní kéní díá miten làa bio mi fù karáa á le Dónbeenĩ vonnáa mia.

²¹ Yia lá léé wobá-nii á le Dónbeenĩ vonnáa wo, ò o yí yáa mí yilera bũn bio yi. Εε ká bio á 6ànso á à kεínáa mítén níi kší non wo yi, ò o wãa bè bũn bàhó yi.

²² O wobá-nii na ó o Nuhúso von ó o bïo sã a yi, wón wãa wi míten o páaníló là a Nuhúso bïo yi. Lé làa bún síi ó o nùpue na ó o *Krista von ká a wi míten wón ɓèn lé o Krista wobá-nii.

²³ Le Dónbeenĩ yà mia ho yà-nòn heɓúee yi, á mi wãa yí día le ɓa nùpua wé mia lè mí wobáani.

²⁴ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, bïo mi fù karáa á le Dónbeenĩ vonnáa mia lé bún à mi día lè miten le Dónbeenĩ yahó.

Bïa ñin yí yan bïo

²⁵ Ká bïa ñin yí yan hùúu, bán bïo na à ñ bïo ɓa ñin yí na le o Nuhúso bïo na ó o bô henía bún mía. Ɛ ká bïo á ñ lé o nùpue na á ɓa dà a dé mí sïa yi mu sãamu na le Dónbeenĩ wó làa mi bïo yi, á ñ ñ zéeni ɓa.

²⁶ Le lònbee na ho zuia ká bïo yi á bïo ká lé bïo á ñ wee leéka: Mu se à ɓa día míten làa bïo ɓa bïo karáa.

²⁷ Yia bô mu fūaamu à wón wãa yí cà bïo o ò ɓúe làa bũ. Ká yia ɓèn ñin yí bô mu, à wón wãa día.

²⁸ Ká yia màhã pá yan, se mu yínɔ́n bè-kohó. O hĩnzoró na ɓàn fūaalè wi ká a yan, se mu yínɔ́n bè-kohó. Ká bïa yanka bán wi le lònbee yi ho ñmíjána yi. A le dén lònbee so á ñ yí wi à le yí ɓarén.

²⁹ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, bïo ká lé bïo á ñ wi à ñ bïo na mia. Ho pãahũ na ká á yí túee. A wãa lá bïo ká ñii wán, le bïa yan à wé le ɓa yí yan.

³⁰ Le bïa wee wá à wé le ɓa yí máa wá. Le bïa wee zãmaka à wé le ɓa yí máa zãmaka. Le bïa wee yà mu bïo à yí dé mí sïa bïo ɓa yà yi.

³¹ A bïa ho ñmíjána bïo sïmu zon, à ho ñmíjána bïo wé lòn bè-kãamãa cón. Lé bïo á ho ñmíjána làa bïo mí mɔn làa ho á máa mía ká ho ò vé.

³² Mi lá wi miten, á yilera yí máa yáa, se ñ wa mu. O báa na yí yan wón wee dé mí sòobéɛ o Nuhúso tonló yi. O wee cà ò o wé bïo sí a Nuhúso yi.

³³ Ká a báa na yan, wón ɓèn yahó sã ho ñmíjána bïo. O wee cà ò o wé bïo sí mín hãa yi.

³⁴ O wãa wi lè hã sãa ñun. Lé bún mún lé o hãa na yí yan tàa o hĩnzoró na ɓàn fūaalè wi. Ba wee dé mí sòobéɛ o Nuhúso tonló yi. Ba wee cà à ɓa bïo búenɓúen sí a Nuhúso yi. Ká yia yan wón yahó sã ho ñmíjána bïo. O wee cà ò o wé bïo sí mín báa yi.

³⁵ Ì wee bïo ká síi lé mi séenii bïo yi, ká ñ yí máa kíkã mia. Ká ñ màhã wi à bïo ko lè ho wéró bún lé bïo à mi wé, à na miten búenɓúen o Nuhúso tonló yi á yí titika.

³⁶ Ká a yàronza ɓúii wee leéka le ká mí yí yan mín fūaalè se mi wó khon làa wo, ká a zū le mí yí dà mí síi máa hĩ hùúu, ò o wee leéka le mí ko à mí ya mín, se bún yínɔ́n bè-kohó. A ɓa ya mín.

³⁷ Ɛ ká a yàronza ɓúii màhã lon mu míten le mí máa ya mín fūaalè, á zū le mí dà à hĩ mí síi, ká mu ló arén míten yi binbirĩ, ò o ɓúii yí kíkãa wo yi, se o wó se.

³⁸ Bïo wi bún lé bïo kà: O yàronza na fó mín fūaalè á yan á wó se. Ɛ ká yia le mí máa ya, wón ɓèn bïo sã sūaaní.

³⁹ O hãa là a báa na mu yaamu cɛéra á yí dà máa fáa mín yi ká yínɔ́n o báa húrún. Ká ɓàn báa húrún, se o wi míten, á dà a ya a báa na ó o síi vá yi. Ká a báa mu màhã ko ò o wé o kèrètíɛ.

⁴⁰ Ɛ ká a màhã kará yí yan, se o bïo á à wíoka à wé se. Bún lé bïo á ñén wee leéka. A ñ mún zū le le Dónbeenĩ Hácírí wi làa mi.

8

Le muini taa bïo

¹ Hã laà na ká wán, á wa ɓèn ñ loń ho tũaró na sã ɓa bùaa na yan lè le muini taa bïo. Mi wee bïo le wa búenɓúen lé ɓa bè-zũrlowà, bún bon. Bún bïo zũrló so lé bïo wee na ò o nùpue ɓùaanínáa míten. Ɛ ká le waminĩ dén wee wé à wa siadéró va lè ho yahó.

² Yia wee leéka le mí lé o bè-zǔrlo wón bǎnso dĩn yí zǔ mu làa bǐo ó o ko ó o zǔrńáa mu.

³ Εε κά yĩa wa le Dónbeenĩ wón le Dónbeenĩ zǔ le o bǐo sǎ mí yi.

⁴ Awa! Ba bùaa na 6a yan lè le muini hǎ wǎnna wán taa làrò dĩnĩ yi, á bǐo kà lé bǐo á ĩ bǐo: Wa búenbúen zǔ le mu bǐowa na 6a nùpua wee lá lòn doffina ho dĩmĩná yi á bǐo jǔhũ mía. Warén zǔ le le Dónbeenĩ lée dà-kéní mí dòn.

⁵ Hǎ pánká-beera na yí máa mi, á 6a nùpua búí wee ve làa doffina tàá júnása, á boo. Hǎrĩ ká hǎn pánká-beera so wi ho wáayi lè ho tá wán,

⁶ se warén bán zǔ le le Dónbeenĩ lée dà-kéní mí dòn. Dén lé dĩo lé wa Maá na léra mu bǐo búenbúen. Lé lerén mún léra wén à wa bǐo sí le yi. Wa mún zǔ le o Nǔhũso lée nĩ-kéní mí dòn. Wón lé o Yeesu *Krista, yĩa nǎn á mu bǐo búenbúen wiráa. Lé orén mún nǎn á wa à yíráa le mukǎnĩ binbirĩ.

⁷ Warén zǔ le mu bǐowa na 6a nùpua wee lá lòn doffina bǐo jǔhũ mía. Εε κά 6a kèrètĩewa búenbúen màhǎ dĩn yí yú bún bǐo zǔrńo so. Ba búí na sòobáa dó mí sǎ hǎ wǎnna hǎlò yi á hǎrĩ lòn zuia ká 6a wee là le muini taa, à kǎrĩ le 6a nínĩ pá wi hǎ wǎnna hǎlò yi. A bǐo 6a lé 6a nùpua na pánkáwá mía le Dónbeenĩ bǐo dĩnĩ yi, ká 6a wee là hǎ taa mu, à 6a leéka le mí wó khon.

⁸ Mu yínǎn dĩnló lé hǎa wee wé à wa bǐo wé sí le Dónbeenĩ yi. Wa dú ho loo, á bǐo búí máa bè wa bǐo wán. Wa mún yí dú ho loo, á bǐo búí máa fá wa bǐo jii.

⁹ Minén bán zǔ le mi dà ho dĩnló búenbúen wé è dĩ. Εε κά mi màhǎ le mi yiwa. Nún-sĩ, á yĩa pánká tà mía le Dónbeenĩ bǐo dĩnĩ yi á dà a va a vĩ bǐo minén wee wé bǐo yi.

¹⁰ Ká yĩa pánká mía le Dónbeenĩ bǐo dĩnĩ yi á mǎn ũnén na zǔ mu bǐo à ũ kará hǎ wǎnna zĩ á wee là le muini taa, ó o so mún máa yí hǎ làrò sí-hebúee le?

¹¹ Bún ká yĩa pánká mía le Dónbeenĩ bǐo dĩnĩ yi, wón na ó o Krista húrũn bǐo yi, á hǎa vĩ ũnén bǐo zǔrńo bǐo yi.

¹² Hen ká mi wee wé khe lè mĩn zàwa lè mĩn hĩnni na pánkáwá mía le Dónbeenĩ bǐo dĩnĩ yi ká síi, se lé o Krista mí beere á mi wee wé kheráa.

¹³ Lé bún nǎn, ká ĩ bè-dĩnii búí dà à vĩnĩ wán za tàá wán hĩnló, á ĩ máa bĩnĩ máa là taa hũúu, bèra a na à 6a hǎa yí vĩ ĩnén bǐo yi.

9

Bǐo ó o Poole bǐa mí tonkaa tonló dĩnĩ yi

¹ Inén so yínǎn nùpue na wi ĩten le? ĩ so yínǎn o Yeesu tonkaro búí le? Inén ĩ beere á mǎn wa Nǔhũso Yeesu. Minén so yínǎn ho cǔnú na ló ĩ tonló na á ĩ sǎ a Nǔhũso bǐo yi le?

² Ba búí dà a pĩ á máa zǔn le ĩnén mún lé o Yeesu tonkaro. Ká minén bán zǔ le ĩ lé orén. Lé bǐo mi páaníló là a Nǔhũso á wee zéeni le ĩ lé orén tonkaro bǐo bon.

³ Bǐo kà lé bǐo á ĩ wee bǐo na bǐa wee yáa ĩ yèni yi à búeráa 6a jǔhũ.

⁴ Wa so lá yí ko làa bè-dĩnii tàá bè-junii bǐo wa wee sǎ a *Krista tonló bǐo yi le?

⁵ Warén lé wa nĩ-kéní kéní so lá yí ko à wa ya a hǎa na lé o kèrètĩe ò o wé bè làa wén wa tonló mu sáró yi, làa bǐo ó o Nǔhũso bǎn zàwa, là a Piere là a Yeesu tonkarowà na ká wee wéráa mu le?

⁶ Tàá ĩnén là a Baanabaasi wa dòn lé wén so ko wa wé sǎ à bè yi yíráa wa jii dĩnló le?

⁷ Dásĩ nĩ na á à lén mí nĩ yi á à wéráa mu dásĩmu wón mía. A nùpue na á à fá le vĩndèè ká a máa wé è dĩ le bia wón mía. O o nǎn-pa na yí máa jũ 6a nàwa na ó o wee pa yoomu wón mún mía.

⁸ Bǐo á ĩ wee bǐo ká yínǎn 6a nùpua bǐo na 6a wee wé mí dòn á ĩ mǎn mu yi. Le Dónbeenĩ làndá na ó o *Mǎyĩze túara yi á mu pá ka ká.

⁹ Bïo kà lé bïo túara ho làndá mu yi: «O nàa na 6a wee sáráa ho ðínló láró pãahũ á 6a yí ko 6a hè lè ho ðínló láró.»* Bïo le Dónbeenĩ bía kà sîi so wee zéení le lé 6a nàwa bïo here le yi le?

¹⁰ Mu so yínɔ́n warén bïo yi á le bíaráa kà sîi le? Ká wεεε. Mu lé warén bïo yi á le bíonĩ mu túararáa. Yia 6a lá ó o wee và ko ò o dé mí sîi bïo ó o khíi yí bïo yi. Yia 6a lá ó o wee vūaa ho ðínló ko ò o dé mí sîi bïo o ò yí bïo yi.

¹¹ Le Dónbeenĩ bín-tente na wa zéenia làa mia á ka lòn bïo na wa dù. Ká mi lá wee na mi níi bïo wεn, se mu léee bïo na so po wεn le?

¹² Ká mi wee na mu 6a búii yi, á warén so yí ko làa bũ yí po bán le? Εε ká warén bán yí wi à wa bío le mi ko à mi wé na mi níi bïo wεn. Wa yí wi à bïo búii cínú à bũmaka a *Krista bín-tente bueró. Lé bũn bïo yi á wa díaráa á mu bïo búenbúen wee kúu wεn.

¹³ Mi so yí zũ le bïa wee sá ho tonló le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi á bè-dínií wee lé bïo 6a nùpua wee wé lè mu hãmu yi bĩn le? A bïa wee fūaa 6a bùaa le muinĩ yεεníi bán mún wee yí bïo sã 6a yi.

¹⁴ Lé làa bũn sîi ó o Núhũso mún bòráa mu henía le yia wee bue le Dónbeenĩ bín-tente á jii ðínló wé è lé ho tonló mu yi.

¹⁵ Bïo á ï lá wi làa mia, á bïo ko làa mi, á ï yí le mi na hàrí dεε miĩ. A bïo á ï wee túa kà sîi, mún yí máa zéení le ï le mi wé mu na miĩ. Bũn yi ká ï yáá lá húrun se mu sūaaní. Dén sí-wεε so na wi miĩ á nùpue yí dà máa hè yi.

¹⁶ ï yí ko à ï khòoní ïten le Dónbeenĩ bín-tente bueró bïo yi. Mu yáá léee bïo na á ï ko à ï wé konloon. Ká ï le ï máa bue le bín-tente mu, à wàn dεε suaa mi.

¹⁷ Mu lá lé ïnén ïten dó ïten ho tonló mu yi, se ï lá le 6a wé sàání miĩ. Εε ká ho lé dεε na á ï ko à ï sá konloon, á ï máa pĩ ho sáró.

¹⁸ Ká ï sàáníi lé le sí-wεε na ï wee yí le bín-tente na á ï wee bue làa kãamáa bïo yi ká ï yí máa fé bïo ko làa mi.

¹⁹ Mu bon, ïnén léee nùpue na wi ïten, á yínɔ́n wobá-nĩ. Εε ká ï màhá wó ïten le 6a nùpua búenbúen wobá-nĩ, bèra a na à ï yíráa 6a boomuso à 6a tà a Krista bïo.

²⁰ Hen ká ï wi làa bïa lé 6a *zúifùwa, à ï wé ïten làa zúifù, bèra a na à ï yí bán à 6a tà a Krista bïo. O Mɔ̀yiize làndá á ïnén mia yi. Εε ká ï wi làa bïa wi ho yi, à ï 6ua ïten le 6a bïo sîi, ká ï jɔ̀n mia ho làndá mu yi, bèra a na à ï yí bán à 6a tà a Krista bïo.

²¹ Ká ï mún wi làa bïa yí zũ dεε o Mɔ̀yiize làndá bïo dǎní yi, à ï 6ua ïten le 6a bïo sîi bèra a na à ï yí bán à 6a tà a Krista bïo. Bũn yí máa zéení le le Dónbeenĩ làndá bïo yí ciran mi. ï wee bè o Krista làndá yi.

²² Hen ká ï wi làa bïa pànkáwá mia le Dónbeenĩ bïo dǎní yi, à ï mún wé lòn nùpue na pànká mia, bèra a na à ï yí bán á 6a tà a Krista bïo. Lé làa bũn á ï wee wé à zoráa 6a nùpua le mí sífwa ñahũ à yíráa 6a ñi-dòndáa búii à kǎní konloon.

²³ Bũn búenbúen á ï wee wé bèra a na à le Dónbeenĩ bín-tente à bènbén, à ïnén níi mún kέn mu bè-tentewà na le bín-tente mu wee zéení yi.

²⁴ Mi zũ le bïa wee lùwí khíika mín búenbúen ó o ñi-kéní na khíina bïa ká lé yia 6a wee wé na mu bïo yi. Minén mún hení mi lò làa bïa wee lùwí khíika mín bïo sîi bèra a na à mi yí mu bïo.

²⁵ Bïa wee wé hã penkaa jínkaa búenbúen á wee wé mání mí sǎnía lè le lònbee à càráa mu bïo. Ká mu bïo mu màhá dà wee yáa. Ká warén bán wee mání wa sǎnía lè le lònbee à càráa mu bïo na yí dà máa yáa.

²⁶ Lé bũn nɔ̀n á ïnén yí máa wé lòn nùpue na wee lùwí concon. ï mún yí máa wé lòn nùpue na wee núaa concon.

²⁷ ï wee kíká ïten yi làa sòobéε á wee mání ï sǎnía lè le lònbee bèra a na ká ï khíi buera le Dónbeenĩ bín-tente vó à le Dónbeenĩ yí pĩ mi día.

* 9:9 Mi loĩ Làndá zéeníló vūahũ (Deutéronome) 25.4

10

Mi día hã wònna háló

¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, í wi à mi bíni leéka mi yiwa bío yánkaa wó wán pãahũ na á wàn òuaawa bò a *Moyiize yi. Le dùndúure yánkaa pon 6a búenbúen yi. A 6a búenbúen mún kãa ho muhũ yi.*

² Ba búenbúen ka lè 6a yú ho *bátéèmu lè dùndúure lè ho muhũ yi, à 6a là a Moyiize wé dà-kéní.

³ Ba búenbúen dú ho ònló dà-kéní na ló le Dónbeenĩ cón.

⁴ A 6a búenbúen mún òun mu òumu dà-kéní na ló le Dónbeenĩ cón. Bún òumu so ló ho lèhó na le Dónbeenĩ nòn 6a yi. Ho lèhó mu lé o *Krista na bò làa ba.†

⁵ Èè ká 6a boomuso màhã pá bío yí wó sína le Dónbeenĩ yi, á 6a húrun ho tá henĩ yi.

⁶ Bún bíowa so búenbúen lée bío na wee zéeni wèn, à wa sía yí vá mu bío na yí se yi, làa bío á 6arén wórãa mu.

⁷ Mi yí dé mi sía hã wònna yi làa bío á 6arén búí wórãa bío síi. Mu túara le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi ká síi: «Mu òpomu lée kará à 6a dú á òun, à 6a hínnon wee wé hã kàakó-wárã.»‡

⁸ Mi yí wa dé waten ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà yi làa bío 6arén búí wórãa mu bío síi, á 6a nùpua muaaseé óóní làa muaaseé òin á húrunnáa le wizon-kéní.§

⁹ Mi yí wa khūaa o Krista òii yi làa bío á 6arén búí wórãa mu á 6a háwá hàararãa 6a óó.

¹⁰ Mi yí bío le le Dónbeenĩ yí wó yí se làa mia, làa bío á 6arén búí wórãa mu, á le Dónbeenĩ wáayi tonkaro òueé óórãa 6a.

¹¹ Bún bíowa so búenbúen wó, à zéeninãa wèn. Mu túara le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi à fèn òinãa warén na wi ho òimíná véro òinna yi zen wán.

¹² Lé bún nòn ká yia wee leéka le mí pánká wi le Dónbeenĩ bío yi, à 6anso pa mítén bío, ò o hía yí lé lùwá.

¹³ Ho sūnló na wee yí mia á mún wee yí 6a nùpua na ká. Le Dónbeenĩ na bíia mu bío à le máa yèrémá mí òii, á máa díá á ho sūnló máa yí mia máa dà mi pánká wán. Ho sūnló pãahũ á le Dónbeenĩ á à wé á mi ò zūn le ho ò khíí. Lé bún ò na ká mi ò òan mi yiwa á à òii ho bío yi.

¹⁴ Wàn bónlowà na á í wa làa sòobéè, bún bíowa so búenbúen bío yi á mi pa miten hã wònna háló yi.

¹⁵ I wee bío ká síi làa mia lé bío á ínén cón á mi ka lòn nùpua na yío tòn. Minén mi bèere wãa loñ bío á í bíia ká mu bon, tàá mu yí bon.

¹⁶ Hen ká wa lá ho bárakà déro òuuníi dèe òuan à wa dó le Dónbeenĩ bárakà à wa òun làa de, à mu so máa páaní wèn là a Krista cãni le? A ho búurú na wa wee cèeka ká wa wee là ho, à ho so máa páaní wèn là a Krista sãnía le?

¹⁷ A bío ho búurú lé ho dà-kéní, á wa lè wa booró mí cúee, ká wa lé hã sãnía dà-kéní ho búurú mu na wa wee sankã bío yi.

¹⁸ Mi loñ o *Isirayèele òpomu lon, bíia wee là 6a búaa na 6a fūaana le muinĩ yeeníi na bío sã le Dónbeenĩ yi wán bán búenbúen páanía lè le Dónbeenĩ.

¹⁹ Bún so wee zéeni le o yia na 6a fá ho wãahũ wán, lè ho wãahũ mí bèere á bío òúhũ wi le? Bùéé.

²⁰ I wi à í bío le 6a búaa na 6a yan lè le muinĩ hã wònna wán lé hã pánká sūmãa 6ansowà na á nùpue yí dà máa mi á mu wó nòn yi, ká mu yí nòn Dónbeenĩ yi. A bío á ínén màhã yí wi à minén lè hã pánká-sūmãa 6ansowà mu à páaní bío búí yi.

* **10:1** Mi loñ Léro vūahũ (Exode) 13.21-22; 14.22-29 † **10:4** Mi loñ Léro vūahũ (Exode) 16.4-35; Miló vūahũ (Nombres) 20.8-11 ‡ **10:7** Mi loñ Léro vūahũ (Exode) 32.6 § **10:8** Mi loñ Miló vūahũ (Nombres) 25.1-9

²¹ O Nùhúso juunfi dèè á mi yí dà máa junáa á máa bíní máa khii ju le há pánká-súmáa b̀ansowà juunfi dèè. Mi mún yí dà máa dí o Nùhúso d̀nló á máa bíní máa vaá dí há pánká-súmáa b̀ansowà d̀nló.

²² Tàá wa wi à wa wé ò o Nùhúso s̀i c̀i wèn wa wára b̀io yi le? Wa so wee leéka le wa pánká wi po a Nùhúso mu le?

Mi le mi bè-wénia à dé ho cùkú le Dónbeenĩ yi

²³ Ba 6úí wi mi t̀ahú á wee b̀io le mu b̀io búenb̀uen dà wee wé. Mu bon. Èè ká b̀io búenb̀uen yínó b̀io na se. B̀io búenb̀uen dà wee wé, Èè ká mu búenb̀uen yí máa wé à ba k̀erèt̀ewa kuure va le mí yahó.

²⁴ Mi ǹ-kení kéní yí ko à mi leéka mi kùrú b̀io mí dòn. Mi mún ko à mi leéka b̀io mi ì wé ká mu ù séení m̀n zàwa na ká.

²⁵ Mu b̀io búenb̀uen na wee ỳèè ho yàwá yi á mi dà à yà á à dí, ká mi yí lùnkaa mi yilera á d̀n tùa miten yi le mu ló wèn,

²⁶ lé b̀io á b̀io ká lé b̀io túara: «Ho tá làa b̀io wi ho yi búenb̀uen á b̀io s̀á a Nùhúso yi.»*

²⁷ Hen ká ỳa yínó o k̀erèt̀e á von mia le ho d̀nló mí z̀i, ká mi tà van, à b̀io ba à na mia búenb̀uen à mi dí, ká mi yí lùnkaa mi yilera à tùa miten yi làa hen na mu ló yi.

²⁸⁻²⁹ Ká a 6úí màhá b̀ia le há taa na ká lé ba bùaa na ba yan le le muinĩ taa, à mi yí là há. Hàrí ká minén yilera yí lùnkaa mu b̀io yi, à mi pá yí là há ỳa b̀ia mu ǹn mia b̀io yi, à lùnkaráa wón yilera.

B̀io á ínén wee wé ká ì ponĩ séra, á so lá ko à mu lùnka a 6úí yilera le?

³⁰ Ho d̀nló na á ì dó le Dónbeenĩ b̀arákà à ì dú, á ba à yáa ì yèni b̀io yi lée webio? I so yí dó le Dónbeenĩ b̀arákà yí dúráa ho le?

³¹ Lé b̀un ǹn ká mi wé wee dí, ká mi wee ju, tàá ká mi wé wee wé b̀io lée b̀io, à mi wé mu, à déráa ho cùkú le Dónbeenĩ yi.

³² B̀ia wee v̀iní ba *zúifùwa, tàá b̀ia yínó zúifùwa, tàá m̀n zàwa le m̀n h̀nni k̀erèt̀ewa na ká, á minén yí dé miten yi.

³³ Lé ká s̀i á ì wi à ì wéráa. I wi à ì b̀io búenb̀uen wé s̀i b̀ia ká yi. I yí máa cà ì kùrú b̀io. B̀io á ì wé á ba c̀èrèè á à k̀áníaa lé b̀un á ì wee bánbá yi.

11

¹ B̀io á ì wee wé á mi wé bè yi, làa b̀io á ínén wee bèráa b̀io ó o Krista wó yi.

B̀io mi ko mi bua le miten ho kúeemnwánló yi

² I yáa 6̀ent̀n wee t̀ení mia, mi foúaa, lé b̀io á b̀io á ì wó ǹn mia á mi wee leéka b̀io f̀éèè, á wa k̀erèt̀ewa k̀aránló na á ì yú á k̀áranna làa mia á mi mún wee bè yi.

³ Èè ká ì màhá pá wi à mi z̀ún b̀io ká yara: O báa jùhúso lé o *Krista, ó o háa jùhúso lé o báa, ó o Krista jùhúso lé le Dónbeenĩ.

⁴ Awa. Ká a báa 6úí wee fio, tàá o wee f̀èè le Dónbeenĩ j̀i-cúaa ò o pon mí jùhú yi, se o wee z̀uán o Krista na lé o jùhú yi.

⁵ Ká a háa 6úí 6̀èn wee fio tàá o wee f̀èè le Dónbeenĩ j̀i-cúaa le ba nùpua ò o yí pon mí jùhú yi se o wee z̀uán o báa na lé o jùhú yi, se o ka lòn háa na jùhú l̀era.*

⁶ Ká a háa 6úí yí máa pe mí jùhú yi se o wáa dà a khè ho. Mu búenb̀uen lé dà-kéní. Ká ho jùhú khèró tàá ho l̀eró á lé há ǹyio o háa c̀n, ò o wáa wé pe ho yi.

⁷ O báa yí ko ò o pe mí jùhú yi, lé b̀io ó o bonmín le le Dónbeenĩ, le Dónbeenĩ cùkú wee mi a yi. Èè ká a háa ko ò o pe mí jùhú yi, lé b̀io ó o báa cùkú wee mi a yi.

⁸ Ho lée t̀iá, le Dónbeenĩ yí léra a háa b̀io 6úí á yí wó là a báa. O báa b̀io 6úí lé b̀io le léra á wó là a háa.

⁹ O báa yí léra a háa b̀io yi. O háa lé ỳa léra a báa b̀io yi.

* **10:26** Mi loĩ Lení v̀ahú (Psaumes) 24.1 * **11:5** Mu páahú, ká a háa l̀era mí jùhú se o dó há ǹyio miten yi.

10 Lé bǔn nǎn le Dónbeenĩ wáayi tonkarowà bǐo yi, ó o háa na wee flo tàá o wee fεε le Dónbeenĩ ɲi-cúa á ko ò o pe mí ɲúhǔ yi à zéénínáa ho pánká na o yú bǐo.

11 Εε ká wa páaníló là a Núhǔso bǐo yi, ó o háa yí dà máa keń ká a báa níi ló, ó o báa mún yí dà máa keń ká a háa níi ló.

12 Mu bon, o háa ló a báa yi, ó o báa bèn wee te o háa yi, ká ba mí nùwǎ ɲun màhǎ lé le Dónbeenĩ léra ba.

13 Minén mi bæere wǎa loń mu sese. Mu so léé bǐo na se ò o háa hén mí ɲúhǔ yi díá ká a wee flo le?

14 Ba nùpua zǔ le ká a báa ɲún-vǎní á túeeka, se mu lé há nǐyio o wán.

15 Εε ká a háa cǔn á le ɲún-vǎní na túeeka so yínǎn cùkú bǐo le? O háa ɲún-vǎní le Dónbeenĩ nǎn wo yi, à le wé le nín-kéní na pon o ɲúhǔ yi.

16 Ká a búí wi ò o pá bǐnǐ wǎanǐ bǐo á ĩ bía, à bǎnso zǔń le lé bǔn á warén lè ba kèrètǐewa kuio búenbúen wee wé.

O Núhǔso dǐnló dǎní yi

17 Bǐo á mu lé le zéeníi túiáwà á wa wi yi, á bǐo búí wi bǐn á ĩ yí dà máa khòonǐ mia bǐo yi. Mu lé bǐo á mi kúeemínwánló yí máa wé à mi va lè ho yahó. Ho yàá wee lén mia lè mi mún.

18 Bǐo á ĩ ì cí wán lé bǐo kà: I ɲá à ba le ká mi san san kúaa mín wán, à mi wé cǔii mín. Mu ka lè mu bon.

19 Mu bon, ho sankamínló ko ho wé mí tǎhǔ, à bǐa lé ba kèrètǐewa binbirǐ bǐo dàń zǔńnáa.

20 Lé bǔn te bǐo ká mi kúaa mín wán, á ba yí dà máa bǐo le lé o Núhǔso dǐnló á mi wee dí.

21 Mu bon, mi ñi-kéní kéní dǐnló na mi wee ɓua ɓuennáa lé hǎa mi wee wé bánbá dí. Bǔn lé bǐo wee na à ba búí le hǐni búe, ká ba búí ɲun sù wee khée.

22 Mi zǐní so mía á mi máa wé è dí ká mi ì ɲu yi le? Tàá lé ba kèrètǐewa kuure á mi wi mi zùanǐ yi, à dé há nǐyio bǐa khon yi le? Léé webio á mi yàá wǎa le ĩ bǐo na mia? Mi wi à ĩ pá dé mí fobúaa le? Εε ká búeé. I bènǐn yí dà máa dé mí fobúaa mu bǐo yi.

23 Awa, ho kàránló na ló a Núhǔso cǔn na á ĩnén yú á bèn yèrémáa nǎn mia lé hǎa kà: Ho tǐnàahǔ na ba à dé o Núhǔso Yeesu á à na, ó o lá ho búurú,

24 á dó le Dónbeenĩ bǎrákà ò o cèkkaa ho ò o bía: «Hǐa lé ĩ sǎnía na á ĩ nǎn mi bǐo yi. Mi wé wé mu, à leékaráa ĩ bǐo.»

25 Lé làa bǔn bǐo síi, ká ba dú wó, ó o bèn lá le ɲuunǐ dèe na ho *dǐvén wi yi ò o bía: «Bǐo ká lé le páanǐi finle na le Dónbeenĩ bò lè ĩ cǎni. Pǎahǔ léé pǎahǔ ká mi wé wee ɲu mu, à mi wé mu à leékaráa ĩ bǐo.»

26 Awa, á pǎahǔ léé pǎahǔ na mi wé là ho búurú mu, á ɲun mu bǐo mu, se lé o Núhǔso húmú á mi wee zéení bǐo. Mi wé wé mu, fúaa ká a khǐi bǐnǐa ɓuara.

27 Lé bǔn nǎn ká nùpue léé nùpue wé là a Núhǔso búurú mu, á ɲun o bǐo mu làa bǐo mu yí koráa, se bǎnso wó khon, lé bǐo ó o zùanǐna a Núhǔso sǎnía là a cǎni yi.

28 Nùpue na wé le mí ì là ho búurú mu, á à ɲu mu bǐo mu, à bǎnso cén loń mítén sese à bè yi wéráa mu.

29 Mu bon. Yǐa wee là ho búurú mu, á wee ɲu mu bǐo mu ò o yí máa kǔnbi o Núhǔso sǎnía, se bǎnso wee síinǐ mí ɲúhǔ.

30 Lé bǔn te mu á mi tǎhǔ á ba cèrèe lé ba vǎnvárowà, ba cèrèe pánkáwá mía, á ba búí húrun.

31 Ká wa lá wee fèn loń waten sese, se le Dónbeenĩ lá máa wé è cíti wén.

32 Εε ká a Núhǔso màhǎ wee cíti wén, à bé wén, bèra a na à wa ɲúná khǐi yí páanǐ yí sí lè ho dǐmǐnáa.

33 Awa, wán zàwa lè wán hǐnni, mi wé kúaa mín wán o Núhǔso dǐnló bǐo yi, à mi yí dí mín ɲúná yi, mi wé pa mín.

³⁴ Ká yia le híni wé dà, à ɓànsò dí mí zii à bè yi ɓuennáa, bèra a na ká mi wé kúaa mín wán, à le Dónbeení sǐi yí cǐ mia. Bǐo ká na mi tùakaa bǐo, bǔn á ì ì día ká ì khii ɓuara mi cǐn, á ì ɓueé zéení bǔn yara làa mia.

12

Le Dónbeení Hácírí bè-hǎnia

¹ Wán zàwa lè wán hínni, hǎ laà na kà wán, á le Dónbeení Hácírí bè-wénii na wa wee mi lé bǐo á ì bío dǎní yi. I wi à mi zǔn mu yara.

² Mi zǔ le pǎahǔ na mi dǐn yí zǔ le Dónbeení, ká mi día miten á hǎ wǎnna na yí dà máa bío á yú ho pànká mi wán.

³ Lé bǔn te mu, á ì wi à ì zéení mu làa mia à mi zǔn le o nùpue na wee bío lè le Dónbeení Hácírí pànká, wón yí dà máa dǎnkání Yeesu. A nùpue mún yí dà máa bío le Yeesu lé o Nùhǔso ká le Dónbeení Hácírí yí dó mu ɓànsò jii yi.

⁴ Mu bǐowa wéró pànká na le Dónbeení Hácírí wee na á sǐiwà boo, ká lé le Hácírí dà-kéní màhǎ wee na mu.

⁵ O Nùhǔso tonló á júná boo, ká lé o Nùhǔso nǐ-kéní á wa wee sá na yi.

⁶ Mu bè-wénia á júná boo, ká lé le Dónbeení dà-kéní lé dǐo wee na mu ɓúenɓúen wéró pànká ɓa nùpua ɓúenɓúen yi.

⁷ Le Dónbeení Hácírí wee zéení miten wa nǐ-kéní kéní yi lè mí bè-wénia à séenínaa wa ɓúenɓúen.

⁸ Le Dónbeení Hácírí wee wé ò o ɓúí wé bío mu bè-zǔnminí bióní. O ɓúí wón le Hácírí mu wee wé ò o wé bío mu bǐo zǔnló bióní.

⁹ O ɓúí wón le Hácírí mu wee wé à le sǐidéro na ɓàn sǐi mia à keń wo yi, ká a ɓúí wón lé ɓa vánvárowà weéro pànká á le Hácírí dà-kéní mu wee na a yi.

¹⁰ Le Dónbeení Hácírí wee na mu yéréké bǐowa wéró pànká o ɓúí yi. O ɓúí lé le Dónbeení jii-cúa fεero pànká ó o wee yí. Ká a ɓúí wón ɓèn lé le Dónbeení Hácírí lè hǎ hácín-kora hueeka lénló mín yi ɓàn pànká á nɔn wo yi. O ɓúí le Dónbeení Hácírí mu wee wé ò o wé bío hǎ bióní na a nùpue yí zǔ, ká a ɓúí le Hácírí mu ɓèn wee wé ò o wé jí hǎ bióní mu à tǎní na ɓa nùpua yi.

¹¹ Lé le Dónbeení Hácírí dà-kéní mu á wee wé bǔn ɓúenɓúen. Lé lerén wee na mu bǐo wéró pànká wa nǐ-kéní kéní yi mín júná yi làa bǐo á le sǐi vá yi.

O Krista sǎnia

¹² Wa zǔ le hǎ sǎnia lée dà-kéní, ká bǐo cεékaa mín yi wó hǎ lé bǐo á boo. Eε ká bǔn màhǎ yí hò bǐo mu páania lé hǎ sǎnia dà-kéní. Wa páaníló là a *Krista bǐo mún ka kà sǐi.

¹³ Wa ɓúenɓúen zǐira le Hácírí dà-kéní yi á wóràa hǎ sǎnia dà-kéní. Wa wé *zúifùwa loo, à wa yí wé zúifùwa loo, à wa wé wobá-nii, tàà nùpua na wi miten, se lé le Hácírí dà-kéní mu á wa ɓúenɓúen yú.

¹⁴ O nùpue sǎnia yínɔn bío dà-kéní mí dòn á wó làa hǎ, mu boo.

¹⁵ Ká le zeń lá bía le bío mínén yínɔn le níi, á mí wǎa yínɔn hǎ sǎnia bío ɓúí, se bǔn pá máa hè bǐo le can hǎ sǎnia mu yi.

¹⁶ Ká ho jikāahǔ lá le bío mínén yínɔn le yère, á mí wǎa yínɔn hǎ sǎnia bío ɓúí, se bǔn pá máa hè bǐo ho can hǎ sǎnia mu yi.

¹⁷ O nùpue sǎnia lá lé le yère mí dòn, á hǎ lá wé è jí mu bío kaka? Ká hǎ lá lé ho jikāahǔ mí dòn, á hǎ lá wé è tá mu bío sǐii kaka?

¹⁸ Mu bon, mu bǐowa dà-kéní kéní na lé o nùpue sǎnia á le Dónbeení cεékaa mín yi làa bío le sǐi vá yi.

¹⁹ Mu lá lée bío dà-kéní mí dòn, se hǎ yínɔn sǎnia.

²⁰ Bío wee cεéka mín yi wé hǎ sǎnia bǔn lé bío boo, ká hǎ sǎnia hǔn lée dà-kéní.

²¹ Lé bǔn nɔn á le yère yí dà máa bío máa na le níi yi le mí màkóo mia le yi, á ho jǔhǔ yí dà máa bío le hǎ zení le mí màkóo mia hǎ yi.

²² Hàrí hã sãnía bïowa na ka lè hã òhùhù mía sese wa cón á wa màkóo yàá pá wi yi.

²³ Hĩa bïo cùkú mía wa cón lé hĩa wa wee pa bïo. A hĩa bïo bíoró ñiyio wi, hõn lé hĩa á wa yàá wíokaa wee pa bïo.

²⁴ Hĩa cùkú wi màkóo mía bñn yi. Ká le Dónbeenñ wíokaa o ñupue sãnía bïowa à hĩa cùkú mía ò o wé dé ho cùkú yi.

²⁵ Le Dónbeenñ wó mu kà sii bèra a na à mu bïowa na cèékaa mín yi wó hã sãnía à cùinà yí keí yi, ká hã lè mí dà-kéní kéní wé leéka mín bïo.

²⁶ Ká hã sãnía bïo búí yú le lònbee, à bïo ká léé le yi làa bũ. Ká hã sãnía bïo búí yú ho cùkú, à bïo ká léé le sí-wéé yi làa bũ.

²⁷ Minén mún ka lòn sãnía dà-kéní na bïo sã a *Krista yi, á mi le mi ñi-kéní kéní lé hã sãnía mu bïo búí.

²⁸ Lé làa bñn sii á 6a kèrètíewa kuure yi, á le Dónbeenñ nín-yání wó 6a búí là a Yeesu tonkarowà. Bĩa sã lé le *Dónbeenñ ñi-cúa fèrowà, mu tñn níí lé bĩa wee kàrán le Dónbeenñ bïo lè 6a ñupua. Bĩa ká lé bĩa yú ho pánká à wéráa mu yéréké bïowa, làa bĩa wee wéé 6a vánvárowà, làa bĩa wee séení 6a ñupua, làa bĩa dà wee dí 6a kèrètíewa yahó, làa bĩa wee bío hã bíoní na á ñupue yí zũ.

²⁹ Ba búenbúen so lé o Yeesu tonkarowà le? Ba búenbúen so wee fèé le Dónbeenñ ñi-cúa le? Ba búenbúen so wee kàrán le Dónbeenñ bïo lè 6a ñupua le? Mu so lé 6a búenbúen á dà mu yéréké bïowa wee wé le?

³⁰ Tàá lé 6a búenbúen so wee wéé 6a vánvárowà le? A lé 6a búenbúen so wee bío hã bíoní na á ñupue yí zũ le? A lé 6a búenbúen so wee tñn hã le? Bùéé.

³¹ Bïo le Dónbeenñ ñon wéró pánká wen, á bïo òhùhù wi po bïo ká lé bñn á mi wé cà lè mi sía búenbúen. Bñn bïo yi, á ñi zéení wõhù búí na se po bïo ká làa mia.

13

Le waminí bïo

¹ Ká ñ lá dà wee bío hã síi-viò bíoní, lè le Dónbeenñ wáayi tonkarowà bíoní, ká ñ yí wa 6a ñupua, se ñ ka lòn bírínboóní na 6a wee búá, tàá hñ-dèé búí na 6a wee vñaa.

² Ká ñ lá dà wee fèé le Dónbeenñ ñi-cúa à na 6a ñupua yi, á zũ le Dónbeenñ bïo na sà yi, lè mu bïo na ká búenbúen, hàrí ká ñ lá dó ñ síi le Dónbeenñ yi á dà wee hóoní hã búaa mí lara yi, ká ñ yí wa 6a ñupua, se ñ bïo òhùhù mía.

³ Hàrí ká ñ lá wee lá ñ níí bïo à sanká na 6a ñi-khenia yi, á dà wee khòn bïo á ñ tà le lònbee yi bĩa ká bïo yi* ká ñ yí wa 6a ñupua, á ñ pá máa yí dèé búí mu yi.

⁴ Yia wa 6a ñupua wón wee wé dàñ mí síi hñ. O wee wé mu tentemu lè 6a ñupua. O yí máa dí yandee. O yí máa khòn. O yí máa dé mítén.

⁵ O yí máa wé ñiyi-wará. O yí máa bàrá mí bïo bĩa ká bïo yahó. O síi yí máa cñ fua fua. Ba wó khon làa wo ó o máa 6ua mu mí yi.

⁶ Yia wa 6a ñupua á síi máa wé wa mu bïo na yí téréna bïo yi, o síi wee wé wa ho tñiá poni bïo yi.

⁷ Yia wa 6a ñupua á mu bïo búenbúen wee wé kúu yi. Mu bïo búenbúen yi, o wee tà le Dónbeenñ bïo, á dé mí sii le yi. O wee hñ mí sii mu bïo búenbúen yi.

⁸ Le waminí léé dèé na máa vé máa mi. Le Dónbeenñ ñi-cúa fèrowà bïo á khii vé. Hã bíoní na a ñupue yí zũ á bíoró ñii khii bàrá. Mu bïo zñnló á khii vé.

⁹ Mu bon. Wa bïo zñnló á ñii yí sú, á le Dónbeenñ ñi-cúa na wa wee fèé á ñii mún yí máa sí.

¹⁰ Éé ká mu bïo na ñii sú pñahù khii dñn, bñn ká bïo ñii yí sú á à vé.

¹¹ Mi loñ, bïo á ñ fù lé o háyónza, á ñ bíoní, lè ñ yilera, làa bïo á ñ zũ lé mu bïo yara, bñn búenbúen á mu háyónmu wi yi. Ká bïo á ñ yio yòó tñn, á ñ ló mu háyónmu yi.

* **13:3** «á ñ tà le lònbee yi bĩa ká bïo yi» Le Dónbeenñ bíoní vñn-ká búí yi, á bïo ká lé bïo bĩa: «á ñon ñten 6a cñna.»

¹² Hã laà na kà wán, á bïo wa wee mi ka sùiyóon. Εε ká ho pãahũ mu khíi dõn wa wé è mi mu bïo búenbúen wéréwéré. Hã laà na kà wán á ï Dónbeenĩ zũrló jii ãĩn yí sú. Εε ká ho pãahũ mu khíi dõn, á ï zũrló làa de jii ï sí, làa bïo lerén mí bæere zũnáa mi.

¹³ Bïowa bïo ãĩn wi bĩn á máa vé hùúu máa mi. Bũn lé le waminĩ, lè le siidéro le Dónbeenĩ yi làa bïo wa pan bïo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ï wé. Ká mu mí bïo ãĩn ãĩahũ á le waminĩ lé ãĩo po bïo ká.

14

Le Dónbeenĩ Hácírí bè-hãniĩ búii bïo

¹ Awa, á mi wãa bè le waminĩ wõhũ na á ï zéenia làa mia, à mu bïowa wéro pãnká na le Dónbeenĩ Hácírí wee na à mi wé cà lè mi sĩa búenbúen, sũnkú le Dónbeenĩ jii-cúa fεεró.

² Yia wee bío hã bíoní na á nùpue yí zũ, wón yí máa bío lè 6a nùpua, o wee bío lè le Dónbeenĩ. Nùpue yí máa jí bío ó o wee bío. Le Dónbeenĩ Hácírí pãnká wee wé ò o bío hã bíoní na á nùpue yí dà máa zũn.

³ Ká yia wee fεε le Dónbeenĩ jii-cúa, wón wee bío lè 6a nùpua. O wee wé à 6a kèrètíewa siidéro le Dónbeenĩ yi va lè mí yahó, o wee hení 6a sĩa, á hĩi hã.

⁴ Yia wee bío hã bíoní na á nùpue yí zũ, wón wee wé ò orén mí dòn siidéro le Dónbeenĩ yi va lè mí yahó. Ká yia wee fεε le Dónbeenĩ jii-cúa wee wé á 6a kèrètíewa kuure siidéro va lè mí yahó.

⁵ I wee fan à mi búenbúen wé bío hã bíoní na á nùpue yí zũ. Εε ká mi màhã wee fεε le Dónbeenĩ jii-cúa á mu ù wé sĩ miĩ á à pon bũn. Yia wee fεε le Dónbeenĩ jii-cúa wón bïo cũnú wi po yia wee bío hã bíoní na á nùpue yí zũ, se o búii bèn wee ãĩn bĩnĩ tãní hã bíoní mu à 6a kèrètíewa kuure siidéro le Dónbeenĩ yi va làa yahó.

⁶ Wán zàwa lè wán hĩnni, ká ï wãa lá bueé bío hã bíoní na á nùpue yí zũ á nòn mia mí dòn, á ï kèrló mi cõn cũnú lá à wé ho yén? I yí dà máa séení mia ká mu yínõn bïo búii na le Dónbeenĩ zéenia làa mi, tàa mu bïo zũrló á ï zéenia làa mia, tàa le Dónbeenĩ jii-cúa á ï fεera nòn mia, tàa kàránló búii á ï nòn mia.

⁷ Mi loĩ hã sĩ-búania, ho cáahũ tàa ho coohũ, ká hã búaró yí bò bïo wán á 6a à zũn bïo hã wee bío kaka?

⁸ Lé o yén á à ãĩn ãĩn á à lá hã hĩa sĩa ká a yí jí bïo le ãĩnbúaní bío wéréwéré?

⁹ Minén mún bïo ka ká síi. Hen ká mi wee bío hã bíoní na á nùpue yí zũ, à nùpue na dà à tãní hã á mía, á 6a à wé kaka à jínaa bïo mi wee bío? Hã à kèĩ lòn bín-conconwá.

¹⁰ Ho ãĩmíjã yi á hã sũwà boo, ká hã búenbúen wi lè mín bíonĩ á síi na 6àn bíonĩ kúará mía hón mía.

¹¹ Ká yia wee bío làa mi á ï hĩa yí máa jí bíoní, bũn ká ï ka lòn nĩ-hãni o cõn, ó orén mún ñ kèĩ lòn nĩ-hãni ãĩn cõn.

¹² Minén mún bïo ka ká síi. Bïo mi wee cà mu bïowa na le Dónbeenĩ Hácírí wee na wéro pãnká lè mi sĩa búenbúen, á mi cén bánbá à mi cà bïo wee wé à 6a kèrètíewa kuure siidéro le Dónbeenĩ yi va lè mí yahó.

¹³ Awa, yia wee bío hã bíoní na á nùpue yí zũ ko ò o fio le Dónbeenĩ yi ò o wé ãĩn hã tãní à 6a nùpua jí.

¹⁴ Hen ká ï wee fio lè hã bíoní na á nùpue yí zũ, á ï hácírí ãĩn á à kèĩ ho fioró wán, ká ï yí máa le ï yi à wéráa ho.

¹⁵ Awa, á lé mu yén á ï ï wé? I ï fio lè hã bíoní na á nùpue yí zũ lè ï hácírí, ká ï mún pá à le ï yi á à fio lè le bíonĩ na 6a nùpua zũ à 6a jí. I ï sío hã lení lè hã bíoní na á nùpue yí zũ lè ï hácírí, ká ï mún pá à le ï yi á à sío lè le bíonĩ na 6a nùpua zũ à 6a nùpua jí.

¹⁶ Ká wa yí máa wé làa bũn, ká yia wee wé ho bárakà ãĩn fio lè hã bíoní na á nùpue yí zũ lè mí hácírí á bío ká á à wé kaka à tãráa ho «*Amiina» ho fioró mu vaa véení.

¹⁷ Hàrĩ à ù bárakà ãĩn fio lè mu wé se kaka, á bío yí jí ho máa yí cũnú ho yi.

18 I wee dé le Dónbeenì b́arákà, lé b́io h́a b́ioní na á nùpue yí zǔ, á ìnén wee b́io po mi búenb́úen.

19 Èé ká 6a kèrètíewa kúaa mín wán, á h́a b́ioní b́io hònú na á ì ì b́io làa ba lè le b́ioní na 6a zǔ á ì ì b́io á à kàrán làa ba, á ì wa á po h́a b́ioní muaaseé píru na á ì ì b́io làa ba na á nùpue yí zǔ.

20 Wán zàwa lè wán h́inni, mi yí wé lòn háyúwá mi yilera yi. Mu bè-kora d́ání yi bún mi wé lòn háyúwá. Ká mi màh́á wé leéka mi yiwa lòn yèn-t́inia sa.

21 B́io ká lé b́io túara le Dónbeenì b́ioní v́uahú yi:

«Ì ì d́in h́a śí-viò nùpua wán

á à b́ioráa lè ì nípomu lè h́a b́ioní na 6a yí máa jí.

Hàrí ká ì wó bún,

á ì nípomu pá máa jí ì cón.»*

22 Lé bún á h́a b́ioní na á nùpue yí zǔ h́ón b́ioró wee zéení làa b́ia yínón 6a kèrètíewa le 6a níi ḿia 6a kèrètíewa b́io yi. Bún bè-zéeníni so yahó yí sá 6a kèrètíewa. Ká le Dónbeenì j́i-cúa h́ón f́eró b́èn wee zéení lè 6a kèrètíewa le le Dónbeenì wi làa ba. Bún yahó yí sá b́ia yínón 6a kèrètíewa.

23 Mi loń. Ká 6a kèrètíewa kuure nùpua búenb́úen lá kúaa mín wán síi, á 6a búenb́úen wee b́io h́a b́ioní na á nùpue yí zǔ, ó o búii na d́in yí zǔ 6a kèrètíewa b́io yara, tàá o búii na yínón o kèrètíe b́ueé d́ón, á 6a so máa b́io le mi wee khée le?

24 Èé ká 6a búenb́úen wee f́e le Dónbeenì j́i-cúa, ó o búii na yínón o kèrètíe, tàá o búii na d́in yí zǔ 6a kèrètíewa b́io yara b́ueé d́ón, á 6a so máa le mí yiwa, á máa zǔn le mí wó khon b́io 6a wee jí b́io yi le?

25 B́io wi 6a yiwa na á nùpue yí zǔ, á b́io ò zǔn. Hón ṕahú so yi, ká 6a màh́á líi búrá á à búaaaní le Dónbeenì ká 6a à b́io: «Túia poni, le Dónbeenì b́ènt́in wi làa mia.»

Ba kèrètíewa kúeemínwánlò b́io

26 Wán zàwa lè wán h́inni, á b́io ẃaa ko mu wé le mu yén? Hen ká mi wé kúaa mín wán, ká ýia yú lení ò o sío le, ká ýia yú b́io ò ò kàrán làa b́ia ká, ò o kàrán 6a. Ká ýia le Dónbeenì zéení làa b́io búii ò o zéení mu, ká ýia yú h́a b́ioní na á nùpue yí zǔ b́ioró pánká, ò o b́io h́a, ká ýia b́èn yú h́a t́ánílò pánká, ò o t́ání h́a. Bún búenb́úen á à d́an ò séení 6a kèrètíewa kuure à 6a síidéro le Dónbeenì yi wíoka f́ará d́in.

27 Ká 6a búii wi mi t́iahú á wee b́io h́a b́ioní na á nùpue yí zǔ, á bún ko làa nùpua nùwá j́un, tàá nùwá t́in à wé mu. Ká ýia wé b́ia mí b́io, à ýia so b́èn b́io mí b́io, ò o búii mún wé t́ání b́io 6a ní-kéní kéní wee b́io.

28 Ká ýia á à t́ání mu ḿia, á b́anso ko ó o wé t́été, ò o b́io le le Dónbeenì mí yi.

29 Ká mu lé 6a búii wee f́e le Dónbeenì j́i-cúa, á bán nùwá j́un tàá nùwá t́in á ko 6a wé b́io ká b́ia ká wee và mí yiwa b́io h́a j́i-cúa mu wi à 6a b́ua lè mítén wán.

30 Ká le Dónbeenì zéení b́io búii là a búii mi t́iahú, á ýia lá wee b́io ko ò o wé t́été ká a día le b́ioní na wón b́anso yi.

31 Ká mu wee wé ká, á mi búenb́úen dà wé è f́e le Dónbeenì j́i-cúa, ýia wé b́ia mí b́io, á ýia á à b́io mí b́io, bèra a na à mi búenb́úen yí ho kàránlò, à mún yí le sí-heb́úee.

32 Ýia wee f́e le Dónbeenì j́i-cúa ko ò o zǔn mítén ò o yí wé mu concon.

33 Le Dónbeenì yí wa b́io na lúnkaa. B́io wee wé ho h́érà bún lé b́io le Dónbeenì wa. Bún lé b́io mu wee wéráa b́ia b́io sá le Dónbeenì yi kuio búenb́úen yi.

34 Ká 6a kèrètíewa wé kúaa mín wán, á 6a h́áawa ko 6a wé t́été. Níi yí nón 6a yi à 6a b́io. Ba ko 6a wé líiní mítén làa b́io 6a *zúifùwa làndá bíaráa mu.

35 Ká 6a wi à 6a zǔn b́io búii yara, à 6a t́ua bún lè mí b́arání mí zíní yi. Mu yí se ò o h́aa b́io 6a kèrètíewa kúeemínwánlò yi.

36 Mi wee leéka le le Dónbeenì b́in-tente so ló mínén cón le? Tàá mu so lé mínén mí dón á le b́io sá yi le?

* 14:21 Mi loń Ezayii v́uahú 28.11

³⁷ Hen ká a 6úi wee leéka le mí lé le *Dónbeenĩ ñi-cúa fεero, tàà 6ànsò wee leéka le mí yú le Dónbeenĩ bio wérò pànká, à 6ànsò zūn mu le bio á ì túara nòn mia kà lé o Nùhũso bio na ó o bò henía.

³⁸ Ká yia yí tà mu, á le Dónbeenĩ máa tà wón bio.

³⁹ Wàn zàwa lè wàn hínni, á bio mi wǎa ko mi cà lè mi sía 6úen6úen lé le Dónbeenĩ ñi-cúa fεeró, à bía wee bio há bíoní na á nùpue yí zū à mi mún yí hè.

⁴⁰ Bio here, lé à mu 6úen6úen wé làa bio mu koráa, à mu yí lúnka.

15

O Krista vèeró bio

¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, le Dónbeenĩ bín-tente na á ì buera nòn mia, lé dén á ì bínía wee leéka bio làa mia. Lé lerén á mi tà bio á bò yí lè mi sòobéε.

² Lerén lé ðio á à kání mia ká mi wee 6ua le sese làa bio á ì bueraráa le nòn mia. Ká bñn mía se mi tà le bio coon.

³ Ho kàránlò na bio ñuhũ wi po hĩa ká, hĩa ínén ì beere yú á nòn mia le hĩa kà: O *Krista húrun wa bè-kora bio yi làa bio mu túararáa le Dónbeenĩ bíoní vūahũ yi.

⁴ Ba nùuna a, á mu wizooní tñn zoñ, ó o vèera làa bio mu túararáa le Dónbeenĩ bíoní vūahũ yi.

⁵ O zéénia míten là a Piere, bñn món ó o màhá zéénia míten lè mí tonkarowà píru ñun.

⁶ Bñn món á wàn zàwa lè wàn hínni na po khiá-hònú ó o zéénia lè míten làa cúekúee. Ba cèrèε pá ylo wi lua hárí lòn zuia. Ba nùwá yen 6úi lé bía húrun 6a tñahũ.

⁷ Bñn món ó o zéénia míten là a Zaaki, á màhá zéénianáa míten lè mí tonkarowà 6úen6úen.

⁸ Bio ó o zéénia míten lè 6a 6úen6úen vó, ó o mún zéénia míten lè ínén na ka lòn za na teró cú wán.

⁹ Mu bon, ì lé 6a tonkarowà 6úen6úen món dí. Ba yàá yí ko 6a ve mi làa tonkaro, lé bio á bía bio sà le Dónbeenĩ yi á ì beera lò.

¹⁰ Bio á ì karáa ho zuia, lé le Dónbeenĩ sáamu pànká yi. A le sáamu na le wó làa mi á yí tò, 6ùeé. Ì sá ho tonlò á lò bon po 6a tonkarowà na ká 6úen6úen. εε ká mu yínón ínén lè ì pànká á wó mu. Lé le Dónbeenĩ sáamu lé bio nòn á ì dàña wóráa mu.

¹¹ Lé bñn bio yi, à mu wé ínén loo, tàà 6arén loo, se ðio kà lé le bíoní na wa wee bue, á lé lerén mi tà bio.

Ba ñi-hía vèeró bio

¹² Ká mu lé o *Krista vèeró bio á wa wee bue, á léε webio nòn á mi tñahũ á 6a 6úi wee bíoráa le 6a ñi-hía máa vèe?

¹³ Ká 6a ñi-hía máa vèe bio bon, se o Krista mún yí vèera.

¹⁴ Ká a Krista yí vèera, se bio wa wee bue ñuhũ mía, á bio mi tà yi mún mía.

¹⁵ A bè bñn wán, á se wa lé 6a sabín-fúaalowa, lé bio wa bía kénkén le le Dónbeenĩ vèénia o Krista léra 6a ñi-hía tñahũ. Ká mu bon ká 6a ñi-hía máa vèe, se bio á wa le le Dónbeenĩ vèénia o Krista mún yí bon.

¹⁶ Ká 6a ñi-hía yí dà máa vèe, se o Krista mún yí vèera.

¹⁷ εε ká a Krista yí vèera, se bio mi tà yi ñuhũ mía, á mi bè-kora pá ñà mi ñúná yi.

¹⁸ Mu yàá po bñn, mu wee zéení le bía tà a Krista bio á húrunnáa á bio yáara 6úen6úen.

¹⁹ Ká mu lé le mukání na wa wi yi há laà na kà wán mí dòn bio yi á wa dóráa wa sía o Krista yi, se wa miinà po 6a nùpua na ká 6úen6úen miinà.

²⁰ εε ká a Krista 6èntñn vèera bio bon. Bio á mu bè-yáa wee zéení le ho ðínló á à be è wé se, lé bñn bán síi ó o Krista vèeró bio mún wee zéení le 6a ñi-hía à vèe.

²¹ O nùpue ñi-kení lé yia nòn á 6a nùpua wee híráa, lé bñn 6àn síi ó o nùpue ñi-kení lé yia mún nòn á 6a ñi-hía wee vèeráa.

²² Bio 6a nùpua 6úen6úen wee hí lé bio 6a léε síi dà-kení là a Adáma, lé bñn á 6a 6úen6úen mún n vèe, 6a páaníló là a Krista bio yi.

²³ Ká ho vèeró mu màhã à wé làa bïo mu sãnáa mín. O Krista lé yia dú 6a búenbúen yahó lòn bè-yáa. Bún món ó o buenlò pãahũ á bia bïo sã a yi màhã à vèe.

²⁴ Hón pãahũ so yi ká mu bïo búenbúen ñúhũ á à 6úe. O Krista á à 6úe hã pánká sũmáa 6ànsowà lè mí síiwà búenbúen na yí máa mi ñúná ká a bíní ì na le béenì o Maá Dónbeenì yi.

²⁵ Mu bon, o Krista 6ueé lá le béenì fúaa bïo ó o 6úrá mí zúkúsa mí tá á bò mí zeñ wán.*

²⁶ O zúkúso na o ò yáa ho món lé mu húmú.

²⁷ Mu bon, mu túara le Dónbeenì bioní vüahũ yi le le Dónbeenì dó mu bïo búenbúen o tá.† Ká lé le Dónbeenì dó mu bïo búenbúen o tá, se mu wee zéeni le le Dónbeenì na dó mu dén níi ló.

²⁸ Ká a Krista khii wi mu bïo búenbúen ñúhũ wán, ó orén na lé o Za á 6èn ñ dé mítén le Dónbeenì tá. Bún ká le Dónbeenì na lá dó mu bïo búenbúen o tá, á à wé mu bïo búenbúen béε.

²⁹ Ká 6a ñi-hía yí máa vèe, á lée webio á bia wee bátizé mítén 6a bïo yi á wee cà? Lée webio ñon 6a wee wéráa mu?

³⁰ Á warén 6èn lée webio ñon á wa wee zàanínáa wa mukání làa wizooní.

³¹ Wizonle lée wizonle ká ì wee sánsá mu húmú. Wàn zàwa lè wàn hñni, ì wee bío bún lé bïo á bïo wa Ñúhũso Yeesu Krista wee wé mi ñahũ á ì síi wan bïo yi.

³² Ho Efεze yi, á ì lò bon 6a nùpua níi yi lè ì san làa zín-búaa. Ká mu lé ho ñmíjã bïo mí dòn bïo yi á ì wóráa mu se lé ho cúnú yén á ì yú? Ká 6a ñi-hía yí máa vèe, se le bioní na ká bïo bon: «Mí wé wa dí ká wa a ñu, lé bïo wa yíró húrun se mu vó.»‡

³³ Mí yí khà miten: «Lé o nùpue na téréna ò o wee bè là a bè-kora wéro á hía wé là a bïo síi.»

³⁴ Á mi cén tñí mi yïo, à mi khí mu bè-kora wéró yi. Ba 6úi wi mi ñahũ á yí zũ le Dónbeenì. Ì wee bío ká síi à hã ñiyio dí mia.

Wa sãnia yèrémáló bïo

³⁵ Εε ká 6a 6úi pá wee tùa le 6a ñi-hía vèeró á à wé kaka síi. Ba sãnia á à keñ kaka 6a vèeró pãahũ?

³⁶ Mí 6èntñ lé 6a bñnbúwá. Mí loñ, hen ká a 6úi dù dèε 6úi beεre, ká le yí sũna, á yí ló bïo le lá karáa wán, á le so ò dàñ lé á yòó dá le?

³⁷ Mu bïo na hà yòó ló yínǎñ bún mi dù, mu 6àn beεre lé ñio á mi dù. Mu dà á wé weéñi táá bè-dínii 6úi.

³⁸ Bïo á le bïo hía wéráa, bún sã le Dónbeenì yi. Mu bè-dínii búenbúen bïo na mu wee lé à sàráa síi yínǎñ dà-kéní.

³⁹ Á bia yïo wi lua búenbúen sãnia yínǎñ dà-kéní. Ba nùpua, 6a sáron búaa, 6a ñínzàwa lè 6a cezàwa búenbúen sãnia wi ká hã búenbúen màhã wi mín ñúná yi.

⁴⁰ Ho wáyai bïowa semu wi mí dòn làa bia yïo wi lua na wi ho tá yi semu.

⁴¹ Le wii semu wi mí dòn, ho pñihũ semu wi mí dòn, á hã mànàayio semu wi mí dòn. Á hã mànàayio mu lè mí dà-kéní kéní semu pá wi mín ñúná yi.

⁴² Lé bún lè 6a ñi-hía vèeró bïo lée dà-kéní. Hen ká 6a sãnia hía líi dó ho tá yi làa bïo le beεre wee ñiráa bïo síi, à hã soo. Ká hã hía vèera, à hã síi yèrémá á máa bíní hí.

⁴³ Hã sãnia na 6a nùuna, á cùkú mia, hã yí dà bïo 6úi máa wé. Ká hã hía vèera à hã cùkú wé à pánká keñ.

⁴⁴ Hã sãnia na wee nùu, hñn bïo sã ho ñmíjã na ká yi. Ká hã khii vèera, á hã a yèrémá á bïo ò síi ho wáyai yi. Bïo hã sãnia na bïo sã ho ñmíjã yi wiráa, lé bún 6àn síi á hã sãnia na bïo sã ho wáyai yi mún wiráa.

* 15:25 Mí loñ Lení vüahũ (Psaumes) 110.1 † 15:27 Mí loñ Lení vüahũ (Psaumes) 8.6 ‡ 15:32 Mí loñ Ezayii vüahũ 22.13

⁴⁵ Mu so yí túara le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi kà sii le? «O Adāma na lé o yahón nùpue, á le Dónbeenĩ wó ó o yĩo wi lua.»[§] Ká a *Krista na lé o mónđen Adāma wón lé ho wáayi nùpue na wee na le mukānĩ.

⁴⁶ Bĩo dú ho yahó yínǎn hã sǎnía na bĩo sã ho wáayi, hã sǎnía na bĩo sã ho ðímíjǎ yi lé hĩa dú ho yahó. Ho wáayi sǎnía hǎn wi làa món.

⁴⁷ O yahón nùpue na má lè le tĩnĩ wón bĩo sã ho tá yi. Ká a «jũn ní nùpue» bĩo sã ho wáayi.

⁴⁸ Bĩa bĩo sã ho tá yi ka làa yĩa má lè le tĩnĩ bĩo sii. Ká bĩa bĩo sã ho wáayi yi, bán òn ka làa yĩa bĩo sã ho wáayi bĩo sii.

⁴⁹ Bĩo wa láráa ho tá yi nùpue sii, lé bũn wa mún khii láráa ho wáayi nùpue sii.*

⁵⁰ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, bĩo á ĩ wi à ĩ zéeni làa mia, lé à mi zũn le wa yí dà máa keĩ hen na le Dónbeenĩ wee dí mí bēeni yi lè wa sǎnía na bĩo sã ho ðímíjǎ yi. Mu bĩowa na dà wee yáa ní yí dà máa keĩ bĩo yí dà máa yáa yi.

⁵¹ Mi jí bĩo kã. ĩ zéeni bĩo búu na le Dónbeenĩ lá sà yi làa mia: Mu yínǎn wa búenbúen lé bĩa à hí. Ká 6a nĩ-hía làa bĩa yĩo wi lua lé warén búenbúen sii á à yèrémá.

⁵² Mu ù wé fùafù, lè le yèrè kèbúenlò bĩo sii, ho pãahũ na le bũaanĩ sã á à jí yi le mónđen wizonle zon. Ká le bũaanĩ mu sã jǎ, á 6a nĩ-hía á à vè, á sǎnía à yèrémá, á wãa máa bĩnĩ máa hí hũu. Ká warén na yĩo wi lua, á sǎnía à yèrémá.

⁵³ Mu bon, hã sǎnía na wee hí à soo, á ko hã yèrémá à wé hĩa yí dà máa hí máa soo.

⁵⁴ Ká hã sǎnía na wee hí à soo á khii yèrémáa á wó hĩa yí dà máa hí máa soo, bũn ká bĩo túara le Dónbeenĩ biónĩ vūahũ yi kà màhã wãa jii ì sí:

«Húmú, ũ fũuhũ fá á mu vóráa.†

⁵⁵ Húmú, ũ pánká wi wen?

Húmú, ũ hĩnĩ na ũ wee táaráa wi wen?»‡

⁵⁶ Mu húmú hĩnĩ na mu wee táaráa lé mu bè-kohó. A bĩo òn wee na à mu bè-kohó yíráa ho pánká wa wán lé o *Moyiize làndá.

⁵⁷ Ee ká wa wee dé le Dónbeenĩ bǎrǎkà, lerén na wó á wa dàrnáa mu húmú wa Núhũso Yeesu Krista pánká yi.

⁵⁸ Wàn zàwa lè wàn hĩnni na á ĩ wa làa sòobéε, bũn lé bĩo nǎn á mi fǎrǎ tĩn, à yí día le 6a dèké mia. Mi ca mi kuio o Núhũso tonlò sǎrǎo yi. Lé bĩo mi wãa zũ le le lònbee na mi wee lá a Núhũso bĩo yi á yínǎn kǎamáa.

16

Le wǎri na cǎn nǎn ho Zeruzalεmu kèrètɛwa yi

¹ Mi wãa le wa khii zo le wǎri na wee cã à séenináa bĩa bĩo sã le Dónbeenĩ yi na wi ho Zeruzalεmu yi tũiáwà yi. ĩ bĩa bĩo le wǎri cǎlò mu bĩo ko mu wéráa á nǎn ho Kalasii kèrètɛwa kuure yi vó. Minén mún wé làa bũn bĩo sii.

² Hã dimaasiwa búenbúen à mi nĩ-kénĩ kénĩ wǎri na mi sá yú búu á mi bàrǎ mí dòn làa bĩo mi dàráa mu. Bèra a na à mi wãa yí pa ĩ búenlò mi cǎn à bío le mi ì cǎnǎa wǎri.

³ ĩ khii búeé dǎn mi cǎn, á 6a nùpua na á minén mi bæere hueekaa lé bán á ĩ ì fé mi hãmu bĩo á à túa hã vǎnna à bè wán á à na yi, á 6a à búu à varáa ho Zeruzalεmu.

⁴ Ká ĩnén ĩ bæere pá ko à ĩ búu mu varáa, á 6a à bè làa mi.

Bĩo ó o Poole wi ò o wé

⁵ ĩ wi à ĩ búen mi cǎn, ká ĩ màhã à kǎa ho Maseduana kǎhũ yi á à búennáa.

⁶ Nún-sĩ á ĩ búeé cǎaka làa mia cúa-yen, jún-sĩ á le tēni pãahũ búenbúen á ĩ yàá à wé mi cǎn. Bũn ká mi wãa à yí mi á à séeni á ĩ vaá dǎnǎa hen na á ĩ bò ò va yi.

§ 15:45 Mi loĩ Bĩo jũhũ búenĩ vūahũ (Genèse) 2.7 * 15:49 Le Dónbeenĩ biónĩ vǎn-kĩa búu yi á bĩo ká lé bĩo túara: Lé bũn á mi mún wa láráa ho wáayi nùpue sii. † 15:54 Mi loĩ Ezayii vūahũ 24.8 ‡ 15:55 Mi loĩ Ozee vūahũ 13.14

⁷ Mu bon, í yí wi à ì ɓuee mi mia làa miló kà síi ká í khíí. Í wi à ì ɓuee cāaka làa mia ká a Nùhũso tà mu.

⁸ Bìo kà wán, á ì ì kɛɛní ho Efɛɛze lóhó yi á ho *Pāntekoote á à yí mi bín.

⁹ Lé bìo á ton-beení sáró jii héra díá nɔn mií bín, á bía wi ɓa hè ho sáró mún boo.

¹⁰ Ká a Timotee ɓueé dñn mia, à mi sáberé à mi wíoka a ɓua, lé bìo ó o wee sá a Nùhũso tonló lè ínén bìo.

¹¹ O ɓúí yí zuañ wo yi. Ká a khíi bínía wà à ɓuen í cón, à mi séení a ò o ɓueé dā làa héerà. Í pan wo, orén lè wàn zàwa na bò làa wo.

¹² Ká mu lé wàn za Apoloosi, wón á ì henía síi á à yí cúa-yɛn le o bè lè wàn zàwa na bínía wà à ɓuen mi cón à ɓuennáa, ká a síi ɓèntín yí tà le vɛɛní mu bìo bìo kà wán. Í zū mu le pāhũ na ò o yí le níi yi, o ò ɓuen.

O Poole bioní véeni

¹³ Mi tñí mi yío, mi fará dñn mi síidéro le Dónbeení yi. Mi zéení le mi lé ɓa nùpua na sía hereka, á pānkáwá wi.

¹⁴ Mi bè-wénia ɓúenɓúen á mi wé wé lè le waminí.

¹⁵ Wàn zàwa lè wàn hinni, le í pá bíní hení bìo dà-kéní bìo na mia. Mi zū a Sitefanaasi lè mín zii nùpua. Mi zū le ho Akayii kōhũ ɓúenɓúen yi, á ɓarén lé bía nín-yání tà a Nùhũso bìo. Mi mún zū le ɓa dɛɛnía bánbáa wee séení bía bìo sã le Dónbeení yi.

¹⁶ Awa, bán nùpua so síi, làa bía làa ba lééra ho tonló yi, á mi wé tà día le ɓa dí mi yahó.

¹⁷ Bìo á wàn zàwa Sitefanaasi là a Akayikuusi, là a Fɔɔtunatuusi á ɓueé ɓúɛɛkío mi á ɓèntín léé bìo na wan í síi làa sòobéɛ. Lé bìo á bìo mi yí dà máa wé máa na mií bìo mi khèra làa mi bìo yi, lé bñn á ɓarén wó mi lahó yi.

¹⁸ Ba ɓèntín hñina í síi làa bìo ɓa wee wéráa mu làa mia pònna cèrèɛ yi. Ba nùpua mu síi á mi wé kònbi.

Le tɛɛní

¹⁹ Ba kèrètíɛwa kuio na wi ho Azii kōhũ yi á wee tɛɛní mia. O Akilaasi là a Piriisiye lè ɓa kèrètíɛwa na wee ɓuee kúee mín wán ɓa cón, á wee tɛɛní mia wa Nùhũso yèni yi.

²⁰ Wàn zàwa ɓúenɓúen wee tɛɛní mia. Minén mún tɛɛníka mín yi sese.

²¹ Lònbió lé ínén Poole lè í nín-bia á wee túa le tɛɛní ì na mia.

²² Ká a ɓúí yí wa a Nùhũso mi tñahũ, à mi lén wo mi tñahũ. «Maranataa», le wa Nùhũso ɓuen.

²³ Le wa Nùhũso Yeesu *Krista sãamu à kɛní làa mia.

²⁴ Í ɓèntín wa mia lè í síi ɓúenɓúen wa páaníló là a Yeesu Krista bìo yi. *Amiina!

Ho ɲun nɛi vɛahɛ na ɔ o Poole tɛara nɔn ho Korɛnte kɛrɛtɛwa kuure yi

Vɛahɛ tɛarɔ ɲuhɛ

O Poole lɛ yɛa wiokaa tɛara ho vɛahɛ na kà nɔn ho Korɛnte kɛrɛtɛwa kuure yi. Sàni ò o tɛa ho, à bɛn ɓa ɓúi ɓa tɛahɛ lá pà a Poole mu ɓio le o yɛnɔ́ o Yeesu *Krista tonkaro.

Ká a Poole màhà tɛara ɓa yi, á zéenia mí ɓio yahó làa ba. O le mí wa ɓa ɓúenɓúen, á wi à ɓa ɓíní wé sí.

O nɛn-yání zéenia ɓio ɔ o lò bonnáa, làa ɓio le Dónbeení séeníanáa wo (1.1-11). Há ɓín-zàwa na wi orén làa ba pàahɛ ɔ o ɓía dǎní yi, á zéenia le lé o Yeesu nɔn le ɲii mí yi à mí ɲí ɓa zeñ wán. O Poole vɛahɛ ɓúi yi ɔ o zá làa ba, ɛɛ ká ho vɛahɛ na kà yi ɔ o le mí síi wan làa sòobéɛ ɓio ɓa tà yèrémáa mi yilera le mí wára ɓio yi (1.12–7.16).

O Poole le ho Korɛnte kɛrɛtɛwa wé hén mí níní à wéráa mu hāmu séení ho Zeruzalɛmu kɛrɛtɛwa na lé ɓa nǐ-khenia (8–9).

Ho vɛahɛ mu líi véení, ɔ o Poole zá làa ɓía le o yɛnɔ́ le Dónbeení tonkaro, á zéenia le ɓa ɓio yí bon (10–13).

Le tɛɛnǐ

¹ Mu lé ínén Poole na le Dónbeení le mí síi ɓio á wó là a Yeesu Krista tonkaro, le wán za Timɔtee á wee tɛɛnǐ ɓa kɛrɛtɛwa kuure na wi ho Korɛnte lóhó yi ho Akayii kǔhɛ yi. Wa mún wee tɛɛnǐ ɓía ɓio sà le Dónbeení yi na wi ho kǔhɛ mu ɓúenɓúen yi

² Le wán Maá Dónbeení le wa ɲúhúso Yeesu Krista wé mu sāamu làa mia, à na ho héerà mia.

O Poole wee dé le Dónbeení bǎrákà

³ Le le khòoníi à ɓio sí wa ɲúhúso Yeesu *Krista ɓàn Maá yi. Wón na lé o maá na zū le màkǎrí, á wee hení wa sía fɛɛɛ.

⁴ O wee hení wa sía le lònbee na wee yí wɛn ɓúenɓúen yi, bèra a na à warén ɓèn dàñ dǎn ɓún wán à henínáa ɓía lò wee be sía, à ɓa yí le sí-heɓúee na warén wa ɓɛere yú le Dónbeení cǔn.

⁵ Mu bon, làa ɓio síi á le lònbee wee yíráa wɛn dà khíi o Krista ɓio yi, lé làa ɓún síi á le sí-heɓúee na wa wee yí le Dónbeení cǔn o Krista pànká yi á wa wee yí puuní.

⁶ Hen ká wa lò wee be, se léé bèra a na à mí yí le sí-heɓúee, à mún kǎní. ɛɛ ká wa yú le sí-heɓúee, se léé bèra a na à minén mún yí le à bè yi dàñ láráa le lònbee dà-kéní kéní na warén wee lá.

⁷ Mí síadéro le Dónbeení yi á wa láa yi ɓinbirí. ɓio mi páanía le lònbee yi làa wɛn, á wa ɓèn mún zū le mí mún páanía le sí-heɓúee na wa yú yi làa wɛn.

⁸ Mu bon, wán zàwa le wán hínni kɛrɛtɛwa, wa ko wa zéení ɓio sá wɛn ho Azii kǔhɛ yi làa mia. Wa lá le lònbee ɓín làa sòobéɛ. Le lònbee mu ɓèntɛn wó herera wa wán fúaa wa yàá lá máa dàñ le. Wa yàá lá wee leéka le le máa ká wɛn.

⁹ Wa ɓèntɛn lá wee leéka le ɓa à ɓúe wɛn. Lé ɓún nɔn á wa yí dó wa sía waten yi à wa dó há le Dónbeení na wee véení ɓa nǐ-hía yi.

¹⁰ Le Dónbeení lé dǐo kǎnía wɛn ɓún húmú so síi yi, á le pá à ɓíní ì kǎní wɛn. Mu bon, wa láa mu yi le le pá wé è kǎní wɛn.

¹¹ Minén mún séení wɛn le mí fioró. Lé ɓún á à na ká mu sāamu na wa à yí ɓa cèrɛɛ fioró pànká yi, á ɓa nùpua cèrɛɛ á à bè yi á à déráa le Dónbeení bǎrákà wa ɓio yi.

O Poole khinia mí véení yi

¹² ɓio wa sía wee zéení làa wɛn lé ɓún wa sía wee wa ɓio yi, mu lé ɓio wa wee ɓua le waten ho dímǎná yi le mu húaarāmu, le le yi na wee ce, dǐo wee lé le Dónbeení cǔn, sǎnkú

bïo wa ßuan lè waten minén dǎní yi. Mu yí wó lè hǎ sǎnía bè-zǔnminí pǎnká, ká mu wó le Dónbeení sǎamu pǎnká yi.

¹³ Mu bon, wa vǔnna na wa wee túa na mia á wa yí máa túa bè-vio búí yi ká mu yínǎn bïo mi wee kǎrán làa bïo mi wee jí hǎ yi. Í láa mu yi le mi ì jí bïo wa túara wéréwéré.

¹⁴ Mi ðín yí jí bïo ká búenbúen: Mí dà à zámaka wa bïo yi, làa bïo á warén mún ñ zámakaráa mí bïo yi ñnzoñ na wa Núhúso Yeesu ù buen yi.

¹⁵ Í láa bún yi. Lé bún ñn á ì lá wi à ì ßuee lé mi cǔn vé, bèra a na à mi séení mi hǎ cúa-jun.

¹⁶ Mu bon, í lá wi à ì ßuee ðín mi cǔn vé à ßuennáa hen ho Maseduana yi. Ká í bínía, á ì tǐn ßuee ðín mi cǔn à mi séení mi à ì ðàn varáa ho *Zudee kǔhú.

¹⁷ Bïo á ì bía le í wé ká à mu yí wó so wee zéení le í láa yi mia le? Hen ká í le í wé bïo, à ì so wé mu là a jíní jun ßanso bïo síi le, yía wee tà ho úuu ho zuia ká ho yǐró ò o le búee lòn nùpue na yí zǔ Dónbeení le?

¹⁸ Le Dónbeení na máa wé yèrémá mí jii lé í seéràso. Hǎ jii-cúa na wa wee fεε na mia yínǎn úuu làa búee.

¹⁹ Le Dónbeení Za, o Yeesu Krista, yía á ñén là a Silivén là a Timotee bía bïo ñn mia jii-cúa yínǎn úuu làa búee. Mu bon, o jii-cúa lée úuu mí dòn.

²⁰ Orén lé yía lé ho úuu na wee zéení le bïo búenbúen na le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé lé ho túiá. Lé bún ñn á lé orén Yeesu *Krista mu á wa wee bè yi à tàráa wa amiina à dérása ho cùkú le Dónbeení yi.

²¹ Lé lerén ñn á warén làa mia wee ðàn fǎrá ðín wa páaníló là a Krista yi. Lé lerén mí beere hueekaa wen,

²² á bò mí flimini wán. Le dó mí Hácírí wa sía yi, à zéení le bïo le dó mí jii le mí ì na wen á le è wé máa kǐí.

²³ Í wee báa mu jii wán le Dónbeení yahó á à dé í mukǎní ì na mu bïo yi, le bïo ñn á ì yí bínía yí ßuararása mi cǔn ho Korente yi, lé bïo á ì yí wi à ì ßóní mia.

²⁴ Wa yí wi à wa kǐká mia à mi dé mi sía, lé bïo wa zǔ le mi siadéro o Krista yi fǎrá tǐna, á wa wi à wa séení mia bèra a na à mi sía wa.

2

¹ Awa! Á ì wǎa le í máa buen mi cǔn lé bïo á ì yí wi à ì tǐn véení mi yiwa.

² Ká í véenía mi yiwa, á lé ßa yén wǎa dà à wεé í síi, bïo á bía dà à wεé í síi lé bán á ì véenía yiwa.

³ Lé bún ñn á ì túararása ho vǔahú mu. Í lá ßuara mi cǔn ho pǎahú mu yi, á mi bïo lá à véení í yi, ká minén lé bía jǎn lá ko mi wεé í síi. Mu bon, í ßèntǐn láa mu yi le ká ñén síi wan, á minén búenbúen sía mún ñ wa.

⁴ Pǎahú na á ì wee túa ho vǔahú mu, ká í hácírí yáara fúaa í yáa wá hǎ yèn-ca-poa. Bïo á ì túara ho yi yínǎn à véení mi yiwa, ká í wi à mi zǔn le í wa mia làa sòobéε.

O Poole séra día ñn bía wó khon làa wo yi

⁵ Yía wó khon làa mi mi tǐahú á yí véenía ñén í dòn yi, mu lé mi búenbúen á ßanso véenía yiwa. Búee yáa, í bía dà í níi wán, mu lé ßa búí mi tǐahú á ßanso véenía yiwa.

⁶ Wón nùpue so á nùpua cèrèε mi tǐahú á zárása, á bún wǎa à yí o.

⁷ Hǎ làa na ká wán á mi sén mu día na a yi à hení a síi, bún mía ó o yi ì vá dàkhíina, á yilera à yáa.

⁸ Bún bïo yi á ì wee fio mu mi cǔn le mi zéení mu na a yi wéréwéré le mi wa a.

⁹ Mu bon, í túara ho vǔahú mu à loínáa le mi wee bè bïo á ì bía ñn mia yi le.

¹⁰ Awa! Á ì wǎa à bío bïo ká à na mia: Hen ká mi wé séra nùpue bè-kora día ñn wo yi, á ñén mún ñ sén mu ù día á à na ßanso yi. Ká í lá ko à ì sén bïo búí día na a búí yi, á ì ì sén mu ù día á à na a yi minén bïo yi o *Krista yahó.

11 I wé è wé mu bèra a na ò o *Satāni yí yí sée mi wán, lé bïo á bïo ó o wi ò o wé á wa zū.

O Poole khon o Tiite yi ho Torowaasi yi

12 Bïo á ĩ vaá dñn ho Torowaasi lóhó o Krista bín-tente bueró bïo yi, á ĩ mən ò o Núhũso héra ĩ tonló sáró wõhũ.

13 Ká ĩ yi pá wee dè, lé bïo á ĩ yí yú wán za Tiite bín, á bñn lé bïo nən á ĩ dóráa ho Torowaasisa mu cāa wé se, à ĩ wà buara ho Maseduana kōhũ wà buée loń le ĩ yí o hen le.

Wa wee fáa há fūna o Krista pànká yi

14 Εε ká mi le wa khòní le Dónbeenĩ, lé bïo á le wee dí wa yahó à fáarāa há fūna fέεε wa páaníló là a *Krista bïo yi. Le Dónbeenĩ wee dñn wa wán à zéenínāa o Krista à ba nùpua zūń wo há lùà búenbúen yi. O zūńló mu ka lòn sāmu na sí á wee bènben fè há lùà búenbúen.

15 Mu bon, wa ka lòn bïo na sāmu sí na ó o Krista wee na le Dónbeenĩ yi, bïa kǎnía làa bïa wee vīníní mīten tīahũ.

16 Bïa wee vīníní mīten cón á mu ka lòn sāmu na wee na mu húmú, ká bïa kǎnía cón á mu bèn ka lòn sāmu na wee na le mukānĩ binbirĩ. Yīa yàá dà à sá hón tonló so léé wée.

17 Ba nùpua cèrèε wee bue le Dónbeenĩ bionĩ à càráa mu bïo, ká warén yí máa wé làa bán bïo síi. Le Dónbeenĩ tonkaa wən, á wa wee hén wa yiwa à sárāa há tonkaa mu tonló le yahó wa páaníló là a Krista bïo yi.

3

Le páanii finle ton-sáwá bïo

1 Wa so wi à wa tñn zéeni waten làa mia le? Tàá wa so màkóo wi à wa bua vūahũ na wee zéeni làa mia le ba tonkaa wən mi cón làa bïo ba búii wee wérāa mu le? Tàá wa bío le mi túa ho búii na wən à wa bua vaa zéenínāa waten lòn-veere yi le?

2 Minén mi bæere ka lè mi lé ho vūahũ na túara wa sía yi á ba nùpua búenbúen wee kàrán à zūń.

3 Mu bon. Minén mi bæere lé ho vūahũ na ó o *Krista túara á kàràfāa wən. Ho yí túara lè le dèε na ba wee túarāa ho vūahũ wán, ká ho túara lè le Dónbeenĩ na wi fέεε Hácírí. Ho yí túara huee wán, ká ho túara ba nùpua sía yi.

4 Wa wee bío kà, lé bïo wa láa le Dónbeenĩ yi o Yeesu Krista pànká yi.

5 Wa yí máa leéka le ho tonló mu wa dà à sá lè wa kùrú pànká. Lé Le Dónbeenĩ wee na à wa dàń wérāa mu.

6 Lé lerén nən á wa dàńna wórāa le páanii finle ton-sáwá. Dén páanii finle so yí yú mí pànká ho làndá na túara yi. Le yú ho le Dónbeenĩ Hácírí pànká yi. Ho làndá na túara wee wé à ba nùpua hí mu húmú binbirĩ, ká le Dónbeenĩ Hácírí bèn wee wé à ba nùpua yí le mukānĩ binbirĩ.

7 O *Moyiize làndá hīa túara há hue-penlenwà wán.* Ho pāahũ mu yi á le Dónbeenĩ cùkú juiíkaa làa sòobéε, fúaa o Moyiize yahó wee juiíka ho cùkú mu bïo yi. Bïo ó o Moyiize yahó juiíkaró yí máa mía mí cúee, ká a *Isirayεεle zàwa yí dàńna yí lora ho yi lé bïo ho wee juiíka dàkhíina. Ká hón làndá so na wee na ò o nùpue hí á zéenia le Dónbeenĩ cùkú beenĩ kà síi,

8 á le Dónbeenĩ cùkú beenĩ mu bïo so khii máa poń bñn ká mu lé le Dónbeenĩ Hácírí wee sá mí tonló le?

9 Wa zū le ho làndá tonló na vaa véenii á dà à sínii a nùpue jūhũ á cùkú wi. Ká mu ka kà, á ho tonló na wee na ò o nùpue téréen so cùkú máa keń máa poń bñn le?

10 Wa yàá dà à bío le ho cùkú na yánkaa wi wāa yí máa mi, lé bïo á hīa há làa na kà wán á bèn po po horén.

* 3:7 Mi loń Léro vūahũ (Exode) 34.27-35

11 Mu bon, ká mu bïo na hĩa khĩ á cùkú wi, se bïo wee keń bĩn fée cùkú 6èn ñ ponĩ bĩn cùkú.

12 Á bïo wa dó wa sĩa wee lònĩ ho cùkú mu, lé bĩn ñon wa ponĩ sénkã kúaráa wee bïorãa.

13 Warén yí máa wé là a Mɔyiize bïo, wón yánkaa pon mí yahó yi lè le nín-kéní, bèra a na ò o Isirayele ñpomu yí mi ho cùkú na máa mía véro o yahó mu wán.†

14 O Isirayele ñpomu hácírí fù yí dà máa jí le páaní kĩnle vónna bíoní na wee kàrán na 6a yi. Hàrí ho zuia á mu pá ka lè 6a pon mí yara yi lè le nín-kéní mu. O nùpue páaníló là a *Krista lé bĩn mí dòn wee wé à le nín-kéní mu hén lén hã yara yi.

15 Mu bon, hàrí ho zuia ká a Isirayele ñpomu wee kàrán o Mɔyiize vónna à 6a máa zũn hã 6àn kúará. Mu ka lòn nín-kéní na pon 6a sĩa yi.

16 Ká yĩ tà a Nùhũso bïo à le nín-kéní mu hén lén o yahó yi.

17 O Nùhũso na bïo bía lé le Dónbeenĩ Hácírí. O Nùhũso Hácírí hĩa wi lahó na yi à hón lahó so nùpua keń míten.

18 Warén búenbúen na á nín-kéní yí pon yara yi á wee loń mi a Nùhũso cùkú làa bïo ó o nùpue wé minãa mí yahó ho zùbálén yi bïo sii. O cùkú mu wee ñuiĩka wa wán. O Nùhũso na lé le Dónbeenĩ Hácírí á wee wé à wa wé yèrémã ká wa wà, à keń là a bïo sii, à cùkú wé dé wán fée.

4

O Poole yí tèera mí bàra le Dónbeenĩ tonló sáró yi

1 Le Dónbeenĩ lè mí tentemu á kàráfãa ho tonló mu wen. Lé bĩn ñon wa yí máa tèe wa bàra ho sáró yi.

2 Wa yí máa sà waten wérãa bïo, á pã hã ñiyi-wará díã. Wa yínõñ ñi-khàwa, á wa mún yí máa dé yèrémáló le Dónbeenĩ bíonĩ yi. Ká wa wee zéeni ho tũia ponĩ bïo wéréwéré. Wa wee wé ká sii le Dónbeenĩ yahó bèra a na à 6a nùpua búenbúen zũn le wa lé 6a húaarãwa.

3 Ká le bĩn-tente na wa wee bue á kúará sà yi, se lé bĩa wee vĩ á le kúará sà yi cõn.

4 Bán nùpua so yí zũ le bĩn-tente kúará lé bïo ó o *Satãni na wee dí mí béeni ho ðĩmĩjá yi, á wee wé à 6a háciira máa dàñ mu kúará zũn à dé mí sĩa le Dónbeenĩ yi. Ba yí máa mi le bĩn-tente mu khoomu ñuiĩkaró. Bĩn na wee zéeni a *Krista cùkú.

5 Mu bon, wa yí máa bío waten bïo ká a Yeesu Krista na lé o Nùhũso lé yĩ á wa wee bue bïo. Warén wa bæere lé mi ton-sáwã o Yeesu bïo yi.

6 Le Dónbeenĩ yánkaa bía: «Le mu khoomu keń le tĩbíri lahó yi». Lerén lé ðio mún wó á mu khoomu wi wa sĩa yi, à wa zũnãa le cùkú bïo na wee mi a Yeesu Krista yahó yi.

7 Bĩn bè-beeni so wi warén na ka lòn sĩa na má lè ho córó yi, bèra à na à 6a nùpua zũn le ho dàríló na 6àn sii mía wee lé le Dónbeenĩ cõn, ká ho yí máa lé warén cõn.

8 Le lònbee lè mí síiwã wee yí wen, èe ká le màhã yí yú sée wa wán. Wa yiwa wee dè, èe ká wa háciira màhã pá yí yáara.

9 Ba nùpua wee ñiiní wa sãnia, èe ká le Dónbeenĩ yí pã wen yí díã. Ba wee lùiorã wen, èe ká mu yí máa yãa wen.

10 Põnna búenbúen ká 6a wee cà wa búeró yahó làa bïo 6a wó wó bórãa o Yeesu, bèra a na à le mukãni binbirĩ na ló a Yeesu cõn à mi wen wéréwéré.

11 Mu bon, wa wi le mukãni yi. Èe ká 6a wee cà 6a búe wen põnna búenbúen yi o Yeesu bïo yi. Bĩn wee wé bèra a na à le mukãni binbirĩ na ló a Yeesu cõn à mi wa sãnia na dà à hí yi.

12 Lé ká sii á warén wee zãanínãa wa mukãni põnna búenbúen yi, bèra a na à le mukãni binbirĩ na ho pãnkã mia.

† 3:13 Mi loń Léró vūahũ (Exode) 34.33-35

¹³ Wa páanía le síidéro dà-kéní yi. Mu ka làa bío mu túararàa le Dónbeení bíoní vūahú yi le: «ĩ bíá lé bío á ĩ dó ĩ síi.»* Awa, á warén mún dó wa sía làa bún síi, lé bún non á wa mún wee bíoráa.

¹⁴ Wa zū le yía vèenía o Núhúso Yeesu lé wón mún ñ vèení wɛn, lé bío wa páanía là a Yeesu. O ò páaní ì fé wɛn làa mia yòò bàrá mí cǎn.

¹⁵ Bío wee wé kà búenbúen lé minén bío yi, bèra a na à 6a nùpua cèrèè wé yí le Dónbeení sáamu ká 6a wà. Ká mu wó kà, á 6a nùpua na à dé le Dónbeení bāráká á à dé ho cùkú le yi, á wé è dé wán.

Wa khii yi hã sãnia bè-fla

¹⁶ Lé bún non á wa yí máa tèéráa wa bàra. Hàrí ká wa sãnia pánká wee tí yi ká ho wà, á wa hácírí flamu bún wee dé wán ká mu wà lè hã wizooní.

¹⁷ Le lònbee na wee yí wɛn hã làa na kà wán na khii vé á máa tèè lè ho cùkú beení na wa khii yí, hón na máa vé máa mi.

¹⁸ Warén yí máa cà mu bío na wee mi. Bío yí máa mi lé bío wa wee cà. Lé bío á bío wee mi yí máa mía, ká mu bío na yí máa mi bún wi bún fɛɛɛ.

5

¹ Wa zū le ká le wizonle na wa sãnia na lé wa mànákáwa zíní yáara, á le Dónbeení ì na hã sãnia wa ñ-kéní kéníwà yi ho wáayi. Hón mànákáwa zíní so na á nùpue níi yí wó á à kɛn bíi fɛɛɛ.

² Bío kà wán á wa yiwa wee vá lé bío wa wee cà mu lè wa sòobéè à le Dónbeení na hã sãnia bè-fla mu wɛn ho wáayi.

³ Ká wa yú hón sãnia bè-fla so, á wa mànákáwa máa wé bío na wee héeka mí bírí á yí yú sãnia.

⁴ Mu bon, Bío wa wi hã sãnia na ka lòn zíní yi á wa yiwa wee vá, á lò wee be. Wa yí le le Dónbeení fé wa sãnia mí dòn, ká wa wi à le wé hã làa bè-fla, bèra a na à hã sãnia na à kɛn bíi fɛɛɛ à zo hã bè-kia na à hí lahó.

⁵ Le Dónbeení mí bèere lé dño wíokaa wɛn bún bío yi. Le non mí Hácírí wɛn à zéení le bío le dó mí níi le mí ì na, á le è na máa khí.

⁶ Lé bún bío yi á wa yí máa tèè wa bàra, ká wa jòn zū le bío wa wi ho tá wán, á wa dǎní nàyi là a Núhúso.

⁷ Mu bon, bío wa wee 6ua lè waten á wa wee wé héha làa bío wa dóràa wa sía le Dónbeení yi, ká mu yínón bío wa wee mi lè wa yío bío yi.

⁸ Wa sía hereka, á mu mún lá à wé sí wɛn à wa lé ho dímíná na kà yi à vaa kɛn a Núhúso nísání.

⁹ Hàrí à wa kɛn ho dímíná yi, tàá à wa lén vaa kɛn a nísání, se bío wa màkóo wi yi lé ho wé bío sí a yi.

¹⁰ Lé bío wa búenbúen ko à wa khii vaa dñn o *Krista yahó ò o cítí. Ká wa wó mu bè-tente tàá ká wa wó mu bè-kora, ó ò sàání wɛn á à héha làa bío wa ñ-kéní kéní wó ho dímíná yi.

Wa lè le Dónbeení bñia sí o Yeesu pánká yi

¹¹ Bío wa zū a Núhúso kǎnbii jùhú, á wa wee bánbá à 6a nùpua tà ho tūiá poni. Le Dónbeení zū wɛn binbirí, á ĩ wee leéka le minén mún zū mi mi sía yi.

¹² Wa yí máa cà à wa zéení làa mia le mi ko mi tà wa bío. Bío mí sía á à waráa wa bío yi lé bún wa wee cà, bèra a na à mi dǎn bío sí bia wee yóní mítén bío 6a karáa dǎn yi, ká bío 6a sía yi á 6a yí máa loń.

¹³ Ká lé bío wa wee wé lòn khéerowà, lé le Dónbeení yahó á wa wee wéráa mu. Ká lé bío wa wee wé lòn nùpua na júná wi bún, bún lé minén bío yi.

* 4:13 Mí loń Lení vūahú (Psaumes) 116.10

14 O *Krista waminî pànká òuaa wa wán. Wa láa mu yi le orén lé o nùpue nî-kéní na húrun 6a nùpua búenbúen bïo yi, á le Dónbeenî cón á wa búenbúen páanía húrun làa wo.

15 O húrun 6a búenbúen bïo yi bèra a na à bïa yïo wi lua wé yí wé bïo sí 6a yi, ká 6a wé wé bïo sí yïa húrun 6a bïo yi, á vèera.

16 Lé bún bïo yi, á wa wáa yí máa loń 6a nùpua làa bïo wa wee mi làa ba à héha lè mu nïpomu. Hàrí ká wa yánkaa wee loń o Yeesu yi làa bún bïo, á hã laà na ká wán á wa wáa yí máa loń wo yi làa bún.

17 Hen ká a nùpue páanía là a *Krista, se wón òanso lée nî-finle. Mu bè-kía wáa khíina, mu bïo búenbúen wáa wó bè-fla.

18 Bún búenbúen lé le Dónbeenî wó mu. O Krista pànká yi, á le wó á warén làa de bínia sí, á ho tonló na á le le wa sá, lé ho wé à bïa ká mún wé sí làa de.

19 Mu bon, o Krista pànká yi, á le Dónbeenî nɔn le nîi à ho òimíjása làa de bíní wé sí. Le wáa yí máa loń 6a nùpua búenbúen bè-kora yi. Le le wa bío na 6a nùpua na ká yi le 6a bíní wé sí làa mín.

20 Awa, á wa lé o Krista tonkarowà, á wee lá le bíonî o Krista yèni yi. A mu ka lè mu lé le Dónbeenî mí bεεre òin wa wán á wee bíoráa làa mia. Wa wee óónóóní mia o Krista yèni yi le mí día le le Dónbeenî làa mia bíní wé sí.

21 O Krista yí wó mu bè-kohó yí mɔn, à le Dónbeenî síinia a jùhũ lòn bè-kora wéro bïo síi warén bïo yi, bèra a na à wa wé 6a nùpua na térénna le Dónbeenî yahó wa páaníló làa wo bïo yi.

6

1 Lé ká síi á warén na lè le Dónbeenî páanía wee sá, á pá wíokaa wee hení mu na mia, le mi yí día le le Dónbeenî sãamu na le wó làa mia bïo wé kãamáa.

2 Lerén lé òio bía mu ká síi:

«Ho pãahũ na mu ko yi,

á ï jí ũ floró.

Ho kãníló wizonle zòh,

á ï òueé séení fo.»*

Awa, ho pãahũ na wa wi yi lé ho pòn-tente, ho zuia lé ho kãníló wizonle.

3 Wa yí wi à wa wé bïo búii na hía na ká wa à wé è khe lè 6a nùpua, lé bïo wa yí wi à nùpue woon yáa wa tonló yèni.

4 Bïo wa wee sá búenbúen yi, á wa wee zéení le wa lé le Dónbeenî ton-sáwá. Wa wee hĩ wa sía le lònbee lè mí síiwà, lè le yi véε yi,

5 ho haró yi, ho kàsó yi, le lònbee na wee yí wɛn 6a zãamáa nîi yi, hã ton-hebúaa sáró yi, mu òãmu fòoró lè le hĩni yi.

6 Wa òuan waten lè le yi na wee ce, á zũ le Dónbeenî, á wee jĩ wa yiwa, á wayika. Le Dónbeenî Hácírí wi làa wɛn, wa wa 6a nùpua lè wa sía búenbúen.

7 Wa wee wé mu lè ho tũiá poni bíonî na wa wee bue le Dónbeenî pànká yi. Wa wee wé bïo térénna, bún ka lòn fio sía na wa wee firáa lè wa zúkúso, á mún wee paráa waten yi.

8 Ba nùpua búii wee dé ho cùkú wɛn ká 6a búii bán wee yáa wa yèni. Ba búii wee khòoní wɛn, ká 6a búii wee là wɛn. Ba wee bío le wa lé 6a sabín-fũaalowa, ká wa jɔn wee mĩ ho tũiá poni.

9 Ba wee bío le nùpue woon yí zũ wɛn, à 6a nùpua jɔn zũ wɛn. Ba nùpua yèn-dání yi, á wa ka lè wa húrun, à wa jɔn yïo wi lua. Ba wee beé wa lò, ká 6a màhá máa búe wɛn.

10 Hàrí bïo 6a wee véení wa yiwa, ká wa sía pá wee wa féεε. Wa lé 6a nî-khenia, ká wa jɔn wee wé à 6a nùpua cèrèε wé ho nãfòró òansowà. Wa ka lòn nùpua na òèε búii mia, à mu bïo búenbúen jɔn bïo sã wɛn.

* 6:2 Mi loń Ezayii vùahũ 49.8

11 Minɛn Korɛnte lóhó kɛ̀rɛ̀tɛ̀wa kuure, wa héra wa yiwa á bía wérɛ̀wéré nɔn mia.

12 Wa yí pǎ le wa máa waɲ mia, minɛn lé bǎ yí tà yí wa wɛn.

13 I wee bío làa mia ka lè mi lé í zàwa: Mi mún waɲ wɛn làa bío wa waráa mia.

Le tǐbiri lè mu khoomu yí dà máa páani

14 Bǎ yí dó mí sía o Yeesu yi bè-wénia mi yí páani yi làa ba. Mu bon, mu bío na téréna lè mu bío na yí téréna dà à wé kaka à páanínáa? A mu khoomu lè le tǐbiri so dà à páani le?

15 O Yeesu *Krista là a *Satáni so dà à páani bío dà-kéní yi le? Yía dó mí síi o Yeesu yi làa yía dó mí síi o Satáni yi yilera so dà à wé dà-kéní le?

16 Lé le páanii yén yáa wi le *Dónbeenǐ zǐ-beenǐ lè hǎ wǎnna pǎahǔ? Mu bon, mi so yí zǐ le warén lé bǎ lé le Dónbeenǐ na wi fɛɛ zǐ-beenǐ le? Mu ka làa bío á le biaráa mu kà síi:

«Í ì kɛ́n 6a tǎhǔ,
í ì vará làa ba,
í ì wé 6àn Dónbeenǐ,
á 6a à wé í ɲipomu».

17 Lé bǔn bío yi ó o Núhúso biaráa bío kà:

«Mí lé 6a tǎhǔ,
mi yí páani làa ba.
Mi yí dǎ bío na tun húú,
á ínén á à tà mi bío.

18 I ì wé mǐn maá,
á minɛn á à wé ínén zà-hǐnni lè í zà-báawa.

O Núhúso na dà mu bío búenbúen lé wón te mí ɲi-cúa.»†

7

1 Wán zàwa na á í wa làa sòobɛɛ, bǔn bíowa so búenbúen á le Dónbeenǐ dó mi ɲii le mí ì wé. A bío mu ka kà, á mi le wa ceé wa sánia lè wa yiwa. Mi wa 6ua waten, à bío sí le Dónbeenǐ yi, à wé kǎnbi le.

O Poole yi véɛ yèrɛ̀mda wó le sí-wɛɛ

2 Mi waɲ wɛn! Wa yí wó yí khon làa ɲii woon, wa yí yáara a 6úi bío, wa mún yí tò a 6úi wán.

3 I yí bía bǔn à síinínáa mi ɲúná. I yáa lá bía mu le wa 6èntǐn wa mia làa sòobɛɛ. A wa yí wé lua, tàá à wa hí, se wa pá wa mia.

4 I 6èntǐn láa mia, í síi wan mi bío yi làa sòobɛɛ. Le lònbee na wee yí mi búenbúen á í síi here yi, á wee zámaka.

5 Mu bon, bío wa 6ueé dǎn ho Maseduana, á wa yí yú vǔrǎnà, le lònbee lè mí síiwà yú wɛn hen. Ba nùpua wee pǐ wa bío à kán wɛn, wa yilera hǎn yí kará lòn-kéní

6 Hen ká a nùpue bàra tò, à le Dónbeenǐ bǐnǐ hení a síi. O Tiite 6uenló wa cǎn lé bǔn á le dǐn wán heníanáa warén sía.

7 Mu yáa yínɔ́n bǔn mí dòn. Bío ó o Tiite 6ueé bía á mún henía wa sía. O bía nɔn wɛn le mi henía mí síi, o le mi sía vá làa sòobɛɛ à mi bǐnǐ mi mi, le bío mi wó làa mi khǐina á bǐnǐ yí sí mia, le mi henía í bío. Bío á í ɲá bǔn, á í síi wíokaa wan.

8 Hàrí ká ho vǔahǔ na á í túara nɔn mia á véénia mi yiwa, á ínén mu yí máa vá yi. Mu lá dà à vá mǐi lé bío á í zǐ le í véénia mi yiwa ho pǎn-za dèɛ yi,

9 ɛɛ ká í màhǎ síi wan hǎ làa na kà wán. I síi yí wan bío á í véénia mi yiwa bío yi. I wee zámaka lé bío mi yiwa vá hǎ wén-kora na mi wó bío yi, á pǎ hǎ día. Le yi-véɛ na yú mia kà, lé le Dónbeenǐ wi à mu wé làa bǔn, bèra a na à mí sía cǐ mi wén-kora mu bío yi à pǐ hǎ. Ká mu wó kà, se wa vǔahǔ mu túaró yínɔ́n bío na wa wó khon làa mia.

† 6:18 Mi loɲ Levii nùwá vǔahǔ (Lévitique) 26.12; Ezekiyɛle vǔahǔ 27.37; Ezayii vǔahǔ 52.11; Ezekiyɛle vǔahǔ 20.34; Samuwɛle ɲun nɛi vǔahǔ 7.14; Ezayii vǔahǔ 43.6

¹⁰ Ká a nùpue yi wee vá lé bïo mu lé le Dónbeenï sïi bïo, à dén yi-véε so wé ò o yèrémá mí yilera lè mí wárá, lé bún wee na à le Dónbeenï kání òanso. Dén yi-véε so sïi bïo máa vá wεn. Εε ká le yi-véε na màhá ka làa bïa yí zū le Dónbeenï yi-véε bïo sïi, á wee òua a nùpue varáa mu húmú yi.

¹¹ Mu bon, mi yiwa na wee vá lé bïo mu lé le Dónbeenï sïi bïo, á mi wáa loñ bïo wó mia bïo kà wán. Mi loñ bïo mi nònnaa miten, á yilera óúenóúen yèrémáa. Mi wee bío sï miten yi làa sòobéε. Mi wee zéeni bïo kà wán le mi yí wa mu bè-kora. Mi wee cíí mi sïa mu bío yi. Bïo lá dà à yí mia mu bío yi á mi yáá zána. Mi sïa vá à mi bíni mi mi, á mi wi à mi bíni wé le Dónbeenï sïi bïo, ká mi bé yïa wó mu bè-kohó. Mi zéeniá mu bío cèrèε yi le mi níni mia bún bíowa so wéeni.

¹² Ká ï túara ho vūahū nòn mia, se mu yínón yïa wó khon bío yi, á mu mún yínón yïa óa wó khonnáa bío yi. ï túara ho bèra a na à bío mi nònnaa miten wa bío yi à bío zūñ wéréwéré le Dónbeenï yahó.

¹³ Lé bún bío yi á wa yúráa le sï-heóúee.

Mu bon, mu yáá yínón bún mí dòn á wa sïa há bío yi. Wa mún wee zámaka bío ó o Tiite sïi wan bío yi, lé bío mi óúenóúen híina a sïi.

¹⁴ ï khóniá mia o Tiite yïo yi, á bío ó o van mi cón bíniá, á mi óen yí dó nïyio mi. Bío á bío wa wee bío óúenóúen lé ho túiá ponináa, lé làa bún á bío wa khóniá làa mia o Tiite yïo yi mún wóráa ho túiá.

¹⁵ Bío ó o óuara mi cón á mi óuan wo se. Mi bò a bíoni yi lè le sòobéε lè le kónbii. Hen ká a leékaa mu, ò o wíoka wañ mia.

¹⁶ ï wee zámaka lé bío á ï láa mia mu bío óúenóúen yi.

8

Mu hāmu cāló bío

¹ Wán zàwa lè wán híni, wa wi mi zūñ bío nòn le Dónbeenï wóráa mu sāamu lè ho Maseduana kèrètíεwa kuio.

² Ba lò bon làa sòobéε, ká óa sïa óentín pá wan làa sòobéε. Ba khon binbirí, èε ká óa màhá wó mu hāmu cèrèε le Dónbeenï tonló sáró bío yi.

³ ï lé mu óan seéràso, óa wó bío óa dà wee wé, óa wó mu miten á yóó puuniá lé bío mu sí óa yi.

⁴ Ba fíora mu wa cón á henía, le wa día le mí dé mí níni à séeniáa ho Zeruzalεmu kèrètíεwa kuure.

⁵ Ba wó mu á dà bío wa lá wee leéka wán. Barén nòn miten le Dónbeenï yi, á óa día miten nòn wεn làa bío mu sínáa le Dónbeenï yi.

⁶ Lé bún bío yi á wa le ho cāló tonló mu na ó o Tiite lá óúakáa mi cón ò o wíoka sá à tíí nii.

⁷ Mi síadéro lè mí bíoni yi, mi bío zūñló lè miten naló yi, lè le waminí na mi yú wa cón, bún óúenóúen á mí dó mí sòobéε yi, á wó mu sese. Lé ká sïi á mí sòobáaráa miten sáráa ho cāló tonló na ká.

⁸ ï yí máa kíká mia. ï wi à ï zéeni bío óa kèrètíεwa kuio na ká wóráa làa mia, bèra a na à mí dán zéeni le mi wa bía ká bío bon.

⁹ Lé bío mi zū wa Núhúso Yeesu *Krista sāamu na ó o wó nòn wεn bío. Orén na mu bío óúenóúen wi nii yi, á día bún óúenóúen ò o tà mu khemu yi mi bío yi. O wó ká sïi bèra a na ò o khemu mu wé mia lè ho nàfòró óansowà mí sïa yi.

¹⁰ ï wi à ï bío bío á ï wee leéka ho cāló mu dání yi: Bío mí wó á se, minén lé bía zenín lé óa nín-yání nùpua na tà ho bío, á lé minén mún nín-yání wó ho.

¹¹ Há làa na ká wán á mí tíí ho tonló mu nii. Bío mí fù sòobáa miten á tà mu, lé làa bún à mí pá wé sòobáaráa miten à sá ho tonló mu vaa tíí nii. Mi wé mu làa bío mí dàráa mu.

¹² Lé bɔ ká mi sòobáa miten á nɔn bɔ le Dónbeenɪ yi, á le è tà à fé bɔ wi mi cɔn, ká le máa loɲ bɔ mía mi cɔn.

¹³ Mi yí leéka le ɪ wee sèení bɪa ká lonbee làa mia bèra a na à ɓarén vūn ká minén lò be. Bùeé, ɪ wi à mi màní.

¹⁴ Hã làa na ká wán á mi bɔ wi cèrɛɛ á mu sɹaaaní à mi wé hã bɪa khon. Ká nɔnzoɲ na minén ɓèn khon à ɓarén bɔ wi boo, á ɓa à hã mia. Ká mu wee wé ká, bɹn ká mi màa.

¹⁵ Mu ù wé làa bɔ mu túararáa le Dónbeenɪ bionɪ vūahɹ yi: «Yia yú ho dɪnló cèrɛɛ á yí yú yí puunía, á yia yí yú bɔ na boo á bɔ búí mún yí fòora yi.»*

O Tiite lè ɓa búí varó ho Korɛnte yi bɔ

¹⁶ Wa wee dé le Dónbeenɪ bāraká, dén na wó ó o Tiite sòobáa miten mi bɔ yi làa bɔ warén wó làa bɹ.

¹⁷ Lé bɔ á bɔ wa le o Tiite va mi cɔn ó o tà. Mí laho yí ó orén miten lé yia yáá henía mí bɪnɪ varó mi cɔn bɔ.

¹⁸ Wa wáa à tonka a Tiite mu lè wán za na ɓa kèrɛɛwa kuio ɓúenɓúen wee wíoka yèni le Dónbeenɪ bɪn-tente bueró bɔ yi.

¹⁹ Mu yínɔn bɹn mí dòn, ɓa kèrɛɛwa kuio lé bɪa léra wán za mu ò o wé bè làa wɛn wa varáa yi. O wee bè làa wɛn à sáráa ho cǎló mu tonló na wee dé ho cùkú o Núhɹso mí ɓɛɛre yi, á mu wee zéení le wa wi wa wé bɔ se.

²⁰ Le minka wárí mu á wa wé è pa bɔ bèra a na à nùpue yí bɔ khe na wɛn le ɓuaró dǎnɪ yi.

²¹ Lé bɔ wa wi à wa wé bɔ se o Núhɹso yahó lè ɓa nùpua yahó.

²² Wa mún n̄ páaní ì tonka wán za ɓúí làa ba. P̄nna cèrɛɛ wa lora a, á mɔn ò o wee sòobá miten le Dónbeenɪ tonló sáró yi. Hã làa na ká wán ó o yáá wíokaa wee na miten ho tonló mu yi á po bɔ lè ho yahó lé bɔ ó o láa mia.

²³ O Tiite wón làa mi léera ho tonló yi, wa páanía wee sá à séeníáa mia. Ká bɪa á à bè mɪn làa wo bán lé ɓa kèrɛɛwa kuio tonkaa ɓa mi cɔn. Ba tonló wee dé ho cùkú o *Krista yi.

²⁴ Ká ɓa ɓueé dǎn mi cɔn, à mi zéení làa ba le mi wa ɓa, à ɓa kèrɛɛwa kuio na tonkaa ɓa à zūn le bɔ wa wee khòonɪ mia bɔ yi á ɓèntɪn lée túiá poni.

9

Le Dónbeenɪ wa yia wee hã mu bɔ lè le sɹ-wɛɛ

¹ Mu yáa ka lè mu ɲúhɹ mía à ɪ túa ho vūahɹ na ká na mia ɓa kèrɛɛwa kuure séení mu dǎnɪ yi.

² Lé bɔ á ɪ zū bɔ mi sòobáaráa miten ɓa séeníló bɔ yi. ɪ sɹi wan mi bɔ yi á wee bɔ na ho Maseduana kèrɛɛwa yi hen le «Ho Akayii kèrɛɛwa wi ɓa séení ɓa kèrɛɛwa kuure na wi ho *Zudee yi. Ba yáa ɓúakáa wee wíoka miten mu bɔ yi hàrí zenɪn». Ká ho Maseduana kèrɛɛwa mún ɲá mu, á ɓa cèrɛɛ wíokaa nɔn miten le séení mu bɔ yi.

³ Ɛɛ ká ɪ màhá à tonka wán zàwa mu mi cɔn bèra a na à bɔ nɔn wa khòonɪánáa mia à yí wé kǎamáa. Á ɪ wi à mi wíoka miten làa bɔ á ɪ bíaráa mu.

⁴ Bɹn mía ká ɪnén lè ho Maseduana kèrɛɛwa ɓueé dǎn mia ká mi dɪn yí wíokaa miten ho cǎló mu bɔ yi, á warén lé bɪa hã n̄yio ò dí ɓa yio yi, lé bɔ wa láa mia. ɪ zū le minén á hã n̄yio mún n̄ dí.

⁵ Lé bɹn nɔn á ɪ leékaa le mu sɹaaaní à ɪ fio wán zàwa mu à ɓa dí ɪ yahó ɓuen mi cɔn, à ɓuee loɲ le séení mu bɔ, dén na mi dó mi ɲinɪ nɔn bɔ yi. Ká ɪ ɓueé dǎn ká mu yio ló, á bɹn n̄ zéení le mi héra mi yiwa wóráa mu ká kɪkǎa yí kera mu yi.

⁶ Mi zūn mu! Nùpue yí dù bɔ na boo, ó o máa lá bɔ na boo. Nùpue na dù mu bɔ na boo, wón n̄ lá mu bɔ na boo.

* 8:15 Mí loɲ Léró vūahɹ (Exode) 16.18

⁷ Mi na, à héha làa bïo wi mi ñi-kéni kéníwà sïa yi. Mi yí wé mu làa yi véε, à kéñ lè mu lée kíkáa mi wán. Lé bïo á yia wee na mu bïo lè le sí-wεε wón bïo sí le Dónbeení yi.

⁸ Le Dónbeení dà à na bïo cèrèε mia á yóó puuní bïo mi màkóo wi yi, bèra a na ká mi yú hã pònna búenbúen yi á yóó puuní, á mi ì dàñ ñ wé bïo na se cèrèε làa bũ.

⁹ Mu ù kéñ làa bïo mu túararáa le Dónbeení bíoní vūahú yi: «O wee hén mí yi à hánáa 6a ñi-khenia, o wee wé mu tentemu fεεε.»*

¹⁰ Yia wee na mu bè-dà 6a nùpua yi á wee hã 6a làa bïo 6a à dí, á mún ñ na mu bè-dà minén yi. O o ò wé á mu ù jin á mí tentemu cūnú wé è dé wán.

¹¹ O o ò na bïo cèrèε mia bèra a na à minén bèn hén mi yiwa à hánáa 6a nùpua. Mu ù wé á 6a nùpua cèrèε á à dé le Dónbeení bārákà bïo mi ñon wen á wa ñon 6a yi bïo yi.

¹² Le séení na mi wee wé yínón dèε na wee séení ho Zeruzalεemu kèrètíεwa kuure 6a màkóo bïo yi mí dòn, le mún wee wé à 6a wíoka wé dé le Dónbeení bārákà cèrèε.

¹³ Le séení na mi wee wé kà á à zéení le mi héra mi yiwa. Mu bon, mi wee bío o *Krista bín-tente bïo, á bò le yi, á 6a nùpua cèrèε wee dé ho cùkú le Dónbeení yi mu bïo yi. Ba mún wé è dé ho cùkú le yi bïo mi héraràa mi yiwa á ñon mi ní bïo 6arén lè 6a nùpua búenbúen yi bïo yi.

¹⁴ A 6a wé è fio ò na mia à zéení le mí wa mia, lé bïo le Dónbeení wó mí sãamu làa mia yóó puuní.

¹⁵ Mi wa dé le Dónbeení bārákà mu bè-tente na 6àn síi mía, na le wó ñon wen bïo yi.

10

O Poole wee bio mí tonkaró tonló bio

¹ Inén Poole í bεεre á wee fio mia, o *Krista wayiró là a síi na se pànká yi. Ba le ká í wi làa mia à í wé hézón, ká í khèra làa mia à í síi wé here.

² Ká í màhá wee fio mia le mi yí día le ká í khíi bínía 6uara mi cón à í yí mia zaráa. Ba nùpua búí wi mi tñahú á wee bío le í wee 6ua íten lòn nùpue na yí zū Dónbeení. Bán sowaso á í 6ueé mí lè sòobéε á à na yi.

³ Mu bon, wa wi ho ñmíjá yi, ká hã fio na wa wi yi á wa yí máa fi lè ho ñmíjá fio bïo síi.

⁴ Hã fio sía na wa wee firáa yínón ho ñmíjá fio sía. Bùéé! Warén fio sía lé le Dónbeení na pànká wi fio sía. Hã pànká wi à firáa hã lùna na 6a zúkúsa wee sà míten yi. Wa wee bío 6úe 6a sabín-fūaalowa júná.

⁵ Hã yile-kora búenbúen na á bïa wee yóní míten wee lá à ñin sánsaráa le Dónbeení bïo zūnló á wa wee káncá kúia. Wa wee yèrémá 6a nùpua hácírí à 6a bè o Krista bíoní yi.

⁶ Ká pãahú na mi cèrèε khíi zéení le mi bò a Krista bíoní mu yi bïo bon, á warén ñ bé bïa ká na yí bò le yi.

⁷ Minén wee loñ bïo wee mi mí dòn. Hen ká a 6úí bía le mí bio sã a *Krista yi, ó o ko ò o zūñ le ínén mún bio sã a Krista mu yi.

⁸ Hàrí ká í ka lè í dá khònía íten ho pànká na ó o Núhúso ñon wen bïo yi, á ñiyio máa dí mi. Hón pànká so na ó o Núhúso ñon wen, lé à wa séenínáa mí kuure, ká mu yínón mí yáaró bïo yi.

⁹ Í yí wi à í kéñ lè í wi à í zání mia lè í vónna na á í wee túa,

¹⁰ Lé bïo 6a búí le: «O Poole vónna bíoní lée bíoní na hereka làa bíoní na wee vá. εε ká a màhá wi làa wen ò o pànká máa kéñ, à bíoní pànká máa kéñ.»

¹¹ Bïa wee bío hñn bíoní so zūñ le bïo wa wee túa hã vónna yi à toní na 6a yi lé bñn mí bεεre wa à wéráa ká wa khíi 6ueé ñon 6a.

* 9:9 Mi loñ Lení vūahú (Psaumes) 112.9

¹² Ba 6úi sòobáa wee wíoka mí yènnáa dàkhíina. Bán á warén so yàá à tà á à màní lè waten le? Ba wee wé mítén lòn mènzaníi sía à mènzá lè mítén mí dòn. Ba hácírí so wi le?

¹³ Ká warén bán máa khòoní waten máa dà máa khií. Ho tonló na le Dónbeení dó wén lé hón wa wee kǎya yi. Lé bún bïo yi wa buararáa mi cǎn.

¹⁴ Wa yí dà bïo le Dónbeení le wa wé wán. Mu bon, warén lé bïa nín-yání buara mi cǎn bueé buera le bín-tente na bïo ciran o Krista.

¹⁵ Wa yí máa khòoní waten ho tonló na á ba 6úi sá bïo yi. Wa láa mu yi le mi sïadéro le Dónbeení yi wee dé wán ká mu wà, á warén tonló mún ñ va lè mí yahó làa sòobéé mi cǎn, ká wa máa dà bïo le Dónbeení le wa wé wán.

¹⁶ Ká mu wó làa bún, á wa à dàñ ñ va lè wa yahó á vaá bue le Dónbeení bín-tente há kána na dà minén wán yi. Wa yí wi wa sá ho lahó na ba 6úi búakáa wee sá yi à khòoní waten ho tonló na ba sá bïo yi.

¹⁷ «Yia le mí ì khòn, à wón khòn bïo ó o Nùhúso wó bïo yi.»*

¹⁸ Yia wee khòoní mítén yínón yia ó o Nùhúso tà bïo, mu lé yia ó o Nùhúso mí beere wee khòoní.

11

O Poole lè ba tonkarowà na bïo yi bon bïo

¹ I wi à mi tà à ì bío làa mia lòn khéero cùeé. Ūuu! Mi tà mu yi.

² Mi bïo sí mií làa sòobéé fúaa ì yí wi ò o 6úi túii mia làa bïo le Dónbeení yí wi ò o 6úi túiináa mia bïo síi. Mu bon, ì bô mi fúamu nòn báa ñ-kéní yi. Wón báa so lé o *Krista. I wee zéení mia làa wo lòn hínzo-sínii na yí zū báa.

³ Eε ká bïo ó o háa khàráa o Eεve vīinía, á ì zána à minén mún yilera hía lúnka à ví làa bún síi, à yí día miten naló lè mí cemu mi páaníló là a Krista bïo yi.*

⁴ Mu bon, ká a 6úi bueé wee bío Yeesu veere na warén yí bía bïo làa mia, tàá ká a 6úi bueé nòn hácín-veere na wi mí dòn lè le Dónbeení Hácírí mia, tàá ká a 6úi bueé wee bue bín-tente veere na wi mí dòn làa dío warén buera nòn mia, à bún mi dèení tà fúafú.

⁵ A ìnén cǎn, á ba nùpua mu na mi wee ñaká bïo le ba lé o Yeesu tonkarowà binbirí, á yí po ìnén.

⁶ Nùhú sí á ì yí dàñ bío lè 6arén bïo, ká mu bïo zūnló á ì po ba. Wa zéení mu làa mia wéréwéré há pǎnna búenbúen lè mu bïo búenbúen yi.

⁷ Tàá bïo á ì buera le Dónbeení bín-tente nòn mia há káamáa yi, á liinía ìten nòn mia bèra a na à minén ñúná hóní, á ì so wó khon le?

⁸ I tà á fó ba kèrètíewa kuio 6úi nii bïo á sáráa ho tonló nòn mia.

⁹ Bïo á ì fù wi mi cǎn á màkóo wi le séení yi á ì bïo yí wó Nún-sèró o 6úi wán. Wàn zàwa kèrètíewa na ló ho Maseduana yi lé bán buan bïo á ì màkóo wi yi bueé nòn mií. Ho pǎahú mu yi á ì bïo yí wó Nún-sèró minén 6úi wán, á ì mún yí wi à ì bïo wé sèró o 6úi wán mi tǎhú.

¹⁰ I dà à khòoní ìten bún bïo yi, á nùpue na à hè mi ho Akayii kǎhú yi mu wéro yi wón mia. O *Krista na wi mií yèni yi á bïo á ì wee bío ká lé ho túiá poni.

¹¹ Bïo á ì bía ká so wee zéení le ì yí wa mia le? Bueé! Le Dónbeení zū le ì wa mia.

¹² Bïo á ì bïo lá yínón ñún-sèró o 6úi wán, lé bún mu pá karáa, bèra à na à bïa le mí lé o Yeesu tonkarowà ká mu yí bon à yí bè bún yi khòonínáa miten le mi wee sá làa bïo á warén wee sáráa.

¹³ Ba nùpua mu yínón Krista tonkarowà, ba lé ba ñ-khàwa, á wee wé mítén lòn Krista tonkarowà.

¹⁴ Mi yí le mu wé mia coon, lé bïo á pǎahú 6úi ò o *Satāni mún yèrémá mítén wé lòn Dónbeení tonkaro na ló ho wáayi, à wé ñuiika lòn khoomu.

* **10:17** Mi loñ Zeremii vūahú 9.23 * **11:3** Mi loñ Bïo ñúhú 6úeenii vūahú (Genèse) 3.1-6, 13

15 A mi yí le bǐo ó o Satāni ton-sáwá bǐo na 6a wee yèrè má mítén wé lòn ton-sáwá na téréna wé mia coon. Mu vaa véenii á bǐo 6a wó sàánii á 6a so máa yí le?

Le lònbee na yú a Poole bio

16 Le í wíoka bío mu na mia: O búí yí leéka le í wee khée. Eε ká mi wee leéka le í wee khée, à mi na le níi mií le í khòoní íten làa bǐo mi lá à nanáa le o khéero yi.

17 Bǐo á í bío há làa na kà wán yínǎí bǐo ó o Núhúso wi à í bíoráa, 6úeé! Bǐo á í wáa lan wee khòoní íten kà, á í wee bío lòn khéero.

18 Yínǎí 6a nùpua cèrèe wáa wee khòoní mítén ho ðímíjǎ bǐo ðání yi le? Awa, á ínén mún wáa à khòoní íten.

19 Minén na lé mu bè-zúrminí 6ànsowà á wee tà bǐo 6a khéerowà wee wé yi.

20 Ba nùpua wee wé mia lè mí wobáaní, à wé hǔn mia, à wé juuaa mi bǐo, à wé jin mia, à wé fio mi sáarà, á mi wee día à bǔn búenbúen kúu mia.

21 Mu 6àn bíoró nǐyio wi. Mi sáberé, warén sía yí wó herera yí vaá 6ó bǔn yi. Eε ká í pá à bío lòn khéero ò lén. Bǐo á bíá ká wee khòoní mítén bǐo yi, bǔn á ínén mún dà à khòoní íten bǐo yi.

22 Ba lé 6a *Heberewa le? Awa, á ínén mún lé o hebere níi. Ba ló a *Isirayεele nǐpomu yi léé? A ínén mún ló a nǐpomu yi. Ba ló a *Abarahaamu nǎnkāni yi léé? A ínén mún lé o mǎnmānii.

23 Ba lé o *Krista ton-sáwá léé? I yàá à bío lè í juhú mía bǔn, ínén lé o Krista ton-sá po 6a. I sá lò bon po 6a, 6a dó mi ho kàsó yi á po 6arén, 6a han mi po po 6arén. I zàanía í mukāni cúa cèrèe po 6a.

24 Ba *Zúífùwa han mi lè le làbàanǐ yimù cúa-6úarà-jun dà-kéní mía á ðǎn há zen cúa-hònú.

25 Ba nùpua vúaana mi lè le bǔini, á ðǎn há zen cúa-tǐn. Cúekúee búí á 6a lèekaa mi lè há huua le mí ì búe. Ho won-beenǐ lú mu jummu yi làa mi ðǎn há zen cúa-tǐn. Cúekúee búí á í wó le wizon-kùure lè mí tǐnàahú mu jun-beenǐ yi.

26 Pǎnna cèrèe ká í wi le vεenǐ yi á í lò bon bǐo cèrèe bǐo yi: Há muna búí na sú cáa á í lò bon káaló yi. Ba kǎnlowà, lè wán síi nùpua, làa bíá yínǎí wán síi nùpua, bán búenbúen beéra í lò í vεenǐ yi. I lò bon há ló-beera yi, há mana yi, mu jun-beenǐ yi. Wán zàwa na le mí lé 6a kèrètǐewa à mu jǎn yí bon bán mún beéra í lò.

27 I sá lò bon dàkhíina. Há pǎnna búí á í cāana yí ðúma, le híni lè le ju-hānǐ beéra í lò. Pǎnna cèrèe à í máa yí bǐo dí. Le tēenǐ lè ho péerú mún beéra í lò.

28 Mu yàá pá yínǎí bǔn mí ðòn. Bǐo á í wee leéka bǐo há wizooní búenbúen mún wi bǔn: Ba kèrètǐewa kuio búenbúen á í yi wee dè bǐo yi.

29 Hen ká a búí léé yídà, à í lò wé be mu bǐo yi. Ká a búí wó bè-kohó à mu vá mií làa sòobéε.

30 Ká í ko à í khòoní íten, à í wé mu í yídàmu bǐo yi.

31 Le Dónbeenǐ na lé wa Núhúso Yeesu 6àn Maá, ðén na ko lè le 6úaaníi fεεε, á zǔ le í yí máa fǐ sabéré.

32 Páahú na á í 6ueé wi ho Damaasi lóhó yi, ó o Kuvεεnεere na wee sá a bée Aretaasi yèni yi le 6a pe ho lóhó zūajiní búenbúen, à 6a wǐi mi.

33 Ká 6a màhá can ho lío-beenǐ lè há híni á í zon yi á 6a léé liinía lè ho soró món, lé bǔn fenía mi.†

12

Bǐo ó o Núhúso zéenia là a Poole

1 I ko à í khòoní íten à mu jǎn juhú mía. Eε ká í màhá à bío mu bè-sànkānia na ó o Núhúso zéenia làa mi ðání yi.

† 11:33 Mi lon Bè-wénia vūahú 9.25

²I zū a kèrètɛ 6úi. Le Dónbeenĩ ɓuan wo yòoraráa ho wáayi jún-tfahũ mu wáa à yí lúlúio píru náa. O lá van ho wáayi binbirĩ léé, tàá hã léé kònkórà jà a yí léé, bũn á ì yí zū. Le Dónbeenĩ léé ðio zū mu.

³Mu bon! I zū le le Dónbeenĩ ɓuan wo yòoraráa ho wáayi. Ká a lá van ho wáayi binbirĩ léé tàá hã léé kònkórà jà a yí léé, bũn á ì yí zū. Le Dónbeenĩ léé ðio zū mu.

⁴Bio ó o vaá jà le Dónbeenĩ cǎn ho wáayi mu yí á yí dà máa bío, á mu nii mún yí nɔn nùpue yí ò o bío mu.

⁵I ì khòní ìten bío wó a nii mu yí bio yí. Ká ìnén ì beere dǎní yí, á ì khòní ìten ì yídàmu bío yí.

⁶Ká ì yàá pá lá wi à ì khòní ìten, se ì pá yínɔ́ khéero, léé bío á ì ì mĩ ho tũíá poni. Eε ká ì màhá máa bío, ì yí wi à ɓa nùpua càtí mi à dà bío á ì wee wé làa bío á ì wee bío wán.

⁷Mi yí mɔn le, ì lá dà à yòní ìten bũn bè-beera so na le Dónbeenĩ zééníà làa mi bĩn bío yí. Eε léé bũn nɔn á le dó bío 6úi mĩ na wee vá ì sǎnía yí. Le díá ó o *Satāni tonkaro wó mu làa mi, bèra a na à ì yí yòní ìten.

⁸I flora a Nùhũso dǎn hã zen cúa-tĩn le o véení ì lònbee mu.

⁹O o bía nɔn mĩ: «Ì sǎamu ù kǎpa fo, léé bío á ho pǎahũ na fo wee mi ù yídàmu yí léé hón pǎahũ so yí á ì pànká ɓèn wíokaa wee mi yí». Awa, á mu sǎaaní à ì wé khòn bío á ì léé o yídà bío yí, bèra a na ò o *Krista pànká keri mĩ binbirĩ.

¹⁰Léé bũn bío yí, á ì sǎi wan bío á ì léé o yídà bío yí. O Krista bío yí hàrí ɓa wé là mi, à le lònbee yí mi, hàrí à ɓa wé jíní ì sǎnía, à ì hácírí yáa, á ì sǎi pá à wa. Léé bío ká ì léé o yídà pǎahũ na yí, à ì yí ho pànká hón pǎahũ so yí.

O Poole yilera lunkaa ho Korente kèrètɛwa bío yí

¹¹I bíá lè ì jùhũ míá bĩn, èε ká léé minén nɔn á ì bíaráa kà. Mu bon, minén léé bíá lá ko à mi mĩ ho tũíá ì jii ɓa nùpua yahó. Hàrí ká ì yínɔ́ dèε á bíá mí wee jàkǎ bío le ɓa léé ɓa tonkarowà binbirĩ á yí sǎaaní mi bío woon yí.

¹²Bio á ìnén léé o Yeesu tonkaro, á ì jà ì yí làa sòobéε, á le Dónbeenĩ ðĩn ì wán á wóráa mu yéréké bíowa lè mí síwà.

¹³Léé mu yén á ì wó nɔn ɓa kèrètɛwa kuio na ká yí ká ì yí wó mu yí nɔn mia, ká mu yínɔ́ bío á ì yí díá á mi lá ì jún-sèró. Mi wáa sén díá na mĩ bũn bío yí.

¹⁴Hen làa cǎnú ká ì buen mi cǎn á bũn wáa à wé mu cúa-tĩn ní. Bũn á ì mún máa bío le mi na bío 6úi mĩ. Minén mi beere léé bíá á ì wee cà, ì màkóo míá mi ní bío yí. Mu yínɔ́ ɓa zàwa wee bàrá mí ní bío ká lè mĩn nùwá, ká ɓa zàwa ɓàn nùwá léé bíá wee bàrá mu ká làa ɓa.

¹⁵Ìnén cǎn á ì ní bío ɓúenɓúen lá déró ho tonló yí mi bío yí á à wé sí mĩ. I yàá dà à na ì mukǎnĩ ɓúenɓúen mi bío yí. Bío á ìnén wa mia lè ì sòobéε jún-sĩ léé bũn wee lén mu 6úi bío mi wa làa mi yí.

¹⁶Mi tà à zǎn le ì bío yí wó jún-sèró mi wán. Ba 6úi wee bío le o Poole ɓèntĩn héra, o wee khà wɛn à fé ní bío.

¹⁷Bíá ɓúenɓúen na á ì tonkaa mi cǎn ó o 6úi á ì so ðĩn wán á tò mi wán le?

¹⁸I hía flora a Tiite, ó o ɓuara mi cǎn, á wán za ní-kéní 6úi na mi zū á bò làa wo. O Tiite mu so ɓueé khà mia fó bío 6úi le? Ìnén làa wo so yí wó yilera dà-kéní á yí sáráa le? Le dǎní na wa lá so yínɔ́ dà-kéní le?

¹⁹Bio wa bíá ho vǎahũ yí ɓueé ɓó hen, jún-sĩ mi wee leéka le wa wee bío sí waten yí. Eε ká ɓueé. Wa bíá mu le Dónbeenĩ yahó wa páaníló là a *Krista bío yí. Wán zàwa lè wán hĩnni na á ì wa làa sòobéε, wa wee bío bũn ɓúenɓúen bèra a na mi jàa va lè mí yahó le Dónbeenĩ wǎhũ wán.

²⁰I zǎna à ì ɓuee yí mia ká mi yí ka làa bío á ì wee leéka, ká ìnén ɓèn yí ka làa bío á minén wee leéka. I zǎna le jún-sĩ á ì ɓuee yí mia ká mi wi hã fio yí, á wee dí le yandee làa mín, á sía wee cǎ mín yí, á wee penka làa mín ká mi ì là mín, á wee jùu mín ká mi ì yòní miten, á yú bío na à mi wé.

²¹ I zǎna le ká í buara mi cǎn, à wàn Dónbeení díá à hǎ nǐyio dí mi mi bío yi. I zǎna à í buee mi mia à wá mi bío yi, lé bío á bíá fù wi mu bè-kora wéró yi á yí yèrémáa mí yilera lè mí wárá, á pá wi ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà wéró yi. I zǎna à í buee yí ba ká ba pá wee wé mu bío na yí se lè mí síiwà búenbúen.

13

O Poole mǎndén zéenti là a tɛenti bío

¹ Bío á í buen mi cǎn ká á wǎa à wé í buenló cúa-tín ní. Mu túara ká síi: «Mu bío búenbúen á wa à lén yíó ba sɛérása nùwǎ jun tàá nùwǎ tín bè-bíonii wán.»*

² Mu cúa-jun ní na á í buara mi cǎn, á í jà bíá wee wé mu bè-kora làa bíá ká búenbúen zeñ wán. Bío á í wǎa khèra làa mia bío ká wán, á í wíokaa wee jǐ mi zeñ wán le ká í khii bíńía buara á nǐ woon níi máa lé ho béró yi.

³ Mí wi à mí zǔń wéréwéré le o *Krista wee dǐn ínén wán à bíoráa. Awa! A mí zǔń mu le o Krista yínǎń yí dà mí tǎhǔ. I wee jǐ mi zeñ wán, o ò zéení mí pánká làa mia.

⁴ O búεεró ho *kùrùwǎ wán ó o zéení le mí lé o yídà bún bon, ká há làa na ká wán ó o yíó wi lua le Dónbeení pánká yi. Warén páaníló làa wo bío yi á wa mún lé ba yídàwa bún bon. Εε ká wa màhá wee jǐ mi zeñ wán: Le Dónbeení pánká yi á warén làa wo yíó á à wé lua mí tǎhǔ!

⁵ Mí loń miten à dándá miten miten, à zǔń le mí dó mí sía o Yeesu Krista yi. Mí so yí zǔ le o wi mia le? Nún-sí á mí lońna miten mǎn à mí yí ka làa bún!

⁶ Εε ká í láa mu yi le mí zǔ le warén bán zéení le wa dó wa sía wo yi.

⁷ Wa wee fio le Dónbeení yi bèra a na à mí wé yí wé mu bè-kora. Εε ká wa màhá yí máa wé mu à zéeníńáa le warén á sée wi yi. Wa wee wé mu bèra a na à mí wé wé ho tǔńía poni bío mí dòn, hàrí ká wa bío búenbúen ka lè mu jii yí sú.

⁸ Wa yí dà máa kán ho tǔńía poni, bío bon bún mí dòn lé bío wa dà wee wé.

⁹ Mu bon, wa wee zámaka bío á warén lé ba yídàwa, à minén pánká wi bío yi. Bío wa wee cà wa floró yi lé à mí wé ba nùpua na á wékheró bío yí máa mí léé yi.

¹⁰ Bío nǎn á í fèra wee túarǎa ho vǔahǔ mu ù na mia léé bèra a na ká í khii bueeé dǎn mia à í yí dǐn ho pánká na ó o Núhúso nǎn miń wán à zǎráa làa mia. Mu bon, le Dónbeení yí nǎn ho miń à í yáa mia, ká léé bèra a na à í séení mia à mí síadéro le yi va làa yahó.

¹¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, mí le mí sía wa, à síadéro le Dónbeení yi va làa yahó. Mí wé hení mín sía à jii-cúa wé dà-kení à keń mín wán làa héerà. A le Dónbeení na wa wen á wee na ho héerà ba nùpua yi á à keń làa mia.

¹² Mí tɛení mín yi sese lòn nu zàwa. Bíá bío sǎ le Dónbeení yi hen búenbúen wee tɛení mia.

¹³ Le wa Núhúso Yeesu *Krista sǎamu, lè le Dónbeení wamini, lè le Dónbeení Hácírí páaníló làa wen, à keń lè mí búenbúen.

* 13:1 Mí loń Làndá zéeníló vǔahǔ (Deutéronome) 19.15

Ho vūahú na ó o Poole túara nɔn ho Kalasii kèrètíewa kuure yi

Vūahú túaró nūhú

Ho vūahú mu lé o Poole túara ho nɔn ho Kalasii kōhú kèrètíewa kuure yi. Bío ó o yánkaa buera le Dónbeení bín-tente bín, á 6a nùpua 6úi dó mí sía o Yeesu yi (Bè-wénia 16.6).

Ba 6úi ló 6ueé bía le bía yínɔ́ 6a *zúífùwa ko 6a kúio mítén làa bío ho làndá bòráa mu. O o Poole túara ho vūahú nɔn 6a yi le 6a yí bè hón kàránló so yi, lé bío ho yí héhaa là a Yeesu *Krista bín-tente. O bía le bío 6a dó mí sía o Yeesu yi, lé bún te bío 6a térénnanáa le Dónbeení yahó, ká yínɔ́ bío 6a bò ho làndá yi. O Poole nín-yání zéénia bío ó o Yeesu yánkaa vonnáa wo ó o wó a tonkaro (1-2).

O Poole dín le Dónbeení vɔ́n-kíá wán á zéénia le yíá dó mí síi o Yeesu yi, á wón ñ kǎní, ká yínɔ́ 6a zúífùwa làndá bèró lé bío ò kǎní 6ànsó (3-4).

Ho vūahú lii véenii ó o bía le 6a ko 6a 6ua miten lòn nùpua na wi miten bío síi. Ba ko 6a díá le le Dónbeení Hácírí dí 6a yahó, á 6a à yí le mukɔ́n-finle, á mún ñ wań mín (5-6).

Le tɛ́nii

¹ Inén Poole lé o Yeesu *Krista tonkaro. Mu yínɔ́ nùpua wó mi là a tonkaro, á ñ mún yí dín ñii woon wán á wóráa wo. Mu lé o Yeesu Krista là a Maá Dónbeení lé bía tonkaa mi, lerén Dónbeení mu na véénia wo léra 6a ñ-hía tīahú.

² Mu lé inén lè wán zàwa na làa mi páanía wi búenbúen lé warén wee túa ho vūahú na ká á à na minén kèrètíewa kuio na wi ho Kalasii kōhú yi.

³ Le wán Maá Dónbeení lè wa Nūhúso Yeesu Krista à wé mí sǎamu làa mia, à na ho héerà mia.

⁴ O Krista tà nɔn mítén á wó wa bè-kora séndiáró muini yíá, á kǎnianáa wɛn ho zuia dímíná kohó na ká ñii yi. Lé ká síi ó o Krista wóráa wán Maá Dónbeení síi bío,

⁵ wón na ho cùkú bío sǎ yi há lúlúio na ñii mía yi. *Amiina!

Le Dónbeení bín-tente lée dà-kéní mí dòn

⁶ Bío mi pá le Dónbeení na von mia o *Krista sǎamu pánká yi à mi yèrémáa bò bín-tente veere na bío yí bon yi fùafùà 6èntín lée bío na vǎ mi làa sòobéε.

⁷ Mu yí máa zéení le bín-tente 6úi bínia wi, 6ùeé! Ba nùpua 6úi lé bía wee lúnka mi yilera, á wi 6a yèrémá a Krista bín-tente.

⁸ Awa! Ká a 6úi, tàá warén wa beere, tàá wáyí tonkaro 6úi khii 6ueé buera bín-tente 6úi na wi mí dòn làa dío á warén buera nɔn mia, à wón 6ànsó à há dánkáa yí.

⁹ Wa bía mu, á ñ pá bínia wee bío mu: Hen ká a 6úi ló 6ueé buera bín-tente na wi mí dòn làa dío mi tà bío, à 6ànsó à há dánkáa yí.

¹⁰ Awa! A mi so wee leéka le ñ wi à 6a nùpua tà ñ bío lée, tàá lé le Dónbeení? Lé 6a nùpua á ñ so wi à ñ bío wé sí yi le? Ká mu lé à wé à ñ bío wé sí 6a nùpua yi, se ñ lá máa wé Krista ton-sá.

Bío ó o Nūhúso vonnáa o Poole wó là a tonkaro

¹¹ Wán zàwa lè wán hínni, le ñ bío bío ká na mia: Le Dónbeení bín-tente na á ñ buera nɔn mia á yí ló nùpue cǎn.

¹² A le mún yínɔ́ dèε na á ñ yú nùpue 6úi cǎn, tàá dèε na ó o 6úi kàránna làa mi. Le bín-tente na á ñ wee bue lé o Yeesu *Krista mí beere lé yíá zéénia le làa mi.

¹³ Mi yáá 6á bío á ñ kuio lá cannáa 6a *zúífùwa làndá bèró yi. Ì lá wee 6íini le Dónbeení ñipomu sǎnia làa sòobéε, á wi à ñ 6úe mu nūhú.

14 Ba zúifùwa làndá bèró á ì lá henía bïo po wa ninzàwa na ká. A bïo á wàn maáwà bò henía á ì lá wee là hεεré á po 6a nùpua na ká.

15 Εε ká le Dónbeení màhǎ fεra léra mi bàrá mí dòn ká ì yáá ðìn yí ton. Le sãamu na le wó làa mi lé bïn bïo yí á le vonnáa mi.

16 Le zéenia mí Za Yeesu bïo làa mi, à ìnén bèn bïní zéení mu làa bïa yí zū le Dónbeení. A ì dènia hínòn wà à ì yí tùara nùpue yí làa bïo á ì wé.

17 Ì yáá yí van ho Zeruzalεemu á yí vaá mən mín làa bïa wó a Yeesu tonkarowà ló mi, à ì wà van ho Arabii kǎhǔ, á ðìn bïn bïnía 6uararáa ho Damaasi lóhó yí.

18 Lúlúio bïo tïn bïn món á ì wà van ho Zeruzalεemu á vaá zūna a Sefaasi, á wó hǎ wizooní píru hònú bïn làa wo.

19 O Yeesu tonkarowà na ká ó o búí á ì yí mən ká yínǎn o Núhúso 6àn za Zaaki.

20 Le Dónbeení lé ì sεéràso, bïo á ì wee túa á à na mia ká yínǎn sabéré.

21 Bïn món á ì wà van ho Siirii lè ho Silisii kána yí.

22 Εε ká ho *Zudee kǎhǔ kèrètíewa kuio màhǎ lá ðìn yí mən mi.

23 Bïo 6a 6á mí dòn lé bïo ká: «Yìa lá wee 6íiní wa sǎnia lé wón wáa wee bue le síidéro bïo na ó o lá wi ò o 6úe 6úhǔ».

24 A 6a wee khòoní le Dónbeení ì bïo yí.

2

O Poole lè 6a tonkarowà na ká

1 Lúlúio píru náa bïn món á ìnén là a Baanabaasi bò mín yòora ho Zeruzalεemu. Ì mún fó a Tiite bòráa.

2 Ì tà yòora ho Zeruzalεemu, lé bïo le Dónbeení zéenia mu làa mi le ì wé mu. Ì yòò dǎn, á 6a kèrètíewa ya-díwá mí dòn lé bïa á ì zéenia le bïn-tente na á ì wee bue na bïa yínǎn 6a *zúifùwa yí bïo nən yí. Lé bïo á ì lá yí wi à ho tonló na á ì sá khíina, làa hía á ì lá lan wee sá hǎ làa na ká wán à wé ton-kǎamáa.

3 O Tiite lé o kεεεki nni, à 6a yáá pá yí kíkǎa wo yí le o bè ho *kúiiro làndá yí.

4 Ká 6a 6úí na le mí lé wàn zàwa à mu 6ǎn yí bon, á sà míten zon wa tǎhǔ, à loñ bïo ó o Yeesu *Krista wó á wa wiráa waten, bèra a na 6a yèrémá wen wé lè ho làndá wobáaní.

5 Εε ká wa màhǎ yí tà yí nən mu níi 6a yí hùúu, bèra a na à le bïn-tente túia poni kεñ bïn mi bïo yí.

6 Ba kèrètíewa kuure ya-díwá (bïo 6a karáa bïo yí ciran mi, le Dónbeení yí máa hueeka nùpua mín yí), 6a ya-díwá mu á yí kíkǎa mi le ì bïní bè bïo 6úí mu wán.

7 Ba yáá zūna le le bïn-tente bue naló bïa yínǎn 6a zúifùwa yí 6àn tonló á le Dónbeení kàrafáa mi làa bïo le kàrafáaráa ho o Piere yí le o bue le na 6a zúifùwa yí.

8 Mu bon, yia wó ó o Piere lé o Yeesu tonkaro 6a zúifùwa cǎn, lé wón mún wó á ì lé o Yeesu tonkaro bïa yínǎn 6a zúifùwa cǎn.

9 O Zaaki, là a Piere là a Zǎn, bán na 6a wee lá lòn bòròbòròwa na 6uan 6a kèrètíewa búenbúen kuure ðinia á zūna le lé le Dónbeení lè mí sãamu á kàrafáa ho tonló mu mií. Lé bïn nən á 6a dá mí níni ìnén là a Baanabaasi yí á wa tēnia mín yí, à zéení le 6a tà wa bïo, le 6a lée dà-kéni làa wen. A wa le warén ñ va làa bïa yínǎn 6a zúifùwa cǎn, ká 6arén bèn ñ va làa bïa lé 6a zúifùwa cǎn.

10 Bïo 6a cà wa cǎn séenia, lé à wa wé pa 6a kèrètíewa kuure ni-khenia bïo. A ì bèn sòobáa ìten bïn wéro yí.

11 Ká pǎahǔ na ó o Piere 6uara ho Antiosi lóhó yí, á ì zéenia o wékheró làa wo 6a búenbúen ylo yí.

12 Mu bon, pǎahǔ na 6a nùpua 6úí na là a Zaaki zū mín ðìn yí 6uara, ká a Piere mu wee páaní dí lè wàn zàwa na yínǎn 6a *zúifùwa. Ká pǎahǔ na á bán nùpua so 6ueé dǎn yí, ó o khú á yí máa dí làa ba, lé bïo ó o zǎna 6a kèrètíewa na wee hení 6a zúifùwa làndá bïo.

¹³ Wàn zàwa kèrètíewa na lé 6a zúifùwa mún zon o Piere mu bïo yi. Hàrí o Baanabaasi 6a yàá pá cá dó mu yi.

¹⁴ Εε κά páahú na á ĩ mɔn à 6a varáa yí térénna à héha lè ho tũíá poni na le Dónbeenĩ bín-tente le mu koráa, á ĩ bíá làa wo wàn zàwa búenbúen yïo yi kà síi: «Ūnén na lé o zúifù à ũ wee 6ua ũten làa bíá yínɔn 6a zúifùwa bïo síi à ũ díá mu zúifùmu, á dà à wé kaka à kíkánáa wàn zàwa na yínɔn 6a zúifùwa yi le 6a 6ua míten lè 6a zúifùwa bïo síi?»

Bíá le 6a zúifùwa làa bíá yínɔn 6a káníló bïo

¹⁵ Warén na lé 6a *zúifùwa tonnáa, wa yí mà yí dó bán bè-kora wérowà so na yínɔn 6a zúifùwa jii.

¹⁶ Εε κά wa màhá zū le mu yínɔn o *Mɔyiize làndá bèró wee wé ò o nùpue térénna le Dónbeenĩ yahó, ká lé bïo á 6ánsó dó mí síi o Yeesu *Krista yi. Lé bűn nɔn á wa dóráa wa sía o Yeesu Krista mu yi á à wéráa 6a nùpua na térénna bïo wa dó wa sía wo yi bïo yi, ká mu yínɔn bïo wa bò ho làndá yi.

¹⁷ Ká warén wi à wa térén le Dónbeenĩ yahó o Yeesu Krista pánká yi, à lé bűn tĩn bĩnía wee wé wɛn lè 6a bè-kora wérowà, se bűn so wee zéení le o Krista wee sá na mu bè-kora yi le? Bùéé dé!

¹⁸ Mu bon, hen ká ĩ yèrémáa bò ho làndá na á ĩ pá díá yi, se bűn wee zéení le ĩ síinía ĩ júhú ĩten.

¹⁹ Ho làndá bïo dání yi, á ĩ ka lòn nùpue na húrun. A lé horén làndá mu jɔn mún wó mu. Bűn wó bèra a na à ĩ dání kɛn le mukáni yi le Dónbeenĩ bïo yi. I ka lòn nùpue na páanía 6úaa ho *kùrùwá wán là a Krista.

²⁰ I mukáni wi bűn bon, ká ĩ wáa yí te ĩten, o Krista mí bæere lé yia wi mi. Le mukáni na á ĩ wi yi há làa na ká wán á ĩ wi yí ĩ síidéro o Krista yi bïo yi, wón na wara mi, á tà nɔn míten ĩ bïo yi.

²¹ I yí dà máa pí le Dónbeenĩ sáamu na le wó làa mi bïo. Mu bon, hen ká mu lá lé o Mɔyiize làndá lé hĩa wee wé ò o nùpue térén le Dónbeenĩ yahó, se o Krista húrun káamáa.

3

Ho Kalasiisa bǎnbúmu bïo

¹ Eee! Kalasii kǎhúsa, mi so lée bǎnbúwá le? Yia khà mia vĩnía lée wée? O *Krista na 6úaa ho *kùrùwá wán bïo jɔn zéení làa mia wéréwéré.

² I ì tùa mia làa bïo dà-kéní: Bïo mi yú le Dónbeenĩ Hácírí so lé bïo mi tíra ho làndá jii lée? Bùéé! Mu lé bïo mi dó mi sía le Dónbeenĩ bín-tente na mi já yi.

³ Mi bǎnbúra vaá 6ó bűn yi le? Mi 6úakáa lè le Dónbeenĩ Hácírí, á lé há làa na ká wán á mi wi mi dĩn mi kùrú pánká wán le?

⁴ Bïo sá mia búenbúen so lée káamáa le? Bùéé! Mu yí dà máa wé káamáa.

⁵ Mi wa loń lon! Hen ká le Dónbeenĩ wee na mí Hácírí wɛn, á wee wé ho yéréké bïowa mi tiahú à le so wé mu lé bïo mi wee bè o *Mɔyiize làndá yi lée, tàá lé bïo mi dó mi sía le bín-tente na mi já yi?

Le Dónbeenĩ wee wé ò o nùpue térén le yahó

⁶ Bïo ó o *Abarahaamu bïo wóráa lé bïo kà: «O dó mí síi le Dónbeenĩ yi, lé bűn nɔn le càtío wo là a nùpue na térénna le yahó.»*

⁷ Awa, mi wáa zún bïo kà: Bíá dó mí sía le Dónbeenĩ yi bán lé bíá lé o Abarahaamu zàwa.

⁸ Mu fèra túara le Dónbeenĩ bíonĩ vūahú yi le bíá yínɔn 6a *zúifùwa á le Dónbeenĩ ì wé á 6a à térén le yahó 6a síadéro le yi bïo yi. Le bín-tente fèra túara a Abarahaamu dání

* 3:6 Mi loń Bïo júhú 6úɛnii vūahú (Genèse) 12.3

yi á bía nɔn wo yi: «Le Dónbeenĩ á à ðĩn ũnén wán á à wéráa mu bè-tentewà lè hã síwà búenbúen.»†

⁹ Awa, á bía dó mí sía le Dónbeenĩ yi á le è wé lè mu tentemu là a Abarahaamu mu bïo síi.

¹⁰ Mu bon, bïa wi 6a bè ho làndá yi à kãnináa á hã dánkãa á à yí. Mu túara le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi kà síi: «Le o nùpue na yí máa bè bïo túara ho làndá vūahũ yi búenbúen féeé à tíi jii à dánkání.»‡

¹¹ Mu lée kénkén, nùpue yí dà máa térén le Dónbeenĩ yahó ho làndá na á 6anso bò yi bïo yi, lé bïo mu túara le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi le «yia térénna le Dónbeenĩ yahó bïo á 6anso dó mí síi le yi bïo yi, wón á à keĩ le mukãní binbirĩ yi.»§

¹² Ho làndá bèró bïo yí ceéra le síidéro le Dónbeenĩ yi. Ká yia màhá wee bè bïo ho làndá bò henía yi à tíi jii, wón ylo á à wé lua ho pánká yi.

¹³ Hã dánkãa na lá jà wa júná yi ho làndá bïo yi ó o *Krista fó bò mítén wán wa lahó yi, á wa wi waten. Lé bïo mu túara: «Le yia 6úaa le búeenĩ wán à dánkání.»*

¹⁴ Bũn wó bèra a na à mu bè-tentewà na le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé là a Abarahaamu à bènbén dã bïa yínɔn 6a zúifùwa 6a páaníló là a Krista bïo yi, à wa yí le Dónbeenĩ Hácírí na le dó mí jii le mí ì na, wa síadéro le yi bïo yi.

Ho làndá lè le jii déro bïo

¹⁵ Wán zàwa lè wán hínni, mi wa héha mu lè 6a nùpua bïo. Mu bïo na ó o nùpue le mí ì wé na ó o túara bàrá, ká mu héhaa lè ho kòhũ làndá, á nùpue yí dà máa yèrémá mu.

¹⁶ Lé kà síi le Dónbeenĩ dó mí jii nɔn o *Abarahaamu là a nɔnkãni yi. A mu jɔn lé o Abarahaamu làa yia nɔnkãni can wo yi á bïo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé bïo sã yi. Mu yí túara le: «Làa bïa nɔnkãni can wo yi», à wãa keĩ lè hã boo. Mu túara le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi le: «Yia nɔnkãni can foñ», wón na lé o *Krista.

¹⁷ Awa! A ï wãa wee bío bïo kà: Le Dónbeenĩ bïo na le le mí ì wé na le dó mí jii bïo yi vó á ho làndá na 6uara hã lúlúio khiá-náa làa 6óní làa píru le jii déro mu món yí dà máa khíní yi, tàa máa yèrémá le.

¹⁸ Mu bon, ká hã kĩa wee yí le Dónbeenĩ cón ho làndá bèró pánká yi, se hã bïo wãa yí ló bïo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé yi. A mu jɔn lé bïo le dó mí jii le mí ì wé á le ðĩn wán wórãa mí sãamu là a Abarahaamu.

Ho làndá bèró 6àn jùhũ

¹⁹ Awa, á lée webio nɔn le Dónbeenĩ bòráa ho làndá? Le bò ho bèra a na 6a nùpua wé zũn mí wékheró fúaa ho pãhũ na á yia khii te o *Abarahaamu yi 6ueé ton. Lé orén bïo yi á le Dónbeenĩ dó mí jii. Le Dónbeenĩ tonkarowà na ho wáayi lé bïa zéeniá ho làndá. Ká a nùpue 6úi lé yia mu ðĩn wán wórãa.

²⁰ Ká mu lée nùpue ñi-kéní le mí ì wé mí bïo, se o màkóo máa keĩ yia o ò ðĩn wán yi. A le Dónbeenĩ dén màhá lé lerén mí dòn, á le dó mí jii nɔn.

²¹ Awa! Bũn so wee zéeni le ho làndá làa bïo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé yí máa tà mín yi le? Búeé, hen ká làndá 6úi lá dà wee na le mukãní 6a nùpua yi, á hón làndá so pánká yi, á 6a lá dà à térén le Dónbeenĩ yahó.

²² Ká le Dónbeenĩ bíonĩ vūahũ yi á mu bía le mu bè-kohó pánká wi ho ðímíjã nùpua búenbúen wán, bèra a na à bïo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì na bïa sía dó le yi à bïo sí 6a yi 6a síadéro o Yeesu Krista yi pánká yi.

Hã kĩa na le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì na wen

²³ Sãni à le síidéro o *Krista yi pãhũ dã, à wa ka lè wa wi ho kàsó yi ho làndá níi yi, á pannãa ho pãhũ na le Dónbeenĩ ì wé á wa à zũn dén síidéro so.

† 3:8 Mi loĩ Bïo jùhũ búeenĩ vūahũ (Genèse) 12.3 ‡ 3:10 Mi loĩ Làndá bïo zéeniá vūahũ (Deutéronome) 27.26

§ 3:11 Mi loĩ Habakuuki vūahũ 2.4 * 3:13 Mi loĩ Làndá zéeniá vūahũ (Deutéronome) 21.23

²⁴ Ho làndá lé hĩa wó wa paro fúaa o Krista ɓuenló, bèra a na à wa térén le Dónbeenĩ yahó wa siadéro o Krista mu yi pànká yi.

²⁵ Hã làà na kà wán á le siidéro o Krista yi pãahũ dõn, wa bïo wãa bĩnĩa mía o paro mu níi yi.

²⁶ Mu bon, mi ɓuenɓúen lé le Dónbeenĩ zàwa mi siadéro o Krista yi bïo yi.

²⁷ Minén ɓuenɓúen na ho *bátéèmu wó á mi páanĩa là a Krista á wãa ka lè mi zã a Krista mu.

²⁸ Hueekaró wãa mía ɓa *zúifùwa làa bĩa yínɔ́n ɓa zúifùwa pãahũ. Hueekaró mía ɓa wobáanĩ làa bĩa wi míten pãahũ, hueekaró mía báawa làa háawa pãahũ, lé bïo mi ɓuenɓúen lée dà-kéní mi páaníló là a Yeesu Krista bïo yi.

²⁹ Ká mi bïo sã a Krista yi, se mi wãa lé o *Abarahaamu mènmanĩa. A hã kĩa na le Dónbeenĩ dó mi níi le mí ì na a yi á bïo ò sã mia.

4

Mu wobámu lè ho keɓi míten bïo

¹ Bïo kà lé bïo á ì wi à ì zéeni: Pãahũ na ó o kĩa ɓànsó lé o háyónza yi, ó orén là a wobá-nĩ á hueekaró mía pãahũ, hàrĩ bïo mu bïo ɓuenɓúen sã a yi mí cúee.

² ƐƐ ká ɓa nùpua ɓúí lé bĩa màhã wee loń orén làa bïo sã a yi yi, à parãa ho pãahũ na á ɓàn màá bàrá.

³ Pãahũ na warén mún hĩa ka lòn háyúwá, á wa lé ho ñmíjã bïowa wobáanĩ.

⁴ Ká ho pãahũ na le Dónbeenĩ bàrá á dõn, á le tonkaa mí za ó o ɓueé ton o háa yi. O ɓuan míten làa bïo ó o *Mɔyiize làndá bòráa mu.

⁵ O ɓuara ɓueé wó bèra a na à bĩa lá wee bè ho làndá yi keɓi míten, á mún wó wen lè le Dónbeenĩ zàwa.

⁶ Mu bon, mi lé le Dónbeenĩ zàwa. Lé bũn nɔn le dó mí Za Hácírĩ wa sĩa yi, ñio wee wé à wa dàń ve le pónpón le: «Abaa.» Mu kúará le: Ɛ Maá.

⁷ Awa, á fo wãa yínɔ́n wobá-nĩ, fo lé le Dónbeenĩ za. A bïo fo lé le za, á le kĩa na bïo sã le zàwa yi, á le mún ñ na foñ.

O Poole yilera lùnkãa ho Kalasiisa bïo yi

⁸ Bïo mi yánkaa yí zũ le Dónbeenĩ, á mi wee sá lòn wobáanĩ à na hã doñina na yínɔ́n le Dónbeenĩ yi.

⁹ ƐƐ ká hã làà na kà wán á mi zũ le Dónbeenĩ. Bïo yàá here lé bïo le zũna le mi bïo sã mí yi. Awa! A mu wó kaka á mi bĩnĩa bò bũn bïowa so na pànkáwá mía, á bïo jũhũ mía yi? Mi wi mi bĩnĩ wé mu bïowa mu wobáanĩ le?

¹⁰ Hã wizoonĩ ɓúí, lè hã pĩina ɓúí, lè hã pònna ɓúí, lè hã lúlúio ɓúí á mi wee hení bïo dà.

¹¹ Ɛ zãna à ho tonló na á ì sá mi bïo yi à wé kãamãa.

Le bin-tente zúkúsa

¹² Wàn zàwa lè wàn hĩnni, Ɛ wee fïo mu mi cón, mi wé lè Ɛ bïo síi. Inén so yí wó ñten lè mi bïo síi le? Mi yí wó bïo na yí se làa mi.

¹³ Mi zũ le mu vãmú lé bïo nɔn á ì ñinnãa mi cón á nín-yání buerarãa le bin-tente nɔn mia.

¹⁴ Mi lò bon Ɛ vãmú bïo yi. Mi lá dà à pĩ Ɛ bïo, ká mi yí wó mu. Mi ɓuan mi lòn Dónbeenĩ wáayi tonkaro. Mi yàá ɓuan mi là a *Krista Yeesu bïo.

¹⁵ Mi sí-wɛɛ na fù dén bïo wó kaka? Mu bon, Ɛ láa mu yi le ká mi lá dà à khũaa mi yïo á à na miĩ, se mi wó mu.

¹⁶ Lé ho tũíá poni na á ì wee mĩ na mia bïo yi á ì wórãa mi zúkúso le?

¹⁷ Ba nùpua mu here mi sã, ká hã yilera na màhã wi ɓa yi mi ñání yi á yí se. Ba wi ɓa khéé mia làa mi ká ɓa wé à mi yèrémá hení ɓarén bïo.

¹⁸ Ká a nùpue here mu bïo na se sã, se mu se. Ká a wee wé mu hã pònna ɓuenɓúen yi, se mu se, ká mu yí wé pãahũ na á ì wi làa mia mí dòn.

¹⁹ I zàwa, ì wíokaa lò wee be mi bïo yi lòn háa na wee te bïo síi, fúaa bïo mi lá a Krista ferenkóomu.

²⁰ Mu ɓɛntɪn lá à wé sɪ mii à ì keŋ mi nɪsání, à yèrɛmá ì bionɪ bíoró à bíoráa làa mia. Lé bïo á ì yilera yáara mi bïo yi.

O Akaare là a Sara bïo

²¹ Mi bío lon! Minén na wi mi bè ho làndá yi, mi yí já bïo ho bía le?

²² Mu bon, mu túara ho *làndá vūahú yi le «o *Abarahaamu yú ɓa zàwa bùaa jɪn. O yà-kéní ó o yú là a Akaare na lé o wobá-hǎnɪi, ká yia so ó o yú lè mín háa Sara.»*

²³ O za na ó o wobá-hǎnɪi ton, wón ton héhaa lè ɓa nùpua sía bïo. Ká a za na ó o yú lè mín háa wón ton le Dónbeenɪ jii déró pànká yi.

²⁴ Bïo bía kà ɓàn kúará binbirɪ wi: Ba háawa nùwǎ jɪn mu bïo wee zéení le páaníi cúa-jɪn na le Dónbeenɪ bò. Le nín-yání páaníi bò ho pǎahú na le Dónbeenɪ nɔn ho làndá yi le Sinayii búee wán. Dén páaníi so zàwa lé ɓa wobáani làa bïo ó o wobá-hǎnzoró Akaare zàwa lé ɓa wobáani bïo síi.

²⁵ O Akaare bïo wee zéení ho Sinayii búee na wi ho Arabii kǎhú yi bïo. O bïo mún wee zéení ho Zeruzalɛmu na há laà na kà wán bïo, hón na lè mí zàwa lé ɓa wobáani.

²⁶ Ká ho Zeruzalɛmu na ho wáayi hón wi mítén. Lé horén lé wán nu.

²⁷ Mu bon! Bïo kà lé bïo túara le Dónbeenɪ bionɪ vūahú yi:

«Ūnén na yí dà máa yí za,

wɛé ū síi.

Ūnén na yí zūna a za teró vía,

wé zèeka lè le sí-wɛɛ.

Mu bon, o háa na ɓa pǎ díá

zàwa boo po a háa na ɓàn báa wi.»†

²⁸ Minén wán zàwa lè wán hǎnɪi, mi lé le Dónbeenɪ jii déró zàwa là a *Izaaki bïo síi.

²⁹ Ká ho fù lè ho yahó ó o Abarahaamu za na ton héhaa lè ɓa nùpua sía bïo á wee beé yia ton le Dónbeenɪ Hácirí pànká yi lò. Lé bɪn mu pá karáa há laà na kà wán.

³⁰ ɛɛ ká léee webio túara le Dónbeenɪ bionɪ vūahú yi? «Día le o wobá-hǎnɪi lén lè mí za. Lé bïo ó o wobá-hǎnɪi za yí ko ò o léé há kía yi là a háa na wi mítén za.»‡

³¹ Awa, wán zàwa lè wán hǎnɪi, wa yínɔn wobá-hǎnɪi zàwa, ká wa lé o háa na wi mítén zàwa.

5

O Krista wó á wa wi waten

¹ O *Krista léra wa júná bèra a na à wa keŋ waten binbirɪ. A mi cén ca vɪnvɪn. Mi yí bɪnɪ yí díá mítén mu wobámu níi yi.

² Inén Poole wee bío le ká mi wee *kúio miten, se o Krista bïo júhú wáa bɪnɪa mía mi cón.

³ I wi à ì pá bɪnɪ wíoka bío mu na mia: Nùpue léee nùpue na bɪnɪa kúio miten ho *làndá bïo yi ko ò o bè ho làndá mu ɓúenɓúen yi à tíi jii.

⁴ Minén na wi à le Dónbeenɪ wé mia lè ɓa nǐ-térénnia ho làndá na mi wee bè yi bïo yi, mi là a Krista fáara mín yi. Mu sǎamu na ó o wó làa mia á mi vɪnɪa.

⁵ Ká warén bán wee lóní le Dónbeenɪ Hácirí pànká yi bïo wa à téréen le yahó wa síadéro le yi bïo yi.

⁶ Mu bon, bǎ páanía là a Krista cón, á bïo here yínɔn à ū kúii tàá à ū yí kúii. Ká bïo here lé ū síidéro le Dónbeenɪ yi na wee mi le waminɪ wára na fo wee wé yi.

⁷ Minén na lá wee va lè mí yahó sese, lé o yén hò mia le mi yí bɪnɪ yí bè ho túiá poni yi?

⁸ Bïo hò mia kà yí ló le Dónbeenɪ na von mia yi.

* 4:22 Mi loŋ Bïo júhú ɓúeenɪi vūahú (Genèse) 16.15; 21.2 † 4:27 Mi loŋ Ezayii vūahú 54.1 ‡ 4:30 Mi loŋ Bïo júhú ɓúeenɪi vūahú (Genèse) 21.10

⁹ Mu ka lè le ja-fi-za dèe na ká le dó mu dũmu yi khan à mu búenbúen lé.

¹⁰ Εε ká í láa mia, á dó í sîi o Núhũso yi le bïo mi wee leéka máa keń mí dòn lè ínén bè-leékanii. Ká yla màhã kúaa mia mín yi hàrí ò o keń kaka, ó o jũhũ á à sí.

¹¹ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, ká ínén lá bĩnía wee kàrán 6a nùpua le ho *kúiiró lée bïo na ko, á lée webio nòn á 6a tĩn lá wé è jĩinínáa í sánía? Mu bon, ká í lá wee wé bũn, se o Krista húmú ho *kùrùwá wán bïo lá máa kánká 6a nùpua.

¹² Awa! Le bĩa wee kúee mia mín yi wáa 6úe mí bámu jũhũ kènkèrèkè le wa loń!

Mi wé día le le Dónbeenĩ Hácírí dí mi yahó

¹³ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, le Dónbeenĩ von mia à mi keń miten, èe ká mi màhã yí bè bũn yi à wé wéráa bïo mí sĩa wee vá yi na yí se. Mi wé sá na mín yi lè le waminĩ.

¹⁴ Mu bon, o *Moyiize làndá búenbúen jii tun le bionĩ na ká yi: «Wań mi ninza làa bïo á ũnén ũ beere waráa ũten bïo síi.»*

¹⁵ Εε ká mi wee 6óoníká mín yi, á wee fi mín yi, à mi zũrĩ mu le lé minén mi beere wee yáa mín.

¹⁶ I wáa à bïo bïo ká à na mia: Mi día le le Dónbeenĩ Hácírí dí mí bïo búenbúen yahó. Lé bũn ñ na ká mi máa bè bïo mí sĩa wee vá yi na yí se yi.

¹⁷ Bïo hã sánía sîi wee vá yi na yí se lè le Dónbeenĩ Hácírí wee fi. A le Dónbeenĩ Hácírí mún yí máa tà bïo ó o nùpue sîi wee vá yi. Mu mí bïo jũn yí máa tà mín yi. Lé bũn nòn á mi yí dà máa wé bïo mi le mi ì wé.

¹⁸ Ká mi wee día à le Dónbeenĩ Hácírí dí mi yahó, se mi bïo wáa mía ho làndá níi yi.

¹⁹ Bïo wa sĩa wee vá yi na yí se á wee mi wéréwéré. Mu lé ho bá-fénló lè ho hã-fénló lè mí síiwà, lè hã n̄yi-wará.

²⁰ Hã wònna háló, lè mu nín-símú wéró. Ho jinmínló, hã fio lè le yandee. Le sí-khùaarè, ho penka làa mín, ho máa jí mín yi à sanká mín lè hã kuio.

²¹ Hã yĩo na wee lé mí ninzàwa bïo, ho ja-junló, ho dándĩnló, lè mu 6àn síiwà. Bïo á í bía nòn mia lè ho yahó, lé bũn á í pá wíokaa wee bío ò na mia: Bĩa wee wé hõn wára so búenbúen lahó mía le Dónbeenĩ béenĩ díinĩ.

²² Bïo le Dónbeenĩ Hácírí wee wé à mu keń o nùpue yi lé bïo ká: Mu lé le waminĩ, le sí-wèe, ho héerà, le yi jĩló, le hii wéró, le sîi na se, le síidéró le Dónbeenĩ yi,

²³ Ho wayiró, ho dãn míten 6ua yi. Bũn biowa so búenbúen á ho làndá yí pã bïo.

²⁴ Bĩa bïo sã a *Krista yi bán ka lè 6a 6úaa bïo 6a sĩa wee vá yi lè mí síiwà na yí se ho *kùrùwá wán.

²⁵ Bïo le Dónbeenĩ Hácírí nòn á wa yĩo wi luaráa, à mi le wa día waten à le Hácírí mu dí wa bïo búenbúen yahó.

²⁶ Mi yí le wa wé yòonĩ waten, à wé yí cà hã bionĩ làa mín, à yĩo wé yí lé mín biowa.

6

Mi wé tà séenĩ mín

¹ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, ká a 6úii mi zù yi ò o wee wé mu bïo na yí se, à minén na le Dónbeenĩ Hácírí dú yahó à bàrá a ho wã-tente wán. Εε ká mi màhã wayíi miten à wéráa mu. Ká minén na wee wé mu cén pa miten bïo, à yí día à minén mi beere bĩnĩ wé mu bè-kora.

² Mĩ wé séenĩ mín à láráa mín jũn-sèró. Ká mi wee wé ká, á mi ì bè o *Krista làndá yi á à tíi jii.

³ Ká a 6úii wee leéka le minén bïo jũhũ wi ò o yáa yínorĩ dèe, se o wee khà míten.

⁴ Le mi ñ-kénĩ kénĩ wíoka loń bïo minén mi beere wee 6ua lè míten, á mi ì mi bïo mi dà à wéé mi sĩa bïo yi miten dãnĩ yi, ká mi máa tèe miten là a 6úii.

⁵ Mu bon, mi lè mí ñ-kénĩ kénĩ wára na mi wee wé bïo ciran mia.

* 5:14 Mĩ loń Levii nùwá vūahť (Lévitique) 19.18

⁶ Le yia 6a wee kàrán lè le Dónbeenĩ bíonĩ wé lén bïo ó o wee yí búenbúen búí à hã làa yia wee kàrán wo.

⁷ Mi yí khà miten. Le Dónbeenĩ yí máa zuań yi. Bïo ó o nùpue dù lé bũn ó o ò lá.

⁸ Yia wee dĩ bïo sí hã sãnia yi wón bïo khii yáa. Ká yia wee dĩ bïo sí le Dónbeenĩ Hácírí yi, ó ò yí le mukãni na máa vé.

⁹ Mi yí le wa tée wa bàra mu bè-tentewà wéró yi. Mu bon, ká wa yí khú mu wéró yi, á wa khii lá bïo wa dù ho pãahũ na mu ko yi.

¹⁰ Lé bũn te mu á pãahũ lée pãahũ na wa yú mu bàn níi yi, à mi wa wé wé mu bè-tentewà lè 6a nùpua búenbúen, sãnkú bia dó mí sia le Dónbeenĩ yi lè warén bïo.

Mòndén tɛɛni

¹¹ Mi loń ho túaró na kà 6uaakaró. Lé ínén lè ì nín-bia wee túa bïo ká á à na mia.

¹² Bïa wee kíkã mia à mi *kúio miten, bán nùpua so wi 6a zéeni miten à 6a mi. Bïo 6a wee cà lé bïo 6a à wé ká 6a nùpua máa beé 6a lò o *Krista *kùrùwá bïo yi.

¹³ Ba nùpua mu wee hení ho *kúiiro bïo ká 6arén mí bæere yí máa bè ho làndá yi. Ká 6a màhá wi à mi mún kúio à 6arén khòni míten bïo yi.

¹⁴ Inén máa khòni ìten bïo búí bïo yi ká yínɔń wa Núhũso Yeesu Krista kùrùwá bïo yi. O Yeesu húmú ho kùrùwá wán bïo yi, á ho ðimíjã ka lòn dèe na húrun ínén cón. A ho ðimíjã bïo ðání yi á ì mún ka lè ì húrun.

¹⁵ Mu bon, fo kúio loo tàá fo yí kúio loo, bũn yínɔń bïo na here. Bïo here lé bïo le Dónbeenĩ binia wó wen lè 6a nĩ-fla.

¹⁶ Le bia búenbúen na à bè ho kàránló na á ì nɔn 6a yi yi à le Dónbeenĩ wé lè mí héerà, à zũn 6a màkárí, à le mún wé mu lè mí nìpomu búenbúen.

¹⁷ Le bïo ká wán ò o búí wãa yí biní yí sɛé mi. Lé bïo ó o Krista bïo yi á hã fãani wi ì wán.

¹⁸ Wán zàwa lè wán hínni, le wa Núhũso Yeesu Krista wé mu bè-tentewà làa mia. *Amiina!

Ho vūahū na ó o Poole túara nɔn ho Efɛɛze kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró nūhū

O Poole lé yia túara ho vūahū na kà. Ho Efɛɛze lé ho Azii kōhū ló-beenī lé bñn te bño ó o nɔnnáa ho vūahū mu 6a kèrètíewa kuure na bñn làa bña ká búenbúen yi. O Poole kará ho Efɛɛze yi yú hã lúlúio bño tñn (Bè-wénia 19.1–20.1). Lé bñn món ó o túararáa ho vūahū mu ká a wi ho kàsó yi (3.1; 4.1).

Ho vūahū mu yi ó o Poole dó le Dónbeenī bārakà, ò o zéenia bño le hueekaaràa mí nñpomu, á séraràa 6a bè-kora día o Yeesu húmú ho *kùrùwá wán pánká (1–3).

Bñn món, ó o Poole wee fan à bña búenbúen na dó mí sña o Yeesu yi à wé dàñ 6ua míten làa bño le Dónbeenī le mu koráa (4–6).

Bño le Dónbeenī nñpomu wóràa le dà-kéní ó o Poole zéenia làa bñowa bño tñn:

1. O le mu ka lòn nùpue sãnia, ó o Yeesu lé hã nūhū (1.23).
2. O le mu ka lòn zii mónkúio, ó o Yeesu lé le huee na 6uan ho soró ñña (2.20–22).
3. O le mu ka lòn hãa, ó o Yeesu lé o hãa 6àn báa (5.21–33).

Le tɛnñi

¹ Mu lé ñnén Poole, yia le Dónbeenī lè mí sñi bño á wó á ñ lé o Yeesu *Krista tonkaro, lé mi wee túa ho vūahū na kà. I wee tɛnñi minén na bño sã le Dónbeenī yi [ho Efɛɛze lóhó yi], á páania là a Yeesu Krista, á sñadéro wo yi fára tñna.

² Le wán Maá Dónbeenī, là a Nūhūso Yeesu Krista à wé mu sãamu làa mia, à na ho héra mia.

Le Dónbeenī sãamu na le wó làa wɛn bño

³ Mí wa khòoní le Dónbeenī, ñño lé wa Nūhūso Yeesu *Krista 6àn Dónbeenī lè 6àn Maá. Le wó á le Hácírí bè-tentewà lè mí sñiwà na wee lé le cñn á wi wɛn wa páaníló là a Krista bño yi.

⁴ Mu bon. Le Dónbeenī fèra hueekaa wɛn à wa páaní là a Krista ká bño 6úu ññ yí léra. Le wó bñn à wa wé 6a nùpua na wee ce le yahó, à wékhe bño yí mñ léé yi. Bño le Dónbeenī wara wɛn,

⁵ á le fèra le mí ñ ññ o Yeesu Krista wán á à wéràa wɛn lè mí zàwa binbirí. Bñn lé bño le sñi vá yi le mí ñ wé.

⁶ Á wa wãa ko wa wé khòoní le Dónbeenī le sãamu beenī bño yi. Bñn sãamu beenī so le wó làa wɛn bño le Za na le wa làa sòobéε wó bño yi.

⁷ Bño wa páania là a Krista, wón na kúaarà mí cãni húrunnãa wa bño yi, á le Dónbeenī kãnia wɛn á séra wa bè-kora día. Bñn lé le sãamu na ññi mìa,

⁸ bño le wó á wa yú yòó puunía. Le Dónbeenī lè mí bè-zññminñ na ññi tun

⁹ á wó á wa ñña zña bño le sñi vá yi le mí ñ wé na lá sà yi, bño le fèra le mí ñ ññ o Krista wán á à wé.

¹⁰ Bñn lé à bño ho wáayi làa bño ho tá wán búenbúen à le vá kúee mín wán ho pãahū na le le mu ko yi o nūhūso ññ-kéní tá, wón na lé o Krista.

¹¹ Bño wa páania là a Krista á le Dónbeenī hueeka wɛn à wa bño sñ le yi. Le wó mu lé bño le fèra le mí ñ wé mu. A bño le le mí ñ wé búenbúen á le wee wé làa bño le sñi vá yi.

¹² A warén na nín-yání dó wa sña o Krista bño yi wee lòoní á wãa ko wa wé khòoní le le cùkú beenī bño yi.

¹³ Minén mún páania là a Krista. Mí ñá le bñn-tente na lé ho tñiá poni na wee kãni mia á dó mí sña o Krista yi. Bño mí páania làa wo, á le Dónbeenī nɔn mí Hácírí mia, ñño á le dó mí ññ le mí ñ na. Dén Hácírí so lé le Dónbeenī fiminñ na bò mí wán.

14 Bïo le Dónbeenĩ fèra nɔn dén Hácírí so wɛn, á wa wáa dà à zŭń le. Le mún ñ na hã kĩa na le dó mí jii le mí ì na wɛn. Hón kĩa so á wa à yí pãahũ na á le khíi tíi warén búenbúen na bïo sã le yi kãníló jii. A wa wáa ko wa wé khòoní le Dónbeenĩ le cùkú beenĩ bïo yi.

O Poole fioró na ó o wó bïo

15 Lé bŭn nɔn á bïo á ñén jã bïo mi dórãa mi sĩa o Núhũso Yeesu yi bïo, làa bïo mi warãa bĩa búenbúen na bïo sã le Dónbeenĩ yi bïo,

16 á ì wee dé le Dónbeenĩ b̄arákà fɛɛɛ mi bïo yi, á wee fio mi bïo yi.

17 I wee fio wa Núhũso Yeesu *Krista b̄an Dónbeenĩ yi, ðio lé wàn Maá cùkúso, le le na mu bïo zŭńló pánkã mia, à wé zéení mu bïo làa mia mí Hácírí pánkã yi, bèra a na à mí wíoka zŭń le sese.

18 Le le hén mi hácírí à bïo mi dó mi sĩa wee lòní na le von mia bïo yi à mi dàń zŭń. A mi mún dàń zŭń le Dónbeenĩ kĩa na semu b̄an sii mĩa bïo, hĩa á bĩa bïo sã le yi níní wi yi.

19 A mi mún dàń zŭń le Dónbeenĩ pánkã beenĩ na b̄an sii mĩa bïo, hĩa le wee séení lè warén na dó wa sĩa le yi. Hón pánkã beenĩ so lé hĩa

20 ó o vèení là a Krista á yòó b̄ará mí nín-ñání ho wáayi.

21 Le Dónbeenĩ yòonía a Krista kã sii hã pánkãwá lè mí síiwà búenbúen jũhũ wán, o yèni po hã pánkãwá búenbúen yènnãa, hĩa hã làa na kã wán làa hĩa wi lè ho món.

22 Le Dónbeenĩ b̄ará a Krista mu bïo búenbúen jũhũ wán, á wón na wi mu bïo búenbúen jũhũ wán á le wó lè 6a kèrètɛwa búenbúen kuure jũhũso.

23 Dén kuure so lé o s̄anía, ó o Krista mu mí kùure wi yi jii sú, ó o mún sú hã lùà búenbúen.

2

Le Dónbeenĩ sãamu na kãnía wɛn bïo

1 Minén wékhewa lè mi bè-kora na mi lá wee wé bïo yi, á mi lá lé 6a nùpua na húrun mu húmú binbirĩ le Dónbeenĩ c̄n.

2 Mi lá wee b̄ua miten lè ho ðímíjãsa na yí zŭ le Dónbeenĩ bïo síi, á wee wé 6a cínãwa jũhũso síi bïo. Ba cínãwa jũhũso mu lé yĩa wee wíoka v̄íní bĩa pã le Dónbeenĩ síi bïo wéró.

3 Warén búenbúen mún lá ka lè 6a bïo, á wee wé bïo wa sĩa wee vá yi na yí se. Wa lá wee wé bïo yí se na sí wa s̄anía lè wa yilera yi. Lé bŭn nɔn á le Dónbeenĩ mún lá ko le síiní warén júná làa bĩa kã bïo.

4 Ɛɛ kã le Dónbeenĩ màkárí b̄entĩn jii mĩa. Bïo á le wa wɛn dàkhíina,

5 lé bŭn te bïo le nɔnnãa le mukãñi binbirĩ wɛn wa páaníló là a *Krista bïo yi, hàrí kã wa lá lé 6a nùpua na húrun mu húmú binbirĩ wa bè-kora bïo yi. Mu bon. Lé le Dónbeenĩ sãamu kãnía mia.

6 A wa páaníló là a Yeesu Krista bïo yi á le mún páanía vèení wɛn làa wo, á yòó b̄ará ho wáayi.

7 Le Dónbeenĩ wó mu tentemu làa wɛn wa páaníló là a Yeesu Krista bïo yi, bèra à na à le sãamu na jii mĩa à le zéení lè 6a nùpua búenbúen ho yĩró na lua yi.

8 Mu bon, mu lé le Dónbeenĩ lè mí sãamu nɔn mi kãníanãa mi siadéró le yi bïo yi. Ho kãníló mu bïo yí ló mia, mu lé le Dónbeenĩ wó mu làa mia làa kãamãa.

9 Ho kãníló mu bïo yãá pá yí ló mi wárã yi, ó o búí wáa yí ko ò o yòoní miten mu bïo yi.

10 Mu bon. Le Dónbeenĩ lé ðio má wɛn, á nɔn le mukãñi binbirĩ wɛn wa páaníló là a Yeesu Krista bïo yi, bèra a na à wa wé wé hã wén-tentewà, hĩa le fèra bò le wa wé wé.

Ba zúifùwa làa bĩa yínɔñ 6a zúifùwa wó le dà-kéní

11 Minén na yínɔñ 6a *zúifùwa, mi bíní leéka bïo mi lá karãa bïo. Ba zúifùwa le mí lé le Dónbeenĩ ñipomu bïo 6a kúiora bïo yi. A 6a jina mia lé bïo mi yí kúiora lè 6a bïo síi.

12 Ho pãahũ mu yi, kã mi yí zŭ a Krista. Mi lá yí dà máa mí máa dé o *Isirayɛle ñipomu jii, bŭn na le Dónbeenĩ léra á mu bïo sã le yi. Le Dónbeenĩ páaní na le bò làa bïo le dó

mí jii le mí ì wé á mi ní lá mía yi. Mi lá ɓuan miten ho ɗimíjǎ yi ká ɓio mi dó mi sía wee lòní lá mía, mi lá yí zū le Dónbeení.

¹³ Εε ká hã laà na kà wán, mi páaníló là a Yeesu *Krista ɓio yi, á minén na lá khèra le Dónbeení yi á wãa vá ɓueé ɓó le yi, o Krista na kúará mí cǎni húrunnáa mi ɓio yi pànká yi.

¹⁴ Mu bon. O Krista mu mítén lé yia dó ho héerà wa pãahú. Hã jinmia na lá wi ɓa zúifùwa làa ɓia yínǎn ɓa zúifùwa pãahú lòn soró, ó o ɓueé fù léra mí húmú pànká yi, á wó ɓa lè mu nìpomu dà-kéní.

¹⁵ Ba zúifùwa làndá làa ɓio ɓa bò henía ɓúenɓúen ó o ɓueé ɓó jùhú, bèra a na à ɓa wé le kuure dà-finle ɓa páaníló làa wo ɓio yi. Lé ɓún ó o wó á dóráa ho héerà ɓa pãahú.

¹⁶ O Krista mu wó á hã jinmia na lá wi ɓarén mín yi pãahú á wãa wó. O wó á ɓa lé le kuure dà-kéní, á wó á ɓa ɓínía sǐ lè le Dónbeení o húmú ho *kùrùwá wán pànká yi.

¹⁷ O Krista mu ɓueé buera ho héerà ɓín-tente á nǎn minén na lá khèra lè le Dónbeení yi, lè warén na ɓó le yi.

¹⁸ Mu bon, lé o Krista mu ɓio yi á wa ɓúenɓúen dà à ɗinnáa wán Maá Dónbeení yahó, le Dónbeení Hácírí dà-kéní na wa yú pànká yi.

¹⁹ Awa, á minén na yínǎn ɓa zúifùwa, mi wãa yínǎn nǐ-hǎní na ɓio yí sǎ le Dónbeení nìpomu yi, mi wãa wee mǐ dé le Dónbeení nìpomu jii, mi lé le Dónbeení zii nùpua.

²⁰ Mi ka lòn zii na ɓa wee so ɓàn mónkúio. Ba tonkarowà lè ɓa jì-cúa fɛerowà ka lòn zii jùhú. Ká a Yeesu Krista mí bæere ka lòn huee na ɓuan ho soró ɗínía.

²¹ Lé wa páaníló làa wo ɓio yi á wa ɓuannáa mín yi sese lòn zii mónkúio, á soni wee yòo, à wé le zii na ɓio sǎ a Nùhúso yi.

²² Lé mi páaníló là a Krista ɓio yi á minén mún làa ɓia ká ɓuannáa mín yi lòn zii mónkúio, à wé le zii na le Dónbeení wi yi lè mí Hácírí.

3

Ho tonló na le Dónbeení kàràfáa o Poole yi

¹ Lé ɓún te ɓio á ñén Poole wee fio le Dónbeení yi mi ɓio yi. Ba dó mi ho kàsó yi lé ɓio á ñ lé o Yeesu *Krista ton-sá minén na yínǎn ɓa *zúifùwa ɓio yi.

² Ho tonló na le Dónbeení kàràfáa mi lè mí sǎamu mi ɓio yi á mi jǎ ɓio kénkén.

³ Le Dónbeení zéenia mu ɓio na lá sà yi làa mi, ɓio á ñ túara ɗǎní yi cǐnú.

⁴ Mi kàráanna ho, á mi ì mi ɓio á ñ zúnáa mu ɓio na lá sà yi o Krista ɗǎní yi ɓio.

⁵ Mu ɓio mu á le yí fèra yí zéenia lè ɓa nùpua na hàání làa ɓio á le zéeníanáa mu hã làa na kà wán lè warén na lé le tonkarowà, lè le jì-cúa fɛerowà, mí Hácírí pànká yi.

⁶ Mu ɓio mu lé ɓio kà: ɓia yínǎn ɓa zúifùwa páaníló là a Yeesu Krista ɓio yi, á ɓa wãa léera hã kía yi làa ɓia lé ɓa zúifùwa, ɓa lé le kuure dà-kéní làa ba, á mu bè-tentewà na le Dónbeení dó mi jii le mí ì wé è na mí nìpomu yi á ɓa níni mún wi yi. ɓún dà wee wé le ɓín-tente pànká yi.

⁷ Lé ɗén ɓín-tente so á ñ wee ɓue lé ɓio le Dónbeení lè mí sǎamu á nǎn ho tonló mu mi á ñ wee sá lè lerén mí bæere pànká.

⁸ ɓia ɓio sǎ le yi ɓúenɓúen tãhú ñén lé yia ɓio jùhú mía po ɓa. Εε ká le Dónbeení lè mí sǎamu màhá pá nǎn ho tonló mu mi lè ñ ɓue o Krista bè-tentewà na jii mía ɓio à na ɓia yínǎn ɓa zúifùwa yi.

⁹ Á le mún nǎn ho tonló mi à ɓio le le mí ì wé na lá sà yi wéró à ñ zéeni ɓio wéréwéré na ɓa nùpua yi. Le Dónbeení, ɗio léra mu ɓio ɓúenɓúen, á lá sà mu yi hàání.

¹⁰ Mu wó bèra a na à ho wáayi pànkáwá wãa zún le bè-zúmini lè mí sǐwá ɓio, ɓa kèrètíewa ɓúenɓúen kuure pànká yi.

¹¹ ɓún á le Dónbeení fèra le mí ì wé ká ɓio ɓúi ɗín yí léra, lé ɓún le wãa tíra jii wa Nùhúso Yeesu Krista yi.

12 Wa pánlò làa wo lè wa siadéro wo yi bïo yi, lé bïn nɔn á wa dà wee ðinnáa le Dónbeenï yahó ká zánii mia wɛn.

13 Lé bïn te bïo á ï ï floráa mia à le lònbee lè mí síwà na á ï wee lá mi bïo yi à mi yí tèè mi bàra bïo yi. Le lònbee mu wee zéeni le mi bïo jùhù wi binbiri.

Le waminï binbiri na ó o Krista zéenia

14 Lé bïn te bïo á ï wee fàrá ï nɔnkópúná wán wán Maá Dónbeenï yahó à fio,

15 dén na lé hã zì-júná na ho wáayi làa hã ho tá wán búenbúen bân Maá.

16 I wee fio lerén na semu bân sii mia yi, le le Hácíri dé ho pánká mia

17 à mi siadéro o *Krista yi bïo yi, ò o keñ làa mia féεε. I wee fio le mi wañ le Dónbeenï, à minén mún wañ mín. Ká mi wee wé bïn, á mi ï keñ lòn vïndèε na naní zon ho tá yi, tàá lòn zïi na jùhù fàrá se.

18 Bïn lé bïo á à na á minén làa bia bïo sã le Dónbeenï yi búenbúen á à zúrínáa le o Krista bènñin wa wɛn làa sòobéε.

19 A bïo ó o Krista wa làa wɛn á mi ï zúrín, hàri ká nùpue yí dà máa zúrín mu máa véeni. Lé bïn ñ na ká mi ï keñ làa bïo le Dónbeenï le mi keñnáa búenbúen.

20 Le Dónbeenï dà mu bïo búenbúen. Bïo wa dà à fio le cón, hàri bïo wa yàá wee leéka, bïn búenbúen á le bè-wénia wee puuní yi lè le pánká na le wee séeni làa wɛn.

21 A mi wãa wa khòoní le Dónbeenï bïo le wee ðin 6a kèrètíεwa búenbúen kuure là a Yeesu Krista wán à wé bïo yi. Mi wa khòoní le féεε hã lúlúio na jii mia yi. *Amiina!

4

Wa lé le dà-kéni

1 A bïo á ïnén Poole na wi ho kàsó yi o Núhúso tonló na á ï wee sá bïo yi wãa wee cà mi cón làa sòobéε lé bïo kà: Minén na le Dónbeenï von, mi 6ua miten làa bïo mu koráa.

2 Mi wé liiní miten à wé wayi, à wé jï mi yiwa. Mi wé hï mi sia mín biowa yi bïo mi wa mín bïo yi.

3 Le Dónbeenï Hácíri wó mia lè le dà-kéni, á mi bánbá à ho héεrà keñ mi pãahù, à mi wé le dà-kéni féεε.

4 Wa lée dà-kéni làa bïo á hã sánia lée dà-kéniáa, á le Dónbeenï Hácíri dà-kéni lé ðio á wa búenbúen yú, á bïo wa búenbúen mún dó wa sia wee lòní lée dà-kéni, bïo le Dónbeenï dó mí jii le mí ï na wɛn pãahù na le von wɛn yi.

5 Wa Núhúso lée ñi-kéni, á mu bïo na wa tà yi lée dà-kéni, á ho *bátèémù na wa yú mún lée dà-kéni.

6 Le Dónbeenï lée dà-kéni á lé wa búenbúen Maá. Le wi wa búenbúen jùhù wán, le wee ðin wa búenbúen wán à wéráa bïo le le mí ï wé, le wi wa búenbúen yi.

7 Éε ká le Dónbeenï màhã hñn wa ñi-kéni kéní lè mu biowa wéro pánká làa bïo ó o *Krista le mu koráa.

8 Bïo ká lé bïo túara le Dónbeenï bíoní vüahù yi:

«O wïikaa mí zúkúsa na ó o ðárina
á khèra yòoraráa.

O nɔn mí bè-hãnia 6a nùpua yi.»*

9 Bïo 6a wee bío le «o yòora», bïn kúará lée webio? Bïn wee zéeni le sáni ò o yòo, ó o lion ho tá wán vó.

10 O orén mu na lion làa bïn bïo, lé orén ñi-kéni mu lé yia pá bñia yòora ho wáayi jún-tíahù á tíraráa mu bïo búenbúen jii.

11 Lé orén hñn 6a nùpua lè mu biowa wéro pánká: Ba búí ó o wó lè mí tonkarowà, 6a búí ó o wó á 6a wee féε le Dónbeenï ji-cúa, 6a búí ó o wó á 6a wee bue le Dónbeenï bín-tente. Ba búí ó o wó á 6a wee pa le Dónbeenï ñipomu bïo à kàrán 6a.

* 4:8 Mi loñ Lení vüahù (Psaumes) 68.19

12 O nɔn bɔn biowa so wɛrɔ pɔnkɔ à bɔn nɔpua so wɛ dɔn sɛnɔ bɔa biɔ sɔ le Dɔnbeenɔ yi à ɔa dɔn sɔ nanɔa le yi, bɛra a na à ɔa kɛrɛtɛwa ɔɛnɔɛn kuure na lé o *Krista sɔnɔa à pɔnkɔ wɛ dé wɔn.

13 Lé bɔn nɔ na á wa siadérɔ le Dɔnbeenɔ Za yi là a zɔnɔlɔ á à wɛ wɛn lè le dà-kɛnɔ, à wɛ ɔa kɛrɛtɛwa na dɔn vɔ, là a Krista na á biɔ ɔɛnɔ yi fɔora yi biɔ sɔi.

14 Ká mu wɔ kà, á wa wɔa máa bɔnɔ máa kɛnɔ lòn háyɔnzàwa na khàrɔ yí do, lòn woohɔ na ho pinpirɔ lè mu jumu yànbɔnɔlɔ wee héɛ yèrɛmáka. Nɔ-khàwa máa bɔnɔ máa vɔnɔnɔ wɛn máa yí lè mí kàránɔlɔ.

15 Ká wa wee mí ho tɔiá na mín yi biɔ wa wa mín biɔ yi, á wa kɛnɔlɔ là a Krista biɔ sɔi wɛ é dé wɔn ká mu wà, wɔn na lé ho jɔhɔ.

16 Lé orɛn wee wɛ ò o nɔpomu wɛ le dà-kɛnɔ, làa biɔ ó o nɔpue sɔnɔa biɔ cɛɛkaaráa mín yi wɔ a nɔpue biɔ sɔi. Ká a nɔpue sɔnɔa biowa lè mí dà-kɛnɔ kɛnɔ wee sá mí tonɔlɔ làa biɔ mu koráa, à há dɔ wɛ se. Lé ká sɔi ɔa kɛrɛtɛwa ɔɛnɔɛn kuure biɔ karáa. Ká ɔa lè mí nɔ-kɛnɔ kɛnɔ wa mín, á wee sá mí tonni làa biɔ mu koráa, à le kuure mu dɔ wɛ se.

Le mukɔn-finle na ɔa kɛrɛtɛwa yú biɔ

17 Awa, á biɔ ká lé biɔ á i i henɔ i na mia wa Nɔhɔso yɛnɔ yi: Mi wɔa yí bɔnɔ yí ɔua miten làa bɔa yí zɔ le Dɔnbeenɔ biɔ sɔi. Ba wee bè mí yilera mu bè-káamáa wɔn.

18 Ba yí zɔ dɛɛ le Dɔnbeenɔ biɔ dɔnɔ yi. Le mukɔnɔ binbirɔ na wee lé le Dɔnbeenɔ cɔn á ɔa nɔi máa yi. Lé biɔ ɔa tun mí yiwa, á le Dɔnbeenɔ biɔ dɔnɔ yi á ɔa mún yí zɔ hári dɛɛ.

19 Ba yí zɔ nɔyio. Mu koomu lè mí siíwà á ɔa wee wɛ ká ɔa wà, mu jii finɔi máa.

20 Ká pàahɔ na minɛn tà a *Krista biɔ yi, á yínɔn làa bɔn sɔi á ɔa le mi ɔua lè miten.

21 Biɔ biɔ ciran wo ɔɛnɔɛn á minɛn já kɛnkɛn, á mi páanɔlɔ làa wo biɔ yi á ɔa mún kàránna mia là a Yeesu Krista mu tɔiá poni.

22 Bɔn wee zɛnɔ le mi ko mi día biɔ mi fù wee ɔua lè miten ká mi yínɔn ɔa kɛrɛtɛwa. Bɔn pàahɔ ká biɔ ɔa nɔpua sɔa wee vá yi na wee vɔnɔnɔ ɔa á wee yáa mia.

23 Mi día le le Dɔnbeenɔ yèrɛmá mia à mi yilera wɛ há bè-fla.

24 Mi yèrɛmá wɛ ɔa nɔ-fla. Le Dɔnbeenɔ wɔ mia lè ɔa nɔ-fla à mi ɔonmín làa de. A mi wɔa ɔua miten héha làa bɔn, à wɛ ɔa nɔpua na tɛrɛnna á wee ce le Dɔnbeenɔ yahó làa biɔ le tɔiá poni bɔráa mu.

25 Awa, á mi wɔa khɔ há sabiónɔ fɔaaló yi. Mi wɛ mí ho tɔiá na mín yi, lé biɔ wa lé há sɔnɔa dà-kɛnɔ.

26 Ká mi sɔa wɛ cá à mi yí wɛ bè-kora. Mi wɛ yí día le le wii tè ká mi sɔa pá wee cɔ.

27 Mi yí día le o *Satani yí pɔnkɔ mi wɔn.

28 Yia lá léɛ kɔnɔ à ɔanso yí bɔnɔ yí juaa biɔ. Bɔnsɔ wɛ sá ó ò yí mu biɔ á à jɔnɔnɔa mí makóo, á mún nɔ sɛnɔnɔa ɔa nɔ-khenɔa.

29 Mi wɛ yí mí bɔn-kora na mín yi. Há bɔn-tentewà na dà à henɔ ɔa nɔpua sɔa ho pàahɔ na mu ko yi lé há mi wɛ biɔ bɛra a na à bɔa wee jɔ há à há wɛ sɛnɔ.

30 A le Dɔnbeenɔ Hácírɔ na le nɔn mia á mi yí véɛnɔ yi. Dɛn Hácírɔ so lé le Dɔnbeenɔ fininɔ na bɔ mi wɔn, à zɛnɔ le mi biɔ sɔ le yi, á pan ho pàahɔ na le khɔi tí mi kánɔlɔ jii.

31 Biɔ ɔa wɔ làa mia ká mu yí se, à mi yí ɔua mi yiwa yi. Mi wɛ yí cɔi mi sɔa mín wɔn. Mi wɛ yí zá làa mín, mi wɛ yí là mín. Mi día mu sɔnsɔmámu lè mí siíwà.

32 Mi wɛ wɛ mu tentemu làa mín, à zɔnɔ mín makárɔ. Mi wɛ sɛn día na mín yi làa biɔ le Dɔnbeenɔ dɔn o *Krista wɔn á séra día nɔnnáa mia.

5

1 A biɔ mi lé le Dɔnbeenɔ zàwa na le wa làa sòobɛɛ, á mi cɛn wɛ wɛ lè le biɔ sɔi.

2 Mi le le waminɔ wɛ mi mi wárá ɔɛnɔɛn yi làa biɔ ó o *Krista wararáa wɛn á húrun wa biɔ yi. O wara wɛn á nɔn mí mukɔnɔ wa biɔ yi. Biɔ ó o wɔ lé le muinɔ na biɔ sɔ le Dɔnbeenɔ yi.

³ Bïo mi bïo sã le Dónbeenĩ yi, á mi wãa ko mi khí ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwà yi, à khí há ñiyi-wará na súii mía yi. Mi yí wé nùpua na yïo yí máa sí làa bïo. Bún bïowa so búenbúen á yí ko à mu bïo wé mĩ léé mia hùúu.

⁴ Há ñiyi-bíoní lè há bín-conconwà lè há kaakó-bíoní á mi yí ko mi wé bío. Bïo mi ko mi wé wé lé le Dónbeenĩ b́arákà déró.

⁵ Mi ko mi zŭn mu sese le b́ia wee wé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwà, làa b́ia wee wé há ñiyi-wará na súii mía bán búenbúen máa dí le Dónbeenĩ là a Krista b́eenĩ hùúu. A b́ia yïo yí máa sí lè mu bïo, bán mún máa dí le b́eenĩ mu. Lé bïo á bïo 6a wee cà ka lòn wònnà na 6a dó mí s̄ia yi.

⁶ Mi yí día le 6a ñi-khàwa à v́iní mia lè mí bíoní, lé bïo á b́ia yí máa bè le Dónbeenĩ bíoní yi à 6a wee wé bún bïowa so á le khíi síiní ñúná.

⁷ Awa, á minén yí léé 6a wára yi làa ba.

⁸ Mu bon. Mi lá wi le t́ibírí yi, ká mi páaníló là a Krista bïo yi á mi wãa wi mu khoomu yi. A mi cén wãa 6ua miten làa b́ia wi mu khoomu yi bïo.

⁹ Lé bïo á b́ia bïo sã mu khoomu yi á wee wé há wára na se, na térénna, á bïo lé ho t̄iá.

¹⁰ A mi cén bánbá à mi zŭn bïo sí a Nùhúso yi,

¹¹ à há wára na cŭnú mía, há á b́ia bïo sã le t́ibírí yi wee wé à minén yí léé yi làa ba. Mi yàá bío mu wéréwéré le bïo 6a wee wé á yí se.

¹² Mu bon, bïo 6a wee sanka míten wé á bíoró ñiyio yàá wi.

¹³ Eé ká 6a wára mu búenbúen á bïo b́ia wéréwéré, à mu kéñ lòn khoomu á ló mu wán.

¹⁴ Mu bon, mu bïo búenbúen na mu khoomu ló wán bún bïo so bïo sã mu yi. Lé bún ñon á bïo ká bíaráa:

«Ŭnén na dŭma, s̄in.

Híní lé 6a ñi-hía t́iahú,

ó o Krista á à dé mí khoomu ũ wán.»

¹⁵ Awa, á mi cén pa miten bïo bïo mi ì 6ua lè miten d́ání yi sese. Mi wé mu bè-zŭnminí 6ansowà ká mi yí wé b́nbnúwá.

¹⁶ Páahú léé páahú na mi dà à wé mu bè-tentewà yi à mi wé mu lé bïo ho páahú na wa wi yi nùpua wee wé mu bè-kora dàkhíina.

¹⁷ Lé bún ñon á mi ko à mi bánbá à mi zŭn bïo ó o Nùhúso le mi wé wé ká mi yí wé 6a nùpua na yí wi mi zŭn bïo.

¹⁸ Mi wé yí ñu ho d́ivén dà khíi, bún wee yáa o nùpue. Ká mi wé día le le Dónbeenĩ Hácírí pànká à kéñ mi wán.

¹⁹ Mi wé sío há lení lè mí síwà na wee lé le Dónbeenĩ cón à henínáa mín s̄ia. Mi wé sío à khòoní a Nùhúso lè mí s̄ia búenbúen.

²⁰ Mi wé dé wán Maá Dónbeenĩ b́arákà féεε mu bïo búenbúen bïo yi, wa Nùhúso Yeesu Krista yèni yi.

Bïo 6a kèrèt̄ɛwa ko 6a wé 6ua làa mín

²¹ Bïo mi wee kònbí o Krista, á mi wé liiní míten na mín yi.

²² Háawa, mi wé liiní míten na mi b́arání yi làa bïo mi wee liinínáa miten à na a *Krista yi bïo síi.

²³ Mu bon, o háa ñuhúso lé 6àn báa, làa bïo 6a kèrèt̄ɛwa búenbúen kuure ñuhúso lé o Krista bïo síi. Le kuure mu lé o s̄anía na ó o k̄anía.

²⁴ Bïo á 6a kèrèt̄ɛwa búenbúen kuure wee liinínáa míten à na a Krista yi, lé bún 6àn síi à 6a háawa mún wé liinínáa míten à na mí b́arání yi mu bïo búenbúen yi.

²⁵ Báawa, mi wé wañ mi h́anání làa bïo ó o Krista waráa 6a kèrèt̄ɛwa búenbúen kuure bïo síi, á ñon mi mukání le bïo yi.

²⁶ O wó bún bèra a na à le bïo sí le Dónbeenĩ yi. O ceéra le lè mu ñumu lè le bíoní,

²⁷ bèra a na à 6a kèrèt̄ɛwa búenbúen kuure mu wé d̄εε na wee ce, á flañí mía yi, á cùkú wi, à le dàñ d̄in o yahó ká bè-kohó yèni yí máa ve léé le yi.

²⁸ Bũn búenbúen wee zéení bïo ó o báa ko ò o warínáa mín háa. O ko ò o warí wo làa bïo ó o waráa mi kùrú sáníá. Báa na wa mín háa se o wa mítén.

²⁹ A nùpue na ɓèn ðìn jina mí sáníá wón míá. O yàá wee wé ðíini há à pa há bïo, làa bïo ó o Krista wee wéráa mu lè ɓa kèrètíewa búenbúen kuure

³⁰ na lé o sáníá bïo síi. A warén so yínɔ́i o sáníá bïowa búii le?

³¹ Le Dónbeení bioní vūahú yi á bïo kà lé bïo túara: «Lé bũn nɔn ó o báa á à díá mín maá lè mín nu ká à lé lè mín háa, á ɓa mí nūwā jūn á à wé sáníá dà-kéní.»*

³² Bïo bíá kà léé bè-beení na sà yi. A ínén wee bío le mu lé o Krista lè ɓa kèrètíewa búenbúen kuure bïo á mu wee zéení.

³³ Ká mu màhá mún wee zéení minén bïo: Ba báawa lè mí nì-kéní kéní ko ɓa warí mí hánání làa bïo ɓa waráa mítén bïo síi. A ɓa háawa mún ko à ɓa wé kònbí mí b́arání.

6

¹ Zàwa, mi wé bè mi maáwà lè mi nuwà bioní yi mi páaníló là a Núhúso bïo yi. Lé bïo á lé bũn mi ko à mi wé wé.

² Le Dónbeení bïo na le bò henía t́ahú, á bïo lé nín-yání dó mí jii bò wán lé bïo kà: «Wé kònbí mìn maá lè mìn nu,

³ á ũ bïo á à wé se á à yí le mukòn-tóní ho tá wán.»*

⁴ Maáwà, mi wé yí ćí mi zàwa síá. Mi wé bé ɓa sese à zéení ɓa làa bïo sí a Núhúso yi à buaráa ɓa.

⁵ Wobáaní, mi wé bè mi júnása na wi ho ðímíj́á yi bioní yi. Mi wé kònbí ɓa sese lè le yi poni. Mi wé bè ɓa bioní yi làa bïo mi wee bèráa o *Krista bioní yi bïo síi.

⁶ Mi wé yí wé mu ɓa yìo yi mí ðòn à càráa le yèni ɓa cón. Ká mi wé wé bïo le Dónbeení síi vá yi lè mi síá búenbúen lé bïo mi lé o Krista wobáaní.

⁷ Mi wé sá na mi júnása yi lè mi síá búenbúen, à kéri lè mu lé o Núhúso á mi wee sá na yi, ká mi yí máa sá na nùpua yi.

⁸ Mi zún le bïo mi nì-kéní kéní wee wé ká mu se á mi khíi yí ɓàn cúnú o Núhúso cón, à mi wé wobáaní tàá nùpua na wi mítén.

⁹ Wobáaní júnása, mi mún ɓua mi wobáaní sese. Mi wé yí là hɛrè làa ba. Mi zún le minén làa ba á lééra a Núhúso nì-kéní yi, wón wi ho wáayi, o yí máa hueeka nùpua mín yi.

Hã fio sía na le Dónbeení nɔn wɛn bïo

¹⁰ Bïo á í bío ò na mia á à véeníáa lé bïo kà: Bïo mi páanía là a Núhúso, á mi cà ho pánká orén na pánká beení ɓàn síi míá cón. ¹¹ Mi khuii há fio sía na le Dónbeení nɔn mia, à ðán f́ará ðín sánsáráa o *Satáni nì-khènló.

¹² Mu yínɔ́i nùpua á wa wee firáa, bùéé. Lé há pánká-sūmáa na yí máa mi, h́a wee dí le béení ho ðímíj́á na bïo sã a Satáni yi yi, lè há pánká-sūmáa na wi ho wáayi, lé h́on wa wee firáa.

¹³ Lé bũn nɔn á í le mi khuiiráa há fio sía na le Dónbeení nɔn mia búenbúen, bèra a na ká ṕahú na mu wé here yi à mi ðán ðín à sánsá mu, á mu véení ká mi pá à f́ará à ðín.

¹⁴ Awa, á mi wáa wíoka mitén. Mi ðín le Dónbeení túiá poni wán à bũn wé lòn ku-cɛ̀nii na mi can lè mi kuio. Mi wé ɓa nì-térénnia à bũn wé lòn h́a h́èní síá á mi pon mi kosíá yi.

¹⁵ Mi ca mi kuio le Dónbeení bín-tente na wee na ho h́erà buero yi, à bũn wé lòn nakáa á mi zã.

¹⁶ Ṕahú léé ṕahú, à mi wé wíoka dé mi sía le Dónbeení yi, à bũn wé lòn h́a h́èní síá na mi ɓuan mi yahó à h́eràa o Satáni h́a ðánaso.

¹⁷ Mi wíoka zún kénkén le le Dónbeení káníá mia, à bũn wé lòn kónlè na mi búra. Mi wíoka zún le Dónbeení bioní sese à bũn wé lòn khà-tóní, h́a le Dónbeení Hácírí nɔn mia.

* **5:31** Mi loí Bïo j́uhú búeníi vūahú (Genèse) 2.24 * **6:3** Mi loí Léró vūahú (Exode) 20.12; Lándá zéeníló vūahú (Deutéronome) 5.16

¹⁸ Mi wé fio le Dónbeenĩ yi fée mu bïo búenbúen bïo yi, à wé día le le Dónbeenĩ Hácírí dí mi yahó à mi floráa. Bún bïo yi à mi na miten búenbúen le yi à yí sa ho floró tá. Mi wé fio na bïa bïo sã le Dónbeenĩ yi búenbúen yi fée.

¹⁹ Mi mún wé fio na ínén yi, bèra a na à hã bíoní na á ĩ ko à ĩ bío à le Dónbeenĩ dé ĩ jii yi, à ĩ dàń zéení le bín-tente bïo na lá sà yi lè le sí-hebúee.

²⁰ O Yeesu *Krista dó mi le ĩ zéení le bín-tente mu lè 6a nùpua. Lé bún nɔn 6a dóráa mi ho kàsó yi. Awa, á mi fio na mĩ à ĩ dàń zéení le bín-tente mu bïo lè le sí-hebúee làa bïo mu koráa.

Móndén tɛɛni

²¹ Wàn za Tisiiki na wa wa làa sòobé, wón na wee sá a Núhũso tonló sese, wón 6ueé zéení bío á ĩ bïo karáa búenbúen làa mia, à mi zũń mu.

²² Lé bún bïo yi á ĩ wee tonkaráa wo mi c̣n, ò o 6uee zéení bïo wa bïo karáa làa mia, à hĩ mi ṣa.

²³ Le wàn Maá Dónbeenĩ là a Núhũso Yeesu *Krista à na ho hээрà minén na lé wàn zàwa lè wàn hĩnni kèrètɛwa yi. Le 6a wé à mi wań mín, à wíoka dé mi ṣa o Yeesu yi.

²⁴ Le le Dónbeenĩ wé wé mu ṣamu làa bïa búenbúen na wa wa Núhũso Yeesu Krista lè le waminĩ na jii ṃa.

Ho vūahú na ó o Poole túara nɔn ho Filiipu kèrètíεwa kuure yi

Vūahú túaró jùhú

Ho vūahú na kà lé o Poole túara ho nɔn ho Filiipu lóhó kèrètíεwa kuure yi. Lé ɓarén lé ɓa nín-yání nùpua na ó o Poole buera le bín-tente nɔn yi ho Maseduana kǎhú yi (Bè-wénia 16.12-40), á ɓa tà dó mí sía o Yeesu *Krista yi. Ho vūahú mu ó o Poole hía wee túa ká a wi ho kàsó yi ká a màhǎ túara ho lè le sí-wεε.

Ho vūahú mu jùhú búεnii ó o Poole zéenía le mí síi wan ho Filiipusa bïo yi. Búñ món ó o zéenía bïo ó o bïo kará làa ba, ò o henía ɓa sía. O mún bía nɔn ɓa yi le ɓa wé liiní miten làa bïo ó o Yeesu wóráa mu bïo síi. O zéenía le mí ì tonka a Epaforodiite là a Timotee ho Filiipu kèrètíεwa cǎn (1-2).

O jà ɓa zeñ wán le ɓa wé yí jí ho kàránló na bïo yí bon bïo, ká ɓa sòobá miten à wé wé là arén bïo síi (3).

O zéenía bïo le Dónbeení wee nanáa le sí-wεε lè ho hээрà bía búenbúen na páanía là a Krista yi (4).

Le tɛení

¹ Inén Poole là a Timotee na lé o Yeesu *Krista ton-sáwá wee tɛení minén kèrètíεwa na wi ho Filiipu lóhó yi. Wa wee tɛení ɓa ya-díwá làa bía wee séení ɓa yi, làa bía ká búenbúen na bïo sǎ le Dónbeení yi ɓa páaníló là a Yeesu Krista bïo yi.

² Le wán Maá Dónbeení là a Núhúso Yeesu Krista à wé mí sǎamu làa mia, à na ho hээрà mia.

O Poole flora ho Filiipusa bïo yi

³ Pǎahú lée pǎahú ká ì leékaa mi bïo, à ì dé wán Dónbeení bǎrákà.

⁴ Pǎahú lée pǎahú ká ì wee fio à ì mún fio na mi búenbúen yi lè le sí-wεε.

⁵ Lé bïo, à lá ho pǎahú na mi dó mí sía o *Krista yi á ɓueé ɓó ho zuia yi, á mi dó mí níní mǐ le Dónbeení bín-tente bueró tonló yi.

⁶ Ì láa mu yi le ho ton-tente na le Dónbeení ɓúa jùhú mia, á le è sǎ á à tíi jii o Yeesu Krista bǐnǐ buen-nɔnzòñ.

⁷ Ì tǔiá sí à hǎn yilera so kǎñ mǐ mi búenbúen dǎní yi, lé bïo á ì wa mia làa sòobée. Mu bon, le Dónbeení wó á mi lээрà le bín-tente bueró tonló yi làa mi. A pǎahú na á ì wi ho kàsó yi, á wee tà le Dónbeení bǐnǐ jii o cítí-fí yahó, á ì wee zéení mu wéréwéré le mu lé ho tǔiá.

⁸ Mu bon, le Dónbeení zǔ le mu lé ho tǔiá poni, le ì wa mia làa sòobée làa bïo ó o Yeesu Krista waráa mia.

⁹ A ì wee fio le Dónbeení cǎn le mi waminí wíoka wé dé wán, à mi bïo zǔrǐló le Dónbeení bïo dǎní yi, làa bïo se làa bïo yí se hueekaró mín yi à wíoka wé dé wán.

¹⁰ Búñ ká mi ì dǎñ ñ lén bïo se po bïo ká bèra a na à mi ce le Dónbeení yahó à wékheró bïo yí mǐ yí lée yi à vaa ɓúe o Krista bǐnǐ buen-nɔnzòñ.

¹¹ A mi bè-wénia búenbúen á à térén o Yeesu Krista pǎnká yi, á ɓa nùpua á à dé ho cùkú le Dónbeení yi, á à khòní le.

Le bín-tente bueró bïo

¹² Wán zǎwa lè wán hǐnni, ì wi à mi zǔñ le bïo sǎ mǐ lé búñ wó á le bín-tente bueró tonló vannáa lè mí yahó.

¹³ Mu bon, ho *Oroomu bée zǐ-beení parowà júnása làa bía ká búenbúen zǔ le lé o *Krista bïo yi á ì wiráa ho kàsó yi.

14 Bïo á ï wi ho kàsó yi lé bïn mún wó á wàn zàwa lè wàn hïnni boomuso wíokaa dó mí sïa o Nùhũso yi, á wíokaa heníá mí sïa le Dónbeenĩ bionĩ bueró yi.

15 Ba búí wi 6a tïahũ wee bue o Krista bïn-tente lé bïo 6a wee dí le yandee làa mi, á wi à 6a bïo ñúhũ wé poĩ mi. Eε ká 6a búí bán wee bue le bionĩ mu lè le yi na se.

16 Bánsowa so wee wé mu lé bïo 6a wa mi, á zũ le ï wi hen le bïn-tente ñii tàró bïo yi.

17 Ká bïa wi à 6a bïo ñúhũ wé poĩ mi o Krista bïn-tente bueró bïo yi, bán yilera na wi 6a yi yí se. Ba wi à 6a beé ï lò à bè bïo á ï wi ho kàsó yi wán.

18 Eε ká bïn búenbúen ñúhũ mia. A mu wé le yi na se loo, tàá yi na yí se loo, bïn yí here. Bïo ñúhũ wi lé ò o Krista bïo wé bue. Bïo ó o Krista bïo yú wee bue bïn léé zãmakaa ï cón, á ï wé è zãmaka mu bïo yi féeε.

19 Lé bïo á ï zũ le bïo wee wé ká búenbúen vaa véenii lé ï kãníló mi fioró pánká yi, là a Yeesu Krista Hácirí* na wee séení mi pánká yi.

20 Bïo á ï pan làa sòobéε á dó ï sïi wee lòoní lé bïo ká: ï máa wé bïo búí na hã ñiyio dà à dí mi bïo yi. Ká ï sïi á à wé here á wãa wé è dé ho cùkú o Krista yi ï wára yi làa bïo á ï wee wéráa mu, à ï yïo wé lua, tàá à ï hí.

21 Mu bon, ïnén cón ká ï yïo wi lua, se lé ho cùkú déró o Krista yi bïo yi. Ká ï 6èn húrun loo, á ï mún ñ yí cùnú bïn yi.

22 Eε ká bïo á ï yïo wi lua wà, á tonló cùnú wi 6a nùpua cón, á bïo á ï wãa à lén á ï yí zũ.

23 ï wee héhééka mu mí bïo ñun pãahũ. ï lá húrun á vaá wi là a Krista, se mu lá à wé sï mi, lé bïo á bïn lé bïo 6èntïn sũaaní.

24 Eε ká minén bïo yi á ï keńlò làa mia á ñúhũ 6èn wíokaa wi po bïn.

25 A bïo á ï wãa láa mu yi, á ï zũ le ï keń bïn, á à keń lè mi búenbúen á wé è séení mia, à mi wíoka zũn le Dónbeenĩ bïo, à sïa wa mi sïadéro o Yeesu yi bïo yi.

26 Lé bïn ñ na ká ï khii bïnía 6uara mi cón, á mi ï wíoka zãmaka làa sòobéε ï bïo yi mi páaníló là a Krista yi.

Bïo 6a kèrètłewa ko 6a 6ua lè miten

27 Bïo bïo here lé bïo mi ï 6ua miten sese á à héha làa bïo ó o *Krista bïn-tente le mu koráa, bèra a na ká ï 6uara mi cón loo tàá ká ï yí 6uara loo, à ï wé ñí le mi fára ñin mi sïadéro o Krista yi wán lè le hácirí dà-kéní, á wó le ñii dà-kéní páanía lá le lònbee wee tà le Dónbeenĩ bïn-tente ñii.

28 Mi yí díá le mi zúkúsa zánika mia bïo woon yi. Bïn ñ zéení làa ba le 6a à yáa, ká mu 6èn ñ zéení lè minén le mi ï kãní. Bïn búenbúen lé le Dónbeenĩ wó mu.

29 Mu bon, le Dónbeenĩ wó mu sãamu làa mia: Le wó á mi dó mi sïa o Krista yi á mún lò wee be o bïo yi.

30 Mu bon, ïnén làa mia páanía wee lá le lònbee dà-kéní, ño á ï hïa lá lè ho yahó á mi mɔn. A lé dén lònbee so á ï pá lan wee lá á mi wee ñí bïo.

2

1 Mi pánká wee wíoka keń mi páaníló là a *Krista bïo yi. O waminĩ wee hení mi sïa. Mi páanía le Dónbeenĩ Hácirí pánká yi. Mi sïa se á zũ le màkárí.

2 Awa, á mi cén wãa wé ñí mín yi, à wań mín, à wé mi yilera làa dà-kéní. Mi wé bïn búenbúen á tiiráa ï sï-wεε ñii.

3 Mi yí wé bïo búí na wee wé à mi bïo ñúhũ keń poĩ bïa ká. Mi wé yí yoní miten bïa ká wán à 6a mi mia. Ká mi wé liiní miten à wé leéka le bïa ká sũaaní mia.

4 Mi wé yí leéka minén mi don bïo, ká mi mún wé leéka bïa ká bïo.

5 Bïo mi páanía là a Yeesu Krista, á mi 6ua miten làa bïo ó o 6uannáa miten bïo sïi:

6 Orén na ka lè le Dónbeenĩ bïo, á yi le mí ï 6ua mí màamínló làa de konloon.

* 1:19 Yeesu Krista Hácirí: O Yeesu Krista Hácirí na bïo bía hen lè le Dónbeenĩ Hácirí léé dà-kéní.

- 7 Bùeé. O tà díá bǔn búenbúen ò o búeé ton lè 6a nùpua bǐo síi á lé o nùpue binbirì, á wó mítén là a ton-sá bǐo síi.
- 8 O liiníá mítén á tà bò le Dónbeenì bíonì yi fúaa o tà mu húmú yi, hàrí mu húmú ho *kùrùwá wán.
- 9 Lé bǔn nǎn le Dónbeenì wáa yòoníanáa wo ó o wi mu bǐo búenbúen jùhǔ wán, á wó ó o yú le yèni na po há yènnáa búenbúen.
- 10 A bǐa wi ho wáayi làa bǐa wi ho tá wán làa bǐa wi ho nǐ-hónbó-lóhó yi búenbúen n̄ fàrá mí nǎnkóúná wán o yahó.
- 11 A 6a búenbúen á à bío wéréwéré le o Yeesu *Krista lé o Nùhúso, á à dérása ho cùkú o Maá Dónbeenì yi.

Ba kèrètewa ka lòn khoomu ho dtmǎná yi

12 Minén na á ì wa làa sòobéé, bǐo mi wee bè le Dónbeenì bíonì yi, á mi wé wé bǐo á bǐa le káníá ko 6a wé. Mi wé kǎnbi le Dónbeenì làa sòobéé à wérása mu. Bǐo mi lá wee wé mu ká ì wi làa mia, á mi pá wíoka wé wé mu hàrí bǐo á ì míá làa mia.

13 Lé le Dónbeenì wee na ho pánká mia à mi sía vá há wára na sí le yi à dàn wérása há.

14 Bǐo lée bǐo na mi wee wé, à mi yí khí mi kíó yi ká mi ì zá làa mín à wérása mu,

15 bèra a na à wékhe bǐo yí mí yí léé mia, à mi wé 6a nùpua na wee ce le Dónbeenì yahó, le Dónbeenì zàwa na á fianì míá yi ho lòn bǐo nùpua na lé 6a nǐ-súmáa tǎahǔ. Mi ka lòn khoomu 6a tǎahǔ lòn fíntéena na dó bǐo síi,

16 minén na wee bue le bín-tente, dío wee na le mukáni binbirì. Ká mi wee wé làa bǔn, á ì dà à zámaka mi bǐo yi o *Krista bíni buen-nǎnzoñ, lé bǐo le lònbee na á ì lá mi bǐo yi yínǎn káamáa.

17 Bǐo mi dó mi sía le Dónbeenì yi á mi nǎn miten le yi bǔn ka lòn muini na 6a yan bǐo síi. A hàrí ká 6a ko 6a búe mi, à ì wé lòn hámu na bò mu wán, á ì wee zámaka mu bǐo yi á à zámaka lè mi búenbúen.

18 Làa bǔn bǐo síi, á minén mún wé zámaka, à mún zámaka làa mi.

O Timotee là a Epafrodiite tonkaa bǐo

19 I wee leéka le hen làa cǐnú ká a Nùhúso Yeesu tà, á ì tonka a Timotee mi cǎn bèra a na à ì jí mi sǎ à síi hí mi bǐo yi.

20 Lé bǐo ká mu yínǎn wón á nùpua na wee leéka mi bǐo làa bǐo á ínén wee leékaráa mu á míá.

21 Bǐa ká búenbúen yara sǎ mí kùrú bǐo ká a Yeesu *Krista bǐo níi ló.

22 Minén mi bæere zǔ bǐo ó o wó. O páanía sá le bín-tente tonló làa mi làa bǐo ó o za wé sárása lè mín maá.

23 Awa! Ká ì zǔna bǐo á ì bǐo ò wérása, ó orén lé yǎ á ì wee leéka à ì dèení tonka mi cǎn.

24 I láa mu yi le hen làa cǐnú ká a Nùhúso ò na ho wǎhǔ mií á ínén ì bæere á à buen mi cǎn.

25 Éé ká wán za Epafrodiite na mi lá tonkaa ì cǎn ò o búeé na mi níi bǐo na mi le mi ì séení làa mi mií, á ì le mu ko à ì díá wo ò o bíni buen mi cǎn. O sá le bín-tente tonló á lá le lònbee làa mi làa sòobéé.

26 O bènǎn wi ò o mi mí wán, á mún yilera lúnkaa lé bǐo ó o zǔ le mi jǎ mí vánvámu bǐo.

27 Mu bon, o lò lá yí here làa sòobéé, lée cǐnú ká a yàá lá à hí. Ká le Dónbeenì màhá zǔna a màkárí, mu yàá yínǎn orén mí dòn, ínén á le mún zǔna màkárí bèra a na à le yi-véé na wi ì wán à yí dé wán.

28 Lé bǔn nǎn á ì wi à ì díá wo ò o buen mi cǎn fùafùá, bèra a na ká mi mǎn wo, à mi sía wa, à ínén yi-véé bèn yòò tǐ yi.

29 Awa! A mi sí a yahó lè há zámaka-beeni mi páaníló là a Krista bǐo yi. Ba nùpua na ka là a bǐo á mi wé kǎnbi,

³⁰ lé bïo á cînú ká ká a lá à hí o Krista tonló bïo yi. Bïo mi yí dà máa wé máa na mií lé bïo mi khèra làa mi, lé bún ó orén zàanía mí mukāñí á wó séeníanáa mi.

3

O Krista bïo ñúhũ wi po bïo ká

¹ Wàn zàwa lè wàn hínni, á bïo ká wán á ï wee bïo bïo ká làa mia: Mi wé zāmaka bïo mi páanía là a Ñúhũso bïo yi. Mu bïo na á ï túara ñon mia na á ï bínía wee tí yí yínón bïo na wee séé mi, ká mu léé bïo na á à séení mia, à bïo búí yí dàñ mia yí vīnī.

² Mi pa miten bïo 6a ton-sá-kora yi, 6a ka lòn booní, 6a sòobáa wee hení ho kúioró bïo dàkhíina.

³ Mu bon, warén lé bïa kúiora binbirí. Wa wee 6uaaní le Dónbeení lè le Hácírí pánká, á wee zāmaka wa páaníló là a Yeesu *Krista bïo yi, á yí dó wa sĩa waten yi.

⁴ Ká a búí lá wee leéka le mí dà à dé mí sīi mítén yi, se ínén dà à dé ï sīi bún yi á à porí wón bānsó. Mu bon, ï túiá lá à wé sī à ï dé ï sīi íten yi,

⁵ lé bïo á ínén 6a *kúio ï teró wizooní bïo hētín zon. Wàn sī lé o *Isirayεεle ñipomu, ï ton o Bēnzamεε zī-ñúhũ yi. Wàn nùwá lé 6a *zúífùwa binbirí, á ï lé o zúífù binbirí. ï lé o *Farizíε á henía o *Moyiize làndá bèrò bïo,

⁶ á ï can ï kuio làa sòobéε le Dónbeení tonló yi fúaa ï lá wee beé 6a kèrètíewa kuure lò. A ho *làndá mu bèrò dāñí yi, á nùpue lá yí dà máa bío le ï wó khon mu búí yi hùúu.

⁷ εε ká a Krista bïo yi, á bún bïowa so na lá ka lòn cūnú bïo ï cón á ï wāa wee wé lòn bè-kāamāa.

⁸ Mu bon, mu bïo búenbúen ka lòn bïo na ñúhũ míá ï cón, lé bïo á ï Ñúhũso Yeesu Krista zūríló bún lé bïo ñúhũ wi po bïo ká búenbúen. Lé orén Krista mu bïo yi á ï pānāa mu búenbúen, á wee wé mu lòn zàn-bïo, bèra a na à ï bïo wíoka sī a yi binbirí

⁹ à páaní làa wo. Mu yínón bïo á ínén bò ho làndá yi á ñon á ï térénnanāa, ká lé bïo á ï dó ï sīi o Krista yi á le Dónbeení wórāa mi là a ñi-térénnii.

¹⁰ Bïo á ï wee cà lé o Krista zūríló, à mún zūñ ho pánká na le Dónbeení ñon wo yi o vèeró món. ï wi à ï páaní a lònbee yi làa wo à tà mu húmú yi là a bïo sīi.

¹¹ Ká mu wó ká, á ínén mún ñ lāa mu yi le le Dónbeení khíi vèení mi.

Wa ko wa bánbá vaa yí bïo wa wee cà

¹² Wàn zàwa lè wàn hínni, ï yí dà máa bío le bïo á ï wee cà á ï wāa yú vó, tàá bïo á ï ko à ï kéñnáa á ñii wāa tun. εε ká ï màhá wee hení ï lò bèra a na à ï yí mu, lé bïo ó o Yeesu *Krista léra mi á ï bïo sã a yi búenbúen.

¹³ Wàn zàwa lè wàn hínni, ínén yí máa leéka le ï yú mu vó. Bïo bïo here mií lé bïo ká: Bïo á ï wó khíina á ï wāa yí máa loñ, bïo wi ï yahó lé bún á ï wee bánbá bïo yi.

¹⁴ A bïo á ï wee cà lé bún á ï wāa wee lùwí bïo yi, bèra a na à ï vaa yí ï veró cūnú ho wáayi le Dónbeení cón ï páaníló là a Yeesu Krista bïo yi.

¹⁵ Lé hñn yilera so ko à hā wé kéñ warén kèrètíewa na dñn vó le Dónbeení bïo dāñí yi yi. εε ká mi wee leéka bè-vio búí mu bïo yi, à le Dónbeení zéení mu yara wéréwéré làa mia.

¹⁶ Bïo wi bñn, á hen na wa van vaá 6ó yi á mi wāa le wa wíoka bánbá làa bún bïo.

¹⁷ Wàn zàwa lè wàn hínni, mi wé wé bïo á ï wee wé. Bïa wee bè bïo mi mōn à wa wee wé yi lé bán á mi fá mi yïo yi.

¹⁸ Mu bon, 6a nùpua cèrèε waráa wee zéení le 6a lé o Krista na húrūn ho *kùrùwá wán zúkúsa. ï lá wee wé bío mu na mia fēεε, á ï pá bínía wee bío mu làa mia ká ï wá.

¹⁹ Bán nùpua so píorà lé 6a doflina, á hā ñiyi-waráa na 6a wee wé lé hñn á 6a wee khòoní miten bïo yi. Bïo 6a wee leéka lé ho ñímíñá bïo mí dòn. Mu vaa véení ká 6a à yaa búenbúen.

²⁰ εε ká warén kùrú lahó hñn yòó wi ho wáayi. A wa kánílo Yeesu Krista na à lé bñn á à buen lé wón wa wee lòoní.

²¹ Hen ká a khii ɓuara á wa sãnia na cùkú mía ó o ɓueé wé á hã à keńí là a sãnia na cùkú wi ɓio síi. Ó o ò wé mu là ho pànká na wi o cón, hĩa ó o ò yíráa le sée mu ɓio ɓúenɓúen wań.

4

¹ Awa, wàn zàwa là wàn hĩnni na í wa làa sòobéε, í síi ɓèntĩn vá à í ɓĩní mi mia. Mi ɓio wee wéé í síi, á lé minén ɓio yi à í yí ho cùkú, á mi wáa wíoka fára dĩn mi páaníló là a Núhũso yi.

Le zéenti ɓio

² O Evodii là a Sēntiisi á í wee hení ɓio ká á à na yi le ɓa ɓi-cúa wé le dà-kéní ɓa páaníló là a Núhũso ɓio yi.

³ Εε ká ũnén na páania wee sá ho tonló làa mi là mí yahó á í wee ɓio ɓio ká á à na yi: Ba hãawa mu mí nũwã ɓun á ũ séení. Ba páania lá le lònbee làa mi le Dónbeenĩ bín-tente bueró ɓio yi. O Kileman là wàn zàwa na ká mún páania lá le lònbee làa mi le Dónbeenĩ bín-tente bueró ɓio yi. Bán yènnáa túara ɓia yú le mukãní binbirĩ yènnáa vũahũ yi.

⁴ Mi wé zãmaka fέεε mi páaníló là a Núhũso ɓio yi. Í wíokaa wee ɓio mu, mi wé zãmaka.

⁵ Mi wé ɓa nùpua na wayika à ɓa nùpua ɓúenɓúen zũn ɓio. Mi wé leéka le hen làa cĩnú ká a Núhũso á à ɓuen.

⁶ Mi yí le mi hácírí yáa ɓio woon yi. Εε ká mi màkóo wé wi ɓio léε ɓio yi, à mi zéení mu là le Dónbeenĩ. Mi mún wé dé le bárakà fέεε.

⁷ Ká mi wee wé ká, á le Dónbeenĩ á à na mí hээрà mia, hón hээрà so dà ɓio wa wee leéka ɓúenɓúen wán, ho ò wé á mi yiwa máa wé è dè, á yilera máa wé è lúnka mi páaníló là a Yeesu *Krista ɓio yi.

⁸ Wàn zàwa là wàn hĩnni, á ɓio ká wán á í ì ɓio ɓio ká làa mia: ɓio ko mu wé here mia lé ho tũíá poni ɓio, làa ɓio ɓúenɓúen na ko là le kǝnɓii, làa ɓio téréenna, làa ɓio wee ce, làa ɓio ó o nùpue ko ò wań, làa ɓio ko là ho cùkú. ɓio ɓúenɓúen na se làa sòobéε, làa ɓio ko là le ɓúaanii lé ɓũn ɓio ko mu wé here mia.

⁹ ɓio á í kàráanna làa mia á mi tà yi, ɓio mi ɓá í cón làa ɓio mi mɔn à í wee wé lé ɓũn á mi wé bè yi. Ká mi wee wé ká, á le Dónbeenĩ na wee na ho hээрà, á à keńí làa mia.

Ho Filiipu lóhó kèrètɛwa bárakà dérɔ ɓio

¹⁰ Í wee zãmaka làa sòobéε í páaníló là a Núhũso yi, lé ɓio mi màhã wáa dàina zéenia làa mi le mi pan í ɓio. Mu bon, mi pan í ɓio yí khú ká lé ɓio mi lá dĩn yí yú mu wéró níi.

¹¹ Mu yínɔń ɓio ɓúí fòora miĩ á nɔn á í wee ɓioráa ká. Hen ká í ɓio ka làa ɓio na, à í síi wa mu ɓio yi lé ɓio á í mána mu ɓúenɓúen.

¹² Í khon loo, á í zũ ɓio á í ì ɓua là íten. Í ɓio wi loo á í zũ ɓio á í ì ɓua là íten. Í yú ɓio á í dí loo, tàá í yí yú ɓio á í dí loo, à í yí puuní loo, tàá à ɓio wi í cón fòo miĩ loo, mu ɓúenɓúen yi á í zũ ɓio á í ì ɓua là íten sese.

¹³ ɓũn ɓiowa so wéró pànká ó o *Krista wee na miĩ.

¹⁴ Εε ká ɓio mi séenia mi le lònbee na yú mi ɓio yi ɓèntĩn léε ɓio na se.

¹⁵ Minén Filiipusa, mi zũ le pãahũ na á í ɓúa le Dónbeenĩ bín-tente bueró ɓiuhũ mi cón, á ló ho Maseduana kǝhũ yi, á lé minén mi dòn lé ɓa kèrètɛwa kuure na séenia mi.

¹⁶ Pãahũ na á í wi ho Tesalonii ki yi lé ɓin mi ɓúa mu ɓiuhũ yi, á séenia mi làa ɓio á í màkóo wi yi á dǝn hã cúa-ɓun.

¹⁷ ɓũn yí máa zéení le í wee cà à mi wé séení mi làa ɓũn síi fέεε, εε ká í màhã wi à le Dónbeenĩ na ɓio mi wee wé ɓan cũnú mia.

¹⁸ Mi hãmu na mi tonkaa là a Epaforodiite ɓueé dǝn mi là mí ɓi-kãa, mu yáa puunia ɓio á í màkóo wi yi ɓúenɓúen. ɓio mi nɔn miĩ ka lòn muini yia na cĩna á sãmu sí le Dónbeenĩ yi.

¹⁹ Wàn Dónbeenĩ na nãfòró ɓii mía á à na ɓio mi màkóo wi yi ɓúenɓúen mia mi páaníló là a Yeesu *Krista ɓio yi.

²⁰ Le ho cùkú à bïo sɪ wàn Maá Dónbeenĩ yi f̄εεε hã lúlúio na ɲii mía yi. *Amiina!

Le t̄εni

²¹ Bïa bïo sã le Dónbeenĩ yi 6a páaníló là a Yeesu *Krista bïo yi á mi t̄εní yi lè mí nĩ-kéní kéní. Wàn zàwa lè wàn h̄inni na làa mi páanía wi mún wee t̄εní mia.

²² Bïa hen na bïo sã le Dónbeenĩ yi óúenóúen wee t̄εní mia, s̄n̄kú bïa wee sá ho *Oroomu b̄εε c̄ón.

²³ Le o N̄uh̄uso Yeesu Krista wé mu s̄amu làa mia.

Ho vūahú na ó o Poole túara nɔn ho Koloosi kèrètíewa kuure yi

Vūahú túaró nūhú

Ho vūahú na kà lé o Poole túara ho nɔn ho Koloosi lóhó kèrètíewa kuure yi. Yia nín-yání buera le Dónbeení bioní bín lé yia 6a le Epafaraasi, o là a Poole páanía wee sá ho tonló dà-kéní. O wee lé ho Koloosi lóhó mí bæere yi (1.7; 4.12).

Pāahú na ó o Poole wi ho kàsó yi ho Oroomu yi (4.3), ó o Epafaraasi 6ueé 6úεkío wo á bía nɔn wo yi le 6a nùpua 6úi hínɔn wee víní ho Koloosi kèrètíewa le ho kàránló 6úi síí.

Lé bűn nɔn ó o Poole túararáa ho vūahú na kà nɔn 6a yi, à zéení le Dónbeení túiá poni làa ba, bèra a na à 6a pí 6a nùpua mu kàránló. O mún bía nɔn 6a yi le le Dónbeení ðín o Yeesu *Krista wán léraráa ho ðímíjá, á lé orén le wee ðín wán kánínáa 6a nùpua (1–2).

O zéenía bío 6a wé è 6ua le mítén 6a páaníló là a *Krista yi (3–4).

Lé o Tisiiki là a Oneziimu ó o Poole tonkaa le ho vūahú mu á 6a vaá nɔn ho Koloosi kèrètíewa kuure yi.

Le tēnī

¹ Mu lé ínén Poole, yia le Dónbeení le mí síí bío á wó á ï lé o Yeesu *Krista tonkaro, lé mi wee túa ho vūahú na kà. Inén le wán za Timotee

² á wee tēnī minén wán zàwa le wán hínni na bío sá le Dónbeení yi ho Koloosi lóhó yi á páanía là a Krista, á siadéro wo yi fàrá tína. Le wán Maá Dónbeení à wé mu sáamu làa mia, à na ho héerà mia.

O Poole Dónbeení bārākà déro bío

³ Hen ká wa sansan wee fio wa Nūhúso Yeesu *Krista 6àn Maá Dónbeení yi mi bío yi, à wa dé le bārākà.

⁴ Wa wee dé le bārākà lé bío wa já bío mí sía dóráa o Yeesu Krista yi bío, làa bío mí waráa bíá 6úén6úén na bío sá le Dónbeení yi.

⁵ Mi dó mí sía á wa mín, lé bío mí dó mí sía á wee lòní le Dónbeení bè-tente na le dó mí jii le mí ì ká làa mia ho wáayi. Mu bè-tente mu á mí já bío pāahú na 6a buera le bín-tente nɔn mia yi, dén na lé ho túiá poni.

⁶ Ho ðímíjá 6úén6úén yi, á bíá wee tà le bín-tente mu bío, à wé bío sí le Dónbeení yi á wee dé wán ká 6a wà. Lé ká síí á mu mún wee wéráa minén cón à lá ho pāahú na mí já le bín-tente mu yi, á zūna le Dónbeení sáamu bío binbirí à 6uee 6úe ho zuia jii wán.

⁷ Mu lé o Epafaraasi, yia wa wa làa sòobéε na làa wén páanía wee sá a Krista tonló, lé wón buera le bín-tente mu nɔn mia. O wee sòobá mítén à sáráa o Krista tonló wa lahó yi mí cón.

⁸ Lé orén 6ueé bía le waminí na á le Dónbeení Hácírí wó á mi wa làa mín bío làa wén.

⁹ Lé bűn nɔn á pāahú na wa já mí bío yi jii wán, á wa wee fio le Dónbeení yi fēεε mi bío yi. Wa wee fio le le Dónbeení na mu bè-zūrminí le mu bío zūrnló 6úén6úén na wee lé lerén mí bæere Hácírí cón mia. Lé bűn ñ na ká mí ì zūr bío le síí vá yi á mu jii ì sí.

¹⁰ Bűn ká mí ì dàñ ñ 6ua miten làa bío mu koráa là a Nūhúso, á mí wé è wé bío sí a yi 6úén6úén fēεε le há wárá na se le mí sííwà 6úén6úén, á à wíoka à zūr le Dónbeení.

¹¹ Bío le Dónbeení pánká jii mía, á wa wee fio le yi le le wé à mí pánká keñ bèra a na à mí wé dàñ hí mí sía, à jii mí yiwa le le sí-wεε.

¹² Mí wé dé wán Maá Dónbeení bārākà. Le wó á mí ko à mí níi keñ há kía na le bārá ká làa bíá bío sá le yi mu khoomu yi le cón.

¹³ Le kánía wén le túbírí pánká níi yi, á wa wáa wi le Za na le wa làa sòobéε béení ðíiníi

¹⁴ Lé o Za mu pánká yi á le kánía wén, á séra wa bè-kora díá.

O Krista khòoniló leni

15 O Za mu yi á wa wee mi le Dónbeenĩ na yí dà máa mi.

O kí mu bïo búenbúen, á wi mu bè-lénnia búenbúen ñúhũ wán.

16 Lé bïo ó orén lé yia le Dónbeenĩ ðĩn wán léraráa mu bïo búenbúen,

bïo ho wáayi, làa bïo ho tá yi,

bïo wee mi, làa bïo yí máa mi,

hã pànkáwá lè mí sǐiwà búenbúen.

Le Dónbeenĩ ðĩn orén wán á léraráa mu bïo búenbúen,
mu bïo búenbúen le léra orén bïo yi.

17 Orén wi ká bïo búii ðĩn yí léra.

Lé orén pànká yi á mu bïo búenbúen wi mí lara yi sese.

18 Ba kèrètíewa búenbúen kuure na ka lòn sǎnia bàn ñúhũ lé orén.

Lé orén le kuure mu búá wán.

Lé orén lé 6a ñi-hía ñin-yání so na vèera á máa bĩnĩ máa hí

bèra a na ò o dí mu bïo búenbúen yahó.

19 Lé bïo mu wó sǎna le Dónbeenĩ yi à bïo lerén karáa búenbúen à le Za mún keĩ làa búñ.

20 A mu mún wó sǎna le yi à le ðĩn orén wán à bïo ho wáayi làa bïo ho tá yi búenbúen làa de bĩnĩ wé sǐ.

Lé o Za na húrun ho *kùrùwá wán á cǎni kúarà pànká yi á le dóráa ho héerà lerén lè mu bïo búenbúen pãahũ.

21 A minén na lá lé 6a ñi-hání le Dónbeenĩ cǎn, á lá lé le zúkúsa mi yile-kora lè mí bè-kora wéró bïo yi,

22 á le wǎa wó á mi bĩnia sǐ làa de bïo le wó á le Za wó a nùpue á húrun pànká yi. Le wó ká sii bèra a na à mi ðañ ðĩn le yahó ká mi wee ce á fianĩ mía yi á bè-kohó yèni yí máa ve léé yi.

23 Ká mi màhã ko mi wíoka dé mí sǎa o Za mu yi, à fárá ðĩn. Bïo mi dó mi sǎa wee lònĩ bïo le Dónbeenĩ dó mí ñii le mí ì wé le bín-tente yi á mi yí khènnáa. Le bín-tente mu lé ðio mi ñá khíina, ðio buera ñon ho ðimíña nùpua búenbúen yi. A lé lerén bín-tente mu bueró tonló á ñén Poole mún wee sá.

O Poole lònbee na ó o wee lá bïo

24 Hã làa na ká wán á le lònbee na á ï wee lá mi bïo yi á ï wee zãmaka bïo yi. Lé ká sii á ï sǎnia lò ò beráa á à tíiráa le lònbee na wa ko wa kǎa yi ñii* o *Krista tonló sáró yi 6a kèrètíewa búenbúen kuure na lé o sǎnia bïo yi.

25 Ñén wǎa lé 6a kèrètíewa búenbúen kuure mu ton-sá lé bïo le Dónbeenĩ kàràfáa ho tonló mi, á le ì zéeni mí bionĩ bïo yahó búenbúen mi séeniló bïo yi.

26 Le bionĩ mu lé mu bïo na le Dónbeenĩ lá sà ho ðimíña nùpua búenbúen yi hàání. Ee ká hã làa na ká wán á le wǎa zéenia le bionĩ mu bïo làa bia bïo sǎ le yi.

27 Le Dónbeenĩ le mí ì zéeni làa ba le le bïo na lá sà yi na semu bàn sii mía á 6a nùpua búenbúen ñini ðañ keĩ yi. Bún bïo so lé o Krista páaniló làa mia. Lé bún ñon á mi dó mi sǎa wee lònĩ ho cùkú na le Dónbeenĩ dó mí ñii le mi ñini ì keĩ yi.

28 Lé wón Krista so á wa wee zéeni bïo, á wee ñi le Dónbeenĩ ñipomu ñi-kéni kéni zení wán, á wee kàrán 6a lè mí ñi-kéni kéni mu bè-zúñmini pànká yi. Wa wee wé bún bèra a na à 6a ñi-kéni kéni ðañ ðá vé 6a páaniló là a Krista pànká yi.

29 Lé bún te bïo á ï wee sáráa ho tonló mu lè ì sòobéè là a Krista pànká beenĩ na wee mi bïo á ï wee wé yi.

2

1 I wi à mi zúñ le ì wee sá lè ì sòobéè minén lè ho Lawodisee lóhó kèrètíewa, làa bia ká búenbúen na yère mún ðĩn yí dá ì wán bïo yi.

* 1:24 Mí loñ Matiye vǎahũ 24.3-14; Maaki vǎahũ 13.19-23

²I wee sá lè í sòobéè bèra a na à mi búenbúen sía wé hereka à mi wé le dà-kéní bïo mi wa làa mín bïo yi. Bún bïo yi á mi ì yí mu bè-tentewà lè mí síiwà búenbúen na ko làa mia ká mi bènťín zūna le le Dónbeenĩ bín-tente na mi ńá lé ho tũá poni. Lé bún ñ na ká mi ì zūn le Dónbeenĩ bïo na lá sà yi, bún na lé o *Krista.

³Lé orén mí dòn á mu bïo zūnló lè mu bè-zūmĩnĩ búenbúen na lé ho nàfòró binbirĩ wee lé cón.

⁴I bía bún non mia bèra a na à mi yí día mítén le o búí khà lè mí bín-sía vĩnĩ.

⁵I mía mi tĩahũ bún bon, ká í hácírí dèn màhá wi làa mia. Bïo mi buannáa mín sese, làa bïo mí siadéro o Krista yi fàrá tĩna á ì síi wan bïo yi.

Wa páaníló là a Krista bïo

⁶Awa, á bïo mi tà ò o Yeesu *Krista wé mi Núhũso, á mi wáa ɓua miten làa bïo sí a yi mi páaníló làa wo bïo yi.

⁷Mi fàrá mi siadéro wo yi lòn vĩndèè na naní zon ho tá yi bïo síi. Mi le mi siadéro mu wo yi à wíoka wé dé wán. Mi wíoka fàrá đĩn mi siadéro wo yi. Mi wé mu búenbúen héha lè ho kàránló na mi yú, à wíoka wé dé le Dónbeenĩ bàrákà fèèè.

⁸Mi pa miten bïo. Mi yí día le ɓa nùpua ví mia lè mí kàránló na yí bon á ńúhũ mía. Hón kàránló so fàrá ɓa nùpua làndáwá lè ho đĩmĩná pànkáwá na yí máa mi wán, ká ho yí fàrá Krista wán.

⁹Mu bon, bïo ó o Krista wó a nùpue mí cúee á bïo le Dónbeenĩ karáa búenbúen ó o mún karáa.

¹⁰A le Dónbeenĩ bïo dání yi á mi bïo búenbúen ńii sú mi páaníló là a Krista yi, wón na wi há pànkáwá na yí máa mi búenbúen ńúhũ wán.

¹¹Bïo mi páanía làa wo, á mi lé ɓa nùpua na ɓa kúiora. Ká hón kúioró so màhá yí wó mi sánia yi. Ho *kúiiro na ó o *Krista wó lé mu bè-kohó pànká na ó o léra mia.

¹²Páahũ na mi bátízera yi, á mi ka lòn nùpua na páanía nùuna là a Krista á mún páanía vèera làa wo lé bïo mi dó mi sía le Dónbeenĩ pànká na vèenia wo léra ɓa ñ-hía tĩahũ yi.

¹³A minén na lá húrun le Dónbeenĩ cón mu bè-kora na mi lá wee wé làa bïo mi yí kúiora bïo yi, á le wáa vèenia mia mi páaníló là a Krista bïo yi. Le séra wa bè-kora búenbúen día.

¹⁴Wa wékheró bïo na ńà wa ńúná yi á le ɓó ńúhũ lòn kení vũahũ bïo síi. Le ɓúaa mu ho *kùrùwá wán á ɓóráa mu ńúhũ.

¹⁵Le fáara há pànkáwá na yí máa mi búenbúen fũna á dó há ńiyio há yi ɓa nùpua búenbúen yahó o Krista húmú ho kùrùwá wán pànká yi.

¹⁶O o búí wáa yí ko ò o cítí mia bïo mi yí bò ɓa *làndá yi mu bè-dĩnii lè mu bè-ńunii dání yi, tàá bïo mi yí máa dí há sǎn-beera, tàá ho ńiĩhũ miló nín-yání wizonle sǎnú, tàá ɓa *zúifùwa vũnkáló wizonle sǎnú.

¹⁷Bún búenbúen fù lé bïo lá wà ɓueé wé ɓàn khǎnkǎnámú. Ká mu binbirĩso wee lé o Krista yi.

¹⁸Mi yí día le o búí bío le mi yí ko lè ho cúnú le Dónbeenĩ cón. I wee bío bía wee wé lè ɓa wee liiní mítén à ɓúaaní ho wáayi tonkarowà bïo. Ba wee bío le mi bïo ńúhũ wi po bía ká ɓa bè-minii bïo yi. Lé ɓarén te mí kùrú yilera. Ba wee yoní mítén mu bïo yi káamáa.

¹⁹Ba yí cèera a Krista na ka lòn sánia ɓàn ńúhũ yi. Lé orén wee wé à há sánia bïowa na cèékaa mín yi à wé dǎ làa bïo le Dónbeenĩ le mu wéráa.

Wa húmú lè wa vèeró là a Krista bïo

²⁰Mi páanía húrun là a Krista, á kǎnia ho đĩmĩná pànkáwá na yí máa mi níi yi. A lée webio non á mi pá wee día miten à ɓa kíkǎka yi lè mí *làndáwá, ka lè mi bïo pá sǎ ho đĩmĩná yi?

²¹Ba le mi yí lá bïo kà, à yí dí bïo kà, à bïo kà mi yí dǎ.

²² Hón làndáwá so bïo ciran mu bïo na ká a nùpue òńáana mu lè mí màkóo, à mu vé. Lé 6a nùpua bò há á wee kàrán làa mín.

²³ Mu bon, mu ka lòn bè-zúrìminì bïo na se á wee zéení le 6a nùpua wé dé mí sòobéé le Dónbeenì bïo yi, à wé liinì miten, à wé beé mí sánia lò. Éé ká mu òńúhù màhá mia. Mu wee kána bïo 6a nùpua sía wee vá yi mí dòn yi.

3

¹ A bïo mi ka lè mi vèera là a *Krista, á mi wáa wé cànka bïo bïo sá ho wáayi, hen na ó o Krista yòó kará yi le Dónbeenì nín-tíánì.

² Mi wé leéka bïo bïo sá ho wáayi bïo, ká mi wé yí leéka bïo bïo sá ho òńmíńá yi bïo.

³ Mu bon, mi ka lè mi húrun, á mi wáa yú le mukōn-finle là a Krista, wón na páania lè le Dónbeenì. Bïa bïo sá ho òńmíńá yi á le mukōn-finle mu bïo sà yi.

⁴ O Krista lé yia lé mi mukānì. Ká a Krista khii wà 6ueé zéení miten lè ho òńmíńása, á mún ò zéení làa ba le mi bïo sá mí yi, á mi ò páaní a cùkú yi làa wo.

Le mukōn-finle lè le mukōn-ktñle bïo

⁵ Awa, á bïo wi mia na bïo sá ho òńmíńá yi á mi 6ue òńúhù. Bún na lé ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà, lè há òńyi-wará, lè mu bïo na yí se na mi sía wee vá yi, lè há yio na yí máa sí lè mu bïo. Bún na ka lòn wōnna na mi dó mi sía yi.

⁶ Hón wékhewa so lé hía wee wé à le Dónbeenì síi cínáa [bïa yí máa bè le bíonì yi.]

⁷ Lé bún bàn síi á minén mún lá wee wé pāahù na há wékhewa pánká wi mi wán.

⁸ Éé ká há làa na ká wán á mi khí mu 6úen6úen yi. Mi wé yí le mi sía cǐ, mi día le mukōn-òńilè, lè há làntàa, lè há kàakó-bíonì.

⁹ Mi wé yí fūaa sabíonì na mín yi. Mi wé yí wé bún biowa so, lé bïo mi wáa día bïo mi fù wee 6ua lè miten.

¹⁰ Mi wáa yèrèmaa wó 6a òń-fla. Lé le Dónbeenì wó mia lè 6a òń-fla á wee yèrèmaa mia fééé, à mi 6onmín làa de, à mi zúrì le binbirì.

¹¹ Lé bún ònón á 6a *zuífùwa làa bïa yínón 6a zuífùwa, làa bïa kúiora làa bïa yí kúiora, lè 6a òń-hānì, làa bïa yio yí héra, lè 6a wobáaní làa bïa wi miten, bán 6úen6úen á hueekaró mia yi. O *Krista mí dòn lé yia bïo òńúhù wi. Bïa dó mí sía wo yi 6úen6úen ó o páanianáa.

¹² Awa, minén na le Dónbeenì wa á hueekaa á mi bïo sá le yi, mi wáa wé 6a nùpua na zū le màkárì. Mi wé wé mu tentemu. Mi wé liinì miten à wé wayika. Mi wé òńi mí yiwa.

¹³ Mi wé yí le mi sía cǐ mín yi. Ká a 6úi wé wó khon lè mí ninza, à mi sén día na mín yi. Bïo ó o Òńúhùso séraràa mi wékhéro día, lé bún bàn síi á minén mún wé sén día nanáa mín yi.

¹⁴ Mi wań mín, bún lé bïo bïo here á po bïo ká 6úen6úen. Lé bún á à wé mia lè le dà-kénì binbirì.

¹⁵ Le o Krista héerà na ó o wee na mia à dí mi biowa 6úen6úen yahó. Lé hón héerà so á le Dónbeenì hueekaa mia à mi kéń yi, à mi wé lòn sánia dà-kénì. Mi wé dé le bārākà.

¹⁶ Le o Krista bíonì kéń mi yiwa à òńi sí, à mi wé kàrán mín, à wé henì mín sía lè mu bè-zúrìminì na òńi sú. Mi wé sío há lenì lè mí síiwà lè mi sía 6úen6úen à déràa le Dónbeenì bārākà.

¹⁷ Bïo mi wee bío làa bïo mi wee wé 6úen6úen á mi wé wé là a Òńúhùso Yeesu yèni. Mi wé dé o Maá Dónbeenì bārākà o Yeesu mu pánká yi.

Bïo wa ko wa 6ua làa mín

¹⁸ Háawa, mi wé liinì miten na mi bārání yi, làa bïo mi ko mi wé wé làa bū mi páaníló là a Òńúhùso bïo yi.

¹⁹ Báawa, mi wań mi hānání. Mi wé yí òńiinì mi mukānì 6a wán.

²⁰ Zàwa, mi wé bè mi maáwà lè mí nuwà bíonì yi mu bïo 6úen6úen yi, lé bïo á bún sí a Òńúhùso yi.

²¹ Maáwà, mi wé yí cǐ mi zàwa sía à tèé 6a bàra.

²² Wobáaní, mi wé bè mi núnása na wi ho ðímíjǎ yi bióní búenbúen yi. Mi wé yí wé mu 6a yǎo yi mí ðòn à càráa le yèni 6a cǎn. Ká mi màhǎ wé sá na 6a yi lè le yi na wee ce, bǐo mi wee kènbi o Nùhúso bǐo yi.

²³ Mi wé wee sá tonló léé tonló, à mi hén mi yiwa sáráa ho, à keń lè mu lé o Nùhúso á mi wee sá na yi, ká mi yí máa sá na nùpua yi.

²⁴ Lé bǐo mi zū le o Nùhúso á à sàání mia, ðén sàání so lé hǎ kǐa na ó o bàrá ká làa bǐa bǐo sǎ a yi. Yǎa lé mi Nùhúso lé o Yeesu Krista, lé wón á mi wee sá na yi.

²⁵ Ká bǐa 6èn wee wé bǐo yí térénna, bán ó o Nùhúso á à sàání yi á à héha làa bún, o máa hueeka nùpua mín yi.

4

¹ Wobáaní núnása, mi wé wé bǐo térénna á héhaa lè mi wobáaní. Lé bǐo mi zū le minén mún Nùhúso wi ho wáayi.

Le zéeni lè le tɛɛni bǐo

² Mi yí khi ho floró yi. Mi dé sòobéé ho yi à wé dé le Dónbeení bǎrákà fɛɛɛ.

³ Mi mún wé fio na warén yi bèra a na à le Dónbeení hén mí bín-tente bueró jii na wen, bún na lé o *Krista bǐo na lá sà yi. Lé bún bǐo yi á ï wiráa ho kàsó yi.

⁴ Mi fio na mi bera a na à ï ðán zéeni mu wéréwéré làa bǐo á ï ko à ï zéeni làa bǐ.

⁵ Mi wé zūn miten buaró bǐa yínǎn 6a kèrètɛwa tǎhǔ. Pǎahǔ léé pǎahǔ na mi dà à wé mu bè-tentewà yi à mi wé mu.

⁶ Mi wé 6a nùpua na zū hǎ bióní à wé bío hǎ bín-tentewà, à wé ðán bío lè 6a nùpua làa bǐo mu koráa.

⁷ O Tisiiki bueé zéeni bǐo á ï bǐo karáa búenbúen làa mia. Wón lé wàn za mu kèrètɛmu ðání yi á ï wa làa sòobéé. O wee sòobá miten à sáráa o Nùhúso tonló làa mi.

⁸ Bǐo nǎn á ï wee tonkaráa wo mi cǎn léé bèra a na à mi zūn bǐo wa bǐo karáa, o ò hǐi mi sǎa.

⁹ O Oneziimu na wee lé mi cǎn á à bè mín làa wo. Wón mún lé wàn za mu kèrètɛmu ðání yi á ï wa làa sòobéé. O sǐidéro o Krista yi fǎrá tǐna. Lé barén mí nùwǎ jún á à bè mín bueé zéeni bǐo wó wa cǎn búenbúen làa mia.

¹⁰ O Arisitaaki, yǎa làa mi páanía wi ho kàsó yi á wee tɛɛni mia. O Baanabaasi 6àn za na 6a le Maaki mún wee tɛɛni mia. O búenló bǐo fèra bía nǎn mia. Ká a bueé ðǎn mia, à mi 6ua a sese.

¹¹ O Yeesu, yǎa 6a mún wee ve le Zusituusi wón mún wee tɛɛni mia. Ba *zúifùwa na lé 6a kèrètɛwa tǎhǔ, á bán mí ðòn lé bǐa làa mi páanía wee sá, à zéeni le Dónbeení bá-zàmu bǐo. Ba henía ï sǐi.

¹² O Epafaraasi, yǎa wee lé mí cǎn, á mún wee tɛɛni mia. Wón mún lé o Yeesu Krista ton-sá, á wee sòobá miten à fio fɛɛɛ mi bǐo yi bèra a na à mi sǐadéro le Dónbeení yi wíoka fǎrá tǐn, à wé 6a kèrètɛwa na ðǎn wó, á yí máa titika le Dónbeení sǐi bǐo wéro yi.

¹³ Inén ï beere mǎn bǐo ó o wee beéráa miten lò làa sòobéé minén lè ho Lawodisee lè ho Hiyerapoliisi lórá kèrètɛwa bǐo yi.

¹⁴ O Luki na lé o ðàkòtúarán, yǎa á ï wa làa sòobéé, là a Demaasi mún wee tɛɛni mia.

¹⁵ Mi tɛɛni wàn zàwa lè wàn hǐnni kèrètɛwa na wi ho Lawodisee lóhó yi. Mi mún tɛɛni a Ninfa lè 6a kèrètɛwa na wee kúee mín wán o zǐi yi.

¹⁶ Ká mi kǎráanna ï vǎahǔ mu wó, à mi na ho ho Lawodisee kèrètɛwa kuure yi à bán mún kǎrán. Ká bán mún tonía ho vǎahǔ na nǎn 6a yi á nǎn mia, à mi mún kǎrán hón.

¹⁷ Mi hení na a Aasiipu yi le ho tonló na o Nùhúso kǎráfáa wo yi ò o wé sá à ho jii sí.

¹⁸ Lònbǐo lé Inén Poole lè ï nín-bia á wee túa bǐo ká à na mia. Mi yí le mi yiwa sà mi ho kàsó na á ï wi yi. Le le Dónbeení à wé mí sǎamu làa mia.

Ho nín-yání vūahū na ó o Poole túara nɔn ho Tsaloniiki kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró jūhū

Ho vūahū mu lé o Poole túara ho á nɔn ho Tsaloniiki kèrètíewa kuure yi. Ho Tsaloniiki mu lé ho Maseduana kōhū ló-beeni. Ba kèrètíewa kuure na ho lóhó mu yi lé orén Poole fàrá le. Eε ká a màhã yí dàina yí kará bín yí míana. Lé bío á ho kàránló na ó o wee na á 6a *zúifùwa 6úi yí tà bío, á 6a jɔn wo (Bè-wénia vūahū 17.1-17). Bío nɔn ó o túararáa ho vūahū mu lé ho tonló na ó o sá hūinia yi bín ó o wi ò o bíní sí jii.

Bío le kuure mu yí fàrá yí míana, ká bío le kèrètíewa wee wé ká mu se 6úen6úen ó o já, ó o wee zámaka mu bío yi, á wee hení 6a sía le 6a bánbá à 6a kèrètíemu wé va lè ho yahó. O bía 6a nì-hía vèeró bío làa ba, làa bío ó o *Krista à bíní ì 6uen á 6ueé fé bía dó mí sía wo yi. O mún bía le 6a wé sá à yí dí parí.

Ba bè-zūrlowà tò mu wán le ho vūahū mu lé hĩa lé o Poole nín-yání vūahū na ó o túara. O túara ho hã lúlúio 6úarà-jun làa píru (50), lè ho 6úarà-jun làa píru làa dà-kéní (51) pāhū o Yeesu teró mún.

¹ Mu lé warén, o Poole, là a Silivēn là a Timotee á wee túa ho vūahū na kà á à na minén Tsaloniiki kèrètíewa kuure yi, minén na bío sã a Maá Dónbeení là a Núhūso Yeesu *Krista yi. Le le Dónbeení wé mí sãamu làa mia à na ho héerà mia.

Bío ho Tsaloniiki kèrètíewa 6uan lè miten

² Wa wee dé le Dónbeení bārākà fēεε mi 6úen6úen bío yi. Wa yí máa khí le Dónbeení fioró yi mi bío yi.

³ Wa wee leéka mi bío fúuu wàn Maá Dónbeení yahó. Lé bío á mi yí dú parí mi siadéro le Dónbeení yi. Le waminí na wi mia lé dén nɔn á mi wee wéráa mu bè-tentewà. A mi siadéro wa Núhūso Yeesu *Krista yi á mún fàrá dín.

⁴ Wàn zàwa lè wàn hinni, wa zū mu le le Dónbeení wa mia á hueekaa à mi bío sí le yi.

⁵ Wa yí buera le bín-tente yí nɔn mia lè wa jini mí dòn, wa mún wó mu lè le Dónbeení Hácirí pánká, á mún láa mu yi kénkén le le bín-tente mu bío lé ho tūiá. Bío wa 6uan lè waten mi tīahū à mi bío wé seráa á mi zū.

⁶ Bío warén wó á mi bò yi, á mún bò bío ó o Núhūso wó yi. Hàrí bío mi lò wee be làa sòbεε mí cúee, à mi pá tà bò le Dónbeení bioní yi lè le sí-wεε, dño le Dónbeení Hácirí wee na.

⁷ Bío mi wó kà lé bñn á bĩa tà a Krista bío ho Maseduana lè ho Akayii kãna yi 6úen6úen lá ko 6a wé loñ yi à wé.

⁸ Lé lè minén cón ó o Núhūso bioní dñn yi á sã jánáa ho Maseduana lè ho Akayii yi. Mu yínɔn bñn mí dòn. Mi Dónbeení bío tàró á bènbera hã lùà 6úen6úen, á mu 6àn bíoró yàá wãa jūhū mia wa cón.

⁹ Ba núpua 6úen6úen wee bío bío mi 6uan làa wen bío, pāhū na wa van mi cón yi. Ba mún wee bío bío mi pá hã wōnna à mi tà le Dónbeení binbirí na wi fēεε bío, á nɔn miten le yi

¹⁰ á pannáa le Za Yeesu na à lé ho wáayi ì 6uen, wón na le vèenía. Orén Yeesu mu lé yĩa á à kãní wen le Dónbeení sí-cíle cítii pāhū.

2

Ho tonló na ó o Poole sá ho Tsaloniiki lóhó yi bío

¹ Wàn zàwa lè wàn hinni, minén miten mɔn wa 6uenló mi cón cñnú.

² Mi zū mu le sǎni wa ɓuen mi cǎn, á ɓa beéra wa lò, á zùáña wɛn ho Filiipu lóhó yi. Ká le Dónbeenĩ màhá henía wa sía á wa bueraráa le Dónbeenĩ bín-tente nɔn mia lè há kánkáa.*

³ Wa bè-bíonii yí dín bío na yí bon wán. Yilera na yí se mía wɛn. Wa yí máa cà à wa vīnī nùpue.

⁴ Bùeé. Le Dónbeenĩ lora wɛn, á mɔn à wa ko làa bŭ, á le kàràfáa mí bín-tente wɛn á wa wee bue. Hen ká wa wee bío, se mu yínɔn nùpua á wa le wa à wɛé sía, ká mu lé le Dónbeenĩ. Dén na zū bío khíina zoó wi wa sía yi.

⁵ Mi zū mu kénkén le wa bíoní yínɔn nĩ-khènló bíoní. Wa yí máa bío à cà bío nùpue ɓúi cǎn. Bŭn le Dónbeenĩ mí beere zū.

⁶ Wa mún yí cà à minén tàá nĩ-vio khòoní wɛn.

⁷ Wa yáa lá ko à wa wé fé bío ɓúi mi cǎn lé bío wa lé o *Krista tonkarowà. Ɛɛ ká wa màhá tà wayíira waten mi t̄ahŭ làa bío ó o há-ɓàa wé wayíiraa mítén à loínáa mí zàwa yi bío síi.

⁸ Wa wa mia làa sòobéɛ lé bŭn nɔn á wa yí kǎɓaa le Dónbeenĩ bín-tente bueró à na mia yi mí dòn, à wa le wa à na waten ɓúenɓúen mi bío yi. Bŭn wee zéení le mi bío ɓènt̄n here wɛn dàkhíina.

⁹ Wán zàwa lè wán hínni, ho tonló na wa sá, làa bío wa lò bonnáa á mi zū bío. Wa sá le wisoni lè ho t̄nàahŭ, bèra a na à wa bío yí wé sèró mi nĩ-kéní ɓúi wán. Lé ká sii á wa wóráa á bueraráa le Dónbeenĩ bín-tente nɔn mia.

¹⁰ Minén na tà a Krista bío á wa ɓuan waten sese yahó, á téréna waten. Bío ɓa dà à bío le wa wó khon yi á mía. Minén lè le Dónbeenĩ lé mu sɛéràsa.

¹¹ Mi zū mu le mi nĩ-kéní kéní á wa ɓuan làa bío ó o maá wee wé ɓua lè mí zàwa bío síi.

¹² Wa nɔn há yile-tentewà mia, á híina mi sía, á bía mu henía nɔn mia le mi ɓua mitén làa bío le Dónbeenĩ síi vá yi. Dén na von mia à mi kɛn le bá-zàmu cùkú yi.

¹³ Wa mún pá bínía wee dé le Dónbeenĩ b̄arákà bè-vio ɓúi bío yi. P̄ahŭ na mi ɓá le Dónbeenĩ bíonĩ wa ɓiní yi, á mi yí ɓuan le lòn nùpue bíonĩ, à mi ɓuan le lè le Dónbeenĩ bíonĩ bío síi. Mu bon. Le ɓènt̄n ló le Dónbeenĩ cǎn làa t̄úia. Le bíonĩ mu bè-wénia wee mi minén na tà a Krista bío cǎn.

¹⁴ Wán zàwa lè wán hínni, ho *Zudee k̄hŭ kèrèt̄ɛwa kuio na bío s̄a le Dónbeenĩ yi bío na sá ɓa yi lé bŭn b̄an síi á minén mún k̄aa yi. Le lònbee na yú ɓa ɓa *zúifùwa níi yi, lé dé n lònbee so síi á m̄n zàwa mún beéra lè mi lò.

¹⁵ Lé ɓarén zúifùwa yáania ɓó le *Dónbeenĩ ɓi-cúa fɛerowà. Lé ɓa zúifùwa mún ɓó a Nŭhŭso Yeesu. Warén wa beere á ɓa beéra lò. Le Dónbeenĩ síi bío wéró mía ɓa yi hùúu. Bío bío wi ɓa nùpua ɓúenɓúen yi á ɓa tun w̄ana.

¹⁶ Wa lá wi à wa bue le Dónbeenĩ bíonĩ à na ɓia yínɔn ɓa zúifùwa yi à b̄an fen, á ɓa wi ɓa hè wɛn. Lé ká sii á ɓa wó à t̄iraráa mí bè-kora na ɓa wee wé féɛɛ ɓii. Ɛɛ ká mu véenii á le Dónbeenĩ síi c̄a ɓa yi.

O Poole síi vá ò o mi ho kèrèt̄ɛwa wán

¹⁷ Wán zàwa lè wán hínni, wa saawaa m̄n yi á yú p̄ahŭ à wa máa mi m̄n, ká wa màhá wee leéka mi bío. A wa wee b̄anb̄a, á wi wa mi mi wán, lé bío á mi bío wi wɛn làa sòobéɛ.

¹⁸ Lé bŭn nɔn á wa lá wi à wa ɓiní ɓuee ɓúɛkí mia. Inén Poole wó mu lora d̄on há zen cúa-yɛn. Ká a *Sat̄ani màhá hò wɛn.

¹⁹ Bío nɔn á wa dóráa wa sía, á wi le sí-wɛɛ yi, lé minén bío yi. Lé minén lé le s̄ánii na á à wɛé wa sía wa Nŭhŭso Yeesu yahó o khíi ɓiní buenló p̄ahŭ.

²⁰ Mu bon. Lé minén lé wa cùkú lè wa sí-wɛɛ.

3

¹ Bío wa míana wa máa ɓí mi s̄a, á wa ɓà wa yiwa san. Lé bŭn nɔn á wa tò mu wán le wa à kɛɛnii ho Atɛena lóhó yi wa dòn,

* 2:2 Mi loŋ Bè-wénia v̄ahŭ 16.19-24; 17.1-9

² à wa tonkaa wàn za Timotee mi cón, wón na wee sá le bín-tente bueró tonló lè le Dónbeenĩ, ðio bïo ciran o *Krista. Wa tonkaa wo ò o ßuee wé à mi sïadéro le Dónbeenĩ yi wïoka fàrá ðĩn, ò o mún hení mi sïa.

³ Lé bïn á à na ká minén ßúi máa díá mïten á ho zuia lònbee na wee yí mia máa lúnka mi yilera. Minén miten yáá zū mu le warén na tà a *Krista bïo ko wa káa le lònbee mu yi.

⁴ Bïo wa hĩa wi mi cón á wa fèra bía mu nòn mia le wa lò ò be làa sòobéε. Mi zū le bïn lé bïo ßèn wó.

⁵ Lé bïn nòn á ï ñà ï yi san á ï tonkaa o Timotee mi cón ò o ßuee loñ bïo mi sïadéro le Dónbeenĩ yi bïo karáa à bïnĩ ßuee bío na miĩ. Bïo dà-kení á ï lá zãna yi, le ñún-sĩ ó o *Satãni khà mia vïinía. Ká mu lá wó làa bïn se wa seéra waten mi bïo yi kãamáa.

⁶ Εε ká bïo ó o Timotee ló mi cón ßuee dãn, á bïo ó o bía mi sïadéro le Dónbeenĩ yi lè mi waminĩ dãnĩ yi lée sï-wεε bïo. O bía le ká mi san san lon wa bïo à mi sïa wa. O le mi wee cà à mi mi wa wán làa bïo á warén mún wi à wa mináa mi wán bïo sïi.

⁷ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, lé bïn nòn wa yúráa le sï-hĩlè mi sïadéro le Dónbeenĩ yi bïo yi le hácírí yáaró lè le lònbee na wee yí wen yi.

⁸ Hã làa na ká wán á bïo mi can tĩna o Núhũso yi á wee fání wa sãnia.

⁹ Wa yáá yí zū bïo wa à dé lè le Dónbeenĩ bárakà le sï-wεε na wa wee yí le yahó mi bïo yi.

¹⁰ Wa wee fio le Dónbeenĩ yi lè wa sòobéε le wisoni lè ho tĩnãahũ à wa làa mia bïnĩ mi mín, à bïo fòora mia mi sïadéro le Dónbeenĩ yi bïo yi à wa tí bïn ñii.

¹¹ Le wàn Maá Dónbeenĩ mí bæere lè wa Núhũso Yeesu à wïoka ho wõhũ na wa à bè ßueé mináa mi wán.

¹² Le o Núhũso wé à le waminĩ na mi wa làa mín á mún wa lè ßa nùpua ßúenóúen, à wé dé wán à yòo puuní. Le le waminĩ mu ßonmín làa ðio á wa waráa mia.

¹³ Bïn ká a Núhũso á à hení mi sïa, á mi yiwa á à ce wàn Maá Dónbeenĩ yahó, wa Núhũso Yeesu làa bïa ßúenóúen na bïo sã a yi ßuenló pãahũ.

4

Bïo 6a kèrètĩewa ko 6a ßua lè miten

¹ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, wa kenía mia làa bïo mi ï ßuaráa miten á bïo á à wé sïnáa le Dónbeenĩ yi. A le làa bïn mi ßuan lè miten. Εε ká wa màhã wee fio mu mi cón làa sòobéε á wee hení mu na mia o Núhũso Yeesu yèni yi le mi wïoka dé mu wán.

² Hã yile-tentewà na wa nòn mia á mi zū. Lé o Núhũso Yeesu á hã ló yi.

³ Bïo le Dónbeenĩ wee cà lé à minén mi kuio bïo sï le yi: Mi pa miten bïo ho há-fénló lè ho bá-fénló lè mí sïiwà yi.

⁴ Mi ñĩ-kení kénĩ zūn bïo mi ï hènínáa mi sãnia yi mu bïo yi à héha làa bïo le Dónbeenĩ sïi vá yi.

⁵ Mi yí díá miten à mu bïo na yí se ponĩ wé ßúe làa bïo á ßia yí zū le Dónbeenĩ wee wéráa mu.

⁶ Nii woon yí wé yí khe lè mín za mu bïo mu dãnĩ yi hùúu. Wa bía mu nòn mia vó á ñà mi zeñ wán le ßia wee wé hõn wárá so sïi ó o Núhũso sïi á à cĩ yi á à cítí.

⁷ Bïo bía bon, le Dónbeenĩ yí von wen le wa wé há-fénló làa bá-fénló lè mí sïiwà. Le von wen à wa bïo sï le yi ßúenóúen.

⁸ Lé bïn nòn ká yia pã hã bíonĩ na ká, se mu yínõn nùpue á ßãnsõ pã bïo. Mu lé le Dónbeenĩ ó o pã, ðio wee na mí Hácírí mia.

⁹ Bïn khĩina bïn, á mu ñúhũ mún wãa mia à ßa túa vũahũ na mia 6a kèrètĩewa waminĩ dãnĩ yi. Bïo mi ï wañ làa mín á le Dónbeenĩ zéenia làa mia vó.

¹⁰ Bïn lé bïo á mi yáá ßuan lè wàn zàwa lè wàn hĩnni ßúenóúen na ho Maseduana kõhũ ßúenóúen yi. Εε ká wa pá wee fio mia le mi wïoka dé mu wán.

¹¹ Mi sòobá miten à kẹ́í mìn wán ho héerà yi. Bìo bìo ciran mia lé bìo mi wé loí. Mi wé sá à jǎá mi màkóo miten làa bìo wa heníanáa mu nòn mia.

¹² Lé bǔn á à na ká bǎa yínǎn ǎa kẹ̀rètíewa wé è kǎnbi mia á mi bìo mún máa wé sèró o búí wán.

O Nùhúso bǐnǐ buenlò bìo

¹³ Wán zàwa lè wán hínni, wa wi mi zǔn bǎa húrun tǔiá. Lé bǔn á à na ká mi yilera máa yáa làa bǎa yí dó mí sǎa ǎa nǐ-hía vèeró bìo yi bìo síi.

¹⁴ Wa dó wa sǎa le o Yeesu húrun á vèera. Lé o Yeesu mu bìo yi á le Dónbeenǐ á à ve bǎa húrun á à kúee mìn wán làa wo.

¹⁵ O Nùhúso bǐnǐ búí dǎnǐ yi, á bìo ká lé bìo wa à bío: Ká a Nùhúso khíi bǐnǐa ǎuara, á warén na yǐo á à wé lua hón pǎahǔ so yi á máa dí bǎa húrun yahó.

¹⁶ Le zèerè á à dé, á le Dónbeenǐ wáayi tonkarowà nùhúso tǎmu, lè le Dónbeenǐ bǔaanǐ tǎmu sǎ á à jí. Bǔn ká a Nùhúso mí bεere á à lé ho wáayi á à lii. A bǎa húrun ká ǎa dó mí sǎa o *Krista yi á à vèe ho yahó.

¹⁷ Bǔn mǎn á warén na yǐo wi lua á le Dónbeenǐ á à páanǐ ì lá làa ba hǎ dùndúio wán á yòó sǐnǎa o Nùhúso yahó. Bǔn ká wa à kẹ́í là a Nùhúso fέεε.

¹⁸ Mi wé bío hǎ bǐnǐ mu na mìn yi à henínáa mìn sǎa.

5

¹ Wán zàwa lè wán hínni, mu nùhǔ mía à ǎa túa vǔahǔ na mia mu bǐowa mu búenbúen ǎan wéró pǎahǔ lè mu ǎan wizonle dǎnǐ yi.

² Minén mi bεere yáá zǔ mu sese le o Nùhúso buenlò á khíi wé mu bè-vǐnǐkanii làa bìo ó o kǎnlo wee wé buennáa ho tǐnǎahǔ bìo síi.

³ Ká ǎa nùpua khíi wee bío: «Wa wi ho héerà yi. Bìo na yí se máa yí wεn.» Lé hón pǎahǔ so ǎa yǐo búee tǐ ká mu bìo búenbúen fù lúnkaa mìn yi ǎa wán. Mu khíi yòoka ǎa wán làa bìo ó o hǎ-sǎnǐso sǎnǐa vǐa wee wé yòokaráa o wán bìo síi o teró pǎahǔ. Ba máa fen le wizonle mu zǎn.

⁴ Eε ká minén wán zàwa lè wán hínni, minén bán mía le tǐbírǐ yi, á le wizonle mu máa yòoka mi wán là a kǎnlo bìo.

⁵ Mi búenbúen bìo sǎ mu khoomu yi, mi bìo sǎ le wisoni yi. Mu yínǎn tǐnǎahǔ wa wi yi. Wa mía tǐbírǐ yi.

⁶ Awa, á mi yí le dǎmu búe wεn làa bǎa ká bìo. Mi wa fánǐ wa yǐo à zǔn waten ǎuaró mu bìo búenbúen yi.

⁷ Lé ho tǐnǎahǔ á ǎa nùpua wee wé da yi, á lé ho tǐnǎahǔ á ǎa mún wee wé nǐ khée yi.

⁸ Eε ká warén bán bìo sǎ le wisoni yi á wa ko wa zǔn waten ǎuaró mu bìo búenbúen yi. Wa sǐadéro le Dónbeenǐ yi, lè wa waminǐ á ko mu wé lòn hǐa tǎró báká na wa à zǐ á à paráa waten yi, á wa sǐadéro ho kǎnǐlò bìo yi á ko mu wé lòn hǎnló kónlè na wa wé è búnn.

⁹ Le Dónbeenǐ yí léra wεn cítii bìo yi. Le wi à le kǎnǐ wεn lè wa Nùhúso Yeesu *Krista níi.

¹⁰ Wón lé yǐa húrun wa bìo yi, bèra a na ká wa yǐo wi lua loo, tàá ká wà húrun loo, à wa làa wo páanǐ kẹ́í mìn wán.

¹¹ Mi wé hení mìn sǎa ká síi, à wé séenǐka mìn à mi sǐadéro le Dónbeenǐ yi wé dé wán làa bìo mi yáá wee wéráa mu.

Hǎ bǐnǐ na bìo henia nòn ǎa kẹ̀rètíewa yi

¹² Wán zàwa lè wán hínni, wa wee fǐo bìo ká mi cǎn: Mi wé kǎnbi bǎa wee sá le Dónbeenǐ tonló mi cǎn, bán na ó o Nùhúso bàrá mi nùhǔ wán le ǎa wé zéeni mia.

¹³ Mi wé kǎnbi ǎa, à waǎ ǎa lè mí sòobéε le Dónbeenǐ tonló na ǎa wee sá bìo yi. Mi kẹ́í mìn wán làa héerà.

¹⁴ Wàn zàwa lè wàn hínni, wa pá bíníá wee fio mia: Mi wé bíó 6a paríwà cón. Bía le hézáníí wi yi à mi hení bán síá. Mi wé sí 6a yídàwa. Mi wé ní mi yiwa 6a nùpua búenbúen bíowa yi.

¹⁵ Mi pa miten bíó, mi wé yí dí yúaa mín wán. Minén mín yi wé sòobá miten à wé mu bè-tentewà làa mín fέεε, à mún wé mu làa bíá ká búenbúen.

¹⁶ Mi wé le mi síá wa fέεε,

¹⁷ à yí khí ho fioró yi.

¹⁸ Mi wé dé le Dónbeení bárakà bíó búenbúen yi. Bún lé bíó le Dónbeení cà minén na lé lè dà-kéní là a Yeesu *Krista cón.

¹⁹ Mi yí hè le Dónbeení Hácírí bè-wénii.

²⁰ Le Dónbeení ní-cúa na lé wee fεε á mi yí pí à wé làa kàakó-bíó.

²¹ Mi wé cincíí mu bíó búenbúen vé, à lén bíó se mu yi à 6ua.

²² Mu bíó na yí se lè mí sííwà á mi khènnáa.

²³ Le le Dónbeení na wee na ho hээрà lé dío wé à mi kεí lè lerén bíó binbirí. Le minén mi kùio, mi hácírí, lè mi mànákâ, lè mi sãníá à le pa bíó à fíaní yí zo, à lònínáa wa Núhúso Yeesu Krista búenlò.

²⁴ Le Dónbeení na von mia wee wé bíó le dó mí níí le mí ì wé. Lerén lé dío á à wé mu á à tíí níí.

²⁵ Wàn zàwa lè wàn hínni, mi wé fio na wεn.

Le tɛɛní

²⁶ Mi tɛɛní wàn zàwa lè wàn hínni kèrètíewa búenbúen yi lè le kónbii.

²⁷ I dín o Núhúso wán wee bónbónínáa mia, le ho vúahú na ká à mi kàrán le 6a kèrètíewa búenbúen ní.

²⁸ Le wa Núhúso Yeesu Krista sãamu à kεí làa mia.

Ho jun nni vūahū na ó o Poole túara non ho Tesaloniki kèrètíewa kuure yi

Vūahū túaró jūhū

Ho vūahū mu na kà yi, ó o Poole bīnía lá a Nūhūso buenló bīo wee zéení yahó. Lé bīo ba nūpua bīi hīa wee bīo wéréwéré le o buara vó. A mu dó le zānīi ba kèrètíewa kuure yi. Ba wee bīo le o Yeesu pǎ le mí máa fé mí. O Poole bīa le sǎni ò o Yeesu bīnī buen, ó o nī-sūmūi bīi á à hīnī ì kǎanī ba nūpua, á ba à sǎnsá le Dónbeenī. Ba bīi wee leéka le bīo ó o Nūhūso buenló wǎa sùarǎa kà sīi, á mí ì kǎenī máa wé è sá dèe, á ba ninzàwa wé è dīnī. Ó o Poole pǎ mu, ò o bīa bīo kà non ba yi: «Yīa yī wi ò o wé sá dèe, á bǎnso bèn mún yī ko ò o wé dí.»

O túara ho nín-yání vūahū á pīina bīo yen bīn mǎn ó o bèn túara hīa kà.

¹ Mu lé warén, o Poole là a Silivēn là a Timotee á wee túa ho vūahū na kà á à na minén Tesaloniki kèrètíewa kuure yi, minén na bīo sǎ wǎn Maá Dónbeenī là a Nūhūso Yeesu *Krista yi.

² Le o Maá Dónbeenī là a Nūhūso Yeesu *Krista wé mí sǎamu làa mia, à na ho h́erǎ mia.

O Nūhūso Yeesu bueé fi le cǐtīi

³ Wǎn zàwa lè wǎn hīnni kèrètíewa, wa ko wa wé dé le Dónbeenī bǎrǎkǎ féee mi bīo yi. Mu térénna à wa wé mu, lé bīo mi siadéro le Dónbeenī yi wee va lè mí yahó làa sòobéee, á le waminī na mi nī-kénī kénī wa làa mín á wee dé wǎn.

⁴ Lé bīn non wa wee khòonínǎa waten ba kèrètíewa kuio tǎahū bīo mi tà fǎrǎ dīn sese bīo yi, làa bīo ba nūpua jina mia á wee beé mi lò à mí pá tà dó mí sǎa o Yeesu *Krista yi.

⁵ Mu wee zéení le le Dónbeenī cǐtīi filó térénna. Lé bīn nà na ká mí ì koí lè le Dónbeenī bá-zǎmu, bīo mi lò wee be bīo yi.

⁶ Bīo térénna lé bīo le Dónbeenī á à wé. Bīa wee beé mi lò á le è beé lò.

⁷ Minén na lò wee be á le Dónbeenī khīi na hǎ vūrǎnà yi làa wen pǎahū na ó o Nūhūso Yeesu khīi yòó lé ho wǎayi lè mí wǎayi tonkarowà na pǎnkǎ wi á bueé líi zéení mítén.

⁸ O ò buen ho dǎhū na yèkèyèkè yi, á bueé beé bīa yī wi ba zūn le Dónbeenī lò, á yī máa bè wa Nūhūso Yeesu bīn-tente yi.

⁹ Lónbee na jii mǎa lé dīo á à yī ba. Le Dónbeenī á à ja ba à ba á khèn lerén lè mí dànló na cùkú wi yi.

¹⁰ Nònzon na o ò lé á à buen yi, á bīa bīo sǎ a yi á à dé ho cùkú wo yi. Bīa dó mí sǎa o yi á à mí a, á à zǎmaka a bīo yi. Minén mún nà kǎn ba tǎahū, lé bīo mi tà le bionī na wa buera non mia bīo.

¹¹ Lé bīn non wa wee fio féee mi bīo yi. Wa wee fio le le Dónbeenī yi le le wé à mí koí lè ho veró na le von làa mia. Wa wee fio le le Dónbeenī dànló pǎnkǎ yi, à mu tentemu na mi wee leéka wéró lè mí siadéro le Dónbeenī yi à le Dónbeenī tíi jii.

¹² Ká mu wó làa bīn, á wa Nūhūso Yeesu yèni á à yī ho cùkú mí bīo yi, á minén mún nà yī ho cùkú o bīo yi. Bīn lé wǎn Dónbeenī là a Nūhūso Yeesu Krista sǎamu.

2

Bīo zéenia le Dónbeenī zúkúso dǎnī yi

¹ Wǎn zàwa lè wǎn hīnni, hen ká mu lé bīo ciran wa Nūhūso Yeesu *Krista buenló lè wa fémínló làa wo bīo, á wa wee fio mia

² le mi yí dèenì lùnka mi yilera à wé lè mi júná mía bín, ka lè o Nuhúso buara mi já sã. Mu dà à wé le mu fεera non mia lòn Dónbeenì jì-cúa, tàá mu bía non mia, tàá mu zéeniá le wa ka lè wa túara mu ho vūahú yi non mia.

³ Mi yí díá le nùpue khà mia làa bío búí sí hùúu, lé bío le wizonle mu máa dā ká 6a nùpua á yí kãa, á yí pã le Dónbeenì bío. A le Dónbeenì zúkúso*, yla júhú sú á yí zéeniá mítén yí vó.

⁴ Bío 6a nùpua wee búaaní búenbúen lòn doffina ó o ò firáa. O ò yòoní mítén bún búenbúen wán. O khíi hení mí síi á yòó zo le *Dónbeenì zì-beenì yi á zoó kεenì ká a bío le mínén lé le Dónbeenì.

⁵ Bío á ì hía ñin yí ló mi cón, á ì bía mu làa mia, tàá mi yi sà mu yi le?

⁶ Mi wãa zū bío buan wo ñinía bío ká wán. Lé bún non ó o máa zéeniá mítén ká mu yínón ho pãahú na fèra bò díá ñin.

⁷ Mu bè-sūmúí na bío sànkãa á dèeniá búakãa wee wé. Pãahú na á bío pá buan mu ñinía á à khèn làa bú,

⁸ bún ká le Dónbeenì zúkúso màhã à zéeniá mítén. O o Nuhúso Yeesu jii sãnsãmu pánká á à búe o. O ò yáa wo lè mí buenlò pánká.

⁹ Le Dónbeenì zúkúso mu khíi buen là a *Satãni ñinlò, á búeé wé mu yéréké bíowa lè mí síwà á à khà lè 6a nùpua.

¹⁰ Hã wén-kora lè mí síwà o ò wé á à khà làa bío wee vñiní mítén. Ba wee vñiní mítén lé bío 6a pã ho túiá poni na dà 6a wee kãní, á yí wa ho.

¹¹ Lé bún non á ho pánká na wee vñiní á le Dónbeenì á à dé 6a yi, bèra a na à 6a dé mí sía bío yí bon yi.

¹² A bío búenbúen na yí máa dé mí sía ho túiá poni yi à 6a wee wεé mí sía mu bè-kora wéró yi, bán búenbúen júná á à sí.

Le Dónbeenì hueekaa mia á kãnía

¹³ Wán zàwa lè wán hñni, mínén na ó o Nuhúso wa, wa ko wa wé dé le Dónbeenì bárakã fεε mi bío yi. Lé bío mu nín-yání, á le Dónbeenì hueekaa mia le mí ì kãní lè mí Hácírí pánká, ñin wee wé à wa bío sí le yi, à séeniá bío mi dó mi sía ho túiá poni yi.

¹⁴ Lé bún le Dónbeenì von mia bío yi le bín-tente na wa buera non mia pánká yi. Le von mia bèra a na ò o Nuhúso Yeesu *Krista cùkú à mi níi kεn yi.

¹⁵ Wán zàwa lè wán hñni, lé bún non à mi cén hení mí lò, à fárá ñin. Bío wa bía lè wa jíní non mia làa bío wa túara hã vónna yi á kenía làa mia à mi bè yi sese.

¹⁶ Wa Nuhúso Yeesu Krista mí bæere lè wán Maá Dónbeenì á wó á wa yú le sí-hebúee na jii mía lè le sídéró binbirí.

¹⁷ Le 6a wíoka dé mi sí-hebúee wán, à na ho pánká mia, hña mi ì wéráa mu bío búenbúen na se, mi bíoní lè mi wárá yi.

3

Mi wé fio na wen

¹ Wán zàwa lè wán hñni, mu véeniá á mi wé fio na wen bèra a na ò o Nuhúso bíoní wíoka wé ñin bεn fè hã lùà fùafùà à le yí ho cùkú hã lòn-vio yi làa bío á le bío wórã mínén cón bío síi.

² Mi mún fio à le Dónbeenì kãní wen 6a ñi-kora lè 6a ñi-sūmáa níní yi, bío 6a búenbúen yínón nùpua na wee tà à dé mí sía le Dónbeenì yi.

³ Eε ká a Nuhúso wón le mí ì wé bío na ò o wé mu. O ò sí mia á à pa mi bío ó o ñi-sūmúí máa yí mia.

⁴ O Nuhúso hñina wa sía mi bío yi, o wee zéeniá mu na wen le bío wa henía non mia á mi wee wé, á mún wee wé mu ká mi wà fεε.

* **2:3** Dónbeenì zúkúso: O zúkúso mu lé o Satãni tonkaro. O pã le Dónbeenì bío. Orén mí bæere lãndá na ó o bò yi mía. Le Dónbeenì dánkãa wi o wán fεε.

⁵ Le o Nŋhŋso sŋeni mia mi yilera yi, à mi waŋ le Dŋnbeenŋ, à mi mŋn dàŋ wé jŋi mi yiwa làa bŋo ó o *Krista jànáa mí yi bŋo síi.

Mi wé sá làa bŋo á warén wórda mu

⁶ Wàn zàwa lè wàn hŋnni, wa wee hení mu ù na mia wa Nŋhŋso Yeesu *Krista yèni yi, le bŋa búenbúen na lé ba paríwà mi tŋahŋ á yí máa bŋa mítén héha lè ho kàránló na wa nŋn mia, á mi pa mítén bŋo yi.

⁷ Minén mi beere zŋ bŋo mi ì bŋa lè mítén á à wéráa lè wa bŋo. Warén kera làa mia á wa yí dú parí.

⁸ Wa yí día waten ó o búí yí díinía káamáa. Bùéé! Wa sá á lò bon làa sòobéé le wisoni lè ho tŋnàahŋ, bèra a na à wa bŋo yí wé sèró mi nŋ-kéní woon wán.

⁹ Ho pànká na wa yú bŋo yi, á wa lá dà à bío le mi wé sŋeni wŋn. Éé ká wa le wa máa bío mu. Wa wó mu ká síi á zéénía làa mia le mi bè yi.

¹⁰ Páahŋ na wa kera mi cŋn á bŋo ká lè bŋo wa henía nŋn mia: Yŋa yí wi ò o sá dèé, á bânso bèn mŋn yí ko ò o wé dí.

¹¹ Wa wee bío làa mia ká síi lé bŋo wa wee jŋi le ba búí wi mi tŋahŋ lé ba paríwà. Ba yí máa sá dèé. Ba bè-wénia búí mía ká yŋnŋn à dé mítén ba nŋ-vio biowa yi.

¹² Bán nŋpua so á wa wee fio á à hení bŋo ká á à na yi o Nŋhŋso Yeesu Krista yèni yi, le ba ko ba wé sá à dàrnáa mítén bŋa.

¹³ Wàn zàwa lè wàn hŋnni, minén bán yí le mi bàrá tè mu bŋo na se wéró yi.

¹⁴ Hen ká a búí pŋ le mí máa bè bŋo wa bía ho vŋahŋ na ká yi, à mi zŋn bânso bŋo, à wé yí va dŋ a, á hŋ nŋyio ò dí o.

¹⁵ Éé ká mi màhá yí wé o lè mi zúkúso, ká mi wé zééní a lè mŋn za bŋo síi.

Hŋ dúbuaa lè le tŋenni

¹⁶ Le o Nŋhŋso mítén, yŋa lé ho héerà bânso, à wé na ho héerà mia hŋ pŋnna búenbúen yi fŋéé. Le o Nŋhŋso keŋ lè mi búenbúen.

¹⁷ Lé ínén Poole lè ì nŋn-bia á te le tŋenni na ká bŋo wee túa. I wee wé túa mu à véenínáa ì vŋnna. Lé bŋn le ì vŋnna túaró síi.

¹⁸ Le o Nŋhŋso Yeesu Krista wé mí sŋamu lè mi búenbúen.

Ho nín-yání vūahǔ na ó o Poole túara nɔn o Timotee yi

Vūahǔ túaró nǔhǔ

O Timotee bǎn maá hǎa lé o *Κερεσι nǐi, ká bǎn nu hǎa lé o zúifù hǐnzoró, á lé o kèrètǐe. O Poole là a Timotee zūna mín ká a Poole mu wà vaá bue le Dónbeenǐ bionǐ ho Lisitere lóhó yi. Mu pǎahǔ ká a Timotee lé o yàrónza fèe. O hǎa dó mí sǐi le Dónbeenǐ yi làa sòobée (Bè-wénia 16.1-3). A lá bǔn nǐi wán, ó o Timotee wǎa bò a Poole yi á 6a wee sá le Dónbeenǐ tonló (Bè-wénia 17.14; 18.5; 19.22).

O Poole vǔnna na ó o túara nɔn o Timotee yi lé hǎ bǐo nɔn.

Ho nín-yání vūahǔ yi ó o bǐa bǐowa bǐo tǐn bǐo:

1. O nǎ 6a kèrètǐewa zeñ wán le 6a pa mítén bǐa wee kàrán 6a le mu bǐo na yí bon bǐo yi.
2. O zéenia bǐo 6a kèrètǐewa ko 6a wé búaanínáa le Dónbeenǐ. O mún zéenia bǐo á 6a kèrètǐewa búenbúen, le 6a kuio nǐ-kǐa làa bǐa wee séení 6a ko 6a 6ua le mítén.
3. Mu véení ó o Poole zéenia bǐo ó o Timotee ko ò o 6ua le 6a kèrètǐewa à dàñ sáráa le Dónbeenǐ tonló sese.

Le tɛnǐi

¹ Inén Poole lé o Yeesu *Krista tonkaro, lé bǐo le Dónbeenǐ na lé wa kǎnǐlo là a Yeesu Krista mu le ǐ sá ho tonló mu konloon.

² Timotee, lé únén á ǐ wee túa ho vūahǔ na ká á à na yi, lé bǐo á wa siadéro o Krista yi dǎnǐ yi á ù lé ǐ za. Le wán Maá Dónbeenǐ là a Yeesu Krista na lé wa Nǔhǔso à wé mu bè-tentewà làa fo. Le 6a na mí waminǐ le mí héerà mia.

Yi hácirǐ bǐa wee vǐini 6a nǔpua le mí kàránló yi

³ Làa bǐo á ǐ bǐarǎa mu nɔn foñ, díá à ù kéení ho Efèze yi. Ba nǔpua búu wi ho lóhó mu yi á wee vǐini 6a nǔpua le mí kàránló. Cén hè 6a le 6a díá mu.

⁴ Mún bío na 6a yi le 6a yí na mítén hǎ wǎhio bè-bionii yi, làa bǐo á bǎn búaawa bǐo wórǎa bǐo bíoró. Bǔn lé bǐo wee dé le wǎanǐ na here 6a pǎahǔ, mu yí máa wé à 6a na mítén bǐo le Dónbeenǐ le mí ì wé yi, á wa yí dà máa zǔn bǐo le Dónbeenǐ le mí ì wé ká wa yí dó wa sǐa le yi.

⁵ Bǐo nɔn á ǐ le ù bíorǎa mu na 6a yi lé bǐo á 6a ko 6a wañ mí ninzàwa. Ká 6a le mí wa mí ninzàwa á 6a ko à 6a sǐa ce à wé le hǎ yile-tentewà, à dé mí sǐa búenbúen le Dónbeenǐ yi.

⁶ Hón wén-tentewà so búenbúen á 6a búu pǎ díá à 6a wee vǐini mítén le le wǎanǐ-kánlè na nǔhǔ mia.

⁷ O *Moyiize làndá kàránló le 6a nǔpua bǐo á 6a wee henǐ ká bǐo 6a wee bío làa bǐo 6a wee kàrán á barén mí bèere yí zǔ kúarǎ.

⁸ Mu bon, o Moyiize làndá se, ká wa wee bè ho yi làa bǐo á mu korǎa.

⁹ Wa ko à wa zǔn le ho yí bàrá nǔpua na téréna bǐo yi. Bùeé! Bǐa ho bàrá bǐo yi lé bǐa yí máa bè le Dónbeenǐ bionǐ yi, le 6a nǐ-kǎania le 6a nǐ-súmáa, le 6a bè-kora wérowà. Ho bàrá bǐa yí máa kǎnbi le Dónbeenǐ, làa bǐa wee 6ua mítén le le bǐo nǔhǔ mia bǐo yi, làa bǐa wee búe mí maáwà tàá mí nuwà bǐo yi. Nǐ-búe lé nǐ-búe á ho bàrá bǐo yi.

¹⁰ Ho mún bàrá bǐa wee wé ho há-fénló le ho bá-fénló le mí sǐiwà, le 6a báawa na wee da le mí ninzàwa báawa, làa bǐa wee yèé 6a nǔpua bǐo yi. Ho làndá mu bàrá 6a sabín-fúaalowa làa bǐa wee dé mí nǐnǐ na ká 6a máa bè mu yi bǐo yi. Ho bàrá bǐa búenbúen na yí máa bè ho kàránló na téréna yi bǐo yi.

11 Hón kàránlò so héhaa lè le Dónbeenĩ cùkúso bín-tente. Le Dónbeenĩ na wee wé mu bè-tentewà lé dén kàràfáa le bín-tente mu miĩ.

O Poole wee dé o Krista bārākà

12 I wee dé wa Núhúso Yeesu *Krista bārākà lé bǐo ó o n̄n ho pànká miĩ á ĩ wee sáráa o tonlò. I wee dé o bārākà lé bǐo ó o láa miĩ, á léra mi wó lè mí ton-sá.

13 Inén na fù wee yáa o yèni, á wee beé bia tà a bǐo lò, á mún wee là a, èè ká arén wón màhá zūna ĩ màkárí lé bǐo á ĩ lá yí zū bǐo á ĩ wee wé, á ĩ yí dó ĩ sǐi wo yi.

14 Wa Núhúso Yeesu Krista wó mu sáamu lè mí sǐiwà làa mi. O wó á ĩ dó ĩ sǐi wo yi, á wa a, á mún wa 6a nùpua.

15 Bǐo á ĩ wee bǐo kà láayi wi á ko à 6a nùpua dé mí sǐa mu yi: O Yeesu Krista 6uara ho ðímíyá yi bèra a na à 6a bè-kora wérowà kǎní. A inén lé yǐa lé o bè-kora wéro po bia ká.

16 Ká a Yeesu màhá zūna ĩ màkárí, inén na bè-kora wi po bia ká, á n̄a mí yi ĩ bǐo yi. O wó mu á zéenia lè 6a nùpua na khii tà a bǐo á à yíráa le mukǎní binbirí na máa vé.

17 Le 6a nùpua 6úen6úen dé ho cùkú le Dónbeenĩ yi à wé kǎnbi le, lerén na á nùpue yí dà máa mi, á wi fèèè, á wee dí le béeñí fèèè. Lerén mí dòn lé le Dónbeenĩ. *Amiina!

O Poole wee hení a Timotee sǐi

18 I za Timotee, bǐo kà lé bǐo á ĩ hení ì na foñ, à héha lè hǎ bióní na le Dónbeenĩ jǐ-cúa fèerowà yáania bía ũ ðǎní yi, bèra a na ũ sǐi wé here le bín-tente tonlò na fo wee sá yi.

19 Wíoka dé ũ sǐi, à sá ho lè le yi na se. Ba n̄i-dòndáa 6úi pǎ bǐn á 6a 6èn yí bǐnía yí dó mí sǐa le Dónbeenĩ yi.

20 Bán nùpua so ó o Himenèè là a Alekisǎndere wi tǐahú. A ĩ día 6a á 6a bǐo sǎ a Satǎni yi, bèra a na à 6a yí bǐn yí là le Dónbeenĩ.

2

Bǐo á wa ko à wa wé fio bǐo yi

1 Bǐo á à wé here mia á à dí bǐo ká 6úen6úen yahó lé bǐo kà: Mi wé fio le Dónbeenĩ yi lè mí sòobéè, á bónbóní le, á dé le bārākà 6a nùpua 6úen6úen bǐo yi.

2 Mi wé fio na 6a bá-zàwa làa bia á ho pànká wi níi yi 6úen6úen yi, lé bǐn ñ na ká wa à keñ ho héerà yi, á à wé waten, á mún wé è wé hǎ wára na se.

3 Ho fio à na 6a nùpua yi lée bǐo na se, á mu mún sǐ le Dónbeenĩ na kǎnía wen yi.

4 Le wi à 6a nùpua 6úen6úen kǎní à zūñ ho tǐiá poni.

5 Mu bon, le Dónbeenĩ lée dà-kéní. A yǐa wi 6a nùpua làa de pǎahú lée ñ-kéní. Wón lé o Yeesu *Krista na 6ueé wó a nùpue.

6 O 6uara 6ueé n̄n mítén á kǎnianáa 6a nùpua. O wó mu á zéenia náa le le Dónbeenĩ wi le kǎní 6a nùpua 6úen6úen ho pǎahú na mu ko yi.

7 Lé bǐn bǐo yi á le Dónbeenĩ wóráa mi lè mí bín-buero, á tonkaa mi le ĩ kàrán bǐa yínǎí 6a *zúifùwa, à 6a dé mí sǐa le yi. Bǐo á ĩ mà kà lée tǐiá poni, sabéré mia mu yi.

Bǐo 6a hǎawa ko 6a wé 6ua lè mítén

8 Awa, á bǐn lé bǐo n̄n á ĩ wi à hǎ lùà 6úen6úen yi à 6a nùpua hooní mí níní dá ho wáayi à fioráa. Ba yí le mí sǐa cǐ mín yi, 6a mún yí zá làa mín à wéráa mu.

9 I mún wi à 6a hǎawa sǐa zǐlò à héha làa bǐo mu koráa 6a nùpua 6úen6úen cǎn. Ba ko 6a wé dé le kǎnbii mí sǐa zǐlò yi, à wé 6ua mítén sese. Le 6a jún-vǎní wíokaró yí wé bǐo na à na ká 6a nùpua wé è loñ 6a yi. Hǎ donkhue-sǐa na wó lè ho sǎnú tàà bè-vio 6úi na yàwá here à 6a wé yí zǐ. Ba yàá pá yí ko 6a wé zǐ hǎ sǐa na yàwá here dàkhíina.

10 Èè ká 6a wé sòobá mítén à wéráa hǎ wára na se. Bǐn lé bǐo 6a hǎawa na le mí wee kǎnbi le Dónbeenĩ ko 6a wé 6ua lè mítén.

11 Ho kàránlò pǎahú á 6a hǎawa ko 6a wé tété à bé zo à jínáa yǐa wee na ho kàránlò cǎn.

¹² I yí tà le 6a hãawa wé kàrán 6a báawa, tàà à 6a yí pànká 6a wán. Ba ko 6a wé kɛɛní sũuní.

¹³ Mu bon, o Adãma lé yïa le Dónbeenĩ má ho yahó á màhã bò yi mánáa o Eεve.

¹⁴ A mu mún yínɔ́n o Adãma lé yïa ó o *Satãni sũna, o hãa lé yïa ó o sũna, á lé wón lé yïa yí bò le Dónbeenĩ bè-bíonii yi.

¹⁵ Hàrí bïo mu wó kà á 6a hãawa á à kãní 6a hãmu bïo yi, ká 6a dó mí sïa le Dónbeenĩ yi, á le waminĩ wi 6a yi, á wee 6ua mítén sese làa bïo le Dónbeenĩ le mu koráa.

3

Ba kèrètɛwa kuure ya-díwá

¹ Bïo á ĩ mĩ ì na mia á láayi wi: Nùpue na wi ò o wé o ya-dí 6a kèrètɛwa kuure yi, wón wi ò o sá tonló na se.

² O ya-dí ko ò o zũn mítén ɓuaró à wékheró bïo yí mĩ léé yi. O ko ò o wé hãa yà-kéní ɓànsò. O wára ko à hã wé se, à wé o nùpue na bïo ɓúenɓúen ó o wee wé kãɓa, á 6a nùpua wee kãnbi. O mún ko ò o zũn 6a ñi-hãní ɓuaró, à zũn 6a nùpua kàránló.

³ O yí ko ò o wé ɓa-ɓu, o mún yí ko ò o wé nùpue na wa fio, ɓúeé. O sïi ko le wé se, à wé o nùpue na yí wa bíoní. O yí ko ò o sòobá dé mí sïi le wári yi.

⁴ O ko ò o dàń mí zïi nùpua ɓua, ò o zàwa wé ɓí a cón, à wé kãnbi o.

⁵ Ká a nùpue hïa yí dà mí kùrú zïi nùpua máa ɓua, ó o ò wé kaka à dàń ñ ɓuaráa 6a kèrètɛwa kuure?

⁶ O ya-dí yí ko ò o wé nùpue na sïidéro o *Krista yi ðĩn yí míana, bèra a na o hïa yí yòoní mítén mu bïo yi, à le Dónbeenĩ sïiní a ɓúhũ làa bïo le sïiníanaa o Satãni ɓúhũ bïo sïi.

⁷ O ko ò o wé o nùpue na wee ɓua mítén sese à ɓia yínɔ́n 6a kèrètɛwa wé kãnbi o o wén-tentewà bïo yi, bèra a na à bè-kohó bïo yí mĩ léé wo yi, ò o Satãni hïa yí yí o vï.

Ba kèrètɛwa kuure ton-sáwá bïo

⁸ Ba kèrètɛwa kuure ton-sáwá ko à 6a wé 6a nùpua na wee ɓua mítén sese, à yí wé ɓiní ɓun ɓànsowà. Ba yí ko 6a wé ɓu ho *ðivɛ́n dà mí ñii wán, à sòobá dé mí sïi le wári càrò yi.

⁹ Le Dónbeenĩ tũiá poni bíoní na le zéenia hã sïadéro le yi ðãní yi á 6a ko 6a wé bè yi lè le yi na wee ce.

¹⁰ Hen ká mi le mi ì lén nùpua á à wé lè 6a kèrètɛwa kuure ton-sáwá à mi loń 6a ká fianĩ mia 6a yi, ká 6a dà à sá ho tonló mu, à mi wãa ɓua bán.

¹¹ Ba hãnání ko à 6a ɓua mítén sese, à yí wań hã ñi-ɓua. Ba ko 6a wé 6a nùpua na bïo ɓúenɓúen 6a wee wé kãɓa, à láayi kɛń mu bïo ɓúenɓúen yi.

¹² Ba kèrètɛwa kuure ton-sá ko à ɓàn hãa wé yà-kéní, o ko ò o dàń mí zàwa lè mín zïi nùpua ɓua.

¹³ Ba kèrètɛwa kuure ton-sáwá na tonló se bán á 6a nùpua wee kãnbi, á 6a poní á à sɛn á à bíoráa o Yeesu na 6a dó mí sïa yi bïo.

Mu bïo zũnló na wa wee yi o Krista yi cón

¹⁴ I wee leéka à ĩ ɓuen ũ cón hen làa cïinú. Eε ká ĩ wee túa bïo kà

¹⁵ bèra a na ká ĩ míana ɓuararáa à ũ pá zũn bïo á ũ ɓuaráa ũten 6a kèrètɛwa kuure yi. Dén kuure so lé 6a kèrètɛwa zï-ɓúhũ na bïo sã le Dónbeenĩ yi. Le kuure mu lé ðio sã ho tũiá poni ðĩnia làa bïo á hã bòròbòròwa wé sɛn le zïi ðĩn bïo sïi, lé lerén á ho tũiá poni mu ðĩn wán.

¹⁶ Le Dónbeenĩ bè-sànkani na le zéenia làa wɛn wa sïadéro o Yeesu yi ðãní yi ɓɛntɛn lée bè-beeni.

O Krista

ɓueé wó a nùpue,

á le Dónbeenì Hácírí vèenía wo zéeníanáa le o bïo bon.*
 O o zéenía míten lè le Dónbeenì tonkarowà na ho wáayi.
 O bïo buera nòn hã síiwà búenbúen yi.
 Ho ðímíjǎ yi á 6a nùpua dó mí sía wo yi.
 Le Dónbeenì yòonía wo á dó ho cùkú yi.

4

Le Dónbeenì bè-wénia búenbúen se

¹ Le Dónbeenì Hácírí bíá mu wéréwéré le hen ká ho ðímíjǎ véro khíi ðǎn á 6a nùpua búii wáa à khíi á máa dé mí sía le Dónbeenì yi. Ba à yèrémá khíi bè mu bïowa na wee khà 6a nùpua vîiní yi, lè 6a cínáwa kàránló yi.

² Bán nùpua so wee ti bïo wi 6a yiwa yi ká 6a fūaa hã sabíoní à vîinínáa 6a nùpua. Ba bè-leékánia yi, á 6a yí zū bïo se làa bïo yí se máa hueeka mín yi.

³ Ba wee bío le mu yaamu yí se, á wee hè mu. Ba mún wee hè 6a nùpua lè mu bè-dínia búii díró ká le Dónbeenì jǎn léra mu ho díró bïo yi, bèra a na à bíá dó mí sía o *Krista yi, na zū ho túiá poni wé dé le Dónbeenì bárákà díráa mu.

⁴ Bïo le Dónbeenì léra búenbúen se, á wa ko wa wé tà mu yi à dé le bárákà mu bïo yi.

⁵ Mu bon, le Dónbeenì bíoní lè ho fioró lé bún wee wé à mu bïo búenbúen ce le Dónbeenì yahó.

O Yeesu Krista ton-sá tente

⁶ Bún bïowa so na ká búenbúen á ũ kàrán lè 6a kèrètíewa, bún ká fo màhá wáa à wé o Yeesu *Krista ton-sá tente na le Dónbeenì bíoní wee kàrán féεε ũ síidéro le yi bïo yi, làa bïo fo bòráa bïo 6a kàránna làa fo yi bïo yi.

⁷ Hã wáhio na yí máa zéení mu bè-tente là a nùpue, hã yí héhaa lè wa síadéro le Dónbeenì yi á ũ pí bïo. Bïo fo ko à ũ wé lé ho kení ũten làa bïo á fo ò bèráa le Dónbeenì yi sese.

⁸ Bïo fo ò kení lè ũ sánia lée bïo na dà fo wé è séení. Εε ká ho sòobá ũten à wé bè le Dónbeenì yi sese bún cǔnú wi bïo búenbúen yi, lé bïo á yia bò le Dónbeenì yi wón le dó mí jii le mí ì na le mukání binbirí yi hã laà na ká wán, lè ho yíró na lua yi.

⁹ Le bíoní na ká lée bíoní na láayi wi á 6a nùpua ko 6a tà yi.

¹⁰ Mu bon, wa wee sá à lò be, à sòobá waten lé bïo wa dó wa sía wee lòní bïo le Dónbeenì na wi féεε le mí ì wé. Le lé 6a nùpua búenbúen kánílo, sǎnkú bíá dó mí sía le yi.

¹¹ Bún lé bïo á fo ko à ũ bè hení à wé kàrán lè 6a nùpua.

Bïo á fo ko ũ bua lè ũten

¹² Yí díá le 6a zùaní foní lé bïo á fo lé o háyónza. Εε ká ũ màhá bua ũten sese à bíá dó mí sía le Dónbeenì yi mi à bè yi: Ũ bíoní yi, ũ wára yi, bïo á fo wa lè 6a nùpua yi, ũ síidéro yi lè ũ síi na wee ce yi.

¹³ Wé sòobá ũten à kàrán le Dónbeenì bíoní vūahǔ à na 6a kèrètíewa yi. Wé hení 6a sía à kàrán 6a à paráa í buenló.

¹⁴ Le Dónbeenì Hácírí hāmu na fo yú á ũ yí wé làa bïo na jǔhǔ mía. Fo yú mu á héhaa làa bïo le Dónbeenì jǐ-cúa féεrowà bíá pāahǔ na á 6a kèrètíewa kuure ya-díwá bò mí níní ũ wán.

¹⁵ Bïo á í zéenía làa fo búenbúen á ũ wé sòobá ũten à wé wé. Na ũten búenbúen ho tonló mu yi à 6a nùpua mí bïo á fo wee varáa lè ũ yahó.

¹⁶ Pa ũten bïo fo wee buaráa ũten làa bïo fo wee kàrán lè 6a nùpua dání yi. Fára ðín à bè le Dónbeenì yi mu búenbúen yi. Ká fo dàinna wee wé làa bún bïo, á únén ũ bæεε á à kání ũten á mún ñ kání bíá wee jí ũ bíoní.

* 3:16 Mí loń Oroomusa vūahǔ 1.4

5

¹ Wé yí là hɛɛrè làa nǐ-kínle. Fo wé le fo o zééní a, à ù wé mu lè le kǎnbii, à keń lè o lé mǐn maá. Ba yàrówá á ù wé zééní lè mǐn zàwa bǐo síi.

² Ba há-kíá ù zǔn buaró à keń lè 6a lé mǐn nuwà. Ba há-yàrówá á ù wé zééní lè mǐn hǐnni bǐo síi, ká ù mahá wé mu lè há yilera na se.

Ba maháawa na wi 6a kèrètíewa kuure yi bǐo

³ Wé pa 6a maháawa bǐo, sǎnkú bǐa nùpua na wee loń 6a yi mía.

⁴ Ká maháa zàwa tàá o mǎnmáníá wi á 6a ko 6a zǔn le 6arén lé bǐa ko à 6a wé loń mǐn zǐ-púhǔ bǐo. Ká 6a wee wé ká se 6a wee wǐ bǐo á 6àn nùwá lè 6àn 6úaawa wó nǎn 6a yi khǐna. Bǔn lé bǐo sí le Dónbeenǐ yi.

⁵ Ká a maháa na nùpue na à loń wo yi mía, ó o kará mí dòn, wón bǐo 6úen6úen ó o dó le Dónbeenǐ níi yi. O wee fio le Dónbeenǐ yi à 6ón6óní le le wisoni lè ho tǐnàahǔ à máa khí.

⁶ Ká maháa na 6èn wee wé bǐo sí a yi, wón ka lè o húrun hàrí ká a yǐo wi lua.

⁷ Bǔn lé bǐo á ù hení na 6a yi, bèra à na à wékheró bǐo yí mǐ léé 6a yi.

⁸ Ká a nùpue yí máa loń bǐa làa wo te mǐn yi, sǎnkú bǐa bǐo sǎ a yi binbirí, se bǐo ó o le mí dó mí síi o *Krista yi ó o bǐnía mǎn. O yáá sǔnsǔmána po yǐa yí dó mí síi wo yi.

⁹ O háa na lúlúio yú ho 6úará-tǐn lé yǐa ko ò o mǐ dé 6a maháawa tǐahǔ, o ko ò o wé o háa na yan le cúekúee.

¹⁰ O ko ò o wé háa na 6a nùpua wee kǎnbi o wén-tentewà na ká bǐo yi: O 6uan mí zàwa sese, o tà á 6a nǐ-hǎní làara a wán, o sɛɛra bǐa bǐo sǎ le Dónbeenǐ yi zení,* o séeníá bǐa yú le lònbee lè mí síiwà, há wén-tentewà lè mí síiwà cèrèe ó o wó.

¹¹ Ká 6a mahá-fia bán ù lén níi. Lé bǐo á pǎahǔ na ká mu yaamu bǐo wi 6a yi, à 6a sía bǐo wéró wé à 6a bǐnía Krista mǎn.

¹² Ká 6a wó ká, se 6a púná sú lé bǐo á bǐo 6a dó mí píní le mí máa ya á 6a yáara.

¹³ Hen ká fo mà 6a dó 6a maháawa pǐi á 6a wé è hɛɛ è vará 6a nùpua píní ká 6a máa sá dɛɛ. Mu yáá máa kǎna bǔn yi mí dòn, 6a lé 6a dàn bíorowà, á wee kúee mí píní há tǔiáwà na bǐo yí ciran 6a yi.

¹⁴ Lé bǔn 6úen6úen bǐo yi á ï wi à 6a mahá-fia à yaka à te mí zàwa wé loń yi mí zíní yi, bèra a na à wa zúkúsa yí yí bǐn-kora mǐ léé wɛn.

¹⁵ I wee bǐo bǔn lé bǐo á 6a 6úí yáá dɛɛnía yèrémáa bò a *Satáni yi.

¹⁶ Ká háa 6úí na lé o kèrètíe 6àn temínlowà 6úí léé maháawa, ó orén lé yǐa ko ò o wé séení 6a, bèra a na à bán bǐo wáa yí wé sèró 6a kèrètíewa kuure wán. Bǔn ká 6a maháawa na séenílowà mía á 6a kèrètíewa kuure á à dàń wé è séení.

¹⁷ Ba kèrètíewa kuure ya-díwá na wee sá mí tonló sese á ko lè le kǎnbii lè le séení, sǎnkú bǐa wee dé mí sòobɛɛ le Dónbeenǐ bióní bueró yi à wé kàrán 6a nùpua làa de.

¹⁸ Le Dónbeenǐ bióní vǔahǔ á bǐo ká túara yi: «Hen ká a nàa wee và ho dǐnló yi à ù yí ca a pǐi.»† Mu pá bǐnía túara: «O ton-sá ko lè mí sǎáníi.»‡

¹⁹ Hen ká 6a kèrètíewa kuure ya-dí 6úí ó o 6úí le o wó khon bǐo 6úí bǐo yi à ù le 6ànso sɛɛràsa nùwá pún tàá nùwá tǐn keń, ká bǔn mía à ù yí tà mu.

²⁰ Yǐa wé wó khon à ù ve o à bíoráa 6a nùpua yǐo yi. Ká fo wee wé làa bǔn á mu ù zǎní bǐa ká á 6a máa dé mítén hǎn wára so yi.

²¹ Bǐo ká lé bǐo á ï wee hení ì na foń le Dónbeenǐ là a Yeesu Krista lè 6a tonkarowà na ho wáayi yahó: Sòobá úten à bè mu yi, à wé yí hueeka 6a nùpua mǐn yi.

²² Wé yí zà ù síi wán à bè ù níni nùpue wán dérása wo ho tonló yi 6a kèrètíewa kuure yi ká fo yí zǔ bǐo ó o karáa sese. Yí léé o 6úí bè-kora yi làa wo, le ùnén ù bɛɛre à wé o nùpue na wee ce le Dónbeenǐ yahó.

* **5:10** Há zení sɛɛró: Mu kúará le o tà liinía mítén á sá nǎn bǐa bǐo sǎ le Dónbeenǐ yi. † **5:18** Mí loń Làndá zéenílo vǔahǔ (Deutéronome) 25.4 ‡ **5:18** Mí loń Luki vǔahǔ 10.7

- ²³ Wé yí ɲu ɲumu mí dòn, ká ũ wé ɲu ho *dìvén cīnú ũ pìohó na wee vá túntún bǐo yi.
²⁴ Ba nùpua búí bè-kora na ɓa wee wé wee mi denkhεεn hàrì ká ɓa yàá ðìñ yí cítíio ɓa. Ká ɓa búí bán ɓèn bǐo wee zūrì làa món.
²⁵ Lé làa bún síi á hã wén-tentewà wee mináa wéréwéré mu khoomu yi. Hã yí máa sà yi hàrì ká hã bǐo yí zūna fùà.

6

- ¹ Bǐa lé ɓa wobáanì búenbúen ko ɓa wé kènbi mí ɲúnása, bèra a na à ɓa nùpua yí yáa le Dónbeenì yèni, à mún yí bǐo yí khe ho kàránlò na wa wee na ðání yi.
² Ká bǐa ɲúnása dó mí sía o *Krista yi à ɓa yí leéka le bǐo ɓa lé ɓàn zàwa ɓa síadéro bǐo yi á ɓa máa wé è kènbi ɓa. Ba yàá ko ɓa wíoka wé sá na ɓa yi lè mí sòobéε, lé bǐo á ɓa ɲúnása mu na ɓa wee sá na yi á dó mí sía le Dónbeenì yi á ɓa wa ɓa.
 Bún bǐowa so á ũ kàrán lè ɓa nùpua à henì ɓa sía mu wéro yi.

Ho kàránlò na bǐo yi bon lè le wári warló bǐo

- ³ Ká a búí wee kàrán bè-vio na wi mí dòn làa bún, á yí tà wa Nùhúso Yeesu *Krista bíonì binbirì yi, á mún yí tà bǐo wa wee kàrán lè ɓa nùpua waten ɓuaró ðání yi,
⁴ se wón ɓànso wee yòonì miten, o yí zū hàrì dèε. Bǐo ò wa lée zía làa wãanì kánlò. Bún wee ɓuen lè le yandee lè hã zía lè hã làntàa, lè hã yile-kora.
⁵ Ba nùpua wé kán mín fεεε lé bǐo ɓa yilera yí se, làa bǐo ɓa yí zū ho tǔiá poni. Ba wee leéka le ká mí tà bò bǐo sí le Dónbeenì yi á mí ì yí le wári.
⁶ Mu bon, le síidéro le Dónbeenì yi cǔnú wi làa sòobéε ká bǐo fo yú á ũ síi wan bǐo yi.
⁷ Wa wee te ká wa dèε búí mía, ká wa khíi wee hí á wa mún máa ɓua dèε búí mía lénnáa.
⁸ Lé bún ká wa yú bǐo wa à dí, á yú hã sí-zínia se bún á à yí wén.
⁹ Ká bǐa wi à ɓa wé ho nàfòró ɓànsowà konloon bán wee dé míten mu bè-kora wéro yi, à kèñ lòn nùpua na á dádá vūn. Ba wa mu bǐo na ɲúhú mía, na wee ɓooní a nùpue yi, à yáa wo búenbúenbúen.
¹⁰ Mu bon, le wári warló á wee ɓuen lè mu bǐo na yí se lè mí síiwà. Ba nùpua búí khèra lè le Dónbeenì, lé bǐo ɓa sòobáa dó mí sía le wári càró yi dà, á ɓa lò ɓèn wee be mu tá làa sòobéε.

Le zéenti na ó o Poole nɔn o Timotee yi

- ¹¹ Ká únén na dó ũ síi le Dónbeenì yi, khèn làa bún bǐowa so búenbúen. Wíoka sòobá ũten à wé wé bǐo téréna le Dónbeenì yahó. ʼBua ũten làa bǐo mu sínáa le Dónbeenì yi. Wé dé ũ síi le yi fεεε, à warí ɓa nùpua, à wé hí ũ síi à mún wé wayi.
¹² Wíoka dé sòobéε ũ síidéro o *Krista yi làa bǐo ó o dásí wee dérása mí sòobéε à firáa hã fio bǐo síi, à ũ yí le mukāñi na máa vé. Lé bún bǐo yi á le vonnáa fo, á fo bía ũ síidéro le Dónbeenì yi bǐo wéréwéré ɓa seéràsa cèrèε yahó.
¹³ I wee henì bǐo ká á à na foñ le Dónbeenì yahó, lerén na wee na le mukāñi mu bǐo búenbúen yi, ì mún wee henì mu ù na foñ o Krista yahó, wón na mà ho tǔiá wéréwéré o Pilaate yahó.
¹⁴ Wé bè bǐo á ì bía nɔn foñ yi sese, wé mu le mu ɲii sí bèra a na à nùpue yí ðàn mǐ wékheró bǐo léé foñ fúaa wa Nùhúso Yeesu Krista khíi bíníia ɓuara.
¹⁵ O khíi ɓuen ho pàahú na le Dónbeenì le mu ko yi:
 Lerén Dónbeenì na mu bè-tentewà lè mí síiwà wee lé cón,
 na dà mu bǐo búenbúen, á lé le Dónbeenì mí dòn.
 Le lé ɓa bá-zàwa búenbúen bée, á lé ɓa ɲúnása búenbúen Nùhúso.
¹⁶ Lerén mí dòn lé ðio wi fεεε.
 Mu khoomu na le wi yi ɓàn síi á nùpue yí dà máa sùará yi.
 Nùpue ðìñ yí mɔn le, ó o búí mún yí dà máa mi le.
 Le ho cùkú lè ho pànká à bǐo sí le yi fεεε. Amiina!

Ho nàfòró ɓànsowà zéentí

¹⁷ Hení mu na ho nàfòró ɓànsowà yi le ɓa wé yí yòoní mítén, le ɓa yí dé mí sía ho nàfòró na yí máa mía yi, à leéka le ho dà à kǎní ɓa mu ɓio ɓúenɓúen yi, ká ɓa dé mí sía le Dónbeení yi, dén na wee na mu ɓio ɓúenɓúen wɛn à wa sía wa ɓio yi.

¹⁸ ɓio na ɓa yi le ɓa wé wé mu bè-tentewà, à wé wé mu cèrèè. Le ɓa wé hén mí níní à séení ɓa nùpua.

¹⁹ Ká ɓa wee wé kà síi, se léé nàfòró binbirí á ɓa wee bàrá sese ká lè mítén à khíi yíráa le mukǎni binbirí.

Le mǎndén zéentí

²⁰ Timotee, ɓio le Dónbeení kàràfáa foñ á ù wíoka pa ɓio sese. Hǎ bín-conconwà làa hǎa ɓio ɓúí yí cǎéra le Dónbeení yi à ù yí tà ɓio. Mu ɓio na ɓa wee ve làa ɓio zǔríló ká mu jǎn yí bon ɓàn kàránló á ù mún yí tà ɓio.

²¹ ɓún ɓio zǔríló so á ɓa ɓúí dó mí sía yi lé ɓún te ɓio á ɓa biníanáa le Dónbeení mǎn. Le le Dónbeení wé mí sǎamu làa mia.

Ho jun nii vūahū na ó o Poole túara nɔn o Timotee yi

Vūahū túaró jūhū

Pāahū na ó o Poole wee túa ho vūahū na kà yi ká a wi ho kàsó yi ho Oroomu yi. O lò hĩa wee be (2.9) à nùpue na à séení a mún mía (4.16).

Bìo ó o Poole mu wee leéka le mí húmú wà òueé sùará, ó o bánbáa ò o kenía o Timotee na ó o wa làa sòobéε. O Poole wee dé le Dónbeenĩ bārákà o Timotee mu bìo yi. O wee hení na a yi le o fàrá ðĩn mí s̄idéro o *Krista yi wán, à bánbá wé sá le Dónbeenĩ bín-tente bueró tonló, hàrí ká ɓa nùpua wee beé o lò ho tonló mu sáró bìo yi (1.1–2.13).

O Poole pá b̄nía bía nɔn wo yi le o hè ɓa nùpua na wa hã bín-conconwà bíoró. Lé bìo á mu yí máa na à le Dónbeenĩ tonló va làa yahó, ò o bía nɔn o Timotee yi le o wé làa bìo mínén wee wéráa, à lá ho tūiá poni, lè le waminĩ, lè ho ten liiniló ðání. O mún bía nɔn wo yi le o yí nɔnsã ho kàránlò tente na ó o yú bìo yi (2.14–4.5).

Ho vūahū véení ó o zéenía bìo ó orén mí beere lò bonnáa, làa bìo le Dónbeenĩ séeníanáa wo o lònbee yi (4.6-18).

Le t̄enĩ

¹ Mu lé ínén Poole, yia le Dónbeenĩ lè mí s̄i bìo á wó á ï lé o Yeesu *Krista tonkaro lé mi wee túa ho vūahū na kà. Le tonkaa mi le ï bue le mukānĩ binbirĩ na máa vé bìo, ðio le Dónbeenĩ dó mí j̄ii le mí ï na wɛn wa páaniló là a Yeesu Krista bìo yi.

² I wee túa ho á à na ūnén Timotee na lé ï za na ï wa làa sòobéε yi. Le o Maá Dónbeenĩ lè wa Nūhūso Yeesu Krista wé mu s̄amu làa fo, à zūn ū màkárí, à na ho héerà foñ.

O Poole wee hení a Timotee s̄i

³ I wee dé le Dónbeenĩ bārákà, dén na á ï wee sá na yi lè le yi na wee ce làa bìo á wán maáwà fù wee sá nanáa le yi bìo s̄i. Le wisoni lè ho t̄nàahū ká ï wee fio, à ï mún wé fio na foñ.

⁴ Hen ká ï wee leéka le wéε na fo wá bìo pāahū na á ï wà día fo yi, à ï s̄i vá làa sòobéε à ï b̄nĩ mi ū wán à z̄amaka mu bìo yi.

⁵ I mún wee leéka bìo á fo dóráa ū s̄i lè ū sòobéε o Yeesu *Krista yi bìo. Dén s̄idéro so na kera m̄in ɓuāa Loyiisi lè m̄in nu Eniisi yi, á ï láa le lé dén ɓan s̄i mún wi ūnén yi.

⁶ Lé b̄n̄ nɔn á mu bìo wéró p̄anká na le Dónbeenĩ nɔn foñ pāahū na á ï bò ï n̄nĩ ū wán yi, á ū wíoka dé sòobéε yi.

⁷ Mu bon, le Dónbeenĩ Hácírí na le nɔn wɛn yínɔn z̄ánii Hácírí, ká le màhã wee na ho p̄anká wɛn, á wee wé à wa wañ ɓa nùpua, à mún ðan waten ɓua yi.

⁸ Awa, á ū yí n̄yi o Nūhūso bìo bíoró yi, à ū mún yí n̄yi bìo á ínén wi ho kàsó yi bìo yi. Ká ū tà à wa páanĩ le lònbee yi le Dónbeenĩ bín-tente bìo yi, à wé mu lè ho p̄anká na le Dónbeenĩ nɔn foñ.

⁹ Le Dónbeenĩ mu lé ðio k̄anía wɛn á hueekaa wɛn à wa bìo s̄i le yi. Mu yínɔn wa wén-tentewà bìo yi á le wóráa mu. Mu lé lerén lè mí s̄amu k̄anía wɛn làa bìo le lon le mí ï wéráa mu. B̄n̄ le f̄era wíokaa wa bìo yi o Yeesu Krista p̄anká yi ká ho ðim̄iná ðĩn yí léra.

¹⁰ Bìo ká wán á mu s̄amu mu bìo wãa wee mi wéréwéré, lé bìo á wa k̄anilo Yeesu Krista ɓuara ɓueé fá mu húmú f̄uhū. O zéenía le ká wa tà le Dónbeenĩ bín-tente bìo, á wa à yí le mukānĩ binbirĩ na máa vé.

¹¹ Inén le Dónbeenĩ léra á wó lè mí tonkaro, á le ï bue mí bín-tente na ɓa nùpua yi à mún kàrán ɓa làa de.

12 Lé bñn bño yi á ï wiráa le lònbee na kà yi, á mu nñyio mún yí dú mi, lé bño á ï zū yā á ï dó ï sñi yi, á ï láa mu yi le le dà à pa le bñn-tente na le kàràfáa mñi bño. Mu bon, le è pa le bño fúaa le wizonle na ó o khii bñni ì ìuen yi.

13 Ho tñiá poni bñni na á fo ná ï cñn á ù bua, à bè le yi. Wé mu le le sñidéro o Yeesu Krista yi à wañ 6a nùpua ù páaniló làa wo bño yi.

14 Mu bè-tentewà na le Dónbeenñi kàràfáa foñ mí Hácirí na wi làa wen pánká yi, á ù pa bño.

15 Fo zū le ho Azii kōhñ nùpua na dó mí sia le Dónbeenñi yi cèrèe pá mi día. O Fizele là a Hεεmζεεεε mún wi 6a tñahñ.

16 Le o Nùhñso wé mí sáamu là a Onεzifoore zñ-nùhñ nùpua, lé bño ó o wee hñi ï sñi túntún. Bño á ï wi ho kàsó yi ó o yí máa nñyi bño yi 6a nùpua yahó.

17 Pñahñ na ó o buara ho Oroomu yi hen ó o bánbáa ò o cànkáa mi fúaa bño ó o yú mi.

18 Le o Nùhñso zññ o makári nñzonn na ó o khii buée cítí 6a nùpua yi. Fo zū le pñahñ na á ï hñi wi ho Efeze lóhó yi ó o séenía mi làa sòobée.

2

O ton-sá ko le mí sànni

1 Ká únén na lé ï za, wé yí ù pánká mu sáamu na ó o Yeesu *Krista wó làa fo yi.

2 Bño á ï kàràna le 6a nùpua 6a séràsa cèrèe yahó na fo ná ï cñn, ù bñni kàrán le 6a nùpua na láayi wi, bña dà à bñni ì kàrán mu le 6a bñi.

3 Le lònbee na wee yí o Yeesu Krista ton-sáwá á ù tà yi làa bño ó o dásí tente wee tàráa le lònbee yi bño sñi.

4 O dásí na wi ò o bño wé sí mí nùhñso yi wón yí máa wé día miten à bè-vio bñi bñmaka.

5 O nùpue na wi hñ penkaa lùwíi yi á mún yí dà máa yí bño ko làa wo ká a yí bò 6a lùwílowà làndá yi.

6 O vòro na wee tà beé mí lò ho vòró yi lé yñ ko ò o wé o yahón nùpue na á à yí mí lònbee cñn.

7 Wé vñ ù yi bño á ï wee bío na foñ wán, ó o Nùhñso ò wé á fo ò zññ mu búenbúen kúará.

8 Bñni leéka a Yeesu Krista na vèera bño, wón na lé o *Daviide mñnmñni. Bñn lé le bñn-tente na á ï wee bue.

9 Lé lerén bñn-tente mu bño yi á 6a cannáa mi dó ho kàsó yi á wee beé lò lòn nùpue na wó khon. Eε ká le Dónbeenñi bñni dén á nùpue yí can.

10 Lé bñn nñn á ï wee tà le lònbee le mí síwà yi bña le Dónbeenñi hueekaa bño yi, bèra a na à bán mún kñni 6a páaniló làa a Yeesu Krista bño yi à 6a dàñ zo a cùkú na máa vé yi.

11 Le bñni na ká láayi wi:

Ká wa ká lòn nùpua na páanía húrún làa wo,

á wa mún ñ yí le mukñni làa wo.

12 Ká wa wee dàñ hñ wa sia,

á wa à dí le béenñi làa wo.

Ká wa pá a,

ó orén mún ñ pí wen.

13 Ká wa yí máa wé bño ó o le wa wé,

ó orén yí máa yèrémá mí jñi.

Mu bon, bño ó o karáa ó o yí dà máa lé wán.

Le Dónbeenñi bñni bueró na jñi tun

14 Bío na 6a kèrèñewa yi le 6a bñni leéka mu bíowa na ká bño, à hení mu na 6a yi le Dónbeenñi yahó le 6a wé yí dé miten le wñanñi na nùhñ mía yi. Le yí máa séení bña wee jñi le ká mu yññ 6a yáaró.

15 Sòobá ùten à wé o nùpue na láayi wi le Dónbeenñi yahó. Bua ùten là a ton-sá na yí máa nñyi mí ton-sannii bño yi bño sñi, à wé bue ho tñiá poni bñni.

16 Hã bín-conconwà làa hĩa bïo búí yí cɛ́ɛra le Dónbeenĩ yí à ù yí dé ũten yí, lé bïo á bïa wee dé mítén hǎn bioní so sïi yí á wee wíoka khèn lè le Dónbeenĩ ká 6a wà.

17 Bán nùpua so bioní ka lòn cáká na wee bɛɛni. O Himenee là a Filēete wi 6a nùpua mu tlahũ.

18 Ba khèra lè ho tũíá poni lé bïo 6a wee bío le 6a ñi-hía vèera khíina, à vīinínáa 6a nùpua à 6a bínía a Yeesu món.

19 Eɛ ká le Dónbeenĩ ñipomu bán yí máa dèké yí lòn zii na ñúhũ fárá tina bïo síi. Mu túara le zii mu ñúhũ na fárá tina wán ká síi: «O Ñúhũso zū bïa bïo sã a yí». Mu mún túara le: «Bïa le mí bïo sã a Ñúhũso yí lè mí ñi-kéní kéní wãa wé yí wé bè-kohó».

20 O nàfòró 6anso zii yí á ho ñlóló sĩa lè mí síiwà wi yí. Hã búí wó lè ho sánú, hã búí wó lè ho tǎnǎn, hã búí má lè ho córó, hã búí lé hã 6uɛɛní á 6a tan. Hã búí 6a wee sáráa hã wizon-beera yí, ká hã búí 6a wee sáráa hã wizon-kãamáawa yí.

21 Hen ká yia wee cɛ́ɛ mítén ho kàránlò mu ñáñi yí, wón á à keñ lòn ñlóló dèɛ na 6a wee sáráa le wizon-beeni yí bïo síi. O bïo á à sí mí Ñúhũso yí, á bïo ñúhũ ù keñ o cǎn. O wíokaa hã wén-tentewà wéró bïo yí.

22 Awa, á mu bïo na yí se na wee vá 6a yàrówá dé mu bè-kohó yí á ù khènnáa. Bánbá á ù wé o nùpue na téréna, à sídéro le Dónbeenĩ yí fárá tɪn, à wañ 6a nùpua, à wé à ho héerá keñ ũnén làa ba pãahũ. A bïa sĩa wee ce á wee fio wa Ñúhũso yí à mún wé làa bñn bïo síi.

23 Hã bín-conconwà bíoró á ù yí dé ũten yí, fo zū le mu wee 6uen lè hã warà.

24 O o Ñúhũso ton-sá ñǎn yí ko ò o wé tá warà. O ko ò o wé wé mu tentemu lè 6a nùpua búenbúen, à wé ñáñ kàrán 6a nùpua. O ko ò o wé o nùpue na mu bïo búenbúen wee kúu yí.

25 Hàrí bïa yí tà a bïo ó o pá ko ò o wé wayiráa à kàrán 6a, ñún-sí á le Dónbeenĩ ù wé á 6a sĩa á à yèrémá á à tà ho tũíá poni bïo.

26 Le è wé á 6a à zūñ bïo se, á à fee mítén o *Satāni níi yí, wón na ka lòn dádá na lá vūn 6a á 6a wee wé o síi bïo.

3

Mu biowa na khii wé á ho ñmĩñá à véraa

1 Zūñ mu, le ká mu bïo búenbúen wéró khii wà 6ueé dã, á le lònbee á à keñ làa sòobéɛ.

2 Lé bïo mu pãahũ ká 6a nùpua wé è cà mí kùrú bïo mí ñon. Ba à wañ le wáí á à poñ mu bïo búenbúen. Ba wé è khòoní mítén, á à yòoní mítén. Ba wé è bío hã bín-kora á à léé le Dónbeenĩ yí. Ba zàwa máa wé è ñí mín nùwá bioní. Ba nùpua á à wé 6a bè-yízūñlowà. Bïo lé le Dónbeenĩ bïo á 6a máa wé è dé kǎnbii yí.

3 Ba máa wañ mín nùpua. Ba máa wé è zūñ nùpue màkárí. Ba wé è yáa 6a nùpua yènnáa. Ba máa wé è ñáñ mítén máa 6ua yí, 6a à wé 6a ñi-sūmáa, bïo se á 6a máa wañ.

4 Bïa làa ba lé le ñii á 6a wé è lé món. Ba máa wé è le mí yiwa máa wéráa mu bïo. Ba à wé 6a khòñlowà, 6a à wañ mí sĩa bïo á à poñ le Dónbeenĩ.

5 Ba wé è 6ua mítén lè 6a wee wé bïo sí le Dónbeenĩ yí, à le pànká 6a ñǎn yí tà bïo. Bán nùpua so á ù khènnáa.

6 Ba nùpua mu tlahũ 6a búí wé è lé yí á à zo hã zini, á zoó khà 6a hãawa búí na sídéro yí fárá yí tina, á sú lè mu bè-kora, à 6a yèrémá bè 6a bioní yí. Ba hãawa mu sĩa wee vá mu bïo na yí se lè mí síiwà wéró yí.

7 Ba wee kení mítén féɛ ká 6a màhá yí ñáñna yí zūna ho tũíá poni.

8 Bán nùpua so yí tà ho tũíá poni bïo làa bïo ó o Zanēesi là a Zānberēesi* hĩa yí tàráa o *Moyiize bïo bïo síi. Ba yilera yí se, 6a yí dó mí sĩa sese le Dónbeenĩ yí.

* 3:8 Mi loñ Léro vūahũ (Exode) 7.11-12

⁹ Εε κά βα βιο màhá máa va làa yahó lé βιο βα νùpua βúenβúen zū le βα vúnun làa βιο ó o Zanεεσι là a Zánβεεεσι víló βιο hía zūnanáa βιο síi.

Bio ba kenia làa fo, á ũ bua sese

¹⁰ Εε κά ũnén wón zū βιο á ĩ wee kàrán là βα νùpua, á zū βιο á ĩ wee bua là ĩten. Fo zū ĩ tonló jùhũ, á zū βιο á ĩ dóráa ĩ síi le Dónbeenĩ yi. Fo mún zū βιο á ĩ wee hínáa ĩ síi làa βιο á ĩ waráa βα νùpua. Fo zū βιο á ĩ wee jínáa ĩ yi.

¹¹ Βιο βα νùpua jínánáa ĩ sánía, á beéra ĩ lò ho Antiosi là ho Ikoniyuumu, là ho Lisitere lórá yi, á fo zū. Mu bon, βα βèntfn beéra ĩ lò làa sòobéε. Εε κά wa Núhũso màhá kánía mi mu βúenβúen yi.

¹² Bía βúenβúen na wi βα bua míten à héha làa βιο le Dónbeenĩ síi vá yi wa páaníló là a Yeesu *Krista βιο yi, bán βα à beé lò.

¹³ Κά βα nĩ-sũmáa là βα sabín-fũaalowa, bán sũnsũmámu là βα sabióni wé è dé wán cá mu wà. Ba à víní βα νùpua, á βα νùpua mún ñ víní barén.

¹⁴ Κά ũnén, bánbá à ũ wé bè βιο á fo kenia yi, à tà mu yi là ũ síi βúenβúen. Ũnén ũ βεεε zū bía kenia mu làa fo.

¹⁵ Le Dónbeenĩ bíoni vũahũ á fo zū βιο hàri ũ háyónmu yi. Lé lerén dà à na mu bè-zũrminĩ binbirĩ foñ, βιο á fo dà à bè yi á à déróa ũ síi o Yeesu Krista yi á à kánínáa.

¹⁶ Le Dónbeenĩ bíoni vũahũ á túara là lerén mí βεεε Hácírí pánká. Le bíoni mu βιο jùhũ wi làa sòobéε. Lé lerén wee kàrán o nùpue, á wee wé ò o pí βιο yí bon, lé lerén wee bé o nùpue, le mún wee wé ò o wé wé βιο térénna.

¹⁷ Lé bún ñ na cá le Dónbeenĩ nùpue á à dàñ wé è wé hã wárá na se.

4

O Poole mândén bio na ó o henia

¹ Βιο ká lé βιο á ĩ wee hení ñ na foñ là le sòobéε le Dónbeenĩ yahó, là a Yeesu *Krista yahó, wón na khii buen buéé cítí βα yèn-vèeniasa là βα nĩ-hía á mún buéé dí mí béenĩ.

² Hàri ho pãahũ wé se loo, à ho yí wé se loo, à ũ wé bue le Dónbeenĩ bíoni. Bía wé wó khon à ũ zéeni βα wékheró βιο na βα yi, à hení mu na βα yi le βα día mu bè-kora wéró. Wé hení βα sía. Bún βúenβúen á ũ wé jĩ ũ yi à wé kàrán βα.

³ Lé βιο á pãahũ βúí khii dá cá βα νùpua máa wé è jí bía wee kàrán βα là ho tũíá poni cón, cá βα wé è wé βιο sí βα yi, á wé è jí βα nĩ-kàránlowà cèrèε na βιο yí bon cón.

⁴ Ba à pí ho tũíá poni βιο cá βα à bè hã sabióni món.

⁵ Εε κά ũnén wón zũn ũten guaró mu βιο βúenβúen yi, tà le lònbee yi. Wé bue le Dónbeenĩ bín-tente na βα νùpua yi. Sá ho tonló mu sese làa βιο mu koráa.

⁶ Κά ĩnén wón hũmú sùaráa, ĩ ka lòn yia na βα yan là le muinĩ vó.

⁷ I sá a Yeesu Krista tonló là ĩ síi βúenβúen lòn nùpue na san ho saró là mí sòobéε. Βιο le Dónbeenĩ le ĩ wé á ĩ wó á mu jii sú lòn nùpue na lùwa vaá dñn hen na ó o ko ó o vaa dá yi. I síidéro o Yeesu Krista yi á ĩ yí día.

⁸ Βιο ká wán á ho cũnú na ko làa mi βιο á ĩ wó βιο térénna βιο yi, á bàrá pan mi ho wáayi. O Núhũso na lé o cítí fi na térénna á à na ho cũnú mu mũ pãahũ na ó o khii cítí βα νùpua yi. Mu máa wé ĩnén ĩ dòn ó ò na ho cũnú yi, cá bía βúenβúen na wee lòní a bĩnĩ buenló ó o mún ñ na ho yi.

O Poole wi ò o Timotee buen o cón

⁹ Bánbá à ũ buen ĩ cón fũafũa.

¹⁰ Lé βιο ó o Demaasi wà ò o día mi á van ho Tesaloniiki lóhó ho đĩmĩná bĩowa na ó o wa βιο yi. O Keresán wón wà van ho Kalasii kãhũ, ò o Tiite βèn van ho Dalamatii kãhũ.

¹¹ O Luki mí dòn lé yia wi hen làa mi. Hen cá fo bò o buen à ũ fé o Maaki buennáa, lé βιο ó o dà wee séeni mi ho tonló yi.

¹² O Tisiiki wón á ĩ tonkaa ó o van ho Efεεze.

¹³ Fo bò o ɓuen à ù ɓuee lé ho Torowaasi yi à ù lá í báká beení na á í díá o Kaapuusi cón ɓua ɓuennáa. Fo bò o ɓuen à ù mún khuii í vónna, sònkú í sónna na ho túaró wi wán. ¹⁴ O Alékisándere na lé o kháa-likí ɓèntín wó khon làa mi dàkhíina. Le Dónbeení á à sàání a yi á à héha làa ɓío ó o wó.

¹⁵ Unén mún pa ūten ɓío lé ɓío á ɓío wa wee kàrán lè ɓa nùpua ó o yí tà ɓío hùúu.

¹⁶ ɓío ɓa nín-yání ɓuan mi vannáa le cítii fíiníi, á hàrí nùpue yí ɓueé tà í jii, ɓa ɓúenɓúen pá mi díá. Le le Dónbeení sén mu díá na ɓa yi.

¹⁷ Εε ká a Núhúso wón pan í ɓío á non ho pànká mií á í bueraráa o bíoní á ɓia yí zū le Dónbeení cèrèe ná le. Lé orén kánia mi ɓa kúdenwà yi.

¹⁸ O Núhúso á à kání mi mu bè-súmáa ɓúenɓúen yi. O ò kání mi á í keń ho wáayi o bá-zàmu yi. Le ho cùkú à ɓío sí a yi féεε há lúlúio na jii mía yi. *Amiina!

Le mónđen tɛɛní

¹⁹ I wee tɛɛní a Piriisiye là a Akilaasi yi. I mún wee tɛɛní a Onεzifoore zí-júhú nùpua yi.

²⁰ O Erasiite wón kará ho Korente yi, ká a Torofimu wón á í díá ho Milee yi lé ɓío ó o lò yí here.

²¹ Bánbá à ù ɓuen ká le tɛɛní dín yí hínɔn.

O Ebuluusi, là a Pudēnsi là a Linuusi là a Kolodia lè wàn zàwa lè wàn hínni kèrètíewa na wi hen ɓúenɓúen wee tɛɛní foñ.

²² Le wa Núhúso keń làa fo, le o wé mí sáamu làa mia.

Ho vūahū na ó o Poole túara nɔn o Tiite yi

Vūahū túaró jūhū

O Tiite hīa lé o Poole nī-kenínii. O yínɔ́n zúifù (Kalasiisa 2.1-3). O hīa wee bè là a Poole à 6a sá le Dónbeení bín-tente bueró tonló.

Pāahū na ó o Poole wee túa ho vūahū na kà á à na a yi, ká a wi ho Kεεεte yi á wee loń 6a kèrètíewa kuio na wi hā lórá na bín yi bío, à hā wé va lè mí yahó (1.5).

Mu nín-yání ó o Poole zéenia bío á 6a kèrètíewa kuure ya-díwá ko 6a 6ua lè mítén (1.5-16).

Bún món ó o Poole zéenia o Tiite làa bío ó o ko ò o wé kàrán lè 6a kèrètíewa kuio. Hón kuio so lé 6a nī-kīa kuure, lè 6a hā-kīa kuure, lè 6a yàrówá kuure, lè 6a wobáaní kuure (2).

O mún zéenia bío 6a kèrètíewa ko 6a 6ua lè mítén à dàń kεεnínáa mín wán lè ho hээрà, ká hā zía lè hā bín-zàwa lè ho sankaró mía 6a pāahū. Bún món ó o tēenia 6a yi (3).

Le tēni

¹ Mu lé ínén Poole á túara ho vūahū na kà. I lé le Dónbeení ton-sá là a Yeesu *Krista tonkaro, bèra a na à bīa le hueekaa à 6a síadéro wíoka fàrá tīn à 6a zūń ho tūiá poni na à wé á 6a à 6ua mítén á à héha làa bío sí le Dónbeení yi.

² Lé bún n na á 6a dà à dé mí sía wé è lóní le mukānī binbirī na máa vé, dío le Dónbeení dó mí jii le mí ì na bīa bío sá le yi yi ká bío 6ui dīn yí léra. Wa láa mu yi lé bío wa zū le le Dónbeení máa wé fī sabéré.

³ Ká bío le le mí ì wé pāahū dōn, á le zéenia bío le dó mí jii le mí ì wé wéréwéré lè 6a núpua làa bīa le tonkaa le 6a bue mí bín-tente jini. Lé hón tonló so á wa kāńilo Dónbeení kàrafáa mīi.

⁴ Mu lé ínén Poole á túara ho vūahū mu nɔn ūnén Tiite yi. Fo lé í za binbirī wa síadéro le Dónbeení yi bío yi. Le wán Maá Dónbeení lè wa kāńilo Yeesu *Krista à wé mí sāamu làa fo à na ho hээрà foń.

Ho tonló na ó o Tiite ko ò o sá ho Kεεεte yi

⁵ I wá à í día fo ho Kεεεte kōhū yi, à ū wíoka bío á ínén làa fo 6úa jūhū à véení, à mún hueeka 6a núpua bàráka hā lórá lè mí dà-kéní kéní na 6a kèrètíewa wi yi à 6a dí 6a yahó. Liíní ū hácírī bío á í henía nɔn foń wán.

⁶ O ya-dí ko ò o wé núpue na á bè-kohó yèni yí máa ve léé yi. O ya-dí ko ò o háa yà-kéní na ó o yan lé wón mí dòn ò o kǎna yi à yí lé món. O zàwa ko à 6a dé mí sía o Yeesu *Krista yi, 6a mún ko à 6a zūń mítén 6uaró, bèra a na à bè-kohó bío yí mī léé 6a yi, à 6a mún yí wé 6a zà-kāania.

⁷ Lé bío 6a kèrètíewa kuure ya-dí lé le Dónbeení ton-sá, lé bún bío yi ó o yí ko à bè-kohó yèni ve léé wo yi. O yí ko ò o wé núpue na yí máa tà jí bīa ká cǎn, á síi sùwa. O yí ko ò o wé o núpue na wee jū ho *dívén dàkhíina, á wa hā bioní. O yí ko ò o wé o núpue na sòobáa dó mí síi le wá rí yi, á wee cà le làa bío yínɔ́n mu.

⁸ Eε ká a màhá ko ò o wé o núpue na wee hén mí yahó sí 6a núpua. O ko ò o wań mu bè-tente wéro. O ko ò o wé o bè-zūńminí 6ānsó, á téréna, á wee wé bío sí le Dónbeení yi, á dà wee 6ua mítén sese.

⁹ Le Dónbeení bín-tente, dío lé ho tūiá poni na kàránna làa wo ó o ko ò o wíoka 6ua sese. Ká a wee wé ká síi, o ò dàń wé è hení bīa ká sía á 6a à bè ho kàránló na bío bon yi, á mún n dàń n zéeni wéréwéré làa bīa le ho kàránló mu bío yí bon le 6a wee vīníní mítén.

¹⁰ Mu bon, 6a kèrètíewa cèrèè, sònkú bīa wee bè ho *kúiiro lándá yi tīahū, á yí máa jí dèè, á wee bío hā bín-conconwá à khàráa 6a núpua vīníní.

¹¹ Yí díá le bánsowa so wé kàrán 6a nùpua lé bïo 6a kàránló mu yí bon, ho wee yáa há zî-jún-kùio. Mu yáa yínǎn bún mí dòn, 6a wee wé mu à càráa le wárí.

¹² Ho Kerete kôhúsa nǐ-kéní 6úi na 6arén wee lá làa jî-cúa fεero á bía bïo kà: «Ho Keretesá lé 6a sabín-fúaalowa, 6a sūnsūmána lòn zín-búaa, 6a lé 6a paríwà, bïo 6a wa lé ho dará 6a dí.»

¹³ A mu 6èn bon, o nǐ mu tǔiá sí. Lé bún nǎn, á ù zá làa ba à mǐ le sòobéε na 6a yi à 6a yèrémá dé mí sía bïo bon yi

¹⁴ à yí tà 6a *zúifùwa hácin-bíoní, làa bía pǎ ho tǔiá poni làndáwá yi.

¹⁵ Yia wee ce le Dónbeenǐ yahó, á làndá yí máa hè làa bïo 6úi díró. Ká yia yí máa ce le Dónbeenǐ yahó, á yí dó mí síi o Yeesu yi, wón wára 6úen6úen yí máa ce. Hàrí o yilera yáa yí máa ce. O wó bïo yí se à mu nǐyio máa dí o.

¹⁶ O wee bío wéréwéré le mí zǔ le Dónbeenǐ εε ká a wára hǎn wee zéeni le mu yí bon. O bïo súii ló, o yí máa bè le Dónbeenǐ bíonǐ yi, o yí dà bïo na se máa wé.

2

Bïo 6a kèrètíewa ko à 6a 6ua lè mítén

¹ εε ká únén wón wé kàrán 6a nùpua lè ho kàránló na bïo bon.

² Bío na 6a nǐ-kía yi le 6a wé 6ua mítén yi mu bïo 6úen6úen yi. Le bïo 6a à 6ua lè mítén à wé à 6a nùpua kǎnbi 6a. Ba ko à 6a wé mu bè-zúrminǐ 6ànsowà, à wé 6a nùpua na fàrá tǐna mí síadéro le Dónbeenǐ yi, à wé wań 6a nùpua làa sòobéε, à wé jǐ mí yiwa.

³ A ù mún bío na 6a há-kía yi le bïo 6a wee 6ua lè mítén à héha làa bïo le Dónbeenǐ síi vá yi. Ba yí ko 6a wé yáa bía ká yènnáa, à yí sòobá yí dé mítén ho *divén julo yi. Ba ko à 6a wé zéeni 6a nùpua làa bïo se.

⁴ Ká 6a wee wé ká síi á 6a à dàń wé è kàrán 6a há-fla làa bïo 6a ko 6a wańnáa mí bǎrání lè mí zàwa,

⁵ á à wé mu bè-zúrminǐ 6ànsowà, á wé è kǎna mí bǎrání mí dòn yi, á wé è loń mí zǐní tonni yi sese, á à wé 6a há-tentewà, á wé è liinǐ mítén á à na mí bǎrání yi. Ká 6a wee 6ua mítén ká síi, á 6a nùpua máa wé è bío há bín-kora máa léé le Dónbeenǐ bíonǐ yi.

⁶ Mún henǐ na 6a yàrówá yi le 6a wé mu bè-zúrminǐ 6ànsowà

⁷ mu bïo 6úen6úen yi. Unén ù bεεre ko à ù wé wé há wára na se à bía ká mi, à bè yi. Dé sòobéε ù kàránló yi á wé wé ho lè le yi na púaara díá.

⁸ Wé mǐ ho tǔiá poni, hǎ á nùpue yí dà máa kán, bèra a na à há nǐyio dí bía yí tà ù bïo lé bïo 6a máa dàń máa bío bín-kohó wa dǎní yi.

⁹ Ba wobáanǐ bán á ù bío na yi le 6a wé liinǐ mítén na mí júnása yi mu bïo 6úen6úen yi, à wé wé bïo sí 6a yi, à wé yí kán 6a,

¹⁰ à wé yí kǎnbúnǐ 6a níi bïo. Ba yáa ko à 6a wé zéeni le mí láayi wi binbirǐ mu bïo 6úen6úen yi. Ká 6a wee wé ká síi, á 6a wára 6úen6úen á à wé á 6a nùpua wé è kǎnbi ho kàránló wa kǎniló Dónbeenǐ dǎní yi.

¹¹ Mu bon, le wó mí sǎamu á héraráa ho kǎniló wǎhǔ nǎn 6a nùpua 6úen6úen yi.

¹² Mu sǎamu mu bïo yi, á le Dónbeenǐ wee kàrán wεn á wa pǐ bïo yí sí le yi lè ho dímǐná bïo na wa sía wee vá yi, bèra a na à wa wé mu bè-zúrminǐ 6ànsowà, lè 6a nǐ-térénnia, lè 6a nùpua na wee wé bïo sí le Dónbeenǐ yi há làa na ká wán.

¹³ Bún lé bïo wa ko wa wé à dérása wa sía lònǐ le wizon-tente na ó o Yeesu *Krista na lé wa Dónbe-beenǐ á lé wa kǎniló khií 6ueé zéeni mítén mí cùkú yi.

¹⁴ O tà húrun wa bïo yi, bèra a na ò o kǎní wεn ho pánká na wee jàa wεn dé mu bè-kora lè mí síiwà 6úen6úen níi yi, à wa wé 6a nùpua na wee ce o yahó, à bïo sí a yi, à há wára na se wéro bïo keń yi féεε.

¹⁵ Bïo á í bía nǎn foń á ù wé kàrán lè 6a kèrètíewa lè ho pánká 6úen6úen na fo yú. Wé henǐ 6a sía le 6a bè mu yi. Ká bía yí máa bè mu yi bán à ù wé zaráa. Yí tà le nùpue zùan foń.

3

¹ Biní leéka 6a kèrètíewa le 6a ko à 6a wé liini míten 6a bá-zàwa lè ho pànká ya-díwá yahó à wé bè 6a bíoní yi, à hã wárá na se wéró bío keń 6a yi.

² Bío na 6a yi le 6a wé yí bío yí khe na nùpue yi, à wé yí fi lè 6a nùpua, à wé 6a nùpua na wayika, à wé yí zùan 6a nùpua yi.

³ Mu bon, warén mún lá yí máa jí dèe, á lé 6a ñi-káania, á dó wa sía mu bío na yí bon yi. Bío wa sía wee vá yi búenbúen lé bún á wa hía wee wé á yí dà máa día. Wa lá lé 6a yi-kora b̀ansowà á wee dí le yandee. Wa lá wee wé à 6a nùpua jin wen, à warén mún jin 6a.

⁴ Ee ká wa kãnilo Dónbeení á zéenia mí tentemu, làa bío le wa lè 6a nùpua.

⁵ Le kãnia wen lé bío á le zūna wa makári, ká mu yínɔ́ wa wárá na téréna na wa dàina wó bío yi. Le kãnia wen á ceera wen lè mí Hácirí pànká, á wa yú le mukɔ́n-finle.

⁶ Le Hácirí mu á le Dónbeení nɔ́n wen á le wi wen wa kãnilo Yeesu *Krista pànká yi.

⁷ Lé bún bío yi á wa dà à yí le mukãní binbirí na máa ve, dío wa dó wa sía wee lóní. Mu búenbúen dà à wé lé bío le Dónbeení wó wen lè 6a ñi-térénnia le sãamu pànká yi.

⁸ Hã bíoní na á ñ bía nɔ́n foń ká á láayi wi.

I wi à ù hení hã bío làa sòobéé à na 6a nùpua yi bèra a na à bía dó mí sía le Dónbeení yi wíoka ca mí kuio mu bío na se wéró yi. Ho kàránló mu se á jùhú wi 6a búenbúen c̀n.

⁹ Ká 6a nùpua na wa le wãanii na jùhú mía, làa bía wa le nɔ́nkãni wãanii, làa bía wa hã zía, làa bía wa a *Mɔ́yiize làndá bío wãanii, bán búenbúen à ù khènnáa. Bún búenbúen jùhú mía, mu yí máa séení nùpue.

¹⁰ Yia wee khéé 6a kèrètíewa à ù ve o bíoráa. Ká a yí tà à ù wíoka ve o hã cúa-jun níi bíoráa. Ká a pá yí ná mu, à ù wé jàa wo bání.

¹¹ Mún zūn mu kénkén le wón nùpue so síi á día ho wã-tente. Mu bè-kora na ó o wee wé wee zéení le o jùhú sú.

Le mónđen t̀ení

¹² I ñ tonka a Aatemaasi tàá o Tisiiki mi c̀n. Ká 6arén á yia 6ueé d̀n mia, á ùnén 6èn bánbá à ù 6uee yí mi ho Nikopoliisi lóhó yi. I wi à ñ 6uee keení bín le t̀ení pãahú.

¹³ O Zenaasi na lé ho *làndá zūnlo là a Apoloosi, à ù bánbá à ù séení mí veení yi. Yí le dèe búí fòo 6a yi.

¹⁴ Bía dó mí sía le Dónbeení yi lè wa bío síi mún ko 6a ca mí kuio mu bío na se wéró yi, à wé séení 6a nùpua làa bío 6a makóo wi yi, bèra a na à 6a bío jùhú keń.

¹⁵ Bía wi hen làa mi búenbúen wee t̀ení foń. Bía wa wen mí s̀adéro le Dónbeení yi bío yi á ùnén mún t̀ení yi. Le le Dónbeení wé mí sãamu lè mi búenbúen.

Ho vūahú na ó o Poole túara nɔn o Filemɔn yi

Vūahú túaró nūhú

Ho vūahú na kà lé o Poole túara ho á nɔn o Filemɔn yi. O Filemɔn lé o Poole ɓàn ɓónlo. O fù lé o nùpue na ɓio nūhú wi ɓa nùpua cón làa sòobéε, á lé ho Koloosi kèrètíεwa kuure nǐ-kéní. O Filemɔn wobá-nǐi ɓúí fù wi á lùwa ò o díá a. O yèni ɓa le Onεziimu.

Ho vūahú mu yi ó o Poole tɛɛnía o Filemɔn làa ɓiá làa wo páanía wi yi (1-3). O Poole dó le Dónbeenǐ bǎrákà o Filemɔn síidéro o Yeesu *Krista yi ɓio yi, làa ɓio ó o wa lè mín zàwa lè mín hǐnni kèrètíεwa ɓio yi (4-7).

Ɔio ó o Onεziimu wà díá mí nūhúso, ó o fò mín là a Poole ká wón wi ho kàsó yi, ó o Poole mu wó ó o tà a Yeesu ɓio, á lé o kèrètíε. Ɔio mu wó kà, ó o Poole le o ɓíní yèrémá va mí nūhúso Filemɔn cón. Lé ɓún te ɓio ó o túara ho vūahú nɔn o Filemɔn mu yi, á flora a le ká a Onεziimu ɓíníá ɓuara a cón, ò o tà sɛn ɓio ó o wó ɓúenɓúen díá à na a yi, à ɓua a sese ɓio ó o wǎa lé ɓàn za mu kèrètíεmu dǎní yi ɓio yi (8-22).

Le tɛɛní

¹ Mu lé ínén Poole, yǐa wi ho kàsó yi o Yeesu *Krista tonló sǎró ɓio yi, lé mi wee túa ho vūahú na kà á na ũnén Filemɔn yi. O Timɔtee na lé wàn za, wón làa mi páanía wee tɛɛní foñ, ũnén na làa wen páanía wee sá, na wa wa làa sòobéε.

² Wa mún wee tɛɛní wàn hǐnló Apia yi, là a Aasiipu, wón mún làa wen páanía wee lá le lònbee lè mí síiwà. Ɔa kèrètíεwa kuure na wee kúee mín wán ũ zii á wa mún wee tɛɛní yi.

³ Le wàn Maá Dónbeenǐ là a Nūhúso Yeesu *Krista à wé mí sǎamu làa mia, à na ho héerà mia.

O Poole sǐi wan o Filemɔn ɓio yi

⁴ Hen ká í sansan wee fio le Dónbeenǐ yi, à í dé le bǎrákà ũ ɓio yi.

⁵ Lé ɓio á ũ síidéro o Yeesu *Krista yi á í wee ní ɓio, á mún wee ní ɓio fo wa làa ɓiá ɓúenɓúen na ɓio sǎ le Dónbeenǐ yi.

⁶ I wee fio le ɓiá dó mi sía o Krista yi làa fo páaní à pánká wíoka kɛ́n á wíoka zǔn mu bè-tentewà ɓúenɓúen, ɓio le Dónbeenǐ wee wé làa wen wa páaníló là a Krista ɓio yi.

⁷ Lé ɓio á ɓio fo wa lè wàn zàwa lè wàn hǐnni á í jǎ, á í síi ɓèntín wan, á síi há làa sòobéε mu ɓio yi. Mu bon, ɓiá ɓio sǎ le Dónbeenǐ yi á fo hǐina sía.

O Poole wee fio o Filemɔn o Onεziimu dǎní yi

⁸⁻⁹ Lé ɓún te ɓio á í wee fioráa fo le ũ wé ɓio fo ko à ũ wé. Wa páaníló là a *Krista ɓio yi, á í lá dà à na le níi á à ɓio le ũ wé mu. εε ká í màhá pá à fio fo ɓio wa wa làa mín ɓio yi. Awa, á ínén nǐ-kínle Poole, yǐa wi ho kàsó yi o Yeesu Krista tonló sǎró ɓio yi á pá wee fio fo ɓio wa wa làa mín ɓio yi,

¹⁰ le ũ sǎbéré à ũ wé ɓio á í ì ɓio ò na foñ o Onεziimu dǎní yi, wón na á í wó ó o lé í za mu kèrètíεmu dǎní yi ho kàsó yi.

¹¹ O ɓio nūhú lá mía ũ cón ɓún bon, εε ká há laà na kà wán á ínén làa fo ó o ɓio nūhú wǎa wi cón.*

¹² Awa, á í wǎa à ɓio le o Onεziimu mu ɓíní ɓuen ũ cón, o ɓio ɓèntín here mií làa sòobéε.

¹³ Ɔio á í wi ho kàsó yi le ɓín-tente ɓio yi, á í yàá lá wi à í díá wo í nǐsǎní, ò o wé séení mi ũ laho yi.

* **1:11** Onεziimu: Le yèni mu kúará le <mu nūhú wi>.

¹⁴ Εε κά ι màhǎ yí wi à ι wé bǐo 6úí o dǎní yi cá ι làa fo yí nǎ mín yi. Lé bǐo á ι yí wi à mu tentemu na fo ò wé á à na mǐ à wé lè ι wee kǐkǎ foñ lè mu wéró, cá mu lé ùnén ù bεεε yi.

¹⁵ Nún-sǐ á le Dónbeenǐ yàá wó ó o Onεziimu khèra làa fo ho pǎn-za dèε yi, bèra a na cá a bǐnía 6uara ù cǎn, à mi wǎa páanǐ kεεní fέεε.

¹⁶ Hǎ laà na kà wán ó o yínǎn wobá-nǐ mí dòn, o bǐo nǐhǔ wi po bǔn. O wǎa lé mǐn za kèrètíε, á fo ko à ù wíoka wañ wo làa sòobέε. O lé wán za kèrètíε na á ι 6èntǐn wa làa sòobέε. Á ι mún láa mu yi le fo ò wíoka à wañ wo á yàá a poñ ínén, bǐo ó o bǐo sǎ foñ bǐo yi, làa bǐo mi páanía là a Nǐhǔso bǐo yi.

¹⁷ Awa, cá fo zǔ le warén lé 6a bǎnlowà binbirǐ, cá a bǐnía 6uara ù cǎn, à ù 6ua a sese, à kεñ lè lé ínén ι bεεε.

¹⁸ Cá a wó khon làa fo bǐo 6úí yi, tàá cá a ko ò o wǐ bǐo 6úí foñ síi, à ù nǐ mu ínén nǐhǔ yi.

¹⁹ Hǎ nǐ-cúa na á ι wee túa lè ι nín-bia lé hǎa kà: «ínén Poole á à wǐ ù kení na wi o yi». I yí máa bǐo le fo ko à ù wǐ bǐo 6úí mǐ, cá fo màhǎ ko à ù zǔn lé ínén lé yǎ zéenía o Yeesu bǐo làa fo á fo yúrǎa le mukǎnǐ binbirǐ.

²⁰ Awa, wán za Filemɔn, á ι wee fio fo o Nǐhǔso yèni yi le ù wé bǐo á ι wee fio fo le ù wé. Wa páaníló là a *Krista bǐo yi, ù yí día le ι yilera lúnka mu bǐo yi.

²¹ I láa mu yi le bǐo á ι túara ho vǔahǔ yi le ù wé á fo ò wé kénkén. I yàá zǔ le fo ò wé yòo puunǐ bǐo á ι le ù wé yi.

²² Mún cà le zǐi 6úí cá làa mi. Ho fioró na mi wee wé ι bǐo yi, á ι láa mu yi le hen làa cǐnú cá ι yí ïten 6ueé 6úεεkǐ mia.

Le mónǎn tènǐ

²³ O Epafaraasi na làa mi páanía wi ho kàsó yi o Yeesu *Krista tonló sáró bǐo yi wee tènǐ foñ.

²⁴ O Maaki, là a Arisitaaki, là a Demaasi, là a Luki, bán 6úen6úen na làa wen páanía wee sá ho tonló dà-kénǐ á mún wee tènǐ foñ.

²⁵ Le wa Nǐhǔso Yeesu *Krista à wé mí sǎamu làa mia.

Hebere vūahú

Vūahú túaró jùhú

Yia túara ho vūahú mu á wa yí zū. Bànsò túara ho nòn bía tà a Yeesu yi na le lònbee lè mí síiwà yú. O túara ho nòn 6a yi bèra a na à 6a yí pí le Dónbeení bío, ká 6a hení mí sía à fàrá òn, à zūn le bío ó o Yeesu wó á po mu bío búenbúen.

Ho vūahú mu wee zéení le le Dónbeení òn mí Za Yeesu wán zéeníánaa miten lè 6a nùpua á mu vóráa. Le *Dónbeení jì-cúa fεεrowà ó orén bío jùhú wi po. O po ho wáayi tonkarowà, á po a *Mòyiize là a Zozue (1-3).

O Yeesu mu bío jùhú wi po le *Dónbeení yankarowà na yánkaa wi. Orén lé yia lé le Dónbeení yankaro binbirí. Lé bñn te bío le Dónbeení mu wee sèn 6a nùpua bè-kora díá à kánínáa 6a mu húmú yi o pánká yi. Bío ó o *Isirayεele nìpomu fù wee ya há muiní lè 6a bà-kùio na le Dónbeení yi, lé bñn fù wee zéení a Yeesu *Krista na òueé hí bío (4-10).

Ho vūahú lii véenii wee hení 6a kèrètíεwa sía à 6a wíoka ca mí kuio le Dónbeení bío yi. Bío le Dónbeení nìpomu fù fàrá ònnáa mí síadéro le Dónbeení yi á ho vūahú mu bía bío. Ho mún wee kàrán 6a nùpua à 6a kàràfá miten o Yeesu mí òn yi. Le 6a fá mí yío wo yi, à hí mí sía le lònbee lè mí síiwà yi, á fàrá òn fúaa mu véenii (11-13).

Le Dónbeení òn mí Za wán wee bíoráa

¹ Le Dónbeení yánkaa òn 6a jì-cúa fεεrowà wán á bíaráa lè wán òuaawa. Le wó mu pònna cèrèε yi, á le bíoró làa ba mún síiwà boo.

² εε ká há làa na ká wán há pònna vaa véenii, á le òn mí Za wán wee bíoráa làa wεn. Lé le Za mu le òn wán á léraráa mu bío búenbúen. Lé orén le wáa dó mu bío búenbúen níi yi.

³ Orén lé yia le Dónbeení cùkú beení wee mi yi. Bío á le Dónbeení karáa lé bñn ó orén mún karáa. O òuan mu bíowa búenbúen ònía lè mí bíoní na pánká wi. Lé orén le Dónbeení òn wán á séraráa 6a nùpua bè-kora díá, á 6a wee ce le yahó. Bñn món ó o yóó kará ho wáayi le Dónbeení nín-tíání, òn na po mu bío búenbúen.

Le Dónbeení Za po ho wáayi tonkarowà

⁴ Làa bío le Dónbeení Za po poráa ho wáayi tonkarowà, lé ká síi á le yèni na le wee ve làa wo mún po poráa 6a yèni.

⁵ Le Dónbeení òn yí bía làa wáayi tonkaro óúí le:
«Fo lé í Za.

Ho zuia jii wán á í lé mìn Maá.»*

Le mún òn yí bía bío ká là a óúí:

«Ínén á à wé bòn Maá,

ó orén á à wé í Za.»†

⁶ Ká pàahú na le Dónbeení tonkaa mí Za kíleso ho òmíjáyá yi, á le bía bío ká:

«Ho wáayi tonkarowà búenbúen ko 6a wé òuaaní a.»‡

⁷ A le òn bía ho wáayi tonkarowà ònii yi le:

«Le Dónbeení wee wé à le tonkarowà kεn lòn pinpiró,

le wee wé à le ton-sáwá mu kεn lòn òhú òenní.»§

⁸ Ká le màhá bía bío ká mí Za ònii yi:

«Ūnén Dónbeení, ū béení ònii máa fi máa mi.

Fo ò pa ū nìpomu bío lè ho térénló.

⁹ Fo wa bío téréenna, fo jina mu bè-kora.

Lé bñn nòn á ínén na lé ū Dónbeení á kúaa ho jiló ū jùhú wán

* 1:5 Mi loí Lení vūahú (Psaumes) 2.7 † 1:5 Mi loí Samuwεele cúa-jun níi vūahú 7.14 ‡ 1:6 Mi loí Lándá zéeníló vūahú (Deutéronome) 32.43 § 1:7 Mi loí Lení vūahú (Psaumes) 104.4

à zéení le í tà ù bïo.

Lé bñn weéera ù síi.

I dó ho cùkú foñ á po mi ninzàwa na ká.»*

¹⁰ Le pá bñnia bía bïo kà mí Za mu dání yi:

«Mu ñúhũ búakáníi ká bïo búii ðíñ yí léra, á ùnén Ñúhũso lé fo léra ho tá, á lé fo mún léra ho wáayi.

¹¹ Bñn bè-lénna so búenbúen khíi vé, ká ùnén á à keñ bñn féεε.

Ho wáayi lè ho tá wé è khè lòn sí-zínia.

¹² Fo ò bi mu lòn báká beení á à bàrá,

mu ù yèrè má lòn sí-zínia,

ká ùnén á à ðíñ làa bïo fo karáa, fo ò keñ bñn féεε.»†

¹³ Le Dónbeení ðíñ yí bía làa wáayi tonkaro búii le:

«Buee keení í nín-tíání,

fúaa ká í búrá ù zúkúsa ù tá

á ù bò ù zení wán.»‡

¹⁴ Á ba tonkarowà na wee lé ho wáayi bèn lé ba yén? Ba lé le Dónbeení ton-sáwá. Le wee tonka ba à ba buée séení bía á à yí ho kãníló le Dónbeení cón.

2

Mi wa dé ho kãníló bio le sòobéε yi

¹ Lé bñn ñnñ á bio wa ñá á wa ko wa bua lè wa sòobéε, bèra a na wa yí ví.

² Le Dónbeení ñi-cúa na ho wáayi tonkarowà mà á bio lé ho túiá, á nùpue lée nùpue na bèn yí bò há yi, wón yú mu bân lònbee na ko làa wo.*

³ Awa, ká warén mún yí dó ho kãníló na kà bân síi bio le sòobéε yi, á wa so dà à kãní waten le lònbee na ko làa wen yi le? Ho kãníló mu bio lé o Ñúhũso míten á nín-yání buera mu. Á bía ñá mu á zéénia lè warén le ho bio bon.

⁴ Á le Dónbeení zéénia le bio ba bía bon. Le zéénia mu lè mu yéréké biowa lè mí síiwà na wee zéení le pánká, lè mu biowa wéró pánká na lerén mí beere Hácírí wee na ba nùpua yi làa bio le síi vá yi.

Le Dónbeení ðíñ o Yeesu wán wee kãníndá ba nùpua

⁵ Le Dónbeení yí dó ho yíróñ ðímíñá na wa wee bío bio ho wáayi tonkarowà níi yi.

⁶ Le Dónbeení bíoní vūahũ yi, ó o búii yàá túara bio kà:

«Éεε Dónbeení! O nùpue lée wée á fo ò leékaráa o bio?

O nùpue lée wée á fo ò paráa o bio?

⁷ Fo wó á ho wáayi tonkarowà bio ñúhũ wi á po a ho pòn-za dèε yi.

Bñn món á fo bñnia wó ó o yú ho cùkú lè le yèni,

⁸ fo bàrá a mu bio búenbúen ñúhũ wán.»†

Bñn wee zéení le le Dónbeení wó ó o wi mu bio búenbúen ñúhũ wán, á dèε búii yí ká. Éε ká há làa na kà wán á wa ðíñ yí máa mi mu.

⁹ Éε ká bio ká lé bio wa zū: Le Dónbeení wó á ho wáayi tonkarowà bio ñúhũ wi á po a Yeesu ho pòn-za dèε yi. Á há làa na kà wán á le bñnia wó ó o yú ho cùkú lè le yèni le lònbee na ó o lá á húrunnáa bio yi. Le wó mu ká síi bèra a na à le sãamu pánká yi, ò o húmú bio séení ba nùpua búenbúen.

¹⁰ Mu bon, mu se à le Dónbeení na léra mu bio búenbúen, ðio buan mu búenbúen ðínia à wé ò o Yeesu kãa le lònbee yi bèra a na ò o bio ñii sí làa bio mu lá ko mu wéráa. Le wó

* **1:9** Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 45.7-8 † **1:12** Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 102.26-28 ‡ **1:13** Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 110.1 * **2:2** Le Dónbeení ñi-cúa na le tonkarowà mà: Mu wee bío o Mɔyiize làndá bio dání yi. Ba zúífùwa cón á le Dónbeení ðíñ ho wáayi tonkarowà wán á biaráa là a Mɔyiize. † **2:8** Mi loñ Lení vūahũ (Psaumes) 8.5-7

kà sîi bèra a na à 6a nùpua cèrèè páaní le cùkú yi làa de. Lé o Yeesu wó á 6a nùpua cèrèè wé è yíráa ho káníló.

11 O Yeesu lé yíá wee wé à 6a nùpua ce le Dónbeenĩ yahó. A bía ó o wee wé à 6a ce bán búenbúen làa wo wáa lée Maá nĩ-kéní zàwa. Lé bũn te bïo ó o Yeesu wee veráa 6a lè mín zàwa lè mín hĩnni ká mu nĩyio mía wo yi.

12 Bïo kà lé bïo ó o bía:

«Dónbeenĩ, ı̀ ì zéení ũ bïo lè wàn zàwa lè wàn hĩnni.

ı̀ ì khòoní fo ũ nĩpomu búenbúen t̄lahú.»‡

13 O mún bía le:

«İ́nén á à dé ı̀ sîi le Dónbeenĩ yi.»

O pá bĩnía bía le:

«Lé wɛn na páanía wi, İ́nén lè 6a zàwa na fo nɔn mĩ.»§

14 Awa, á bïo á bán zàwa so lé 6a nùpua binbirĩ, ó o Yeesu mí bæere mún lá 6a sîi, bèra a na ò orén mí bæere húmú pànká yi ò o yí ho pànká o *Satāni wán, yíá wee wé à 6a nùpua hí,

15 ò o mún kání bía búenbúen na mu húmú zónló lá can lòn wobáanı 6a sîi wizoonĩ búenbúen yi.

16 O Yeesu mu cén yí ɓuara wáayi tonkarowà séeníló bïo yi. Lé o *Abarahaamu m̀nmanía ó o wà ɓueé séení.

17 Lé bũn nɔn ó o ko ò o láráa mín zàwa lè mín hĩnni sîi binbirĩ, bèra a na ò o dàń wé mín zàwa lè mín hĩnni mu yankarowà ɓúhúso, á zũ 6a nùpua màkárí, á láayi wi le Dónbeenĩ c̄sn, à le Dónbeenĩ wé sɛn 6a nùpua bè-kora día.

18 A bïo ó o Yeesu mí bæere káa le lònbee yi á kúará khéra, lé bũn nɔn ó o dà wee séenínáa bía búenbúen na ho kúará khénló wee yi.

3

O Yeesu bïo ɓúhú wi po a Mɔyiize

1 Lé bũn nɔn á minén wàn zàwa lè wàn hĩnni na bïo sã le Dónbeenĩ yi, minén na le mún hueekaa à mi níní keń le bïo yi, mi le mi yilera keń o Yeesu bïo wán. Lé orén le Dónbeenĩ tonkaa ó o ɓueé wó bïo wa dó wa s̄ia yi wee bío wéréwéré yankarowà ɓúhúso.

2 Le Dónbeenĩ léra a ò o sá ho tonló mu, ó o mún bò bïo búenbúen na le le o wé yi, làa bïo ó o *Mɔyiize yánkaa wóráa mu lè le Dónbeenĩ nĩpomu.

3 Ɛɛ ká a Yeesu màhá ko lè ho cùkú á po a Mɔyiize, làa bïo á yíá son le z̄ii koráa lè ho cùkú á po le z̄ii mí bæere bío s̄ii.

4 Mu bon, z̄ii na wi à nùpue yí son le dén mía. Ká le Dónbeenĩ lé d̄io ɓèn wó á mu bïo búenbúen wi làa bïo mu karáa.

5 O Mɔyiize yánkaa bò bïo le Dónbeenĩ le o wé yi le z̄ii nĩpomu búenbúen t̄lahú. Wón lé le Dónbeenĩ ton-sá, á bïo ó o wee wé ko mu zéení le Dónbeenĩ ɓi-cúa na le è fɛɛ.

6 O *Krista mún bò bïo le Dónbeenĩ le o wé yi ká wón ɓèn lé le Za, á le bàrá mí z̄ii nĩpomu ɓúhú wán. Bũn nĩpomu so lé warén, ká wa wíokaa henía wa s̄ia wee lòní bïo wa dó wa s̄ia yi.

Bía dó mí s̄ia le Dónbeenĩ yi khi keń le v̄urnà yi

7 Lé bũn nɔn le Dónbeenĩ Hácírí bía bïo kà:

«Ho zuia, ká le Dónbeenĩ wee bío làa mia,

8 à mi yí wé lòn nùpua na yí wi 6a ɓí dèc

làa bïo á mi wóráa mu ho p̄ahú na mi káa á kh̄uaana le Dónbeenĩ ɓii yi ho tá henĩ yi bío s̄ii.

9 A le bía le m̄in ɓuaawa yánkaa kh̄uaana mí ɓii yi ho tá henĩ yi á khéraráa mí kúará

‡ 2:12 Mi loń Lení v̄uahú (Psaumes) 22.23 § 2:13 Mi loń Ezayii v̄uahú 8.18

à 6a nɔ̀n mɔ̀n bïo mi wó hã lúluío 6úará-ɲun yi.

10 Lé bɛ̀n te bïo á le sïi cânaa 6a yi, á bía bïo kà:

Ba nùpua na kà wee pĩ ì bïo féeεε, le dǎní na á ì wi à 6a lá á 6a día.

11 Bïo le sïi câ 6a yi, á le báa

le ho lahó na á le wíokaa à 6a vǔń yi á 6a wǎa máa zo yi hùúu.»*

12 Wàn zàwa lè wàn hĩnni, mi pa miten bïo, ò o 6úi hĩa yí wé sï-kohó 6ànsò mi tǎahú à kǎa pĩ le Dónbeenĩ día, dïo wi féeεε.

13 Mi wé hení mín sĩa làa wízoní 6úen6úen, pǎahú na wa wi «ho zuia» na le Dónbeenĩ bía bïo. Ká mi wé wé mu bèra a na à mi ñi-kéní woon yí día míten le mu bè-kohó khà vĩnĩ, à wé lòn nùpua na yí wi 6a jí dèε bïo síi.

14 Ká wa fǎrá dǐn bïo wa dó wa sĩa yi wán mu ɲúhú 6úeenĩ fúaa wa mukǎnĩ véro, se wa màhǎ páanía sá là a Krista.

15 Làa bïo mu bíaráa kà síi:

«Ho zuia, ká le Dónbeenĩ wee bío làa mia,

à mi yí wé lòn nùpua na yí wi à 6a jí dèε

làa bïo á mi wórǎa mu ho pǎahú na mi kǎa á khũaana le Dónbeenĩ ɲii yi bïo síi.»†

16 Bĩa ɲá le Dónbeenĩ bíonĩ à 6a «kǎa á khũaana le ɲii yi» lé 6a yén? Mu so yínǎn bĩa 6úen6úen na ó o Mɔ̀yiize fó lórǎa ho *Ezipite kǎhú yi le?

17 Bĩa «le Dónbeenĩ sïi câ yi hã lúluío 6úará-ɲun yi» lé 6a yén? Mu so yínǎn bĩa wó mu bè-kora ho tá henĩ yi á húrún bĩn le?

18 A bĩa le «báa le ho lahó na á le wíokaa à 6a vǔń yi á 6a wǎa máa zo hùúu» lé 6a yén? Mu so yínǎn bĩa pá á yí bò bïo le bía yi le?

19 Wa 6èn mɔ̀n le 6a yí dǎńna yí zon hã vǔńná lahó mu yi, lé bïo 6a yí tà yí dó mí sĩa le Dónbeenĩ yi.

4

1 Awa, á bïo le Dónbeenĩ ɲii na le dó le wa à zo hã vǔńná lahó na le wíokaa ká làa wen pá wi bĩn wa bïo yi, á mi cén wa pa waten bïo à wa yí khe ho lahó mu yi.

2 Mu bon, dén bĩn-tente so á wa ɲá làa bïo á wàn 6úaaawa yánkaa ɲánǎa le bïo síi. Ká le bíonĩ mu màhǎ yí séenia 6a, lé bïo 6a dó mí sĩa le bíonĩ mu yi.

3 Ká warén bán ñ zo hã vǔńná lahó mu yi, lé bïo wa dó wa sĩa le bíonĩ mu yi. Ho lahó mu na le bía bïo kà dǎní yi:

«Bïo á ì sïi câ 6a yi, á ì báa

le ho lahó na á ì wíokaa à 6a vǔń yi á 6a wǎa máa yí hùúu.»*

Pǎahú na le Dónbeenĩ bía mu yi, à bɛ̀n le léra mu bïo 6úen6úen vó.

4 Le Dónbeenĩ bíonĩ vǔahú 6úi yi á bïo kà lé bïo bía hã wízoní bïo hènun níi dǎní yi: «Bïo le Dónbeenĩ sá mí tonló 6úen6úen vó, á le vǔńna hã wízoní bïo hènun níi zon.»†

5 A bïo kà pá bĩnía bía: «Ho lahó na á ì wíokaa à 6a vǔń yi á 6a wǎa máa yí hùúu.»

6 Bĩa le Dónbeenĩ nín-yání bía le bĩn-tente mu nɔ̀n yi bán yí zon hã vǔńná lahó mu yi, lé bïo 6a yí tà yí dó mí sĩa le yi. Lé bɛ̀n te bïo á 6a 6úi dà à zorǎa ho lahó mu yi.

7 Lé bɛ̀n te bïo le Dónbeenĩ bĩnía dó le wizonle 6úi, á wee ve làa «zuia». Le wizonle mu ó o *Daviide bía dǎní yi lúluío cèrèεε bɛ̀n món lè hã bíonĩ na kà, hĩa wa ló wán:

«Ho zuia, ká le Dónbeenĩ wee bío làa mia,

à mi yí wé lòn nùpua na yí wi 6a jí dèε.»‡

8 Ká a Zozue lá dú mu ɲipomu yahó á 6a zon hã vǔńná mu lahó yi, se le Dónbeenĩ wǎa lá máa bĩnĩ máa bío wizonle 6úi bïo.

9 Lé bɛ̀n nɔ̀n á hã vǔńná na ka lè hã wízoní bïo hènun níi vǔńná bïo á le Dónbeenĩ wíokaa bïo ká lè mí ɲipomu.

* 3:11 Mi loń Lení vǔahú (Psaumes) 95.7-11 † 3:15 Mi loń Lení vǔahú (Psaumes) 95.7-8 * 4:3 Mi loń Lení vǔahú (Psaumes) 95.11 † 4:4 Mi loń Bïo ɲúhú 6úeenĩ vǔahú (Genèse) 2.2 ‡ 4:7 Mi loń Lení vǔahú (Psaumes) 95.7-8

¹⁰ Mu bon, yia zon le Dónbeenĩ vŭr̀nà yi, wón mún sá vó wee vŭr̀ làa bïo le Dónbeenĩ sá à le vŭr̀nanáa bïo síi.

¹¹ Awa, á mi cén wa dé sòobéε à wa dàń zo hã vŭr̀nà mu yi. Mi wa pa waten bïo à wa hĩa yí pĩ le Dónbeenĩ bïo, làa bïo á wàn òuaawa pãnáa le bïo bïo síi.

¹² Le Dónbeenĩ bionĩ wee na le mukãni binbirĩ, le pãnká wi làa sòobéε po ho khà-tónĩ na yara lé hã bïo nŭn. Le wee zo òa nùpua khĩi zoo óúe òa sía yi. Le ka lòn khà-tónĩ, á wee fũaa hã hŭn-nŭná khĩi zoo óúe ho sãnbãniló yi. Bïo ó o nùpue síi wee vá yi, là a yilera á le bionĩ mu wee zŭr̀ wéréwéré.

¹³ Mu bè-lénnia yi á dèε woon yí sà le Dónbeenĩ yi. Mu óúenóúen ðĩn ðenkhεen á le wee mi. Dén Dónbeenĩ so lé ðio wa óúenóúen lè wa nĩ-kénĩ kénĩ ko wa khĩi zéeni bïo wa wó à na yi.

O Yeesu lé òa yankarowà nŭhũso beenĩ

¹⁴ Wa yú le *Dónbeenĩ yankarowà nŭhũso beenĩ. Wón khĩina zoó óó le Dónbeenĩ mí bæere yi yáa. Ba yankarowà nŭhũso beenĩ mu lé o Yeesu, le Dónbeenĩ Za. Awa, á bïo wa dó wa sía yi á mi cén wãa le wa wíoka pa bïo làa sòobéε.

¹⁵ Ba yankarowà nŭhũso beenĩ na wa yú yínɔ́ nùpue na yí dà máa séeni wεn wa yídàmu yi. Orén mí bæere á ho kúará khénlò lè mí síiwá yáa yú làa bïo warén kúará wee khénnáa, ká arén màhã yí wó bè-kohó yí mɔn.

¹⁶ A mi wãa wa vá vaa óúe le Dónbeenĩ na wee wé mu sãamu yi ká zãni mĩa wεn. Ká wa wó bŭn, á le è zŭr̀ wa màkárĩ, á à sɛn wa bè-kora à día. Le è wé mu ho pãahũ na mu ko yi.

5

¹ Ba yankarowà nŭhũso á le Dónbeenĩ léra òa nùpua t̄ahũ, ò o wé sá le tonlò òa bïo yi. Orén lé yia wee na òa nùpua mu hãmu le Dónbeenĩ yi, á wee ya òa bè-kora séndiáro muini. ² Ba nùpua na yí zŭ mu bïo yara, na wee va vĩ, bán ó o yankaro mu zŭ bïo, lé bïo ó orén mí bæere mún lé o yídà.

³ Lé bŭn bïo yi ó o ko ò o wé ya orén lè òa zãamáa bè-kora séndiáro muini.

⁴ Nùpue yí dà máa dé mítén làa yankarowà nŭhũso mítén. Le Dónbeenĩ lé ðio wee ve o nùpue à dé ho tonlò mu yi, làa bïo le vonnáa o *Aaron á dó ho yi bïo síi.

⁵ O *Krista bïo mún ka kà síi. O yí wó mítén làa yankarowà nŭhũso. Lé le Dónbeenĩ dó a ho tonlò mu yi, á bía bïo kà nɔn wo yi:

«Fo lé † Za.

Ho zuia n̄ii wán á † lé m̄n Maá.»*

⁶ Le Dónbeenĩ pá b̄n̄ia bía bïo kà:

«Fo lé o yankaro f̄εεε

là a Mεk̄isεδεki bïo síi.»†

⁷ Pãahũ na ó o *Krista hĩa wi ho tá wán, ó o flora á ónóónia le Dónbeenĩ lè mí pãnká, lè hã yèn-caa, ðio lá dà wee kãní a mu húmú yi. A bïo ó o liinia mítén, á tà mu óúenóúen yi, á le Dónbeenĩ ná a floró.

⁸ Bïo ó o lé le Dónbeenĩ Za mí cúee, ò o pá tà le lònbee óúenóúen na yú a yi á kenianáa mítén làa bïo ó ò bèráa le Dónbeenĩ bionĩ yi.

⁹ Lé bŭn tíra a bïo óúenóúen n̄ii, á nɔn á bía wee bè o bionĩ yi óúenóúen wé è yíráa ho kãniló na lé le mukãni na máa vé.

¹⁰ Le Dónbeenĩ dó a wó lè òa yankarowà nŭhũso là a Mεk̄isεδεki bïo síi.

Héyii! Mi yí pĩ le Dónbeenĩ bïo

¹¹ Bïo c̄εεε wi wa c̄n wa dà à bío o Mεk̄isεδεki mu bïo ðãní yi, ká mu yara zéeni ló lònbee màhã wi, lé bïo mi yí máa wé n̄i mu bïo à zŭr̀ yara fùafù.

* 5:5 Mi loĩ Leni vŭahũ (Psaumes) 2.7 † 5:6 Mi loĩ Leni vŭahũ (Psaumes) 110.4

12 Mi wãa lá ko mi wé 6a ñi-kàránlowà, à hàrí lòn zuia mi màkóo pá wi 6a wíoka kàrán mia lè le Dónbeení bïo na ñín-yání kàráanna làa mia. Mi màkóo pá wi mu yoomu yi, mi yí dà máa dí ðínló na lí.

13 Yia màkóo wi mu yoomu yi wón ka lòn kúnkúza. O yí zū bïo se làa bïo yí se hueekaró mín yi.

14 Εε ká ho ðínló na lí hón lé bïa ðñn wó te mí ðínló. Bán fá, á zū bïo se làa bïo yí se hueekaró mín yi.

6

1 Lé bún ñon ó o *Krista ñín-yání bïo na 6a kàráanna làa wen á mi wa dà wán, ká wa va làa yahó o bïo zūnló yi lòn nùpua na ðñn wó. Bïo wa zū wó á mi yí wa bíní 6úa kàránló jùhú: Mu lé à pí hã wára na yí se, à dé ũ síi le Dónbeení yi,

2 làa bïo 6a wee wé à ceéráa miten le Dónbeení yahó,* lè le níi bèrò 6a nùpua wán, làa bïo 6a ñi-hía á à vèeráa, lè le mónðén cítii bïo.

3 Bún lé bïo wa à wé, ká le Dónbeení tà.

4 Mi loí. Ba nùpua 6úi wi bín á yú mu khoomu, le Dónbeení hñn 6a lè mu bè-tentewà cèrèe, 6a mún yú le Dónbeení Hácíri,

5 á zū le le Dónbeení bíoní se làa sòobéε. Ho ðímíjá na ho yíró á 6a zū pánká bïo.

6 Bún 6úen6úen món, à 6a pá bínía wee wé mí bè-kíá, á bïo wãa bíní ì wé á 6a à yèrèmanáa mí yílera lè mí wára bún mía. Bán nùpua so síi ka lè 6a bínía wee 6úε le Dónbeení Za ho *kùrùwá wán, á wee zùarí wo yi 6a nùpua yío yi.

7 Hen ká ho vlohó wee tè wé se ho tá wán ò o vòro ðínló be wé se, à le Dónbeení dú6ua ho tá mu yi.

8 Ká lé hã kíkara lè le jí-kora wee sà ho wán, se ho tá mu cñnú mía. Le Dónbeení hía dánkání ho, á mu véení ká ho ò cñí.

9 Wán zàwa lè wán hínni na wa wa làa sòobéε, hàrí ká wa wee bío kà síi, á wa pá láa mu yi le mi bò ho wã-tente, hía wee va ho káníló lahó yi.

10 Le Dónbeení térénná, le yi máa sà mi bè-wénia yi, làa bïo mi zééníanáa le mi wa làa de. Le séení na mi wó, làa ðío mi pá lan wee wé 6a kèrètíewa ðání yi á le zū.

11 Ká wa màhá wi à mi ñi-kéní kéní ca mi kuio fúaa mu véení, bèra a na à bïo mi dó mi sía wee lóní à wé à jii sí.

12 Mi cén wãa yí dí parí, ká mi wé lè 6a nùpua na wee dé mí sía le Dónbeení yi féεε bïo síi, à yíráa bïo le dó mí jii le mí ì na.

Le Dónbeení dó mí jii à le máa yèrèamá le

13 Bïo le Dónbeení hía dó mí jii ñon o *Abarahaamu yi, á le báa lè mí yèni, lé bïo á nùpue na po le á le è báaráa yèni á mía.

14 Bïo ká lé bïo le bía: «Ūuu, í ì wé mu bè-tentewà cèrèe làa fo, í ì wé á ũ mònmanía á à wé boo làa sòobéε.»†

15 O o Abarahaamu 6èn hã mi síi pannáa bïo le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé, á le wó mu ñon wo yi.

16 Ká 6a nùpua le mí ì báa, à 6a báa là a 6úi na po 6a yèni, á nùpue mún máa wé bíní kán bïo 6a báa jii wán.

17 Làa bún síi á le Dónbeení mún wi à bïa le dó mí jii le mí ì wé lè mu bè-tentewà à zūrí kénkén le le è wé mu. Lé bún te bïo le báa á bò bïo le dó mí jii le mí ì wé wán.

18 Mu bon, mu bïowa bïo jùn mu na yí máa yèrèamá á le Dónbeení yí máa fí sabéré yi. Awa, á warén na pá mu bïo 6úen6úen á sía hã làa sòobéε wíokaa wee dé wa sía lóní bïo le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé.

* 6:2 Le Dónbeení bíoní vónna 6úi yi á mu bía le: Lè hã bátèèmuwa. † 6:14 Mi loí Bïo jùhú 6úεení vùahú (Genèse) 22.16-17

¹⁹ Bïo wa dó wa sía wee lòní lé bǔn ɓuan wɛn dǎnía vǐnvǐn le Dónbeenǐ yahó, á wó á wa dǎnna cúaa ho pǔnsò-beenǐ na sankaa há pǔnsòni bǔkú là há cúa-ɓun, á yòó zon le *sòobá-lùe ɓàn binbiriso yi.

²⁰ Dén sòobá-lùe ɓàn binbiriso so ó o Yeesu zon yi dú wa yahó warén wa ɓeere bïo yi. Mu bon, lé orén lé ɓa yankarowà ɓúhúso féeé là a ńni na ɓa le Mɛlekisedeeki bïo síi.

7

O Mɛlekisedeeki lé o bée, á lé le Dónbeenǐ yankaro

¹ O Mɛlekisedeeki mu lé ho lóhó na ɓa le Salɛemu bée, á mún lé le Dónbeenǐ na wi mu bïo ɓúenɓúen ɓúhú wán yankaro. Páahú na ó o *Abarahaamu hía tá há hía là ɓa bá-zàwa á dǎnna ɓa, á bïo ó o ɓínía wee ɓuen, ó o Mɛlekisedeeki léé sá a yahó, á dúɓuaa wo yi.*

² A bïo ó o *Abarahaamu yú há hía téenii ɓàn cúa-pírú níi ó o nɔn o Mɛlekisedeeki yi. Le yèni mu kúará le «térénló bée». A bïo ó o lé ho Salɛemu bée, bǔn kúará le o lé ho «héerá bée».

³ ɓàn maá là ɓàn nu á nùpue yí zǔ. Nùpue yí zǔ a nɔnkāni cɛenii. O teró bïo yí bía yí mɔn, ó o húmú bïo mún yí bía yí mɔn. O bïo ɓonmín là le Dónbeenǐ Za bïo: O lé o yankaro féeé.

⁴ Mi loń bïo ó o Mɛlekisedeeki mu bïo ɓúhú wiráa. Hàrí wán ɓúaa Abarahaamu bïo na ó o yú há hía téenii ɓàn cúa-pírú níi á wón nɔn wo yi.

⁵ O ńni na ɓa le *Levii mǎnmǎnía na lé ɓa yankarowà ó o Mɔyiize làndá nɔn le níi yi le ɓa wé fé o *Isirayeele ńipomu bïo na ɓa wee yí ɓàn cúa-pírú níi. O o Isirayeele ńipomu mu ɓòñ lé ɓàn zàwa, lé bïo á bán nɔnkāni mún can o Abarahaamu yi.

⁶ Ká a Mɛlekisedeeki wón nɔnkāni yí can Levii yi, ò o Abarahaamu màhá pá nɔn bïo ó o yú ɓàn cúa-pírú níi wo yi. O Mɛlekisedeeki mu dúɓuaa o Abarahaamu na le Dónbeenǐ dó mi ńni nɔn yi.

⁷ A wa zǔ kénkén le yía wee dúɓua wón bïo ɓúhú wi po yía ɓa wee dúɓua yi.

⁸ O Levii nùwá, bía ó o Isirayeele ńipomu wee na bïo ɓa wee yí ɓàn cúa-pírú níi yi, bán léé nùpua, ɓa wee hí. Ká a Mɛlekisedeeki na ó o Abarahaamu nɔn mí bïo ɓàn cúa-pírú níi yi, wón yǐo wi lua làa bïo le Dónbeenǐ biónǐ vǔahú bíaaráa mu.

⁹ O Levii nùwá lé bía á mu bïo ɓàn cúa-pírú níi wee na yi. Ée ká bïo ó o Abarahaamu na lé ɓàn ɓúaa á léra mu, bǔn wee zéeni le orén Levii mún wáa léra mu.

¹⁰ Mu bon, páahú na ó o Mɛlekisedeeki sá a Abarahaamu yahó yi, ká a Levii dǎn yí ton. Ée ká mu páahú ká a wi mín ɓúaa mu yi.

¹¹ O Isirayeele ńipomu *làndá yi, ó o Levii zǐ-ɓúhú lé hía ho yankaró tonló bïo sá yi. Ba lé ɓa yankarowà là a *Aaron bïo síi. Ée Ká ɓa yankaró tonló ɓii màhá yí sú. Lé bǔn nɔn á yankaro veere ɓúí ló na ka là a Mɛlekisedeeki bïo, wón yí ló Aaron nɔnkāni yi.

¹² Ká ho yankaro tonló hía yèrémáa, se ho làndá mún ko ho yèrémá.

¹³ Yía há bióní mu bía dǎní yi ɓàn zǐ-ɓúhú nùpua yí wó yankarowà yí mɔn.

¹⁴ Wa zǔ le wón na lé wa ɓúhúso á ton o *Zúdaa zǐ-ɓúhú yi. A bïo ó o Mɔyiize wee bío ɓa yankarowà bïo, ó o ɓèn mún yí bía bïo ɓúí ho zǐ-ɓúhú mu dǎní yi.

O Yeesu lé o yankaro là a Mɛlekisedeeki bïo síi

¹⁵ A bïo wáa wíokaa nɔn ó o yankaro mu bïo wee ceráa lé bïo kà: O yankaro ɓúí ló á ka là a Mɛlekisedeeki bïo síi.

¹⁶ O yí wó yankaro làa bïo ɓa nùpua bòráa mu bïo síi. O wó a yankaro le mukānǐ na wi o yi na máa vé máa mi bïo yi.

¹⁷ Bïo kà lé bïo le Dónbeenǐ biónǐ vǔahú bía:
«Fo lé o yankaro féeé

là a Mɛlekisedeeki bïo síi.»†

¹⁸ Le Dónbeenǐ khínía ho nín-yání làndá yi, lé bïo ho pànká mía, ho bïo ɓúhú mía.

* 7:1 Mi loń Bïo ɓúhú ɓúeenii vǔahú (Genèse) 14.18-20 † 7:17 Mi loń Lení vǔahú (Psaumes) 110.4

19 Ho làndá mu lá yí dà máa wé á nùpue máa téréen le Dónbeenĩ yahó. Ká hã laà na kà wán á bïo wa dó wa sĩa yi wee lònóni bún òèn wíokaa sũaaní. Lé bún pànká yi á wa wee dàní vá vaa óúeráa le Dónbeenĩ yi.

20 Mu yínóni bún mí dòn. Le Dónbeenĩ báa mu jii wán. Bĩa ká bán wó óa yankarowà à le yí báa bïo.

21 Ká a Yeesu wón le Dónbeenĩ wó là a yankaro, á báa bò mu wán làa bïo kà:

«O Nùhũso á báa mu jii wán,
á máa bíní máa yèrè má mi jii.

Fo lé o yankaro fèèè.»‡

22 Lé bún nòn á le páanii na ó o Yeesu wó á le wi warén lè le Dónbeenĩ pãahũ á sũaaní ãio lè ho yahó.

23 Bïo pá bínía wee sanká mu mín yi lé bïo kà: Ba yankaro cèrèè khíina, lé bïo mu húmú yí máa díá à óa sá lén.

24 Èè ká bïo ó o Yeesu ù kerí bín fèèè, á nĩ-veere máa lá a lahó o yankaró tonló yi.

25 Lé bún nòn ó o dà wee kãnínaa bĩa wee vá óuee óúe le Dónbeenĩ yi orén pànká yi. Mu bon, o Yeesu mu wi fèèè, á wee fio le Dónbeenĩ yi óa bïo yi.

26 A wón yankarowà jùhũso so na lé o Yeesu lé yĩa á ko làa wen. O wee ce le Dónbeenĩ yahó, o bè-yáanii mía, fiani mía wo yi, o yí máa páaní làa bè-kora wérowà. Le Dónbeenĩ bàrá a mu bïo óúenóúen jùhũ wán.

27 O màkóo mía ò o ya muiní làa wizooní mí bè-kora bïo yi lè óa zãamãa bè-kora bïo yi làa bïo óa yankarowà júnása na ká wee wéráa mu bïo síi. Le muiní ó o yan cúekúee mí dòn á mu vóráa, á lé orén mítén mún wó le muiní mu yĩa.

28 Ba yankarowà júnása na óa wee ãin o *Móyiize làndá wán à kúeeráa, bán dà à va à vĩ. Ká ho *làndá bèró món á le Dónbeenĩ báa á bàrá mí za wó là a yankaro, wón na bïo óúenóúen jii sú fèèè.

8

O Yeesu lé óa yankarowà jùhũso

1 Bïo wa le wa à bïo óúenóúen á bïo jùhũ wi po bïo ká lé bïo kà: Ba yankarowà jùhũso na bïo bía ká lé yĩa á warén yú. O yòó kará ho wáayi le Dónbeenĩ na dà mu bïo óúenóúen nín-tíání.

2 O wee sá mí yankaró tonló mu le *sòobá-lùe yi hã pãnsòni bùkú binbirĩ yi, hĩa á nùpue yí tá, lé o Nùhũso Dónbeenĩ mítén tá ho. Nùpue yí tá hón.

3 Yankarowà jùhũso lée yankarowà jùhũso á léra, bèra a na ò o wé wé mu hãmu, à ya hã muiní na le Dónbeenĩ yi. Awa, á warén yankarowà jùhũso òèn mún ko ò o yí bïo óúí à hã lè le Dónbeenĩ.

4 O lá wi ho tá wán, se o yàá lá máa wé yankaro. Lé bïo óa óúí wi vó á wee hã le Dónbeenĩ làa bïo ó o *Móyiize làndá bòráa mu.

5 Bán yankarowà júnása so tonló na óa wee sá lé ho binbirĩ so na wi ho wáayi bán khãkhãnaamu. Mu bon, pãahũ na ó o Móyiize hĩa ko ò o óúaká tá hã pãnsòni bùkú yi, á le Dónbeenĩ bía nòn wo yi: «Loń, wé mu óúenóúen làa bïo á ĩ zéeníanãa mu nòn foń le óúee wán.»*

6 Ká hã laà na ká wán ó o Yeesu wón le Dónbeenĩ kàrafáa ho tonló yi. Ho bïo jùhũ wi làa sòobéè, lé bïo le páanii na ó o bò le Dónbeenĩ lè óa nùpua pãahũ á sũaaní sũaaní ãio lá wi lè ho yahó, lé bïo á bïo le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé è na wen le páanii mu yi bún sũaaní bïo lè ho yahó.

Le Dónbeenĩ dó mi jii le mí ì bè le páanii finle

‡ 7:21 Mi loń Lení vũahũ (Psaumes) 110.4 * 8:5 Mi loń Léró vũahũ (Exode) 25.40

⁷ Ká le *páanii na le Dónbeenĩ bò lè ho yahó á fianí lá mía yi se le lá máa bíní máa bè páanii búí.

⁸ Εε ká lé bïo le Dónbeenĩ nïpomu wó khon làa de á nɔn le bíaráa bïo kà:

«Mi lorí, lé ínén Nuhúso Dónbeenĩ bía bïo kà:

Páahú búí khíi dǎ, ká í bè le páanii finle

là a *Isirayεele nïpomu, là a *Zudaa zǐ-nuhú nïpomu.

⁹ Dén páanii so á à wé mí dòn làa dïo á í bò lè bǎn búaawa

páahú na á í tò 6a níi wán lórǎa ho *Ezipite kǎhú yi.

Bán yí bò bïo wa bía tò wán yi.

Lé bǔn te bïo á í bèn mún pǎ 6a día, lé ínén Nuhúso bía mu.

¹⁰ Bïo kà mǎn le páanii na á ínén Nuhúso á à bè là a *Isirayεele nïpomu lé dïo kà:

Í ì wé á 6a wé è leéka í làndáwá bïo,

í ì dé hǎ 6a sía yi. Lé ínén Nuhúso bía mu.

Í ì wé bǎn Dónbeenĩ,

á 6arén ñ wé í nïpomu.

¹¹ Núpue máa bíní máa kǎrán mín za tàá mí ninza le 6a tà ínén Nuhúso bïo,

lé bïo 6a búenbúen á à tà í bïo,

à lá 6a ní-kǎa yi líi búe 6a háyúwá yi.

¹² Í ì sén 6a bè-kora á à día,

á máa bíní máa leéka 6a wékheró bïo hùúu.»†

¹³ Bïo le Dónbeenĩ wee bïo le páanii finle bïo, bǔn wee zéení le le càtío le páanii na bò lè ho yahó làa dà-kínle. A bïo léé bïo bèn hǎa kǎa, se mu ká ho vǐló.

9

Le nín-yání páanii bèrǎ

¹ Le páanii na bò lè ho yahó á làndáwá wi wee kǎrán 6a núpua làa bïo le Dónbeenĩ wee búaanínaa. A 6a núpua lè le Dónbeenĩ mu fémínló lahó mún wi ho tá wán.

² Mu bon, hǎ pǎnsòni búkú á tá mu bïo yi, á kǎana lè hǎ cúa-nun. A ho nín-yání lahó na 6a wee ve làa sòobá-lùe lé bǐn á le fíntǎ-cúaa, lè le tàbárí na ho búurú na bïo sǎ le Dónbeenĩ yi wi wán, á zoó wi yi. ³ A ho nun níi lahó lé hǎa 6a le *sòobá-lùe bǎn binbiriso.

⁴ Lé hón lahó so á mu bïo na sǎmu sí cǐnii dèe na wó lè ho sǎnú bïo cǎéra yi, á le páanii 6onkonĩ na mání lè le yahó wó lè ho sǎnú zoó wi yi. Dén 6onkonĩ so á le dèe búí wi yi á mu bïo na 6a le *maanε wi yi. O o *Aaron bǔn-za na sǎ hǎ vǎnna mún wi le 6onkonĩ mu yi, à séení hǎ hue-penlenwá, hǎa le páanii làndáwá na le Dónbeenĩ nɔn o *Mǎyiize yi á túara wán.

⁵ Le 6onkonĩ mu bǎn nuhú á ho wáyai tonkarowá na 6a le Serubēnwa wi yi, á wee zéení le Dónbeenĩ cùkú. Ba mía tàró pon le 6onkonĩ mu ni-pεε yi, bǐn na 6a núpua bè-kora wee sén día yi. Εε ká bǔn bíoró páahú yínɔn hǎa kà.

⁶ Lé làa bǔn á hǎ sía mu bàrákaráa. A le *sòobá-lùe lé bǐn le *Dónbeenĩ yankarowá wee zoo sá mí tonló yi làa wizooní.

⁷ Ká le sòobá-lùe bǎn binbiriso dén lé 6a yankarowá nuhúso mí dòn wee zo le yi. O wee zo bǐn le cúekúee le lúlúure yi lè 6a búaa na ó o fúaana cǎni, à zoo na le Dónbeenĩ yi orén mí bæere bè-kora séndíaró bïo yi, lè le Dónbeenĩ nïpomu na ká bè-kora séndíaró bïo yi.

⁸ Le Dónbeenĩ Hácírí wee zéení mu le ká le sòobá-lùe wi bǐn wá, á se le sòobá-lùe bǎn binbiriso nii yí dà máa hén.

⁹ Bǔn biowa so wee zéení bïo wee wé hǎ làa na ká wán bïo. Mu wee zéení le mu hǎmu na 6a núpua wee wé, lè hǎ muini na 6a wee ya yí dà máa wé á 6a máa térén le Dónbeenĩ yahó.

† 8:12 Mi lorí Zeremii vúahú 31.31-34

10 Mu lé 6a nùpua mí dòn *làndáwá na 6a bò ho ònló, lè mu bè-*nunii*, làa bío 6a wee sεεka lè miten dání yi. Hã làndáwá mu kera bín fúaa pãahú na le Dónbeení yèrèmaa mu bíowa yi.

O Krista lé mu bè-kora séndiaró muini yia

11 O *Krista 6uara 6ueé wó 6a yankarowà *núhúso* bèra a na wa yí mu bè-tentewà. Le lùe na ó o sá mí yankaró tonló yi dèn *nii* mún sú po hã pñsòni bùkú na yáania tá ho tá hení yi. Le yínón dèe na á nùpua tá. Le bío yí sã ho òmíjána yi.

12 O Krista zon le Dónbeení *sòobá-lùe 6àn binbiriso yi le cúekúee mí dòn á mu vóráa. Mu yínón bà-kùio cāni ó o zonnáa, lé o kùrú cāni lé òio ó o zonnáa, á wee kánínáa 6a nùpua fēεε.

13 O nòn-zúnle na 6a wee cī sāni na 6a wee kúee mu *numu* yi à wāa lè 6a nùpua na yí máa ce à héha là a *Moyiize làndá, lè 6a kókówá lè 6a dāani cāni, lé bún wee ceé 6a à héha lè ho làndá mu.

14 Ká bún wee wé kà síi, se o Krista cāni dèn bío 6èn wíokaa yòo po bún. Le Dónbeení Hácírí pánká yi ó o Krista mu tà nòn mítén á wó a muini yia na á fianí mia yi. O cāni lé dèn á à ceé wa yiwa hã wárá na wee 6ua wεn varáa mu húmú lahó yi yi, bèra a na à wa dān sá na le Dónbeení na wi fēεε yi.

Le cāni lé le páanii na bò fimini

15 Lé bún nòn o *Krista bòráa le *páanii finle le Dónbeení lè 6a nùpua pãahú. O húrun á feníanáa 6a nùpua mu bè-kora na 6a wó le nín-yání páanii pãahú, à bío na le Dónbeení von dān yí hã kía na máa vé, hã bío fèra bío día.

16 Nùpue mómódn *ni-cúa* bío hãa wee bío, se 6ànso húrun.

17 Mu bon, hen ká yia mà hã *ni-cúa* mu húrun, à hã bío màhá wé le sòobéε. Lé bío ká a yio wi lua, à hã *ni-cúa* mu bío máa wé here.

18 Lé bún yáa nòn le cāni kúaará á bòráa le nín-yání páanii.

19 Bío ó o *Moyiize káranna hã làndáwá á nòn o *Isirayεεle nípomu 6úen6úen yi vó, ó o lá 6a nòn-zàwa lè 6a kókówá cāni na ó o cān, á bò mu *numu* wán. O o lá le vīndè-za na 6a le *izoope lakahó, lè ho yènsé muhú, ò o wee wāa hã làndáwá vūahú, lè 6a nùpua 6úen6úen

20 ká a bío bío kà: «Dìo ká lé le páanii na le Dónbeení bò nòn mia 6àn cāni.»*

21 Làa bún síi, ó o mún wāana hã pñsòni bùkú lè hã sía na wi ho yi 6úen6úen.

22 Ho làndá vūahú yi á mu yáa bío le mu bío 6úen6úen wee ceé lè le cāni, le ká cāni yí kúaará á bè-kora yí dà máa sèn máa día.

O Krista nòn miten le cúekúee mu vóráa

23 Awa, Ká bío wi ho wáyai 6àn khānkānāamu wee ceé là a *Moyiize làndáwá, á mu 6àn binbiriso ko mu ceé làa bío sūaaní sūaaní bún.

24 O *Krista yí zon hã pñsòni bùkú na 6a nùpua tá yi. Hón bùkú so lé hen na le Dónbeení wi yi 6àn khānkānāamu, ká ho yínón horén mí bεεre. Lé ho wáyai ó o Krista yòora á yòo òin le Dónbeení yahó wee yanka le wa bío yi.

25 Làa lúluúio á le *Dónbeení yankarowà *núhúso* beení wé zo le sòobá-lùe 6àn binbiriso yi lè 6a bùaa na 6a fūaana cāni. Ká a Krista wón yí máa wé zoo ya mítén làa muini fēεε.

26 Ká a lá wee wé bún fēεε, se o lò lá wé è be fēεε à lá ho òmíjána lénló pãahú 6uee 6úe ho zuia yi. εε ká hã pñna vaa véení, ó o Krista 6uara le cúekúee mí dòn á 6ueé wó mítén lè le muini yia á 6órāa mu bè-kohó *núhú*.

27 Nùpue léee nùpue á à hí le cúekúee mí dòn. Bún món á le Dónbeení ò cítí o.

28 Lé làa bún ó o Krista wóráa mítén lè le muini yia le cúekúee mí dòn á 6órāa 6a minka nùpua bè-kora *núhú*. O khíi bíní ò 6uen, ká bún màhá máa wé bè-kora ó o 6ueé 6úe *núhú*. O 6ueé kání bío pan o 6uenló.

* 9:20 Mi loí Léro vūahú (Exode) 24.3-8

10

O Krista bueé 6ó hã muini yaró ñuhũ

¹ Bïo ó o *Moyiize làndá wee zéeni yínǎñ bïo wi bân binbiriso mí bæere. Mu lé mu bân khânkhanáamu. Hón làndá so wee zéeni le hã muini dà-kéni kéni mu ko hã wé ya làa lúlúio féεε. Lé bûn nǎn á bïa 6a wee ya hã bïo yi á hã yí dà máa wé á 6a máa téren le Dónbeenĩ yahó.

² Ká bûn mía se bïa 6a wee ya hã muini mu bïo yi á bè-kora wãa lá à sén á à día làa cúékúee, á lá máa bîni máa leéka mí bè-kora mu bïo, á máa ya muini mu bïo yi.

³ Εε ká bueé. Làa lúlúio ká hã muini mu wee wé à 6a bîni leéka mí bè-kora bïo.

⁴ Mu bon, 6a nǎn-zàwa là 6a kókówá cãni yí dà máa 6úe mu bè-kora ñuhũ.

⁵ Lé bûn nǎn á bïo ó o *Krista 6uara ho ðimíjã yí, ó o bïa nǎn le Dónbeenĩ yi:

«Fo yí tà hã muini là mu bè-hãni bïo,

à ù wó á ï sãniã wi.

⁶ Ba bùaa na 6a fũaana á cĩna le muini yεeni dèe wán

là hã muini mu 6úí na 6a wee ya mu bè-kora séndiáro bïo yi 6úen6úen bïo yí wó sína fon.

⁷ A ï wãa bïa: Lé mi na wà à 6uen

6ueé wé ù sïi bïo.

Bûn lé bïo túara ï ðãni yi le Dónbeenĩ bionĩ vũahũ yi.»*

⁸ Bïo ká lé bïo ó o Krista bïa là ho yahó: «Fo yí tà hã muini là mu bè-hãni bïo. Fo mún yí tà 6a bùaa na 6a wee fũaa à cĩ le muini yεeni dèe wán, là le muini na 6a wee ya mu bè-kora séndiáro bïo yi bïo. Bûn 6úen6úen yí máa wa ù sïi.» A hã muini mu ñǎn wee ya à héha làa bïo ho *làndá bõráa mu.

⁹ O Krista tĩn bĩniã bïa: «Lé mi na wà à 6uen 6ueé wé ù sïi bïo.» O Krista 6ó ho hàani muini ñuhũ ò orén mí bæere wó mítén là a muini yã dó hã lahó yi.

¹⁰ O Yeesu Krista wó le Dónbeenĩ sïi bïo. Bïo ó o Krista nǎn mítén á húrun le cúékúee á mu vóráa, lé bûn wó á wa bïo sã le Dónbeenĩ yi.

¹¹ Ba yankarowà 6úen6úen wee ðin ya hã muini dà-kéni kéni mu làa wizooní, à hã ñǎn yí dà máa sén bè-kora máa día hùúu. ¹² Εε ká a Krista yan mu bè-kora séndiáro muini le cúékúee, ò o yòó kará le Dónbeenĩ nín-tĩani féεε,

¹³ á pan bïo le Dónbeenĩ á à dé o zúkúsa o tá ó ò bè mí zení wán.

¹⁴ Le muini dà-kéni mí dòn na ó o Yeesu mu yan lé dén wó á bïa bïo sã le Dónbeenĩ yi térenna le yahó.

¹⁵ Lé bûn le Dónbeenĩ Háciri mún bïa. Le bïa bïo ká là ho yahó:

¹⁶ «Bïo ká lé bïo ó o Nuhũso bïa:

Hã wizooní mu khĩló mónđen

á ðio ká lé le páanii na á ï ò bè làa ba.

Ï ò dé ï làndáwá 6a sía yi,

Ï ò wé á 6a wé è leéka hã bïo,

¹⁷ I máa bîni máa leéka 6a bè-kora là 6a wékheró bïo hùúu.»†

¹⁸ Hen ká mu bè-kora hĩa séra díã, se muini yaró wãa mía bûn bè-kora so séndiáro bïo yi.

O Krista héra ho wãhũ nǎn wen

¹⁹ Awa, wán zàwa là wán hĩnni, lé o Yeesu cãni pánkã yi á wa láa mu yi le wa à zo le *sòobá-lùe bân binbiriso yi.

²⁰ O có ho wã-finle na lé ho wã-binbirĩ á nǎn wen. O héra ho pãnsò-beeni na ka là ho lé o sãniã á wa wee ðãni yòo zo le sòobá-lùe bân binbiriso yi.

²¹ A wa yú 6a yankarowà ñuhũso na wi le *Dónbeenĩ zĩ-beeni ñuhũ yi.

²² Mi wãa wa vá vaa 6úe le Dónbeenĩ yi là le yi na púaara díã, là le síidéro binbirĩ. Mu bïo na wa wó à mu yí se á mi wa lén wa sía yi à hã ce, à mún sεε wa sãniã là mu ñumu na wee ce.

* **10:7** Mí loĩ Lení vũahũ (Psaumes) 40.7-9 † **10:17** Mí loĩ Zeremii vũahũ 31.33-34

²³ Bïo wa dó wa sïa yi wee lòní á mi le wa wé zéení bïo wéréwéré, à yí tèé wa bàra. Mu bon, le Dónbeení dó mí jii le mí ì wé bïo na, à le wé mu.

²⁴ Mi wa pa mín bïo, à wé hení mín sïa le waminí lè hã wára na se dǎní yi.

²⁵ Mi yí wa khí à wé yí buen wa kuure fémínló làa bïo 6a nǐ-dòndáa búí khú yí máa buennáa bïo síi, ká mi màhá wa wé hení mín sïa, sǎnkú bïo wa zū le o Núhúso wizonle jàana lua.

²⁶ Bïo wa zū ho tũíá wó ká wa wó bè-kora làa cǎnii, se muiní wáa kũn mía máa ya bún bè-kora so sǎndíaró bïo yi.

²⁷ Bïo ká, lé ho lòní le cítii lè ho dǎ-súmúí na à cǐí le Dónbeení zúkúsa.

²⁸ Hen ká a búí yáara a *Mǎyíize làndá, ká mu bàn seéràsa nùwá jùn tàá nùwá tǐn wi, á 6ǎnso ko ò o búe, màkárí zǔrǐló mía mu yi.

²⁹ Sǎnkú yia zùarína le Dónbeení Za yi, á wó le páaníi cǎni na ceéra 6ǎnso lè mu kàakó-bïo, á là le Dónbeení Hácírí sǎmuso, wón lònbee so máa poń bún le.

³⁰ Yia bía bïo ká á wa zū: «Hã yúaa ðíró bïo sǎ mǐi. Yia ko làa bïo na, á ì wé mu lè 6ǎnso». O mún pá bía bïo ká: «O Núhúso á à fí le cítii mí nǐpomu wán.»‡

³¹ Le Dónbeení na wi féεε á nùpue hía zon níi, bún zǎníi wi làa sòobéε.

³² Mi bǐní leéka bïo wó khíina, le páahú na le Dónbeení dó mí khoomu mi wán, á le lònbee yú mia làa sòobéε.

³³ Ba là mia, á beéra mi lò 6a nùpua búenbúen yío yi, tàá bía 6a beéra lò làa bún síi á mi tà jii.

³⁴ Mu bon, mi lò páanía bon làa bía wi ho kàsó yi. Hàrí mi níi bïo 6a fó á mi yàá pá tà mu lè le sí-wεε, lé bïo mi zū le bïo sǎ mia á sǎaaní sǎaaní mu, bún á à keń bǐn féεε.

³⁵ Awa, á mi wáa yí titika bïo mi láa yi. Lé lerén síidéro mu bïo yi á mi ì yíráa le sǎánii na bïo júhú wi làa sòobéε.

³⁶ Mi ko mi hǐ mi sǐa bèra a na à mi dàń wé bïo le Dónbeení le mi wé. Lé bún ñ na ká mi ì yí bïo le dó mí jii le mí ì na mia.

³⁷ Le Dónbeení bioní vūahú yi á bïo ká bía:

«Hen làa cǐnú tente ká yia lua á buéé dǎ.

O máa mía.

³⁸ O nùpue na téréna wón ñ keń le mukǎní binbirí na máa vé yi o síidéro le Dónbeení yi pǎnká yi.

εε ká 6ǎnso bǐnía ló lè mí món, á ì sǐi máa wa a bïo yi.»§

³⁹ εε ká bán na wee lé lè mí món à vǐ lén á warén mía tǐahú. Warén bán dó wa sǐa le Dónbeení yi, á wi ho kǎnǐló wǎhú wán.

11

Wán 6úaawa síadéro le Dónbeení yi bïo

¹ O nùpue síidéro le Dónbeení yi wee zéení le mu bïo na á 6ǎnso dó mí sǐi wee lòní yíró o láa yi. Mu wee zéení le bïo á 6ǎnso yío yí máa mi ó o láa yi le mu bïo bon binbirí.

² Lé wán maáwá síadéro le Dónbeení yi nǎn á le tàráa 6a bïo.

³ Lé bïo wa dó wa sǐa le Dónbeení yi á nǎn wa zúnáa le le léra ho ðímǐjǎ lè mí bioní. Lé ká síi wa zúnáa le bïo yí máa mi lé bún le ðǐn wán léraráa bïo wa wee mi.

⁴ O *Abεεle dó mí sǐi le Dónbeení yi, lé bún nǎn le muiní na ó o yan á sǎaaní a *Kǎjεε muiní. Lé o síidéro mu nǎn le Dónbeení tà fóráa o hǎmu, á bía le o téréna. O Abεεle húrun, εε ká a síidéro le Dónbeení yi bïo yi, á bïo ó o wó á 6a nùpua pá wee bío bïo.*

‡ 10:30 Mi lorí Làndá zéeníló vūahú (Deutéronome) 32.35-36 § 10:38 Mi lorí Habakuuki vūahú 2.3-4 * 11:4 Mi lorí Bïo júhú búεnii vūahú (Genèse) 4.3-10

⁵ Lé o Enōki sīdéró le Dónbeenĩ yi bïo yi ó o ßuan yòraráa ho wáayi lè mí yèn-vèení «á nùpue yí bínía yí mən, lé bïo le Dónbeenĩ ßuan wo yòraráa ho wáayi.» Sáni ò o ßua yòò ho wáayi, á le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ zéénía mu le «o bïo wó sīna le Dónbeenĩ yi.»†

⁶ A bũn nən ßueé wé ká mu yínən le sīdéró le Dónbeenĩ yi bïo yi, á nùpue bïo yí dà máa wé sí Dónbeenĩ yi hùúu. Yia wee vá vaá ßúe le Dónbeenĩ yi ko ò o láa mu yi le le wi binbirĩ, á ßia wee cà ßa zūn le á le mún wee sàání yi.

⁷ Lé o Nəwee sīdéró le Dónbeenĩ yi bïo yi á le zééníanáa bïo wà ßueé wé làa wo. O o Nəwee dó mu le sòobéé yi, ó o wíokaa ho won-beenĩ ó orén là a zii nùpua káníanáa. Lé o sīdéró mu le Dónbeenĩ yi á sīnía ho ðimíná nùhũ. A lé o sīdéró mu bïo yi á le Dónbeenĩ le o térénnanáa.

⁸ Lé o *Abarahaamu sīdéró le Dónbeenĩ yi bïo yi ó o tàráa le veró á wà van ho kōhũ na le Dónbeenĩ le mí ì na a yi, à ho bïo sí a yi. O yáá hínən wà ká a yí zū hen na ó o wee va yi.

⁹ O dó mí sīi le Dónbeenĩ yi, ó o wà vaá kàyáa ho kōhũ na le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì na a yi yi, á kera há pōnsòni búkúwá yi bín là a *Izaaki là a *Zakoobu, bán na á há kĩa dà-kéní kéní mu bïo mún sã yi.

¹⁰ O Abarahaamu mu lá wee lòní ho lóhó na nùhũ fàrá tina. Hón lóhó so lé le Dónbeenĩ zéénía bïo ho fàráráa, á lé lerén mún fàrá ho.

¹¹ Lé o Sara sīdéró le Dónbeenĩ yi á nən le wó ó o yúrúa o za ká a nən híana yí máa te, ò o mún kina. Éé ká a màhá láa le ká le Dónbeenĩ dó mí jii le mí ì wé bïo na, à le wé mu.

¹² Lé bũn nən á wàn ßúaawa nĩ-kéní mí dòn, o Abarahaamu, á wó ßa zãamáa ßàn maá, ká a húmú yáá lá sùaráa. Mu nìpomu na sã a món á boo le há mànàayio bïo síi, tàá le le hēnlè na mu yámú numu jii bia bïo síi. Nùpue yáá yí dà máa mĩ ßa máa zūn jii.

¹³ Bán búenbúen dó mí sĩa le Dónbeenĩ yi á húrun à bïo le dó mí jii le mí ì wé yí kúaa ßa wán. Éé ká ßa màhá pá khèra mən mu, á ßa sĩa wan mu bïo yi, á ßa bía wéréwéré le mí le ßa kàyáwá ho tá wán.

¹⁴ Bïo ßa bía bũn ká síi wee zéení le ßa màkóo wi maá zii yi ho wáayi.

¹⁵ Hen ká ßa lá leékaa ho kōhũ na ßa ló día bíní varó bïo binbirĩ, se ßa lá à dàñ n bíní ì va ho.

¹⁶ Éé ká lé bïo le maá zii na bïo sūaaní, ðio wi ho wáayi, lé dén ßa màkóo wi yi. Lé bũn nən le Dónbeenĩ yí máa nīyi bïo ßa wee ve le le mín Dónbeenĩ bïo yi, dén na son ho lóhó ká làa ba.

¹⁷ Lé o Abarahaamu sīdéró le Dónbeenĩ yi bïo yi ó o tà le mí ì ya mí za Izaaki le le muinĩ á à na le yi pãahũ na le le mí ì khén o kúará yi, ká a nən zū kénkén le le Dónbeenĩ mu dó mí jii nən wo yi.

¹⁸ Mu bon, le Dónbeenĩ hĩa bía nən wo yi: «Ba zàwa na á ì dó ì jii le ì na foñ, lé o Izaaki á ì ðin wán á fo ò yírúa ßa.»‡

¹⁹ Éé ká a Abarahaamu lon mí yi, ó o le le Dónbeenĩ dà ßa nĩ-hía wee vèení. Lé bũn nən á le Dónbeenĩ mu díaráa o za nən wo yi, ó o ka lòn yia na vèera.

²⁰ Lé o Izaaki sīdéró le Dónbeenĩ yi bïo yi ó o dúßuaarúa o Zakoobu là a Ezayuu yi bïo wà ßueé wé ðání yi.

²¹ Lé o Zakoobu sīdéró le Dónbeenĩ yi nən á bïo ó o húmú ðən, ó o dúßuaarúa o Zozεεfu zàwa le mí nĩ-kéní kéní yi, ò o ßuan mí bũini yi á líí ßúrá ò o ßuaanía le Dónbeenĩ.

²² Lé o Zozεεfu sīdéró le Dónbeenĩ yi nən ó o húmú pãahũ ó o bíaráa o *Isirayεεle nìpomu léró ho *Ezipite yi bïo, á zéénía bïo ßa à wé là a nĩ-hínmu.

²³ Lé o *Məyiize ßàn nùwã siadéró le Dónbeenĩ yi bïo yi á ßa sànkáarúa wo há pīina tīn. Bïo ßa mən o za semu, ó o béé bionĩ ßa yí zãna.

²⁴ Lé o Məyiize sīdéró le Dónbeenĩ yi nən á bïo ó o hĩa ðən, ó o pã le ßa wé yí ve mí làa Ezipite béé hínló za.

† 11:5 Mi lorĩ Bïo nùhũ ßúeení vūahũ (Genèse) 5.21.24 ‡ 11:18 Mi lorĩ Bïo nùhũ ßúeení vūahũ (Genèse) 21.12

²⁵ O tà lá le lònbee lè le Dónbeenĩ nĩpomu, à bĩo lá dà à wɛ́é o s̄i ho p̄n-za yi, b̄n na lé mu bè-kora ó o p̄́ díá.

²⁶ Ho Ezipite k̄h̄h̄ nàfòró wi b̄n bon. Ɛɛ ká a M̄oyiize c̄n, á h̄ã lantàa na à là làa wo làa b̄io 6a wee là làa ȳia le Dónbeenĩ m̄n léra b̄io síi á b̄io n̄h̄h̄ wi o c̄n làa sòobéɛ, lé b̄io ó o khèra m̄n ho c̄nú na pan wo ho ȳĩró.

²⁷ Lé o M̄oyiize s̄idéro le Dónbeenĩ yi n̄n ó o lóráa ho Ezipite k̄h̄h̄ yi wà ò o ȳi z̄ana b̄io ho k̄h̄h̄ mu béɛ s̄i á à c̄i a yi. O ka lè o ȳio wi le Dónbeenĩ na ȳi máa mi wán, lé b̄n te b̄io ó o f̄ará t̄inanáa.

²⁸ Lé o s̄idéro le Dónbeenĩ yi n̄n ó o dúráa 6a *z̄uífùwa s̄nú na 6a le Paaki, á n̄n le n̄i le 6a kh̄i o Isirayɛle n̄pomu z̄ín z̄uap̄iní lè le c̄ni bèra a na à ho wáayi tonkaro na wee búe 6a n̄pua à ȳi búe 6a h̄inb̄ii z̄awa.

²⁹ Lé o Isirayɛle n̄pomu s̄idéro le Dónbeenĩ yi n̄n 6a dàrna k̄anáa mu yámú n̄umu bè-muh̄h̄ yi lè mí laà lòn tá hení b̄io síi. Ɛɛ ká ho Ezipitesa n̄n 6a m̄n búeé zon, á mu n̄umu 6ó 6a búenb̄uen.

³⁰ Lé o *Isirayɛle n̄pomu s̄idéro le Dónbeenĩ yi n̄n 6a bánb̄aa ho Zerikoo lóhó h̄ã wizooní b̄io h̄ɛn̄un, á ho dándá beenĩ na son k̄n̄ia ho lóhó mu yi á tò.

³¹ Lé o h̄ã na lá wee ȳéé mítén, ȳia 6a le Arahaabu s̄idéro le Dónbeenĩ yi n̄n ó o k̄an̄ianáa, ò o ȳi p̄an̄ia ȳi húrun lè le Dónbeenĩ z̄úkúsa. Lé b̄io 6a c̄ūilowà na ló 6a Isirayɛlesa c̄n ó o buan se.

³² B̄io á ì ȳáá w̄aa à b̄in̄i ì b̄io lé mu ȳén. O Zedion, là a Baraaki, là a Samus̄n, là a Zefitee, là a *Daviide, là a Samuwɛle lè 6a n̄i-cúa f̄erowà b̄io na 6a wó á ì ȳi dà máa tè yi búenb̄uen máa véení.

³³ Lé 6a s̄idéro le Dónbeenĩ yi b̄io yi n̄n 6a dàrna 6a bá-z̄awa, á wó b̄io téréna, á ȳi b̄io le Dónbeenĩ dó mí n̄i le mí ì na 6a yi, á mún dàrna tunnáa 6a kúdenwà n̄iní.

³⁴ Lé le s̄idéro mu le Dónbeenĩ yi b̄io yi n̄n 6a dàrna 6óraa h̄ã d̄ã-s̄umáa, á k̄an̄ia mítén ho kh̄a-tóní búero yi. Ba buɛkaa á lò b̄in̄ia fá. Ba hen̄ia mí s̄ia táráa h̄ã h̄ia, á dàrna n̄n mí z̄úkúsa h̄in-táwá.

³⁵ Lé 6a h̄ãawa búii s̄idéro le Dónbeenĩ yi n̄n 6a b̄in̄ia m̄nnáa mín n̄pua na lá húrun lé b̄io 6a vèera.

Ba n̄pua búii 6a n̄in̄ia s̄an̄ia 6a s̄idéro le Dónbeenĩ yi b̄io yi, á 6a p̄́ le mí máa k̄an̄i mítén á 6a húrun, bèra a na à 6a b̄in̄i vèe à k̄ɛn̄ le muk̄an̄i binbir̄i yi.

³⁶ Ba búii n̄a mí yiwa á h̄ã lantàa kúio 6a yi. Ba han 6a, á can lè h̄ã z̄úak̄aríwà kúaa ho k̄àsó yi.

³⁷ Ba búii 6a lèekaa lè h̄ã huua 6ó, 6a búii 6a kúiora lè h̄ã k̄àràkáráwà, ká 6a búii bán 6a 6ó lè ho kh̄a-tóní. Ba búii bán ȳi z̄ú hen na 6a à zo, á wee z̄í 6a pia lè 6a via s̄onna. Mu b̄io búenb̄uen f̄ora 6a yi. Ba beéra 6a lò làa sòobéɛ.

³⁸ Ho d̄im̄iná ȳi ko làa ba, lé b̄io 6a s̄aaní ho. Ba wee héɛ v̄iná ho tá hení lè h̄ã búaa yi, á wee héɛ zo h̄ã hue-beera p̄nna lè h̄ã k̄ana yi.

³⁹ Le Dónbeenĩ tà bán búenb̄uen b̄io 6a s̄idéro le yi b̄io yi. Ɛɛ ká b̄io le Dónbeenĩ mu dó mí n̄i n̄n le mí ì na 6a yi á 6a màh̄á pá ȳi ȳú,

⁴⁰ Lé b̄io Le Dónbeenĩ lá wíokaa b̄io s̄aaní b̄n á ká lè wa búenb̄uen. Lé b̄n n̄n 6arén mí dòn ȳi ko 6a b̄io n̄i sí ká warén na ká n̄i ló.

12

Mi wa h̄ã wa s̄ia le lònbee lè mí s̄itwà yi

¹ Awa, b̄io á bán s̄érà-kúii so k̄n̄ia wɛn, á minén mún wa p̄́ b̄io búenb̄uen na wee h̄ɛ wɛn wa máa va lè ho yahó, à mu bè-kora na wee búmaka wɛn à wa p̄́ díá, ká mi wa lùwí lè wa sòobéɛ vaa d̄ã hen na wa ko wa vaa d̄ã.

² Mi wa fá wa ȳio o Yeesu yi. Wón lé ȳia wee wé à wa dàñ dé wa s̄ia le Dónbeenĩ yi. Lé orén wee tíí wa s̄idéro mu n̄i. O tà á 6a búaa wo ho *kùrùwà wán ó o húrun, á tà mu

6àn n̄yio yi, lé b̄io ó o f̄era m̄on le s̄i-w̄εε na wi mu m̄ón. A h̄ã laà na kà wán, ó o 6èn kará le Dónbeen̄i n̄in-t̄ián̄i.

³ Mi leéka a Yeesu b̄io. Ba bè-kora wérowà h̄in̄on o wán, ká a màhã òà mí yi mu búenb̄úen yi. A mi wáa yí le mi bàra t̄eró à yí p̄anká mi wán.

⁴ Mi wee fi le mu bè-kora, èε ká mi ð̄in̄ yí fun làa b̄un̄ yí vaá 6ó mu húmú yi.

⁵ Mi so yiwa sà le z̄éen̄i na le Dónbeen̄i n̄on mia yi lè le zàwa b̄io síi le?

«Í za, hen ká a Núh̄uso wee bé fo, à ù yí p̄í.

Hen ká a wee zá làa fo, à ù yí t̄éé ù bàra.

⁶ Mu bon, o Núh̄uso wee wé bé b̄ia ó o wa.

B̄ia ó o z̄ũ le 6a b̄io s̄ã a yi bán búenb̄úen lé b̄ia ó o wee wé ha.»*

⁷ A lé mi b̄eró b̄io yi n̄on mi lò wee beráa. Le Dónbeen̄i 6uan mia lè mí kùrú zàwa b̄io síi. Lé o za yén á 6àn maá máa wé bé?

⁸ Ká le Dónbeen̄i yí máa bé mia lè mí zàwa na ká búenb̄úen b̄io, se mi lé le z̄i zàwa, ká mi ȳin̄on̄ le zàwa binbirí.

⁹ Wa maáwà fù wee bé w̄en á wa mún fù wee k̄onbi 6a. A mu so yí s̄ãan̄i à wa wé k̄onbi o Maá Dónbeen̄i poñ b̄un̄ bèra a na wa yí le muk̄an̄i le?

¹⁰ Wa maáwà wee bé w̄en ho p̄on̄-za yi héha lè 6a kùrú yilera. Ká le Dónbeen̄i dén wee bé w̄en bèra a na wa b̄io wé se. Le wi à wa ce làa b̄io lerén wee ceráa.

¹¹ Wa b̄eró p̄ãh̄ú á mu máa wé wé s̄i w̄en, mu wee wé beé wa lò. Èε ká mu véen̄i á b̄ia bó bán lé b̄ia wee wé 6a n̄upua na t̄érinna, bán wee wé kerí ho héerà yi mu b̄io yi.

¹² A mi cén hen̄i mi bàra na tò, mi zen̄i na wee t̄umaka à mi f̄ará ð̄in̄i.

¹³ Mi bè ho w̄õh̄ú na muina, bèra a na à ȳia lé o lóni b̄io yí dé wán, ká a v̄een̄i dàr̄i t̄érin̄.

¹⁴ Mi wé à ho héerà kerí min̄én lè 6a n̄upua búenb̄úen p̄ãh̄ú, à ceé miten le Dónbeen̄i yahó, ká b̄un̄ máa á n̄upue woon máa mi a Núh̄uso Dónbeen̄i.

¹⁵ O 6úí yí v̄í v̄í à p̄í le Dónbeen̄i s̄ãamu na le wee wé na a yi. Mi pa miten b̄io, mi yí día le b̄io 6úí na yí se à lé mi t̄lah̄ú lòn v̄ind̄è-h̄eere à d̄éé b̄ia ká.

¹⁶ Mi pa miten b̄io mu koomu lè mí s̄i w̄à w̄eró yi. Mi wé yí z̄uán̄ b̄io b̄io s̄ã le Dónbeen̄i yi làa b̄io á ȳia 6a le Ezayuu wórãa mu b̄io síi. Wón m̄on ho ð̄in̄ló yi á p̄ánãa mí n̄i-k̄in̄mu n̄on mín̄ f̄éε yi.

¹⁷ A mu vaa véen̄i ó o wi à 6àn maá dúbua a yi, ká wón màhã yí wó mu. O o wá h̄ã yèn-ca-poa san à mu yí dàrna yí yèrémãa.

¹⁸ B̄io ho fù làa yahó n̄upua vá vaá 6órãa le 6úee na 6a le Sinayii yi, b̄un̄ na ó o n̄upue dà wee t̄īii yi, na lé ho ð̄õh̄ú, lè le t̄ibí-c̄uãá, lè ho pinpi-been̄i, á min̄én yí vá yí vaá 6órãa lahó 6úí yi làa b̄un̄ 6àn síi.

¹⁹ Ba òà le b̄uãan̄i w̄iló, lè mu t̄õn-been̄i s̄ã, á 6a yí dàrna mu. A 6a le le Dónbeen̄i yí b̄in̄i yí b̄io làa mí míten.

²⁰ Lé b̄io á b̄io mà n̄on 6a yi po 6a. B̄io ká lé b̄io mu t̄ãmu b̄ia: «N̄upue léee n̄upue t̄ãaa le 6úee mu yi, h̄arí ò o wé z̄àn-ȳia, á wón ñ l̄eeka lè h̄ã huãa á à 6úee.»†

²¹ B̄io á bán m̄on á z̄án̄ia 6a làa s̄òob̄éε, f̄uãa o *M̄oyiize b̄ia b̄io kà: I z̄ãna z̄ãna á wee zà.

²² Èε ká min̄én bán vá vaá 6ó le 6úee na 6a le Sion yi, lè le Dónbeen̄i na wi f̄éεε 6a lóhó yi, h̄on̄ na lé ho Zeruzal̄εemu na wi ho wáayi. Mi vá vaá 6ó 6a n̄upua c̄èr̄éε na wee dí ho s̄ãnú yi, bán na lé ho wáayi tonkarowà, lè le Dónbeen̄i h̄in̄b̄ii zàwa na yènnãa túara le c̄õn ho wáayi.

²³ Mi vá vaá 6ó le Dónbeen̄i h̄in̄b̄ii zàwa na yènnãa túara le c̄õn ho wáayi yi. Le Dónbeen̄i na wee fi le cítii 6a n̄upua búenb̄úen wán lé ð̄io mi vá vaá 6ó yi, á vá vaá 6ó 6a n̄upua na t̄érinna á b̄io ñii sú yi.

* 12:6 Mi loñ Wãhio v̄uãh̄ú (Proverbes) 3.11-12 † 12:20 Mi loñ Léró v̄uãh̄ú (Exode) 19.12-13

24 O Yeesu, yia kúará mí cāni ceéarāa wɛn lé wón mi vá vaá bó yi. Lé orén le Dónbeenĩ ðin wán bórāa le páanii finle làa wɛn. O o cāni mún bĩo ñúhũ wi po a *Abɛɛle bĩo.

25 A mi cén wé ñí yia wee bío làa mia cón sese. O *Isirayɛɛle ñipomu yáania yí ñá yia ñà ba zeñ wán cón, á le lònbee bèn yú ba. Ká warén bán lé le Dónbeenĩ wee bío làa wɛn ho wáayi. Ká wa tun wa ñikōnna le wa máa ñí le cón, á le lònbee mún ñ yí wɛn lée kénkén.

26 Le Dónbeenĩ yánkaa wee bío à ho tá búenbúen dèké. A ho zuia á bĩo kà lé bĩo le dó mi ñii nɔn wɛn le mí ì wé: «Í pá à bĩní ì wíoka à dèké ho tá, á mún ñ dèké ho wáayi.»‡

27 Bũn kúará le bĩo léra na dà wee dèké á khií vé. Ká bĩo yí dà máa dèké bũn ñ kɛní bĩn.

28 Lé bũn nɔn á warén bá-zàmu na wa yú á yí dà máa dèké. Bũn bĩo yi à mi wa zũn le Dónbeenĩ sãamu na le wó làa wɛn bĩo, à sá na le yi à héha làa bĩo le s̄ii vá yi, lè le kònbi, lè le ya-hézãní.

29 Mu bon, wàn Dónbeenĩ ka lòn dõhũ na wee yáa mu bĩo.

13

Bĩo le Dónbeenĩ ñipomu ko ba gua lè miten

1 Mi wañ mín làa bĩo ba nuzàwa waráa mín bĩo s̄ii.

2 Nĩ-hāni wé huera mi wán à mi gua a sese, mi yí le mi yiwa sà bũn yi. Ba ñi-dòndáa búii wó mu, á ba guan ho wáayi tonkarowà ká ba yí zũ mu.

3 Mi wé leéka b̄ia wi ho kàsó yi bĩo, à kɛní lè mi páania wi ho yi làa ba. Mi mún wé leéka b̄ia ba wee beé lò bĩo, à kɛní lè minén ba mún wee beé lò.

4 Báawa lè mí hánání, mi wé bè bĩo le Dónbeenĩ b̄ia yi mu yaamu dání yi. O báa tàá o háa á yí ko ò o wé há-fénló tàá bá-fénló. Mi zũn le le Dónbeenĩ khií siini ba há-féwá lè ba bá-féwá ñúná.

5 Mi yí le mi s̄ia sòobá wé vá le wári yi dà khií. Mi le bĩo wi mi cón à mi s̄ia wa bĩo yi. Le Dónbeenĩ mí bɛɛre yáá b̄ia bĩo kà: «Loñ, í máa día fo ũ dòn, í máa pí fo húú.»*

6 Lé bũn te bĩo wa s̄ia hereka á dà à bíoráa bĩo kà:
«O Nùhũso Dónbeenĩ wee séení wɛn féɛɛ,

á wa máa z̄ín dèɛ.

Nùpua yí dà dèɛ búii máa wé làa mi»†

7 B̄ia zéenia le Dónbeenĩ bĩo làa mia á mi tà le yi á mi wé leéka bĩo. Mi loñ bĩo ba guan lè miten le Dónbeenĩ bĩo dání yi vaá húrunnáa. Minén mún gua miten lè ba bĩo s̄ii.

8 Bĩo ó o Yeesu *Krista karáa ho h̄ihũ lé bũn ó o mún karáa ho zuia. Lé bũn ó o ò ðinnáa féɛɛ máa yèrémá húú.

9 Mi pa miten bĩo, à yí día le ba khà mia v̄iní lè ho kàránló s̄iíwà na yí se. Bĩo se lé à wa yí ho pánká le Dónbeenĩ sãamu na le wee wé bĩo yi, Ká yínɔñ há làndáwá na bò ho ðinlò wán bĩo yi.

10 Warén muini yɛɛní dèɛ wi. A ba yankarowà na wee sá ba *zúifùwa p̄nsòni búkú yi á yí ko ba wé dí bĩo wi le wán.

11 Ba yankarowà ñúhũso wee gua ba bùaa na ba f̄uaana cāni à zoráa le *sòobá-lùe yi mu bè-kora séndiaró bĩo yi. Ká ba bùaa mu bán ba wee lée c̄íi ho donk̄iahũ.

12 Lé làa bũn s̄ii ba mún guan o Yeesu lórāa ho Zeruzalɛmu lóhó donk̄iahũ á lée bó. O bĩo wó kà s̄ii bèra a na ò o cāni pánká yi, à ba nùpua bè-kora s̄én día.

13 A mi w̄aa wa lée s̄í a Yeesu mu yahó ho donk̄iahũ, à há làntàa na là làa wo b̄an s̄ii à wa mún tà yi.

14 Ho lahó na wa wi yi ho ðimíñá yi á máa kɛní bĩn féɛɛ. Lé bũn te bĩo wa wee càráa h̄ia wa khií kɛení yí ho ȳiró na lua yí.

‡ 12:26 Mi loñ Aazee v̄uahũ 2.6 * 13:5 Le bíoní mu b̄ia bò bĩo túara ho Làndá zéenílò v̄uahũ (Deutéronome) 31.6, 8 yi là a Zozue v̄uahũ 1.5 yi. † 13:6 Mi loñ Lení v̄uahũ (Psaumes) 118.6

¹⁵ Mi wé wa khòoní le Dónbeenĩ fěεε o Yeesu pànká yi, à bǔn wé lòn muinĩ na wa yan nǎn le yi. Dén muinĩ so lé wa jiní bè-bíonii na wa wé è khòonínáa le.

¹⁶ Mi wíoka wé wé mu bè-tentewà lè 6a nùpua, à wé séení mín lè mí níi bǐo. Bǔn ka lòn muinĩ, mu bǐo sí le Dónbeenĩ yi. Mi yí le mi yiwa sà bǔn yi.

¹⁷ Bǐa wi mi nùhũ wán á mi wé bè bíoní yi. Ba wee pa mi bǐo, á lé 6arén mún khíi zéení bǐo mi bǐo karáa lè le Dónbeenĩ. Ká mi wee bè 6a bíoní yi, á 6a wé è sá mí tonló lè le sí-wεε. Ká mi yí máa wé bǔn, á 6a wé è sá ho ká 6a sía yí wan, bǔn á cǔnú mía yi.

¹⁸ Mi wé flo na wεn. Wa láa waten yi, á zǔ le wa yí wó yí khon bǐo 6úi yi. A wa mún wi à wa wé wé bǐo se fěεε.

¹⁹ I wee hení mu á à na mia le mi flo le Dónbeenĩ yi bèra a na à ĩ yí ho wǎhũ bǐnĩ 6uen mi cǔn fùafùà.

Hā farà

²⁰⁻²¹ Le le Dónbeenĩ wé à mi dàń wé bǐo se á le síi vá yi. Lé lerén lé ho hээрà 6ànso. Le bò le páanii làa wεn fěεε lè wa Nùhũso Yeesu cāni. Lé lerén vèeníá wo léra mu húmú yi á wó lè mí nǐpomu paro binbirĩ. Le o Yeesu *Krista pànká yi à le Dónbeenĩ mu wé à wa dàń wé bǐo le síi vá yi. Le ho cùkú bǐo sí a Yeesu Krista yi fěεε. *Amiina!

Móndén bíoní làa tɛɛní

²² Wán zàwa lè wán hǐnni, hā bíoní bǐo yεn na á ĩ túara kà á mi pa bǐo sese, ĩ túara hā nǎn mia à henínáa mi sía.

²³ Wán za Timotee á 6a wǎa léra ho kàsó yi día. Ká a yú 6ueé dǎn fùafùà, á wa à bè mín 6ueé 6úεεkí mia.

²⁴ Mi tɛɛní mi ya-díwá 6úen6úen yi, làa bǐa bǐo sǎ le Dónbeenĩ yi 6úen6úen. Wán zàwa lè wán hǐnni na wi ho Italii kǎhũ yi wee tɛɛní mia.

²⁵ Le le Dónbeenĩ wé mí sǎamu lè mi 6úen6úen.

Ho vūahũ na ó o Zaaki túara

Vūahũ túaró jūhũ

O Zaaki na lé o Yeesu ɓàn za, lé yia túara ho vūahũ na kà. O Yeesu húmú là a vèeró món lé bïo ó o tàráa o bïo, á wó a ñi-kenínii. O o bïo zéénia le o wó ho Zeruzalɛmu kèrètɛwa kuure ya-dí (Bè-wénia 15). O bionĩ yahó sá ɓa *zúifùwa na lé ɓa kèrètɛwa, na saawaa wi hã kã-vio yi (1.1).

Bïo ɓa kèrètɛwa ko ɓa ɓua le mítén lé bñn ó o Zaaki bía bïo mí vūahũ yi. O bía le mu bè-zúrminĩ wee lé le Dónbeenĩ cón. O mún bía ho nàfòró, le mu khemu, le ho kúará khénló bïo (1.2-2.13).

O Zaaki bía le le sídéro le Dónbeenĩ yi le hã wára á lɛéra (2.14-26). O bía le wa jíní paa ko hã kɛrĩ (3.1-13). O mún bía mu bè-zúrminĩ binbirĩ bïo (3.13-18). Bía wee kúee ɓa nùpua mín yi, làa bía wee jùu mín, le ho nàfòró ɓànsowà bán búenbúen ó o jà zeñ wán (4.1-5.6). O Zaaki vūahũ líi véenii, ó o jà ɓa kèrètɛwa zeñ wán le ɓa wé hĩ mí sía, à wé fio le Dónbeenĩ yi na mín yi.

Le tɛenii

¹ Mu lé ínén Zaaki na lé le Dónbeenĩ là a Yeesu *Krista ton-sá á túara ho vūahũ na kà. I wee tɛenii a *Isirayɛele zĩ-júná píru jùn ñipomu yi, bía tà a Krista bïo, na saawaa wi ho ðimíjá yi.

Mi hĩ mi sía le lònbee pãahũ

² Wán zàwa le wán hinni kèrètɛwa, ká le lònbee le mí síiwà wé yú mia, à mi zúr le mi júná sĩ làa sòobɛɛ.

³ Hen ká mi sídéro le Dónbeenĩ yi fàrá tina le lònbee pãahũ, lé bñn ñ na ká mi ì wíoka à dàn le lònbee mu.

⁴ Mi ko mi wíoka ca mi kuio à sánsá le lònbee fúaa mu vaa véenii. Lé bñn ñ na ká mi ì wé ɓa nùpua na bïo búenbúen se, á bè-kohó bïo yí máa mĩ lɛé yi, á dɛɛ búii yí fòora yi.

Mi wé dé mi sía le Dónbeenĩ yi à floráa

⁵ Ká a búii wi mi tãahũ á mu bè-zúrminĩ fòora yi, à ɓànsò fio mu le Dónbeenĩ cón, á le è na mu wo yi. Le Dónbeenĩ hii wi, le wee hã ɓa nùpua búenbúen, le yí máa wé héhèeka bïo búii yi.

⁶ Ɛɛ ká ɓànsò màhá ko ò o dé mí sii binbirĩ le Dónbeenĩ yi à floráa, à yí titika. Yia wee fio ká a titika bïo ɓonmín lòn dɛɛ búii na ho pinpiró wee yèrèmaká làa bïo ho sii vá yi.

⁷ Ɔànsò yí ko ò o leéka le mí ì yí bïo le Dónbeenĩ cón.

⁸ O yí zū bïo ó o ò dé mí sii yi. O yí dà máa bè bïo dà-kéní món.

O kèrètɛ na khon làa yia nàfòró wi bïo

⁹ O kèrètɛ na khon á bïo jūhũ mía ò o le mí sii wa, lé bïo le Dónbeenĩ cón ó o bïo jūhũ wi.

¹⁰ O o kèrètɛ na lé o nàfòró ɓànsò sii mún dà á wa, lé bïo le Dónbeenĩ zéénia làa wo le ká mínén bïo nii mía, se o bïo jūhũ mía. O bïo búenbúen á à vé le le pũíllè búii sii na máa wé mía ká le di bïo sii.

¹¹ Ká le wii hà á yòó wee jí le mí sòobɛɛ, à le jíní he, à pũíllè di, à semu búenbúen dɛɛní vĩ. Lé ká sii ó o nàfòró ɓànsò bïo khii wéráa. O bïo búenbúen khii ðĩn ðĩn á à vé làa cúekúee.

Mu bè-kora wéró yilera wee lé o nùpue yi

12 Yia káa le lònbee lè mí sǐwà yi, ò o sǐdéró le Dónbeenǐ yi pá fàrá dǐn wón ɓànsò jùhǔ sǐ. Mu bon. Yia hǎ mí sǐi fúaa mu vaa véenii, á le Dónbeenǐ ì na le mukǎnǐ binbirǐ na máa vé ɓànsò yi. Dén lé le sàánii na le dó mí jii le mí ì na bǐa wa le yi.

13 Yia sǐi wé vá mu bè-kora wéró yi, à ɓànsò yí bío le lé le Dónbeenǐ mu ló yi. Mu bon. Le Dónbeenǐ sǐi yí dà máa vá bè-kora wéró yi, á lerén mí bæere mún yí máa dé mu wéró yilera o nùpue yi.

14 Εε ká mu lé wa sǐa váró mu bè-kora wéró yi, lé bǔn wee khà wen vǐiní.

15 Ká yia màhǎ sǐi vá mu bío na yí se yi á tà wó mu, à bǔn lé bío wé mu bè-kohó. Ká mu bè-kohó hǐa fàrá mí naní ɓànsò yi á vivio tǐna, à mu wé mu húmú.

16 Wàn zàwa lè wàn hǐnni na á ĩ wa làa sòobéε, mi yí khà miten.

17 Mu bè-tentewà búenbúen wee lé le Dónbeenǐ cǔn, dén mí dòn na léra mu khoomu. Le Dónbeenǐ dǐn mí dǐnníi, le yí máa yèrèmaká lòn tàró.

18 Le Dónbeenǐ lè mí sǐi bío á yàá nǎn mí mukǎnǐ wen lè mí bíonǐ na lé ho tǔiá poni, á wa wǎa dú mu bè-lénna búenbúen yahó lè mu bè-yáa bío sǐi.

Mi wé wé bío le Dónbeenǐ bíonǐ bǐa

19 Wàn zàwa lè wàn hǐnni na á ĩ wa làa sòobéε, mi zǔrn bío kà: Mi nǐ-kéní kéní ko à mi wé tá mi jikǎnna sese. Mi wé yí cí bíonǐ wán. Mi mún wé yí le mi sǐa cǐ fùafùu.

20 Mu bon, o nùpue na sǐi wee cǐ á yí dà máa wé bío téréna le Dónbeenǐ cǔn.

21 Lé bǔn nǎn á bío wee tíi o nùpue yi búenbúen, lè mu sǔnsǔmámu à mi día. Mi liiní miten à tà le Dónbeenǐ bíonǐ bío, dǐo le dù mi yiwa. Dén dà a kǎnǐ mia.

22 Ká mi màhǎ wé yí jí le bíonǐ mu mí dòn. Mi wé wé bío le bíonǐ mu le mi wé. Ká mi yí máa wé bǔn, se mi wee khà miten.

23 Mu bon. Yia wee jí le bíonǐ mí dòn ò o yí máa wé bío le bíonǐ mu le o wé, wón ɓànsò ka lòn nùpue na lá ho zùbálén ò o lora mí yahó.

24 Bío ó o lora míten vó ò o wà, ó o yi dèenía sà bío ó o karáa yi.

25 Ká yia ɓèn wee cǔii le Dónbeenǐ làndá, ho làndá tente na wee wé ò o nùpue wé míten, á wee tà bè ho yi, wón ɓànsò jùhǔ á à wé sǐ mu bío yi. ɓànsò yí máa jí ho làndá mu à bǐnǐ nǎnsǎ yi. O wee bè ho yi.

26 Hen ká a búii wee leéka le bío mí wee wé lé bío sǐ le Dónbeenǐ yi, à ɓànsò màhǎ jii pèè mǐa, se o wee khà míten, se bío ó o le mí wee wé bío sǐ le Dónbeenǐ yi jùhǔ mǐa.

27 Wàn Maá Dónbeenǐ yahó á bío sǐ le yi binbirǐ lé à wa séenǐ ɓa hǐiminí lè ɓa mahǎawa na lò wee be, à mún yí día le ho dǐmǐjǎ bío vá wen dé mu bè-kohó yi.

2

Mi wé yí hueeka ɓa nùpua mín yi

1 Wàn zàwa lè wàn hǐnni, bío mi dó mi sǐa wa Jùhǔso Yeesu *Krista na lé o cùkúso yi, á mi wǎa wé yí hueeka ɓa nùpua mín yi.

2 Hen ká a búii lá ɓuara mi kúeemínwánlò lùe yi sǐi, á zǎ mí nín-kíza fǐbæere na wó lè ho sǎnú lè mí sǐ-sení. Mu pǎahǔ à nǐ-khenii búii mún vaá ló ɓuara ho kúeemínwánlò dà-kéní kéní mu yi lè mí sǐ-lèna.

3 A mi kǎnbio hǎ sǐ-sení ɓànsò á bǐa nǎn wo yi: «Ūnén, ɓuee kεenǐ le kanmúiní wán.» A mi ɓèn bǐa nǎn o sǐ-lèna ɓànsò yi: «Ūnén dǐn ho wáayi», bǔn mǐa à «ũ ɓuee kεenǐ ho tá yi ĩ nǐsǎnǐ.»

4 Ká mi wee wé bǔn, se mi so yí máa hueeka mín le? Ká mi wee wé kà, se lé hǎ yile-kora lé hǐa mi ɓuan á wee cítiraa mín.

5 Wàn zàwa lè wàn hǐnni na á ĩ wa làa sòobéε, mi jí bío kà: Mu so yínɔn le Dónbeenǐ hueekaa bǐa lé ɓa nǐ-khenia ho dǐmǐjǎsa cǔn, à ɓa dé mí sǐa le yi le? Dén sǐidéró so lé dǐo lé ɓa nǎfòró binbirǐ. Ba níní ì kεnǐ le Dónbeenǐ béenǐ na le dó mí jii le mí na bǐa wa le yi.

⁶ Εε κά minén bán màhá wee zùan̄ 6a n̄i-khenia yi. A bia wee beé mi lò, á wee 6ua mia varáa le cítii flin̄ii lara yi so yín̄on̄ ho n̄anf̄oró 6ansowà le?

⁷ Ho n̄anf̄oró 6ansowà mu mí beere lé bán mún wee yáa o Yeesu na mi b̄io s̄a yi yèni.

⁸ Le Dónbeen̄i bá-zàmu làndá na túara le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄uah̄ yi lé h̄ia kà: «Wañ mi ninza làa b̄io ūn̄én ū beere waráa ūten b̄io s̄ii.»* Ká mi wee bè ho làndá mu yi binbir̄i, se mu se.

⁹ Εε κά mi wee hueeka 6a n̄upua mín yi, se mi wee wé mu bè-kora. Mi n̄úná á à sí, lé b̄io mi yí b̄o ho làndá mu yi.

¹⁰ Mu bon, ká a 6úii v̄un̄un b̄io le Dónbeen̄i b̄o hen̄ia dà-kén̄i 6úii wán, hàri ká a b̄o b̄io ká 6úen̄6úen̄ yi, se lé mu 6úen̄6úen̄ ó o pá v̄un̄un wán.

¹¹ Mu bon. Le Dónbeen̄i na b̄ia le ū yí fé báa tàá h̄aa,† lé dén̄ mún b̄ia le ū yí 6úe n̄upue.‡ Awa! A ka lè fo yí fó h̄aa tàá fo yí fó báa, à fo màhá 6ó a n̄upue, se fo pá v̄un̄un le Dónbeen̄i làndá wán.

¹² Mi z̄ún̄ le le Dónbeen̄i á à cítii mia lè ho làndá tente na wee wé ò o n̄upue wé mít̄en. Lé bún̄ n̄on̄ á mi ko mi bè ho làndá mu yi mi b̄ion̄i lè mi wárá yi.

¹³ Mu bon, p̄ah̄i na le Dónbeen̄i kh̄ii cítii 6a n̄upua yi, á b̄ia yí z̄una mí ninzàwa màkár̄i á yí wó le h̄ii làa ba, á le Dónbeen̄i mún kh̄ii máa z̄ún̄ 6a màkár̄i á máa wé le h̄ii làa ba. Ká ȳia wee z̄ún̄ mí ninzàwa màkár̄i à wé le h̄ii làa ba, wón̄ pon̄i á à s̄én̄ le cítii fl̄i n̄on̄on̄.

Le s̄id̄eró le Dónbeen̄i yi ko mu wé mi h̄a wárá yi

¹⁴ Wán zàwa lè wán h̄inni, ká a 6úii b̄ia le mí tà a *Krista b̄io ò o wárá á mu màhá yí máa mi yi, se mu n̄úh̄i so wi le? Bún̄ so dà a k̄an̄i a le?

¹⁵ Ka lè m̄in̄ za tàá m̄in̄ h̄in̄l̄ó na lé o k̄er̄et̄iε á s̄i-z̄inia tà m̄ia, á bè-d̄in̄ii wee f̄o wo yi s̄ii,

¹⁶ ó o 6úii ló mi t̄iah̄i b̄ia n̄on̄ wo yi: «Lén̄ làa héera, vaa lá ū t̄en̄i d̄eε z̄i, à vaa yí ho d̄in̄l̄ó dí s̄i.» A 6anso màhá yí h̄on̄ wo làa b̄io ó o màkóo wi yi, se mu n̄úh̄i so wi le?

¹⁷ Lé bún̄ á ȳia le mí tà a Krista b̄io à mu yí máa mi a wárá yi, se mu n̄úh̄i m̄ia.

¹⁸ Mu dà a wé le o 6úii b̄ia b̄io kà: «Ba 6úii tà a Krista b̄io mí dòn, à 6a 6úii 6èn̄ wee wé h̄a wárá na se mí dòn.» Awa! A ū w̄aa z̄een̄i ū Krista b̄io tàró binbir̄i na h̄a wárá m̄ia yi làa mi, á in̄én̄ 6èn̄ n̄ z̄een̄i làa foñ̄ lè ì wárá na se le ì tà a Krista b̄io binbir̄i.

¹⁹ Fo tà le le Dónbeen̄i lée dà-kén̄i mí dòn le? A bún̄ se lon. A 6a c̄ináwa mún̄ tà mu yi á wee zà le yahó lè le z̄an̄i.

²⁰ Fo lée b̄ón̄b̄u le? Fo wi à ì z̄een̄i làa fo le o Krista b̄io tàró na yí máa mi h̄a wárá yi n̄úh̄i m̄ia le?

²¹ Mi lon̄ wán 6úaa *Abarahaamu. Lée webio n̄on̄ á le Dónbeen̄i le o lé o n̄upue na t̄er̄enna? Mu so yín̄on̄ b̄io ó o wó b̄io yi le? O tà h̄on̄ mí za *Izaaki lè le Dónbeen̄i le muin̄i ȳen̄ii d̄eε wán.

²² Fo yí m̄on̄ le? O s̄id̄eró le Dónbeen̄i yi á léera là a wárá. Lé bún̄ ó o s̄id̄eró mu n̄ii s̄uráa h̄a wárá na ó o wó b̄io yi.

²³ Bún̄ lé b̄io n̄on̄ á b̄io túara le Dónbeen̄i b̄ion̄i v̄uah̄ yi o d̄an̄i yi á n̄ii s̄uráa: «O *Abarahaamu dó mí s̄ii le Dónbeen̄i yi, lé bún̄ n̄on̄ le càtio wo là a n̄upue na t̄er̄enna le yahó,»§ á le dú mu b̄ón̄mu làa wo.*

²⁴ Mi yí m̄on̄ le? O n̄upue wárá lé h̄a wee wé ò o wé o n̄upue na t̄er̄enna, ká mu yín̄on̄ o Krista b̄io tàró mí dòn.

²⁵ Lé bún̄ ó o h̄aa 6úii na h̄a wee ȳé mít̄en̄ b̄io h̄a wóráa. O yèni 6a le Arahaabu.† O h̄a t̄er̄enna le Dónbeen̄i yahó b̄io ó o wó b̄io yi. O h̄a tà ó o *Isirayεele n̄ipomu tonkarowà làara a wán, á s̄een̄ia 6a á 6a ló ho lóh̄o yi à n̄upue yí m̄on̄ 6a.

* 2:8 Mi lon̄ Levii n̄uwá v̄uah̄ (Lévitique) 19.18 † 2:11 Mi lon̄ Léró v̄uah̄ (Exode) 20.13 ‡ 2:11 Mi lon̄ Léró v̄uah̄ (Exode) 20.14 § 2:23 Mi lon̄ B̄io N̄úh̄i B̄úeen̄ii v̄uah̄ (Genèse) 15.6 * 2:23 Mi lon̄ Ezayii v̄uah̄ 41.8 † 2:25 Arahaabu: Mi lon̄ Zozue v̄uah̄ 2.1-21; 6.22-25

²⁶ Mu bon, nùpue mànakâ hĩa ló a yi ò o hí. Lé bún ó o Krista bïo tàró na yí máa mi hã wára yi á mún ka lòn bïo na húrun.

3

O nùpue ko ò o nii pèè wé

¹ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, mi búenbúen yí cà à mi wé ñi-kàránlowà. Mi zū le warén ñi-kàránlowà á le cítii khíi wé here wán á à poñ 6a nùpua na ká.

² Mu bon, wa búenbúen wee wé khe bïo cèrèè yi. Nùpue búii lá yí máa bío khe síi, se wón b̀anso lée nùpue na nii tun á dà mí sãnia wee 6ua yi.

³ Hen ká wa wi ò o cúa wé bè bïo wa le o wé yi, à wa dé ho kàràfi o nii yi. Lé bún wa wee wé à dàrínáa o bïo.

⁴ Mi mún loñ ho won-beenĩ na 6a wee ca ho p̀ansò-beenĩ yi à ho pinpi-beenĩ wé ñaa. Lée dà-za dèè búii pénpéreké na cèera ho món yi, lé dén á yia wee pà ho won-beenĩ mu wee wé ki làa ho, à ho va làa hen na ó o le ho va yi. ⁵ O nùpue nii mún ka kà síi. Le ka cĩnú, ká le màhá wee khòoní mĩten mu bè-beera na le dà wee wé bïo yi. Mi loñ, yínɔñ ho dã-za wee cĩi le dùu-beenĩ le?

⁶ O nùpue nii mún ka lòn d̄shũ. Wa sãnia bïowa búenbúen t̄lahũ á le nii le d̄io sú lè mu bè-kora á wee dèè wa sãnia búenbúen. Lé lerén wee yáa wa bïo búenbúen lè ho d̄shũ bïo síi. Bún bè-yáanii so búenbúen wee lé o *Satāni yi.

⁷ O nùpue dà wee mání 6a ñajuwà lè mí síiwà, lè mu ñumu bùaa, lè 6a ñinzàwa, ó o mún mánia 6a.

⁸ Ká le nii dén á nùpue yí dà máa hè yi. Le yí se. Le yí dà máa wé tèté. Le ka lòn sùró na wi le yi, á wee búe 6a nùpua.

⁹ Lé le nii mu á wa wee khòonínáa o Núhũso Dónbeenĩ na lé wa Maá. A lé lerén nii dà-kéní kéní mu á wa mún wee dánkání lè 6a nùpua, bán na le Dónbeenĩ léra à 6a 6onmín làa de.

¹⁰ Le khòonii lè hã dánkáa wee lé le nii dà-kéní mu yi. Wàn zàwa lè wàn hĩnni, mu lá yí ko mu wé wé kà síi.

¹¹ Mi so d̄iñ m̄on à ñumu na sí làa bïo yí sí á p̀aanía wee lé buii dà-kéní yi le?

¹² Wàn zàwa lè wàn hĩnni, mónkòró v̄indèè so dà a ha ñia le? A ñinna so dà a ha mónkòró le? Làa bún síi, á mu ñumu na sí yí dà máa lé le buii na ñumu yí sí yi.

Mu bè-zũrminĩ wee lé le Dónbeenĩ c̄s̄n

¹³ Wàn zàwa lè wàn hĩnni, nùpue na bè-zũrminĩ binbirĩ wi á wi mi t̄lahũ le? A b̀anso wãa zéeni mu làa bïo ó o wee 6uaráa mĩten sese, lè hã wára na ó o wee liiní mĩten wé. Lé bún á à zéeni le o bè-zũrminĩ binbirĩ wi.

¹⁴ Èé ká lé le yande-sũmúi wi mia, á wee penka làa mín, à mi yí yòoní mĩten bïo mi le mi lé mu bè-zũrminĩ b̀ansowà bïo yi. Ká bún wi mia, se mi p̄á ho t̄iá poni.

¹⁵ Mu bè-zũrminĩ mu lé ho d̄imíñasa bè-zũrminĩ. Mu yí ló le Dónbeenĩ Hácíri c̄s̄n. Mu yáá ló a Satāni c̄s̄n.

¹⁶ Hen ká le yandee lè hã penkaa wi lùe na yi, à dén lùe so bïo lùnka. Hã wén-kora lè mí síiwà wee wé keñ b̄in.

¹⁷ Èé ká yia le Dónbeenĩ bè-zũrminĩ wi yi, wón yi wee ce. O mún wee wé à ho h́erà keñ 6a nùpua p̄ahũ, o wayi, o bioní mia. B̀anso zū mí ñinzàwa màkárí. O hii wi á wára búenbúen se. O yí máa hueeka nùpua mín yi, o lé o h́aarà.

¹⁸ Bán wee wé à ho h́erà keñ 6a nùpua p̄ahũ, 6a wára ka lòn bè-d̄inii, bïo wee lé mu món lée bïo na sí le Dónbeenĩ yi.

4

Bïo á mi s̄ta wee vá wéró yi na yí se á mi khi yi

1 Wàn zàwa lè wàn hínni, mu wó kaka á mi wee firáa làa mín? Mu so yínǎ mi sía bío na yí se càrò bàn poni na wee búe mia fḗḗḗ bío yí á mu wee wéráa le?

2 Mi sía wee vá mu bío búí yí ká mi màhǎ yí dà máa yí mu à mi wǎa wé búe mín. Le yandee wi mia á bío mi yí máa yí bío mi sía vá yí, à mi wǎa wé fi làa mín. Mi yí máa yí bío mi sía vá yí, lé bío mi yí máa fio mu le Dónbeenĩ cǎn.

3 Tàá ká mi flora le Dónbeenĩ cǎn á mi máa yí mu, lé bío á bío mi leékaa wee floráa yí se. Mi fioró ñúhǔ lé à mi yí mu bío à wḗḗḗ mi sía cùééé.

4 Mi ka lòn háa na bàn báa wi ò o wee fé 6a bá-vio. Mi so yí zǔ le yǎa wa ho ðímíjǎ bío se wón ñina le Dónbeenĩ le? Yǎa wi ò o wañ ho ðímíjǎ bío, á bànso bèn ñ wé le Dónbeenĩ zúkúso.

5 Mi so wee leéka le le Dónbeenĩ bíonĩ vǎahǔ yí á há bíoní na ká bía kǎamáa le? «Le Dónbeenĩ Hácírí na le dó wḗn á le yí wi à le léé yí là a búí hùúú.»

6 Éḗ ká le sǎamu na le màhǎ wee wé làa wḗn á po bún. Bío ká lé bío bía le Dónbeenĩ bíonĩ vǎahǔ yí: «Bía wee yòoní mítén á le Dónbeenĩ pǎ bío, ká le màhǎ wee wé mí sǎamu làa bía wee liiní mítén.»*

7 Á mi cén wé liiní miten le Dónbeenĩ yahó. Mi ðǎn sǎnsá a Satǎni, ó o ò lùwí ká à día mia.

8 Mi lén va lè le Dónbeenĩ cǎn á lerén bèn ñ sí mí yahó. Minén bè-kora wérowà, mi khí mu bè-kora wéró yí. Minén na yí máa bè mu bío dà-kéní món, mi día miten búenbúen na le Dónbeenĩ yí.

9 Mi sè mi yara, à mi wá. Mi día há konsíní à mi wá. Mi día le sí-wḗḗ à mi sè mi yara.

10 Mi liiní miten o Ñúhǔso yahó ó o ò yòoní mia.

Mi wé yí cítí mín

11 Wàn zàwa lè wàn hínni, mi wé yí ñùú mín. Yǎa ñùuna mǎn za tàá mǎn hínló, tàá á cítí wo, se bànso bía khon le Dónbeenĩ làndá ðǎní yí, o wee cítí ho. Ká fo háa wee fi le cítí ho làndá wán, se fo wǎa yí máa bè ho yí. Fo wee wé ũten lè le Dónbeenĩ làndá cítí-fi.

12 Le Dónbeenĩ mí ðòn lé ðǎo bàrá ho làndá á lé lerén mún lé o cítí-fi. Lé lerén dà à kǎní a nùpue, á mún dà à wé ó o bío á à yáa. Á ũnén bèn lé o yén á wee cítírǎa mín za?

Minén nǎfòró bǎnsowà, héyí!

13 Awa, mi le í bío bío dà-kéní na mia. Mi wee wé bío le ho zuia tàá ho yǎró ká mi ì va ho lóhó na ká, á vaá duan le lúlú-kùure, á à yí ho cǎnú.

14 Mi wee wé bío bún ká mi ñǎn yí zǔ bío pan mia ho yǎró. Mi ka lòn 6ó-khǔumu na wé fà à ðḗnǎ bíní khíí fùafù.

15 Mi lá ko mi wé bío bío ká: «Ká le Dónbeenĩ tà, á wa yǎo wi lua ho yǎró á séenía wḗn á wa à wé bío ká làa bío ká.»

16 Éḗ á bún mi yí máa wé à mi wee yòoní miten lè mi khòn-bíoní. Bún síi yí se.

17 Lé bún nǎn, ká yǎa zǔ bío ó o ko ò o wé ká mu se ò o yí wó mu, se bànso wó khon.

5

1 Awa, bío ká wán lé minén nǎfòró bǎnsowà á ìwiráa. Mi wá, à wǎamaka mu bè-sǔmáa na khíi yí mia bío yí.

2 Mi nǎfòró wee yáa. Mi sí-zǎnia á ho bénló wee là.

3 Mi sǎnú lè mi tǎjǎn semu wee yáa. Lé bún wee zéení le mi wó khon. Lé bún nǎn le Dónbeenĩ cítíí fi nǎnzǎn, ká mi bío á à yáa búenbúen làa bío ho ðǎhǔ wé cǎnǎa mu bío bío síi. Cǎnú ká, ká ho ðímíjǎ á à vé, à minén pá pan mi nǎfòró bío á 6ó6ókaa ho yí léé webio?

4 Mi loń, 6a nùpua na wee sá mi manawà yí á mi máa wé ðḗnǎ sǎání yí. Lé bún lé mi wékheró, á nǎn 6a wee zǎráa làa mia. Á 6a zǎa mu á le Dónbeenĩ na dà mu bío búenbúen ná.

* 4:6 Mi loń Wǎhio vǎahǔ (Proverbs) 3.34

⁵ Ho tá wán, á bïo 6úi yí fòora mia. Mi wee wé bïo mi sía vá yi. Mi wee wéé mi sía. Mi wee ðiiní miten lòn bùaa na 6a wee há ho 6úeró bïo yi ká le cítí fló wizonle dén 6èn ñàana lua.

⁶ Bïa yí wó yí khon, á mi síinía ñúná á 6ó, à 6a yàá yí tãmáa hàrí cínú.

Mi wé hí mi sía à pa a Nùhúso

⁷ Wán zàwa lè wán hínni, lé bñn nòn, á mi hí mi sía fúaa ká a Nùhúso bñnía 6uara. Mi loí o vàro. O wee wé hí mí síi pa há vi-yáa na ó o ò ðí mí bïo, à mún hí mí síi pa há viora na à ðéé o bè-dínni, à bè yi láráa mí ðínló.

⁸ Minén mún wé hí mi sía, mi hení mi sía, lé bïo ó o Nùhúso ò 6uen hen làa cínú.

⁹ Wán zàwa lè wán hínni, mi wé yí le mi sía cí mín yi à ñuu mín, ó o Nùhúso máa cítí mia. Hen làa cínú ká a Nùhúso na lé o cítí-flí á à 6uen.

¹⁰ Wán zàwa lè wán hínni, le Dónbeení ñi-cúa fεerowà na bía a Nùhúso Dónbeení yèni yi, á lò bon ká 6a pá há mí sía. Minén mún hí mi sía le lònbee yi lè 6a bïo síi.

¹¹ Mi loí, wa wee bío le bán na tà le lònbee yi, á ñúná sí. A mu 6èn bon, mi ñá a Zoobu bïo. O híá há mí síi á mu bïo 6úen6úen kúio wo yi, á mi 6èn mòn bïo ó o Nùhúso wó nòn wo yi mu va à véenii. Tùúá poni, o Nùhúso zū le màkàrí làa sòobéε.

Mi wé le ñi-kéni 6ànsowà

¹² Wán zàwa lè wán hínni, bïo yàá pá wi bñn á ñ hení ì na mia lé bïo kà: Mi yí ví ví yí dé ðéε. Mi yí dé ho tá, tàá ho wáyai, tàá bè-vio 6úi. Mi wé le úuu, à mi ðñn bñn wán. Ká mi le 6úéé, à mi ðñn bñn wán. Bñn lé bïo ò na ká le Dónbeení máa síiní mí ñúná.

Mi wé séení mìn ho fioró yi

¹³ Hen ká minén ó o 6úi lò wee be ò o fio le Dónbeení yi. Ká a 6úi síi wan, ò o sío à khòoní a Nùhúso.

¹⁴ Hen ká minén ó o 6úi lò yí here, ò o ve 6a kèrètíewa kuure ya-díwá à bán 6uee khñi ho ñiló làa wo o Nùhúso yèni yi, ká 6a fio na a yi.

¹⁵ Ká 6a dó mí síi binbirí á floraráa, á yía lò yí here á à wa. O Nùhúso á à wéé wo. Ká 6ànsò wó bè-kora 6úi, ó o Nùhúso ò sén mu ù día.

¹⁶ Awa! Á mi wáa wé bío mi wékheró làa mín. Mi wé fio na mín yi, bèra a na à mi wa. O nùpue na téréenna wón fioró pánká wi.

¹⁷ Mi loí, le *Dónbeení ñi-cúa fεero *Elii híá lé o nùpue lè warén bïo síi. A bïo ó o flora lè mí sòobéε bèra a na à ho viohó yí tè, á ho 6èn yí tò á ðñn há lúlúio bïo tñn lè mí sanká.*

¹⁸ Bñn món ó o bñnía flora á ho viohó tò á ho tá bïo na dà wee ha á han mí bia.

Yia vñnun bñni 6uenló

¹⁹ Wán zàwa lè wán hínni, hen ká a 6úi vñnun día le Dónbeení tùúá poni mi tñahú, ó o 6úi 6uan 6ueé bàrá ho wã-tente wán,

²⁰ à mi zñn le yia fó a bè-kora wéro ho wã-kohó na ó o lá wi wán, wón kãnía wo mu húmú yi. Lé bñn ñ na ká le Dónbeení máa bñnía máa leéka 6ànsò bè-kora na ó o wó 6úen6úen bïo.

* 5:17 Mi loí Bá-zàwa nín-yání vñahú (1 Rois) 17-18

Ho nín-yání vūahú na ó o

Piere túara

Vūahú túaró jūhú

O Piere nín-yání vūahú ó o túara nɔn ɔa kèrètíewa na saawaa wi ho Azii Minere kána ɔúí yi. Nún-sí lé o Poole, tàá bíà làa wo páanía sá á zéenia le Dónbeení bíò làa ba, á ɔa tàráa mu yi. Ba nùpua fù wee bàká ɔa yi, á wee beé ɔa lò bíò ɔa dó mí sía o Yeesu yi bíò yi. Lé búñ te bíò ó o Piere túararáa ho vūahú na kà nɔn ɔa yi, á henía ɔa sía, à ɔa yara sí a Yeesu *Krista, à wé fàrá tìn le lònbee pàahú, làa bíò ó o Yeesu na bíò nɔn ɔa káníanaa á wóràa mu. O Piere leékaa ɔa làa bíò le Dónbeení káníanaa ɔa, làa bíò le wó á ɔa yúráa le sídéró o Yeesu Krista húmú là a vèeró pànká yi, á dó mí sía wee lòní binbirí. O henía ɔa sía bèra a na, à ɔa wíoka fání mí yíò, à ɔua mítén sese ɔa páaníló là a Krista bíò yi. Bíò ó o Yeesu ɔuannáa mítén le lònbee lè mí síwà na yú a yi, lé búñ ɔàn síi á ɔarén mún ko ɔa bè yi. O Piere nɔn le zéení lè mí síwà ɔa yi, bèra a na à ɔa zūnín mín ɔuaró mu bíò ɔúenɔúen yi, à bíà yí zū le Dónbeení wé mi mu, à bán mún tà le Dónbeení bíò, à wé ɔuaaní le.

Le tɛení

¹ Inén Piere na lé o Yeesu *Krista tonkaro lé mi wee túa ho vūahú na kà. I wee túa ho á à na bíà le Dónbeení hueekaa wó lè mí nìpomu yi, na saawaa wi mu nì-hāmu yi ho Pɔn, lè ho Kalasii, lè ho Kapadoosi, lè ho *Azii, lè ho Bitinii kána yi.

² O Maá Dónbeení hueekaa mia á héhaa làa bíò le fèra le mí ì wé làa bŭ, á wó mia lè mu nìpomu na bíò sà le yi mí Hácírí pànká yi. Le wó mu bèra a na ò o húmú ho *kùrùwá wán pànká yi, à mi wé ɔa nùpua na wee ce le Dónbeení yahó, à wé wé bíò ó o Yeesu Krista le mi wé. Le le Dónbeení wíoka wé wé mí sāamu làa mia, à wíoka wé na mí héerà mia.

Wa síadéró à lòní ho káníló bíò

³ Mi wa ɔuaaní le Dónbeení, dén lé wa Núhúso Yeesu *Krista ɔàn Maá. Le minka tentemu bíò yi, á le wó á wa yú le mukɔn-finle o Yeesu Krista na lá húrun na á le vèenia pànká yi. Lé búñ bíò yi á wa dó wa sía wee lòní làa sòobéε,

⁴ á pannáa bíò bíò sà le nìpomu yi na le bàrá ho wáayi ká làa mia. Búñ bíò so yí máa yáa, tímu mía mu yi, mu yí máa yèrémá.

⁵ Bíò mi dó mí sía le Dónbeení yi, á le dànló pan mia, bèra a na à mi yí ho káníló, hĩa bíò wíokaa vó díá pan mí zéenílò ho ðímíjá vé nɔnzò.

⁶ Lé búñ bíò yi, á mi wee zāmakarāa làa sòobéε, hàrí ká le lònbee lè mí síwà wee yí mia hā làa na kà wán ho pɔn-za yi.

⁷ Ho sánú yáá lé mu bíò na wee yáa. Εε ká ho màhá pá wee wé pá ho dōhú yi, à zūrnáa le ho lé ho sánú binbirí. Lé kà síi á minén síadéró le Dónbeení yi na bíò jūhú wi làa sòobéε po ho sánú ɔàn kúará mún ko lè ho khénlò, à zūrnáa le mí dó mí sía binbirí le yi. Ká mi síadéró le Dónbeení yi fàrá tina, á pàahú na ó o Yeesu Krista khíi ɔueé zéení mítén yi, á mi ì yí le khòoní, lè ho cùkú, lè le kɔnbii.

⁸ O Yeesu mu á mi yí mɔn, à mi jɔn pá wa a. Hàrí bíò mi pá ðín yí máa mi a mí cúee, à mi dó mí sía wo yi. Lé búñ nɔn á mi wiráa le sí-wεε yi làa sòobéε. Dén sí-wεε so bíò á yí dà máa bíò.

⁹ Mi wi le sí-wεε yi, lé bíò mi dó mí sía o Yeesu yi ó o kánía mia.

¹⁰ Le Dónbeení jì-cúa fεerowá yánkaa Cincinnati ho káníló mu bíò làa sòobéε, á fεera hā jì-cúa na bíò ciran mu sāamu na le Dónbeení le mí ì wé làa mia.

¹¹ O Krista Hácírí* kera lè 6a jì-cúa fεεrowà mu, á le lònbee na ó o ò kãa yi, lè ho cùkú na ó o ò yí mu bàn món, á le Hácírí mu fèra zéenia bïo làa ba. A 6a cà lè mí sòobéε à zǔn mu wéro pãahũ, làa bïo mu ù wéráa síi.

¹² A mu zéenia làa ba le mu bïowa mu bàn jì-cúa na 6a wee fεε á bïo yí ciran 6arén mí bεεre, ká mu lé minén á mu ciran. A lé bǔn á bïa wee bue le bín-tente hã laà na ká wán á zéenia làa mia lè le Dónbeenĩ Hácírí na ló ho wáyai pánká. Ho wáyai tonkarowà yàá mún sía vá à 6a zǔn mu bïo mu.

Bïo le Dónbeenĩ nìpomu ko 6a 6ua lè miten

¹³ Lé bǔn nǎn, à mi wãa fání mi yïo le Dónbeenĩ tonló sáró bïo yi, à zǔn miten 6uaró. Mi dé mi sía làa sòobéε à lòní mu sãamu na le è wé làa mia o Yeesu *Krista bǐnĩ 6uen nǎnzoñ.

¹⁴ Bïo mi lá ãn yí zǔ le Dónbeenĩ bïo yara á bïo mi sía lá wé vá wéro yi na yí se á mi wãa díá, ká mi wé wé bïo le Dónbeenĩ le mí wé.

¹⁵ Le Dónbeenĩ na von mia á wee ce, á minén mún wé 6a nùpua na wee ce le yahó mi bïo 6úen6úen yi.

¹⁶ Mu bon, mu túara le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi ká sii: «Mi keñ mu cemuyi, lé bïo á ãnén wee ce.»†

¹⁷ Bïo ká mi wee fio, à mi ve le Dónbeenĩ lè mǐn Maá, dén na yí máa hueeka 6a nùpua mǐn yi, le wee cítí 6a 6úen6úen à héha làa bïo 6a ñi-kéní kéní wó. Le yí máa hueeka 6a mǐn yi. Awa, á mi 6ua miten à zéení le mi wee kǎnbi le Dónbeenĩ ho pãahũ na mi ì wé ho tá wán yi.

¹⁸ Le Dónbeenĩ léra mi júná bïo mi lá wee 6ua lè miten yi, bǔn na mi kenía mǐn maáwà cǎn na jǔhũ mía. Mi zǔ le mu yínǎn le wárí tàá ho sǎnú na wee yáa á le wó làa bǔ.

¹⁹ Bùéé, o Yeesu Krista, yia ka lòn muini pioza na á ñanĩ woon mía yi, lé wón cǎni na bïo jǔhũ wi binbirĩ pánká yi á le léraráa mi júná.

²⁰ Le Dónbeenĩ fèra léra a mu bïo yi, ká bïo 6úi ãn yí léra, á hã pǎnna véení na ká yi, ó o *Krista mu wãa zéenia miten minén bïo yi.

²¹ Lé o Krista bïo yi á mi dóráa mi sía le Dónbeenĩ yi, dén na vèenia wo á dó ho cùkú yi. Lé bǔn wó á mi dóráa mi sía le Dónbeenĩ yi wee lòní bïo le le mí ì wé.

²² Ho tǔiá poni bionĩ na mi bò yi lé dén nǎn á mi wee ceráa le Dónbeenĩ yahó, bèra a na à le waminĩ binbirĩ keñ mia. Awa, á mi cén wañ mǐn làa sòobéε lè hã yiwa na wee ce.

²³ Mu bon, mi wãa bǐnía ton, ká mi màhã yínǎn nùpua na ton à bïo sí mu húmú yi. Lé le Dónbeenĩ bionĩ na wi bǐn fεεε pánká yi á mi tonnáa, dén na wee na le mukǎnĩ binbirĩ.

²⁴ Mu bon, mu túara le Dónbeenĩ bionĩ vūahũ yi ká sii:

«Ba nùpua 6úen6úen ka lè le jíní bïo síi,
á ho cùkú na 6a wee yí ka lè le pǔiílè bïo síi.
Le jíní wé he, à le pǔiílè di,

²⁵ ká a Núhũso bionĩ dén wi bǐn fεεε hã lúlúio na jii mía yi.»‡

Dén bionĩ so lé le bín-tente na buera nǎn mia.

2

¹ Awa, á mi khí mu sǔnsǔmámu lè mí síiwà yi. Mi wé yí fūaa sabionĩ huúu, mi yí wé ñi-khàwa, mi wé yí dí yandee huúu, mi wé yí jǔu nùpua à yáa 6a yènnáa.

² Mi wañ le Dónbeenĩ bionĩ mí dòn làa bïo 6a kúnkúzawa waráa mi nuwà yoomu bïo síi, bèra a na à mi ã le Dónbeenĩ bïo ãnĩ yi mi kǎníló bïo yi.

³ Mu bon, mi zǔna bïo ó o Núhũso seráa.

Bïa dó mí sía le Dónbeenĩ yi lé le nìpomu

* **1:11** Krista Hácírí: O Krista Hácírí na bïo bía hen lè le Dónbeenĩ Hácírí léé dà-kéní † **1:16** Mi loñ Levii nùwà vūahũ (Lévítique) 19.2 ‡ **1:25** Mi loñ Ezayii vūahũ 24.25

⁴ Mi vá 6uee 6úe o Yeesu yi, wón na lé le mukāñi 6ànso, na ka lòn huee na 6a nùpua pǎ díá, ká lé lerén á le Dónbeenĩ màhǎ léra, le bǐo jǔhǔ wi le cǔn làa sòobéε.

⁵ Minén mún le mukāñi wi yi, á mi mún ka lòn huua. Awa, á mi díá le le Dónbeenĩ khuii mia soráa le zǐi na le Dónbeenĩ Hácírí wi yi, à wé le *Dónbeenĩ yankarowà na wé è ya hǎ muiní làa bǐo le Dónbeenĩ Hácírí mu le mu koráa, hǎa le wé è tà bǐo o Yeesu *Krista bǐo yi.

⁶ Mu bon, bǐo kà lé bǐo túara le Dónbeenĩ biónĩ vǔahǔ yi: «Mi loñ, í léra le huee na wee 6ua ho soró dǐnǐ, dǐo bǐo jǔhǔ wi làa sòobéε, á à bàrá ho lóhó na 6a le *Sion yi. Yǎa á à dé mí sǐi le yi á nǐyio máa dí hùúu.»*

⁷ Awa, á minén na wǎa dó mi sǐa o Yeesu yi, minén á à yí le kǔnbii. Ká bǐa yí dó mi sǐa wo yi, á mu túara: «Le huee na 6a so-sowa lá pǎ díá lé dǐo hǎa bǐnǐa 6ueé 6uan ho soró dǐnǐa.»†

⁸ A mu mún túara: «Le lé le huee na wee kǔkǔn wán, ho 6úaaahó na wee lùwá a nùpue».‡ Bán wee kǔkǔn le wán lé bǐo 6a pǎ le Dónbeenĩ biónĩ bǐo. A bǔn lé bǐo mún sǎ 6a yi.

⁹ Εε ká minén bán lé mu nǐpomu na léra, á lé 6a yankarowà na bǐo sǎ a bέε yi. Mi lé ho sǐi na wee ce le Dónbeenĩ yahó. Le Dónbeenĩ wó mia lè mí nǐpomu, bèra a na à mi bue le bè-beera na le wó bǐo, dén na léra mia le tǐbírí yi á dó mí khoomu na 6àn sǐi mia yi.

¹⁰ Mi yánkaa lá yǐnǔn Dónbeenĩ nǐpomu, ká hǎ laà na kà wán á mi wǎa lé le nǐpomu. Le Dónbeenĩ lá yí máa wé le hii làa mia, ká hǎ laà na kà wán á le wee wé le làa mia.

Mi 6ua miten sese bǐa yí zǔ le Dónbeenĩ tǎhǔ

¹¹ Minén na á ĩ wa làa sòobéε, mi lé 6a nǐ-hǎnǐ ho tá wán na khii lé á à lén. A ĩ wee hení mu ù na mia, à bǐo 6a nùpua sǐa wee vá yi na yí se, bǐo wee yáa o nùpue mukāñi binbirĩ bǐo à mi khènnáa.

¹² Mi 6ua miten sese bǐa yí zǔ le Dónbeenĩ tǎhǔ. Mi 6ua miten làa bǔn, bèra a na ká 6a wee yáa mi yèni le mi lé 6a bè-kora wérowà, à 6a mi mi wén-tentewà, à dé ho cùkú le Dónbeenĩ yi pǎahǔ na á dén ñ zéeni miten làa ba yi.

Le kǔnbi na ko lè ho pànká ya-dǐwá

¹³ Mi wé liiní miten na ho pànká ya-dǐwá 6úen6úen yi mi páaníló là a Nǔhǔso bǐo yi. Mi wé liiní miten na a bέε yi, wón á wi 6a 6úen6úen jǔhǔ wán,

¹⁴ à mún wé liiní miten na 6a júnása yi, bán na ó o wee tonka à 6a beé bǐa wee wé mu bè-kora lò, ká 6a wíoka bǐa wee wé mu bǐo na se yènnáa.

¹⁵ Mu bon, bǐo sǐ le Dónbeenĩ yi lé à mi wén-tentewà bǐo yi, à bǐa wee bío hǎ bín-conconwà na yí zǔ le dèε à yí dàñ bío bǐo 6úi mi dǎnǐ yi.

¹⁶ Mi 6ua miten lè 6a nùpua na wi miten bǐo sǐi. Ká mi màhǎ yí bè bǔn yi à wé wéráa mu bè-kora. Mi wé le Dónbeenĩ ton-sáwá binbirĩ.

¹⁷ Mi wé kǔnbi 6a nùpua 6úen6úen, à wañ mǐn zàwa lè mǐn hǐnni kèrètǐεwa. Mi wé hézǐn le Dónbeenĩ, à wé kǔnbi o bέε.

Mi ko mi wé tà le lònbee yi là a Krista bǐo sǐi

¹⁸ Minén ton-sáwá, mi wé bè mi júnása bióní yi lè le kǔnbii binbirĩ. Mi wé yí wé mu làa bǐa sǐa se á wayika mí dòn, ká mi mún wé wé mu làa bǐa lònbee wi.

¹⁹ Mu bon, ká a nùpue wee hǐ mí sǐi le lònbee na lá yí ko le yí o yi le Dónbeenĩ kǔnbii bǐo yi, se mu lée bǐo na se.

²⁰ Ká 6a wee ha mia mu bè-kora na mi wó bǐo yi á mi hǎ mi sǐa, se bǔn so cùkú wi le? Εε ká 6a wee beé mi lò mu bè-tentewà na mi wee wé bǐo yi à mi hǎ mi sǐa, se bǔn lée bǐo na se le Dónbeenĩ yahó.

²¹ Lé bǔn wéró bǐo yi le Dónbeenĩ vonnáa mia, lé bǐo ó o *Krista mí bεεre mún lò bon mi bǐo yi. O wó mu zéeni làa mia, bèra a na à mi bè mu yi.

* 2:6 Mi loñ Ezayii vǔahǔ 28.16 † 2:7 Mi loñ Lení vǔahǔ (Psaumes) 118.22 ‡ 2:8 Mi loñ Ezayii vǔahǔ 8.14

²² O yí wó bè-kohó yí mən, o yí fã sabéré yí mən.

²³ Ba nùpua là a, ká arén yí là nùpue. Bĩa beéra a lò ó o yí là làa hεεrè, ká a màhá dó mí bĩo le Dónbeenĩ níi yí, dén wee cíí 6a nùpua làa bĩo téréna.

²⁴ Orén mí bεεre lò bon wa bè-kora bĩo yí ho *kùrùwá wán, bèra a na à mu bè-kora dání yí à wa wé lòn nùpua na húrún, ká wa keń le mukāńi yí bĩo téréna wéró bĩo yí. Le lònbee na ó o lá lé dén weéra mia.

²⁵ Mu bon, mi lá ka lòn pia na vūnún, εε ká hã laà na kà wán á mi wãa yèrémáa 6uara mi paro cón, yĩa wee pa mi mukāńi bĩo.

3

Bĩo 6a hãawa lè mí bārání ko 6a wé 6ua làa mìn

¹ Làa bũn sii á minén hãawa mún wé liiní miten na mi bārání yí, bèra a na, ká mi bārání 6úi na pã yí dó mí sĩa le Dónbeenĩ bionĩ yí á mən bĩo mi wee 6ua lè miten, à bán dé mí sĩa le yí ká bionĩ yí bĩa yí nən 6a yí,

² lé bĩo 6a wee mi bĩo mi wee 6ua lè miten sese, làa bĩo mi wee kōnbiráa 6a.

³ Mi yí le miten wíokaró à wé mi sánia wíokaró, lòn júná paró, lè mu bè-zínia na wó lè ho sánú, lè hã sĩ-sení zíló.

⁴ Ká mi le miten wíokaró à wé mi yiwa wíokaró, bũn na lé le sii na máa yáa, na wayi, na wi ho hεérà yí. Bũn lé bĩo bĩo jũhũ wi le Dónbeenĩ cón làa sòobéε.

⁵ Lé làa bũn á 6a hãawa na dó mí sĩa le Dónbeenĩ yí, na bĩo sã le yí yánkaa wee wíokaráa míten, 6a yánkaa wee liiní míten na mí bārání yí,

⁶ là a hãa na 6a le Sara bĩo sii. Wón yánkaa wee bè bĩo á 6àn báa *Abarahaamu le o wé yí, á wee ve o le mí jũhũso. Minén á à wé wón Sara so mənmanía mu tentemu na mi wé è wé bĩo yí, ká zánii woon yí lúnka mi yilera.

⁷ Minén báawa 6èn mún zũn le mi hánání na mi wiráa á pánkává tà mía. Mi wé 6ua 6a sese, à wé kōnbi 6a, lé bĩo 6arén làa mia á à páaní ì yí mu hãmu na lé le mukāńi binbirĩ. Mi wé wé kà sii bèra a na à bĩo 6úi yí bũmaka mi fíoró.

Mi ko mi wé wé bĩo téréna

⁸ Awa, á mi búenbúen le mi yilera wé dà-kéní, à zũn mìn màkárí, à wań mìn. Mi wé 6a nùpua na sĩa se, à wé liiní miten na mìn yí.

⁹ Yia wé wó khon làa mia à mi yí wĩ mu kee. Yia wé là mia à mi yí là 6ànso. Mu bè-tentewà lé bĩo á mi wé fan na mìn yí. Mu bon, le Dónbeenĩ von mia bũn bĩo yí, bèra à na à mi yí mu bè-tentewà na le dó mí jii le mí ì na mia.

¹⁰ «Mu bon, yĩa wa ò o keń le mukāńi yí,

à sii wízoní wé se,

à 6ànso khí hã bín-kora bíoró yí,

à wé yí fũaa hã sabioní.

¹¹ Bànso pí mu bè-kora wéró, à wé wé bĩo téréna, à wé cà ho hεérà féεε.

¹² Mu bon, o Nũhũso wee pa bĩa wee wé bĩo téréna bĩo, o wee jí 6a fíoró.

Ká bĩa wee wé mu bè-kora bán ó o pã bĩo.»*

¹³ Ká mi can mi kuio mu bè-tentewà wéró yí, á nùpue so ò wé bè-kora làa mia le?

¹⁴ Hàrí ká le lònbee á à yí mia bĩo mi wee wé bĩo téréna bĩo yí, se mi júná sĩ. Mi yí zón bĩa dà à beé mi lò, à mi mún yí lúnka mi yilera.

¹⁵ Ká mi 6uaaní a *Krista mi sĩa yí, à zũn le o lé o Nũhũso. Mi wé wíoka miten, bèra a na ká nùpue wé tũara mia làa bĩo mi dó mí sĩa wee lòní bĩo, à mi dàń zéení mu yara.

* 3:12 Mi loń Lení vũahũ (Psaumes) 34.13-17

16 Ká mi màhá wé wayíí miten à wéráa mu, lè le kònbií, lè le yi na yí máa dè, bèra a na à bia wee baká mia, na wee là mia lé bïo mi wee ɓua miten làa bïo mu koráa mi pánáíó là a Krista bïo yi, à há n̄yio dí.

17 Mu bon, ká mu lé le Dónbeení s̄i bïo ò o n̄pue lò be bïo ó o wee wé mu bïo na se bïo yi, b̄n̄ s̄aaaní bïo le lònbee á à yí o mu bè-kora na ó o wee wé bïo yi.

18 Mu bon, o Krista mí bæere lò bon ɓa n̄pua ɓúenɓúen bè-kora bïo yi. Wón na yí wó bè-kohó yí m̄n̄ á húrun le cúekúee ɓa bè-kora wérowà bïo yi, bèra a na ò ò d̄an̄ ɓua mia varáa le Dónbeení c̄n̄. Ba ɓó a, ká a màhá vèera le Dónbeení Hácírí pánká yi.

19 Lé dén Hácírí so pánká yi ó o mún vaá bueraráa le bín-tente n̄n̄ b̄ia wi ɓa n̄-hía lùe yi lòn kàsósa.

20 Ba lé b̄ia h̄ia p̄a le Dónbeení bïo, á dén há mí s̄i ɓa bïo yi o N̄wee won-beení wíokaró p̄ah̄ú. O won-beení mu á n̄-kúii h̄ia yí zon, léee n̄pua n̄wá h̄et̄in̄ mí d̄on̄, bán lé b̄ia le Dónbeení k̄anía mu n̄un-beení yi.

21 Mu h̄ia wee zéeni ho *bátéèmu na wee k̄aní mia há laa na kà wán bïo. Ho bátéèmu yín̄n̄ wa s̄anía timu á ho wee s̄e lén. Ho wee zéeni le wa lé ɓa n̄pua na tà bò le Dónbeení yi lè há yiwa na wee ce. B̄n̄ wó o Yeesu Krista vèeró pánká yi.

22 O Yeesu mu yòora ho wáayi, á yòò wi le Dónbeení nín-tiání. Le Dónbeení wáayi tonkarowà lè há pánkáwá ɓúenɓúen lè mí s̄íwà ó o wi n̄úh̄ú wán.

4

Le muk̄on-finle bïo

1 Bïo ó o *Krista lò bon mí s̄anía yi kà s̄i, á minén mún le há yilera mu s̄i k̄eí mia. Mu bon, ȳia s̄anía lò bon, wón w̄aa b̄in̄ia m̄ia bè-kora wéeni.

2 Á mi s̄i wízoní na mi ì wé ho tá wán á mi w̄aa yí ko à mi wé wé bïo mí s̄ia wee vá yi na yí se, ká mi wé wé bïo s̄i le Dónbeení yi.

3 Mu bon, ho p̄ah̄ú na kh̄ina yi, á mi s̄obáa wó b̄ia yí z̄u le Dónbeení s̄ia bïo. Mi lá wee wé mu koomu lè mí s̄íwà, á wee wé bïo mí s̄ia wee vá yi na yí se. Mi lá lé ɓa n̄a-n̄uwà lè ɓa d̄and̄iwá, á lá wee há há w̄anna, b̄n̄ na le Dónbeení n̄ina.

4 Ká há laa na kà wán á ɓa wó coon bïo mi yí léera mu koomu lè mí s̄íwà na ɓa wee wé yi làa ba, á ɓa w̄aa wee là mia.

5 Ee ká ɓa màhá kh̄ii f̄e bïo ɓa wó t̄iá làa ȳia wíokaa míten vó ɓa yèn-vèeniasa lè ɓa n̄-hía cítiró bïo yi.

6 Lé b̄n̄ bïo yi á le bín-tente mu buera n̄n̄naa b̄ia húrun yi. Mu lé b̄ia húrun mu húmú na ɓa n̄pua ɓúenɓúen ko ɓa yí mu bè-kora bïo yi. Le buera n̄n̄ bèra a na à ɓa yí le muk̄an̄i binbirí le Dónbeení Hácírí pánká yi.

Mi ko mi wé z̄ur̄ m̄n̄ ɓuaró

7 Hen làa c̄in̄ú ká mu bïo ɓúenɓúen á à vé. Á mi cén fání mi ȳio à z̄ur̄ miten ɓuaró, à mi wé d̄an̄ fio.

8 Bïo n̄úh̄ú wi làa s̄obéé lé à mi wañ m̄n̄ lè mi s̄ia ɓúenɓúen. Mu bon, mi wé s̄en mu bè-kora c̄èr̄eé díá.*

9 Ȳia wé van ȳia c̄n̄, ò o ɓua a sese, ká a yí kh̄i mí kíó yi à wéráa mu.

10 Mu bïo wéró pánká na le Dónbeení n̄n̄ mi n̄-kéní kéní yi á mi wé séeni làa m̄n̄. Ká mi wee wé kà s̄i, á mu tentemu lè mí s̄íwà na le Dónbeení wó làa mia á mi ì d̄an̄ ñ pa bïo sese.

11 Ȳia le b̄ion̄i b̄ioró pánká n̄n̄ yi à wón wé bío le Dónbeení b̄ion̄i na ɓa n̄pua yi. Ȳia léee ton-sá, à wón wé sá lè ho pánká na le Dónbeení n̄n̄ wo yi, bèra a na à mu bïo ɓúenɓúen yi à ho cúkú bïo s̄i le Dónbeení yi o Yeesu *Krista pánká yi, wón na ho cúkú lè ho pánká á bïo s̄a yi há l̄ulúio na n̄ii m̄ia yi. *Amiina!

* 4:8 Mi loñ Wàhio v̄uah̄ú (Proverbs) 10.12

Bĩa lò wee be o Krista bïo yi jún-sĩni bïo

¹² Minén na á ĩ wa làa sòobéε, mi yí le le lònbe-sũmúi na wee yí mia à bïo wé mia coon, à keń lè le lá yí ko à le yí mia.

¹³ Mi yàá wεé mi sĩa bïo mi lò wee be bïo yi làa bïo ó o *Krista lò bonnáa bïo, bèra a na ká a khíi zéeniá mĩten mí cùkú yi, á mi sĩa mún ñ wa, á à zãmaka làa sòobéε.

¹⁴ Hen ká 6a nùpua wee là mia o Krista bïo yi, se mi júná sĩ, lé bïo le Dónbeenĩ Hácĩrĩ cùkúso á wi làa mia.

¹⁵ O 6úi mi t̄ahũ lònbee jũhũ á yí ko à mu wé bïo á 6anso lé o ñi-6úe, tàá kònlo, tàá bè-kora wéro, tàá bïo á 6anso wee hée dé mí jii hã tũiáwà na yí ciran wo yi bïo yi.

¹⁶ Εε ká a 6úi màhá lò wee be bïo ó o lé o kèrèt̄ε bïo yi, à 6anso yí ñiyi mu bïo yi. Bànso yàá dé le Dónbeenĩ b̄arákà bïo 6a wee ve o là a kèrèt̄ε bïo yi.

¹⁷ Mu bon, le cítii filó p̄ahũ d̄ñ, á le j̄ñ ñ 6úaká lè le Dónbeenĩ ñipomu. Ká le wee 6úaká lè warén na lé le ñipomu, á bĩa p̄á yí dó mí sĩa le Dónbeenĩ b̄in-tente yi bán bïo 6èn ñ wé kaka coon?

¹⁸ «Ká bĩa wee wé bïo térenna wee k̄aa le lònbee lè mí s̄iwà yi à fennáa, á bĩa yí bò le Dónbeenĩ yi lè 6a bè-kora wérowà bán bïo 6èn ñ wé kaka coon?»†

¹⁹ Awa, á bĩa lò wee be à héha lè le Dónbeenĩ s̄ii bïo wíoka wé wé bïo se. Ba w̄aa día mí bïo le ñii yi, dén na léra mu bïo 6úen6úen. Hen ká le dó mí jii le mí ì wé bïo na, à le wé mu.

5

Ba ya-díwá zéeni na ñon 6a yi bïo

¹ Hã làa na ká wán á ĩ bionĩ yahó 6èn ñ s̄i 6a ya-díwá na wi mi kuure yi. Inén mún lé o ya-dí lè 6a bïo s̄ii. I lé o seéràsò le lònbee na yú a *Krista d̄ání yi, ó o cùkú na le Dónbeenĩ khíi zéeni á 6a nùpua á à mi á ĩ ì keń yi.

² Le Dónbeenĩ ñipomu na le k̄aráfáa mia na ka lòn pi-6oohũ á mi wé pa bïo sese. Mi wé yí wé mu lòn bïo na 6a k̄ik̄aa mia le mi wé, ká mi wé wé mu lé bïo mu ló mi sĩa yi, à wé wé mu làa bïo le Dónbeenĩ le mu koráa. Mi mún wé yí wé mu le w̄arĩ càró bïo yi, ká mi wé wé mu lè mi sĩa 6úen6úen.

³ Bĩa le Dónbeenĩ k̄aráfáa mia á mi wé yí wé p̄anká wán lòn bá-zàwa, ká mi wé wé bïo se, à 6a wé mi à bè yi.

⁴ Ká mi wee wé ká s̄ii, ká ȳia ka lòn pi-pa na wee pa wa 6úen6úen bïo khíi 6uara, á mi ì yí le s̄aání na cùkú wi, d̄io máa yáa.

Le zéeni na yahó s̄á 6a kèrèt̄ewa kuure bïo

⁵ Minén ȳarówá mún wé bè 6a ya-díwá bionĩ yi, mi 6úen6úen wé liinĩ miten na m̄in yi. Mu bon. «Bĩa wee ȳonĩ mĩten á le Dónbeenĩ p̄á bïo, ká le màhá wee wé mí s̄amu làa bĩa wee liinĩ mĩten.»*

⁶ Á mi cén liinĩ miten le Dónbeenĩ na dà mu bïo 6úen6úen yahó, bèra a na à le ȳonĩ mia ho p̄ahũ na mu ko yi.

⁷ Mu bïo 6úen6úen na mi yilera wee lùnka bïo yi á mi dé bïo le Dónbeenĩ ñii yi, lé bïo le wee pa mi bïo.

⁸ Mi z̄ũn miten, à f̄ání mi ȳio, mi z̄úkúso na lé o *Sat̄ani na ka lòn kúden na wé hée wunwún ká a muù, á wee cà ȳia ó o ò yí á à là.

⁹ Mi wíoka f̄ará mi s̄iadéro le Dónbeenĩ yi t̄inĩ, à s̄ansá a. Mi z̄ũ le m̄in z̄awa lè m̄in h̄inni kèrèt̄ewa na wi ho d̄im̄j̄ná yi mún lò wee be lè mi bïo s̄ii.

¹⁰ Mi lò á à be ho p̄ñn-za d̄εε yi. Εε ká le Dónbeenĩ ì wé á mi bïo 6úen6úen b̄inĩ ì wé se, á mi s̄iadéro á à wíoka à f̄ará à t̄in, le è dé ho p̄anká mia, le è wé á bïo 6úi máa d̄éké mia máa yí. Lé lerén wee wé mu bè-tentewà lè mí s̄iwà. Le von mia bèra a na à mi ñinĩ keń le cùkú na jii mia yi mi p̄aan̄lò là a *Krista bïo yi.

† 4:18 Mi loĩ W̄ahio v̄uhũ (Proverbes) 11.31 * 5:5 Mi loĩ W̄ahio v̄uhũ (Proverbes) 3.34

11 Ho pànká á bïo sã le yi fέεε. *Amiina!

Le mǎndén tèní

12 O Silivēn, yia lé wàn za kèrètíε na á ï lǎa yi, lé wón séení mi túararǎa ho vǎn-za na kǎ. I túara ho à henínǎa mi sǎa, à zéení làa mia le le Dónbeení sǎamu binbirí bǔn lé bïo mi wi yi.

13 Ba kèrètíεwa kuure na wi ho *Babiloona yi hen, bǎa le Dónbeení hueekaa lè mi bïo síi á wee tèní mia. I za Maaki mún wee tèní mia.

14 Mi tèní mún yi sese. Le ho héeǎ à kéní lè mi búenbúen na páanía là a Krista!

Ho ɲun nɪi v̄ahũ na ó o Piɛre túara

V̄ahũ túaró ɲúhũ

Ho v̄ahũ na kà lé o Piɛre túara ho nɔn b̄ia búenb̄úen na dó mí s̄ia o Yeesu *Krista yi. Ba n̄upua búí zon ɓa k̄er̄et̄ɛwa kuio yi, á wee v̄iní ɓa l̄è ho k̄aránl̄ó na wi mí d̄on l̄è le Dónbeenĩ b̄in-tente. A ɓa k̄er̄et̄ɛwa mu dó mít̄en h̄a w̄ará l̄è mí s̄iŵà na yí se yi. Lé bán n̄upua so b̄io yi nɔn ó o Piɛre túarar̄aa ho v̄ahũ mu.

O Piɛre le ɓa ko ɓa wé ɓua mít̄en làa b̄io le Dónbeenĩ le mu kor̄aa, à f̄ará d̄in ho t̄úia poni wán, h̄ia ó o Yeesu tonkarowà k̄aránna làa ba (1).

O b̄ia le ɓa pa mít̄en ɓa n̄i-k̄aránlowà k̄aránl̄ó na b̄io yi bon yi (2).

O Piɛre le b̄ia le o Yeesu máa b̄iní máa ɓuen á lé ɓa sab̄in-f̄úaalowa. O le o Yeesu mu h̄a mí s̄i ò o máa ɓuen f̄ua, lé ɓa n̄upua b̄io yi, á wi à h̄arí n̄i-k̄ení k̄a à yí v̄í, k̄a ɓa búenb̄úen d̄an̄ yí ho p̄ahũ à ȳer̄emá mí ȳlera l̄è mí w̄ará, à le Dónbeenĩ k̄aní ɓa (3).

Le t̄enĩ

¹ Mu lé ín̄en Sim̄on Piɛre na lé o Yeesu *Krista ton-sá là a tonkaro á wee túa ho v̄ahũ na k̄a. I wee túa ho á à na min̄en na s̄iad̄eró o Yeesu yi l̄ée d̄a-k̄ení l̄è war̄en s̄iad̄eró wo yi. B̄un d̄ar̄ina wó o Yeesu Krista na lé w̄an Dónbeenĩ l̄è wa k̄an̄ilo t̄er̄enl̄ó p̄anká yi.

² Le le Dónbeenĩ l̄è wa ɲúh̄uso Yeesu z̄úrl̄ó b̄io yi, à le Dónbeenĩ wé mu s̄amu c̄er̄èè làa mia, à na ho h̄er̄à c̄er̄èè mia.

B̄io ɓa k̄er̄et̄ɛwa ko ɓa ɓuar̄aa mít̄en

³ Le Dónbeenĩ p̄anká wó á wa yú b̄io ko làa w̄en búenb̄úen na à s̄ení w̄en á wa à k̄er̄í le muk̄an̄i yi, á à w̄er̄aa b̄io s̄i le yi. Mu bon, le wó á wa z̄úna ȳia von w̄en à wa n̄iní k̄er̄í o c̄ukú là a tentemu yi.

⁴ Lé làa b̄un á le Dónbeenĩ dó mí ɲii wó mu bè-beera na b̄io ɲúhũ wi làa s̄ob̄éé á nɔn w̄en, bèra a na à mi k̄aní ho d̄im̄iná b̄io na ɓa n̄upua s̄ia wee vá yi na yí se yi, à p̄aaní wé le d̄a-k̄ení l̄è le Dónbeenĩ.

⁵ Lé b̄un b̄io yi à mi dé s̄ob̄éé mit̄en yi, à wé ɓua mit̄en sese, à bè b̄io mi dó mí s̄ia le Dónbeenĩ yi wán. Mi w̄ioka z̄úrl̄ le Dónbeenĩ, à bè b̄io mi wee ɓua mit̄en sese wán,

⁶ à wé d̄an̄ mit̄en ɓua mu b̄io búenb̄úen yi à bè b̄io mi z̄ú le Dónbeenĩ wán. Mi yí t̄éé mi bàra à bè b̄io mi dà mit̄en wee ɓua mu b̄io búenb̄úen yi wán, à w̄ioka ca t̄in le Dónbeenĩ yi à bè b̄io mi yí máa t̄éé mi bàra wán.

⁷ Mi le mi b̄io wé s̄i m̄in yi à bè b̄io mi wee ca t̄in le Dónbeenĩ yi wán, à wañ m̄in bè b̄io mi b̄io s̄i m̄in yi wán.

⁸ Mu bon, k̄a b̄un búenb̄úen wi mia làa s̄ob̄éé, á wa ɲúh̄uso Yeesu *Krista z̄úrl̄ó mi c̄n̄ c̄nú á à k̄er̄í, á mi wé è wé mu b̄io na se.

⁹ K̄a b̄ia á b̄un b̄iowa so m̄ia yi, bán yí máa mi b̄io sese, ɓa ka l̄on̄ muiiwà. B̄io le Dónbeenĩ séra ɓa bè-kora na ɓa wó kh̄ina d̄ia á ɓa yiwa sà yi.

¹⁰ Awa, á min̄en w̄an z̄awa l̄è w̄an h̄inni, mi w̄ioka ca mi kuio, bèra a na à b̄io le Dónbeenĩ von mia á hueekaa b̄io yi à mi d̄in wán. K̄a mi ɓuan mit̄en làa b̄un, á mi máa v̄í ho w̄hũ yi máa mi h̄úú.

¹¹ Lé b̄un ñ na k̄a a Yeesu Krista, wa ɲúh̄uso na lé wa k̄an̄ilo béenĩ na wi f̄éé d̄iró á mi n̄iní á à k̄er̄í yi binbir̄i.

¹² Lé b̄un b̄io yi á ñ pá wé è leéka mia f̄éé l̄è mu b̄iowa mu b̄io, h̄arí b̄io á ñ z̄ú le mu b̄iowa mu á mi z̄ú wó, á mi m̄un dó mí s̄ia làa s̄ob̄éé ho t̄úia poni b̄ion̄ na k̄aránna làa mia yi.

¹³ I wee leéka le ká í ylo wi lua, á mu se à í wé bíní leéka mia lè mu biowa mu à mi hácírí keń mu wán.

¹⁴ Mu bon, í zū le hen làa cínú ká í hí làa bío wa Núhúso Yeesu Krista zéeníánaa mu làa mi.

¹⁵ Εε ká í màhá à bánbá, bèra a na à í húmú mónđen, à mi pá wé leéka mu biowa mu bío fέεε.

O Yeesu Krista cùkú beeni na wa mən bío

¹⁶ Mu bon, bío wa Núhúso Yeesu *Krista buara lè mí pánká, á wa yí bía bío làa mia lè 6a nùpua hácin-bíoní, búeé. Warén wa bæere mən wo lè mí cùkú beení.

¹⁷ Mu bon, o Yeesu Krista yú a Maá Dónbeení cùkú beení. O cùkú beení 6anso Dónbeení bía làa wo kà síi: «Yà kà lé í Za na á í bò í tàká wán, o bío sí mií làa sòobéε».*

¹⁸ Warén wa bæere já mu tãmu mu sã ho wáayi ká wa là a Yeesu mu páanía wi le búee na bío sã le Dónbeení yi wán.†

¹⁹ Lé bún te bío le Dónbeení jì-cúa fεerowà bíoní láayi wíokaa wiráa wa cón, à mi cén wé pa há bío sese. Mu bon, há jì-cúa mu ka lòn fíntání na dó hen na mu yuumu wi yi, á pan ò o Yeesu na ka lòn tá-tia mànàayiire à zéení mítén mi sía yi.

²⁰ Mi yáá ko mi zūń le le Dónbeení jì-cúa na wi le Dónbeení bíoní vūahú yi á nùpue yí dà máa zéení bío yara wéréwéré mítén.

²¹ Mu bon, le Dónbeení jì-cúa fεerowà jì-cúa na 6a fεera á yí ló 6arén mí bæere yi. Lé le Dónbeení Hácírí dó há bíoní mu 6a jíní yi á 6a bía le yèni yi.

2

Ba nĩ-kàránlowà na bío yi bon bío

¹ Bía le mí lé le Dónbeení jì-cúa fεerowà à mu yí bon á hía wi o *Isirayεele nìpomu tìahú. Làa bún síi á 6a nĩ-kàránlowà na bío yí bon á mún ñ keń mi tìahú. Ba wé è kàrán 6a nùpua làa bío yí bon á à yáaráa 6a. Hàrí o Núhúso na séra 6a bè-kora díá á kãnía 6a á 6a à pí ì díá. Lé bún te bío á 6a à dīndīn ñ yáa.

² Nùpua cèrèε á à tà 6a bío á wé è wé mu koomu lè mí síiwà na 6a wee wé. Lé 6arén bío yi á 6a nùpua wé è yáaráa le Dónbeení tūiá poni wōhú yèni.

³ Le wáří càró làa poníi bío yi á 6a nĩ-kàránlowà mu wé è khà mia lè há bín-sía. Εε ká 6a júná síiníló bío màhá wíokaa vó díá míana, le Dónbeení á à yáa 6a máa khí.

⁴ Hàrí ho wáayi tonkarowà na yánkaa wó mu bè-kora á le Dónbeení yáá pá yí díá coon, ká le màhá dó 6a le lònbee lahó yi, á can 6a lè há zúakuaríwà le tíbí-cūáá yi pannáa le cítíi fló wizonle.

⁵ Hàrí ho hàání nùpua na yí bò bío le Dónbeení bía yi á le yí díá coon, le dúee be-beení 6ó 6a jùhú. Yia le kãnía lé o nĩ na 6a le Nōwee, wón na fù wee bío lè 6a nùpua le 6a wé wé bío téréenna, lé wón lè 6a nùpua nūwā hẹjun á le Dónbeení kãnía.

⁶ Ho *Sodōmu lè ho *Komōre lórása á le Dónbeení mún síinía júná, á há lórá mu lè mí nùpua cã búkúbúkúbúkú. Lé kà síi á le wóráa, à zéení le bíá yí máa bè bío le wee bío yi á le mún khíi síiní júná làa bún bío.

⁷ Εε ká a nĩ na 6a le Loote, yia téréenna, wón á le kãnía. O nĩ mu pãahú nùpua bè-wénia na fù yí se á véeníá o yi.

⁸ Mu bon, o nĩ-térénnii mu yi fù wee vá làa sòobéε, lé bío ó o fù wi làa ba, á wee mi bío 6a wee wé, á wee jí bío 6a wee bío na yí se làa wízoní búenbúen.

⁹ Lé làa bún ó o Núhúso wee kãnínáa bíá can tina a yi le lònbee yi, ká a 6èn wee 6ua bíá wee wé mu bè-kora, á pannáa le cítíi fl nònzoñ á à beéráa bán lò.

¹⁰ Bíá ó o Núhúso màjára á à beé lò lé bíá wee zúan le Dónbeení jùhúsomu yi à 6a wee wé mí sía bío na yí se.

* **1:17** Mí loń Matiye vūahú 3.17 † **1:18** Mí loń Matiye vūahú 17.1-5; Maaki vūahú 9.2-7; Luki vūahú 9.28-35

Ba ñi-kàránlowà mu láa míten yi làa sòobéε, 6a wee yòoní míten, á yí máa kènbi ho wáayi bùaa na cùkú wi. Ba yàá wee là 6a.

11 Hàrí ho wáayi tonkarowà na pànkáwá yàá wi po po 6arén pá yí máa bío bín-kora léé ho wáayi bùaa mu yi o Núhúso yahó.

12 Ba nùpua mu ka lòn ñajuwà á háciira mía, na bío sã ho wíi búeró yi. Ba wee là bío 6a yí zũ, á 6a bèn ñ búe 6a làa bío 6a wee búeráa 6a ñajuwà bío síi.

13 Lé hón yéréké so ò sá 6a yi há wén-kora na 6a wee wé bío yi. Bío 6a wee wéé mí sía yi lé há ñiyi-wará na 6a wee wé, hàrí le wisoni yi yàá. Hen ká 6a páania wee dí làa mia, à mi yèni wé yáa, à há ñiyio dí mia, lé bío 6a wa mí wará mu.

14 Ho há-fénló á 6a dó mí sía yi làa sòobéε. Ba yí máa sa bè-kora wéró tá, á bío pànkáwá mía lé bán 6a wee khà dé míten yi. Ba yí yí máa sí làa bío hùúu, á há dánkáa bèn wi 6a wán.

15 Ba vúnun día ho wõhũ à 6a bò a ñii na 6a le Bozoore za *Balaamu wará yi, wón na 6a yà ñii le le wáí le o wé mu bè-kora, ó o mún tà fó le.

16 Éε ká a wékheró mu màhá bío mà ñon wo yi. O sũnpèenĩ na yí máa bío, á bío làa wo lòn nùpue, á hòráa o ñi-cúa fεero Balaamu mu o sáá-wará na ó o lá le mí ì wé yi.

17 Ba ñi-kàránlowà mu ka lòn ñun-dãa na á ñumu mía yi, á mún ka lòn vlohó na wee kán le mí pànká ká ho máa tè. Le Dónbeenĩ á à kúee 6a le túbí-cúaa lahó yi.

18 Há bín-hebúaa na ñúná mía le há ñiyi-wará na 6a wee wé lé bún 6a wee héε khà le 6a nùpua na cònia día bío na lá vúnun wee wé, à bán mún bíní wé wé le 6arén bío síi.

19 Ba wee bío na 6a yi le ká 6a tà á 6a à keñ míten, à 6arén mí beere ñon lé 6a wobáani 6a sía bío na wee yáa 6a ñii yi. Mu bon, bío léé bío hía yú pànká nùpue wán, à bánso wé mu bío mu wobá-ñii.

20 Ba búí zũ a Yeesu Krista, yia lé wa Núhúso á lé wa kãnílo, lé bún bío yi á bán wãa día ho ñimíñá bío na wee vñíní 6a nùpua. Éε ká 6a màhá bínía día míten á ho ñimíñá bío mu yú pànká 6a wán, à 6a bío wíoka yáa à poñ bío mu fù karáa.

21 Mu bon, 6a yáá lá yí zũna bío le Dónbeenĩ le 6a 6ua le míten sũaaní bío 6a zũ mu à 6a yí máa bè le Dónbeenĩ mu làndáwá na kàráanna làa ba yi.

22 Mu bè-zũrmini bíoní na kà lé hía bío sá 6a yi: Bío ó o buenza lá támaa lé bún ó o bínía vaá wee dí, ó o ñonbùeenĩ na 6a lá seera á bínía wee zo ho fãncínló yi.

3

O Núhúso bíní buenló bío

1 Minén na á ì wa làa sòobéε, bío ká wãa lé mu cúa-ñun níi ká ì wee túa mia. Há vónna mu mí bío ñun yi á ì wee leéka mia, á wee dé pànká há hácin-tentewà na wi mia yi.

2 Mi le mí hácirí keñ le *Dónbeenĩ ñi-cúa fεerowà ñi-cúa na 6a fèra mà wán. Mi mún bíní leéka a Yeesu tonkarowà bío na 6a kàráanna làa mia bío, bún na lé wa Núhúso le wa kãnílo bío na ó o bò henía.

3 Bío mí ko mí zũn ho yahó lé bío ká: Ho pãahũ vaa véenii ká 6a nùpua búí á à híní wé è wé bío 6a sía vá yi na yí se. Ba wé è yáa mí ñiní yi á à na mia,

4 á wé è bío bío ká: «Bíó ó o Yeesu wãa dó mí ñii le mí ì buen, ó o wen? Wàn 6uaawa húmú ñii wán, á mu bío búenbúen pá ñin làa bío mu lá karáa hàrí ho ñimíñá ñuhũ búεenii.»

5 Ba wé è bío bún lé bío 6a wee wé le cãni à keñ le 6a yí zũ bío wó khíina, le le Dónbeenĩ yánkaa léra ho wáayi le ho tá, ká mu ñumu fù wi há lùà búenbúen yi, á le bío á ho tá ló mu ñumu yi.

6 Lé mu ñumu á le Dónbeenĩ mún pá bínía véenía le ho ñimíñá bío mu na le fù léra.

7 Làa bún síi, á le Dónbeenĩ mún bío le ho wáayi le ho tá na ho zuia à keñ bín à pa bío le khíi cítí 6a nùpua yi, á à síiní bío pá le Dónbeenĩ ñúná. Mu zòn ká ho wáayi le ho tá á à cĩ búkúbúkúbúkú.

⁸ Minén na á ĩ wa làa sòobéé, bïo dà-kéní na mi yàá yí ko à mi nònsá yi lé bïo kà: O Núhũso cón á le wizonle dà-kéní ka lòn lúlúio khiá-pírú, á hã lúlúio khiá-pírú ka lòn wizonle dà-kéní.

⁹ Ba nùpua búí wee leéka le o Núhũso wee mía á à wéráa bïo ó o dó mí jii le mí ì wé. Eε ká b̀ueé. O hã mí s̄i mi bïo yi, á yí wi à hàrí n̄i-kéní v̄í, ká mi búenbúen yèrè má mi yilera lè mi wárá.

¹⁰ Eε ká a Núhũso b̄iní buenlò wizonle dén pá khií cí 6a nùpua wán là a k̀nlo bïo s̄i. Mu zoñ ká ho wáayi b̄iowa á à yáa, ho juuv̄lò s̄á á à jí p̀n̄p̀n̄. Ho tá làa bïo wi ho yi búenbúen á à v̄í.

¹¹ Bïo á b̄un b̄iowa so búenbúen khií wé, á mi cén z̄ur̄ bïo mi ì 6ua lè miten. Mi 6ua miten làa bïo s̄i le Dónbeen̄i yi, à ca t̄in le yi.

¹² Mi lòoní le wizonle na le Dónbeen̄i ì wé ó o *Krista á à b̄iní ì buen yi, à 6ua miten sese bèra a na à le wizonle mu d̄á f̀uf̀uà. Mu zoñ le Dónbeen̄i á à b̀ue ho wáayi juh̄ũ lè ho d̄sh̄ũ. A mu b̄iowa na wi ho yi búenbúen á à juu.

¹³ Le Dónbeen̄i dó mí jii le mí ì wé ho tá lè ho wáayi bè-fla, á bïo t́erenna wé è wé yi. B̄un lé bïo wa wee lòoní.

Mi ko mi z̄ur̄ miten 6uaró

¹⁴ Awa, minén na á ĩ wa làa sòobéé, á bïo mi wee lòoní le wizonle mu, á mi bánbá t́eren miten, à wékhe bïo yí m̄i leé mia, à mi keñ ho héerà yi.

¹⁵ Mi z̄ur̄ le bïo ó o Núhũso j̄anáa mí yi ò o máa buen juh̄ũ lée bèra a na à 6a nùpua fen, làa bïo á wán za Poole na wa wa làa sòobéé túararáa mu n̄on mia. O túara mu á héhaa lè mu bè-z̄ur̄min̄i na le Dónbeen̄i n̄on wo yi.

¹⁶ Lé b̄un ó o Poole wee túa mí v̄onna búenbúen yi ká a wee bío mu bïo. Hã b̄ioní búí wi hã v̄onna mu yi á jíló do. Lé b̄un te bïo 6a nùpua búí na yí z̄u mu bïo yara, na s̄ladéro le Dónbeen̄i yi yí f́ará yí t̄ina, á wee yèrè má hã b̄ioní mu kúará. Ba wee yèrè má hã kúará làa bïo 6a wee yèrè má náa le Dónbeen̄i b̄ioní v̄uh̄ũ b̄ioní búí 6àn kúará. Lé ká s̄i 6a wee wé à yáaráa míten.

¹⁷ Eε ká minén na á ĩ wa làa sòobéé, ĩ j̄a mi zeñ wán vó. Mi yí día le b̄ia yí t́erenna à v̄iní mia, mi f́ará t̄in mi s̄ladéro le Dónbeen̄i yi.

¹⁸ Mi wa wé à wa wíoka keñ wa Núhũso Yeesu *Krista na lé wa k̄n̄lò s̄amu yi, à wa z̄ur̄lò làa wo à wíoka wé dé wán. Le ho c̀kú à bïo s̄i a yi hã làa na ká wán lè hã lúlúio na jii mía yi. *Amiina!

Ho nín-yání vūahǔ na ó o

Zān túara

Vūahǔ túaró nǔhǔ

O Zān, yǎ lé o Yeesu nǐ-kenínia nǐ-kéní, lé wón túara ho vūahǔ na kà. O túara ho à nǐnǎa 6a kèrètǐewa zeñ wán 6a nǐ-khàwa bǐo yi. O bía mí vūahǔ mu yi le o Yeesu lé le Dónbeenǐ Za bǐo bon á 6ueé wó a nùpue binbirǐ. O mún zéenia le 6a kèrètǐewa lé le Dónbeenǐ zàwa, á 6a ko 6a wé 6ua mǐten làa bǐa wi mu khoomu yi bǐo, à mún warǐ mín. Lé bǐo le Dónbeenǐ lé le waminǐ 6ànso, á mún ka wéréwéré lòn khoomu.

Le Dónbeenǐ bionǐ wee na le mukānǐ binbirǐ

¹ Bǐo á ǐ wee túa á à na mia lé bǐo bǐo ciran yǎ lé le Bionǐ na wee na le mukānǐ binbirǐ. Mu nǔhǔ 6úεnǐi ká bǐo 6úi ðǐn yǐ léra ká arén wi fǐεε. Ká bǐo ká wán wa nǎ a tǎmu, á mǎn wo, á fá wa yǐo wo yi, á 6uan wo yi.

² Yǎ wee na le mukānǐ binbirǐ á zéenia mǐten làa wεn. Wa mǎn wo á wee mǐ ho tǔiá o nǐi. Wa wee bue le orén na wee na le mukānǐ binbirǐ á wi fǐεε. O páania wi là a Maá Dónbeenǐ. Ká hǎ làa na ká wán á le Dónbeenǐ wó á wa mǎn wo.

³ Mu bon. Bǐo wa mǎn làa bǐo wa nǎ lé bǔn wa wee bue bǐo á mún nǐ na mia, bèra a na à minén làa wεn mún páaní. Warén páania là a Maá Dónbeenǐ lè mí Za Yeesu *Krista.

⁴ ǐ wee túa mu á à na mia bèra a na à wa sí-wεε nǐi à sí bǐo wa páania bǐo yi.

Mi 6ua mǐten làa bǐa wi mu khoomu yi bǐo síi

⁵ Ðǐo ká lé le bionǐ na wa nǎ o Yeesu *Krista cǎn, ðǐo wa à bue á a na mia: Le Dónbeenǐ ka wéréwéré lòn khoomu. Hàrǐ bǐo 6úi yǔiǐi lòn tǐbǐrǐ á mía le yi.

⁶ Ká wa le wa páania làa de à wa pá wee 6ua waten làa bǐa wi le tǐbǐrǐ yi bǐo síi, se wa lé 6a sabǐn-fǔaalowa, á yǐ máa bè le Dónbeenǐ tǔiá yi.

⁷ εε ká wa wee 6ua waten làa bǐa wi mu khoomu yi bǐo, làa bǐo le Dónbeenǐ mí bæere karáa wéréwéré lòn khoomu, se wa wǎa páania, á le Dónbeenǐ Za Yeesu cǎni á wé è ceé wεn wa bè-kora 6úen6úen yi.

⁸ Ká wa le wa yǐ máa wé bè-kora, se wa wee vǐini waten, á yǐ tà le Dónbeenǐ tǔiá poni bǐo.

⁹ εε ká wa wee tà bǐo wéréwéré le wa wó khon, á le Dónbeenǐ na téréna á yǐ máa yèrémá mí nǐi, ðén á à sén wa bè-kora á à día, á à ceé wεn bǐo wa wó khon yi 6úen6úen.

¹⁰ Ká wa le wa yǐnǎn bè-kora wérowà, se wa wee lá le Dónbeenǐ lòn sabǐn-fǔaalowà, se wa yǐ tà bǐo le bía yi.

2

Wa séenilo lé o Yeesu Krista

¹ ǐ zàwa, ǐ túara bǐo kà, bèra a na à mi yǐ wé mu bè-kora. Ká a 6úi pá khiǐ vǎ vǎ wó bè-kohó, á wa séenilo wi o Maá Dónbeenǐ nǐsǎnǐ. Wón lé o Yeesu Krista, wón na téréna.

² Mu bon, o Yeesu *Krista wó wa bè-kora séndǐaró muini yǎ. O yǐ wó mu warén wa dòn bǐo yi. O mún wó mu ho ðǐmǐnǎsa 6úen6úen bè-kora bǐo yi.

³ Hen ká wa wee bè bǐo le Dónbeenǐ bò henía yi, se wa wǎa zǔ le wa zǔ le Dónbeenǐ binbirǐ.

⁴ Ká a 6úi le mí zǔ le, ò o yǐ máa bè bǐo á le bò henía yi, se wón lée sabǐn-fǔaalowà á yǐ tà le Dónbeenǐ tǔiá poni bǐo.

⁵ Ká yǎ mǎhǎ wee bè le bionǐ yi, wón wee zéeni le mí wa le Dónbeenǐ bǐo bon. Lé ká síi á wa à zǔrnǎa le wa páania làa de.

⁶ Yia le mínén lè le Dónbeenĩ páanía, á bānsò bèn mún ko ò o ɓua mítén làa ɓio ó o Yeesu ɓuannáa mítén ɓio síi.

Mu bè-finle na le Dónbeenĩ bò henía

⁷ Minén na á ĩ wa làa sòobéε, ɓio kà yínón bè-finle na le Dónbeenĩ bò henía á ĩ wee túa á à na mia, ɓùéé. Mu lée bè-kínle na mi ɓá p̄ahũ na ɓa ɓueé buera le Dónbeenĩ bín-tente n̄n mia yi. Bún bè-kínle so lé le biónĩ na mi ɓá mu p̄ahũ.

⁸ Εε ká mu mún lée bè-finle á ĩ wee túa á à na mia. Mu bè-finle mu ɓio bon binbirĩ. Mu wee mi a Yeesu *Krista lè minén mi bæere yi. Lé ɓio á ɓio yùúfi lòn tibirí ɓúakáa wee ví, á le Dónbeenĩ tũíá poni na ka lòn khoomu á ɓa nùpua d̄enía wee mi.

⁹ Yia le mí wi bún khoomu so yi ò o ɓina mín za tàá mín h̄nló k̄èr̄t̄iε, se bānsò pá wi le tibirí yi.

¹⁰ Yia wa mín zàwa lè mín h̄nni k̄èr̄t̄iεwa, wón wi mu khoomu yi. Wón bānsò á ɓio na dà wee v̄iní mia yi.

¹¹ Ká yia ɓina mín za tàá mín h̄nló k̄èr̄t̄iε, wón wi le tibirí yi. O wee varáka le yi, ó o yí zū hen na ó o wee va. Lé ɓio le tibirí wó a là a muii.

¹² I zàwa, ĩ túara mia lé ɓio mi bè-kora séra día o Yeesu Krista p̄anká yi.

¹³ Minén n̄i-k̄iá, ĩ túara mia lé ɓio á yia wi bín ká ɓio ɓúí ð̄n̄ yí léra á mi zū.

Minén yàrówá, ĩ túara mia lé ɓio ó o Satāni f̄ũuhũ á mi fá.

¹⁴ I zàwa, ĩ túara mia lé ɓio ó o Maá Dónbeenĩ á mi zū.

Minén n̄i-k̄iá, ĩ túara mia lé ɓio á yia wi bín ká mu ɓio ɓúí ð̄n̄ yí léra á mi zū.

Minén yàrówá, ĩ túara mia lé ɓio mi s̄iádéró o Yeesu yi p̄anká wi, á pan le Dónbeenĩ biónĩ ɓio, ó o *Satāni f̄ũuhũ á mi fá.

¹⁵ Awa, lé mi ɓúenɓúen á ĩ wee ɓio ɓio ká á à na yi: Mi yí wañ mu ɓiowa na ɓio s̄a ho ð̄m̄j̄ná yi. Ká a ɓúí wa ho ð̄m̄j̄ná ɓio, se bānsò yí wa a Maá.

¹⁶ Lé ɓio le síi na wé vá mu ɓio na yí se yi, làa ɓio h̄ã ȳio wé lé ɓàn ȳiró poni, lè ho n̄àf̄oró ȳiró na wee wé ò o nùpue ȳoní mítén, bún ɓúenɓúen yí ló a Maá yi, mu ɓio s̄a ho ð̄m̄j̄ná yi.

¹⁷ A hón ð̄m̄j̄ná so lè ho ɓiowa na yí se na ɓa nùpua s̄iá wee vá yi á ɓ̄n̄ wee kh̄í. Ká yia wee wé ɓio le Dónbeenĩ síi vá yi, wón á à k̄eñ bín f̄éεε.

O Krista zúkúsa á wi

¹⁸ I zàwa, hen làa c̄inú ká hón ð̄m̄j̄ná so á à vé. Mi ɓá le o *Krista zúkúso á à z̄ení mítén. Εε ká h̄ã làa na ká wán ȳáá, ó o Krista zúkúsa á wi. Lé bún n̄n̄ á wa z̄unáa le hen làa c̄inú ká hón ð̄m̄j̄ná so á à vé.

¹⁹ O Krista zúkúsa mu lá wi wa t̄iáhũ ká ɓa ɓ̄ent̄in lá yí tà a ɓio, lé bún n̄n̄ ɓa lóráa wa t̄iáhũ. Mu bon, ká ɓa ɓ̄ent̄in lá tà a ɓio, se ɓa yí ló wa t̄iáhũ á yí wà. Εε ká ɓio ɓa ló wa t̄iáhũ wà, bún wee z̄ení le ɓa ɓ̄ent̄in lá yí tà a Krista ɓio.

²⁰ Εε ká minén bán ó o Yeesu Krista wó á mi yú le Dónbeenĩ Hácírí, á mi ɓúenɓúen mún zū ho tũíá poni ɓio.

²¹ I wee túa mia yínón ɓio mi yí zū ho tũíá poni, ɓùéé. Ho tũíá poni á mi zū, á zū le ho tũíá poni á sabéré mia yi.

²² Awa, á yia w̄áa lé o sabín-f̄ũaalo lé o yén? Mu so yínón yia le o Yeesu yínón *Yia le Dónbeenĩ m̄n̄ léra le? Mu bon, yia wee ɓio bún wón lé yia lé o Krista zúkúso. Wón pá a Maá Dónbeenĩ lè mí Za Yeesu ɓio.

²³ Nùpue lée nùpue na pá le Dónbeenĩ Za Yeesu ɓio, se bānsò yí páanía là a Maá Dónbeenĩ. Nùpue lée nùpue na tà le Dónbeenĩ Za Yeesu ɓio, se bānsò páanía là a Maá Dónbeenĩ.

²⁴ Lé bún n̄n̄ á ɓio mi ɓá p̄ahũ na ɓa ɓueé buera le Dónbeenĩ bín-tente n̄n̄ mia yi á mi pan ɓio lè mi sòobéε. Ká mi pan ɓio mi ɓá ɓio p̄ahũ na ɓa ɓueé buera le Dónbeenĩ bín-tente n̄n̄ mia yi, á minén mún ñ páaní lè le Dónbeenĩ Za Yeesu là a Maá Dónbeenĩ.

²⁵ Ká wa páanía kà síi, á wa à yí le mukānī binbirī na máa vé, ðio ó o Yeesu dó mí jii le mí ì na wɛn.

²⁶ Bǐo nɔn á ĩ túararáa bǔn bǐowa so nɔn mia, lé ɓa nùpua na wi ɓa wé khà mia vǐnǐ bǐo yi.

²⁷ Ɛɛ ká minén bán ó o Yeesu wó á mi yú le Dónbeenǐ Hácírí á le wi làa mia. A mi makóo yáá wáa bǐnǐa mía nǐ-kàránlo veere yi. Mu bon, le Dónbeenǐ Hácírí wé è kàrán mia lè mu búenbúen. Bǐo le Hácírí mu wé è kàrán làa mia lé ho tǔiá poni, le yí máa fǐ sabéré. A mi cén páaní là a Yeesu Krista làa bǐo le Hácírí mu kàránnaa mu làa mia.

Yia páanía là a Yeesu yi ko ò o wé bè-kora

²⁸ Awa, ĩ zàwa, mi cén páaní là a Yeesu Krista bèra a na ká a khii lua, à wa sí a yahó ká wa yiwa yí máa dè, à nǐyio yí dí wɛn.

²⁹ Mi zǔ le o Yeesu *Krista á téréna. Bǔn bǐo yi à mi mún zǔrǐ le nùpue lée nùpue na wee wé bǐo téréna le Dónbeenǐ yahó, se wón ɓanso mún lé le Dónbeenǐ Za.

3

¹ Eee! Mi loǐ bǐo ó o Maá Dónbeenǐ waráa wɛn! O Maá Dónbeenǐ wa wɛn làa sòobéɛ, ó o wee ve wɛn le mí zàwa, á wa ɓèn lé le zàwa bǐo bon. Ɛɛ ká ho ðímǐnása bán yí zǔ le wa lé le Dónbeenǐ zàwa lé bǐo á ɓa yí zǔ le.

² Awa, minén na á ĩ wa làa sòobéɛ, wa wáa lé le Dónbeenǐ zàwa vó. Ká bǐo wa khii keǐnǐa bǔn á le Dónbeenǐ ðǐn yí zéénǐa làa wɛn. Bǐo á wa zǔ lé bǐo ká: Hen ká a Yeesu *Krista khii lua, á wa à mi a làa bǐo ó o karáa, á warén mún n̄ yèrémá à keǐn̄ là a bǐo.

³ Bǐa búenbúen na dó mí sía wee lònǐ bǔn ko ɓa wé ceé mǐten làa bǐo ó orén mí beere wee ceráa bǐo síi.

⁴ Nùpue lée nùpue na wee wé mu bè-kora, se ɓanso pǎ le Dónbeenǐ làndá. Mu bè-kora wéró lé le Dónbeenǐ làndá pǐló.

⁵ A mi n̄n̄ zǔ le o Yeesu Krista ɓuara à sɛn ɓa nùpua bè-kora día. A mi mún zǔ le o yí máa wé bè-kohó hùúu.

⁶ Lé bǔn nɔn á yia páanía làa wo á mún yí ko ò o wé bè-kora. A yia wee wé mu bè-kora wón yí mɔn wo á mún yí zǔ a.

⁷ I zàwa, mi yí día mǐten le nùpue khà vǐnǐ. O nùpue na wee wé mu bǐo na téréna le Dónbeenǐ yahó, wón téréna làa bǐo o Yeesu Krista térénnanaa.

⁸ Ká yia wee wé mu bè-kora, wón bǐo sǎ a *Satāni yi. Lé bǐo ó o Satāni wee wé mu bè-kora hǎrǐ ho ðímǐná jǔhǔ búɛɛnǐi. Lé bǔn nɔn le Dónbeenǐ Za Yeesu Krista ɓuara bèra a na ò o ɓuee yáa o Satāni bè-wénǐa.

⁹ Yia wó le Dónbeenǐ za wón ɓanso yí ko ò o wé bè-kora. Mu bon, le mukānī binbirī na wee lé le Dónbeenǐ cǔn á wi ɓanso yi. O yí dà máa wé è wé bè-kora, lé bǐo ó o lé le Dónbeenǐ za.

¹⁰ Lé ká síi á le Dónbeenǐ zàwa lè le Satāni zàwa wee hueekaráa mǐn yi: Yia yí máa wé bǐo téréna le Dónbeenǐ yahó á yí wa mǐn za tàá mǐn hǐnló kèrètǐɛ, wón bǐo yí sǎ le Dónbeenǐ yi.

Bǐo bia ɓa kèrètǐɛwa mǐn yi waminǐ dǎnǐ yi

¹¹ Ðio ká lé le bǐonǐ na mǐ ná pǎahǔ na ɓa ɓueé buera le Dónbeenǐ bǐn-tente nɔn mia yi: Mi wa waǐ mǐn.

¹² Minén tǐahǔ ò o búí yí bè bǐo ó o *Kaɲɛɛ wó ɓàn síi yi, wón bǐo sǎ a Satāni yi, á nɔn ó o ɓórǎa mǐn fɛɛ. A lée webio nɔn ó o ɓórǎa wo? Lé bǐo ó orén lé o nǐ-sǔmúí à ɓàn fɛɛ wó bǐo téréna le Dónbeenǐ yahó.

¹³ Wàn zàwa lè wàn hǐnni, lé bǔn nɔn ká ho ðímǐnása jina mia, à mi yí le mu wé mia coon.

¹⁴ Warén zǔ le wa bǐo wáa yí sǎ mu hǔmú yi, le wa yú le mukānī binbirī. Wa zǔ mu lé bǐo wa wa wàn zàwa lè wàn hǐnni kèrètǐɛwa. Yia yí wa mǐn za tàá mǐn hǐnló, wón bǐo sǎ mu hǔmú yi.

¹⁵ Mu bon. Yia pina mín za tàá mín hínló kèrètíε wón ka lòn nǐ-6úε. A mi zū le o nǐ-6úε nǐ-kéní kà á máa yí le mukānǐ binbirǐ na máa vé.

¹⁶ Bǐo kà lé bǐo wa zūnáa le waminǐ: O Yeesu *Krista wa wεn, á dó mí mukānǐ nɔn wa bǐo yi. Lé làa bún síi á warén mún ko wa dérása wa mukānǐ na wàn zàwa lè wàn hínni kèrètíεwa bǐo yi.

¹⁷ Hen ká a 6úí á bǐo wi cǔn síi, à 6àn za tàá 6àn hínló kèrètíε 6úí 6èn khon, ó o yí zūna a makárí, á yí séení wo, se bǐo le Dónbeenǐ le o waí lè 6a nùpua ó o so wa làa ba le?

¹⁸ I zàwa, mi yí lè wa wán mín lè hǎ bíonǐ na wa wee bío na mín yi mí dòn. Mi lè wa waminǐ à wé mi wa wára yi. Bún lé bǐo á à zéení le wa wa mín binbirǐ.

¹⁹ Lé kà síi wa à zūrnáa le wa bǐo sǎ ho tǔiá poni yi. A wa sía á à kéí ho héérà yi le Dónbeenǐ yahó.

²⁰ Hàrí ká wa sía le wa wó khon kaka, á le Dónbeenǐ dén pá dà po wa sía. Le zū mu bǐo 6úen6úen.

²¹ Minén na á í wa làa sòobéε, hen ká wa sía yí le wa wó khon, se wa poní séra kúaará le Dónbeenǐ yahó.

²² Bún ká wa flora bǐo lée bǐo le cǔn á le è na mu 6úen6úen wεn, lé bǐo wa bò le bíonǐ yi, á wee wé bǐo sí le yi.

²³ Bǐo kà lé bǐo á le bò henía: Le wa dé wa sía mí Za Yeesu *Krista yi, à mún waí mín làa bǐo ó orén mí bεere bórása mu henía.

²⁴ Yia bò le Dónbeenǐ bíonǐ yi wón páanía làa de, á le mún páanía lè 6ànso. Le Dónbeenǐ nɔn mí Hácírí wεn. Lé bún nɔn á wa zūnáa le le páanía làa wεn.

4

Yia le Dónbeenǐ Hácírí wi yi á wee zūn kaka

¹ Minén na á í wa làa sòobéε, mi pa miten bǐo. Bǐa 6úen6úen na le le Dónbeenǐ Hácírí wi làa mí á mi wé yí dèení dé mi sía yi. O 6úí le mí wee bío lè le Dónbeenǐ Hácírí pánká, à mi cǔii 6ànso bíonǐ à khénnáa o kúará loń le mu so bon le. Lé bǐo á bǐa le mí lé le Dónbeenǐ nǐ-cúa fεerowà à mu yí bon á wi ho dímíná lùà 6úen6úen yi.

² Mi dà a zūn bǐa le le Dónbeenǐ Hácírí wi làa mí làa bǐo kà: Yia bǐa wéréwéré le o Yeesu *Krista 6ueé wó a nùpue bǐo bon, se wón le Dónbeenǐ Hácírí wiráa.

³ Ká yia yí tà le mí ì bío wéréwéré le o Yeesu Krista 6ueé wó a nùpue, se Dónbeenǐ Hácírí mía làa wón 6ànso. Lé o Krista zúkúso hácírí wi làa wo, dǐo 6uenló bǐo á mi já. Awa, á lé dén hácírí so wǎa wi ho dímíná yi hǎ làa na kà wán.

⁴ Εε ká minén na lé í zàwa, minén bǐo sǎ le Dónbeenǐ yi á bán na le mí lé le *Dónbeenǐ nǐ-cúa fεerowà à mu yí bon á mi dàńna á fáara fūna. Mi dàńna 6a lé bǐo á le Hácírí na wi lè minén pánká wi po dǐo wi ho dímíná yi.

⁵ Ba nǐ-cúa fεerowà mu bǐo sǎ ho dímíná yi, lé bún nɔn 6a wee bíoráa ho dímínása bíonǐ, á bán mún wee ní 6a cǔn.

⁶ Ká warén 6èn bǐo sǎ le Dónbeenǐ yi, á bǐa zū le wee ní wa cǔn. Ká yia bǐo yí sǎ le Dónbeenǐ yi wón yí máa ní wa cǔn. Lé làa bún á wa dà a hueekaráa yia le Dónbeenǐ Hácírí na lé ho tǔiá poni wi yi á à lén mín yi làa yia ó o Satāni na lé o sabín-fūaalo hácírí wi yi.

Le waminǐ ló le Dónbeenǐ yi

⁷ Minén na á í wa làa sòobéε, mi le wa waí mín, lé bǐo le waminǐ ló le Dónbeenǐ yi. Ká mi wa mín se mu wee zéení le mí lé le Dónbeenǐ zàwa, á zū le Dónbeenǐ.

⁸ Bǐa yí wa mín, bán yí zū le Dónbeenǐ, lé bǐo le Dónbeenǐ lé le waminǐ 6ànso.

⁹ Bǐo kà lé bǐo le Dónbeenǐ zéení le mí wa làa wεn: Le tonkaa mí Za kéní ó o 6uara ho dímíná yi, à wa dàń yí le mukānǐ binbirǐ o pánká yi.

¹⁰ Bïo kà lé bïo wee na à wa zūrnáa le waminï bïo: Mu yínǎn bïo warén wa lè le Dónbeenï. Ká lé bïo lerén wa làa wɛn, á tonkaa mí Za ó o ɓueé wó wa bè-kora séndíaró muini yïa.

¹¹ Minén na í wa làa sòobéɛ, á bïo á le Dónbeenï wara wɛn lè mí sòobéɛ kà síi, á warén mún ko à wa wañ mìn.

¹² Nùpue na ðĩn mǎn le Dónbeenï wón mía. Ɛɛ ká wa wa mìn, á le è keñ làa wɛn, á bïo le Dónbeenï wa lè ɓa nùpua á à mi wéréwéré wa t̄ahũ.

¹³ Bïo nǎn wa zū le warén páanía làa de á lerén mún páanía làa wɛn, lé bïo le nǎn mí Hácírí wɛn.

¹⁴ O Maá Dónbeenï tonkaa mí Za ò o ɓuee kǎní ho ðĩmíjása. Warén mǎn mu á lé mu seéràsa.

¹⁵ Nùpue na bía wéréwéré le o Yeesu lé le Dónbeenï Za, wón ɓànsò le Dónbeenï páaníaánaa, ó o mún páanía lè le Dónbeenï.

¹⁶ Warén bán zū bïo le Dónbeenï wa làa wɛn, á mún dó wa sía mu yi. Le Dónbeenï lé le waminï ɓànsò. O nùpue na wa le Dónbeenï á wa ɓa nùpua, wón páanía lè le Dónbeenï, á le Dónbeenï mún páanía làa wo.

¹⁷ Bïo nǎn wa poní á à sénnáa le cítii fi nǎnzòñ lé bïo wa zū le bïo le Dónbeenï wa làa wɛn á wee mi wéréwéré wa t̄ahũ. Wa poní á à sɛn le Dónbeenï yahó lé bïo wa páanía làa de ho ðĩmíjá yi làa bïo ó o Yeesu *Krista páaníaánaa làa de ho yi.

¹⁸ Yïa zū le le Dónbeenï wa mí, wón á zǎní mía yi. Mu bon, yïa zū le le Dónbeenï wa mí binbirí, wón á zǎní yí dà máa keñ yi hùúu. O nùpue na zána lé yïa wee leéka le le Dónbeenï á à síini mí nùhũ. Lé bũn nǎn á yïa le zǎní wi yi yí máa mi bïo le Dónbeenï wa làa wo wéréwéré.

¹⁹ Warén wa mìn lé bïo le Dónbeenï nín-yání wara wɛn.

²⁰ O ɓúí lá le minén wa le Dónbeenï ò o jina mìn za tàá mìn hínló kèrètíɛ, se ɓànsò lé o sabín-fũaalo. Mu bon, ɓàn za tàá ɓàn hínló na ó o wee mi ó o yí wa, ó o ɓèn ñ wé kaka à wañnáa le Dónbeenï, ðio ó o yí máa mi?

²¹ Le Dónbeenï mún bò mu henía le yïa wa minén Dónbeenï, á ɓànsò mún ko ò o wañ mìn za tàá mìn hínló kèrètíɛ.

5

Le Dónbeenï zàwa yú le sée ho ðĩmíjá wán

¹ Nùpue lée nùpue na tà le o Yeesu lé *Yïa le Dónbeenï mǎn léra bïo bon, se wón ɓànsò á le Dónbeenï wó lè mí za. A nùpue lée nùpue na wa yïa lé o maá, ó o mún ñ wañ o maá mu zàwa.

² Ká warén wa beere wa le Dónbeenï á wee bè bïo le bò henía yi, lé bũn wa à zūrnáa le wa wa le Dónbeenï zàwa.

³ Mu bon, ká wa wa le Dónbeenï, á wa wé è bè bïo le bò henía yi. A bïo le Dónbeenï bò henía á máa wé sèró na jà wɛn,

⁴ lé bïo á bía lé le Dónbeenï zàwa ɓúenɓúen á yú le sée ho ðĩmíjá wán. A bïo nǎn wa yúráa le sée ho ðĩmíjá wán lé wa siadéro o Yeesu yi bïo yi.

⁵ Yïa yú le sée ho ðĩmíjá wán lée wée? Mu lé yïa tà le o Yeesu *Krista lé le Dónbeenï Za bïo bon.

Ho tũíá na mà o Yeesu Krista ðǎní yi

⁶ O Yeesu *Krista mu lé yïa ɓueé káa ho *bátèèmù jumu yi, á kúaará mí cǎni húrunnáa. O yí káa ho bátèèmù jumu yi mí dòn, o káa ho bátèèmù jumu yi ó o mún kúaará mí cǎni húrunnáa. A yïa wee mĩ mu tũíá lé le Dónbeenï Hácírí, lé bïo le Hácírí mu lé ho tũíá poní ɓànsò.

⁷ Bïo wee zéeni le mu bon lée biowa bïo t̄in:

⁸ Le Dónbeenï Hácírí, lè mu jumu, lè le cǎni. A mu mí bïo t̄in wee zéeni mu bïo dà-kéni mu.

⁹ Hen ká wa wee tà ho tũíá na 6a nùpua wee mĩ yi, á le Dónbeenĩ tũíá na le wee mĩ po 6a nùpua tũíá, hón wa mún ko wa tà yi. Ho tũíá na le wee mĩ lé hĩa bĩo ciran le Za.

¹⁰ Yĩa tà le o Yeesu lé le Dónbeenĩ Za, wón láa ho tũíá mu yi. Yĩa yí tà ho tũíá mu bĩo, wón wee wé le Dónbeenĩ làa sabín-fũaalo. Lé bĩo ó o yí tà le ho tũíá na le Dónbeenĩ wee mĩ mí Za dǎní yi á bon.

¹¹ Ho tũíá mu lé hĩa kà: Le Dónbeenĩ nɔn le mukānĩ binbirĩ na máa vé wɛn. Lé le Za á le dǎn wán á nɔnnáa le.

¹² Yĩa páanía lè le Dónbeenĩ Za, se wón yú le mukānĩ binbirĩ na máa vé. Yĩa yí páanía lè le Dónbeenĩ Za, se wón yí yú dɛn mukānĩ so.

Le mukānĩ binbirĩ na máa vé bĩo

¹³ Bĩo kà 6úen6úen á ĩ túara nɔn minén na tà le Dónbeenĩ Za Yeesu yèni pánká bĩo, bèra a na à mi zǔn le mi yú le mukānĩ binbirĩ na máa vé.

¹⁴ Bĩo nɔn wa poní séraráa le Dónbeenĩ yahó lé bĩo kà: Hen ká wa flora le Dónbeenĩ yi bĩo 6úi dǎní yi ká mu lé le sǐi bĩo, à le jí wa cǎn.

¹⁵ A bĩo wa zǔ le le wee jí wa cǎn, á wa mún zǔ le bĩo wa flora bĩo yi á le wó vó.

¹⁶ Hen ká a 6úi mɔn mín za tàá mín hĩnló kèrètĩ 6úi ò o wee wé mu bè-kohó na yí máa wé ò o hí mu húmú binbirĩ, á 6ànso ko ò o fio le Dónbeenĩ yi na a yi, á le è na le mukānĩ binbirĩ wo yi. Le bionĩ mu bĩo ciran bĩa wee wé mu bè-kohó na yí máa wé à 6a hí mu húmú binbirĩ. Ɛɛ ká mu bè-kohó 6úi wee wé ò o nùpue hí mu húmú binbirĩ. Yínɔn bǔn á ĩ le mi fio bĩo yi.

¹⁷ Wékheró lée wékheró 6úen6úen lée bè-kohó bǔn bon. Ɛɛ ká bè-kora 6úen6úen màhá yí máa wé ò o nùpue hí mu húmú binbirĩ.

¹⁸ Wa zǔ le yĩa wó le Dónbeenĩ za á máa wé è wé mu bè-kora, lé bĩo le Dónbeenĩ Za Yeesu wee kǎní a mu wéró yi. O o *Satāni mún yí dà máa wé o làa dèɛ woon.

¹⁹ Warén bán zǔ le wa bĩo sǎ le Dónbeenĩ yi. Ká ho dǐmǐnása na yí zǔ le Dónbeenĩ bán 6úen6úen ó o Satāni pánká wi wán.

²⁰ Wa mún zǔ le le Dónbeenĩ Za Yeesu lé yĩa 6ueé wó á wa zǔnǎa le Dónbeenĩ binbirĩ. A wa páanía lè le Dónbeenĩ binbirĩ wa páaníló lè le Za Yeesu *Krista bĩo yi. Lerén lé le Dónbeenĩ binbirĩ, á lerén mí dòn lé dǐo mún wee na le mukānĩ binbirĩ na máa vé.

²¹ I zàwa, mi pa miten bĩo à mi yí 6úaaní há doffina na yínɔn le Dónbeenĩ binbirĩ.

Ho pūn nī vūahū na ó o

Zān túara

Vūahū túaró pūhū

O Zān, yīa lé o Yeesu nī-keninia nī-kéní, lé wón túara ho vūahū na kà. Ho vūahū mu yí, ó o von mīten làa nī-kínle. O túara ho nōn 6a kèrètíewa kuure 6úí yí.

Ba kèrètíewa kuure mu ó o wee ve làa hǎa lè mí zàwa. O wíokaa bía 6a nī-khàwa lè le waminí bǐo, á mún bía le 6a sòobá mīten à wé bè le Dónbeení tǔíá poni yí.

Vūahū nin-yání bioní

¹⁻² Inén na lé o nī-kínle, lé mi wee túa ho vūahū na kà. I wee túa ho á à na a hǎa na le Dónbeení léra yí, orén lè mí zàwa. I wa mi 6úen6úen làa sòobéε, lé bǐo le Dónbeení tǔíá poni na le zéenia làa wén á wa tà yí á ho wi wa yiwa yí féεε. Mu yínón inén í dòn wa mia. Bǐa 6úen6úen na tà ho tǔíá mu bǐo á mún wa mia.

³ Le o Maá Dónbeení lè mí Za Yeesu *Krista à wé mu sǎamu lè le hii làa wén, à 6a na ho hээрà warén na tà ho tǔíá poni bǐo á wa mún yí.

Mi wa warí mín à pǐ ho kàránló na yí bon bǐo

⁴ Ū zàwa 6úí á í ná bǐo le 6a tà bò le Dónbeení tǔíá poni yí làa bǐo ó o Maá Dónbeení heníanáa mu nōn wén, á í sǐi 6èntín wan mu bǐo yí làa sòobéε.

⁵ Hǎa mu, hǎ laà na kà wán, á bǐo á í hení ì na foñ lé bǐo kà: Mi wa warí mín. Le bioní mu yínón bín-finle na bò henía á í túara nōn mia, 6ùéé. Le bǐo mà nōn wén ho pǎahū na wa 6úakáa á ná le Dónbeení bioní yí.

⁶ Hen ká wa wee bè bǐo le Dónbeení bò henía yí, lé bǐn á à zéeni le wa wa le Dónbeení. Bǐo le Dónbeení bò henía pǎahū na wa 6úakáa ná le Dónbeení bioní yí lé bǐo kà: Mi warí mín.

⁷ I wee bǐo kà sǐi lé bǐo 6a nī-khàwa wǎa bεra fò hǎ lùà 6úen6úen. Ba wee bǐo le bǐo ó o Yeesu *Krista 6ueé wó a nùpue á yí bon. Ba lé 6a nī-khàwa, 6a lé o Krista zúkúsa.

⁸ Á mi cén pa mīten bǐo, à bǐo mi wó 6úen6úen le Dónbeení bǐo yí á mi yí tè yí, ká mi yí mu cǔnú à ho pǐi sí.

⁹ Yīa yí máa tà bè ho kàránló na bǐo ciran o Krista yí, ká a báará día ho, se wón yí zǔ le Dónbeení. Ká yīa wee tà bè ho yí, wón páanía là a Maá Dónbeení lè mí Za.

¹⁰ Ká nùpue 6úí na yí máa tà bè ho kàránló na bǐo ciran o Krista yí wé 6uara mi cǔn, á wi ò o kàrán mia, à mi yí tà le o làa mi wán. Mi yí hén mi yara sǐ 6ànso.

¹¹ Yīa héra mí yahó sǎ a nùpue mu sǐi, se 6ànso làa wo léera hǎ wén-kora na ó o wee wé yí.

Vūahū mǎndén bioní

¹² Bǐo cèrèε á í wi à í bǐo làa mia, ká í màhǎ yí wi à í túa mu vūahū yí. I wi à í 6uen mi cǔn íten á wa 6ueé páaní ì tà hǎ láakáwá. Ká bǐn wó, á wa sǐ-wεε pǐi màhǎ à sí.

¹³ Mǐn hǐnló na le Dónbeení mún léra, wón lè mí zàwa wee tēni mia.

Ho tɪn níí vūahú na ó o Zán túara

Vūahú túaró nūhú

O Zán, yíá lé o Yeesu ní-kenínia ní-kéní, lé wón túara ho vūahú na kà. Ho vūahú mu yi, ó o von míten làa ní-kínle. O túara ho nɔn ɔa kèrètíewa kuure ya-dí ɔúí na ɔa le Kayuusi yi. O wíokaa o Kayuusi là a Demɛtiriyuusi yènnáa ɔíó ɔa wó ɔíó yi.

Ká a Diotereɛfu wáraá hɔn ó o yí wa, ó o le ɔa kèrètíewa yí bè há yi.

Le tɛnɪí

¹ Kayuusi, mu lé ínén na lé o ní-kínle á wee túa ho vūahú na kà á a na foñ. I wa fo làa sòobéɛ.

² Unén na á í wa làa sòobéɛ, í wee fan à ù ɔíó ɔúenɔúen wé se. ɔíó á unén lè le Dónbeení ɔuannáa mín sese, lé bún ɔán sɪí à ù sáníá lò mún wé hereráa.

³ Wán zàwa kèrètíewa ɔueé bíá nɔn míí le le Dónbeení túíá poní ɔíó á fo heníá, á fo mún wee bè ho yi. ɔíó á í ná mu, á í sɪí wan làa sòobéɛ.

⁴ ɔíó á í sɪí á à bɪnɪí ì wa yi á à ɔón ɔíó á í ná à ɔa le í zàwa mu kèrètíemu dǎnɪí yi bò le Dónbeení túíá yi, bún míá.

O Kayuusi bò le Dónbeení yi sese

⁵ Unén na á í wa làa sòobéɛ, wán zàwa kèrètíewa á fo wee ɔua sese, hàrí bíá lé ɔa ní-hání á fo pá wee ɔua sese. Bún lé ɔíó wee zééní le fo ɔèntɪn bò le Dónbeení yi.

⁶ ɔíó fo wa làa ɔa á ɔa mà túíá nɔn ɔa kèrètíewa kuure yi. Ká bán nùpua so sɪí fo wee séení ɔa varáa yi làa ɔíó le Dónbeení le mu koráa, se mu se.

⁷ Mu bon, mu lé o *Krista tonló ɔíó yi á ɔa lóráa, à ɔa yí fó hàrí dèɛ bíá yí zú le Dónbeení cón.

⁸ Awa, á mu sǎ warén yi à wa wé séení bán nùpua so sɪí. Ká wa wee séení ɔa, bún ká wa mún páanía làa ɔa á wee zééní le Dónbeení túíá poní ɔíó.

O Diotereɛfu là a Demɛtiriyuusi ɔíó

⁹ I túara ho vɔn-za nɔn mí kèrètíewa kuure yi. ɛɛ ká a Diotereɛfu na wa ò o wé dí mu ɔíó ɔúenɔúen yahó á yí máa càtí í bioní.

¹⁰ Ká í ɔuara, á há wén-kora na ó o wó, lè há sabíoní na ó o fúana í jii á í ɔueé ɔíó ɔíó làa míá. ɔíó ó o bɪnɪí wee wé yáá ɔo bún. O yí máa tà à wán zàwa kèrètíewa làa o wán. A bíá mún tà le ɔa wé làa mí wán ó o hò. A bíá ɔa wee làa wán ó o wee ja lén ɔa kèrètíewa kuure yi.

¹¹ Unén na á í wa làa sòobéɛ, fo wé mɔn ɔa nùpua na wee wé ɔíó yí se à ù yí bè ɔa wáraá yi. ɛɛ ká fo wé mɔn ɔa nùpua na wee wé ɔíó se à ù bè bán wáraá yi. Yíá wee wé ɔíó se wón ɔíó sǎ le Dónbeení yi. Yíá wee wé ɔíó yí se wón yí zú Dónbeení.

¹² O Demɛtiriyuusi wón ɔa nùpua ɔúenɔúen ɔèn wee wíokaa yèni. ɔíó ó o wee ɔua míten héhá lè le Dónbeení túíá poní lé bún wee zééní le o lé o ní-tente. Inén mún wee wíokaa a yèni, á ù zú le ɔíó á í wee mí ɔúenɔúen lé ho túíá.

Le mǎndén tɛnɪí

¹³ ɔíó cèrèɛ á í wí à í ɔíó làa fo, ká í màhá máa túa mu vūahú yi.

¹⁴ I wí à í ɔuen ù cón hen làa cɪnɪí, á wa ɔueé páaní ì tà há láakáwá.

¹⁵ Le ho héerà à kɛnɪí làa fo. Mín bɔnlowà na làa wɛn páanía wí á wee tɛnɪí foñ. Mún tɛnɪí wán bɔnlowà na làa fo páanía wí yi lè mí ní-kéní kéní.

Ho vūahũ na ó o Zude túara

Vūahũ túaró jūhũ

O Zude lé yia túara ho vūahũ na kà á n̄n le Dónbeenĩ n̄pomu búenbúen yi. Ho vūahũ mu bíoní ló mín là a Piere j̄un n̄i vūahũ na á wón túara. Hã v̄onna mu mí b̄io j̄un wee j̄ĩ 6a k̄èr̄t̄iewa zeñ wán le 6a pa mít̄en b̄io 6a n̄i-k̄aránlowà na b̄io yí bon b̄io yi, bán na wee wé hã wárá na 6a s̄ia wee vá yi na yí se.

O Zude mu b̄ia le 6a n̄i-k̄aránlowà mu wee wé mu b̄io na yí se làa s̄ob̄éε. O b̄ia le le Dónbeenĩ á à síiní 6a j̄úná. O mún b̄ia le 6a k̄èr̄t̄iewa wíoka wé bánbá à wé le dà-kéní là a Yeesu, à dé mí s̄ob̄éε le Dónbeenĩ b̄io yi le Dónbeenĩ mu Hácírí p̄ánká yi, à wañ mín, bèra a na ò o Yeesu *Krista p̄ánká yi à 6a yí le muk̄añí binbirĩ na máa vé.

Le t̄ènní

¹ Mu lé ínén Zude, o Yeesu *Krista ton-sá, ínén na lé o Zaaki b̄àn za, lé mi wee túa ho vūahũ na kà. I wee túa ho á à na b̄ia ó o Maá Dónbeenĩ hueeka yi, á wa, b̄ia ó o Yeesu Krista wee pa b̄io.

² Le o Núhũso wé mu tentemu c̄èr̄ε làa mia, à na mí h̄ér̄à mia, á wíoka wañ mia.

Ba n̄i-k̄aránlowà na wee v̄iní 6a n̄upua b̄io

³ Minén na á ï wa làa s̄ob̄éε, ï s̄i b̄ènt̄in lá vá làa s̄ob̄éε à ï túa mia ho k̄áníló na b̄io ciran wa búenbúen d̄ání yi. Hã laà na kà wán á mu w̄aa léε konloon à ï wé mu, bèra a na à ï hení mi s̄ia à mi f̄ará t̄in mu b̄io na mi tà yi, b̄io le Dónbeenĩ n̄n b̄ia b̄io s̄á le yi le cúékúεε á mu vóráa.

⁴ I wee túa mia lé b̄io 6a n̄upua búí na p̄á le Dónbeenĩ, á tun mít̄en yi zonnáa mi t̄iahũ. Ba wee yèr̄emá w̄an Dónbeenĩ s̄amu bíoní kúará à dàñ wéráa mí s̄ia wárá na yí se. Lé b̄in 6a wee wé à p̄ináa o Yeesu Krista, wón mí d̄on na lé wa ya-dí lè wa j̄uhũso. Mu f̄era túara le le Dónbeenĩ á à síiní 6a j̄úná.

⁵ I zū le b̄io á ï bío ò na mia kà búenbúen á mi zū, ká ï m̄ah̄á pá b̄inía wee leéka mia làa b̄ū. Mi zū b̄io ó o Núhũso k̄áníanáa o *Isirayεεle n̄pomu ho *Ezipite k̄ohũ yi. Ká b̄ia p̄á yí dó mí s̄ia le yi bán le wó á 6a húrun.

⁶ Mi b̄iní leéka ho wáayi tonkarowà búí b̄io, bán na ȳio yí s̄u ho p̄ánká na le Dónbeenĩ n̄n 6a yi á 6a ló hen na 6a lá wi yi. Lé b̄in te b̄io le Dónbeenĩ can 6a kúaaráa le t̄íbí-c̄úaa yi á pannáa le wizonle na le k̄h̄i f̄i le cítii yi.

⁷ Mi mún b̄iní leéka ho *Sod̄omu lè ho *Kom̄ore lórása b̄io, lè hã lórá na s̄uarákaa yi làa ba b̄io. Hã lórá mu n̄upua dó mít̄en mu koomu wárá lè mí sl̄iwà yi, á wi 6a wé da lè 6a zàn-b̄úaa. A b̄io kà wán 6a wi ho d̄ohũ na wee c̄i f̄éε yi. Mu wó kà à j̄ináa 6a n̄upua zeñ wán.

⁸ Lé h̄n wárá so síi lé h̄ia á 6a n̄upua mu na wi mi t̄iahũ á mún wee wé. Ba hácíira b̄o mu b̄iowa na yí bon wán, á mu b̄io na s̄i 6a yi na yí se lé b̄in 6a wee wé. Le Dónbeenĩ j̄uhũsomu 6a wee z̄aání yi, á wee là ho wáayi b̄úaa na c̄úkú wi.

⁹ H̄arí ho wáayi tonkarowà j̄uhũso na ȳeni 6a le Mis̄εεle yáá pá yí henía mí s̄i yi wó b̄in. Wón j̄on là a *Sat̄ani khon mín yi o *M̄oyiize n̄i-h̄inmu wán, ká a m̄ah̄á yí là a. B̄io kà lé b̄io ó o b̄ia: «Le o Núhũso beé ũ lò».

¹⁰ εε ká b̄arén n̄upua mu bán wee là b̄io 6a yí zū, 6a yí máa le mí yiwa wéráa mu b̄io lòn n̄ajuwà, lé b̄in yáá wee yáa 6a.

¹¹ Ho yéréké á à sá 6a yi. Ba wee wé là a n̄i na 6a le *K̄aj̄εε b̄io síi. Le wárí c̄aró b̄io yi á 6a wó khon làa b̄io ó o n̄i na 6a le *Balaamu wóráa mu b̄io síi. Ba b̄io yáara, lé b̄io 6a k̄aa là a n̄i na 6a le Koree b̄io síi.

¹² Hen ká mi ɓunɓua-dĩnló á ɓa páaníá wee dí làa mia, à mi dĩnló díró yĩráa keń. Ba wee dí bùubaa ká mu nĩyio máa dĩ ɓa, ɓa wee leéka mítén ɓio mí dòn. Ba ka lòn viohó na wee kán lè mí pànká ká ho máa tè. Ba ka lòn vĩnsíá na yí máa ha mí haró pãahũ, na ɓa deera kúará á hã húrún.

¹³ Ba nĩyi-waráa wee mi làa ɓio ho mu-beenĩ ɓumu yànbónló khùankhúá wee léé kúia mináa ɓio síi. Ba ka lòn mànaayio na la-kéní mía, á le Dónbeenĩ ɓèn ká ho lahó làa ba le tibi-cúáá yi, á ɓa khíi keń yi fěe.

¹⁴ O Enɔ̄ki, yĩ lé wàn maáwà nùwã hẹɓun níi à lá a Adãma ɓii wán, á yánkaa fɛera le Dónbeenĩ ɓi-cúá ɓarén dĩnĩ yi mún ká síi: «Mi lorí, lé o Núhũso na bò ò ɓuen lè ho wáayi tonkarowà cèrécèrécèré,

¹⁵ á ɓueé cíti ɓa nùpua ɓúenɓúen. Ba bè-kora wérowà ɓúenɓúen na káa á pã le Dónbeenĩ ó ò síinĩ ɓúná ɓa bè-kora na ɓa wó lè hã bín-kora na ɓa bía le Dónbeenĩ dĩnĩ yi ɓio yi».

¹⁶ Ba nùpua mu sía yí máa wa mi. Ba wee wírí mítén ɓio yi làa wizooní ɓúenɓúen. Ba sía ɓio na yí se lé ɓún ɓa wee wé. Ba wee khòn lè mí bioní, á wee wíoka ɓa nùpua yèni à càráa mu ɓio.

Le zéeni na nɔn ɓa kèrètɛwa ɓio yi

¹⁷ Ɛ ká minén na á ĩ wa làa sòobéé, mi bĩnĩ leéka wa Núhũso Yeesu *Krista tonkarowà ɓi-cúá ɓio.

¹⁸ Ba bía le: «Hã pɔ̄nna vaa véenĩ, ká ɓa nùpua wé è yáa mí ɓinĩ yi á à na mia. Ba wé è wé mí sía ɓio na yí se, á à pĩ le Dónbeenĩ ɓio».

¹⁹ Lé ɓarén wee khéé ɓa nùpua. Ba leékaa ɓio na, à ɓa wé. Dónbeenĩ Hácírí mía ɓa yi.

²⁰ Ɛ ká minén na á ĩ wa làa sòobéé, mi dĩn mi síadéro le Dónbeenĩ yi wán à séenináa mín, à mi wíoka va làa yahó. Mi wé fio lè le Dónbeenĩ Hácírí pànká.

²¹ Mi ɓua mín làa ɓio le Dónbeenĩ wa làa mia, à dé mi sía lòní le mukãni na máa vé, dĩo wa Núhũso Yeesu *Krista á à na mia o tentemu ɓio yi.

²² Bĩa síadéro yí fára yí tĩna sese le Dónbeenĩ yi á mi zũn màkárí.

²³ Mi kãní ɓa hã ɓúná síiníló yi. Mi mún zũn bĩa ká màkárí, ká mi màhá pa miten ɓio. Mi ɓin ɓa wára, hàrí ɓa sí-zĩnia á mi yáa pá yí túii yi ɓa wén-kora ɓio yi.

Móndén ɓi-cúá

²⁴⁻²⁵ Le Dónbeenĩ dà, le è pa mia á mi máa díá ho wãhũ, le è wé á mi ì dĩn le yahó ká bè-kohó ɓio máa mĩ máa léé mia. Le è wé á mi ì zãmaka le yahó le cùkú beenĩ yi. Mi wa khòní le Dónbeenĩ na lé le dà-kéní, le lé wa kãnilo wa páaníló là a Yeesu *Krista ɓio yi, wón na lé wa Núhũso. Le ho cùkú, lè mu beemu, lè ho pànká ɓúenɓúen na ɓio sã a yi fěe à ɓio pá sí a yi hã làa na ká wán à lén fěe. *Amiina!

Le Dónbeenì Bè-sànkani na le zéénia là a Zán

Vūahū túaró jūhū

Yia túara mu bè-sànkani vūahū lé o Zán na lé o *Krista tonkaro. Pāahū na ó o wee túa ho yi ká bīa tà a Krista bīo á ho Oroomu bée wee beé lò làa sòobée. O túara ho pāahū na 6a hīa wīira a 6uan zoó díá ho kōhū na wi mu jumu tīahū, hīa 6a le Patimɔɔsi yi. O túara ho á heníanáa bīa tà a Krista bīo sía. O le 6a wíoka dé mí sía o Yeesu yi lé bīo ó o dàrna mu bīo búenbúen. O vūahū mu yi á le Dónbeenì pánii kīnle vūahū bīo cèrèe wee mi yi.

O Zán bīa mí vūahū yi le o Yeesu zéénia mítén làa mí. A lé o Yeesu mu mún bīa le o túa bīo ó o mɔn búenbúen (1). O o Zán bèn túara hā vɔnna bīo hɛɛnun á nɔnka 6a kèrètɛwa kuio bīo hɛɛnun na wi ho Azii kōhū yi (2-3). O zéénia bīo ó o mɔn ho wáayi, lè ho sò-mánu firó, lè hā búaaní bīo hɛɛnun, lè mu bīowa bīo hɛɛnun, lè hā lánpórá bīo hɛɛnun bīo (4-16). Ho ló-beenì *Babiloona cīló là a Satāni lè mí ton-sáwá yáaró bīo (17-20). Būn món ó o mɔn ho dīmíjá finle na le Dónbeenì léra. O bīa le hen làa cīnú ká a Yeesu á à bīnì ì 6uen (21-22).

Bīo ho vūahū wee zéeni

¹ Bīo wi ho vūahū na ká yi lé le Dónbeenì bè-sànkani na le zéénia là a Yeesu *Krista à wón zéeni na mí ton-sáwá yi, à 6a zūn bīo ò wé hen làa cīnú. O o Yeesu tonkaa mí tonkaro na ló ho wáayi nī-kéní, ò o 6uee lii zéeni mu lè mí ton-sá na 6a le Zán.

² Bīo ó o Zán mu mɔn búenbúen ó o mà tūiá. O zū le mu lé le Dónbeenì jī-cúa, á zū le lé o Yeesu Krista zéénia mu.

³ Bīa wee kārán le Dónbeenì jī-cúa na túara ho vūahū na ká yi, làa bīa wee jí hā à pa hā bīo bán júná bènɛn sí, lé bīo mu bīowa mu wéró á sùarāa.

O Zán tɛɛnia 6a kèrètɛwa kuio bīo hɛɛnun yi

⁴ Ho vūahū mu lé ínén Zán wee túa ho á à na ho Azii kōhū lórá bīo hɛɛnun kèrètɛwa kuio bīo hɛɛnun yi. Le le Dónbeenì, dīo wi fɛɛɛ, na wi ká bīo búí dīn yí léra na bò ò 6uen, à wé mu sāamu làa mia, à na ho hээрà mia. Le hā háciira mí bīo hɛɛnun,* hīa dīn le Dónbeenì bá-zàmu kanmúiní yahó à mún wé mu sāamu làa mia, à na ho hээрà mia.

⁵ Le o Yeesu Krista, yīa wee mī ho tūiá le Dónbeenì jīi, yīa láayi wi, yīa nín-yání vèera ló 6a nī-hīa tīahū, yīa wi 6a bá-zàwa búenbúen jūhū wán à mún wé mu sāamu làa mia, à na ho hээрà mia.

Lé orén wa wɛn, á húrún cāni kúaará káníanáa wɛn wa bè-kora yi,

⁶ á wó á wa lé le *Dónbeenì yankarowà nīpomu na wee sá 6àn Maá Dónbeenì tonló. Le ho cùkú lè ho pànká à bīo sí a yi fɛɛɛ hā lúlúio na jīi mia yi. *Amiina!

⁷ Mi loñ! Nín-yīa hā dùndúio yi bò ò 6uen. Ba nùpua búenbúen á à mi a, hàrí bīa cú a. Ho dīmíjá kána síiwá búenbúen á à tà le wéé o bīo yi. Lé būn mu ù wéráa. *Amiina!

⁸ O Nūhúso Dónbeenì, dīo wi fɛɛɛ, na wi ká bīo búí dīn yí léra, na bò ò 6uen, dīo dà mu bīo búenbúen á wee bīo: «Lé ínén á búá mu bīo búenbúen jūhū, á lé ínén mún n̄ véeni mu bīo búenbúen.»

O Zán mɔn o Krista lè mí cùkú beenì

⁹ Inén lé o Zán na lé mīn za wa páníló là a Yeesu bīo yi. I làa mia pánía le Dónbeenì bá-zàmu yi, á léra mi lò beéró làa bīo mi wee hīnāa mi sía yi làa mia. Lé ínén 6a hīa wīira á 6uan zoó díá ho kōhū na wi mu jumu tīahū, hīa 6a le Patimɔɔsi yi. Ba zoó díá mi bīn lé bīo á ì buera le Dónbeenì bioní á zéénia ho tūiá na ó o Yeesu mà.

* 1:4 Hā háciira mí bīo hɛɛnun: Mu bīo hɛɛnun wee zéeni mu bīo na jīi sú bīo. Hen ká á hā háciira bīo hɛɛnun lé le Dónbeenì Hácíri á mu wee zéeni bīo.

¹⁰ O Nùhúso wizonle zòh,† á le Dónbeení Hácírí pànká kera í wán, á í jí támu búí sá pónpón lòn búaaní támu í món.

¹¹ A mu támu mu bía làa mi: «Bìo fo wee mi à ù túa ho vūahú yi na hā lórá bío hẹ̀n na kà kèrètíewa kuio bío hẹ̀n yi: Ho Efεeze, ho Simiina, ho Pεεkaamu, ho Tiatiiire, ho Saade, ho Filadelifii, lè ho Lawodisee.»

¹² Bío á í jí mu támu mu sá, á í yèrèmaa le í khii loń yia bía làa mi, á í khii mən fíntá-cúawa bío hẹ̀n na wó lè ho sánú. ¹³ O o búí lòn núpue‡ á zoó wi hā tīahú. Bànso zā ho báká tóní, á can mítén lè le nín-kéní na tá lè ho sánú.

¹⁴ O nún-vání ka púiapúia lòn yènsé. O yio ka lòn dōhú denle,

¹⁵ á zení wee nuiika kúiakúia lòn tǝn na ɓa pà á wíokaa. O támu sá wee jí lòn nún-beení vānáló.

¹⁶ Hā mànàayio bío hẹ̀n ó o buan lè mí nín-tiání. Ho khà-tóní yara núnso na nia wi á wee lé o nii yi. O yahó ka cécécén lòn wiso-hádōhú.

¹⁷ Bío á í mən wo kà, á í lùwá a tá díá, á yí máa kànkán lòn núpue na húrun. O o líí bō mí nín-tiání í wán ò o bía: «Yí zón wà. Lé ínén á búá mu bío búenbúen nūhú, á lé ínén mún khii véení mu bío búenbúen.

¹⁸ Inén lé yia le mukānī binbirī wi cón. I lá húrun, á lé mi na wāa wi le mukānī yi fεε hā lúlúio na nii mia yi. Mu húmú á í pànká wi wán, á ho nǝ-hónbó-lóhó á í pànká mún wi wán.

¹⁹ Awa, á bío fo wee mi, bío wi làa bío buéé wé mu món, bún búenbúen à ù túa.

²⁰ Ká mu lé hā mànàayio bío hẹ̀n na á í buan lè í nín-tiání, lè hā fíntá-cúawa bío hẹ̀n na wó lè ho sánú, bún ɓàn kúará á í zéení làa fo: Hā mànàayio bío hẹ̀n hǝn bío wee zéení le Dónbeení tonkarowà na wee pa ɓa kèrètíewa kuio bío hẹ̀n yi bío. Ká hā fíntá-cúawa bío hẹ̀n, hǝn bío ɓèn wee zéení ɓa kèrètíewa kuio bío hẹ̀n bío.»

2

Bío mà nən ho Efεeze kèrètíewa kuure yi

¹ «Hā jí-cúaa na kà á ù túa à na le Dónbeení tonkaro yi, yia wee pa ho Efεeze lóhó kèrètíewa kuure yi:

«Yia buan hā mànàayio bío hẹ̀n lè mí nín-tiání, na wee varáka hā fíntá-cúawa bío hẹ̀n na wó lè ho sánú tīahú, lé wón wee bío bío kà:

² I zū bío mi wee wé, mi tà le lònbee yi mu bío yi, á mún wee hí mi sía mu yi. I zū le bío lé ɓa nǝ-sūmáa á mi pǝ bío. Ba búí na le mí lé o *Krista tonkarowà à mu yí bon, á mi khéra kúará, á zū le ɓa lé ɓa sabín-fūaalowa.

³ Mi wee tà hí mi sía, à tà le lònbee yi í bío yi, mi yí máa tée mi bàra.

⁴ Eε ká í màhá à zá làa mia bío búí na á í mən mia à mu yí se bío yi. Bío mi wa làa mi pǝahú na mi búakáa dó mi sía mi á mi díá.

⁵ Awa! A mi cén và mi yiwa bío mi fù karáa wán, à zūn le mi ló lè ho món. Mi cén yèrémá mi yilera lè mi wára à wé làa bío mi fù karáa bío. Ká mi yí yèrémá, á í buéé lá mi fíntá-cúaa á à lén bín.

⁶ Ká í màhá mún wee búaa mia. Lé bío á bío ɓa Nikolayiitewa wee wé á mi nina, làa bío á ínén mún jinanáa mu.

⁷ «Yia wee jí bío, à ɓànso jí bío le Dónbeení Hácírí wee bío na ɓa kèrètíewa kuio yi. Yia dàna ho fūhú fá, á le Dónbeení vǝnsia ɓuahó vǝndεε na wee na le mukānī ɓa núpua yi, á ɓànso á í na dén ɓàn bæere díró níi yi.»

Bío mà nən ho Simiina kèrètíewa kuure yi

† **1:10** O Nùhúso wizonle: Le wizonle mu lé o Yeesu vèeró wizonle. Le lé ho dimaasi. ‡ **1:13** Mu kεεekimu yi á mu bía: «Lòn núpue za». Mu bío wee zéení yia ó o Daniyεele mən (Daniyεele vūahú 7.13-14; 10.5-6). Ba zúífùwa cón ó o núpue za mu lé Yia le Dónbeení mən léra.

8 «Hã ñi-cúa na kà á ù túa à na le Dónbeenĩ tonkaro yi, yĩa wee pa ho Simiina lóhó kèrètíewa kuure yi:

«Yĩa búa mu bío búenbúen ñúhũ, á mún khíi véení mu bío búenbúen, yĩa lá húrun á vèera, lé wón wee bío bío kà:

9 I zũ mi lò beéró bío, á zũ mi khemu bío, à ho nàfòró binbirĩ ñò wi mi cón. A bĩa le mí lé 6a *zúifùwa à 6a yínòí 6a zúifùwa binbirĩ bío 6a wee yáa lè mi yèni á ì mún zũ. Ba ñupua mu kuure bío sã a *Satāni yi.

10 Le lònbee na à yí mia á mi yí zǎn. Mi loń, o Satāni á à wé á mi búii 6a à kúee ho kàsó yi á à khénnáa mi kúará. Le lònbee á à yí mia hã wizooní bío píru yi.* Mi fára ñin mi siadéro miĩ wán, hãrí 6a búe mia, á ì ì na le mukāni binbirĩ mia.

11 «Yĩa wee ñí bío, à bānso ñí bío le Dónbeenĩ Hácírí wee bío na 6a kèrètíewa kuio yi. Yĩa dàina ho fūuhũ fá, wón bānso á mu húmú cúa-ñun níi máa yí.»

Bionĩ mà ñon ho Pεkaamu kèrètíewa kuure yi

12 «Hã ñi-cúa na kà á ù túa à na le Dónbeenĩ tonkaro yi, yĩa wee pa ho Pεkaamu kèrètíewa kuure yi:

«Yĩa ho khà-tóní yara ñunso na ñia wi á wee lé ñii yi, lé wón wee bío bío kà:

13 I zũ le ho lóhó na fo wi yi lé o *Satāni béenĩ ñiiní. Mi yí bĩnía ì món à mi fára ñin mi siadéro miĩ wán. Hãrí pāahũ na 6a 6ó a ñii na 6a le Antipaasi yi mi cón hen na ó o Satāni mu wi yi, á mi pá wíokaa dó mi sĩa miĩ. O Antipaasi mu lé wón mà ho túiá ì ñii binbirĩ.

14 Εε ká ì màhã à zá làa mia cínú bío á ì mōn mia à mu yí se bío yi. Ba búii wi làa mia na bò a ñii na 6a le *Balaamu kàránló yi. Wón na zéenia o *Isirayεele ñipomu khà vīnīlò là a ñii na lé o béε, yĩa 6a le Balaaki† á bán là hã wōnna taa, á wó ho hã-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà.

15 Lé kà síi 6a búii mún wi làa mia á bòráa 6a Nikolayitewa kàránló yi.

16 A mi cén yèrémá mi yilera lè mi wára. Ká mi yí yèrémáa, á hen làa cínú ká ì buen, á 6ueé fi làa bán ñupua so lè ho khà-tóní na wee lé ì ñii yi.

17 «Yĩa wee ñí bío, à bānso ñí bío le Dónbeenĩ Hácírí wee bío na 6a kèrètíewa kuio yi. Yĩa dàina ho fūuhũ fá, á ho *maanε na 6a sánkaa á ì ì na a yi ó o ò là. I mún ñ na le hue-poni bānso yi. Le huee mu á ì wóncí le yèn-finle wán á à na bānso yi. Nĩ-veere yí dà máa zūn le yèni mu ká yínòí yĩa le hue-poni mu ñon yi.»

Bío mà ñon ho Tiatire kèrètíewa kuure yi

18 «Hã ñi-cúa na kà á ù túa à na le Dónbeenĩ tonkaro yi, yĩa wee pa ho Tiatire lóhó kèrètíewa kuure yi:

«Yĩa lé le Dónbeenĩ Za, na yĩo ka lòn dōhũ ñenle, á zení wee ñuiika lòn tōñon, lé wón wee bío bío kà:

19 Bío mi wee wé á ì zũ. A le waminĩ na wee mi mia, làa bío mi yí máa bĩnĩ ì món, làa bío mi wee wé na 6a ñupua yi, làa bío mi wee hĩnáa mi sĩa, mu búenbúen á ì zũ. I mún zũ le hã laà na kà wán, á bío mi wee wé á po bío mi wó pāahũ na mi búakáa dó mi sĩa o Yeesu yi.

20 Εε ká ì màhã à zá làa mia bío búii na ì mōn mia à mu yí se bío yi. O hãa Zezabεele‡, yĩa le mí lé le *Dónbeenĩ ñi-cúa fεero à mu yí bon á mi wee díá ò o khà ì ton-sáwá vīnī. O wee ñaa 6a dé ho bá-fénló lè ho hã-fénló lè mí síiwà wéró yi, lè hã wōnna taa làrò yi.

21 A ì ñon ho pāahũ wo yi, ò o yèrémá mí yilera lè mí wára, ká a màhã yí tà le mí ì díá mí koomu wára.

* 2:10 Hã wizooní bío píru: Bũn wee zéení le le lònbee mu máa mía. † 2:14 Balaamu làa Balaaki: Mi Loń Míló vūahũ (Nombres) 22-24; 25.1-3; 31.16 ‡ 2:20 Zezabεele: Mi loń Bá-zàwa ñin-yání vūahũ (1 Rois) 16.31; 19.1-2

²² Awa! I ì wé ó o ò tè mu wámú á bìa làa wo wee páaní búenbúen á ì beé lò làa sòobéé, se ba 6èn yèrèmaa, á díá a koomu wárá.

²³ Bìa bò a yi búenbúen á ì ì búe. Ká mu wó kà, á ba kèrètíewa kuio búenbúen á à zūn le ínén lé yía á zū a nùpue yilera, làa bío ó o síi vá yi. I ì sàání mi nì-kéní kéní yi á à héha làa bío mi wee wé.

²⁴ «Ká minén Tiatiire kèrètíewa kuure nùpua na ká, na yí tà yí bò ho kàránlò mu yi, á mún yí wi mi zūn bío ba wee ve là a *Satāni bío na sà yi, bán á ì ì bío bío ká á à na yi: I máa bíní máa hení bío búí wéró máa na mia,

²⁵ ká bío mi dó mi sía mií lé búń mi fàrá đń wán làa bío mi wee wéráa mu fúaa ì bíní búenlò.

²⁶⁻²⁸ «Yia dāna fá ho fūuhū, á bò bío á ì wee zéení yi fúaa mu véení, wón á ì ì na ho pànká yi ó o ò wé hā síwà búenbúen jūhū wán làa bío á ínén mún yúráa ho pànká ì Maá cón bío síi. O o ò sùwaní mí pànká ba wán làa sòobéé, á wé è fi ba lòn sía na má làa córó. Bànso á ì ì na hā tá-tía mànāyire yi. §

²⁹ «Yia wee jí bío, à bánso jí bío le Dónbeení Hácírí wee bío na ba kèrètíewa kuio yi.»

3

Bío mà nòn ho Saade kèrètíewa kuure yi

¹ «Hā jì-cúa na ká á ũ túa à na le Dónbeení tonkaro, yía wee pa ho Saade lóhó kèrètíewa kuure yi:

«Yia hā hácíira bío hẹjùn na bío sã le Dónbeení yi wiráa, na hā mànāyio bío hẹjùn wi níi yi, lé wón wee bío bío kà: Bío mi wee wé á ì zū. Ba nùpua wee leéka le mi yú le mukānì binbirì, à mi jòn húrùn le Dónbeení yahó.

² Awa, á mi cén fání mi yío, à dé pànká miten yi, à bío ká mia jūhū hía yí búe. Mu bon. I zū le bío mi wee wé á jii yí sú ì Maá Dónbeení yahó.

³ Awa, á mi bíní leéka mi yiwa bío mi jí lè le Dónbeení bíoní á tà le yi bío. Mi yèrèma mi yilera lè mi wárá, à wé bè le bíoní mu yi. Ká mi yí fánía mi yío, á ì bueé yòoka mi wán là a kònlo bío. Mi máa dān máa zūn ì búenlò mi cón pāhū.

⁴ Éé ká ba búí mähá wi mi cón ho Saade mu lóhó kèrètíewa kuure tīahū á búan mítén sese le Dónbeení yahó lòn nùpua na sí-zínia wee ce wéréwéré. Bán á à bè làa mi ká ba zā hā sí-poa, lé bío ba ko làa bū.

⁵ «Làa búń síi á yía dāna ho fūuhū fá, á wón ñ zíní lè hā sí-poa. O yèni á ì máa lén bía yú le mukānì binbirì yènnāa vūahū yi huúu. I ì đń ì Maá lè mí tonkarowà yahó á à bío le bánso bío sã mií.

⁶ «Yia wee jí bío, à bánso jí bío le Dónbeení Hácírí wee bío na ba kèrètíewa kuio yi sese.»

Bío mà nòn ho Filadelifi kèrètíewa kuure yi

⁷ «Hā jì-cúa na ká á ũ túa à na le Dónbeení tonkaro na wee pa ho Filadelifi lóhó kèrètíewa kuure yi:

«Yia na bán síi mía, na lé ho tūiá poni bánso, yía ó o *Daviide béení díró níi naló pànká wi níi yi lòn woohū won-za, yía héra mu bío jii à nùpue máa dān pe mu jii, na mún pon mu bío jii à nùpue máa dān hén mu jii, lé wón wee bío bío kà:

⁸ Bío mi wee wé á ì zū. I zū le ba nùpua yí máa kònbi mia sese, éé ká mi mähá pá wee bè ì bíoní yi, mi yí pá ì bío ba nùpua yahó. Awa, ì héra ho zūajii nòn mia. A nùpue na mún dà à bíní ì pe ho á mía.

§ 2:26-28 Tá-tía mànāyire: Le mànāyire mu wee zéení le sée yíró bío. Le mún wee zéení a Krista bá-zāmu búakáró bío. Mi loń Lení vūahū (Psaumes) 2.8-9; Míló vūahū (Nombres) 24.17; Bè-sànkani vūahū 22.16

⁹ Mi loń, bïo kà lé bïo á ï ì wé làa bïa bïo sã a Satãni yi, bán na wee fũaa hã sabíoní le mí lé 6a *zúífùwa à mu jòn yí bon. Ì ì wé á 6a 6ueé fàrá mí nànkòjúná wán mi yahó, á 6a à zũń le ì wa mia.

¹⁰ Bïo á ï henía nòn mia le mi hĩ mi sĩa á mi tà bò yi. Lé bũn nòn á le lònbee na 6ueé khén ho ðimíná nùpua 6úen6úen kúará á ìnén 6èn mún ñ kãní mia yi.

¹¹ Hen làa cĩnú ká ì 6uen. Bïo mi dó mi sĩa miĩ lé bũn mi fàrá ðĩn wán làa bïo mi wee wéráa mu, bera a na ò o 6úi hĩa yí fé mi bïo na wee zéení le mi fá ho fũuhũ.

¹² «Yia dàńna ho fũuhũ fá, wón ñ keń lòn bòròbòrò ì Maá *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi fěεε. Bãnsò ò keń le zii mu yi fěεε. Ì Maá Dónbeenĩ yèni, lè le lóhó yèni á ï ì túa 6ãnsò wán. Hón lóhó so lé ho Zeruzalεemu finle na à lé ho wáayi le Dónbeenĩ cón á à lii. Ìnén yèn-finle á ï mún ñ túa 6ãnsò wán.

¹³ «Yia wee jí bïo, à 6ãnsò jí bïo le Dónbeenĩ Hácírí wee bío na 6a kèrètíewa kuio yi sese.»

Bïo mà nòn ho Lawodisee kèrètíewa kuure yi

¹⁴ «Hã jĩ-cúa na kà á ù túa à na le Dónbeenĩ tonkaro yi, yia wee pa ho Lawodisee lóhó kèrètíewa kuure yi:

«Yia yèni 6a le *Amiina, yia wee mi ho tũíá poni le Dónbeenĩ jii, yia láayi wi, yia lé ho tũíá poni 6ãnsò, na le Dónbeenĩ ðĩn wán léraráa mu bïo 6úen6úen, lé wón wee bío bïo kà:

¹⁵ Bïo mi wee wé á ï zũ. Le Dónbeenĩ bïo yi, á mi yí sùwa, á mi mún yí wan. Mi lá ka lè mi sùwa tàá mi lá wan, se bũn pá wãa sũaaní.

¹⁶ Ká bïo mi yí sùwa á mi mún yí wan, à mi ka tón, á ï ì kũn mia á à kúia.

¹⁷ Mi wee bío le mi níi bïo wi, le mi bò miten mi nãfòró wán, bïo 6úi yí fòora mia, tàá. A mi yí zũ ká mi lé 6a yinyio 6ãnsowà á bïo màkárí wi. Mi lé 6a ñĩ-khenia. Mi lé 6a muiiwà á wee vará mi bío.

¹⁸ Awa, á mi día le ì zéení mia: Ho sãnú binbirí na ceera ho dõhũ yi á mi wãa 6uee yà ì cón. Lé bũn ñ na ká mi ì wé mu bïo 6ãnsowà binbirí. Mi 6uee yà hã sĩ-poa ì cón à zĩ sàráa mi ninyio. Mi mún 6uee yà hã yio tĩni ì cón à váaní lè mi yio à mi wé mi.

¹⁹ Bïa á ìnén wa ká 6a wó khon, à ï zá làa ba, à bé 6a. Mi cén bĩní dé sòobεε miten yi, à yèrémá mi yilera lè mi wárá.

²⁰ Mi loń, ì ðĩn ho zũajii á wee tēení. Ká yia jã ì sã á tà le ì 6uee zo, á ï ì zo 6ãnsò cón á wa à páaní ì dí.

²¹ «Yia dàńna ho fũuhũ fá, á ï wé á 6ãnsò ò keení mu bá-zàmu kanmúiní wán ì nĩsání, làa bïo á ìnén mún fá ho fũuhũ á karáráa ì bá-zàmu kanmúiní wán ì Maá nĩsání.

²² «Yia wee jí bïo, à 6ãnsò jí bïo le Dónbeenĩ Hácírí wee bío na 6a kèrètíewa kuio yi sese.»

4

Le khònti na le Dónbeenĩ wee yi ho wáayi

¹ Bũn món, á ï bĩnía mòn à ho wáayi jii héra. A mu tãmu na lá bía làa mi lè ho yahó, na sã wee jí lòn bũaaní, lé bũn tĩn wee bío làa mi: «Buee yòo hen, á ï ì zéení bïo 6ueé wé làa fo.»

² Mí lahó yi, á le Dónbeenĩ Hácírí pànká kera ì wán, á ì mòn mu bá-zàmu kanmúiní 6úi ho wáayi ò o 6úi kará le wán.

³ Bãnsò semu ka lè hã *hue-sení 6úi na 6a le zasipu làa saaduana ciaciakaró bïo sii, á wee juiíka kũiakũiá. Le bon-khónle mún ló kĩnía mu bá-zàmu kanmúiní mu yi á wee juiíka lòn *hue-sení na 6a le emeroode.

⁴ Mu bá-zàmu kanmúiní mu bàn sii 6óní làa bïo náa kĩnía le yi, á 6a ñĩ-kĩa 6óní làa nùwã náa kará wán. Ba 6úen6úen zã hã sĩ-poa, á 6úra mu bá-zàmu khènlúaa na wó lè ho sãnú.

⁵ Mu bá-zàmu kanmúiní mu á ho viohó ñuiíkaró wee lé yi, á ho nàmakaró sã mún wee ní le yi. Hã flntá-cúaawa bïo hènun zãnía yèen bàrá le yahó. Hón lé há háciira bïo hènun na bïo sã le Dónbeení yi.

⁶ Bïo búí lòn saahó na ñumu wee ce wéréwéré lòn máká dũuhũ á mún wi mu bá-zàmu kanmúiní mu yahó.

Bùaa bùaa náa búí mún ñin kɩ́nía le kanmúiní mu yi. Ba yara lè 6a máa búenbúen lée yïo.

⁷ O nín-yání yia ka lòn kúden. O ñun níi yia ka lòn dāa-za. O ñin níi yia yahó ka lòn nùpue yahó. O náa níi yia wón ka lòn duio na déera wà.

⁸ Ba mí bùaa náa búenbúen á mía bïo hènin hènin wi. Hã búenbúen vó lè há yïo. Bïo kà lé bïo 6a wee bío le wisoni lè ho ñnáahũ fɛɛɛ:

«O Núhũso Dónbeení bân síi mía.

O dà mu bïo búenbúen.

O wi ká bïo búí ñin yí léra.

O wi fɛɛɛ, o bò ò buen.»

⁹ Hen ká 6a bùaa mu sansan wee bío yia kará mu bá-zàmu kanmúiní wán beemu bïo á wee khòoní a, á wee dé o bārakà, wón na wi fɛɛɛ há lúlúio na ñii mía yi,

¹⁰ à 6a ñi-kíá bóní làa nùwã náa lii búrá yia kará mu bá-zàmu kanmúiní wán na wi fɛɛɛ há lúlúio na ñii mía yahó à bùaaní a. Ba wee wé hén mí sánú khònlúaa lii kúia mu bá-zàmu kanmúiní yahó ká 6a à bío bïo kà:

¹¹ «Núhũso, wa Dónbeení,

fo ko lè ho cùkú.

Fo ko lè le khòoníi.

Ho pànká búenbúen bïo sã foñ.

Lé bïo ùnén lé yia léra mu bïo búenbúen.

Ùnén lé yia le mu keñ,

á mu bèn wi.»

5

O Pioza mí dòn lé yia ko lè ho vūahũ benló

¹ I bɩ́nía le í loí, á í mən à yia kará mu bá-zàmu kanmúiní wán buan vūahũ búí lè mí nín-ñiání. Ho vūahũ mu yahó lè ho mání búenbúen á ho túaró wi wán, á bun. Ho ñii lan lè ho sò-mánu há zen cúa-hènun.

² I mún mən wáayi tonkaro búí na pànká wi, ò o wee bío bïo kà pónpón: «Yia ko lè ho sò-mánu na lan lè ho vūahũ mu ñii firó à ben ho lé o yén?»

³ Ká yia máhá ko lè ho benló à kàrán ho á yí ló. Bãnsó mía ho wáayi, o mún mía ho tá wán, á ho tá fíkòhũ ó o mún mía yi.

⁴ A í bènñin wá mu bïo yi làa sòobéɛ, lé bïo á yia ko lè ho benló à kàrán ho á yí ló.

⁵ A 6a ñi-kíá bóní làa nùwã náa ñi-kéní búí á wee bío làa mi: «Yí wá bïo. Loí, yia 6a wee ve làa Zúdaa zì-ñúhũ nùpua kúden, o béɛ *Daviide mənmaníi, á fá ho fūuhũ.* Wón lé yia ko lè ho sò-mánu na lan lè ho vūahũ mu ñii firó, à ben ho.»

⁶ I bɩ́nía le í loí, á í mən Pioza búí na ka lòn yia na 6a fá yan làa muini, ká a ñin le béení kanmúiní síi yi, 6a bùaa bùaa náa, lè 6a ñi-kíá bóní làa nùwã náa ñahũ. O Pioza mu wãa là a yïo lé mu bïo hènun hènun. Hón yïo so lé há háciira bïo hènun na le Dónbeení tonkaa ho ñimíjã kúarãa búenbúen yi.

⁷ O Pioza mu vá vaá bó yia kará mu bá-zàmu kanmúiní wán, ò o fó ho vūahũ na á wón buan lè mí nín-ñiání.

* 5:5 Zúdaa zì-ñúhũ nùpua kúden là a béɛ Daviide mənmaníi: Mí loí Bïo Núhũ Búeeníi vūahũ (Genèse) 49:9; Ezayii vūahũ 11.1, 10

⁸ Bïo ó o fó ho ßuan, á 6a bùaa bùaa náa lè 6a ñi-kíá 6óní làa nùwã náa á 6ueé 6úra a Pioza mu yahó. Ba 6úen6úen ßuan há kòncówá, á mún ßuan há lánpóra na wó lè ho sánú, na mu bïo 6úi na sãmu sí sú á wee cí yi. Bún bïo so wee zéeni bí bïo sã le Dónbeení yi floró bïo.

⁹ A 6a bùaa bùaa náa lè 6a ñi-kíá 6óní làa nùwã náa wee sío le len-finle na kà: «Ūnén lé fo ko lè ho vūahú mu féró.

Fo ko lè ho vūahú mu féró à fi ho sò-mánu na lan ho ñii.

Lé bïo ūnén lé fo 6a yan lè le muini.

Ū cãni lé ðio yà 6a nùpua á 6a bïo sã le Dónbeení yi.

Ba ló ho ðimíjã kãna nùpua lè mí síwã 6úen6úen yi,

hàrí 6a wé lùe lée lùe,

hàrí 6a bío bíoni lée bíoni.

¹⁰ Fo wó á 6a lé wán *Dónbeení yankarowà ñipomu, à 6a wé sã na le yi.

Ba à dí le béeni ho tá wán.»

¹¹ I bíniã le í loí, á í ñá ho wáayi tonkarowà sã. Ba ka cèrécèrécèré, á kíniã mu bá-zàmu kanmúini, lè 6a bùaa bùaa náa, lè 6a ñi-kíá 6óní làa nùwã náa yi.†

¹² Bïo kà lé bïo 6a wee bío pónpón:

«O Pioza na 6a lá fá

á ho ðàíló, lè ho nãfòró, lè mu bè-zūrímini, lè ho pánká á bïo sã yi.

O ko lè le kònbii.

O ko lè ho cùkú.

O ko lè le khòoní.»

¹³ A mu bè-lénniã 6úen6úen, bïo wi ho wáayi làa bïo wi ho tá yi, bïo wi ho tá fikòhú, làa bïo wi mu ñumu yi, mu 6úen6úen na wi há kùarãa 6úen6úen yi, á í ñá sã à mu wee bío bïo kà:

«Le khòoní, lè le kònbii, lè ho cùkú, lè ho pánká

á bïo sã yia kará mu bá-zàmu kanmúini wán,

là a Pioza yi féεε há lúlúio na ñii mía yi.»

¹⁴ A 6a bùaa bùaa náa le: Amiina! A 6a ñi-kíá 6óní làa nùwã náa 6èn líí 6úra à 6a 6úaaníã 6a.

6

O Pioza fù ho sò-mánu bïo hèzín

¹ I bíniã le í loí, á í mən ò o Pioza fù ho nín-yání sò-mánu na lá lan ho vūahú ñii. A í ñá 6a bùaa bùaa náa yà-kéní sã ò o béra lòn vlohó na nà: «Buee khíí lén!»

² A í le í loí, à lée cón-poni na. Yia yòora a á ßuan le tée. O 6úi nən mu bá-zàmu khònlúee wo yi ó o 6úra á wàráa lòn san-bée á tìn wà vaá fá ho fūuhú.

³ O o Pioza fù ho ñun níi sò-mánu na lá lan ho vūahú ñii. A í ñá 6a bùaa bùaa náa ñun níiso sã ò o béra: «Buee khíí lén!»

⁴ O o cúa 6úi zoó ló hùεεn lòn ðòhú. Yia kará a wán ó o 6úi nən ho pánká yi, ò o wé à ho héerà yí keí ho tá wán, à 6a nùpua wé 6úe mín. O 6úi nən ho khà-tó-tóní wo yi ó o ßuan.

⁵ O o Pioza fù ho tìn níi sò-mánu na lá lan ho vūahú ñii. A í ñá 6a bùaa bùaa náa tìn níiso sã ó o béra: «Buee khíí lén!» A í le í loí, à lée cón-bírí na lua. Yia kará a wán á ßuan le ðεε na 6a wee mənzá lè mu bïo linlumu.

⁶ A í ñá bïo 6úi sã lòn nùpue támu 6a bùaa bùaa náa síi yi à mu wee bío: «O nùpue wizon-kùure sámú sàánii lé há daa lánpámúarè ðà-kéní yàwá. Ká mu lé há sío, se lée lánpámúarè bïo tìn ho yàwá ðà-kéní mu yi. Ká ho ñiló lè ho *ðivén bún à ū díã mí yàwá yi.»

⁷ O o Pioza fù ho náa níi sò-mánu na lá lan ho vūahú ñii. A í ñá 6a bùaa bùaa náa níiso sã ó o béra: «Buee khíí lén!»

† 5:11 Mi loí Daniyεεle vūahú 7.10

⁸ A ì le ì loń à lée cón-khũunĩ na lua. Yĩa kará a wán yèni 6a le Húmú. Ho ñi-hǎnbó-lóhó bò a mǎn. Ho ðímíńá nùpua búenbúen sankanèn cúa-náa níi bǐo dó 6a níi yi, à 6a búe 6a lè ho khà-tóní, lè le hĩni, lè mu vǎmú, lè 6a zín-búaa.

⁹ O o Pioza fù ho hònú níi sò-mánu na lá lan ho vǎahũ jii, á ì mǎn hǎ mǎnákáwa búii le muini yeenii tá. Bǐa bò le Dónbeenĩ bíonĩ yi, á mà ho tũíá le jii á 6a 6ó, lé bán te mí mǎnákáwa.

¹⁰ Bǐo kà lé bǐo hǎ mǎnákáwa mu wee bío pǎnpǎn: «Núhũso Dónbeenĩ na 6àn síi mía, yĩa lé ho tũíá poni 6ànso, lé ho pǎahũ yén fo ò pa á à síinínáa ho ðímíńá nùpua júná á à ðiráa hǎ yúaa wa búeró bǐo yi coon?»

¹¹ A le Dónbeenĩ nǎn hǎ sí-poa 6a ñi-kéní kéní yi, à le bǐa nǎn 6a yi le 6a hǐ mí sía cǐnú à paráa 6a ninzáwa ton-sáwá, 6àn zàwa lè 6àn hĩnni na 6a à búe lè 6arén bǐo síi síró.

¹² I bǐnía le ì loń, á ì mǎn ò o Pioza fù ho hèzĩn níi sò-mánu na lá lan ho vǎahũ jii, á ho tá ðékio lè mí pǎnká. A le wii yèrémáa ka kúirikúirikúiri, à ho pǐihũ hón mùia hobobo lòn cǎni.

¹³ Hǎ mǎnáyio wee tè lii lòn hánbǐó na ho pinpi-beenĩ wee ðíi.

¹⁴ Ho wáayi bun zon mín yi lòn pǎhũ á vǎnun, á hǎ búaa lè hǎ táwá na mu jummu kǐnía yi, bún búenbúen lóka mí lara yi á vǎnun.

¹⁵ Ho ðímíńá búenbúen bá-zàwa lè 6a júnása, 6a dásíwá júnása, ho nǎfòró 6ànsowá, bǐa pǎnkáwá wi, 6a wobáani làa bǐa wi míten, 6a búenbúen héera sà míten hǎ kǎní yi lè hǎ búaa hue-beera pǎnna.

¹⁶ A 6a wee bío lè hǎ búaa lè mí hue-beera: «Mijĩ wɛn, à yĩa kará mu bá-zàmu kanmúini wán à yí mi wɛn, ò o Pioza síini wa júná.

¹⁷ Lé bǐo á yĩa kará mu bá-zàmu kanmúini wán là a Pioza wizon-beenĩ na 6a à fǐ le cítii yi wǎa ðǎn. Á yĩa dà à kǎní míten le wizonle mu yi wón mía.»

7

Le Dónbeenĩ bò le fimini mí ton-sáwá buráa wán

¹ Bún mǎn, á ì le ì loń le Dónbeenĩ tonkarowá nùwǎ náa à 6a ðĩn ho ðímíńá sǎa mí bǐo náa yi á hò ho pinpiró hen na 6a ðĩnka yi, à ho yí và ho tá, lè mu jun-beera, lè hǎ vǐnsǐa wán.

² Á ì bǐnía le ì loń, á ì mǎn le Dónbeenĩ tonkaro veere ò o ló lè le wii hèenii. Le ðɛɛ na le Dónbeenĩ, ðio lé le mukǎni 6ànso, á wee bè lè mí fimini ó o 6uan. O o bǐa bǐo kà pǎnpǎn lè le Dónbeenĩ tonkarowá nùwǎ náa mu, bǐa le nǎn ho pǎnká yi à 6a yáaráa ho tá lè mu jun-beera:

³ «Ho tá lè mu jun-beera lè hǎ vǐnsǐa á mi ðĩn yí yáa ká wa yí bò le fimini wán Dónbeenĩ ton-sáwá buráa wán yí vó.»

⁴ A bǐa le fimini mu bò wán á 6a zéenia jii làa mi. Ba búenbúen wó nùpua muaaseé búará-hèjun làa muaaseé náa. Ba ló a *Isirayɛle ñipomu zǐ-júná búenbúen yi.

⁵⁻⁸ O *Zudaa zǐ-júhũ nùpua na le fimini mu bò wán lée muaaseé píru jun. O o Urubɛn, là a Kaade, là a Azɛɛre, là a Nɛfutalii, là a Manasee, là a Simion, là a Levi, là a Izakaare, là a Zabulon, là a Zoɛɛfu, là a Bɛnzamɛɛ, bán búenbúen zǐ-júná nùpua muaaseé píru jun jun á le fimini mu bò wán.

Ba zǎamá-kúii ðĩn o Pioza yahó

⁹ Bún mǎn, á ì le ì loń, à lée minka zǎamá-kúii na. Ba jii yí dà máa zǔrĩ. Ba ló ho ðímíńá kǎna nùpua lè mí síiwá búenbúen yi, hàrĩ 6a wé lùe lèe lùe, hàrĩ 6a bío bíonĩ lèe bíonĩ. I mǎn 6a à 6a ðĩn mu bá-zàmu kanmúini yahó, là a Pioza yahó. Ba zǎ hǎ sí-poa, á 6uanka hǎ yúkúio vǎnna à zéeni le mí sía wan.

¹⁰ Bǐo kà lé bǐo 6a wee bío pǎnpǎn:

«Wán Dónbeenĩ na kará mu bá-zàmu kanmúini wán là a Pioza, lé bán kǎnía wɛn.»

¹¹ A ho wáayi tonkarowà búenbúen ðin kɛ́nía ɓa nĩ-kɛ́a ɓóní làa nùwǎ náa, lè ɓa bùaa bùaa náa na ðin kɛ́nía mu bá-zàmu kanmúiní yi á líí ɓúrá le yahó, á wee bùaaní le Dónbeení

¹² ká ɓa a bío:

«*Amiina!

Mu bè-zúrminí lè ho dànló lè ho pànká á bío sǎ wàn Dónbeení yi.

Le ko lè le kònbii lè ho cùkú.

Wa ko wa khòoní le à dé le bǎrákà fɛɛɛ há lúlúio na jii mǎa yi.

*Amiina!»

¹³ A ɓa nĩ-kɛ́a nĩ-kéní wǎa tùara mi: «Ba sǎ-poa ɓànsowà mu á fo zǔ le? Ba wee lé wen?»

¹⁴ A í bía nɔn wo yi: «Wàn maá, ùnén lé fo zǔ ɓa.» O o nĩ-kɛ́nle mu bínía bía: «Bìà kà lé bǎ kǎa le lònbe-be-beení* yi. Ba sɛɛra mí sǎ-zǎnia o Pioza cǎni yi á há wee ce pǔiapǔia.

¹⁵ Lé bǔn te bío ɓa ðinnáa le Dónbeení bá-zàmu kanmúiní yahó. Ba wee sá na le Dónbeení yi le wisoni lè mí tɛ́nàahú fɛɛɛ le zǐ-beení na bío sǎ le yi yi. A le Dónbeení, ðio kará mu bá-zàmu kanmúiní wán á à kɛ́nì làa ba, á à pa ɓa bío.

¹⁶ Hini làa jɔ-hǎnǎ mǎa bǎnǎ mǎa dàr ɓa.

Wii mǎa bǎnǎ mǎa jí ɓa,

á wunwuró mún mǎa bǎnǎ mǎa beé ɓa lò.

¹⁷ Lé bío ó o Pioza na wi mu bá-zàmu kanmúiní sǎi yi á à pa ɓa bío làa bío ó o pi-pa wee wé paráa mí pia bío. O wé è dí ɓa yahó á à varáa le jɔn-dǎnǎ yi, ðio wee na le mukǎnǎ binbirǎ, á le Dónbeení á à sùuka ɓa yèn-caa búenbúen.»

8

O Pioza fù ho hɛ̀jɔn nǎi sò-mǎnu

¹ Bío ó o Pioza màhá fù ho hɛ̀jɔn nǎi sò-mǎnu na lá lan ho vǎahú jii, á bío ho wáayi búenbúen wó tétété á dó mí yi.

² A í le í loǎ, á í mɔn le Dónbeení tonkarowà nùwǎ hɛ̀jɔn na ðin le Dónbeení yahó. A ɓa nɔn há bǔaaní dà-kéní kéní ɓa yi. ³ A le Dónbeení tonkaro veere ɓúí ló á ɓueé ðin le *ǎnsǎn cǎnǎi dɛ̀ɛ nǎsǎnǎ. O ɓuan ho lánpóhó na ɓa wee wé cǎi mu bío na sǎmu sǎ yi. Ho wó lè ho sǎnú. A ɓa nɔn mu bío na sǎmu sǎ cɛ̀rɛɛ wo yi ò o cǎi mu ho yi ho *ǎnsǎn cǎnǎi dɛ̀ɛ na wó lè ho sǎnú wán, ðio wi mu bá-zàmu kanmúiní yahó. A mu bío mu làa bǎ bío sǎ le Dónbeení yi fíoró ò o pǎanǎ na le Dónbeení yi.

⁴ A mu bío na sǎmu sǎ na wee cǎi ho lánpóhó na ó o ɓuan yi yǎnǎ làa bǎ bío sǎ le Dónbeení yi fíoró á pǎanǎ yòò ðǎn le Dónbeení.

⁵ Bǔn mǎn ó o wáayi tonkaro mu khá há donfǔaa ho *ǎnsǎn cǎnǎi á kúaa ho lánpóhó mu yi á kónkúaa kúaa ho tá wán lè mí pànká. Bío ó o kónkúaa há kúaa kà síi, á ho vǎohó juiíkkaa á nǎmakaa, á ho tá dèkíio lè mí pànká.

Hǎ bǔaaní bío náa na nín-yǎnǎ wǎ

⁶ A ho wáayi tonkarowà nùwǎ hɛ̀jɔn na ɓuan há bǔaaní wǎa wíokaa míten há wíló bío yi.

⁷ O o nín-yǎnǎ tonkaro wǎa wǎ mí bǔaanǎ. Bío ó o wǎ le, á ho vǎohó mànàayio, lè ho dǎhú, lè le cǎni lúnkaa mín yi á ðin ðin tò ho tá yi. A ho tá lè mí vǎnsǎ lè mí jí ní bío na cǎka búenbúen á à yí mu ɓàn sankanòn cúa-tǎn.

⁸ O o jɔn nǎi tonkaro á wǎ mí bǔaanǎ. A bío ɓúí lòn ɓúe-beenǎ na zà, á ɓa lèera dó mu yámú jumu yi, á bío yèrémáa wó le cǎni á à yí mu ɓàn sankanòn cúa-tǎn.

⁹ A ɓa bùaa na wi le cǎni mu yi á húrún. A há wonna na wi le yi mún fù.

¹⁰ O o cúa-tǎn nǎi tonkaro wǎ mí bǔaanǎ. A le mànàayi-be-beenǎ ɓúí zà wó ho dǎhú kùera lion há vǎna lè há jɔn-dǎa ɓàn sankanòn cúa-tǎn tǎn wán.

* 7:14 Le lònbe-be-beení: Mi Loǎ Matiye vǎahú 24.21; Maaki vǎahú 13.19

¹¹ Le mànaayiire mu yèni 6a le Hεnheró. A hã vūna lè hã ñun-dãa ñumu, á bïo yèrémáa wó mu ñun-hia á à yí mu sankanèn cúa-tín. A 6a ñupua cèrèε húrún lé bïo 6a ñun mu ñun-hia mu.

¹² O o cúa-náa ní tonkaro wá mí bŭaaní. A le wii, lè ho pñihŭ, lè hã mànaayio sankanèn cúa-tín tín ní á bóonía yi, á mu bàn khoomu sankanèn cúa-tín tín ní á wó. A le wisoni lè ho tñàahŭ sankanèn cúa-tín tín ní wó le tóbíri cikoón.

¹³ A ï le ï loñ, á ï mən duio búí ò o yòò wee dèε ho wáayi firicírri á wee bío bío kà pónpón: «Yéréké loo! Yéréké! Ho yéréké á à sá ho ðímíñá ñupua yi lé bío le Dónbeení tonkarowá nùwá tín na ká á à wí mí bŭaaní.»

9

Bïo wó hã bŭaaní bío hònú ní wíló món

¹ O o cúa-hònú ní tonkaro wá mí bŭaaní. A ï mən mànaayiire búí na kùera lion ho tá yi. Ho kōhŭ na nàyló ñii mía ñii won-za á 6a nən le yi.

² A le bueé héra ho kōhŭ na nàyló ñii mía ñii, á le minka yiñní ló ho yi kúntùn, á pon ho tá búenbúen yi á mu wó le tóbíri á le wii yí máa mi.

³ A 6a kòoyówá ló le yiñní mu yi á bera fò ho tá. Ba nən ho pánká 6a yi à 6a wé táa 6a ñupua lè 6a naawà bío síi.

⁴ A 6a bía nən 6a yi le le ñíní, lè hã vñsŭa, làa bío lée bío na wee sà hã vñnna à 6a yí túii yi. Ká 6a ñupua na le Dónbeení fiminí mía wán lé bán mí dòn à 6a wé táa.

⁵ Ba yí nən le ní 6a yi le 6a bue 6a ñupua mu, ká 6a màhá à beé 6a lò làa sòobéε á à ðã hã pñina bío hònú. Bío 6a wee beé là a ñupue lò á ka lòn naa táro vía bío síi.

⁶ Páahŭ na á búñ ñ wé yi ká 6a ñupua wé è bío le mí lá húrún se mu sŭaaní. εε ká 6a màhá máa hí. Ba sŭa wé è vá mu húmú yi. εε ká 6a máa yí mu.

⁷ Ba kòoyówá mu ka lòn cúawa na 6a wíokaa hã hŭa táro bío yi. Ba búenbúen ñúná á mu bío búí ponka yi lòn bá-zámu khñnlúaa na wó lè ho sánú. Ba yara ka lòn ñupua yara,

⁸ á ñún-vání túeeka lòn háawa ñún-vání. Ba ñia ka lòn kúdenwà ñia.

⁹ Ba kosŭa ka lè hã ponka yi làa hñnló bíowa búí. Ba mía sã wee ñí wùrùwáří wùrùwáří lòn wòtórowa lè mí cúawa na lùwa bò ò va hã hŭa.

¹⁰ Ba zŭaa wí á ka lòn naawà zŭaa. Lé hñn zŭaa so á 6a à beé lè 6a ñupua lò hã pñina bío hònú yi.

¹¹ Ba kòoyówá mu béε lé o tonkaro na pan ho kōhŭ na nàyló ñii mía yi. O yèni lè mu heberemu 6a le Abadon, ká mu kerεkimu á 6a wee ve o làa Apoliyon, mu kúará le «Bè-yáaro.»

¹² Búñ lé ho nín-yání yéréké na wó khñna. Yérékéwá bío ñun á pá à bñí ì wé á à sŭ búñ yi.

Bïo wó hã bŭaaní bío hèzñ ní wíló món

¹³ Búñ món ó o cúa-hèzñ ní tonkaro á wá mí bŭaaní. A ho *ánsán cñní dèε na wó lè ho sánú, ðio wi le Dónbeení yahó á támu búí ló kónbúaa mí bío náa yi á ï ñá sã.

¹⁴ Mu támu mu bía nən o tonkaro cúa-hèzñ ní na 6uan mí bŭaaní yi: «Ba tonkarowá na ló ho wáayi nùwá náa na 6a can ho muhŭ na 6a le Efaraate ñii à ũ fee kúia.»

¹⁵ O o feera 6a kúará à 6a bue ho ðímíñá ñupua sankanèn cúa-tín ní ñuhŭ. Ba lá wíokaa 6a díá á pannáa dén lúlúure so, hñn pñihŭ so, dén wizonle so, hñn pñn-kéní kéní so.

¹⁶ Barén hñn-táwá na yòora 6a cúawa á 6a zéenia ñii làa mi. Ba le 6a lé ho muaaseé khñá-pírú píru ñúná khñá-ñun.

¹⁷ Bío á ï mən lè 6a sŭí lé bío ká: Ba búenbúen mu bíowa ponka kosŭa yi. Mu búí ka hùεεn lòn ðshŭ. Mu búí lé mu bè-búrán. Mu búí lé mu bè-dondó. Ba cúawa ñúná ka lòn kúdenwà ñúná. Ho ðshŭ lè le yiñní lè ho kíríbi wee lé lè 6a ñíní.

¹⁸ Mu bè-sùmáa bío tɪn mu, ho d̄shú lè le yìní lè ho k̄iribi na wee lé lè 6a jíní lé bío 6óka ho ðímíjǎ nùpua. Bǎa mu 6ó búenbúen á à yí 6a sankanèn cúa-tɪn.

¹⁹ Ba cúawa mu pànkáwá wi 6a jíní lè 6a zúaa yi. Mu bon, 6a zúaa júná wi á ka lòn háwá, lé h̄n 6a wee 6óonínáa 6a nùpua yi.

²⁰ Ká 6a nùpua na mu bè-sùmáa á yí yú yí 6ó, bán pá yí yèrémáa yí día mí w̄nna h̄ló. Ba pá wee 6úaaní 6a cínáwa. H̄a w̄nna na wó lè ho s̄nú, làa h̄a wó lè le wén-h̄nló, làa h̄a wó lè ho t̄j̄n̄n, làa h̄a wó lè h̄a huua lè h̄a 6úení, bún na yí máa mi mu bío, á yí máa jí mu bío, á yí dà máa wé d̄ε, lé bún á bán pá wee 6úaaní.

²¹ Ba nùpua búeró, lè mu nín-símú wéró, lè ho h̄á-fénló lè ho bá-fénló lè mí síwà, lè ho k̄nló, bún búenbúen á 6a pá yí yèrémáa á yí día wéró.

10

Ho v̄n-za na á ho wáayi tonkaro 6uan

¹ A ï b̄nía le ï loń, á ï m̄n le Dónbeenĩ tonkaro 6úí na pànká wi, ò o ló ho wáayi wee lii. Le dùndúure pon wo yi lòn dà-zínii. A le bon-kh̄nle bánbáa o j̄uh̄. O yahó wee j̄uiíka lòn wii, á zení ka lòn d̄shú b̄r̄b̄r̄owa.

² V̄n-za 6úí na h̄era ó o 6uan. O nín-t̄án̄n̄n zeñ ó o b̄o mu yámú j̄umu wán, ká a nín-káahón zeñ ó o b̄o ho tá wán,

³ ò o b̄era p̄np̄n̄n lòn kúden. Bío ó o b̄era kà síi, á ho v̄iohó n̄amakaró bíá h̄a zen cúa-h̄ej̄un.

⁴ Bío á h̄ón v̄iohó so n̄amakaa kh̄ína, á ï wi á ï túa bío ho n̄amakaró mu bíá, á ï j̄á t̄amu 6úí s̄a ho wáayi à mu bíá: «Ho v̄iohó mu n̄amakaró bán j̄i-cúa á ù 6ua ù d̄on. Yí túa h̄a.»

⁵ O o tonkaro na á ï m̄n ò o ð̄n̄ mu yámú j̄umu lè ho tá wán, á h̄ónía mí nín-t̄án̄n̄n níi dá ho wáayi,

⁶ ò o b̄aa lè le Dónbeenĩ yèni, ð̄o wi b̄n̄ f̄εε h̄a lúlúio na j̄ii mía yi, na léra ho wáayi làa bío wi ho yi búenbúen, lè ho tá làa bío wi ho yi búenbúen, lè mu yámú j̄umu, làa bío wi mu yi búenbúen. O bíá: «Mu w̄aa máa b̄n̄i máa mía.

⁷ N̄onzoñ na ó o h̄ej̄un níi tonkaro á à w̄í mí búaaní yi, bún zoñ ká le Dónbeenĩ bío na le lá le mí ì wé na sà yi á à wé á j̄ii ì sí, làa bío le m̄anáa mu n̄on mí ton-sáwá na lé le j̄i-cúa f̄εrowà yi.»

⁸ A mu t̄amu na á ï lá j̄á s̄a ho wáayi á t̄n̄ b̄n̄iá bíá bío kà n̄on miĩ: «Vaa fé ho v̄uah̄ na ó o tonkaro na ð̄n̄ mu yámú j̄umu lè ho tá wán 6uan.»

⁹ A ï 6èn vaá 6ó a yi, á flora a le o na ho v̄n-za mu miĩ. O o bíá n̄on miĩ: «Nín-h̄ia, w̄aa fé ho là. Ho líí wé h̄ε ù p̄iohó yi hàrí ká ho lá ka lòn s̄oró ù j̄ii yi.»

¹⁰ A ï fó ho v̄n-za mu á là. Ho yoo 6ò6ò lòn s̄oró. Bío á ï là ho wó, á ho wó mu bè-hia ï p̄iohó yi.

¹¹ A 6a bíá bío kà n̄on miĩ: «Fo ko à ù pá b̄n̄i bue bío le Dónbeenĩ le mí ì wé lè ho ðímíjǎ kána nùpua lè mí síwà c̄èr̄ε, hàrí 6a bío bíonĩ léé bíonĩ, lè 6a bá-záwa c̄èr̄ε.»

11

Ba nùwǎ j̄un na wee m̄i ho t̄úia le Dónbeenĩ j̄ii

¹ O o 6úí n̄on le k̄aaní na 6a wee m̄onzǎ lè mu bío miĩ, ò o bíá làa mi: «Vaa m̄onzǎ le *Dónbeenĩ z̄i-beenĩ, à m̄onzǎ ho *ánsán c̄ín̄ii d̄ε. Ba nùpua na wi le Dónbeenĩ z̄i-beenĩ mu yi á wee 6úaaní le, á ù m̄i à z̄ún̄ j̄ii.

² Ká le z̄i-beenĩ mu bán lún á ù yí m̄onzǎ. H̄ón día n̄on bíá yí z̄ú le Dónbeenĩ yi. Ba à yonka ho lóhó na bío s̄a le Dónbeenĩ yi h̄a p̄ina 6úará-j̄un làa bío j̄un yi.

³ Ba nùwǎ j̄un na wee m̄i ho t̄úia ï j̄ii á ï ì tonka à 6a 6ueé f̄ε ï j̄i-cúa. Ba à z̄í h̄a s̄ia na wee z̄éni le mu yúmú wó 6a wán á à f̄εráa ï j̄i-cúa mu h̄a wizooní kh̄iá-pírú j̄un làa 6úará-t̄n̄ yi.»

4 Bán nùwã òun so lé hã Oliivewa vĩnsĩa bĩo òun lè hã fĩntã-cúaaawa bĩo òun, hĩa bĩo bĩa hàánĩ. * Ba ðĩn o Nùhũso na wi ho ðĩmĩná búenbúen òuhũ wán yahó.

5 Ká a búí le mí ì wé 6a làa bè-kohó, á ho ðũhũ ù lé lè 6a òinĩ lée cĩ 6a zúkúsa á à búe. Lé ká síi á yĩa le mí ì wé 6a làa bè-kohó á à híráa.

6 Ba yú ho pánká á à hèráa ho viohó á ho máa tè, pãahũ na 6a wee fɛɛ le Dónbeenĩ òi-cúa yi. Ba dà à yèrè má mu òumu á mu ù wé le cãni. Ba dà à wé á mu bè-sũmáa lè mí síiwá wé è sá ho ðĩmĩná yi túntún ho pãahũ na sí 6a yi.

7 Ká hã òi-cúa na 6a ko 6a fɛɛ á fɛɛra vó, ó o yĩa búí á à lé ho kũhũ na nàyiló òii mĩa yi á lée fi làa ba. O ò dàní 6a, á à búe 6a.

8 A 6a òi-hĩnmu 6a à kúia 6a òupua fèminlò lahó yi, ho ló-beenĩ na 6a búaa 6a Nùhũso yi ho *kùrùwá wán á bó. Ho ló-beenĩ mu yèn-wàahũ 6a le *Sodɔɔmu tàá *Ezipite.

9 Ba òupua na ló ho ðĩmĩná kãna òupua lè mí síiwá búenbúen yi, hàrí 6a wé lùe lée lùe, hàrí 6a bío bíonĩ lée bíonĩ, tĩahũ á búeé ðĩn á à loń 6a nùwã òun mu òi-hĩnmu hã wizoonĩ bĩo tĩn lè mí canko yi, á à pĩ le 6a máa nù.

10 Ba òupua na ho ðĩmĩná yi sĩa á à wa bĩo 6a húrún bĩo yi. Ba à dí mu sãnú á à hã mín lè mu bĩo, lé bĩo 6a òi-cúa fɛɛrowá nùwã òun mu á beérarãa 6a lò làa sòobéɛ.

11 Ká hã wizoonĩ bĩo tĩn lè mí canko mu khĩina, á le Dónbeenĩ kúaa mí sãnsãmu na wee na le mukãni 6a yi á 6a vèera hĩnɔn. A bĩa mu wó yĩo yi búenbúen zãna làa sòobéɛ.

12 A 6a nùwã òun mu òá tãmu búí sã pónpón ho wáayi à mu wee bío làa ba: «Mí búe yòò hen.» A 6a hĩnɔn yòò wá hã dùndúio wán ká 6a zúkúsa ðĩn wee loń.

13 Ho pèn-kéní mu yi à búń ho tá dèkíó lè mí pánká, á fù ho lóhó sankanòn cúa-pírú ní. Òupua na húrún mu yi lée muaaseé hẹ̀n. Bĩa fera yí húrún bán zónkaa, á 6a búaanía le Dónbeenĩ na wi ho wáayi.

14 Ho cúa-òun ní yéréké khĩina, á hen làa cĩnú ká ho cúa-tĩn ní ì búen.

Bĩo wó hã búaaní bĩo hẹ̀n nĩ wĩlò mán

15 O o hẹ̀n nĩ tonkaro wã mí búaaní, á tãmu cèrèɛ bĩa pónpón ho wáayi:

«Wa Nùhũso Dónbeenĩ làa *Yia ó o mɔn léra
á ho ðĩmĩná béenĩ bĩo màhã wãa sã yi binbirĩ,
á le Dónbeenĩ á à dí le béenĩ fɛɛɛ hã lúlúio na òii mĩa yi.»

16 A 6a òi-kĩa bóńi làa nùwã náa na kará mí bá-zãmu kanmúinĩ wán le Dónbeenĩ yahó á líí búrá à 6a wee búaaní le Dónbeenĩ

17 ká 6a à bío:

«Nùhũso Dónbeenĩ,
 ũnén na dà mu bĩo búenbúen,
 na wi fɛɛɛ á wi ká bĩo búí ðĩn yí léra,
wa wee dé ũ b̄arákà,
 lé bĩo á ũ pánká na òii mĩa lé hón fo lá lè ũ béenĩ.

18 Ho ðĩmĩná kãna òupua sĩa cã foń,
 è ká ũnén lé yĩa s̄i wãa wee cĩ 6a yi.

Ho pãahũ ðõn à ũ fĩ le cítii bĩa húrún búenbúen wán.
Ho pãahũ ðõn à ũ sãání ũ ton-sáwá na lé ũ òi-cúa fɛɛrowá,
 làa bĩa bĩo sã foń yi, bán na wee k̄nbi fo,
 bĩa bĩo òuhũ wi làa bĩa bĩo òuhũ mĩa.

Ho pãahũ ðõn à ũ yáa bĩa wee yáa ho ðĩmĩná òupua.»

19 Bĩo 6a bĩa vó, á le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ na wi ho wáayi òii héra. A le páanĩ bonkonĩ día wee mi. A ho viohó òiĩkaa á nãmakaa. Ho tá dèkíó lè mí pánká á ho viohó mànàayio tò cèrèɛ.

* 11:4 Mí loń Zakari vũahũ 4.3, 11-14

12

Bïo ó o hãa là a yïa wó làa mìn

¹ Bũn món á yéréké bè-beeni búí zéenia míten ho wáayi. O lée hãa, á le wii pon yi lòn dà-zĩni á bò mí zení ho pĩhũ wán. O búra mu bá-zàmu khònlúee na wó lè hã mànaayo píru jũn.

² O sãní dãn á wee búe, ó o wee wá pònpón.

³ A yéréké bè-veere búí bĩni zéenia míten ho wáayi. Mi loń, o lée jĩa be-beeni búí sĩ á ka hùee lòn dõhũ. O júná lée bïo hènun, ká a wãa lée bïo píru. O júná mí bïo hènun á mu bá-zàmu khònlúe-zàwa búra yi.

⁴ O sàara hã mànaayo sankanòn cúa-tĩn ní lè mí zĩnĩ á kúaa ho tá yi. O jĩa be-beeni mu đĩn o hãa na sãní wee búe yahó. O wi ká a ton ò o lá a za vĩ.

⁵ O o hãa mu ton mí za báa. O za mu khii sùwaní mí pànká ho đĩmĩná kãna nùpua búenbúen wán. Bïo ó o ton, ó o za dèenia fó bũn wán á buan yòora le Dónbeeni lè mí bá-zàmu kanmúini cõn.

⁶ Ká a hãa wón lùwa van ho lahó na le Dónbeeni wíokaa ká làa wo yi le dùure yi. Lé bĩn ba à pa a bïo yi hã wizooní khĩa-píru jũn làa búarátĩn pãhũ.

⁷ A hã fio wãa cúaana ho wáayi. Le Dónbeeni tonkarowà lè mí jũhũso Misεεle á fun là a jĩa be-beeni mu lè mí tonkarowà,

⁸ á dàina ba á ba lahó wãa mía ho wáayi.

⁹ Ba jũn wo lè mí tonkarowà léra bĩn. O jĩa be-beeni mu lé o háa na wi bĩn hàáni.* Ba wee ve o làa Nĩ-bakálo táa Satãni. Lé orén wee khà ho đĩmĩná nùpua búenbúen vĩini. Ba jũn orén lè mí tonkarowà búenbúen kúaa ho tá yi.

¹⁰ A ĩ jĩa tãmu búí sã ho wáayi à mu wee bïo bïo ká pònpón:

«Le Dónbeeni wãa kãniá wẽn hã làa na ká wán.

Le zéenia le mí dà mu bïo búenbúen,

le mí lé o bεε.

Le zéenia le yĩa le mɔn léra á ho pànká búenbúen nɔn yi.

Lé bïo á yĩa lá wee đĩn wán Dónbeeni yahó à baká wán zàwa lè wán hĩni yi

le wisoni lè ho tĩnãhũ le ba wó khon á ba jũn léra ho wáayi.

¹¹ Wán zàwa lè wán hĩni á dàina a o Pioza cãni pànká yi,

làa bïo ba mà le le Dónbeeni bíni lé ho tũia poni pànká yi.

Ba mukãni bïo yĩ here ba yi, á ba yĩ zãna mu hũmũ.

¹² Lé bũn nɔn á minén na wi ho wáayi búenbúen wãa zãmaka.

εε ká minén na wi ho tá wán làa bĩa wi mu jũmu yi á ho yéréké bèn ñ sá yi.

Lé bïo ó o Satãni lion mi cõn. O sĩi cã lè mí sòobεε lé bïo ó o zũ le ho pãhũ na ká a yi ka cĩnú.»

¹³ Bïo ó o jĩa be-beeni zũna le ba jũn wo dó ho tá yi wó, ó o bò a hãa na ton o za báa yi wee ja.

¹⁴ A ba nɔn hã mía búí o hãa mu yi lòn duio be-beeni mía, ó o déera vannáa le dùure yi, ho lahó na le Dónbeeni wíokaa ká làa wo yi. Lé bĩn ba à pa a bïo yi hã lúlúio bïo tĩn lè mí sankã pãhũ. O o jĩa be-beeni na mún lé o háa mu na wi bĩn hàáni máa yĩ o máa wé làa dεε.

¹⁵ O o háa mu kũna mu jũmu á mu vãnã lòn muhũ jũmu á bò a hãa món wà vaá lá a.

¹⁶ Ká ho tá màhã séenia o hãa á héra mí jii à ho dèenia vã mu jũmu mu búenbúen véenia.

¹⁷ Bïo mu wó ká, ó o jĩa be-beeni mu sĩi cã a hãa yi, ó o bĩniá wà vaá wee fi là a zàwa na ká. Bán zàwa so lé ba nùpua na wee bè bïo le Dónbeeni bò henía yi, á bò ho tũia poni na ó o Yeesu zéenia làa ba yi.

¹⁸ O jĩa be-beeni mu wà vaá đĩn mu yámũ jũmu jii.

* 12:9 Mĩ Loń Bïo Nũhũ Búeenĩ vũahũ (Genèse) 3.1-15

13

O yia na lo mu yamu numu yi bio

¹ A ì bíníá le ì loń á ì mən yia búí ò o lo mu yámú numu yi. O núná lée bio hẹ̀n, á wáa lée bio píru. Hã wáa mu mí bio píru zíníá lè mu bá-zàmu khònlúe-zàwa. Hã núná mu á ba túara hã yènnáa wán á là lè le Dónbeení.

² O yia mu ka lòn manòn mùindaa. O nín-khonna ka lòn búe-khá nín-khonna, á nii ka lòn kúden nii. O o nia be-beení á nən mí pànká bàn síi wo yi, á nən mí bá-zàmu bàn síi wo yi.

³ O yia mu nùhú dà-kéní ka lè ba hà ho ó o lá à hí. Eé ká ho màhá bíníá wan. Bio mu wó ká á ho òmíjána nìpomu búenbúen wó coon mu bio yi, á ba tà a yia mu bio.

⁴ A ba wee búaaní a nia be-beení lé bio ó o nən mí pànká bàn síi wo yi. Ba mún wee búaaní a yia mu ká ba à bío: «Yia á à tée là a yia mu wón mía. Yia dà a mía.»

⁵ O yú le nii ò o wé yáa mí nii yi ká a là le Dónbeení. Bún bàn wéró nii nən wo yi hã píina búará-nun làa bio nun yi.

⁶ O o wee bío hã bín-kora léé le Dónbeení yi ká a là le yèni, làa hen na le wi yi, làa bia wi ho wáayi.

⁷ O yú le nii o ò fi làa bia bio sã le Dónbeení yi à dàń ba. O yú ho pànká ho òmíjána kána nùpua lè mí síiwà búenbúen wán, hàrí ba kẹ́n lùe lée lùe, hàrí ba bío bíoní lée bíoní.

⁸ Ho òmíjána nùpua búenbúen á à búaaní a. Bán na yènnáa yí túara hàrí ho òmíjána nùhú búeení bia yú le mukāń binbirí yènnáa vūahú yi, hĩa ó o Pioza na ba bó te, lé bán á à búaaní a.

⁹ Yia wee ní bio, à bànso ní bio á à bío:

¹⁰ Yia ho kàsó zoró sã yi, wón ñ zo ho. A yia ho khà-tóní húmú sã yi, wón ba à búe làa ho. Lé bún á bia bio sã le Dónbeení yi ko ba hĩ mí sía yi, à wíoka dé mí sía le Dónbeení yi.

O yia na lo ho tá yi bio

¹¹ A ì bíníá le ì loń á ì tìn mən yia búí ò o líí lo ho tá yi. O wáa lé mu bio nun á ka lòn Pioza wáa. Ká a màhá wee bío là a nia be-beení bio síi.

¹² O nín-yání yia pànká bàn síi ó o yú bèra a na ò o wé sá a yahó. O wee kíká ho òmíjána nùpua búenbúen yi à ba búaaní a nín-yání yia na ba hà ó o lá à hí ká a màhá bíníá wan.

¹³ O wee wé mu yéréké bè-beera. O yáa wee wé à ho dōhú lé ho wáayi lii à ba nùpua búenbúen mi.

¹⁴ O wee vīnī ho òmíjána nùpua lé bio ó o yú le nii à wéráa bún yéréké biowa so o yia na lo mu yámú numu yi yahó. O wee bío le o yia na ba hà lè ho khà-tóní ó o yí húrun, à ba mí bàn kansí à déráa ho cùkú wo yi.

¹⁵ O yú ho pànká ò o dé le mukāń o kansí mu yi ò o wé dàń bío, ò o mún dàń búe bia búenbúen na le mí máa búaaní a kansí mu.

¹⁶ Bia bio nùhú wi làa bia bio nùhú mía, ho nàfòró bànso wà lè ba nĩ-khenia, ba nùpua na wi míten lè ba wobáaní, bán búenbúen ó o yia mu wee kíká yi à ba bè le fīminí mí nín-tiání níni wán tàá mí búráa wán.

¹⁷ Ká le fīminí mu mía nùpue wán, á bànso yí dà bio máa yà, ó o mún yí dà bio máa yèé. Le fīminí mu lé o nín-yání yia yèni, tàá ho mīló nii na màa lè le yèni mu.

¹⁸ Ba nùpua ko ba le mí yiwa hen sese: Yia zū mu bio, á bànso dà à zūń o yia mu yèni mīló nii bàn kúará. Mu wee zéeni a nùpue bio. Hã nii lée 666.

14

O Pioza làa bia le Dónbeení yà bio

¹ A ì bíníá le ì loń à lée Pioza na le búee na ba le Sion búee wán. Ba nùpua muaaseé búará-hẹ̀n, làa muaaseé náa páanía wi le wán làa wo. Ba nùpua mu ó o Pioza lè mín maá yènnáa túara búráa wán.

² A ì jà tãmu búí sã ho wáayi lòn òun-beenì vãnáló. Mu sã mún wee jí lòn vlohó na wee nãmaka lè mí pànká. Mu sã wee jí lòn kòncówá na 6a wee búá.

³ Ba nùpua mu búenbúen òun mu bá-zàmú kanmúiní, lè 6a búaa búaa náa, lè 6a nì-kíá yahó à 6a wee sío le len-finle. Nùpue na dà le leni mu á à sío mía ká mu yínóí 6a nùpua muaaseé búará-hèjùn làa muaaseé náa mu na le Dónbeenì yà ho òmíjã nùpua tãhũ.

⁴ Bán á yí páanía làa háawa yí m̀n hùúu á 6a wee ce le Dónbeenì yahó. Ba wee bè o Pioza yi à varáa há làa búenbúen na á wón wee va yi. Ho òmíjã nùpua tãhũ á 6arén lé bía le Dónbeenì yà á 6a bío sã lerén là a Pioza yi lòn bè-yáa bío síi.

⁵ Ba yí fá sabéré yí m̀n hárí lòn wizon-kéní. Wékheró bío yí dà máa mí máa léé 6a yi.

Ho wáayi tonkaro búí wee bío le Dónbeenì cítii bío

⁶ A ì bíníá le ì loí á ì m̀n wáayi tonkaro búí ò o yòó wee déé ho wáayi firìcíríi. O wà 6ueé bue le bín-tente na wi bín fééé á jii mía á à na ho òmíjã kãna nùpua lè mí síiwà búenbúen yi, hárí 6a kèí lùe léé lùe, hárí 6a bío bíonì léé bíonì.

⁷ O wee bío bío kà p̀np̀n: «Mí wé k̀nbi le Dónbeenì à lén le yèni. Lé bío le Dónbeenì cítii fló p̀ahũ òn. Mí wé búaaní le Dónbeenì na léra ho wáayi, lè ho tá, lè mu òumu búenbúen.»

⁸ O o òun níi wáayi tonkaro na bò a nín-yání tonkaro món, á wee bío bío kà: «Ho *Babiloona beenì bío yáara loo! Ho bío yáara! Ho òéra ho òmíjã nùpua búenbúen lè ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí síiwà làa sòobéé lòn *òivén na ho òuina làa ba.»

⁹ Bún món ó o òun níi wáayi tonkaro na bò a òun níi món, á bía bío kà p̀np̀n: «Yia wé è búaaní a yia na ló mu yámú òumu yi lè mí kansí, ká 6anso ó o yia mu òiminí wi 6uure táá o níi wán,

¹⁰ á wón le Dónbeenì síi á à c̄i yi làa sòobéé. Mu ù wé lòn òivén na here á le Dónbeenì òuina lè 6anso. O lò á à be làa sòobéé ho kíribi na wee c̄i yi 6a tonkarowà na bío sã le Dónbeenì yi là a Pioza yahó.

¹¹ A ho òhũ na wee beé o lò á máa hí máa mí. Ho yíiní wé è lé fééé há lúlúio na jii mía yi. Mu bon, bán na wé è búaaní a yia lè mí kansí, na 6a à bè o yia mu òiminí wán, bán lò khíi wé è be le wisoni lè ho ònàahũ fééé.»

¹² Lé bún á bía bío sã le Dónbeenì yi, bía wee bè bío le bò heníá yi á yí bíníá o Yeesu món, á ko 6a hí mí sía yi.

¹³ I jà tãmu búí sã ho wáayi, à mu bía: «Túa bío kà: Bía wee hí ká 6a páanía là a Núhũso bán òuná sí bío kà wán.» A le Dónbeenì Hácírí le úuu le bán òuná sí. Le 6a à v̄rín le lònbee na 6a lá bío yi. Ba bè-wénia wee zéení le 6a tonló sã se.

Lé mu bío khèró p̀ahũ wáa òn

¹⁴ A ì bíníá le ì loí à léé dùndúure dà-poni na, ò o búí lòn nùpue kará le wán. O búra mu bá-zàmú khònlúee na wó lè ho sánú, á 6uan le khònlé na jia wi.

¹⁵ O o tonkaro búí zoó ló le *Dónbeenì zì-beenì na ho wáayi yi á wee bío p̀np̀n làa yia kará le dùndúure wán: «Lá ù khònlé à ù khè mu bío ho tá wán, mu khèró p̀ahũ òn.»

¹⁶ A yia kará le dùndúure wán wáa khò mu bío ho tá wán búenbúen véénia.

¹⁷ O o tonkaro búí bíníá zoó ló le Dónbeenì zì-beenì yi ho wáayi, á mún 6uan le khònlé na jia wi.

¹⁸ O o tonkaro búí na wee loí le muiní yéni òhũ bío á zoó ló ho *ánsán c̄iníi lùe yi. O wee bío bío kà p̀np̀n làa yia 6uan le khònlé na jia wi: «Lá ù khònlé à ù líi khè ho èrèzén na ho tá wán búenbúen, ho wáa bon.»

¹⁹⁻²⁰ O o wáayi tonkaro mu líi khó ho èrèzén búenbúen á léé kúaa le dà-beenì na 6a wee òaa ho yi ho ònkhũ. Le dà-beenì na ho èrèzén wee òaa yi á wee zéení le Dónbeenì sí-c̄ilè bío. Ba léé òaana ho èrèzén mu, á mu wó le c̄ani vãnáa yú há kilométerewa khíá-òin síi, ká le booró wee dé o cúa à ká a òhũ.

15

Le Dónbeenĩ tonkarowà lè mu bè-sùmáa bïo

¹ A ï bíníá le ï loń á ï mən yéréké bè-beenĩ 6úi ho wáayi na wó mi coon. I mən Dónbeenĩ tonkarowà nùwá hẹ̀n, á buanka mu bè-sùmáa bïo hẹ̀n. Bũn bè-sùmáa so lé bïo á à tíí le Dónbeenĩ sí-cííle nii.

² A ï bíníá le ï loń á ï mən bïo 6úi lòn saahó na ɲumu wee ce wéréwéré lòn máká dũuhũ á ho dõhũ mún wi yi. Bïa dàńna a yïa lè mí kansí lè ho mĩló nii na màa là a yèni, lé bán đĩn ho saahó mu wán. Ba buan hã kòncówá na le Dónbeenĩ nən 6a yi,

³ á wee sío le Dónbeenĩ ton-sá *Mɔyĩize là a Pioza leni:

«Núhũso Dónbeenĩ na dà mu bïo búenbúen,

bïo fo wee wé búenbúen lé mu bè-beera, mu wee wé 6a nùpua coon.

Đímíńá kãna búenbúen béε,

bïo fo wee wé búenbúen á téréńna, mu đĩn ho tũíá poni wán.

⁴ Yia máa kònbi fo
wón mía.

Yia á à pí máa 6ùaaní fo
wón mía.

Fo lé le Dónbeenĩ ũ dòn, ũ síi mía.

Ho đímíńá kãna nùpua búenbúen á 6ueé 6ùaaní fo

lé bïo á ũ wee wé bïo téréńna à 6a mi.»

⁵ Bũn món á ï mən à le zĩ-beenĩ na ho wáayi nii héra. A hã põnsòni bùkú na wee zéení le le Dónbeenĩ wi lè mí nĩpomu á zoó díá wee mi.

⁶ A le Dónbeenĩ tonkarowà nùwá hẹ̀n mu na buan mu bè-sùmáa bïo hẹ̀n á zoó ló le zĩ-beenĩ mu yi. Ba zã hã báká túa bè-poa pũiapũia, á canka mítén lè hã nín-kéníwá na tã lè ho sãnú.

⁷ A 6a bùaa bùaa náa na kĩńia mu bá-zàmu kanmúini yi yà-kéní á nən hã lánpórá bïo hẹ̀n na wó lè ho sãnú ho wáayi tonkarowà nùwá hẹ̀n mu yi. Hã lánpórá mu sú lè le Dónbeenĩ na wi féεε hã lúlúio na nii mía yi sí-cííle.

⁸ A le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ wãa sú lè le yĩini. Le yĩini mu wee zéení le Dónbeenĩ cùkú lè le dàńló bïo. A nùpue yí dà máa bĩní máa zo le, ká mu bè-sùmáa bïo hẹ̀n na 6a tonkarowà mu buan á yí khĩina.

16

Mu bè-sùmáa bïo hẹ̀n bïo

¹ A ï ńá tãmu 6úi sã pónpón zoó le *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi à mu bía bïo kà nən 6a tonkarowà nùwá hẹ̀n mu yi: «Le Dónbeenĩ sí-cííle na wi hã lánpórá mu yi á mi kónkó kúia ho tá wán.»

² O o nín-yání tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi bïo kúaará. A mu hĩnən wó hã cáká-sùmáa bïa búenbúen na ó o yia fliminĩ wi wán, bïa wee 6ùaaní a yia mu kansí.

³ O o ɲun níi tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi bïo kúaa mu yámú ɲumu yi, á mu yèrémáa ka lòn nĩ-hío cãni. A 6a bùaa na wi mu yi búenbúen húrun.

⁴ O o tĩn níi tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi bïo kúaa hã vũna lè hã ɲun-dãa yi, á hã ɲumu yèrémáa wó le cãni.

⁵ A ï ńá ò o tonkaro na mu ɲumu bïo wi níi yi á bía:

«Ũnén na wi féεε á wi ká bïo 6úi đĩn yí léra, ũ síi mía.

Bïo fo fã lè ũ cítii á téréńna.

⁶ Ba nùpua kúaará ũ ɲi-cúa fεerowá cãni làa bïa bïo sã foń na ká cãni,

á fo 6èn nən le cãni 6a yi le 6a ɲu. Mu yú 6a.»

⁷ A tãmu 6úi ló ho *ãnsán cĩinii, á ï ńá. Mu bía: «Mu bon, Núhũso Dónbeenĩ na dà mu bïo búenbúen, bïo fo wee fĩ lè ũ cítii á téréńna, mu đĩn ho tũíá poni wán.»

⁸ O o náa níi tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi bïo kúaaará le wii wán. A le wii yú le níi wee c̄íkaráa 6a nùpua lè mí d̄shú,

⁹ á le c̄íkaa 6a làa sòobéε. A 6a wee là le Dónbeenĩ, dén na pànká wi mu bè-súmáa mu wán. Ba yí tà à yèrémá mí yilera lè mí wárá à déráa ho cùkú le Dónbeenĩ yi.

¹⁰ O o hònú níi tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi bïo kúaaará a yia bá-zàmu kanmúiní wán. A hã kãna na ó o wi ñúhú wán á le tibi-cúaa dó wán. A 6a nùpua wee cúaaka mí denní lé bïo 6a lò wee beráa.

¹¹ A 6a wee là le Dónbeenĩ lé bïo hã càkává wee beéráa 6a lò à 6a pá yí tà yí yèrémáa yí día mí wén-kora wéró.

¹² O o hèzn níi tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi bïo kúaa ho muhú na 6a le Efaraate yi, á ho ñumu vã bèra a na à 6a bá-zàwa na ló lè le wii hēēnii 6uee dàñ khíí.

¹³ A ï b̄nía le ï loñ á ï m̄on c̄ináwa bùaa t̄in búii à 6a wee lé 6a bùaa bùaa t̄in ñiní yi. Ba ka lòn béèwa. O yà-kéní wee lé o ñia be-beenĩ ñii yi, ká a búii wee lé o yia na ló mu ñumu yi ñii yi, ká a yà-kéní wee lé yia na wee fεε hã ñi-cúa na yí bon ñii yi.

¹⁴ Ba lé o *Satāni tonkarowà na wee wé mu yéréké biowa. Ba à h̄nii ì tè ho ðimíñá búenbúen bá-zàwa yi á à ve, à 6a 6uee tá hã h̄ia lè le Dónbeenĩ, dén na dà mu bïo búenbúen, le Dónbeenĩ mu wizon-beenĩ zoñ.

¹⁵ O o ñúhúso bía: «Mí loñ! I 6uee yòoka mi wán là a k̄nlo bïo. Yia fánía mí yio, á wee z̄í mí s̄ia f̄εε bèra a na ò o yí vará mí birí ï buenlò p̄ahú à hã ñiyio dí, wón b̄anso ñúhú sí.»

¹⁶ Ba c̄ináwa mu von ho ðimíñá bá-zàwa búenbúen kúaa mín wán ho laho na 6a le Haamakedon lè mu heberemu yi.

¹⁷ O o hēñun níi tonkaro kónkúaa mí lánpóhó yi bïo kúaa ho pinpiró yi. A támu búii ló mu bá-zàmu kanmúiní yi zoó le *Dónbeenĩ z̄i-beenĩ yi, á bía p̄ñp̄ñ: «Mu wãa vó.»

¹⁸ Ho viohó ñuiíkaa á n̄amakaa, á ho tá d̄ekio lè mí p̄anká. A lá 6a nùpua lénlò ñii wán 6uee búe ho p̄ahú mu yi á ho tá d̄ekéró mu b̄an sii ðiñ yí wó yí m̄on.

¹⁹ A ho ló-beenĩ b̄enkaa lè hã cúa-t̄in, á ho ðimíñá kãna lórá búenbúen fù. Le Dónbeenĩ yí céra ho ló-beenĩ *Babiloona yí día. A ho ðiv̄én na wee z̄eení le le Dónbeenĩ s̄ii cã lè mí sòobéε bïo á le k̄kãa ho yi á ho ñun.

²⁰ Hã kãna na mu ñumu k̄nía yi lè hã búaa búenbúen v̄ñun, á nùpue yí máa mi.

²¹ Ho viohó m̄an̄ayi-beera tò lion 6a nùpua wán. Le m̄an̄ayiire dà-kéní l̄iró dà à yí kiloowa búarà-ñun làa píru s̄ii. A 6a nùpua là le Dónbeenĩ le m̄inka lònbee na yú 6a hã m̄an̄ayio mu bïo yi. Le lònbee mu b̄an sii m̄ia.

17

O hãa na sòobáa wee yèé m̄iten bïo

¹ B̄ñ m̄ón á 6a tonkarowà n̄uwã hēñun na buan hã lánpórà ñi-kéní vá 6ueé 6ó m̄ii ò o bía: «Buen le ï z̄eení bïo á ï ï s̄iiníaa o hãa na sòobáa wee yèé m̄iten dàkh̄ina ñúhú làa fo, yia kará mu ñun-beera ñii.

² Ho ðimíñá kãna bá-zàwa wee fé o. Ho ðimíñá nùpua mún wee fé o làa sòobéε, ó o bïo wee khéeni 6a lòn *ðiv̄én na 6a ñun.»

³ A le Dónbeenĩ Hácirí p̄anká kera ï wán, ó o tonkaro mu buan mi vannáa le dùure yi. A ï m̄on hãa búii le dùure mu yi ká a kará a yia yà-muhú búii wán. O yia mu ñuná lé hã bïo hēñun á wãa lé hã bïo píru. O s̄anía búenbúen vó lè hã yènnáa na wee là le Dónbeenĩ.

⁴ O hãa mu na kará a wán z̄á le dà-muhú c̄εnc̄εn. O bè-z̄inia á wó lè ho s̄ánú, lè hã *hue-sení lè mí s̄iwà na yàwá here. O buan le ñuuní d̄ε na wó lè ho s̄ánú. Le sú lè mu bïo na wee z̄eení a yirá-wárá là a bá-fénló na ó o wee wé.

⁵ Le yèni búii na kúarà sà yi á túara a buure wán, le

«Babiloona BEENI,

HÁAWA NA WEE YÈÉ MITEN LÈ HO ðIMÍÑÁ YIRÁ-WÁRÁ B̄AN NU.»

⁶ I mən o hĩa mu ò o ɲun le cāni á sù wee khée. Bĩa bïo sã le Dónbeenĩ yi, bĩa mà ho tũiá o Yeesu ɲii lé bán te mí cāni.

Bïo á ï mən wo kà, ó o bïo wó mi coon làa sòobée.

⁷ O o tonkaro mu bía le léee webio nən ó o hĩa mu bïo wórãa mi coon. O bía: «Bïo ó o hĩa mu, là a yĩa na ó o kará wán bïo karãa á ï ï benka à na foñ. O yĩa mu lé o yĩa na ɲúná lé hã bïo hènun, á wãa lé hã bïo píru.

⁸ O yĩa mu na fo mən á yïo lá wi lua, ká bïo kà wán ó o húrun. O ko ò o vèe lé ho kǎhũ na nàyiló ɲii mía yi, à bïo léee yãa búenbúenbúen. Ba nùpua na yènnãa yí túara hàri ho ðimĩná ɲúhũ búeenĩ bĩa na yú le mukānĩ binbirĩ yènnãa vũahũ yi á à mi a ká ɓa à wé coon. Ba à wé coon lé bïo ó o yïo lá wi lua, á húrun, á bĩniá mən wán.

⁹ «Ba nùpua ko ɓa le mí yiwa hen sese à zũnãa mu bïowa mu bán kúará. Hã ɲúná bïo hènun wee zéeni hã búaa bïo hènun na ó o hĩa na bïo bía á kará wán. Hã mún lé ɓa bá-zàwa nùwã hènun.

¹⁰ Ba bá-zàwa mu fiahũ á ɓa nùwã hònú béeni vó. Ká a ñi-kéní wee dí mí béeni, ká yĩa so béeni díró wi làa món. O khii lá le, ó o máa dí le máa mía.

¹¹ Ká a yĩa na yïo lá wi lua ká bïo kà wán ó o húrun, wón mí beere lé ɓa bá-zàwa nùwã hènun níi. O mún ló ɓa nùwã hènun fiahũ. Wón bïo á à yãa búenbúenbúen.

¹² «Hã wãa bïo píru na fo mən hñn ɓèn lé ɓa bá-zàwa nùwã píru na ðin yí lá mí béeni. Ba à yí ho pànká á à dí le béeni là a yĩa ho pòn-za dèe cfinú mí dòn yi.

¹³ Ba à wé le ɲii dà-kéní á à sá à nanãa o yĩa mu yi lè mí pànká búenbúen.

¹⁴ Ba à fi là a Pioza, ká wón màhã à dàñ ɓa, lé bïo ó o wi ɓa ɲúnãsa búenbúen ɲúhũ wán, á wi ɓa bá-zàwa búenbúen ɲúhũ wán. Bĩa ó o von á hueekaa, bĩa siadéro wo yi fãrá ðin, lé bán là a Pioza mu á à páani ï fá ho fũhũ.»

¹⁵ O tonkaro mu pá bĩniá bía bïo kà làa mi: «Mu ɲun-beera mu na fo mən, bïo ó o hĩa na wee yèe mĩten kará ɲii, bún lé ho ðimĩná kãna minka nùpua, hàri ɓa wé lùe léee lùe, hàri ɓa bío bionĩ léee bionĩ.

¹⁶ Ká hã wãa bïo píru na fo mən là a yĩa mí beere bán á à ɲin o hĩa mu. Bïo wi o cñn búenbúen ɓa à ɓúe ɲúhũ ká ɓa à día wo mí kãamãa. Ba à là a taa ká bïo ká ɓa à cfi.

¹⁷ Mu bon. Le Dónbeenĩ dó bïo le le mí ï wé wéro ɓa sĩa yi á ɓa à wé le ɲii dà-kéní á à sá à nanãa o yĩa mu yi lè mí pànká búenbúen fúaa bïo le bía à ɲii sí.

¹⁸ Ká a hĩa na fo mən, wón lé ho ló-beeni, hĩa yú ho pànká ho ðimĩná kãna bá-zàwa búenbúen wán.»

18

Ho Babiloona lóhó cĩló bïo

¹ Bún món á ï bĩniá mən le Dónbeenĩ tonkaro ɓúí ò o yòó ló wee lii. O yú ho pànká beenĩ á cùkú khon-beeni líi kúaarã ho ðimĩná kúarãa búenbúen yi.

² O tonkaro mu bía bïo kà pñpñ: «Ho *Babiloona beenĩ bïo yãara loo! Ho bïo yãara! Ho wãa lé ɓa cĩnãwa lóhó. Ba cĩnãwa lè mí sĩwã kará ho yi. Ba ɲínzãwa na yí máa là* na ɓa nùpua ɲina, bán búenbúen wi ho yi.

³ Ho dèera ho ðimĩná nùpua búenbúen lè ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí sĩwã làa sòobée lòn ðivén na ho ɲuiina làa ba. Ho ka lòn hĩa na wee yèe mĩten á ho ðimĩná bá-zàwa wee fé. Ba duanlowà wó ho nãfòró ɓãnsowã mu minka bïo na á ho lóhó mu sa sĩa wee vá yi bïo yi.»

⁴ A ï bĩniá ɲã tãmu ɓúí sã ho wãayi à mu bía: «Minén na lé ï ɲipomu, mi lé ho lóhó mu yi, bèra a na à mi níni yí keñ mu bè-kora na ho wee wé yi, à mu bè-sũmãa na à yí ho à yí yí mia.

* 18:2 Ba ɲínzãwa na yí máa là: Mi lorĩ ho Lãndá zéeni ló vũahũ (Deutéronome) 14.12-18

⁵ Mu bè-sūmáa á à yí ho lé bïo mu minka bè-kora na ho wee wé á ñà mín wán yòó óó le Dónbeení yi, á le yí céra ho yí díá.

⁶ Hã wén-kora na ho wó lè 6a nùpua lé hǎn bǎn síi à mi mún wé làa ho. Bïo á ho wó lé bǎn bǎn síi cúa-ɲun à mi wé làa ho. Ho wén-kora na ka lòn *dǐvén á ho ɲuiína lè 6a nùpua lé hǎn hereló bǎn síi cúa-ɲun à mi mún ɲuií làa ho.

⁷ Hen na ho bùaaníá mítén vaá óó yi, lè mu minka bè-sení na ho wéera lè mí síi, lé ká síi à mí mún beé lè ho lò à véení ho yi. Ho wee bío mí yi le mí lé o béé, le mí yínóí maháa á mí yi máa vá máa mi hùúu.

⁸ Lé bǎn nǎn á wizon-kéní búí ká mu bè-sūmáa á à yí ho. Bǎn lé mu húmú, lè le yi véé, lè le hǎn-sūmúí. Horén mí beere á à cǐ ho dǎhǎ yi dúkúdúkúdúkú. Lé bïo ó o Nùhúso Dónbeení na síiníá ho ɲúhǎ á pánká wi.»

⁹ Mu nǎnzón á ho dímíɲá kǎna bá-zàwa na lè ho lóhó mu léera ho bá-fénló lè ho há-fénló lè mí síiwá lè ho minka bè-sení na wéera ho síi yi á à mi ho cǐló yiíní. Ká 6a mǎn le á 6a à wá à kùaará ho bïo yi.

¹⁰ Mu zón ká 6a à khèn á à dǐn lé le zǎní bïo wee wé ho yi bïo yi, ká 6a à bío bïo ká:
«Yéréké loo, yéréké!

Ho *Babiloona beení na lá yí máa sí yí,
nín-hǎ ɲúhǎ dèeníá sú ho pǎn-za dèé yi.»

¹¹ Ba duanlowá búenbúen mún ñ tà le wéé lòn yúmú wó 6a wán lé bïo á yíá wé è yà 6a bïo á wáa mía. ¹² Bǎn bïowa so lé ho sǎnú, lè ho tǎɲn, lè hǎ *hue-sení lè mí síiwá na yàwá here, lè hǎ pǎnsò-sení bè-poa, lè hǎ pǎnsò-muna na yàwá here lè hǎ síiina, lè hǎ búení búí síiwá na yàwá here. Ba mún wee yéé hǎ donkhue-sǎa lè mí síiwá. Hǎ búí wó lè 6a sǎmáwá ɲia, hǎ búí lé hǎ búení búí síiwá na yàwá here, hǎ búí lé ho hǎnló, hǎ búí lé ho tǎɲn, hǎ búí lé hǎ *hue-sení búí síí.

¹³ Ba mún wee yéé mu bïowa na sǎmu sí á yàwá here. Bǎn lé le vǐndèé búí donkuaa, lè hǎ wǎn-zàwa búí, lè ho ɲiló na sǎmu sí, lè ho múirè. Ba mún wee yéé ho dǐvén lè ho ɲiló, lè mu dǔmu lè ho dǐnló lè mí síiwá. Ba mún wee yéé 6a nàwa, 6a pia, 6a cúawa lè mí wòtórówa. Ba mún wee yéé 6a nùpua.

¹⁴ Ba wé è wá ká 6a à bío bïo ká: «Mu minka bè-sení na ũ yǐo lá wee lé á yáara wó búenbúen. Ũ nǎfòró lè ũ semu búenbúen wó. Fo máa bǐní máa yí mu hùúu.»

¹⁵ Ba duanlowá na duara ho yi wóráa ho nǎfòró bǎnsowá á à khèn á à dǐn lé le zǎní bïo wee wé ho yi bïo yi. Ba à tà le wéé lòn yúmú wó 6a wán

¹⁶ ká 6a à bío bïo ká:
«Yéréké loo, yéréké!

Ho ló-beení yáara wó!

Ho lá ka lòn hǎa na wee ñí hǎ pǎnsò-sení bè-poa,
lè hǎ pǎnsò-muna na yàwá here,
á wee zǐ mu bïowa na wó lè ho sǎnú,
lè hǎ *hue-sení lè mí síiwá na yàwá here.

¹⁷⁻¹⁸ Ho ló-beení mu nǎfòró búenbúen dèeníá yáara wó ho pǎn-za dèé yi.»

Hǎ won-beera ɲúnása, làa bǐa wee pǎ hǎ, làa bǐa wee zo hǎ, làa bǐa wee yí mí ɲii dǐnló mu yámú ɲumu wán, bǎn búenbúen ká 6a mǎn ho ló-beení mu cǐló yiíní á 6a à khèn á à dǐn, á à bío bïo ká pǎnpǎn: «Ho ló-beení mu bǎn síi lá mía.»

¹⁹ Ba à tà le wéé á wé è khuii le tǐní á à kúee mí wán lòn yúmú wó 6a wán, ká 6a à bío bïo ká pǎnpǎn:

«Yéréké loo, yéréké!

Lé ho ló-beení mu minka nǎfòró bïo yi á hǎ won-beera bǎnsowá á nǎfòró wiráa.

Lé bǎn búenbúen dèeníá yáara wó ho pǎn-za dèé yi.»

²⁰ Minén na wi ho wáayi, mi zǎmaka ho yáaró bïo yi.

Minén na bïo sã le Dónbeenĩ yi,

là a Yeesu tonkarowà lè le Dónbeenĩ ñi-cúa fεεrowà, minén mún zãmaka.

Lé bïo le Dónbeenĩ siinia ho ñúhũ bïo ho wó làa mia bïo yi.

²¹ A ho wáayi tonkaro búii na pànká wi wãa lá le hue-be-beeni búii á lèeráa dó mu yámú ñumu yi ò o bía: «Lé kà sii á 6a khii lèeráa ho ló-beeni *Babiloona lè mí pànká cúekúee wán, á nùpue yère máa bini máa dá ho wán.

²² Ʋ kòncó búawá, lè ũ len-béwá, lè ũ pòròpí-wíwa, lè ũ búaa-wíwa á sã máa bini máa ñi hùúu. Ʋ níi ton-sáwá á nùpue yère máa bini máa dá wán. Ʋ bïo niló sã máa bini máa ñi.

²³ Khoomu máa bini máa dé foñ. Yaamu máa bini máa ca foñ. Bún búenbúen á à wé foñ, lé bïo á ũ duanlowà bïo wi po ho ðímíñá duanlowà búenbúen. Fo mún khà ho ðímíñá nùpua búenbúen vïinia lè ũ nín-símú wárá.

²⁴ Le Dónbeenĩ ñi-cúa fεεrowà, làa bïa ká na bïo sã le yi na 6a 6ó, lè 6a nùpua na 6a 6ó búenbúen, bún búenbúen ñà ho ló-beeni mu ñúhũ yi. Lé bún te bïo le Dónbeenĩ á à siinia ho ñúhũ.»

19

¹ Bún món, á ñi támu búii sã ho wáayi lòn zãmá-kúii na wee bïo:

«Mi khòoní le Dónbeenĩ.

Lerén lé ðio wee fení 6a nùpua.

Ho cùkú lè ho pànká á bïo sã wán Dónbeenĩ yi.

² Bïo le wee fi lè le cítii á téréna, mu ðin ho túiá poni wán.

Mu bon, lerén lé ðio siinia a háa mu na sòobáa wee yèé mítén ñúhũ,

yia wó á ho ðímíñá nùpua páania làa wo á yáararáa 6a.

Le Dónbeenĩ ton-sáwá na húmú bïo ló a níi yi á le dù yúaa.»

³ Mu támu pá bini bía:

«Mi khòoní le Dónbeenĩ!

Ho ló-beeni mu clló ðhũ máa hí máa mi.

Ho yíini á à lé fεεε há lúluúio na ñii mia yi!»

⁴ A 6a ñi-kia 6óni làa nùwá náa, lè 6a búaa búaa náa á líi búrá le Dónbeenĩ na kará mí bá-zàmu kanmúini wán yahó, à 6a wee bïo:

«*Amiina! Mi khòoní le Dónbeenĩ!»

O Pioza yaamu sánú ðiró bïo

⁵ A ñi támu búii sã lè mu bá-zàmu kanmúini cón à mu bía:

«Minén na lé le Dónbeenĩ ton-sáwá na wee kónbi le,

bïa bïo ñúhũ wi làa bïa bïo ñúhũ mia, mi khòoní wán Dónbeenĩ.»

⁶ A ñi bini ñi támu búii sã ho wáayi lòn zãmá-kúii támu. Mu sã ñi lòn ñun-beeni vãnáló, mu sã ñi lòn vïohó na nà lè mí pànká bïo síi, á bía bïo kà:

«Mi khòoní le Dónbeenĩ

lé bïo á wa Ñúhũso Dónbeenĩ na dà mu bïo búenbúen á wi mí béeni yi.

⁷ Mi le wa sã wa, mi wa zãmaka, mi wa dé ho cùkú le yi,

lé bïo ó o Pioza yaamu sánú ðiró á ðñ.

Bàn fúaalè wón wíokaa mítén vó.

⁸ Le Dónbeenĩ ñon há sï-zinia bè-seni bè-poa púiapúia wo yi.»

Hón sï-poa so bïo wee zéeni bïo téréna na á bïa bïo sã le Dónbeenĩ yi wó.

⁹ A le Dónbeenĩ tonkaro wãa bía ñon mi: «Túa bïo kà: Bïa 6a von o Pioza yaamu sánú ðini ðèntin ñuná sí.» O o bini bía: «Bïo bía lé le Dónbeenĩ túiá na á le mà.»

¹⁰ A ñi wãa líi búrá a tá le ñi búaaní a, ká a màhá bía ñon mi: «Ébé! Yí wé bún. Inén wee sá le Dónbeenĩ tonló lè únén lè mìn zàwa lè mìn hínni bïo síi, minén na bò ho túiá poni na ó o Yeesu zéeni yi. Le Dónbeenĩ lé ðio à ũ búaaní. Mu bon, ho túiá poni na ó o Yeesu zéeni, lé hón á le Dónbeenĩ ñi-cúa fεεrowà ñi-cúa fárá wán.»

Bìo á yíà yòora a cón-poni á à wé

11 A ì bíníà le ì loń, á ì mɔn à ho wáayi jii héra. A ì le ì loń à léé cón-poni na. Yíà yòora a yèni ɓa le «Yíà láayi wi á lé ho túiá poni ɓànsò.» O wee síni ɓa nùpua júná, à tá há hĩa làa bìo téréna.

12 O yíò ka lòn dǎhǎ denle. Mu bá-zàmu khǎnlúe-zàwa cèrèè á búra a jùhǎ yi. Yèni búí á túara a wán. Nùpue yí zǎ le ká mu yínɔń orén mí dòn.

13 O kánɓun na ó o zǎ á zǎira le cǎni yi. O yèni búí ɓa le «Dónbeenǎ biónǎ.»

14 Ba hǎn-táwá na ló ho wáayi á yòora ɓa cón-poa bò a yi. Ba zǎ há sǎ-poa bè-sení pǎiapǎia.

15 Khà-tóní yara junsò na jia wi á wee lé o jii yi. Hón khà-tóní so lé hĩa ó o ò firáa le ho ðímǎná kána nùpua, á à ðàń ɓa. O o ò sùwaní mí pànká ɓa wán làa sòobéè. O ò fi ɓa làa bìo ɓa wee firáa ho Erézén bia à jaa bìo sí, à zéénínáa le Dónbeenǎ na dà mu bìo búenbúen sí-cǎlè.

16 Bìo ká lé bìo túara a kánɓun là a buzòohǎ wán:

«Bá-ZÀWA BÚENBÚEN BÉÈ, NÚNÁSA BÚENBÚEN NÚHÚSO.»

17 A ì bíníà le ì loń, á ì mɔn le Dónbeenǎ tonkaro búí ò o zoó ðin le wii yi, á wee bío bìo ká pǎnpǎn lè ɓa jínzàwa na wee khǎi yòò dée firǎcǎrii ho wáayi: «Mí ɓuee kúee mín wán à mí dí ho sǎnú, hĩa le Dónbeenǎ wíokaa bìo.

18 Bǎa búenbúen na húrún á mí ɓuee dí sǎnía: Ba bá-zàwa, ɓa dásíwá júnása, ɓa cúawa làa bǎa wee yòò ɓa, ɓa nùpua na wi mítén lè ɓa wobáaní, bǎa bìo jùhǎ mǎa làa bǎa bìo jùhǎ wi.»

19 A ì bíníà le ì loń á ì mɔn o yíà, lè ho ðímǎná bá-zàwa lè mí hǎn-táwá, à ɓa kúaa mín wán à firáa làa yíà yòora a cón-poni lè mí hǎn-táwá.

20 A ɓa wǎira a yíà mu, á wǎira yíà fɛera há jǎ-cúaa na yí bon na wó mu yéréké bǎowa o yíà mu yahó. O wó ká síi á khàráa ɓa nùpua vǎinía, bán na ó o yíà mu fimini bò wán, bán na búaanía o kansí. O yíà mu là a jǎ-cúaa fɛero mu á ɓa kúaa ho kǎribǎ dǎ-be-beeni yi lè mí yèn-vèení.

21 O o yíà mu hǎn-táwá na ká bán á yíà yòora a cón-poni ɓó lè ho khà-tóní na wee lé o jii yi, á ɓa jínzàwa búenbúen ɓueé dú ɓa sǎnía, á sù.

20

Bìo wó há lúlúio khǎá-pírú pàahǎ

1 A ì bíníà le ì loń á ì mɔn le Dónbeenǎ tonkaro ò o ló ho wáayi wee lii. O ɓuan ho kǎhǎ na nàyló jii mǎa ɓàn zǎajii won-za, á ɓuan ho zúakùarí na búaa.

2 O tonkaro mu wǎira a jǎa be-beeni. O jǎa mu lé o háa na wi bǎn hááni. Ba wee ve o làa Nǎ-bákálo táá Satáni. O wǎira a can lè ho zúakùarí ò o mǎa dǎ há lúlúio khǎá-pírú.

3 O can wo lío dó ho kǎhǎ na nàyló jii mǎa yi, á dó jii, á bò le Dónbeenǎ fimini wán. O wó bǎn bèra a na, ò o wǎa yí bǎni yí ðàń khà ɓa nùpua vǎini ká há lúlúio khǎá-pírú mu yí khǎina. Ká hǎn khǎi khǎina, ó o ko ò o lén léé fee díaa o ò wé ho pǎn-za dèè.

4 A ì bíníà le ì loń á ì mɔn bá-zàmu kanmúini. Bǎa kará há wán á le béeni díró pànká nɔn yi. I mún mɔn bǎa ɓa kúiora júná mánákáwa. Ba kúiora ɓa júná lé bìo ɓa zéénía ho túiá na ó o Yeesu mà, á buera le Dónbeenǎ biónǎ. Bán yí búaanía o yíà, á yí búaanía o kansí. O fimini mún mǎa ɓa ɓuráa lè ɓa níni wán. Ba vèera á à pání ì dí le béeni làa yíà le Dónbeenǎ mɔn léra á à dǎ há lúlúio khǎá-pírú.

5 Bǎn lé ho nín-yání vèeró. Ba nǎ-hía na ká bán mǎa vèe ká há lúlúio khǎá-pírú jii á yí sí.

6 Bǎa nín-yání vèera bán júná sí, ɓa bìo sǎ le Dónbeenǎ yi. Mu cúaa-jun níi húmú mǎa yí pànká bán wán. Ba à wé le Dónbeenǎ làa yíà le mɔn léra yankarowà. Ba à dí le béeni làa wo á à dǎ há lúlúio khǎá-pírú.

O Satáni bìo yáara

⁷ Ká hã lúlúio khiá-pírú mu khiína, á 6a à lén o Satāni á lée fee á à díá

⁸ Ó o tɪn ì híní wé è khà ho ðímíjǎ kána búenbúen nùpua á à vɪníní. Hón kána so 6a wee ve làa Kooki làa Makooki* O o ò ve 6a à kúee mín wán hã hĩa táró bǐo yi. Ba à wé boo lòn yámú numu jii hǎnlè bia bǐo síi.

⁹ I mǎn 6a à 6a ló ho ðímíjǎ kàaráa búenbúen yi jàana lua á bueé dó kínia ho lóhó na le Dónbeení wa làa sòobéε yi, hĩa le nǐpomu wi yi. Ká ðǎhú búí màhǎ ló ho wáayi á líí 6ó 6a jǐhú.

¹⁰ O Satāni na lá wee khà 6a vɪníní wón 6a wǐira dó ho kíribǐ dǎ-be-beení yi, hen na á 6a kúaa o yǐa làa yǐa fεera hã jii-cúa na yí bon yi. Ba lò á à be bǐn fεεε le wisoni lè ho tǐnàahú hã lúlúio na jii mía yi.

Le Dónbeení cítí ho ðímíjǎ nùpua búenbúen

¹¹ A ì bǐnía le ì loń á ì mǎn bá-zàmu kanmúí-beení dà-poni làa yǐa kará le wán. Ho tá lè ho wáayi juuna vǔnun o yahó, á máa bǐnǐ máa mi.

¹² A ì bǐnía le ì loń á ì mǎn 6a nǐ-hía, bǐa bǐo jǐhú wi làa bǐa bǐo jǐhú mía, à 6a ðǐn mu bá-zàmu kanmúíní mu yahó. O o búí hénkaa hã vǔnna na 6a nùpua bè-wénia túara yi. O o búí mún lá ho vǔahú búí héra. Hón á bǐa yú le mukǎnǐ binbirǐ yènnáa túara yi. A le Dónbeení fǎ le cítí 6a nǐ-hía wán á héhaa lè 6a bè-wénia na túara hã vǔnna mu yi.

¹³ Bǐa húrun mu numu yi céra á mu numu díá á 6a ló. Hàrí mu húmú lè ho nǐ-hǎnbó-lóhó á díá mí nǐ-hía á 6a ló. A le Dónbeení cítí 6a nǐ-hía búenbúen á héhaa làa bǐo 6a nǐ-kéní kéní wó.

¹⁴ A mu húmú lè ho nǐ-hǎnbó-lóhó á 6a dóra kúaa ho dǎ-be-beení yi. Hón dǎ-be-beení so lé mu húmú cúa-jun níi.

¹⁵ Nùpue lée nùpue na yèni mía ho vǔahú na á bǐa yú le mukǎnǐ binbirǐ yènnáa túara yi, bán búenbúen 6a mún dóra kúaa ho dǎ-be-beení mu yi.

21

Ho wáayi finle lè ho tá finle

¹ A ì bǐnía le ì loń á ì mǎn ho wáayi finle lè ho tá finle. Ho wáayi lè ho tá na lá wi lè ho yahó á juuna vǔnun. Mu yámú numu wǎa mía.

² A ì mǎn ho Zeruzalεmu lóhó dà-finle, hĩa bǐo sǎ le Dónbeení yi. Ho ló ho wáayi le Dónbeení cǔn wee líi. Ho se làa sòobéε lòn hǎ-fla na wíokaa mítén mí yaamu bǐo yi.

³ A mu tǎn-beení búí sǎ jǎ lè mu bá-zàmu kanmúíní cǔn á bía: «Mi loń, bǐo ká wán á le Dónbeení páanía kará lè 6a nùpua. Le páanía kará làa ba, á 6a lé le nǐpomu. Le Dónbeení mí bεεre wi làa ba.»

⁴ Le sùukaa 6a yèn-caa búenbúen. Mu húmú lè le yi véε lè le wéε, lè le lònbee á wǎa vó, lé bǐo á mu bè-kǐa búenbúen vó.»

⁵ A yǐa kará mu bá-zàmu kanmúíní wán wǎa bía: «Mi loń, ì wó mu bǐo búenbúen lè mu bè-fla.» O bía: «Túa bǐo á ì bía, lé bǐo hã bióní mu lé ho túia poni á láayi wi.»

⁶ O o bǐnía bía: «Mu jii wǎa sú. Lé ínén á búa mu bǐo búenbúen jǐhú, á lé ínén mún ñ véení mu bǐo búenbúen. I lé mu bǐo búenbúen jǐhú búεnǐi, á mún lé mu véení. Yǐa le ju-hǎní dà, á mu numu na wee lé le mukǎnǐ binbirǐ jun-dǎní yi á ínén ñ na 6ànsò yi làa kǎamáa ó o ò ju.»

⁷ Bǐn búenbúen lé hã kǐa na bǐo á à sí yǐa fá ho fǔuhú yi. A ì wǎa à wé 6ànsò 6àn Dónbeení, á 6ànsò wǎa à wé ì za.

⁸ Ká 6a zónlowà, làa bǐa pǎ le Dónbeení bǐo, lè hã yǐrá-wára wérowà, lè 6a nǐ-búewá, làa bǐa wee wé ho hǎ-fénló lè ho bá-fénló lè mí síiwà, lè 6a nǐ-cǐwa, lè 6a wǎn-hǎwà, lè 6a

* **20:8** Kooki làa Makooki: Hã bǐo wee zéeni bia lé le Dónbeení zúkúsa bǐo ho páahú vaa véení. Loń Ezekiyεεle vǔahú 38-39

sabín-fūaalowa, bán búenbúen á à kúee ho kíríbi dā-be-beenĩ yi á bún 6èn ñ wé bán bïo na sã 6a yi. Bún lé mu húmú cúa-ɲun ní.»

Ho Zeruzalemu lóhó dà-ɲinle

⁹ A le Dónbeenĩ tonkarowà nùwã hɛɲun na 6uan hã lánpórã bïo hɛɲun na mu bè-sũmãa wi yi ñ-kéní á 6ueé bía nɔn miĩ: «Buen le ĩ zéení a Pioza 6àn hã-ɲia làa fo.»

¹⁰ A le Dónbeenĩ Hácírí pánkã kera ĩ wán ó o tonkaro mu lá mi yòorarãa le 6úee 6úi na 6úaa á dñn làa sòobéé wán. O zéení ho Zeruzalemu lóhó na bïo sã le Dónbeenĩ yi làa mi ká ho ló ho wáayi le Dónbeenĩ cñn wee lii.

¹¹ Ho lóhó mu wee ɲuíka kúíakúíá lè le hue-sení na yàwá here na 6a le zasipu bïo sii. Ho wee ce wéréwéré lòn mákã dũuhũ. Bïo ho wee ɲuíkarãa wee zéení le Dónbeenĩ cùkú.

¹² Ho lóhó mu dándá na bánbãa ho á 6úaa, á mún dñn. Hã zũajiní na wi ho dándá mu yi á lée píru ɲun. A hã lè mí dà-kéní kéní á le Dónbeenĩ tonkarowà ñ-kéní kéní pan yi. O o *Isirayeele zĩ-ɲúná píru ɲun yènnãa túara hã zũajiní mu mí dà-kéní kéní wán.

¹³ Hã zũajiní bïo ɲin wi lè le wii hɛɛní, bïo ɲin wi lè le wii hɛɛní 6àn nín-tĩánĩ, bïo ɲin wi lè le wii hɛɛní 6àn nín-káahó, ká hã bïo ɲin wi lè le wii tɛɛní.

¹⁴ Ho dándá mu ɲuhũ bàrá hã hue-be-beera píru ɲun wán. O Pioza tonkarowà píru ɲun yènnãa túara hã hue-be-beera mu dà-kéní kéní wán.

¹⁵ O o tonkaro mu na wee bío làa mi á 6uan le dɛɛ 6úi na wee m̀nzã lè mu bïo. Le wó lè ho sãnú. Dén lé ɲio ó o ò m̀nzã lè ho lóhó, lè ho zũajiní, lè ho dándá.

¹⁶ Ho lóhó mu sãa lée bïo náa, á màa mín. O o tonkaro mu wãa m̀nzãa ho lóhó mu á ho yú mu bïo m̀nzãní cúa-muaaseé píru ɲun na à yí hã kilomɛɛterewa muaaseé ɲun làa khiá-nãa sii. Ho dãamu á mún màa mín lè ho sãní dà-kéní tóntómú.

¹⁷ O mún m̀nzãa ho lóhó mu dándá làa bïo 6a nùpua wee m̀nzã lè mu bïo á ho yú nín-kókóní cúa-6úará-hɛɲun làa bïo náa.

¹⁸ Ho dándá mu son lè hã *hue-sení 6úi na 6a le zasipu. Ho lóhó mí beere hón son lè ho sãnú binbirí, á wee ce wéréwéré lòn mákã dũuhũ.

¹⁹ Hã hue-be-beera píru ɲun na ho dándá ɲuhũ bàrá wán á donkhueékaa lè hã hue-sení píru ɲun.

Le nín-yání hue-be-beenĩ á donkhueéra lè le hue-sení na 6a le zasipu.

Le ɲun ní donkhueéra lè le hue-sení na 6a le safire.

Le ɲin ní donkhueéra làa ɲio 6a le kaliseduana.

Le náa ní donkhueéra làa ɲio 6a le emeroode.

²⁰ Le hònú ní donkhueéra làa ɲio 6a le saaduana.

Le hɛɲn ní donkhueéra làa ɲio 6a le koronaliina.

Le hɛɲun ní donkhueéra làa ɲio 6a le korisoliite.

Le hɛɲn ní donkhueéra làa ɲio 6a le beeriile.

Le dènú ní donkhueéra làa ɲio 6a le topaaze.

Le píru ní donkhueéra làa ɲio 6a le korizoparaze.

Le píru dòn ní donkhueéra làa ɲio 6a le turikuaaze.

Le píru ɲun ní donkhueéra làa ɲio 6a le amitisiite.

²¹ Hã zũajiní píru ɲun na lénkaa ho lóhó mu dándá yi wonna lè mí dà-kéní kéní á wó lè hã hue-poa 6úi sĩ bè-sení dà-kéní kéní na yàwá here. Ho lóhó mu wã-beenĩ hón wó lè ho sãnú, á wee ce wéréwéré lòn mákã dũuhũ.

²² Ho lóhó mu á ĩ yí m̀n *Dónbeenĩ zĩ-beenĩ yi. Ho màkóo mía le yi, lé bïo ó o Nùhũso Dónbeenĩ na dà mu bïo búenbúen là a Pioza lé bán mí beere á wi bñ.

²³ Ho lóhó mu màkóo mía le wii lè ho p̄ihũ khoomu yi. Le Dónbeenĩ cùkú ka lòn khon-be-beenĩ á dó ho wán. O o Pioza mún dó mí khoomu ho wán.

²⁴ Lé bún khoomu so á ho ɲímíɲá kãna nùpua á à kɛɲ yi. A ho ɲímíɲá bá-zàwa á à 6ua mí ní bïo ò 6uennãa ho yi.

²⁵ Ho lóhó mu dándá zūapiní á máa bíní máa pe le wisoni yi. Mu bon. Hã máa bíní máa pe, lé bïo á tá máa bíní máa hí.

²⁶ Ho ðímíjǎ cùkú là ho bè-sení búenbúen á 6a wé è 6ua à 6uennáa ho lóhó mu yi.

²⁷ Bïo na yí máa ce le Dónbeení yahó máa zo ho lóhó mu hùúu. Hã yírǎ-wǎrá wérowà là 6a sabín-fúaalowa mún máa zo ho lóhó mu hùúu. Bïa yènnáa túara bïa yú le mukǎní binbirí yènnáa vūahú yi, hĩa ó o Pioza te, lé bán mí dòn zoó kɛɛní ho lóhó mu yi.

22

¹ O o tonkaro mu zéenia ho muhú búí làa mi. Ho jummu wee na le mukǎní binbirí 6a nùpua yi. Mu wee juiika lòn máká ðúuhú. Mu wee lé le Dónbeení là a Pioza bá-zàmu kanmúini cǎn,

² à vǎná ho lóhó mu wǎ-beení sii yi. A le vǐndɛɛ na wee na le mukǎní binbirí á wi ho muhú mu sǎa mí bïo jùn yi. Le wee ha hã cúa-pírú jùn le lúlúure yi. Piihú léé piihú à le ha. Le bàn vǎnna lé le tǐni á ho ðímíjǎ kǎna nùpua wee váani là mǐten.

³ Bïo búí na le Dónbeení dǎnkánia á máa bíní máa kɛɛní ho lóhó mu yi. Le Dónbeení là a Pioza bá-zàmu kanmúini wi ho yi, á le Dónbeení ton-sáwá wé è 6uaani le Dónbeení.

⁴ Ba à mi le Dónbeení yahó, le yèni á à túa 6a 6uráa wán.

⁵ Ho tá máa bíní máa hí. Nùpua màkóo máa bíní máa kɛɛní fǐntǎni làa wii khoomu yi, lé bïo ó o Nùhúso Dónbeení á à dé mí khoomu 6a wán. Ba à dí le béeni féɛɛ hã lúlúio na jii mǐa.

O Yeesu le hen làa cǐnú ká mí ì bíní ì buen

⁶ Bǐn mǎn, ó o tonkaro mu bǐnia bía nǎn mǐi: «Hã bíoní na fo jǎ lé ho tǐia poni á láayi wi. O Nùhúso Dónbeení lé yia wee dé mí Hácírí mí jǐ-cúa féerowà yi. Orén lé yia tonkaa mí tonkaro ò o buee zéeni bïo á à wé hen làa cǐnú là mí ton-sáwá.»

⁷ O Yeesu bía: «Loí, í ì bíní ì buen hen làa cǐnú. Yia wee tà bè le Dónbeení jǐ-cúa na féera ho vūahú na kà yi 6èntǐn jǐhú sí.»

⁸ Lé ínén Zǎn á mǎn mu bïowa mu, á jǎ bïo bía búenbúen. Bïo á í mǎn mu á jǎ mu vó, á í líi búrá o wáyai tonkaro mu tá le í 6uaani a.

⁹ Ká a màhá bía nǎn mǐi: «Ébé! Yí wé bǐn. Inén wee sá le Dónbeení tonló là ùnén là mǐn zàwa là mǐn hǐnni bïo sí, mǐnén na lé le *Dónbeení jǐ-cúa féerowà làa bïa wee tà bè ho vūahú na kà bíoní yi. Le Dónbeení lé ðio à ù 6uaani.»

¹⁰ O o pá bǐnia bía: «Hã jǐ-cúa na féera ho vūahú na kà yi á ù yí 6ua ù dòn. Mu bon, bïo hã zéenia wéro á sùaráa.

¹¹ Yia yí téréna, à wón wé wé bïo yí téréna. Yia yí máa ce le Dónbeení yahó, à wón wé wé bïo yí máa ce le Dónbeení yahó. Yia téréna, à wón wé wé bïo téréna. Yia bïo sǎ le Dónbeení yi, à wón wé wé bïo sí le Dónbeení yi.»

¹² O Yeesu bǐnia bía: «Loí, í ì bíní ì buen hen làa cǐnú. Bïa wó se làa bïa yí wó yí se là mí nǐ-kéní kéní á í 6uan bïo na ko làa ba wà buee na yi.

¹³ Lé ínén á 6ua mu bïo búenbúen jǐhú, á lé ínén mún ñ véeni mu bïo búenbúen. Í lé mu bïo búenbúen jǐhú 6úɛni, á mún lé mu véeni.

¹⁴ «Bia sɛera mí sí-zǐnia á hã wee ce wéréwéré bán júná sí. Ba à ðǎn ñ zo ho lóhó mu yi á zoó dí le vǐndɛɛ na wee na le mukǎní binbirí bia.

¹⁵ Ká bïa lé 6a booní* là 6a nǐ-cǐwa, làa bia wee wé ho há-fénló là ho bá-fénló là mí síwà, là 6a nǐ-6úewá, là 6a wǎn-hǎwà, làa bia wa hã sabíoní, bán búenbúen á à kɛɛní ho khūhú.

¹⁶ «Inén Yeesu lé mí tonkaa í tonkaro na ló ho wáyai ò o buee zéeni mu bïowa mu bïo là mǐnén kèrètǐewa mi kuio yi. Í lé o béɛ *Daviide mǎnmǎní, í ka lòn tá-tǐa mǎnǎayiire† na wee juiika.»

* 22:15 Ba booní: Ba zúifùwa cǎn á 6a booní bïo wee zéeni 6a nùpua na yí máa ce le Dónbeení yahó. † 22:16 Tá-tǐa mǎnǎayiire: Mǐ loí 2.26-28

¹⁷ Le Dónbeenì Hácírí là a há-fia páanía wee bío le: «Buen.» Bĩa búenbúen ná bío bía à bán mún bío le: «Buen.» Bĩa le ju-hání dà, à bán buen. Bĩa wi à 6a ju mu ju mu na wee na le mukānì binbirì à 6a buee ju mu làa kāmáa.

¹⁸ Minén búenbúen na wee ní le Dónbeenì ní-cúa na fεera ho vūahú na kà yi á ínén Zān wee mǐ bío kà làa sòobéé á à na yi: Hen ká núpue bò bío ho vūahú mu ní-cúa na fεera wán, á le Dónbeenì ì wé á mu bè-sūmáa na bío bía ho vūahú mu yi á à yí 6ànso.

¹⁹ Ká yía 6èn mún léra bío búí ho vūahú mu ní-cúa na fεera yi, á le Dónbeenì á à lén 6ànso ní le vǐndèε na wee na le mukānì binbirì bia díinii, lè ho lóhó mu zoró yi, làa bío mu zééníánáa ho vūahú mu yi.

²⁰ A yía na zééníánáa bío bía ho vūahú na kà yi bío wee bío bío kà: «Hen làa cǐnú ká í bǐní ì buen léé kénkén.»

«*Amiina! Núhúso Yeesu, buen!»

²¹ Le o Núhúso Yeesu wé mí sǎamu lè 6a búenbúen.